

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

На правах рукопису

УДК 94 (477) "1648/1782" 929

КРИВОШЕЯ Володимир Володимирович

**ПЕРСОНАЛЬНИЙ СКЛАД ТА ГЕНЕАЛОГІЯ
УКРАЇНСЬКОЇ КОЗАЦЬКОЇ СТАРШИНИ
(1648-1782 рр.)**

**07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні
історичні дисципліни**

ДИСЕРТАЦІЯ

на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук

**Науковий консультант – доктор історичних наук,
професор МИЦИК Юрій Андрійович**

Київ - 2005

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Розділ 1. Джерела, історіографія та методологія дослідження персонального складу та генеалогії козацької старшини.....	12
1.1. Джерельна база.....	12
1.2. Історіографія проблеми.....	37
1.3. Методологія	58
Розділ 2. Козацька старшина армії Богдана Хмельницького (1648-1657 рр.)	73
2.1. Гетьман Богдан Хмельницький і його оточення.....	73
2.2. Персональний склад старшинського корпусу корінних козацьких полків.....	86

2.3. Формування старшини полків західної і північно-західної групи полків.....	106
2.4. Старшина полків січової орієнтації і впливу.....	115
2.5. Склад старшини північно-східної групи полків.....	123
Розділ 3. Українська козацька старшина в умовах початкового етапу громадянської війни (1658-1663 рр.).....	133
3.1. Гетьман Іван Виговський, його соратники і противники.....	133
3.2. Старшина при гетьмані Юрію Хмельницькому.....	167
Розділ 4. Козацька старшина в умовах розколу Гетьманщини (1663-1676 рр.).....	194
4.1. Старшина гетьманату Павла Тетері.....	194
4.2. Лівобережна старшина під регіментом гетьмана Івана Брюховецького.....	200

4.3. Петро Дорошенко і доля козацької старшини Правобережжя (1665 р. - кінець XVII ст.).....	216
4.4. Гетьман Дем'ян Ігнатович і козацько-старшинські родини.....	236
Розділ 5. Козацька старшина в умовах суспільно-політичної стабілізації Гетьманщини (1676-1708 рр.).....	247
5.1. Старшина гетьманату Івана Самойловича.....	247
5.2. Мазепа і мазепинці.....	268
Розділ 6. Козацько-старшинські роди в умовах ліквідації козацької держави (1708-1782 рр.).....	306
6.1. Гетьман Іван Скоропадський і його оточення.....	306
6.2. Старшина в умовах посилення імперського тиску в 20-ті рр. XVIII ст.	323
6.3. Козацька старшина і гетьманування Апостола.....	334
6.4. Українські владні козацько-старшинські родини в 1734-1764 рр.....	347
6.5. Старшина в умовах ліквідації полково-сотенного устрою.....	365
Висновки.....	384
Список використаних джерел та літератури.....	394
Додатки.....	518

ВСТУП

Попередні покоління, які заклали основу сьогодення, чиє життя і діяльність складають суть Історії – є корінням кожного роду, корінням всього народу. Першим істориком, який підняв українську науку про родоводи до рівня світових генеалогічних зразків був О.М.Лазаревський. Його послідовниками – В. Модзалевським, Г.Милорадовичем, В.Антоновичем та іншими – продовжувався процес накопичення генеалогічних знань. Але ця робота була перервана подіями 1917-1920 років та встановленням диктатури. Утвердження “диктатури пролетаріату” диктувало необхідність розриву зі “старим світом”. Родоводи ж були одним з тих могутніх канатів, які поєднували день вчорашній з днем сьогоднішнім. Тогочасним політикам не було потреби в генеалогії: вона та її дані були для них

“ідеологічно ворожими”. Тому в радянський час з’являлися лише поодинокі розвідки стосовно родоводів. У суспільній свідомості підтримувалися лише свідчення про трудові династії, та й про останні нам не відомо жодного серйозного дослідження.

Історики української діаспори, не маючи достатньої кількості джерел, продовжували генеалогічні традиції на сторінках “Українського історика”, а у 1963 році утворили Українське генеалогічне і геральдичне товариство.

Загалом людям, як об’єкту української історії, взагалі не поталанило. Починаючи від 1708 р. (анафема Мазепі) прізвища частини із них взагалі було заборонено згадувати. Друга чверть ХХ століття поруч з фізичним знищенням людей, знищила людину в історії. Склалася ціла історична школа, яка добре знала обмежений набір імен, що дозволялося згадувати у науковій продукції. Декому із «фахівців» і до сьогоднішнього дня вдається видавати «наукові дослідження» у яких днем з вогнем не знайдеш діючих осіб. Активний пошук генетичного коріння народу став нагальним завданням історичної науки лише в умовах незалежної України.

Актуальність теми. Серед пріоритетних проблем української історії завжди були дослідження елітарних верств суспільства. У становому суспільстві еліта всього суспільства – це представники різних суспільних верств, які завдяки багатству, здібностям, знанням мають економічну та політичну владу над соціальними інститутами і окремими людьми. Це поняття політико-економічне. Еліта нації – це поняття політико-духовне. Елітою нації є представники різних суспільних верств, які економічно, політично і духовно забезпечують інтереси функціонування нації. Серед них в українській історії визначне місце займали шляхта і козацтво.

В різних історичних умовах першочергову роль відіграють різні типи еліт. Під час війн – це військова еліта, в умовах НТП – наукова, в несвітських державних утвореннях – церковна і т.д. У XVII-XVIII ст. в умовах мілітарної держави і оточення в українській еліті першочергове значення мала козацька старшина і тому лише вирішивши всі проблеми пов’язані з персональним складом та генеалогією української козацької старшини спеціальні історично дисципліни зможуть виразно вплинути на якість, зміст і спрямування розробок з історії Гетьманщини.

На сучасному етапі визріла необхідність проаналізувати надбання попередніх історіографічних періодів розвитку персонального складу і генеалогії, а це вимагає спеціального дослідження, яке б дало глибокий аналіз досягнень, намітило пріоритетні проблеми і напрями досліджень.

Зв’язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження входить до плану роботи та наукової теми відділу етноісторичних досліджень Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАНУ, а також Музею гетьманства.

Об’єктом дослідження є генеральна, полкова та сотенна старшина козацьких полків Гетьманщини.

Предмет дослідження. З комплексу проблем історії української козацької старшини нами виділено персональний склад та козацько-старшинська генеалогія. Під генеалогією розуміється не лише вивчення походження, а й зв’язків історичних

осіб, родів і фамілій.

Мета і завдання дослідження. Мета полягає у з'ясуванні персонального складу урядової старшини Гетьманщини (шляхом складення реєстрів), виявленні основних козацько-старшинських родин, створенні та доповненні їх генеалогічних розписів для з'ясування їх впливу на перебіг основних подій в Україні XVII-XVIII ст. Мета, об'єкт і предмет дослідження визначили завдання дисертаційного дослідження:

- з'ясувати основні етапи, напрями і ступінь наукової розробки досліджуваної теми;
- систематизувати і охарактеризувати стан джерельної бази;
- визначити методологічні засади, доповнити методіку історико-генеалогічних досліджень;
- уточнити структуру старшинських урядів та еволюцію їх місця в козацькій ієрархії, здійснити структурні узагальнення;
- виявити і доповнити персональний склад генеральної, полкової старшини, полковників і сотників, зробити попередні розвідки відносно персонального складу сотенної старшини;
- систематизувати і доповнити родоводи українських гетьманів;
- виявити основні генеалогічні факти стосовно провідних козацько-старшинських родин Гетьманщини, які утримували уряди генеральної старшини, полковників, сотників;
- розглянути соціальні (виявити частку родин шляхетського походження в козацькому середовищі), кланові і регіональні (визначити регіональну типологію основних козацько-старшинських угруповань), національні (узагальнити дані національного складу козацької старшини) відмінності, віросповідання козацької старшини;
- дослідити еволюцію суспільної значущості старшинських родин, періоди їх політичного підйому та занепаду;
- використавши генеалогію як метод загальноісторичного дослідження, здійснити географічну локалізацію так званих іменних сотень.

Хронологічні межі дисертації визначаються часом існування Української козацької держави - 1648 – 1782 рр. Нижня межа дослідження обумовлена початком Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст., тобто часом перетворення старшини в правлячу еліту козацької держави. Верхня грань – ліквідацією полково-сотенного устрою і заміною його намісницьким управлінням, тобто часом знищення козацьких урядів і козацької старшини як суспільно-впливової єдності.

Географічні межі дослідження визначаються територією поширення полково-сотенного устрою козацької держави в його еволюції в рамках визначених хронологічних меж.

Методологічною основою дослідження є принципи об'єктивності, історизму, системності, діалектичного розуміння історичного процесу як єдності його складових.

Враховуючи, що між методом і предметом пізнання існує діалектична відповідність, адекватно меті і завданням дисертаційного дослідження

використовуються як загальнонаукові так і спеціальні методи історичного пізнання. Залучені загальнонаукові методи аналізу, синтезу, узагальнення разом з описовим, історико-хронологічним методами дозволили оптимально вирішити завдання дослідження. Провідний метод дисертації – структурно-персональний аналіз. У поєднанні з методом мережевого аналізу він дозволяє як накопичити відсутні емпіричні дані, так і виявити закономірності функціонування предмету дослідження, систему та способи взаємозв'язків його елементів.

Такий підхід дав змогу відібрати із широкого кола інформації лише ту, яка несе сутнісне навантаження відносно об'єкта дослідження, згрупувати всю відібрану інформацію за ознаками, у повній мірі поєднати залучення до наукового обігу нових неопублікованих документів з використанням надрукованих джерел та історіографічної спадщини.

Наукова новизна одержаних результатів визначена як сукупністю поставлених завдань, так і засобами їх розв'язання на основі простої і ефективної методології. Дисертація є першою спробою реконструкції персонального складу та генеалогії провідної верстви Української козацької держави протягом тривалого часу, яка на сьогодні не отримала всебічного і об'єктивного висвітлення у вітчизняній і зарубіжній літературі.

Синхронно проаналізовано масив вітчизняної та зарубіжної історіографії, яка вивчали різні аспекти діяльності української козацької старшини, виділено ключові напрями та проблематику цих досліджень, окреслено основні історіографічні періоди вивчення теми, визначено їх здобутки та невирішені проблеми.

Систематизована джерельна база, дана характеристика і розкрито специфіку використання головних груп неопублікованих джерел.

Вперше на основі комплексного використання загально-наукових і спеціальних методів висвітлено і проаналізовано персональний склад козацької старшини, використані нові методи, зокрема кількісного аналізу з використанням комп'ютерних технологій. Розроблена і використана методика аналізу поминальних записів у синодиках дозволить дослідникам більш глибоко проникати в проблеми генеалогії.

Заповнено фактологічні прогалини проблеми. Завдяки внесеним уточненням, встановленому персональному складу старшини, більш широко ніж у дотеперішніх уявленнях, персоніфікується історія Гетьманщини. Вперше, у подібному масштабі, українська історія представлена її реальними творцями. Окрім реєстрів вищих ешелонів старшини, зроблено спробу скласти реєстри сотенної старшин усіх полків.

Відтворена не лише динаміка змін старшини, але вперше показано роль територіальних і соціальних козацько-старшинських угруповань на різних етапах існування Гетьманщини, розкрито їх відмінності та характерні риси.

У дослідженні представлені нові, а також значно доповнені вже існуючі в науковій літературі генеалогічні розписи найвідоміших родин Гетьманщини. Досліджуються родоводи учіх відомих старшинських родин, більшість з яких вперше стали об'єктом генеалогії. Виявлені нові зв'язки, встановлені факти дозволяють по новому поглянути на українську історію XVII-XVIII ст., уточнивши періодизацію деяких її зрізів. Нові генеалогічні розписи включають, перш за все, родини, які не ввійшли до складу російського дворянства в кінці XVIII-XIX ст., але реально

представляли Україну в політичних подіях XVII ст. Ці родини, переважно, залишались поза увагою відомих істориків-генеалогів XIX- початку XX ст.

Дано власну інтерпретацію та визначення низки категоріально-понятійних одиниць. Новим в українській історіографії є запропоноване оригінальне тлумачення поняття “соціальна” і “національна” еліти, проаналізоване їх співвідношення на українському тлі, нові підходи обумовлюють розгляд питань, пов’язаних з поняттями “значне військове товариство” та “бунчукове товариство”, «абшитована» і «вакансова» старшина.

Створено цілісну картину еволюції козацько-старшинських родин, розкрито процес їх приходу до влади та специфіку її втрати, динаміку змін і зрушень у старшинському середовищі.

Розширено і суттєво доповнено висновки попередніх дослідників щодо історико-генеалогічних нарисів окремих місцевостей, а саме: сотень Київського полку, які ввійшли до сучасної території Київської області, Переяслава і навколишніх сіл, Білої Церкви, Батурина, Борзни, Волинки, Борисполя, Березані, Яготина, Воронкова, Любеча, Терехтемирова, Сміли, Умані, Вінниці, які дозволяють побачити систему внутрішньосотенних родинних зв’язків. Вважаємо, що шлях публікації таких нарисів є найпродуктивнішим у дослідженні періоду козацтва, він дозволяє заповнити багато історіографічних лагун цього періоду.

Введено до наукового обігу значний комплекс архівних джерел, що висвітлює різні періоди і аспекти діяльності козацької старшини. Велика кількість джерел наситила роботу фактичним матеріалом, зручним для використання наступними дослідниками. Інформативність результатів дослідження посилюють таблиці, які вміщують проаналізовані та систематизовані дані.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що випрацьовані концептуальні положення і висновки можуть використовуватися для глибшого наукового вивчення даної проблематики і загальної історії України, при підготовці загальних та спеціальних курсів історії, написанні наукових праць, підручників для вузів, середніх навчальних закладів, науково-популярних видань, сценаріїв п’єс і кінофільмів, при розробці лекцій нормативних і спеціальних курсів лекцій з історії України, краєзнавства та генеалогії.

Зібрана і проаналізована історична інформація може бути використана у проведенні культурницько-просвітницької роботи з громадськістю, вихованні патріотичних почуттів, зміцненні національної свідомості.

Апробація результатів дисертації. Дисертація обговорювалась на засіданні відділу етноісторичних досліджень Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України. Наукові проблеми, представлені на захист, підсумки досліджень опрацьовані у доповідях на: 1-ій заочній науковій конференції з питань генеалогії і біографіки, присвяченій 100-річчю з дня народження О.М.Лазаревського (Вінниця, червень 1994 р.); Всеукраїнських наукових конференціях: “Черкащина в новітній історії української нації та держави” (Черкаси, березень 1999 р.); “Інтелігенція – гуманна об’єднувальна сила сучасного суспільства” (Київ, квітень 1999 р.); “Україна: ретроспектива і перспектива” (Рівне, травень 1999 р.); “Україна: минуле, сьогодні, майбутнє” (Вінниця, травень 1999 р.); (Чернігів, травень 1999 р.); “Полтавщина в новітній історії України” (Полтава, липень 1999 р.); “Україна

скрізь віки” (Кам’янець-Подільський, вересень 1999 р.); “Україна: вчора, сьогодні, завтра” (Миколаїв, вересень 1999 р.); “Кіровоградщина на зламі тисячоліть: стан, проблеми, перспективи” (Кіровоград, вересень 1999 р.); “Волинь в новітній історії України” (Луцьк, 1999 р.), “Історичні витoki козацького роду в Україні” (Вінниця, вересень 2004 р.); конференції-робітні Міністерства оборони та Інституту історії НАНУ “Військова історія України: стан і перспективи дослідів і викладання” (листопад 1996 р.) та на Міжнародних наукових конференціях “350-річчя української держави Богдана Хмельницького” (Київ, грудень 1998 р.), “Цивілізації: гуманітарний аспект” (Київ, січень 2004 р.). Наукові результати були також представлені на генеалогічних читаннях Інституту історії НАНУ пам’яті Вадима Модзалевського (Перші – грудень 1995, Другі – грудень 1996, Треті – грудень 1997), розширеному засіданні Наукової Ради “Історії міжнародних відносин і зовнішньої політики Росії” Інституту російської історії РАН (Москва, лютий 2004 р.), а також на Могилянських читаннях “Гетьман Іван Мазепа і Києво-Печерська Лавра” (грудень 1999 р.), загальному засіданні Української академії наук (Харків, травень 2005 р.).

Матеріали дослідження використовувалися під час читання лекційного курсу у Київському інституті політології і соціального управління (1991/1992 н. р.), Київському інституті туризму, економіки і права (1996/1997-1999/2000 н. р.), Київському інституті муніципального управління і менеджменту (1997/1998-1998/1999 н. р.), Університеті українознавства ЦКПД Збройних Сил України (1996/1997-2004/2005 н. р). У 1997 р. проведено цикл телепередач «Козацька генеалогія», протягом 2003-2004 рр. – щонедільні радіопередачі «Твій родовід» на українському радіо.

Результати дослідження відображені у 79 публікації, в тому числі – 18 монографіях (9 - одноосібно), 5 брошурах (1 одноосібно) та 56 статтях, з яких – 21 у наукових фахових виданнях, визначених переліками ВАК України.

Дисертація складається з вступу, шести розділів, 21 параграфа, таблиць, висновків, додатків та списку використаних джерел та літератури (1500 позицій).

ДЖЕРЕЛА, ІСТОРИОГРАФІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРСОНАЛЬНОГО СКЛАДУ ТА ГЕНЕАЛОГІЇ КОЗАЦЬКОЇ СТАРШИНИ

1.1. Джерельна база

Дослідження персонального складу та генеалогії козацької старшини спирається на значний і різноплановий масив джерел, типолого-видову класифікацію яких здійснено на основі методики Л.М.Пушкарьова [1325, 221-226]. Огляд основних тенденцій стану української археографії історії козацтва здійснив Ю.А.Мицик [1220, 221-226]. Опираючись, на попередній досвід аналізу джерел з історії українського козацтва [1026; 1028; 1253; 1254; 1195, 37-39], приєднуємося до точки зору, що джерела “говорять лише тоді, коли вмієш їх запитувати... Як тільки ми відмовимося просто протоколювати слова наших свідків, як тільки наміряємося самі примусити їх говорити, необхідно скласти список питань” [885, 38]. Виявлення, відбір і класифікація джерел є початком такої роботи.

Джерельну базу дослідження складають письмові архівні матеріали фондів Центрального державного історичного архіву України в м. Києві та Інституту рукопису НБУ імені В.І.Вернадського. Базовими стали: ф. І (Збірка О.Лазаревського), ф. Х (Архів АН України), ф. XIV (Історичні матеріали) ІР НБУ. У фондах ЦДІА міститься величезна кількість матеріалів господарчо-правового, генеалого-родовідного та статистичного характеру. Крім вище вказаних архівосховищ, джерельні матеріали зберігаються в Дніпропетровському [701, 7-29], Чернігівському [740, 83-90, 31-46, 72-84, 37-58, 67-82, 62-85] музеях.

Як вказувалося вище, класифікація джерел проблеми спирається на загальну джерелознавчу класифікацію. Враховуючи особливості дослідження з письмових джерел особлива увага надається документальним, в меншій мірі – оповідальним. У зв'язку з цим здійснимо класифікацію джерел за походженням і видами. З нашої точки зору, у класифікації варто відобразити документи державного (як центральних органів влади, так і місцевих), громадського (різних недержавних організацій, в першу чергу станово-дворянських), церковного і приватного походження. При цьому враховується, що для дослідження проблеми, в першу чергу, використовуються українські, російські і польські джерела. В повній мірі використані законодавчі акти, актові джерела, справочинні документи, статистичні матеріали, при чому останні для вказаної проблематики мають першочергове значення. Серед джерел з історії козацтва, а відповідно, і козацької старшини дослідники відзначають тринадцять груп джерел [1029, 15-17], які всі використані у пропонованому дослідженні.

Комплексні джерела козацької держави, що виникли у процесі функціонування органів козацької адміністрації складають невичерпну інформацію багатьох фондів, серед них – Генеральна військова канцелярія (ф. 51), похідна Генеральна військова канцелярія (ф. 1501), Генеральний військовий суд (ф. 56), полкових (ф. 63, 72, 75, 80, 83, 94, 96, 98, 102, 108) і сотенних (ф. 61) канцелярій. З фондів ІР НБУ використано з колекції Київського університету в систематизованому вигляді збірку указів ГVK за другу половину 1722 р. - 1724 рр., 1726 - 1727 рр. [634, 635, 636, 637, 638]. Аналіз складу документів лівобережних полкових канцелярій здійснила Г.К.Швидько [1458, 317-329], Корсунської полкової

канцелярії – Ю.А.Мицик [790, 3-6]. У своїй більшості, всі джерела атрибутовані і датовані.

Як уже зазначалося вище, першочергове значення для вивчення персонального складу та генеалогії козацької старшини мають статистичні матеріали. Звичайно, найбільш цінним джерелом цієї групи є реєстри чи компути, розпочинаючи від першого реєстру одного з охочих козацьких полків (1581 р.) [742, 157-162], продовжуючи стислими реєстрами старшини 10-20-х рр. XVII ст. [1223, 157-162], реєстром старшини 1638 р. [1470, 15-19], і безсумнівно, нещодавно опублікованим з сучасними коментарями реєстром Війська Запорозького 1649 р. [821; 823], такий же характер носять “статті” українських гетьманів з урядами Російської держави, які підписувалися старшинами.

Реєстри козацьких полків як офіційні документи описово-статистичного характеру завжди привертали увагу дослідників [1024]. Автору вдалося виявити і використати 76 полкових реєстри за 1712–1764 рр., які є архівними оригіналами, що вказує на їх високу достовірність. У переписах дворів козаків і старшини називалися не лише імена, а іноді по-батькові, вік, родинні зв'язки.

Полки за кількістю джерел слід розділити на три групи. Перша група дозволяє простежити поіменні списки тяглістю в кілька десятиліть. До таких відносяться Полтавський полк (1718-1759), 11 реєстрів (1718 [580, 1-188], 1721 [581, 1-210], 1726 [16, 1-131], 1732 [574, 1-568], 1735 [110, 1-291; 176, 1-455], 1737 [115, 1-399; 116, 1-331], 1740 [128, 1-324], 1743 [139, 1-443], 1748 [151, 1-456], 1755 [152, 1-409], 1759 [140, 1-532]) якого дозволяють спостерігати старшину протягом 1718-1759 рр. Доповненням до загальнополкових компутів є реєстри окремих сотень. Так, маємо реєстр Кобеляцької сотні 1723 р. [3, 1-5]. До цих даних додамо відомості про склад старшини і козаків Полтавського полку 1739 р. [543, 1-29].

Дещо меншу тяглість мають 11 реєстрів Чернігівського полку (1732 [158, 1-433], 1738 [168, 1-525], 1739 [120, 1-456], 1740 [111, 1-195; 112, 1-200; 129, 1-562; 123, 1-557], 1741 [135, 1-509; 134, 1-543], 1743 [140, 1-628], 1747 [126, 1-811], 1750 [154, 1-694], 1755 [153, 1-673]), до них додається більш пізній реєстр 1782 р. [544]. Полкові ревізії доповнюються сотенними Сосницької 1724 р. [828, 104-122], Волинської 1724 р. [820, 94-125], Понорницької 1724 р. [5, 1-8], Березнинської 1763 р. [105, 1-416], Роїської сотні 1782 р. [833, 124-132]. Аналізуючи компути Чернігівського полку, І.І.Кривошея, вказала на їх високу достовірність [1087, 61]. Крім того є згадки про ревізії 1702, 1721, 1726, 1734, 1735, 1744, 1752, 1756, 1764 рр., які віднайти та використати не вдалося. Остання з названих часткового перекривається даними Рум'янцевської ревізії. Додатково використовуються реєстр козаків Чернігівського полку, які знаходилися при шведському війську 1702 р. [547] та відомості Чернігівського полку про кількість старшини і рядових козаків у полках 14 червня 1736 р. [541, 1-9].

Чотирнадцять ревізій Переяславського полку (1726 [575, 1-634], його аналіз здійснив А.Іваненко [1014, 41-47], 1729 [113, 1-144], 1731 [156, 1-362], 1732 [159, 1-670], 1734 [161, 1-527], 1736 [161, 1-535], 1737 [165, 1-694], 1738 [167, 1-628], 1739 [170, 1-575], 1740 [132, 1-491], 1741 [132, 1-519], 1743 [137, 1-554], 1747 [144, 1-512], 1750 [150, 1-735]) дозволяють простежити еволюцію старшини в проміжку 1726-1750 рр. Їх доповнюють ревізії Баришівської і Басанської 1744-1755 рр. [616, 1-118],

с. Воронкова 1777–1778 рр., Березанської 1782 р. Переяславського полку, 3-ї Переяславської, Терехтемирівської сотень 1763 р. [107, 1-416].

Дванадцять ревізій Миргородського полку (1711 [390, 1-152], 1719 [391, 1-101], 1723 [579, 1-314; 392, 1-186], 1725 [393, 1-876], 1729 [169, 1-122], 1731 [114, 1-247], 1737 [578, 1-502], 1738 [118, 1-540], 1739 [121, 1-587], 1741 [136, 1-510], 1747 [387], 1752 [136, 1-844]) мають тяглість 41 рік протягом 1711-1752 рр., їх доповнюють реєстри Омельницької і Власівської сотень 1726 р. [12, 1-8; 13, 1-10].

Два десятиліття представлені восьма реєстрами Гадяцького полку (1731 [157, 1-196], 1736 [577, 1-387], 1738 [1166, 285], 1739, 1740 [121, 1-268], 1741 [125, 1-255], 1747 [145, 1-626], 1750 [172, 1-480]). Найкраще документований 1736 р., відносно якого маємо крім реєстру відомості про кількість старшини і рядових козаків у полку 14 червня 1736 р. [541, 1-9; 37, 1-39]. У фонді «Сотенні канцелярії» з 1767 р. збереглися відомості про проходження служби козаками Куземинської сотні [327, 2-50].

Другу групу полків складають Ніжинський, Прилуцький і Лубенський полки, які документовані від 8 до 15 років. 5 ревізій Ніжинського полку (1732 р. [22, 1-154], 1736 [595, 1-574], 1737 [163, 1-796], 1738 [117, 1-554], 1747 [142, 1-849]) документують 15 років. До цих ревізій слід додати ревізії Конотопської сотні 1711 р. [807], II полкової Ніжинської сотні 1738 р. [175], Кролевецької сотні 1732 р. [21], різних сотень у різний час Ніжинського полку [173, 1-676]. 6 - Прилуцького (існували, але втрачені компути Прилуцького полку 1695 і 1715 рр. [117, 5]) 1731 [576, 1-269], 1732 [123, 1-320], 1734 [162, 1-251], 1737 [169, 1-365], 1739 [119, 1-423], 1740 [577, 1-384; 127, 1-414]) – охоплюють 9 років.

Крім трьох полкових ревізій лубенських (1740 [572, 1-726], 1745 [131, 1-791; 141, 1-754], 1747 [143, 1-977]), які охоплюють 8 років, окремо вдалося виявити ревізії Роменської 1723 р. [4], Городницької і Чорнуської 1738 р. [40, 1-19], Чигриндубравської 1748 р. [384, 1-25], Лохвицької 1734 р. [342, 1-93], Чорнуської 1734 р. [174], Глинської 1750 р. [328, 2-32] сотень.

До третьої групи відносяться Київський і Стародубський полки, які ревізіями документовані дуже мало. Маємо лише поодинокі реєстри, за якими простежити тяглість на більш-менш значному проміжку неможливо. Між двома реєстрами Київського полку проміжок в 13 років (1737 [164, 1-298], 1750 [155, 1-687]). Існував ще реєстр 1699 р., який згадується в архівних фондових описах, але його місцезнаходження залишається невідомим. Реєстри Гоголівської і Бориспільської сотень 1778 р. [326] сприяють генеалогічним ув'язкам старшинських родин під кінець існування козацької держави. Ці реєстри знаходяться в справі, яку вдалося атрибуувати і датувати.

Є можливість простежити старшину Стародубського полку у проміжку 1735 [358] і 1737 рр. [359], а потім не маємо даних до 1764 р. [146, 1-737; 147, 1-745]. На жаль, автору не вдалося використати матеріали переписних книг Чернігівського і Стародубського полків 1721 р. [1460, 42], які зберігаються в Москві. З сотенних реєстрів збереглися лише Бахмацької 1739 р. [337, 1-13] і Новгородської сотень 1740 р. [41, 1-113], крім того дані доповнюються іменними списками сотників і козаків Стародубського полку в поході 1739 р. [360].

У порівнянні з іншими джерелами реєстри відзначаються найбільшою повнотою і високою достовірністю. Недоліком же є те, що вони охоплюють окрему територію (полк чи сотню), а не всю Гетьманщину [1219, 127].

Поруч з реєстрами виключне значення мають присяжні книги. Опубліковані присяжні списки 1654 р. Білоцерківського, піхотного Чигиринського, Ніжинського полків [710, 782-838; 816]. 1659 р. прийняв присягу царю Подільський полк, яка була внесена до «Записной книги Подольского полку старшины, казаков, мещан и селян, приведенных Михаилом Поляским под г. Баром к присяге в верности и в вечном подданстве царю Алексею Михайловичу» [546]. Це джерело зберегло єдиний реєстр старшини вищеназваного полку.

Нагальним завданням українських істориків і архівістів є публікація «Книги клятвоприводной» служителів Києво-Печерської лаври на чолі з Інокентієм Гізелем, гетьмана І.Самойловича «и всей малороссийской старшины и запорожского войска после кончины царя Алексея Михайловича» у 1676 р. (477 аркушів) і «Книга клятвенным обещаниям» 1682 р. (728 аркушів), дані яких дозволять зробити багато генеалогічних ув'язок між колінами родів від середини XVII ст. з матеріалами XVIII ст.

Ця група джерел найбільш збагачує матеріали Лубенського полку, який реєстрами документованій мало. Так, маємо присягу 1741-1742 рр. імператриці Єлизаветі Петрівні [46, 1-392], Петру III, Катерині II. З цієї ж групи Ніжинський полк доповнюється даними присяги Єлизаветі [47, 1-61; 48, 1-68] і Катерині II. Збереглися присяга 1741-1742 рр. імператриці козаків та духовенства Київського полку [45, 1-104], яка заповнює прогалину між 1737 і 1750 рр. за реєстрами. Виключне значення має присяга Катерині II Стародубського полку, яка є єдиним своєрідним переписом між 1737 і 1764 рр. в полку. Присяги 1741-1742 рр. Переяславського [49, 1-471] і Миргородського полків [50, 1-149] мають менше значення, так як дублюються реєстрами цих років, що дозволяє, в свою чергу, здійснити взаємоперевірку джерел. Ревізії Полтавського полку закінчуються 1759 р., а Переяславського - 1750 р., тому присяга Катерині II в цих полках має значну цінність, так як не дублюється іншими комплексними джерелами статистичного характеру щодо всього полку в цілому [684, 1-4]. На загал, присяга Катерині II є контрольним джерелом, яке за часом передує Рум'янцевській ревізії. З присяг відсутні дані про Чернігівський, Прилуцький і Гадяцький полки.

Особливо цінною є інформація у компутах бунчукових, значкових товаришів, щорічних «Ведомостях» про старшину по кожному полку, а також зведених реєстрах старшини Гетьманщини (в першу чергу 1725 [769, 15-19], 1744 [824, 19-24], 1746, 1750 [591, 1-128; 798, 52-61], 1751 рр.). Неурядова старшина часто отримувала уряди, крім того, дані цих реєстрів мають виключне значення для генеалогічних досліджень.

Якщо ревізії щодо Гадяцького полку представляють 1731-1750 рр. (з пропусками), присяг взагалі не збереглося, то «Відомості і особистий табель Гадяцької полкової канцелярії про значкових товаришів» 1735 р. [25, 1; 27, 1-131; 28, 1-100] доповнюють інформацію про старшин як по цьому року, так і ретроспективно. «Послужні списки» про службу значкових товаришів [93, 1-27],

сотників [97, 1-120], полкової старшини полку 1761 р. [98, 1-58], «Послужні списки» військових товаришів 1763 р. [352], справи про присвоєння чинів і звільнення у відставку старшин полку в 1769-1770 гг. [491], «Відомість» про майновий стан службовців полкової канцелярії 1779 р. [212, 1-19], формулярні списки старшини полку 1780 р. [501] взагалі мають виключне значення так як не дублюються іншими джерелами.

Останній період існування козацької держави і персональний склад старшини в Київському полку представлений «Відомістями» полкової канцелярії про полкову і сотенну старшину 1772 р. [235], полкову старшину 1776 р. [207, 1-43], про службовців полку з даними про час вступу на службу, чини, участь в походах, кількість підданих 1775 р. [200, 1-19], 1779 р. [213, 1-28], 1780 р. [218, 1-11; 221, 10-31]. Ці дані доповнюються окремою «Відомістю» полкової канцелярії про абшитовану старшину 1780 р. [219, 1-10], «послужними» списками полкової старшини, сотників, військових і значкових товаришів, атаманів, осавулів, хорунжих і писарів 1782 р. [449, 1-30].

Присяги Петру III і Катерині II доповнюються у документах Лубенського полку «службою» полкової старшини (1761) [78], «сказками» військових, значкових товаришів Лубенського полку (1761) [99]. Більш пізній період документований справами про присвоєння звань старшині полку (1770 р) [494], реєстром всієї старшини полку за 1777 р. [870, 61-80], «відомостями» про полкову старшину 1778 р. [210, 1-6], формулярним списком військових товаришів, возних і канцеляристів 1782 р. [455].

Миргородський полк документований справами про присвоєння звань значкових товаришів дітям старшини у 1752-1754 рр. [388], послужними списками полкового обозного, хорунжих, старшини 1775 р. [205, 1-30], послужними списками старшини 1776 р. [498], «відомістями» про старшину з вказівкою часу на службу, чину, участі в походах, кількості підданих 1774 р. [204, 1-32], 1775 р. [202, 1-29], 1779 р. [216, 1-48; 212, 1-19], формулярними списками сотенних отаманів, значкових товаришів початку 80-х рр. XVIII ст. [389], формулярним списком старшини 1783 р. [458, 1-53], а також «відомістю» Миргородської полкової канцелярії про абшитовану старшину 1779 р. [217, 1-13], які в комплексі дають можливість дослідити персональний склад старшини полку в останній період існування полково-сотенного устрою.

Джерельну базу дослідження старшини Переяславського полку складають послужні списки 1777 р. [499], формулярні списки за першу третину 1778 р. [366], формулярний список полкової старшини, небажаючої продовжити військову службу 1782 р. [238], формулярний список сотенних отаманів, осавулів і значкових товаришів полку 1783 р. [456, 1-87], старшини 1783 р. [457, 1-28], послужні списки значкових товаришів, сотенних осавулів, сотенних отаманів 1785 р. [367].

З джерел цієї групи, які стосуються Полтавського полку, вдалося залучити «Именной список значковых товарищей и козаков рядовых и пеших оружейных, без оружейных, которые на лицо обретаются в полку и кто в яких отлучках в 1735 г.» [373, 1-120], список значкових товаришів 1736 р. [374, 1-8] «сказки» полкової і

сотенної старшини [76, 1-18], значкових товаришів [94, 1-154], військових товаришів (1761 р.) [77, 1-38], полкової старшини [378, 1-76], бунчукових товаришів [372, 1-22], сотників [379; 1-16], військових [377, 1-46] і значкових товаришів [376, 1-66] (1762 р.).

Відомості про полкових старшин [96, 1-24], бунчукових [81], військових [80], абшитованих значкових товаришів [95] (1761 р.), про усіх полкових і сотенних старшин за 1773 р. [601, 1-23], 1774 р. [602, 1-23], послужні списки старшин 1777 р. [500], формулярні списки старшин 1780 р. [502], послужні списки за листопад 1782 р. [204], а також відомості абшитованих старшин за 1772 р. [603, 1-23] і першу половину 1779 р. [604, 1-23] складають службові джерела дослідження старшини Прилуцького полку.

До корпусу джерел про чернігівську старшину входять «сказки» про служби полкової, сотенної старшини, курінних отаманів 10 грудня 1724 р. [10, 1-200], справа про вибори старшини в полку 1738-1752 рр. [394, 1-215], справа про отримання чинів 1742-1761 рр. [395, 1-64], «сказки» сотників [87, 1-65], бунчукових товаришів [82], абшитованих бунчукових товаришів [88, 1-56], військових товаришів [84, 1-61], абшитованих військових товаришів [85, 1-20], значкових товаришів [86, 1-98] (1762), справа про присвоєння звань 1770 р. [494], «річна» і «піврічна» відомості про служби полкових старшин, значкових товаришів і сотенної старшини 1779 р. [593, 1-34; 594, 1-30], формулярні списки старшини 1780 р. [502].

«Сказки» сотників [91], бунчукових [89], військових [90], абшитованих значкових [92] товаришів (1761), послужні списки старшин 1776 р. [497], формулярні списки старшини 1780 р. [501], 1784 р. [233, 234] допомогли дослідити історію старшини Стародубського полку.

Значні прогалини в документації цієї групи маємо щодо Ніжинського полку, яка представлена лише «сказками» полкової старшини, сотників, військових і значкових, абшитованих значкових [92] товаришів 1762 р.

Таким чином, ця група джерел є найбільш цінною для останнього періоду існування козацької держави (1764-1782 рр.), тобто, в той час коли ревізії і присяги відсутні. Окремі матеріали її розкривають період 1724-1764 рр., а також використовуються ретроспективно.

Враховуючи, що з 30-х рр. XVIII ст. більшість сотників і полкових урядовців перед вступом на посади проходила школу ГВК, велике значення для вивчення їх життєвого шляху мають іменні відомості військових канцеляристів 1742 р. [1286; 263-273], 1754 р. [1286; 273-276], послужні списки військових канцеляристів ГВК 1762 р. [83, 1-48], військових канцеляристів ГВС 1765 р. [1-9], послужні списки старшин різних полків 1767 р., 1784 р. [460, 1-64], 1782 – 1785 р. [476, 1-600], справи про нагороду званнями старшин різних полків 1784 р. [461, 1-95].

Своєрідними реєстрами є відомості про виборних козаків. До цієї групи джерел належать відомості виборних козаків Гадяцького полку та їх синів 1764 р., про виборних козаків всіх полків 1776 р. [210, 1-176], списки козаків Стародубського

полку та їх родин 1767–1768 рр. [240, 1-246], табель про особовий склад старшини і козаків Чернігівського і Стародубського полків 1769 р. [241], справа про особовий склад Лубенського полку 1771 р. [486, 1-15], іменний список виборних козаків, записаних до несення служби в сотні Прилуцького полка 1778 р. [600, 1-34], велика відомість про виборних козаків без дати [246, 1-1111].

Для генеалогічних розписів старшинських родин незамінними є переписи виборних козаків і їх сімей 1782 р. В корпусі цих документів вирізняються списки виборних козаків Лубенського, Київського, Переяславського полків [452, 1-19], відомості про кількість козаків, що несуть службу, сіл Лубенського повіту (колишнього Лубенського полку), Голтвянського повіту (колишнього Миргородського полку) [443], Хорольського повіту (колишнього Миргородського полку), Городиського повіту (колишнього Миргородського полку) [445], Козелецького повіту (сіл колишнього Переяславського полку), Золотоніського повіту (колишнього Переяславського полка).

Своєрідними реєстрами старшини є також документи пов'язані з виплатою грошової винагороди. До таких документів відноситься «Відомість про виплату жалування гетьману, генеральній старшині і полковникам 1705 р.» [597, 1-11], а також книга записів видачі жалування полковим і сотенним службовцям Переяславського полку в 1736 р. [363], 1738 р. [362], 1749 р. [364] та Київського полку 1745 і 1747 рр. [325]. Щодо інших полків цієї підгрупи джерел виявити не вдалося.

В останній період існування козацької держави з'явилося таке джерело, як послужні списки земських, судових і підкоморних установ. Серед них вдалося використати послужні списки членів Миргородського земського суду та возних Миргородського полку 1775 р. [203, 1-10], чиновників Остерського 1775 р. [227, 1-19] і Козелецького земських судів 1775 р. [228, 1-21], Козелецького, Остерського земських судів, Київського гродського суду і Київської рахункової комісії 1776 р. [206, 1-108], Миргородського земського суду 1779 р. [214, 1-39], засідателів Пирятинського повітового суду 1782 р., Голтвянської нижньої розправи 1782 р. [454, 1-40], Лубенського підкоморного суду 1780 р. [220, 1-15], чиновників Конотопської нижнього земського суду 1782 р. [470, 1-29], Козелецького підкоморного суду 1779 р. [222, 1-3], членів і канцелярських службовців Миргородського повітового суду 1782 р. [443, 1-27], городничих і канцелярських службовців Голтв'янської, Пирятинської, Городиської, Лубенської, Козелецької і Хорольської, Київської верхньої розправи 1782 р. [451, 1-28], членів і канцелярських службовців Городиського повітового суду 1782 р. [444, 1-16], Хорольського повітового суду 1782 р. [445, 1-26], Миргородського земського суду 1782 р. [446, 1-16], службовців Остерського і Пирятинського нижніх земських судів 1782 р. [447, 1-51], Конотопського нижнього земського суду і магістрату 1782 р. [470], чиновників Борзнянського повіту 1785 р. [471, 1-135]. Більшість службовців цих установ попередньо знаходилися у козацько-старшинському середовищі самі чи належали до козацько-старшинських фамілій.

Серед матеріалів намісницьких, губернських і повітових дворянських зібрань відзначимо відомості про проходження служби, майновий і сімейний стан дворян

різних років і різних повітів [450, 1-14; 229, 1-69; 223, 1-48], рапорти і списки, поданні графу Румянцеву-Задунайському про дворян різних повітів [612, 1-57].

Прогалини у родоводах, біограмах, дозволяють проаналізувати взаємини і взаємопроникнення священства і старшинських родин також дозволяють списки ченців монастирів (“табелі”) і священників [520], студентів Києво-Могилянської академії (студентів і наставників академії з 1736/7 по 1757/8 рр.) [825; 687, 1-549], Переяславської [723, 505-528; 728, 22–26] і Чернігівської колегії.

Реєстром полкової старшини на 1726 р. є публікація І.К. Кирилова [1022, 160-170].

З статистичних джерел церковного походження велике значення мають метричні і сповідальні книги. У метричних книгах та сповідальних записах знаходимо як достовірну інформацію про персональний склад старшини, так і генеалогічні матеріали. Сповідальні книги фіксували всіх членів старшинських сімей церковного приходу на час сповіді. Найбільшу зацікавленість викликають такі книги Переяславської 1742 р. [508, 1-701], Басанської 1748 р. [510, 1-325], Баришівської 1750 р. [512, 1-358], Бориспільської 1751 р. протопопій [511, 1-500], різних церков Переяславсько-Бориспільської єпархії за 1758 р. [515, 1-67], Воронкова 1757 р., 1758 рр. [513, 1-16; 514, 1-15], Полтавської протопопії 1754 р. [530; 532], Бориспільської протопопії 1759 р. [516, 1-17], Баришівської протопопії 1760 р. [517, 1-390], Басанської протопопії 1763 р. [519, 1-458]. Голт'янської протопопії 1779 р., Домонтова 1779 р. [533], с. Крапивного XVIII ст. [585, 1-160], які уточнюють дані реєстрів і присяг старшини, дозволяють пов'язати їх між собою. Недоліком сповідальних книг є те, що у них відсутні дані про дітей у віці до 7 років та осіб старших вікових груп. Для здолання цього недоліка використовуються метричні книги, які мають точні дані стосовно дати народження чи одруження. Записи про смерть відзначаються достовірністю інформації про день смерті, але відносністю про вік померлого. Маємо масив джерел такого плану починаючи з 1721 р., бо раніше, як згадував, бунчуковий товариш Іван Гамалія, який народився 6 грудня 1699 р., тоді коли, ще “метрик не было” [89, 64] (в деяких місцях вони існували від часів митрополита Патра Могили). Особливе значення для історико-генеалогічних досліджень старшини мають збірник метрик 1687-1761 рр. [571, 1-200], розсипи метричних книг 1721 р. [421].

Виключне значення для дослідження старшини Ніжинського полку мають метрики Борзнянської (1723 [398], 1782 рр. [415]), Конотопської (1739 [410]), Глухівської (1722 [396], 1723 [399; 400], 1743 [427], 1784 [420] рр.) протопопій. Вони не дублюються ні реєстрами, ні присягами. Метрична ж книга Конотопа 1737 г. [424] доповнює полковий реєстр цього року.

Стосовно Гадяцькому полку збереглися метрики Гадяцької і Зіньківської протопопії 1723 [401]. Враховуючи те, що реєстри збереглися від 1731 р., то маємо більш ранні свідчення метрики ж Гадяцької протопопії 1741 р. [426] і Зінькова 1739 р. [408] доповнюють відповідні полкові ревізії. Метричні книги Гадяцької 1782 р. [428] і Зіньківської (1782 [416; 430]) протопопій несуть інформацію на кінець досліджуваного періоду.

Евристичне значення для Прилуцького полку мають метричні книги Прилуцької (1781 [606; 414], 1782 [418], 1783 [419] рр.), Ічнянської (1736 [407]) протопопій, які не дублюються реєстрами.

Старшини Лубенського полку відстежуються в метричних книгах Лохвицької (1723 [403], 1780 [411], 1782 [417]), Лубенської (1723 [404]), Пирятинської (1738-1740 [425], 1782, 1783 [431] рр.) протопопій. З них лише метрика Пирятинської протопопії в частині 1740 р. доповнює відповідний полковий реєстр, інші ж матеріали мають ексклюзивний характер.

Так само слід оцінити матеріали щодо Миргородського полку представлені з Миргородської (1724 [406], 1733 [423], 1782 [429; 529] рр.), Миргородської і Гадяцької (1788 р. [432]), Сорочинської (1780 р. [412]), Хорольської (1780 [413], 1788 рр. [433]) протопопій, Хорола (1763 [518, 1-5], 1780 [527]). Метрична книга Опішнянської протопопії 1724-1739 рр. [8] доповнює полкові реєстри 1725, 1729, 1731, 1737, 1738, 1739 рр.

Щодо Переяславського полку використані метричні книги бубнівської Преображенської церкви (1747) [615], Переяслава (1779 [521], 1780 [525, 526]), Переяславського повіту (1789 р. [435]), Золотонішського повіту (1789 [434]), Воронкова (1780 р. [524]), Басані (1780 р. [523]), Іркліївської протопопії (1782 р. [528]), які, переважно, мають ретроспективний характер.

Для Київського полку особливий інтерес представляють метричні книги Преображенської церкви м. Козельця (1731-1739 рр. [405]) і Гоголева (1780 [522]), при чому перші з них дозволяють всеохоплююче простежити всі процеси народжуваності, шлюбності, кумівства, смертності протягом значного проміжку часу.

Набагато бідніше щодо цих матеріалів Полтавський полк. Збереглися лише метричні книги Кобиляцької (1722 [397], 1723 [402], 1739 [409]) протопопії. Метрична книга 1723 р. значно розширює інформацію відповідного сотенного реєстру цього ж року.

Окремою групою джерел є документи Генерального слідства про маєтності і Румянцевської ревізії (ф. 57), які неодноразово ставали об'єктом досліджень [1324, 143-147].

Генеральне слідство про маєтності Київському полку [729, 1-40; 639, 1-222] доповнюється найбільш цінними матеріалами Козельця [313], Носівки [275], Морова [276], Мрина [277], Олишівки [278, 1-589], Бобровиці [317], Гоголева [318], Кобижчі [319], Борисполя [316], Остра [320].

Особливо цінний матеріал зберігся щодо Стародубського полку як в Генеральному слідстві [737; 685], так і в Рум'янцевській ревізії, серед яких Мглин [297, 1-455, 458-915, 917-937, 940-986, 988 а – 993, 1001-1003, 1004-1012, 1015-1016, 1019-1023, 1032-1053], Новгород-Сіверський [302, 1-763, 765; 303, 1-831; 304, 18-76], Погар [300, 1-619, 621-827; 301, 1-1435], Шептаки [298, 1-245, 246-901; 299, 636-722, 723-745, 746-751], Стародуб [655, 1-644], Почеп, Сураж [840], Топаль, села Новоміської сотні.

У Ніжинському полку Генеральне слідство про маєтності [730] доповнюється більш-менш повними матеріалами ревізії Ніжина [279, 1-158, 179-244, 248-362, 397-

407, 410-420, 436-531, 533-616 а, 618-924, 951-1053, 1077 зв. – 1078], Батурина [290, 1-195, 288, 312-347, 365-367, 381 зв. – 559, 561-584, 589 а – 590, 614-925], Бахмача [285, 1-178, 188-520, 615 зв. – 616], Борзни [280, 1-64 зв., 67-74, 122-238, 257-258, 270 зв. – 274, 338-580, 783-786, 890 зв. – 892], Оленівки (II сотня Борзнянська) [281, 1-119, 282 зв. – 283, 296 зв. – 297], Конотопа [283, 1-42, 48-57, 84-97, 114-159, 166-278, 317-385, 402-492, 545-656, 659-661, 666-1021; 284, 1-1096], Коропа [295, 1-771, 832 зв.-897, 899-936, 945-971, 973-1011, 1013-1160; 296, 1-485, 487-517], Салтикової Дівиці [287, 1-235], Кролевця [293, 1-943; 294, 1-94, 99-173, 177-519], Новомлина [292, 1-428, 441-753, 755-757], Веркіївки [282, 1-358], Занькова [49, 1-63], Івангорода [288, 1-237, 329-334, 395-397, 403-425], Попівки [290, 1-115, 121-127, 135-136, 771-818, 857-1021], Шаповалівки [289, 1-209], Мрина (городова сотня Ніжинська) [279, 159, 163-164]. Відсутні матеріали Глухівської (збереглися лише уривки шести сіл, однієї слободи і одного хутора), Воронізької, Ямпільської сотень [1263]. В цьому ж плані цікаву інформацію надають донесення сотника коропського Івана Гороховського, в якому приведені «сказки» власників сіл Коропської сотні за 1724 р. [338, 1-4].

Добре збереглися документи Генерального слідства [736] і Рум'янцевської ревізії Лубенського полку, а саме: Сміли [305], Чигриндубрави [321], Глинська, Городища, Горошина, Жовнина, Костянтинова, Куреньки, Лохвиці, Лукомля, Пирятина, Ромен, Сенчі, Хмеліва, Чорнух, Яблуніва [322].

Генеральне слідство про маєтності Чернігівського полку [731, 1-709; 648, 1-67] доповнюється відомостями про власників млинів 1742 р. [763, 99-136] і лісів 1752 р. полку [592, 1-84], місцезнаходження та власників шинків в м. Любечі та навколишніх селах 1779 р. [651, 1-4]. Інформативна цінність цих матеріалів в тому, що вони зберегли імена майнових власників, які у власність отримали млини, шинки і ліси від своїх попередників – козацьких старшин, а самі, часто, такими старшинами не будучи. Рум'янцевська ревізія Чернігівського полку представлена матеріали Любецької [263, 1-346, 358-400; 264, 774, 777-799, 801-855], Білоусівкої [260], Вибельської [260, 1-136, 143, 145-151, 154-156, 162-165, 174-175, 372-373, 392, 663-664, 1152-1166], Слабинської [262, 5, 180, 182-197, 200-203 а, 252-317, 332, 803, 815 а - 816, 827, 830, 842, 846-858, 880-881], Роїської [265, 194-251, 255-424, 450], Городнянської [266, 1-321, 323-347], Седнівської [267, 1-365], Березнинської [268, 1-1119], Стольнянської [269, 1-461], Менської [270, 1-697], Синявської [271, 2-672], Киселівської [272, 1-236], Сосницької [273, 1-106], Волинської [274, 1-172, 373-384] сотень. На жаль, не збереглися матеріали Чернігова [259, 2-3, 27-41, 56-59, 64-79, 516-540; 1263, 14], Понорницької сотні [1263, 138] (лише невеликі уривки про села Кирилівку, Мізин, Хлоп'янки).

У Переяславському полку слідство про маєтності [796] найкраще доповнюється документами Переяслава [309, 1-303; 310, 1-664; 310, 1-414], Піщанки [307], Золотоноші [308; 774], Миргородського [725, 1-59; 640, 1-90] - Шишаків, Устивиці, Ковалівкі, Омельника та Поток [314; 315].

Генеральне слідство Прилуцького полку [797] в Рум'янцевській ревізії доповнюється лише даними про деякі села Корибутівської сотні [306].

Складений в кінці 1724 р. наказним полковником полтавським Савою Таранухою реєстр власників маєтків в цьому полку [9, 1-8], які передують такому

комплексному джерелу як Генеральне слідство про маєтності. Слідство ж ніколи не публікувалося і тому використовувалося в архівному варіанті. Серед документів Рум'янцевської ревізії збереглися лише Полтавські [754] і Решетилівська [323] сотні.

Як відзначали попередні дослідники, повністю відсутні описи міст і містечок Гадяцького полку [1460, 54]. Матеріали, які раніше вважалися Генеральним описом Гадяцького полку насправді не є такими. Справа нічого спільного з описом не має, а в ній зосереджені відомості про збір коштів на утримання служителів і сотенної старшини 1735, 1746, 1748 і 1749 рр. та розгляд справи у 1746 р. про неповний розрахунок у 1735 р. з деякими сотенними старшинами [545]. Збереглося лише кілька окремих документів по місту Гадячу [598, 1-30]. Звичайно, це ускладнює дослідження історії названого полку і опертися можливо лише на Генеральне слідство про маєтності [738, 1-45; 641, 1-162].

Третьою комплексною групою джерел такого плану є здійснені у 1779-1783 рр. описи намісництв. Опис Новгород-Сіверського [799] намісництва відзначається серед них найбільшою інформативністю. У ньому згадуються старшини з географічною локалізацією у кожному селі. Опис Київського [801] намісництва фіксує всіх власників-старшин на 1781 і 1787 рр. В описі Чернігівського [841; 800] намісництва є лише окремі згадки і у питанні персоніфікації він значно поступається двом попереднім описам, при чому так званий опис Д.Пащенка у порівнянні з описом Шафонського має набагато більше інформації для дослідження нашої проблематики.

Козацький дипломатарій [1225, 36-39] – це публічно-правові та приватно-правові акти, публікація яких зараз активно здійснюється [783, 143-151]. До публічно-правових актів відносяться інструкції козацьким послам, в яких вказувалися старшини, які підписували подібні інструкції [756, 311-349; 757, 374-449; 758, 189-211].

Для встановлення часу знаходження на урядах, особливо у XVII ст. неабияку вагу мають судові документи, купчі, зміст та підписи на тестаментях (заповітах).

Ці джерела в основному зосереджені у міських актових книгах [1156; 1460, 6–15], актах полкових судів. Частина з таких книг опублікована, серед них матеріали Переяслава і Борисполя [795; 779], Стародуба [794; 779; 703], Полтави [704; 705; 706], Чернігова [818], Лохвиці [772]. З неопублікованих джерел привертають увагу акти полтавського полкового суду 1673-1740 рр. [583, 1-365; 584, 1-200], виписки з книг міських стародубських (1713-1773) [669, 1-74].

Найбагатший матеріал зберігся щодо Стародубщини. Так, маємо вісім книг указів Стародубської полкової канцелярії (1727-1740 рр.) [477; 478; 479; 480; 481; 482; 483; 484], дев'ять книг запису купчих 1744, 1766, 1769-1772, 1774-1775, 1783 рр., книг вічистих справ 1691, 1700-1701, 1706—1711, 1714-1717, 1720-1721, 1723-1727, 1729-1740, 1742-1753, 1755-1756 рр., книги поточних справ 1690, 1704, 1706-1710, 1713-1731, 1732-1738, 1773 рр.

Зберігся значний неопублікований масив щодо купчих досліджуваного періоду. Так, збереглися збірники купчих Миргородського полку 1666 – 1754 рр. [590, 1-35], збірник купчих 1701-1817 рр. у фонді Кістяківського [682, 1-46], копій купчих

міщан, казаків, старшини Ніжинського полку на землю та майно в 1752-1768 рр. [335, 1-70], які доповнюють купчі про продаж земель и дворів ніжинських жителів 1735 р. [343, 1-20]. У фонді полтавської полкової канцелярії збереглися копії купчих, духовних тестаментів, роздільчих і уступних листів за 1755, 1756, 1758-1770 рр. [375, 1-80].

Документи на старшинське володіння, особливо землеволодіння, привертали увагу ще І. Каманіна, який здійснив публікацію тематичної підбірки [753, 5-28]. В архівах збереглися полтавські поземельні акти 1680-1762 рр. [561, 1-478], які, з нашої точки зору, є частиною матеріалів Рум'янцевської ревізії Полтавського полку.

Матеріали ЦДІА України першої (ф. 53) та другої (ф. 54) Малоросійських колегій, канцелярії міністерського правління (ф. 55) доповнюються в Інституті рукописів збірником указів МК до ГВК 1722-1723 рр. [582, 1-348], “Определение Малороссийской коллегии за август 1769 г.” [670, 1-290].

У зв'язку з ретроспективним дослідженням персонального складу старшини виключне значення мають фонди намісницьких управлінь. Найбільше таких матеріалів у фонді Київського намісництва (1782-1799 рр.) (ф. 193), найменше – Катеринославського (1781-1796 рр.) (ф. 209), яке збереглося найгірше. Деякі матеріали знаходимо в Чернігівському (1782-1797 рр.) (ф. 204) і Новгород-Сіверському (1781-1797 рр.) (ф. 206) намісницьких правліннях, канцелярії малоросійського генерал-губернатора (1765-1795 рр.) (ф. 763), київської губернської канцелярії (1709-1781 рр.) (ф. 59).

Серед законодавчих актів важливі вказівки щодо старшини маємо в універсалах гетьманів та полковників. Універсали різних гетьманів (Б. Хмельницького [838], Виговського [784, 12-28], Ю. Хмельницького [782, 3-34], Ігнатовича [740, 83-90], Мазепи [839; 749, 91-103; 740, 31-46], Скоропадського [750, 66-71; 740, 37-58], Апостола [740, 67-82], Розумовського [740, 62-85]) частково опубліковані, деякі знаходяться в архівосховищах. Серед гетьманських універсалів для досліджуваної тематики першочергове значення має універсали про призначення на уряди [32, 2], а також абшитування старшини [65, 10]. Будівництво і володіння млином вимагало також спеціального гетьманського універсалу [8, 1-3; 835, 496-497; 1302, 24-27]. Такі дозволи, звичайно, отримували діючі чи абшитовані старшини, тому генеалогічний пошук навколо їх імен дозволяє виявити невідомі факти їх біографій. Досить слабо вивченим є корпус універсальних листів полковників останньої чверті XVII – початку XVIII ст. [1332, 5-27], в яких згадується значна кількість старшин, в першу чергу, сотенних, про яких не маємо згадок в інших джерелах.

У фонді КМФ – 9 ЦДІА України зосереджені копії документів з рукописного фонду Інституту історії АН Росії. Особливе значення мають зосереджені тут жалувані грамоти царя козацькій старшині, які надані під час візиту гетьмана Мазепи у 1689 р. до Москви, гетьманські універсали, яких не знаходимо в інших фондах. Фонди КМФ – 40 і КМФ – 41 дозволили українським дослідникам ширше використовувати дані “Розрядного приказу” і “Малоросійських справ” ЦДАДА. Документи органів російського самодержавства: царські та імператорські грамоти, матеріали Сенату, приказів Московської держави [1264], статейні списки [1230],

воєводські “відписки” [1265], Верховної Таємної Ради [817], Кабінету Міністрів [727] зберегли багато вказівок про козацькі делегації та гетьманських гінців, царські грамоти, щоденні записки [726, 49-56], а також листування. Значні матеріали цієї групи опубліковані в збірниках документів [745].

Використання польських джерел здійснено на основі оглядів [1194, 72-93; 1218, 318-365] і публікацій Ю.Мицика. Сеймові конституції, королівські привілеї залишаються головним джерелом, за яким є можливість виявити відношення польської влади до конкретних козацьких старшин [822; 786, 2-11].

Звернемо увагу на той факт, що законодавчі документи попереднього періоду використані перспективно [826]. Державно-правові документи дають багатий фактичний матеріал відносно походження та еволюції багатьох козацько-старшинських родин [827].

Наративні джерела є менш вартісними для персоналістики, враховуючи, що факти, які знайшли відображення в них, подають дистанційовану інформацію про подію. Монастирські і козацькі літописи в частині, де зібрана інформація щодо близьких до монастирів чи автора людей використані як джерело [1255, 1-87; 1027, 81-94; 1043, 1-161]. До них відносяться літописи С.Величка [734], Г.Грабянка [770], Самовидця [771], хроніка Ф.Сафоновича, так званий “Літописець” Дворецьких [767, 219-234], “Короткий опис” П.Симоновського [765, 1-59], Чернігівський літопис [1004]. Цінними джерелам є щоденники [748, 773].

Велике значення мають зібрання документів приватного походження окремих родів, які дозволили системно і глибоко вивчити їх родоводи, переміщення по службі, шлюбність, народжуваність [1457, 13-22]. Крім того, прогалини, які є в інших групах джерел перекриваються наскрізними за часом документами роду, якому належить корпус джерел та групі поріднених з ним родів. У дисертації використані збірки фамільних документів тридцяти п’яти родин - Миклашевських (ф. 834.), Мокрієвичів (ф. 1201), Ханенків (ф. 983), Шираїв (ф.1203), Тоцьких (ф. 1408), Леонтовичів (ф. 1686), Сулим, Скоруп, Войцеховичів [836], Кониських [732, 260-263], стародубського полковника Тимофія Олексійовича [793], Стороженків [834], Ломиковських [561, 1-145], Чарнишей [562, 1-368], Полуботок [563, 1-223], Полетик [564, 1-405], Думитрашок-Райчів, Мокрієвичів, Троцин, Стороженків [565, 1-317], Галаганів, Апостолів, Кулябок [566, 1-339], Корецьких і Кулябок-Корецьких [567, 1-392], Лизогубів [567, 1-292], Берло [596, 1-86], Лашинських [609, 1-170], Забіл, Чернолузьких [629, 1-89], Свічок [630, 1-13], Вакуловичів [631, 1-115], Кандиб [649], Носенко-Белецьких [671], Голенковських [672, 1-30], Єсимонтовських [698]. Ці матеріали щодо XVII-XVIII ст. відзначаються уривчастістю, лише пізніше вони мають достатню повноту.

Для біограм як окреме джерело має непересічне значення автобіографічні матеріали. Так, використані опубліковані автобіографії священника Турчановського [702], лубенського полкового осавула А.Петровського [762, 7-12], С.Лукомського [766, 478-485], “сказки” зосереджені у ЦДІА України, наприклад, багацького сотника Миргородського полку Йосипа Стефановича [2, 1-5], переяславського полкового сотника Пилипенка [365], полтавського полкового судді Григорія Сахновського [52, 1-3], бунчукових товаришів Федора Левенця та Григорія Чуйкевича [74, 1-12], полкового писаря Григорія Багінського [75, 1-8], сотника І

Варвинської сотні Андрія Барановського [104, 1-9], військового канцеляриста Петра Тарновського [383, 1-7], військового товариша Ніжинського полку І.Всененського [345, 1-5], значкового товариша Прилуцького полку Йосипа Жили [381], борзнянського сотенного отамана Кривошеї [198, 1-6], сотенного осавула Чернігівського полку Устименка [224, 1-2]. Аналіз польської історико-мемуарної літератури уже проведений нашими попередниками, тому наші данні опираються на нього [1191, 110-170].

До описових джерел слід віднести поминальні записи в синодиках, суботниках чи пом'яниках монастирів і церков, що є контрольно-довідковим джерелом. Вдалося проаналізувати поминальники Києво-Межигірського Спаса-Преображенського [565, 1-317; 692, 1-441; 1062, 34-52], Києво-Софійського [693; 1062, 25-30], Видубицького [610; 1062, 32], Києво-Микільського Пустинного [555; 1062, 5-17], поминання св. Михайла Золотоверхого монастиря [694, 1-127; 918, 204-209], пом'яник Києво-Михайлівського монастиря до 18 ст. 1744 р. [695, 1-142; 1062, 54-57], Києво-Сергієвого [557; 1062, 19-23], Києво-Видубицького, Золотоніського Благівіщенського дівочого [553, 1062, 59-61] монастирів, Канівської Преображенської [673, 1-42; 1062, 76-77], Глухівської Микольської [558; 1062, 63, 65-66], Луцької Братської церков [678, 1-111], а також козелецький (очевидно, монастирський) [1062, 79]. Автором опубліковані витримки щодо козацької старшини вище перерахованих джерел, крім того вироблена і опублікована методика читання поминальних записів [1062, 4]. Серед опублікованих синодиків варто зазначити опублікований С.Голубевим пом'яник Києво-Печерської лаври [741], О.Лазаревським – Любецького [830], І.Ситим – Крупицько – Батуринського [829, 40-64], О.Прокоп'юк – Київського Софійського монастирів.

Документами особистого походження є заповіти, яким значну увагу надавав ще О.Лазаревський [761]. У сучасному джерелознавстві І.Ситий продовжує цю традицію, опублікувавши тестамент полковника Якова Лизогуба [831, 10-14]. В Інституті рукописів НАН України зберігається цілий збірник тестаментів 1636-1761 рр. [589, 1-314], окремі тестаменти розпорошені у різних архівних фондах, серед них – духівниця протоієрея Григорія Софоновича, протопопа остерського від 24 листопада 1705 р. [628, 1-4], тестамент Сергія Солонини з листопада 1738 р. [668, 1], духівниця корибутівського священника Стефана Микитича 1758 р. [599] та інші. Об'єктивна цінність цих документів полягає в тому, що на час написання тестаменту, як і в інших публічно-правових актах, фіксується група старшини, яка підписується. Крім того, простежується вся система родинних зв'язків. Мотив створення подібних документів є основою їх достовірності.

З цією групою джерел тісно пов'язані матеріали чолобитних. Серед них назвемо чолобитну вдови новгородського сотника Василя Христичевського з проханням про надання 60 дворів за служби її чоловіка, який загинув у кримському поході [36, 1-5], універсал на основі чолобитної про звільнення від військових постойв дому вдови глухівського сотника Степана Уманця Марфи в м. Глухові Ніжинського полку [38, 1-12].

Особливу увагу привертають документи особистого походження про розподіл майна чи подальші суперечки. Часто в таких справах зосереджується інформація про кілька родин, як, наприклад, у справі про размежування земель у с.Лотоках між майором Ханенком, польським шляхтичем Маковицьким, сотенним осавулом Пригоровським, військовим товаришем Троїцьким у 1774-1775 рр. [232] чи справа значкового товариша Родіона Янченка з бунчуковими товаришами Миколою і Михайлом Борозднами Лопазенськими про ґрунти 1741 р. [353, 1-35]. Типовими справами цієї групи є справа про розподіл майна між спадкоємцями померлого військового товариша Левицького (1767-1768 рр.) [189, 1-14], про суперечку за спадок між братами і сестрами Требинськими (1779-1782 рр. [215, 1-67]), справа дружини померлого бунчукового товариша Романа Янова [697, 1] Параски з її доньками, дружиною колезького асесора Осипа Туманського та іншими її сестрами про порушення ними духовного батьківського тестаменту 1770 р. [244, 1-312], між полковником Лукашевичем і бунчуковим товаришем Марковичем за позовом останнього до померлої матері Лукашевича через захоплення яготинської греблі з млинами і ґрунтами у 1782 р. [442, 1-10].

Досить складні родинні зв'язки простежуються у документах особистого походження полковника чернігівського Петра Милорадовича з братами про віддачу ним померлого їхнього діда полковника гадяцького Милорадовича рухомого і нерухомого майна, яким заволоділа друга дружина Уляна Бутович з незаконно народженим сином її Миколою [245, 1-736], вдови-казачки і жительки мглинської Тетяни Григорієвої Манченкової з батьком її колишнього чоловіка, козаком Матвієм Манченком про насильницьке відібрання ним у неї ґрунтів, які спадково дісталися від чоловіка їй з дітьми [354, 1-736]. Більш рівний характер мають договірні записи бунчукових товаришів братів Миклашевських про розподіл спадкових маєтків 1754 р. [351, 1-20], а також між спадкоємцями маєтностей померлого бунчукового товариша Стороженка (15 вересня 1767 р.) [488, 1-3]. Такі справи дозволяють простежити склад та формування маєткових комплексів, від яких власників переходили ті чи інші надбання, доповнити ними біограми.

Серед епістолярії цікаві як листи як з козацького табору, так і їх противників [785]. Деякі листи були опубліковані ще О.Лазаревським [765, 22-27], листи Максима Кривоноса - І.Крип'якевичем [760, 57-61], соратників Б.Хмельницького [1196, 119-129], Іллі Голоти [792, 134-147], Івана Виговського [787, 82-85], дружин козацьких старшин [789, 42-52] – Ю.Мициком, переписка Івана Мазепи - В. Станіславським [751; 768]. Серед матеріалів архівних фондів знаходяться збірка листів 1714-1790 рр. [586, 1-188; 587, 1-190; 588, 1-202], переписка решетилівського сотника Яреми Федоровича з полтавським протопопом Іваном Величковським 1717-1718 рр. [691, 1-6], переписка А.М.Миклашевського 1725-1780 рр. [682, 1-104], окремі листи: Федора Вольського до полковника стародубського [652, 1], Василя Кочубея В.Велецькому 1696 р. [653, 1], Миколи Грембецького Криштофу Лукомському 1698 р. [663, 1], Павла Домонтовича Пилипу Костянтиновичу 1721 р. [664, 1], Миколи Ханенка Петру Ханенку 1729 р. [665, 1-4] та інші. Багато таких документів походили із Запорозької Січі [850; 721; 720].

Прокламації і заклики ватажків козацьких рухів, які складають одну з груп джерел, використані в частині авторства козацьких старшин. Для періоду національно-визвольної війни виключне значення мають козацькі конфесати, яких особливо багато опублікував відомий джерелознавець Ю.Мицик [788, 38; 791, 15-35].

Майнові документи монастирів зберегли багатий матеріал стосовно пожертв козацької старшини. Серед використаних документів цієї групи назвемо справу Києво-Пустинно-Микільського монастиря з земельних питань [448, 1-1005], опис документів на майно монастирів Чернігівської єпархії [700], книзі церковні опису всяким речам в церкві домонтовській Рождества Богородиці 1760 р. [675, 1-76], церкви с. Ячників 1769 р. [676], с.Єрківець 1759-1779 рр. [677, 94], опис майна Ніжинського Благовіщенського монастиря 1746 р. [690, 1-46]. Суперечки за майнові володіння також дають значний інформативний матеріал щодо козацької старшини [1237, 61-68]. Так, суперечки між Києво-Флорівським монастирем і бориспільським сотником Афендиком за земельні володіння в 1766-1767 рр. [191, 1-7], між Києво-Печерською лаврою і Степаном Чечугою за млини на р. Острі в 1768 та 1775 рр. [193, 1-34] розглядав Генеральний військовий суд. У фондах полкових канцелярій також зберігаються подібні справи. Наприклад, справа про суперечку за млин між Києво-Печерським монастирем і козаком с. Вешнівки Трохименком 1741-1742 рр. [336, 1-4].

Для генеалогічних розвідок першочергове значення мають матеріали кінця XVIII ст., пов'язані з входженням старшини до дворянства. Поколінні родовідні розписи заносилися в особові справи, які потім узагальнювались у родовідні книги спочатку у намісництвах, а згодом були передані до губернських дворянських зібрань [908; 991, 20-30]. Невичерпний генеалогічний матеріал знаходиться у такій книзі Новгород–Сіверського намісництва [607, 1-665], де на відміну від Чернігівського (що теж збереглися), фіксувалася не лише старшина на час запису (10 січня 1788 р. [642, 1-184; 643, 1-325; 644, 1-83; 645, 1-133], 15 грудня 1790 р. [646; 647]), але і вносились вся інформація стосовно їх родоходу. На жаль, залишається невідомим місце знаходження родовідної книги дворянства Київського намісництва, якою ще у 30-х роках минулого століття користувалися дослідники. Використовуючи ці книги, при найменшій можливості здійснюються співставлення описових джерел з документальними.

Крім вище згаданих опублікованих джерел, варто відзначити, що ще у XIX ст. були опубліковані збірники документів, які не втратили свого значення і для сьогодення [777; 752; 809; 810; 811; 812]. На початку минулого століття В. Модзалевський підготував збірку документів з історії Полтавського полку [776, 1-57]. Враховуючи бібліографічну раритетність, потребують перевидання матеріали такого комплексного джерела як Генеральні слідства про маєтності полків, які були опубліковані ще в кінці XIX – на початку XX ст. На черзі дня видання матеріалів Генерального слідства Полтавського полку, які ніколи раніше не публікувалися.

У 1933 р. В.Романовський опублікував перепис 1666 р., до якого включені Ніжинщина, Переяславщина, Прилуччина, Київщина [814]. Під керівництвом О. Коваленка нещодавно були опубліковані переписна книга Чернігова 1666 р. та опис

Чернігова 60-х рр. XVIII ст. [802, 165-181; 815, 167-181], які доповнюють видання, що були здійснені раніше.

Опублікований значний корпус джерел у трьохтомнику “Возз’єднання України з Росією” [736], “Документи про визвольну війну 1648-1654 рр” [746], “Документи Богдана Хмельницького” [780; 958], “Ділова документація Гетьманщини XVIII ст.” [743], “Волинь в роки Визвольної війни українського народу XVII століття” [958].

Останнім часом найбільш плідно працює Ю.А.Мицик, І.Бутич, Г.Швидько. Ю. Мициком підготовлені і здійсненні видання щодо козацької історії Сіверщини [784, 3-9, 12-28; 785, 12-38], Національно-визвольної війни [781], публікацію документів про владу старшини здійснив О.Путро [819, 11-20].

Вирізнення всіх компонентів джерельної бази дозволило використати їх в системі, коли одне джерело доповнює чи дозволяє перепроверити інше, при чому факти визначаються завдяки критичному аналізу різних даних одного джерела або через синтез фактичного матеріалу з кількох джерел. Як уже зазначалося вище, у пропонованій дисертації, переважно, використовуються документальні джерела, менше – наративні. Стосовно першого виду джерел зазначимо, що першочергове значення за ступінем важливості і об’ємом використання для нашого дослідження має обліково-статистичний різновид, потім ідуть судові, дипломатичні і законодавчі акти. Перевірка повноти і достовірності вказує на переваги реєстрів, присяг та відомостей.

Автор свідомо відмовився від аналізу і використання легенд та фальсифікатів. Вивчення текстів джерел та проведення їх історичної критики дозволяє зробити висновок про те, що надійним джерелом є пом’яники, заповіти, метричні і сповідальні книги, судові та маєткові документи. З наративних же джерел найбільшу увагу привертає листування, в меншій мірі – літописи. Літописці хоча і мали високе бажання неупереджено відобразити історичні реалії, проте їх спроможність і об’єктивність була набагато нижчою, ніж у творців-сучасників документації. Тому інформація літописів використовувалася лише після спеціальної комплексної перевірки і порівняння з іншими документами. Зазначимо, що джерельна база дослідження збереглася нерівномірно, особливо великі втрати маємо щодо Гетьманщини періоду 1648-1715 рр. Це ж стосується і локальної історії, якщо Лівобережжя документоване краще, то про старшину правобережних полків збереглися лише поодинокі згадки. Проте прогалини в окремих групах джерельної бази, розпочинаючи з 1715 р. не впливають на її повноту. Реєстри доповнюються даними присяг, «казок» і послужних списків, метричних і сповідальних книг, Генерального слідства про маєтності, Рум’янцевською ревізією. Для генеалогій козацько-старшинських фамілій першочергове значення мають дворянські родовідні книги, контрольним джерелом є поминальні записи синодиків.

Охарактеризована вище джерельна база відзначається різноманітністю і дозволяє вирішити поставлені в дисертаційному дослідженні завдання комплексного дослідження персонального складу козацької старшини. Прагнучи спертись на повноту фактів, автор використав всі наведені вище групи джерел, здійснивши перехрестне співставлення їх даних.

1.2. Історіографія проблеми

Персональному складу та системі родинних зв'язків старшини присвячена чисельна література. Вона становить стрижень дослідження історії української козацької старшини [1199, 2-6]. Не з'ясувавши цих фундаментальних питань, неможливо вирішити проблеми становлення української еліти, еволюції власності, освітнього рівня, світоглядних питань. Крім того, зазначимо, що різні періоди діяльності козацької старшини досліджені нерівномірно. В першу чергу завжди особливу увагу істориків привертала часи Національно-визвольної війни українського народу [1209; 1210, 2-13] і, як не парадоксально, стосовно найбільш документованого періоду XVIII ст. маємо незначну кількість наукових праць. Перші спроби історіографічних узагальнень здійснили Л.Винар [919], О.Величко [916, 17-23], Л.Фицик [1434, 314-324; 1433, 81-87], М.Корнієнко [1041, 3-4]. Дослідники одноставно відзначають зрушення у дослідженні проблемати, водночас констатують необхідність підняття її на більш високий, в першу чергу, фактологічний рівень.

Початком формування історіографії козацької генеалогії, яка тісно пов'язана з персональним складом старшини, можна вважати початок XIX ст. – час, коли світ побачили перші публікації істориків, які загальнопринято відносити до наукових праць. Внаслідок різних суспільно-політичних причин увесь історіографічний процес дослідження вказаної проблеми розподілився на три періоди: дореволюційний (XIX – початок XX ст.), радянський (1917 – 1991 рр.), сучасний, який розпочався з проголошенням державної незалежності України.

У ході першого з них розпочався процес нагромадження фактичного матеріалу, у збиранні якого брали участь М.Костомаров, М.Максимович, Д.Бантис-Каменський, С.Соловійов, М.Білозерський, О.Лазаревський, В.Модзалевський, В.Липинський, Г.Милорадович, Д.Багалій, В.Барвінський, М.Грушевський, М.Астряб, В.Герасимчук, І.Каманін, Д.Коренець. У своїх працях вони тільки мимохідь торкалися персонального складу, продовжуючи літописну традицію реєстрів козацьких гетьманів та полковників.

В узагальнюючих працях Д.Бантис-Каменського [877; 878; 879], М.Маркевича, С.Соловійова була закладена тенденція негативного ставлення до правобережних гетьманів, а також, відповідно, і старшини, що призвело до зниження інтересу щодо цієї категорії, як антиросійськи налаштованої. В їх працях (особливо примітках) згадані деякі полковники (в першу чергу лівобережні), які особливо відзначилися у битвах чи політичних акціях.

Звертаючись до дослідження гетьманату від Хмельницького до Скоропадського [1044; 1045; 1047], М.Костомаром згадував різних старшин, ілюструючи діяльність того чи іншого гетьмана. Богдану Хмельницькому, Івану Виговському, Юрію Хмельницькому, Брюховецькому, Самойловичу, Івану Мазепі він присвятив окремі монографії, які зберігали своє наукове значення майже до кінця минулого століття. Вчений уперше назвав маловідомих на той час генеральних старшин, які оточували цих гетьманів [1047, 105, 175]. М.Максимович зробив ґрунтовний огляд полків часів Богдана Хмельницького і навів реєстр їх полковників [1169, 654-746], вперше вказав на невідомі раніше періоди знаходження на генеральних урядах окремих старшин [1168, 771], здійснив спеціальне дослідження історії сотенної старшини Бубнівської сотні Переяславського полку [1168, 747-834].

Серед перших дослідників, хто спеціально з'ясовував персональний склад та генеалогію козацької старшини, слід назвати М.Білозерського. Він зібрав матеріали про родини Остряньських, Ворон, Валькевичів, Малюг, Костенецьких, Іскрицьких, Силичів, Соханських. У задумах цього дослідника залишилися незреалізованими дослідження “Южнорусские старинные роды”, “Поминальники или синодики, их значение как исторического источника”, “Для генеалогии украинских фамилий”.

Як окремих напрям дослідження відзначимо розвиток генеалогії козацько–старшинських родин, найбільший внесок у розвиток якого в дореволюційній історіографії зробили Олександр Лазаревський і Вадим Модзалевський. Саме їх зусиллями формувалися основні напрями дослідження козацької старшини.

О.Лазаревський, зосередивши увагу на значних дворянських родинах, які вели свої родовідні від козацько–старшинського кореня, першим чітко і виразно привернув увагу до проблеми українського елітаризму через козацько-старшинські родоводи. Його творчість можна назвати першою хвилею публікацій про козацьку старшину. Він намагався подати історію полків через призму біографій їх старшин: Переяславського - Думитрашок–Райч [1142, 402-405], Афендиків [1121, 443-445], Безбородьок [1136, 311-314; 1115, 135-140], Берл [1118, 101-133], Сулим [1153, 292-327], Томар [1125, 14-20], Іваненків [1144, 297-298], Чернігівського - Полуботків [1116, 9-19; 1149, 137-209], Бутовичів [1148, 35-148], Радичів [764], Бакуринських [1148], Бобирів [1148], Лизогубів [1122, 101-125], Гадяцького - Бороховичів [1145, 314-317; 1129, 547-551], Милорадовичів [1126, 479-498], Грабянок [1141, 259-264], Крижанівських [1109, 7-13], Трощинських [1111, 371-373].

Вчений дослідив історію старшини та родоводи керівників Стародубського полку [1134], що привернули увагу - Миклашевських [1124, 243-253], Бороздн [1148], Скоропадських [1151, 726-727], Бугаєвських [1148], Валькевичів [1148], Прилуцького [1133] - Горленків [1140, 248-258], Марковичів [1123, 51-82], Галаганів [1137, 318-322], Лубенського [1119, 34-203] - Свічок [1127, 253-258], Гамалій [1138, 439-448], Гоголів–Яновських [1139, 451-455], Ніжинського [1132] - Золотаренків [1113]. О.Лазаревський розпочав дослідження Полтавського полку [1150, 357-374; 1120, 97-107], вперше подав родовідні місцевих старшинських родів Іскр [1147, 300-302; 1152, 1566], Кочубеїв [1112, 438-455], Герциків [1146, 448-450], Жученків–Жуковських [1143, 406-409], Левенців [1110, 445-451].

Розпочаті родовідні пошуки знайшли продовження у працях неперевершеного генеалога козацької старшини В.Л.Модзалевського. Намагання довести актуальність генеалогічної проблематики змусило дослідника підготувати і опублікувати чотири томи “Малоросійського родословника”, низку інших праць, які становлять фундамент генеалогії української козацької старшини [1240; 1241; 1242; 1243]. За підрахунками Г.Стрельського в ці книги включено родоводи 234 сімей [1413, 126]. Продовження видання неопублікованих матеріалів п'ятого тому “Малоросійського родословника” В.Модзалевського розширює наші знання щодо його наукової спадщини [1246; 1247; 1248]. Крім зазначених у чотирьохтомній праці родоводів до інтересів вченого потрапили дослідження роду Ігнатовичів [1249, 77-83], Чарнишів [1234; 315-347, 1-35, 193-230], Шиман-Шимановських [1235, 38-42], Апостолів [1236,

140-142], Черняків [1238, 173-185], Ракушок-Романовських [1245]. Продовжуючи традиції написання полкових історій О.Лазаревського, В.Модзалевський одну зі своїх робіт присвятив вивченню родоводів старшини частини сотень Лубенського полку [1244].

У своїх працях він згадав багатьох представників генеральної старшини, уточнивши періоди їх знаходження на урядах (перший період обозництва Волевача Івана [1240, 217], обозництво Петра Забіли (1669-1685), Івана Ломиковського (1707-1709), Семена Кочубея (1751-1779) [1241, 74, 533; 1242, 187]. Серед генеральних суддів названі Антон Жданович (1656-1657), Григорій Лісницький (1657), Іван Самойлович (1669-1672), Василь Кочубей (1699-1708), Іван Ніс (1714-1715), Іван Чарниш (1715-1725), Михайло Забіла (1728-1740), Андронник Кандиба (1728-1730), Федір Лисенко (1741-1751), Яким Горленко (1741-1751), Ілля Журман (1756-1782), Олександр Дублянський (1762-1781) [1240, 153, 191, 305, 474; 1241, 31, 61, 78, 524; 1242, 99, 132, 244; 1243, 477], Іван Домонтович (1672-1681), Сава Прокопович (1687-1700) [1162, 46, 158].

Уваги дослідників і подальшої публікації вимагає значний фактичний матеріал неопублікованого фонду В.Модзалевського в Інституті рукописів (Ф. 12), а також так звана “Збірка В.Модзалевського” [622; 623; 624; 625, 626; 627] неопублікованих поколінних розписів.

Прорив у біографістиці правобережної старшини здійснив В’ячеслав Липинський, який вперше населив період діяльності Богдана Хмельницького конкретними діючими особами [1160; 1159]. Його монографії присвячені вихідцям із шляхти у старшинському середовищі, з’ясуванню причин їх вчинків. Він став фундатором такого історіографічного напрямку дослідження не лише шляхтичів в козацькому середовищі, але і вивчення локальних груп цієї шляхти. Він вказав на генеральних старшин Івана Волевача (друге обозництво у 1655-1656 рр.), Костянтина Виговського у 1658 р., Михайла Радкевича у Тетері, генеральне суддівство Федора Лободи у Виговського, Емілія Федоровича у Дорошенка, генерального писаря у Виговського Станіслава Кривицького.

Розширювалося коло імен старшини, які потрапляли до історіографічних праць і інших дослідників. Так, А.Востоков, звернувшись до дослідження долі братів Виговських і Нечая, продовжував вивчати процеси у козацько-старшинському середовищі, які розгорталися під час наказного гетьманування Якіма Сомка, звертаючи увагу на склад старшин, які оточували і підтримували цього гетьмана [923, 269-284; 924, 125-156]. В біографічному нарисі полтавського полковника Івана Черняка автор дав характеристику взаємин полтавської старшини [927, 1-17], досліджував також долю родини Самойловичів [925]. О.Страдомський подав реєстр сотників мглинських [1412, 465-466].

В.Антонович і В. Бец ввели до наукового обігу біографії гетьманів, серед них – перший політичний портрет П.Тетері [863, 70-72]. А.Васильчиков досліджував біографію Розумовського [914], М.Григорович - Безбородка [959], родовід Горленків вивчав А.Дабіжа [979], Сірка – В.Данилович [983, 140-148]. Вніс деякі уточнення щодо біографій старшин і Г.Карпов [1019; 1020]. О.Целевич звернув увагу на той факт, що у 1669 р. Герман Гапонович, а у 1671 р. Семен Половець були генеральними суддями у Дорошенка [1437, 13]. Це до того часу знаходилося поза

увагою дослідників.

Доповненням цих матеріалів є данні “Родовідної книги” П.Долгорукова, де зібрані родоводи найбільш значних козацько-старшинських родин, які пізніше ввійшли до російської дворянської еліти [995]. Г.Милорадович систематизував наявний на кінець ХІХ ст. матеріал щодо дворянських родин Чернігівської губернії, який зберігався в архіві губернського дворянського зібрання, і оформив дворянську родовідну книгу з даними на початок ХХ ст [1186]. Серед тогочасного дворянства Чернігівщини більшість була вихідцями з козацько-старшинського середовища. Крім того, спеціальне дослідження Г.Милорадович присвятив родині Кочубеїв [1185, 46-50], не полишав і пошуку корінь свого роду [1184, 1187].

Дослідження М.Слабченка і нині використовуються в системі аргументації деяких дослідників. З цього приводу зазначимо, що праці цього автора навряд чи можна віднести до багатих на невідомий науковцям матеріал. Крім того, їх відзначає надто довільне тлумачення козацьких урядів [1358; 1359; 1360]. Це, зокрема, стосується розуміння їхнього місця в просторі і часі. Тому в історіографічному плані щодо козацької старшини праці М.Слабченка мають невелику цінність.

У рамках вивчення “обласної історії” складну історію Носівської сотні Київського полку та її сотників Шаул досліджував В.Барвинський [882, 347-368; 880, 399], Києва козацького – І.Лучицький [1163, 5-8], Воронківської сотні Переяславського полку - П.Федоренко [1429]. Д.Багалій, рецензуючи працю О.Лазаревського, доповнив список старшини Ніжинського полку [872], а, досліджуючи історію слобідських полків, вперше розглянув проблему проникнення старшини з Гетьманщини на Слобожанщину [871, 560-592; 873]. М.Рклицький дав блискучу порівняльну характеристику козацьких родин, які збереглися на Золотонощині впродовж 1767-1900 рр. [1333].

Слід відзначити доробок у руслі персоніфікації української історії досліджуваного періоду, який вніс М.Грушевський. Хоча для нього персональний склад і генеалогія козацької старшини не були предметом спеціального дослідження, на сторінках багатотомної історії, майже в усіх розвідках та книгах, у яких аналізується козацька історія, він фіксував згадки про генеральну старшину, полковників і сотників [962, 299-305; 963; 964; 966, 241]. М.Грушевський вперше вказав на деяких невідомих раніше генеральних старшин [965, 76-77].

У річищі козацької генеалогії працював С.Ксензенко, який дослідив родовід Зарудних [1105, 73-85], М.Астряб присвятив спеціальну розвідку Маркевичам [869, 81-145], В.Герасимчук – Виговському та його взаєминам з Юрієм Хмельницьким [940; 941], І.Каманін – родоводу Б.Хмельницького [1017; 1018], Д.Коренець – Виговському та Пушкарю [1038, 257-287; 1039, 1-20].

Зосереджуючи увагу на огляді літератури цього періоду, варто згадати, що протягом другої половини ХІХ – початку ХХ ст. на сторінках “Киевских епархиальных известий», «Черниговский губернский ведомостей», «Полтавских епархиальных ведомостей» була надрукована велика кількість історико-статистичних нарисів окремих церков, монастирів, населених пунктів [1008; 1009; 1010; 1011; 1012; 1013], у яких автори подавали значний фактичний матеріал про священників, складаючи їх реєстри, козаків і старшину, вказуючи на побудову ними церков, виконання ктиторських обов’язків, здійснення подарунків до церков і монастирів, публікуючи і

аналізуючи уривки з синодиків .

Узагальнюючи шлях української шляхти в Гетьманщині і в складі Російської імперії, офіційно–академічна наука дійшла до висновків, які в узагальнюючому вигляді виклав полтавський дослідник І.Павловський: “После воссоединения, окончившегося присоединением Малороссии к России, осталось 300 представителей благородного сословия, имущественные и сословные права которых были обеспечены договорами с московским царем. Эти представители, как известно, не удержали своего господствующего положения. Главное значение в Малороссии получило военное сословие – казачество, которое и явилось заместителем шляхты. Это был класс “значных” козаков, из которых выходили кандидаты на уряд. Они–то, с течением времени, и присваивают себе права шляхты и являются владельцами населенных имений, судятся шляхетским судом, занимают должности в крае, не платят податей и т.п. Дети их пользуются особыми преимуществами по службе, а образование сообщает им развитие и внешность, чем они начинают отличаться от “низового” козачества. В XVIII веке этот класс “значных” козаков старается уже закрепить за собой “шляхетство” и с течением времени достигает этого в области суда и управления” [1282, 27]. Вже зараз видно весь утопізм цієї точки зору, головні положення якої будуть розглянуті в пропонованій роботі на прикладі розвитку українських шляхетсько–козацьких родин.

Другий період історіографії характеризується нерівномірністю і в зв'язку з цим простежуються три підперіоди накопичення історичних знань з досліджуваної проблеми: I. - 1917 – 30-ті рр., II. - 30-ті – перша половина 50-х рр., III. - друга половина 50-х – 1991 р.

У нових історичних умовах, у радянській Україні продовжував працювати М. Грушевський, в цей час розпочали наукову діяльність Л.Окіншевич, С.Шамрай, М. Ткаченко, І.Бойко, О.Грушевський, К.Козубенко, О.Оглоблин, І.Крип'якевич, М. Петровський. Одночасно з ними за межами УРСР досліджували цю проблематику М.Возняк, Д.Дорошенко, В.Біднов, С.Наріжний.

Вивчаючи шляхи формування козацької старшини, Л.Окіншевич дійшов висновку, що “серед козацької верхівки ми з цікавим правом можемо шукати й тих численних елементів з залишків феодальних станів, які посідали проміжне становище між поміщиками й селянами–кріпаками, різні види представників напівшляхетського й напівселянського землеволодіння, – як от бояр, ближчих до шляхти, слуг, ближчих до селян, – які володіли своїми ділянками, зобов'язані цілим рядом службових повинностей” [1276]. Праці Л.Окіншевича вводили до наукового обігу значний фактичний матеріал, у багатьох місцях його доробків знаходимо імена козацьких старшин, яких раніше дослідники не згадували [1273, 253–425; 1274, 1–352]. Так, він датував обозництво Федора Коробки 1650-1654 рр. [1275, 88], Тимоша Носача 1656-1657 рр., 1658-1663 рр., наказне обозництво Павла Животовського [1275, 88, 110, 21]. Серед генеральних суддів відзначив Івана Кравченка у Ю.Хмельницького, Івана Креховецького та Германа Гапоновича у Тетері, Юрія Незамай і Павла Животовського у Брюховецького [1275, 98, 120, 119], Григорія Білогруда у Дорошенка [1273, 420], Костю Кублицького у 1685 р. [1273, 427]. Згадав він і Семена Голуховського, Павла Тетерю і Остапа Фастієвича, які були генеральними писарями при Ю.Хмельницькому [1275, 98, 103]. Серед нових

акцентів варто зазначити, що він звернув увагу на церемоніальний характер уряду хорунжого [1275, 152-157].

Тривала розпочата В.Барвінським традиція вивчення окремих сотень та їх старшин. У цьому річищі працювали С.Шамрай, І.Пустовіт, М.Ткаченко, К. Козубенко, В.Єфимовський. У роботах цих авторів слід відзначити той факт, що матеріали про старшину подані на тлі соціально-економічно історії, а не конкретно-біографічного дослідження, що значно збіднювало проблематику. Ще однією особливістю праць цього періоду було те, що їх автори привернули увагу до такої категорії старшини як сотенні урядники. В умовах класових оцінок згадувати про нищу старшину, яка не мала ні значних маєтностей, не експлуатувала чужу працю, було ідеологічно допустимо.

Історика С.Шамрая цікавила, в першу чергу, старшина Київського полку [1448, 134-140; 1451, 159-283]. Він присвятив низку публікацій Київській сотні, близькій до неї Бориспільській [1449, 93-120], а також Кобизькій [1453, 229-313]. Його праці побудовані переважно на матеріалах Рум'янцевської ревізії і найбільш глибоко розглядається історія старшини в другій половині XVIII ст. Розширюючи географію досліджень, С.Шамрай оприлюднив нарис про залюднення Крилівщини, в якому дослідив і участь полтавської та миргородської старшини в цьому процесі [1450, 207-290]. В такому ж ключі з'явився дослід І.Пустовіт про історію Козельця [1318, 113-150].

М.Ткаченко вперше розглянув матеріал щодо історії такого регіону як Уманщина, в рамках дослідження якого зупинився на персональному складі старшини Уманського полку [1418]. Серед його розвідок були і праці, присвячені історії Канівської сотні Переяславського полку, Кременчуцької Чигиринського, він навів значний фактичний матеріал щодо лівобережних полків [1419; 1420, 70-73; 1421, 31-179]. К.Козубенко проаналізував ревізію 1723 р. Переяславського полку (яка не збереглася нині), але, на жаль, лише щодо Яготинської сотні, а також слідство про хутори в тій же Яготинській і сусідній Березанській сотнях Переяславського полку [1031; 1032, 205-216]. І.Мандзюк дослідив старшину Гоголівської сотні Київського полку на основі матеріалів Рум'янцевської ревізії [1173].

Свій внесок у дослідження історії Переяславщини через висвітлення діяльності полковничих родин Сулим та Іваненків зробив І.Бойко [890, 11-22; 889, 9-16]. В нарисі про П.Полуботка, який став об'єктом дослідження М.Василенка, системно розкриваються віхи його діяльності [911, 80-108].

Діяльність генерального підскарб'я Р.Ракушки-Романовського, полковника кальницького Івана Богуна, переяславського Т.Цицюри, чернігівського І. Аврамовича досліджував М.Петровський. Особливо чисельними уточненнями щодо персонального складу відзначається його монографія "Нариси історії України XVII - початку XVIII ст." [1298; 1295, 47-58; 1295, 69-76; 1297, 12-31; 1299, 3-15; 1300, 79-103; 1301, 181-212]. О.Грушевський, розглядаючи гетьманські земельні надання за часів Хмельницького козацькій старшині, вказував прізвища старшин, які їх отримали [968, 40-92]. Серед ранніх праць О.Оглоблина варто відзначити окрему статтю про генерального писаря Вуяхевича [1268, 200-215].

Серед історіографічних сюжетів відзначимо продовження роботи І. Крип'якевичем над складанням реєстрів старшини. Він зробив першу спробу

складання реєстру генеральної старшини (Чорнота [1100, 75], Носач [1100, 75], Онацький [1100, 77], Зарудний [110, 77-78]), уточнив термін генерального суддівства Федора Лободи, вказавши, що він займав цей уряд уже у січні 1654 р. [1095, 456], полковників Гетьманщини при Б.Хмельницькому [1099, 123-148]. Досліджуючи козацьку державність, розглядав елементи державної структури та старшину, яка створювала новий адміністративний апарат [1100, 111-150; 1098, 81-93; 1101, 8-91; 1096, 16. 1097, 6-11].

В.Єфимовський подав нарис історії військових судів періоду Богдана Хмельницького [1003, 29-35]. В.Біднов присв'ятив своє дослідження матері І. Мазепи [884, 35-52], М.Возняк вказав, що Прокіп Бережецький був у 1671 р. генеральним суддею у Петра Дорошенка [920, 41], С.Наріжний продовжував дослідження періоду гетьмана Виговського [1259, 117-139; 1260, 159-187].

Заслуговує на окрему згадку творчість Д.Дорошенка, який присвятив багато років вивченню діяльності гетьмана Петра Дорошенка і його старшини [997, 120-144; 998, 30-41; 996]. Серед нових знахідок історика - згадки про останнє обозництво Тимоша Носача при Тетері, а також ретроспективне генеральне старшинство Устима Зеленка і Семена Половця перед гетьмануванням Опари [998, 30]. Він вперше назвав генеральних обозних Івана Демиденка і Федора Коробку [997, 129], вказав на генерального суддю у Опари Радошинського, Михайла Суличича, Германа Гапоновича і Семена Богаченка - у Петра Дорошенка [998, 40; 997, 127].

Значний внесок у дослідження біографій і родоводів гетьманів І.Мазепи, П. Орлика та І.Скоропадського зробив О.Пріцак [1315, 102-117; 1316, 20-31; 1314, 232-247].

Дослідження істориків діаспори інтенсивно розвивались і в 40-і рр. Вимушений емігрувати, Л.Окиншевич вперше в українській історіографії присвятив спеціальне дослідження козацькій неурядовій старшині, розглянувши причини виникнення та еволюцію цієї категорії командного складу гетьманської адміністрації, її зв'язок з урядовою старшиною [1276]. В своїй праці автор дійшов висновків, які відрізняються поєднанням дослідницької сумлінності, наукової аргументації, бажанням зрозуміти причинність, зміст і напрям розвитку неурядової старшини. На його погляд, персональний склад старшини є наріжним каменем будь-якого аналізу всього комплексу проблем Гетьманщини. На жаль, аналізуючи багато сторін управління Гетьманщини автору не вдалося розрізнити і розвести різночасові і різнорівневі явища.

Серед праць, які вийшли друком у той період, відзначимо дослідження Б. Крупницького. В рамках проблематики він підготував монографії про гетьманування та родоводи Д.Апостола і П.Орлика [1102; 1104, 42-46; 1103].

У СРСР за часів репресій 30-х-50-х рр. згортається дослідження цієї проблематики, замовчуються імена козацької старшини як класового ворога трудящих. Через це замовчування проблема меншою мірою позначилася високою політичною заангажованістю того періоду. Все ж несправедливо вважати, що в цей час не існувало ніяких досліджень проблеми. З'являлись окремі праці. Ленінградський дослідник В.Путілов дослідив діяльність гетьмана П.Тетері [1319, 163-188], київський історик В.Шутой - І.Мазепи [1465]. На цьому тлі унікальним явищем стала монографія І.Крип'якевича, присвячена гетьману Богдану

Хмельницькому [1095].

Починаючи з кінця 50-х років з'явилася низка робіт І.Крип'якевича [1099, 123-148], Ф.Шевченка [1462; 1461, 44-55; 1463, 63; 1464, 180-183], В.Дядиченко [1001], К.Стецюк [1401], О.Компан [1033], які були початком нового етапу історіографії проблеми. У питанні персонального складу козацької старшини вони поступалися за кількісними показниками і фактологічною базою роботам післяреволюційної доби, але в порівнянні з 30-и – першою половиною 50-х рр. були значним кроком вперед, відроджуючи інтерес до персоналій. На жаль, вони ще не могли використовувати генеалогічний метод дослідження і козацька генеалогія залишалася поза межами їх досліджень.

Торкаючись адміністративного устрою козацької держави протягом п'яти років з 1649 по 1654 рр., І.Крип'якевич вперше створив методологічну основу структурного аналізу за окремими полками [1099, 123-148].

Багата фактичним матеріалом монографія Ф.Шевченка «Політичні та економічні зв'язки України з Росією в середині XVII ст.» [1462; 1461, 44-55; 1463, 63; 1464, 180-183]. У ній дослідник навів раніше невідомі списки старшини полку Івана Дзиковського, також дослідив старшину полків Східного Поділля, повстання Пушкаря і Барабаша на Полтавщині. В.Дядиченко [1001], О.Компан [1033], К.Стецюк [1401], розглядаючи різні питання суспільно-політичного розвитку, на загальному тлі згадують імена козацьких старшин. Наголосимо, що предметом зацікавленості цієї групи вчених не був безпосередній персональний склад старшини, але дотично вони підтримували тяглість історіографічного процесу проблеми.

Працюючи за кордоном, О.Оглоблин [1267; 1269; 1270] назвав 20 сотницьких династій, серед яких відзначив Забіл (додаток Д.17.), які тримали Борзнянську сотню Ніжинського полку увесь час її існування за виключенням десяти років [1267, 86]. Однією з ґрунтовних наукових праць, яка стала свого роду останнім словом у розвитку наукової літератури цього періоду про гетьмана Мазепу, була його монографія «Гетьман Іван Мазепа і його доба» (1960 р.). В ній він відзначив генеральне обозництво Василя Дуніна-Борковського (1685-1702), вакансію обозництва 1702-1707 рр. [1267, 148, 271], вказав на той факт, що полковник прилуцький Дмитро Чернявський після повернення з сибірського заслання був генеральним суддею у Петра Дорошенка [1267, 245]. За гетьмана Мазепи назвав генеральних суддів Василя Чуйкевича (1707-1709), Михайла Гамалію (1707-1709), а за Скоропадського - Василя Туранського (1709-1716) [1267, 149-158]. Проблема походження наказного гетьмана Максима Кривоноса привернула увагу Л. Винара.

Характерно, що в Україні почалося відродження згадок прізвищ козацької старшини. Поступово відходять на задній план класові оцінки і дорогу собі торувала наукова об'єктивність. У цих процесах першочергове значення мають праці нового покоління дослідників. Серед них О.Апанович [866; 865; 868; 867, 39-40], В.Смолій [1370], В.Борисенко [895; 894, 99-114; 891, 74], О.Путро [1320; 1325, 74-82], П. Михайлина [1188], Г.Швидько [1455, 14-17; 1456; 1460; 1459, 10-15]. Особливу увагу досліджуваному питанню приділив В.Сергійчук [1344, 85-93; 1346, 107-111; 1347, 122-129; 1349, 18-19; 1350, 81-83], розпочав дослідження землеволодіння

козацької старшини О.Гуржій [973, 153-162].

За кордоном персональний склад козацької старшини як об'єкт спеціального дослідження знайшов продовження у фундаментальній збірці Ю.Гаєцького, коли в 1978 р. вийшла друком його монографія [1496]. Вчений, крім загальнодоступних історіографічних праць, використав східнослов'янський пом'яник з Сінаю, видрукований в 1979 р. в Кембріджі. Він ввів до наукового обігу факт про генеральне обозництво у гетьмана Брюховецького Івана Цесарського, вважаючи його урядовцем у 1663-1666 р., Федора Бурляя у Ханенка, генеральних суддів у Сомка Івана Дяченка і Семена Гладкого. Всього в довіднику Ю.Гаєцького подаються дані про 2866 урядових старшин за період 1648-1782 рр. На наш погляд, своєю працею дослідник підсумував усю попередню історіографію проблеми. Поряд з тим, слід відзначити некритичний підхід автора до відбору згадок про старшин, особливо в останній період існування козацької держави, коли паралельно з посадами існували однойменні звання.

Розвідки В.Сенютович-Бережного про головні тенденції входження козацької старшини до російського дворянства, родоводи гетьмана Виговського, полтавського полковника Жученка відзначаються глибоким знанням джерельної бази, переконливою аргументацією, кваліфікованими висновками [1339, 76-84; 1340, 457-464; 1341, 149-167].

Проблеми діяльності соратників І.Мазепи після 1709 р. тримав в полі зору О. Субтельний. Крім того, він робить і деякі зауваження щодо загальних тенденцій розвитку старшини, зокрема стверджує: “дуже приблизна оцінка показує, що на початку XVIII ст., коли населення гетьманщини складало близько 1,1 млн. чоловік, до старшини належала десь тисяча родин. Порівняно невелика кількість цих родин здебільшого вихідці з Правобережжя, були нащадками православної української (руської) знаті з-перед 1648 р.” [1417, 12]. При цьому дослідник дотримується думки, що “більшість старшини походила з козацьких урядовців і реєстрового козацтва доби перед Хмельниччиною” [1417, 12].

Природно, що перетворення проблеми у повноцінний об'єкт дослідження відбулося лише тоді, коли Україна здобула державну незалежність. У нових умовах першим звернув увагу на необхідність більш глибокого висвітлення питання персонального складу козацької старшини Я.Дашкевич. Своїми публікаціями як методологічного плану, так і конкретно-історичними розвідками він примушує дослідників багато в чому по-новому подивитися на, здавалось би, з'ясовані у науці проблеми. Ним намічені шляхи подальших досліджень, які активізують вчених на таких напрямках як адміністративно-територіальний поділ, персональний склад старшини, дослідник ввів термін “клан” Хмельницького, досліджував родовід цього гетьмана [984, 95-101; 985, 11-13, 18-20; 986, 253-283; 988, 20-22; 989, 18-19; 990, 6-8; 987].

У новітній період розвитку української історіографії поживлення досліджень проблеми козацької персоналістики спричинили В.Борисенко, В.Горобець, О. Гуржій, М.Крикун, Ю.Мицик, О.Путро, В.Сергійчук, В.Смолій, В.Степанков, Т. Чухліб; персонального складу урядової і неурядової старшини – В.Сергійчук, В. Кривошея, І.Кривошея, Ю.Мицик, О.Репан, В.Панашенко, В.Щербак; козацької генеалогії – В.Кривошея, І.Кривошея, В.Томазов.

Навіть спеціально не досліджуючи персональний склад та генеалогію старшини, але в рамках вивчення козацької держави в цілому, В.Смолій не міг обійти цієї проблематики. Розглядаючи питання особливостей становлення та розвитку козацтва [1365, 4-10], феномену козацтва [1371, 61-72], проявів свідомості козацьких мас [1363, 231-251], функціонування української козацької держави [1361, 5-19], вчений формував нове тло, на якому досліджувалась і козацька старшина. Спільними зусиллями В.Смоля і В.Степанкова розпочався пошук нової концепції подій середини XVII ст. [1372]. На шляху до становлення концепції автори зосередили свою увагу на діяльності гетьмана Б.Хмельницького [1368; 1369], розпочавши з проблем державотверення Правобережної України [1367], давши характеристику періоду 1650-1670 рр. [1366, 2-16], через проблеми формування, еволюції та реалізації української державної ідеї [1362] вийшли на поняття української національної революції [1374; 1375].

Зацікавленість цією проблематикою виявив В.Степанков. Розпочинаючи з великої монографії [1387], розглядаючи бойові дії на Брацлавщині [1388, 65; 1389, 9-10; 1392, 33], Поділлі [1394, 36.-37; 1396, 153-162], Волині [1397], наводить в своїх розвідках характеристики деяких полковників. Дещо пізніше з'явилися його дослідження-життєписи Данила Нечая [1381, 241-260], Григорія Гуляницького [1382, 81-100], Михайла Кричевського [1383, 177-192]. В його полі зору - проблеми формування державної еліти [1386], її боротьба за соборність [1390, 185-236] та проблеми спадковості гетьманської влади [1395, 14-33], гетьманування І. Виговського [1391, 88-108], П.Дорошенка [1373, 84-103; 1364, 143-152; 1393, 285-314; 1384, 101-120] (спільно з В.Смолієм).

Серед робіт загального плану, які впливають на історіографічний процес досліджуваної проблеми, варто згадати статтю Г.Швидько про еволюції влади козацької старшини [1455, 14-17].

В.Сергійчук, продовжуючи дослідження козацької старшини періоду, що передував Національно-визвольній війні [1351, 76-89], активно працює над виявленням нових імен козацьких полковників. Особливо багаті на такі знахідки його останні праці [1343; 1345, 82-94; 1348, 24-27]. Його перу належить узагальнююча монографія про старшинський корпус армії Богдана Хмельницького [1342].

Серед плідних дослідників проблематики заслуговує на увагу В.Панашенко. Її публікації опираються на наявний стан історіографії, дають змогу читачу отримати ґрунтовну інформацію про полково-сотенний устрій Гетьманщини, різні аспекти життя її соціальної еліти [1290; 1289; 1292, 97-107; 1284, 151-162; 1283, 24-40; 1285, 166-174; 1286, 252-276; 1287, 126-141; 1288, 165-174].

Праці Н.Яковенко мають велике значення для методології дослідження персонального складу та генеалогії козацької старшини [1481; 1478, 77-85; 1479, 11-27; 1480; 1484]. На відміну від більшості дослідників вона дотримується інших методологічних підходів [1482; 1483, 68-75], які автора приводять і до інших оцінок подій.

Найпродуктивніше на ниві козацької біографістики працює Ю.А.Мицик. У співпраці з С.Плохієм, С.Стороженком, С.Степанковим [1231; 1232] він створив перші нариси історії Національно-визвольної війни, в яких наведені характеристики

основних її керівників. Окремим напрямком пошуків дослідника є біографії гетьманів, в першу чергу, І.Виговського [1197, 191-236; 1222, 66-72; 1189] і Ю. Хмельницького [1229, 237-251]. Крім нього досліджували діяльність І.Виговського В.Борисенко [892, 3-18; 893, 2-9; 896] і О.Путро [1321, 67]. Багаторічні пошуки джерел дали змогу Ю.Мицику вийти на рівень написання біографічних нарисів про таких козацьких старшин, які, в своїй більшості, лише згадувались у попередній літературі у загальному списку полководців. У полі зору дослідника біографії наказного гетьмана Максима Кривоноса [1204; 1205, 69-80], генерального обозного Тимоша Носача [1224, 277-286; 1214, 395-396], одного з кращих дипломатів когорти Б.Хмельницького Силуяна Мужиловського [1221, 221-226], полковників: ніжинського Шумейка, київського Павла Яненка [1217, 385-390], кальницького Івана Сірка [1216], корсунського Лук'яна Мозирі [1203, 213-220], брацлавського Михайла Зеленського [1208, 141-150], уманського Йосипа Глуха [1200, 53-62], паволоцького Івана Куцькевича-Минківського [1198, 193-198], Герасима Яцькевича [1192, 391-396], матеріали до родоводу Дорошенків [1207, 156-171], Богунів [1213, 68-69], Джеджалій [1212].

Сучасні історики намагаються глибше розкрити проблеми, пов'язані з гетьмануванням Виговського [864, 44-48; 906, 43-56; 993, 43-76], Брюховецького [950; 949], Ханенка [993, 100], Апостола [939, 338-345]. Діяльність гетьмана П.Тетері досліджує і захистив кандидатську дисертацію В.Газін [930, 25; 931, 190-198; 932, 62-72; 933, 33-46; 934, 249-252; 935].

Увагу М.Крикуна і Т. Чухліба [1092, 116-144; 1089, 385-315; 1443, 63-80; 1445, 142-160; 1446, 94-103] привернули правобережні гетьмани. Ці автори подали біографічні нариси О.Гоголя. Крім того, Т.Чухліб вперше в історіографії звернувся до біографії таких діячів як А.Могила і С.Куницький [1440; 1442; 1444, 327; 1447, 45]. О.Гуржій виступає з працями, в яких, окрім аналізу теоретичних аспектів і біографічних моментів гетьмана І.Скоропадського [974; 978], уточнює персональний склад його оточення, родоводу та час проходження його по старшинській ієрархії [974, 13-15]. О.Путро цікавить діяльність гетьмана О. Розумовського [1322, 40-51; 1323, 140-149].

Серед родин, які викликають найбільшу зацікавленість у сучасних дослідників - Ждановичі [971, 109-119; 972; 970], Нечаї [951; 952, 261-276; 955], Голуби [861, 147-154], Засядьки [928], Черняки [1108, 62-63], Лисенки [1357, 154-156], Кліші [1490, 81], Модзалевські [1424,20], Палії [1441, 16].

В.Брехуненко оприлюднив життєписні нариси К.Бурляя, Лісовця [900, 27-38; 901, 199-212; 899, 11-16]. У "Бібліотеці українця" О.Кресін видав брошуру "Мазепенці", в якій розпочав систематизовувати наявні згадки про Герциків, Орликів, А.Войнаровського, Д.Горленка, І.Ломиковського, Ф.Мировича, К.Гордієнка, К.Довгополого, Ф.Нахімовського. Цю роботу продовжив С.Павленко, який опублікував велику монографію про Івана Мазепу і його оточення [1280].

Петербурзька дослідниця Т.Яковлева дала характеристику більшості визначних козацьких старшин 1657-1667 рр. [1485; 1486; 1487; 1488, 131-141; 1489]. Поновивши дискусію в нових умовах, вона намагається довести, що Богун і Федорович – це одна особа [975, 7-26; 976, 99-111].

Триває дослідження регіональної історії полків і сотень. І.І.Кривошея захистила першу в Україні кандидатську дисертацію, присвячену персональному складу та генеалогії козацької старшини, яку вона підготувала на матеріалах Переяславського полку [1050; 1081, 23-31; 1082, 199-207; 1083; 1085, 39-45; 1088, 80; 1064; 1065, 64-66; 1066]. Завдяки Ю.Мицику історіографія поповнилась першими науковими працями з історії Корсунського [1233], Канівського [1201] полків, козацького минулого Острога [1215], сучасної території Дніпропетровської області [1202], Царичанської сотні Полтавського полку [1228]. Значний ексклюзивний архівний матеріал зосереджений і проаналізований в авторській монографії, присвяченій козацтву на Уманщині [1226]. Висвітлюючи питання регіональної історії, М.Крикун вивчає персональний склад старшини Подільського полку [1092, 116-144], Л.Розсоха підготувала нариси про багатьох старшин Миргородського [1334], П.Пиріг [1305; 1306; 1303; 1304, 65-71] і А.Мельник - Чернігівського, Ю. Бодров - Уманського [886; 887, 154-160; 888]. В полі зору інших дослідників знаходиться старшини правобережних полків [1042], Уманського [1079], Київського [1068, 60-62], Полтавського полків [874, 29-30; 875], чигиринські [1312; 915] і корсунські полковники [1398, 7-15; 1400], сотенна старшина Київського полку [1015, 36-38].

Відродилося започатковане В.Липинським вивчення локальних груп шляхти в козацькому середовищі. В першу чергу це стосується любецької шляхти [1035, 29-36; 1036, 25-27; 1034, 75-92; 1037].

Новим історіографічним сюжетом є вивчення етнічного складу козацької старшини [1058, 37-45]. З'явилися окремі розвідки щодо старшини грецького [1086, 55-59] та єврейського походження [1422, 61].

Також варто віднести до виявлення козацької старшини через участь її в системі навчання. Серед них першочергове значення має навчання старшинських дітей і майбутніх старшин у Києво-Могилянській академії [1436, 138-140]. В зв'язку з цим непересічне значення мають біографи козацьких старшин в енциклопедичному виданні "Києво-Могилянська академія в іменах".

У монографії З.Когута розглядається діяльність багатьох старшин в останні роки існування Гетьманщини [1030]. Ю.Гаєцький ще раз повернувся до уточнення генеральної старшини [1496, 47-48], а також присвятив публікацію процедури виборів полковника [929, 47-48]. Серед інших його праць доречно згадати й окремі статті "Спілкування чужинців з козаками", "Гетьманські універсали в Америці", "Як козаки підтримували братство", "Британці у козацькому війську", в яких дослідник популяризував висновки своєї попередньої монографії, доповнюючи їх новими фактами.

Динаміка зміни мети, підходів, теоретико-методологічних засад, ступеня науковості вивчення зазначеного сюжету завдяки методу періодизації дали змогу виокремити три історіографічні етапи дослідження проблеми.

У перший дореволюційний період (XIX – початок XX ст.) наукові розробки характеризуються, з одного боку, відсутністю методологічної досконалості під час вивчення персонального складу старшини, а з іншого – системністю і аргументованістю генеалогічних досліджень. На першому етапі було здійснено

спроби тогочасної історіографії скласти реєстри гетьманів, генеральної старшини і полковників, дослідження родовідних, в першу чергу, родин, які зберегли політичний і економічний вплив на початок ХХ ст. У той час уже визначилися чотири головні напрями дослідження. З'явилися перші недосконалі реєстри полковників усіх полків Гетьманщини, реєстри полкової старшини та сотників окремих полків. Біографічні нариси та біограми окремих старшин в генеалогічних розписах присвячувалися гетьманам, генеральній старшині, полковникам. Дослідження старшини окремих регіонів зосереджувалися на старшині полків, стосовно яких джерельна база збереглася найкраще (Стародубський, Ніжинський, Прилуцький, Лубенський, Полтавський).

Протягом радянського періоду (1917 – 1991 рр.) під тиском класового підходу, політичної кон'юнктури за дефіциту інформації вченим так і не вдалося реалізувати повною мірою наукові принципи системності, аргументованості, всебічності у підходах до історії козацтва в цілому і старшини зокрема. В працях загального характеру, нерідко відчутна політична заангажованість. Зрозуміло, що відсутність спеціальних досліджень вказаної проблематики тягла за собою описовість і фрагментарність у працях з історії Гетьманщини. На цьому етапі в радянській історіографії старшини персоніфіковано використовувалися лише в двох сюжетах: як герої-проводирі народних мас і експлуататори тих же мас. Найбільше дискусій викликало питання про Богуна і Федоровича, одна це особа чи різні і дискусійність цього питання не знята і на сьогодні.

Відсутність генеалогічних досліджень в радянській Україні надолужувалася істориками діаспори. Західна історична наука збагатила історіографію проблеми узагальнюючим довідником Ю.Гаєцького.

В умовах державної незалежності України, протягом третього періоду, відбулись значні зрушення, але у більшості випадків вони стосуються постановки нових історіографічних питань та часткового їх вирішення. Загалом сучасна вітчизняна українська історіографія персонального складу та генеалогії української козацької старшини стоїть вище іноземних аналогічних досліджень щодо цієї проблеми, але попри значну кількість публікацій ця тема ще не була об'єктом спеціального системного і комплексного дослідження і для пошуковців зберігає чимало загадок і непроторованих шляхів.

Синхронний аналіз усього масиву вітчизняної та зарубіжної історіографії, яка вивчала різні аспекти діяльності української козацької старшини, показує, що історично зумовлено той факт, що період “первісного нагромадження” емпіричних знань у вітчизняній історіографії дещо затягнувся і українська історіографія у багатьох напрямках знаходиться далеко не на завершальному етапі цього періоду. Такий стан зумовлений тим, що в перший період дослідження історії України відбувалися у рочищі пануючих російської і польської історіографії, в другий період стався розрив тяглості українського історіографічного процесу, який лише в кінці цього періоду відродився, але все ще залишався в тисках тоталітарного антифактологічного, антиемпіричного, антинаукового підходу до багатьох питань історичного минулого. Хоча історія козацтва і старшини займала серед цих питань одне із провідних місць, але покищо не вдалося здолати фрагментарність досліджень. Серед вад варто назвати і відсутність широких часових перспектив,

праць, присвячених старшині, протягом всього часу існування козацької держави.

Ідеологічні орієтації авторів меншою мірою вплинули на дослідження персонального складу, більшою – на вибір об'єктів біографічних досліджень. Монархічні, ліберальні, націоналістичні, демократичні, соціалістичні і комуністичні настанови спрацьовують швидше в річищі оцінок тих чи інших політичних діячів Гетьманщини, ніж у самій констатації факту наявності тих чи інших старшин. Тому проблематика відзначається невисокою ідеологічною заангажованістю. Навіть “державницька” і “народницька” школа в українській історіографії, які відзначаються значними розходженнями в оцінці ролі козацької старшини, вимушені оперувати рівновеликими обсягами емпіричних даних цієї проблеми.

На сьогодні у вітчизняній науці склалася нова ситуація – було знято значну частину попередніх обмежень, з'явилася ціла плеяда нових дослідників. Як було показано вище, науковці вийшли на новий рівень джерельного забезпечення історичних студій, вищий рівень осмислення суспільних процесів та аргументацій гіпотез та висновків. Метод проблемної хронологізації дозволяє стверджувати, що помітно розширився спектр дослідницьких сюжетів, урізноманітнилися підходи та методи вивчення, присутні різні точки зору. Все ж головною рисою сучасних досліджень є не дискусійність, а процес поступового заповнення лагун усіма учасниками історіографічного процесу. Вірно документовані згадки про декаденції, уточнення щодо перебування на старшинських урядах того чи іншого старшини, науково виважені інтерпретації бездискусійно сприймаються науковцями.

Не принижуючи ролі істориків XIX – XX ст. (представників двох перших виокремлених періодів), які вивчали історію старшини, зазначимо, що вони зробили багато для збереження фактологічної бази, але завершення її формування припадає на день сьогоднішній, а тому перехід до конкретно-історичних досліджень з політологічним і філософським осмисленням можливий лише через розвиток спеціальних історичних дисциплін, які є підґрунтям будь-якого фундаментального дослідження.

Проведений аналіз процесу вивчення персонального складу та генеалогії української козацької старшини дав змогу виявити провідні тенденції і напрями розвитку історіографії питання. Серед них головними є створення переліків-реєстрів козацької старшини, біографічні нариси та біографи окремих старшин, дослідження старшини окремих регіонів (полків, сотень). У полі зору генеалогів концентруються родини гетьманів, генеральної старшини, полковників, полкової старшини, останнім часом – сотників і сотенної старшини. Біографічний жанр не відзначається різноманітністю дослідницьких прийомів, а щодо XVII – XVIII ст української історії - ускладнюється ще і відсутністю багатьох джерел.

На загал, не зважаючи на досить велику кількість наукових праць з історії козацької старшини, навіть наявні джерела в них використовувалися не повно, як за кількістю, так і з якісного боку. Розглядаючи їх, за звичай, застосовувався описовий метод. Тому на енергійні зусилля дослідників чекають як пошук нових прізвищ козацьких старшин, так і скуппульозні генеалогічні розписи. Утім, кілька поколінь істориків, чий імена і персональний внесок проаналізовані вище, не беручи до уваги певні вади, заклали міцний підмурок, зіпершись на який, можливо створити

комплексне цілісне дослідження персонального складу та генеалогії української козацької старшини.

1.3. Методологія

Методологічною основою дослідження є принципи об'єктивності, історизму, системності, діалектичного розуміння історичного процесу як єдності його складових. У дослідженні ставиться завданням максимальне документально-фактологічне відтворення бази щодо предмету дослідження, проте не абсолютизуючи фактологічний матеріал. Це дозволяє не впасти до крайнього емпіризму, щоб не втратити можливість концептуалізації історії. Принцип історизму вимагає досліджувати історичне явище у процесі його становлення та розвитку, бачачи не лише історичний факт, а його взаємозв'язок в часі з іншими фактами як певну їх систему і цілісність, у нашому випадку, такими взаємозв'язками і є родові, генеалогічні.

Враховуючи, що між методом і предметом пізнання існує діалектична відповідність, стосовно до мети і завдань дисертаційного дослідження використовуються як загальнонаукові так і спеціальні методи історичного пізнання. Залучені загальнонаукові методи аналізу, синтезу, узагальнення разом з описовими та історико-хронологічними методами дозволили оптимально вирішити завдання дослідження. Провідним методом дисертації є метод структурно-персонального аналізу. У поєднанні з методом мережевого аналізу він дозволяє як накопичити відсутні емпіричні дані, так і виявити закономірності функціонування предмету вивчення, систему та способи взаємозв'язків з його елементами.

Такий підхід дав змогу відібрати із широкого кола інформації лише ту, яка несе сутнісне навантаження стосовно об'єкта дослідження, згрупувати всю відібрану інформацію за ознаками, що дозволило уникнути методологічного анархізму, у повній мірі поєднати залучення до наукового обігу нових неопублікованих документів з використанням надрукованих джерел та історіографічної спадщини.

Історична наука на рівні описовості дає більш – менш послідовну причинно-наслідкову лінію розвитку української козацької старшини. Складніше з появою повноцінних досліджень, які базуються на широкій емпіричній базі, а без них вийти на концептуально-філософське осмислення цієї проблеми неможливо. Фрагментарність джерельної бази ускладнює дослідження вказаної проблеми, але і наявні джерела вимагають їх нового прочитання під кутом різних цивілізаційних підсистем і критеріїв. Цивілізаційний підхід відіграє важливу роль в осмисленні місця того чи іншого явища у всесвітній історії. Згідно п'ятирівневої класифікації Р. Уескотта, цивілізація XVII–XVIII ст. в Україні умовно може бути віднесена до козацької (регіональної і локальної), української (національної), європейської (континентальної), світової (західної). Інші класифікації не дозволяють українське козацтво віднести до окремої цивілізації. Полишаючи кінцеве вирішення цього питання філософам, поглянемо на козацтво з точки зору методології цивілізаційного підходу, що дозволяє збагатити наші знання новими ракурсами погляду на вже відомі проблеми.

На прикладі існування українського козацтва (яке, на відміну від інших, єдине в світі змогло створити свою державу) маємо можливість вивчення довгочасового існування і відтворення специфічної просторово – часової історичної цілості, в якій стали елементи переважають над нестабільними і поєднуються з мутаціями. Відомо, що цивілізація, яка утверджується, поглинає попередню або дещо її витісняє. У нашому випадку козацтво поглинуло і частково витіснило головний правлячий стан що передував йому – шляхетство. При чому останнє стало цементуючим фундаментом нової спільноти під козацьким прапором.

Звичайно характеристику цивілізації здійснюють за чотирма підсистемами: біосоціальною, економічною, політичною, культурною. Методика аналізу цих підсистем моделі цивілізації дозволяє комплексно проаналізувати українське козацтво і його старшину, розглянувши джерела під новим кутом зору. Біосоціальна підсистема характеризується станом сім'ї, родичання, статево-вікових відносин, здоров'я, гігієни, їжі, житла, одягу, відпочинку, захисту від загроз. До цього додається густота населення, масштаби освоєння земель, наявність диких земель і лісів. В умовах існування козацької держави жили і активно діяли шість поколінь. Дослідження біосоціальної підсистеми включає відтворення населення, утворення груп, каст, класів. Для нашого роботи першочергове значення мають підходи щодо вивчення сім'ї, родичання, статево-вікових відносин, які є об'єктом будь-якої генеалогічної розвідки.

Політична підсистема характеризується інституціалізованими відносинами між людьми, тобто системою права, звичаїв, організацією влади і управління, організацією громадянського життя, партій, громадських рухів. Переважаючими політичними структурами Гетьманщини було міське і сільське козацьке самоуправління громадян, республіка на рівні державного управління. Переважаючими соціальними структурами (соціальною основою) були вільний озброєний люд, який будував своє життя на основі козацького (дружинного) побуту, але община не була соціальним фундаментом.

Для козацтва характерне заперечення монархічного управління для своєї самоорганізації і відсутність монархізму як соціальної цінності. Російські дослідники прийшли до висновку про те, що «Самодержавие, т. е. формирование сильного центра, стоящего вне политической борьбы и считающегося неприкосновенным. Является главной характерной особенностью политической культуры Московского государства, возникшего в конце средних веков» [1355, 177]. В Україні був зовсім інший стан. Відмінність української і російської політичної культури того періоду полягала в тому, що політичний стрижень в Українській козацькій державі – гетьманство – завжди стояв в центрі політичної боротьби і тим паче нічого спільного не мало з недоторканістю монархічної влади. Боротьба за гетьманську булаву була суттю політичної боротьби в Україні і до того часу поки така боротьба мала сенс існувала держава.

У ході цієї боротьби утворилися кілька регіональних угруповань старшини. Виходячи з класифікації старшини та їх угруповань за походженням, часом і тяглістю отримання старшинського уряду, внутрішньо-традиційних регіональних підходів, зовнішньо-політичної орієнтації, відзначимо її неоднорідність. За часом отримання урядів вони розподілялись на старшину дореволюційного часу і періоду

революційних перетворень, на початку Національно-визвольної війни (1648-1663) за регіональними особливостями старшину центрального (корінних полків), західного (козацько-шляхетських полків), північно-східного (полків Чернігівського воєводства), південно-східного (полків січової орієнтації і впливу), надалі – на правобережну і лівобережну (1663-1676), виходців з Правобережжя і місцевої лівобережної старшини (1676-1687). Надалі при гетьмані Мазепі існували залишки угруповання полків колишньої південно-східної групи – Полтавського, Миргородського і Гадяцького. Протягом XVIII ст. при відсутності реального системоутворюючого стрижня – абсолютної гетьманської влади – зникає потреба боротьби за неї і як наслідок - необхідність козацько-старшинських угруповань та їх основи – родових кланів.

За зовнішньо-політичними симпатіями і орієнтаціями старшина поділялась на самостійницьку, пропольську, промосковську. Старшини із сталою протурецькою чи протатарською орієнтацією виявити не вдалося. Це свідчить, скоріше, про використання татарського і турецького фактору в українській політиці, чим бажання підкорення султана чи хану.

Культурна підсистема включає в себе духовне життя, створення і розповсюдження кодів – лінгвістичних, етнічних, естетичних, наукових, релігійних та інших, тобто вся область символів, знаків, норм, цінностей, забезпечуючих комунікацію людей. Для нашого дослідження об'єктами, в першу чергу, є етнічні і релігійні коди. Моноетнічний і монорелігійний склад городової козацької спільноти [1058], її старшини був основою національної мовної безпеки і загалом стійкості культурної підсистеми, яка була зруйнована в наступний історичний період [1057].

Таким чином, застосування методологічних прийомів цивілізаційного підходу дозволяє дійсно по-новому підійти до розгляду деяких аспектів історії українського козацтва.

Як уже вказувалося вище, враховуючи, що природа і структура об'єкту і предмету дослідження впливають на вибір методів аналізу, з метою з'ясування проблем дослідження використовується структурно-персональний метод, суть якого полягає у наступному: визначаються всі структурні елементи системи (у нашому випадку, Війська Запорозького) і кожен з елементів заповнюється конкретними даними (тобто прізвищем старшини, який в той час займав відповідну посаду у ієрархічній структурі).

Розуміючи, що від чіткості визначення структури залежить і успіх самого пошуку, слід деталізувати організаційну структуру Війська Запорозького на різних етапах його існування, елементи якої складають головну термінологію дисертації.

Системоутворюючим елементом термінології є гетьман, тобто старший над Військом Запорозьким. В.Смолій і В.Степанков вважають гетьманське начало потенційно монархічним [1362, 22]. У зв'язку з цим зазначимо, що інститут гетьманства мав як монархічні, так і республіканські потенції. А вже використання цієї посади у тому чи іншому напрямку залежало від тих сил які привели людину на цю посаду, від їх цілеспрямованості. У війську були і наказні гетьмани. Цікаво, що ця категорія старшини ще не стала поки що предметом серйозного дослідження. Вкажемо на два шляхи появи у війську наказного гетьмана: призначення гетьманом одного із генеральних старшин чи полковників наказним гетьманом для частини

війська (кількох полків) та обрання наказного гетьмана групою полків. У неформальній ієрархії при деяких гетьманах значний вплив мали його особисті слуги – «гетьманські дворяни», яких очолював господар гетьманського двору.

Другим за важливістю терміном є генеральна чи, на початковому етапі військова старшина, яка складала уряд гетьманської держави. Генеральна військова канцелярія, Генеральний військовий суд, Генеральна військова артилерія, (крім того маємо свідчення про існування Генеральної військової музики) складала головні інституції центрального урядового апарату. Наприкінці XVIII ст. функції центрального апарату перейшли до Малоросійської колегії, яку складала Генеральний суд, Канцелярія Малоросійського скарбу, Генеральна Малоросійська рахункова канцелярія, Канцелярія Генеральної артилерії, Комісія військових судів.

Генеральний обозний керував Генеральною військовою артилерією (ГВА), роботу якої організовували осавули, писарі, хорунжі, отамани, дещо пізніше значкові товариші ГВА. В 20-х роках XVIII ст. до ГВА належали 15 армашів, 7 пушкарів та три ремісники (коваль, коновал, стельмах).

У козацькому війську був капелан гетьманський. Під час бойових походів згадується полковий походний священик. Вищеназвані священницькі посади у Війську Запорозькому не входили до старшинської ієрархії, але мали значний ідейний вплив.

Про генерального суддю за гетьмана Мазепи відомо, що його призначали наказним гетьманом [1274, 155], а при Скоропадському - «отнюдь не было правосудия чрез судию Ивана Чарныша и через его крайный непорядок канцелярский, что и ныне исправки учинить негде» [1274, 156].

Нище у судовій ієрархії був писар суду генерального. Відомо, що писар судовий Сава Прокопович став генеральним писарем [1274, 189], а писар судовий Андрій Васильович бував і наказним генеральним суддею (1693, 1695) [1274, 155]. Є згадки про те, що в походах існувала посада наказного писаря суду генерального.

До одночасного обрання гетьманів на Лівобережжі і Правобережжі в козацькій державі було два генеральних писарі - один для лівобережних, а інший для правобережних козаків. Реєнти, старші військові канцеляристи, військові канцеляристи (XVIII ст.), підписки (XVII ст.) працювали у Генеральній Військовій Канцелярії (ГВК) [1286, 252-276].

Реєнт ГВК В.Кочубей був спочатку писарем судів генеральних, потім став генеральним писарем [1274, 190], реєнтський уряд займав і Пилип Орлик [1274, 190]. Уряд старшого військового канцеляриста спочатку називався старшим гетьманським підписком і ним при Б.Хмельницькому був Іван Груша [1274, 189], пізніше згадується гетьманський перший підписок (1658) Григорій Борисов [707, 101].

Військові канцеляристи мали привілейоване становище, їх родини звільняли від постоїв та повинностей, а самих за заслуги брали під гетьманську протекцію. Ще у 1702 р. маємо згадку про підписку судового Федора Черняхівського. Пізніше ця категорія службовців іменувалася військовими канцеляристами ГВС.

Територіально Гетьманщина поділялась на полки [912, 120]. Ті ж, у свою чергу, були козацькими і охочими, останні поділялись на компанійські і сердюцькі. Перед 1648 р. в Україні існувало шість козацьких полків: чотири сформувалися навколо

старовинних оборонних замків, які стали центрами староств – Білої Церкви, Канева, Корсуня, Черкас, два ж останні – навколо відносно молодих осад Переяслава (на Лівобережжі, східний рубіж) і Чигирин (південний рубіж). Різке збільшення полків розпочалося з початком Української національної революції. За підрахунками В. Панашенко, у «Літописі Самовидця» їх зафіксовано 26, у літописі Граб'янки – 34, у І. Крип'якевича – 36 [1289, 36]. Полк складався з сотень, які відповідно розподілялись на територіальні курені, крім того зберігались і курені сотницькі, тобто особисті курені сотника.

Всю владу на місцях тримали полковники, які були повними і наказними. На початковому етапі вони обиралися на загальнополковій раді, потім – на старшинській, пізніше – призначалися (гетьманом, царем, Сенатом). Іноді у кілька сотень полку, які діяли окремо від основної частини полку чи при умові, що полковник повний залишався у полковому місті, гетьманом чи повним полковником призначався наказний полковник (з полкової старшини чи сотників). У разі ж, коли у полковому місті залишалося лише незначне прикриття, а полк на чолі з повним полковником виступав у похід, то на місці залишалися полковник «на тот час», призначений місцевим полковником (переважно, отаман городовий полкового міста чи обозний полковий). У літературі зустрічаються помилкові твердження, що існували наказні полковники над двома полками. Це були наказні полковники над козацькою командою з кількох сотень різних полків (Я. Маркевич – наказний полковник над командою сотень Лубенського і Миргородського полків (1723–1725), О. Безбородко – над командою сотень Миргородського і Ніжинського полків (1768–1773). Існували і такі варіації терміну як «полковник Батурицький та інших городів полку Ніжинського» чи наказні полковники остерський, козелецький, бориспольський, баришевський, воронківський, у Пщині, у Басані Переяславського полку.

З метою забезпечення виконання своїх обов'язків полковники мали спеціальні особисті підрозділи, до яких, в першу чергу, слід віднести курінь дворовий, курінь чи два стрілецькі, а також курінь чи корогву дворянську. Полковники і полкова старшина мали свої особисті курені. Такі формування виконували як охороні функції, так й функції зв'язку. Цікавий матеріал надає реєстр полку Миргородського (1711 р.). Згідно його даних полковий обозний мав курінь з 26 козаків, суддя – 8 козаків, осавули – 18 і 22 козаків, об'єднаний курінь двох хорунжих складала 17 козаків [390, 2]. Привертає увагу той факт, що серед курінчиків полкової старшини знаходилися діти козацької старшини, яка раніше посідала цей же уряд. Це засвідчує, що курені полкових старшин, з одного боку, зберігали досвід попередників, з іншого – були школою підготовки майбутніх осавулів, хорунжих, писарів.

Дещо пізніше гетьмани втрачають прерогативу затвердження полковників. Ілля Пашков був призначений полковником стародубським сенатським указом 5 квітня 1726 р. [280, 1], а Катерина II особисто призначила полковником стародубським ротмістра лейб-гвардії Кінного полку князя Юрія Хованського.

В управлінні сотнями полковнику допомагала полкова старшина. Іноді крім повної полкової старшини згадуються і наказна (тобто тимчасово призначена полковником, а не обрана). Обозні полкові організовували через свої особисті курені постачання, а через полкову артилерію (осавул, отаман, хорунжий, іноді писар

полкової артилерії) вогневе забезпечення дій полку. Обозні фіксуються у полковому управлінні з часів гетьманства Богдана Хмельницького.

Полкова військова музика згадується з XVII ст. [948, 7-11]. За реєстром 1732 р. у Переяславському полку музику складали 8 козаків [159, 11]. Цікаво, що їх прізвища відповідали фаху: Іван Сурмач, Матяш Сурмач, Степан Сурмач.

До керівників полкової артилерії зараховувалися осавул, отаман, хорунжий, писар. Уряд полкового осавула артилерійського Стародубського полку спадково займали рід Прямиць. Так, Филімон Прямиця довгий час очолював полкову артилерію за гетьмана Самойловича, а після його смерті уряд зайняв його син Кіндрат. 1729 р. у цьому ж полку відомий артилерійський отаман Григорій Яхонов. 1690 р. є згадка про хорунжого гарматного стародубського Колоса. Михайло Груднецький розпочав службу писарем при державних овечих заводах в 1740 р. У 1745 р. став сотенним монастирищанським писарем, в 1749 р. - полковим канцеляристом, в 1754 р. – хорунжим полкової артилерії Прилуцького полку, у 1762 р. знову повернувся на посаду полкового канцеляриста [602, 7].

1726 р. була визначена кількість (за штатом) полкових і сотенних служителів: литаврщиків - 10 (по одному в полк), трубачів – 20, гармашів – 20, римарів – 10, теслярів – 10, ковалів – 10, слюсарів – 10, полкові сторожі – 10, рагушні писарі - 125, городничі – 125, сотенні осавульці – 320, сторожі сотенні – 230 [638, 21]. У 1732 р. в переяславській полковій артилерії було 26 служителів: осавул, хорунжий, 10 пушкарів, 10 гармашів, 1 артилерійський стельмах, 1 артилерійський коваль, 1 артилерійський римар, 1 артилерійський коновал [159, 7]. У складі обозу знаходився також полковий цілюрник [309, 147].

Полковий суддя разом з писарем суду полкового здійснювали різноманітні правничі функції. Маємо згадку і про вакансові полкові судді. Полковий писар разом з старшим полковим канцеляристом очолював полкову канцелярію, у якій здійснювалась підготовка полкових канцеляристів (в другій половині XVIII ст. головного резерву значкових товаришів). Старший полковий канцелярист чернігівської канцелярії Федір Якубинський отримав чин військового товариша [594, 5]. Старший полковий канцелярист Переяславської полкової канцелярії Григорій Кордишевський розпочав службу з 1762 р. полковим канцеляристом, в 1773 р. отримав чин значкового, а в 1781 р. - військового товариша.

Полковими канцеляристами ставали діти старшин і священиків, а щоб пройти вишкіл там вони спочатку рахувалися копіїстами і підканцеляристами, лише згодом ставали полковими канцеляристами.

Полкові осавули виконували функції заступника командира полку з бойової підготовки. Їх, у більшості випадків, було двоє: перший і другий (у 2-ій половині XVII ст. називався підосавулом). Яків Крупенський став чернігівським полковим осавулом з сотників [567, 8], Федір Пилипенко - полковим осавулом переяславським з військових канцеляристів, а Олександр Іваненко - з військових товаришів [1144, 297]. Полкові осавули прилуцькі Микита Умен і Яків Яновський попередньо були полковим хорунжим і військовим канцеляристом відповідно [602, 1]. У випадку, коли маємо інформацію про якогось осавула, але не знаємо його попередньої служби, варто здійснити пошук у вищеперерахованих категоріях старшини.

Полкові хорунжі, крім основної функції забезпечення використання полкової корогви і значка (2-й полковий хорунжий у 2-й половині XVII – першій чверті XVIII ст. називався прапорщиком), були також старшинами для особливих доручень при полковнику. Прихід на цю посаду також не був однолінійним: військовий товариш Михайло Лисенко став полковим хорунжим чернігівським [594, 4], полковий писар Війська Запорозького низового Ілля Чернявський і писар городського суду переяславського Іван Золотницький стали полковими хорунжими переяславськими, городничий прилуцький Микита Умен став полковим хорунжим [602, 1], іншим прилуцьким хорунжим став військовий товариш Андрій Галенковський [602, 2]. У полках щороку обиралися полкові комісари, яким доручалися податково-господарські функції. Переважно це були значкові та військові товариші.

Сотники, також як і полковники, були повними, наказними і вакансовими. Звернемо увагу на той факт, що у першій половині XVIII ст. наказні сотники зустрічаються як постійний, так і як тимчасовий уряд. Старшини, які отримали універсал на звання (а не на уряд) сотника, але не мали призначення у конкретну сотню, чекали своєї черги і називалися вакансовими.

Значне військове товариство не входило до урядової старшини, але наш інтерес до нього ґрунтується на тому, що його складали козацькі старшини відставлені від урядів полковників, сотників, іноді полкових старшин і отаманів полкових міст. Ця категорія існувала у другій половині XVII, а її залишки у першому і другому десятиріччі XVIII ст. Відставлені від попередніх урядів представники значного (у Війську Запорозькому) товариства у той час мали вагомий вплив на прийняття рішень. Вони будь-якої хвилини могли знову очолити полк чи сотню, правити будь-який інший старшинський уряд. Так, Захар Шийкевич був наказним суддею генеральним (1695) [1274, 155], ще 29 жовтня 1702 р. зустрічається як значний військовий товариш. Значного військового товариша Івана Левенця 20 листопада 1711 р. гетьман взяв під свою протекцію. Наявність цієї категорії засвідчувала республіканські традиції, коли «славетні» у Війську товариші, нарівні з діючою старшиною могли впливати на гетьмана, події у полку.

Військове товариство (товариші Війська Запорозького) складали заслужені козаки, в першу чергу ті, хто побували на урядах полкових старшин, сотників, сотенної старшини [1285, 166-174].

З метою забезпечення деяких родин гетьманською опікою і захистом, гетьмани (розпочинаючи з Самойловича (1685 р.) брали їх представників під бунчук – головний військовий знак [1283, 24-40]. Бунчукове товариство, яке почало складатися, існувало поруч із значним військовим товариством, але, на відміну від нього, було явищем, народженим не традиціями Війська Запорозького, а інституцією гетьманської влади. Поступово, ліквідовуючи залишки республіканізму у організації війська, гетьмани (в першу чергу, І.Скоропадський) замінюють значне військове товариство бунчуковим, військовим і значковим товариствами. Колишні значні військові товариші (хто ще залишався живим у 1710-х – 1720-х рр.) в залежності від ласки гетьмана отримували чин чи бунчукового, чи військового, чи значкового товариша. Як перехідні форми зустрічаються значні бунчукові товариші, значні військові канцеляристи. Так, ще у 1723 р. Василь Полуницький іменувався

значним бунчуковим товаришем, а Василь Томара навіть у 1729 р. [682, 1]. Іноді такі родини бралася під гетьманську протекцію.

Бунчукові товариші з першостатейних братів, дітей і онуків гетьманських, генеральної старшини і полковників, на службу ходили при гетьманах і завжди лише у гетьманській диспозиції і під судом його ж були, служили без винагороди. Бунчукові товариші дозволяли собі вести суперечки навіть з генеральною старшиною, як це було в 1727-1731 р. між бунчуковим товаришем Іваном Рашевським і генеральним обозним Яковом Лизогубом за с. Осняки.

Значкове товариство, поруч з бунчуковим, утверджувалося на місце військового і полкового товариства XVII ст. Товариш полку став значковим товаришем. В полках існували курені значного товариства на чолі з отаманом.

Носівка Київського полку стала центром, де розгорнулась ціла "війна" між значковими товаришами і місцевою сотницькою родиною Шаул. 1725 р. колишній сотник Семен Шаула кинув до в'язниці значкових товаришів Семена Сеніка і Йосипа Іванченка, захопивши у них вола і човна. У 1729 р. Шаула вже став бунчуковим товаришем і захопив частину млинового збору у значкового товариша Ярмоли Борисова. Козаки сотні, підбурювані значковими товаришами, відмовились у 1735 р. обрати сотником Карпа Шаулу. У в'язницю знову потрапили значкові товариші Іона Шелест, Ярмола Борисов, Семен Борисов та інші [882, 347; 275, 8].

По господарській частині шлях у значкові товариші пролягав так: Петро Шаркевич на початку 20-х рр. XVIII ст. був управителем стародубського полковника, потім старостою гетьманської рангової Ропської волості, отримав чин значкового товариша. З міщанського середовища вийшов Леонтій Сергієнко, який у 1757 р. став полковим канцеляристом, а у 1774 р. – значковим товаришем Прилуцького полку [602, 8]. Козак Корній Шуєнко прослужив на Запоріжжі з 1738 по 1762 р., а у 1763 р. став значковим товаришем Прилуцького полку [602, 7 зв].

Городовий отаман полкового міста мав особливий неформальний статус. На початковому етапі, досить часто його займали полковники, які втратили пірнач. Пізніше вплив цього уряду послаблювався. Городовий переяславський отаман Григорій Модла розпочав службу козаком в 1757 р. В цьому ж році пішов у Пруський похід і потрапив у ворожий полон, в якому знаходився 16 місяців. Через 10 років став сотенним отаманом, а в серпні 1771 р. був призначений городовим отаманом. Його змінив Йосип Микула. Він розпочав службу у 1767 р. підканцеляристом, у 1770 р. став канцеляристом, а ще через 6 років з цієї посади був призначений городовим отаманом і на цій посаді у 1781 р. отримав чин військового товариша. У Стародубі городовим отаманом став хорунжий місцевої сотні Василь Велинський, а після його смерті на цю посаду був затверджений з військових канцеляристів ГВК Федір Яскевич.

Сотенна старшина здійснювала керівництво сотнею. До неї належали отаман (спочатку городовий, потім – сотенний), писар, осавул, хорунжий. Ця категорія протягом всього часу існування Гетьманщини формувалася з рядових козаків, іноді на посаду отамана претендували військові канцеляристи, на посаду писаря сотенного – полкові канцеляристи.

З 16 сотенних отаманів Чернігівського полку у 1779 р. з козаків було лише 3, з сотенних писарів - 5, з інших сотенних старшин - 1, з сотенних осавулів - 1, з

полкових канцеляристів - 2, з канцеляристів чернігівського городського суду - 2 [594, 17-21]. З цих же посад сотенними отаманами ставали в Переяславському полку. Так, з козаків отаманами стали Федір Горкуша в Баришівській та Іван Золотуха в І полковій сотнях, з полкового канцеляриста отаманом II полкової сотні став Яків Михайловський, з сотенних хорунжих Іван Гоярин (III полкова сотня) і Григорій Савенко (Терехтемирівська сотня), з сотенного осавула Семен Леонтович (Вороньківська сотня). Досить рідко сотенними отаманами за посадою призначалися значкові товариші.

Сотенними писарями ставали полкові і сотенні канцеляристи, сотенні хорунжі, канцеляристи городських судів, діти священиків [594, 21-26]. У другій половині XVIII ст. у деяких великих сотнях була введена така категорія службовців як сотенні канцеляристи.

Сотенними осавулами іноді ставали з сотенних хорунжих, але, у більшості випадків з виборних козаків [594, 24-27]. Сотенними хорунжими - з виборних козаків [594, 27-30]. Хорунжий міг стати осавулом, писарем чи навіть сотником, іноді цей уряд ставав спадковим [602, 16 зв].

Старшина, яка йшла у відставку (абшит) отримувала звання на один ранг вище. Абшитована старшина з'являється з другої чверті XVIII ст., у чому простежується вплив практики російського чиновництва. Під впливом «Табеля о рангах» в Україні поруч з урядами вводяться звання. Так, надавалися звання (а не посади) сотників, полкових хорунжих, осавулів, писарів, обозних, полковників.

Низовою військовою одиницею був курінь на чолі з курінним отаманом (додаток А). Деталізація структури та ієрархії козацької старшини дає шанс використання не лише всієї сукупності фактів, але і відкриває можливості побудови на їх основі певної теоретичної системи, яка відтворювала б історичний процес.

Емпіричну основу дисертації становить сукупність виявлених фактів. Без максимальної повноти емпіричних даних не можливо відтворити ні явища, ні процесу в історії. Найважливішою операцією і разом з тим результатом емпіричного рівня дослідження став опис фактів, тобто з одного боку – встановлення персоніфікованого переліку урядовців Гетьманщини, з другого – генеалогічний опис їх взаємозв'язків. У зв'язку з цим відзначимо, що у накопиченні нових історичних фактів першочергову роль відіграють спеціальні історичні дисципліни, серед яких одне з провідних місць займає генеалогія. Самі по собі її дані є фактом реальної дійсності, але інтерпретація фактів, концептуальні узагальнення вимагають свого специфічного інструментарію. Цьому допомагає генеалогічне поєднання окремих представників козацької еліти в сталі єдності родини і аналіз цих родин через покоління розписи – родоводи, де генетичний зв'язок передбачає таку систематизацію фактів і таке групування, що їх зіставлення і розміщення у суворій часовій послідовності дозволяє не лише реставрувати невідомі раніше взаємозв'язки, але і факти історії.

Метод мережевого аналізу, який використовується у новітніх генеалогічних дослідженнях [880, 11], дозволив змодельювати мережу зв'язків та дружньо-родинно-сусідських відносин при вивченні родин, родів, родових кланів, враховуючи як стосунки по крові, та і свояцтво – стосунки за шлюбами, а також близькі духовні зв'язки не родичів. Терміни генеалогії загальноновживані і тому наводити їх немає

потреби [1277, 10-12], означемо лише, що під родовим кланом мається на увазі вся система родових і неродових зв'язків конкретного владного роду. Авторські особливості генеалогічних розписів неодноразово оприлюднювалися [858, 5-6; 1054, 4-5].

Найскладнішим у персоніфікації щодо періоду Гетьманщини є відсутність даних про прізвища, коли маємо згадки лише імені чи імені і по-батькові [905, 8]. У нашому дисертаційному дослідженні завдяки генеалогії вдалося встановити багато прізвищ та по-батькові козацьких старшин.

Особливе значення для поглиблення наших генеалогічних знань мають данні синодиків, для прочитання яких запропонована спеціальна методика. Кожний монастирський чи церковний синодик мав свою специфіку черговості запису імені, при цьому ще і кожний рід вносив свої особливості. Імена вносилися до сімейного поминальника, дописуючись до попередніх після смерті представника роду. Таким чином, кожне попереднє ім'я (за виключенням вищеназваних варіантів) свідчило про те, що його власник помер раніше (якщо не йшли парні записи: чоловік-дружина). Застерігаємо, що такий порядок внесення імен був характерним для православних монастирів і церков лише у XVII-XVIII ст. іні в якому разі його не варто переносити на більш ранній чи більш пізній періоди.

Ретроспективність і перспективність – невід'ємні методичні принципи генеалогічного дослідження. Використання ж ретроспективного і перспективного пошуків вимагає максимально об'єктивної перевірки засобами різних інших історичних методів, при цьому нас більше цікавлять висхідні, а не нисхідні покоління розписи, що забезпечує принцип системності, а не вибіркості. Лише завдяки цьому досягається багатовимірність і комплексність дослідження.

Внаслідок використання методики, запропонованої російськими генеалогами [913, 30-34], а також застосування комп'ютерних методів обробки, автор дисертації створив комп'ютерну базу-досьє “Генеалогія українського козацтва”.

Виконане у дисертації емпіричне узагальнення, що міститься в описі наукових фактів, склало необхідну передумову для наукових теоретичних висновків.

РОЗДІЛ 2 КОЗАЦЬКА СТАРШИНА АРМІЇ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

2.1. Гетьман Богдан Хмельницький і його оточення

Повстання 1648 року очолив чигиринський сотник Богдан Хмельницький, який був обраний на Січі гетьманом. Генеалогія Хмельницьких є наріжним каменем родоводів української козацької старшини, хоча в родоводі Богдана більше запитань, ніж відповідей [1076, 269]. Невдомі дід і баба, залишається дискусійним питання походження батька гетьмана Михайла. Ще на початку століття кращий знавець архівів з цього питання І. Каманін довів, що Михайло Хмельницький з'явився на Чигиринщині десь у 70-80-х роках XVI ст. і вважав, що родом він був із київської

міщанської родини [1018, 1] (що ніяк не заперечує його шляхетського походження). Наявність у Києві його власності - Хмельницького двору - означає родову причетність до цього міста.

М.Максимович називав батьківщиною Михайла Лисянку [1169, 687], але слухним є зауваження М.С.Возняка, що на час народження Богдана Хмельницького Лисянки ще не існувало [921, 95]. О.Маркевич вважав його вихідцем із Хмільника [1175, 347], М.Петровський - переяславським козаком.

Ю.Г.Гербільський з цього приводу писав: “Михайло Хмельницький у 90-х роках XVI ст. служив у Жовківському замку і тут пройшли дитячі роки Богдана. Цілком точно встановлено, що вчився він в одній із львівських шкіл, а значить, і жив у Львові принаймні 4-5 років. Є також відомості, що молодий Богдан брав участь в обороні Жовкви від татар” [943, 64-65]. Сучасники ж вважали його вихідцем із Молдавії. У новітній фундаментальній монографії, присвяченій Богдану Хмельницькому, це питання спеціально не розглядається, але автори стоять на точці зору, що Михайло – виходець із західноукраїнського регіону [1368, 34]. Зрозуміло, що без притягнення нових джерел (прямих чи дотичних) цю проблему розв’язати неможливо. У Чигирині 1600 р. зафіксований отаман Михайло Лаврикович [753, 15]. Не виключено, що це і є Михайло Хмельницький. У 1615 р. фіксується чигиринський козак Максим Михайлович, який продав землі іншому козаку Івану Волевачу, який також може бути сином Михайла Хмельницького.

З точки зору генеалогії не можна обійти питання про матір Богдана. Брак джерел, здавалось би, назавжди поставив крапку на інформації про цю жінку. Враховуючи, що вона народила у 1595 р. (Богдана) і близько 1620 р. (Григорія), то дату її народження слід віднести десь до 1575-1579 рр. Після загибелі чоловіка мати Богдана Хмельницького вдруге вийшла заміж за шляхтича Василя Шишку-Ставецького, що свідчить на користь її шляхетського походження [984, 96]. У неї від цього шлюбу був син Григорій.

Відомо, що Григорій Васильович Ставецький у 1647 р. вийшов з Чигирини до Московської держави з дружиною, вдовою-козачкою Якушковою Агаповою. Від попереднього шлюбу вона мала чотирьох дітей: Івана (бл.1634-1649-?), Гафію (бл. 1639-1649-?), Оникія (бл.1641-1649-?), Параску (бл.1646-1649-?). Як бачимо, вдовою вона стала близько 1646 р. у віці (1634-16=1618) щонайменше 28 років. Її ж другий чоловік повинен був мати щонайменше такий же вік. Після переходу до Білгороду дружина Григорія Ставецького народжує уже спільну дитину – Федора (бл.1647-1649-?). У грудні 1649 р. Григорій Ставецький знаходився в Білгороді і маємо його свідчення про свого батька, тобто другого чоловіка вдови Михайла Хмельницького: «отец де его Потрекеевского повету служит королю жолнерскую службу и ныне жив в литовской стороне» [735, Т. II, 296].

Зі Ставецькими мали родинні зв’язки відомі шляхетські роди Тишкевичі, Проскури (дружиною Павла Ставецького (?-1619) була Н Проскура), Ковалевські (Христина Ставецька була дружиною Ковалевського (1643) [556, 206]), Васильківські. Дві останні родини взяли активну участь у козацтві. Яна Ковалевського бачимо серед козацьких ватажків ще у 1618 р. у Фастові [723, 213]. Не виключено, що з материнського боку Хмельницьким був свояком перекладач при гетьмані, а потім генеральний суддя в 1655-1658 рр. Іван Ковалевський. Про Петра Васильківського є

згадка у В.Липинського «у 60–тих роках овруцький і київський полковник на боці Речі Посполитої, власник Каменя, одружений з Софією Ставецькою, залишив численних нащадків, між ними сина Івана, прихильника Дорошенка» [1160, 196].

Подружжя Хмельницьких мало синів Богдана, N (був у 1648 р. полковником сосницьким), можливо, Захарія, мали, щонайменше, трьох доньок.

N Михайловича Хмельницького слід шукати за реєстром 1649 р. у полковому товаристві чернігівському, оскільки полк Сосницький став сотнею і пізніше увійшов до цього адміністративно-територіального формування [1066, 22]. І, дійсно, у полковому товаристві Чернігівського полку фіксується Юсько Хмельницький. Це, в свою чергу, дає підстави вважати його братом Богдана [823, 478].

N Михайлівна (?-1603-1619-?) була одружена з Семеном Бережецьким. Вони мали синів Прокопа, Григорія. Цікаво, що Семен Бережецький козакував у Кальницькому полку, в Бабинській сотні (1649) [823, 281]. Не виключено, що це батько Прокопа ("кривний" Хмельницького) [715, 277].

У жовтні 1648 р. згадується, що в "городі Нежине урядник, козачей атаман, запороского гетьмана Хмельницького племянник, Прокоп Бережицький" [735, т.ІІ, 78]. Надалі Прокіп Семенович (?-1619-1671-?) – шляхтич з роду Некрашевичів-Бережецьких - був наказним полковником чигиринським і, відповідно, сотником чигиринським. У реєстрі 1649 р. він зафіксований серед визначного товариства, що не мало урядів [823, 27].

Вперше згадується як наказний полковник чигиринський березнем 1662 р. Наступного року після обрання Петра Дорошенка генеральним осавулом змінив його на чигиринському полковництві. При гетьмануванні Дорошенка знову став полковником чигиринським, генеральними суддею і обозним [822, 21, 34; 711, 558-559].

Мабуть, його донькою була Параска Бережецька, яка у першому шлюбі була заміжня за NN Яремаником (син від 1-го шлюбу Михайло уже дорослий у 80-х роках XVII ст.). Другим її чоловіком став Іван Іванович Канівець (?-1630-1693-раніше 1696), охотницький полковник у Дорошенка (?-1669-1671.22.02.-?), а потім сотник бубнівський Переяславського полку (1680-1693). Після переходу на Лівобережжя чоловіча гілка Бережецьких осіла в Коропі, с. Земляна на Глухівщині, с. Глазов на Новгород-Сіверщині [607, 102].

Інша сестра Богдана Хмельницького мала з Проскуренком сина Андрія - козака Баклиської сотні Чигиринського полку (?-1649-?) [823, 44]. Рід Проскуренків тримав досить міцні позиції у сотнях Баклиській (Іван, Андрій, Фесько) і Боровицькій (сотник Іван, козак Юсько) Чигиринського полку, у значному військовому товаристві зустрічається Яцько Проскурненко. Мабуть, Андрій був сином Яцька чи Івана. Не виключено, що козацький рід Проскуренків є відгалудженням відомого шляхетського роду Проскур-Сущинських. Останні були власниками слободи Ворскла. Пізніше Іван Проскура-Сущинський отримав королівський привілей на містечко Богачку на р. Полом поблизу Миргорода (занесений до гродських книг 6. 06.1646) [556, 87 зв]. 30 серпня 1649 р. він, будучи ротмістром, від короля Яна-Казимира за військові заслуги отримав титул чашника Київського воєводства [860, 10].

Третя донька Михайла була дружиною Марка Здуневського [809, 146].

Першою дружиною Богдана стала Гафія Сомко. Народилася вона щонайпізніше 1608 р., рік одруження десь близько 1623 р. Відомий дослідник Я.Дашкевич справедливо вважає, що вона померла десь між 1645-1647 рр., "ближче до долішньої межі" [984, 84]. Розшифровка поминального ряду одного з синодиків роду її рідного брата Якима [1062, 3-4] дозволяє на місце батька Якима поставити Семена. Це наштотує на думку, що Семен Сом - посол до Москви у 20-тих роках XVII ст. - і був батьком Якима та Гафії Сомків. Представник цієї родини, козацький сотник Федько Сом, потрапив (можливо, батько Семена чи брат) у вересні 1619 р. до російського полону [745, 312]. Сестра Семена Сома N була заміжня за Калеником N. Мали сина Богдана Калениченка (Калющенко). Мав Яким Сомко і двоюрідного брата Харлама (1662) [618, 4]

Яким Семенович Сомко став сотником, полковником переяславським, а потім наказним гетьманом. Володів с. Дем'янцями 1-ї полкової сотні [796, 12], слободою в містечку Воронкові, наданою у 1655 р. Богданом Хмельницьким [796, 20]. У червні 1655 р. гетьман повідомляв універсалом: «Іж отдал до скарбу нашого войскового Яким Сомкович, товариш наш, сумму певную за вси грунти панские, так воронковские, яко й рогозовские, за которыми нивами сумму отобравши, ониі в посесію і в вечное уживанье поименену Якимови надаем» [1096, 239].

Вдалося встановити, що дружиною Якима Сомка була Ірина Семенівна [1169, 711]. Їх доньки і племінниці Б.Хмельницького: Параска [1240, 49] була заміжня за Іваном Дмитровичем Берло, сотником воронківський (1676–1682), а її сестра Галина - за Данилом Коропом. Син Василь Якимович згаданий у листі [783, 146] полковника переяславського Л.Полуботка 1682 р.

Відомий і швагрю Богдана Хмельницького на ім'я Сава. Так, у травні 1651 р. гетьман направив до Стамбулу посланців білоцерківського полковника Павла і свого швагра Саву. При розгляді двох варіантів терміну "швагрю" - брат дружини і чоловік сестри – схиляємося до першого: сотник полку Хмельницького Сава Сомченко згаданий у 1648 р.

Богдан і Гафія Хмельницькі мали синів Тимоша, Юрія, Григорія. Є свідчення про те, що Григорій помер немовлям, проте, невідомо коли. Якщо це сталося до жовтня 1651 р., то родина в такому разі мала чотирьох синів, тому, що до Корсуня на третє батьківське весілля прибули три сини Богдана [969, 43].

1) Тиміш Богданович. Історики наводять різні дати народження (1630, 1632, 1635) [938, 266; 917, 469]. Я.Дашкевич вважає: "шлюб Тимоша з Розандою (Роксандою), дочкою молдавського господаря Василя Лупу, мабуть албанця за національністю - шлюб, вимушений збройною рукою в Ясах 1652 р., - свідчить про династичні плани цілком переконливо. Далекоглядна політична комбінація цього шлюбу полягає не лише у претендуванні Тимоша на молдавський престол, але і способі поєднання - шляхом посвоячення - з фактичним правителем Литви, литовським великим гетьманом Янушем Радвилюю (Радивилом), що 1645 р. одружився із старшою сестрою Розанди Оленою" [984, 82].

2) Юрій Богданович (бл.1640/1642-1685). Вважається, що народився між 1640 і 1642 рр. [1229, 237].

3) N Богданович. До твердження, що про третього «(за джерелом 1651 р.) сина абсолютно нічого не відомо. Треба думати, він помер малолітнім» [984, 83], лише

додамо, що з синодиків Хмельницьких відомий лише один малолітній син Григорій.

4) Григорій Богданович – за свідченням синодика помер немовлям.

Доньок у подружжя було багато.

1) N (бл.1625-?) за Лук'яном Мовчаном. Подружжя мало сина Федора, а онука стала третьою дружиною Григорія Дорошенка.

2) Стефанида (ран.1635-1658-?) була за полковником могилівським Іваном Нечаєм (з 1650 р.).

3) N (?-1634-1649-?) - дружина Павла [735, Т. II, 281] (очевидно, Безштанька (?-1629-1655-?).

4) N у 1654 р. вдова по корсунському сотнику Блиську, про якого відомо, що він отримав поранення під час грудневої 1654 р. оборони Брацлава, але, мабуть, загинув при відході війська на Умань.

Крім того, чотири доньки гетьмана у 1651 р. були ще незаміжні.

5) Олена (ран.1641-1660-?). Це її у січні 1656 р. вінчав митрополит Сильвестр Косів з Данилом Виговським, рідним братом генерального писаря Івана. Вони мали синів Юрія і Василя. Після смерті Данила Олена (з 1660 р.) вийшла заміж за майбутнього гетьмана Павла Тетерю. Їх сімейне життя не склалося, і, як наслідок, було ув'язнено Олену Богданівну. Є дані про її подальший постриг та прийняття уніатства у Вільнюсі. Проте, синодики поминають її світським, а не чернечим ім'ям, Олена.

6) N (ран.1647-?).

7) Марія (ран.1647-1651-?) заміжня за канівським старшиною Іваном Андрійовичем Стороженком. Син старшого полковника Війська Запорозького Іван Стороженко перейшов на Лівобережжя і в Прилуцькому полку став сотником ічнянським, потім полковником прилуцьким.

8) Катерина (ран.1647-1651-1657-?) доглядала батька під час його хвороби.

Не виключено, що сотничиха корсунська мала коротке подружнє щастя (1651-1654 рр.), а шлюб з Лук'яном Мовчаном теж стався після 1651 р. У такому випадку кількість доньок зменшується до шести. Одна з останніх доньок стала дружиною Олександра Скородкевича.

Хмельницькі мали 3-4 синів, 6-8 доньок, тобто 9-12 дітей, що було звичайним явищем для сім'ї тих часів. Від другої дружини потомства не залишилося.

Третьою дружиною гетьмана стала Ганна з роду Золотаренків. За даними Ю. Мицика, під час гетьманування Сомка останньому допомагав брат Василь Титаренко (в реєстрі 1649 р. відсутній, що може засвідчувати його належність до міщанського стану), котрий одночасно був братом мачухи Юрія Хмельницького. У разі достовірності цієї інформації нехитрі генеалогічні дослідження дають такий результат: Гафія Сомко і Ганна Золотаренко - двоюрідні сестри. Безумовно, таке твердження вимагає ще додаткової перевірки.

З першим чоловіком, рідним братом матері Петра Дорошенка, Якимом Тарасенком Ганна Золотаренко мали сина Кіндрата. Вдруге вийшла заміж за Мартина Пилипенка, мали сина Данила. Були сини Стефан, що жив у Корсуні, Осип. На час свого третього шлюбу їй було років 45-48. Дітей від попередніх шлюбів усиновив Богдан Хмельницький, і надалі всі вони носили його прізвище. Без сумніву, цей шлюб сприяв зміцненню його становища серед старожитного козацтва.

Серед найближчих дорадників гетьмана, звичайно, знаходились його родичі і свояки, провідне місце серед яких належить Яненкам, Нечаям, Золотаренкам.

Перших з них зустрічаємо в старостві Любецькім (очевидно, місцева шляхта). 9 листопада 1649 р. Іван Богуш [1148, 35-148; 1037, 52-55] і його дружина Явдоха Філонівна Яненко продали її своякам Данилу і Філону Яненкам дідизну Осняківщину, вітчизну Богушовщизну [654, 1].

Відомо, що у 1649 р. у Чигирині знаходився чоловік сестри Богдана Хмельницького, його дорадник Павло, а також і зять Павло [984, 82] (якщо джерела не помиляються). У реєстрі цього року в гетьманській столиці є лише чотири Павла, двоє з яких визначні діячі революції: Павло Яненко і Павло Безштанько (наказний полковник чигиринський). Павло Яненко був одружений з Н Філонівною з роду Яненків, а Павло Безштанько з Н Михайлівною чи Н Богданівною Хмельницькою. Рід же Безштаньок у козацькому середовищі мав достатню вагу: у той час у Корсунському полку бачимо Андрія Безштанько (чи не він у 1658 р. полковник кальницький), у Черкаському – Івашка.

Рід Нечаїв відомий як у Мстиславському воєводстві, так і у Барському старостві на Поділлі. Вважається, що батько знаних козацьких полковників – шляхтич Мстиславського воєводства вийшов і осів на Київщині. З цим не зосвім стикується звістка про те, що Данило Нечай народився у Барі [1254, 18].

На Київщині ж перед визвольною війною знаний шляхтич Стефан Нечай володів селом Невмиринці (1629). Брати Данило, Іван, Матвій і Юрій Нечаї складали досить впливову групу у козацтві [957, 83]. Будучи свояками через шлюб Івана Нечая з донькою гетьмана Хмельницького Степанидою, вони здійснювали повний контроль над козацькими формуваннями Білої Русі. Лише по смерті Богдана Хмельницького вплив родини Нечаїв було знищено, як і їх самих. Так, у 1660 р. російський цар вказував: «Івашку де Нечая живу быть отнюдь невозможно, потому что многие черкасы ево не любят и жива ево видеть не хотят...» [656, 7].

Таким чином, родина Богдана Хмельницького, його родичі і свояки складали основу керівництва угруповання корінних козацьких полків.

Тепер розглянемо військову (тобто генеральну) старшину як найближче формальне оточення гетьмана. Перший з відомих нам писарів був Іван Томашевич Креховецький з Демкова, при гетьмані ж був «писар покоєвий» Іван Виговський. Демко з Чигирини був першим осавулом, Лисовець з Яготина – другим. Гадаємо, що Остап Лисовець – сотник Переяславського полку у 1638 р. і вказаний осавул якщо не одна і та ж особа, то родичі. А це засвідчує існування Яготинської сотні уже у 1638 р. Військовим суддею був Бреус з Черкас.

Найвищою посадою після гетьмана вважався уряд генерального обозництва. При Б.Х. покозаченої брацлавської шляхти. Волевач Іван і Коробка Федір також були вихідцями з шляхти, але покозачилися не вони, а їх діди і батьки, провівши своє життя на прикордонній Чигиринщині. Генеральний обозний Іван Тихонович Волевач змінив обозного Івана Чарноту в 1650 р. [823, 27]. Серед рідні була родина Коробок (його донька Марія стала дружиною Гаврила Коробки), яка в Чигиринському полку була досить розгалуженою і в козацькому середовищі представлена Антоном Тихоновичем (?-1650), Якимом Антоновичем, Яковом Івановичем [1253, 58-59]. Четвертий обозний того періоду Носач Тимофій походив

з шляхетсько-міщанської родини, яка мала промисли і вела широку торгівлю на всій території України від Львова до Прилук (додаток Д.4.).

Уряд генерального судді займали представники десяти родин. Переважно це були вихідці з корінних козацьких полків зі значним досвідом попереднього знаходження у козацькому середовищі: Бреус (Семен?) з Черкаського полку, Онацький Матіяш з Корсунського, Зарудний-Богданович Самійло (можливо, з Чигиринського). Перед обранням на цей уряд були полковниками Лобода Федір (Переяславський полк), Клиша Яків (Білоцерківський полк), Мужилівський Силуян (мабуть, гетьманський полковник), Жданович Антін (Київський полк) [970, 112], полковими суддями - Лавринович Феодосій, Положний Матвій, Семенович Пилип.

Генеральними писарями були представники двох старовинних шляхетських родин Креховецьких і Виговських. При чому Іван Креховецький, очевидно, потрапив до козацького середовища ще перед 1648 р., бо відношення до нього, незважаючи на його віддалене від козацького галичанське походження, серед козаків було набагато позитивнішим, ніж до Виговського [940, 13]. Особливо це стосувалося козаків Корсунського полку.

На урядах генеральних осавулів були лише так звані “старовинні” козаки, тобто ті, хто потрапив у козацьке середовище перед 1648 р. Джерела донесли нам інформацію про одинадцять представників цієї категорії старшини. На жаль, вказівка лише на ім'я та по-батькові ускладнює визначення походження того чи іншого представника. В першу чергу це стосується Лучченка Михайла, Демка Михайловича з Чигирини, Осипа Григоровича та якогось Павла. Старовинні козацькі родини шляхетського походження були представлені на осавульському уряді Лісовцем (Остапом?) з Яготина, Джелалією Філоном, Гладким Семеном, Лісовським Гаврилом, Томиленком Василем, Дубиною Миськом, Маковецьким Гаврилом та Ковалевським Іваном. Томиленко походив з однієї з попередніх гетьманських родин, а Ковалевський був свояком Богдана Хмельницького.

Опанаса Працовкіна на уряді хорунжого генерального [823, 27] змінив (1650.11.) шляхетський протопоп (1650) [1253, 59]). Відомо, що в березні-травні 1650 р. Богдан Пешта і якийсь Грицько очолювали козацьке посольство до Варшави, яке відвозило списки козацького реєстру [1369, 110].

Таким був центральний технічний штаб Богдана Хмельницького. Звичайно, його доповнювали найбільш поважні полковники, на яких зупинимося нище.

Як бачимо, восени 1649 р. провід війська був повністю в руках представників городского козацтва з корінних полків (Чигиринського, Черкаського, Корсунського, Переяславського). Серед проводирів відсутні репрезентанти старовинних північних козацьких полків Білоцерківського і Канівського. Ймовірно, це пов'язане з настроями у цих полках. Так, полонений у серпні 1648 р. козак білоцерківський Фесько П'ятка розповідав, що у його полку розформовано 18 корогв, які займали угодовську щодо Польщі позицію [1369, 27].

Складність аналізу персонального складу полковників, які перші очолили козацькі загони у 1648 р обумовлена тим, що їх реєстр можна скласти лише частково. Слід враховувати, що повстанці несли бойові втрати. Лише у битві під Констянтиновом (26–28.07.1648) загинув полковник Кривошапка, потрапив у полон і був посаджений на кіл полковник (в інших джерелах, сотник) Полуян [1369, 27].

Які полки очолювали ці герої невідомо.

Враховуючи звістку середини червня 1649 р., що «Хмельницький сменил і продолжает сменять полковников, так как истекает год их...» [1369, 30], стає зрозумілим, що достовірними і вичерпними джерелами про полковництво цього року ми не володіємо. Хоча, більшість з них відома за пізнішими діями, але все ж точно локалізувати хто з них очолював який територіальний полк без притягнення нових джерел важко. На жаль, у нашому розпорядженні немає даних, що «ця заміна відбулась не механічно, а з огляду на лояльність того чи іншого полковника до гетьмана» [1362, 54].

Частина із звільнених з урядів полковників вийшла у відставку і склала товариство Війська Запорозького. Вважаємо, що воно (пізніше отримало назву значне військово товариство) вписане до реєстру Чигиринського полку [823, 27-28]. Серед них знаходились значні козацькі старшини 1648 р., які після Зборівського договору не займали урядів, але, як побачимо далі, вони були на козацьких посадах як до, так і після Зборова.

Уже на початковому етапі визвольної боротьби у козацько–старшинському середовищі існували відмінності у поглядах як на тактичні, так і на стратегічні цілі. Чотири полковники на чолі з Кривоносом стали в опозицію до гетьмана [823, 27-28]. Чи не серед них були ті, хто під його керівництвом у липні 1648 р. здійснював операції. Очевидно, Кривонос був наказним гетьманом над чотирма полками (своїм – тобто Лисянським, Корсунським, Білоцерківським, Уманським) [1254, 27]. Виступи Кривоноса і Петра Головацького проти відступу з захоплених західних районів свідчать, що у питанні ведення війни у старшинському середовищі уже в той час були протиріччя. Відносно методів боротьби знов ж таки були різні підходи. Так, гетьман заявляв Кривоносу «...ми не дозволяємо ніякого свавілля чинити, міста палити й руйнувати» [1254, 27].

На початку Визвольної війни Кривоніс був наказним гетьманом, очолюючи повстанців на Брацлавщині, Поділлі і Волині, дамо характеристику його родоводу. Кривоноси у XVII ст. були достатньо відомим шляхетським родом на Мстиславщині. Вони володіли Бугодищами, Служнею, Кривоносівщиною, Кондратовським. Ці надання отримали ще від князя Мстиславського. У середині цього століття там ще проживали дід Стефан та його онуки, брати Микола, Семен, Василь. Останні мали сестер: Полонію, заміжню за Валюжиничем, Варвару - за Яном Бушковським, Катерину - за Юхимом Товпигою, Ксенію - за Лукашем Бичковським. Юстина Кривоніс була дружиною Яна Козловського (1663). До них близькими (можливо, свояками) були шляхтичі Яків Слюнка, Олександр Товпига. Кривоноси і Товпиги володіли Кондратовкою на основі королівських привілеїв їх предкам. Нагадаємо, що Товпига був козацьким полковником на початку XVII ст. Не виключено, що і шляхтичі Мстиславського повіту Кривоноси належали до старовинних козацьких родів.

Стосовно Максима Кривоноса достовірно відомо, що його брат загинув у полум'ї української національної революції. Син Максима невідомого імені на початку 1649 р. був полковником остропільським, сотником паволоцьким. Фіксуються Кривоноси і у корінних полках: Грицько у Жаботинській сотні Чигиринського полку, а Васько у Мошенській сотні Черкаського полку [823, 39, 87],

але чи мали вони родинні стосунки з Максимом Кривоносом сказати поки що важко. Олександр Кривоніс у 1659 р. був полковим обозним Подільського полку у полковника Остапа Гоголя, Стефан Кривоніс – козаком Могилівської сотні цього полку. У 1666 р. той самий Олександр Кривоніс виконував обов'язки місцевого в'їта [1396, 153].

Поруч з Кривоносом, одним із перших соратників Богдана Хмельницького у нелегкій боротьбі, який забезпечував розширення козацького впливу на Лівобережжі, став Матвій Гладкий. Про його погляди і деяких інших старшин маємо свідчення з квітня 1650 р. шляхтича Я.Чернявського: «полковники де Матвей Гладкой и Нечай и Кривонос (син Максима за В.Голобуцьким), хотя с Хмельницким ...едят вместе, а мысль не одну имеют, называют Хмельницкого ляхом похлебцею» [947, 29]. Гетьман жорстко розправлявся з проявами непослуху. Гладкий був ним знищений, разом з ним загинули полковник прилуцький Семен Герасимович і сотник краснянський. Але з'явилися нові претенденти на гетьманську булаву. Так, «котрих полковників і сотників гетьман скарав, тих полків козаки тримають раду... з новим гетьманом. А новий гетьман у них з'явився Вдовиченко (Вдовиченок) – як йому на ім'я і чий він не знає. А стоїть той Вдовиченко з своїм військом за Чигрином, з ним козаків у зборі багато, хочуть воювати з Хмельницьким. І полтавський полковник Пушкаренко теж у того нового гетьмана» [964, Ч. I, 421].

Після смерті Гладкого новий наказний миргородський полковник у відповідь на наказ гетьмана з'явитися до Чигирини відповів: “Ти нас по одному і всіх поб'єш! Коли покличеш на раду всіх козаків, тоді й я разом з козаками прийду, а сам оден не поїду!» [964, Ч. I, 435].

Наступним впливовим представником козацької еліти був полковник Богун, якого шляхтичем вважали В.Липинський, І.Крип'якевич, В.Голобуцький, Т. Яковлева. Невідомо чи знаходився Іван у якихось родинних стосунках з Федором Богуном, полковником козацьким, якого у 1648 р. Хмельницький послав з-під Кам'янця–Подільського на прикордоння [976, 99]. Пізніше на боці гетьмана Петра Дорошенка воював полковник кальницький Василь Богун, а у 1672 р. бачимо якогось Богуна молдавським польним гетьманом.

Іван Богун включений до реєстру 1649 р. серед товариства Війська Запорозького, включеному до складу гетьманського, столичного Чигиринського полку. Б.Флоря опублікував свідчення про участь Івана Богуна у спільних запорозько–донських акціях проти турок. Зазначається і той факт, що він служив на Кодаку [1435, 71-75]. У дискусії одна чи різні особи Іван Богун і Іван Федорович - одна стверджують В.Липинський, М.Грушевський, І.Крип'якевич, С.Томашевський, Ю.Мицик, Т.Яковлева, різні – М.Петровський [1295, 47-58], О.Гуржій. Вважається, що Богун виступав проти протекції московського царя, так як там невільництво і кріпацтво. Не було його і серед тих, хто першим склав присягу. Ще 12 квітня 1654 р. він її не прийняв [710, 570]. Прагнув Хмельницького відвернути від Москви. Внаслідок конфлікту з Хмельницьким, Богун «вийдя з Монастыр. сбежал от войска, а дружину его Хмельницкий приказал заковать» [746, 406]. Під Берестечком після Філона Джалалії, Адама Хмелецького, Матвія Гладкого він обирався наказним гетьманом. Ще у січні – лютому 1652 р. Іван Богун на Брацлавщині, а Півторакожуха «за Дніпром» збирали опозиційне козацтво до Білоцерківської угоди

[735, Т. III, 174].

Відома гілка роду Івана Богуна, яку започаткував його син, значний військовий товариш (а, відповідно, до того був на полковничому чи сотницькому уряді) Григорій [823, 29]. Син останнього Леонтій став батьком Сави. Дмитра ж Савича Богуна (нар. бл. 1767 р.) у 1787 р. зустрічаємо на службі колезьким регістратором у Новгород–Сіверському.

Козакував і небіж Івана Богуна Кузька, який разом з сотником медведівським потрапив у московський полон навесні 1662 р. [1298, 390]. Уже 1649 р. Богуни досить розгалужений козацький рід: Федір – козак Крилівської сотні, Степан – Сміловської, Іван – Максимівської, Василь – Голтв'янської Чигиринського полку, Мисько Богунов брат, Процик, Михайло – Черкаської сотні Драгиля Черкаського полку, Іван – у полковому товаристві канівському, Федір – козак 1-ї Лисянської сотні, Яків – 2-ї Лисянської Корсунського полку [823, 33, 42, 49, 58, 97, 159].

Українські історики нараховують 80 попередників Богдана Хмельницького. У козацькому середовищі були їх прямі нащадки і родичі. За 23 роки існування реєстрових полків у них змінилася значна кількість полковників, які також мали свої більші чи менші опорні угруповання.

Слушною здається думка, що ментальність «старшини віддзеркалювала типові риси ментальності народу, найхарактернішою з–поміж яких виступало абсолютне переважання в її структурі соціальних, групових і приватних інтересів над національними і суспільними» [1362, 22]. У зв'язку з цим, розглядаючи шляхи формування козацької старшини, її соціальні, кланові, регіональні, національні відмінності, слід виявити частку родин шляхетського походження в козацькому середовищі, визначити регіональну типологію основних козацько-старшинських родин. Старшина на полкових урядах і сотники складала менше одного відсотку Війська Запорозького (0,94 %) [1292, 97-107]. У корінних полках відсоток старшини до загальної кількості козаків був нищий загальнодержавного показника, а новоутворених – вищий. Це свідчить про вищу самоорганізацію козаків корінних полків.

2.2. Персональний склад старшинського корпусу корінних козацьких полків

Персональний аналіз генеральної старшини та урядників кожного полку доповнить наші уявлення про вище наведені особливості. Чигиринський, Корсунський, Канівський, Черкаський, Переяславський, Кропивненський, Білоцерківський полки складала особливу групу старовинних козаків, які були головною рушійною силою Національно-визвольної війни і очолювалися особисто Богданом Хмельницьким і його родовим «кланом» [984, 95-101].

За кількістю старшини найбільшим серед них був Білоцерківський, за ним йшли Чигиринський і Переяславський, найменше старшин мав Кропивненський, який виділився з Переяславського.

Таблиця 2.1.

Кількість старшин корінних козацьких полків

Полки	Сотники	Полкові	Полковники	Всього	%
-------	---------	---------	------------	--------	---

		Осавули			
Чигиринський	19–22	2	1	22-25	14,9-15,6
Черкаський	18	2	1	21	14,2
Канівський	16	2	1	19	12,8
Корсунський	18	2	1	21	14,2
Переяславський	19	2	1	22	14,9
Кропивненський	14	2	1	17	11,5
Белоцерківський	23–32	2	1	26-35	17,6-21,9
<i>Всього:</i>	<i>127-139</i>	<i>14</i>	<i>7</i>	<i>148-160</i>	

Переходячи до характеристики старшин полків, розпочнемо її з Чигиринського, який був головною опорою гетьмана і надав значну частину своїх досвідчених козаків для фундації нових полків Гетьманщини. З Чигирини поїхали створювати нові козацькі формування Іван Ганджа до Умані, Григорій Ганджа, Антон Жданович [972, 112], Михайло Криса - до Києва, Іван Богун - до Кальника, Прокіп Бережецький - до Ніжина.

Старшина Чигиринського полку складала і головний кадровий резерв гетьманського дипломатичного корпусу. Одним з перших до Москви поїхав полковник чигиринський Федір Якубович з Вешняків [1369, 89] (додаток Д.5.). У лютому – березні 1648 р. до Криму їздили для переговорів Кіндрат Бурляй [900, 33] і Тиміш Хмельницький [1409, 60; 1369, 57], а у серпні – жовтні 1654 р. разом з паволоцьким полковником Михайлом Богаченком Лукаш Пухальський (у 1649 р. в реєстрі зафіксованих серед старовинних чигиринських козаків) [823, 27] і товмач Залепкара [1028, 65-68]. У 1653 році Лаврін Капуста [900, 198], а у червні 1656 р. чигиринець Іван Скоробагатий з Остапом Фецькієвичем побували у Москві. Антон Жданович неодноразово їздив послом до Туреччини. Головним дорадником гетьмана з донського питання був Лук'ян Сухина, який протягом 1654 р. двічі побував як посол на Дону (один раз з Герасимом Лобачевським [620, 24]).

13 відомих тогочасних полковників Чигиринського полку представляли 13 родин. З них один полковник Чигиринського пішого полку, 6 наказних і 6 повних полковників, які представляли родини Якубовичів, Трушенків, Кричевських, Колосів, Богаченків. Нам вдалося встановити прізвище одного з полковників – Колоса. З полкових старшин відомі лише два осавули і два хорунжих. В полку при Б. Хмельницькому маємо згадки про 28 сотників, з яких 5 названі лише за іменами. Вони представляють 27 родин (з них відомі на прізвище 22). Загалом за Б. Хмельницького маємо згадки про 44 старшини Чигиринського полку, які презентували 43 родини. Козак Потоцької сотні з цього полку Іван Кривошлик пізніше був серед отаманів харківських [873, 65; 823, 53].

Пірнач сусіднього Черкаського полку тримали Топіха Марко Тарасович [792, 143], Воронченко Яків (додаток Д.42.), Радишевський, Худий Баран (Барановський), Шенделицький Василь, Колос Яків Пархомович.

Третім у списку реєстра 1649 р. полку (мабуть, полковий осавул) знаходиться колишній гетьман (1632 р.) Андрій Дідович [823, 63]. Шенделицький Василь, мабуть, був другим осавулом полковим (у реєстр вписаний четвертим) [823, 63]. У

полковому товаристві рахувалися Степан Нужний (син чи брат козацького посла у 1636 р. Нужного Григорія [963, 237]), Мисько Гамалія [485, 1], Іван Гулак (додаток Д.15.), Прокіп Потребич (його син Степан Прокопович Потребич-Гречаний у 1663-1665 рр. став генеральним писарем) [131, 64,65] (додаток Д.11.). У сотні Шубця козакували син колишнього полковника Топихи Федір Маркович і братанич Фесько [823, 65]. Враховуючи спорідненість Топіх і Кривоносів, зрозумілим стає факт знаходження в полковому товаристві Сави Кривоносенка [963, 237]. Нашадки і родичі полковника черкаського Якова Гугнявого (1637 р.) гуртувались у Піщанській сотні (Маско, Хома) [963, 92,93], нащадки наказного полковника черкаського Радишевського надалі фіксуються серед козаків м. Дівиця на Лівобережжі [1164, 451].

Михайло Гамалія згодом став генеральним суддею, а це засвідчує, що він мав попередньо обіймати посаду судді полкового черкаського. Серед старшин полку був Марко Лєвонович, який у серпні 1654 р. очолював гетьманське посольство до царя [620, 48; 823, 64].

Старовинний шляхетський рід Вовків відомий від часів Федора Васильовича Вовка, який ще 25 листопада 1582 р. отримав привілей на війтовство в Лоевій Горі (Лоеві) [827, 680, 839]. Він був зем'янином Менського повіту і виконував доручення воєводи берестейського Гаврила Горностая (1585). Згодом отримав війтовство київське. Його син Максим Федорович, будучи київським міщанином, реабілітувався у 1616 р. Архіви зберегли такі згадки про представників роду: Іван Вовк 11 грудня 1620 р. отримав за ленним правом Собичів і Нездвідово в повіті Новгород-Сіверському в стані Підгородньому, а вже 3 березня 1623 р. він уступив весь Собичів Вавринцю Могильницькому [827, 616, 630]. Андрій Вовк у 1628 р. вів суперечку за ґрунти Хохли у Чернігівському повіті з Михайлом Ясликовським [827, 658].

Онук київського війта Костянтин Максимович Вовк неодноразово ставав козацьким писарем військовим (1625, 1629), був послом до короля (1627), королівським ротмістром (1632-1634). 12 серпня 1634 р. отримав уряд писаря земського чернігівського [827, 630, 839]. “Не утримався на посаді писаря К.Вовк. Його приналежність до шляхти була піддана сумнівові і, незважаючи на підтвердження сеймом 1638 р. його шляхетства, уряд писаря, відібраний у нього незадовго перед тим, К.Вовку не повернули”, - засвідчує один із дослідників історії Чернігово-Сіверщини [1106, 115].

Вовк повернувся у козацьке середовище, отримав дозвіл сформувати козацький полк і на чолі його брав участь в бойових діях в Європі (1635-1636 рр.) [1481, 51]. У 1636 р. отримав від М.Калиновського в посесію за 2 000 золотих хутори Піски і Підгорне [1106, 127]. Мабуть, його родичем був і сотник Черкаського полку. Надалі у XVIII ст. є згадка про нащадків значного військового товариша Олександра Вовка, які проживали у селах Новоселівка і Курінь Стародубського полку (1787 р.).

З Черкас по усім полкам розійшлися представники роду Чечуг. Перший з них обирався від повстанців до комісії у 1630 р., був одним із ватажків разом з Скиданом у 1638 р. Федір Чечуга козакував у Черкаській сотні Шубцева (1649) [823, 67], а Іван Чечуга - у Лохвицькій сотні [823, 399], інший Іван направлений до Макарівської сотні Київського полку, Остап з Черкас - до Ніжинської сотні Борсука

[823, 469], в Дівичькій сотні Прилуцького полку зафіксований Іван [823, 446], а Мартин у Терлицькій сотні Кальницького полку [823, 278].

Сотником у Черкасах напередодні Національно-визвольної війни відомий Кадичин Михайло (1636 р. [735, Т. II, 166]), а у перші роки війни - Шубець Фесько (1649 р.) і Ненартович Семен (1652 р.).

Серед іменних сотень 1649 р., названих за ім'ям сотників, були сотні Синодановича Петра, Дригала Андрія, Мошенця Степана, Марка, Лазаря Петровича (до цієї сотні входило с. Белозеро, про що засвідчує присутність у цій сотні Яроша і Карпа Белозорських і Куца Белоозерського [735, Т. II, 38; 823, 78]), Саварського Мартина, Вовченка Феська, Кулаковського Степана, Островського Олександра, Трохимовича Микити, Гаркуші Сави. Іменні сотні полку локалізувати важко. Слід відзначити, що деякі з них були Черкаськими, одна чи дві - Іржищівськими. Про існування останніх відомо ще з 1636 р., коли там сотникували Іван Іржищівський [735, Т. II, 166] та Іван Іржищівський Воропай [735, Т. II, 166].

З названих географічно правобережних сотень полку згадана лише Мошенська на чолі з Терещенком Нестором (1649). Лівобережну частину полку складала географічно локалізовані Золотоніська, Піщанська, Домонтівська і Богушківська сотні, історично пов'язані з Черкаським староством. У 1669 р. черкаський полковник Яким Головченко "перяславський родимец", намагаючись утримати ці сотні в полку, в листі до полковника перяславського Дмитрашки нагадував, що вони були черкаськими ще коли сам Дмитрашка був у волоських горах [716, 132-133].

Богушківська сотня існувала уже у 1638 р., коли її сотником був Залеський Михайло, а отаманом Кияниця Яцько, у 1649 р. на чолі сотні стояв син останнього Юхим Якович Киянченко.

Золотоніських козаків очолював Заєць Остап, у Домонтові - Цапко Степан. Цікаво, що в цей час у сотні козакував Шкода Ярмола (?-1629-1689-ран.1703). З його попередників відомий Шкода Якуб – боярин остерський, якому з дружиною Масютою Гломоздою 1 березня 1597 р. був наданий привілей на пашню Дорогінка в Остерському старостві [827, 482]. Ярмола став сотником у Домонтові дещо пізніше (1659 р.), а через тридцять років у 1689 р. разом з рідним братом Максимом вони продали свої домонтівські ґрунти місцевому сотнику Стефану Томарі.

На чолі Піщанської сотні згаданий Федорович Кость (1649). Він став основоположником відомої родини Костенків. У тій же сотні зафіксований його син Федір Костенко (1649) [823, 91]. Мабуть, його онуками були Андрій Костенко - сотник піщанський (1679), сотник домонтівський (1689), знову сотник піщанський (1689-1693-?) та Роман Костенко - товариш сотні Піщанської (1685 р.). Надалі рід продовжувався Василем Андрійовичем (?-1680-1718-?), козаком піщанським, який у 1700 р. продав греблю і дідівські та батьківські ґрунти у місці впадіння р. Каврай в Супой осавулу полковому Стефану Томарі [307, 21].

Серед 8 полковників черкаських, які представляли 8 родин, 5 були повними. З полкових старшин же відомий лише писар Дубина Сільвестр. 18 сотників Черкаського полку, з яких двох знаємо лише за іменами, репрезентували 18 сотницьких родин. Усього в Черкаському полку при Богдані Хмельницькому відомо 27 старшин з 27 родин.

Корсунь був місцем проживання родин попередніх полковників Пивоваренка Миська (1625, 1632 рр.), Поповича Романа (1630 р. [1107, 68]), Філоненка (1634 р.), Мануйловича Михайла (1637 р.), Бута Нестеренка Максима (1637–1638 рр.), Жабокрицького (1643 р.), Тушка Олексія (1648 р.).

Колишній полковник (?-1638) і сотник корсунський (1638-?) Михайло Мануйлович зареєстрований як козак сотні Куришкової (1649), проживаючий у Стеблеві. Нащадки полковника Жабокрицького зареєстровані у двох сусідніх сотнях: Лесько у сотні Городиській, Федір - в Імгліївській, в сотні Куришківій Романа Поповича родичі - Поповичі Іван, Курило, і два Яреми. Калина Федір – посол на коронаційний сейм (1632 р.) - у 1648 р. він був сотником, а потім сотню очолив Івахниченко, а він з Климом і Мелешком Калинами залишилися в її складі рядовими козаками (1649 р.).

Рід Бутів-Нестеренків міцно утримував керівні позиції у полку. В кінці літа 1648 р. полк очолив покозачений шляхтич герба “Побуг” Нестеренко Максим [1186, Ч. II, 391], який ще у 1638 р. очолив третю Корсунську сотню. Після Зборівського миру до реєстру записаний як козак сотні Марка Бажаненка. Надалі неодноразово був наказним полковником, що засвідчує його належність до полкової старшини.

До антигетьманської коаліції належав полковник корсунський, гетьманський син Лук`ян Мозиря, якого Б.Хмельницький за протидію виконанню рішень Білоцерківського миру звільнив з посади. Мозиря ж став за спиною старшин свого та Білоцерківського полків, які розпочали заворушення і вбили полковників білоцерківського Громику і новопризначеного корсунського [1233, 44, 95]. За наказом гетьмана заколот був придушений, а Мозиря страчений.

Івахниченко Мисько був сотником стеблівським з 1638 р. а у 1649 р. – корсунським. Жолудь Федір був отаманом сотенним в одній із сотень полку (1638 р.), потім козаком цієї ж сотні Івахнюка (1649 р.). Козак сотні Івахниченка шляхтич [1162, 205] Шрамко Юсько Степанович став писарем полковим. Отаман сотенний (1638-?) Кузьма Черевань став козаком сотні Корчовського (1649 р.). Отаман Корсунської сотні (1638 р.) Голубицький Яцько залишався у її шеренгах і у 1649 р. [823, 132]. У попередній період відомий старшина з Корсуня Гарбуз, а Остап Гарбуз знаний козаком Корсунського полку у 1649 р. Якісь родичі сотника корсунського (1638 р.) Павла Гайдученка Захар і Яцько були козаками полкової сотні корсунської (1649 р.).

Колишній сотник корсунський (1638 р.) Балакшеєнко (Балакчеєнко) Андрій був козаком сотні Василя Гаркуші (1649 р.), в той же час згадані Балакчеєнко Федір у полковому товаристві і Балакчій Левко в сотні Гаркушиній. Отаман Корсунського полку (1638 р.) Михайло Скиба, мабуть, і є Скиба Старий з Тишком Скибенко – козаки сотні Василя Гаркуші (1649 р.). Отаман сотенний (1638 р.) Москаль (Москаленко) Семен разом з Василем і Сергієм ввійшли до сотні корсунської Марка Бажаненка (1649), їх родичі були ще у восьми сотнях полку.

З родини дрібних шляхтичів овруцьких походив Пашковський Лаврін Григорович, який перебрався до Корсуня ще на початку XVII ст. Неодноразово обирався військовим писарем (1614, 1617, 1619, 1624 рр.), посол на сейм (1632 р.). Мабуть, один з близьких соратників Максима Кривоноса. Козак Ольшанської сотні Лисянського, а потім Корсунського полку (1649 р.), писар полковий корсунський (

1649 р.). Крім нього у 1649 р. у козацькому війську у Білоцерківському полку (сотня Коростишівська) були Павло і Прокіп Пашковські, у Корсунському полку Пашковський Матій – козак Ольшанської сотні [1162, 165].

За гетьманування Хмельницького в Корсунському полку відомі дев'ять повних полковників: Шангирей Іван, Мрозовецький Станіслав, Мозиря Лук'ян, Спіл [715, 351], Кілдей Антон, Золотаренко Іван, Бут Нестеренко Максим, Улезько Іван, Дубина-Гуляницький Іван [826, Т. 8, 1244].

Попередньо Іван Золотаренко 1649 р. був серед полкового товариства корсунського [823, 131], Яків Петрович Улезько (за реєстром 1649 р. Яцько Петриченко [823, 131]) – в сотні Василя Гаркуші. Відомий і Улезченко Іван, мабуть, брат Якова, бо поминався у його суботнику [1062, 29].

Наказними полковниками були вісім старшин: Івахнюк Михайло, Стадниченко Мисько, Кілдей Антон, Дубина Семен, Дубина Мисько, Бут Нестеренко Максим, Трутина Дмитро (Дементій).

У Корсунському полку відомо п'ятнадцять Гуляницьких. Поруч з тим, у реєстрі 1649 р. немає жодного Дубини. Проте, троє з Дубин знаходилися протягом 1654-1657 рр. на трьох найвищих урядах в полку. Семен і Мисько наказні, а Іван – повний полковник [826, Т. 8, 1244]. В одному з документів за 1660 р. серед значних козаків корсунських названий Іван Дубина Гуляницький [1233, 115]. Це дозволяє зробити припущення, що Дубини корсунські і Гуляницькі корсунські – це один рід.

Отаманом городовим корсунським згаданий Грабар Яким з сотні Івахненка. Бондаренко Тимко, який у полковому товаристві корсунському був уже у 1649 р., пізніше став отаманом цього товариства (1656 р.).

У 1631 р. у Київському Михайлівському монастирі був записаний поминальник козака корсунського [695, 92 зв.] Парфена Прутило: Парфен, Євдокія, Семен, Євдокія, Іван, Юліана, Терентій, Марія, Зиновія, ієрей Стефан. Сотник Корсунського полку (1649 р. [823, 137]) Демко Прутилчич належав до цього роду.

Серед корсунських сотників є згадки про Кондратенка Богдана (1654 р.), який у 1649 р. був серед полкового товариства. Він з трьома товаришами і 9 козаками 24 жовтня 1654 р. виїхав з Корсуня до царя [620, 119].

Козак сотні Гаркушиної (1649) Яковенко (Яковлев) Яцько, а потім сотник богуславський (1655 р.) разом з уманським сотником Тимофієм Семеновичем також їздили до царя [620, 122].

Серед сотенних містечок Корсунського полку мали бути Сміла (з В'язовцем і Тарасівкою) і Стеблів (з Склемич, Сидорівкою, Щербачинцями, Скірупчинцями, Лебодинчим, Лучовим селом, Тонопівкою). Генеалогічний аналіз дозволив встановити, що сотня Гавриленкова це Звенигородська сотня (раніше її очолював Бут Максим Нестеренко), а Куришкова і Корчовського – Стеблівська (раніше цю сотню очолював Івахниченко Мисько). Ці населенні пункти і раніше належали до Корсунського староства [827, 657]. Звенигородську сотню очолив Гавриленко Гринець, тут же були його родичі Ясько і Юхно, значним впливом користувалися родини Погорілих [699, 300] (Михайло) та Кальницьких [699, 300] (Ярмола). Старшина у 1637 р. Федір Бабиченко був із Стеблева, його родичі Бабиченки Мандик, Микита, Процик, Степан зареєстровані козаками сотні Корчовського (1649 р.).

Вільшанську сотню у січні 1654 р. очолював якийсь Андрій (в сотні 1649 р. вісім Андріїв і тому важко віддати перевагу котромусь із них).

Серед старшин полку варто назвати і Таборненка Миська, який був полковником на Волині (1649.05.) [1215, 11], а потім став козаком сотні Миська Івахнюка (1649 р.), входив до складу делегації на сейм (1652 р.) [1215, 31]. З родини Миневських до реєстру 1649 р. потрапили Матяш і Костя у сотні Марка Бажаненка. Миневський Юрій, який надав свій хутір на р. Смиків корсунському монастирю, був полковим осавулом. У жовтні 1657 р. з корсунської ради на чолі посольства потрапив до Москви. Його брат Василь став полковим писарем.

Дубовик Клим із сотні Костенкової був військовим товаришем і навесні 1655 р. входив до складу козацького посольства до царя у Смоленськ, де захворів і залишився [620, 125; 823, 149].

Показалися у полку шляхтичі Трипольські Андрій і Герасим (сотня Данила Корчон останній продав свій хутір у с. Припоні брацлавському полковнику Тимофію Носачу [1095, 184]. Його брат Василь Черепинський також козакував у тій же сотні. Шляхтичем був городовий отаман корсунський (1653.05.) Левко Балакчієнко [1233, 114], в реєстрі 1649 р. знаходимо Федора Балакчієнка [823, 131].

У 1648 р. до Корсунського полку структурно належали лише сотні Корсунські. Усі ж периферійні (кілька Лисянських, Вільшанська, Ситницька, Мгліївська, Городиївська) складали полк Лисянський, який після Зборівського договору ввійшов до складу полку Корсунського. Навесні 1649 р. Лисянський полк Кривоноса нараховував 27 сотень [792, 142]. Коли Кривоніс став наказним гетьманом, його місце зайняв син, а потім Дем'ян Якимович Лисянський [1254, 41] - після ліквідації полку багаторічний сотник лисянський (1649-1665). 1654 р. були такі сотні: 1-ша Корсунська, 2-га Корсунська, 1-ша Бугуславська (сотники Яцько у 1655 р., можливо, Бардак Андрій раніше 1660 р.), 2-га Бугуславська, Вільшанська, Водяницька, Деренківецька, Кальниболоцька, Лисянська, Мгліївська, Сахнівська (сотник Череватенко Михайло у 1675 р.), Синицька, Стеблівська, Тарасівська (сотник Руданин Лесько у 1670 р.).

15 полковників корсунських, з яких 10 повних, репрезентували 13 старшинських родин. Крім того, відомі два полковники лисянські. Є згадки про 24 сотники, з яких двоє лише за іменами. Вони репрезентували 23 родини. Усього ж в полку того періоду відомо 39 старшин з 36 родин.

Завдяки генеалогічному методу вдалося локалізувати три іменні сотні: Богуславську, Звенигородську і Стеблівську.

Серед полчан канівських проходили службу сини колишнього старшого полковника Запорожського війська (1610 р.), гетьмана Андрія Стороженка, один з яких зафіксований у реєстрі 1649 р. як козак полкового товариства канівського Фесько Андрієнко [823, 98]. Не виключено, що його старшим братом був Андрійович Яцько, який у 1638 р. став полковим осавулом, а пізніше залишався козаком у сотні Рещенковій 1649 р [1254, 113].

У XVII ст. Кулаги - відомий в Канівському та Переяславському полках козацько-старшинський рід, який вів своє коріння від гетьмана Івана Кулаги-Петражицького. У реєстрі 1649 р. Канівського полку записані сотник Яким Кулага, Яків, Григорій, Трохим - жителі чабанівські (середина XVII ст.) [673, 8], крім того - Сахно

Кулаженко у Межиріцькій і Сак Кулага у Іржищівській сотнях.

Полковник (?-1638), а потім сотник канівський (1638-?) Іван Іванович Боярин у 1642 р. керував спільним морським походом запорожців і донців. Перейшов до Медведівки, де і був вписаний до козацького реєстру 1649 р. Зберігся поминальник роду Івана Боярина з Чигирини у Межигірському монастирі: Федір, Марія, Йосип, Іван, Тимофій, Пелагея, Ірина, Яків [692, 272]. У Каневі ж залишилися його родичі Боярини Матвій, Ілляш і Семашко – козаки сотні Кліма Малашенка [823, 114]. Останній з них згаданий як значний козак канівський [717, 110].

Григорій Думич поминав рід у Межигірському монастирі, записаний поруч з родом канівського полковника Андрія Лагоди: Григорій, Гафія, Федір, Федір, Леон [692, 272]. Марко Думич – козак сотні Стародубової (1649) [823, 199], Левко Григорович Думенко – проживав у с.Литвинці [695, 10]. Клим – козак сотні Стародубової (1649 р.), Тиміш – козак сотні Андрієвої (1649).

Василь Сокол відомий як старшина Канівського полку (1630) [1107, 56], а Андрій Соколенко згаданий козаком сотні Андрієвої (1649).

Колишній отаман городовий канівський (з 1638 р.) Григорій Щербина [823, 98] був учасником посольства Максима Нестеренка до Варшави у питанні ратифікації Зборівського миру (1650.01.). Борисенко Яцько – отаман сотенний у 1638 р. козакував у сотні Волинця (1649). Дударенко був сотником у 1638 р., а у 1649 р. козаками сотні Кулаги зареєстровані Тарас, Федір, Денис Дударенки.

Першим полковником під час Національно-визвольної війни зафіксований Семен Савич. Можливо, він і Семен Верещака, який навесні 1649 р. очолював козацький полк, одна особа. Дотичним підтвердження є той факт, що у сотнях полку були козаки Верещаченки. Якщо це припущення вірне, то Канівський полк мав навесні 1649 р. 23 сотні [792, 142].

Першу сотню Канівську очолював представник місцевого розгалуженого роду Старо полк у 1653-1654 рр. Шангирей (Шинкирий) Іван був козаком Канівської сотні Кулаги (1649) [823, 107]. Той факт, що в 1650 р. він, хоча і тимчасово, очолював полк засвідчує, що уже в цей час став сотником канівським замість Якіма Кулаги.

Два останні роки гетьманування Хмельницького полк очолював Бутенко Андрій. Він був покозаченим шляхтичем Терехтемирівської сотні, а після полковникування знову повернувся до рідної сотні і згодом очолив її (1659) [1177, 179]. Належав до родини, яка настільки була розгалуженою в полку, що мала кілька гілок (Бути, Бутки і Бутенки). Ще у 1638 р. сотником став Ілля Бут. Василь Бут козакував у сотні Богданенка (1649), Бут Іван – полковій, Федір – сотні Волинця, Яцько, Стас, Якуб – сотні Ресченкова, Іван – сотні Климова, Бутко Іван – полковій сотні, один Іван Бутенко у полковій сотні, а другий - у сотні Волинця, Пилип – сотні Ресченкова. Дещо пізніше Бутко переходять у Лепляву.

Серед наказних полковників відомі чотири старшини: Заблоцький [715, 351], Гулак, Шангирей Іван, Решетило Васько. Заблоцький з Канева був обраний від повстанців до комісії у 1630 р. [963, 118]. У Канівському полку серед полкового товариства були Прокіп, Яцько, Іван Заблоцький, а Євсій - у полковому товаристві переяславському, Кирик і Лесько - у сотні Романенковій Переяславській, Андрій – Лубенській сільській сотні Миргородського полку. В.Сергійчук вважає іменем наказного полковника канівського Заблоцького Прокіп [1343, 36]. Козак сотні

Волинцева (1649) Хоменко Василь став писарем полковим (1652), був писарем посольства Яцкевича на сейм до Варшави (1652) [1215, 31].

Удалося простежити серед канівського козацтва представників старовинних боярських родин Київщини і Канівщини Потаповичів, Чайок, Черевчеїв, Морозів. Ще у 1572 р. братаничева бояр Потаповичів (донька брата - племінниця [980, 125]) Милохна Михайлова Морозова продала їм свою частину Жердева. Можливо, хтось із родини Потаповичів був одружений з вдовою московського боярина Михайла Яковича Морозова княжною Євдокією Іванівною Ольгердович-Володимирович (Бельською) і усиновив її дітей від попереднього шлюбу [922, 150].

Дев'ять представників родини Морозів записані до реєстру 1649 р.: козак сотні Климова Іван Мороз, Михайло в Стояцькій сотні, в сотні Гугина Морози Отрошко, Отрушко і Морозенки Григорій, Мелешко, Мисько, Омелян, Семен [823, 115, 126, 110]. Від боярина канівського (1552) [714, 104] вів свій родовід козак сотні Волинця Роман Чайка, від зем'янин Київського воєводства походив козак сотні Гуниної Іван Черевченко.

Священиком спаським канівським був представник відомої шляхетської родини Мелешків. Хтось з його родичів “на рати побит под Курском в Москве” [673, 1]. Рід розрісся у Каневі і серед його представників були козаки сотні Стародуба Курило, Терешко і Трошко Мелешковичі [823, 100].

Сотня Богданенкова – це Леплявська сотня. Савенко Сапун – козак сотні Богданенкової (1649), а Юхим Савенко – козак леплявський (1682). У 1699 р. він продав брату за два талера дідівський гай, а це означає, що ще його дід проживав у Лепляві. Крім того, козак сотні Богданенкової Шелест Тишко проживав у с. Келеберди (1649) [673, 14].

23 березня 1655 р. гетьман з Богуслава написав листа царю, до якого його повів канівський сотник Осип Томиленко з писарем Федором Томиленком і товаришем Климом Дубовиком [620, 125]. Томиленко ж Федір, Іван, Степан і Гнат були козаками сотні Клима Малашенка ще у 1649 р. [823, 114]. Це дозволяє стверджувати, що Осип Томиленко очолював сотню, в якій раніше сотникував Малашенко.

Село Костенець, яке було у повному козацькому володінні ще 1622 р., відносилось до сотні Кулаги. Це підтверджується тим, що Розколупи Гаврило і Андрій жили там у середині XVII ст. [673, 14 зв], а Андрій був козаком сотні Кулаги (1649) [823, 105], Карпо Розколупенко козакував в ній же. Жителем цього ж села був Тимошенки Семен [673, 8], а Остап, Данило і Прокіп Тимошенки – козаки сотні Кулаги (1649).

Село Литвинець за генеалогічними даними локалізується у сотні Стародуба. Так, Іван Лавриненко – житель литвинецький [673, 8] був козаком цієї сотні, Пилипенко Кузьма козакував у цій сотні, а Яким і Сава Пилипенки - жителі литвинецькі (середина XVII ст. [673, 8]). Сидір Чапля – козак сотні Стародуба (1649). Максим, Іван – козаки сотні Стародуба (1649). Іван і Наталія – жителі литвинецькі (середина XVII ст. [673, 8]).

Село Пейє (Піє) входило до сотні Євхимової, в ній козакував місцевий житель Іван Лебідь [823, 116]. Село Пекарське за Дніпром було у козацькому володінні ще 1622 р, а пізніше входило до сотні Волинцова. Місцевими жителями і козаками цієї сотні були Кравці [673, 8], Шабини (Шабуненки) [673, 8].

Спочатку родина Незамай мешкала у с. Пекарів [673, 14]. Юрій Григорович Незамай (?-1642-1674-?) козакував в сотні Гугина Канівського полку (?-1649-?) [823, 111], надалі став генеральним суддею (?-1663-1666-?).

Є згадки про 8-9 полковників канівських, з яких повних 4 чи 5, представляють 8-9 родин. Відомо 18 сотників (один лише за ім'ям) з 18 родин. З полкових старшин відомі два осавули, два писарі, один хорунжий - це 5 представників 5 родин.

Усього в полку джерела зберегли інформацію про 29-30 старшин, що представляли таку ж кількість родин. Завдяки генеалогічному методу вдалося локалізувати шість іменних сотень. Сотня Стародуба – це Литвинецька, Волинця – Пекарська, Кулаги – Костенецька, Богданенка – Келебердинська, Ращенко Петра – Леплявська, Роценка Юхима – Бубнівська, чи як іноді називалася Прохорівська

У сусідньому полку вісім полковників очолювали білоцерківців: Хмеленко Ярема, Гиря Іван, Громика Михайло, Клиша Яцько, Половець Семен (був двічі), Москаленко Макар, Люторенко Яків, Сулименко Іван. Клиша Яків і Тишко з 1638 р. очолювали дві сотні білоцерківські. У проміжку між 1638 і 1648 рр. Яків виконував функції старшого сотника. Люторанеко Яцина і Москаленко Сава також сотникували з 1638 р.

Серед шести наказних полковників двоє – Клиша і Люторенко були і повними, а Москаленко Сава, Курманчук Самійло, Гиря Данило, Положний Матвій, відповідно, лише сотниками чи полковими старшинами. Гиря Данило згаданий ще у 1638 р. серед десяти сотників полку. Свірченко Яцько очолював ще одну сотню, а у реєстрі був Лесько (Левко за 1654) Свірченко [816, 33]. Сотник 1638 р. Хроленко Гаврило – це Хруль Гаврило у 1649 р., в 1654 р. його уже в реєстрі не було [823, 174; 816, 37]. Сотника Шевченка Стефана змінили Грицько і Протас Шевченки [816, 35, 41].

Нераденко Харко був одним з десяти отаманів полку 1638 р., у 1649 р. в полку були Нераденко Іван [816, 34] та Нерадин зять Іван. У 1621 р. відомий полковник Мусій Писаренко, Данило Писаренко - отаман Білоцерківського полку у 1638 р., його поруч з Захаркою, Іваном, Максимом і Романом зустрічаємо у 1649 р. і 1654 р. [816, 45].

Нащадки прибічника павлюківців Смоляги [963, 253] продовжували його справу: Ничипір в Обухівській сотні Київського полку (1649) і Кіндрат козаком Фастівської сотні Білоцерківського полку (1649).

Відомий дослідник В.Сергійчук вважає першим білоцерківським полковником Ярему Хмеленка [1342, 67]. Дослідник віднайшов згадку про нього в травні 1648 р. Пізніше знаний Хмеленко Гаврило, який був козаком Чернокам'янської сотні і проживав у Ставищах [823, 182; 816, 48].

Полковник Іван Васильович [735, Т. I, 50] Гиря (?-1595-1649-ран.1654) походив з остерської шляхти [1080, 43], разом з Семеном Гирею (мабуть, братом) отримав Мрин. У 1618 р. разом з іншим Іваном Гирею, пішовши з Баришівки до козацького полку Яцька Люберського, потрапив у московський полон. У 1625 р. був послом до московського царя, а у 1630 р. проживав у Жовнині і обирався військовим суддею. Потім став білоцерківським полковником, знову полковникував у 1648 р.

Шляхтич, козак білоцерківський (1649, 1654) [823, 169; 710, 785] Іван Кравченко (?-1629-1675-?) сотником був уже в лютому 1649 р., коли Б.

Хмельницький направив посольство на чолі з ним до хана. У вересні 1650 р. він очолював посольство до М.Потоцького з вимогою розпустити коронне військо. Вважаємо, що сотником білоцерківським у 1649 [823, 175], 1654 [816, 38], 1655 рр. був Данило (можливо, Іванович) Гиря (?-1608-1654-?), який очолював сотню ще у 1638 р. Це дозволило йому бути і наказним полковником (1654, 1655) [823, 175; 710, 783]. Походив із спадкової козацько-старшинської родини, представник якої Іван Гиря був козацьким старшиною у 1630 р. і брав участь в повстанні Федоровича.

Кліша Яків (?-1600-1654.12.-?) – посол до короля (1627), запорозький полковник (1631-1632). 16 лютого 1633 р. запорожські посланці Федір Каленик, Яцько Кліша та Сава Бурчевський були прийняті маршалком польського сейму Миколою Остророгом і отримали підтвердження про позитивне вирішення конфесійного питання [1473, 125]. Був полковником (1637) і сотником білоцерківським (1638-1648) [1490, 81]. Пізніше змінив на полковництві Михайла Громику. Дослідник Ю.Гаєцький вважає, що полковником був впродовж 1652-1653 рр. Документальне підтвердження маємо лише в одному документі, який датується 19 червня 1653 р [735, Т. III, 295]. У грудні 1654 р. він наказний полковник білоцерківський, що не виключає можливість того, що одночасно він займав уряд отамана городского білоцерківського.

Ще влітку 1653 р. замість Якова Кліші полковником став Семен Половець (?-1613-1664-?). На цій посаді він фіксується вже 13 липня 1653 р. Був шляхтичем і козаком білоцерківським з початку Національно-визвольної війни (1649) [823, 172]. Крім нього у 1654 р. в Білій Церкві відомі Половці Андрій і Федір [710, 783], а у Кам'янному Броді сотником став Іван Половець. Семен Половець був полковником білоцерківським у 1653-1654 рр. і цьому мало передувати сотництво однієї з білоцерківських сотень. Брав участь в підписанні Переяславської угоди в січні 1654 р. Там з ним, очевидно, був Тиміш Деркач, змінивши його на сотництві. У той час за наказного полковника в Білій Церкві залишався Данило Гиря [710, 783]. Ю. Гаєцький стверджує: “Половець був усунутий з посади Богданом Хмельницьким за недостатню компетентність. Петро Дорошенко узяв за дружину його дочку” [1495, 546]. Знову Половець став полковником білоцерківським у 1656 р.

Білоцерківський козак (1649) [823, 169] Москаленко Макар змінив Семена Половця і був полковником білоцерківським (1654-1656) [1100, 129]. Якийсь його родич Сава Москаленко (?-1608-1654-?) був сотником у Білоцерківському полку (?-1638-?), згаданий як наказний полковник білоцерківський (1651, 1654), був серед козацької делегації до Москви (грудень 1654). Рід Москаленків - один із спадкових сотницьких Білої Церкви.

Половський Матяш очолював одну з сотень 1638 р. У 1649 р. він названий Половний (вірніше – Положний) Матяш, а разом з ним козакують Половні Васько, Матвій, Іван. Білоцерківський козак (1649) Матвій Положний (?-1619-1654-?) став суддею полковим (1654) [823, 170; 710, 783; 816, 28]. У липні 1654 р. посланець Б. Хмельницького до Москви уже як наказний полковник білоцерківський [710, 697]. Козаком у Білій Церкві був і Положний Василь (1649) [823, 171]. У поминальнику Київського Михайлівського Золотоверхого монастиря поминався рід колишнього білоцерківського протопопа, ієромонаха Іоана Положного [695, 139]. Серед сотників білоцерківських відомий також Малченко Семен (1654) [816, 28].

Великим козацьким центром була Чернокам'янська сотня, що включала Насташки, Ставище, Синявку, Лесевичі, Ковшевату, Шавулиху, Вільнанку, які пізніше виділились в окремі сотні. Іван Мітла був полковником козацьким у 1613 р., покозачений шляхтич і суддя військовий Родіон Мітла [692, 380], Матвій – козак сотні Чернокам'янської (1649) з Ставищ [823, 182], Хома в тій же сотні [823, 186].

Насташська шляхта покозачилась і на чолі сотні став Андрій Рудика [823, 179; 816, 56]. Кам'янобродський сотник Іван у 1649 р. і наступний сотник цієї сотні Поповець Іван – різні особи, бо останній ще у 1649 р. був козаком цієї сотні [823, 167]. Надалі він став полковником паволоцьким. Козак Чернокам'янської сотні Андрій Федоренко з Синявки став полковим осавулом у Білоцерківському полку (1654) [823, 183; 816, 59].

Відомі 11 полковників білоцерківських, з яких 8 повних, представляли 10 старшинських родин. Три осавули полкові і один обозний представляли чотири родини, 25 сотників - 25 родин. Загалом у Білоцерківському полку маємо згадки про 39 старшин з 38 родин.

Із старовинних козацьких полків на лівому березі був лише один - Переяславський. Серед його полковників відомі Лобода Федір, Сомко Яким, Калющенко Богдан, Тетеря Павло, наказними зафіксовані Головацький Петро, Романенки Яцько і Андрій, Яцькович Герасько, Сулима Іван, Степан, Затутівський, Калениченко Стефан. Як бачимо, з чотирьох відомих при Богдані Хмельницькому повних полковників переяславських двоє були родичами гетьмана, а Калющенко - свояком.

Лободу Федора історик А.Стороженко вважав чи сином, чи онуком козацького гетьмана Григорія Лободи [1406, 110]. Останньому вимушений був продати частину с. Сошників Адам Олізар-Волчкевич [1406, 109], а київський підचाший Лаврін Лозка - с. Сотники. Він у 1596 р. був забитий козаками під Лубнами в підозрі в зраді і всі його володіння перейшли до Лозки. Федір Лобода (?-1666) з'явився на політичній арені вже зрілою людиною. Вперше його бачимо на полковництві переяславському (1649), десь у 1652 р. здав полк і став суддею генеральним (?-1654-1655-?), (?-1658.7.09. [707, 144]-1659.1.07.-?). Надалі, у 1659 р., захоплений в полон і відправлений до Москви.

Зупинимося на характеристиці Калющенка. Син Каленика невідомого прізвища і сестри Якіма Сомка, Богдан Калениченко Калющенко зафіксований у полковому товаристві переяславському (1649) [823, 315]. Цікаво, що представники роду Кулаг стоять поруч з ним і також названі Калющенками. Богдан став полковником переяславським (1652), був і наказним полковником переяславським (1659). Можливо, він нащадок відомого на Переяславщині козацько-старшинського роду Кулаг. В такому випадку, Богдан Хмельницький був свояком гетьмана Кулаги. Підтвердженням цього є той факт, що Семен Калющенко (Кулага) - у полковому товаристві переяславському (1649), Онисько Калющенко – козак Переяславської сотні Федора Чикмена (1649), Степан Калющенко (Калениченко) – полковник наказний переяславський (1654) в козацькому реєстрі стоять поруч.

Про писарів полкових документи зберегли згадки стосовно Тетері Павла, Василевський походив з священницької родини.

Полкові сотні очолювали Скок Петро (1649) (у 1669 р. з товаришем знаходився у неволі в Москві [714, 54]), Шкода Федір (1653), Сомко Яким (1654). Нащадків одного з перших сотників березанських (1630 р.) Поліченка Гриська виявити не вдалось. Справу наступного сотника (1638 р.) Лисовця Остапа в сотні продовжували козаки Лисовченко Йосип і Юсько [1064, 71-72]. В Басані козак цієї ж сотні Ничипір (1653-1657) змінив Смелея Тишка, рід якого продовжувався і поступово збіднів (у 1726 р. є згадка про Каленика Смелея – козака басанського убогого (1726) [575, 112]). Царенки ж були не лише у Басанській, але і у сусідній Биківській сотні Переяславського полку (1649) [823, 333].

У сотні Биковський Переяславського полку козаків очолював Онопрій Величко (1649) [823, 331], його нащадки проживали у с. Брагинці Басанської сотні [575, 124] і займали уряди басанської сотенної старшини.

Першим з відомих бориспільських сотників був син місцевого вйта Герасима Йосиповича Антін Герасименко [778, 52, 50]. У 1653 р. його змінив Світличний Семен. У 1639 р. Сергій Москаль продав йому ниву біля Пункова озера [778, 28], у 1649 р. він – козак, а після сотникування згадується серед “зацних” Бориспільської сотні. Третім сотником став покозачений шляхтич [778, 53] Цицюра Тимофій (?-1630-бл.1669).

У січні 1649 р. Прокіп Горячка іменувався сотником Переяславського полку та старшим над всім Остерським повітом. Полковником остерським був Григорій Дубина, який з часом пішов у ченці. Він знаний як Ієроніма, законник Печерський. Тимофій Носач очолив Остерський полк у 1649 рр. [1342, 42]. Змінив старого батька на полковництві прилуцькому після того як Остерський полк був влитий до Переяславського.

Протягом досліджуваного періоду остерчани мали дев'ять сотників: Бутко Ларко, Кошин Яцько, Горячка Прокіп, Лук'янович-Лиждвой Іван, Градчаний Яким, Янко Іван, Велигорський Сидір, Маркович Роман, Харкович Іван.

Одним із потужніших остерських козацьких родів були Горячки, у перших рядах повстанців бачимо представників остерської шляхти Закоблущьких, Єрченків, Купрієнків, Лаських, Міщенків, Шереметів, Сергійовичів та інші. До родини шляхтичів гербу “Ясенчак” (доповнений) [1162, 101] Лиждвоїв належав козак остерський (1649) [823, 342], пізніший сотник Іван Лук'янович. Велигорський після сотникування став місцевим бургомістром (1656), а пізніше і вйтом (1661). Остерські бояри Ничипір і Ярош Єрченки мали тут володіння перед Визвольною війною, у козацькому війську рід був представлений Самійлом і Данилом (Козелецька сотня) [823, 340]. З родини місцевого боярина Омеляна Купрієнка Конон став козаком Козелецької сотні (1649) [823, 340], пізніше ж цей рід дав Остру священницьку родину. Ярмола Ласький – остерський боярин (1627) [666, 1], сотник боярський остерський (1636), а Іван Ласький – козак Козелецької сотні (1649) [823, 341].

Остерські бояри Петро, Федір 1-й, Федір 2-й Міщенки згадані у 1636 р., а Міщенко Матюша став козаком Козелецької сотні (1649) [823, 340]. Остерські шляхтичі Федір, Овдій, Несеж Сіргійовичі згадані у 1636 р., а Сергієнко Ничипір – козак остерський (1649) [823, 342]. Рід Шереметів відомий ще за люстрацією 1552 р. Боярин Гаврило Шеремет згаданий у 1636 р., Курило Шемет став козаком

Козелецької сотні (1649) [823, 340].

Остерське боярство не поривало і з міщанською верхівкою міста. Так, у козацькому середовищі були Іван і Степан Козловські, а дещо пізніше Герасим Козловський майже двадцять років був війтом остерським (1671-1690). Гладкий Іван же був війтом під час Визвольної війни (1648-1656), а Денис і Михайло козакували в Остерській сотні [823, 342].

Показана остерська шляхта взяла під свій протекторат і навколишні села. Вона організували сотні в Козельці, Бобровиці, Носівці, Морові, тим самим склавши основу старшинського корпусу не лише для Переяславського, Київського, але і Ніжинського полку.

Прокіп Гарячка прибув з Остра до Козельця і очолив там сотню. Про вплив Гарячки в регіоні засвідчує той факт, що його доньці – дружині Василя Ласко - 3 березня 1655 р. був наданий універсал Б.Хмельницького [300, 217]. Сотню ж після нього очолював якийсь родич чи син Гарячка Марко (1654-1660).

У Морові сотникував Ткаченко Нечипір (1649), в об'єднаній Носівсько-Кобизькій сотні - Єдута Опанас, пізніше у самостійній Кобизькій - Шевлюга Степан Михайлович (1655.02.-1658), а у Бобровиці - Міценко Іван (1649).

2.3. Персональний склад старшини полків західної і північно-західної групи

На території колишнього Брацлавського воєводства виникли Брацлавський, Кальницький і Уманський полки, до яких за своїм складом тяжіли Білоцерківський і Київський полки Київського воєводства, а також Паволоцький з Волинського воєводства. У цих полках відсоток шляхтичів був найвищим.

Таблиця 2.2.

Кількість старшини полків західної і північно-західної групи

Полки	Сотники	Полкові Осавули	Полковники	Всього	%
Уманський	14	2	1	17	20,2
Брацлавський	22	2	1	25	29,8
Кальницький	19	2	1	22	26,2
Київський	17	2	1	20	23,8
<i>Всього:</i>	<i>72</i>	<i>8</i>	<i>4</i>	<i>84</i>	

Уманськими полковниками були Ганджа Іван, Байбуза Степан (наказний), Яхимів, Глух Йосип [1200, 60], Держановський Григорій, Богданович Самійло Іванович (наказний), Гродзенко Іван (наказний), Нечай Матвій (наказний), Оргієнко (Угриненко) Семен, Глух Йосип, Ханенко Михайло [993, 93].

Рід Байбуз козакував у Черкаському полку ще перед Національно-визвольною війною, а саме: Тишко в сотні черкаській Драгилевій, Василь в Мошенській сотні. Богданович Самійло Іванович з Домонтівської сотні Черкаського полку перейшов в Уманський полк уже після Зборівського миру 1649 р., також простежуються зв'язки черкасько-уманських козацьких родин Кияниць.

Наказний полковник уманський Гродзенко Іван загинув при обороні Монастирища. Покозачений шляхтич гербу «Заглоба» [1186, Ч. II, 30; Ч. III, 15-16] Безпалий Іван Федорович (?-1619-1659-ран.1662.02. [712, 97]) вже за реєстром 1649 р. належав до керівного ядра Уманського полку [823, 203], а відповідно був фундатором полку, козаком-січовиком, що підтверджується і подальшими його кроками та сталими зв'язками з Січю. Його відзначало внутрішнє несприйняття порядків Речі Посполитої і це дозволяє зробити припущення, що ще на Січі відносився до антипольської партії.

Серед осавулів полкових відомі двоє старшин: Мартиненко Максим і Маковецький Гаврило. Крім Гаврила рід Маковецьких в козацькому середовищі представлений Макаром в сотні Демковій Корсунського, Василем – Іркліївській Кропивненського, Макар - Жовнинської, Григорій - Потоцької сотні Чигиринського полків. З сотників уманських згадані Богданенко-Зарудний Іван (1653–1654), місцевий козак Тимофій Семенович (1650.10 [888, 66]-1655.03.-?) та Махаринський Михайло (1656-?) з Брацлавщини.

У квітні 1649 р. в бою під Костянтинівим козацький полк Приступи зазнав поразки і вимушений був відступити до Хмельника [1191, 127]. Найвірогідніше, що це наказний полковник уманський. Підтвердженням цього є той факт, що до реєстру Бабанської сотні був записаний Іван Приступа.

Вихідцем з Уманського регіону був генеральний обозний (?-1649-1650-?) Іван Чарнота – згаданий вперше під Замостям. В лютому 1649 р. він хворів у Переяславі, а в квітні знаходився з гетьманом в Чигирині. Влітку 1649 р. в поході в Галичину був наказним гетьманом. Після Зборівської битви організовував проведення козацького реєстру. В Уманському полку в козацькому середовищі за реєстром 1649 р. зафіксовані якісь його родичі Іван Чарнота в Бузівській сотні, Андрушко, Фесько – в Бабанській, Матей – в Кочубіївській, Михайло – в Іванській, Панас – в Кислянській.

З брацлавських зем'ян Богдановичів [1481, 56] походив Богданович-Зарудний Самійло. 1642 р. відомі служилі шляхтичі князя Януша Вишневецького Микола Зарудний з синами Миколою і Григорієм, які тримали маєтність свого патрона містечко Бадівку [1308, 407]. Самійло потрапив в козацьке середовище перед Національно-визвольною війною і служив найвірогідніше у Чигиринському полку. На Уманщині ж були його родичі Василь та Стець Богдановичі – козаки Бузівської сотні Уманського полку (1649) [823, 516]. Син Самійла Іван Богданенко (?-1603-1659-?) спочатку зафіксований як козак (1649), потім сотник в Умані (?-1653-1654). У 1653 р. В.Шевчук називає його на чолі полку, який прикривав Українсь від татар [734, Т. I, 127]. Пізніше мешкав неподалік Чигирини. За гетьмана Виговського став осавулом полковим миргородським. Крім Івана в Умані козакував Мартин Богданенко.

У Буківській сотні у 1653 р. відомий сотник Бородатий Іван. Сотник бузівський Уманського полку Порокіп Негребецький походив з шляхетської родини з Брацлавщини з с Негребки [827, 720], тісно пов'язаної з київським православним духовенством і братською могилянською школою. Один з представників цієї родини в чернецтві Костянтин навіть став намісником Київського Софійського монастиря (1646), а 27 лютого 1647 р. підписав акт про вибори київського митрополита

Сильвестра Косова.

Брацлавський полк очолювали Якуша, Нечай Данило, Левко (Уманський), Грозенко (Гродзенко?), Богун Іван, Іванчул, Носач Тимофій, Зеленський Михайло, наказними полковниками були Дорошенко Григорій, Волошин Сила, Кривенко Григорій, Лисиця Павло.

З роду Зеленських Петро був кошовим отаманом запорізьким [1467, 127]. Михайло тримав с. Зеленьку поблизу М'ястківки, очолив сотню М'ястківську. У травні 1654 р. отримав полковництво брацлавське. Разом з ним активно діяли Павло, Семен, Олександр Зеленські [853, 360]. В.Липинський відносив цю родину до шляхти гербу Прус [1160, 566], а К.Нісецький до гербу Прус III [1497, 163]. Зеленський у травні 1655 р. був у Рашкові, де його підтримував піхотний полковник у Шаргороді Іван Писар [1254, 68].

Полковник придністрянський (1649, весна) Кривецький очолював полк у складі 26 сот (записані 15 козаків) і, заставленої йому вінницьким гродським підсудком Косаківським, Тимонівки (10 козаків), став сотником тимонівським [823, 246, 247]. Разом з братом Лук'яном у 1654 р. був послом до російського царя. З початку 1656 р. фіксується як уманський сотник. Одним з найближчих соратників Махаринського був Остап Короставченко [823, 246], рід якого походив від Хоростовецьких – шляхтичів гербу «Остоя».

Очолити Чернівецьку сотню Нечай направив Гаврила Невмирецького, який був його родичем ще по спільній маєтності с. Невмиринцях. Від шляхтича Петра Білоуса з Вінницького повіту вели свій родовід козаки с. Білоусівка Федір Білоус, Семен, Ярема і Демко Білоусовські [823, 240], які були серед перших фундаторів Тульчинської сотні.

Представників родини Шандаровських Харитона у Брацлавському, Савки у Корсунському і Прокопа у Миргородському полках В. Липинський відносив до родини гербу «Юноша» з Брацлавщини [1160, 565]. Козака Шурминського Минка він вважав негербованим шляхтичем з Литви [1160, 565].

Полковий пірнач Кальницького полку тримали Гоголь Остап [1139, 451], Яцковський-Куницький Іван, Богун Іван, наказним був Нечай Іван. Як бачимо, полк почергово очолювали то Іван Яцківський-Куницький то Іван Богун. Позиція автора щодо цих двох полководців висвітлена в окремих розвідках [1069, 113; 1079, 64]. Війт кальницький Філон Немира став суддею полковим кальницьким.

Урошевич Ярема очолив сотню Вінницьку, у 1660 р. був нобілітований разом з синами [853, 360]. З синів відомий, мабуть, старший Василь, який був козаком Вінницької сотні ще у 1649 р. [823, 282].

Крім реєстру сотників 1649 р. Кальницького полку за часів Богдана Хмельницького, вдалося виявити лише двох сотників: іллінецького Івана Вертелецького у 1654 р. і липовецького Виторина у 1651 р. [1495, 574-578].

Наказний полковник вінницький у 1648 р. [791, 19] Минко після Зборівського миру став сотником іванським сусіднього Уманського полку. Місцеві шляхтичі гербу «Топор» [1160, 563] Ободенські представлені в козацькому середовищі шістьма своїми представниками: Власом, Мартином, Логвином, Іваном, Степаном і Олексою. Цьому сприяв як конфлікт, який стався на початку ще 1629 р. між Василем Ободенським і князем Домініком Заславським (останній здійснив наїзд на

Ободну і захопив сіножать під Гайсином [827, 653]), так і той факт, що Йосип Ободенський отримав привілей на ярмарок і торги в Іллінцях [827, 668], а самими Іллінцями заволодів Чарнецький, воєвода руський.

До козацького середовища вливалися і православні виходці з інших місцевостей. Так, козаків Кальницького полку Тереховських Техна і Педора В. Липинський вважав шляхтичами гербу «Побог» з Мінського воєводства [1131, 565], а Шумський Петро походив з шляхетської родини [1131, 565].

На Паволоччині полк почергово очолювали Іван Куцевич–Миньківський [1198, 197] і два представники родини Хмелецьких Адам і Степан, доки їх не змінили Богаченко Михайло, потім Суличич Михайло [707, 109].

Шляхтичі Миньківські спочатку були власниками маєтку с. Миньківців Кременецького повіту, а потім с. Миньківців, с. Вербівки, с. Верхівні під Паволоччю, отримавши посаду паволоцького війта. Ще у 1630 р. одним із запорізьких генеральних старшин був Михайло Миньківський [1467, 131]. Поступово представники роду переходять і на Лівобережжя. У 1645 р. Олександр Конецпольський позивав Купріяна Миньківського за кривди його підданам в містечку Яблонові [556, 365], а Купріян з Яблонова позивав суддю переяславського Боремського.

Різні представники цієї родини потрапили у ворожі табори: Олександр і Григорій стали ротмістрами у князя Чарторийського, а Іван Кучевич-Миньківський (?-1621-1651-ран.1657) очолив козацький Паволоцький полк. Після Зборівського миру полк був ліквідований, його сотні ввійшовши до складу Білоцерківського полку і Миньківський зафіксований серед козаків полкової сотні Білоцерківської [1198, 196].

Ретроспективно можна стверджувати, що до Зборівського миру Паволоцьку сотню Паволоцького полку очолював Довгаль, Ходорківську - Присович Гаврило, Антонівську - Москаленко Степашко, Брусилівську - Богуславець Василь, Вілльську - Гаврусенко Яцько, Водотийську - Дикий Олекса, Войташевську - Яценко Іван, Дідовщинську - Охсонка Грицько, Івничанську - Антін, Карабачевську - Косниченко Івашко, Коростишевську - Ігнатенко Іван, П'ятигірську - Іван, Рожовську - Стародубенко Михайло, Сквирську - Понацька Пархом, Торчицьку - Букаченко Михей. З відновленням Паволоцького полку його сотні повернулися з Білоцерківського полку, крім того, ввійшли Погребищенська і Борщагівська Кальницького. Сотником Паволоцького полку у квітні 1651 р. названий син Кривоноса [792, 145].

Київський полк, який виник з новоохоплених територій та частково з Білоцерківського на Правобережжі і Переяславського (Броварська, Гоголівська сотні) на Лівобережжі, очолювали полковники Теплуцький Олексій, Кричевський Михайло-Станіслав, Жданович Антін (тричі), Криса Михайло, Пішко Остап, Яненко -Хмельницький Павло. Серед наказних відзначився Василь Дворецький (?-1629-1671[1240, 395]-?) – шляхтич, сотенний старшина Київського полку (1649), наказний полковник київський. Він походив із старовинного шляхетського роду, представники якого просувалися з району Володимира до Житомира і Остра. Так, у 1592 р. Григорій Холявичів-Дворецький згаданий у Володимирі [827, 441]. Богдановичі-Дворецькі зафіксовані вже у межах Київського воєводства [1481, 147].

1 березня 1619 р. жовнір Адам Дворецький отримав привілей на добра Трибушів (городище Біліковці, Прежов, Прежовку) в старостві Житомирському [827, 591]. Він же у 1620 р. склав декрет з Олізарами на маєтності у с. Біловичі (Біловежі) на Київщині (що було підтверджено в 1622 р.), а з Прежовським на сс. Трибушів чи городище Прежов і Прежовку на Житомирщині [827, 612].

Увесь період гетьманування Б.Хмельницького полковим писарем київським (1649-1658) був Якимович Іван [1493, 63; 1485, 119]. Разом з полковником Ждановичем у 1653 р. їздив до короля, який наказав їх і дев'ять козаків “оковати и держати за пристави в розних городах”. Сейм і Радзивілл у 1654 р. випросили короля обміняти Ждановича і його товаришів на полонених шляхтичів Радзивіллового полку. 19 квітня 1654 р. король дав на це дозвіл і Радивілл відправив Якимовича з листом до Б.Хмельницького з відповідною пропозицією.

Полковий осавул Воропай Карпо відомий за реєстром 1649 р. у Київській сотні Білецького [823, 293]. У одній із польських реляцій вказано, що у липні 1651 р. загинув Воропай, “великий осавул, котрого головою оба сі полковники (Жданович і Гаркуша) вели справи” [964, 321].

Правобережні гостомельський, мотовилівський, обухівський, преварський, трипільський, ходосівський, білогородський сотники досліджуваного періоду відомі лише за реєстром 1649 р. Васильківська сотня вступала у битви під проводом Бути Микити (1649), Кривди Івана (1650), в Макарові сотниками були Петрицький Григорій (1649), Пхекало Степан (1654), Тупталенко Сава Григорович.

Серед київських сотників відзначимо Предримовського Опанаса. Він належав до шляхетської родини [1162, 142], яка була досить близькою до київської митрополитчої кафедри. Так, у 1646 р. Іван Предримерський, як боярин митрополита Могили, очолював посольство духовенства до Москви [1476, 31], Федір Предримерський був старостою печерських маєтностей. У 1631 р. митрополит Петро Могила прийняв рішення про обмін хутора Опанаса Предримовського з Києво-Печерським монастирем з доплатою 500 золотих власнику. Через двадцять років архімандрит Тризна хутір забрав, а грошей не повернув [620, 93]. 6 грудня 1653 р. в обозі під Жванцем король Ян-Казимір надав привілей за військові заслуги товаришу корогви вінницького старости Андрія Потоцького Криштофу Кульчицькому на маєтки Позняки і Ведельце у Київському воєводстві за Дніпром, які належали козацькому сотнику Опанасу Предримовському [860, 12].

Крім вказаних у реєстрі, відомі київські сотники Яненко Павло, Молява Богдан, Крюковський Михайло. У Броварах сотником був Медведін Федір, у Гоголіві - Василь Гоголівський і Матвійович Федір. У проміжку між 1650 і 1654 рр. закінчили своє існування Овруцька, Ясногорські і Ворсенська сотні, сотники яких відомі лише за реєстром 1649 р. Ці території відійшли до Овруцького полку.

Раніше 1654 р. у складі Київського полку виникли нові сотні: Димерська, Лесняківська, Рожевкинська, Чорнобильська, Карпилівська, Вишгородська. З названих сотень вдалося віднайти згадку лише про сотника вишгородського Богдановича Артема, але без вказівки року. Дещо пізніше виникла сотня Борщагівська, соником якої став Харитонович Корнило.

Згідно реєстру В.Липинського шляхтичі у Війську Запорозькому склали 3,3 %. Наші дослідження дозволяють твердити, що такий відсоток складав щонайменше 12,6 %.

Таблиця 2.3.

Питома вага шляхти у козацькому війську за реєстром 1649 р.

ПОЛКИ	ЧИСЕЛЬНІСТЬ	ШЛЯХТА (За В.Липинським)	ШЛЯХТА (Наші підрахунки)
Білоцерківський	2990	113 (3,78)	544 (18,2)
Брацлавський	2655	134 (5,0)	457 (17,2)
Кальницький	2050	79 (3,85)	291 (14,2)
Канівський	3167	77 (2,4)	397 (12,5)
Київський	2010	110 (5,77)	314 (15,6)
Корсунський	3472	102 (2,9)	501 (14,4)
Кропивненський	1992	51 (2,56)	228 (11,4)
Миргородський	2982	79 (2,6)	200 (6,7)
Полтавський	2970	90 (3,0)	139 (4,7)
Переяславський	2982	79 (2,65)	451 (15,1)
Прилуцький	1996	47 (2,35)	199 (10)
Уманський	2976	112 (3,76)	445 (15,0)
Черкаський	2996	71 (2,37)	364 (12,1)
Чернігівський	997	42 (4,2)	135 (13,5)
Чигиринський	3222	88 (2,7)	435 (13,5)
Загалом:	40475	1324 (3,3)	5100 (12,6)

Не можна не погодитися з твердженням, що «українська шляхта в своїй переважній більшості відразу ж і без жадних вагань із зброєю в руках рішуче виступила на захист Речі Посполитої» [1362, 29], проте Хмельницькому і його соратникам вдалося її розколоти. Частина шляхти стала на бік повсталих і покозачилась. Н.Яковенко виділяє «більші хвилі покозачення шляхетського елементу: впродовж літа–осені 1648 р., тобто внаслідок перших військових триумфів Хмельницького, і восени 1649 – на початку 1650 р., після Зборівської угоди» [1482, 22].

На початковому етапі у повстанні брала участь лише шляхта покозачена перед 1648 р., яка була як серед реєстровців, так і серед запорожців. У травні 1648 р. Б. Хмельницький звернувся до козаків із заборонаю страчувати українську шляхту [1369, 60]. 17 липня 1648 р. видав універсал до Війська Запорозького, забороняючи чинити шкоди маєткам литовських шляхтичів [1369, 66]. Вів переговори з посланцем головнокомандуючого польськими військами, сандомирського воєводи князя Владислава-Домініка Заславського Колонтаєм про збереження маєтків князя і видав відповідний універсал [1369, 66]. Відразу ж по цьому написав листа до коронного стражника Самійла Лаща про передачу йому маєтків Я.Вишневецького, якщо той перейде на бік Війська Запорозького [1369, 67]. У липні 1648 р. отримав листа від священників з проханням звільнити місто Камянець-Подільський [1369, 68].

Гетьман навіть покарав Кривоноса і чотирьох його соратників за напади на шляхетські маєтки і захоплення міст Волині і Поділля (як вважають В.Смолій і В. Степанков “символічно” [1369, 68]), 9 серпня звільнив полонених польських шляхтичів [1369, 120].

На цьому етапі політику уряду Хмельницького щодо шляхти слід охарактеризувати як спробу розколоти польсько-українсько-литовську католицьку з одного боку і українсько-литовську православну з іншого, з метою ослабити їх єдність і тим самим послабити противника.

До керованого генеральним писарем Іваном Виговським шляхетсько–козацького угруповання потяглися після смерті воєводи київського Адама Киселя його ліберально–центрисько налаштовані прибічники. Покинули польський табір і деякі служили шляхтичі з оточення князя Яреми Вишневецького після смерті останнього. Їх приваблювала можливість отримання гетьманських чи полковничих підтверджень на лівобережні маєтності, що надав їм тестаментом князь.

2.4. *Персональний склад старшини полків січової орієнтації і впливу*

Головними центрами запорозького впливу на Гетьманщині були Миргород, Полтава, Гадяч [903, 42], Лубни. У цих чотирьох центрах і виникли самостійні козацькі полки, які згодом були об’єднані у два – Миргородський, до складу якого влились сотні Лубенського полку і Полтавський, увібравши в себе і Гадяцький. Приблизно рівні за чисельністю, ці два новоутворених полки (3009 і 2970) склали близько 15 % загальної кількості реєстру, ставши другим за силою і впливом угрупованням старшини. До них слід віднести крім Полтавського і Миргородського, частково (південні сотні) Уманський і Чигиринський полки.

Таблиця 2.4.

Кількість старшини полків січової орієнтації і впливу

Полки	Сотники	Полкові Осавули	Полковники	Всього	%
Миргородський	16	2	1	19	46,3
Полтавський	19	2	1	22	53,7
<i>Всього:</i>	<i>35</i>	<i>4</i>	<i>2</i>	<i>41</i>	

При цьому відзначимо, що у Гадячі, де полк фундували Хмеленко Ярема та Бурлай Іван, відчувався найбільший вплив Запорозької Січі.

У Миргороді за Богдана Хмельницького спостерігалось почергове отримання полкового пірнача між Гладкими і Григорієм Лісницьким. Матвій Гладкий (?-1610-1652), який очолював полк двічі, мав там чисельну і впливову рідню. Так, у полковому товаристві були записані Іван, Андрій, Гаврило Гладченко очолював сотню миргородську, козаком якої був Федір Гладченко. Зятями були Опанас NN - козак сотні Миргородської Гаврила Гладченка і Андрій, який у 1650 р. отримав соболя в Лубнах від царського посланця В.Унковського [735, Т. II, 442].

Матвій був розстріляний за наказом гетьмана за протидію його політиці (похований 7 травня 1652 р.) [1298, 365], а полк перейшов у багаторічне правління покозаченого шляхтича Григорія Сахновича Лісницького [1334, 40-49], який був одним із організаторів полку і пройшов з ним всі битви початкового етапу становлення. У липні 1655 р. з Києва передав чолобитну царю з проханням надати жалувану грамоту на с. Лісняки, яким володів його батько за наданням ще польських королів. Цар в таборі під Смоленськом 24 липня підписав жаловану грамоту, яка була передана з миргородським сотником Кирилом Якимовичем [620, 39]. Б.Хмельницький надав йому містечко Шишаки [839, 155], підтверджене царською грамотою. Володів сс. Лісняки [620, 39], Милюшки [839, 278]. Той факт, що він у багатьох полчан викликав «нелюбовь» [711, 759], засвідчував міцність впливу відстороненого угруповання Гладких.

Досить впливовим прибічником Лісницького був покозачений шляхтич Райченко Михайло [1096, 16]. До реєстру 1649 р. він записаний як Радченко Мисько, який розпочав війну у сотні миргородській Гаврила Гладченка [823, 375]. В один із чергових приходів до полковничої влади у 1651 р., навіть, був наказним полковником. Став полковим суддею, а у 1655 р. змінив на полковому обозництві Якіма Хоруженка.

Після першого відомого писаря полкового Холода, деякий час цю функцію виконував Мужилівський Силуян, а потім його змінив Войтенко Іван Васильович (з гетьманського роду Голубів).

З полкових осавулів цього періоду відомі три - Іванович Матвій (Подоляченко ?), Солонинка Іван Гапоненко, Григорович Лук`ян. Хорунжим був Мойсеєнко Іван Микитенко, зафіксований серед козаків ще реєстром 1649 р. [823, 373].

Серед прибічників Лісницького був і сотник 4-ї Миргородської сотні Якименко Кирик, який сотню очолював щонайменше шість років.

За Богдані Хмельницькому у Лохвиці змінилось шість повних сотників: Зуб Василь, Федорович Іван, Калита Максим, Горбатенко Євстафій, Виприск Андрій, Кіндрат. Роменського сотника Войтенка Василя змінив, мабуть, його племінник Кіндрат Кузьмович. У Сенчі сотника Шипало Михайла, можливо, змінив Шамрицький Степан. З перших днів Визвольної війни в рядах повстанців “славетно урожені” козаки Хорольської сотні Засядки Іван, Нестор і Яцко [823, 387]. Останній, мабуть, за Богдана Хмельницького був і сотником цієї сотні, особливо враховуючи, що сотники протягом 1650-1657 рр. в ній невідомі [1070, 128].

1654 р. з Миргородського знову були вичленені сотні, які відновили полк Лубенський. Перший лубенський сотник [1070, 145] Павло Омелянович Швець і очолив його. Враховуючи подальші події, відзначимо, що він не належав до шляхетського угруповання і це дозволяє зробити припущення, що вичленення Лубенщини з Миргородського полку було зроблено гетьманом з метою послаблення впливу і як противага зміцненню в полку Григорія Лісницького. Відомий наказний полковник лубенський у грудні 1654 р. Грило.

Луценка Устима, який очолював Лубенську сільську сотню (1649) [832, 391], в сотні підтримували родичі Гриць, Іван, Тарас Луценки. Один його син Василь став отаманом сотенним, а другий Яким Устимович змінив батька у керівництві сотнею, коли той, мабуть, очолив обозну службу полку. З утворенням Лубенського полку

Василь став його писарем. Серед новоутворених сотень Лубенського полку відома В'язовицька, сотником якої став Кулябко Дмитро.

За нашими підрахунками в Полтавському полку було 4,7 % шляхтичів, що нище загальногетьманського показника. Проте і тут шляхтичі відігравали провідну роль. Полковник Мартин Пушкар належав до любецької шляхти [1096, 16]. «Без сумніву, пройшов запорозький гарт... був виразником інтересів козацтва, в першу чергу південно-східного регіону, козацтва вільного січового» [875, 9]. Конкуренція між Іскрою і Пушкарем була скоріше відображенням протиріч між місцевим полтавським козацтвом і козацтвом запорізьким. Шляхетське ж походження, як Іскри, так і Пушкаря, відступало на задній план перед їх запорозькими козацькими поглядами [1038, 258].

Одним з наказних полковиків був шляхтич Горбаненко Петро Якович (Петраш Якович) представники козацьких запорозьких родин Бурляїв і Гончарів. Полтавський осавул Денисенко Михайло Андрійович був одним із значних дипломатів того часу. У квітні 1653 р. Б.Хмельницький посилав його на Дон, а у січні 1656 р. він разом з уманським сотником Михайлом Махаринським їздив до Криму.

Стосовно Гадяча, крім сотників за реєстром 1649 р., маємо згадку про Боярина Матвія. У Рашівській сотні козацтво фондували родини Жижок, Підсиненків-Вербицьких. Фесько Жижка очолив сотню, його активно підтримували Василь і Ничипір Жижченки [823, 433]. У Зінькові поруч з сотником Жаданом Татаринченком воював його син Гавриш Жаданенко [823, 413]. У Веприку ж крім Остапенка Захарка (?-1649-?), відомо, що сотником був у 1652 р. Жураковський Матвій, у Котельві сотником став Триполів Гришко, а у Груні - Корсунець Тимофій. Можливо, до цієї родини належить Корсунця Ярему, який у 1665 р. став полковим осавулом полтавським. Рід Корсунців зосереджувався у Лютенській сотні, де ще у 1649 р. козакували Ілько та Іван Корсунці [823, 436].

Одним із запорізьких ватажків на Лубенщині після Скидана (1637) джерела називають Куклу [963, 277]. Цей рід, мабуть, переміщався з Київщини, де в реєстрі 1649 р. зафіксовані козаки Білогородської сотні Київського полку Степан і Гришко Кукли до Полтавщини, де в Лютенській сотні Полтавського полку козакував Кукла Яцько (1649).

Містечко Кропивна у 1648 р. стала сотенним містечком Іркліївського полку, а потім полковим (1649-1658). У Іркліїві зосереджувалось 32% козаків полку, у Пирятині – 15%, у Кропивні – 14%, Чорнухах – 12%.

Полковником був Джеджалій Філон (1649-1658), а згаданий у лютому 1654 р. Курятин Філон, це він же, але названий чи за прізвиськом чи перекручено у записі. Філон Джелалій очолював старовинних козаків Лівобережних. Він влітку 1654 р. заявив Б.Хмельницькому: «Ти, гетьмане, не довго нап'єшся води Дніпрової» [1254, 32]. Це засвідчує протиріччя між козацтвом старожитнім і гетьманом.

Основоположниками роду Джеджалій були Кирило і Марія. Між Кирилом і Філоном у родовому поминальнику 21 чоловіче і 10 жіночих імен [1077, 81-82]. Визначити скільки це колін без додаткових матеріалів важко, але не менше трьох (Додаток Д.1.). Серед наказних полковників маємо згадку лише про Жданова Григорія (1653).

Щонайменше в полку було кілька родин полкових осавулів, родина писарів, хорунжих. Таким чином, родин полкової старшини було не менше чотирьох. Одного разу Філон Джеджалій приїхав до Межигірського Спасо-Преображенського монастиря і записав там поминальний ряд свого роду. Поруч ще три записи з Кропивни: осавул Храпач Яцько, Бутенко Григорій, Голубицький Войтко [1062, 41; 832, 349]. З нашої точки, зору це і є полкові старшини кропивненські.

Слобода Ірклій була осаджена 1608 р., а у 1616 р. там уже було 20 послушних і 300 козацьких домів, а ще через 6 років 50 і 400 відповідно [735, Т. I, 38]. В кінці 1637 – на початку 1638 рр. поляки, "побив де под Мошнами на бою козаков, и по иным по розным городкам побиваючи козаков, и козацких жон, и детей, сожгли поляки город Мошны, да Черкасы, да Боровицу, да Ирклеев, да Белоозерье" [735, Т. I, 186].

1648 р. Іркліївський полк очолював Михайло Телющенко, наказним був Мисенко Лук'ян (1654.10.) з Іркліївської сотні. У Кропивні в реєстрі зафіксовані Антип, Зінець, Процик Тулюпа, Данило і Кузьма Тулюпенки, в Іркліїві - Тулуб Семен. Іркліївську сотню очолював Семенович Клим (?-1649-?) (не виключено, що у 1654 р. сотником був Мисенко Лук'ян). В 1649 р. у складі сотні були Мисенко Лук'ян, Панкевич Матяш, Тулуб Семен [832, 353, 352], представники козацько-старшинських родин. 2-гу Іркліївську сотню очолював Вергун Кузьма (1649), серед її козаків були представники старшинських родин Митя Тиміш, Буша Терешко. 3-ю Іркліївську сотню в бої водив Воропай Іван (1649). До її складу входили Кулага Лесько, Тоцький Іван, Бережецький Мисько, які репрезентували старшинські родини.

Значним козацьким центром був Пирятин. Ще у 1619 р. до московського полону потрапили 10 козаків полку Яцька Люберського з Пирятина. Відомо тако ж, що у 1632 р. князь Ярема Вишневецький приїздив до Пирятина, щоб організувати козацький похід проти татар, але "черкесы ево не послушали, с ним не пошли" [735, Т. I, 129]. Той факт, що Пирятин був значним козацьким центром засвідчує також існування з початком визвольної війни тут двох сотень, які очолювались Лелетом Ничипором і Миколаєнком Іваном.

Сотником кропивненським з 1638 р. був колишній військовий суддя (1634) Каша Михайло, його рід продовжувався Яцьком [823, 351]. Мабуть, син колишнього отамана (1638) Зборовського Івана Зборовченко Федір став у лави сотні Демка. За гіпотезою І.Кривошеї отаман городовий кропивненський Василь Грихненко (?-1629-1663-?) міг бути сином Грихна Корицького і отаманом був, мабуть, ще за полковництва Філона Джеджалії.

Дві сотні були і в Чорнухах (сотники - Довгаль Матвій і Кохан Іван). Довгаль Матвій зафіксований на уряді чорнуському 1654 р., але вже не сотником [392, 79].

Федорович Матвій сотникував у Яблунові (1649). Петро Ворона зафіксований у реєстрі 1649 р. козаком цієї сотні [823, 359], потім став тут сотником (1672). В цей же час козаками були Данило Ворона і Процик Вороненко, родини яких продовжувались у с. Перервинці. Набував військового досвіду і реєстровець Грицько Лунський, пізніше сотником тут же зустрічається Лунський. Сухонос Іван - козак у 1649 р., а Петро Сухонос відомий сотником "в саму Чигиринщину". Городиським сотником був Романенко Мартин (1649), журавським - Бульба Федір (

1649), куренським - Тиміш (1649), оржицьким - Матюша (1649).

Полковниками прилуцькими були Мельниченко Іван, Кисіль Федір, Скраєнко Федір [1254, 41], Носач Тиміш, Шкурат (Хороший) Іван, Герасимів Семен, Воронченко Яцько, Проценко Омелян (1652.11., нак.), Федькович Трохим (1653.10., нак.), Дорошенко Петро Дорофійович.

Гадаємо, що полковник прилуцький (1648.06.) Іван Мельниченко та Іван Шкурат – це одна і та ж особа, так як Шкурат був мельником густинським (1643) [1342, 93]. Іван Шкурат-Мельник 29 жовтня 1643 р. отримав від князя Ярема Вишневецький дозвіл на побудову млина на р.Удай в два кола мучних і одне ступне на великій греблі. Полковник, сотник прилуцький (1649) і знову полковник прилуцький (1651). Полк брав участь у Берестейській битві, де втратив свого полковника Шкурата.

Полковник прилуцький Кисіль Федір повернувся у свій полк і зафіксований як товариш полку Чигиринського (1649) [832, 29]. Скраєнко Федір, зложивши пірнач полковника прилуцького (?-1649) залишився у полковому товаристві Прилуцького полку (1649 [832, 439]-?). Полковником ічнянським у 1649 р. на місце Головацького став Сава Канівець-Кременчуцький [1253, 41]. Пізніше, коли Ічнянський полк влився (чи переформуванням) до Прилуцького, здав пірнач Тимофію Носачу, сам став його заступником (1649) [832, 439]. Будучи наказним полковником кременчуцьким, Савка Канівець (1662.06.) [618, 56] здав місто козакам Юрася Хмельницького. Дещо пізніше знову згаданий як сотник кременчуцький (?-1666-?) [1420, 70]. У Прилуцькому полку його підтримував старшина Петро Кременчуцький.

Семен і Радко Герасимовичі були реєстровими козаками сотні Монастирищанської (1649) [832, 453], потім Семен став полковником прилуцьким (1651-1652). Разом з миргородським полковником Гладким його було знищено разом з сотником краснянським. Козак сотні Прилуцької Шкурата (1649) Трохим Федченко став наказним полковником прилуцьким у 1653 р.

Про шляхетське походження Тиміша Івановича Носача (Шкарлат, Шкурат) (?-1619-1671.09.-?) засвідчує його герб (1659) на розписці про отримання коштів у Варшаві для Війська Запорозького. Прізвище Шкарлат встановив Ю.А.Мицик, дослідження називають інше прізвище Шкурат і дають матеріали до родоводу Шкуратенків [1070, 320-321]. Він син прилуцького сотника (за реєстром 1649 р. – Шкуратевич) [832, 440], а потім полковника Івана Шкурата (?-1600-1651), який загинув під Берестечком в 1651 році [1070, 294, 297, 320]. Дотичним підтвердженням цього є наявність в сотні Івана Шкурата Тимошівого (тобто полковника Носача) зятя [832, 440], мабуть Остапа в 1664 р. розстріляного гетьманом Тетерею разом з І.Виговським.

Притримуємося думки, що він – шляхтич, який знаходився у міщанському середовищі. Спочатку Тимофій Носач очолив Остерський полк в 1648-1649 рр. [1343, 92; 1062, 42]. Змінив старого батька на полковництві прилуцькому після того як Остерський полк був влитий до Переяславського. У 1650 р. брав участь на чолі полку в молдавському поході. Генеральний обозний при Богдані Хмельницькому, Івані Виговському, Юрію Хмельницькому і Павлу Тетері. У 1652 р. купив у пана Яроша Черепинського в Корсунському полку хутір в с.Припоні за 300 золотих.

З метою зміцнення керівництва прикордонного Брацлавського полку направлений Б. Хмельницьким полковником у Брацлав. Він зміг протягом 1652-1654 рр. згрунтувати полк і висунути на керівні посади майбутніх визначних полководців Зеленського, Лисицю та інших. Керував полком у Жванецькій битві, у боях на Брацлавщині навесні 1654 р. [1214, 395-396]. Повернувся на посаду генерального обозного і брав участь в облозі Львова.

Яцько Воронченко (?-1609-1679. Київ), родовою маєтністю якого було, мабуть, село Воронівка – “со всех сторон окружена земляной насыпью, довольно сохранившейся” [883, 27], після полковництва черкаського (?-1649 [823, 63]-1650 [715, 351]-1651) став полковником прилуцьким (1652-1657-?). Сотник прилуцький Павло Терех мав годованика Юрка Терехова [823, 144]. Його син Федір Терещенко спочатку був козаком сотні Прилуцького свого батька [823, 144], а пізніше осавулом полковим прилуцьким (1654) [735, Т. II, 7] (додаток Д.50).

За Хмельницького є данні про сотників журавських, іваницьких, полкових майже протягом всього періоду (додаток З). Сотниками полковими були Шкурат Іван, Проценко Омелян, Терещенко Павло, Данилович Іван. Іваницьким сотником був Григорович Степан Степанович, у Журавській - Бульба Федір. Корибутівськими сотниками знані Федоренко Лесько, Семенович Степан, Павлович Гнат, срібнянськими - Федоренко Павло, Андрійович Павло.

Шляхтич Іван Янович став сотником ічнянським [823, 449], а потім священиком, був основоположником роду Яновських [1162, 211]. Крім нього сотниками в Ічні були Грищенко Федір, Герасимів (Герасименко) Семен (Семко), Романович Матвій, який крім того у 1649 р. був сотником гурівським [823, 457]. Відомі монастирищанські сотники Малченко Дацько, Гордієнко Іван, Герасимович Семен. В Красному Колядині сотникували Деркач Давид, Богуславець Василь, Гавриленко Тишко. Сотником гурлянським був Демченко Юрій. З пізніших часів маємо згадки про населені пункти, які входили до цієї сотні. У 1686 р. зафіксований склад курінних отаманів, які дозволяє встановити населені пункти сотні: мятченський Іван Карпенко, савіновський Іван Мороз, вечурський Євтух Костюченко, грабаровський Михайло Чичкань, давидівський Проценко Борис, кротовський Лазар Шолудченко, гуровський (гурбний) Данило Єщенко, кейбаловський Яцько Ященко [321, 1].

Відсутня інформація щодо сотників полку варвинських, переволочанських, срібнянських 1650-1657 рр., красноколядинських, корибутівських 1650-1653, 1655-1657 рр., галицького 1650-1652, 1654-1657 рр., монастирищанського 1652-1657 рр. (додаток З).

2.5. Персональний склад старшини північно-східної групи полків

На території колишнього Чернігівського воєводства виникли Ніжинський, Прилуцький, Чернігівський, пізніше Стародубський полки. Їх територіальне становище, переважаючий вплив і знаходження на керівних посадах любечської, а також залишків чернігівської та стародубської православної шляхти, переважаючі торгівельно-господарські зв'язки з Московською державою обумовлювали тяжіння цього регіону до Московської держави.

Таблиця 2.5.

Кількість старшини полків північно-східної групи

Полки	Сотники	Полкові Осавули	Полковники	Всього	%
Прилуцький	20	2	1	23	48,9
Ніжинський	10	2	1	13	27,7
Чернігівський	8–10	2	1	11-13	23,4-26,5
<i>Всього:</i>	<i>38-40</i>	<i>6</i>	<i>3</i>	<i>47-49</i>	

Полковниками ніжинськими були Шумейко Прокіп, Сухиня Лука, Золотаренко Іван. Надалі полк очолювали Золотаренко Василь, Гуляницький Григорій, Креховецький Іван. Кобиляцький Григорій (?-1620-1663-?) був сотником 4-ї Ніжинської сотні, названої його прізвиськом [1304, 66] (1649) [823, 468], наказним полковником (1655, 1656, 1658). В.Липинський характеризував його так: “на прохання гетьмана Потоцького, Хмельницький призначив ніжинським полковником” [1160, 213] (лист Потоцького до Хмельницького від 3 серпня 1650 р.). Був прибічником Речі Посполитої, а потім перейшов на протилежний бік [707, 48]. Отаман городовий ніжинський (1657) [808, 8]. Шляхетський рід Кобилецьких відомий у Київському воєводстві ще перед Національною революцією, де вони володіли двома селами (75 димів) [1484, 93].

Серед обозних є лише згадка у травні 1655 р. про Івана без прізвища (можливо, Ребуха). Активний учасник козацької “ребелії” 30-х років Іван Нестеренко Бут, який 1638 р. став осавулом полковим корсунським, у Визвольну війну вступив козаком Корсунської сотні Марка Бажаненка (1649) [823, 141]. Як один із найдосвідчених козаків, разом із Золотаренками, був направлений для організації козацьких полків на території Чернігівського воєводства і, як старовинний і поважний воїн, отримав уряд судді полкового ніжинського (?-1654.08.-1655.06.-?). Тим паче, що у полку козакували і його, мабуть, родичі Пилип і Григорій Бути – козаки Ніжинської сотні [832, 465, 469].

Разом з Нестеренком на Ніжинщину прибув покозачений шляхтич [808, 14], козак сотні Демкової (1649) Корсунського полку Сухопаренко Самійло (?-1629-1660-?), який також виконував судові функції, будучи наказним суддею полковим ніжинським (?-1656-1657.29.04.-?).

Серед писарів того часу збереглися згадки про трьох: Антушкова Іллю, Григоровича Романа, Шенявського Івана. Осавульську службу несли Волковський Кіндрат, Григорович Іван, Пилип, Мазниченко Конон. Корогву охороняли Жлутковський Тимофій і Волковський Кіндрат.

Сотні Ніжинські очолили Красножон Григорій, Борсук Іван, Нагорний Іван, Кобилецький Григорій, з місцевих ніжинських козаків висунулися Гамоля Гапон, Сопел Опанас і з часом також стали сотниками [823, 469], з Корсуня прибув і став сотником Золотаренко-Оникієнко Тимофій, ймовірно, шляхтичами були і сотники Шкода Федір та Бердичевський Михайло.

Мринський сотник Завадський (Мринський) Фесько щонайменше десять років тримав керівництво сотнею (?-1649-1655.07.-1659.09.-?), не менше шести років

сотникував у Веркіївці Косинський (Колибаба) Іван. У Івангороді Дорошенко Ониско (1649) поступився сотницьким урядом Радиминському Леську (1654). Серед Бахмацьких сотників є згадки про Омеляновича Панка (1649) і Тищенка (Тихонова) Павла (1654).

У Конотопі крім Рибальченка Івана, який очолював сотню у 1649 р., відомий наказний сотник у лютому 1652 р. Гриценко Павло, який як Гриценко Павлюк зафіксований четвертим у сотні 1649 р. Бистрицький Семен розпочав свою козацьку кар'єру сотенним писарем конотопським, а згодом очолив цю сотню (?-1654-1661-?). Городовим отаманом там спочатку став Горбач Васько [735, т.ІІ, 246], а у 1649 р. його змінив Пивовар Семен.

В.Сергійчук вважає, що є підстави стверджувати: Борзенський полк створений раніше Чернігівського. Я.Дашкевич, вказуючи, що полк існував протягом 1648-1649 і 1655 рр., пише про те, що сотенні міста Борзнянського полку невідомі [985, 12]. У І.Крип'якевича знаходимо склад Борзнянської сотні у 1649-1654 рр.: м.Борзна при ній Кустівці і Нове Місто, передмістя з окремими сотнями, Загорівка, Конашівка, Красилівка, Красновасте (Красностав), Плиски, Обтів, Холми (Ховми), Ядути [1099, 140]. У 1649 р. в складі Чернігівського полку бачимо не тільки Борзнянську сотню, а її козаків у таких утвореннях як «Борзенці» та «Загоровці» [1099, 480-482]. Я. Дашкевич також вказує на існування в складі Ніжинського полку на вказаній території двох сотень - Борзнянської і Оленівської протягом 1654-1663 рр. [985, 18].

До складу полку В.Сергійчук відносить Батуринську, Сосницьку, Борзнянську, Глухівську, Конотопську, Бахмацьку, Івангородську, Новгород-Сіверську сотні і Стародубщину. Той факт, що Мартин Небаба був полковником наказним борзнянським, почепівським, батуринським і призначав у ці місця від себе наказних полковників, свідчить про те, що існували окремий Борзнянський, Почепівський, Батуринський полки. Враховуючи це, не варто відносити до складу Борзнянського полку Новгород-Сіверську, Батуринську сотні, Стародубщину, які у 1649 р. належали до Батуринського і Почепівського полків. Мабуть, до Батуринського полку необхідно віднести Глухівську та Конотопську сотні.

Вважаємо, що до Борзнянського полку входили Борзнянська, Сосницька [1066, 4], Івангородська, «борзенці» (це козаки, що населяли територію між Черніговом і Борзною, в першу чергу жителі хуторів, сіл і містечок майбутніх Сиволожської та Оленівської сотень). Бахмацька сотня могла належати як до Батуринського, так і до Борзнянського полку.

У самій Борзнянській сотні сотниками були Мельник Пилип (1649) і Забіла Петро (1654-1662). Одноіменний же полк очолювали Небаба Мартин як наказний полковник борзнянський, почепівський та інших місць (1649.02.-1649.10.), а від нього наказний борзнянський Забіла Петро (1649.06), пізніше піхотний борзнянський полковник Курбацький Самійло (1655.02.-1655.07.), і знову Забіла Петро (1655.08.).

Першим батуринським сотником, можливо, був Іван Шохов (1648), пізніше ж - Окша Степан (1649) і Мішуренко Сава (1654-1659). Курбацький Самійло очолював сотню Шаповалівську (1654-1659). Кролевецькими сотниками були Дуль Мисько (Михайло) (1650), Попович Федір (1654-1654), Дуль Михайло (1656), Михайловський Григорій (1656-1658). Знані сотники глухівські Годун Юрко,

Вешняк Сахно, Уманець Пилип, серед дівицьких - Летошний Карпо, Сухмен Іван, який розпочав війну у складі сотні і у 1654 р. був її сотником.

Пізніше новоутворені сотні очолили Супрун (1654) у Вороніжі, Васильович Лаврін у Нових Млинах (1654), Соколенко Нестор у Рождественську (1654), Коваленко Данило у Пониркові (1654), Реба Василь у Підлипному (1654). Журавський Сидір сотникував у Голюнци, оленовським сотником став Скоропад Фесько (1657).

Професор В.Сергійчук встановив ім'я першого полковника чернігівського. Надалі вважає його козаком Івангородської сотні Грицьком Бутом. Проте, в реєстрі 1649 р. Григорійв Бутів у полку було два: один у Івангородській сотні, другий записаний у полкове товариство [823, 478]. Вважаємо, що не івангородський, а чернігівський Бут був полковником. Не виключено, що це Бутович – шляхтич Чернігівського повіту, син власника хутора Солонівки над р. Вербчою з грунтами Бутовськими, Водницькими, Смяцькими [1240, 122].

Майже три роки полк очолював шляхтич Небаба Мартин (1648-1651.7.07.). Влітку 1649 р. Хмельницький призначив наказним гетьманом Кричевського над 8 полками: Небаби, Головацького, Шумейка, Віука, Кизимко, Подобайла та інших. Вони мали "1 червня у Чернігові ... раду, на якій ухвалили, щоб і самі бути наготові із зброєю, мали пороху по два фунти, також і сухарі, щоб за як Хмельницький дасть знати, виступити" [784, 431]. Можливо, серед цих воєнначальників згаданий не Віук, а Видук, хтось з родичів якого зафіксований у Сосницькій сотні [823, 485]. В такому разі Видук був полковником сосницьким після Яцька Хмельницького.

1649 р. за реєстром нараховувалися полкова чи полкові чернігівські сотні, Борзнянська, Бахмацька, Батуринська, Конотопська, Сосницька, Івангородська [823, 477-487]. Влітку 1649 р. існувала Лоевська сотня, але під час складання реєстру її вже не було, бо Лоїв відійшов до території Великого князівства Литовського [784, 36].

Влітку 1651 р. відбулась значна битва Чернігівського полку з військами князя Радзивілла під Лоевом, в якій загинув полковник Небаба [784, 32]. Є свідчення з лютого 1652 р., що «в северских...козачьих городках... козаки державцов и урядников имают и отводят в Борзну к полковнику Степану Пободайлу, а иных изымав бьют и сажают в воду» [947, 30]. Наказний полковник чернігівський, чи як іноді іменувався старший сотник, Степан Данилович Пободайло загинув у 1655 р. під Старим Биховом [1078, 59-64]. Похований у збудованому на його кошти Чернігівському Троїцько-Іллінському монастирі. Подобойло Степан був спочатку два-три роки наказним, а потім три роки повним полковником. Мав сина Василя, який став сотником (можливо, чернігівським) і за родовою легендою був дуже бідним. Тому його нащадки отримали прізвище Бідні-Василенки [607, 159]. Василь, в свою чергу, мав синів Якима та Йосипа, які в 1697 р. отримали від полковника чернігівського Лизогуба нерухомисть, затверджену універсалом 1712 р. гетьмана Скоропадського. Козак Волинської сотні Яким Бідний володів дворами у сл.Гутниці. Їх нащадки Іван (бл.1737-?), Леонтій (бл.1750-?), Микита (бл.1758-?) Степановичі та Каленик Сафонович (бл.1735-?) проживали у Сосницькому повіті. Виборні козаки Микита і Федір Бідні володіли одним із хуторів поблизу містечка Смілого, «в

немь хозяйских хатъ 5» [607, 159]. Очевидно, братами Степана Пободайло були сотник Мартин, а токо ж Гнат і Хома з товариства полкового чернігівського (1649 р.). На жаль, відносно цих осіб поки що додаткових даних не маємо.

Литовське військо захопило Любеч і попрямувало на Чернігів, де “чимало недобитків Ченігівського полку, також з Ніжина, з Борзни, Батурина, Мени і просто з усієї Сіверщини укріпилося” [784, 34]. Все ж у 1654 р. серед сотенних містечок були Лоїв, Любеч, а також новоутворені Слабин і Седнів.

Священицький син Аврамович Іван (?-1670) [1009, 16], мабуть, з старшим братом Андрієм, зустрів Зборівський мир в лавах Чернігівського полку [823, 477]. Поступово йому доручили уряд полкового обозного (1654), за Пободайла був наказним полковником, а після смерті останнього став полковником. З родинних зв'язків відомі донька Тетяна, яка була другою дружиною Василя Золотаренка, а після його смерті одружилася з Дмитрашком Райчею [1142, 402], її брат невідомого імені мешкав у Дорошенків, племінник Захар Лучниковський був сотником брагинським.

Серед наказних полковників був шляхтич Іван Шахов [1096, 16]. Перший відомий суддя полковий Андрій згаданий у квітні 1650 р. Джерела поки що не дозволяють визнати це був Андрій Перетрач чи Андрій Попович. Серед полкових осавулів згадані Прокіп (1649), Козьма (Казимир) Савич Картель (бл.1650), а серед хорунжих - Наум (1649), Іван (1649), Картель Ян (Іван) Савич (бл.1650).

Професор Ю.Гаєцький вважає Пободайла Мартина полковим сотником у 1649 р. [1495, 83], маємо згадку і про Угровецького Івана (1650). Полковим сотником (?-1654-1658-?) за Силича був поkozачений шляхтич Станіслав (Стас) Коханенко (?-1613-бл.1686). Киселівську сотню очолювали Сава (1649), Вовк Влас (1650), Киселівський Тихін (1654), Березнянську - Підгайний Семен (1654). Скочко Степан був козаком Івангородської сотні ще у 1649 р., а його син Скоченко Григорій очолив сотню Волинську (1654) [710, 824]. У Любечі в 1656 р. є згадки про трьох наказних: Водоволенка (Водовозенка) Петра, Михайловича Михайла, Герасима і одного повного сотника, яким був Унучко-Посудевський Сава.

Вибельським сотником був Даніель (1656), у Мені - Данилович Степан (1654) [620, 48], в Понорниці - Коваленко Данило (1654) і Ходко Матвій (1657), у Синяві - Дашевич (Дашевський) Овсій (1654) і Юненко Степан (1654).

Поkozачену Сосницю очолювали Жураківський Михайло (1649), а потім Красовський Іван (1651). Ще 25 лютого 1633 р. король надав Волинку на р. Волинці Юрію Красовському [827, 676]. Мабуть, його син любецький шляхтич Іван Красовський став козаком Сосницької сотні (1649) [823, 484], а потім і її сотником (1651), пізніше - писарем полковим Чернігівського полку. Від Красовського сотню прийняв Філонович Сава (1654), потім сотниками були Галенко Дем'ян (1656) і якийсь Василь (1657).

У Стародубі наказними полковниками від ніжинського полковника були Коровка Яків, Пашко, Рубан Опанас, Семенович Андрій, Обуйноженко Яків, Золотаренко-Оникієнко Тиміш, Яременко Михайло, Гуляницький Іван, Йосипович Роман.

Суд здійснювали Семенович Пилип (Андрій) і Петрович Яцько. Писарями в полку були Молявка Яків і Середа, з осавулів відомий Кизиченко Єрмила, а за полкову корогву відповідали хорунжі Хмелевський Леон, Жлудковський Тиміш з Почепа [816, 328]. Відомі два сотники у Стародубі: Слухановський-Полулях у 1650 р. і Рубан Гаврило у 1654 р.

Покозачений шляхтич Данило Немирич (?-1608-1654-?) отримав універсал гетьмана Богдана Хмельницького на ґрунти і селище Акишлин над р.Бабинцем. Покозачився і його син - жовнір стародубського замку Матвій Данилович (?-1628-бл .1707). Шляхтич Григорій Чупковець (?-1627-1648-?) разом з братами Митком і Петром отримав королівський привілей Владислава IV в 1648 р. на с.Чупковичі в справі з коморником граничним стародубським Симоном Нестеровичем. Від них і пішли козацькі гілки роду Чупковців-Заліський і Чупковців-Руденко. Шляхтич Дем'ян Шкред-Хмелевський, який володів маєтностями від Владислава IV, і його син Данило потрапили у козацьке середовище. Іван Озерський у 1633 р. отримав підтвердження на маєтність Белиця на р.Ресті, а Осип Озерський вже козакував.

Новгородським сотником відомий Андрійович Василь, а пізніше Коробка Яхно, Горбовецький Михайло, Горбовець Стефан. У Почепі сотниками були Шарой Семен, Прокопович Крисько, Великосович Кирило, Рославець Петро, Сидорів Михайло, Рославець Овдій, Карпаченок Семен.

Шляхтич Рославець Петро (?-1623-1676-?) став сотником почепським (1653, 1654-1657). Відомо, що його дружиною була донька писаря гродського ніжинського Пилипа Васютинського. Його підтримували брат Овдій (Андрій) (?-1634-1678), який став сотенним писарем почепським (1654), а потім змінив брата на сотництві (1656).

Уряд городовим отаманом у Погарі зайняв шляхтич Гаврило Овдійович Ширяй (?-1630-ран.1690), пізніший отаман і сотник бакланський. За ним була стверджена “отчина ево, яко то за рекою Судостию, так и за слободою Волуйком знайдуючюся, кроме отчины Готовцевой” [839, 189], а гетьман Мазепа згадував, що він “от килко десять лет войскових услуг” надавав війську [839, 190].

На бік повстанців став у Топалі шляхтич гербу “Слеповрон” Роман Ромаскевич, який очолив місцеву сотню. У Мглині сотникував Біленін Ничипір. Серед покозачених шляхтичів там були Лаврін Голяк з сином Захаром, Тиміш Куриленко, який очолив сотню Шептаківську (1654-1660).

Погарськими сотниками були Шох Павло (1649) і Рубан Опанас (1654), але фактично територія контролювалась Лавріном Бороздною (?-1624-1698-?), який ще у 1648 р. разом з батьком Йосипом був банітований. Факт, що 21 вересня 1656 р. він отримав універсал від Хмельницького на Горськ, Клюси, Куршановичі, Жоведь, Медведово, Ярцево, Заничі, Бахаєвське, пусте Бутовське, Тростянське, Рошиненське, Роевське, Гарцево з млином, Хоромне, пусту Бороздну і плец з будинками в Стародубі засвідчує гетьманську прихильність. А те, що надалі він згадується як військовий товариш підтверджує його покозачення, а відповідно і отримання якогось козацького уряду.

Вище наведеними емпіричними даними вичерпується наші знання про персональний склад старшини, яка діяла протягом 1648-1657 рр. Зведені таблиці засвідчують, що наявні дані відносно правобережної і лівобережної старшини суттєво відрізняються. Короткотермінові полки, головну чисельність яких постачав

некозацький контингент, впливу на чисельність, склад та еволюцію козацької старшини не мали. Докладних джерел, на основі яких можливо було б зробити більш глибокі висновки щодо вказаних формувань, у нашому розпорядженні не має. Відносно ж полків у Білорусії зазначимо, що «на Білорусі в середині XVII століття провадилася своя визвольна боротьба, при чому вона вперто намагалася набрати самостійних від українського козацького руху форм» [1273, 33].

Таким чином, уже за гетьмана Хмельницького у козацькому середовищі склалося кілька впливових старшинських угруповань: старшина корінних козацьких полків, ядро якої складав клан гетьмана, покозачена шляхта, що зайняла старшинські уряди, старшини – вихідці з Запорізької Січі.

Хмельницькому удавалося тримати і направляти ці угруповання для досягнення створення Української держави через старшину, з яких до реєстру внесено 676 генеральних, полкових старшин і сотників з 601 родини. По чотири Хмельницькі, Дубини, Дорошенки, Бути, з них три родини належали до гетьманських. По три старшини відомі у Войську Запорожському з Донців, Гладких, Гаркуш, Войтенків, Нечаїв, Москаленків, Романенків, Золотаренків, Лисовців – всього 9 родин. З них Войтенки – це відгалудження гетьманського роду Голубів, Нечаї і Золотаренки – близькі родичі Хмельницьких. По два представники Сомків, Гирь, Ганджів, Горячок, Шохів, Хмелецьких, Величок, Довгалів, Дмитренків, Деркачів, Гуляницьких, Гродзенків, Горбовців, Горбаненків, Гавриленків, Воропаїв, Воронченків, Вовків, Бутків, Бурляїв, Богаченків, Томиленків, Терещенків, Стародубів, Верещаків, Савичів, Подобайло, Пещенки, Носачі-Шкурати, Рубанів, Нагорних, Рославців, Мух, Марташкочів, Мальченків, Лісницьких, Красовських, Костенків, Корсунців, Коробок, Колосів, Картелів, Зарудних, Жураковських, Дулів були на старшинських урядах.

Таким чином, чотири родини мали по чотири старшини, вісім родин – по три, сорок чотири – по два. Головним історіографічним завданням подальших досліджень щодо персонального складу старшинського корпусу армії Богдана Хмельницького є поглиблення вивчення діяльності вказаних діячів та їх родин.

Крім того до реєстру включені 4 Семеновичі, 3 Васильовичі, Михайловичі, Коваленки, 2 Антоненки, Андрійовичі, Миколаєнки, Матвійовичі, Федоренки, Федоровичі, Волошини, Поповичі, Ігнатенки, Івановичі. Проте, вважаємо, що це представники різних родин, які мали чи предка, котрий мав імена Семен, Василь і т. д. чи походження з Волощини, а також були священницькими синами. Родинних зв'язків цих старшин не простежуються.

Після смерті гетьмана Хмельницького родини, які розпочали національну революцію, поступово сходили з політичного олімпу. З 601 старшинської родини регіменту Богдана Хмельницького за Самойловича залишалися на в'ярних посадах 75, за Мазепи – 64, Скоропадському – 40, Апостоли – 31, в останній період існування козацької держави – 37.

РОЗДІЛ 3 УКРАЇНСЬКА КОЗАЦЬКА СТАРШИНА В УМОВАХ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ (1658-1663 рр.)

3.1. Гетьман Іван Виговський, його соратники і противники

На козацькій раді початку червня 1657 р. приємником гетьмана за згодою полковників був визначений Юрій Хмельницький, а булава знаходилась у миргородського полковника Лісницького, якого раніше старий Хмельницький призначив наказним гетьманом. Після смерті батька Юрій поїхав до Лісницького у Миргород, але повернувся 2 серпня до Чигирини ні з чим [1369, 182].

Наступні події розгорталися так. «Полковники собравшись, должны были брать их у него силой» [1378, 19], але розпочалося «суперництво між полковниками» [724, 313]. За традицією, головним дорадчим органом була рада чотирьох найдосвідченіших полковників. Про її склад влітку 1657 р. даних немає, але в той час ходили плітки про те, що «4 найповноважніших з-поміж них таємно страчено за наказом гетьмана» [724, 316]. Логічно припустити, що до четвірки належали найстарші за стажем полковники Іван Богун, Філон Джеджалій, Мартин Пушкар, Антон Жданович. Кожному з них неодноразово полчани вручали пірнач і кожен з них був гідний отримання гетьманської булави. Нагадаємо, що двоє з них в останній час були в гетьманській опалі: в корпусі Ждановича його найближчим заступником був Іван Богун, а Хмельницький наказав розстріляти керівництво корпусу [724, 321].

З кандидатур, які серед елітарних верств козацтва розглядалися на гетьманство, були Юрій Хмельницький, Іван Виговський, Антон Жданович. Чигиринська рада обрала гетьманом «неприродного запорозького козака» Івана Виговського.

Причинами того, що родина Хмельницьких, з авторитетом якої не могла зрівнятися жодна інша з-поміж старшинських родин, втратила владу було декілька і головні серед них: значне зміцнення у Війську Запорозькому (і в першу чергу у Чигирині) шляхетського угруповання, використання можливостей писаря військового у перегрупованні і розстановці своїх кадрів протягом хвороби гетьмана, Виговському вдалося знайти спільну мову з впливовими полковниками Іваном Богунем і Філоном Джелалієм, єдність клану Хмельницьких була порушена (шлюбом з донькою Хмельницького брата Виговського, блокадою дій Сомка у

Переяславі і його втечею на Дон, на бік Виговських були залучені гетьманські родичі Золотаренки і Дорошенки).

Не випадково царський представник Василь Кікін був запрошений на обрання гетьмана після смерті Богдана саме осавулом генеральним Іваном Ковалевським, палким прихильником родини Хмельницьких. В джерелах маємо розповідь полковника київського Павла Яненка про Чигиринську раду: «как де гетьмана Богдана Хмельницкого погребли, и у них де полковников и у всех начальных людей рада была» [707, 14]. Як бачимо, відбулась старшинська, а не козацька рада по обранню гетьмана, «а чернь и всё войско Запорожское о том рады и совету не имели и про то не ведали» [714, 185].

Підтримуємо висновок про те, що «відбулося... обрання І.Виговського гетьманом за один день, при чому став І.Виговський повним гетьманом з самого дня свого обрання» [1298, 89]. Дослідники В.Смолій і В.Степанков вважають, що «із дотриманням зовнішніх ознак законності, по суті, було здійснено державний переворот, політичні наслідки якого втягли Українську державу у вир Руїни» [1362, 74]. Не зупиняючись докладно на легітимності обрання гетьмана, яка вимагає спеціального дослідження, зазначимо, що це були перші вибори в кардинально інших історичних умовах. Прецедентів за час існування козацької держави ще не було, а тому і спробу передачі гетьманської булави Юрію Хмельницькому після смерті батька, як і обрання Виговського можливо розглядати як державний переворот. Обрання гетьмана як керівника держави, а не лише козацтва слід віднести до правово неврегульованих випадків того часу.

З іншого боку, відсутність консенсусу при обранні нового гетьмана навіть серед старшини не могла не привести до громадянської війни. Козацтво вважало, і не безпідставно, що воно винесло на собі головний тягар українсько-польської війни, що воно було ініціатором змін у суспільстві, а, відповідно, вимагало «своєрідну платню за повалення польсько-шляхетського панування в Україні» [896, 193]. Такою платнею могла бути лише влада і, в першу чергу, її системоутворюючий стрижень – гетьманство. Уступати ж владу шляхті, хоч і покозаченій (тим паче, що більшості представників цієї шляхти покозачення вистачило лише на одне покоління і то не на все життя), козацтво не збиралось.

Аналіз засвідчує, що головною метою кроків Виговського в царині об'єднання була ставка на створення союзу козацтва, непокозаченої та покозаченої шляхти, при верховенстві останньої.

Можемо з впевненістю стверджувати, що на Чигиринській раді обрання Виговського підтримував своїм авторитетом Іван Богун. Якраз в цей період Богун і очолював самостійницький напрямок суспільно-політичної думки серед старшини. Про це звідчить несприйняття ним як польської, так і російської моделі розвитку. Ідеал козацької городової спільності був для Богуна, Бережецького, Дорошенка переважаючим.

Дослідники цього періоду за різними критеріями подають кілька класифікацій політичних угруповань: «радикальне, національно-патріотичне й помірковане, що перебували на діаметрально протилежних позиціях у підходах до створюваної моделі соціально-економічних відносин і політичної форми правління» [1374, 214]. До радикального угруповання відносять, традиційно, М.Кривоноса, Д.Нечая, М.

Гладкого, Л.Мозирю [1374, 216], але всі ці діячі належали до часів гетьманування Б. Хмельницького і загинули протягом 1649-1652 рр. Існує також інша класифікація згідно зовнішньополітичних симпатій. “Відтоді й до кінця Гетьманщини утворилося та існували кілька традиційних “партій”: кримська, шведська, московська і польська . За Виговського лідерами цих партій були: П.Тетеря та І.Груша – польської, М. Пушкар та І.Барабаш – московської, Г.Лісницький – кримської, Ю.Немирич (до листопада 1657 р.) – шведської” [1485, 118], - підсумовує свої погляди з цього питання дослідниця Т.Яковлева. Зазначимо, що за зовнішньополітичною орієнтацією крім самостійницької, чітко в цей час проявили себе в козацькому середовищі лише пропольська (І.Виговський, І.Груша, П.Тетеря) та промосковська (М.Пушкар, І.Безпалый, І.Силка) орієнтації. Шведська орієнтація, до якої більше схильні були старшини полків Брацлавщини, може розглядатися як різновид самостійницької. Протурецько орієнтованої частини старшини в цей період виявити не вдалося, хоча Виговський здійснював спробу пошуку васальної залежності від Туреччини [1023, 83-84]. Використання ж кримської карти під протекторатом султана було традиційною козацькою політикою.

Угрупування покозаченої старшини, очолюване І.Виговським, вибороло владу. Його складовими була старшина дореволюційного періоду, в першу чергу корінних полків, та покозачені шляхтичі періоду революційних перетворень. Слід прийняти точку зору, що на початку гетьманування Виговського на чолі польської партії стояли П.Тетеря, І.Груша. Тетеря, як виходець з остерської шляхти [909, 69], будучи на початку війни у Володимирі реєнтом гродської канцелярії, потрапив до лав Переяславського полку Романенка, який оволодів цим волинським містом [937, 29]. Тетеря пройшов козацький вишкіл у цьому полку не лише у писарській справі, але став і полковником (чому сприяло те, що він був похресником у гетьмана Хмельницького). Очолюючи Переяславський полк під Зборовом, уже в той час Тетеря мав особисту переписку з трансильванським князем Дьюрдю II Ракоші [1254, 61]. У жовтні 1654 р. з Кам’янки відправив гетьманське посольство на чолі з Богаченком до Криму [1254, 66]. Домігся від гетьмана Б.Хмельницького універсалу на звільнення його млина під Переяславом від сплати орендарських мірок [1368, 321]. Його дипломатичні здібності розкрилися за часу посольства до Москви.

У передвиборчий період Іван Виговський виступав як прибічник московської орієнтації, що дозволяло йому виглядати в очах рядового козацтва і частини старшини продовжувачем і правонаступником політики Хмельницького. На відміну від 1648 р., 9 років війни з поляками в очах все більшої частини козацтва зміцнили образ західного ворога, а на відміну від 1654 р., три роки служіння московському царю забезпечували матеріальні гарантії правлячій козацькій верхівці.

У жовтні 1657 р. відбулась корсунська рада «у гетьмана и у всех полковников» [707, 35] та козаків по 20 чоловік з кожним сотником. На раду не були запрошені запорожці. Позиції дотримання вірності присязі царю тримались ніжинський Гуляницький, іркліївський Джеджалій, прилуцький Дорошенко, полтавський Пушкар, Тетеря, антимосковську позицію займали Богун, Зеленський і не названий у джерелах третій полковник [707, 44]. Миргородський полковник Лісницький зайняв найбільш радикальну антимосковську позицію, яка виявилася у підбурюванні полчан проти московського втручання в українські справи. Проте

Виговський не усунув його від уряду, але і на раду не допустив [1378, 20].

Після козацької ради зберегли за собою уряди два найвпливовіших генеральних старшини: обозний Тиміш Носач (колишній полковник остерський, прилуцький, кальницький) і суддя Самійло Богданович-Зарудний (вихідець з Уманського полку). Стосовно Носача дослідниця Т.Яковлева стверджує, що він «активної участі в подіях не брав. Таке лавірування дозволили йому утриматися на почесній посаді» [1485, 124]. Посада генерального обозного у 50-60-рр. XVII ст. не була почесною – це був фактичний розпорядник торгівельно-грошової системи держави, крім того головнокомандувач артилерії, яка також відігравала першочергову роль. Не слід забувати, що під його контролем знаходився стан фортифікаційно-фортечної справи. Все це разом робило уряд обозного ключовим у системі генеральної старшини. Враховуючи значний досвід Носача у цій справі, отримання його впливу на свою користь було значним кадровим успіхом Виговського.

Генеральним писарем на раді був обраний старший підписок Іван Груша, який був висуванцем Виговського та знаходився під його опікою і раніше. Патрон врятував його після невдалої місії до Ракочі і він активно включився у підготовку до обрання Виговського на гетьманський уряд [1485, 118-119].

Виговському вдалося схилити на свій бік опального Ждановича. Хоча він на раді і не був обраний одним з двох генеральних судей, але отримав вибачення. Разом з ним на бік Виговського стали і три інших опальних керівники походу на Варшаву – Богун, Іван Сулима, Сербин. У цьому провідну роль, звичайно, відіграв новий гетьман. Всі подальші кроки Ждановича свідчать про його глибоку вдячність Виговському. Відповідно, і значна частина старшини Київського полку знаходилась під впливом Ждановича і Виговського, Білоцерківського – Сулими і Виговського, бік нового гетьмана активно тримали сербські і волоські волонтери на чолі з Сербиним. Зять Антона Ждановича, шляхтич і спадковий власник с. Петрани Барського староства Подільського воєводства [1159, 102], Ярема Стефанович Петрановський спочатку був на королівській службі, потім покозачився. У 1659 р. прийшов на службу до гетьмана Виговського у Чигирин і виконував дипломатичні доручення.

7 лютого 1658 р. відбулась повторна рада у Переяславі (у більш широкому складі), яка підтвердила обрання гетьмана. Противники Виговського в раді участі не брали, а були там лише «те полковники, которые съ Иваномъ Выговскимъ в одной мысли, а с ними сотников и черни у полковника человек по десяти и меньши» [709, 49].

На раді Виговського активно підтримували обозний Носач, і, особливо, генеральний суддя Федір Лобода, який мав незаперечний авторитет у Переяславі, де ще всі пам'ятали його полковництво. Переяславським полком в той час, уже після Павла Тетері, керував Іван Колюбака. Тут Виговського підтримували писар полковий Василь Войткевич, Яків і Ян Пекулицькі.

Розстановка старшин на дипломатичних напрямках зазнала суттєвих змін. Польський вектор зовнішньої політики за Виговського, крім самого гетьмана і генерального писаря, контролювали П.Тетеря [1321, 67], А.Жданович [940, Т. 87, 88, 89; 942, Т. 110, 111, 112; 941, Т. 59, 60], Ю.Немирич [902, 130; 1039, Т. 31-22, 68, Т. 38, 1-20], Г.Лісницький, С.Мазепа, Т.Носач, московський - І.Богун, Г.Лісницький [

1259, 117-139], П.Дорошенко, А.Одинець.

Після похорону Б.Хмельницького до Швеції поїхав Федір Коробка, а до Криму – Федір Бут і Опанас Процюня (Працовкін), генеральний хорунжий часів Б.Хмельницького. Зі звісткою про обрання гетьманом Виговського до Криму також поїхав сотник Дементій (можливо, сотник маньківський Дементій Бундуровський – єдиний Дементій в реєстрі 1649 р.) [619, 100]. Пізніше згідно з царською грамотою І. Виговський направив до Стамбулу посольство Федора Коробки [965, 44].

Виговський направив на переговори з шведським посланцем Лілієкраною підкоморія київського, старосту овруцького і кременецького Юрія Немирича [902, 112], генерального осавула Івана Ковалевського, полковника Івана Федоровича.

Хоча родовідна Виговських уже неодноразово ставала об'єктом дослідження [1492, 54; 1341, 149-167], наведемо деякі данні щодо історії родини, що допоможе в характеристиці гетьмана. У 1583 р. Виговські отримують привілей короля Стефана Баторія на підтвердження «добр» віковичних і звільнення їх від служб панцерних. У цей час вони вже сварилися за землі і документи [1492, 54; 1341, 149-167]. 1612 р. Гнат Виговський робить спробу продати частину Вигова Василю Котичинському за значну суму 1000 польських злотих, але проти цього активно виступають Федір і Андрій Виговські і не допускають Котичинського вступити у володіння [556, 271].

У 1617 р. Костянтин Виговський віддав у заставу Петру Кожуховському Вигов за 200 польських золотих [556, 333]. В кінці ж XVII ст. бачимо серед власників с. Кожухівки Виговських, Кожуховських, Ходоковських, Васьковських, Пашинських, Угловських, Волковських. У 1636 р. Количинський (Котичинський) купив ґрунти над р. Могильною у Лазара Виговського [556, 349].

5 червня 1643 р. Виговські позивали Марію Стефановичеву за маєтності в с. Закремінниця біля Краснополя [556, 144]. В цей же час Тишкевичі вигнали 8 підданих Виговських з їх дворів в с. Путищах [556, 180]. Адам Виговський заявляв свої претензії чому спадщина після смерті Філона Виговського перейшла до Івана Виговського [556, 185], в суперечці брав участь і Самійло Виговський [556, 187].

Остафій і Костянтин Виговські були в корогві з Адамом Киселем, а Лука Виговський у 1649 р. – соратник сотника Овруцького полку Василя Железки. Пізніше Іван Виговський клопотав перед В.В.Бутурліним за брата Данила. 8 грудня 1654 р. той у відповідь генеральному писарю сповіщав, що під час відправки посольства, Бутурліна не було біля царя, він не міг виконати прохання стосовно брата Виговського, який у Москві був теж не в присутності боярина, але останній переказував про охочу службу генерального писаря [620, 2]. Пізніше Самійло Виговський став полковником биховським і потрапив у полон до московських воєвод 4 грудня 1659 р. у Старому Бихові.

Було два Федора Виговських: Федір Кир'якович і Федір Гнатович. Гадаємо, що до останнього з них відноситься інформація про те, що Іван Виговський 14 січня 1644 р. зробив вічистий запис Федору Виговському на ґрунти в с. Вигові з островами Старим і Новим [620, 197], йому ж Виговські віддавали в посесію володіння по обох боках р. Могильної.

Навесні 1648 р. польський коронний гетьман Микола Потоцький робить запис Федору Виговському на с. Вигов [620, 175 зв]. Про нього пише Сенютювич–Бережний: «Хведір Виговський, людина близька гетьманові Іванові. Був

він намісником Київського воєводи та членом Київського братства (1631 р.). Знаємо, що у 1656 році їздив у свій маєток на Виговщині. У 1657 р. їздив гетьманським послом до Москви, а, згідно з В.К.Липинським, бував послом і до Польщі. Його підпис стоїть під Гадяцькою угодою 1659 р. Дістав від поляків надання містечка Стеблів у 1659 р.».

Немиричі гвалтовно напали на грунти Виговських в с. Боровичі, підсудок київський Лукаш Виговський позивався метрополією Київською за наїзди на церковні грунти [620, 175 зв], а 14 липня 1644 р. він уже позивав одного з Голубів, власника Нового Брусилова щодо нападу підданих останнього на грунти Ставецькі звані Радомисльські.

Уже у 1651 р. полонений поляками сотник Переяславського полку свідчив про роль Виговського у козацькому середовищі: “Запитаний про те, хто є найближчим порадиником у Хмельницького, назвав Джаджалія й інших полковників, але що всім військом керує Виговський і той голова” [791, 21].

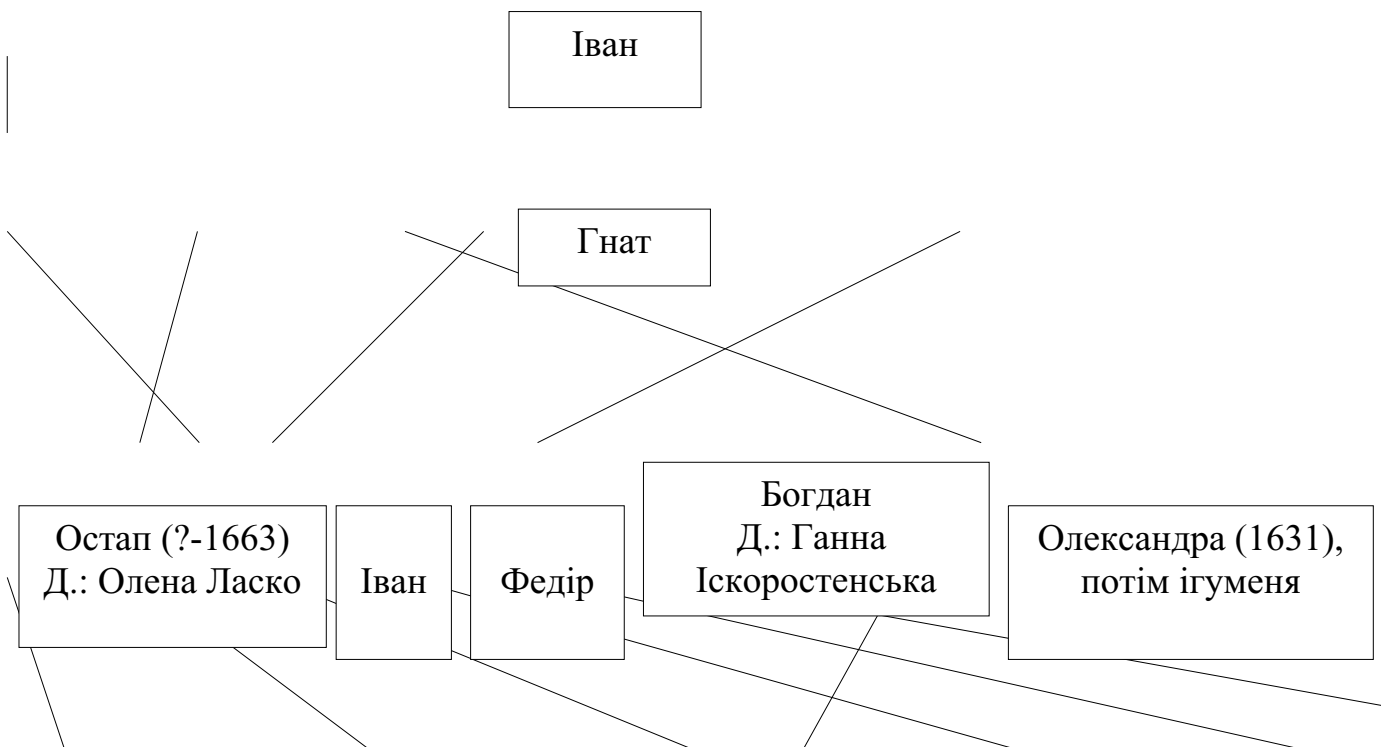
Козацький полковник Юрій (Георгій) був двоюрідним братом Івана Виговського, він з однієї гілки з Самійлом, сотником, потім полковником биховським (?–1659.4.12.). Юрій був одружений з Марією Скурат (Скуратівською) (1644). Костянтин був серед зустрічаючих посольство А.Матвеева на початку січня 1655 р. в Білій Церкві [620, 9]. Сестрою Івана Виговського названа Ганна заміжня за Іскоростенським [620, 99].

Батько гетьмана Остап, крім сестри, мав ще хоча б одного брата. І дійсно, в 1633 р. бачимо Івана Гнатовича. Чернігівським архимандритом наставлено родича Виговського Йосипа Мещерина [965, 98].

Родовід Виговських може виглядати так:

Таблиця 3.1.

Родовід Івана Виговського

Іван

Данило

Костян-
тин

Федір

Василь

Тетяна

Н Ч.:
Павло
Тетеря

Серед найближчого оточення Виговських були представники родин, що покозачилися Скуратівських, Яблонських, Статкевичів, Суходольських, Боглевських, Верещаків, Богушевичів, Ласок, Ольшанських, Пашинських.

Вище йшла мова про те, що Тиміш Носач зберігав уряд генерального обозного і лише на короткий проміжок у 1658 р. його змінив брат гетьмана Костянтин, але в цьому ж році Носач знову повернув собі уряд. Мабуть, замість Григорія Лісницького генеральним суддею став Герман Гапонович (очевидно, на ньому як отаману городовому чигиринському лежала не остання роль у технології приведенні до влади Виговського). У 1658 р. Зарудного на цьому уряді замінив колишній переяславський полковник Федір Лобода. Маємо ще одну згадку про військового суддю, про якого дещо пізніше свідчив сам гетьман Виговський: «судья войска, состоящего со мною в службе его королевской милости и Республики, пан Вольский, которого, как испытанного в делах война и недавно с Заднепровского погрома моих хоругвий, из оков на свободу вышедшего и ко мне прибывшегося» [775, 13]. Писарями були Груша Іван і Фасцієвич Остап.

Відразу по смерті Хмельницького осавули Іван Ковалевський і Мисько Лучченко залишалися незмінними. І лише у вересні 1658 р. Ковалевського змінив колишній сотник черкаський [823, 79] Федір Вовк, дещо пізніше став осавулом Іван Креховецький. Бунчук тримав сербин Мигай Митка. Осавулом військової артилерії був Маркович Семен, який знаходився серед чигиринських козаків ще у 1649 р. [823, 28].

Активними прибічниками Виговського були керівники експедиційного корпусу проти повстанців-пушкарівців: колишній полковник брацлавський Іван Богун на чолі козаків-охотників, полковник над іноземними найманцями Іван Сербин, старий Яцько Черкас, названий мешканцем голтв'янським [709, 73]. Загалом чисельність учасників походу сягала 1500 козаків і найманців.

У столичному Чигиринському полку відбулась зміна керівництва: старовинний полковник Білобровченко Григорій Хомич [823, 31] прийняв пірнач у Карпа Трушенка. Полковник Ілляш Богаченко у 1659 р. був замінений виходцем з канцеляристів гетьманської канцелярії Герасимом Каплуновським. За Виговського в Чигирині відомі чотири полковники. Повернувся до влади ще дореволюційний старшинський рід Білобровок, новою родиною як у козацькому середовищі, так і на полковничому уряді бачимо Каплуновських. Герасим Каплуновський з підписків гетьманської канцелярії перейшов на полковництво, мабуть, через уряд полкового писаря чигиринського та якийсь невідомий нам політично вигідний шлюб. Повернувся до влади в полку і один з полковників, який був ним і за Хмельницького – Богаченко.

Стрімко вгору пішли городовий отаман чигиринський, який походив з рідної для Виговського Овручини, Герман Гапонович, а також Іван Скоробагатько. Ще в червні-липні 1656 р. останній очолював делегацію до Москви, до якої входили майбутній лубенський полковник Степан Вербицький, підписок Остафій Фецькієвич

[620, 168]. У нагороду від царя він отримав дві пари соболів (у 8 і 10 рублів).

Лук'ян Сухина був посланий на початку 1656 р. на Дон, щоб звідти підбурити калмиків проти кримського хана [620, 24]. Після повернення продовжував очолювати Бужинську сотню. У Голтві сотником згаданий Шовкопляс, у Жовнині - Зощенко Степан Матвійович. До Запорозької Січі тяжів сотник сміловський Чигиринського полку, старий запорожець Михайло Іванович Стринжа, який з Остриницею ще “во время Чугуевщины меж своевольников был» [823, 41; 1485, 132].

Представники попередніх полковничих родин Безштаньок і Колосів поїхали до сусідніх полків, Коробка використовувався на дипломатичній ниві, Трушенки, Волевачі, Томиленки, Якубовичі, Бережецькі були відсторонені від влади і відійшли на задній план.

Усього за гетьманування Виговського відомо 8 урядових старшин Чигиринського полку, які представляли 8 родин. Три родини зберегли свій вплив з попереднього періоду (Трушенки, Сухини, Богаченки), п'ять родин на старшинських урядах були новими.

Черкаський полк Джулай Федір очолював полк весь час гетьманування Виговського, джерела зберегли вказівки про трьох сотників полку: смілянського Михайла Бурмаку, домонтівського Ярмолу Шкоду, піщанського Ониська Товстевича. Всього в полку в цей період відомо лише четверо старшин: полковник і три сотники, всього чотири старшинських родини, жодна з них на початковому етапі Національно-визвольної війни не фіксується серед старшин полку.

Канівського полковника Бутенка Андрія змінив Стародуб Іван. На його місце у 1658 р. став Савич Семен Леонович (Семенець), а навесні 1659 р. пірнач уже тримав Лизогуб Іван Кіндратович. Ще його дід шляхтич Лизогуб-Кобизевич Іван володів маєтністю у Величках [831, 12], його син Кіндрат володів батьківською маєтністю маєтностями у Величках, а також Пліховці Лавреновській [831, 12]. Він мав синів, серед яких найбільш відомими були Іван та Яцько Кіндратовичі (Кобизенки). Перший з них був реєстровим козаком Рощенкової сотні Канівського полку (1649 р.), сотником канівським (1658), полковником канівським (1659). Його брат Яків (Яцько Кобизенко) (?-1629-1698.9.08) розпочав службу козаком Гельмязівської сотні Переяславського полку (1649). Полковник канівський Савич поступився місцем Лизогубу і надалі не маємо інформації про цей старовинний козацько-старшинський рід.

У цей період відомі три полковники Канівського полку, три сотники, полковий осавул і писар - сім старшин з семи родин. Стародуби, Савич і Бутенки продовжували користуватися таким же значним впливом як і за Хмельницького, причому значно зміцнили своє становище Стародуби. Прийшов до найвищих щаблів влади рід Лизогубів і уже ніколи не покидав їх.

Заміною на корсунському полковництві Креховецького Івана на Золотаренка Тиміша Оникійовича гетьман засвідчував гнучку політику з метою заручитися підтримкою золотаренківців. Більше року полковником був Креховецький, не багато більше ніж півроку - Тиміш Золотаренко. Пізніше, після знищення Золотаренка, Виговський знову повернув пірнач Креховецькому.

За Виговського у Корсунському полку відомі дві повні полковничі родини і одна наказного, дві родини полкових осавулів (Миневські і Баклани) і дві сотницькі - всього 7 старшинських родин.

Дві полковницькі родини (Кравченків і Лютаренків) та одна наказного полковника Половців у Білоцерківському полку. З них дві останні були полконищими родинами і в попередній період, Кравченки ж були висуванцями після смерті Хмельницького.

Активними прибічниками Виговського були підписок ГВК, зять прилуцького полковника Федір (мабуть, немирівській сотник, де в реєстрі 1649 р. зафіксовані Панченко Андрушко, Василь і Григор), вінницький Дубицький Федір, сотник тульчинський Хначенко Іван; Чигиринському: осавул Одинець Андрій, сотник крилівський Тараненко Яцько, Каплуновський Герасим з братами; Білоцерківському: сотник настаський Рудина Андрій, ставищанський Лобачевський Семен, ходорківський Петровський Василь, торчинський Хильченко Іван, Адам–Степан Мазепа (з Білої Церкви); Канівському: сотники терехтемирівський [1177, 169] Бутенко Андрій, канівський Мітченко Василь (колишньої сотні Кулаги [1177, 169]), Рудницький Ян; Корсунському: сотники корсунські Мелешко Тироненко і Іван Половченко [1177, 179]; Черкаському: сотник смілянський Бурмака Михайло, Семен (Степан) Деланенко (Дзелеренко), Євстафій Фацкієвич; Чернігівському: сотник седнівський Ничипір Григорович; Ніжинському: полковник Гуляницький, сотник веркіївський Іван Косинський, Ян і Федір Чекановські (з сотні Дивицької); Кропивненському: Матіяш Папкевич, Гаврило Лісовець; Лубенському: сотник зінківський Онисько Товстевич; Гадяцькому: “намісник” Гадяцького замку Тиміш Самуйлович (1655) і від нього заслани Іван і Гаврило Поривай [772, 44]. Останній був нобілітований в 1659 р. [707, 219], Миргородському: полковник Григорій Лісницький і осавул полковий Іван Зарудний, Полтавському: сотники санжарський Григорій Зарудний і богацький Іван Грицута, Уманському полку: сотники бабанський Григорій Білогруд і цибулівський Максим Булига, Брацлавському: Дмитро Солонина, Київському: сотник житомирський Соколовський, коростишевський Іван Богатиренко, Захар Сурта (чи не син ігумена Спаського Максаківського монастиря (?–1646–1654–?) Іосифа Сурти).

Старшини Криштоф Слоневський, Стефан Дереневський, львівський міщанин-грек Феодосій Томкевич, Юрій Папара тако ж склали надійну опору гетьману на початковому етапі.

Серед 18 старшин, яких вичленила Т.Яковлева, вона помилково називає живими 4 [1485, 62, 422-423], насправді ж, продовжували жити і активно діяти семеро (Богун, Воронченко, Джеджалій, Жданович, Лобода, Носач, Пушкар), таким чином ротація виділеного авторкою керівного ядра складала не 80%, а 61 %. Під час протистояння за Виговського з нього випало ще двоє – Пушкар і Джеджалія, тобто на кінець його гетьманування з названих старшин залишалося п'ять, тобто 28 %.

На Лівобережжі в Переяславському полку за Виговського відомі чотири полковники Сулима, Колюбака, Чючар, Цицюра. Іван Колюбака козакував у сотні Чикмена, а потім, перед полковникуванням мав бути сотником у ній. Десь в кінці вересня – на початку вересня 1658 р. Колюбака змінив Чючар Стефан, і в цьому ж місяці (вересні) полковником став сотник бориспільський Цицюра Тимофій

Ярмолайович. Серед наказних полковників Цицюри відомий Коленченко Богдан.

Київського полковництва міцно тримався Павло Яненко-Хмельницький, за якого наказними були Дворецький Василь і Якимович Іван. Останній повернув собі полкове писарство, змінивши у 1658 р. Скорохода Пилипа Степановича.

Полковими осавулами були Зарудний Тиміш (1658) і Молява Богдан (1659). У Києві козацьку сотню очолював Третяк Семен.

Полковником ніжинським за Виговського був Гуляницький Іван [730, 10], наказним - Кобиляцький Григорій. До травня 1658 р. слід віднести інформацію про те, що “видя де Выговского неправду, отобралось было из пять корогвей и хотели от него отстать...И сведав де то, Выговский велел тех людей порубить, а ушло их только 50 человек...покидая жены и детей» [709, 35]. Важко визначити, яка частина (кількісно) виступила проти Виговського так як невідома кількість сотень у Ніжинському полку в 1658 р. Але п'ять сотень складають не менше 20 % (в найкращі часи полк нараховував 24 сотні щонайбільше [1070, 202-230]).

Золотаренко Василь усунув Гуляницького з уряду полковника лише в умовах кризи правління гетьмана, що ще раз підтверджує, що Виговський був на боці Гуляницьких у їх боротьбі проти Золотаренків. В.Степанков пише: «У цій ситуації з невідомих причин Г.Гуляницький втрачає посаду ніжинського полковника (ним стає Василь Золотаренко) і переїздить у Правобережну Україну» [1383, 92]. В силу того, що Ніжинський полк не брав участі в обороні Конотопу, вважаємо, що Гуляницький уже з самого початку оборони був наказним гетьманом, а не полковником ніжинським, а полковником був Золотаренко щонайменше з квітня 1659 р.

Поруч з Золотаренком до влади у полку прийшли Ребухи, з яких Гаврило вступив до козацтва у сотню Ніжинську Красножона, а Іван Ребуха до сотні Нагорного [823, 467]. Згодом Іван став полковим обозним ніжинським (1659). Серед ніжинських сотників відомі Завадський Федір, Левко Бут, Ракушка-Романовський Роман (у 1659 р. став судею полковим) [1245, 8], Кобиляцький Григорій. У Глухові Мироновського Артема в травні 1658 р. змінив Уманець Пилип. В цей час там відомий наказний сотник Семен Чорний. Коропський сотник Ковалевський Ничипір став полковником у наказного гетьмана Івана Безпалого, а Зражевський Кирило - полковником батуринським. На Стародубщині відомий лише мглинський сотник Жук Ісак, звідкіля маємо мінімум джерельних згадок через те, що “цілком спокійно було у Стародубському полку” [1485, 67].

Після смерті Богдана Хмельницького на чолі Чернігівського полку стояв покозачений шляхтич Іоанікій Силич (?-1627-1663). Ставши полковником у 1657 р., він міцно тримав Чернігів у своїх руках завдяки підтримці родичів у козацькому (Слободецькі, Мальцевичі) і міщанському середовищі (його тестем був шляхтич, бургомістр чернігівський Василь Радченко). Полковим обозним при Силичі був Олександр Ковтунович, який зійшов з політичної арени разом із своїм патроном. З наказних полковників відомий лише один Григор Ничипір.

Серед політичних акцій літа-осені 1659 р., за підрахунками Т.Яковлевої, Силич брав участь лише в акції з'єднання старшин проти Виговського 9 вересня [1485, 446], що є дотичним підтвердженням того, що всю 70-денну оборону Конотопа (з 19 квітня по 28 червня 1659 р.) [907, 17] Чернігівський полк на чолі з своїм

полковником витримав в облозі. Документи вказують, що з наказним гетьманом Григорієм Гуляницьким були “полковники Черниговский и Кальницкой”, тобто Іоаникій Силич та Іван Вертелицький.

Полковим сотником при Силичі був покозачений шляхтич Станіслав (Стас) Коханенко (?-1613-бл.1686). Він мав маєтності у с. Ляховий Білоус, крім того отримав 22 квітня 1658 р. гетьманський універсал на сл. Гучин з млином. Станіслав був одружений з Раїною Станіславівною Піончинською, донькою земського судді чернігівського. В придане батько надав їй сс. Сибереж і Ямище. Через шлюб доньки Ганни (?-1640-1701-?) з ним породичався Карпо Мокрієвич (додаток Д.18.), з Параскою одружився Костянтин Дворецький, з Гафією - Микола Грембецький, з Уляною - представник відомої київської міщанської родини Іван Тадрин.

4 липня 1658 р. Станіслав Кохановський записав хутір Гучин своєму зятю Карпу Мокрієвичу і донці Ганні [1242, 570], власність Кохановського с. Білоус Євтухов як придане потрапило до роду Грембецьких, с. Листвин дісталось онуку Самійлу Мокрієвичу, с. Білоус перейшло згодом до Красовських [731, 35].

З перших днів Вивольної війни серед повстанців були Гутор Костюк, у 1657 р. гетьман Б.Хмельницький надав універсали Лукашу Носачевичу і Івану Домонтовичу (додаток Д.22.). 1 травня 1658 р. Носачевич отримав універсал на ґрунти, а спільно з Карпом Мокрієвичем отримав гетьманський універсал 20 травня 1659 р. на сл. Роїську. Ці два шляхтичі знаходились у козацькому війську на старшинських урядах. Лукаш, «маючи ґрунтъ свой власній за Чернеговомъ, съ которого перед тимъ ґрунту конную отправовавль въ войску службу, а теперъ у войску нашемъ такъ же повинность належну отдавати маеть» [838, 231].

Седнівським сотником був Григор Ничипір, вибельським - Шуба Степан Васильович, понорницьким – Ходко Матвій, у Любечі відомий наказний сотник Кґрищенко Хилько, а також Ращенко Хома, який у 1659 р. був переведений до Роїща, 11 лютого 1659 р. гетьман Виговський, “маючи взялд на заслуги в войску Запорожском и до далшой хотячи потягнути нам и войску услуги пана Хому Ращенка, сотника Роисского”, надав йому “млин Роисский з Беркшлевщиною, зо всеми пожитками, и слободку при том же млине закликати” [1243, 275].

Киселівським сотником був Свіонтицький Федір, слабинським - Домонтович Іван, який 10 серпня 1659 р. отримав гетьманський універсал на сс. Смолин і Максим.

Серед козаків Сосницькій сотні продовжували користуватися впливом Красовські. 5 червня 1659 р. сейм у Варшаві затвердив за козацьким старшиною Йосипом Красовським Волинку [1241, 566]. Значно укріпив своє керівне становище у Любецькій сотні Унучко-Посудевський Сава Кононович.

Полковник прилуцький Петро Дорошенко на старшинській раді 12 жовтня 1657 р. в Корсуні виступив за московську орієнтацію і цю позицію підтримав Виговський [707, 44]. Під час повстання Пушкаря на чолі полку він вів бойові дії проти повстанців. 7 вересня 1658 р. його ще бачимо “в таборі під Гадячим” [996, 35]. Зосередив полк проти наступу московських військ у Срібному, але утримати містечко під ударами князя Пожарського не вдалося. На чолі полка брав участь в трьохтижневій облозі Гадяча. В цей же час наказним полковником прилуцьким зустрічається брат Петра Дорошенка Степан. В липні 1659 р. полковником прилуцьким був Петро Дорошенко, а у вересні вже був Федір Терентійович

Терещенко Полковником прилуцьким згаданий в 1658 р. Воронченко Яків, а наказними у вересні 1659 р. були Дорошенко Степан і Горленко Лазар.

Вовченко Малош розпочав війну у сотні прилуцькій Омеляна Проценка, став полковим обозним (1658), а потім протягом кількох років городовим отаманом прилуцьким (1658-1663). Себастьянович Василь продовжував утримувати уряд місцевого полкового писаря. У 1649 р. серед полкової старшини прилуцької згаданий Богдан Лавренченко [823, 439], серед товариства - Лавриненко Панко. Лавринович Федір, мабуть, належав до цієї місцевої розгалуженої козацької родини і став полковим суддею (?-1657-1659). Той факт, що у 1659 р. його змінив місцевий прилуцький покозачений шляхтич [618, 1] Чорнишенко Трохим, записаний у реєстрі 1649 р. як Трохим Чорниш [823, 439] засідчує, що Лавринович тримав бік Виговського. В грудні 1659 р. він разом з колишнім полковником прилуцьким П. Дорошенком у супроводі чотирьох козаків прибув у складі делегації від гетьмана Юрася Хмельницького до Москви [618, 1].

На боці Виговського були представники Січі - писар кошовий Крисько Лукашевич і полковник кінний запорожський Канівець Кирило Андрійович. Безсумнівним успіхом запорозької політики було приведення 16 лютого 1658 р. на кошове отаманство прибічника Виговського Пашка Гамона, але йому не вдалося довго утриматися. Нове керівництво Січі, очолюване кошовим Яковом Барабашем, військовими судьями Пашком Савичем і Марком Корсунцем [965, 105], вважало Виговського "гетьманом городовим" і звинуватило його: риболовлю у річках віддав у аренди, заборонив винокуріння на продаж без гетьманського дозволу, риболовлю і винокуріння на продаж обклав податками, з скарбу військового не виділяв коштів на військо, а лише відговорювався, що на дипломатичні потреби, послів приймає і відправляє без дозволу монархічного патрона.

Як бачимо з цих звинувачень, запорожцям було важливіше знищити гетьмана Виговського, а не зовнішньополітична орієнтація. Запорожці вимагали проведення нової козацької ради під Лубнами, в урочищі Соляниця, а найкраще - на Запоріжжі. Московські ж урядовці, не розуміючи української козацької специфіки, пропонували проведення ради у місті Києві, яке з точки зору козацьких традицій відрізнявся від будь-якого іншого міста лише колосальним православно-культурним впливом та історичною традицією столиці княжої Русі. Запоріжжя бунтувало і Виговський в кінці жовтня 1657 р. збирався вести проти нього війська [1378, 19]. У Кременчуку городові козаки затримали запорізького ватажка Якушу Клишенко (Клишу) і відіслали до гетьмана, а посланця із Запоріжжя до Виговського Дмитрашку Січена Щока гетьман наказав закувати і кинув до в'язниці [965, 81]. Кіш вислав до Москви Михайла Стриджу, Івана Степаненка, Якова Остапенка і Семена Остапенка Голуховського [965, 76-77]. «Трое з нас – Остапенки і писар, живуть в Миргороді близько Грицькового двору і знають його здавна» [714, 68]. Стосовно останніх слід відзначити, що це колишні прибічники Матвія Гладкого, які, мабуть, якийсь час вимушені були переховуватися від Григорія Лісницького на Січі. Семен Голуховський був одружений з сестрою полковника Василя Золотаренка, тобто був швагром Б.Хмельницького.

Козаки полків січової орієнтації і впливу дійсно хотіли, як казав І.Виговський, «меня и иных полковников убить и избрать им гетмана и полковников по своим

нравам» [1485, 128]. На побутовому рівні незадоволення посилювалося тим, що за угодою з Московською державою кожний козак мусив мати за службу по 10 талерів в рік, але козаки не отримали ні талера [707, 125]. В лютому 1659 р. цар дав вказівку зорінтуватися на організацію козацького реєстру у 60 000 [709, 315].

Бік запорожців тримав полковник полтавський Мартин Пушкар. Його політичні опоненти стверджували, що «аренды винныя и табачныя и иные всякие полку Полтавского» Пушкар «сам болши всего корыстуетца, быдочи лет 11 полковником, и откупа розные сам от себя отдавал, и всеми владел прибылми и на свой обиход обарочал» [707, 120; 714, 211].

Про старшину Полтавського полку цього часу відомо наступне. Фундатори козацтва у Полтаві Сава Педашенко і Костянтин Кублицький (додаток Д.7.) стали сотниками полковими, на чолі ще однієї сотні в Полтаві (колишньої Аксютині) став козак цієї сотні Юрченко Василь.

Відомо, що у 1658 р. загинули обидва полкові осавули, але знані лише їх імена Михайло (Мисько Степаненко, Михайло Денисенко [823, 407]?) та Мирон (Мирон Барчиненко [823, 407]). Процеси зміни керівництва йшли у новостворених Санжарській і Старосанжарській сотнях. У Старих Санжарах місцевого сотника (колишнього козака Борковської сотні) Мисана змінив Зарудний Григорій Федорович, присланий з Чигиринського полку, а у Санжарах Чорномаз Іван поступився урядом Дурицькому Якову. З Богацької сотні була вичленена і утворена сотня з центром у Біликах, яку очолював місцевий старожитній козак Грицюта Іван.

Григорій Лісницький ще у кінці жовтня 1657 р. у Миргороді зібрав полкову раду і намовляв присягнути хану [709, 31], розіславши по сотнях “статті Лісницького”, які гетьман послав збирати місцевого полкового писаря Івана Войтенка. Звістка про те, що «учинилось бунтовство и убили 2 полковников, нежинского да миргородского» [711, 759], лише частково підтверджується у частині бунту. П’ять сотень Ніжинського полку, які хотіли пристати до повстанців були вирубані [709, 35]. Миргородський же полковник Лісницький продовжував тримати пірнач, як і ніжинський Гуляницький. Павло Тетеря оцінку ситуації зробив наступну: «на тех полковников еще при гетмане у войска была нелюбовь» [711, 759]. Це, в якійсь мірі, засвідчує і особисте відношення Тетері до цих полковників.

“Бунт Лісницького” розглядається Т.Яковлевою “як спроба миргородського полковника бік Криму” [711, 759]. Вона стверджує: «Першу спробу усунути його від влади (а можливо, виявити реакцію старшини на подібну акцію) зробив Г.Лісницький, який після повернення з походу (на з’єднання з А.Жадановичем) відмовився повернути Юрію булаву та бунчук. Обурені цим полковники (а не регент, який мав би насамперед пильнувати інтереси Богданового сина) з’явилися до нього, силоміць відібрали клейноди й віддали гетьману» [1374, 214].

Замість наказного полковника миргородського, мабуть, осавула полкового ще від початку війни [823, 373] Леська Козла у квітні 1658 р. «по своим нравам» [1485, 128] обрали Степана Довгаля. В квітні Лісницький стверджував: «мятеж учинился, потому что всяк называетца казаком» [714, 206]. Але уже в червні “ Миргородского , что выбран был в полковники, Степана Довгаля, изымав, Миргородцы держат за приставом в Миргородке, и вместо ево выбрали в полковники по прежнему Козла [

1036, 25-27; 1037, 69-71] и к гетману с Миргородка с тем приехали» [707, 127]. В полку розгорнулася справжня громадянська війна між прибічниками і противниками полковника Лісницького, який став на бік Виговського: Олесь Козла знову змінив Степан Довгаль, який був противником Виговського. У листопаді 1658 р. Ромадановський захопив Миргород, «многие дома разорили, и пограбили мещанские» [713, 260].

У лютому 1659 р. Довгаль прийняв верховенство Виговського і його той помилував [707, 222]. Як наслідок, мабуть, цих подій в 1659 р. з Миргорода і навколишніх сотень зірвалося 670 чоловік, яких очолив Іван Андрійович Семененко і перейшли на Слобожанщину, де заснували Салтов [873, 32]. Кістяк цієї групи складала козаки миргородської сотні Гаврила Гладченка, що значно послабило позиції антивиговського угруповання [823, 377, 378].

Увесь цей час у полку активно підтримував Виговського покозачений шляхтич, осавул полковий Іван Зарудний, якого, мабуть, спеціально перевели туди з Уманського полку. Вихідця з Ромен [823, 393] Войтенка Івана на полковому писарстві миргородському змінив Блажевський Федір, який, можливо, походив із зінківського козацтва. Так, представники цієї родини Жадан і Стецько Блажевські були серед перших козаків Зінківської сотні (1649) [823, 413], а наказним сотником грунським у 1680 р. став Блажецький Леонтій. Наступним полковим писарем був активний прибічник московської орієнтації Лях (Голуховський) Семен (Сенча) Остапович, який мав тісні зв'язки з січовиками.

Полкову сотню Миргородську очолював Прокопович Степан, а потім Ольшанський Петро, який походив з лубенської козацької родини. Хомутецьку сотню після Павла Апостола (додаток Д.16.) тримав Король Григорій, який перед тим був місцевим отаманом. Іван Грицута був серед перших козаків Богацької сотні [823, 418] і згодом її очолив. У квітні 1658 р. відбулась зміна сотника в Хоролі. На місце Пилипа Якимовича був обраний якийсь Федір. Не виключено, що рід Якимовичів перейшов з Кременчуцької сотні Чигиринського полку до Хорольської [823, 51].

Підтримуємо точку зору, що раніший сотник хомутецький Миргородського полку Апостол Павло одночасно з Миргородським очолив Гадяцький полк. У цьому полку відомі полкові сотники Ничипорович Василь і Животовський Павло, котельвський Якименко. Іван Юхненко Силка зафіксований у реєстрі 1649 р., в сотні був також Васько Силчин брат [823, 435-436]. Не виключено, що полковник Іван Силка походив з Лютенської сотні, і в такому разі був у ній сотником. Це пояснює той факт, що сотника лютенського 1659 р. Олефірова Сахна у цій сотні 1649 року не було. Він був чи прийшлим чи представником молодшої генерації. Можливо, він походив з родини Олефіренків, які зосереджувались у Веприцькій сотні. Там уже в 1649 р. були Яцько і Гнат Олефіренки [823, 427].

Веприцьку сотню очолювали два сотники на ім'я Данило. У реєстрі 1649 р. серед козаків сотні є лише два Данила: Чорний і Світличний. Можливо, сотники Семенович Данило у 1658 р. і Дмитрієвич Данило у 1659 р. і є представниками цих родин. Третій же сотник цього періоду Погребінський Пилип, мабуть, у сотні був людиною прийшлою.

Серед старовинних рашівських козаків був Підсиненко Савосько [823, 433]. Враховуючи його місце у сотні, можна з впевненістю стверджувати, що він змінив першого сотника рашівського Феська Жижку, але вже іменувався Вербицький (Підсиненко) Севаст'ян Іванович.

Зіньківську сотню очолював Гаврилович Левон. Можливо, це Левко Подкученко, який з родичем Андрієм зафіксований серед козаків сотні у 1649 р. [823, 412]. Пізніше сотникував якийсь Михайло. Комишенських козаків у походи водив Сагайдачний Михайло Гаврилович.

У Лубнах увесь період вдалося утримуватися на полковництві Швецю-Омельяновичу. Жовнинська сотня від Чигиринського полку відійшла до Лубенського. В цей час в ній відомий сотник Зоценко Матвій Степанович (1657). Лукомська сотня перейшла сюди від Полтавського полку і її сотником був Солонина Дмитро. У Лохвиці сотниками були Скребець Васько, Геращенко Савка, Випреск Андрій, Білецький Ілля, Партолка Іван, наказним Лавренко Іван.

Козак Роменської сотні (1649) [823, 393] Войтенко Кіндрат в липні 1655 р. разом з миргородським сотником Кирилом Якимовичем їздив до царя під Смоленськ [620, 39]. Став сотником Роменської сотні. У 1656 р. полковий писар миргородський Іван Васильович називав його “кормильцем моїм” [620, 237]. Не приставав до полковника Степана Довгаля, а підтримував наказного гетьмана Івана Безпалого, від якого отримав характеристику «человек добрый, и шатости и измени от него не чают» [707, 110].

Полковник кропивненський Філон Джеджалій, мабуть, весь час коливався у прийнятті рішення на чій бік стати. Взяв участь в поході прибічників Виговського проти повсталі Полтави, але погодився з Пушкарем захопити в знищити Виговського. В результаті невдалої змови Виговський залишився живим, а полковник Пушкар зарубав Джеджалію.

6 червня 1658 р. білгородський воєвода Г.Г.Ромадановський отримав таємну інструкцію: виступити в похід і з'єднатися з Виговським, татар відпустити і замирити з бунтарями. В разі ж Виговський татар не відпустить, то воєводі “за ево Мартина Пушкаря с товарищи стоять” [618, 16]. В разі, якщо Виговський відпустить татар, тоді викликати Пушкаря, Барабаша, Стринжу, Донця, Чернігівця і писаря Сеньку і віддати “за пристава” [618, 19]. Якщо Виговський розгромить повстанців сам, то зупинити військо в Прилуках.

Складнощі у гетьмана в організації антипушкарівського походу були значні. Виговський свідчив: “Многие пристают к Пушкареву совету; у полковников, которые теперь при мне, не много людей, другие идти не хотят, и если бы я не пошел, то все бы пристали к Пушкарю».

З відомих старшин в поході були генеральний обозний Носач, суддя Лобода, черкаський полковник Джулай, переяславський наказний полковник Сомко, полковники ніжинський Григорій Гуляницький, чернігівський, прилуцький, іркліївський, канівський, чигиринський, татари на чолі з Карач-мурзою [618, 40].

Джерела засвідчують, що проти гетьмана мали задум виступити полковники миргородський і ніжинський [1378, 30]. Лубни також заперлися від Виговського. Голтва підкорилася Виговському лише під загрозою знищення. Гадяч обороняли полковники Гаврило Рибинський, Василь Богун, Лукаш Климович [966, 340].

Ще у березні 1658 р. в залогі проти Пушкаря посилаються Ніжинський, Прилуцький і Переяславський полки [709, 24]. В активних діях проти полтавців не бачимо полку Київського (полковник Павло Яненко, наказний Василь Дворецький).

Вночі 1 червня 1658 р. пушкарівці організували напад на табір Виговського, під час якого прибічники останнього втратили 10 000, пушкарівці ж – 8000 і самого проводиря Пушкаря. Зійшов з політичної арени старий полковник ірклівський Філон Джеджалій, який в останю мить невдало організовував захоплення гетьмана пушкарівцями, що стало результатом того, що «Пушкаренко агітував між козаками, особливо у полковника Джеджалія» [966, 236]. Внаслідок цих подій Кропивненський полк було знищено.

Після поразки повстанців полковником у Полтаву Виговський призначив Філона Гаркушу, яким мав тут якісь родинні коріння. Але останній пробув на цьому уряді лише п'ять місяців (1658.06.-11.) і у листопаді 1658 р. на його місце полчани обрали сина Мартина Пушкаря Кирика. У червні 1659 р. він відрядив священника Єпіфанія до чигиринського полковника Каплонського. Того схопили, а Кирик Пушкаренко (додаток Д.3.) здійснив спробу втечі, але був заарештований (липень-вересень 1659 р.). Внаслідок цих подій полковником обрали старовинного козака 1-ї Полтавської сотні Федора Жученка [1340, 457-464] (додаток Д.10.).

Виговський в кінці червня 1658 р. за погром Гадяча заарештував, а потім знищив переяславського полковника Івана Сулиму [966, 240]. Наступному переяславському полковнику Колюбаці через кілька місяців відсікли голову. Переяславчани на чолі з Сомком (щоправда, сам Сомко від гетьманського гніву вимушений був втікати на Дон) все ж у поході на Полтаву були, а корсунчан - не було однозначно. Як наслідок цього, корсунського полковника Тимофія Оникієнка за те, що «он с полком своим с ним не ходил» [618, 39] розстріляли. Враховуючи те, що він доводився двоюрідним братом Василю та Івану Золотаренкам [1070, 67], Виговський наніс удар прибічникам Ю.Хмельницького Золотаренкам. Раніше Тиміш Оникієнко був сотником Ніжинського полку, наказним полковником як в ньому, так і в Стародубському полку. Ще за життя Хмельницького став полковником в Корсуні (1656) [1400, 98]. Після страти Оникієнка Виговський направив в Корсунський полк Креховецького, який став тамтешнім полковником.

Поряд з репресіями проти полковників було розстріляні 12 сотників різних полків «за точто они писмами ссилались с Пушкарем». Уманський полковник Безпалій, паволоцький Михайло Суличич, генеральний осавул Ковалевський від гніву гетьманського повтікали.

Паволоцький полковник [1073, 27] Михайло Суличич ще 18 травня 1657 р. написав листа київському воєводі Андрію Бутурліну і наказному київському полковнику Павлу Яненку лист про антиросійські дії Виговського [707, 115]. Не пішов в похід проти повстанців Пушкаря і після перемоги Виговського вимушений був втекти з полку [707, 315]. Але той факт, що в жовтні 1660 р. він був послом від Юрія Хмельницького до Москви [618, 1], засвідчує його орієнтацію на молодого Хмельниченка.

Осаул генеральний Іван Ковалевський (?-1610-раніше 1665), за його словами, «для того уряд оставил», що «гетман розными жестокими муками умучил и смерти предал» багатьох старшин (вересень 1658 р.) [707, 156].

Слушною видається думка про Виговського, «що не варто зображувати його ледь не жертвою дворушництва з боку оточуючих пропольски настроєних сподвижників І.Груші, П.Тетері, Ю.Немирича, Г.Гуляницького, бо гетьман сам був великим майстром політичної гри і вже з початку 1658 р.» [1385, 188]. Не варто забувати, що поворот гетьмана від московської орієнтації привів у лави його прибічників усі українські антимосковські елементи. Так, маємо звістку, що Ярема Петрановський приїхав із Брацлавського полку служити до Виговського лише після того, як останній відійшов від московської орієнтації [619, 13].

Наступний виток знищення старшинського корпусу пов'язаний з виступом Безпалого, який втік з Умані на Січ, а потім побував на аудієнції у царя і очолив залишки розгромлених пушкарівців. Він виступає як один із проводників спільноти городових і запорозьких козаків, заявляючи: «Між нами, військом кошовим і городовим, такої міжусобної брані не було, тільки брат за брата, а товариш за товариша вірно й любовно усі єсьмо вкупі жили» [1480, 207]. Джерела свідчать про Безпалого «тот де уманский полковник, от нево...отложась, ездил к государю к Москве, и государь де с ним с Москвы послал на нево, писаря, ратных людей, и тот уманский полковник, пришёл с Москвы, взял черкаских три города, которые отложились с ним, писарем от великого государя и многих де черкас в тех городах порубили» [619, 101]. У лютому 1659 р. Безпалый уже знаходився у Ромнах.

Нащадки Івана Безпалого у кінці XVIII ст. внесли до родовідної книги Новгород–Сіверського намісництва розпис свого роду, за яким Іван мав сина Дем'яна, цей, в свою чергу, сина Прокопа. 70–річний Іван Прокопович (1787), одружений з міщанкою Килиною NN, проживав у Кролевіці. Чину не мав і за віком уже не служив [607, 208].

У кінці квітня перед Безпалим, який іменувався гетьманом до царського указу, до козацької ради, капітулювало Красне. Влітку 1659 р. під його керівництвом було 3360 козаків [709, 398]. Направлений проти них у грудні 1658 р. козацький корпус (Канівський, Черкаський, Чигиринський, Корсунський) під керівництвом переяславського полковника Цицюри, наказного гетьмана Скоробагатого, генерального писаря Груші в бою з російськими військами князя Ромодановського під Лохвицею поніс значні втрати.

На допомогу Виговському прийшли польські і німецькі війська (всього 5-6 тисяч чоловік) [1391, 95; 714, 267]. 16 січня 1659 р. Виговський написав листа королю, дякуючи за підтримку і просячи додаткової допомоги [811, 307]. Відправляється нове посольство (Ю.Немирич, Г.Лісницький, С.Мазепа). Тим часом бойові дії продовжувалися. У лютому 1659 р. Лохвицю безрезультатно тричі штурмували козаки наказного гетьмана Скоробагатого. На Великдень князь Пожарський розгромив Прилуцький полк, козаків розігнав, а полковник П. Дорошенко втік. Князь Г.Ромодановський від імені царя надав уряд полковника прилуцького Якову Воронченка [996, 57].

У боротьбі проти пушкарівців і московитів відзначився рід Гуляницьких. Наступ на Гадяч і Лубни очолював найбільш відомий його представник – Григорій [910, 102]. Ніжинський, Прилуцький і Чернігівський полки під його керівництвом зосередились у Варві. Там проти них вели бойові дії полки князя Г.Ромодановського. На допомогу козакам Виговський направив корпус наказного гетьмана Івана

Скоробагатько (підрозділи Переяславського полку, волохів і сербів), яким вдалося локалізувати конфлікт. Гуляницький з Чернігівським і Кальницьким полками перейшов до Конотопу і став героєм Конотопсько битви.

Генеалогія цього роду дуже складна і покищо ґрунтовно не досліджена. Вважається, що родовою маєтністю було село Гуляники на Волині, де цей боярський рід, вперше згаданий у 1516 р., дав багато гілок, чисельність яких, дійсно, вражаюча. Розширюючи свої володіння за рахунок колонізації на схід з Волині вони прямували на Поділля, а пізніше на Київщину і Чернігівщину. Не виключено, що це рід Дубин-Гуляницьких. Особливою їх увагою користувався Корсунь.

У козацькому реєстрі 1649 р. бачимо аж 20 Гуляницьких, більшість з яких у Корсунському полку. Найбільш відомим серед них став полковник корсунський, потім ніжинський Григорій Гуляницький. Встановленню генеалогії Гуляницьких дослідникам допомагає поминальний ряд роду Григорія, очевидно, ним внесений до одного з монастирських синодиків. Поминались Іван, Герасим, Анатолій, Кирило, Ганна, Діонісій, Захарій, Сава, Мартин, Федір, Климент, Данило, Іоан, Марія, Катерина, Євдокія, Іоан, Іоан, Марко, Гафія, Яким, Мартин, Симеон, Гафія, Віра, Ірина, Євдокія, Яків, Феофілакт, Ганна, Василій, Іван, Ничипір, Гафія, Гафія, Ірина, Марія, Василь, Марія, Іоан, Димитрій, Гафія, Настасія, Настасія, Євдокія, Давид, Тетяна, Марія, Ганна, Тетяна, Данило, Сава [1033, 46]. З синодика бачимо, що основоположником цієї гілки був Іван Гуляницький. У реєстрі 1649 р. зафіксовані у Корсунському полку Мартин, Клим, Данило, Іван, Васько, Іван (в полковому товаристві), Іван, які згадуються у синодику і Квітка (у керівництві корсунської сотні Гаркуші), Конон, Яцько (Яків) (у керівництві корсунської сотні Гаркуші), Хома (в полковому товаристві) яких немає там. У Корсуні в той час було два Григорія: наш герой у полку займав шосте місце, тобто був серед полкової старшини, заслужених козаків; другий Григорій був рядовим козаком однієї з Корсунських сотен.

Григорій був одружений з Ганною Шептицькою. Подружжя мало синів Андрія та Антонія, доньок, що одружилися з Грабковським і Блажовським. Одну з них зустрічаємо у Києво-Печерському монастирі у 1667 р. разом з черницею Настасією (Ганною Золотаренко) Хмельницькою. Крім того, Максимович вважав полковника Івана Гуляницького братом Григорію [1169, 688], але це твердження ще вимагає додаткової перевірки.

Стосовно походження Гуляницьких дещо додає факт надання під час нобілітації Григорія у ленне володіння Носівки і Кисилівки. У поєднанні з свідченнями про те, що Іван Гуляницький був дідичним старостою носівським, можемо, стверджувати, що ця гілка Гуляницьких мала пряме відношення до Носівки і Корсуня. У зв'язку з цим стають зрозумілішими і причини призначення Гуляницьких на ніжинське полковництво. Григорій Гуляницький відтіснив Золотаренків на Ніжинщині.

На Правобережжі ще у 1689 р. в Корсуні бачимо козака Клима Денисенка Гуляницького, який надав місцевій Пречистенській Богородичній церкві львівську Євангелію 1644 р. Нащадки когось з Гуляницьких переходять на Лівобережжя, у XVIII ст. зустрічаємо їх серед козацько-старшинських, у XIX ст. – серед священницьких родин Полтавщини.

Головним плацдармом Виговських стали території їх батьківщини Овруччини і українсько-білоруське порубіжжя. Данило Виговський став полковником бихівським, Костянтин – пінським і турівським, Василь – овруцьким.

На його боці була шляхта Овруцького повіту (ще у 1651 р. повітову корогву очолював місцевий староста полковник Владислав Немирич (ротмістр Криштоф Третяк, поручик Ян Стецький, хорунжий Самуель Стецький). У корогві Юрія Немирича служили поручик Модлишевський, хорунжий Красовський, шляхтичі Стецький, Липлявський, Пузиревич, Крентовський, Домбровський, Коркошки, Тушовські [804, №19, 14]. Ротмістром гетьманської надвірної корогви Виговського став Іван Тарнавський. Були розгорнуті сотні у Житомирі, Коростишеві. Житомирським сотником став Калин Соколовський, а коростишевським - Іван Богатиренко.

Згадаємо, що “пінська шляхта, приймаючи 1657 р. протекторат Хмельницького, цим самим маніфестує свою єдність із усією Україною” [1160, 347]. Близький соратник Виговського шляхтич герба "Абданк" [811, 192, 351, 437] Іван Груша (?-1630-1666-?) належав до покозаченої шляхти українсько-білоруського порубіжжя (не виключено, що з Пінсько-Турівського полку [1070, 164]). Він тримав зв'язки із своїм рідним регіоном, який був базовим для Виговського і всього шляхетсько-козацького угруповання.

Ще у квітні 1659 р. Виговський був впевнений у вірності білоцерківського, уманського і паволоцького полковників, про що сповіщав короля [1337, 109]. Польський же резидент при гетьмані доповідавав про їх зносини з лівобережним козацтвом з метою переходу на бік царя [1337, 109].

Уже у травні активну діяльність на Правобережжі розгорнув Ю.Хмельницький, який став із загоном 300 козаків поблизу Чигирини у Борках [714, 386]. Розсилав листи із закликом не йти до Виговського, направив на Січ свого посланця І. Брюховецького. На раді в травні, яка відбулась в Чигирині, полковники уманський М.Ханенко (додаток Д.19.) і білоцерківський І.Кравченко відмовлялися продовжувати бойові дії проти московитів [1337, 109]. Тоді ж до Варшави була направлена козацька делегація на сейм по ратифікації Гадяцької угоди, її очолив генеральний обозний Носач. 10-30 травня делегація знаходилась на сеймі, а потім повернулася в Україну. В червні на сеймі послом був генеральний писар Іван Груша [707, 214]. Після 20 червня відбулась присяга королю на основі Гадяцької угоди.

Ніжинський полковник В.Золотаренко з Борзни напав на підрозділи П. Скуратова. У відповідь князь Трубецькой направив проти золотаренківців російські полки, які підтримувалися безпалівськими полковниками І.Силкою, І.Донцем (колишній сотник Книшівської від Гадяча сотні [832, 432]). Вони розгромили сотні Ніжинського полку і захопили Борзну.

Обидва боки несли втрати старшинського корпусу. У битві під Голтвою діяли загони Карач-бея і як похвалявся І.Виговський коронному обозному А.Потоцькому: “мало хто видостався звідти і вся Москва лягла на полі битви, а старші взяті до неволі, між ними є і Силка, керівник оборони Зіньківа, який був схоплений і приведений до мене, а тепер досі залишається прикутим до гармати” [787, 83]. З іншого боку, в червні в одному з боїв під Ніжиним в московський полон потрапив писар наказного гетьмана, генерального осавула [1276, 51] Івана Скоробагатого

Захар Шийкевич [707, 278].

Виговський же продовжував персональні суперечки з окремими впливовими старшинами. Відбулася зміна полковника київського (у квітні-червні 1659 р. Якимович був замінений на Бутрима Василя). Навесні 1659 р. на чигиринській раді стався конфлікт з білоцерківським та уманським полковниками. Іван Кравченко і Михайло Ханенко заявили, що «они болши того кровопролития не учнут» [1276, 51]. Гетьман же, у відповідь, «за то на них кричал і велел их посажать на пушки і велел было их порубить. І чернь де тех полковников рубить не дали» [1276, 51]. Виговський зробив спробу примиритися з частиною переяславської старшини. 8 квітня 1659 р. Сомко був nobilitований і йому наданий герб «рука, оголений меч тримаюча і на верху шлем», він знову став наказним полковником переяславським. Проте Сомко залишився у таборі ворогів гетьмана.

Продовжуючи бойові дії, у липні Виговський підійшов до Ромен і йому здалися сотник К. Войтенко з сотнянами. Роменчани видали московських «ратних людей». Добровільно здався також Костянтинів, виговці оволоділи Лохвицею, взяли в облогу Гадяч.

У серпні 1659 р. чигиринський козак Іван Довгаль сповіщав про травневу старшинську раду в Чигирині: «приговорили, чтоб им с великим Государемъ помиритца на время, для того чтоб великий Государь велел им выдать Гетмана Івана Безпалого да полковника Павла Ефремова» [1276, 62]. У Гадячі Павло Апостол мав 4500 козаків і 900 міщан. Виговський привів туди 6000 козаків (Переяславський полк під проводом Т.Цицюри, Миргородський на чолі з Г.Лісницьким, Прилуцький на чолі з П.Дорошенком), 10 корогв польських найманців [714, 295-296, 297]. 12 серпня Виговський зняв облогу Гадяча і повернувся до Чигириня. «це означало, що втрачено владу над Лівобережжям» [1374, 238-239].

Ю.Хмельницький зі своїми прибічниками у кінці серпня зупинився під Васильковим. Там до нього приєдналися Уманський полк, січовики на чолі з Сірком. Виговський тим часом вислав із Чигириня полковника Тимоша проти І.Сірка, якого останній розгромив і повернувся до Запоріжжя. Ю.Хмельницький розташувався табором під Германівкою. До нього збирались козаки. Зять Хмельницьких Данило Виговський полишив брата, волоський загін залишили гетьмана і перейшов до Хмельницького.

Уже 30 серпня 1659 р. воєвода Шереметев мав інформацію, що полковники переяславський, ніжинський, чернігівський, київський, лубенський виступили проти Виговського. 3 вересня ніжинський полковник В.Золотаренко і ніжинський протопоп направили листи до російських воєвод, а 13 вересня склали присягу Трубецькому. Уже наступного дня переяславський полковник Цицюра направив листа Ю.Хмельницькому «я с своим полком, але и иные полки, которие все на сем боку Днепра до мене пристали». До нього прибув із Чигириня Павло Кременчуцький, який отримав від Трубецького призначення на полковництво чигиринське. 16 вересня Трубецький прийняв посланців Прилуцького полку.

Іван Богун відмовився підписати Гадяцьку угоду, разом з Іваном Сірком організував повстання проти Виговського. Не підтримав угоди і Остап Гоголь. Антивиговці «постановили всіх фаворитів королівських, почавши від самого пана гетьмана, впень вистинати з жонами і дочками, на що присягли страшною клятвою у

великій таємниці» [1194, 90]. Юний же Юрій Хмельницький став тим знаменом навколо якого згуртувалися і Сірко, і Богун. Іван Груша свідчив, що «з його власного полку 12 хоругов було повністю знищено» [1194, 90].

Постійна зміна керівництва, яка йшла у Переяславському полку (за два роки змінилося чотири полковники, щонайменше два з яких були страчені) підготували сприятливий ґрунт для антигетьманських настроїв, чим і скористався полковник Цицюра. Він звинуватив Виговського у «испустошеньи земли...от орды и от ляхов» і підняв антигетьманське повстання, «кілька сот піхоти пана Виговського, котра там знаходилась, вистинав, усіх тих, хто належав до партії Й.К.В.», «оковав, держит у себя в Переясловле..» генерального суддю Федора Лободу, послав до Шереметєва майора Яна Замуру, який очолював польських драгун, перебитих в місті. У вересні цього року Цицюра захопив бунчужного гетьмана Виговського Митка Мигая і прислав його з бунчуком до київського воєводи.

Головним серед спільних інтересів правобережної (корінних і частково шляхетсько-козацьких полків) старшини з лівобережною (корінного Переяславського, полків північно-східної групи та полків запорізької орієнтації) старшиною, запорожців, що бажали скинення з гетьманства Виговського, була потреба у вигнанні іноземного контингенту з Правобережжя, а це вимагало зміни правління на користь Ю.Хмельницького. Безкровно чи з «малою кров'ю» це можливо було здійснити лише через проведення козацької ради. Скинення Виговського вирішувало б ті проблеми, які він породив між Гетьманщиною і Запоріжжям, між полками різних груп.

Найактивнішими противниками вводу в Україну іноземців була старшина західних полків і Виговський втратив підтримку в їх лавах, навіть частини представників шляхетсько-козацького угруповання. Рід Зеленських з Брацлавського полку, Остап Гоголь, Іван Федорович Яцківський-Куницький, рід Урошевичів з Кальницького полку, Михайло Ханенко з Уманського, рід Кравченків з Білоцерківського активно підтримали приведення до влади Юрія Хмельницького.

Серед полчан корсунських гуртувалися невдоволені родичі, свояки і прибічники Золотаренків (особливо після страти Виговським Тимофія Оникієнка). Проти Виговських радикально був налаштований прибічником Золотаренків Улезько Яків Петрович, який після скинення гетьмана, очоливши полк, 26 жовтня 1659 р. у Лисянці заарештував гетьманського брата Данила Виговського і передав його московському воєводі [1341, 155]. Київський полк Павла Яненка і наказного полковника Івана Дворецького до активних дій проти повстанців не притягувався, але саме місцезнаходження його полкової резиденції в Києві поруч з воєводою Шереметєвим засвідчує досить чітку позицію. Спроба знищення полковника паволоцького Михайла Суличича безсумнівно посилила опозиційні антивиговські настрої у цьому полку.

Т.Яковлева вважає, що «ця група полковників вороже налаштована проти Безпалого, який був спадкоємцем Пушкаря-Барабаша» [1485, 338], «всупереч традиційним поглядам, Ю.Хмельницького обрали не послідовники Пушкаря-Барабаша, а навпаки – їхні супротивники» [1485, 340]. Вороже налаштовувалася і генеральна старшина проти Виговського, який «зробив ... собі ворогом впливового Носача, військового обозного, тим, що в Варшаві його менче нагороджено, як

инших» [941, 19].

Золотаренко формував навколо себе керівне ядро лівобережної козацької старшини: його Ніжинський полк, Чернігівський Силича і Прилуцький Терещенка. На чолі цих трьох полків Золотаренко йде з московськими військами до Києва, як вважає Т.Яковлева: «шурин Б.Хмельницького, очевидно, віддав перевагу Юрієві Хмельницькому, а не Цюцюрі» [1485, 334].

Проти Виговського виступили полки Переяславський (Т.Цицюра), Ніжинський (В.Золотаренко), Чернігівський, частина Корсунського, Січ, Іван Богун. Гетьманом проголошено Юрія Хмельницького. Виговський під особистою охороною вимушений був відійти до Бару і отримати від короля універсал на київське воєводство.

Вважаємо, що в цей час склався союз правобережної старшини і старшини городової близької до Запоріжжя, яких репрезентували серед генеральної старшини Іван Безпалый і Семен Голуховський). Значна частина уманських козаків ще в травні пішла на Запоріжжя. 9 вересня Шереметьєв сповіщав, що «Умонский полковник и Серик из Запорог...идут к Юрье Хмелницкому». Запоріжжя домоглося знищення свого головного ворога – Виговського. В зв'язку з цим необхідно звернути увагу на пониження ролі Січі у процесі цієї боротьби.

Недостатніми нам здаються аргументи про верховенство в антивиговському виступі Івана Богуна [1374, 239]. Безсумнівно, останній приймав активну участь в скиненні Виговського, очолюючи самостійників, проте його першість в цьому процесі не простежується. Хроніка подій швидше свідчить на користь того, що на чолі партії Юрія Хмельницького стояли колишній прилуцький полковник Петро Дорошенко (одним із аргументів причин його антивиговських настроїв є твердження І.Виговського про доценту знесення Прилуцького полку) [1374, 239] і колишній генеральний осавул Іван Ковалевський, які були родичами молодого Хмельниченка. Якраз «клан Хмельницьких» став на чолі боротьби проти гетьмана, його ж активно підтримали самостійники, січовики та полки, що на них орієнтувалися, ображені старшини різних полків, яких всіх разом стимулювала іноземна присутність, спричинена Виговським.

20 вересня відбулась старшинська козацька рада під Германівкою. «Ивашка де Виговской к ним на раду приезжал и козакам де показвал и чол Полского короля лист, что...они б де казаки били под королевскою рукою», «казаки де его Ивашка Виговского хотели убить, и он де у них утек в Ляцкие табари» до А.Потоцького під Рутки, а потім з ним пішов під Фастів.

Рада делегувала до нього канівського полковника І.Лизогуба і миргородського полковника Г.Лісницького. В результаті переговорів Виговський прийняв рішення про зречення гетьманства за умов, що козацтво залишиться вірним королю і його дружину відпустять з Чигиринна.

Козацький же загаль на чолі з радикально налаштованим уманським полковником М.Ханенком рушив до польського табору з метою захопити гетьмана і зупинилися лише, коли парламентарі привезли бунчук і булаву. На новій раді на Росаві в урочищі Маслів Став, де стояли Чигиринський, Уманський і Черкаський полки, «учинили гетьманом Юрья Хмелницкого, и знамя и булаву и печать и всякие дела Войсковие у Виговского взяли и отдали Юрью». Але на раді були відсутні

Переяславський, Ніжинський, Чернігівський і Лубенський полки. Внаслідок «Ондрея де Потоцкого и с ним Ляхов и Сербов и Волохов и Мутьян из государевих Черкасских городов из-под Хвастова вислали в Польшу», а «Ивашко Виговский поехал в Чигирин, и взял жену, пойдет в Польшу же; только де Черкаси ево стерегут, чтоб он у них не ушел». Проте, у полоні Юрія Хмельницького залишилися дружини Виговського і Груші, екс-гетьман же тримав під арештом батька осавула Ковалевського і ще кількох значних козаків.

Виговський так підсумував свою роль у козацькому світі: «Так как казаки, по воле Божией и по моим отважным стараниям для короля и отечества, значительно ослаблены в силах, и пылают ветеніанской ненавистью, питаемою более 10 лет к шляхте, ровно как и ко мне, который уничтожал кровавые войны между короною и ими» і продовжував «Я ни письменно не сношусь с этими мужиками, и к себе не примаю их, возненавидев их за благодарность за мои старания о благе их» [775, 141, 142]. Виговський поїхав у свою маєтність до Любомля в супроводі трьох корогв (100 вояків). У Барі ж у нього залишалося 200 прибічників. Ярема Петрановський вважав, що у колишнього гетьмана «ратные люди наемные и те не бойцы с 300 человек».

Джерела згадують 198 старшинських родів (215 старшин) часів Івана Виговського. Крім Виговських, на значних урядах знаходилися четверо Зарудних, три Чекановських, по два представники родин Вовків, Войтенків, Гуляницьких, Золотаренків, Ковалевських, Тараненків, Черкас. По два Івановичі і Михайловичі слід віднести не як прізвища, а – по батькові. З 215 родин маємо прізвища 155 (72 %). З них 80 зберегли своє становище в порівнянні з попереднім періодом (51,6 %). Серед них були досить відомі родини в козацькому середовищі, а сама: Богуни, Бути, Вовки, Ворони, Войтенки, Гоголі, Гуляницькі, Дворецькі, Дулі, Забіли, Зарудні, Зеленські, Косинські, Коханенки, Креховецькі, Кривоноси, Лисянські, Лісницькі, Лісовці, Лютаренки, Лободи, Носачі, Панкевичі, Половці, Пушкарі, Радченки, Романенки, Савичі, Силичі, Стародуби, Солонини, Сулими, Суличичі, Тетері, Ханенки, Цицюри, Черкаси, Шумейки, Яненки, Яхимовичі. Як бачимо, це, переважно, представники полковничих родин, родин генеральної старшини та попередніх гетьманів. Зберегли уряди і родичі померлого гетьмана Хмельницького (Золотаренки, Нечаї, Безштаньки, Дорошенки, Ковалевські).

Серед тих родин, представники яких не зафіксували джерела в період вересня 1657 – вересня 1659 рр., були родини-фундатори козацької держави Абрамовичі (родичі Золотаренків), Байбузи, Бережецькі (родичі Хмельницьких), Вишняки, Волевачі, Ганджі, Гирі, Гладкі миргородські, Глухи, Гродзенки, Деркачі, Джеджалії, Донці, Дубини, Жураковські, Іскри, Капусти, Клиші, Колоси, Коробки, Корсунці, Кровошапки, Кричевські, Кулаги, Маковецькі, Мовчани (родичі Хмельницьких), Мозирі, Москаленки, Мухи, Небаби, Окші, Онацькі, Пешти, Подобайли, Полежаї, Положні, Потребичі, Предмировські, Проскурненки (родичі Хмельницьких), Улезьки, Стороженки (родичі Хмельницьких), Хмелецькі, Холоди, Чарноти, Шангиреї, Шохови, Хмельницькі, Трипольські, Томиленки. На бік ворога перейшли Криси, Мурашки, Поклонські. Всього 65 значних родин попереднього періоду не знаходимо серед старшини, що складає більше 11 % відомих старшин, які діяли під керівництвом Богдана Хмельницького.

Із зафіксованих за Виговського старшинських родин нові склали 48,4 % (75 родини). Наявні джерела не дають можливості встановити який уряд займав, Антін Жданович, який був близькою людиною до гетьмана і постійно знаходився в його штабі. Відсутність інформації про Стародубщину ускладнює аналіз старшини цього регіону, але з впевненістю можна сказати, що Рославці і Рубці мали утримати уряди сотників в своїх сотнях.

Таким чином, період гетьманування Виговського у кадровому відношенні відзначився відсутністю значної частини родин-фундаторів Української козацької держави, досить високою ротацією кадрів, розколом старшинського корпусу і знищенням старшини не на полі бою, а у братовбивчій громадянській війні, якої гетьман не зміг уникнути.

3.2. Старшина за гетьманування Юрія Хмельницького

23-24 вересня 1659 р. гетьманом був обраний Ю.Хмельницький [1362, 239]. Генеральний обозний Носач зберіг свій уряд, судьями стали Іван Кравченко та Іван Безпалый [1485, 341], писарями Семен Голуховський і Остап Фецькієвич, осавулами Іван Ковалевський і Онисим Чоботків. Т.Носач, П.Дорошенко і Г.Гуляницький возили Виговському «асекурацію» нового гетьмана. На козацькій раді канівський полковник Лизогуб і миргородський Лісницький стояли за вірність королю, що засвідчує їх антивиговську, але пропольську орієнтацію в той час.

У жовтні неподалік від Терехтемирова в Жержевій долині відбулася старшинська рада. З Дону, де шинкував горілкою, повернувся дядько Юрася Яким Сомко [712, 337]. Він прибув на раду з невеликим загоном, набраним із різних лівобережних полків.

Серед виборців Юрія на гетьманство були козаки семи правобережних полків, з Лівобережжя – Переяславського. Про інші три полки Лівобережжя маємо інформацію, що в кінці вересня 1659 р. ніжинський полковник В.Золотаренко, чернігівський І.Силич, прилуцький Ф.Терещенко закликали у похід на Київ. Князь Трубецькой направив туди підрозділи Г.Козловського, П.Долгорукого і вищеназвані три козацьких полки.

У кінці 1659 р. найбільшим впливом на Ю.Хмельницького користувався осавул генеральний Іван Ковалевський. Він разом з Захаром Шийкевичем умовляли, щоб гетьман Переяславських статей не приймав. Про подальшу долю Ковалевського знаємо лише те, що влітку 1660 р. він був хворий і лікувався у Печерському монастирі, де, мабуть, і помер.

Активно підтримували молодого Хмельницького Бережецькі (при Виговському вони втратили впливові уряди). Крім двоюрідного брата Хмельницького Прокопа козацьким полковником згадується Федір Бережецький (мабуть, наказний чигиринський). З Іркліївщини до Переяслава перейшов і став полковим писарем переяславським Михайло Бережецький. Поруч з гетьманом завжди був «наш писар» шляхтич Василь Глосинський [1298, 390; 775, 113].

Писар полковий миргородський Голяховський Семен, ставши генеральним писарем, підписав переяславську угоду 1659 р., а на корсунській раді 1660 р. склав повноваження генерального писаря на користь Павла Тетері [812, 45].

У 1661 р. “Тетеря зрадив, залишив писарство, поїхав до Польщі, а Семена як і раніше присланий на писарство з Запорога”, «...обо всех делах... писав в Переяслав к гетьману к Якиму Самку и в Киев. И проведав де то Юрась, за то ево Семена хотел расстрелять» [618, 85]. Пізніше Голуховського змінив Глосинський Василь.

Бік Юрія Хмельницького активно тримали в полках Михайло, Павло, Семен, Олександр Зеленські (Брацлавський), Петро Дорошенко (Чигиринський), Михайло Ханенко (Уманський), Іван Кравченко (Бовдинович) (Білоцерківський), Карпенко Сидір (Переяславський), Гоголь Остап (Кальницький), Іван Хмельницький, Василь і Андрій Глосинські, Остафій Гвовський, Іван Федорович Яцковський–Куницький (Кальницький), Остафій Новаковський, Хома і Яків Войцеховичі (Чернігівський полк, Седнів), Михайло Каленкович, Михайло Попадайло, Самійло Пукержицький, Максим Сильницький (Паволоцький), Іван Лабушний (Цибулівська сотня Уманського полку), Степан Холминський, Ярема Урошевич з синами (Кальницький), Степан Подуцький, Севериненко–Косця, Захар і Христофор Петровичі (Канівський), сотник Василь Лихий (можливо, ямпольської Брацлавського полку Василь Савенко Лихий). Як бачимо, Юрія Хмельницького найбільш активно підтримали західні полки, в першу чергу, Кальницький, Брацлавський, Уманський і Білоцерківський.

Московський вектор зовнішньополітичної діяльності знаходився під контролем А.Одинця, В.Дворецького, О.Фецькієвича, П.Апостола, М.Булиги, П.Дорошенка [726, 48-49], М.Суличича, Н.Кононовича, Г.Дорошенка [996, 42].

Чигиринського полковника Герасима (Еразм) Каплуновського на короткий проміжок часу змінив колишній козак Кременчуцької сотні за Богдана Хмельницького Канівець Кирило Андрійович, який очолював кінний запорозький полк у Виговського [823, 51; 709, 273]. Пізніше полковником став Кременчуцький Павло (1659–1660). Каплуновського бачимо ж на уряді сотника торговицького, коли він 28 липня 1661 р. отримав королівський привілей на м. Торговицю і с. Нерубайку, м. Мазуров в старостві Вінницькому. Почергово один одному полковий пірнач передають Дорошенко Петро Опарі Степану, той Бережецькому Прокопу, Богуну Івану, Тихому Семену. Потім полк знову очолив Дорошенко Петро.

Близькою людиною до родини Хмельницьких був Семен Тихий (?-1629-1675-?). Спочатку він був у Богдана Хмельницького деякий час “гетьманським писарем” (1649-1650.12.-?) [735, Т.П., 280], у реєстрі 1649 р. зазначений як Семен Хмельницького [823, 30]. Мабуть, був пізніше і полковим писарем чигиринським. Змінив на полковництві Івана Богуна, який став наказним гетьманом. У серпні 1662 р. “Кременчук де здался изменником заднепровским черкасам по наговору и за приводом Кременчуцкого наказного полковника Савки Каневца да сотника Ильяша Ведмиченка да Спаского попа да Сеньки Листопаденка да Мишки Квачка. И вошло де в Кременчук с чигиринским полковником с Семеном Тихим да дьяком Черкаским з две тысячи человек» [618, 56].

На чолі сотень Чигиринського стояли: Голтвянської - Кваша Матвій, Медведівської - Опара Степан, Омельницької - Гунько, Суботівської - Капушта Михайло. Знаний в цей час сотником омельницьким Чигиринського (Кременчуцького) полку Гунька, можливо, це зафіксований у реєстрі 1649 р. Андрій Гунченко [823, 55].

Сім чигиринських полковників представляли сім старшинських родин. З них повернули собі вплив Бережецькі, раніше полковникували не в цьому полку Богун, Дорошенко, Канівець. Новими родинами, які піднялися за Юрія Хмельницького були дві - Кременчуцькі та Опари. Обидві ці родини були з сотницького середовища Чигиринського полку і, мабуть, відзначилися активним несприйняттям політики попереднього гетьмана. Двічі полковником у полку був гетьманський родич Петро Дорошенко. З сотників того часу відомі п'ятеро. Михайло Капушта був продовжувачем роду і традицій відомого в часи Богдана Хмельницького Лавріна Капусти. Чотири інших сотники – це місцеві козаки, які розпочинали Національно-визвольну війну і з часом очолили свої сотні.

Усього в полку за період гетьманування Юрія Хмельницького відомо 11 старшин з 11 родин, щонайменше двоє з них були молодому гетьману ріднею. Згідно з періодом гетьманування Виговського все це нові люди на старшинських урядах, родини ж Дорошенків, Бережецьких і Капуст відродили свій вплив у полку, яким вони користувалися за старого Хмельницького.

На корсунському полковництві Креховецького змінив активний прибічник Юрія Хмельницького Яків Улезько. 26 жовтня 1659 р. у Лисянці він заарештував брата гетьмана Данила Виговського і передав його московському воєводі [1341, 155]. В нагороду в кінці 1659 р. отримав гетьманський універсал на млин, куплений у шляхтича Олександра Шивника, у м. Синиця на р. Росі на три застави [1042, 61-62]. Пізніше разом з Хмельницьким восени 1660 р. перейшов на польський бік [813, 71]. За підтримкою Улезько Юрась 9 грудня 1660 р. в Корсуні на раді був обраний знову гетьманом. Ціково, що Юрій Хмельницький був позбавлений гетьманства в 1663 р. в тому ж місті Корсуні і пішов ченцем місцевого ірдинського монастиря і згодом став його архимандритом (1663) [1229, 246].

На короткий час Улезьку змінив на полковництві Григорій Гуляницький, а потім полк очолив представник родини Золотаренків - Степан Оникійович, кровний ворог Виговських.

З усуненням Івана Креховецького повністю змінилась полкова старшина Корсунського полку. Наказним полковником був Самійло Сухопара, який розпочав Визвольну війну у сотні Демковій. Суддею полковим був Павлович Герман, осавулом - Гриценко Матвій (з сотні Городиської, в якій крім нього козакували Гриценко Лук'ян і Федір), полковими писарями відомі Гнатович Василь і Сенявський Роман.

У сотні Вергуненковій сотникував Половченко Іван [1177, 179] (з полкового товариства). Династія сотників корсунських склали Тироненко Лаврін (з сотні Гаркушиної) і Тироненко Мелешко [1177, 179] (з полкового товариства). І лише згодом вони передають сотню Солов'ю Миську. У Лисянці сотню продовжував тримати Дем'ян Якимович Лисянський.

Отаманом городовим корсунським був Черетченко Прокіп, родичі якого Черетко Іван з Куришківій сотні і Черетко Ярош з сотня Івахнюка в перших шеренгах повстанців. Якимсь старшиною був колишній козак сотні Гаркушиної Павло Туча [1233, 115; 823, 133].

Іван Лизогуб у Каневі зберіг за собою уряд полковника і лише у наступному році на його місце став Степан Трушенко [679, 1]. 8 липня 1662 р. полковником

знову був обраний Лизогуб, проте на дуже короткий строк. Восени полк уже очолював Дмитренко Іван. Лизогуб же разом з сотником суботівським Чигиринського полку Михайлом Капустою потрапив в полон до Сомка [618, 37], перейшов на його бік і в кінці 1662 р. був ростріляний за наказом Юрія Хмельницького. Це сталося так. Князь Ромадановський порадив полковнику Івану Лизогубу поїхати з представниками канівчан, корсунців і черкашан до Хмельницьков в Чигирин умовити його перейти на бік царя. Останій же Лизогуба наказав стратити. Після знищення Лизогуба полковником канівським став Данило (1662.09.), який тримався промосковської, але антисомківської орієнтації і підтримував Брюховецького. Можливо, це був Данило Ярмолаєнко, призначений після скиення Сомка і переяславського полковника Щуровського полковником у Переяслав. Підтвердженням цього є той факт, що Данко Ярмоленко у реєстрі 1649 р. зафіксований як козак Леплявської сотні Канівського полку, яка була лівобережною сотнею цього полку, а потім взагалі перейшла до складу полку Переяславського [823, 113].

Осавулом полковим у той час був Панченко Юхим. З цієї родини відомі Юсько, який козакував у сотні Михайлівській у 1649 р., Панченко Семен - у сотні Канівській Стародуба. Серед старшин полку зафіксований Юхим Ращенко – сотник бубнівський Канівського полку (1649) і осавул полковий канівський (1662). Юхим Панченко – це, вірогідно, одна особа з Юхимом Паньковичем Ращенко. В його сотні козакували брати Панченки Демко і Федір. Останній у 1664 р. був полковником канівським від Брюховецького. У кінці червня 1664 р. його включили до складу делегації до царя.

Серед писарів полкових канівських відомі Остап Гнатович, Коп'якович Михайло, Полоницький Остап (можливо, одна особа з Остапом Гнатовичем). Полковим сотником був колишній козак сотні Андрієвої Трушенко Стефан.

Загалом в цей період відомі чотири полковники канівські, з яких Лизогуб отримав пірнач вдруге, три інші полковники та їх родини такий злет мали вперше. Крім полковників, джерела згадують одного сотника, двох полкових старшини - всього 6 старшин, при чому один з полковників відомий лише за ім'ям. З шести родин лише Лизогуби займали значний уряд в полку в попередній період.

Черкаський полковник Джулай втратив пірнач і весь період гетьманування Юрія Хмельницького нам не вдалося знайти про нього згадок, лише з приходом до влади Тетері він знову очолив полк. Він уступив уряд Одинцю Андрію, осавулу полковому з Чигиринського полку. Пізніше деякий час полк очолювали Гамалія Михайло і Мурашка Денис. Писарем став Суличич Андрій. В Мошнах сотником був Стельмах Левко, Золотоноші - Мурав'єнко Онисим, Піщаній - Товстевич Онисько, а наказним полковником від Сомка в січні 1661 р. тут знаходився Федоренко Кость.

Призначених від Сомка Михайла Гамалію і Кравченка “старшими в город Черкасы д изымав, в Чигирин велел их привести, там они разстреляны без милосердия».

Протягом осені 1659 – 1662 рр. у Черкаському полку відомі три полковники, полковий писар і три сотники. Вони представляли вісім козацько-старшинських родин. Привертає увагу факт, що три з восьми старшин походили не з Черкаського полку (Одинець з Чигиринського, Мурашка з Білорусії, Суличич з Паволоцького).

Федоренко уже більше десяти років знаходився в керівництві Піщанської сотні, на більш низьких посадах у полку раніше знаходився Гамалія.

Паволоцький полк очолив Петровський Василь, а потім Попович Іван [1261, 430; 1166, 570]. Сотниками були: полковим Малинка Дем'ян, ходорківським Петровський Василь, брусилівським Синицький Андрій.

Уманського полковника Ханенка змінив сотник цибулівський Булига Максиміліан, який в травні 1661 р. з корсунської ради був серед послів до короля. Можливо, осінь 1659 р.- весну 1660 р. Ханенко був генеральним старшиною, але про цей період його життя точних даних не маємо. Підтвердження цього є той факт, що він залишається серед впливових старшин, будучи наказним гетьманом. Знову полковником уманським він фіксується з квітня 1660 р. і до кінця року. Деякий час тут полковникував Лизогуб Іван (1661). Суддею полковим уманським був Петренко Артем, полковим сотником Козирь Андрій, бабанським - Білогруд Григорій.

Брацлавський полк очолював Зеленський Михайло. На кальницькому полковництві Івана Сірка [891, 74] у 1659 р. змінив сотник з Іллінців Іван Вертелецький. Високий суспільний статус Івана Федоровича Яцьківського у той час засвідчує його нобілітація у 1661 р. Уряд вінницького сотника собі повернув Ярема Урошевич. У Вербській сотні відомий сотник Павло Красняк, який в травні 1661 р. з корсунської ради був серед послів до короля.

9 грудня 1660 р. у Корсуні на козацькій раді знову був обраний Юрій Хмельницький, хоча спочатку «большая часть немедленно явно отвергла Хмельницкого», тим паче, що той дійсно страждав «падучей болезнью и грыжей». Йому докоряли: «чрез тебя одного возмутился и Сирко, и Апостол, и Тетеря, и ещё прежде них Пушкарь, но ваша милость послал Брюховецкого с частью сокровищ к царю; и что Самченко, твой родной дядя (по матери), по твоему наущению поднял бунт в Переяславе». Польський резидент С.Беневський «предложил ему избрать себе в помощники Тетерю, как раз ради недуга, так и для советов, возведя его в звание писаря, что этим самым он приобретёт себе доверенность и короля, Его милости, и Республики. Особенно когда отнимешь сан писаря у Семёна, который весь принадлежит царю и поставлен царём» [752, 37].

21 грудня на чорній раді була переобрана генеральна старшина: обозним знову став Носач, замість Голуховського писарем обрали Тетерю, при чому останній заявив «если бы в войске Запорожском последовала какаянибудь перемена, и обнаружилось недоброжелательство к природному повелителю, в таком случае я не хочу знать не только печати, но и Украины» [752, 43].

Козаки направили до короля посольство у складі Семена Голуховського, Степана Пітуха (можливо з Корсунського полку, де відомий рід Пітушенків у сотні Герасименковій), Івана Креховецького, Олександра Скородкевича. Стосовно Голуховського короля просили «ущедрить его особенно своей благосклонностию, для того, чтобы он, забывши благодеяние, оказанные ему царём Московским, желал единственно милости вашей королевской милости, природного своего повелителя, и не умыслил чинить каких-нибудь козней» [752, 53].

На цьому етапі активно співпрацюють з Ю.Хмельницьким Гоголь, Ханенко, Зеленський, Дорошенко, Кравченко, канівчанин Степан Трошенко, корсунець Яків Клеченко і черкашанин Андрій Одинець. Серед його прибічників бачимо Івана

Богуна, Григорія Лісницького, Михайла Суличича, Михайла Махаринського, Нестора Кононовича. При цьому особлива увага зверталася на релігійну чистоту командного корпусу: «в Переяславе на раде, как обран Юраско Хмельницкой, в новых статьях, сверх преждних его, Богдановых, настановленных статей, в 8–й статье написано: «В Войску Запорожском всяким начальным людям, кроме православных христиан, иных некоторых вер людей впредь не быть для всякой ссоры и прелести, а и новокрещённым иноземцам в начальных людях не быть же, потому что от иноземцов, от новокрещённых многая в войске смута и междуусобие зачинаетца»» і «гетман и полковники и вся старшина и чернь на раде, выслушав сю статью, приговорили быть сей статье так, как написано» [793, 75].

Так, на початку Чуднівській кампанії 1660 р. лівобережні Переяславський, Ніженський, Полтавський, Миргородський, Чернігівський, Лохвицький полки, входили до складу армії Шереметєва, всіма командував наказний гетьман Тиміш Цицюра [942, 61].

За поданням переяславського полковника Цицюри московський цар підписав жаловану грамоту його швагрю Молновецькому на с. Заворичі, ніжинського полковника Василя Золотаренка - сотнику Роману Ракушці на с. Кістер і полковому осавулу Леонтію Буту на сс. Киселівку і Адамівку. У 1660 р. Яким Сомко надав вибельському сотнику Стефану Шубі сс. Орловку, Грабівку з Вершинною Муравейкою [731, 33], а у травні 1661 р. він отримав царську грамоту на сс. Орлівку і Грабівку, а борзенський сотник Петро Забіла – на сс. Обтів, Ревутинці, Лучники, Погоріловку.

Тимофій Цицюра службу розпочав з 1648 р. [1258, 771]. У Москві «бил челом о маетностях воры и изменика Ивашки Нечая». Проте, сталося інакше. В той час, коли ніжинський полковник Золотаренко отримав Гомель, прохання Цицюри цар проігнорував. 12 квітня 1660 р. він отримав царську грамоту лише на хутір Липецький під Києвом, який належав переяславському вйту Андрію. Ще більше розлютило переяславського полковника те, що маєтності були надані і ніжинському протопопу, “а я де при них оскорблен”. Після Чуднівської битви 1660 р. поляки “тилко Цюцюру, до себе взявши, вязенем его у Дубине мучили, а тим на Украину з Дубня утек” [1004, 64].

19 березня 1662 р. він з’явився в Переяславі, заявивши, що “сидел в Дубнах в тюрме, и ис тюрмы будто ушел» [618, 39]. Цицюру відвезли до в’язниці у Москву і звідти не могли визволити його ні Сомко, а ні інші впливові діячі. Заслання відбував у Томську, де знаходився разом з Михайлом Вуяхевичем (1667) [1258, 772]. Ще в травні 1671 р. старшинська рада просила про його звільнення (разом з Яковом Шаблинським переяславським).

Наприкінці 1660 р. переяславський, ніжинський і чернігівський полковники відмовилися визнавати владу Ю.Хмельницького. “Лівобережна старшина не змогла висунути єдиного кандидата у передвиборній кампанії, що сприяло ескалації в регіоні політичної нестабільності” [1337, 123].

У лютому 1661 р., повертаючи на свій бік, король здійснив надання козацькій старшині: С.Голуховський отримав хутір на р. Псьол, Павло Тетеря – маєток Сераковичну (сс. Литинівка, Демидівка, Абрамівка, Воронківка, Баківка), Іван

Креховецький – підтвердження на хутір під Васильковом у Корсунському старостві, Григорій Гуляницький – хутір Буджище в Стеблівському повіті, Павло Яненко – на м. Бобровицю та сс. Бугаївку і Берків, Петро Дорошенко – на два фільварки і два млини, сотник Степан Опара – на хутір під м. Медведівкою і над р. Псел у Чигиринському старостві [1337, 60-61]. Крім того, навесні 1661 р. Тетері було надано с. Раківка, Самійлу Зарудному – Мглиїв, Гуляницькому – с. Пожар, Булизі – м. Гайсин, Лісницькому – м. Камінноброд [1337, 62].

Смілянська рада у лютому 1661 р. обрала полковника кальницького Вертелецького наказним гетьманом. Як наслідок кризи пропольської орієнтації до влади приходить антипольське угруповання правобережної старшини, до якого приєднується Запоріжжя. В результаті Тетеря залишив писарство, ще ж в лютому цього року був направлений до Варшави з гетьманськими скаргами на порушення договірних статей [714, 320]. Замість нього писарем став Голуховський, якого пізніше змінив Василь Глосинський [811, 177-179].

На Лівобережжі в кінці 1649 р., підтримуючи Юрія Хмельницького, полковники Черкас, Іван Д'яченко, Кияшко, Павло Животовський обороняли від російських військ Гадяч. Активно діяли полковник полтавський Федір Жученко, козаки якого постійно «вели промисел» на Охтирщині, у Груні знаходився полковник Яцько Черкес, полковник Бердник (Григорій Бердник – у Полтаві, Лесько – в Миргороді козакували ще у 1649 р.) з татарами у Зінькові. Координацію дій тут здійснював наказний гетьман Петро Дорошенко. На прикладі дій цих полків підтверджується те, що протиріччя між запорожцями і городовими козаками були здолані. Протистояння запорожці – Сомко мало іншу природу, ніж їх протистояння з Виговським. Запорожці взяли активну участь у приведенні до влади Юрія Хмельницького. Після підписання слободищенського трактату не фіксується зміна відношення запорожців до нового гетьмана. Якщо виступ Пушкаря січовиками кваліфікувався як справедливий проти “незаконного” гетьмана, то виступ Сомка проти Ю.Хмельницького в їх очах виглядав як “бунт” проти законного гетьмана.

Хмельницький активізував зовнішньополітичну діяльність, залучивши до неї своїх прибічників із впливової старшини. У травні 1661 р. посольство на сейм поїхало у складі генерального судді Лісницького, писара Глосинського, полковника Кравченка, колишнього судді Зарудного [1337, 153]. У серпні цього року до Варшави було направлено посольство на чолі з М.Ханенком. Козаки розповідали, що хан «около Умани, Корсуня, Белой Церкви, Чигирина производит несносные опустошения» и просили «вдесятый раз покорно просим о скорой помощи» [775, 120]. В той же час була вислана депутація (Федір Коробка, Остап Фецкевич) до Вільно так як «орда совершенно опустошила Украину» [775, 121]. У березні 1662 р. до Варшави направлена делегація в складі корсунського полковника Гуляницького, писаря Глосинського, старшин Креховецького і Каплонського, а 4 березня 1662 р. Юрій Хмельницький з Чигирини писав до Варшави, щоб "король прислал Тетерю быть пры Хмельницком свидетелем, как он верно и нелицемерно служит королю" [822, 11].

Невдачі політики Юрія Хмельницького все більше турбувала старшину [1459, 14]. Одним із проявів кризовості політики гетьмана був розстріл у грудні 1661 р. кількох старшин, які переорієнтувалися на Москву [714, 342]. Проти

Слободищенського трактату з поляками виступив Іван Богун, у 1662 р. його заарештували і відправили до Мальборгської фортеці.

Всю інформацію з Чигирини проросійська партія в Україні отримувала від місцевого священика Василя Бабського і направляла її до Москви з засторогою щоб з Посольського приказу не рознеслося. Пізніше він, уже як протопоп козелець кий, у 1662 р. брав участь в Козелецькій раді, на якій гетьманом обрано Якіма Сомка [1011, 189].

Від Юрія Хмельницького відверталися як прибічники самостійності України, так і промосковсько орієнтована частина старшини. Його гетьманство і кадрову політику слід охарактеризувати як невдалу спробу повернення до політики Богдана Хмельницького консолідації усіх угруповань Гетьманщини. Але, по-перше, маховик ворожнечі був запущений і громадянська війна набирала обертів, по-друге, фігура Юрася, виконавши на початковому етапі роль прапора для консолідації, надалі не змогла і не могла стати в рівень з таким велетнем української історії, яким був його батько.

Спробу виправити стан речей і взяти владу в руки робить дядько Юрія лівобережний полковник переяславський Яким Сомко. Цей виступ слід охарактеризувати як внутрішню боротьбу в середині родинного «клану» Хмельницьких, як виступ промосковсько орієнтованої частини старшини корінних козацьких полків, в першу чергу лівобережного Переяславського.

З початком визвольної війни Сомко зразу ж став до лав повстанського війська серед козаків сотні Андрія Романенка [823, 318]. Коли останній отримав полкове судівство, уряд сотника звільнився і на ньому ми бачимо Сомка, який іноді призначався наказним полковником. Він їздив посланцем гетьмана до царя, очолював полк у антипушкарівській експедиції. Мав протиріччя з Виговським, рятуючи своє життя від якого змушений був втікати на Дон. Після повернення підтримав обрання Ю.Хмельницького, але, коли той перейшов на польський бік, Сомко залишив Білу Церкву, де був гетьманським намісником і 15 жовтня 1660 р. повернувся у спустілий Переяслав.

Полк під командуванням Цицюри був розгромлений під Чудновим, основна частина його старшин потрапила у полон. Сомку вдалося швидко зібрати полкову раду і відновити полкове управління, ставши переяславським полковником. Цьому сприяло як його попередня діяльність, так і родинні зв'язки з Калющенками [712, 52], Щуровськими [714, 354], Берлами [1240, 49], активно підтримали Сомка і миргородсько-переяславська старшинська родина Гладких (додаток Д.2.). У Переяславі з попереднього періоду найбільш відомим був Іван Гладкий, що належав до старовинних козаків і після повстань 30-х рр. став отаманом городовим у Переяславі (1638), коли ж розпочалась Визвольна війна - підтримав Хмельницького і Лободу [823, 315]. У 1661 р. кошовим отаманом на Січі був Іван Гладкий. Дещо пізніше на політичну арену виступив Семен Остапович Гладкий з Миргорода, який став осавулом полковим переяславським, а 13 травня 1662 р. згаданий як полковник переяславський у наказного гетьмана Сомка. Після обрання Гладкого суддею генеральним, полковником переяславським Сомко поставив «брата свого» Опанаса Щуровського [714, 354], можливо, якогось родича сотника гетьманського у 1649 р. Івана Щуренка.

Полковими суддями переяславськими у цей час були Момот Іван Юхимович, Товстяченко Онисим, полковим писарем - Бережецький Михайло, полковим осавулом - Воробей Іван. Поступово з польського полону поверталася старшина, яка зміцнила антипольські позиції в полку.

Значним впливом у козацькому середовищі Переяслава середини XVII ст. користувався рід Пригар. У 1649 р. в сотні Федора Чикмена згадані Павло, Омелько, Іван [823, 321]. Останній був пізніше отаманом городовим переяславським (1659), обозним полковим (1666). Михайло Пригара в жовтні 1660 р. разом з Іваном Вороб`єм вийшов з польсько-татарського полону і став осавулом полковим. У кінці 1662 р. він збирав хлібні запаси у Козельці для Переяславського полку [618, 5]. З ніжинської ради йому вдалося втекти.

Сотниками першої полкової сотні був Захаріященко Опанас і Петрушенко Федір.

На протипагу Сомку Ю.Хмельницький призначив полковником переяславським спочатку Михайла Крису [618, 2; 1042, 14; 1312, 140], наказним полковником у якого був полковий суддя Святуха Дмитро [778, 61]. Після того як Криси потрапив у московський полон, переяславців, які були на боці Хмельницького, очолив Федір Сулима (?-1629-1691), син відомого запорізького гетьмана Івана Сулими. В молоді роки потрапив в полон до турків. Йому вдалося втекти на Дон, але під час одного із походів на стругах, потопаючи, знову потрапив до турецького полону і 12 років провів прикутий на галері. Викуплений венеціанцями і мальтійцями разом з 14 тисячами невільників, повернувся на батьківщину. Намагався повернути свої права на батьківські маєтності. Якийсь час був райцею Переяславського магістрату (1653) [837, 112, 116], а потім пішов на службу до польського короля. Якимсь чином потрапив до Переяславського полку, який був на боці короля і Ю.Хмельницького у 1661 р. і після Криси очолив його. Ще 30 травня 1659 р. отримав королівський універсал на млин в с. Стівпяхах на річці Карані, с. Рогощу в Чернігівському воєводстві після смерті підсудка чернігівського Якуба Оранського, який помер без потомства [837, 11-12, 14]. 30 липня 1661 р. як полковник переяславський нагороджений королівським універсалом на сс. Юльче і Березки в Київському воєводстві [837, 15]. В цей же час був призначений королем опікуном над дітьми брата Степана Сулими. Крім вищезгаданих сіл ленним правом тримав Яблунів над Прип'ятю, а також від Яреми Вишневецького - Пулинці в ключі Лубенському (пізніше входили до II Лубенської полкової сотні) [801, 2694; 837, 20].

Протягом всієї другої половини XVII століття на Переяславщині спостерігаємо конфлікт двох родин: Сулим і Романенків. У реєстрі 1649 року згадані одразу чотири Романенки в одній сотні, яка так і називається "Романенкова". Наказним полковником у 1648 р. був Юсько Романенко. Андрій Романенко очолював полкову сотню переяславську, неодноразово бував і наказним полковником (1649, 1665, 1666). Отримав при Виговському нобілітацію, йому було надано с. Скопці. Тримав полкове суддівство у 1659 р., 1669 р., мабуть, весь період з 1659 по 1669 р.

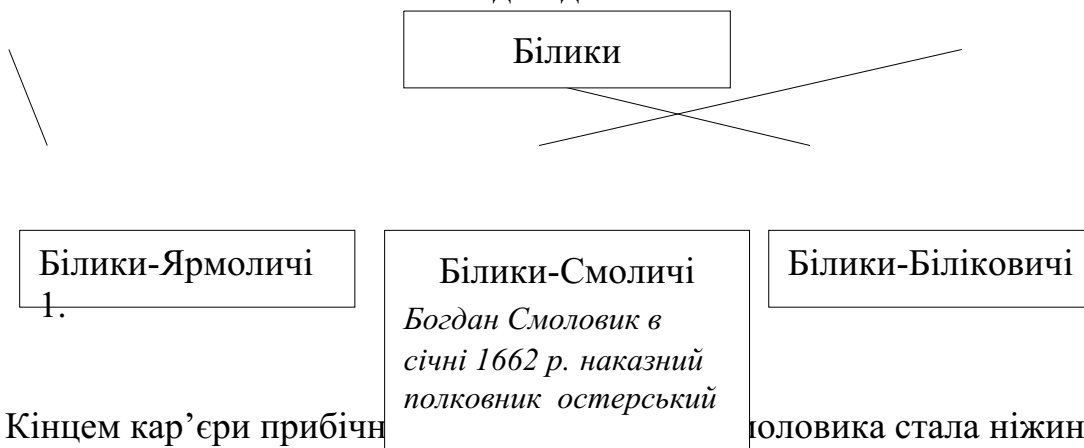
У Козельці відомі два сотники - Кизимовський Гнат і Красовський Степан, в Острі с. козелецьким. У січні 1662 р. наказним полковником остерським від Сомка відомий Богдан Білик-Смолвик. Рід Біликів зафіксований ще у люстрації 1552 р. У 1560 р. отримали ґрунти Лукаревські між Остром і Олбином і заснували с. Білики. 12 червня 1596 р. Юрко Білик отримав підтвердження на землі поблизу Носівки –

пізніше с.Білики. Володіли Островом і бором і урочищем Лукажевським. У XVII ст. відбулося розгалуження роду на вісім гілок: 3 Ярмоличі, 2 Смоличі, 3 Біликовичі. Стефан, Іван Штома, Іван, Мисько Білики відомі як бояри остерські (1636). Від двох останніх, Івана і Михайла – “колишніх бояр королевських Острицьких, а нині козаків” – раніше 1656 р. Дмитро Рабець купив Красне поле [904, 102]. Родина покозачилась у складі Козелецької сотні (Семен, Іван, Мисько) [823, 340]. Згодом Іван Білик став сотником кобизьким. Поминальний ряд роду дозволяє встановити імена дружин Івана і Семена – Наталія і Марія [1062, 20]. Вони мали синів Григорія, Мартина, Омеляна, Олексія, Григорія.

Таблиця 3.2.

Родовідні гілки Біликів

Кінцем кар’єри прибічник полковника стала ніжинська рада 1663 р., на якій він був заарештований [924, 137].

Існував окремий Бориспільський полк (полковник Григорій Гаркуша), до складу якого входили Бориспільська (сотник Никон Бут), Броварська (сотник - покозачений шляхтич Микола), Дудерківська сотня (сотник - покозачений шляхтич Матвій Молявченко [1242, 604]), а також сотня на чолі з покозаченим шляхтичем Лукьяном Слущенком [778, 64].

З метою зміцнення своїх позицій на Чигиринщині Сомко створив з окраїнних сотень гетьманського та Полтавського полків Кременчуцький полк, який включав сотні Чигиринського полку: Максимівську, Потоцьку, Омельницьку, Остапівську, Кременчуцьку [712, 67], Полтавського полку - Лукомську, Кобиляцьку, Переволочанську, Балаклійську, Білоцерківську, Новосанжарську, Кишенську, Білицьку [712, 90].

Полковниками кременчуцькими були Канівець Кирило Андрійович, Дубовик Гаврило (колишній сотник потоцький) і його син Гавриленко Кость, який раніше був у Миргородській сотні Кирика Поповського (1649). Деякий час наказним полковником був Канівець Сава, полковим суддею Лавриченко Богдан. Серед полкових осавулів відомі Трушенко Василь і Лисий Семен, перший із них був козаком сотні Кременчуцької Чигиринського полку ще у 1649 р. [823, 51]. Полковими писарями згадані Лук’янович Крисько і Лазаревич Михайло, хорунжим - Острогляд Жадан.

У спілці з московськими військами Сомко вів активні бойові дії проти хмельниченків, особливі бої розгорнулися на південно-січовому напрямку. В результаті йому підкорився гадяцький сотник Крисько Семенович. Далі

капітулювали полковники миргородський і гадяцький Павло Животовський, лубенський Федір Шамрицький. Останній з сотниками свого полку відвідав наказного гетьмана у Переяславі.

Сомко прийняв рішення про проведення козацької ради у Козельці, не зважаючи на застороги царських воєвод відносно дозволу царя. В цей час його підтримували полковник переяславський Семен Гладкий, сотник чернігівський Василь Болдаківський [1037, 55-56], полковник миргородський Павло Ілляшенко, лубенський Андрій Пирський [1070, Ч.І., 54; 1462, 199; 1070, Ч.ІІ., 160, 157], зінківський Василь Шимон, прилуцький Федір Терещенко [1070, Ч.ІІ., 317], іркліївський Матяш Папкевич. Ця група в Козельці 16 квітня 1662 р. обрала гетьманом Якіма Сомка. Акт підписали полковники ніжинський Золотаренко, чернігівський Силич, іркліївський Папкевич, миргородський Ілляшевич, лубенський - зять Гладких Пирський, прилуцький Горленко [1140, 248] (додаток Д.8.), зінківський Шимон.

Військовим писарем у Я.Сомка став Хома Тризна, суддями, колишній полковник гадяцький Іван Дяченко і Семен Голуховський, який під загрозою розстрілу від Хмельницького, покинувши дружину і дітей, 29 липня залишив Чигирин і 6 серпня 1661 р. прийшов до Якіма Сомка у Переяслав. Дещо пізніше суддею став Семен Гладкий, обозним Дмитро Святуха, який перейшов від Ю. Хмельницького, писарем судовим Богдан Тимошевич.

Бойові дії прибічників Хмельницького на Лівобережжі продовжували очолювати полковники Федір Жученко (сотні Полтавські, Котельвська, Куземинська), Яцько Черкас, Пушкеля (1000 піших козаків) і Макуха (2000 кінних козаків) (з Опішні). У одному з документів мова йдеться про курінь Пушкелі, а це може засвідчувати січове походження його полку. Полтавчани до Опішні направили загін на чолі із наказним полковником Дьомочкою (Дем'ян Гуджол) і осавулом Дахном Чамарою. Російський воєвода князь Ромодановський з метою «искупления вины» на ці козацькі частини направив підрозділи лубенців, миргородців, гадячців, Бахмацьку сотню Ніжинського полку, поставивши на чолі стряпчого Григорія Косогова. Між ними «был де бой большой с утра до вечера» «...полк Пушкелі весь побили а знамёна и литавры взяли», а сам Пушкеля зумів утекти [618, 37].

16 травня 1661 р. Косогов прийняв присягу полтавських козаків Дем'яна Гуджола, Кліма Чорнушенка, Вікула Колосенка, Яреми Маркова, який перейшов до Полтави з Уцтавицької сотні Миргородського полку (1649 [823, 401]). Посланці заявили, що «они де учинились в измене по неволе за проводом Жученка. А Жученко де побежал за Днепр и ныне за Днепром в местечке Синице» [618, 39].

Козак ІІ полкові Полтавської сотні (1649) Дем'ян Гуджол у травні 1661 р. став полковником полтавським, змінивши Жученка. 7 липня 1661 р. князь Г.Г. Ромодановський підтвердив його обрання на полковничий уряд [618, 1], який йому вдалося утримати до кінця 1664 р.

Охрімович Курило брав участь у Визвольній війні з перших її днів [823, 407]. І, маючи значний козацький досвід, згодом очолив полкову обозну службу. Проте, уже у 1660 р. цей уряд зайняв Дидзарев Парфен (Мустафа). На короткий проміжок (1661-1662) полковим суддею став Чорнушенко Клим, але вже у наступному році його змінив колишній полковий обозний Охрімович Курило.

Шляхтич [589, 221] Дахно Чамара став до лав Полтавського полку з початком Визвольної війни як козак полтавський (1649). Мабуть, у 1658 р., після загибелі обох полкових осавулів, зайняв місце одного з них, але у травні 1661 р. уступив цей уряд Горбаненку Дмитру.

Сотник полтавський Педашенко Сава став отаманом городовим полтавським (1661). Зять Івана Іскри з козаків полтавських (1649) Олексій Кованько (?-1629-1677-?) став сотником старосанжарським (1659).

Два полковники відомі у Гадяцькому полку: Дяченко-Дяк Іван (з веприцьких козаків [823, 428]) і Білаш Гаврило, тому приймати точку зору Ю.Гаєцького про почесний титул полковника гадяцького, а не відродження цього полку [1555, 329] не варто. З полкової старшини є згадки про полкового суддю Іванова Семена, який походив з Ковалівської сотні і наказного полкового суддю Денисенка Северина. Гадяцькими сотниками були Животовський Павло (1659-1660) та Івановський Іван (1661). Рід Животовських на початковому етапі Визвольної війни дав козацькому товариству покозачених шляхтичів Саву (сотня Веприцька), Михайла (Гадяцька), Петра (Рашівська). Павло Трохимович Животовський (?-1699) [1334, 53] з сотника полкового гадяцького став полковником миргородським, володів с.Красною Лукою [641, 8].

Устимович Іван з Лютенською сотнею пройшов нелегкими дорогами війни (1648 [823, 423]-1661) і у 1661 р. став її сотником. Рід Безпалих у Зінькові відомий ще до початку Визвольної війни. В реєстрі 1649 р. записані вже три його представники: Федір, Савка, Василь [823, 409]. У 1661 р. сотником зіньківським став Безпалій Микита Дмитрович. У Груні сотником у 1661 р. був Ценковський Данило. Уманський Іван очолював сотню в Опішні, який з своїм братом Ярошем знаходились в сотні з часу її заснування [823, 417].

Шиман-Шимоновський Василь належав до білоцерківського шляхетського роду Шимоновських [1054, 50] (додаток Д.12.). Став козаком сотні Зіньківської (1649) [823, 412], сотником, а потім полковником зіньківським (?-1662-1663). 9 травня 1663 р. він побудував грунську Святомикольську церкву, в якій його нащадки століття тримали парафію. 2 квітня 1666 р. він надав млинок на Скельський монастир. Був пов'язаний якимись родинними зв'язками з білоцерківськими шляхтичами Трощинськими.

На полковництві миргородському Григорія Лісницького ще влітку 1659 р. змінив Павло Апостол–Катаржи («Paulus Apostel Catarreu»). Раніше «став служити під прапором князя Яреми Вишневецького, від якого дістав посаду сотника і був нагороджений за вірну службу маєтком Хомутець... На українську службу перейшов ... десь уже в 50–х роках XVII ст... Павло Апостол був до кінця вірний князеві Вишневецькому і залишив польську службу лише після смерті свого протектора... знаходимо і пояснення, чому Апостол опинився в рядах козацького війська: під гетьманську булаву потягло його саме для того, щоби ввійти у володіння маєтками», – писав біограф Апостолів Б.Крупницький [1104, 42]. Був неписьменним [707, 272]. Під Чудновим потрапив у полон і провів там рік, потім втік з Дубно.

1660 р. полковниками миргородського були Канівець Кирило Андрійович і Білаш Гаврило Осипович. У реєстрі 1649 р. зафіксований у полковому товаристві миргородському Гаврило Біляченко [823, 374] і його прихід до влади в полку слід

розцінювати як перемогу місцевого корінного козацтва. Тим паче, що поруч з ним полковий суд очолював Котляр Яцько, писарями полковими були Сергійович Григорій, Лукашевич Степан, осавулами Іванович Іван, Ковалевський Іван Ярмолевич.

Серед прибічників Юрася були вихідці з Миргородського полку Глосинські Андрій і Василь, який, навіть, деякий час був генеральним писарем. У реєстрі 1649 р. у Миргороді зафіксований Клосинський Мисько [823, 374].

Полковим сотником миргородським був Донець Павло. Відомі Донці Омелян, Яцько, Андрій у полковому товаристві, Іван у сотні Кирика Поповського, а у кременчуцькій сотні Донець Гавриленко [823, 372, 374, 381, 52]. Сотник хомутецький Король Григорій не втратив уряду і при Ю.Хмельницькому.

Кореневський Самійло був уже у реєстрі 1649 р. в Миргороді [823, 373], а Кореневський Семен Степанович став сотником богацьким (1659). В Уцтавиці сотникував Якович Григорій, у Шишаках - Андрійович Матвій (1659), Білоцерківці - Левченко Роман (1660), Сорочинця - Тарасович Павло (1659).

Показаний шляхтич [1240, 144] Яків Засядько з Хорольської сотні, яка залишилась в складі Миргородського полку, перебрався до Лубен, ставши, очевидно, спочатку полковим старшиною, а потім полковником лубенським [928, 11]. Обставини його отримання полкового пірнача були такі: йдучи на полтавців, поблизу Лубен зупинилися Ніжинський і Прилуцький полки. «Те полки проšli сильно сквозь город, а полковник Лубенский Павел утек, а пехоту ево те полки посекли, а иные, бежа от них, потонули в реке Суле» [707, 127].

Наступний полковник Шамрицький Степан заявляв «нам однако, москаль чи лях; хто сильніший, за тим ми і будемо» [1045, 231]. Службу розпочав козаком сотні Сенчанської Миргородського полку (1649) [823, 400], був полковником лубенським (1661). На рік його змінив сотник полковий Пирський Андрій, а Шамрицький Степан залишився отаманом городовим лубенським, а у січні 1663 р. знову обраний полковником.

Потрапив в опалу колишній полковник лубенський Павло Омелянович. 6 липня 1661 р. він отримав гетьманський універсал з доганою за покоси монастирських сіножатей лубенськими козаками [1249, 62].

Обозний уряд зберігав Луценко Устим, полковим суддею став Петро Ворона. Основоположником лубенської гілки роду був Грицько Ворона, який зафіксований сотником полку Переяславського у 1638 р. [963, 316], козаком Лубенської сотні сільської (1649). Петро записався у реєстр 1649 р. козаком Яблунівської сотні [823, 359] Кропивненського полку, згодом став полковим суддею лубенським (1660). Поруч з ним у лубенській сотні Богдана Хмельницького підтримали Данило і Процик Вороненки, а у Роменській - Ілько Ворона.

Кулябко Михайло (?-1629-1676-?) був отаманом городовим лубенським (?-1659-?), а Іван (бл.1630-бл.1694) – козаком Лубенської сотні (Іван Колядка) (?-1649-?), військовим товаришем (1661) [869, 50], суддею полковим лубенським у 1657-1670 рр. з перервами.

Перед тим як отримати полковничий пірнач Андрій Пироцький очолював полкову сотню, у Пирятині сотницький уряд отримав Гамалія Григорій. Після

короткотермінового сотникування у Ромнах 1659 р. Шумейка Гаврила Войтенко Кіндрат знову повернув собі уряд (1659-1660). Глушенко Яцько розпочав службу козаком Пирятинської сотні у 1648 р. [823, 393], яку очолював протягом 1661-1663 рр.

Донець Андрій спочатку козакував у Костянтинівській сотні (1649), а потім став сотником смілянським. У Глинській сотні сотником був обраний Ковалевський Іван Ярмолайович. Він разом з братами Грицьком і Леськом Ярмоленками у Лохвиці фундували сотню ще у 1649 р. У 1659 р. Іван Коваль був городовим отаманом лохвицьким, а в кінці цього ж року переходить сотником до Глинська.

Відомі три сенчанські сотники: Шамрицькі Степан і Леонтій Степанович, Сулимовський Кирило, у Лохвиці – шість: Геращенки Фесько і Сава, Пилипенко Іван, Котляренко Яцько, Базилей Іван, Шамлицький Степан.

Іоаникій Силич полковникував у Чернігові, його підтримував полковий обозний Ковтунович Олександр. З слабинського сотництва полковим суддею став Домонтович Іван, в полкові писарі вийшов Мокрієвич Карпо, який в липні 1660 р. отримав універсал на сл. Гучин та млин на р. Білоусі.

Маємо перелік сотень Чернігівського полку 1660 р. в універсалі Юрія Хмельницького. Полк тоді складала 9 сотень: Вертіївська, Дівицька, Березинська, Столенська, Синявська, Кисільгородська, Волинська, Менська і Сосницька сотні. Серед сотників полкових були Шуба Стефан, Негович Тимофій, Силич Степан, Коханенко Станіслав і якийсь Василь (1659). Не виключено, що це Василь Іванович Болдаковський, який у 1660 р. отримав універсал Ю.Хмельницького на батьківську Рогощу, а, можливо, Василь Данилович Подобайло, син чернігівського полковника.

На киселівському сотництві Федора Свінтицького змінив Мартиненко Тишко (Киселівський), який повернув собі цей уряд [816, 267]. У Понорниці сотникували Лихаренко і Шабалтасний, у Синяві - Тихін (Борзенський ? [816, 261]), Тихонович Андрій, Рубан Ілляш Аврамович, в Березні - Гоневський (Ювенко) Сава, у Сосниці - Омелянченко Василь, Павленко Семен, в Любечі - Гуштин Гнат і Васильович Гаврило. З Любеча до Роїщ ще при Виговському перейшов сотникувати і утримався на уряді Ращенко Хома. З полкового сотництва Шуба Степан перейшов на такий самий уряд у Виблі.

Не вдалося встановити на якому уряді попередньо був «заслужений у Війську Запорозькому товариш» Данило Знайко. У лютому 1660 р. він отримав універсал Ю. Хмельницького збирати прибутки з млина на р. Снові під Седневом [140, 49; 1131, Т. I., 84; 763, 119; 731, 84].

У Прилуках осавул полковий Терещенко Федір став полковником. Він був козаком прилуцької сотні Павла Тереха (мабуть, свого брата) ще в 1649 р. [823, 144], йому належало селище Сеталівське [1070, Ч. II., 317]. 17 грудня 1659 р. надав універсал Пустинському монастирю на млин на р. Удай, забраний за проступок у якогось Демка. Цей універсал був завірений особистою печаткою Терещенка [782, 13]. Підтримував наказного гетьмана Якіма Сомка. На деякий час його змінив Лазар Горленко, а потім Терещенко знову повернув собі пірнач.

Зять полковника білоцерківського Половця [1267, 22] Лазар Горленко ще на початку березня 1661 р. був посланцем гетьмана до кримського хана [714, 246], а після повернення став полковником прилуцьким.

Покозачений шляхтич Чернявський Дмитро (?-1613-1680-?) записаний серед козаків Переволочанській сотні у 1649 р. як Дмитро Федорович [823, 439]. Був сотником у 1659 р. (мабуть, переволочанський). 15 грудня 1661 р. Лазар Горленко писав гетьману Хмельницькому, що Чернявський був відпущений з Прилук. Чернявський був прибічником гетьмана Сомка, за допомогою якого став полковником прилуцьким. Гетьман Брюховецький конфіскував його маєтності [1133, 8], заслав до Сибіру, де той багато років провів на річці Лені [714, 54]. 10 березня 1663 р. Лаврін Гостилович, син ієромонаха Густинського монастиря Феодора продав йому дім у Прилуках. Цікаво, що рід Гостиловичів фіксується серед козаків Переволочанської сотні [823, 439].

Син Дмитра Чернявського - козак Переволочанської сотні Прилуцького полку (1649) - Григорій Дмитрович (?-1633-1699-?) [823, 448], вірогідно, став сотником переволочанським, був полковником наказним прилуцьким в 1663 р.

Колишній підписок з канцелярії гетьмана Виговського Василь Кропивницький, який познанським воєводою Яном Лещинським, пізніше направлений до Прилук. Там, мабуть, був полковником. У 1661 р. “взятий Москвою зрадою в Прилуці” [1160, 229]. У Нижньому Новгороді знаходився ще у 1669 р. [714, 54]. Пізніше про його звільнення клопотали Юрій Хмельницький, Дорошенко, Лазар Баранович [1160, 229].

Вовченко Малош розпочав війну у сотні прилуцькій Омеляна Проценка, став полковим обозним (1658), а потім протягом кількох років городовим отаманом прилуцьким (1658.10., нак.; 1658.12.-1663.06.-?). Полковим суддею був Чорнишенко Трохим – покозачений шляхтич [618, 1], записаний у реєстр 1649 р. як Трохим Чорниш [823, 439]. У грудні 1659 р. він разом з колишнім полковником прилуцьким П.Дорошенком у супроводі чотирьох козаків прибув у складі делегації від гетьмана до Москви [618, 1]. Функції полкового писаря виконував Софонович Іван.

Полковими сотниками були Матюнька Яцько, Лук’янович Аврам (у реєстрі 1649 р. у Прилуках зафіксований лише один Аврам – Калениченко [823, 440]), Тимченко Гнат. В Ічні сотникував Романович Матвій. З початку Визвольної війни у сотні були лише два Матвія: Гречаниченко і Вербненко [823, 449, 450]. Можливо, хтось із них і є сотник Матвій Романович. В Корибутові сотником був Павлович Гнат. На початковому етапі Визвольної війни у сотні був лише один Гнат – Гребенько. Можливо, він і став сотником. В Срібному сотню очолював Андрійович Павло. Павло Федорович згаданий сотником срібнянським ще у 1649 р. Не виключено, що він був Павлом Андрійовичем Федоровичем і очолював сотню протягом 1649-1661 рр. Дотичним підтвердженням того, що Федорович – це прізвище є той факт, що Лесько Федорович, який очолював сотню Корибутівську цього ж полку (1649) пізніше переходить у Срібне і став писарем срібнянським (1666).

Ніжинськими наказними полковниками були Рославець Петро, Завадовський Федір, Аврамович-Попович Іван, Романовський-Ракушка Роман [1245, 8], Бут Левко. У кінці літа 1662 р. Ніжинський полк під керівництвом В.Золотаренка був розгромлений під Лубнами [618, 50]. На початку вересня Золотаренко з Лубен пішов до Полтави, де знаходився кошовий і були призначені вибори нового гетьмана [618, 123]. На Чорній раді він був скинений з уряду, а потім знищений фізично.

Полковий осавул Бут Левко у березні 1660 р. подав чолобитну царю з проханням надати йому сс. Киселівку і Адамівку. Під час усунення Золотаренка від керівництва полком, його заарештовано і заслано до Сибіру, де в Єнисейську знаходився ще в 1669 р. [714, 54].

Син запорозького кошового Яцька Мозиря і рідний брат полковника корсунського Лук'яна Мозиря [1203, 215] Іван Яценко спочатку козакував у Корсуні [823, 123], а потім перейшов до Ніжина і згодом став полковником піхотним ніжинським (1661).

Обозним полковим був Кобиляцький Григорій, писарями спочатку Шийкевич Захар, а потім Рачинський Павло. У 1662 р. ніжинський полковник В.Золотаренко надав колишньому полковому писарю Марку Кимбаровичу с. Березу в Глухівській сотні [1128, 17]. Полковими осавулами у Ніжині були два старовинні правобережні козарлюги - Бут Леонтій, Килдей Павло (Боженок) (рід Килдеїв корсунський полковничий), а також Григорович Семен.

Полкові сотні очолювали Шматович Іван, Аврамович Ілля, Пилипенко Ілля, Гаркушка Григорій. У Коропі сотникували Черв'яченко Гордій, Белиловець Іван, у Новому Млині - Михайлович Павло, у Конотопі продовжував сотникувати Бистрицький Семен, а потім його змінив місцевий козак [816, 201] Скоробагатий Дмитро, у Кролевці - Дейнека Василь, Юхимович Давид, Якимович Данило. Серед наказних згадані Дубовик Роман (мабуть, з козаків батуринських [824, 483]) і Андрійович Микита. Гродецький Іван був серед козаків Бахмацької сотні з часу її заснування, очолюючи козаків с.Самбурці [816, 194], а у 1661 р. він очолював її [824, 482], в наступному році сотником став Тищенко Павло, який повернув собі цей уряд [816, 187]. У Глухові сотню очолював Уманець Василь, Дівичьку - Рогоза Демид.

За наказного гетьмана Сомка короткотерміново існував Коропський полк (1662-1663), на чолі якого стояв Тихін Гаврилович. Батурин і околиці також знаходились на управлінні наказного полковника. Цей уряд тримали Костонський Федір і місцевий старовинний сотник Мішура Сава.

У Стародубі наказними полковниками були Рославець Петро і Петрович Прокіп, полковим суддею Марко Кимберович (1660). Наказний полковник в Стародубі Рославець не піддавався на пропозиції Мурашки (1661.12.11.) перейти на бік короля [618, 41], у Новгород-Сіверському наказний полковник Гаврило Федорович Дащенко (?-1676-ран.1678.10.) контролював ситуацію [618, 45]. Покозачений шляхтич [1013, 71], полковник новгородський і пізніший сотник стародубський (?-1662.19.09.-1663.10.07.-?) від полковника ніжинського Василя Золотаренка отримав с. Литовське в полковій сотні з млином на р. Цитві.

Сотниками новгородськими були Горбовецький Михайло, Маленовський Семен, Запаревський Павло, наказним - Рожинський Лаврін. У Мглині сотникував Жук Ісак (якийсь родич місцевого сотенного писаря Жуковського Андрія [816, 343]), в Шептаках - місцевий козак [816, 308] Ісаєнко Василь, у Почепі - Гаврило Яремович Рубан, рідний дядько Петра Рославця. Його змінив Набатенко Оверко (1662).

Київського полковника Бутрима змінив Яхименко Іван. У 1661 р. полковником став Дворецький Василь, який під час чуднівської кампанії потрапив у татарський

полон, де провів два роки. З 1662 р. полк очолював Семен Третяк (?-1628-1674.03.-?) – шляхтич, козак Білогородської сотні Київського полку (1649), сотник (1658), потім полковник київський (1662-1663.07.). Після скинення Сомка з гетьманства втратив пірнач і засланий до Сибіру.

Серед наказних полковників згадані Скороход Пилип і Молява Богдан. Останній розпочав Визвольну війну козаком Київської сотні Самійла Білецького (1649), став сотником київським (?-1654-?), осавулом полковим (?-1659-1660.08.-?), наказним полковником київський (?-1660.08.-1661.02). Він призначив полковником Корнія Бунчужного у Гродок. В цьому районі діяв охотницький полк Івана Московки (з Остра) [823, 342], сотниками якого були Іван Слінко (з Переяслава), Іван Якименко Кияниця, Василь Волошин (з Трипілля) (майбутній сердюцький полковник в 1666-1669 рр.), Максим Жупел (з Трипілля), Шибіга (з Гоголева), Лесько Переяславець Костирка (1660.08) (мабуть, його в 1667 р. бачимо як полковника над іноземними корогами).

Павло Яненко був прибічником Ю.Хмельницького, але уряду полковника київського не повернув, хоча у 1661 р. і нобілітований. У червні 1662 р. возив до Москви від Ю.Хмельницького 12 татар – “язиків” [619, 228].

Полковим писарем згаданий Григорович Лазар (1663.06.). Осавул полковий Ананко був вбитий у 1663 р. під час чорної ради як прибічник Сомка. Якийсь його родич Ярмола Ананченко мав млин в одне коло на р. Остер в Козельці (1666). Полковим хорунжим був Чекановський Костянтин.

Київську сотню очолював якийсь Григорій, у Бобровиці сотником був Маковій Іван, у Гоголеві відомі два сотники: місцевий козак [823, 338] Гневушин Артем і Шепіга (отаман Кашуба Федір), у Кобищах Кузьменко Яків і Шевлюга Степан.

2 травня 1660 р. товариш полку Київського Жук Степан Андрійович отримав універсал гетьмана Юрія Хмельницького на володіння островком під м. Остер названий “Щитев фольварок”. У 1666 р. він володів млином в два кола на р. Остер в Острі. Ці надання свідчать про його значний попередній статус у Війську Запорізькому.

Син Філона Гаркуші Григорій у 1662 р., будучи полковником бориспільським, привласнив “виморочний” хутір у Требухові. Пізніше був сотником бориспільським (?-1661-1663) і військовим товаришем.

У жовтні 1662 р. Лісницький повідомив короля про бажання Ю.Хмельницького скласти гетьманські клейноди. Шляхетсько–козацьке крило клану Хмельницьких шукало гідну заміну Юрасю. В історіграфії згадуються три можливих кандидати на гетьманство: Гуляницький, Носач, Лісницький [1337, 119, 122]. Чигиринська рада “всіх задніпрянських полковників” [618, 126] прийняла відставку Юрася. Послом до короля був призначений Григорій Гуляницький.

Під час гетьманування Юрія Хмельницького реєстр нараховує 361 старшину з 323 родин. Серед старшин були чотири Зеленські, по три Бережецькі, Гуляницькі, Дубовики, Уманці, по два Абрамовичі, Безпалі, Бути, Вербицькі, Войцеховичі, Гамалії, Геращенко, Глосинські, Дворецькі, Донці, Дорошенки, Золотаренки, Зражевські, Канівці, Кваші, Ковалевські, Молявки, Носачі, Пилипенки, Рославці, Рубани, Силичі, Сильницькі, Тироненки, Трушенки, Хмельницькі, Шамрицькі. 5

Лук'яновичів, 3 Андрійовичі, Григоровичі, Степановичі, 2 Івановичі, Михайловичі, Павловичі, Федоровичі, Юхимовичі віднесені нами до різних родин невідомих прізвищ.

З 320 родин за прізвищами можемо впевнено визначити 253 родини, тобто 79 % . Серед тих родин, хто повернув собі владу і вплив були Аврамовичі, Бережецькі Калющенки, Капусти, Кизими, Килдеї, Кривоноси, Криси, Махаринські, Мозирі, Мурашки, Подобайли, Половці, Рогози, Сухопари, Терещенки, Улезьки, Уманці, Урошевичі та інші – всього 37 родин (14,6 % від загальної кількості відомих родин).

Зберегли вплив 79 родин (31,2%), серед них: Апостоли, Безпалі, Бистрицькі, Богуни, Булиги, Бути, Вербицькі, Вертилецькі, Войтенки, Ворони, Гаркуші, Горячки, Гладкі миргородські, Гладкі переяславські, Гоголі, Голуховські, Дворецькі, Домонтовичі, Донці, Дорошенки, Жученки, Забіли, Зеленські, Золотаренки, Ковалевські, Коханенки, Кравченки, Кублицькі, Кулябеки, Лизогуби, Лисянські, Лісницькі, Мокрієвичі, Панкевичі, Рославці, Рубани, Силичі, Скоробагаті, Тетері, Суличічі, Третьяки, Трушенки, Уманці, Ханенки, Цицюри, Чернявські, Яцьківські-Куницькі, Яхимовичі.

Не фіксуються серед урядової старшини з попереднього періоду 84 родини (умовно втратили вплив). З політичної арени після скинення свого патрона – гетьмана Виговського – зійшли Білобровки, Богатиренки, Богаченки, Брояки, Вовченки, Виговські, Гапоновичі, Дереневські, Джулаї, Лісовці, Лученки, Люторенки, Минецькі, Нечаї, Шумейки, значно послабився вплив Зарудних, Каплуновських, Креховецьких, Лобод, Яненків, які перейшли до значного військового товариства, тобто до неурядової старшини.

Новими в старшинському середовищі були 137 родин (54,15 %). Серед них вперше бачимо Войцеховичів, Гамалій, Глосинських, Гречаних, Гуджолів, Дубовиків, Дяченків, Животовських, Зражевських, Кальницьких, Канівців, Кваш, Кованьок, Кропивницьких, Малинок, Момотів, Опар, Пирських, Підтерєбів, Пісоцьких, Пригар та інших.

РОЗДІЛ 4

КОЗАЦЬКА СТАРШИНА В УМОВАХ РОЗКОЛУ ГЕТЬМАНЩИНИ (1663 -1676 рр.)

4.1. Старшина гетьманату Павла Тетері

Чигиринська рада 1–2 січня 1663 р. замінила Юрія Хмельницького на його швагра Павла Тетерю [931, 190]. Необхідність заміни лідера була явною і перемога Тетері засвідчила, що шляхетсько–козацьке угруповання змогло знайти компроміс з представниками старовинного козацтва. Колишній полковник переяславський Тетеря за часів гетьманування брата свого швагра Виговського став дворянином

королівським, в 1661 р. був нагороджений чином полоцького стольника і з лютого 1662 р. перебував при козацькому гетьмані в якості польського резидента [812, 289]. Ще під час обрання на писарство генеральне у грудні 1660 р. Тетеря писав королю: «Я никогда не желал быть писарем Запорожского войска, опасаясь почти с обеих сторон подозрения. Ибо я желал быть всегда в присутствии вашей королевской милости» и просив, щоб той «принял под крыло своё» [775, 49].

Де жили і чим займалися дід Василь і батько (за одними свідченнями Яким, за іншими – Іван) Тетері невідомо. Останній мав трьох синів і доньку (можливо, більше). Сам Павло Тетеря був одружений двічі: з Н Євстафійовною Виговською (сестрою гетьмана) [1240, 220], а потім з Оленою Богданівною Хмельницькою (донькою гетьмана). Його рідна сестра Єва була спочатку за Михайлом Васильовичем Іскрицьким, другим шлюбом за Яковом Іллічем Пекулицьким [1241, 239]. Ці шлюби втягували в орбіту родинних зв'язків Іскрицьких, Троцьких (через шлюб сестри Настасії Іскрицької), Горбовських (шлюб доньки Марії з Мартином), Островських (шлюб сестри Патронели) і Пекулицьких. Зазначимо, що Островських і Троцьких зустрічаємо серед відомої покозаченої насташської шляхти, що однією з перших перейшла на бік повсталих в Білоцерківському полку [710, 791].

Від першого шлюбу Єва (Євдокія) Тетеря мала синів Криштофа і Василя Іскрицьких. Ці племінники гетьмана уже у 1659 р. були нобілітовані як «заслуженние в войске запорожском товарищі» [1241, 239]. Від другого шлюбу через сина Опанаса вели свій родовід Глібовичі–Піроцькі.

Кримський вектор зовнішньої політики за Тетері забезпечував Яцківський-Куницький [822, 37], польський - Г. Гуляницький, П. Бережецький, Куриленко, А. Сильницький [618, 1], який походив з подільської шляхти [854, Т. V., S. 191.]. Представник цієї родини Максим Сильницький був «нобілітований» у 1661 р. [853 Т. IV., S. 360.]. Є свідчення і про ігумена терехтемирівського монастиря Олександра Сильницького [713, 185].

З Тетерею співпрацювали Михайло Радкевич, Михайло Ханенко, Тиміш Носач, Самійло Зарудний, Павло Яненко, Остап Гоголь. Генеральний писар у Ю. Хмельницького Василь Глосинський став полковником, отримав від Яна-Казимира містечко Балаклію [996, 46].

Під Білу Церкву до короля приїхали Тетеря, Тимофій Носач і Григорій Гуляницький [Гуляйполе і одночасно - лівобережному місту Прилукам мандат на повернення Дорошенку всіх забраних від нього у місті добр [996, 45]. Тоді ж покозаченому барському шляхтичу Яремі Петрановському було надане село Яреськи.

У 1664 р. генерального обозного Половця Семена змінив Радкевич Михайло. Генеральними судьями були Креховецький Іван, Зеленко Устим [998, 42], Гапонович Герман, писарем Кривецький Святослав, осавулами Дорошенко Петро, Богун Іван, Лупиченко Іван [757, 407]. Останній походив з козаків Чигиринського полку, у сотнях якого за гетьманування Б. Хмельницького відомі Мисько Лупа (Потоцька сотня) і Мисько Лупиненко (Кременчуцька).

Проти Тетері піднялося повстання під проводом полковника паволоцького Івана Поповича, колишнього сотника кам'янобродського Білоцерківського полку за Богдана Хмельницького [1166, 570; 1261, 429]. У зв'язку з цими подіями гетьман Тетеря наказав стратити Поповича і полковника сусіднього Кальницького полку

Івана Вертелецького. Направлений гетьманом генеральний осавул Петро Дорошенко полонив Поповича. На чолі залишків цього полку з часом став Іван Богун, який був випущений з ув'язнення з метою зміцнення авторитету Тетері. Призначений наказним гетьманом під час походу на Лівобережжя, звинувачений у спробі змови проти короля, загинув 17 лютого 1664 р.

Ці події засвідчують, що козацька старшина вбачала в діях Тетері досить значний крен щодо ставки спочатку на татарську, а потім на польську політичну карту, тим самим ставлячого під загрозу національні інтереси, ігноруючи опору на внутрішні сили.

Керівний склад війська після ради 1664 р. чітко простежується за підписами на інструкції послам. Генеральним обозним був Михайло Радкевич, генеральними суддями Ян Креховецький і Герман Гапонович, писарем Святослав Кривицький, осавулами Петро Дорошенко, Іван Лупиненко, чигиринський полковник Федір Коробка, черкаський Федір Джулай, канівський Іван Демиденко, білоцерківський Самійло Фридрикевич, уманський Михайло Ханенко, паволоцький Ярош Грицина [757, 407]. Не мали урядів, але зберігали значний вплив Тиміш Носач і Самійло Зарудний. Сердюцький полк очолював Гаврило Годуненко, запорозький – Степан Федорович з осавулом Гаврилом Лісовським. У російському полоні знаходилась група старшин, звільнення яких домагався Тетеря, серед них були Іван Нечай, Григорій Дорошенко, Андрій Бутенко, Василь Кропивницький [931, 193, 194].

На чигиринському полковництві місце Дорошенка зайняв племінник Богдана Хмельницького Прокіп Бережецький. З колишніх чигиринських старшин відомий Опара, який тримався Брюховецького [898, 39]. Усі полковники чигиринські - активні учасники Національно-визвольної війни з самого її початку. Усі п'ять відомих старшин полку були реєстровцями ще перед початком військових дій. Загалом четверо з них (крім Гната Дубенка) займали керівні уряди і при попередніх гетьманах. Правда, при Виговському Коробка чомусь відійшов на задній план, не бачимо його і серед керівного ядра старшин Ю.Хмельницького. За Тетері він знову серед вищої козацької еліти.

Посаду полковника корсунського у 1663 р. повернув Яків Улезько, але втратив уряд у лютому-березні 1664 р. Тоді брав участь в поході на Лівобережжя разом з королем. Джерела свідчать, що при королі були тоді лише два полковники – Богун і корсунський, тобто Улезько. Богун був страчений, а Улезько назавжди позбувся полковничого пірнача.

Відомий дослідник М.Крикун вважає, що за Тетері колишній корсунський полковник Іван Дубина був наказним полковником корсунським [756, 347]. Сотником корсунським в той час згаданий Михайло Соловей [607, 588], лисянським - Дем'ян Якимович [618, 28].

4 квітня 1665 р. в Корсуні козацьке військо втратило трьох визначних полководців, до московського полону потрапили Ян Креховецький, Тиміш Носач і Яків Улезько [713, 22; 712, 267, 271].

Загалом маємо інформацію про чотирьох полковників і одного сотника Корсунського полку. Вони представляли п'ять родин, двоє з яких (Улезьки і Височани) були досить відомі в старшинському середовищі, а троє - відносно нові (Лепнявські, Підодні, Солов'ї).

У Канівському полку зміни керівництва не сталося, його продовжував очолювати Демиденко Іван. В той час був нобілітований місцевий полковий писар Остап Шимко-Полоницький [1243, 172]. У протипагу Дмитренку лівобережний гетьман Брюховецький призначив полковником канівським Панченка Федора. За Тетері у цьому полку відомі 10 старшин. З старих старшинських родин продовжували утримувати владні важелі чотири (Демиденки, Лизогуби, Мітченки і Панченки), при чому двоє з них трималися Брюховецького. Шість же родин у полку на керівних посадах фіксуються вперше. Це засвідчує як значну ротацію старшинського корпусу Канівського полку за гетьмана Тетері, так і її розкол.

Білоцерківського полку «полковник старовинний» Самійло Фридрикевич прийняв пірнач від полковника Івана Кравченка.

Уривки інформації маємо про старшину Черкаського полку. Знаємо лише про двох полковників, які репрезентували “стару” гвардію: одного ще часів Богдана Хмельницького – Петра Дорошенка, а іншого – висуванця Виговського – Федора Джулая. З невідомих нам причин генеральний осавул Петро Дорошенко очолив Черкаський полк замість Федора Джулая. У спеціальній монографії Д.Дорошенка, присвяченій долі Петра Дорошенка, цей факт упущений. Відзначимо, що пізніше за гетьманування Дорошенка Джулай на короткий час повернув собі пірнач. Це може бути свідченням того, що у них не було особистої ворожнечі, а зміна відбулася з якихось інших причин. Мабуть, з Дорошенком у полку добре спрацювався полковий писар Клеванський Сава, бо утримував він цей уряд щонайменше п’ять років уже в той час, коли Дорошенко був гетьманом.

Уманським полковником у черговий раз став Максим Булига. У Брацлаві полковниками були Іван Бут від Брюховецького і Михайло Зеленський [1208, 148] регіменту Тетері, у Кальницькому - Мельник.

Іван Сірко і очолювані ним запорожці за підтримкою лівобережного гетьмана Івана Брюховецького і за погодженням з колишнім гетьманом Виговським і 2000 його прибічників змогли організувати повстання на Правобережній Україні.

Оцінюючи, повстання на Правобережжі, варто підтримати твердження, що “чрез нас, Ивана Серка, к вашему царскому величеству привращена есть вся Малая Россия, над Богом будучие города, а именно Бряславской полк, Калницкой, Могилев, Рашков, Уманской повет, ло самого Днепра от Днестра» [712, 151].

Аналіз персонального складу керівників засвідчує, що це були, в першу чергу, запорозькі ватажки на чолі з Сірком. Серед них відзначимо полковників Царя, Червону Башту, Радишевського, Богомаза Андрія, Рицького, Сонтовського Михайла, Соломку Максима, Стрілу Пилипа, які були виходцями з запорозької старшини. Запорозький полковник Шульга Матвій загинув під Лисянкою.

Одним із головних центрів антитетеринського повстання стало сотенне містечко Уманського полку Бабани. Звідси родом був запорозький полковник Чепель Іван (Чіп – Запорожець). Його попередником у Бабанській сотні Уманського полку в реєстрі 1649 р. згаданий Чепелій Іван. Якийсь його родич Чепель Андрус діяв у Мурафської сотні сусіднього Брацлавського полку.

Мотовило Павло – один із соратників Сулими в організації повстання 1664 р., також мешкав у Бабанах [747, 407]. Коломійченки Василь – з полкового товариства уманського (1649), Василь – козак сотні Івангородської (1649), Герасим – один із

організаторів повстання 1664 р. проживав у Бабанах [747, 407]. Тут же фіксуються Улашненки.

За Бабанкою піднялася вся Уманщина. На чолі повсталих стояли Тисенко Михайло – брат Варениці. Якийсь його родич Тисенко Марко згаданий у реєстрі 1649 р. Цибулівської сотні Уманського полку. Турчиненко Василь керував у Маньківській сотні Уманського полку.

У перших лавах знаходилися підрозділи полковника Царя. Предствники цієї родини розсипані в різних полках, а саме: Василь в Багланівська сотня Брацлавського полку, Лаврін - в Борківській сотні Полтавського, Левко - в полковій сотні Канівського, Олекса – сотня Климова канівська, Мирон – в Київській сотні Нагорного. Пізніше полковник Цар був прихильником гетьмана Опари і, як двічі зрадивший короля, в 1665 р. був посажений на кіл [1047, 49]. Основну повстанців складали запорозькі полки і також антипольська частина городового козацтва, переважно полків Брацлавщини. На боці повстанців не бачимо значної участі старшини корінних козацьких полків. Ідейну підтримку повсталим надавали Григорій Лісницький, Коробка, Галоб, Залізо.

Вірна Тетері старшина вела боротьбу проти запорожців і їх союзників у полках Гетьманщини, захищаючи гетьмана. Перехід її на бік повсталих одночасно означав перехід під руку Брюховецького. Цьому ж притирічили не лише особисті амбіції, але і соціальні причини – покозачена шляхта і більшість городового козацтва не могла сприйняти тих порядків, які їм несли запорожці і виразник цієї лінії лівобережний гетьман Брюховецький разом з Сірком.

Фактичним організатором придушення повстань був наказний гетьман від Тетері Михайло Ханенко. У зв'язку з цим варто згадати той факт, що у лютому 1664 р. король видав з відзнакою за вірність привілей Уманському полку, який М.Крикун називає “унікальним”, бо “жоден з полків Війська Запорозького не удостоївся такої честі” [756, 345].

Ханенко з своїми прибічниками вимушений був закритися у Кисляку, де його здобували козаки Кальницького полку [1487, 395] під командуванням Василя Варениці. Страта прибічниками Тетері місцевого полковника Вертелецького консолідувала антигетьманські сили в полку. Направлення Брюховецьким представника місцевої козацько-старшинської родини Бута на полковництво посилило запорозький елемент на цих теринах.

У зв'язку з цим відзначимо, що прихід до влади Опари на Правобережжі слід розглядати як компроміс між городовим антитетеринським козацтвом і запорожцями [998, 31]. Одним з його найближчих соратників був Радишевський (Радишовченко) Онисько (?-1609-1665-?) – наказний полковник черкаський (раніше 24.02.1649). Мабуть, був осавулом полковим черкаським, а пізніше - в курені осавульському в Чигирині (1649) [823, 15]. Став генеральним суддею у гетьмана Опари і разом з ним потрапив до Марієнбургської в'язниці.

Оцінку діяльності Тетері дав пізніше польський військовий комендант Білої Церкви: “простой народ не желает бытности гетьмана Тетери и презирает его, разве бы с позволения короля пришел с коронным войском» [822, 31]. Старшина ж відвернулася від нього і в нашому розпорядженні немає жодного факту, що після скинення його з уряду хтось з неї бажав його повернення до влади.

У правобережних полках відомі 49 старшин з 49 родин. Персональний склад старшинського корпусу гетьмана Тетері засвідчує, що він був активним виразником інтересів покозаченої шляхти, продовжувачем лінії Івана Виговського. Повернулись у старшинську обойму Джулай, Фридрикевичі, Черкаси, Коробки, Гапоновичі. Яненко отримав при Тетері пірнач, але не у Київському, а у сусідньому прикордонному Паволоцькому полку. Утримали владу при переході її з рук Хмельницького до Тетері Опари, Білогруди, Богуни, Зеленські, Гоголі, Дорошенки, Радченки, Лизогуби, Лисянські, Улезько, Ханенко. Серед нових старшинських родин фіксуються Хмури, Солов'ї, Полоницькі-Шимко, Васильківські.

4.2. Лівобережна старшина під регіментом гетьмана Івана Брюховецького

На Лівобережжі після погрому Виговським Полтави діяли розрізнені загоны «барабашівців» і «пушкарівців» [892, 18]. Січ і Полтава стали на півстоліття центрами антигетьманської опозиції. Основний кадр старшин черпався на Січі. Це були січовики з діда і прадіда, сім'ї яких, їх нащадки були головними охоронцями як республіканських, так і охлократичних січових традицій.

Яків Федорович Барабаш завдав поразки загонам сербських найманців Виговського, виговцям під Полтавою [1174, 468]. Після розгрому союзників запорожців – пушкарівців, перебував з загonom у розташуванні військ князя Ромодановського, який відмовлявся видати його Виговському. Останній звернувся до царя, який і наказав відправити Барабаша до Києва у розпорядження боярина В.Б. Шереметьєва «для отдачи виновного на войсковой суд». По дорозі його перехопили прибічники Виговського, прикували до гармати, допитували, а потім відправили до Чигирин (1659.4.06. він уже згадується як небіжчик).

Нащадки гетьмана Остряниці Іскри, а також Пушкарі, Жученки міцно тримали в своїх руках полтавців. Події показали, що найбільшим впливом серед січового козацтва в той час користувався Іван Мартинович Брюховецький (очевидно, мав прізвисько за назвою одного із січових куренів). За спостереженнями В.Горобця, Брюховецький народився у 1623/1624 р. [949, 150]. Походження його нез'ясоване. В. Греков наводить свідчення про те, що останній не був природним козаком, а неначе «был ляхом, да окрестился». На які джерела опираються подібні твердження, для нас залишається невідомим.

Знаємо, що у квітні – травні 1656 р. він входив до складу посольства у Трансільванію, яке передувало місії генерального осавула Івана Ковалевського і старшого канцеляриста Івана Груші [744, 486]. Джерела засвідчують, що Брюховецький був слугою Богдана Хмельницького, після ж смерті останнього продовжував службу у Юрія Хмельницького, якого супроводжував на навчання до Київського колегіуму. Дещо пізніше направлений Юрієм Богдановичем на Січ за підтримкою у домаганнях гетьманської булави, де і залишився.

«Брюховецкий, слуга пана Хмельницкого, который был некогда в Варшаве у вашей королевской милости, сделавшись на Запорожье кошевым атаманом, вышел из Запорожья и пробовал счастья под замком Чигиринским; но усилия его были тщетны», – маємо звістку з жовтня 1659 р [709, 383]. У 1660 р. Юрій Хмельницький,

виступаючи у похід під Чуднов, залишив його намісником чигиринським. Після Чуднівської битви Брюховецький утік до стольника і воєводи князя Бориса Мишецького під Лоховицю і розповів, що їде до Москви, щоб сповістити про зраду Юрія Хмельницького.

Щодо родинного оточення є лише звістка про те, що єпископ Мефодій хотів видати свою доньку за племінника Брюховецького, це дозволяє стверджувати, що Іван мав сестру чи брата. Якщо в одному з родових архівів, знімаючи копії не внесено якоїсь плутанини, то у 1667 р. є згадка по Федора Артемовича Брюховецького [899, 858], можливо, якогось родича.

Під час поїздки до Москви Брюховецький одружується з небогою голови московських стрільців Івана Єлагіна Дарія Ісканська. Відомо, крім того, що гетьман Самойлович одружив свого сина з донькою Брюховецького, що може засвідчувати наявність попереднього шлюбу останнього.

Брюховецький відомий втретє як кошовий на Січі у 1662–1663 рр. У той час зрозумілою і логічною є підтримка його Іваном Сірком – Січ вступила у відкриту боротьбу за гетьманську булаву. При цьому чітко вказуються соціальні мотиви виступу: «великая беда чинится от старших», «гетман и полковники и все начальные люди все города, места и мельницы розняли сами по себе да ими владеют сами своим самовольством» [714, 334, 339].

Ніжинська козацька рада 17 червня 1663 р. обрала Брюховецького гетьманом. Генеральним обозним став Цесарський Іван Климович (1663.17.06.–1666–?), наказним - Животовський Павло Іванович (1663.08.–11.). Свої уряди суддів генеральних зберегли Незамай Георгій (Юрій) і Забіла Петро. Піднявшись до вершин генерального старшинства представник роду Забіл, відзначився безмежною любов'ю до багатства і влаштуванням шлюбів з родинами наступних гетьманів. Генеральне писарство спочатку тримав Гречаний–Потребич Степан, а з 1665 р. - Шийкевич Захар. Осавульську службу правили колишній запорозький полковник Нужний Парфен Михайлович та Іванов Стефан Опанасович. Підскарбієм став Ракушка–Романовський Роман (?–1663.11.–1668) [1245, 12], хорунжими були Попович Іван Олексійович та Яковенко Микола, бунчужним - Витязенко Григорій Трохимович.

Отримавши посаду, Брюховецький створив нові полки: Стародубський (полковник Іван Плотник [660, 1]), Сосницький (Яків Скидан), Зіньківський (Василь Шиман), Глухівський. Направлені у полки його представники під охороною загонів запорожців вступили у контакт з антишляхетськими і антистаршинськими елементами і за їх допомогою прийшли там до влади. Проте, не знаходить документального підтвердження теза, що «фактично вся місцева старшина була знищена» [935, 76].

Відомо, що 18 вересня 1663 р. у Борзні були страчені: наказний гетьман Яким Сомко, полковник ніжинський Василь Золотаренко, полковник чернігівський Іоаникій Силич, полковник лубенський Стефан Шамрицький, полковник переяславський Опанас Щуровський, осавул полковий ніжинський Павло Килдій, секретар наказного гетьмана Кирило Ширай. До Сибіру потрапили генеральний писар Михайло Вуяхевич, полковники київський Семен Третяк, іркліївський Матяш Папкевич, прилуцький Дмитро Чернявський, осавул полковий переяславський

Семен Кульженко, осавул Леонтій Бут, писар полковий Хома Тризна та писар гродський переяславський (?-1658-1663) [1243, 227] Самійло Радич, сотник Іван Воробей, Прокіп Кульженко [1298, 231]. Через ці репресії Гетьманщина втратила сім бойових, заслужених полковників.

Місцева старшина, втративши частину своїх провідників, зайняла позицію вичікування. Підкреслимо, що головний удар прийняла старшина двох полків (Переяславському і Ніжинському) та ставленники звідти Сомка і Золотаренка до інших полків. Клан Хмельницьких–Сомків–Золотаренків поніс невиправні втрати.

На початку 1663 р. у Брюховецького найближчими дорадниками, крім єпископа Мефодія, були полковник Данило Пісоцький і писар Степан Гречаний. Є згадки, що у червні 1664 р. гетьман направив до царя посольство у складі київського полковника Василя Дворецького, канівського полковника Федора Панченка і Марка Артемовича, що засвідчує їх впливовість у тогочасному старшинському середовищі.

У Гадяцькому полку, який за Брюховецького став столичним, у 1664 р. згаданий наказний полковник Надточенко Степан. Цей рід фіксується у козацькому середовищі з початку Визвольної війни у сотні Лютенській (1649 [823, 435]).

На жаль, не маємо ніяких даних про Васильовича Григорія, який у 1665 р. очолював полк можливо, це брат сотника любецького Гаврила Васильовича. По ньому два роки на чолі полку був Остренко Семен, якого на цей уряд обрали з сотника гадяцького. У 1668 р. його змінив Дуб'яга Іван (?-1636-1674-?) - православний шляхтич з Мстиславського повіту [1062, 54]. Якимось чином потрапив на Слобожанщину (можливо, він чи його батько брав участь у козацьких повстаннях 30-х років) і козакував на Харківщині (1656-1660). Отримавши полковий пірнач гадяцький, в додачу мав рангові маєтності: містечко Рашівку, місто Камишин, села Гримячку, Остапівку, Березову Луку [641, 3].

Полковим писарем був Ситенський Іван (1666), одним із полкових осавулів став колишній полковник гадяцький Донець Іван. Крім Остренка сотниками полковими були Ізмайлов і Животовський Павло.

Уряд зінківського полковника зберігав Василь Шимон, який разом з полковим осавулом Микитою Безпалій, міцно контролювали Зінківщину. Грунським сотником був Безбожний Степан, зінківським - Гаврилович Нестор, комишенським - Пашенко Петро, у Веприку сотникував Савченко Богдан. Є згадки ще про чотирьох сотників у Зінківському полку (Івановича Андрія, Лазарева Опанаса, Павловича Марка, Семеновича Прокопа), але які сотні вони очолювали встановити не вдалося.

У Полтавському полку 1665 р. був зміщений полковник Дем'ян Гуджол [752, 130] і полтавський пірнач відданий близькому до Брюховецького генеральному хорунжому Григорію Витязенку. При ньому наказним став представник відомого запорозького роду Барабаш Кіндрат. Але Витязенко протримався лише рік. Його змінив Сава Омельницький, замість якого у тому ж 1667 р. став місцевий полтавський старшина Кость Кублицький [875, 8,12]. В той час значним впливом користувалися наказні полковники Чорнушенко Клим (1668), Манджос (1668), Лозицький Іван (1668).

Пов'язаний родинними зв'язками з козаками стасівськими, Гончар Михайло Степанович репрезентував близьке до Запоріжжя козацьке середовище у Полтаві. Він став одним із сотників у цьому місті, а також іноді виконував функції наказного полковника (1664). Серед наказних полковників був і Кованька Олексій.

З полкових обозних відомі лише двоє старшин Денисенко Михайло (1665) і Андрійович Олекса (1667). У полковому суді старого (можливо, померлого) Охрімовича Курила змінив Юхименко Іван. У цей період полкові судді змінювались порівняно часто: Юхименка Івана на початку 1665 р. замінив Сороків Роман, а його у цьому ж році Чорнушенко Клим. Серед осавулів відзначимо Корсунця Ярему, Черкеса Левка, Чамаренко Дахна, Калюжного Василя, Обіду Івана. Як бачимо, Чорнушенко і Чамара знову повернули собі попередні уряди. Полковими писарями були Миклашевський Гаврило [650, 3], Леонтійович Андрій, Туранський Ілляш, Іванович Кирило. Полкову корогву супроводжував хорунжий Шваченко Степан.

Протягом усього періоду гетьманування Брюховецького Кублицький Костя зберіг за собою уряд полкового сотника. У Великих Будищах сотню очолював Хоменко Педан, Санжарську - Семененко Сергій, Білицьку - Василенко Конон, Кишеньську - Волошин Петро і Олексієнко Василь.

Миргородський полковий пірнач тримали представники лише однієї родини – Постоленків: спочатку Дем'ян (1664-1666), а потім Григорій (1666-1668). Рід Постоленків-Потішних [1070, Ч.ІІ, 110] у 1665 р. отримав дворянство і маєтність с. Савинці, але з впевненістю стверджувати про їх шляхетське походження до 1665 р. підстав не маємо. З старшини полку відомі сотники Олексійович Гаврило (став полковим суддею) і Гладченко Григорій Матвійович. Присутність останнього ще раз підтверджує, що до влади в полку повернулись противники Лісницького.

Першим полковником за Брюховецького у Лубнах після Шамлицького став Вербицький Гнат Якович. Мабуть, належав до рашівської чи зінківської гілки роду Велюхів-Вербицьких, один із представників якої раніше очолював Зінківський полк.

Зимою-навесні 1664 р. Вербицький був замінений Гамалією Григорієм Михайловичем, який полковникував два роки (1664-1666). Наказним полковником тоді згадується Пилипенко Іван (1665).

У 1666 р. полк очолив Щербак Богдан. О.Лазаревський про нього пише так: “старый козак, принимавший, по видимому, ближайшее участие в войне Хмельницкого с поляками в числе его полковников”. Історик вважав його полковником новгород-сіверським [1119, 40]. Проте, мабуть, стародубські Щербаци мають іншу генеалогію з лубенським полковником. Відомо, що Богдан Щербак з приходом до влади Брюховецького очолив військову артилерію і був її осавулом до утвердження на полковничому уряді.

Колишній сотник полковий лубенський Логвинов Родіон став полковим обозним, суддею Гуляницький Кирило, полковим писарем Григорович Степан, якого змінив чи, можливо, він сам фіксується протягом 1665-1666 рр. як Климович Степан. Серед полкових осавулів з'явилися Свічка Леонтій Назарович [630, 1] і Бурий Микита Іванович. У 1667 р. осавулом став полковий сотник Януш Михайлович.

Роменську сотню очолював Донець Захар. Серед козаків Лукомської сотні був Семен Донець, нащадки якого проживали у с. Олександрівці [462, 549 зв.], були Донці і у Костянтинівці, де серед козаків сотні зареєстрований Андрушко [823, 397]. Враховуючи близькість Ромнів до Гадяча, вважаємо, що Донці гадяцькі були одного роду з роменськими і, можливо, полковничим родом Донців-Захаржевських харківських.

Жуковський Прокіп став сотником глинським у 1663 р. Основоположником роду був козак Глинської сотні Миргородського полку Іван Жучин, якого бачими ще у першому реєстрі цієї сотні [823, 403]. У Лукомлі сотником став Проскуренко Семен, який як Сенько був згаданий серед козаків сотні ще у 1649 р [823, 425].

З Ніжинського полку, щоб його ослабити виділили полк Глухівський. Відомі два його полковники Гуляницький Кирило і Черкашинець Василь. У самому Глухові Уманець Пилип продовжував сотникування, але згодом його змінив Жураковський Василь (додаток Д.24.).

Ніжинським полковником став Гвинтовка Матвій Микитович (1663-1666), якого поступово підтримали Кобиляцький Григорій і Романовський-Ракушка Роман, які у нього були наказними полковниками. Його змінив Артем Мартинович. Наступного року згадується полковник Соха, але чи це одна і та ж особа з Артемом Мартиновичем без додаткових документів визначити не можливо.

На уряді полкового судді спочатку був Сидорович Макар, а пізніше Завадський Федір, полковими писарями Олексійович Ничипір і Рачинський Павло. З полкових осавулів відомий лише Василь Ігнатович-Шумейко. Можливо, Василь Шумейко і був осавулом полковим при полковнику ніжинському Прокопі Шумейку в регіменті ще гетьмана Богдана Хмельницького [823, 463].

Полковими сотниками були Осташка Герасим, Косинський Іван, Самойлович Яків, веркіївським - Горячка Юсько, вороніжським - Власович Василь. Гнилозубенко Хома Михайлович (?-1678) став сотником батуринський, Пригара Іван - в Олишівці. Шевлюшенко Андрій був серед фундаторів сотні у Конотопі [823, 484], а Михайло у 1663 р. став місцевим сотником. У Кролевці йшла постійна зміна сотників: Стасенко Герасим (1663-1666), Ковденко Максим (1666), Якимович Данило (Пархоменко?) (1666), Федорович Гнат (1667), знову - Ковденко Максим (1667-1668).

До далекого Стародуба від Брюховецького поїхав полковникувати Плотник Іван Якович (Терник Іван). З метою зміцнення своєї влади 21 серпня 1663 р. видав універсал на прибутки з млина на р. Вусі почеповським священникам Спаської церкви Лук'яну Йосиповичу і Іллінської церкви Василю Кузьмичу, а 2 квітня 1664 р. надав універсал Кирилу Яковичу на побудову млина в с. Бахаричах на р. Косці. У 1665 р. Плотника змінив Острянин Левко, очевидно, одного роду з тогочасним полковником гадяцьким Острянином Семеном. Серед наказних полковників від нього були Олексійович Тиміш – шляхтич гербу «Лелева», Михайло Небаба і зять Петра Рославця Рубець.

Представник наймогутнішого шляхетського роду на Стародубщині Рубців Михайло (?-1630-бл.1698) пройшов нелегкий життєвий шлях (додаток Д.14.). У 1633 р. потрапив у московський полон. У 1639 р. бував в Мінському замку. “За небожчика Золотаренка в нескольких експедициях услуги ронили” [1243, 369]. 4

вересня 1656 р. з братом Іллею отримав гетьманський універсал на маєтності. Гетьман Виговський 25 лютого 1658 р. надав йому підтверджуючий універсал. Наказний полковник стародубський (1666). Значний військовий товариш (1668). Брюховецький ще раз 12 березня 1668 р. підтвердив спадкові маєтності за Рубцями (за ним - Ропську волость).

Вдалим був вибір полкового обозного Гаврила Дашенка, який тримав цей уряд щонайменше одинадцять років. Є згадки про сотників: полкового Рушанського Леонтія, новгородських Стремницького Павла, Маленовського Семена, почепського Рославченка Овдія і наказного у нього Ходневича Федора. Мглинським сотником, можливо, раніше 1667 р., був Федір Лось.

У Почепській сотні військовий товариш Клим Осипенко у 1668 р. отримав універсал Брюховецького з підтвердженням йому на "отчину" с. Гарців. Тут у цей час знані покозачений шляхтич Матвій Андрійович Барташевич, який зберігав батьківський привілей на с. Азарів і пізніше у 1671 р. згаданий як значний військовий товариш, а також товариш сотні почепської (1665), шляхтич гербу "Ясенчак" [1162, 53] Данило Адамович Жебровський. У Мглинській сотні військовий товариш Микола Рожковський у 1667 р. разом з сином Іваном отримав гетьманський універсал на с. Хотяничі.

До Сосниці полковником був призначений Яків Скидан, якого пізніше замінив Федір Холод. Не виключено, що останій належав до миргородської козацько-старшинської родини.

Чернігівський полк очолював Трохим Ничипорович (Отрох, Отрошко), який фіксується серед перших козаків Чернігова [823, 477]. Мабуть, був городовим отаманом чернігівським. У 1654 р. згадуються як наказний полковник чернігівський, а у 1659 р. знаходився на чернігівському міському уряді.

Уже влітку 1664 р. полковником чернігівським був Степан Красна Башта. Цього покозаченого шляхтича у 1660 р. зустрічаємо у с. Пісках – сотенному центрі Лубенського полку як свідка при одному продажі [1119, 70]. Підтвердженням цього є царська грамота чернігівському воєводі Гнату Волконському у відповідь на його відписку про те, що чернігівський полковник С.Красна Башта погано ставиться до московських людей. Цар наказував воєводі жити з полковником "в совете... розни и безсоветья не было" [618, 50]. Наказним полковником у нього був Молявка Іван Харитонович.

Гетьман Брюховецький зробив невдалу спробу опертися на чернігівську старшину. Степана Красну Башту він замінив на Дем'яна Ігнатовича – шляхтича, який користувався гербом таким як рід Росторгуй, який був полковником три роки. На початку 1668 р. він став генеральним осавулом (Д.Дорошенко вважав головним прибічником гетьмана Дорошенка серед лівобережної старшини [996, 187]). Його місце в Чернігівському полку зайняв полковий суддя, майбутній гетьман Іван Самойлович (додаток Д.25.). На початку 1668 р. наказним полковником згаданий Васильович Гаврило. Обозну службу очолював Сава Внучко-Посудевський.

Не виключено, що Марко Рибальченко, який у реєстрі 1649 р. зафіксований другим після сотника конотопського Івана Рибальченка і є Марко Артемович, який відомий як суддя полковий чернігівський у 1667-1671 рр. Писарями в полку були

Васильович Іван, Голобоярин-Слободецький Михайло, Самойлович Іван. Писаря цього полку Левона Полуботка Брюховецький нагородив «шляхетской Розсудовской маетностью в Черниговском уезде, сёлами, деревнями и руднями» [714, 11].

Полковник прилуцький Горленко користувався довірою гетьмана Брюховецького, який давав йому різні доручення. Син запорожця Лазар Федорович Горленко (?-1629-1687) став козаком Прилуцької сотні Омеляна Проценка (1649) [823, 441]. У 1654 р. приймав участь в Переяславській раді [979, I]. Мабуть, очолив полкову сотню, бо у 1659 р. згаданий як наказний полковник прилуцький. Враховуючи те, що О.Оглоблин вважає Ганну Семенівну Половець-Мазепу тіткою по матері прилуцького полковника Дмитра Горленка [1267, 22], то не виключена можливість першого шлюбу Лазара з Н Семенівною Половець, донькою полковника білоцерківського. У 1665 р. разом з гетьманом перебував в Москві, де отримав від царя дворянство та с. Ольшане [979, I]. Але пізніше Брюховецький «великимъ шалоумствомъ» домігся того, що Горленко виїхав з Прилук, а на його місце був направлений запорожець Іван Кошовий.

Під час лівобережного походу Яна-Казимира поляки і Тетеря обходили Ніжин. Тетеря взяв Прилуки. «Що ж до переходу прилуцького полковника Песоцького на бік поляків... треба сказати, що хоч підтвердження, або заперечення цієї звістки я не знайшов, але ж 1664 року, під час акцій Брюховецького на Правобережжі, новим полковником прилуцьким бачимо Л.Горленка» [1298, 272].

Тищенко Сава разом з своїм, мабуть, молодшим братом Данилом Тищенком, розпочав війну у сотні Івана Шкурата (1649 [823, 440]), став її сотником (?-1665-1666. 10.-?).

У Красному Колядині сотника Самойловича Івана змінив представник місцевого красноколядинського козацького роду [823, 455] Сич Денис. Срібнянським сотником був Міщанин Сидір.

До Переяслава гетьман призначив Ярмолаєнка Данила «безъ посполитой рады и по своей воли, а не по ихъ стародавнымъ правамъ» [707, 99], наказним у нього був місцевий старшина Романенко Андрій. Ярмоленко розпочав службу в Леплявській сотні Канівського полку [823, 113], вважаємо, що згадка у вересні 1662 р. про полковника канівського Данила стосується його, а, відповідно, цьому передувало сотництво леплявське.

Якщо умовна загальна чисельність Переяславського полку після реформування його у 1663 р. гетьманом Брюховецьким взяти чисельність 1649 р. за сотнями, які тепер до нього ввійшли - 4802 козаків, то 12 % склали козаки колишнього Канівського полку, 8,8 % - козаки Черкаського, 17,2 % - Кропивненського. Таким чином 38 % новоутвореного Переяславського полку склали козаки не цього полку

У 1664 р. полковим суддею був Мокрієвич Юрій Миколайович, його змінив Іван Момот (?-1629-1693-?), який спочатку був рядовим козаком Переяславського полку, а потім став полковим суддею. 26 червня 1665 р. він продав Івану Окуленку (Турувцю), майбутньому віиту переяславському (1688) двір за 1000 золотих в Переяславі [309, 104]. Друга частина двору належала, можливо, якійсь його родичці

жительці козелецькій Феські Герасимовні, яку вона продала тому ж Туровцю 9 листопада 1675 р. У проміжку кінця 1664 – початку 1665 р. був усунутий з посади полкового судді. На його місце став Іван Корнелевич.

У червні 1663 р. писарем став Михайлович Стефан, пізніше був Мокрієвич Стефан. Полковими осавулами були Забузький Федір і Щербина Михайло.

З купецького середовища Брюховецький знайшов опору у Павла Рустановича. Уже у 1663 р. останній, як козак Переяславського полку, отримав обороний універсал від гетьмана на володіння в Борисполі [778, 70]. Був одружений з Тетяною Опанасівною Щуровською, донькою полковника переяславського. Рустанович у 1666 р. фіксується переписом як один з найбагатших грецьких купців у Переяславі [814, 205]. За дружиною мав значні володіння у Воронкові. Крім того, йому належали маєтності в Каневі і Терехтимирівській сотні, що до 1676 р. входила до Канівського полку. У Березані сотникували Лаврінович Пилип і Кислий.

Андрій Романенко у 1665 р. як наказний полковник очолював переяславську делегацію до Москви під час поїздки гетьмана Брюховецького. Це засвідчує, що гетьман і запорожці оперлися після знищення угруповання Сомка в полку на козацько-старшинську групу, яку очолював Романенко. Відсутність його послабила позиції гетьмана в Переяславському полку, що і сприяло вибуху повстання 1666 р.

Ще з весни 1666 р. в полку було неспокійно, “сказывал переяславський полковник Данко Ермолаенко, что в Переяславле оть какихъ ся своевольныхъ людей, которые до бунту и до шерханины охочи... вырастаетъ злой замысел не смуту и на нелюбы про него боярина и гетьмана, по замысломъ отъ запорожцовъ” [713, 101]. 15 липня 1666 р. в полку спалахнуло повстання. Його почали козацькі частини, які нараховували 500 козаків - 400 переяславських і 100 бориспільських. Був заколотий наказний гетьман Ярмолаєнко, вбитий генеральний суддя.

Керівниками повстання були сотник М.Хоменко із села Харківців, полковий обозний Іван Пригара, колишній полковий суддя Іван Мамот, представник гетьмансько-полковничої родини Лобод Захар, колишній наказний полковник Панас Захар’ященко, представник полковничої родини Кульбачок Григорій, заарештований 1663 р. на ніжинській раді, але відпущений колишній наказний полковник Богдан Словин, Ярема Захарчук, Панас Носик, Степан Білик. Цей перелік засвідчує, що повстання очолили представники козацьких старшинських родин, які репрезентували щонайменше дві місцеві полковничі родини Лобод і Кульбачок, близького оточення наказного гетьмана Сомка, які були відсторонені від влади у полку після приходу до влади Брюховецького.

19 липня зібрали раду, на якій обрали нову старшину. Полковником став М. Хоменко, осавулами - І.Момот, І.Пригар. На придушення повстання в Переяславі Брюховецький кинув значні сили козаків на чолі з гадяцьким полковником Семеном Остренком (Ніжинський, Лубенський, Прилуцький, Полтавський полки). Царський уряд надіслав на допомогу Брюховецькому понад 2 тисячі кінноти і піоти під командуванням Костянтина Щербатова. Спільними зусиллями прибічників Брюховецького і царських воєвод переяславське повстання було придушене [713, 283].

Більшість переяславського козацтва брала участь у повстанні 1666 р. і частина з них втекла на Правобережжя до гетьмана Дорошенка. З метою зміцнення і укріплення свого становища Брюховецький поставив полковником до Переяслава Родіона (Райча) Дмитрашку (?-1635-1705) [1142, 402], представника відомої в Придунайських князівствах родини, в якій серед його попередників були митрополит Феодосій, ієромонахи Дамаскін, Мелентій, Іоаникій, Євфимій, Георгій. Роком раніше він вийшов з Валахії на Брацлавщину з загоном 500 чоловік, а потім перейшов на Лівобережжя. На цю силу і розраховував гетьман. З Переяслава 16 липня 1667 р. стольник і воєвода Олексій Чириков сповіщав, що “Дмитрашка боярину и воеводе Петру Васильевичу Шереметеву не будет бить челом ни о чем, потому де, что боярин и гетман Иван Мартинович Брюховецкой к боярину і воеводе к Петру Васильевичу Шереметеву ни о каких делах писать и бить челом ни о чем не велел” [618, 164].

Після переяславського повстання Брюховецький восени 1666 р. замінив київського полковника Дворецького Василя на Щербину Михайла. Документи свідчать: «как учинилась в Переяславе измена сперва, и убили Переяславского полковника Данила Ярмоленка, и он де видя то, что те изменники учали быть изменою великому Государю и королю Полскому, поехал в Гадяч, и в то ж время к Ивашку Брюховецкому, полковництво здал и булаву перед старшиною положиль. И Ивашко Брюховецкой на ево место учинил Киевским полковником Переяславского ясаула Михайла Иванова» [1274, 84].

Уряд полкового обозного займали спочатку Підтерєб Яків, потім Кальницький Гнат і знову Підтерєб. Полковим суддею був Шатський Феодосій Дмитрович, писарями Михайлович Лаврін і Пилипча, осавулом Кальницький Гнат, хорунжим син полковника Дворецького Іван.

Козелецьким сотником був Іван Клижка, в Острі Батіг Іван, Плоский Ничипір, Дворецький Іван, Янко Іван. Носівську сотню очолив Мозиря Іван, син кошового, колишній козак корсунський і колишній полковник піхотний ніжинський.

Після перемоги запорожців на раді у 1663 р. січове угруповання змогло контролювати територією лівобережних полків. Політика Січі щодо правобережного гетьманату вимагає спеціального дослідження. Попередньо можна стверджувати, що аналіз кадрового складу козацьких повстань 1663 і 1664 рр. засвідчує керівну роль у них запорозького елемента. Очевидно, встановивши контроль над Лівобережжям, січовики вирішили об'єднати під своїм верховенством і правобічну Україну.

Політика Брюховецького, спрямована на підкорення лівобережжя Гетьманщини Московській державі, не конструктивні внутрішні кроки, відкривали безперспективність такого шляху. Кошовий Ждан Рог заявив, що Україна: «потребує не боярина, а гетьмана» [713, 103]. Полковник Мигалевський написав донос царю на гетьмана Брюховецького, звинувачуючи його, що “без престанно живет в дому свом на покое, а промыслов над неприятелем не чинит” [618, 9].

Відчувши настрої січовиків і городових старшин, гетьман робить спробу різкого повороту у зовнішній політиці. Він виступає проти москалів, а до кримського хана «присылает беспристанно просить на помощь людей и люди де к нему не посланы», – сповіщав з Криму Шереметєв.

Антимосковський виступ відбувся після старшинської ради у січні 1668 р. На ній були присутні: полковник ніжинський Артем Мартинович, чернігівський Самойлович, полтавський Кублицький, переяславський Дмитрашко, миргородський Постоленко, прилуцький Горленко, київський Дворецький, генеральні судді Забіла і Животовський, писар Федір Криницький [714, 90].

Козаки запорозького полку Олександра Урбановича [1379, Т.ХІІ, 364] оточили 4 лютого гарнізон Новгород–Сіверського, 5 лютого запорозькі полки Сохи і Борони [1379, Т.ХІІ, 364] – Стародуба, потім Гадяча, Чернігова, Остра, Переяслава, Ніжина. Полковник чернігівський Іван Самойлович і полковник Дем'ян Ігнатович вісім місяців тримали в облозі у Чернігові гарнізон Андрія Толстого.

Штурмуючі взяли укріплені замки у Стародубі, Глухові, Ніжині, Новгород–Сіверському, Сосниці. «В той же час гетьман Брюховецький, все більше і більше озлоблюючись у кривавих розправах проти москвичів і своїх особистих ворогів, дійшов до того, що навіть наказав спалити живцем за якусь провину гадяцьку полковницю Гостру (Остряницю – В.К.). Ця жорстокість щодо жінки обурила навіть запорожців» [1477, 258]. Запоріжжя відвернулось від Брюховецького, з ним залишилися лише один запорозький полк Чугуя. Виступила проти нього і лівобічна старшина.

У квітні 1668 р. гетьман направив посольство до турецького султана (Гамалію, Лаврінка, Безпалого і 17 козаків). 9 квітня 1668 р. підтвердив усі попередні надання Лаврину Бороздні (додаток Д.35.), намагаючись утримати за собою Стародубщину.

На козацькій раді (8.06.1668) у присутності кошового отамана Івана Білецького гетьманом було обрано Петра Дорошенка. Іван Брюховецький, його бунчужний, полковник ніжинський Соха (із запорозьких полковників) вбиті. Дружину колишнього гетьмана забрали до Чигирини.

Убивство Брюховецького на деякий час консолідувало у спільній боротьбі як Лівобережжя, так Правобережжя, як шляхетсько–козацьке, так і козацько–шляхетське угруповання на основі старовинного козацтва, проводирем політики якого був Петро Дорошенко. Після знищення Брюховецького Дорошенко посадив на рік до Уманського монастиря єпископа Мефодія, щоб послабити церковний важіль розбрату в Україні.

При Брюховецькому зафіксовано 199 старшин з 186 родин. З 12 родин, які мали по кілька представників на старшинських урядах (3 Мокрієвичі, 2 Дворецькі, Донці, Ігнатовичі, Пилипенки, Остренки, Щербини, Рославці, Постоленки, Бурі, Обіди) у попередній період на керівних посадах фіксуються три – Дворецьких, Донців, Бурих. З 141 родин, які зафіксовані з прізвищами повернули уряди 13 родин (9,2%), зберегли 56 (39,7%), нові 72 (51%), не фіксуються 137 по Лівобережжю.

Внаслідок приходу до влади Брюховецького з реєстру старшин зникли прізвища Аврамовичів, Бистрицьких, Велигорських, Войтенків, Войцеховичів, Вороб'їв, Ворон, Гаркуш, Золотаренків, Зражевських, Калющенків, Канівців, Ковтуновичів, Коханенків, Красовських, Кулаг, Мурав'їв, Панкевичів, Пирських, Подобайл, Рубанів, Себастьяновичів, Слободецьких, Сомків, Третьків, Шацьких, Щуровських та інших, які були головною опорою керівників двох найвпливовіших груп – корінного козацького Переяславського полку Сомка і полків Чернігівщини Золотаренка. Серед тих, хто очолив козацькі полки і сотні були представники

старовинних січових родів: Скидани, Острянини, Омельницькі, Обіди, Надтоки, Гнилозубенки, Витязенки, Безбожні, Барабаші, Шваченки, Чепіги, Щербаки, Щербини. Цей запорізький кадровий кістяк був доповнений висуванцями з місцевих антисомківських і антизолотаренківських груп, а саме: Полуботками, Постоленками, Свічками, Ситинськими, Сичами, Корнелевичами, Туранськими.

Як і за гетьманування Богдана Хмельницького, на старшинських урядах вдалося виявити 19 козаків (9,5 %), а саме: Бульбу Федора, Васильовича Гаврила, Поповича Івана, Косинського Івана, Радченка Михайла, Кобиляцького Григорія, Романенка Андрія, Донця Івана, Рославця Петра, Дворецького Василя, Янка Івана, Кулябку Івана, Холода Федора, Завадського Федора, Уманця Пилипа, Тищенко Павла, Гончара Михайла, Ручку Івана, Рубця Михайла. У порівнянні з початком Національно-визвольної війни, старшинами стали представники наступного покоління родин Жураковських, Жуковських, Коробок, Гуляницьких, Корсунців, Гарячок, Небаб, Молявок, Мозирів, Лободи.

4.3. Петро Дорошенко і доля козацької старшини Правобережжя (1665 р.- кінець XVII ст.)

Щаслива доля об'єднати Гетьманщину випала нащадку гетьманського роду Дорошенків. До нього тягнулися ниточки з Запорожжя, де ніколи не вгасала слава Михайла Дорошенка, на нього покладала свої надії покозачена шляхта, розчарувавшись у Тетері, на нього звертала свої погляди старшина порівняно нових козацько–шляхетських полків північно–східного регіону як через розчарування у Брюховецькому, так і через міцні і сталі зв'язки тестя його брата Павла Яненка з його рідною любецькою шляхтою. І, на кінець, Чигирин – його батьківщина. Здавалося, Гетьманщина зможе перебороти розбрат і покінчити з громадянською війною.

Петро Дорошенко (1627–1698), син полковника Дорофія, від якого “чув... про Шагін–Гіреєву війну, на яку наші запорозькі козаки покликані були” [717, 301–302]. У Межигірському монастирі поминався рід гетьмана Петра Дорошенка. До нього записаний наступний ряд імен: Іова, *Тихін, Ганна, Дорофій*, Аврам, Лаврін, Стефан, Федір, Яків, Тимофій, Параска, Параска, Лаврін, *Мирон, Федір*, Яків, *Стефан*, Василь, Настасія, Марія, Ганна, Марія, Олена, Феодора, Самійло, *Іван*, Зіновій.

Тихін і Ганна – дід і баба Петра по материнській лінії, Дорофій – батько Петра. На початку Визвольної у Канівському полку війни було п'ять представників цієї родини: Іван – козак сотні Стародуба, Мирон – козак сотні Волинцова, Федір – козак сотні Юхима Ращенка, Ярош – козак сотні Кулаги, Семен – козак сотні Кліма Малашенка [823, 102, 103, 106, 114, 115]. Ці факти підтверджують точку зору, що “тяжіння М.Дорошенка до Канева, де він тривалий час резидував (а тоді гетьмани воліли перебувати в тих місцях, звідки походили), прагнення полегшити становище даного дає певні підстави припустити, що саме Канів був його рідним містом” [1207, 156].

Дорошенко невідомого імені був сотником полку Небаби (1651 [792, 145]), який діяв у районі Самгородка. Мабуть, це сотник івангородський Чернігівського полку Онисько Дорошенко [823, 486]. Вірогідно, що Іван Дорошенко, який від полковника Василя Золотаренка у 1655 р. очолював залогу Нового Бихова [452, 231], належав до цієї гілки роду.

Мати невідомого імені (в чернецтві Митродора, у схимі Марія) походила з роду Тарасенків, будучи донькою Тихона і Ганни. Їй присв'ятив спеціальну розвідку Ю. Виноградський “Марія Дорошиха: З Сосницької старовини”, в якій доводить, що після переселення на Лівобережжя у 1676 р. стала ігуменею дівочого Макошинського Покровського монастиря поблизу Сосниці і прийняла схиму. У Канівському полку реєстр 1649 р. зафіксував Тарасенко Юхима - козака сотні Волинцова, Остапа – сотні Андрієвої, Семена – сотні Терехтемирівської. Тарасенків у Чигиринському полку Васька – у Голтв'янській і Миська – у Максимівській сотні, слід вважати представниками інших родин, так як географічно це Лівобережжя, що далеко від Чигирина, а тим паче від Канева. Не варто забувати, що організатором козацької розвідки за Богдана Хмельницького був полковник Тарасенко [1026, 58]. Невідомо скільки синів і доньок було у Дорофія Дорошенка, джерела зберегли інформацію про п'ятьох братів і одну сестру Петра.

Старшим братом був Григорій (народився раніше 1627 р.). Цікаво, що у Чигиринському полку Григорій Дорошенко зафіксований лише у Вереміївській (Чигриндубравській) сотні [823, 41]. Його першою дружиною була (?-1660-1663-?) N Кононович - Посудевська [1037, 77-82], яка походила з любецької шляхти. Її рідний брат Нестор Кононович відзначився як активний прибічник Юрія Хмельницького. Він у 1660 р. був направлений разом з Михайлом Суличичем і Григорієм Дорошенком до Москви, мабуть, залишався там під арештом до 1667 р. Повернувшись, став восени 1668 р. писарем військовим у Петра Дорошенка [709, 145]. У листопаді 1668 р. гетьман послав його до Києва з важливою місією [714, 166].

Цікава інформація про те, що тесть Григорія Дорошенка у 1668 р. з Києва за дорученням воєводи Шереметева їздив до Остра намовляти на підданство цареві. З осені 1660 р. до жовтня 1667 р. Григорій знаходився у московському полоні. Став полковником брацлавським (1668–1674). Вдруге одружився з сестрою Павла Яненка Оленою (?-ран.1671) і завдяки цьому шлюбу він став свояком Хмельницьких. Київський воєвода у 1668 р. із ув'язнення з Києва відпустив її до Чигириня. Вона померла десь між 1668 і 1670 р. Після її смерті Григорій у 1671 р. сватався до посербиці полковника переяславського Р.Дмитрашки Ганни Василівни Золотаренко, проте шлюб не стався. І все ж у 1676 р. він був одружений з донькою сердюцького полковника Мовчана.

Другий брат Андрій Дорошенко був молодшим за Петра (народився пізніше 1627 р.). Потрапив у московський полон, мабуть, разом з старшим братом Григорієм у 1660 р. Звільнений раніше 15 жовтня 1666 р., вступив у шлюб з сестрою полковника паволоцького Якова Гамалії [1240, 238]. У 1668 р. став полковником чигиринським, а у 1673 р. заступив на полковництві паволоцькому свого швагра. Після ж смерті першої дружини одружився з донькою полковника брацлавського Івана Лисиці.

Два інші брати Степан і Федір Дорошенки відомі ще за життя Богдана Хмельницького [620, 161].

Петрова сестра у 1666 р. вийшла за колишнього генерального писаря Семена Голуховського [1020, 70], а у 1667 р. проживала у Чигирині [713, 186], як пише Д. Дорошенко, “мабуть, як удова” [996, 29].

У 1675 р. у російському полоні знаходився небіж гетьмана Яцько Холошенин, тобто син його сестри. Яцько Холошенин – це і є, очевидно, Яків Колоша – отаман городовий чигиринський, що потрапив у полон під Лисянкаю разом з Григорієм Дорошенком і Степаном Новицьким (У полковому товаристві Чигиринському фіксуються (1649) Іван Колоша і Федір Новицький [823, 35], чи не батьки Яцька і Степана).

З роду батька знаний двоюрідний брат Тарас Дорошенко [717, 730]. Можливо, це він у 1649 р. козак Трипільської сотні Київського полку [823, 300]. Це тим більш вірогідно, що сотником цієї сотні був Андрій Ворона, а крім нього у сотні були Михайло Ворона, Ясько Воронченко [299, 301]. З роду матері відомий його двоюрідний брат Кіндрат Тарасенко, який пізніше був на Лівобережжі значним військовим товаришем і полковим суддею прилуцьким, де Вороничі відігравали керівну роль. Не ясно чи до цього роду належали писар військовий Андрій

Тарасенко (прибічник М.Ханенка). Тарасенко Андрій з Ольшанської сотні Корсунського полку став полковником білоцерківським (1664-1666, з перервою).

Самого Петра Дорошенка у 1655 р. бачимо наказним полковником (очевидно, чигиринським). До того часу він посідав після уряду писаря ГВА уряд місцевого писаря полкового. Тоді уже був зятем відомого білоцерківського старшини Семена Половця. Пізніше, після смерті першої дружини Петро Дорошенко одружився з Єфросинією Павлівною Яненко (?-ран.1685) [1240, 237], донькою колишнього київського полковника і племінницею свого брата Григорія (по дружині).

Полковникування у Прилуках ввело Дорошенка до вищого ешалону козацької еліти. За гетьманства Тетері він став спочатку другим, а потім першим генеральним осавулом. Проте, у листопаді 1664 р., очевидно, не стало Федора Джулая – полковника черкаського і пірнач цього полку не на довго перейняв Дорошенко. Уже 11 червня 1665 р. на козацькій раді в Умані він став генеральним обозним, а його місце у полку зайняв його свояк Андрій Воронченко.

18 серпня 1665 р. на раді під Богуславом Дорошенка привели до влади полки на чолі з його родичами і свояками: Чигиринський (Прокіп Бережецький), Черкаський (Андрій Вороненко), Білоцерківський (Харко Тарасенко-Тараненко), Київський (Павло Яненко-Хмельницький [1217, 388]), а також Корсунський (Гнат Улановський), Паволоцький (Ярош Грицина), Уманський (Григорій Білогруд), Торговицький (Степан Щербина), Кальницький (Василь Лобойко).

П.Дорошенку вдалося об'єднати як колишніх виговців (Чекаловських, Петрановських), так і хмельниченків (Зеленських, Гоголів), хоча на раді, яка його обрала останні були відсутні. Новий гетьман мав під своїм регіментом три запорозькі полки: Семена Корсунця, Пилипа Івановича, Івана Чорнобиля, три сердюцькі: Федора Мовчана, Матвія Канівця, Василя Волошина, піхотний Андрія Мельника.

Польський вектор зовнішньої політики тримали в своїх руках ротмістр надвірної корогви Ярема Петрановський, полковник брацлавський Михайло Зеленський, писар генеральний Іван Чекаловський, чигиринський полковник Прокіп Бережецький, корсунський полковник Гнат Улановський, Демиденко Іван, Ковельський Сава, Грицюта Ярош і Василевський Василь. На Остозьку комісію Дорошенко направив делегацію на чолі з генеральним писарем Вуяхевичем і колишнім генеральним суддею Германом Гапоновичем, і по два делегати від дев'яти полків (Панас Канчинський і Григорій Петровський [1092, 133], Михайло Корицький і Олександр Лішковський [996, 302] та ін).

Кримський напрямок контролювали отаман чигиринський Семен Білоцерковець, “пан” Дубяга, козак Київського полку Іван Мельник, підписок Василь Хилькевич, брацлавський полковник Михайло Зеленський, син розстріляного поляками миргородського полковника Данило Лісницький, черкаський полковий осавул Ярош. Так, Михайло Зеленський разом з Данилом Лісницьким ще на початку березня 1666 р. їздив до Криму, звідки привів, хоч і невелике, але поповнення Батирші–мурзі на чолі з Мустафа–агою. Надалі зміцнювалися зв'язки з Кримом. У 1668 р. до Чигирини «для обрання гетьмана» прибули підрозділи Маметша–мурзи Ширінського, Маратчі–мурзи Мансурова, Батирші–мурзи Шужугут.

Турецьку політику активно розвивали генеральний суддя Михайло Радкевич-Портянка, генеральний суддя Григорій Білогруд, Вирва, ченець Атанас Чекаловський, московську - Григорій Дорошенко і Бускевич. Дорошеноків тесть Семен Половець з корсунської ради їздив до Царгороду, став генеральним обозним, а, одружений з іншою донькою Половця шляхтич Іван Мазепа став ротмістром надвірної корогви гетьмана. У 1669 р. Дорошенко вислав до Царгороду посольства колишнього кальницького полковника Василя Лобойка, а також Половця з Білогрудом [996, 263].

На дипломатичній ниві використовувався також Іван Момот, колишній суддя і осавул полковий переяславський, який у 1666 р. після переяславського повстання втік до Дорошенка. 1667 р. гетьман направив його послом до кримського хана. У грудні 1674 р. як військовий товариш і посланець Петра Дорошенка знаходився у Брацлаві з проханням прислати польських комісарів.

Чергова ротація генеральної старшини сталася на Русавській раді у червні 1667 р. Були обрані: обозним Іван Демиденко, суддями – Герман Гапонович і Семен Богаченко, писарем Лука Бускевич, осавулами – Жадан Якименко (з чигиринського козацтва) і Дем'ян Пиляй. Пізніше генеральними обозними були Федір Коробка [716, 36], колишній полковник канівський Іван Демиденко, Яків Корицький. Останній походив з православної шляхти, що засвідчують метричні книги опішнянської церкви. Щоб стати генеральним обозним необхідно було попередньо бути полковим обозним. Враховуючи, що Андрій Корицький був сотником синявським Білоцерківського полку, то не виключено, що Яків Корицький був виходцем з Білоцерківщини. Наявність же в значному товаристві Війська Запорізького 1649 р. в Чигирині Гаврила Корицького [823, 28] не виключає і чигиринського походження Якова Корицького. У 1674 р. він очолював Чигиринський полк [711, 421], а 20 серпня 1677 р. - чигиринську залогу проти турок (Київський полк Коровки-Вольського, сердюцький полк Д.Жеребила) [708, 304].

Пізніше, перейшовши на Лівобережжя, у гетьмана Самойловича став охочекомонним полковником (1679), а потім осів у Опішні Гадяцького полку, очоливши місцеву сотню. Надалі сотниками тут були його син і онук. Враховуючи, що його син Роман був братом гадяцькому полковому судді Мартину Даниловичу Штишевському [1242, 445], не виключений шлюб Якова Корицького з Штишевською.

З сибірського заслання повернувся Яків Петрович Улезько, але генеральним суддею при Дорошенку став набагато пізніше (1674). У 1674 р. він разом з іншою старшиною склав присягу на вірність царю [711, 400-402]. Переселився до Стародубського полку, де отримав с. Яцковичі.

За гетьманування Дорошенка Бережецький Прокіп знову став полковником чигиринським (?-1666.02.-?). Був обраний послом на варшавський сейм, на який і прибув 28 квітня 1666 р. На полковництві у 1667 р. замість нього уже згадується Федір Коробка та Городничий Яцько. Бережецький же разом з Семеном Половцем [717, 665, 810] був обраний генеральним суддею [920, 41]. У 1674 р. від Дорошенка їздив на Січ. Обозний генеральний (1676.02.). Після капітуляції Дорошенка залишився жити у Чигирині [822, 21, 34; 709, 558-559].

Генеральний осавул Михайло Харлан 2 жовтня 1670 р. був направлений на сейм до Варшави [716, 300]. Мисько і Васько Харлани розпочали козакувати у Пекарській сотні Канівського полку (1649). Михайло став генеральним осавулом у П.Дорошенка, а це означає, що він мав попередньо пройти щаблі сотника, можливо, пекарського і полкового осавула канівського [823, 103, 108; 996, 334].

Прізвище бунчужного у Дорошенка нам невідоме, проте знаємо, що в одному з боїв влітку 1669 р. з суховієвцями куля з янчарки "вийшла ротом"[1276, 257]

Враховуючи, що за Дорошенка компанійські і сердюцькі полки набрали значної ваги, перерахуємо їх полковників: сердюцькі Канівець Матвій (?-1666-?), Жеребило Кіндрат (?-1671.02.-1672.04.-?), Гладкий Іван, Канівець Іван, Данилович Кость, Корсунець Семен (1671.02), Пригара (1673), Шуренко Харитон (1673), Берната Іван (?-1672.08), який потрапив в польський полон під Комарним, а в 1673 р. випущений з полону, комонний Суличич (?-1672.04). Коли, в 1666 р. з Правобережжя прибув полк К. Мигалевського, захопивши Бубнів, він вирізав всіх його жителів і знищивши 700 козаків дорошенківських полків (серед них полковників Чорнобильця і Голюнку). До охотницьких полковників слід додати полковників запорозьких, які були на боці Дорошенка. Так, у 1669 р. гетьман вислав на Лівобережжя підрозділи Івана Канівця, Носа, Перебийноса, Івана Сірка. У бою Канівець потрапив у полон до Кияшки, але вже через три місяці знову вів бойові дії на боці дорошенківців [716, 32].

Чигиринський полковник Коробка Федір здав пірнач Бережецькому Прокопу, але вже наступного 1667 р. повернув собі цей уряд. Того ж року, мабуть, помер, бо полковником став Яків Городничий. У 1668 р. останнього змінив брат гетьмана Дорошенко Андрій, а потім полковниками були Корицький Яків, Петрановський Ярема і знову Корицький Яків.

Петрановський Ярема (?-1630-1672-?) – шляхтич, спадково володів с.Петрани Барського староства [1159, 102.]. Спочатку був на королівській службі, потім покозачився. У 1659 р. прийшов на службу до гетьмана Виговського до Чигирин і був направлений послом до турецького султана. Повернувся після скинення Виговського, прихопивши турецького “язика” і привіз до гетьмана Юрія Хмельницького. Разом з Томиленком направлений супроводжувати полоненого до Москви у Малоросійський приказ.

Повернувшись, підтримував Юрія Хмельницького, а потім Павла Тетерю. За даними В.Липинського деякий час керував Лисянським полком (1664) [1160, 185]. Отримав село Яреськи. Одружився з донькою колишнього генерального судді і київського полковника Антона Ждановича.

Після обрання гетьманом Дорошенка став ротмістром надвірної корогви [822, 28]. У 1671 р. направлений послом до короля, на шляху куди поляки вбили трьох послів, а він “ледве відступив оборонною рукою з Ямполя” [1194, 86]. Очолив столичний Чигиринський полк [716, 738; 717, 604; 1042, 48].

Полковим писарем чигиринським був Ковальський Сава, осавулом - Слобінський Гнат, отаманами городовими - Білоцерківець Семен (у 1670 р. Дорошенко направив його з Павлом Смардовським на березневий сейм до Варшави [996, 288]), Махненко Стефан (один з фундаторів Чигиринської сотні ще з початку Визвольної війни, коли входив до осавульського куреня [823, 28]), Сенкевич Іван,

Колоша Яцько.

Сотню чигиринську очолювали Степан [709, 145], Ковалевський Костянтин, Білаш Іван. Останній був сотником чигиринським ще у 1649 р. У реєстрі цього року він названий Білим Іваном [823, 27]. Одружений з вдовою Федора Петрановського, всиновивши їх сина Кирила. Пізніше разом з сім'єю перейшов до Лубенського полку (у Чигрин Дубраву).

Військовий товариш Семен Тихий у січні 1676 р. разом з Павлом Яненком очолював козацьке посольство від Дорошенка до Москви [717, 451]. Мав володіння, які входили до складу Самарської паланки Запорозької Січі.

Крилівським сотником був Максим, племінник миргородського полковника Апостола. Сотник у Голтві Темниченко Василь (1671) представляв знану козацьку родини цього регіону (до реєстру 1649 р. внесені Темниченки: Грис, Іван - у Голтв'янській, Лесько - у Максимівській, Федір - в Потоцькій [823, 54, 50, 57]).

Сотню Кременчуцьку очолив Сава Канівець-Кременчуцький [1420, 70], колишній полковник ічнянський (1648), полковий старшина Прилуцького полку (1649), наказний полковник кременчуцький (1661) [618, 105].

Десять полковників чигиринських (з них два наказні), з них Петрановський був на цьому уряді двічі, Корицький – тричі. Серед них рідний брат гетьмана Андрій, а також свояк Бережецький. Міцно утримувався у влади рід Коробок, уже після складання гетьманських повноважень пірнач отримав старий чигиринський полководець Іван Скоробагатько. Новими в полковничому середовищі були представники родин Коровок і Городничих. Загалом маємо інформацію лише про 8 сотників цього полку.

Канівський полк протягом гетьманування Дорошенка очолювали Лизогуб Яків, Гурський Іван, Павлович Матвій. Лизогуб Яків Кіндратович (Яцько Кобизенко) (?-1629-1698.9.08) (додаток Д.9.) 19 травня 1667 р. звернувся з листом до воронківського сотника Переяславського полку «чтобы де козакам и всяких чинов людей, которые в давних лет с Киевской стороны Днепра перешли жить на Переяславскую сторону, велел бы он сотник идти по прежнему за Днепр на Киевскую сторону» [619, 42]. Відзначився у осінній 1669 р. перемозі дорошенківців над ханенківцями, захопивши велику здобич, серед якої було і шість гармат [1298, 403]. Обраний генеральним осавулом (1669-1674) і був наказним гетьманом (1670-1673). У січні 1670 р. очолив під Горошином корпус у складі частини Лубенського полку (полковник Григорій Гамалія), кінних полків Миколи Раєвського, Івана Вербицького, Гната Шульги, частини Чернігівського (наказний полковник Іван Пригара) [716, 185].

9 лютого 1674 р. під його керівництвом у Каневі були зосереджені місцевий полк (полковник Іван Гурський), дві сотні Уманського полку, кілька сотень Корсунського, сердюцький полк Харитона Шуренка [711, 371], які перейшли на бік Самойловича. Процарський кандидат у правобережні гетьмани (1673). У лютому 1674 р. здав гетьману Самойловичу та князю Ромодановському Канів.

27 лютого 1674 р. полк в складі лівобережних військ виступив в похід і 2 березня під Лисянкою розгромив загопи наказного гетьмана Григорія Дорошенка. Одним із воєначальників, які очолювали корпус був Яків Лизогуб. Коли взяли Лисянку і міщани спробували схотати Григорія Дорошенка, то Лизогуб «побрав

міщан за варту, вони видали й Дорошенка, і Лизогуб відправив його, закувавши в кайдани, до Ромадановського в Переяслав” [996, 489]. Перейшов на Лівобережжя. Мешкав в м. Конотоп (1681).

З перших днів Національно-визвольної війни був у лавах Канівського полку [823, 98] і пройшов усі щаблі козацької ієрархії і очолив полк Іван Гурський. Рід Гурських відомий на Гетьманщині, у Межигір’ї поминався рід Гурського з Канева: Матвія, Ірину, Мартина, Федора, Василя, Семена, Гната, Якова, Марію, Івана, Івана, Марію, Кирила, Йосипа, Михайла, Федора, Марію, Олену, Федора [699, 125]. В. Липинський називав генерального осавула Гурського, якого стягли у 1651 р у Києві неначе за зраду під Берестечком [1159, 156] (чи не він Войцех Гурський, якого нобілізували в числі трьох вірних канівських сотників 5 грудня 1650 р.). Іван –Гурський був полковником канівським (1674-1675) [711, 371; 1717, 25,129], під час битви під Почепом потрапив у російський полон, за нього вступався Лазар Баранович [716, 139]. Пізніше російський канівський воєвода князь Волконський заарештував його за те, що ніби то полковник приймав дорошенківських розвідників. Закував його в кайдани і тримав не звертаючи уваги на кроки по його звільненню гетьмана Самойловича. Іван Гурський склав присягу царю ще 19 лютого 1675 р. Перемістився на Лівобережжя. З ним перейшов полк сердюків (300 вояків). Як значний військовий товариш брав участь у 1683 р. у суді над колишнім полковником переяславським Дмитрашком. У його володінні було с. Слободка Бубнівської сотні Переяславського полку [796, 12].

Матвій (Матяш) Павлович походив з Костенецької сотні (1649), де були крім нього Давид, Лесько, Дмитро. Став полковником канівським, у березні 1673 р. разом з одним з сотників він з Лисянки був направлений до Дорошенка з повідомленням, що полк прийняв бік царя і радили йому їхати на раду до Корсуня та скласти там булаву і бунчук. У 1675 р. як колишній полковник канівський знаходився у Лисянці. Це свідчить на користь якихось його родинних зв’язків з лисянськими старшинськими родинами.

Полковим писарем канівським був Булавка Михайло, який походив з козацької родини, що фіксується у полку ще на початку Визвольної війни (Василь Булавка козакував у сотні Гунина [823, 111]).

Отаманами городовими канівськими були Болдирь Іван, Пушкаренко Давид, Вегера Яків. Роди Пушкаренків і Векгер з початку Визвольної війни брали активну участь у бойових операціях: Пушкар Кирик у полковій Канівській, Пушкаренко Максим – Межиріцькій, Пушкаренко Омелян - Іржищівській [823, 97, 120, 125], Векгера Ілляш і Векгеренко Антон у сотні Климова [823, 114].

У Лепляві сотникували Ращенко Семен, Петкало Іван, Гладченко Гнат, Гусяченко Іван. Семен Юхимович Ращенко входив до складу сотні Петра Ращенка (1649), а в сусідній сотні сотникував Юхим Ращенко, не виключено, що Семен був його сином.

Є згадка, що колишній канівський полковник Іван Демиденко між Котельнею і Паволоччю, коли козацька делегація поверталася з Кракова, був захоплений білгородськими ординцями [996, 273].

За гетьманування Дорошенка знані чотири канівські полковники, з яких Лизогуб був двічі, три інші полковники вперше привели свої родини до пірнача. З

полкових старшин відомий лише один полковий писар. Усього відомо одинадцять старшинських родин полку, три з яких – це роди отаманів городових канівських, які доповнюють наші дані про старшинські родини Канівщини того періоду.

На уряді полковника у Корсуні Липнявського Юрія змінив Улановський Гнат, який очолював полк три роки. У 1671 р. Дорошенко його розстріляв як прихильника Ханенка [996, 351]. Наказним полковником у нього призначався Ковшевацький, полковником піхотним корсунським був Семен Бут. У 1669 р. короткий час полк очолював Суховій, а потім три роки Федір Кандиба з наказними Жаданом Вергуном (козак Корсунської сотні Миська Івахниченка у 1649 р.), Іваном Гладким. Гуляницький Григорій повернувся до керівництва полку у 1672 р., а наказним при ньому був Соловей Михайло, потім полковником став Шийко Григорій. Останній належав до старовинного місцевої козацької родини, представник якої Іван Шийка був козаком сотні Куришкової у 1649 р. Пізніше Шийки перейшли на Лівобережжя і осіли в Смілянській сотні Лубенського полку.

Козак сотні полкової Корсунської (1649), шляхтич Федір Кандиба (?-1629-бл. 1700) у 1666 р. за службу у війську запорозькому отримав від короля Яна-Казимира грамоту на млин на р. Росі поблизу м. Корсуня. Став полковником корсунським (1669-1672, 1675). 3 жовтня 1670 р. купив за 3000 талерів у Івана Креховецького села Кики, Гноївку, Старосілля.

Нащадки козака Корсунського полку (1649) [823, 132] і наказного полковника корсунського Івана Стеценка дали шість гілок роду, які перейшли на Лівобережжя і козакували у Смілянській сотні Лубенського полку (Барани-Стеценки, Островні-Стеценки, Макаренки-Стеценки, Білогай-Стеценки, Тригуби-Стеценки, Прачі-Стеценки).

Золотаренки-Оникієнки у Корсунському полку залишалися на боці Дорошенка, про це засвідчує, що 1670 р. Оникієвич Василь був полковим хорунжим. Додаткової перевірки вимагає інформація про те, що у кінці лютого - на початку березня 1672 р. у Корсуні вбито місцевого полковника (Ганібала ?) і полкового писаря за те, що хотіли пустити на постій татар, а брат гетьмана Андрій Дорошенко врятувався втечею, вбитий був також полковник паволоцький (Гамека ?) [996, 393]. З метою наведення дисципліни і підкорення корсунчан царю Самойлович призначив наказним полковником Мигалевського Костянтина.

За гетьманування Дорошенка і в наступний період маємо інформацію про 17 старшин полку, з яких 16 полковники корсунські (з них 6 наказних і одного піхотного). Федір Кандиба отримав пірнач двічі. Два полковники (Яненко і Губаренко) – родичі гетьмана Ю.Хмельницького, представники “молодої генерації” “клану Хмельницького”. На жаль, поки що не вдалося встановити хто такий Бобилецький Стефан, який 13 квітня 1670 р. отримав королівський привілей на млин на р. Росі нище Корсуня за військові заслуги.

Черкаське полковництво Дорошенко Петро передав Джулаю Федіру, якого почергово змінювали Бугай, Гамалія Михайло, Головченко Яким, Білий Павло, Григорович, Горілий Філон, Степанович Ждан, Калістрат Богдан.

Головченко Яким Михайлович (?-1629-1689) на початку Визвольної війни входив до козацтва Переяславської сотні Федора Чикмена [823, 323]. Разом з ним були якісь його родичі Григорій і Петро [823, 323]. 4 липня 1662 р. він – товариш

знатний переяславський – продав фільваркові ґрунти в с. Дівичках. Мабуть, після переяславського повстання 1666 р. перейшов на Правобережжя, став полковником черкаським (1669) у Петра Дорошенка. Він змінив на полковничому уряді Михайла Гамалію. Брав участь в боях проти ханенківців, після розгрому останніх у 1669 р. під Стеблем писав, що Ханенко покинув свій табір і втік, залишивши обоз, гармати, намети, коней і рушниці [1298, 404]. Останню згадку про нього як полковника маємо у вересні 1669 р., а новий полковник Павло Білий згадується лише, розпочинаючи з березня 1671 р. Головченко ж був обраний генеральним осавулом. Пізніше повернувся на Переяславщину і 16 березня 1675 р. гетьман Самойлович затвердив за ним право на млин і хутір в с. Масаліївці Сосницької сотні [437, 1].

Кондратенко Міхно був наказним полковником, Ярош - полковим осавулом, отаманом городовим черкаським Оснач Прокіп. Мошенську сотню очолював Стеценко Лук'ян, Золотоніську - Степанович Михайло (1666).

Близько 1663-1665 р. лівобережні території Черкаського полку ввійшли до складу Переяславського. Піщана у списку міст полку на 1665 р. відсутня, проте вона залишалась сотенним центром [709, 19].

З Черкаського полку всього відомо 18 старшинських родин. З 10 полковничих родин Джулаї, Гамалії, Воронченки відносились до відомих у попередні періоди, інші – на рівні полковників були новими. Якимсь полковним старшиною чи сотником був Кондратенко Міхно, який деякий час виконував функцію наказного полковника. Реєстр доповнюють два полкових старшини і чотири сотники.

У Білоцерківському полку відомо 12 старшин з 11 родин. Спостерігаються значні протиріччя між Степаном Бутенком і Гнатом Макухою, які тримали пірнач по два рази. Гетьманський вплив відчувається двічі: при постановці полковника, коли утверджується Тарасенко Андрій, мабуть, якийсь родич Дорошенка, а також пізніше призначивши на білоцерківське полковництво свого рідного брата Григорія. Усього маємо згадки про 8 сотників Білоцерківського полку, з яких двоє Корицьких.

Коли у Дорошенка з'являється новий супротивник, полковник уманський Михайло Ханенко, то три найзахідніші полки визнали останнього гетьманом [716, 259]. Уманчани мали старі і міцні зв'язки з Січчю, де їх підтримували кошовий Григорій Пелех, військовий суддя Семен Богаченко, писар військовий Андрій Тарасенко, старшини Василь Завалій, Федір Бардай, Іван Завіша, Стефан Білий, Грицай, Яків Ярошенко, Роман Малюк, Іван Полтавець, Василь Олексієнко. Виступ Ханенка був здійснений як результат впливу антитурецького і антитатарського українського пропольської орієнтації січового угруповання (і західної частини полків січової орієнтації і впливу).

Брацлавського полковника Дрозда Василя влітку 1665 р. змінив Дворецький Василь [934, 251]. Наступного року полк очолювали Дмитрашко–Райча Родіон, який мав якісь родинні зв'язки з Куницькими, і Зеленський Михайло. Їх змінювали Коваленко Сидір, Кияшко–Манжос Семен, Дорошенко Григорій, Гудима Стефан, Лисиця Павло. Булюбаш Федір був наказним полковником у 1675 р. Коваленко Сидір знову отримав полковничий пірнач у 1675 р. і тримав його 10 років.

Польський король у Зеленського, який перейшов на бік Дорошенка, конфіскував його маєтності і передав їх Кобилецькому [1498, 84]. У 1671 р.

Михайло Зеленський перейшов на польський бік. Він здав значну фортецю Стіну. Собеський зробив спробу підкупити полковника Костянтина, обіцяючи йому нобілітацію, але невдало. Ханенко захопив Ямпіль. Ханенка визнав лише один Брацлавський полк. Під Брацлавом зібралися проханенківські старшини Сірко, Зеленський, Лисиця, Іскрицький.

Іван Федорович Яцьківський-Куницький з Кальницького полку помер у проміжку 1663-1667 рр., бо його маєтність Боярку після смерті 3 червня 1667 р. король надав брацлавському стольнику Павлу Тетері [827, 401]. Якогось його родича Степана Куницького-Яцьківського (?-1684) у 1671 р. Дорошенко направив послом до Туреччини [1447, 45]. Через нього ж була домовленість з Дорошенком про шлюб племінника гетьмана Ігнатовича Михайла з донькою Дорошенка [716, 752]. Не виключено, що Ігнатович, який був писарем у Тукальського, а потім у Андрія Дорошенка [996, 596], і є цей Михайло.

Пізніше Куницький як військовий товариш виконував доручення Самойловича на Правобережжі, видавав там себе за полковника і був нобілітований. В. Липинський називає його полковником переяславським, але жоден з дослідників до цієї точки зору не пристав. Степан Федорович був короткий проміжок полковником переяславським у 1653 р. З нашого погляду це і є Куницький. Схоплений за наказом Самойловича і його справу вів протопоп Адамович [1476, 796].

Разом з ним у козацькому середовищі були рідні брати Василь і Федір [1477, 45] та три племінники Анастасій, Дмитро, Іван. Пізніше Іван Куницький фіксується як намісник у Ромнах у 1672 р.

Високий статус Степана Куницького у козацько-старшинському середовищі засвідчує шлюб з вдовою полковника миргородського Лісницького. О. Оглоблин вважав, що Степан Куницький «з правобережного (мабуть, брацлавського) шляхетського роду...служив у Дорошенка й виконував різні дипломатичні та приватні доручення (посольства до Многогрішного 1671 р., до Польщі 1673 р. тощо). Староста Немирівський (1677, 1678)» [1267, 245].

У Кальнику відомий наказний полковник Олександр Урбанович, а також Василь Богун, мабуть, син Івана Богуна, який був повним кальницьким полковником [617, 10].

До 1671 р. у Паволоцькому полку залишався полковником Ярош Грицина, коли його змінив спочатку Григорій Гамалія, а потім Андрій Дорошенко, Яків Гамілія. У 1675 р. через незгоду з турецькою орієнтацією гетьмана Гамалія полишив дітей і дружину в Чигирині і перейшов на Пирятинщину [851, 266; 717, 246], його змінив Павло Низкогляд.

Правобережний Київський полк очолювали Бутрим Петро і Матюта Костянтин. Маємо згадку про те, що Семен Карпович Жила 9 вересня 1666 р. отримав королівський привілей на землі у с. Медведівці Березинського повіту [1241, 33]. Враховуючи, що його рідний брат Гаврило був сотником козелецьким (?-1669-1672-?), а він сам полковим осавулом (?-1672-?), то не виключено його сотництво в Козельці під час отримання королівського привілея.

Слід згадати ще старшину, яка у цей час знаходилась на засланні. У серпні 1668 р. гетьман просив повернути “наших невинно в ссылку отданных” ігумена Мгарського Віктора Загоровського, Захара Шийкевича, Кропивницького, Михайла

Ганджу, Андрія Щербину, Дмитра Чернявського [714, 126]. З московського ув'язнення повернувся колишній обозний військовий Тиміш Носач, якому гетьман Дорошенко як «старинному и заслуженному войска запорожского товарищу» 22 серпня 1668 р. в Корсуні видав універсал [1427, 450].

Після капітуляції Ханенка король робить ставку на полковника ЙКМ і старосту носівського Григорія Гуляницького (?-1675), але «Гуляницького войско все огнемъ пожгли» (8 корогв і татар) [716, 293] розгромили з двох боків як дорошенківці, так і московські війська [717, 246, 250].

Падіння Дорошенка привело до підйому у західних полках Остапа Гоголя, старого соратника Хмельницького, останнього визначного представника тієї генерації старшин [130, 25]. З його родоводу відомо, що у вересні 1664 р., коли він приймає протекцію польського короля, то два його сини були захоплені у Львові, можливо, там навчалися чи жили з матір'ю. Знаємо також, що ще у 1668 р. його брат Григорій керував обороною Кальника від поляків, у вересні 1671 р. при обороні Могилева загинув один із його синів. З Молдавії Гоголь і полковники К. Мигалевський та Кияшко погоджуються підкоритися гетьману М.Ханенку. Дещо пізніше полковник подільський Остап Гоголь призначається королем наказним гетьманом [1139, 451], крім його полку на боці короля служили полк Кияшки, Димерський полк, три корогви ханенківців.

За іншими даними, наказний гетьман (1675) Остап Гоголь мав при собі охотницькі полки Барабаша, Кияшки, Кваші, Семена Артюші [717, 161]. А у лютому 1676 р. нобілітуються головні козацькі ватажки О.Гоголь, полковники С.Корсунець, М.Лукейчик, А.Зеленський, обозні полкові К.Гасаненко, А.Ясенський, осавул П. Кукель, сотники В.Іваненко, Г.Бернашовський, Я.Озажинський, С.Бахринський [1440, 24].

1676 р. було прийнято рішення про «стації» лише чотирьом козацьким полкам (4000 чол.). Згодом, полки Семена Корсунця, Івана Шульги та Кобельзького були розміщені у Димерському старостві [1440, 24].

Восени 1677 р. на Лівобережжя переходять «два полковника, один конний Іванія, і другий піхотний Василь, а з ними кінноти чоловік тридцять» [708, 430].

У 1679–1683 рр. старшими над правобережними козаками були суддя генеральний Мирон, полковники Олександр Урбанович та Максиміліан Булига. Молдавський же воєвода Дука призначив своїх полковників у головні козацькі міста . «...в Чигирине был Керембашевський, в Мошнах и Черкасах Вергун, в Каневе Кобзарь, а в Корсуне и Богуславе Куницкий», – сповіщав царя Василь Кочубей. І, характеризуючи їх, додавав: «А все те и иные осадчики были беглецы и изменники наши, которые отсюда из стороны нашей на ту сторону Днепра поуходили, и Куницкий тот забежал было к ляхам прежде, а потом к нему Дуке воюводе прилепился...». Коли ж розпочались військові дії поляків проти Порти, то вказані козацькі ватажки здали Немирів та інші міста.

24 серпня 1683 р. С.Куницький призначається гетьманом. Полковниками бачимо Юрія, Лук'яна, Я.Дуніна–Раєцького, Андрія Могилу, писарем генеральним Пяйковського. Куницький був убитий на козацькій раді в березні 1684 р. при спробі втекти з неї, «змінивши козацький жупан на чернецький одяг» [1440, 32].

Під Віднем знаходилась приватна козацька корогва воєводи Волинського Я. Стадніцького під керівництвом полковника Апостола. Згодом приєдналися козацькі полки Я.Ворони, шляхтича Менжинського, Семена. У кінці 1683 р. сім полків очолювали Максиміліан Булига, Василь Іскрицький, Булук–Баша, А.Зеленецький, К.Станецький, Я.Дунін–Раєцький і, мабуть, Килян.

Куницького на гетьманстві змінив полковник піхотний Андрій Могила [1442, 125]. Під час його гетьманування на Лівобережжя перейшли чотири полки (полковники Левко, Дроб'язга, Кришталь у Переяславській полк), на Січ - козаки на чолі з С.Палієм (додаток Д.28.) і Куликом [712, 176]. Знаємо полковника димерського Мирона, білоцерківського Х.Шарка, спостерігалася тенденція відродження територіальних полків Брацлавського, Богуславського, Корсунського. У 1686 р. бачимо такі полки Семена Палія, Максиміліана Булиги, Макухи, Гришка, Булук–Баші, Семена. Все це - добровольці–січовики. Полки Макухи, Штепи, Кулика, отримавши королівську платню перейшли і розпорозилися на Лівобережжі, це свідчить про тимчасовий характер цих формувань (з лівобережних козаків чи січовиків). Запорозьким полковником називається (?–1686.08.–1687.06.–?) і Криштоф Лончинський [803, № 13, 7]. Командний склад полку свідчить про шляхетське ядро цього полку (вказані поручик Василь Меленевський, хорунжий Павло Волковський) [803, № 13, 14].

У 1689 р. гетьманом став Гришко Іванович, який вів непримиренну боротьбу проти полковника фастівського Семена Палія. Під його регіментом знаходилися полки Іскри, Самуся (додаток Д.29.), а також Я.Гладкого і А.Абазіна.

На Правобережжі діяло і угруповання, орієнтоване на Османську імперію, на чолі якого був поставлений Юрій Хмельницький. Ще у лютому 1676 р. він призначив наказним гетьманом Астаматія (Остап Гиковський, Астаматенко). За Богдана Хмельницького цей грецький виходець тримав митну справу в Україні (28 квітня 1654 р. гетьман призначив його митним екзактором [538, 2-4]), у цей же період виконував дипломатичні доручення, був активним прибічником І.Виговського. До 1675 р. джерела про нього мовчать. Петро Дорошенко призначив його резидентом до Царгороду. Після падіння Дорошенка – став найближчим співробітником Ю.Хмельницького.

Писар Юрія Хмельницького Григорій був призначений полковником могилівським, Коваленко – корсунським, І.Губар–Бершадський – брацлавським, Варениця – кальницьким. Серед його прибічників бачимо Івана Яненка–Хмельницького, Апостола (якого невідомо), Таращенко (Тарасенко) (намісник у Немирові). Після страти Варениці на його місце призначається Г.Негребецький. За наказом Ю.Хмельницького у другій половині 1678 р. був страчений і наказний гетьман Астаматій [1097, 6–11].

Новим гетьманом влітку 1684 р. був проголошений полковник козацький Т.Сулименко (Сулимка). Ще у 1683 р., знаходячись під регіментом С.Куницького, він потрапив до турецького полону і став на службу султану. Проте, вже у 1685 р. більшість із тисячі козаків, які були у розпорядженні цього турецького гетьмана перейшли на бік Могили. На жаль, нічого не знаємо, про наступного гетьмана з турецької ласки Самченка, Стецика (Лозинський Степан Іванович, Стецик Тягинський, Стецько Ягорлицький).

За період 1648-1676 рр. на правобережжі відомі такі полковники. Є згадки про 19 повних полковників брацлавських, з яких Михайло Зеленський обирався чотири, Коваленко Сидір і шляхтич гербу «Лелева» Сербин Іван по два рази. Їх помічниками були 7 наказних полковників (Дорошенко Григорій, Волошин Сила, Кривенко Григорій, Лисиця Павло, Бахно Ілля, Булюбаш Федір, Зеленський Михайло), з яких дехто став і повним полковником

До реєстру Білоцерківського полку внесено 17 повних полковники, 8 були наказними полковниками. Кравченко Іван очолював полк тричі, Андрій Тарасенко, Семен Половець, Гнат Макуха, Яків Люторенко тримали пірнач по два рази. Крім того короткотерміново існував Фастівський полк, на чолі якого стояли Дзік Петро і Корицький Петро. До реєстру внесено 14 повних і 3 наказних полковники Кальницького полку. Ковалевський Гаврило тричі обирався, двічі полковниками були Богун Іван, Яцьківський Іван, Лобойко Василь.

З 18 повних полковників канівських тричі пірнач тримав Яків Лизогуб, двічі – Іван Лизогуб та Іван Стародуб. До 3 відомих наказних полковників (Гулак, Шангирей, Заблоцький) нам вдалося додати інформацію про четвертого Василя Решетила.

З 25 корсунських полковників Яків Улезько полковникував тричі, Григорій Гуляницький, Іван Креховецький, Федір Кандиба – по два рази. Всього 21 полковнича родина відома у Корсуні: Золотаренки дали трьох корсунських полковників, Гуляницькі, Бути-Нестеренки – по два. Слід додати ще трьох полковників лисянських (Кривоніс, Лисянський і Височан). Крім того у Корсунському полку є згадки про 16 наказних полковників (Бут Нестеренко Максим, Вергун Жадан, Гладкий Іван, Дубина Мисько, Дубина Семен, Івахнюк Михайло, Кілдей Антон, Ковшевацький, Мигалевський Костянтин, Привицький Осип, Соловей Михайло, Стадниченко Мисько, Сухопара Самійло, Трутина Дмитро (Дементій), Трушенко Степан, Фацієвич Євстафій).

З 14 повних полковників паволоцьких Іван Куцевич–Миньківський, Михайло Суличич, Іван Богун полковникували по два рази, з родини Гамалій два полковники були на Павлоччині – Григорій і Яків, з наказних полковників відомі три - Хмелецький Адам і Степан, Кривоносенко.

У Подільського полку є згадка про 6 полковників, серед яких Гоголь тримав уряд тричі протягом 17 років, і 5 наказних полковників подільських (Бугай Іван, Гладкий Дмитро, Кривоніс Олександр, Зеленський Андрій, Михайлович Федір).

17 полковників уманських походили з 16 родин (двох полковників дала родина Безпалих). Ханенко і Білогруд обиралися полковником по 8 разів. Відомі тако ж 6 наказних полковників (Ханенко Михайло, Байбуза Степан, Іванович Самійло, Грозденко Іван, Нечай Матвій, Оргієнко Семен).

У Черкасах є згадки про 23 повних (19) і наказних (4) полковників. Джулай Федір тричі очолював полк, Колос Яків, Гамалія Михайло – двічі,

З 32 полковників Чигиринського полку, які внесені до реєстру полковників вдалося встановити трьох нових полковників: Тихого Семена, два полковників Степана Опари (1661 і 1662), вперше ввести до наукового обігу факти про керівництво Чигиринським полком з боку Івана Богуна (1661-1662). Встановлені прізвища трьох чигиринських полковників, які раніше були відомі лише за іменами

та по-батькові: Білобровка Григорій Хомич, Колос Яків Пархоменко, Канівець Кирило Андрійович, встановити імена батьків полковників Герасима (Еразма) Богдановича Каплуновського та Івана Богдановича Дуб'яги.

22 повних і 10 наказних полковників зафіксовано у реєстрі старшини Чигиринського полку – це представники 27 родин. Корицький Яків очолював Чигиринський полк чотири рази, двічі - Трушенко Карпо, Богаченко Ілляш, Дорошенко Петро, Бережецький Прокіп, Петрановський Ярема, Опара Степан, Коробка Федір.

4.4. Гетьман Дем'ян Ігнатович і козацько-старшинські родини

У другій половині XVII ст. активним центром боротьби за гетьманську булаву стала Чернігівщина. Знищення разом з Якимом Сомком полковника чернігівського Іоанікія Силича привело до влади у цьому полку нових людей. Короткотерміново місцевий пірнач тримали ставленики Брюховецького з Запорожжя. Після полковникування у Чернігові запорозький козарлюга Степан Красна Башта повернувся до своїх побратимів і очолив запорозький піхотний полк (згадка 1665.29.04.), що вів бойові дії біля Торговиці. У травні 1665 р. гетьман призначив полковником до Чернігова Дем'яна Ігнатовича (додаток Д.20.), що засвідчує його січові заслуги.

Переживши Брюховеччину, Дем'ян підтримував обрання гетьманом Петра Дорошенка у червні 1668 р. Останній після поразки під Срібним від російських загонів, під загрозою масштабного наступу поляків на Правобережжя, змушений був повернутися до Чигирини. З ним пішли з Лівобережжя полки Торговицький, Уманський, Корсунський і Черкаський. Загроза дійсно була серйозною, так як у липні полякам вдалося вщент розгромити під Білою Церквою частину Паволоцького полку (в полон потрапили наказний полковник, три сотники, 50 козаків). Дорошенко мав надію, що сіверські полки очолювані наказним гетьманом Дем'яном Ігнатовичем утримають рубежі проти московських військ.

Події червня–грудня 1668 р. на Сіверщині ще вимагають детального і глибокого аналізу, але кінцевий результат їх відомий: три полки – Чернігівський, Ніжинський і Стародубський у кінці грудня 1668 р. обрали гетьманом Ігнатовича.

В. Модзалевський вважає його «мужиком» (тобто не козацького походження), «здається з Коропа» [1249, 78]. Він мав братів Василя, Саву і Зіновія. Останній помер чи загинув раніше 13 січня 1672 р. і по ньому залишилась вдова Марія Яківна Зінькова.

Василь Ігнатович (Шумейко) мав маєтності біля села Кудрівки Сосницької сотні, свій двір у с. Городище Понорницької сотні 28 лютого 1670 р. уступив Пустинно-Рихлівському монастирю [700, 38]. Перед арештом він встиг утекти до Києва, де на пропозицію ректора Києво–Могилянського колегії відмовився сховатися на Запорожжі, мотивуючи це своїми сварками з запорожцями [716, 798]. Ігумен Братського монастиря В.Ясинський сповістив воєводу київського Г. Козловського про його перебування у Києві і Шумейка заарештували та відправили до Москви. Василь був одружений з вдовою Зіновією Жданівною, яка проживала у Чернігові. Після ж скинення Ігнатовичів [1266, 20] мешкала, очевидно, у Мені [1249

, 78]. 16 грудня 1677 р. вона купила великий двір з городом, плецем і садом, який стояв на хуторі поруч з землею Івана Товстенка.

Молодший брат Сава Ігнатович став полковником стародубським. Серед зятів Ігнатовичів був Іван Домонтович. З приходом до влади Дем'яна Ігнатовича, дядька його дружини, Домонтович був отаманом городовим чернігівським [1240, 434]. Він активно підтримував Ігнатовичів і став суддею генеральним, а його син Іван – військовим підписком у ГВК, через одну з доньок його ріднею був рід відомого чернігівського полковника Силича.

Донька Дем'яна Ігнатовича невідомого імені (можливо, Олена) була двічі заміжня. Від першого шлюбу відомі два сина (Петро та Іван) [747, 324]: один став священником, інший – козаком. Відомо, що вони продали сільце полковнику чернігівському Якову Лизогубу. У другому шлюбі була заміжня за Іваном Полетикою, а їх донька одружилася з якимсь Іллею [1242, 557-558].

Поява на полковничому уряді Дем'яна, а потім його братів Сави і Василя засвідчують, що ця родина у Гетьманщині мала достатньо міцні і давні коріння. Це, в свою чергу, вимагає аналізу усіх наявних фактів з метою з'ясування «феномену» Ігнатовичів.

Дем'яна Ігнатовича обрано гетьманом на старшинській раді (Новгород–Сіверський, 1668). Проте, підписання Глухівських статей (березень 1669) відвернуло від нього частину козацької старшини. Їй вдається консолідувати представників покозаченої шляхти проти залишків запорозького впливу на Сіверський регіон. У березні 1672 р. Ігнатовичем був скинутий з гетьманства. Разом з Ігнатовичем зазнав репресій генеральний осавул Павло Грибович, зник з історичної арени улюбленець гетьмана і його охоронець, компанійський (мабуть, надвірний) ротмістр Павло Зборовський. До обрання нового гетьмана після арешту Ігнатовича правив тріумвірат Іван Самойлович, Петро Забіла, Іван Домонтович.

Серед місцевих старшин, які в час гетьманування Ігнатовича користувались значним впливом слід згадати Карпа Мокрієвича. Найближчим дорадником в останній час гетьманування Ігнатовича був Миклашевський [650, 6] (додаток Д.21.). Про Михайла Миклашевського детальніше буде йти нище, але його політичний злет розпочався саме при Ігнатовичу, коли він був лише військовим товаришем і дворянином гетьмана [1124, 243]. У той час від тестя - сотника глухівського Данила Рубана - він отримав млин під Глуховом. Після зміщення Ігнатовича триумвірат взяв його під свій захист і протекцію.

Чернігівськими наказними полковниками у січні 1668 р. зафіксовані Васильович Гаврило – колишній сотник любецький і Свіонтицький Федір. У 1669 р. полк очолив Лисенко Іван, Стрієвський Костянтин і Пригара Іван були наказними полковниками, при чому останній у 1670 р. від гетьмана Дорошенка. У 1672 р. полковником став Ігнатович Василь. Обоз очолювали Внучко-Посудевський Сава і Захарович Лазар. Марко Артемович продовжував бути суддею полковим чернігівським. Серед осавулів відомий лише Бучинський.

Полкову Чернігівську сотню очолювали Болдаковський Василь [439, 1], Силич Степан, Полуботок Леонтій, Силич Матвій. Болдаковський навіть був наказний гетьман від Ігнатовича (1670). Серед наказних сотників названий Чеховський Андрій.

Киселівськими сотниками були Свіонтицький Федір, Михайлович Герман, Тищенко Василь, волинським - Олещенко Василь, седнівськими - Голомбецький Ян, Петличний Михайло Савенко, любецькими - Мокрієвич Іван, Войцехович Стефан.

Ніжинським городовим полковником був поставлений запорозький кінний полковник [714, 87] Мартинович Артем. 22 січня 1668 р. він, піднявши антимосковське повстання, ввів до Ніжина Батуринську (сотник Гнилозубенко Хома Михайлович), Конотопську (сотник Лисенко Лесько), Новомлинську (сотник Михайлів Павло), Кролевецьку (сотник Ковденко Максим), Спаську, Глухівську (з наказним сотником, бо сотник Уманець Пилип вже 27 січня у Глухові взяв владу) і Веркіївську (сотник Кониський Іван) сотні. Проте козаки були розгромлені. Разом з Артемом Мартиновим на Правобережжя до гетьмана Дорошенка втік полковий писар Биховець [1070, 198]. Полком же продовжували керувати Золотаренко Євстафій, а потім Уманець Пилип. На полковничий уряд вони тримали м. Веркіївку [730, 69].

З наказних полковників відомі Шендюх Матвій та Ігуменський Василь, обозний - Матвійович Матвій. Суддею полковим тоді став багаторічний сотник мринський, покозачений шляхтич Федір Завадський, писарем [714, 22] Іван Степанович Биховець з Олишівки. В.Шевчук, як і О.Лазаревський помиляється, стверджуючи, що він походив з Правобережжя [734, 92; 1132, 101]. Насправді, він був родом з сотницької родини з Олишівки, розпочав козакувати у Ніжині, деякий час виконував там функції полкового писаря. З 1667 р. скуповував млини під Вороніжем на р. Есмані, став власником хутора Грабовського поблизу Олишівки і поселив тут слободу.

Залишаючись вірним гетьману Дорошенку, перейшов до Чигирина, де був писарем судів генеральних. Повернувся на Лівобережжя до гетьмана Ігнатовича і з 1669 р. їздив як посланець до Москви. На писарстві ж полковому його змінив Рачинський Павло. Полковим хорунжим, а потім осавулом був покозачений шляхтич Пампур Гнат [1243, 1].

Сотником полковим зафіксований Іванович Костянтин (можливо, Голуб), веркіївським - Косинський Іван Семенович, івангородськими - Оринка Іван, Билдич Федір, Малюга Федір, борзнянськими - Проскуренко Григорій і Забіла Тарас.

У Воронежі сотникував Григорович Сава з наказним Крикуном Андрієм. Григорович мав млин на р. Есмані у три кола мучних і два ступних [1133, 327]. На початку 1669 р. він разом з ніжинським війтом Олександром Турковським, кролевецькими та ніжинськими міщанами був прийнятий у Москві царем.

З коропських сотників відомий Химич Федір Якович, новомлинських - Євтушенко Іван, Михайлович Павло, Матвієнко Юсько, батуринських - Коровка-Вольський Григорій Карпович (додаток Д.41.). Колишній сотник батуринський Гнилозубенко Хома у серпні 1670 р. уже як військовий товариш від гетьмана Ігнатовича їздив до Москви, а у січні 1671 р. був там вдруге.

Рождественську сотню очолювали сотники Соколенко Степан Нестерович (Нестеренко Степан) і Сафонович Дмитро, Олишівську - Рубан Герасим, Конотопську - Лисенко Лесько, Петренко Панько (Демко), Суховій Петро, Шаповалівську - Павленко Павло, Павленко Петро, Кролевецьку - Дейнека (Яценко) Василь Якович, Боярин Грицько (1668, 1670, нак.). У Глухові сотникували Уманець

Пилип, Жураковський Ясько Михайлович, Рубан Данило Семенович.

У грудні 1671 р. “Стародубського де полковника Петра Рославченка онь гетмань переменяль, велель быть полковникомъ брату своему родному Саве Шумайку; а Петрь Рославченко сидить въ Батурине за карауломъ; а за что сидить никто не ведаеть и битъ челомъ никто за него Петра не смеет» [716, 644]. Зять Рославця Рубець Михайло був сотником топальським, 24 лютого 1670 р. отримав гетьманський універсал з підтвердженням майнових надбань. Суддею полковим став колишній сотник наказний почепський Ходневич Федір (?-1669-?). У січні 1669 р. ввійшов до складу делегації, очолюваної генеральним обозним Петром Забілою, до Москви. Після нього цей уряд займали колишній полковник Плотний Іван, Колничий Самійло, Судієнко Андрій. У 1672 р. полковим писарем стародубським був шляхтич гербу “Гржимала”, зміненого [1162, 66] Іван Казанович. З осавулів полкових відомі Журман Дмитро і Щербак Василь, хорунжим був Бугаєвський-Благодарний Василь.

Сотник полковий покозачений шляхтич [657, 1] Хромченко Павло отримав універсал наказного гетьмана, полковника чернігівського Дем'яна Ігнатовича від 21 липня 1668 р. з підтвердженням куплі у Василя Рощиненка сіножаті, бортного дерева і пахотної землі в урочищі Семковщина [657, 1]. Після нього сотню очолювали Рубець Михайло і Мархаленко Михайло.

Топальську сотню очолювали Рубці Іван і Михайло, Семенович Терех, у Новгороді-Сіверському - Стефанович Захар, у Мглині - Лук'янович Ісай, Берло Іван, одружений з рідною сестрою дружини Тимофія Олексійовича [1424, 20]. У Почепі сотниками були Ноздря Наум, Базилевич Левко, Ходневич Федір, в Погарі - Яремієнко Гаврило.

Прилуцький полковий пірнач отримав колишній кошовий отаман Іван Щербина. Не виключено, що його родичем був Стефана Щербини, у той же час полковника торговицького. Іван після того як залишив посаду кошового на Січі став сотником воронківським Переяславського полку. Відзначився при придушенні повстання Переяславського полку 1666 р. У нагороду отримав полковництво прилуцьке. Згодом тримав “сторону Дорошенка, а когда над последним стал превозмогать Многогрешный, то Щербина затворившись в своей Прилуке, пробовал отсидеться, надеясь, что его патрон победит Московского сторонника. Но Дорошенко скоро разочаровал своих приятелей и Щербина, сдавши Многогрешному Прилуку, совсем полком царскому величеству в винах своих добил челом” [1133, 9].

Наступний полковник Маценко Іван походив з Варвинщини, де ще у 1649 р. фіксується козак Грицько Маценко. Іван став кумом полковнику Горленку (бо, мабуть, був сотником варвинським), а потім і осавулом полковим (1668-1669). Згодом очолив полк (1669-1671). Полковий осавул Трохимович Яків був у нього наказним полковником.

Маценка змінив колишній полковник київський Третяк Семен (?-1629-1674-?), який за клопотанням гетьмана П.Дорошенка повернувся до Гетьманщини із сибірського заслання [1424, 11]. Полковим обозним був Пилипович Григорій. Севастьянович Василь повернувся на уряд полкового писаря, а потім його змінив Ракович Семен, полкового суддю Бурого змінив колишній місцевий полковник

Горленко Лазар [1140, 248]. Осавулами були Маценко Іван і Трохимович Яків, хорунжим Портянка Семен Федорович. З сотників відомі: полковий Семенович Федір, красноколядинський Печеня Данило, срібнянський Тимченко Данило.

Гадяцьким полковником був Тищенко Яків, мабуть, виходець з Рашівської сотні [823, 434]. На уряд полковника тримав містечко Рашівку, місто Камишин, села Гримячку, Остапівку, Березову Луку [641, 3]. Полковим писарем був Трощинський Федір Тихонович (додаток Д.27.), осавулом Мартинович Кирило, хорунжим Мітла Андрій. Безрученко Іван очолив першу, а Донець Федір Іванович - другу Гадяцьку сотню. Обое старшини з часу виникнення Гадяцьких сотень були в її лавах [823, 430, 432].

Рашівську сотню очолив представник місцевої сотницької династії Вербицький (Підсиненко) Григорій. У Зінькові сотником став також представник старовинної місцевої родини Іван (чи Іова [823, 412]) Борисенко, а в Опішні – представник однієї із найстаріших козацько-старшинських родин України Воронченко Ярема. Новими у козацько-старшинському середовищі були сотники котельвський Краснянський Яким, лютенський Борохович Михайло [1146, 314], веприцький Сенчанський.

«Бунтівний» Переяславський полк тримав Дмитрашка-Райча Родіон, але у березні 1669 р., на противагу йому, переяславським полковником від П.Дорошенка був призначений Момот Іван. У 1671 р. замість Дмитрашки Ігнатович призначив чернігівчанина і генарального старшину Стрієвського Костянтина. У Переяславі полковим обозним був Локоть Лесько, писарями - Тризна Хома, який повернувся із заслання, а також Прокопович Сава, Михайленко Павло, хорунжим - Забузький Федір. Кулун Панько очолював полкову сотню, а Козловський Антін – березанську. Покозначений шляхтич [778, 114] Романенко Петро став сотником полковим переяславським під час полковникування Дмитрашки-Райчі і був ним протягом 1669-1671 р. Тоді ж відбувається зближення Романенків і Дмитрашки.

Від Василя Дворецького у Київському полку владу перебрав Костянтин Солонина. У 1670 р. він її втратив і полковником став Олещенко Пилип. Та, наступного 1671 р. пірнач на 11 років отримав знову Солонина. Колишній кошовий запорозького піхотного полку (6 березня 1669 р. присутній в Глухові при обранні Ігнатовича гетьманом) Савенко Опанас в 1672 р. обирає Самойловича уже як обозний полковий київський. За полкового суддю правив Жила Роман, писарями були Васильович Андрій і Домонтович Петро. Підтерєб Трохим, Тригановський Самійло, а якісь Гаврило (Жила ?) і Микола, Тихій Іван, Жила Семен були в цей час полковими осавулами.

Київськими сотниками знані Олєфірович Григорій і Волошин Андрій, козелецьким - Жила Гаврило, моровськими - Дерев'янка Омелян і Васильович Яків, остерськими Святовець Ясько, Жук Максим, Губа Василь, Підтерєб Трохим, Дворецький Іван, бобровицьким - Коробка Онисим, гоголівським - Кононович Іван.

Ще у квітні 1670 р. Полтавський, Лубенський і Миргородський полки тримали бік Дорошенка [716, 130]. Костя Кублицький продовжував очолювати Полтавський полк. В його оточенні Розсоха Іван і Гаркуша Філон, які виступають наказними полковниками. Проте, цього ж року полковничий пірнач знаходиться у Федора Жученка, який 15 травня склав присягу царю та Ігнатовичу [716, 215].

Полковий обоз полтавський очолював Буцький Микита, який фіксується у реєстрі полкової сотні ще у 1649 р. [823, 407]. Мабуть, його рідним молодшим братом був і обозний Буцький Олекса Андрійович. При Жученку відповідальність за обоз від Буцьких переходить до колишнього полкового судді Мисенка Петра.

На чолі полкового суду стояв Марченко Ярема. Його наступником був Буцький Фесько Андрієнко, який раніше згадувався як шляхтич у Полтаві (1647), козак полкової сотні полтавської (1649 [823, 408]), потім у Переволочній (1664). Він же Бут (Бутко) Федір Андрієнко, який у 1669 р. був полковим осавулом полтавським. На далі судові справи правили Мисенко Петро, Туболець Юрій, Гуджол Дем'ян, Чорнушенко Клим. Осавулами полковими були Петрашенко Стефан, Бут (Бутко) Федір, Тубулець Юрій (іноді одночасно виконував функції і полкового судді), Розсоха Іван, Браїлко Іван, Ігнатенко Сава. Полковою канцелярією правили Ганусович Тишко, Туранський Ілляш, Войцехович Степан, Кирилів Іван.

Основоположник родини Войцеховичів седнівський житель (1657) Іван, мабуть, був одружений чи одружив своїх синів з донькою якогось значного старшини полкового полтавського. Це засвідчує той факт, що всі три його сини якимсь чином були пов'язані, в першу чергу, з Полтавщиною. Так, Степан Іванович першим із трьох братів став полковим писарем полтавським (1671), що дало йому змогу пізніше очолити і ГВК. Богдан Іванович Войцехович спочатку був писарем полковим полтавським (1672), а уже потім сотником седнівським Чернігівського полку (1680) [1240, 192]. Третій брат Данило (Даніель як він підписувався у документах) Іванович спочатку писарював у полку, а потім довгий час працював у ГВК, а пізніше став сотником орлянським Полтавського полку. Полкову корогву тримав Петрашенко Дорош Дмитрович.

У полковій сотні сотникували Черняк Лесько (додаток Д.26.) і Прогонський Герасим, у Великих Будищах - Пугач Роман, в Кобиляках - Кулага (Кулга) Іван, у Переволочній - Кабардянський Яцько.

Лубенський полк очолювали Гамалія Григорій (від Дорошенка), а тако ж Плис Пилип [715, 202]. Ще у грудні 1671 р. Плис був присутній на уряді в Лохвиці, очевидно, як засланий від боку полковника [772, 154]. Його майно – “двор зо всіма будинками и з лисами и сеножатями, озерами, езами, з полями и садами, так по той стороні Сули реки, яко и по сей стороні будучими” 22 липня 1672 р. гетьман Самойлович віддав полковому писаря Хомі Тризні, який повернувся з Сибіру [1246, 1]. Потім полковникували Сербин Іван Федорович і Нестеренко Андрій Корнійович. Полковий обоз очолював Засядько Яків, суд - Кулябка Іван, Папкевич Матяш [772, 156], канцелярію - (Свічка?) Леонтій, полковими осавулами були Петровський Степан і Свічка Леонтій [630, 11].

Полкову сотню очолювали Михайлович Януш, Плис Пилип, Кирилович Сава. У Пирятині змінилися три сотники: Козодавський Андрій, Додока Остап, Заборовський Гапон, який став сотником завдяки впливу батька Лукаша Заборовського. Останній був спочатку відомий як писар полковий чернігівський, а потім - генеральний бунчужний (?-1669.02.-03.-?) і генеральний писар (1672) [716, 689] при гетьмані Дем'яні Ігнатовичі. Шлюб сестра Гапона Марини з Іваном Сохацьким, обозним полковим лубенським, зміцнив вплив останніх.

Костянтинівським сотником був Переяславець Яцько. Рід Переяславців відомий у Балаклійській сотні Полтавського полку, де ще у 1649 р. покозачились Дем'ян і Курило [823, 424]. У Чигириндубраві сотниками були Лукашенко Децик і Луненко Іван. З Корсунського полку перейшов до Ромен представник старовинної козацької родини Ілляшенків Максим (?-1649-1690-ран.1708), він став місцевим сотником.

Городиську сотню очолював Скоробагатий Яцько. Боротьба угруповань у Лохвиці привела до постійної зміни сотників. Яковича Юська у 1669 р. змінив Отрок Юсько. Наступного року сотником став Випреск Демко, а потім Котляренко Юсько. Котляренко Василь сотникував у 1671 р., а Отрок Юсько наступного 1672 р. У цьому ж році став сотником Котляренко Юсько.

У Миргороді за цей період було два полковники: Гладкий Григорій і Кияшко Михайло, два писарі: Морокевський Макар і Нестеренко Олександр, відомі три полкових осавули Острогга, Чорниш Дорош, Логвиченко Петро. Полкову сотню очолював Козленко Василь. У Білоцерківці сотникували Сингир і Левченко Роман, у Яреськах - Хвостик Лесько. Гетьман особливу увагу надавав у полку родині Постоленків, намагаючись привернути на свій бік старого колишнього полковника Дем'яна Постоленка, надавши йому як значному військовому товаришу 22 січня 1672 р. підтверджуючий універсал на с. Савинці.

Після усунення колишній гетьман Ігнатович був засланий разом з дружиною, донькою, синами, племінником (Єнисейський повіт в Селегінській острог), братом (у Красноярський повіт), радником полковником ніжинським Матвієм Гвинтовкою (з дружиною Іриною, синами Євдокимом і Федором) (у Якутський повіт), генеральним осавулом Павлом Грибовичем [747, 324] (до Томського повіту).

За гетьманування Ігнатовича відомі 240 старшини з 213 родин (3 Ігнатовичі, Раковичі, Жили, Марченки, Мартиновичі, 2 Солонини, Силичі, Рубці, Рубани, Павловичі, Олещенки, Бути-Нестеренки, Мокрієвичі, Лисенки, Левченки, Котляренки, Заборовські, Забіли, Жученки, Домонтовичі, Дворецькі, Рославці).

З 213 родин вдалося чітко ідентифікувати за прізвищами 188. Зберегли уряди 63 родини (33,5 %), повернули 28 (14,9 %), нові 97 (51,6 %), втратили уряд 83. Серед родин, які повернули свій вплив при гетьмані Ігнатовичі слід відзначити Бутів, Тризн, Третьяків, Силичів, Себастьяновичів, Панкевичів, Підтеревів, Золотаренків, які репрезентували переможених Брюховецьким і репресованих старшин. Разом з Брюховецьким втратили важилі влади і зійшли з політичної арени Пісоцькі, Постоленки, Обіди, Незамаї, Мозирі, Маковії, Корсунці, Корнелевичі, Животовські, Витязенки, Сохи, Холоди, Цесарські, Шамрицькі, Шимони-Шимановські, Ярмолаєнки та інші. Вперше за Ігнатовича на старшинських урядах зустрічаємо Берл, Биховців, Болдаковських, Борковських, Бороховичів, Браїлко, Голубів, Жил, Засядьок, Кияшок, Новаковичів, Парпурів, Раковичів, Судієнків, Товстолісів, Трощинських, Химичів, Черняків, Шираїв та інших.

РОЗДІЛ 5 КОЗАЦЬКА СТАРШИНА В УМОВАХ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ ГЕТЬМАНЩИНИ (1676-1708 рр.)

5.1. Старшина гетьманату Івана Самойловича

Священик містечка Ходоркова на Сквирщині Самійло перейшов на парафію до містечка Красний Колядин Прилуцького полку на Лівобережжі [1243, 477]. Разом з ним перейшов і син Іван, який став сотенним писарем у місцевій сотні. Шлюб з Марією Голуб відбувся до переходу на Лівобережжя. Стосовно її батька Івана Григоровича Голуба (Багатого) достовірних даних, коли перейшов у Красний Колядин з Правобережжя чи був місцевим жителем, не маємо. Проте уже у 1654 р. він був у Красному Колядині, а дещо пізніше переселився до Кролевця [1240, 296]. Один із його синів був одружений з N Іванівною Забілою, онукою генерального обозного. Це посвоячення Самойловичів з Забілами, безумовно, мало першочергове значення в кар'єрі Івана Самойловича. Родинним зв'язкам з Забілами та генеральному писарю Степану Гречаному (є якість натяки на родинні зв'язки Гречаних і впливових у Прилуцькому полку Горленків) слід завдячити у отриманні сотницького правління у Веприку, який належав до столичного лівобічного полку – Гадяцького. Взаємини генерального писаря Степана Гречаного і Самойловича вимагають додаткового дослідження. Вважається, що кар'єру Самойловича спротегував Гречаний.

За гетьмана Брюховецького ж Самойлович повернувся у Прилуцький полк, ставши наказним полковником, а відповідно тоді уже мав бути сотником красноколядинським. Полковникував тоді Терещенко Федір або уже Чернявський Дмитро. Нам невідомий жоден із полкових старшин прилуцьких у той час. В. Модзалевський приводить архівні свідчення, що Самойлович був посланцем Брюховецького до Москви до дяка приказу Таємних справ Дементія Башмакова з «язиками», за що отримав плату пару соболів вартістю п'ять карбованців [1243, 477].

У 1665 р. він очолив охочий козацький полк, який був направлений під Смоленск [1243, 477]. Після цієї операції повернувся в Україну, проте не у рідний Прилуцький полк, а переходить до Чернігівського на посаду уже не сотника, а полкового старшини. Спочатку осавула, а потім судді. На цих урядах іноді виконував функцію наказного полковника. Три роки працював під керівництвом полковника Дем'яна Ігнатовича. Мабуть, проявив себе вірною людиною Ігнатовичу, тому що, коли останній у січні 1668 р. став генеральним осавулом, то полковничий пірнач перейшов до рук Самойловича. У полку співпрацював з обозним полковим Савою Посудевським, суддею Марком Артемовичем, писарем Леонтієм Полуботком, разом з якими піднявся на боротьбу проти російських воєвод.

Після загибелі Брюховецького і відступу військ Дорошенка на Правобережжя з прибічниками наказного гетьмана Ігнатовича отримав царське прощення. Проте полк очолював недовго і вже через рік став генеральним суддею, а його місце зайняв Іван Лисенко.

Крім Івана Самойловича документи донесли нам імена ще трьох його братів: Василя, Мартина, Тимоша. Всі три були священиками: Василь у Лебедині, Тиміш (? –ран.1687) і Мартин (?–1657–1687–?) – у Ромнах, при чому двоє останніх були і протопопами. Мартину брат–гетьман надав с. Оксютинці Роменської сотні [1243, 477].

У подружжя Івана і Марії Самойловичів було три сини і дві доньки [1243, 477]. Старший Семен народився близько 1660 р. У тому випадку і шлюб слід віднести близько 1659 р. Другого сина назвали Григорієм, а третього – Яковом, доньок – Параскою і Настасією. Пізніше брата дружини Костянтина Голуба, свого швагра, Самойлович спротегував на уряд генерального бунчужного.

Після перевороту 1672 р. для впевненості цар забрав до свого двору синів гетьмана Семена і Григорія. З 1675 р. у Москві тримали по черзі уже по одному сину. У березні 1677 р. До Москви з Сибіру повернувся брат гетьмана Петра Дорошенка Григорій і отримав царський дозвіл «ходити за караулом» і переселився поближе до «двору» Семена Самойловича. Яків Самойлович був у Москві безвідлучно два роки (1676–1678.11.), тоді ж у грудні 1678 р. відпущений був і Григорій Самойлович. 1681 року Семен і Григорій знаходились у Батурині, а у Москві залишався Яків [1243, 478]. У 1680 р. 20-річний Семен Самойлович одружується з п'ятнадцятирічною донькою Федора Сулими Марією [1243, 478].

1672 р. конкурентами на обрання гетьманом були Іван Самойлович, Костянтин Солонина, Карпо Мокрієвич, Родіон Дмитрашка. Не зовсім зрозуміло, чому групу Самойловича підтримував родич Ігнатовичів Іван Домонтович, який після перевороту не втратив уряду судді генерального. Він вимагав зачекати ради з

обрання гетьмана до царського указу. На цьому підґрунті у нього з писарем Мокрієвичем виник конфлікт. Останній розпочав «бранитца, что он не приговариваетъ Гетмана выбирать до Указу великого Государя. И судія Иван Домонтовъ Карпу писарю говорил: тебе де напрасно Карпъ в Гетманы хотеть, полно де и того что мы и за те свои дела... – з головою недостоин де ты і в писарехъ быть за свои дела. И писарь де Карп за те слова судье Ивану Домонтову выдрал половину бороды; и обозной де хотел на писаря справу дать, да вступили за писарися Дмитрашко да Солонина и то де дело так покинули» [1273, 49].

Увесь час гетьманування Самойловича уряд обозництва тримав дід його дружини Петро Забіла, на судівстві Домонтовича змінив Михайло Вуяхевич, який повернувся з сибірського заслання. Уряд генерального писаря зайняв і тримав десять років писар Генерального Військового Суду Сава Прокопович (?–1650–бл. 1701.01.). Є згадка про його попереднє сотникування у Воронежі (1669) Ніжинського полку, потім писарство полкове переяславське (1671). Рід Савичів тримав уряд генерального писаря 31 рік (1672–1687), (1709–1725).

За 15 років генеральними осавулами були шість старшин: Лисенко Іван, Черняк Лесько, Полуботок Леонтій, Грибович Павло, Мазепа Іван, Миклашевський Михайло [650, 7], хорунжими – троє: Коровка–Вольський Григорій, Забіла Степан [552, 1], Миклашевський Михайло [1124, 243] і двоє бунчужних - Полуботок Леонтій і Голуб Костянтин. Генеральні установи очолювали Кочубей Василь (писар ГВС і реєнт ГВК [730, 19]), Васильович Андрій (писар ГВС), Соломаха Степан (осавул ГВА), Криницький Андрій (хорунжий ГВА). Дмитрашко отримав на відкуп індуктивний збір в Гетьманщині [179, 1]. Як бачимо, генеральні уряди при Самойловичі займали 13 старшин з 11 родин (Забіли і Миклашевські мали по два представника). При цьому враховувалось, що «обирая гетьмана в раде...приговор имели...даби начальних людей не перехрестов и ляхов, от которых нам разоренье чинитца», – згадував дещо пізніше один із полковників.

Впадає у вічі тісний зв'язок Самойловича з Лисенком. Останній змінив попередника спочатку на полковництві, а потім на уряді генерального осавула. Активно підтримував Самойловича Леонтій Полуботко (додаток Д.30.), який ще за його полковництва був писарем полковим чернігівським, під час самого перевороту відіграв не останню роль, очолюючи полкову сотню Чернігівську і в нагороду отримав посаду генерального бунчужного. Надалі як випробувана і вірна людина був направлений очолити опозиційний Переяславський полк.

Л.Окіншевич систематизував факти діяльності Леонтія Полуботка на посаді генерального бунчужного. До них він відніс: в листопаді 1673 р. займався врегулюванням взаємин архимандрита Михайла Лежайського і жителів сіл Дехтярівки, Кудлаївки, Ігнатівки [1273, 223]. В цьому ж місяці до гетьманської столиці хотів заїхати із Січі колишній генеральний осавул Павло Грибович, який втік з сибірського заслання на Запоріжжя. Але через те, що на Січі був мор, його тримали під Батурином в карантині, і гетьман направив до нього Полуботка розпитати як йому вдалося втекти з Сибіру [1273, 225; 711, 335-336]. В лютому наступного року делегований гетьманом прийняти присягу в генерального осавула дорошенківської армії Якова Лизогуба, який перейшов на бік Самойловича [1273, 225; 711, 374]. Приїзд до Москви 26 лютого 1676 р. великої української делегації,

очолюваної Полуботком [1273, 222; 717, 490], в серпні цього ж року він був посланцем до князя Ромодановського з інформацією від гетьмана про готовність до походу [1273, 222; 717, 720]. В жовтні 1676 р. гетьман наказав йому взяти на допит і під арешт в Переяслав, де він знаходився, стародубського полковника Петра Рославця [1273, 224; 717, 728] (додаток Д.13.). В січні 1677 р. на духовному суді ніжинського протопопа Семена Адамовича виступав як представник від гетьмана, звинувачуючи протопопа і при відмові останнього прийняти постриг, “повелением господина бунчучного посажен в тесное узилище” [1273, 224; 715, 62]. Через 4 місяці делегований до Курська для переговорів з Ромодановським [1273, 222; 708, 141]. Під час чигиринського походу 1678 р. організовував переправу полків через Дніпро, гетьман “послав генерального осавула Леонтія Полуботка... вислати в Чигирин піхотного полковника Дмитра з серденятами і Гадяцького з полком його” [1273, 196; 708, 549]. Пізніше Полуботок став генеральним осавулом.

Син соратника Кривоноса [1357, 155], очевидно, козака чи сотника лисянського Якова Іван (Івашко) Лисянченко (Лисенко) (?–1629–1696–ран.1699.10.) розпочав службу козаком сотні Лисянської Корсунського полку (1649). Одружився з донькою сотника Ясногородської сотні Київського полку Гафією Трохимівною Підтереб (?–1665-1725–?). Потрапив на Запоріжжя. Підтримав Брюховецького і від останнього став полковником (очевидно, запорозьким). Очоливши Чернігівський полк (1669.05.–1671.02.–ран. 1671.08.), 3 лютого 1671 р. отримав універсал Дем'яна Ігнатовича на села Осьмаки і Дягове. Переворот зустрів значним військовим товаришем. 17 червня 1672 р. був обраний осавулом генеральним, а уже 3 липня 1672 р. гетьман Самойлович затвердив за ним млин на р. Сперші у с. Данилівці куплений у козака Ісаєя Опанасовича [1357, 133]. Був наказним гетьманом (1674.02.).

Місцеву чернігівську покозачену шляхту, в першу чергу, очолювали Дуніни–Борковські, Домонтовичі, Кохановські. Найбільш відомим представником родини Домонтовичів в козацькому середовищі був Іван Михайлович (?–1630-1683). Він розпочав службу козаком Слабинської сотні Чернігівського полку, отримав від Богдана Хмельницького сс. Смолин і Максим. Уже як сотник слабинський у жовтні 1659 р. супроводжував до Москви полонених Юрія та Іллю Виговських. Суддя полковий чернігівський при Брюховецькому, отаман городовий чернігівський при Ігнатовичу. При ньому ж обраний суддею генеральним. Зразу після перевороту 1672 р. отримав від Самойловича с. Кудровку. Зберігав уряд судді генерального при Самойловичі майже до смерті (1669–1681). Його син, підписок ГВК Петро (?-1648-1676-?) після перевороту 1672 р. направлений у Київський полк писарем полковим (1672–1676). Можливо, цьому сприяв той факт, що у Гоголеві раніше відомий сотник Леонтій Домонтович [1062, 38].

10 років у Чернігові очолював полк Василь Дунін-Борковський (додаток Д.23.), у 1675 р. наказним у нього був старий Станіслав Коханенко. У 1683 р. Самойлович направив у полк за полковника свого сина Григорія. Обозними полковими були Угровецький Костянтин, Байдак Гнат, Величковський Ничипір Каленикович, Яхимович Олександр.

Суддями були Болдаковський Василь, Яцинич, Стрієвський Костянтин, писарями Слободецький Михайло, Скоропадський Іван – шляхтич гербу «Еліта» змінений [974, 12], осавулами - Величковський-Савич Ничипір Каленикович,

Мокрієвич Василь, Грибович Павло, Рашко Філон. Хорунжими полковими були Силич Степан і Савенко Корній. Полковими сотниками були Донець Дмитро і Євтихієвич Антін, киселіськими - Бутожалов Кіндрат, Михайлів Герман, Тищенко Андрій, Сахновський Гнат, Лазовський Тиміш, березнянським - Антонович Василь, волинськими - Коляда Василь, Богданович Іван, який звільнившись від сотництва, став священником Михайлівської церкви у Волинці і був ним ще у 1713 р. [1078, 70-71]. Після нього сотню очолювали Лобина Федір, Олещенко Василь, Борисенко Василь. Городницькими сотниками були Романович Григорій, Півень Василь, Войцехович Іван, якийсь Герасим, роїськими - Рашевський Іван [1252, 63], Шихуцький Степан, седнівськими Петличенко Ярема, який був серед «борзненців» ще у 1649 р. [823, 215] і Петличний Михайло. Їх змінили Давидович Кирило, Политка (бл.1674), Пекур Григорій, Полетика Іван, Паришковський Казимир, Войцехович Богдан, якийсь Опанас.

Серед любецьких сотників відомі Іванович Григорій, Решутько Іван, Устимович (Устименко) Василь, у Виблях сотникували Близниченко Яків і Лобко Юхим, в Білоусі – Товстоліс Павло, у Мені – Онищенко (Ониськів) Федір, Габриєль, Крупинський Овсій, Павловський Павло, Курський (Курка, Курочка) Іван, у Понорниці – Ковтуненко Федір, Свириденко Василь, Костомаха Андрій, у Синяві – Маркович (Марченко) Василь, у Стольному – Марченко Пилип, у Слабині – Утвенко Іван, Іванів Агей, у Сосниці – Зорченко Степан, Дорошенко Андрій, Крачевський Павло.

Столичний Ніжинський полк три роки (1674–1677) очолював Борсук Марко, вісім років Журахівський Яків (1678–1685), два роки Непрак Ярема (?–1687.07.). На чолі обозу Підкупний Гаврило знаходився по 1674 р., коли його змінив Матвій Матвій. Наступним обозним став колишній сотник бахмацький Городинський Іван, якого у 1684/1685 рр. змінив сотник конотопський Шендюх Матвій.

Завадський Федір був полковим суддею ще у 1678 р., у проміжку між 1678 і 1682 рр. його змінив хорунжий Іван Стефанович. Писарями у полку служили Самусь, Дорошевич Іван, Максимович Дмитро, Завадський Осип, Курганій Іван.

Полковими осавулами були батуринець Гнилозуб Хома Михайлович, він загинув під Чигирином, і Шпаковський Григорій, який належав до старовинної місцевої козацької родини, яка дала полку Шпаковського Марка – одного із перших козаків полку в Ніжині [823, 463]. Їх змінили Миклашевський Михайло [650, 10] і Непада Авакум. Хорунжими полковими відомі Ігуменський Василь, Костенецький Григорій, Борсук Тиміш, Зеленко Іван.

Ніжинські сотні очолювали Пилипенко Ілько, який розпочав службу у Ніжинській сотні Кобилецького за Богдана Хмельницького [823, 468], Мелентієвич Сергій, Вакуленко Кас'ян, Борсуки Тиміш і Марко, Трушенко Григорій, який походив з розгалуженої місцевої козацької родини (з початку Визвольної війни у сотні Феська Мринського козакували Трушенко Мисько і Сахно, а Трушенко Федір – у сотні Григорія Красножона, шляхтича гербу «Кіта») [823, 464, 465].

На чолі Новоміської сотні були Ненада Авакум і Толочко Гаврило, Веркіївської – Чекановський Григорій (у 1649 р. Чеканенко Пилип, Чекановський Федір, Васько козакували у Дівицькій сотні) [823, 466], Івангородської – Іванович Дем'ян, Малюга Федір, Борзнянської – Забіли Степан, Тарас, Василь, Прохорівської – Хоменко

Григорій, Глущенко Григорій, Мринську – Якимович Кузьма, Урсул (Грек) Іван, Глуховський Григорій, Завадський Костянтин, Якимович Хома, Завадський Юсько, Васильович Іван, Коропську – Мартинович Матвій, Нестор Михайлович, Іванович Семен, Химич Федір, Довгеля Тихін, Новомлинської – Федорович Степан, Степанович Кіндрат, Матвієнко Юрко, Круглик Антон, Саливонович Степан, Семенович Олексій, Семіяненко Дмитро, Батуринської – Бутович Іван, Болдаковський Василь, Андрійович Ярема, Бахмацької – Пащенко Яків, Білоцерківець Михайло, Біляк Федір, Рождественської – Ничипорович Юрій, Олишівські – Пригара Іван, Кривий Семен, Биховець-Супруненко Семен, Шрамченко Леонтій, Яхневич Ярема, Яхневич Антін. У Воронежі Безпалий Іван був наказним сотником.

Конотопськими сотниками були Ждан (Жданенко) Іван, Кандиба Федір, Шаповалівці – Небаба Андрій, Сидоренко Василь, у Кролевці - Маковський Іван, Огієнко Кіндрат, Маковський Іван, у Глухові – Жураковський Ясько, Яловицький Василь, у Янишполі – Жураковський Василь, у Дівиці – Іванів Петро, Шендюх Матвій.

Чотири роки у Стародубі полковником був Рославець Петро. 1676 р. його змінив Олексійович Тиміш. Пізніше полк очолив колишній генеральний хорунжий і полковник чигиринський Коровка-Вольський. Він володів с. Шкрябинів у полковій сотні, с. Кривець в Топальській сотні, яке перейшло до нього від Михайла Рубця (можливо, по шлюбу). Коли ж його перевели до Київського полку, то полковником став син гетьмана Семен, по смерті якого, пірнач отримав інший гетьманський син Яків.

Обозним був Тимофійович Григорій, судьями - Аврамович Андрій, Улезько Яків, Колничий Самійло, писарями - Воробей Іван, Підгурський Микола, Романович Василь, Кроткевич Григорій, осавулами - Нужний Олексій, Остапович Іван, хорунжими - Квех Ничипір, Юркевич Іван.

Полкову сотню очолювали Дашкович Кузьма, Мархаленко Михайло, Журман Дмитро, Гудович Павло, Пушкаренко Давид, Топальську – Рубець Михайло, Хромченко Павло, Новгородську – Чарнацький Михайло, Черняй Василь, Стефанович Захар, Карнаух Костянтин, Пушкаренко Давид, Стягайло Іван [348, 1], Мглинську – Єсимонтовський Іван, Лось Павло, Красний Іван, Станенко Іван, Романовський Іван, Шептаківську – Бунак Юрій, Ісаєнко Василь, Куриленко Тимох, Тимофійович Ларко.

Окуленко Гнат був сотником почепським і наказним полковником стародубським (1675). Пізніше, у 1679 р. за ним затверджений млин на річці Голишівці. Його змінив Рославць Овдій, а у 1676 р. здав керівництво сотнею покозаченому шляхтичу Ноздрі Науму. Отаманом городовим у нього був шляхтич гербу “Лук” Кирило Великосович [356, 1], який ще 2 квітня 1664 р. отримав від полковника Івана Плотного дозвіл побудувати млин на р. Косці в с. Бахаричах. Ноздрю на сотництві змінив Кошарський Яків, потім сотництво знову отримав Овдій Рославець, а з 1679 р. до коломацького перевороту сотником був Ноздря Наум.

У Погарі перші чотири роки після перевороту уряд сотника тримав Тимофійович Лазар, а наказним у нього був Купецький Вакула, а потім керівництво

сотнею переходить до родини Ярем'янків, спочатку Гаврила, а з 1681 р. до його сина Тараса Гавриловича. Наказним сотником бував Чериковер-Володкевич Гнат (?-1640-1690-?), який “от молодих лет до шедавого волоса у Войску Запорожском роненніе услуги” [839, 97], а з гетьмануванням Самойловича тримав уряд отамана городового погарського. У 1675 р. полковник стародубський здійснив йому надання, які 8 жовтня 1687 р. Мазепа підтвердив за ним (с. Слободку і млин власним коштом побудований на р. Липинці) [839, 97].

Бакланського сотника Морського Михайла після 1672 р. змінив Богданович Андрій, а після чигиринського походу 1678 р. сотником став Ширай Терентій (Терех).

У деяких полках на вищих урядах йшла звичайна ротація кадрів, в інших – «чистка». У Миргородському полку помер Григорій Гладкий, який «удостоил на своє место полковником Павла Апостола, которое произвождение учинено было тогда по их вольным обыкновеям». «Чистка» 1682 р. захопила полковника переяславського Войцу Сербина, звільненого за «немощию и слабостию» (якої він, безумовно, не відчував) і полковника київського Костянтина Солонину.

З метою знищення сербсько–переяславського старшинського угруповання у січні 1683 р. був влаштований суд над колишнім полковником переяславським Дмитрашкою Райчею за участь в змові проти гетьмана. До судової процедури залучалися Вуяхевич, ряд правників (Андрій Васильович, писар суду генерального; Василь Ігуменський – суддя полковий ніжинський; Семен Кулага – суддя полковий переяславський), місцева переяславська козацька еліта: полковник Леонтій Полуботок, обозний Іван Гулак, сотник полковий Давид Пушкаренко, значні військові товариші Іван Гурський, Матюша Тичина, Пилип Ринд (з колишньої Межиріцької сотні Канівського полку), Іван Момот (колишній полковник переяславський), осавул сердюцького полку Герасима Васильовича Прохір Кулага [795, 123].

Прилуцький полк Горленко Лазар очолював полк п'ять років [1140, 248], його змінив Маценко Іван, а у 1678 р. на короткий час до своєї загибелі під Чигирином полковником був Мовчан Федір.

1675 р. повернувся на Лівобережжя наказний дорошенківський гетьман і генеральний суддя Дмитро Чернявський. Раніше до 1663 р. він очолював Прилуцький полк, а потім після семи років сибірського заслання, повернувся в Україну і служив на Правобережжі у гетьмана Дорошенка. Деякий час після повернення на Прилуччину знаходився без уряду, а у 1679 р. знадобився Самойловичу і очолив Прилуцький полк. У цьому ж році отримав від гетьмана с. Ряски.

Чернявський Дмитро зміг управитися з колишніми прилуцькими полковниками Воронченком Яковом і Горленком Лазарем (полковий суддя), які були у нього наказними. Проте старість брала своє, тому, що уряд Чернявський тримав лише рік, і, вірогідно, помер.

Полковником став активний учасник переяславської ради 1674 р. [879, 543] Лазар Горленко. Разом з полком брав участь в кримському поході. 1687 р. звістка про арешт гетьмана Самойловича викликала хвилювання в полках. Прилуцький полк теж збунтувався, в результаті бунту і загинув Горленко: його живого полчани

кинули в полум'я [1140, 248]. Поховали тут же: між Кодаком і Самарою, «где и могилу знатную высыпано над ним, в которой лет десять лежал; а когда Господь Бог напярвил сердце его мил. п. Дмитрию Горленку, за ведомостью гетманскою, будучи с полком своим на том же местцу, откопал тело милого п. родича своего и почесне допровадил до монастиря Густыне, иде положиися в склепе р. 1697, сент. 15” [979, 2]].

У гору пішов Себастьянович Василь, який перші чотири роки гетьманування Самойловича був полковим обозним, а постарівши, як один із найдосвідченіших у полку старшин, обійняв уряд полкового судді. У 1674 р. в нагороду від гетьмана отримав села Гурбинці та Ігнатівку Варвинської сотні. Полковими обозними були Ніс Іван, Низкогляд Михайло, який після цього уряду став отаманом городовим прилуцьким. Його змінив у 1680 р. Чернявський Григорій, син полковника Дмитра, який тримав уряд щонайменше 19 років. Гетьман Самойлович надав йому с. Сорочинці (1685) [797, 12].

Протягом гетьманування Самойловича у Прилуцькому полку змінилося чотири судді: Маценко Іван, Себастьянович Василь, Горленко Лазар [1140, 248], Христофорович Ян (Грек Іван). При чому Маценко тримав уряд двічі.

Чернявський Григорій перебувши десь період 1663-1672 рр. (мабуть, з батьком на Правобережжі), став осавулом полковим прилуцьким (з 1672). Надалі на цьому уряді згадані Корнієнко Зінець, Носач Михайло, Мовчан Федір, Ніс Іван, а також підосавули Золотаренко Іван Федорович і Рижій Мартин. Корогву охороняли Семенів Андрій і Даценко Семен.

Полковими сотниками були Григорій Пилипович, Куриленко Юхим, Маценко Євстафій, який, мабуть, був сином полковника Івана. Варвинську сотню очолювали Ракович Михайло і Моренець Ярема, Журавську – Биченко Матвій і Левченко Степан, Іваницьку – Миценко Сава, Ічнянську – представник місцевої розгалуженої козацької родини Вовченко Іван (лише в реєстрі 1649 р. зафіксовані Вовченки Артюх і Степан – у Горлюнській сотні, Малош і Стецько – в Прилуцькій сотні Омеляна Проценка, Мартин – у сотні Шкуратова, Мисько – у Ічнянській сотнях) і після переходу з Канівщини Стороженко Іван. На чолі Корибутівської сотні стояв Драник Яцько, Красноколядинської - Загурський Павло і Андрійович Тиміш, Монастирищанської – представник місцевої козацької родини Карасенко Левко Петрович (ще у реєстрі 1649 р. зафіксований Карась Васько) та Іван Михайлович, Срібнянської – Вовчанський Іван, Савенко Петро, Білецький-Носенко Іван Іванович, Троцина Трохим.

Остренка Семена на полковництві гадяцькому змінив Криницький Федір Михайлович (1672.06.–1678.08.–?). Покозачений шляхтич, «колишній писар пана Брюховецького» [772, 191], у 1670 р. проживав у Лохвиці. Криниченко Мисько і Влас були козаками Богацької сотні ще 1649 р. [823, 420, 419]. Мав тісні зв'язки із Запорозькою Січчю. На уряд полковника тримав містечко Рашівку, місто Камишин, села Гримячку, Остапівку, Березову Луку [641, 3]. Загинув під час оборони Чигирини. На початку його полковникування наказним був Донець Федір.

Гетьман Самойлович спротегував свого племінника Михайла Васильовича на гадяцьке полковництво. Сотник лютенський Борохович Михайло [1146, 314] став обозним полковним і вони займали почергово цей уряд з Вечіркою Юхимом.

Полковим суддею був Приступка Михайло, який ще у 1649 р. як Мисько Приступенко козакував разом з Андрієм Приступенком [823, 430, 431] у Гадячі. Його змінив Вечірка Юхим (?–1640–бл.1693), який спочатку був товаришем полку Гадяцького (1669), потім отаманом городовим гадяцьким. Після суддівства полкового став обозним і наказним полковником. При Самойловичі тримав села Русанівка, Липова Долина [641, 2, 7].

Коли Вечірка став полковим обозним Криницький задіяв свого старого шефа у ГВК за Брюховецького, колишнього генерального писаря Степана Прокоповича Гречаного (?–1630–1689–?) на посаду полкового судді гадяцького. Самойлович надав йому с. Римарівку [641, 6]. Він був одружений з Н Григорівною Донець-Захаржевською, донькою полковника харківського. Цей шлюб посвоячив Гречаних з російським воеводою С.Дурново, родиною Ф.В.Шидловського. Але це йому не допомогло, коли невідомо з яких причин Самойлович звільнив Гречаного з уряду полкового судді і на його місце призначив Федоровича Павла.

Полковими писарями були Мокрієвич Степан, Раєвський Сидір, Залеський Степан, Трощинський Федір, Гречаний Стефан, Луб'яновський Василь.

Весь період гетьманування Самойловича уряд полкового осавула (1672-1687) зберігав Мітла Андрій Ісайович. Рід Мітли згадується серед козаків Лютенської сотні [823, 436]. Осавула Тихона Стефанович, який загинув під Чигирином, замінив відомий полковник попередніх часів Кияшко Михайло. Полковими хорунжими були Заєць Андрій і Мартинович Кирило.

Полкову сотню очолювали Донець Ясько, Кончицький (Костючицький) Матвій (Мелентій), Підлісний Пишко (Тишко), походив із старинної місцевої козацької родини, представник якої Іван Підлісний був серед засновників Гадяцької сотні, а надалі проживали у с. Крутьки [823, 431; 573, 4]. Останнім сотником полковим за гетьманування Самойловича став Должецький Леонтій. У Котельві відомі 7 сотників: Гнилосиренко Ярема, Кирилович Федір, Матюша, Кирило, Іванович Михайло, Григорович Павло, Білецький Василь. З Білецьких у 1649 р. відомий Матвій – козак сотні Гадяцької [823, 429]. У Лютенці сотником був Скаженоженський (Сканожеженко) Іван, а у Куземині – Клименкуц Кіндрат.

Короткий проміжок часу до призначення полковим осавулом сотником борківським був Мітла Андрій. Серед веприцьких сотників згадані Савченко Богдан і Михайлович Василь, рашівським сотником був Вербицький Федір.

П'ять сотників відомо у Зінькові: Гаврилович Левко, Федорович Григорій, Бутко Ілля Павлович, Чупринський Данило, Григорович Хома, Цирло Іван. Колишній полковник Безпалій Микита був отаманом городовим зіньківським.

У Груні сотню очолювали Михайлович Михайло, Григорович Пасько, Бувайло Роман. Наказним сотником був Блажецький Леонтій (Блажченки Жадан і Стецько був серед перших козаків Зіньківської сотні у 1649 р. [823, 413]). У Комишні документи згадують сотника Супруненко Гната, у Ковалівці – Гриценка Степана. В Опішні сотницький уряд перейшов до родини Корицьких і першим сотником з цієї династії став Яків.

Лубенського полковника Михайла Степановича у травні 1672 р. змінив Сербин Іван. Сотник роменський Ілляшенко Максим став полковником лубенським у 1676 р. Під його керівництвом полк брав участь у чигиринських походах.

Після Сави Кириловича Стеблювця (козак полкового товариства Миргородського полку ще у 1649) [823, 373] у 1676 р. полковим обозним лубенським став його син, колишній полковник піхотний (1671.12.) [772, 154] Іван Стеблювець. Коли ж у наступному році його змінив Павло Якович Цюпченко, Стеблювець очолив полковий суд лубенський замість батька. Але уже у 1678 р. він знову на чолі обозної служби. Якубович Андрій Якович і Сохацький Іван очолювали цей напрямок роботи у 1681-1687 рр.

Полковими суддями були Свічка Леонтій [630, 12], Стеблювець Сава, Стеблювець Іван, Якубович Андрій, Папкевич Матяш. Останній як полковник іркліївський у 1663 р. був засланий до Сибіру. Після повернення в 1670 р. став полковим суддею лубенським. Його рідна сестра вийшла заміж за козака лубенського Піковця Матвія. Подружжя мало синів Федора – козака Лукомської сотні (1649) і Василя – сотника лукомського (1709-1718) [1070, Ч. II, 187-188].

Полковими писарями були Тризна Хома, Верхувський Леонтій, Теодорович Яків, Билим Федір, осавулами Бурий Микита, Лещенко Яків, Севрюк Григорій, Свічка Леонтій [630, 9], Зарудненко Дмитро.

Полковими сотниками були Цюпченко Пасько (Якович Павло), Гладкий Лесько, Піковець Леонтій, Радченко Роман, Салогуб Захар, Якович Андрій, Яблунівськими – Линський Федір, Лунський, Ворона Петро, Сухоніс Петро. Можливо, його батько Сухоніс Хома був козаком Пирятинської сотні ще на початку Визвольної війни [823, 362]. У Пирятині відомі три сотники: Додока Остап, Бурий Микита і Семашко Влас, при чому останній був двічі. Костянтинівськими сотниками були Лубенець Іван і Березанець Юхим, Чигриндубравським - Отрошко Андрій, Смілянським – Берченко Іван, Глинським – Жуковський Гришко, Городиськими – Ничипоренко Трохим і якийсь Сахно, Лукомськими – Бутенко Олексій і Якубович Андрій. Бутенко був уже серед перших козаків сотні, поруч з Яцьком і Василем Бутами [823, 425, 424].

У Сенчі сотникували Дубовик Михайл, Заліський Павло, Криштопенко Сергій. Родина Заліських фундувала сотню, коли до неї увійшов Федір [823, 400]. Ще раніше Заліський Михайло був сотником (1638) Переяславського полку, а хтось з його нащадків у 1677 р. отримав універсал Ігнатовича на частину млинового розміру у Чернігівському полку [632, 1]. Дубовиченко Харко розпочав службу у Миргородській сотні Гладченка (1649), а Дубовик Фесько – у Роменській (1649). Дубовик Іван був у сотні Богданенковій Канівського полку (1649) [823, 110], а ще раніше сотню Межиріцьку очолював Лукаш Криштофович (1638).

Лохвицьку сотню очолювали Котляренко Юсько, Геращенко Сава, Куцкевич Іван, Гамалія Андрій, Кратченко Федір. Чорнуськими сотниками були Замниборщ Лаврін і Шейченко Лука.

Миргородський полковий пірнач почергово тримали Дуб`яга Іван, Гладкий Григорій, Апостол Павло, і з 1683 р. його син Данило. Гетьман константував: “въ Миргороде после отца сынъ полковникомъ” [747, 169].

Полковим обозним був Федорович Яків, суддею - Іванович Андрій, писарем - Морокевський (Мрокевський) Макар, осавулами - Федорович Юхим, Яцькович Грицько, хорунжими - Іванович Іван.

Полкову сотню очолювали Сахненко Фесько і Корсун Гаврило. Сотником яресківським згаданий Череватенко Михайло (у Краснопольській сотні 1649 р. був Череватий Фесько). Після нього сотню очолювали Хвостик Лесько і Леонтійович Данило. Серед уцтавицьких сотників згадані Майдан Іван і Лук`яненко Іван, Білоцерківських – Вергун Іван, Грошенко Іван, Дяченко Марко, Базилевський Василь. Представники родини Вергунів відомі у козацькому середовищі ще в середині XVII ст. (Вергуненко Сергій у Уцтавицькій сотні, Лазар у сотні Миргородській Андросовій, Іван у сотні Хорольській [823, 385, 378, 388]).

У Сорочинцях сотниками були Борисенко Іван, Мартиненко Іван, Романенко Іван, в Остап`ї - Махнів Яків, син місцевого сотника Івана (1649), який разом з батьком козакував у сотні ще у 1649 р. [823, 59].

Омельницькими сотниками були Пащенко Дмитро, Федорович Максим, Авраменко Дмитро, хорольськими - Міщенко Грицько, Турукало Микола, гербований шляхтич Лагода Василь. Останній від полковника Апостола отримав с. Аврамівку Хорольської сотні [725, 12]. У Шишаках сотником був Оробець Григорій, Павлович Яцько, Зарудний Григорій.

Знову повернув собі полковничий пірнач після втрати його за Брюховецького у Полтавському полку Дем`ян Гуджол. Очевидно, Самойлович підшукував антизапорозьку опору у Полтаві і розраховував спертися на нього як противагу Жученку. Гуджол очолював полк два роки. До влади в полку повернулися Горбаненки. Дмитро, який за Сомка був осавулом полковим полтавським, став отаманом городовим, а його син Дорош Дмитрович - хорунжим полковим.

Після Жученка полковниками були Левенець Прокіп, Герцик Павло [1146, 448], знову Левенець Прокіп. Надалі полковниками були Жученко Федір, Черняк Леонтій, Герцик Павло, обрання якого Самойлович охарактеризував так: “въ Полтаве новый и молодой полковникъ своимъ техъ полчанъ поставленъ есть обычаемъ, потому что тамъ и прежде сего переменялися полковники» [747, 169]. Потім знову до влади прийшов Жученко Федір.

Обозним був Донець Артюх. Рід Донців здавна осів у Полтаві. Коли розпочалась Визвольна війна п`ять представників цієї родини вступили до лав козацького війська: Милаш, Михайло, Нестор і Василь – козаки сотні полкової полтавської (1649), Іван – козак II полкової сотні полтавської (1649) [823, 408, 410]. Син Василя Артюх став обозним полковий полтавський за Гуджола. Згодом його змінювали почергово Барабаш Гаврило, Лученко Андрій, Браїлко Іван.

Кость Кублицький за Самойловича тричі стояв на чолі суду полкового (1673, 1675-1676, 1680-1684). Отримав гетьманський універсал на третину Соколового байраку [875, 13]. Крім нього судьями були Куриленко Федір, Конашевич Федір, Мисенко Петро, Мойцевий Стефан, Гаєвський Тиміш. Гуджол Дем`ян після звільнення з полковничого уряду деякий час був без посади, а потім два роки (1676-1677) тримав отаманство городове полтавське, і, мабуть, на кінець життя три роки суддівство полкове (1678-1680). На якому його змінив той же багаторічний, але не беззмінний, Кублицький Кость.

Осавулами полковими були Стецько (Дорошенко), Петрашенко Степан, Несвіт Іван, Ненаденко Адам, Іскра Іван, Гаєвський Тиміш, Горбаненко Дорош. З них Несвіт був одружений з донькою Степанця (?-ран.1677), який ще за Лукомського

перед 1648 р. мав своїх овчарів.

На уряді полкового писаря Войцеховича Богдана, якого перевели до ГВК, змінив Герцик Павло [1146, 448]. Надалі писарями були Туранський Ілляш, Наумович Кузьма, Чуйкевич Олександр, Войцехович Даніель.

За сотництво у першій полковій конкурували представники найвідоміших родин полку. Спочатку сотником став Жученко Петро, потім Нащинський Михайло, а уже після нього - Красноперич Іван. Другу ж полкову сотню продовжували очолювати представники родини одної родини - Горбаненків-Яковенків, спочатку Степан, а потім його син Петро.

У Великих Будищах за період гетьманування Самойловича відомі три сотники Харченко Дмитро, Леонтій, Хоменко Педан. У Решетилівці лише два наказні і ті з одного року (1684) Мираховський Гаврило і Дерев'янка Семен.

Тарасович Павло очолював Старосанжарську, а Санжарську - Труш Іван, Горячий Федір, Федянович Кіндрат. Білицьким сотником був Білоконь Андрій, кобиляцькими - Бражний Грицько, Сухин Іван, Шило Іван, Хилецький Андрій і наказним Чечуга Павло.

Сокологорськими сотниками у цей час були Карпо (Сокологорський?) і Олексієнко Павло, Орелі - Підстрішний, Царичанці - Саленко Гаврило, Нехворощі - Сухомлин Федір. Збереглися дані про кишенських сотників Михайла, Нещенка Леська, Шаленого Луцика. В Келеберді знані три сотники: Яцько, Коба Павло, Дорошевич Степан, а у Переволочній чотири - Мартин, Білий Степан, Олексієнко Андрій, Мойсейович Федір.

У той час, коли у Переяславі полковником був Дмитрашко-Райча 1673 р. у Київ до воєводи князя Юрія Трубецького з'явився колишній полковник і син гетьмана [1469, 142] Сулима. У серпні цього ж року на 2 підводах в супроводі ротмістра Олексія Ободовського виїхав до царя. 3 жовтня 1673 р. отримав подорожній лист від царя на себе, сина Івана, племінника Олексія і 5 челядників на проїзд на 8 підводах до Глухова. Став значним військовим товаришем, прибув у Переяслав і старе протиріччя між Сулимами і Романенками розгорілося знову. За гетьмана Самойловича перші йшли вгору, а Романенки зникають з керівних посад.

Федір Сулима зробив все, щоб поріднитися з гетьманом [890, 12]. Йому вдалося доньку Марію видати заміж за сина гетьмана Семена Івановича. Це забезпечило Сулимі міцність і стабільність позицій не лише на Переяславщині, але і у Гетьманщині.

Поступово у полку відбулося піднесення вихідця із Сербії Войца-Василь (Вовк) Сербин (?-1650-1687-?). Не виключено, що прибув до Переяславського полку з корогвами Райчі Дмитрашки чи полку Мигалевського. Сотник золотоніський, обирав гетьманом Самойловича на раді 1672 р., їздив в складі козацької делегації до Москви. Наказний полковник (1674), направлений Дмитрашкою на допомогу полковнику Мурашці на р. Буг, потрапив в оточення в Ладижині. Йому вдалося прорватися з оточення до головних сил Переяславського полку.

Полковником переяславським Сербин був у 1675-1676 рр. Вперше обраний після розходжень гетьмана Самойловича з полковником Дмитрашкою і усунення останнього. У лютому 1675 р. здійснив відсіч загонам дорошенківців, які підходили

під Бубнів, і виступив на Домонтів. Влітку цього року ходив за “язиком” під Мошни, де розгромив значний загін сердюків і компанійців.

Зміцнюючи свій авторитет серед полчан, надав с. Малу Каратуль полковому сотнику Мойсею Саченку, с. Шабельники - сотнику бубнівському Івану Канівцю [797, 19], гай Добролежівський - Шабельнику [839, 84].

У цей період житель Києво-Печерський Максим Васильківський купив двір у жителяки переяславської Феодори Яковою Лагоди до якого належали гай і три сіножаті під Переяславом. Тримали цей двір Максимовичі до 1736 р., коли у них він був викуплений значковим товаришем Григорієм Ризою [309, 282]. Залишаються не з'ясованими родинні зв'язки Максима Васильківського і полковника овруцького Петра Васильківського.

Добру згаду про себе у полчан залишив Лисенко, ставши полковником переяславським. “За його першого полковництва в 1677-1679 рр., місто Переяслав зросло і збагатіло”. Після того як залишив уряд значним військовим товаришем (1678–1690), мабуть, проживав і надалі у Переяславі.

На тлі усунення від влади Дмитрашки [559, 1] зміцнювалось економічне становище Сулими. 20 липня 1677 р. полковий уряд на чолі з полковником Іваном Лисенком підтвердив за ним Сулиминці, Лебедин і Кучаків. 18 березня 1678 р. разом з племінником Іваном у жителяки старицької Гафії Романихи Бочечири купили напополам греблю на річці Стариці, а через два роки Федір викупив у племінника його половину. 21 липня 1681 р. отримав універсал гетьмана Самойловича на с. Сошники.

Сербин знову був обраний полковником переяславським (1679-1682). На полковничий уряд тримав села Стовпяги, Ячники, Кодинці, Городище, Ув'юнище Терехтемирівської сотні [796, 21], Ядлівка, Гостролуччя Баришівської сотні, Помоклі, Пологи і Циблі, Хоцьки, села Старе і Кальне Воронківської сотні, села Драбовець, Сенківці і Ковтуни Золотоніської сотні.

На Різдво 1682 р. Самойлович відсторонив Сербина від керівництва полком, який “отговариваяся немощию и слабостию” [1272, 85]. У 1683 р. заарештував його через невідомі нам причини. Можливо, підставою було пізніше звинувачення його в тому, що тримав “татарина в руках своих, отпустил его на волю при гетманстве Самойловичеве” [768, 232]. Під арештом був у 1683-1684 рр.

Генеральний бунчужний Леонтій Полуботко видав свою доньку Марію за Івана Федоровича Сулиму, тим самим забезпечуючи своє керівне становище у Переяславському полку, полковником якого він став у 1683 р. Сулима Олександр у 1684 р. став полковим хорунжим. Таким чином, в 1683-1687 рр. влада в Переяславському полку повністю контролювалася родинним кланом Сулим-Полуботків. До цього слід додати, що в зону їх впливу потрапили Максимовичі, з яких Дмитро став чоловіком Тетяни Федорівни Сулими.

“Нашего радетельному человеку” Полуботку Самойлович доручив Переяславський полк, “по уступке отъ того уряду бывшаго полковника Войцы, того места тогда иному кому поверить было нельзя» [747, 169]. Будучи полковником, купив на р.Трубіж в Дем'яна і Гапона Корнієнків “на гребле низшой меской чтири ставидле” [839, 177]. Потім докупив “то ж чтири ставидле” у Андрія Богданенка, і “также чтире ставидле” у Олексія Бібличенка та Гната Михеєвича. Крім купівлі у

Переяславі, полковничий погляд привернув і Яготин. Там “на речце Супой под Яготином у Федора Тикаленка п'ят ставидл, з хуторами до них прилеглими и дванатцет кол мльва з млынами своїм коштом постройл” [839, 177].

Тим часом Сербин повернувся у Переяслав, де проживав як військовий товариш. 17 жовтня 1684 р. подарував дворове місце з будинком “близ церкви воскресенія христового через улицу противко домов панов Сулимов Іоана Стефановича сотника Гельмязовского, Александра Стефановича хоружого полкового Переяславского стоячий” Київському Микольському монастирю. Він чекав реваншу і про це засвідчує його активна участь коломацького перевороту 1687 р. проти Самойловича, коли він був обраний першим генеральним осавулом.

Полковими обозними були Рубаник Григорій, Гулак Іван, Максименко Олефір, полковими судьями - Мокрієвич Юрій (раніше Юрій Миколайович – козак Канівського полку, який в делегації полку до Москви був найосвітченішим і підписався за усіх її представників), Кульженко Семен, Максименко Олефір, писарями - Бувайло Кирило, Кореневський Андрій, Папкевич Леонтій, Мокієвський Михайло, Максимович Петро, осавулами - Романовський Роман, Мироненко Іван.

На чолі переяславських сотень стояли Хоменко Максим, Попович Яків, Хрипуненко Іван, Скаченко Мойсей, Гавришенко Мирон, Пушкаренко Давид, Кульженко Семен. Березанськими сотниками були Бузинарський Федір, Брайко Кирило, Безбородченко Дем'ян.

У 1682 р. Григорій Карпович Коровка-Вольський був переведений до Київського полку на місце Костянтина Солонини з Стародуба і його резиденцією призначений Остер [1272, 85].

Обозними полковими були Савенко Опанас, Звенецький Степан, Фальківський Іван, Лясковський Павло. Полковими судьями були Незамай Юрій і Жила Роман, писарями - Долинський Петро і Кіпріанович Даніель, осавулами - Яків Олександрович, Кобилинський Семен, Жили Ілля і Роман.

Козелецьку сотню очолювали Каплонський Василь, Борсук Петро, Строковець Федір, Жила Гаврило, а Остерську – шляхтич гербу «Домброва» Кизимовський Гнат (Проскуренко), Дворецький Іван, Лук'янович Іван, Прохір, Дворецький Павло. У Києві сотниками були Ляшко Федір, Степанський Михайло, Туптало Сава. Моровськими сотниками Шумейко Іван і Суховій Лукаш, носівськими Мартинович Артем, Шаули Семен і Федір, бобровицькими - Кальницький Гнат і Биченко Хома, гоголівськими - Яковенко Іван і Олексійович Федір, кобизькими - Мандрика Федір, Ханенко Федір, Небіда Василь, Мандрика Василь, Кохановський Іван.

619 урядників 1672-1687 рр. з 538 старшинських родин стояли у керма козацьких підрозділів Гетьманщини. 6 родин мали по 4 старшини, це гетьманський рід Самойловичів, а також Мокрієвичі, Донці, Гладкі миргородські, Жили і Савенки. 8 родин мали по три старшини: Забіли, Домонтовичі, Романовські, Жученки, Борсуки, Завадські, Войцеховичі, Куриленки. По двоє старшин репрезентували у козацьке військо Яцьковичі, Ярем'янки, Щербини, Шаули, Бути, Бувайли, Чернявські, Туранські, Трушенки, Барабаші, Чарнацькі, Сулими, Гулаки, Горячки, Білецькі, Стеблювці, Себастьяновичі, Горбаненки-Яковенки, Гнилозубенки, Саченки, Рославці, Борисенки, Романовичі, Раковичі, Гавриленки, Петрашенки, Пашенки, Панкевичі, Павловські, Олексієнки, Ненади, Міщенки, Маценки, Мандрики,

Литовченки, Лесенки, Дворецькі, Дащенки, Кульженки, Коханенки, Кичкаровські, Ісаєнки, Ігуменські, Зарудні, Залеські, Жураковські, Жуковські – всього 47 родин.

399 родин чітко визначаються за прізвищами. Повернули владу 46 (11,5 %) (а саме: репресованого угруповання Сомка – Кульженки, Барабаші, Бувайли, Бурманки, Горячки, Железки, Шуми, групи Золотаренка - Ковтуненки, Угровецькі, відсторонені прибічники Брюховецького - Вечірки, Гречані, Животовські, Незамаї.

Зберегли свій вплив і статус 114 (28,6 %) родин, тобто, з відомих родин заміна щодо старшини Ігнатовича складала абсолютну більшість. Новими у старшинському середовищі було 216 (54,1 %) родин. З впевненістю можна сказати, що до влади при Самойловичі прийшли щонайменше 23 (5,8 % від загальної чисельності старшини і 10,6 % від нових родин) родини (Вуяхевичі, Гулаки, Кандиби, Каплонські, Корицькі, Костенецькі, Криштопенки, Курки, Курощупи, Лясковські, Сазепа, Низькогляди, Огієнки, Скоропадські, Улезьки та інші).

Гетьман Самойлович, з одного боку, укріплював своє монопольний адміністративний і майновий стан (за підрахунками, П.Пирога, лише протягом 1681-1682 рр. скупив вісім млинів [1302, 26]), з іншого – ставав на шлях обмеження в адміністративному рості інших родин, а також у їх збагаченні. Такі дії гетьмана викликали у старшини непевність у своєму становищі і бажання позбутися перешкоди, яка стала наперекір їх інтересам. Особливо болісно це відчувала правобережна старшина, яка перейшла під регімент Самойловича. Відповідно, заклалалося підґрунття подіям 1687 р., коли лівобережна старшина не змогла захистити свого гетьмана. Самойлович відійшов від старшини – старшина відійшла від Самойловича.

Таким чином, в кінці 70-х років XVII ст., з гетьманством Самойловича настав період відносної стабільності на Лівобережній Україні. Правобережну ж продовжувало лихоманити, що робило протилежний берег Дніпра ще привабливішим для місцевих старшинських родин. Значна їх частина вже до цього часу перейшла (сама чи з окремими частинами сотень і полків) на Лівобережжя і тільки вичікувала слушного моменту, який дозволив би зайняти ключові уряди в Гетьманщині. Такий момент настав у 1687 р.

5.2. Мазепа і мазепинці

Останнім гетьманом, обраним згідно козацького звичаю (правда, після царської грамоти від 7 липня про арешт Самойловича і такої ж грамоти від 31 липня про дозвіл обирати на козацькій раді Війська Запорозького (в присутності козацьких полків) волею тих чи інших політичних сил, що переважали в той час, був Іван Мазепа.

Не можна не погодитися з тезою, що «старшинська верхівка...влітку 1687 р. вчинила державний переворот» [1267, 56]. Ні у кого з серйозних дослідників цього періоду не викликає сумніву те, що прихід до гетьманства І.Мазепа значно покращував правову основу українсько-російських взаємин на користь царської влади, а кінець його гетьманування знаменував собою знищення суті гетьманського інституту влади. Надалі, гетьманські декорації час від часу існували, але все більше як елемент внутрішньої імперської історії Росії, а не внутрішньоукраїнське явище.

Розглянемо причини приходу до влади Мазепи, еволюцію тих внутрішньополітичних козацьких кіл і угруповань, які його до цієї влади привели. Під цим кутом варто уважно розглянути події 1676-1687 рр.

Після погрому Ладижина і Умані населення, втікаючи, відходило на лівий бік Дніпра, де на речці Орелі, у Полтавському полку, засновували нові поселення (Китайгород, Царичанку, Нехворощу, Келеберду). Загалом вірною є думка О. Оглоблина про те, що у створенні лівобережної гетьманської держави найактивнішу участь беруть визначні представники правобережної козацької старшини, «які зневірилися у політиці Дорошенка і масою посунули за Дніпро в 1670-х роках. Лизогуби, Кандиби, Гамалії, Ханенки, Кочубеї, Скоропадські, врешті, Дорошенки й багато інших правобережних фамілій поволі здобувають собі керівні місця в економічному та політичному житті Лівобережної України» [1267, 17].

Полковник канівський Давид Пушкаренко отримав царську грамоту і «милостивое слово» за те, що привів свій полк під Чигирин під час турецької осади його. Надалі Пушкаренки перейшли на Стародубщину, де і осіли, до їх родового прізвища ця гілка додала ім'я сина Давида Овсія і рід став іменуватися Пушкаренки-Овсієнки. Син полковника черкаського Жадька Степановича став значковим товаришем у полку Гадяцькому. Омелян Жадченко мав чотирьох синів: значкового товарища Андрія, січовика Лавріна Жолудя, сотника зінківського Данила, священника Василя і продовжував володіти батьківськими землями на Черкащині. Разом з Вольським з Правобережжя перейшов і осів у Борисполі його родич Тимофій Гнатович Туманський, старшинсько-козацька родина Петрановських з Чигирини (Іван був сотником Чигиринським у 1637 р., Ярема в 1669 р. за П. Дорошенка був осавулом військовим) і отримали 1676 р. універсал Самойловича на греблю на р.Інгульці, пасіку, орні і сінокосні землі [625, 10]. Канцелярист ГВК Дорошенка Василь Романович-Бобоха з братом Дмитром перейшли на бік Самойловича і отримав призначення спочатку до батуринської ГВК, а потім став писарем полковим стародубським (був ним 24 роки). Брат же його призначений писарем сердюцького полку.

З Правобережжя перейшов Іван Коптевич, значний військовий товариш і осів у Переяславі (за ним на тому березі Дніпра ще залишаються ґрунти у с. Гуляники) з дружиною, сином Самійлом, пасинком Лавріном Хомичем [1240, 54].

Колишній багаторічний писар (1669-1676) у Дорошенка Михайло Вуяхевич у 1683 р. став суддею генеральним, військовий товариш Іван Мазепа у 1682 р. отримав уряд осавула генерального [1268, 210]. Вихідці із полку Уманського військовий канцелярист Василь Кочубей став реєнтом Генеральної Військової Канцелярії (1681-1687), а Іван Скоропадський - старшим військовим канцеляристом.

1687 р. у виборах нового гетьмана взяли участь лише чотири полки (Лубенський, Гадяцький, Стародубський, Київський) (800 кінних і 1200 піших козаків в оточені колом «у шість чоловік» московських вояків). При цьому привертає увагу той факт, що всі сотники і полкова старшина Київського полку були не повними, а лише наказними (це може вказувати на повну зміну всього командного складу полку). З інших полків бачимо лише поодиноких представників, що підписались під обранням (осавул полковий переяславський Харко Романенко, товариші сотень Кролевецької і Глухівської полку Ніжинського).

Особлива організаторська роль у перевороті була відведена значному військовому товариству і «гетьманським дворянам», які представлені були Андрієм Ребриковським, Дмитром Чечелем, Андрієм Павловським, Андрієм Михайловським, Іваном Цеханським, Іваном Білевичем, Гаврилом Жеребецьким, Самійлом Савицьким. Вони своїми зв'язками і авторитетом, безумовно, могли вплинути на старшину охотницьких кінних полків Новицького і Пашковського, піхотних Яворського, Герасимового, Кожуховського, Іванєєва, більшість якої, як і самі командири, складала вихідці із Правобережжя.

Охочі полки і були головною ударною силою перевороту. Центральною ж фігурою серед охотницьких полковників був Ілля Новицький. За Самойловича на словах його цінували, але маєтностями обходили. Найманцям же видавали річну платню, а не щомісяця. Це у їх середовищі викликало постійне напруження. З приходом до влади Мазепи, компанійські і сердюцькі полковники отримали маєтності, а їх полчани - платню щомісячно.

У результаті перевороту колишні дорошенківці заволоділи гетьманським (І. Мазепа), генерального писаря (В.Кочубей), другого осавула генерального (А. Гамалія), генерального судді (М.Вуяхевич). Із семи урядів на двох залишилися активні учасники змови чернігівці Василь Борковський і Сава Прокопович. Опальна старшина отримала уряди першого осавула (Войца Сербин) і генерального хорунжого (Василь Забіла). У ГВК керівну позицію зайняв військовий канцелярист Григорій Болдаковський.

Таким чином, є всі підстави вважати колишніх дорошенківців (шляхетське крило) головним антисамойловичівським угрупованням, яке і взяло владу у Гетьманщині у свої руки. Іван Самойлович, який умів отримувати тактичні перемоги, в результаті стратегічної компанії був переможений. Переворот на Коломаці - результат складних внутрішніх процесів, серед яких провідне місце займають протиріччя політики Самойловича і правобережної козацької старшини, яка вимушена була служити під його регіментом. 1687 рік - це відправна точка якісно нового етапу української історії, який ще чекає своїх дослідників.

За гетьманування Мазепи поступово набуває ваги інститут «бунчукових товаришів». У майбутньому бунчукове товариство стало самодержавним тараном нищення козацької державності. Не можна не погодитися з тезою: «Розсіяні по козацьких полках, вони, з одного боку, були потенційними претендентами на полкову владу, а з другого - підточували гетьманат, оскільки були вільними від виконання обов'язкових державних повинностей» [1283, 33].

Значну роль при Мазепі стали відігравати «дворяни гетьманські» (їх роль і вплив можна простежити на прикладі Дмитра Чечеля) [1071, 25-31; 1074, 10-12]. Такі дворяни були не лише при гетьмані, але й при полковниках [390, 131].

Захопивши політичну, а відповідно, і економічну владу, покозачена шляхта, здавалося би, мала всі можливості самореалізації як національна еліта, чий інтереси мали враховувати не лише особисті потреби, а також інтереси нації, яку вони репрезентували. Та, на жаль, так не сталося. Головна причина цього коріниться у низькому рівні духовності покозаченої шляхти, в тому, що прибутки і владу вона ставила над усе. Через таку самозакоханість і егоцентризм соціальна еліта втратила Україна свою козацьку державність.

Розглянемо родовід Мазепи - людини яка стала на чолі шляхетсько-старшинського угруповання і очолювала державу. В середині XVI ст. одному із Мазеп воєвода київський Фрідріх Глібович Пронський (1544-1555), який будував білоцерківський замок і насичував його замковими боярами, дав лист на пусте селище на р. Росі, підтверджений у 1578 р. Стефаном Баторієм. Мазепа-Колядинський осадив і хутір на р. Камениці, затверджений за Михайлом (самим осадником чи його сином) Станіславом-Августом (1572). На початку ж століття (?-1616-1622 -?) цим хутором на діличному праві володів Микола Мазепа.

Свого батька І.Мазепа називав Степаном Михайловичем, таким чином дідом його був Михайло. Мазепам належали села Пасічне і Моковичі на Волині. Батько гетьмана 14 травня 1638 р. за вбивство Яна Зеленського Люблінським трибуналом був засуджений на інфамію і смерть, та згодом йому якимсь чином вдалося справу залагодити [722, 372].

У 1654 р. Степан-Адам Мазепа був отаманом городовим білоцерківським. Якщо не допущена помилка в імені, то маємо звістку про ще одного Мазепу з тих часів. У грудні 1654 р. білоцерківського священника Івана Степановича прислав до митрополіта Сільвестра намісник білоцерківський і суддя земський Ян Мазепа. Згаданий 1659 р. Адам Мазепа на боці Виговського уже як «давно и добре... в разных okazиях заслужонный шляхтич и жолнер, во многих военных экспедициях испытанный», був намісником (1658), мабуть гетьманським у Білій Церкві. З своїм патроном Виговським переходить на бік поляків, став підчашим чернігівським (1662-1665). Можливо, був замішаний у спробі антипольського виступу Виговського 1664 р., за що і поплатився маєтністю. Мабуть, у 1665 р. і помер, так як у 1666 р. підчашим чернігівським бачимо його сина Яна (Івана). Останній же, знаходився при дворі. Лише згодом, завоювавши довіру, виконуючи нелегкі доручення короля, його направили для навчання до Європи.

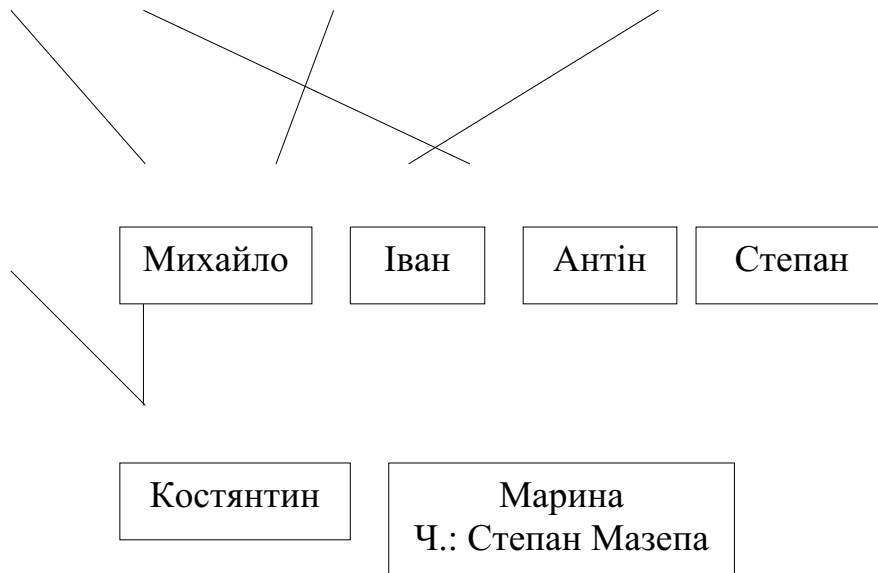
Адам-Степан Михайлович Мазепа мав за дружину Марину Мокієвську (?-1621-1707). Вважається, що її первісток Іван народився 20 березня 1639 р., тобто шлюб відповідно відбувся не пізніше 1638 р. Мали подружжя і доньку Олександрю. Відомо, що Марина вступила в шлюб з Адамом Мазепою вперше, а це, у свою чергу, засвідчує, що їй було років 16-20, відповідно народилася 1617/1621 року.

Порівняння поминальних рядів дозволяє зробити висновки, що основоположником цієї гілки Мокієвських був Іван. Досліджуючи родовід Мокієвських, О.Оглоблин пропонував таку версію: «мабуть, батько Марини, дід майбутнього полковника Київського Костянтина Мокієвського, «положив голову» під Чортковом (мабуть, 1655 року), а брат, її, батько полковника, «в Дрижопольському бою під Охматовом» (1655 р.)» [1267, 12]. В іншому ж місті своєї праці він під знаком запитання називає батька Костянтина Михайлом [1267, 63]. У 1654 р. у Білій Церкві присягу приніс шляхтич Михайло Якович Мокієвський. Разом з ним заприсягалися його брати Іван, Антін, Степан. У такому разі можлива гіпотеза згідно якої Костянтин був двоюрідним братом матері гетьмана:

Таблиця 5.1.

Родовід Мокієвських

Яків Мокієвський

Після смерті Степана Мазепа його удова Марина стала черницею Марією, потім прийняла схимну як Магдалена. У 1686 р. уже була ігуменею Києво-Печерського монастиря. Ще у 1668/1669 р. її син Іван Мазепа одружився у Корсуні з Ганною Семенівною Половець (?-1702), вдовою полковника білоцерківського Самійла Фридриковича, донькою теж полковника білоцерківського [1130, 43-45]. Професор О.Оглоблин відзначав: «Обидва - і тесть, і зять - були близькими товаришами Петра Дорошенка, і шлюб Мазепа з Фридрикевичкою відкривав йому безпосередній шлях до дорошенківського Чигирина» [1267, 15]. Додамо, що цей шлюб укріплював і без того міцні позиції Мазепа на Білоцерківщині, його зв'язки і можливості претензій на місцевий полковий пірнач. Мазепа став швагром гетьмана Петра Дорошенка.

Усиновив Іван Мазепа двох дітей Ганни від попереднього шлюбу: Криштофа і Марію. Марія стала дружиною сина білоцерківського полковника Михайла Громики. Серед родичів та свояків з'явилися Зеленські, Трощинські. О.Оглоблин вважав Ганну Мазепу тіткою по матері прилуцького полковника Дмитра Горленка [1267, 22].

Родинні зв'язки з Мазепами мали Трощинські, ймовірно, через козака Харитона Трощинського [1279, 88]. У одному з документів середини XVII ст. вони названі Трущинськими (чи не Труші?). Трущинський Василь Степанович був серед білоцерківської шляхти 1654 р., що запрягнула царю (поруч з дев'ятьма Мокієвськими). Степан Трощинський - племінник (вважається двоюрідним) Івана Мазепа, спочатку використовувався як гонець гетьманський (у лютому 1688 р. їздив до Москви), призначається «господарем» Гадяцького замку (?-1690.05.- 1697.01.-?). Це був логічний крок по зміцненню позицій мазепинців в одному з південних полків, близьких до Запорозької Січі. Очевидно, рід Трощинських здавна мав зв'язки з Січчю. Про це свідчить і той факт, що одним із кошових отаманів був Матвій Трощинський, близький родич Мазепа і, безсумнівно, Степана. Першим відомим нам кроком на гадяцькому «господарюванні» останнього була місія від гетьмана на Запоріжжя з іконостасом для січової церкви у 1692 році.

Зміцненню позицій мазепинців відповідав і шлюб Степана у 1690 році з донькою комонного полковника Іллі Новицького Марії. Тепер уже до Трощинських шукали підходів старшина. Враховуючи, що одна із доньок Степана Трощинського

уже 25 травня 1701 р. у Гадячі обвінчалася з Степаном Степановичем Забілою, слід думати, що Марія Новицька була не першою його дружиною.

Ставши гетьманом, Мазепа пішов шляхом збільшення надань маєтків своєму старшинському оточенню. Так, в кінці 1688 р., тобто після півторарічного його гетьманування, до Москви були направлені 11 гетьманських універсалів, якими він ствердив маєтності за соратниками. Серед них були надання генеральній старшині: бунчужному Юхиму Лизогубу, суддям Михайлу Вуяхевичу і Саві Прокоповичу, писарю Василю Кочубею, чернігівчанину Карпу Мокрієвичу, київським полчанам Якову Солонині, Іллі Жилі, Григорію Карповичу, ніжинцям Якову Жураковському, глухівському сотнику Василю Ялоцькому, військовому товаришу Василю Федорову.

Проте багато представників козацької еліти не змогли знайти спільної мови з гетьманом. Протягом всього його правління відчувається опозиційність південних полків. Гетьман вів за них і в них постійну і жорстоку кадрову боротьбу, яка заслуговує на окреме дослідження. Зазначимо, що причини антимазепинської позиції полків Півдня були різними. Якщо Полтавський полк мав глибинні соціально-орієнтовані причини, то Миргородський, крім цих причин у пом'якшеній формі, мав ще і значні амбіції свого полковника щодо гетьманської булави. «Пан полковник Миргородской, частуючи многократно у себя запорожцов, дарует оных куими, шатами, шапками, и часом, знявши из себя кошолу, а не зная то для чего; чи для гонору реементарского (?), чили же для похвалы своей (?), вымовляючи оным тое: братеки мои, голубчики мои, мы з вашей ласки маемо. А не тилко Запорозцов так дарует, але и своих некоторых полчан, что у него перед тем не бувало, так ся стал показовати» [751, 22; 1278, 1-245].

Полковником прилуцьким на місце забитого Лазаря Горленка був поставлений сотник ічнянський Іван Стороженко (з колишніх старшин Канівського полку). Свояк Мазепи Дмитро Лазаревич Горленко (бл.1660-1731) після навчання у КМА «довго... держався канцелярії», маєть на увазі ГВК. Все ж якийсь уряд до 1689 р. він займав, бо бачимо його уже як значного військового товариша. Будучи улюбленцем Мазепи очолив Прилуцький полк (1692-1709). Його батько, полковник прилуцький був забитий 5 років тому, на Коломаці. У Київському полку до керівництва приводиться родич Мазепи Костянтин Мокієвський (1691-1708).

Після Коломаку у Гадяцькому полку лише через 15 років знаходження на різних старшинських урядів полковником став «жидівського роду» Михайло Борохович. Активними прибічниками Мазепи у цьому полку були Ілля і Яків Воронченки.

Таблиця 5.2.

Родинні зв'язки Мазеп

<i>Родичі Мазепи</i>	<i>Свояки</i>	<i>Куми</i>
Бобрікевичі	Новицькі	Маковські
Войнаровські	Фридрикевичі	
Мокієвські	Кочубеї	
Обидовські	Горленки	
Половці	Громеки	
Трощинські	Зеленські	

Як бачимо, Мазепа мав не багаточисельну, але достатньо відому і впливову в суспільстві рідню і свояків. Без сумніву, ще шлюб його батьків Мокієвські-Мазепа, уже був достатньою умовою претензій на білоцерківське полковництво, приєднання ж до родового оточення Половців, Громек, Фридрикевичів об'єднувало під одним началом чотири місцеві полковничі родини і їх свояків. Ще одна особливість родинного оточення Мазепа - всі вихідці з Правобережжя.

Представником польського уряду при Мазепі став Іскрицький. Племінник Павла Тетері Василь Михайлович Іскрицький спочатку був полковником запорозьким ЙКМ димерським, потім резидентом при Мазепі. Успіхам його місії допомагало не лише походження, але і шлюби (спочатку з Катериною Вольською, а потім (1690) N Павлівною Герцик [1146, 448]). Його донька від першого шлюбу Уляна (Олена) стала дружиною (1690) майбутнього гетьмана Данила Апостола [939, 338].

Поступово значним впливом почав користуватися виходець з волинської шляхти, зять генерального писаря Карпа Мокрієвича Іван Ломиковський (1654-1714). Він був писарем генеральним у Ханенка, після переходу на Лівобережжя - дворянин гетьмана Самойловича, військовий товариш. При Самойловичі не отримав жодного уряду. Після коломацького перевороту став членом ГВС, потім отримав від Мазепа посаду генерального хорунжого (1689-1691), а від царя - чин стольника (1689). Генеральний осавул (?-1692.02.-1707), генеральний обозний (1707-1709). Один із порадників Мазепа 1708-1709 рр.

Сава Прокопович на другий день після коломацького перевороту 26 липня 1687 р. отримав від Мазепа універсал на «село Кудровку, в уезде Соснічком лежачее, з дворцемъ, млинамы, зъ гутою, над рекою Лютою стоячою, і зъ боромъ, до тоей гути належнимъ, такъже съ полями пахотнимы, съ сеножатмы и всякими угодиі, здавна до того села належачими, да на дворикъ, в Воронеже, против колоди, стоячій, именуочійся Бражинъ» [1243, 433]. Мабуть, під час коломацьких подій відзначився його син - осавул полковий комонний. Сава Прокопович був генеральним суддею 14 років (1687.07.-1701.01.). Його син Семен Савич (?-1670-1725. Петербург) – підписав акт про обрання гетьманом Івана Мазепа, що засвідчує його антисамойловичівську позицію. Шлюб з Тетяною Полуботок (бл.1689) продовжував зміцнювати позиції Савичів у чернігівському козацько-старшинському угрупованні уже за Мазепа. Після смерті батька Мазепа здійснював через нього цей вплив, призначивши на високу посаду писаря ГВС (1701-1706).

Кочубей [1049, 100] Андрій [1185, 46-50] – за сімейною легендою представник татарського бейського роду, який вийшов до України. Не виключено, родовою маєтністю стало с. Кочубіївка на Уманщині. Його син Леонтій Андрійович був одруженим, мабуть, з Чуйкевич. Син останнього Василь (бл.1640-1708 [1147, 438, 455]) вперше згадується як військовий канцелярист у гетьмана Брюховецького. Уманський полковий писар [717, 238].

У 1675 р. був посланцем Дорошенка до турецького султана в Андріанопіль. 23 липня 1675 р. відпущений з листом візира, а у вересні в Умані його челядник вкрав

листа, що стало приводом його поспішної втечі на Лівобережжя. Разом з уманчанами поселився на Полтавщині. Можливо, на Лівобережжя потрапив через Запорозьку Січ. Одружився з донькою полтавського полковника Федора Жученка.

Не знав латини, а, відповідно, не навчався у КМА. 12 років був генеральним писарем, генеральним суддею (1699-1700.04. [1273, 184]). 7 січня 1689 р. Мазепа надав писарю і ГВК містечко Городище Лубенського полку і с. Головеньку Ніжинського полку. Згодом взаємини Мазепи і Кочубея загострилися під час виступу Петрика: в 1693 р. “будучи в Глухове на обіде у полковника Стародубського у Михайла Миклашевського бил Кочубея и говорил ему будто он писал листі с Петриком ево Гетманским именем” [1272, 179].

Кошовий отаман Гусак рекомендував гетьману Мазепі з метою зміцнення його влади позбутися Полуботка, гадяцького полковника Михайла і третього, який завжди перебував з ним [1379, 496]. Є.Крамар вважав, що цим третім був Василь Кочубей [1049, 91]. Згодом породичався з родиною Забіл, коли в кінці століття син ніжинського полковника, значний військовий товариш Василь Забіла після смерті першої дружини висватав доньку Кочубея Марію [1059, 82].

За донос на гетьмана Мазепу страчений. 27 вересня 1709 р. гетьман Мазепа видав універсал з наказом повернути Густинському монастирю подвір'я в Києві, продане колишнім ігуменом цього монастиря, без згодим братії, покійному генеральному судді Василю Кочубею і правом на володіння прикупленими ним землі, на помин його душі.

На генеральних урядах за весь період мазепинського гетьманування знаходились представники 13 родин (Вуяхевичів, Гамаліїв, Дуніних-Борковських, Кочубеїв, Лизогубів, Ломиковських, Максимовичів, Миклашевських, Орликів, Прокоповичів, Сербинів, Скоропадських, Чуйкевичів). Полкове керівництво тримали представники 28 родин (Апостолів, Бороховичів, Вольських-Коровок, Гамаліїв, Герциків, Головченків, Горленків, Дмитрашків-Райчів, Жоравок, Журахівських, Жученків, Забіл, Зеленських, Іскр, Левенців, Лизогубів, Лисенків, Миклашевських, Мировичів, Мокієвських, Обидовських, Полуботків, Свічок, Скоропадських, Солонин, Стороженків, Трощинських, Черняків).

Перші п'ять-сім років гетьманування Івана Мазепи проходять під знаком загрози перед можливим переворотом. До смерті Самойловича у Тобольську у 1690 р. над Мазепою нависала можливість повернення попередника.

24 липня 1687 р. перед обранням гетьмана старшинською радою були прийняті рішення стосовно полковників. Маємо цікаве свідчення Патріка Гордона щодо цієї ради про те, що були розподілені полковницькі та інші знатні посади поміж собою і ухвалили з усіх їх усунути креатури попереднього гетьмана. Рада затвердила чернігівським полковником Лизогуба, лубенським Гамалію, переяславським Дмитрашку, стародубським Олексійович Тиміш.

Протягом 1689 р. Мазепа надав універсали ніжинському полковнику Степану Забілі, генеральному судді Михайлу Вуяхевичу, трьом охотницьким полковникам - Герасиму Васильовичу, Степану Яворському та Іллі Новицькому.

Царські жалувані грамоти отримали близькі до гетьмана полтавці, військовий канцелярист Василь Чуйкевич (20.08.) і Леонтій Черняк, полковники: полтавський Федір Жученко (3.08, на Жуки), лубенський Леонтій Свічка (3.08.) [1127, 253],

чернігівський Яків Лизогуб (на Слабин), Андрій Гамалія (на с. Середню Буду), Дмитро Зеленський шляхтич на гербу якого було забраження башти пронизаної стрілою (на м. Костянтинівку), Павло Герцик (на Стасівське) [1146, 448]. У вересні були підписані жалувані грамоти двом обозним – лубенському Дмитру Глухівцю (на с. Луку) і чернігівському Величковському (на с. Івановець), трьом суддям – ніжинському Василю Ігуменському (на с. Дівиця), полтавському Петру Буцькому (на с. Мартинівку), чернігівському Карпу Мокрієвичу, двом писарям – чернігівському Івану Скоропадському (на с. Вихвостове) і ніжинському Йосипу Завадському (на с. Круничполе). Грамоту отримав лише три сотники – конотопський Федір Кандиба, глухівський Василь Яловицький і Самійло Мокрієвич, 13 військових товаришів: з Київського полку Трохим Підтерєб, Костянтин Солонина, Яків Солонина (на с. Заворичі і Мокриці), з Гадяцького – Степан Гречаний, з Миргородського – Данило Лісницький, з Ніжинського – Іван Забіла, Захар Шийкевич (на с. Шабалинівку з млинами), Чернігівського – Андрій Дорошенко та Іван Лисенко, Лубенському – Максим Ілляшенко, з Прилуцького – Іван Миревич та Іван Сулима, а також охотницьких полковники – Григорій Пашковський (на с. Ромашки і млин), Юхим Андріїв (на с. Порохню), Кожуховського (на с. Загорівку), Степану Яворському (на с. Юдино з млином).

Разом з цією старшиною 21 вересня отримав грамоту київський полковник Григорій Вольський і лише 22 вересня останнім переяславський полковник Полуботок.

У поїзді 1689 р. до Москви Мазепу супроводжували 26 значних військових товаришів. За полками вони розподілялися так: 7 Ніжинський – Яків Жураковський, Іван Забіла, Василь Забіла, Семен Савич, Юрій Кожуховський, Костянтин Ширкевич, Федір Григорович, 4 Переяславський – Дмитрашка Райча, Павло Полуботок, Іван Миревич, Іван Сулима, 4 Лубенський – Григорій Гамалія, Михайло Гамалія, Дмитро Зеленський, Василь Свічка, 3 Чернігівський – Андрій Дорошенко, Іван Лисенко, Кіндрат Тараненко, 2 Київський – Костянтин Солонина, Трохим Підтерєб, 2 Полтавський – Павло Герцик, Іван Іваненко, 1 Прилуцький – Дмитро Горленко, 1 Миргородський – Данило Лісницький, 1 Гадяцький – Степан Гречаний. Такий розподіл засвідчував нову розкладку сил, коли першочергове значення для старшини стали відігравати три полки – Ніжинський, Переяславський, Лубенський.

Старий 107-річний Петро Забіла був ще живий [605, 11] і, незважаючи на минулорічний похорон своєї дружини, брав участь у поході 1687 р. Так, 2 липня цього ж року в таборі під Мартинівкою біля Пустої греблі він написав сину Тарасу листа, в якому повідомив, що віддає йому млин, окрім того, що останній отримає за тестаментом.

Своєю позицією під час перевороту він згарантував пристойне місце у мазепинській ієрархії своєму сину (полковника столичного полку), а також можливість самому спокійно доживати віку і продовжувати збагачуватись. Так, ще 27 березня 1688 р. він викупив другу частину кунашівського млина (один камінь мучний з ступами) у мельничихи Марії Кунахової Пархомихи за «полпята сто золотих».

Заміна Яреми Непрака на представника відомої у Гемьманщині родини Забіл на полковництві ніжинському засвідчила лише активну участь останніх в

антисамойловичевській опозиції в останній час його гетьманування. За сім років у Ніжинському полку при полковнику Степані Забілі було три наказних полковники (Довгалецький Микита, Шендюх Матвій, Кандиба Федір). Протягом цих перших семи років гетьманування Мазепа у Ніжинському полку не бачимо будь-яких коливань чи антимазепинських настроїв. Полк був вірною опорою гетьману.

Згодом Забілу на полковникуванні змінив племінник гетьмана Іван Обидовський і шість років очолював полк. На початку лютого 1701 р. він помер у Прибалтиці, де як наказний гетьман очолював козацький корпус в складі Ніжинського, Чернігівського, Стародубського, Київського і чотирьох охочих полків [103, 111]. З початком нового століття пірнач перейшов до Жураховського Лук'яна.

У цей період в полку знані три полкових обозних (Яхневич Ярема, Шендюх Матвій, Кандиба Федір), чотири судді - Борсук Марко, Максимович Дмитро (з своїх володінь Мазепа передав йому с. Дорогинку [730, 4]), Ігуменський Василь (осадив і володів по смерть сл. Данину [730, 5]), Жураковський Лук'ян (за листом Обидовського володів батьківським селом Липов Рог, за ним залишилось і батьківське с. Безуглівка [730, 5]), чотири полкові писарі (Завадський Федір володів с. Євлашівкою [730, 1], Максимович Дмитро, Пироцький Іван, Ярошевицький Федір), дев'ять полкових осавулів (Воленко Давид, Якимович Корній, Березницький, Жураковський Лук'ян, Забіла Михайло, Федченко Григорій, Аввакум Ненада (Бакум) [1472, 153-163], Йосип Тарасевич, Толочко Гаврило). Хорунжому Тимофію Борсуку Мазепа надав по Григорію Назаренку с. Бакаївку [730, 3].

На чолі полкових сотень були Ігуменський Василь, Журахівський Лук'ян, Павельченко Іван (отримав після полковника Якова Журахівського с. Березанку [730, 5]), Пироцький Іван, Романовський Григорій, мринськими - Федорович Григорій, Великий Семен, Хоминський, Тарасевич Федір, івангородським Лучченко Дмитро, вороніжськими - Харитонович Опанас, Гудович Павло, Лазаревич Роман, коропськими - Кияшко Іван, Довгеля Тихін, Кононович Дем'ян, Соломка Федір, Безносий Кіндрат. Новомлинську сотню очолював Самойлович Григорій, Батуринську - Нестеренко Дмитро. В Бахмачі сотникували Романович Степан, Савицький Самійло, Гелега Степан. Олишівську сотню очолював Шрамченко Леонтій, Шаповалівську - Небаба Андрій, Конотопську - Боровка Ярема, Кандиба Андрій [649, 11], Бистрицький Іван. У Кролевці є згадки про наказних сотників Короля Федора і Стожка Федора. Глухівськими сотниками були Грудяка Кіндрат, Яловицький Василь, Туранський Олексій. У Янишполі сотню очолювали Дорошенко Василь, Яковлевич Григорій, Жураковський Василь. Дівицькими сотниками були Шендюх Осип і Селецький Василь.

Чернігівський і Стародубський полки при Самойловичі очолювалися його синами, Мазепа ж віддав Чернігівський в правління Лизогубів, а у Стародубі знайшов опору в особі Тимофія Олексійовича.

У Чернігові полковничий уряд перших 11 років тримав колишній канівський полковник, генеральний осавул і наказний гетьман у Дорошенка Лизогуб Яків (наказними при ньому були Величковський-Каленикович Ничипір, Донець Дмитро, Грембецький Микола – всі троє з місцевої чернігівської старшини [663, 1]), а потім п'ять років Лизогуб Юхим (наказними при ньому відомі Донець Дмитро і

Затиркевич Юрій). З 1705 р. полковником став Полуботок Павло [1140, 137].

Обозну службу очолювали почергово три старшини: Каленикович Ничипір, Ращенко Філон, Грембецький Микола [663, 1]. Судом керували досвідченні Радич Пантелеймон, Мокрієвич Карпо, Стрієвський Костянтин, Затиркевич Юрій, Мокрієвич Іван.

У 1698 р. полкового писаря Скоропадського Івана змінив син колишнього місцевого полкового писаря Михайла Булавки, зять генерального судді Сави Прокоповича, військовий канцелярист Петро. У 1699 р. його рідний брат Тимофій Булавка як військовий канцелярист ГВК був гінцем Мазепа до Москви. Знані шість полкових осавулів: Устимович Василь, Донець Дмитро, Маркович Василь, Зеленський Федір, Грембецький Микола, Бучинський Степан, три полкові хорунжі: Терпицький Іван, Чечель Іван, Якубович Прокіп.

Серед полкових сотників джерела згадують Мокрієвича Самійла, Затиркевича Юрія, Гломозду Івана, Крутеня Яська, Уляновича Івана. Киселівськими сотниками були Даценко-Бобонок Григорій, Стаховський Василь, Яценко Василь, Якименко Іван, Окупчинський Михайло, Сахновський Гнат, Пікуль Назар, Окупчинський Михайло. У Березні сотню очолювали Мокрієвич Самійло, Мандрика Прокіп, Забіла Тарас, Скоропадський Василь [1151, 727]. У Волинці сотникували Милорадович Стефан, Демиденко Петро, Дорошенко Василь, а у Городні уже склалася спадкова сотницька родина Стаховичів: батька Андрія змінив син Василь.

Роїських козаків очолювали Грембецький Микола, Рашевський (Малик) Іван [1252, 63], Гламозда, Шихуцький Петро, седнівських - Давидович Рафаель, Стахович Андрій, Бутович Степан, Фридрикевич Криштоф, Домонтович Федір.

У Любечі сотникували Олександрович Юрій, Мокрієвич Іван, Ворошило Павло, Устимович Василь, Юрійович Тиміш, Пиріг Йосип, Шепеленко Фрол, Полонецький Василь (ще у 1693 р. Мазепа використовував його як гінця до Москви), Силич Василь. У Виблях сотниками були Устимович Василь і Томара Василь, у Білоусі - Ярошевицький Іван, Затиркевич Юрій, Товстоліс Андрій, Донець-Стефанович Клим, Красовський Михайло, у Мені - Сахновський Гнат, у Понорниці - Нестеренко Андрій і (Савицький) Ничипір Савич. У Синяві маємо інформацію про шість сотників: Стефанович Яків, Княгницький Іван, Прокопович Іван, Грищенко Василь, Міщенко Василь, Стефанович Федір, про шість у Стольному - Басличенко Григорій, Романович Сави, Марченко Пилип, Гаврилович Юсухно, Семенович Юхим, Бобир Роман, п'ять у Сосниці - Дорошенки Андрій, Іван, Василь, Омеляненко Семен.

Крім полковника Тимофія Олексійовича у Стародубському полку Мазепа намагався повернути на свій бік шляхтича і війта стародубського Ісака Дерев'янку, який очолював обозну службу полку. З листопада 1688 р. гетьман Мазепа залишив за ним рангові війтовські маєтності: слободку Антонів Лубок і три млина на р.Ревні: під с.Демянками і в с.Понорниці [839, 143]. Його змінив Журман (Турченко) Дмитро і залишався на цьому уряді принаймі не менше 14 років, коли обозним став Силенко Прокіп.

Після двох років спокійного полковникування Олексійовича Тимофія пірнач перейшов до Михайла Миклашевського, який походив з смоленської шляхти, тісно

пов'язаної з Києво-Могилянською академією [1206, 361]. Син шляхтича смоленського і Марії Станіславівни Кохановської, доньки сотника і отамана чернігівського, мав чотирьох братів, «которые служили великим государям «лет з тридцать и более на которых службах и живот свой кончили» [650, 2], тобто приблизно 1655–1685 рр. За спогадами його сина “больше 50 лет служил” [614, 407], тобто 1656-1706 рр. Ще за гетьмана Ігнатовича він став військовим товаришем, гетьманським дворянином і радником. Він був поставлений Самойловичем отаманом городовим глухівським (1675). Служба за цього гетьмана йшла нерівно, хоча і по висхідній. Мабуть, як свояк Петра Рославця був усунений від урядів. У 1677 р. він знову був лише військовим товаришем, проте 1679 р. бачимо його осавулом полковим ніжинським, з цієї посади 1682 р. призначений генеральним хорунжим. Через рік же Самойлович поряд з Мазепою надав йому уряд генерального осавула. Приймаючи участь в різних військових експедиціях «изранен тяжелыми ранами» [614, 407]. У силу невідомих нам причин 27 серпня 1686 р. був звільнений з посади.

Після приходу до влади Мазепа останній згодом призначив Миклашевського знову на посаду осавула генерального. З подачі гетьмана царю він отримав чин стольника, а 1689 р. затвердження полковником стародубським [503, 10]. Знову полковник стародубський (1705–1706.19.03.). Отримав гетьманські універсали на млини і хутори Березовщина та Десятуха 2-ї полкової сотні (10.08.1704, 15.09.1706).

Значного удару по козацько-старшинському корпусу завдали бойові дії в ході російсько-шведської війни, особливо під час битви 1706 р. під Несвіжем. Майже повністю була знищена бойова старшина двох полків: Стародубського і Переяславського. Загинули полковники Михайло Миклашевський [1124, 243], Іван Миревич, зять Миклашевського Андрій Гамалія, сотник погарський Тарас Григорович (Гаврилович), лише з стародубців потрапили до полону старшини Романовський, Чернолузький [629, 17], Турчевський, Тимошенко, Бурляка та інші.

Після несвіжського погрому полк очолив Скоропадської Іван (додаток Д.31.). 25 серпня 1687 р. гетьман Мазепа надав йому як полковому писарю універсал: «сел два називаючися Вихвостов и Баровица в ключу Седневском лежащие з слободкою на старом селищи, прозиваеом Дроздовище от сего ж ново осаженной при млине власном купленом на реци Смячи» [839, 75]. З 1707 р. тримав у своєму оточенні молодого полковниченка Андрія Миклашевського [614, 407].

Полковими судьями були Пушкаренко Давид, Завадовський Яків, Ракушка-Романовський Іван. Крім Скоропадського полковими писарями зафіксовані Давидович Іван, Дорошенко Григорій, Покорський Опанас (у 1703 р. його у ранзі писаря Мазепа направив до царя гонцем), Носикевич-Пригара Гордій Савич, Панкевич Остафій.

Полковими осавулами були Трушенко Яків, Коровка-Вольський Гнат, Завадський Яків, який у 1679 р. вийшов із Луцького повіту, став дворянином гетьмана Самойловича, потім служив “при боку” Якова Самойлович. Значний військовий товариш (1686-1688). У 1686 р. отримав с.Дохновичі. Осавул полковий (?-1693-1703), суддя полковий (1703-1705). Щонайпізніше з 1693 р. по 1703 р. осавулом був Старосельський Григорій, який попередньо відомий як ярославський курінний отаман Глухівської сотні, посланець гетьмана Мазепа (1689) [768, 359].

Володів с.Усколков, мабуть, як ранговим, бо перед ним володів Гнат Коровченко, а після – Павло Яворський, які теж були полковими осавулами. Є згадка і про осавула Протиченко Артема.

Полкову сотню тримали брати Чорнолузькі, власники с. Фосевичі, які отримали цю маєтність у 1680 р. від Самойловича [1013, 237; 839, 839, 502]. Микола Маркович (?-ран.1707) за Самойловича прибув по р. Сож від поляків до Стародубського полку, став сотником полковим. 19 лютого 1689 р. полковник Тимофій Олексійович надав йому с. Меленськ [839, 554]. 6 лютого 1693 р. за 200 золотих купив частину млина померлого Оникія Москаля у вдови Марфи Семенівни та її синів Данила і Опанаса [703, 12]. Помер бездітним його рідний брат Іван (?-1725) зустрічається як осавул полковий стародубський (1704). 26 лютого 1704 р. отримав гетьманський універсал на побудову на р. Зародинці на купленному займищі між грунтами Найпутовським і Коровщиною млина і хутора, а також на Зарудню і Коровщину [839, 422]. Під Несвіжем потрапив у полон до шведів, через рік звільнився. Сотник полковий стародубський (1707-1723). 9 січня 1707 р. отримав гетьманський універсал на с.Фосевичі, яке після смерті брата перейшло до двору полковника стародубського Миклашевського [839, 502]. 7 листопада 1707 р. під час робіт на Печерській фортеці в Києві отримав гетьманський універсал на побудову в своєму с. Фосевичах греблі з трьома млинами [839, 518]. В проміжку між сотникуваннями братів сотником був Силенко Прокіп.

Топальським сотником (?-1687.07.-1691.10. [818, 144]-?) був Кольчевський Федір Опанасович – покозачений шляхтич. Можливо, його батьком був Опанас Зенченко, якому як військовому товаришу і мешканцю стародубському Мазепа надав універсал 5 вересня 1787 р. на послушенство людей на ним поселених грунтах [839, 77]. Якщо це припущення вірне, то найстаршим відомим представником Кольчевських, батьком Опанаса був Зінець. Федір Кольчевський отримав універсал Мазепа на с. Нове 7 жовтня 1687 р. [839, 96]. Його змінив Кожуховський Григорій - син полковника сердюцького, з батьком і братом вийшов з Правобережжя, Був значним військовим товаришем, а пізніше очолив сотню. Надалі цю сотню очолювали Полубенський Станіслав, Модзалевський Федір, Коровка-Вольський Федір.

Новгородськими сотниками були Пушкаренко Давид, Стягайло Іван, Жоравка Лук'ян. У Мглині сотникували Парфененко Григорій, Романовський Іван, Турковський Михайло (додаток Д.43.). Останній службу розпочав «при боку гетьмана Мазепа», потрапив в шведський полон. Пізніше «дозорця почепський», сотник мглинський. 30 травня 1707 р. купив млин в с. Вормин на р. Вормин у значного військового товариша Степана Сейновича. У Шептаках сотником був Андрійович Тимоїш, син кролевецького сотника Маньківського-Владики, який заклав основи роду Куриленків-Тимошенків. Виходці з Правобережжя (очевидно, Уманського полку) Маньківські-Владики утримували міцні позиції на Кролевеччині, де Іван Манковський став сотником кролевецьким, його син Карпо очолив сотню Шептаківську.

Почепськими сотниками згадані Байдак Адам, Кроткевич Григорій, Мартинович Осип, Коровка-Вольський Гнат, Рославець Лук'ян, Алфьоров Кузьма. Після коломацького перевороту Наум Ноздря позбувся уряду, але уже 4 жовтня

1687 р. як колишній сотник отримав підтвердження на три власних млини: на р. Деревейні під с.Старосіллям, під с.Чорнобабинцями, на р.Костиці в с.Васьковичі [839, 90], а 11 січня 1688 р. він як значний військовий товаприш отримав гетьманський універсал на с.Жукове “до ласки войскової” [839, 117].

У Баклані сотником був Гудович Павло (?-1700) – покозачений шляхтич з Правобережжя. За сімейною легендою перейшов на Лівобережжя у 1680 р. В 1686 р. купив двір в Стародубі у Степана Олексійовича Зарудного. 28 червня 1691 р. отримав універсал Мазепи з дозволом завести хутір. В 1696 р. мінявся грунтами з Олексієм Тарайковським. Значний товариш Стародубського полку (1686-1697), сотник бакланський. Загинув під Нарвою. Його змінив Мовчан Іван. У Погарі сотникував Григорій Прожика, а городовим отаманом значний проміжок часу був колишній сотник сердюцького полку Ребриковського (1679) Артем Подоляка.

Прилуцький полк очолювали Стороженко Іван і Горленко Дмитро [1241, 191]. Наказними полковниками знані Чернявський Григорій, Ракович Семен, Ніс Іван. Після перевороту полковим обозним залишився Григорій Чернявський. У 1697 р. він передав частину своїх володінь Густинському монастирю [1133, 57]. У 1699 р. уступив уряд Носу Івану. Відомі чотири полкові писарі Ракович Семен (чотири роки), Патока Петро (один рік), Себастьянович Іван (тринадцять років), Лисеневич Гнат (три роки), полковий суд очолювали Кіндратович Тарас (два роки), Тарасович Кіндрат (чотири роки), Ніс Іван (13 років), Троцина Трохим (два роки).

Осавулами були Ракович-Портянка Семен, Самойлович Василь, третій представник старшинської династії Чернявських Стефан (?-1677-1709-ран.1714). Після звільнення з уряду став значковим товаришем. Володів с. Сорочинці, яке 19 вересня 1709 р. за ним підтвердив гетьман Скоропадський. Був одружений з Марією Самойловою, яка після його смерті вийшла заміж вдруге за значкового товариша Романа Березина.

Полкову сотню 20 років очолював Золотаренко-Хмельницький Яків Кіндратович. При цьому Мазепа підтримував його попередника. Так, 19 листопада 1696 р. він надав сс. Дідівці і Манжівку колишньому сотнику полковому Івану Маценко [839, 12].

Варвинську сотню очолював Ляшко-Тарновський Федір, Журавську - Кисіль Іван, Іваницьку - Семенович, Мینیцький Павло (дев'ять років), Ічнянську - Олександр, Яків Миронович, Стороженко Андрій, Красноколядинську - Загурський Павло, Тиміш Андрійович, Салогуб Корній, Срібрянські - Громика Василь, Троцина Андрій.

Київський полк очолювали Солонина Костянтин (два роки), Коровка-Вольський Григорій (два роки), Мокієвський Костянтин (18 років). Професор Л. Мельник стосовно 1701 р. констатує: «Наказним гетьманом став київський полковник К.Мокієвський, який ще не мав належного авторитету. Між ним і старшиною почалися чвари...» [1182, 111].

Серед наказних полковників були Жила Роман, Безпалій Сава, Коровка-Вольський Федір, Борсук Петро, полкових обозних - Андрійович Павло, Лясковський Павло, Яновський Іван, Підтерєб Трохим, Барановський Яків, полкових суддів - Жила Ілля, Лясковський Павло пробув рік на цій посаді, ставши

обозним, три роки суд очолював Дворецький Іван. Серед полкових писарів джерела згадують Солонину Данила, Грабського Сазона, Єнкевича Володимира. Полковими осавулами були Гутор Іван, Барановський Яків, Несміян, Гнат Юрійович. Серед полкових хорунжих Жила Борис, Солонина Сергій, прапорщиком Крозецький Петро

Козельцькими сотниками були Стефанович Матвій, Борсук Петро, Іванович Лук'ян, Голод Микола, Ханенко Федір, Грабовський. У Києві сотниками були Бутрименко Іван, Шидловський Андрій, Сакович Олександр, Третяк Федір, Голицький Процик. З сотників моровських відомі два наказних: Ілісіковський Василь і Третяк Федір, а також один повний - Третяк Яким Федорович. В Острі уряд тримали Підтереб Т.Я. (два роки), Дворецький І.В. (два роки), Єлець Федір (один рік), Бобруйко Василь (два роки), Кисіль Петро, Губа Василь, шляхтич гербу «Лук» зміненого Шафран Яків (один рік), Губа Василь (один рік), Шафран Яків (шість років). Городовим отаманом був Василь Щупака, який на своїй печатці використовував герб «Шелига» змінений.

Носівськими сотниками були Лихолітко Лаврін, Федоренко Мисько, Турик Роман, Шаула Семен. У Бобровиці сотникували Виридарський Григорій, Бичко Павло, Наливайко Семен, Бичок Прокіп, Хенцинський Михайло [185, 1], Солонина Петро.

Серед гоголівських сотників маємо згадки про Садівничого, Потулинського Василя, Рожанського Романа змінив Рожанський Григорій. У Кобижчі сотникували Парфен Семен, Мандрики Василь і Матвій, Древинський Денис, Гнилокожа Данило.

Полковника лубенського Ілляшенка змінив на Коломаку Григорій Гамалія. Колишній же полковник у 1689 р. отримав універсал на с.Коровинці Роменської сотні і залишався значним військовим товаришем. Через рік Гамалію змінив Леонтій Свічка [630, 5], який тримав пірнач до рубежа нового століття, коли полковником став Зеленський Дмитро.

Полковими обозними були Глуховець Дмитро і Тимченко-Заборовський Іван, полковими судьями Якубович Андрій, Савченко, Кичкаровський Леонтій, Мартос Мартин, полковими писарями Кичкаровський Леонтій, Теодорович Яків, Троцький Максим.

Осаул полковий лубенський [736, 164] Додока Григорій (?-1663-1722-?) походив з Пирятинщини, лише “при старості лет” у 1722 р. на с. Шкуратів, яким він володів, Скоропадський, будучи в Ромнах видав універсал бунчуковому товаришу Мойсею Худолію при умові, що той доглядатиме Додоку. Його змінили Таволга Григорій, Христич Яків, Савич Василь, Петровський Андрій. Полковими хорунжими були Семашко Влас, Варениця Григорій, Ярмоленки Федір і Григорій.

Полкову сотню очолювали Піковець Леонтій, Якович Андрій, Салогуб Захар, Кирилович Сава, Савич Василь, Скорик Леонтій, Островський Андрій, Прийма Іван (додаток Д.36.), Корнеєв (Корнієвич-Огранович) Іван. Пирятинськими сотниками були Кичкаровський Леонтій, Ангелієвський, Гладкий Андрій, Вакуленко Семен, чигриндубравськими - Пашкевич Семен, Чуйко, Ілляшенко (Шолудько) Ярема, Булюбаш Іван (додаток Д.37.), роменськими - Лахненко Василь, Максименко Максим, Бакай Максим, Заборовський Іван, Манджос Хома, смілянськими - Громека Василь, Близнюк Григорій, Грибовод Роман, снітинським - Сокольський Сава,

глинськими - Жуковський Михайло, Ігнатович Лаврін, городиськими - Петровський Степан, Стахович Андрій, Петровський Андрій, лукомським - Постомський Михайло, сенчанськими - Слюз Лесько і Величковський Осип, лохвицькими - Гамалія Михайло, Пештич Степан, Мартос Мартин і Павло, чорнуськими - Замниборщ Лаврін і Христинч Яків.

О.Оглоблин стверджує: «вливова група опозиційної старшини, що тоді зайняла вороже становище супроти Мазепи і московської орієнтації. Тут об'єдналися родичі колишнього гетьмана Самойловича, й серед них небіж гетьмана Михайло Самойлович, колишній полковник гадяцький, і зять гетьмана стольник кн. Юрій Святополк-Четвертинський із дядьком своїм мітрополитом Київським Гедеоном, родичі і друзі М.Самойловича - Полуботки, батько Леонтій Артемович, полковник переяславський, і син Павло Леонтієвич, колишні дорошенківці - генеральний писар Кочубей (та його полтавська парентела - Жученки та Іскри й головний серед них полтавський полковник Жученко) й, можливо, генеральний суддя Вуяхевич, кол. полковник переяславський Дмитрашко-Райча, приятель М.Самойловича. Серед невдоволених з Мазепи були ще генеральний обозний Борковський, кол. київський полковник Солонина, миргородський полковник Д.Апостол і, можливо, стародубівський полковник Миклашевський. Нарешті, за ними були їхні численні родичі, отож мало не вся аристократія старої Гетьманщини» [1269, 91]. За логікою О.Оглоблина, антимазепинці мали міцні позиції у п'яти з десяти козацьких полках (при чому у трьох тримали полкові пірначі), їх очолювали два генеральних старшини. Петро Іваненко, як вважає В.Борисенко, представляв цю групу козацької старшини, яка перебувала у опозиції до Мазепи: «До неї входили колишні полковники Переяславського полку Дмитрашко Райча, Київського - Кость Солонина, Полтавського - Федір Жученко, генеральний писар Василь Кочубей, небіж попереднього гетьмана Михайло Самойлович, батько і син Полуботки та ін.» [896, 251]. Цей же автор відносить цю групу до прибічників українсько-кримського зближення [896, 251]. Все ж така точка зору, з нашого погляду, дещо перебільшує антимазепинські сили, як чисельно, так і щодо їх зв'язку і згуртованості.

Батька Петрика, дружину, родичів (і, очевидно, дітей), мабуть, з Нових Санжар було ув'язнено. Був взятий «в замок за караул» Кочубей, сотник чернігівський Микола Грембецький, полковник київський Григорій Вольський, гетьманський дворецький Висоцький (О.Оглоблин вважав, що це Роман Висоцький, гетьманський дворянин, відомий дипломат, а згодом священик у Ромнах) [1267, 193].

У Полтавському полку Мазепа однозначно робив ставку на Герцика, пасинка колишнього генерального обозного Забіли, і Левенців, але вони навіть разом взяті з своїми рідними і свояками не могли тягатися з впливом і можливостями Жученків. Починаючи від нього 550 дворів у Решетилівці належало на уряд полковника. Він осадив с. Ташлик (28 дворів). Царською грамотою 20 вересня 1690 р. за ним були затверджені 122 двори в с. Жуки. У м. Біликах при своєму млинку купив ґрунти і зробив слободку Федорівку та віддав онуку Івану Залеському. Звільнений від полковництва, у серпні 1691 р. Жученко був притягнений до слідства про втрату коней під час останнього кримського походу.

Основою багатства Павла Герцика, який знову у 11 липня 1691 р. отримав полковничий пірнач, були 124 двори у с. Стасовцях, а також сс. Вакулинці,

Явончиці, надані гетьманом Мазепою. На куплених грунтах у Решетилівській сотні осадив с. Демидівку, тримав с. Васильківку «с приметными грунтами, мельницами и рыбными ловлями». Він видав доньку Христину за сина охочекомонного полковника Іллі Новицького Григорія, Марію – за військового товариша Володимира Максимовича, одну з доньок за Іскрицького, Ганну – за Пилипа Орлика, одружив старшого сина Григорія з донькою смілянського сотника Лубенського полку Василя Громеки Настасією, молодшого Івана з донькою Івана Левенця Горпиною [1240, 271].

У 1696 р. полтавським полковником став нащадок гетьмана Острияниці Іван Іскра [1475, 71-77]. Мазепа надав йому с. Івашки (101 двір), Грабинівку (22 двори), Івончинці (5 двори), викупив у Герциків с. Демидівку. Восени 1701 р. 1,5 тисячі козаків полку на чолі з І.Іскрою входили до команди Шереметєва в боях у Прибалтиці [1182, 112]. Рік полком керував Михайло Гамалія (1702-1703), а потім - Левенець Іван (1703-1709) [256, 1]. 21 листопада 1704 р. Мазепа надав йому с. Нижні Млини. Наказним у нього став Герцик Григорій. Він спочатку був військовим канцеляристом і разом з своїм патроном гетьманом Мазепою і чоловіком сестри Орликом мали свої приїзджі двори у гетьманській пристолоичній маєтності с. Митчинках Батуринської сотні [1012, 370]. 21 травня 1708 р. він продав луку Тагамлицьку осавулу полкової артилерії Михайлу Руденку.

Полковим обозним став Прокіп Левенець. Ще на Коломаці 27 липня 1687 р. він отримав гетьманський універсал на с. Мильці, на уряд обозного тримав с. Комарівку Білицької сотні (56 дворів).

Після якоїсь опали протягом 1684-1687 р. Кость Кублицький повернувся до активного життя і змінив на посаді полкового обозного Левенця. Навіть після його відставки Мазепа турбувався про одного з синів Костянтина, який потрапив у татарський полон і був викуплений донськими козаками у 1694 р.

Левенець же отримав у 1689 р. царську грамоту на с. Мильці і, мабуть, у 1690 р. змушений знову зайняти уряд обозного. Проте роки брали свої і вже наступного року полчани поховали Левенця. Прокіп помер і 20 червня 1691 р. гетьман підтвердив с. Мильці за його сином полковим сотником Іваном. Через два роки він отримав і царську грамоту на це володіння.

Короткочасно обозним став Сірко Василь, якого змінив Нащинський Михайло, а потім Ненаденко Адам. Наступний обозний Дмитрієвич Дорош тримав другу частину с. Рибці (26 дворів). Він очолював дуже потужну полкову артилерію. Відомо, що під час оборони Полтави від шведів місцевий російський гарнізон використовував 21 мідну полкову пушку, поверення яких пізніше вимагали полчани.

Тринадцять років полковим суддею був Буцький Петро. У 1689 р. Мазепа підтвердив за ним 70 дворів на с. Мартинівку. Односно з ним другим, а пізніше першим суддею був Красноперич Іван. Другим суддею при ному був Несвіт Іван.

Відомо п'ять осавулів: Микита Михайленко, Фіринченко Степан, Левенець Іван, Дмитрович Дорош, Петрович Василь.

Реєстр полкових писарів фіксує Мураховського Федора, Буцького Петра, Черняка Івана [927, 11], на якого у 1693 р. Мазепа звернув увагу і йому була затверджена половина (32 двори) с. Рибців. Надалі писарем був Чуйкевич

Олександр, якому Мазепа надав с. Пушкарівку (16 дворів).

Серед полкових хорунжих відомі Воскобойник Кузьма, Прокопенко Осип, Яковенко Роман, Руденко Гаврило, Романча, Дорошевич Левко, Нащинський Дорош

Полкові сотню очолювали Яковенко Петро, Петрашенко Михайло, Левенець Іван, Нащинський Андрій, який з 1691 р. тримав с. Брусье. Надалі ці сотні тримали Цесарський Матвій, Плечник Микита, Черняки Іван та Григорій, Кованька Петро, Юрченко Гнат.

У Великих Будищах сотницький уряд утримували Левченки, спочатку Михайло, а потім Максим. А наказним сотником там же згаданий Носач Максим. У Решетилівці сотникували Завадовський Ясько і Буженко, у Старих Санжарах - Манджар Самійло, Дорошевич Степан, Іванович Іван, у Нових Санжарах Семененко Матвій, Екглер, Плічник Максим, Бич Осип, Якович Роман, у Біликах - Сакур Іван, Знанченко Андрій, Шепель Федір, Гавришенко Степан, у Кобиляках - Захарченко Федір, Хилецький Андрій, Надтока Михайло Опанасович. Орлянськими сотниками були Вербицький Петро і Войцехович Данило.

Серед царичанських сотників відомі Щербиненко Федір, Шибайленко Василь, Лук'янович Григорій, а також наказний Кунашенко Тиміш. У Кишеньці сотникував Василь Харсек, у 1693 р. його на кілька місяців змінив Степан Москаль-Раєцький. В цьому ж році знову уряд повернув Харсек.

Переволочанськими сотниками були Щербина Семен і Ковальчук Іван, у Келеберді - Донець Яків і Забуга Федір, у Нехворощі відомі три сотники: Бузовський Іван, Сухомлин Федір, Ганджа Василь, у Маяцці, Китайгороді і Сокільці – по одному: Вублич Федір, Ревенко Семен, Штепа Григорій відповідно.

У Миргородському полку після короткочасної (1688) втрати пірнача [1161, 22] Апостол отримав царські грамоти 1689 і 1691 рр. на сс. Хомутиці (360 дворів), Бакумовки (158 дворів), Вергуни (209 дворів) тримав він і с. Поповку (475 дворів) [725, 7, 10]. У червні 1701 р. він був поставлений на чолі 17-тисячного козацького корпусу (Переяславський, Полтавський, компанійський, гетьманський, полки Пашковського, Федька – 3800 козаків), який гетьман направив за наказом царя до Прибалтики, де вів бої з шведами в Естляндії і Ліфляндії [1182, 112, 114, 115]. Після битви під Ерестфером Д.Апостол писав Мазепі, що Шереметєв наказав віднімати у козаків трофеї, заявляючи, що “від нас не було діла і служби” [1379, 635].

Мазепа підтримував у полку Лісницьких і Зарудних, які мали більш глибокі козацькі коріння ніж Апостол. За протипагу Апостола у полку вважали Романа Лісницького, який єдиний із місцевих старшин отримав царську грамоту 1689 р. з підтвердженням володінь у Шишаках (197 дворів) [725, 17].

Полковими обозними були Іванович Андрій, Кандиби Костантій і Андрій, Щербак Матвій, Базилевський Василь, суддею - Зарудний Григорій, писарем - Ялинський Іван, осавулами: спочатку Зарудний Григорій, якому 27 лютого 1689 р. Мазепа підтвердив, а у 1689 р. він отримав царську грамоту на 50 дворів с. Слобода [725, 9, 47]. Десять років осавулом був Лагода Василь (1691-1701), полковник Апостол надав йому с. Аврамівку (10 дворів, там же ще 160 дворів) [725, 11, 12].

На чолі полкової сотні стояли Короленко Петро, Антонович Трохим (Медведенко?), Сандул Маневич, Лісницький Григорій, Зарудний Мусій. Власівських

козаків очолювали сотники Радченко Лаврін, Сахненко Устим, білоцерківських - Гнидченко Василь, Базилевські Василь і Лаврін, Левченко Гнат, богацьких - Андрійович Демид, Москаленко Стефан, хорольських - Харченко Денис, Лагода Клим, Родзянко Василь. Останньому з них 5 травня 1704 р. Апостол в Сорочинцях надав с. Хвощовку [725, 49].

З уцтавицьких сотників відомий Стефанович Григорій, голтв'янських – Остроградський Матвій (додаток Д. 38.), якому полковник Апостол у Сорочинцях 15 травня 1688 р. надав с. Броварки (93 двори) [725, 14, 46], кременчуцьких – Євстратієвич Максим, сорочинських – Мартиненко (Мартинович) Іван, шишацьких – Борисенко Пилип.

Гадяцькими полковниками за Мазепи були Борохович Михайло [1128, 547] і Трощинський Степан, наказними – Вечірка Юхим і Корицький Роман. Обозну службу очолювали Корицький Яків, Борохович Максим, Трощинський Степан, полковий суд – Вечірка Юхим і Велецький Василь (у 1695 р., будучи військовим канцеляристом, від Мазепи як гонець їздив до Москви) [653, 1], полковим писарем був Воронченко Яків, осавулами – Ісаєнко Андрій, Моренко Прокіп, Клименко Мойсей, Воронченко Яків, шляхтич гербу «Грабе» Катрич Андрій, Вечірка Федір, Кирилович Василь, полковими хорунжими – Воронченко Ілля, Матвієнко Гаврило, Вечірка Федір, Погана–мати Кирило.

Полкові сотні очолювали Озерянський Іван, Погана-мати Кирило Мартинович, Беленченко Корній, Лобода Лук'ян, Цуцмай Сидір, Котельвську – Гнедич Онисим, Білецький, Лютенську – Мисиченко (Мисценко) Федір, Куземинську – Пашченко Тимко і Гніденко Онисим, Рашівську – Зеленський Петро, Ковалівські – Якович Онисим, Ісаєнко Юхим, Перехрести Іван і Тарас, Зіньківські – Зеленський Іван, Павлович Ілько, Перехрест Пилип, Романович Матвій, Ботка Ілля, Грунські – Іванович Пилип, Богуцький Михайло, Кисіль Іван, Шамрай Федір. У Комишні згаданий лише один сотник Крупський Юсько, у Опішні – Кирилович Василь, Яковенко Петро, Корицький Роман, Магденко Сидір, Лихопой Філон.

Мазепа підтримував Степана Гречаного. Останній брав участь в чигиринських і обох кримських походах [641, 43 зв] як значний військовий товариш. Отримав універсал Мазепи на сс. Римаровку і Бурки з млином на р. Груні в два кола (1688.27.08.) [839, 137], царське підтвердження на ці села та на с. Оксютинці у Роменській сотні Лубенського полку (1689.20.09.). Його сина Федір як військовий канцелярист ГВК використовувався Мазепою як гонець до Москви (1693). Уже після смерті батька гетьман відібрав у нього с. Оксютинці.

Після коломацьких подій 1687 р. до влади у Переяславському полку прийшов Дмитрашко-Райча, якого змінив у 1688 р. Головченко Яким, після смерті якого менше року полковникував Полуботок Леонтій. Майже два роки на чолі полку був Лисенко Іван, а з 1692 р. пірнач перейшов до Мировича Івана [929, 48].

Скинення Самойловича, очевидно, було жаданим для Романенків. Це зміцнювало надію на успішне зведення рахунків з Сулимами та Полуботком. Після коломацького перевороту якийсь з молодших Романенків Харко ввійшов до складу полкової старшини, ставши осавулом переяславським [1061, 58–60] і підписав Коломацькі статті. В 1688 р. він взяв участь в погромі Полуботка, вирубавши 5 дубів в його Шелеховському лісі [795, 133].

У серпні 1687 р. під час бунтів Петро Романенко захопив у Івана Сулими у Воронкові худобу, в Скопцях “з возов складали много добр Івана Сулими, привезенних з Воронкова” [836, 26].

Івану Сулимі вдалося стабілізувати ситуацію і заручитися підтримкою нового гетьмана. 9 листопада 1688 р. Мазепа підтвердив за ним Сулимінці і Лебедин. А наступного дня віддав розпорядження полковому писарю Михайлу Мокієвському віддати с. Кучаків. Нам невідомо які кроки протягом 1687–1688 рр. робив Сулима, але те, що він був непримиренним ворогом ворога Мазепи переяславського полковника Дмитрашки, стало основою зближення Мазепи і Сулим. А рід Романенків, так і не зреалізувавши можливість помсти Сулимам, потрапив під новий удар.

Виходець з Переяславського полку, генеральний осавул Сербин підтримував тісний зв'язок з Дмитрашкою–Райчою. Коли останнього затримували в Москві і він листом викликав домонтівського сотника Стефана Томару, то останній в супроводі трьох козаків спочатку заїхав в Батурин до Сербина. Генеральний писар Кочубей подорожнього листа їм не підписав. І тоді Сербин видав лист за своїм підписом, і лише тоді вони поїхали до Москви [1273, 201]. Мазепа намагався повернути Сербина на свій бік, надавши йому с. Підлипне Конотопської сотні, яку було відібране від Самойловичів [730, 54].

Дмитрашка Райча «за ним Дмитрашком вношу мою покорную просьбу, жебы предстательством ваше княжое вельможности волен был от дальное з ссылки и по времени отпущен в дом свой... жебы не было на мене от войска и народу о том поречения, понеже прежде моего уряду тое не бывало» [751, 28].

Марко Дмитрашко наказав спустошити пасіки Полуботка в Іванкові, Трипіллі, Шелеховці, Ходоркові (разом з Федором Дараганом). Все це Марко робив за наказом свого дядька, використовуючи березанських козаків і відвозячи діжки меду Райчі. Він же пограбував, забравши собі рибу, Харлановський, Бубнівський, Домонтівський та Іркліївський стани. З млинів Полуботка взяв більше ста осмачок борошна і не віддавав. До Басані послав свою челядь і забрав з стада полковника 67 коней. У Шелеховському лісі Полуботка Марко Дмитрашко нарубав дуби і 70 возів відвіз до себе. У Шелеховському фольварку 10 коп сіна потравив, а 36 скирд та ще з–під Бикова 3 скирти сіна забрав собі. В Переяславі 2 і в Золотоноші 1 яму вівса викрав. Забрав у Полуботка турецького коня вартістю 120 червонців і, відвівши в Москву, комусь подарував. З двору Полуботка забрав 100 колод липового різаного дерева [1142, 402].

Мазепа вважав, що Дмитрашко “своими взятками и яростию зело всех избидил” [768, 177] і “все старшие и меньшие те полчане зело желают чтоб Дмитрашко не был у них полковник” [768, 177].

У лютому 1688 р. Мазепа сповіщав Василя Голіцина, що отримав від коронного гетьмана Станіслава Яблуновського звістку про те, що Леонтій Полуботок “з ханом вступал советы” [751, 17]. Про це гетьмана сповіщали через Якова Глуховця та Іскрицького. Мазепа, доносячи у Москву все ж застерігав “абы Полуботок таковых, страшных и на главу свою огненосных речей важился” [751, 18].

Переяславський воєвода Василь Мяснов в Переяславі “о измене чинили извет” [751, 62]. Московський уряд вимагав від Мазепи, щоб той “без указу ... и без

розыску ничего над ним не чинил” [1267, 169]. Колишній переяславський полковник Леонтій Полуботко був викликаний з Чернігова в Батурин, де відбулись очні ставки з переяславцями і засідання генерального суду. Його вина не була доведена і сам він відпущений до дому в Чернігів, а його обвинувачувачі у Переяслав.

Мазепа наказав “любо для ведомостей о неприятелском приходе проносячихся велелем быть полковнику переяславскому в дому через дне праздничные Рождества Господня задержатися, а в Батурин на обыкльый заезд не приездити» [850, 219].

Крім Полуботка під караул бралися “за преступления” Войца Сербин, Данило Апостол, Гамалія. До Москви був направлений Райча. 6 травня 1688 р. Мазепа “чрез Дмитрашка Райчу послал ... инструкцию, в которой о делах наших войсковых написаны желания потребныи” [751, 27].

У травні 1688 р. “переяславского полку людям, от Дмитрашки зобыженным, велел до Батурина з супликами и скаргами приездити”. Мазепа направив до Переяслава нещодавно повернувшогося з Москви генерального суддю Михайла Вуяхевича з товаришами “и там всех скарг тамошних полчан о обидах, Дмитрашком поделанных, выслухати, и о всех его Дмитрашковых поступках ученити розыск” [751, 60]. Заарештований Дмитрашка з Севська був під караулом у кінці вересня переведений до Батурина. З метою кращого слідства і суду з Батурина до дому був відпущений Дмитрашка.

5 листопада 1688 р. Мазепа писав царям Івану та Петру і цариці Софії про необхідність указу “о его Дмитрашковых разных поступках и о починенных через него многих людям обидах учинен был перед судом войсковым розыск” [751, 59]. До суду Дмитрашко повинен був знаходитись під караулом. Крім того, слід було виконати монарші укази про неможливість Райчею посідати уряд переяславського полковника, так і полковника будь-якого іншого полку.

18 грудня 1688 р. до Переяслава прибули генеральний суддя Михайло Вуяхевич, Іван Ломиковський і писар судовий Андрій Васильович, з місцевих старшин були запрошені полковник Головченко, обозний Гулак і городовий отаман Максим Хоменко. Вони розглянули скаргу колишнього полковника Полуботка на Дмитрашку.

Увійшов у конфлікт з верхівкою переяславського козацтва і генеральний осавул Сербин. Приводом для цього стало наступне. Випущений ним татарин “чату татарскую в полк Переяславский приводил” [768, 285]. Козаки знову захопили його в полон і “посажен в тюрьму в Батурине, где Войца крепким неотступным прошением домогся ево у меня, и позволил ему я взять ево на свои руки, а обещался он Войца додержать ево до воли моей, но не устоял в том слове” [768, 232]. Сербин разом з Дмитрашкою знову його відпустили, “дав ему лошадь и платье” [768, 232]. “Переясловские казаки знатные будучи с полковником своим в Батурине великий на него Войцу чинили вопль” [768, 285].

Мазепа універсалом надав йому села і млини (серед них с. Підлипне Ніжинського полку), у травні 1688 р. підтримував його чолотитну на отримання царської грамоти, яка б підтвердила ці матності [768, 163].

У травні 1688 р. гетьман видав універсал про підготовку до військового походу. Тоді «пришли комне полчане переяславские, старшина, и ис черни, многие, чрез словесное, Максима атамана переяславского донесение, чтобы им поволил обобрати

полковника совершенного, без которого в поход итти неохотно им” [768, 117]. Гетьман вирішив так: “думаю им дати ныне на воле, чтоб кого хотят выбрали” [768, 117]. Чутки ж доходили до гетьмана, що полчани бажали бачити полковником Головченка і Мазепа з цього приводу радився з князем Голіциним. Пізніше гетьман сповіщав до Москви: «я, призывавши к себе в Батурин полчан Переяславских и объявивши им тот ваш царский пресветлого величества указ, утвердилем им полковником совершенный Якима Головченка старожитного Переяславского казака, який сего минувшего лета был по моем повелению Наказным Полковником; который и перед сим мел на себе, Переяславского, и Черкаского, полковничества, а также и асаульства енерального уряды» [751, 59]. Полковник Яким Головченко володів на уряд сс. Помоклями, Пологами, Циблями, Леляками [796, 18] 2-ї полкової сотні, сс. Старим і Кальним Воронківської сотні.

20 січня 1689 р. гетьман сповіщав, що Сербин “болен будучи и чрез весь пост предрожественный у меня не быв, так же и на праздник Рожества Господня мало явился кому, как и сюда в Глухов слабости ради своей ко мне не приехал, сам з доброй своей воли, прислав ко мне, при старшине воздаяние свое чинил, за чин генерального есаульства где и то говорил что для слабо своей в том трудовитом чину служить великим государем и великой государыне не сможет” [768, 284]. Мазепа «ево отговорку я принял и от трудов ясаульских ево увольтнул» [768, 284].

14 лютого 1689 р. гетьман Іван Мазепа писав до князя Голіцина, що архимандрит Ісайя “при седел неотступно Войце Сербину тяшко ныне болезнующему которому есть давной знакомец, яко он же архимандрит, ему Войце спасенные предлагающе пожитки в той болезни, в чернеческую его облек одежду, назвал его Виктором” [768, 296].

У Батуринському монастирі написав заповіт, в якому своїй хрещениці Ганні по другому чоловіку Василисі Перехрест, яка походила з єврейського роду, залишив хутір Дем`янчицький з кутом Островським, полем, греблею і ґрунтами.

Дмитрашко ж “повсякчасно лає його поза очі та ганьбить при старшині й полковниках” [1379, 1104]. Мазепа у відповідь поставив про нього питання на старшинську раду на Різдво 1689 р.

На Пасху 1689 р. Головченко занеміг і, згодом, «поклонился за уряд полковничества» [768, 346]. Та й Мазепа не збирався його залишати, про що писав князю Голіцину: «я ево при том уряде не оставливая как уже и полагаютца на него в том побережном краю нельзя» [768, 346]. «Переяславской бывшей полковник Яким Головченко окоторого несправных поступках я вашей княжой вельможности доносил пришед в Батурин как сам в себе поосмотрил неправость так и здоровье свое к такому уряду имея неспособное» [768, 346]. Його двір в Переяславі надалі перейшов козаку І полкової сотні Василю Баришівському [309, 81].

16 липня 1689 р. Мазепа відпустив з Батурина до Переяслава новопризначеного вдруге полковника Полуботка, наказавши “дабы надлежащую хранил бодрость и осорожность к сохранению целости того края” [768, 346]. Наступного дня гетьман писав до Голіцина, що поставив повним полковником до Переяслава Леонтія Полуботка, “а то учинил я по имянному вашей княжной вельможности предложению, памятуя что ваша княжая вельможность усмотрев ево к их царскому пресветлому величеству верность многократно ходотайственное свое

за него о таком ево на уряд воздвижении изволил мне говорить слово” [768, 346].

Полуботок доньку Марію видав за Івана Федоровича Сулиму, Варвару за сина переяславського спаського священика Павла Самойловича Добронизького, який знаходився у Генеральній військовій канцелярії, ще одну доньку за онука Філона Джеджалії Федора Івановича Мировича. Таким чином, він породичався з трьома впливовими родинами Переяславщини – Сулимами, Добронизькими і Мировичами.

Але уже 10 січня 1690 р. згідно монаршому указу Мазепа вислав до Переяслава генерального осавула Андрія Гамалію, київський полковник Григорій Коровка-Вольський, значний військовий товариш Захар Шийкевич. Комісія розглядала заяву козака Івана Смольського [850, 219]. Полуботка ж Мазепа до повернення комісії затримав у Батурині. До розслідування приєднався переяславський воєвода Семен Толачанов [1273, 199]. Мазепа заарештував полковника переяславського Леонтія Полубока і його сина Павла. Проте, швидко звільнив їх, але Леонтію не надав ніякого уряду і той рахувався лише серед значного товариства Чернігівського полку. Так були ізольовані родичі Самойловичів.

Полковником переяславським вдруге став Іван Лисенко (1690.25.06–1692.02.). Як бачимо, звільнений ще Самойловичем, він повернувся на полковничу посаду після 12-річної перерви за Мазепа в умовах протистояння проти переяславського угруповання Дмитрашки–Райча і як противага позиціям Полуботка. Л.Окіншевич звернув увагу, що це призначення відбулось гетьманом не “через раду старшини, а призначив його від себе” [1274, 86]. У Переяславському полку у володінні Лисенка були: села Студеники, Помоклі, Лецьки, Пологи, Циблі, Ячники, Козинці, Городище, В`юнище, Старе, Кальне, Капустинці, Дениси, Сосонова, Ташань [1242, 128]. Його другою дружиною була Гафія Трохимівна Підтерєб (?–1665-1725–?), донька обозного київського.

Полуботку ж і Данилу Апостолу у 1692 р. в Сорочинцях робили очну ставку, коли останній доніс про те, що Полуботок знав про антигетьманські наміри гадяцького полковника Михайла [1273, 199].

Гетьман Іван Мазепа вважав, що в Переяславському полку, як прикордонному, завжди “крепкая нужда употребляет великие бодрости и внешней осторожности”, “разсуждаю что им полковники присыланные зело докучны” [768, 177].

У результаті полковником став онук (по жіночій лінії) Філона Джеджалії Іван Мирович. У квітні 1696 р. він отримав жалувану грамоту на с. Циблі. Про його ближче оточення свідчить те, що у 1698 р. від нього заслані розглядати справи були Василь Барановський і Костянтин Следзинський [778, 107]. Мирович надав значковому товаришу Дмитру Пирогу с. Велика Карартуль в II полковій сотні [796, 25]. 19 січня 1703 р. він продав двір в Переяславі Івану Сулимі [309, 70].

У 1706 р. разом з ним в шведський полон потрапила полкова старшина, сотники, багато козаків. “Запроважений за море до места Готтебургу, зо всем полком, и тма в великой нужде многие скорби терпичи скончался, в день святой великомучиницы Варвары, и похоронен там же под зборищем лютерским, со своих полчан и пленников», - записано у синодику Київського Михайлівського Золотоверхого монастиря.

На уряді полкового обозного Дейнеку Луку змінив Леонтій Григорович–Потапович (?-1644-1709-?) – колишній старшина Черкаського полку [

1047, 240]. Спадковий власник с. Жердева, хутора Каневського при с. Канівцях Іркліївської сотні. Полковим обозним переяславським був близько 10 років (1696–1704). Пізніше на цьому уряді порядкував Стефан Томара.

Серед полкових суддів були Сусло Іван, Максименко Олефір. Колишній уманський полковник Яворський Стефан став суддею полковим переяславським, потім очолив сердюцький полк. Перед обозництвом суддею був Леонтій Потапович. У 1690 р. полковим суддею став Леонтій Матвійович Панкевич, син кропивненського полковника, потім лубенського і переяславського полкового судді. 17 серпня 1690 р. отримав гетьманський універсал на підтвердження володіння с. Леляки [838, 203–204]. Пізніше його вдова Настасія NN, передала землі годунівські в Яготинській сотні під хутір Переяславському монастирю, які поруч з передачею Петра Гриневича були стверджені гетьманом Скоропадським в 1715 р. і монаршою грамотою в 1718 р. [1032, 210]. Після несвізького погрому суддею став Матвій Берло.

Полковим писарем зразу ж після перевороту став Мокієвський Михайло, його змінив, прийшовши з ГВК, Шабельник Сава, потім Осиповський Данило і Петровський Лука. Полковими осавулами були Дараган Федір, Попонченко Агафон, Галатенко Данило, Харченко Семен, Пясецький Леонтій, Томара Стефан. З хорунжих відомий Іскра Клим [1147, 300].

На чолі першої полкової сотні були Волинченко Григорій, Сезонович Леонтій, Томара Василь, Рустанович, Гулак Іван (Юнко, Юсько), Левченко Данило, другої – Барабаш Лаврін, Левченко Данило.

У Березані сотникували Пилипенко Михайло і Турчин Михайло, у Басні – Яцькович Карпо. На нього Мазепа робив особливу ставку в полку, надавши універсал на сс. Щаснівку і Озеряни. При чому універсал йому був підписаний поруч з таким визначними полководцями як Данило Апостол і Федір Жученко [1143, 406]. Ще під час подій 1687 р. в липні, Карпо Тимофійович писав до окольничого Неплюєва про назріваючу в полку різанину і просив поспішити з допомогою [925, 43]. Переяславський полк тоді знаходився у команді Г.Самойловича, а басанський сотник разом з миргородським полковником Апостолом підтримував Мазепу, допомагаючи заарештувати Л.Полуботка і Ф.Сулиму. У 1689 р. він супроводжував Мазепу до Москви і отримав царські підтвердження на мастки [1046, 408], які були надані гетьманом раніше [551, 2]. Роль Карпа визначалася в сотні як тим, що він був сотником 20 років, так і тим, що він – сват ніжинського полковника Степана Забіли, віддавши свою доньку за його сина Василя [1059, 80-85]. Крім доньки мав сина Данила, який в 1694 р. був гінцем Мазепи до Москви. Мабуть, тільки вік Яцьковича не дозволив Мазепі спротегувати його на переяславське полковництво. Після Яцьковича сотниками у Басані були Шаповаленки Григорій і Клим, Васкович Іван.

У Баришівці відомі сотники Голубенко Матвій, Степаненко Лука, Мироненко Денис, Лавренченко Василь. У Воронкові сотниками були Сулима Іван, Берло Іван, Берло Василь, у Гельмязові – Погребевиц Марко (Тарас), Тоцький Федір, у Терехтемирові – Дараган Федір і Іскра Клим [1147, 300]. У Лепляві сотникували Черкаський Іван, Лавренко Матвій, Нерада Іван, Семенович Іван, у Бубнові сотниками були Канівець Іван, Деркачі Денис та Іван, у Піщанській сотні козаків очолювали Костенко Андрій, Притиско Павло, Томара Степан, у Домонтові –

Великоіваненко Кіндрат і Колибоженко Сергій.

Золотоніськими сотниками були Мирович Іван, Третяк Тарас, Шульга Лука, кропивненськими – Талда Василь, Ісаєвич Григорій, іркліївськими – Петренко Ярема, Завойко Василь, Тулуб Дем'ян [1085, 40], яготинськими – Момот Григорій, Рокитний Логвин, Павленко Йосип, бориспільськими – Розлач Михайло, Гордієнко Грицько, Шорсткий Іван, Магіровський Федір, Перехрест Іван, Лавренченко Василь, Новакович Семен.

Таблиця 5.3.

Чисельність війська, яке пішло з гетьманом І.Мазепою

	Чисельність	Сотники
Комонний полк Юрія Кожуховського	бл. 150	
Полк сердюків Якова Покатило	бл. 100	
Комонний полк Андріяша	бл. 700	
Комонний полк Гната Галагана	?	
Прилуцький полк	бл. 100	9
Миргородський полк	?	
Лубенський полк	?	
Надвірна корова		
ГВК	до 10	
Гетьманська дворянська корогва		
Бунчукові товариші	2-?	

За свідченнями джерел, з Мазепою пішли до шведів близько 1200 (1000 комонників і сердюків і 200 козаків). О.Оглоблин вважає, що «можна прийняти цифру коло 3000, як найбільш імовірну» [1267, 363].

Перелік козацько-старшинських родин, представники яких пішли з Мазепою має бути таким: Апостоли, Бистрицькі, Болботи, Волковицькі, Галагани, Гамалії, Герцики, Горбаненки, Горленки, Довгополи, Зеленські, Кандиби, Карпеки, Кожуховські, Красноперичі, Лизогуби, Ломиковські, Максимовичі, Малами, Мировичі, Мокієвські, Нахімовські, Новицькі, Орлик, Покотили, Рузановичі, Сулими, Сергієнки, Третяки, Харевичі, Чечелі, Чуйкевичі, Янковські, Яснопольські. 9 сотників Прилуцького полку, писар полковий лубенський. З Мазепою пішли канцеляристи ГВК. Так, Стефан Тарновський згадував, що у січні 1709 р. його з Київського полку забрано до Канцелярії «ради скудості писцов, понеже Мазепа в изменничую с собою всю канцелярию увел сторону». Можливо, ГВК очолював значний військовий канцелярист (?–1707.01. –1708–?) Данило Болбот. Болботи

відомі в кінці XVIII ст. як дрібно–старшинський шляхетний рід Чернігівського полку.

695 старшин зафіксовані в реєстрі за гетьмана Мазепи. Вони представляли 562 родину (6 Забіл і Борсуки, по п'ять Дорошенків, Зеленських, Донців, Романовичів, по четверо Тарасевичів, Солонин, Мокрієвичів, Кандиб, Гамаліїв, по троє Черняків, Третяків, Завадських, Жураковських, Жил, Петровських, Нащинських, Перехрестів, Парфененків, Мандрик, Максимовичів, Коровок-Вольських). По двоє старшин за часів Мазепи представлено з родин Барабашів, Безпалих, Берло, Бичків, Бороховичів, Бутків, Величковських, Вербицьких, Вечорок, Воронченків, Герциків, Гулаків, Даценків, Дорошевичів, Дмитрашок-Райчів, Зарудних, Затиркевичів, Звенигородських-Левченків, Іскр, Киселів, Кожуховських, Колосів, Киселів, Корицьких, Лавренків, Лагод, Левенців, Левченків, Лизогубів, Максименків, Малюг, Мартосів, Мировичів, Мокієвських, Павельченків, Пилипенків, Плічко, Полуботків, Ревенків, Рожанських, Романовських, Савицьких, Салогубів, Сідко, Скоропадських, Стаховичів, Стороженків, Сулим, Тарасенків, Товстолісів, Томар, Тоцьких, Троцин, Ханенків, Чернявських, Чернолуцьких, Чуйкевичів, Шабельників, Шаповаленків, Шаул, Шендюхів, Шепеленків, Шульги, Юркевичів, Яковенків, Якубовичів, Ярем'єнків, Ярмоленків – всього 68 родин.

За прізвищами фіксується 461 рід. За Самойловича з них не мали влади 258 (56 %), серед цих родин – 24 (9,3 %) правобережні. 44 % (203) родин зберегли свій вплив у старшинському середовищі (серед них були Шаули, Шендюхи, Шираї, Чуйкевичі, Черняки, Чернявські, Туранські, Троцинські, Троцини, Томари, Товстоліси, Силичі, Сербини, Семашки, Себастьяновичі, Свічки, Сахновські, Сангурські, Салогуби, Рубани), з них з впевненістю до слід віднести щонайменше 18 (8,9 %) (серед них Стороженки, Гамалії, Солонини, Скоропадські, Ханенки, Улезьки, Тарасенки, Якубовичі, Сулими, Радченки, Костенецькі, Корицькі, Кандиби, Звенигородські, Дорошенки, Гулаки, Вуяхевичі, Безпалі).

З 399 відомих родин за гетьмана Самойловича за Мазепи не фіксуються 201 (50 ,4 %) – з них лише 6 правобережних.

РОЗДІЛ 6

КОЗАЦЬКО-СТАРШИНСЬКІ РОДИ В УМОВАХ ЛІКВІДАЦІЇ КОЗАЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ (1708–1782 рр.)

6.1. Гетьман Іван Скоропадський і його оточення

Події 1708–1709 рр. і поразка мазепинців відкрили шлях до влади у Гетьманщині, в першу чергу, для тих, хто швидко переорієнтувався на службу російській монархічній ідеї. З цього часу українська національно-суспільна еліта йшла трьома шляхами: у лоно суспільної еліти Російської імперії, зраджуючи національні інтереси; формально входячи до російської суспільної еліти, залишаючись їй внутрішньо опозиційною; втрачаючи свої елітарні соціальні позиції, залишаючись, проте, національно-свідомою частиною українського суспільства, що зберігало можливість генерувати нову формацію національної еліти.

В українській суспільній еліті відбуваються кардинальні зміни як під впливом вищевказаних факторів внутрішнього порядку, так і через активізацію зовнішніх впливів, пов'язаних з активізацією українсько-російських шлюбів, призначенням офіцерів-росіян на командні посади у козацькому війську, значним збільшенням відсотка козацької старшини південнослов'янського походження.

Головною причиною, яка дозволяла розвиватися всім цим вказаним процесам, була ліквідація системоутворюючого елементу – гетьманства як інституту компромісу головних внутрішніх політичних угруповань (у попередній період у разі обрання гетьмана за ним стояв “клан”, і ця єдність гетьман – “клан” була основою державотворчої діяльності, у разі ж формального призначення гетьмана з Петербурга така єдність була відсутня, а звідси і неможливість активного продукування української, а не російської політики).

Якщо у попередній період шлюби дітей старшини знаходились під контролем гетьманів з явно антипольською і антиросійською спрямованістю, то при Скоропадському ця традиція продовжується лише за інерцією, а вже у 30–ті рр. царський уряд стимулює політику збільшення українсько-російських шлюбів. Діти з таких сімей, безумовно, швидше втягувалися у орбіту імперської політики.

Еволюція місця та ролі неукраїнців у соціальній та національній еліті збігалася з історичними періодами існування української козацької держави. У 1648–1676 рр. вони перебували поруч з українцями, переймалися їх інтересами, боролися з ворогами України (волохи Апостоли, Скидани, серби Дмитрашки-Райчі, Сербини, Новаковичі, греки Мигалевські, Мазаракі, Греки). У 1676–1708 рр. спочатку допомагали утвердженню покозаченої правобережної шляхти на лівобережному гетьманстві, а потім стверджуються і самі в тепер уже й їхній Україні. Протягом 1708–1782 рр. самодержавство активно використовує неукраїнців для руйнації Гетьманщини і її інкорпорації (волохи Станіславські, Кицеші, Бразули, Афендики, серби Божичі, Милорадовичі, Милутовичі, греки Томари, Костянтиновичі, Греки).

Після виступу Мазепи першим з козацьких полковників до Петра I приїхав полковник чернігівський Полуботок. Крім нього, на раді були присутні полковник стародубський, переяславський, наказний ніжинський з сотниками і деякими

значними козаками. Таким чином, відбулась старшинська рада в сильно урізаному складі. Проте ніколи і ніким з козацьких старшин у Гетьманщині результати вибору гетьмана не ставилися під сумнів. Усі розуміли, що Скоропадського обрав цар Петро і 6 листопада 1708 р. він склав присягу як гетьман [1179, 208].

Івану Іллічу Скоропадському (1646, Умань – 1722, Глухів) на час переходу на Лівобережжя було 28 років. Він відразу ж отримав посаду військового канцеляриста в Батурині, а через два роки став старшим військовим канцеляристом.

Для таких посад необхідно було мати ґрунтовну підготовку (з впевненістю можна стверджувати, що він отримав освіту в Києво–Могилянській академії). По-друге, в Умані його батько Ілля і мати мали входити до міської чи полкової верхівки (писар міський, бургомістр, писар полковий тощо). По-третє, родина, безперечно, мала сімейні зв'язки на Лівобережжі. Враховуючи, що сам Іван одружився з донькою обозного полкового чернігівського Величковського Ничипора Калениченка Пелагеєю лише у 1678 р., ці зв'язки слід шукати по лінії матері, а також братів.

Брат гетьмана Василь Ілліч (?–1727) був одружений двічі: мабуть, ще на Уманщині, з донькою генерального осавула Павла Грибовича, а після її смерті з Ксенією Хомівною невідомого роду. Був і третій брат Павло Ілліч (?–1729–ран. 1739). Колишній дворянин Самойловича і Мазепи, зять полковника кальницького, а потім охочепіхотного Андрія Ребриковська [1079, 38]. Козацький старшина Павло Козловський за дорученням генерального осавула Івана Скоропадського домігся звільнення з турецької неволі брата Скоропадського Павла [1151, 726–727]. Це сталося близько 1704 р.

Серед свояків з'явилися Іван Мокрієвич, Сила Федорович, бургомістр чернігівський, Сава Космус, міщанин чернігівський, Василь Прокопович. У 1714 р. посвоячилися з Скоропадським і Полуботки через шлюб доньки полковника чернігівського Олени з Яковом Марковичем (1696–1770) [667, 1]. Своyak Самійло Іванович (?–ран. 1709) може бути Кольничим, суддею полковим стародубським у 1671 р.

Від шлюбу з Пелагеєю Калениченко–Величковською Скоропадський мав доньку Ірину (бл.1675–1744–?). Перша дружина померла рано (близько 1699 р.) і, очевидно, навесні 1702 р. Іван одружився вдруге. Його обранкою стала 30–річна (йому було 48 років) вдова колишнього генерального бунчужного Костянтина Голуба Настасія Марківна (бл.1671-1729.19.12.) [1114, 214]. 9 березня 1703 р. у них народилася донька Уляна.

Друга дружина була донькою вихрещеного єврея [869] Марка Аврамовича (?–1712) [1123, 52] і Олени [557, 307] Григорівни Корнієнко (Огранович), доньки прилуцького війта. Варто зупинитися на характеристиці цієї родини. Її осноположник Марко Аврамович спочатку був прилуцьким купцем, здобув великі статки на торгівлі горілкою. Орендар пирятинський (1683–1685). Очевидно, його маєтності дісталися через доньку на Толстих, які їх продали у 1752 р. В Пирятинській сотні Лубенського полку це були такі володіння: “с. Березовая Рудка, д. Крачковку да Гурбинця на речке Удае млин о двух колах: одно мучное и другое ступное, а третее застакою еловою, да хутор Верещаковский под селом Дашенками, а де Сасиновскими: двор прозываемый Морозовщина принадлежной пахотною землею и сенними покосами и с мелким лесом, да при березовой ... над речкой

Перевозом между другими владельцами небольшой лес» [321, 35]. Мав дім у с. Сорочинцях, від зятя у 1709 р. отримав універсал на с. Малу Дівицю.

За старшого сина Марковичі висватали доньку сотника крелевецького Ганну Маковську. Другий син Іван Маркович (?–1724) став полковим сотником прилуцьким (1709.21.03.–1719). Отримав гетьманський універсал 1709 р. на с. Колесники, а в 1714 р. на містечко Переволочна [797, 16]. У 1710 р. купив ставок в с. Боршна і передав його Густинському монастирю [999, 138]. Усього отримав сім універсалів гетьмана Скоропадського на володіння, підтверджені царською грамотою 1718 р. Полковий суддя прилуцький (1719–1724). Його дружиною була Софія Кондратіїва, її рідний брат Василь Кондратьєв – священник. Мабуть, мали відношення до переяславської гілки роду Кондратьєвих. Третій син Федір Маркович (?–1685–1727–?) – службу розпочав з 1700 р., значний військовий товариш (?–1711–1719), змінив старшого брата Івана на уряді полкового сотника прилуцького (1719–1724), наказний полковник (1721). Був одружений двічі: з донькою полкового осавула прилуцького Семена Левченка, а потім з донькою переяславського полковника Катериною Томарою.

Інформації про шлюби старших доньок Гафії, Марії і Настасії не маємо. Логічно, що вони пошлюбилися з представниками прилуцької купецько–міщанської верхівки. Їх сестри Ірина була заміжня за бунчуковим товаришем Степаном Миклашевським [1124, 243], Пелагея – за господарем двору гетьмана Андрієм Кондзеровським, Марина – за протопопом лохвицьким Павлом Імшеницьким (?–ран. 1723), Параска – за бунчуковим товаришем Дем'яном Якубовичем [1123, 53].

Дружина гетьмана разом з чоловіком 25 січня 1714 р. отримала царську грамоту з дозволом побудувати на власні кошти монастир на р. Шостці з назвою Харлампіївська пустеля і закріпити за цим монастирем куплені нею і чоловіком ґрунти, млини, хутір Дубогаєвський, присілки Білошойку, Сергіївку та інші угіддя.

Донька Івана Скоропадського від першого шлюбу Ірина (бл.1679–1744–?) мешкала у с. Андріївці Чернігівського полку, вийшовши заміж за бунчукового товариша Семена Юхимовича Лизогуба.

Донька від другого шлюбу Уляна (1703.9.03.–1733.13.03.) 12 жовтня 1718 р. стала дружиною графа Петра Петровича Толстого. Рід Толстих відомий своїми представниками в Україні з другої половини XVII ст. Так, Андрій Васильович Толстой був воєводою у Чернігові (1665–1669), під час чигиринської оборони (1677) – воєводою великого полку; Андрій Іванович у кінці цього ж століття служив у Малоросійській воєводській канцелярії [1336, 491, 496]. Шлюб Толстого з Скоропадською став тією віхою, від якої почала зростати українсько–російська шлюбність.

Племінник Михайло Васильович (бл.1697–1758.2.01.) все життя прослужив бунчуковим товаришем. Одружувався тричі: з княжною Уляною Юрїівною Четвертинською (?–ран. 1725), Параскою Данилівною Апостол (?–1731.1/2.11.), Марфою Степанівною Ширай (?–1764.29.02.).

Племінник гетьмана Іван Васильович (?–1728–ран.1746) був одружений двічі, спочаку з донькою значного товариша Івана Забіли, онукою за жіночою лінією генерального обозного Дуніна-Борковського. Через Забіл посвоячилися з гадяцьким полковником Григорієм Грабянкою [1141, 259], значковим товаришем

Чернігівського полку Самійлом Судієнком, значковим товаришем того ж полку Прокопом Березовським [1241, 505]. Через Борковських відбулось посвоячення з Кирилом Давидовичем, значковим товаришем, Параскою Апостол, Настасією Берло, Катериною Лизогуб, сотником седнівським Федором Домонтовичем, сотником городницьким Яковом Ждановичем. Другим шлюбом Іван Скоропадський був одружений з донькою реєнта ГВК Оленою Степанівною Войцехович.

Племінниця гетьмана Настасія Василівна Скоропадська вийшла заміж за Федора Васильовича Кочубея. Цей шлюб посвоячив Скоропадських з донькою генерального судді Марфою Каневською–Оболонською, Турковським, бунчуковим товаришем Лизогубом, переяславським полковником Степаном Томарою. Параска Василівна стала дружиною хорунжого ГВА Івана Івановича Забіли.

Племінник гетьмана, бунчуковий товариш Тимофій Павлович Скоропадський одружився з донькою бунчукового товариша Ганною Федорівною Сулимою. Через Сулим Скоропадські посвоячилися з майбутнім сотником березанським Василем Дмитрашкою-Райчею [1142, 402], бунчуковим товаришем Яремою Корсуном, військовим товаришем Яковом Білецьким–Носенком, іркліївським отаманом Федором Джулаєм. Тетяна Павлівна Скоропадська стала дружиною бунчукового товариша Федора Посудевського, поріднившись з Лопатами.

Уряд генерального обозного при Скоропадському був вакансовим. Генеральними судьями були три старшини Ніс Іван (1714–1715), Чарниш Іван (1715–1728) [1234], Туранський Олексій (1710–1716). Останній ще як сотник глухівський, возив інформацію від гетьмана Мазепи до Петра І.

Генеральна військова канцелярія підпорядковувалась Семену Савичу (1709–1725) та Івану Максимовичу (1709–1714). Зять Леонтія Полуботка Савич при гетьманах Скоропадському, Полуботку виконував функції генерального писаря (1709–1725), склавши, в свою чергу, протекцію на посаду писаря ГВС зятю Петру Булавці.

Осавулами генеральними були Бутович Степан (1709-1717) і Журахівський Василь (1710–1724). Бунчужним став Лизогуб Яків (1710–1728). Одночасно в еміграції у Орлика генеральними осавулами були переяславчанин Минович Федір (1710–1711) і полтавчанин Герцик Григорій (1711–1719).

Як бачимо, лише п'ять родин Гетьманщини при Скоропадському тримали генеральні уряди (Савичі, Максимовичі, Бутовичі, Жураховські, Лизогуби).

На час виступу Мазепи факти свідчать як про активну підтримку, так і антимазепинську позицію багатьох козацьких старшин. Таку позицію у Полтавському полку зайняли осавули полкові Сухий Василь і Нащинський Клим. Їм і перейшли ґрунти мазепинців Дороша і Красноперича згідно гетьманських універсалів (18 червня 1709 р., 13 травня 1710 р., 12 липня 1721 р.). Щоб поховати козацький дух полтавчан, планувалося зробити замок у Переволочній і там бути полковому місту полтавському. З прибічниками Мазепи у Гетьманщині Петро І вів жорстоку боротьбу. У листопаді 1708 р. він видав указ про звільнення з посади полковника гадяцького Трощинського, бо той був свояком Мазепи. Трощинський помер у Києві “за караулом”. Мировичів заарештував і за власною ініціативою направив до фортеці у Київ сотник золотоніський.

Село Недри у Переяславському полку, що частково належало Дмитру Дмитрашці, “который ... явился в измене и в ссылке умре”, Скоропадський у 1716 р.

віддав військовому канцеляристу Дмитру Володьковському.

У 1711 р. після трактату з Польщею Петро I видав указ білоцерківському полковнику Антону Танському про переселення його з Правобережної України на Лівобережну з полковою, сотенною старшиною, козаками, з жінками і дітьми і нагородження їх маєтностями.

Оцінку дій полковника брацлавського Іваненка знаходимо у його характеристиці київським губернатором Д.М.Голіциним: "...Он, полковник, к Мазепе не пристал и во всем был ему противен и от Днестра и Переволочны заставы содержал и мазепенцев с прелестными письмами ловил и ... многих татар, изменников запорожцев в языках присылал, и никто такой верности и смелости при тех случаях не показал, как он Иваненко" [889, 10].

Кісткою у горлі російської адміністрації в Україні був полковник ніжинський Лук'ян Журахівський. Ставши полковником ще у 1701 р., він проводив досить самостійну політику. У його несприйнятті були однодушні як командуючий військами в Україні фельдмаршал Шереметєв, так і резидент при гетьмані Ф. Протасьєв [1380, 286–287]. Не до вподоби Шереметєву були Маркович (Лубенський) [1123, 52], Жоравка (Стародубський) [680, 1], Ніс (Прилуцький), Протасьєву – Черняк (Полтавський), Чарниш (Гадяцький).

"Тиха опозиція" проти російської адміністрації виявилась у переході деякої частини представників козацько–старшинських родин на духовне поприще. Не бажаючи служити Росії, діти козацьких старшин не йшли до війська, підконтрольного царю–імператору, а самореалізовувались у священницькому сані, який був менш залежний. Так, син сотника Івана Бистрицького Тиміш став священником, другий син Герасим все ж залишався у козацькому середовищі військовим товаришем, його два сини стали Іосиф (Люблинський) значковим товаришем, а Григорій – священником [607, 455].

Набрала поширення практика призначення на козацькі уряди компанійців. У Київському полку 13 листопада 1714 р. хорунжий охочекомонного полку Кузьма Васильович став сотником бобровицьким, обозний охочекомонного полку Антона Танського Лука Бразул з 1718 р. - отаманом городовим козелецьким.

Роздача земель в Україні російським урядникам набирала силу, а це означало розширення їх впливу на місцеві справи. Маєтності отримали Меншиков, Головкін, Долгорукий, Шафіров, Шереметєв. У 1722 р. був виданий указ про передачу 499 дворів генералу від кавалерії де Вейсбаху. Йому передавались володіння колишніх мазепинців.

Таблиця 6.1.

Конфісковані маєтки мазепинців

Орлика П.	С.Драмайлівка Ніжинського полку	42 двори
	С.Дорогинка	70
Мокієвського К.	С.Адамівна Київського полку	24
	С.Глибоке Переяславського полку	26
Бутовича Г.	С.Микляки Прилуцького полку	14
Горленко Д.	С.Роски Ніжинського полку	1
Чуйкевича	С.Андріяшки Лубенського полку	95
Горленка	С.Вечурки Ніжинського полку	32

	С.Мамаївка	43
Кожухівського О.	С.Мале	26
Красноперича	С.Кукленці Полтавського полку	16

До гетьманської столиці на початку січня 1715 р. з еміграції повернулись полковник Горленко з дружиною і дітьми [1140, 249], його зять Бутович, два сини Ломиковського, канцелярист Максимович, полковник сердюцький Максим. Горленко здав полковничий пірнач, а Максимович – гетьманську печатку. Сергієнко, сенецький отаман (1708), який пішов з Мазепою до Туреччини, повернувся вже після смерті гетьмана і отримав від Скоропадського хутори та млини у Сосницькому повіті. Конюший Мазепи Городинський, його слуги Добрянський і Деульський отримали села у Стародубському полку. “Покоєвий” Мазепи Дмитро Почепець повернувся і проживав у маєтності Диканька Василя Кочубея. У 1718 р. для розправи до Петербурга було взято сотника Прилуцького полку Григорія Івановича.

Як активна сила царизмом використовуються південнослов'янські вихідці. Так, розформований полк Василя Танського необхідно було якось влаштувати. Відомо, що одним із ротмістрів полку Танського був Степан, а поручиком Микола Афендики [1121, 443]. 2 грудня 1715 р. Василь Танський отримав гетьманський універсал на с. Озеряне Басанської сотні Переяславського полку, Антон Танський 12 травня 1715 р. – хутір Мокієвський з слобідкою там же. Григорію Іваненку був наданий двір Мировича у Києві та маєтність Гостролуччя у Баришівській сотні Переяславського полку [889, 9-16]. Останній, звертаючись до своїх патронів, у 1722 р. писав про Гостролуччя, що там у нього немає пашні і покосів, а також млина і він помирає голодною смертю.

Своє несприйняття місцевих порядків, звичаїв прийшли старшини проявляли у такий спосіб. Іваненко з племінником побили вчителів (Іосифа Швабовського і Серафима Копцевича) та студентів (синів генерального писаря Михайла Савича, колишнього полковника Переяславського Андрія Полуботка, сина племінника Мазепи і доньки Кочубея Івана Обидовського, Іосифа Яновича) училища Братських латинських шкіл.

У 1724 р. з волохів і сербів комплектувався офіцерський корпус ландміліцейських полків. Туди отримав призначення Апостол-Кигич, поскільки полковника Іваненка через хворобу призначити було неможливо, а полковник Василь Танський “весьма шумен и во всем, как себя показывает, непотребен”.

1715 р. був виданий царський указ за яким вакантні уряди полкової старшини і сотників заміщалися через пропозицію полковою радою 2-3 кандидатів “из людей заслуженных и неподозрительных в верности» і з цих кандидатур гетьман визначав достойного.

У Ніжинському полку з 1719 р. полковникував зять гетьмана Толстой Петро [995, 12]. Наказними в цей період бували Довгалецький Микита і Костенецький Григорій.

Шрамченко Леонтій був полковим обозним весь період гетьманування Скоропадського. Полкові ж писарі змінювались досить часто: Забіла Михайло, Завадський Осип, Кужчич Іван, Мавольський Федір, Минецький Павло. Відомі три осавули полкові: Білопольський Данило, Романовський Григорій, Левицький

Мойсей. Серед хорунжих того часу були Фененко Федір, Дмитрашко, Левицький Мойсей, Величковський Іван, Левицький Іван.

Одну з полкових сотень очолював Борсук Артем. Веркіївським сотником був Зимницький Павло. З мринських сотників відомі лише наказні: Оверко Яким і Хоменко Максим. Івангородську сотню очолював Лучченко Василь, борзнянськими сотниками були Забіли Тарас і Михайло, Вороніжську сотню очолювали Піскуненко Потап, Слабей Іван, Холодович Іван (додаток Д. 33.). У Коропі сотникували Логвиненко Іван, Кононович Дем'ян, Пороховський Іван. Новомлинським сотником був Шишкевич Григорій.

У Батурині Яковенко Григорія на короткий проміжок часу змінив Долинський (Сучченко) Яків. І в тому ж 1713 р. сотником там став Стожок Федір. У Бахмачі сотникували Боровський Семен, Троцький Кирило, Галищенко Андрій, в Олишівці - Шрамченко Данило.

Новими сотниками у Ніжинському полку в 1709 р. стали Дмитрійович Василь (Івангородська), Тарасевич Федір, обозний полковий Леонтій Шрамченко, ще у 1708 р. сотником конотопським Григорій Костенецький. Іван Холодович в 1714 р. обирається на сотництво воронезьке “козацькими голосами”, за заслуги ще проти Мазепи і шведів Семен Соболевський 10 вересня 1722 р. отримав погарське сотництво.

Конотопських козаків після Костенецького очолювали Лизогуб Андрій [568, 12] і Щербацький Федір. У Шаповалівці сотниками були представники старовинних старшинських родин Небаба Василь і Купчинський Андрій (додаток Д.44.).

Кролевець відзначився частою зміною сотників. Діаковський Іван тримав уряд лише рік, його наступник Стожок Федір – три роки. Левицький Федір був сотником менше ніж півроку. Маковський Яків і Калиновський Захар, Бутурлим Андрій – по року, Генваровський Костянтин – чотири роки, останні два роки гетьманування Скоропадського сотню очолював Огієвський Павло.

У Глухові ж було лише два сотники: Маркович Андрій і Мануйлович Іван. Янишпільську сотню очолював Перехрест Тарас. Селецький Василь та його син Яків тримали Дивицьку сотню.

Стародубським полковником був Жоравка Лук'ян. Наказним полковниками різночасово ставали Силенко Прокіп, Рубець Ілля, Чорнолузький Іван [629, 61], Галецький Семен [608, 1], Лизогуб Яків [1122, 102], Миклашевський Андрій [680, 10], Бороздна Іван, Корицький Петро.

Обоз очолювали Іскра Захар [1147, 300] і Силенко Прокіп. Полковими суддями обиралися Рубець Юрій, Силенко Прокіп, Рубець Семен. Дублянський Павло та Скомпа Григорій очолювали полкову канцелярію. Галецький Семен [349, 1], Яворський Павло, Березовський Семен були полковими осавулами. За полкову хоругву несли відповідальність Данченко Пилип, Кожуховський-Якимович Степан, Васильович Омелян.

Новоміську сотню очолювали Скоробагатий Федір, а потім Дублянський Павло. У Топалі сотникували Скоробагатий Федір, Янджул Клим. Останній носив прізвисько “Шпечак” і володів слободою Янжулівкою за універсалом Скоропадського (1713), підтвердженим царською грамотою 1718 р. У Новгороді-

Сіверському сотникували Березовський Семен, Кутневський-Гаращенко Данило, Лісовський Федір, Шепеленко Григорій, Галецький Семен [1165, 132]. Тут же зберігав вплив значний військовий товариш Сазонець Кіндрат, який у 1708 р. «за войсковые против шведа рыцарские храбрости уволен был от всех служб и нарядов» [607, 189].

Шейменко Василь весь період був сотником у Шептаках. У Баклані сотниками були Гудович Андрій, Галецький Леонтій, Соколовський Антип. У Почепі сотникували Рославець Лук'ян і Губчиц Іван [350, 1], у Мглині - Тарасевич Федір, Єсимонтовський Опанас, Бороздна Максим, у Погарі - Соболевський Семен, Іскра Захар [1147, 300], Галецький Семен.

За чернігівського полковника Павла Полуботка наказними були Грембецький Микола і Томара Василь. Грембецький Микола, а потім брат гетьмана Василь Скоропадський очолювали полкову обозну службу. Полковими судьями були Тризна Іван і Томара Василь, писарями Булавка Петро і Наумович Семен, осавулами Бутович Степан, Красовський Михайло, хорунжими Чечель Марко і Пешковський Панко.

Полкову сотню очолював Булавка Тимофій, Любецьку - Савич Іван, Киселівську - Стаховський Василь, Андрусенко Роман, Шарий Дмитро, Омелянович Павло, Волинську - Демиденко Петро, Леневиц Карпо, Березнянську Скоропадський Василь та Іванович Михайло, Городницьку - Стахович Василь і Жданович Яків, Роїську - Шихуцький Петро, Бакуринський Яків, Вибельську - Томара Василь, Михайловський Іван, Білоусівську - Донець-Стефанович Клим, Седнівську - Войцехович Петро, Менську - Сахновський Гнат, Понорницьку - (Савицький) Ничипір Савич, Синявську - Устинов Тихін, Свицерський Яким, Свириденко Василь, Столенську - Селецький Осип, Слабинську - Гуневич Михайло, Сосницьку - Дорошенко Василь, Омеляненко Семен, Башкирець Остап, Каневський-Оболонський Василь, Сангурський Павло.

Прилуцькими полковниками були Ніс Іван і Галаган Гнат [182, 1], наказними при них виступали Тимофій Леонтійович, Маркович Федір, Огранович Михайло. Полковими обозними були Ракович Семен і Огронович Михайло, судьями - Огранович Михайло, Себастьянович Андрій, Маркович Іван [183, 1], писарями - Левченко Семен, Себастьянович Андрій, Галенковський Федір, осавулами - Галенко Василь, Левченко Семен, Мовчан Михайло, Панкевич Григорій, хорунжими - Носенко Петро, Носенко-Білецький Іван, прапорщиком - Семенович Іван.

Полкову сотню очолювали Марковичі Іван та Федір [1123, 52], проте за вдовою колишнього сотника полковго Івана Маценка Євфимією гетьман Скоропадський підтвердив с.Дідівці.

Варвинську сотню очолювали Патока Петро і Тарновський Михайло, Журавську - Якубович Дем'ян і Ягельницький Михайло, Іваницьку - Вараниченко Василь, Волошин (Григоращ) Григорій, Стороженко Іван, Ічнянську - Стороженко Григорій, Красноколядинську - Лащинський Леонтій [609, 17] і Ангеліовський Марко.

Полковниками київськими були Коровка-Вольський Федір [652, 1] і Танський Антін. Наказним суддею полковим був Жила Ілля, полковим писарем Солонина Василь, полковими осавулами - Жила Ілля, Ханенко Федір, Харсек Василь, Савенко

Микола, полковими хорунжими - Жила Ілля, Сулима Іван, Несміян, Шум Михайло, Юрко, Кукуран Іван.

Козелецьку сотню очолювали Голод Микола, Підвисоцький Яків, Остерську - Солонина Сергій, Київську - Климович Трохим, Ставронський Семен, Павловський Кирило, Носівську - Билина Трохим і Прутянул Іван, Бобровицьку - Хенцинський Михайло і Васильович Костянтин, Кобизьку - Грошко Кузьма і Мандрика Олексій, Морівську - Кохан Степан.

При полковнику полтавському Черняку Івану наказними полковниками були Михайлович Роман, Кованька Петро, Нащинський Клим, Жданович Павло, Черняк Яків, Лизогуб Яків [1122, 102], Буцький Григорій. Полковим обозним був Нащинський Клим, полковими судьями - Кованько Петро, Зеленецький Василь, Буцький Григорій, полковими писарями - Лозинський, Залеський Іван, Тимофійович Василь, Якович Левко, Трощинський Павло, Бугаєвський Григорій [15, 11], осавулами полковими - Нащинський Клим, Сухий Василь, Микитович Лаврін, Буцький Григорій, Сибелевич Федір, Ткач, Гречаний, Тарануха Сава, полковими хорунжими - Самарський Дмитро, Руденко Михайло, Фесенко Яків.

Полкові сотні очолювали Зеленський Богдан, Старицький Захар, Черняк Яків, Самарський Дмитро, Великобудищанську - Кованька Петро, Калачинський Дмитро, Левченко Максим, Федір Семенович, Сулима Йосип, Калачинський Дмитро Васильович, Решетилівську - Григорій, Бужинський Ярема [691, 5], Гаєвський Іван, Старосанжарську - Карпенко Михайло, Сагайдак Іван, Тарновський Іван, Санжарську - Мелещенко Яків, Буцький Матвій, Куц Яків, Жданович Павло Михайлович, Білицьку - Юхименко Василь, Швидкий Федір, Кобеляцьку - Ярош Іванович, Хилецький, Тарануха Сава, Сокологорську - Тимофійович (Тимченко) Федір, Гординський, Царичанську - Жадан Данило, Бабанський Федір, Кишенську - Потоцький Григорій, Маяцьку - Лонина Василь, Прийма Влас, Орлянську - Медзяновський Петро, Дяченко Йосип [18, 1], Нехворощанську - Стецько, Самуйлович Трохим, Савич Гордій, Китайгородську - Іваненко Григорій, Васильович Стефан, Келебердинську - Кованько Мирон, Тройницький Павло, Чернолищенко (Лещенко, Лищенко, Лихо) Іван, Переволочанську - Безкровний Семен, Дмитро, Вакуленко Павло.

1715 р. Чарниш Іван здав полковництво гадяцьке Милорадовичу Михайлу [1187, 4]. У 1711 р. «во время прутской акции с турками явился у нас в Сканзебер Герцоговины и Чорной горы полковник Михайло Милорадович». Турки захопили в полон у столичному місті долмацькому Задрі його брата, а у Костельнові – дядька і брата. На його приклад отримання уряду як зразок посилалися інші іноземці (наприклад, Славуй Требинський [686, 10]). При Чарниші наказним полковником бував Моцарський Аврам.

Полковий обоз очолювали Моцарський Аврам, Негребецький Стефан, Борохович Максим, полковими судьями були Кирилович Василь, Лесевицький Леонтій, Грабянка Григорій [1141, 259], полковим писарем - Ситенський Олександр. Полковими осавулами були Криса Герасим (який у 1701–1703 рр. був кошовим отаманом), Граб'янка Григорій, Штишевський Мартин. Полковими хорунжими були Донченко Андрій, Милорадович Ілля, Семенович Іван, а прапорщиками - Грабянка Григорій [1141, 259] і Цюпка Григорій.

Сотниками полкових сотень були Пирятинський Іван і Велецький Василь, Котельвської - Гнедич Роман, Лютенської - Засядько Лук'ян, Куземинської - Юрковський Павло, Веприцької - Масюк Федір та його син Леонтій, Ковалівської - Кицеш (Волошин) Опанас [180, 1], Перехрест (Крамар) Дем'ян, Латицький Карпо, Зіньківської - Неділька Данило, Грунської - Рибалка Федір, Лаврінович Василь, Александрович Нестор, Комишенської - Неділько Данило, Опішнянських - Корицький Роман, Магденко Яків.

У Миргородському полку за Апостола наказними полковниками були Мосценко Омелько і Остроградський Матвій. Родзянки Василь і його син Степан очолювали полковий обоз. Полковими писарями були якийсь Іван, Лескевич Петро, Малинка Самійло. Полковими осавулами були Петрашевич Клим, Пшенковський Харитон, Зарудний Мойсей, Апостол Яків, Врублевський, Данилевський Данило, Максимович Омелян, Галаган Семен [1137, 318]. Полкову хоругву полчани довірили Лагоденко Олександр, Бец Гаврилу, Черкесу Івану, Данилевському Данилу.

Полкові сотні очолювали Волевач Антін, Бец Гаврило, Кандиба Андрій [649, 16], Ничко Лесько, Зарудний Мусій. Панасенко Процик був сотником білоцерківським, Омельницькою сотнею правили Деркач Григорій, Фостенко Кіндрат, Авраменко Трохим. У Хоролі сотниками були Яковенко Тиміш, Келеберда Ілля, Глуховець Федір, у Яреськах Леонтієв Роман і якийсь Василь.

Уцтавицькими сотниками були Якубович-Барло Тиміш Якович (Яковенко Тимко), Івашинський Федір, Власенко Андрій, Ярослав Іван, Тимошенко Максим, сорочинським – Жученко Петро, потоцьким – Волевач Антін, власівським – Басан Андрій, голтвянським – Остроградський Федір. Замиздра Опанас і Лісницький Федір правили в Шишаках. Карпенко Степан і Якименко Ярема стояли на чолі Остапівської сотні. Євстратієвич Омелян, Іванович Яків, Ілляшенко Гаврило очолювали Кременчуцьку сотню, Богацьку сотню – Устименко Василь, Димитрович Василь, Проскура Роман, Москаленко Андрій.

Лубенський полк мав за проводирів Василя Савича, а з 1714 р. Андрія Марковича (1674-1747). Останій знаний як значний військовий товариш (1708), сотник глухівський (1709-1714), у 1709 р. отримав маєтність Шабалинів. У 1711 р. купив чотири млинових кола в с. Подолові під Батурином у Григорія Дулі. Полковник лубенський (1714-1727). У 1718 р. разом з гетьманом побував у Москві. Полкова старшина хотіла використати цей момент і подати скаргу на нього, проте це вдалося. “Розпоряжався в полку самовласно, не звертаючи уваги на старшину” [869, 86]. У 1721 р. був на будівництві ладозького каналу, а у 1722 р. ходив у сулацький похід [1123, 52].

Обоз очолював Мартос Павло, полковими суддями були Троцький Максим, Кичкаровський Леонтій, Жуковський Андрій. Два полкові писарі Кулябка Григорій і Савицький Степан забезпечували функціонування полкової канцелярії. Савич Василь, Скорупа Григорій, Якович Іван, Дорошенко Максим, Вакулевич Павло, Гонцевський Іван, Лашкевич Семен були полковими осавулами. Булюбаш Іван, Кривокобильський Степан, Корсун Степан, Столпановський Семен, Ковалевський Василь охороняли полкову хоругву.

Полкову сотню очолювали Прийма Іван, Скорупа Григорій, Кулябка Григорій. З чигриндубравських сотників відомі Шкляр Михайло і Заньковський Григорій.

Вовкодавенко Іван, Велодоцький Костянтин, Яременко, Громека Кирило змінювали один одного на сотницькому уряді у Смілі. Глинським сотником був Жуковський Опанас, а Городиську сотню очолив Стахович Андрій, Роменську - Лук'янович Яків. Старий шляхтич, колишній писар полковий лубенський Федір Васильович Білим (?-1650-1728-?), який мав гетьманські універсали Самойловича, Мазепи, царські грамоти на села: Євлашівку на Роменщині і Хоминці на Глинщині, що проживав увесь період гетьманування Мазепи без уряду у Ромнах, був залучений до виконання обов'язків отамана городского роменського (1709-1710). 5 лютого 1709 р. Скоропадський у Ніжині надав йому універсал на маєтності, бо “подчас нынешней ставшейся в городе их Ромне руине, где всем своим пострадал худоби, тамже и тих високоповажных монарших грамот и универсальных крепостей лишился” [736, 115].

Пирятинську сотню тримав Огронович Григорій, Піковець Василь і Кодинець Мартин були сотниками лукомськими. Яременко Яків, Пештич Степан, Гамалія Іван очолювали сотню у Лохвиці. Сенчанськими сотниками були Криштопович Кирило, Корсун Степан, Милорадович Степан [1126, 480]. Відомі три сотники чорнусівські: Христич Лаврін, Товстоноженко Пасько, Максимович Семен.

За гетьманування Скоропадського у Переяславському полку був лише один повний полковник Томара Стефан. За його каденції відомі два наказних: його син Томара Василь та Гулак Іван.

Після смерті Томари [1125, 14] генеральний хорунжий Сулима Іван шість років одночасно поєднував свій уряд з керівництвом Переяславським полком (1715-1721). Серед наказних полковників були Черушинський Антін, Коломійченко Лукаш Васильович, Кирпич Іван Данилович. Леонтій Павлович Григорович – Потапович, який при Мазепі перед Томарою деякий час був полковим обозним, мабуть, у 1709 р. помер, так як наступного року урядом володів Гулак Іван Іванович (?-1710.06.-1715.03.). Після смерті Гулака у період з 1716 [23, 14] по 1734 рр. не було повного обозного.

Матюшенко Левко, Станкевич Леонтій, Берло Іван, Сулима Олександр очолювали полковий суд. На полковому писарстві Якова Рустановича у 1709 р. змінив Лука Петровський, потім Кореновський Андрій. Черняхівський Павло - одружений з удовою Петра Васильовича Левоненка урешеною Євдокією Томарою - став переяславським полковим писарем 1 січня 1715 р. Того ж року отримав універсал гетьмана Скоропадського на володіння 3 дворами в с.Студеники II полкової сотні. В кінці наступного 1716 р. вів суперечку з єпископом Шумлянським, за що 16 грудня Скоропадський наказав генеральному хорунжому Івану Сулимі його покарати [836, 32].

Деркач Денис, Ілляшенко Іван, Юрченко Роман, Притиско Павло, Рокитний Логвин, Кирпич Іван, Коломійченко Лука були полковими осавулами. За полкову хоругву відповідали Коломійченко Лука, Іскра Клим [1147, 300], Деркач Федір.

Петровський Лука, Сокольничий і Добронизький Іван очолювали першу, а Євстафій Гулак та Іван Ілляшенко - другу полкові сотні. У Басані знані два сотники: Федір Рудківський і Клим Шаповаленко. Ісай Денисович, мабуть, беззмінно очолював Баришівську сотню. У Гельмязові сотниками були Федір Аза і Сава Тоцький [539, 1; 540, 2]. Терехтемирівську сотню очолювали Клим Іскра [1147, 300]

і Яків Рустанович. У Лепляві згадані два сотники: Іван Черкаський і Григорій Тонкошкур. У Бубнівській сотні беззмінним сотником був Михайло Прохорович, у Піщанській сотні козаків очолювали Іван Гармаш і Семен Кандиба, у Домонтові сотниками були Манадик Роман, Манадик Іван, Великоіваненко Кіндрат, у Золотоноші сотникували Третяк Леонтій, Нащичій Трохим, Урсул Василь і Черушинський Антон. Следзинський Костянтин спочатку кілька років був наказним, а з 1715 р. став повним сотником у Кропивні.

Іркліївського сотника Тараса Велбінського у 1716 р. змінив Славуї Требинський (додаток Д.32.). Як константував відомий краєзнавець Кушнір-Марченко: «З того року назавжди минулася тим козакам свобода вільного щорічного вибору з своїх же козаків собі сотника до самого кінця козаччини на Гетьманщині» [686, 56].

Серед яготинських сотників був Рокитний Іван. Бориспільського сотника Івана Забілу у 1719 р. змінив Степан Афендик [1121, 443], у Березані сотником став Яків Корнієнко.

За гетьманування Скоропадського відомо 588 старшин з 507 родин, серед них 5 Забіл і Деркачів, 4 Зарудних, Черняків, Сулим і Савичів, 3 Левицькі, Ждановичі, Манадики, Марковичі, Максимовичі, Немировичі-Данченки, Милорадовичі, Томари, Стореженки, Селецькі, Рубці, Родзянки, Прийми. По два представники на урядах Кулябок, Красовських, Кованьок, Карпенків, Кандиб, Іскр, Ісаєвичів, Ілляшенків, Зеленських, Жураковських, Добронизьких, Гулаків, Галецьких, Галаганів, Буцьких, Борсуків, Бороздн, Булюбашів, Булавок, Берло, Апостолів, Яворських, Шимів, Шрамченків, Шейменків, Троцьких, Троцин, Требинських, Тарновських, Тарасевичів, Солонин, Соболевських, Скоропадських, Сахновських, Савицьких, Рокитних, Панкевичів, Павловських, Остроградських, Ограновичів, Носенків-Білецьких, Нащинських, Масюків, Магденків, Лучченків, Лісницьких, Лизогубів – всього 47.

Відомі прізвища 422 родин. Повернули владу 27 (6,4 %), зберегли 180 (42,7%), з 463 мазепинських старшинських родин втратили вплив 295 (63,7 %), з родин, які тримали уряди при Б.Хмельницькому залишилося 38 (9 %). Нові родини, які фіксується вперше на урядах при Скоропадському – 215 (50,9 %).

6.2. Старшина в умовах посилення імперського тиску в 20-ті рр. XVIII ст.

Доведені до крайнощів, спробу легального відстоювання «прав і вольностей» у серпні 1721 р. роблять переяславці. В силу того, що їх чолобитна відносно призначення полковника ще не ставала об'єктом дослідження, зупинимося на ній докладніше. Полчани констатували, що царем призначений «был яко тутешний в полку Переяславском мешканец, только не за совершенного полковника, Иван Сулима, хорунжий войсковой Енеральный, которого мы после уже и за целого себе надеялися полководца ... однак и тот нынешнего году в дорозе, идучи на службу монаршую Вашего Царского Величества до Ладоги, декретом Божиим окончил своё бытие» [613, 306]. Таким чином, після смерті у 1715 р. полковника Томари шість років не було полковника (і ще шість не буде).

Козацькі старшини бажали бачити за полковника: по-перше, «кого мы, полчане, похочем вольными голосами за ведомом и волею Господина Гетьмана нашего», по-друге, «з наших же малороссийских людей», по-третє, «тутешних родимцов», яких «свои власние и грунта и достатки маючих, не треба оборудовати, а господарства удоволяти заводами», по-четверте, «иноземцам бы в том благопризрительном на нас Вашего Царского Величества повелениям отказывать понеже они, як в інших полках...делается, обидливе и непоздешнему обыкновению с полчанами своими поступают» [603, 306]. Як бачимо, старшина відстоювала своє право обирати полковника з своїх же полчан, згадуючи мазепинські часи, коли у полку владні політичні і матеріальні важелі знаходились у руках греків (полковник Томара, писар полковий Рустанович, Згура).

Пізніше, після смерті Івана Скоропадського ГВК направила у полки листа про обрання нового «гетьмана з урядников, войтов, бургомистров, райцов, лавников, людей добрых... грамотных...потому и достойных» [613, 306], проте виборів довелося чекати довго і гетьмана, і полковника переяславського.

Наступним кроком старшини була коломацька чолобитна підписана трьома повними полковниками Данилом Апостолом, Михайлом Милорадовичем, Антоном Танським. За неписьменного полковника прилуцького Галагана розписалися [1137, 318]. Підписали і наказні: стародубський Семен Березовський, чернігівський Василь Томара, переяславський Антін Чарушинський, лубенський Яків Маркович, полтавський Григорій Буцький. Серед чолобитчиків не було ніжинців.

Таблиця 6.2

Старшина яка підписала Коломацьку чолобитну 1721 р.

Полк	Обозні	Судді	Писарі	Осавули	Хорунжі	Сотники
Гадяцький		1	1	1	2	10
Київський		1	1	2	1	
Лубенський	1		1			10
Миргородський	1	1	1	2	2	16
Переяславський	1				1	17
Полтавський	1	1	1	1	2	14
Прилуцький	1	1		1	1	6
Стародубський			1	1	1	9
Чернігівський	1	1		1	1	15
Всього:	6	6	6	9	11	87
Відсоток до штату:	60%	60%	60%	45%	55%	65%

Загалом Коломацькі чолобитні репрезентувалися від 61% урядової старшини полків (за штатом). У зв'язки з цим слід нагадати, що у полках частина штатних

посад не була заповнена, крім того окремі підрозділи очолювались старшинами у інших місцях і, звичайно, підписати будь-яку чолобитну вони могли лише з місць своєї тогочасної дислокації.

Крім урядової старшини чолобитну підписали курені значкових товаришів Гадяцького (отаман Пилип Самарський), Полтавського, Прилуцького (отаман Григорій Зеленський), Стародубського, Чернігівського полків. Цей факт у поєднанні з тим, що під чолобитною немає жодного підпису бунчукового товариша свідчить про те, що полкове, чи як воно тепер іменується значкове товариство, зберігало на рівні полку республіканські традиції. Бунчукові ж товариші будуть в найближчий час використані Малоросійською колегією як таран проти будь-якого республіканізму в козацтві.

Особливо слід звернути увагу на тих старшин, які підписали чолобитну замість неписьменних сотників: значкові товариші Полтавського полку Павло Тройницький, Стефан Піщанський і Григорій Литвишко; писар сотні Лукомської Лубенського полку Мартин Олексійович, писар Золотоніської сотні Данило Андрійович, писар судовий чернігівський Іван Яновський, з цього ж полку значковий товариш Стефан Славатинський, писарі сотенні із Стародубського полку Іван Забузький (Шептаківська), Лук'ян Гордієнко (Топальський), значковий товариш Михайло Голембіовський, Василь Варявський, значковий товариш Прилуцького полку Федір Матвійович, сотенний хорунжий із Гадяцького полку Яків Сидорович. Ці люди здійснили громадянський подвиг. Бо якщо хтось міг відмовитися від неіснуючого «свого» підпису, то ці люди несли пряму відповідальність. Вони вимагали гетьманства.

На 17-му році полковництва Павло Полуботок опинився на вершині соціальної драбини Гетьманщини, залишившись після смерті Скоропадського наказним гетьманом [570, 220].

Близько 1680 р. він одружився з донькою священика м. Лебедина, племінницею гетьмана Самойловича Євфимією Василівною Самойлович (?-1717). У листопаді 1718 р. одружився вдруге з удовою військового товариша Романа Жураковського, донькою ніжинського полкового судді Ганною Романівною Лазаревич. Його сестра Марія (1664-1729.8.10) була заміжня за генеральним хорунжим Іваном Сулимою, Варвара (?-1733-ран.1737) - протопопом переяславським Павлом Добронизьким, одна з сестер – за орликовським генеральним бунчужним Федором Мировичем, Марфа (?-1700-1729-?) – за полковим сотником миргородським Григорієм Лісницьким.

Таблиця 6.3

Родинні зв'язки Полуботків

Родичі Полуботків	Свояки
Лісницькі	Березовські

Войцеховичі	Борзаківські
Добронизькі	Бороховичі
Жоравки	Гамалії
Мировичі	Лесевицькі
Костомахи	Лизогуби
Жураковські	Новицькі
Мандрики	Плотні
Кондратьєви	Самойловичі
Лазаревичі	Словатинські
Маркевичі	Фридрикевичі
Савичі	
Самойловичі	
Сулими	

До Ніжинського полку Рум'янцев поставив полковим писарем Леонтія Грановського. Першу полкову сотню очолював Гуденко Лаврін, другу - Біляк Леонтій, у третій відомий лише наказний сотник Мурашка Микита.

У Прохоровці сотникував Борсук Матвій [339, 1], а наказним був Григорович Семен [347, 1]. У Вороніжі є згадка про трьох наказних сотників: Слабея Василя і Холодовича Степана, Давидовича Івана, у Коропі Химич Пилип був наказним, а Лихошерст Тихін – повним. Новомлинським сотником був Троцький Кирило [340, 1]. Наказними у Батурині - Григорович Олексій, Бахмачі - Налетовський Данило, Глухові - Федорович Яким, Дівиці - Хомич Хома. У Кролевіці поруч з повним сотником Генваровським Костянтином згадані наказні Федченко Пилип, Падалка Григорій, Миколаєнко Василь, а у Шаповалівці поруч з Кирилом Олексійовичем - Небаба Іван. Кирило Лазкевич став наказним сотником шаповалівським Ніжинського полку за рекомендацією генерал-аншефа Долгорукого за служби в Сулацькому поході. 23 старшини з них 15 наказних сотників склали урядовий копус полку.

Стародубськими полковниками були уже лише росіяни, спочатку Леонтій Кокошкін, а потім Іван Пашков. Серед наказних полковників були представники старинних козацько-старшинських родин Березовський Семен, Бороздна Іван, Миклашевський Степан [1124, 245]. До складу правління входили також представники місцевих родин: Єсимонтовський Опанас, Галецький Семен, Максимович Степан.

Семен Галецький (бл.1670 [1165, 132]-1738.8.07.) службу розпочав в 1686 р., значний військовий товариш, наказний сотник погарський, осавул полковий стародубський, сотник погарський, сотник новгород-сіверський. 24 квітня 1720 р. отримав універсал гетьмана з підтвердженням права власності на с.Михайлівку Бакланської сотні, с.Витомле Погарської сотні та на ґрунти і млини, скуплені в цих сотнях. Був у складі делегації, яка відвозила колимацькі статті до Петербургу, де був заарештований і знаходився в ув'язненні 2 роки. Сотник полковий стародубський (1724-1734), одночасно, іноді, посідав уряди наказного полкового обозництва і судді.

Полковими суддями були Рубець Семен і Скорупа Григорій, наказним суддею крім Семена Галецького бував Степан Максимович. Весь цей період полковим хорунжим беззмінно був Федір Данченко

У полковому сотництві Галецькому передув Іван Бороздна, наказними сотниками у Стародубі були Данченко Пилип, Судієнко Іван, Янченко Родіон. Серед наказних новіміських сотників зафіксовані Романовський, Васильович Іван, Козловський Стефан, Жоравка Федір. Топальськими сотниками були Янжул Михайло (наказним), Немирович-Данченко Пилип (повним), у Новгород-Сіверському крім повного сотника Василя Христичевського [36, 1] наказними були Зенович Данило і Судієнко Іван, у Мглині відповідно - Єсимонтовський Олексій і наказні Монченко Матвій, Зубрицький Андрій, Лишень Тимофій. У Шептаках знані два повних сотники Шейменко Нестор і Немирович-Данченко Гнат, а також наказний Шейня Іван. У Погарі при сотнику Семену Соболевському були наказні Рухлядка Осип, Підгаєцький Роман, Круковський Іван, Яроновський. У Почепі наказним сотником був Янковський Михайло. Всього відомо 32 старшини, з них 19 наказних сотників.

Чернігівським полковником впродовж усього періоду був лише один полковник Михайло Богданов, наказним полковником бував Сангурський Павло. За обозного відомий Сахновський Гнат, писарем Бутенко Іван Янушкевич і на місці писаря Васильович Микита.

Наказними сотниками полковими були Кущинський Тимофій, Грисенко Мирон, Медушевський Василь, любецькими сотниками були Савич Іван і Полонецький Василь, киселівським - Лисенко Іван (повний) і Лавринович Василь (наказний), березнянські - Лисенко Федір (повний) і Давидович Іван (наказний), городницький наказний Холодович Самійло, білоусівські - Товстоліс Олефір (повний) і Єрещенко Тимофій, Богун Кирило, Товстоліс Іван (наказні). У Седнів сотником був Милютиневич Дмитро, а наказними Мокрієвич Іван і Базилевич Федір. У Мені весь період соникував Васютинський (Сахновський) Іван, у Понорниці - Савицький (Савенко) Тихін, а у Синяві - Полоницький Андрій, у Слабині спочатку наказний, а з 1725 р. повний сотник Філоненко Семен. У Сосниці правили сотники Сангурський Павло і Дорошенко Василь, а також наказні Запорожченко Остап, Гаврилович Кирило, Петрункевич Опанас. Відомі полковник, 4 полкових старшини, 26 сотників, з них 12 наказні.

Прилуцькими наказними полковниками були Горленко Яким [1140, 249] і Григорій Прокопович. Хорунжими полковими - Семенович Іван, Гарбуз Стефан, Дубель Григорій.

Полкову сотню очолював Носенко-Білецький Петро, Монастищанську - Ягельницький Михайло і Соханський Павло, наказними у цій сотні були Карась Павло і Донець Андрій. Наказними у Варвинській сотні були Михайлів Марко і Косенко Мойсей, у Журавській - Кульбачанський Корнилій, у Іваницькій - Дмитренко Захар і Ніженець Тимофій, у Красноколядинській - Карпенко Іван та Білецький Іван. В полку відомі 12 сотників, з них більшість наказні. Всього знані 17 старшин з 16 родин.

У Київському полку полковим обозним був Ханенко Федір, писарем - Немировський Григорій, осавулами - Жила Борис і Кукаран Іван, хорунжими -

Карасейка (Карасик) Василь, Брановицький-Бароненко Михайло, Шум Матвій.

Наказним полковим сотником був Костяний Михайло. В Острі сотником був Іван Солонина, а наказним - Слюзко Яків. Київську сотню очолював Синявський Іван, у Носівці сотникували Билина Трохим і Шаула Іван, у Кобищі - Гречко Остап, Мандрика Олексій, Мандрика Василь, Мандрика Семен, Васильович Костантин, Греченко Кирило. Моровську сотню очолював Опушний Іван. Всього до реєстру внесено 20 сотників з 17 родин (3 Мандрики, 2 Солонини). Загалом у полку фіксується 29 старшин з 24 родин (3 Мандрики, Жили, 2 Солонини).

Полтавський полк з 1725 р. очолював Іван Левенець. Наказними полковниками були Кирпич Іван, Тарануха Сава, Черняк Григорій. Обоз очолював Лаврін Микитович, осавулом був Левенець Іван, хорунжим - Герасименко Павло. Полковим сотником був Черняк Григорій, а наказним у цій сотні Старицький Лука. При великобудищанському сотнику Сулимі Івану наказним був Сулима Осип. У Решетилівці наказним сотником був Сендиків Матвій.

У Старих Санжарах сотником був Стафарій (Спафарі) Самійло [8, 3], наказними Павлович Василь, Віблій Іван, Олійник Гаврило [17, 1]. Білицькими сотниками були Цесарський Яків, Юхименки Павло і Василь [20, 1], наказним Лазаренко Марко, наказним кобеляцьким - Бродський Стефан, наказними царичанським - Васильківський Федір, Лужковський Григорій. У Маячці сотником був Прийма Андрій, а наказним Семенович Гордій, наказним нехворощанським - Палецький Іван, келебердинським - Набок Іван. У Китайгороді спочатку наказним, а з 1724 р. повним сотником був Головченко Яків. До реєстру внесено 52 сотники з 49 родин (Черняки, Сулими, Самарські мали по два сотники).

Усього в полку зафіксовано 61 старшина з 55 родин (6 родин мали по 2 старшини: Черняки, Балясні, Сулими, Самарські, Тимофійовичі, Левенці).

Гадяцький полк почергово очолювали два Милорадовичі [1126, 480], наказними полковниками були Велецький Василь, Граб'янка Григорій (полковий обозний), Штишевський Мартин (полковий суддя) [181, 1]. Полковим осавулом був Гречаний Яків, хорунжим - Борзевич (Борзовський) Опанас, прапорщиком - Цуцмай Федір.

Наказним 3-ї полкової сотні був Сулима Федір, у Лютенській сотні - Величай Онисько. Сотниками куземинськими були Павловський Василь і Семенів Михайло, ковалівським - Перехрест Дем'ян, а наказним при ньому Гоян Іван. При грунському сотнику Іллі Милорадовичу наказним був Милорадович Михайло [1126, 481], наказним комишенським - Барзевич Атанасій. 2-гу Опішнянську сотню очолював Степан Милорадович [1126, 480], а наказними в обох сотнях були Клименко Мойсей, Саско Іван, Барабаш Іван. Реєстр складаєть 24 сотники з 22 родин (3 Милорадовичі), всього ж в полку відомий 31 старшина з 27 родин (4 Милорадовичі і 2 Корицьких).

Миргородський пірнач 1727 р. Данило Апостол передав сину Павлу, наказними полковниками були Шемет і Родзянка Василь, обоз очолювали Родзянко Василь і Мордич Сава, полковим хорунжим Черкес Іван, прапорщиком Семенович Софрон.

Наказним сотником полковим був Короленко Василь. Омельницьку сотню очолював Леонтієв Кіндрат, Власівську - Майборода Михайло, Уцтавицьку -

Якубович-Барло Тиміш, Яресківську - Старий Самійло Стефанів, Сорочинську - Горонескул Микола, Остапівську - Іванович Данило, Шишацьку - Лісницький Роман (наказний Отрущенко Пилип.), Хорольську - Родзянко Степан, Потоцьку - Розсоха Йосип (наказний Малишів Данило), Білоцерківську - Ярослав Іван (наказний Лук`яненко Тихін). Всього відомо 30 сотників з 28 родин (по два представники Леонтійовичів і Королів).

З 43 старшини з 38 родин найбільшим впливом користувалися Апостоли, Родзянки і Остроградські, до них слід додати Леонтійовичів і Королів. Кожна з цих родин мала в цей час по два представники на старшинських урядах.

За повного полковництва лубенського Андрія Марковича наказним полковником був Маркович Яків. З Яковом Марковичем товаришував, був хрещеним його доньки [869,48] значний і заслужений товариш військовий Федір Васильович Білим. 16 лютого 1725 р. полковник Маркович на час своєї відсутності доручив йому, Семену осавулі і Василю Д`яченку завідувати правлінням і судом полковим [869, 48]. 30 листопада 1728 р. Данило Апостол надав підтверджуючий універсал йому, "которий от давних лет до нынешней своей глубокой старости в разных знатных чинах войсковых отправлял службы" [736, 114]. Не має інформації про полкового суддю, обозний Павло Мартос, писар Савицький, осавули Гонцевський Іван, Лашкевич Семен, хорунжі Столповський Семен, Бутурлим Андрій і Жуковський Василь організували роботу полкового штабу.

Смілянським сотником був Велодоцький Костянтин, роменським - Лашкевич Семен (наказні Савусько Денис, Лисенко Лук`ян, Савусько Данило), чигринодубавським - Кирилович Семен, (наказний Бут Герасим), лохвицьким - Стефанович Василь, городиським - Петровський Леонтій (наказний Кирик Василь), сенчанськими - Максимович Семен, Криштопенко Кирило, Криштопович Іван (наказний Слюз Семен), лукомські – Кузьма (наказний Сененко Петро). Збереглися дані про наказних сотників чорнусівського Дрозда Якова, глиньського Жуковського Василя, пирятинського Кириленко Павла. Реєстр полку склали 24 сотники з 22 родин (Жуковські і Савуськи мали по два представники на цих урядах), всього 31 старшина з 28 родин.

Є згадки про наказних полковників переяславських Карпеку і Афендика Стефана [1121, 444]. 9 листопада 1726 р. полковником став Танський Василь. У 1708 р. «заведен был от Мазепы за Десну неведением и там держан под караулом и как освободился немедленно отошел в сторону царского величества и ныне в нем подозрения никакого нет».

Наказним полковним обозним деякий час був Турчин Михайло, наказним суддею Новакович Семен, а також зять Томар Павло Черняхівський. На 1723 р. з-під його володіння у нововписані козаки перешли 2 посполитих, а залишилися 12 [1032, 219]. Володів хутором над Чумчаком вище хутора войта Копцевича, на який мав універсал ГВК (1725) [1031, 212], яким заволодів бунчуковий товариш Григорій Іваненко [1144, 297]. Володів на уряд с.Мельники Іркліївської сотні. Знаходився у 1725 р. під арештом у Глухові.

Уряд полкового писаря тримали Новакович Семен, Бурляй Карпо, Хильчевський Дмитро. Полковими осавулами були Деркач Андрій, Юрченко Роман, Перфільєв Прокіп, полкових осавулів в 1726-1734 рр. повних не було [23, 14]. За

корогву відповідали Адаменко Іван і Перфільєв Прокіп.

Наказними сотниками у полковій сотні були Скиленко Іван, Лучченко Мойсей, Чуб Григорій, Дараган Григорій. У Басанську сотню наказним сотником протягом 1724-1725 рр. був направлений Забіла Михайло, лише 25 травня 1725 р. був обраний і затверджений повний сотник Шаповаленко Семен.

Баришівськими наказними сотниками були Лушня Федір, у Гельмязівській - Аза Федір, у Піщанській - Шаратенко Федір, Орешко Данило, Малик Матвій, у Домонтові - Ісаєнко Семен, Золотоноші - Бутенко Лесько і Таран Данило, Ірклієві - Тур Іван, Журба Іван, Джулай Стефан, Яготині - Бережний Лук'ян, Борисполі – Лазар і Шум Кіндрат. У Воронків наказного сотника Головка Грицька змінив у 1724 р. повний Афендик Микола [1121, 443]. У Лепляві згадані три сотники : Степан, Яременко Михайло, Киржа Іван. Реєстр сотників Переяславського полку склав 53 чоловіки з 50 родин (по два Афендики, Дарагани, Шарати), всього 64 старшини з 61 родини.

Усього протягом 1723-1728 рр. відомо 440 старшин з 367 родин. Серед них 4 Милорадовичі і Немировичі-Данченки, 3 Шрамченки, Марковичі, Холодовичі, Сулими, Слабеї, Мандрики, Лисенки, Корицькі, Жилі, Зеленські, Борсуки, 2 Янджули, Шарати, Чуйкевичі, Черняки, Ханенки, Товстоліси, Танські, Стороженки, Бутенки, Солонини, Соболецькі, Силевичі, Савуськи, Савичі, Савинські, Самарські, Галагани, Родзянки, Полоницькі, Остроградські, Ограновичі, Мокрієвичі, Максимовичі, Лучченки, Левицькі, Левенці, Костенецькі, Короленки, Зеневичі, Забіли, Жуковські, Ждановичі, Дарагани, Афендики, Апостоли – всього 35 родин.

З 338 родин визначених за прізвищами: порівняно з попереднім періодом зберегли владу 217, втратили -196, новими в козацькому середовищі були 90 родин, повернули владу 31 родини.

6.3. Козацька старшина і гетьманування Апостола

Ще Петро I розпочав активне використання південнослав'янських вихідців для проведення своєї політики в Гетьманщині. За його дорученням канцлер граф Голіцин направив до Сербії Михайла Милорадовича, підбурювати місцеве населення проти правління Порти, а також закликати добровольців під знамена російського царя [1126, 479].

За царським указом у 1716 р. сотником іркліївським був призначений воєвода венеціанський Славуй Миколайович Требинський [686, 1-181]. У Дербентський похід він призначався наказним полковником переяславським, потім наказним полковником над козаками і компанійцями (600 чол.) посланих до фортеці Святого Хреста, де був два роки. Тим часом в полк для слідства був направлений майор лейб-гвардії Преображенського полку і генерал-майор Рум'янцев, який призначив наказним полковником з сотників баришівських Стефана Афендика [1121, 443]. Полкова ж старшина на чолі з Семеном Новаковичем 5 липня 1726 р. звернулася в Сенат з проханням призначити на уряд повного полковника С.Требинського. Останній полковником не став, проте його вплив на події на Переяславщині був значним.

Найвищого рангу з південнослов'янських вихідців досяг рід Апостолів, представник якої Данило (1653/1654.17.12.-1734.17.01.) став навіть козацьким гетьманом. Його батько, Павло, за російським генеалогом Лобановим-Ростовським, був сином Єфрема Апостола і доньки молдавського боярина Катаржи [1220, 16]. Шляхтич гербу "Юньчик" Павло Єфремович (1628-1678) став ротмістр у князя Я. Вишневецького, сотник хомутецький (?-1658-?), разом з старшим сином Василем був посланцем до царя від миргородського полковника Степана Довгаля (1658), наказний гетьман на місце Івана Силки (1659), полковник гадяцький і миргородський (1659-1660). Ці факти свідчать про значну роль Апостола серед противників Лісницького і прибічників Гладких. Тоді рід Апостолів уже осів в українських землях Чигиринщини і Миргородщини. Підтвердженням цього є інформація про сестер Павла, які були заміжніми у Гетьманщині. Так, документи згадують племінників Апостола у 1658 р. Тимошку Іванова і Матюшку Мартинова [618, 29]. Під Чудновим Павло Апостол потрапив у польський полон. Король відпустив його, але Чернецький рік тримав у дубенському замку, звідкіля він утік. Б. Крупницький вказує на якусь його службу у Тетері і Опари [1661, 16]. З приходом до влади Петра Дорошенка став генеральним осавулом, проте, не на довго. Якись невідомі нам обставини змусили його повернутися на Миргородщину як славетного військового товариша. Розпочату у 1664, 1669, 1671 та 1672 р. скупку землі в сс. Хомутцях і Бакумівці, продовжував будучи полковником миргородським. У 1672 р. до свої земель придбав ліс у с.Харківцях на р.Хорол. Мабуть, завоював довіру Гладких, бо каденції його полковникування (1671, 1672, 1673, 1676-1678) перемежовувалися з їх каденціями, і, як бачимо, розпочалися ще за часів гетьмана Ігнатовича. Можливо, цьому сприяло його знаходження у кальницько-уманському регіоні під час повстання 1664 р., де були Ігнатовичі, його попередня служба у Опари. За гетьманування Самойловича Апостол зміцнив свій статус у полку, проте у нас немає фактів, які б дозволяли стверджувати про те, що "можна припустити, що протектором Апостола став Самойлович" [1661, 16]. Знаходження у козацько-старшинському середовищі дозволило Павлу Апостолу породичатися з відомими старшинськими родинами. У 1677 р. він висватав за свого сина Данила Уляну (Олену) Василівну Іскрицьку (?-1662-1742.29.10.), рід якої мав коріння серед уманської покозаченої шляхти і з батьком якої Данило Апостол, вірогідно, співпрацював у Тетері, якому Іскрицький доводився племінником.

Привертають увагу родинні зв'язки Апостолів і Зеленських. Дмитро Зеленський був дядьком Данилу Апостолу (це не виключає, що Н Єфремівна Апостол була за Зеленським). Дослідниця Н.Герасименко пропонує версію, що дружина Павла Єфремовича Апостола була з роду Зеленських, тобто Дмитро Зеленський був її рідним братом.

У 27 років Данило Апостол став полковником у Миргороді. Не можемо погодитися з точкою зору Б.Крупницького, що Данило Апостол не мав протиріч з іншими старшинськими родами. Під час приходу до полкового пірнача, його становище багато у чому залежало від позиції родини Гладких, їх багаточисельної родини, яка протягом 40-70 рр. була найвпливовішою на Миргородщині. Прийшовши до влади у полку з благословіння попереднього полковника Григорія Гладкого, Апостол підм'яв під себе його нащадків. «Данило...отца моего, как он был жив, хотя

отрешить от законного наследства и владения дома..., в городе Сорочинцах держал в тюрьме и, по смерти отца моего, оной Данила, не допустя мать нашу и меня с братом до наследия, якобы сожалея о нашем малолетстве... жалованную грамоту и всякие пожитки до совершенного возраста забрал к себе». Доведені до «великой скудости» «пришли к нему и сами во служение, который обнадёжил меня с братьями всяким награждением и неоставлением». Служили у Апостола Гладкі кілька років. Згодом Данило Апостол «оставя от обещания, ругаясь...содержал нас при доме своём хуже слугителей своих в великой нужде». Одного разу полковий писар Іван Руновський відкрив Петру Гладкому, що царську грамоту Апостоли тримають не по праву і останній, лишивши дружину, дітей і брата у Попівці «тайно сошёл» і в грудні 1742 р. суть справи стала відома у ГВК. Це був не поодинокий випадок. Крім Гладких, у нього на службу у так звану полковничу дворянську корогву потрапили представники 74 родин, серед яких варто відзначити Баранів, Бистрицьких, Богунів, Зеленських, Кальницьких, Кравченків, Леонтовичів, Павловичів, Сербинів, Черкас, які репрезентували навколо Апостолів нащадків старшини як лівобережних, так і правобережних полків.

Загальновідомо, що Данило мав трьох синів і п'ять доньок, шлюби яких породичали Апостолів з найвідомішими старшинськими родинами Гетьманщини Жураківськими, Дуніними-Борковськими, Кулябків, Горленків (з 1700 р.), Кочубеїв, Скоропадськими (з 1725 р.). Доньку Тетяну одружив з сином генерального обозного Іваном Івановичем Ломиковським, Марію - за сина полковника прилуцького Андрія Дмитровича Горленка [1140, 249]. Третю доньку - за сина генерального судді Чуйкевича, Параска була за Михайлом Васильовичем Дуніним-Борковським, Петро Іванович Кулябка, сотник шишацький був зятем Данилу Апостолу через шлюб з донькою Ганною. У 1708 р донька Марфа вже була дружиною Кочубея Василя Васильовича, у грудні цього року народивши йому сина Павла.

Поза увагою дослідників залишився той факт, що шлюбом сина Івана з Оленою Михайлівною Корсак (рід Римських-Корсаків) Апостоли породичали і з родиною її матері – доньки сумського полковника Андрія Кондратьєва.

Безумовно, Данило Апостол був причетним до справи Василя Кочубея [1310, 27-31]. Так, коли Мазепа направив Трощинського, «волох полку Танського», комонників Юрія Кожуховського, щоб заарештувати Іскру і Кочубея, то Апостол через свого слугу Андрія Лося попередив їх.

У доповіді Верховної Таємної Ради 16 травня 1727 р. рекомендувалося: «отпустить в Малую Россию по прежнему в Миргородской полк полковником, а здесь для лутчаго уверения оставит сына ево» [817, 293]. А вже 18 травня Данило приніс присягу «верным, добрым и послушным рабом быть» [817, 294].

Генеральні уряди при Апостолах тримали: обозного Лизогуб Яків [1122, 102], суддів - Кандиба Андрій [649, 19], Забіла Михайло, Бороздна Іван, писарів - Турковський Михайло [31, 1], осавулів - Мануйлович Іван і Лисенко Федір, підскарбія - Маркович Андрій, хорунжих - Гречаний Яким і Горленко Яким [1140, 249], бунчужного - Бороздна Іван. 10 старшин з 10 родин посідали генеральні уряди. Новим для старшинського середовища такого рівня був єдиний Турковський. Походження Турковських, на жаль, не в'яснене. Поколінний розпис засвідчує їх досить пізню появу у керівних колах Гетьманщини. Михайло Турковський

розпочав службу «при боку» гетьмана Мазепи, був у шведському полоні. «Дозорця» почепівський, потім сотник мглинський (?-1706-1707-раніше 1708.12.). Становище у Стародубському полку зміцнив його шлюб з донькою місцевого судді полкового Марфою Іванівною Ракушка-Романовською. Очевидно, не підтримав активно мазепинців і був призначений «господарем» Гадяцького замку (1710-1712-?), став значним військовим товаришем (?-1714-1718), а потім вдруге направлений на ту ж посаду до Гадяча (1718-1725-?). Був одним із кандидатів на 2-го суддю генерального (1727), а потім - за писаря генерального (1728.16.12.-1734).

За Апостола чітко простежуються можливості неформального впливу на гетьмана не генеральної старшини, а вибраної самим гетьманом групи людей. Так, 31 січня 1729 р. «сего числа рано прибили из Москвы старшини Енеральние и прочия персони которые в кандидатах были положены и вручили Его Ясновельможнейшего Предостойнейшего императорского величества Грамоту, в которой означена Енеральная старшина. А именно: обозный Енеральный пан Яков Лизогуб, судьи пан Михайло Забела да пан Андрей Кандиба, за писаря Енерального до указу Михаил Турковский, асаулы пан Иван Мануйлович да пан Федор Лысенко, хорунжий Енеральный пан Яким Гречаний (?)». Але вже 2 лютого частина призначеної генеральної старшини і невдалих кандидатів роз'їхались до своїх маєтностей: Лизогуб до Седніва, Лисенко в Березну, Бороздна в Горінь, Гнат Галаган до Прилук, Мартин Стишевський в Гадяч, Іван Гамалія в Лохвицю [1138, 439]. Гетьман же видав універсал, згідно якого «квартири при нас» повинні були мати генеральний суддя Андрій Кандиба [649, 10], син гетьмана Петро Апостол, писар Михайло Турковський, хорунжий Яким Горленко [1140, 249], бунчужний Бороздна, полковник полтавський Семен Кочубей, бунчуковий товариш Петро Корицький, суддя полковий стародубський Микола Ханенко [506, 1], сотник воронізький Іван Холодович. Вони і склали найближче оточення гетьмана і керівний центр Гетьманату.

Іноді гетьману вдавалося відстоювати свої кандидатури на старшинські уряди. У 1732 р. помер обозний полковий миргородський Василь Родзянка, полчани запропонували на вакантну посаду дві кандидатури: сотників голтв'янського Федора Остроградського і уцтавицького Василя Петрова. Враховуючи, що Остроградський «человек доброправен, обходителен, добре изучен грамоте и в войсковых делах искусен». Апостол свій вибір зупинив на ньому. С.С.Наришкін же вважав, що «Федора Остроградского определить сумнительно». Гетьман же заявив: «Я де лучше знаю всех в Миргородском полку» і взагалі ніякої подачі російським урядовцям не зробив. Проте, навіть, звернення останніх до столиці не принесло їм втіхи. Г.Головкін 21.09.733 р. відписав Нарішкіну: «сыну Федору Остроградскому держание тогда отца его под караулом за подозрение причитать не надлежит. Но когда его полком в обозные выбраны, и гетьман определил, то велеть ему в том полку обозным быть». В цьому випадку не допомогли Нарішкіну і аргументи, що це призначення сталося лише «только за тем, что имеется ему господину гетьману в свойстве».

У секретній інструкції князю Шаховському зазначалося: «Ежели тамошня старшина будут вам...намерения свои показывать, или просить о выборе гетьмана, то надлежит вам пристойным образом советом своим им радец ждаты и от того

отвращать, и при том проводывать и смотреть недреманным оком, кто из старшины в те гетьманы будут желательны и не будут-ли собирать таких-же челобитен, как и прежде сего было» [727, 371]. Відношенню до імператорської величності, а, відповідно, і до імперії підтверджувалось як головний критерій кадрової політики: «Усматривать во всяких обхождениях, кто из старшины и из казаков к Нам и Нашей стороне доброжелательны, и в такой случай, когда придёт где полковникам и старшине перемена, устраивать вам, чтоб в те чины верные и доброжелательные Нам люди произведены были». Практика ж призначення на вільні посади, що склалася повністю відповідала наданій інструкції: Шаховський разом з генеральною старшиною подавали до Сенату у канцелярію малоросійських справ кандидатури, а паралельно «в Кабинет Наш, кому из тех кандидатов пристойнее быть надлежит, доносить секретно», що і було вирішальним при призначенні того чи іншого кандидата [727, 371, 369].

Федір Москов службу розпочав у Миргородському полку з 1735 р. «...во время де бывшей турецкой войны он... был в разных трудных походах и не приступах, а при взятии Перекопа, Кизляра, Бахчисарая, Аймечети и Ачакова и знатные свои службы оказал, и всю тое службу отправлял на своем коште, а во время де той службы хутор его за Днепром, немалого иждевения стоящий, в 1736 году неприятелем весь разорен, от чего, будучи он в чужестранстве, не имеет себе ныне никакого пропитания».

У Чигринодубравській сотні точилась боротьба між Булюбашами і «чужестранним человеком» Олександром Бутовським (додаток Д.39.). З давен місцеві сотника на ранг мали лише село Гусине. Іван Федорович Булюбаш (сотник 1707-1734 рр.) ще перед своїм урядуванням «от 1698 осадил на вольном... степу перво хуторамы, которых поселители были перво Горбин Сидори и Гринки». Згодом хутори розрослись і стали селами їх і тримали як власність Булюбаші. З Молдавії вийшли чотири брати Бутовські. За звичай, більшість служила у російських військах (Юрій - капітан Ландміліційного корпусу, Сергій - прапорщик Молдавського гусарського полку, про Костянтина не маємо свідчень), а Олександр був спочатку при фельдмаршалі фон Гессен-Гамбургському у Польщі, а потім за заслуги перед ним призначений сотником до Чигрин Дубрави. Він і почав оспорювати права на вищезгадані села неначе як рангові. Та, претензії були шиті білими нитками. Булюбаші в конфлікті вийшли переможцями.

Москов, який став полковим обозним називався серед однодумців Капніста. Останній «по спеси своей « указы ГВК «безсовестно презирает». Повів боротьбу проти сотника уцтавицького теж з грецьких волонтерів Дмитра Ламана. Капніст в Уцтавиці кинув козакам: «Или де ещё вы Ламана не убили?».

Складніше було з російськими офіцерами на українській службі. Полковник чернігівський О.І.Дуров не лише сам «взятки безмерные» бере, «но и жена его». Полчани подали на нього скаргу гетьману. Але гетьман «будучи хорым приказал наши челобитны писарю Генеральному принять, а на указ бил бы де челом разве самой Государыне императрице. Бо мне на нево суда і наказания нельзя учинить для того что он из русских полковников стал». Ініціатора ж подання скарги Івана Шаркевича Дуров кинув до в'язниці.

Інший полковник Іван Семенович Хрущов був сином стольника, одного із керівників кримського походу 1687 р. Він 13 років керував у Ніжинському полку [43, 1], хоча уже у 1728 р. Апостол звертався з приводу його відсторонення від уряду [1161, 126]. Після відставки з полковництва ніжинського [44, 1; 249, 9], прослуживши ще чотири роки у російській армії вийшов у відставку у званні бригадира і до смерті (1749.2.02.) був поміщиком Каширського і Веневського повітів.

За Хрущова наказними полковниками були Романовський Григорій і Шрамченко Леонтій. З 1731 р. обоз очолював Іван Величковський [30, 1], суддями були Забіла Михайло і Чуйкевич Семен, писарями - Грановський Леонтій і Ренчків Василь, осавулами - Моргацький Іван, Вишневський Петро, Філіпович Григорій, Панкевич Григорій.

Полковими сотниками були Тарасевич Остап [252, 1] і Магеровський Леонтій, а наказними - Семека Іван, Голян Іван, Борсук Григорій, веркіївської - Адашовський Іван і наказний Яблоновський Олексій, борзнянської - Забіла Пантелеймон і наказні Богатирський Герасим та Греков Михайло, івангородської - Безпалій Андрій і наказний Лучченко Василь, коропівської - Химич Григорій і наказні Соломка Вакула та Савченко Мойсей, Новомлинської - Шишкевич Іван і наказний Моцарський Петро, Батуринської - Костенецький Іван, Бахмацької - Покотило Василь і наказні Покотило Кирило та Риба Тимофій, Олишівської - Шрамченко Іван, Конотопської - Костенецький Осип і наказний Лобода Пантелеймон, Шаповалівської - Купчинський Федір, Чуйкевич Григорій [74, 1], Величковський Омелян та наказний Лазкевич Кирило, Глухівської - Омелянович Федір та Уманець Степан [38, 1], Янишпільської - Оболонський Михайло і наказний Косинський Василь. У Дівицькій сотні відомі лише два наказні сотники: Кубраковський Григорій і Сулимов Гнат.

Реєстр сотників полку склав 37 чоловік з 33 родин (2 Тарасевичі, Покотили, Костенецькі, Борсуки). Всього в Ніжинському полку зафіксовано 47 старшин з 37 родини (по два Величковські, Забіли, Левицькі, Чуйкевичі, Шрамченки, Тарасевичі, Покотили, Костенецькі, Борсуки).

Стародубського полковника Пашкова, який за зверненням полчан був знятий [1161, 126-128], змінив Дуров Олександр. Гетьманська кандидатура Андрія Миклашевського до уваги взята не була. Обозним був Єсимонтовський Опанас, суддями - Ханенко Микола і Єсимонтовський Опанас, наказними суддями - Старосельський Степан і Скорупа Григорій, писарями полковими - Максимович Степан і Косович Федір.

Новоміськими сотниками були Силенко Тиміш, наказний - Силевич Андрій, новгородськими - Кутневський Данило, Христичевський Василь, наказними - Нестерович Дем'ян, Поморанський Петро, Зіневич Данило, топальськими - Гамалія Іван [1138, 440] і Немирович-Данченко Пилип, мглинськими - Турковський Максим, наказні - Нечай Максим, Чернявський Іван, Соханський Матвій, шептаківським - Маньківський Іван, погарськими - наказні Панюшко Кирило і Білий Панас, наказний почепський Рославець Дмитро, бакланські сотники Галецький Леонтій, Ширяй Іван, Косач Василь.

Реєстр включає 24 сотники з 22 родин (по 2 Галецькі і Губчиці), всього 38 старшин з 34 родин (по два представники Єсимонтовських, Яворських, Губчиців і Галецьких).

Богданов Михайло продовжував очолювати Чернігівський полк, судьями були Каневський-Оболонський Василь і Мокрієвич Іван, полковими писарями Полонецький Іван та Васильович Микита, осавулами Славатинський Стефан, Мокрієвич Михайло, хорунжими – Товстоліс Іван і Медушевський Гнат.

Полкову сотню очолювали Мокрієвич Іван і Посудевський Федір, Любецьку – Савич Іван, Березнянську – Брежицький Олександр, Городницьку – Молявка Федір і наказні Євдокименко Тит та Лемешовський Петро, Вибельську – Тризна Микола і наказний Губар Стефан, Білоусівську – Корсаков Василь і Товстоліс Андрій, Седнівську – Римша Іван [187, 1] і наказний Воєнов Іван, Синявську – наказний сотник Татарин Павло, Столенську – Бобир Іван.

Реєстр склали 22 сотники з 22 родин, всього 31 старшина з 27 родин (по два представники родин Лисенки, Сахновські, Товстоліси і Медушевські).

Гнат Галаган з наказним полковником Носенком Петром, судьями – Зеленським Василем, Ягельницьким Михайлом, прапорщиком – Маценком Антоном здійснювали керівництво Прилуцьким полком.

Варвинські сотні очолювали Себастьянович Матвій і Тарновський Матвій, Журавську – Тарасевич Федір, Іваницьку – Мینیцький Петро, Монастирищанську – Романович Іван. До реєстру включено 15 сотників з 14 родин (2 Тарновських), всього 25 старшин з 24 родин.

У Київському полку пірнач зберігав Антін Танський, наказними полковниками були Карнович Григорій і Солонина Михайло, писарями – Столпановський Іван, осавулами – Гречка Остап, Зборовицький, Борсук Яків, Закревський Григорій, Шум Матвій, хорунжими – Ханенко Федір, Прутянул Іван, Катрич Трохим, Жила Петро, прапорщиком – Завадський Іван.

Київським сотником був Жила Ярема, остерським – Солонина Михайло, наказним – Цибульський Василь, моровським – Зорич Петро, носівськими – Прутянул Іван, Шаула Іван, гоголівським – Соболецький Матвій, кобизькими – Мандрика Семен, наказними – Куліш Іван, Гурбич Тиміш, Мандрика Ничипір.

З 15 сотників Київського полку три належали до роду Солонин, по два – до Мандрик і Жил. Всього відомі 33 старшини з 25 родин (5 Жил, 3 Солонини, 2 Шаули, Мандрики). Наявність представників старовинних українських старшинських родин дозволяли гетьману впливати на указного полковника-волоха Танського, який вважав за можливе не виконувати гетьманських вказівок [1161, 118].

До Полтавського полку на вакантну посаду полковника був призначений гетьманський родич Василь Кочубей, суддею був Зеленецький Василь, осавулом – Руденко Михайло.

Полкові сотні очолювали Тарновський Іван і Кованько Герасим, Великобудищанську – Сулима Андрій, Старосанжарську – Левенець Іван, Заньковський Григорій, Санжарську – Бич Григорій [371, 1], Білицьку – Цесарський Матвій, Юхименко Василь, Кобеляцьку – наказні сотники Плакса Стефан і Матвій Ілля, Сокологорську – Федорів Федір, Волковецький Матвій, Царичанську –

Балясний Василь, Китайгородську – Семенів Ярофій, Келебердинську – Тройницький Павло. Всього зафіксовано 27 сотників з 26 родин (2 Левенця), всього 37 старшин з 34 родин (4 Левенці).

Полковником у Гадячі був колишній сербський полковник Милорадович Гаврило [257, 1]. Дати його призначення і звільнення вперше навів В. Модзалевський [1301, 574; 1300, 514]. Після звільнення Милорадовича за насильства і хабарі, отримавши перемогу у суперництві з господарем замку Гадяцького Турковським і полковим суддею Штишевським [1141, 259], уряд посів непримиренний ворог Милорадовичів Грабянка Григорій, каденцію якого зазначив ще М.Максимович [1228, 730]. Наказним полковником вперше В.Модзалевським згаданий Велецький Василь [1299, 169]. Нам вдалося встановити, що Пилип Васильович Борзаківський замінив у 1730 р. Грабянку на уряді обозництва і був ним ще у 1738 р. Каденцію суддівства Мартина Штишевського визначив О.Лазаревський [1200, 264], але невірно, вказавши кінцеву дату 1732 р. Наявні джерела подовжують його знаходження на цьому уряді до 31 травня 1738 р. М.Костомаров назвав час призначення на полкове писарство Ситенського Олександра 1712 р., Ю.Гаєцький визначив кінцеву – 1729 [1555, 339]. В Модзалевський вказав кінцевий рік осавульства Якова Гречаного [1299, 336], крім того, нам вдалося встановити двох осавулів (Бутович Іван і Клименко Мойсей), які отримали цей уряд у 1729 р. Хтось з родини Величковських у 1729 р. був полковим хорунжим [1555, 341]. Не вдалося детальніше встановити хто знаходився на цьому уряді протягом 1728, 1731-1734 рр.

Не вдалося розширити часові рамки сотникування у Лютенській сотні Келембета Федора [1555, 359], але джерела свідчать, що наступного 1729 р. сотником уже був Величай Онисим, якого згодом у проміжку 1729-1735 рр. змінив Засядько Лук'ян.

Ю.Гаєвський каденцію сотництва веприцького Леонтія Масюка закінчував 1729 р. [1555, 365], нам вдалося встановити наказних сотників Дубовика Івана та Бездідько Матвія, який став і повним сотником, будучи ним до 1734 р. У попередній літературі не маємо даних щодо сотників зінківських від 1725 р. взагалі. 1-шу Зінківську сотню очолювали два представники родини Рожанських, Василь, який був сотником ще у 1729 р., а не у 1725 як вважалося раніше [1555, 368], його змінив Іван невідомо у якому році і сотникував до 1734 р. 2-гу Зінківську сотню Жадько Мелентій продовжував очолювати і після 1725 р. [1555, 368] до 1735 р, коли його на 1 рік змінив Неділька Данило. На сотництво Корицького Івана у Опішнянській, Петра Зеленського у Рашівській (його каденція подовжена з 1734 р. до 1736 р.), Іллі Милорадовича у Грунській сотні вказав В.Модзалевський [1301, 162; 1302, 191, 515], нам вдалося виявити свідчення про наказного сотника грунського Родальського Івана. У Котельві продовжував сотникувати Роман Гнідич [1299, 277]. У Комишнянській сотні вдалося встановити, що у 1729-1736 рр. сотником був Іван Яценко, але це не кінцеві дати його каденції, у Куземинській - Семенів Михайло по 1739 р. Ковалівським сотником до 1738 р. був Дем'ян Перехрест, тим самим подовжена його каденція на цьому уряді з 1725 р. [1555, 355] ще на 13 років. За гетьманування Апостола відомо у Гадяцькому полку 20 сотників з 19 родин (2 Пирятинських), а всього 31 старшина з 29 родин (по два представники Милорадовичів і Пирятинських).

На уряді миргородського полковника Апостола замінив син Павло, наказних згадав В.Модзалевський Остроградського Матвія і Троцького Якіма [1302, 752, 394]. Обозним полковим був Родзянка Степан [1303, 298], Л.Окіншевич кінцеву дату суддівства Остроградського Матвія [1333, 322], Б.Крупницький назвав писарем Лисеневича Петра у 1732 р. [1161, 73], він був писарем і протягом 1725–1732 рр., але це не кінцеві дати писарювання. В.Модзалевський назвав осавулами Волевача Антона і Лагоду Олександра [1302, 216; 1299, 221], додатково вдалося встановити полкового осавула Галагана Семена [1137, 318], хорунжими – Лагода Олександр, Бежан Василь, прапорщик – Семенович Софрон. З названих родин полкої старшини Лагоди були спорідненими з Апосталами.

Полкову сотню очолював Павелко Данило, Шишацьку – Дросенко Іван, Остапівську – Шкурченко Кирило, Базилевський Федір, Білоцерківську – Базилевський Лаврін, Омельницьку – Остроградський Григорій і наказні сотники: Зубалій Федір, Лавриченко Петро, Авраменко Олександр, Власівську – Майборода Михайло, Богацьку – наказний сотник Прохоренко Іван, Потоцьку – Крушевський Трохим, Уцтавицьку – Короленко Василь і наказні сотники – Улезько Андрій та Якубович–Барло Тиміш, Яресківську – Леонтієв Роман.

У полці відомі 26 сотників з яких 5 наказних з 25 родин (Остроградські мали двох представників на цьому уряді). Всього в полку відомо 38 старшин з 34 родин (Остроградські – 3, Родзянки і Базилевські – по два).

Лубенськом полковником став син гетьмана, але два роки наказним полковником, який фактично правив був обозний Мартос. Відомі обозий і суддя (по одному), писарі, осавули, хорунжі (по два), 17 сотників (з них 2 наказні) з 15 родин (Кулябки і Жуковські – по два сотники). Всього в полку встановлено 24 старшини з 21 родини (Стопановські, Кулябки і Жуковські мали по два представники на старшинських урядах).

Переяславським полковником був Василь Танський, наказними полковниками були Лукаш Васильович, Ракович Павло, Томара Василь. Наказними суддями були Рустанович Яків, Бурляй Карпо, писарем – Черняхівський Павло, осавулом Лукаш Васильович Коломійченко, хорунжим – Петровський.

Терехтемирівським сотником був Гриневич Сава, у Баришівці сотникував Сулима Семен [611, 1], наказними були – Жидченко Яків, Яків Іванович, Великий Іван, Батюк Влас, у Воронкові сотником був Афендик Микола [1121, 443], наказними були Берло Іван [596, 66], Головка Грицько, Рубан Аврам, Неждодей Кіндрат, у Лепляві – Лазаревич Василь, а наказними – Зубченко Григорій, Лисак Іван, Князенко Захар, Давиденко Кузьма. Кропивненським сотником був Дараган Дмитро, наказними – Бутенко Леонтій, Кривонос Іван.

Деякі сотні мали лише наказних сотників: у Бориспіль – Гаркун Максим, Яковенко Лук'ян, Яковенко Костя, Березані – Загорульченко Яків, у Бубнові – Гуржій Олефір, у Домонтові – Дорофей Ничипір, Гавриленко Матвій, у Гельмязеві – Андрусенко Григорій, в Басані – Хмарський Семен і Самойленко Григорій.

У Піщанці наказними сотниками були Кандиба Іван, Шарата Гнат, Лукашевич Григорій, лише у травні 1733 р. Кандиба Михайло став повним сотником, у Яготині наказними сотниками були Феодосій Дмитро і Карпович Петро, лише 3 червня 1733 р. Купчинський Пилип став повним сотником. В полку відомі 59 сотників (з них 38

наказних) з 53 родин (3 Кандиби, по 2 Афендики, Бутенки, Рубани, Дарагани). 69 старшин з 63 родин.

Усього за гетьмана Апостола відомі 383 урядників з 317 родин (5 Жил, 3 Кандиби, Тарновські, Борсуки, Столпановські, Левенці, Лисенки, Тарасевичі, Солонини, Остроградські, 2 Яворські, Шуми, Шрамченки, Чуйкевичі, Ханенки, Турковські, Троцькі, Твстоліси, Танські, Сулими, Соболевські, Савичі, Сахновські, Савицькі, Рубани, Родзянки, Покотили, Пирятинські, Петровські, Ограновичі, Милорадовичі, Медушевські, Мандрики, Максимовичі, Левицькі, Купчинські, Кулябки, Костенецькі, Коденці, Кальницькі, Каневські-Оболенські, Забіли, Жуковські, Єсимонтовські, Дарагани, Губчиці, Гамалії, Галецькі, Галагани, Апостоли, Афендики, Базилевські, Величковські). Кидається у вічі прогрес у зменшенні частки українців на ключових полковничих посадах з 90 % за Скоропадського до 60 % за Апостола, при чому росіяни утримували 30 %.

Відношення до еволюції влади старшинських родин в цей період засвідчує відсутність значних ротацій (зберегли владу і вплив 192 родини, повернули – 44, новими були 52, втратили владу – 154).

Спостерігається різке зменшення кількості козацько-старшинських родин взагалі. З 52 нових родин 27 належить до тих, хто зайняли лише уряд наказного сотника.

Після смерті Апостола генеральна старшина була взята під жорсткий контроль. Так, під час поїздки з польського фронту до Петербургу генерального обозного Лизогуба (червень 1734 р.) російським місцевим органам наказувалось: «под образом вспоможения в пути, придать одного из унтер–офицеров, доброго и надёжного, или при нём отправитъ одного из офицеров, под претекстом, будто для своих нужд едет в С. –Петербург с ним в одной компании, придав ему, под образом деньщиков, 2–х человек солдат и велеть ему, по присяжной его должности, в пути весьма секретно за ним смотреть и проводить до Петербурга, отнюдь не дав ему в том никакого виду, будто он для него послан» [727, 210].

Різко збільшилась кількість сотників із військових канцеляристів ГВК. Особливо після царського указу 1734 р., за яким вимагалось «войсковых канцеляристов достойных за службы в полковую старшину и сотники определять» [1360, 69].

6.4. Українські владні козацько–старшинські родини в 1734–1764 рр.

Найбільш яскраво занепад козацької держави, еволюція старшини у бік Російської імперії простежується на прикладі родин Безбородьків (додаток Д. 34.), Якубовичів, Валькевичів (додаток Д. 40.), представники яких тоді тримали генеральні уряди.

Андрій Безбородько (1711.4.07.-1780.2.03.) був сином значкового товариша Переяславського полку Якова [1136, 311]. З 1730 р. розпочав службу у ГВК, через три роки («словесно», без указу) призначений старшим військовим канцеляристом. Такому злету слід завдячити генеральному судді Якову Забілі, на доньці якого Євдокії Андрій одружився. У 1739 р. помер генеральний писар Турковський і Безбородько у 28–м років виконував обов'язки генерального писаря (отримав указ

на чин 1741.20.02.). Ще раніше йому вдалося зміцнити матеріальне становище, отримавши «на пропитание» (1736.27.11.) села Стольне, Пшездани і Богдани. Його біограф пише: «С практическим умом и в особенности с ловкостью, Безбородко умел принаравливаться к характеру каждого из правителей, и потому оказывал сильное влияние, как на ход дел по Малороссійскому правлению, так и на всю местную администрацию» [959, 8].

5 листопада 1742 р. сотник яготинський Купчинський написав на Безбородька донос до Петербургу. Головними його пунктами були: сотників призначає без вибору, а за особистим рішенням, за що бере відповідну плату у розмірі 70–100 карбованців; з метою збільшення сотенних урядів сотні поділив пополам; ввів вакансових сотників; збільшив кількість військових канцеляристів з 30 до 200.

Конкретні приклади, які наводив Купчинський: Бірон рекомендував на уряд сотника новгород-сіверського Олександра Пілатовича, якого обрали сотняни, але сотником став Степан Судієнко (Безбородко за це неначе отримав 600 карбованців і 4 бочки горілки); вихрещений єврей Крижановський отримав на відкуп два полки (Лубенський і Миргородський), а потім уряд сотника глиньського (це йому вартувало 260 червінців і дорогоцінностей на 300 карбованців); призначив родичів на посади: свояка Івана Сахновського - обозним полковим чернігівським, його синів Григорія і Якима - сотниками старосанжарським і менським відповідно, племінника дружини Василя Биковського - суддею полковим гадяцьким [34, 1].

Справу, яку розглядали 10 років, закрили у 1751 р. на користь Безбородька, а Купчинського звільнили від сотникування і призначили 100 ударів киями. Андрій же Безбородько писарем ще пробув 11 років і у 1762 р. був абшитований досить молодим (51 рік) з підвищенням до генерального судді. Він поселився у Стольному і надалі робив все для кар'єри своїх дітей.

Аналіз позицій Купчинського і його оточення, яке готувало донос на Безбородька, так як і донос військового товариша В.Звенигородського на полковника миргородського Василя Капніста у спробі отруєння гетьмана Кирила Ромузовського вимагає додаткових досліджень, так як перший репрезентував собою спробу у українському старшинському середовищі боротьби з корупцією у вищих ешалонах влади, а другий - спроба боротьби із зайшлим іноукраїнським елементом на старшинських посадах.

Рід шляхтичів Вешняків відомий на Овруччині з першої половини XVI ст. Потомки полковника чигиринського Федора Якубовича з Вешняків вели свій родовід через Дем'яна, якого документи називають то сином, то онуком Федора.

Дем'яна Вешняка (?–1724.9.05.) на початку XVIII ст. зустрічаємо на Прилуччині, де він очолював Жоравську сотню (1711–1713). Від полковника прилучського отримав у винагороду с. Кулішівку і Мокієвку, ствердженні у 1712 р. гетьманським універсалом. Особливе значення для його місця у суспільній ієрархії Гетьманщини відіграв шлюб з Параскою Марківною Маркович.

Їх син Яків був прийнятий під гетьманський бунчук, став учасником майже усіх військових експедицій козацького війська другої чверті XVIII ст.: у низовому корпусі, польському, кримському, дністровському, хотинському походах. Став генеральним осавулом (1730–1752). Його шлюб з донькою російського бригадира Дуніна Уляною заклав основи швидкої еволюції родини Якубовичів у бік Російської

імперії.

Син Олександр (1-й) уже у 1757 р. був ротмістром російської армії, а через 30 років вийшов у відставку у чині генерал-майора. Економічний стан родини був зміцнений ще і шлюбом з донькою бунчукового товариша Михайла Іваненка Марією [1144, 297]. Другий син Олександр (2-й) розпочав службу у лейб-гвардійському Ізмайловському полку і у 1769 р. вийшов у відставку підпоручиком. Григорій Якович служив поручиком Сумського легко-кінного полку. У козацькому війську залишився лише один син Дем'ян, який був прапорщиком, полковим хорунжим, бунчуковим товаришем. Звання бунчукового товариша отримав і Андрій Якович, як земський суддя.

Генеральний осавул Яків Якубович дав характеристику іншому представнику старшинської верхівки Валькевичу: «в 1733 р... бунчукові товариство дійствительно обретались в Польском походе, в котором по чину своему должен был быть и он Валькевич не был, в 1737 году когда в походе Крымском Очаковском бунчуковіе товариство обретались он Валькевич не был, в 739 году когда в походе Хотенском бунчуковіе товариство были он не был, и не только от походов но и внутри якіе случаются нарады и комиссии едныи ухищрением себе от оных освобождает избирая удоб возможное к покою своего резона».

Таблиця 6.4.

Кількість і відсоток старшини у козацькому війську

	Старшина				Всього				
	Полкова		Сотенна		Сотники		Козаки		
Гадяцький	8	0,1%	44	0,6%	12	0,2%	6779	6843	0,9%
Київський	6	0,2%	27	0,9%	8	0,3%	2869	2910	1,4%
Лубенський	8	0,1%	30	0,3%	11	0,1%	10484	10533	0,5%
Миргородський	8	0,2%	59	1,6%	15	0,4%	3517	3599	2,2%
Ніжинський	8	0,1%	77	0,9%	20	0,2%	8475	8580	1,2%
Переяславський	8	0,2%	65	1,7%	17	0,4%	3712	3802	2,3%
Полтавський	8	0,1%	60	1,0%	18	0,3%	5762	5848	1,4%
Прилуцький	8	0,2%	27	0,7%	8	0,2%	3712	3755	1,1%
Стародубський	8	0,2%	25	0,8%	9	0,3%	3238	3280	1,3%
Чернігівський	8	0,2%	32	0,6%	16	0,3%	5000	5056	1,1%
Всього:	78	0,1%	446	0,8%	134	0,2%	53548	54206	1,1%

Як бачимо з вище наведеної таблиці сотенна урядова старшина складала 1, 1 відсоток козацького війська. Загалом на урядах, крім генеральних було 658 старшин (за штатом 750) [633, 1995].

Почастішали призначення на старшинські уряди не козаків. Так, «по усмотрению генералитета» у 1737 р. сотником полковим лубенським був призначений «за те мои верные службы» (у 1733–1737 рр. виконував функції перекладача польського і латинського у російських генералів) шляхтич з Троцького воєводства Михайло Скаржинських (додаток Д. 45.). Він вважав, що знаходиться «в иностранстве». Щоб спасти місцеві старшинські кадри полковник лубенський Петро Апостол подав ініціативу Рум'янцеву розподілу сотні на три частини (під виглядом

відновлення стародавніх сотен). Головними аргументи звучали так: «из древле при полковых сотнях по два и по три сотника», «полковые сотни в большом числе казаков пред прочими находятся», сотник «за отлучкою одного или двух третей оставался» [633, 122]. Скаржинський же вимагав або «совокупить по прежнему» сотню як єдине ціле, або зробити йому майнові надання. Доки з цими пропозиціями він звертався до ГВК та фельдмаршала фон Лессія, справа не вирішувалася. Очевидно, він ризикнув на пряме звернення до Сенату, бо у 1741 р. останній прийняв рішення про злиття трьох сотень в одну. Крім того, Скаржинський «за восприятие веры православной (перехід з католицизму у православ'я) и за ревностные службы» отримав маєтність у Чорнуській сотні (20 дворів) [633, 130].

Спроба П.Апостола зберегти місцеві кадри все ж вдалася. Безумовно, на час призначення полкового сотника лубенського Скаржинський ні в яке порівняння не йшов з найбільш вірогідною кандидатурою на цей уряд Семеном Івановичем Приймою. Син місцевого полкового сотника розпочав службу у комонному полку Г. Галагана (1707-1710), потім був за сотника полкового лубенського в Дербентському поході (1722), отаманом городовим лубенським (1724-1729, 1729-1739), полковим комісаром (1729). Він і став сотником 2-ї полкової, та у 1741 р. «безо всякой моей вины сотничества лишился» (в зв'язку з ліквідацією сотні) [633, 211]. Все ж, він призначається осавулом полковим, що було підвищенням по службі.

Після смерті гетьмана Скоропадського буйним цвітом розрослося бунчукове товариство. Генеральна військова канцелярія сама, без гетьмана, брала під гетьманський бунчук. Звичайно, це відбувалося не без врахування поважних рекомендацій російського генералітету. Так, у 1747 р. миргородський полковник журився, що «в прежних годах в Малой России за службы генеральных старшин и полковников, дети их определяемы были в бунчуковые товарищи, они же назывались и войсковыми и не более их находилось как от 30 до 40 человек». А зараз більше 200, а ГВК сама без атестатів полкових канцелярій визначала бунчукових і військових товаришів «не токмо из мелких старшинских детей и значковых товарищей, но из рядовых казаков» [633, 543].

У його полку було сім бунчукових товаришів «кои при полку никакой службы ...не отправляют», але «безбоязненно людей могут обижают», в силу того, що є вказівка ГВК «дабы их суды полковые и сотенные не привлекают почему обижаемые от них бедные люди полку Миргородского казаки и обыватели во всех делах принуждены ездить в Глухов верст по 200 и по 300 и там суда искать на них в Генеральной войсковой канцелярии и в Генеральном войсковом суде и от того принимают себе немалые убытки» [633, 543 зв].

Матвій Іванович Холодович, син сотника воронізького, одружений з онукою Івана Семеновича Бихівця Феодорою Дащенко розпочав кар'єру військового канцеляриста у 1730 р. Через одинадцять років у 1741 р. став старшим військовим канцеляристом. Але вже в наступному році звільняється через донос сотника Купчинського. Під його крилом працювали військовими канцеляристами молодший брат Андрій Холодович (з 1738), свояк Яким Миткевич.

Удова священика Прохора Миткевича вдуже вийшла заміж за суддю генерального Федора Лисенко. Її син від першого шлюбу Яким Прохорович Миткевич у 1737-1741 рр. служив військовим канцеляристом. У 1741 р. одружився з

донькою абшитованного судді полкового, колишнього писаря полкового чернігівського Самійла Холодовича Феодосією і того ж року зайняв уряд свого тестя. Рекомендував його на цю посаду генерал Кейт, згадавши його участь у комісії 1738 р. в Севську «на заставе от опасной болезни».

Києво-Могилянську академію відвідували чотири сини протопопа глухівського Олексія Голяховського (Дем'ян, Данило, Іван з 1729 р., Петро з 1730 р.). По закінченню 24 червня 1741 троє з них (крім Данила) стають військовими канцеляристами.

Центральні уряди у міжгетьманський період тримали 15 родин (представників Лизогубів, Забіл, Бороздн, Горленків, Лисенків, Турковських, Безбородків, Мануйловичів, Якубовичів, Валькевичів, Скоропадських, Марковичів, Ханенків, Галецьких, Оболонських).

Уряд генерального обозного весь період займав лише Лизогуб Яків Євстафійович (1728.18.03–1749). Шість старшин тримали генеральне судівство: Забіла Михайло Тарасович 12 років, Бороздна Іван Владиславович 9 років, Горленко Яким Мануйлович 10 років [140, 249], Лисенко Федір Іванович 10 років, Оболонський Дем'ян Васильович (?–1758), Журман Ілля Васильович (1756–1782). Два повних і два наказних генеральні писарі представлені Турковським Михайлом [31, 1], Безбородьком Андрієм та Руновським Андрієм, Петрункевичем Степаном. Мануйлович Іван, Лисенко Федір, Якубович Яків, Валькевич Петро тримали уряд генерального осавула. З розширенням податкової діяльності зберігався уряд генерального підскарбія, який посідали Маркович Андрій, Скоропадський Михайло, Гудович Василь. Горленко Яким, Ханенко Микола, Іскрицький Петро були генеральними хорунжими, Галецький Семен (призначений іменним указом імператриці від 10 лютого 1734 р.), Ханенко Микола, Оболонський Дем'ян – генеральними бунчужними.

Проте феноменом української історії стала сім'я Розумів (більше всім відомим як Розумовських) [914, 14]. Родина козака Якова Розума із Лемешів Київського полку мала синів Івана і Григорія, доньку Ганну. Останню видали за козака Дубину, син же Григорій одружився з козачкою із сусіднього села Адамівки Наталією Дем'янівною. Подружжя мало трьох синів (Данила, Олексія і Кирила) і трьох доньок (Гафія, Ганна, Віра). Данило рано помер, Олексій (нар. 1709.17. 03.) був майже на 20 років старше Кирила (1728.18.03.) (додаток Д. 48.).

Олексій Григорович, потрапивши у найближче оточення російської імператриці Єлизавети Петрівни і одружившись з нею, уже 1745 р. став графом, егер–мейстером, дійсним обер–камергером, поручиком лейб–компанії, отримав як нащадок (вигаданий) князів Рожинських титул графа Римської імперії. Допоміг матері у купівлі корчми, що піднесло не лише її, а його сестер, а її доньок: Гафії, одруженої з ткачем Власом Климовичем (згодом визнаним шляхтичем Будлянським), Ганни, що була за кравцем Осипом Лукичем Закревським, Віри – дружини козака Юхима Федоровича Дарагана.

Почали підніматися і родичі його матері: рідні її брати курінний отаман Федір, козаки Герасим і Денис Демешки. У нагоді стала і згадка про те, що їх прадід (очевидно, по жіночій лінії) Григорій Стришенець був сотником остерським. Появу впливової персони при дворі відчула і українська старшина, направивши всі погляди

і сподівання, а у недалекому майбутньому віддавши і українську історію до рук родини Розумовських.

Свого молодшого брата Кирила Олексій направив на навчання до кращих європейських вчених. Кирило Розумовський після повернення з Європи отримує придворний чин дійсного камергера, а перед тим був удостоєний титула графа. Таким чином, на гетьманський уряд вперше стає не козацький старшина, а титулований придворний Російської імперії. Крім того, це другий випадок у історії Гетьманщини, коли перша особа в державі одружена на неукраїнці (Катерині Нарішкіній).

Ще у 1714 р. розпочав придворну службу уродженець Глухова Кирило Степанович Рубановський (1698–1768) спочатку співаком при кімнаті Її імператорської величності, а потім, отримавши дворянство, камер-фур'єром і полковником.

Імператриця Єлизавета Петрівна 25 липня 1755 р. видала грамоту про черговість старшинства полковників малоросійських, якою встановила першість полковників ніжинського Петра Розумовського і гадяцького Василя Розумовського перед іншими так як вони мають звання російських армійських полковників [1289, 15].

У Ніжинському полку наказним полковником у 1739 р. був Дроздовський Василь, 1740 р. управляли бунчукові товариші Дем'ян Рубець, Федір Костенецький, Яків Шаула, сотник седнівський Іван Римша, у 1741 р. – бунчукові товариші Петро Іскрицький і Яків Троцький та сотник любецький Іван Савич.

Чотири роки полк очолював Божич Іван, п'ять – Кочубей Семен, а з 1753 р. – Розумовський Петро [59, 1]. Відомі три обозних: Танський Михайло, Грановський Леонтій, Сердюков Юрій, два судді: Грановський Леонтій і Кулаковський Василь, чотири писарі – Кужчич Іван, Кулаковський Василь, Сорока Лев, Почека Яків. Полковими осавулами були Борсук Федір, Володьковський Андрій, Костенецький Опанас, Соханський Антін, Долинський Григорій, Костенецький Степан, Почека Яків, Александрович Федір, Тарасевич Яків, Боровик Євтихій, Занькевич Микола. Корогву полкову охороняли хорунжі Уманець Василь, Биковський Яків, Грива Василь, Зубківський Павло, Клецун Петро, Самчевський Матвій, Кадигроб Василь, Яновський Іван, Армашевський Іван, Каневський Федір.

1–у полкову сотню поруч з повними сотниками Левицьким Опанасом і його сином Степаном очолювали наказні сотники (Корж Грицько і Лозицький Пантелеймон). У 2–й полковій знані наказний сотник Буряченко Василь і повний Кулаковський Кирило. 3–ю полкову сотню 18 років очолювали Романовські (16 років Григорій Іванович, а потім ще два роки його син Петро Григорович). 15 червня 1753 р. сотню прийняв Лахневич Григорій. У 4–й полковій сотні сотникували Каневський Стефан і Виридарський Олексій.

У Веркіївській сотні місцеву сотницьку династію Армашевських представляли батько Іван Павлович і син Сидір Іванович, наказним сотником згаданий Мина Григорій. У Мрині сотникували Тарасевич Іван і Жураковський Сидір, в Івангородській сотні – Кониський Матвій і наказний Романенко Андрій, Борзнянській сотні – наказні сотники Забіла Микола, Вороновський Олексій, Рудавський Павло, Нагорний Герасим, а потім повні Забіла Кирило і Шишкевич

Іван. У Прохорівці наказними сотниками були Григорович Григорій, Йосипів Павло, Борсук Іван, а повним – Григорович Дмитро Семенович, у Вороніжі – наказними якийсь Федір, Слабей Кирило, повним – Холодович Андрій.

Новомлинську сотню очолювали наказні Метельський Леонтій і Гордійович Захар, а також повний – Шишкевич Іван, БатуриНСьку – Левандовський Самійло, Демидовський Олексій, Кулаковський Кирило, Стожок Дмитро, Бахмацьку – Барановський Андрій, Забіла Кирило, Янович Михайло, наказні – Страшний Василь, Поповський Іван, Покотило Яків, Хильчевський Тимофій, Олишівську – Шрамченко Василь, наказний – Пригара Андрій, Конотопську – Костенецький Федір, наказні – Афанасієв Данило, Мурашка Василь, Парпур Федір, Нестерович Матвій, Торанський Данило, Шаповалівську – Кулаківський Василь, Сохацький Максим і наказні – Вороновський Олексій, Сохацькі Адам і Антін, Кролевецьку – Лукашевич Михайло [32, 1] і Огієвський Григорій [344, 1], наказні – Макаренко Опанас, Лучницький Іван, Глухівську – Маньківський Матвій [33, 1], Туранський Дем'ян, Уманець Петро і Семен, Янишпільську – Каневецький Степан і Жовтобрюх Григорій, Поповську – Жила Іван і Кленус Микола, дівицьку – Селецький Лаврін і наказний - Британ Гнат.

Старшина Ніжинського полку нараховувала 135 старшин з 102 родин (4 Тарасевичі, Костенецькі, Уманці, Забіли, 3 Романовські, Левицькі, Шишкевича, Сохацькі, Селецькі, Григоровичі, 2 Шрамченки, Холодовичі, Покотило, Кулаковські, Каневські–Оболонські, Володьковські, Величковські, Борсуки, Армашевські).

Російський полковник Радіщев Опанас у Стародубі сім років очолював полк, склавши пірнач Максимовичу Федіру у 1741 р. Через 16 років полк очолив Борсук Яким, а через два роки полк знову знаходився у колективному правлінні: Дублянський Олександр, Миклашевський Петро [1124, 243]. Пізніше полковником став Карнович Степан. Функції обозних полкових виконували Ханенко Микола, Юркевич Григорій, Скорупа Павло, суддів Рубець Андрій, Лобисевич Кирило, Малишевський Петро, писарів Юркевич Григорій, Петрункевич Степан, Губчиць Петро, Косач Степан, Косач Петро, обозних Немирович–Данченко Пилип, Якимович Степан, Немирович–Данченко Гнат, Маляревський Петро, Косач Степан, Лишень Андрій, Лишень Петро, Лобисевич Павло.

Першу полкову сотню очолювали Галецький Петро, Якимович Яків [247, 1], Соболевський Володимир, другу – Силевич Андрій, Случановський Опанас, Топальську – Янжул Михайло, Рубець Григорій, Новоміську – Силевич Андрій, Новгородську – придворний співак Петрович Хома, через якого був зміщений Судієнко Степан, Мглинську – Немирович–Данченко Іван, Лисаневич Василь, Соханський Іван, Шептаківську – Маньківський Петро, Погарську – Соболевський Володимир, Почепські – Губчиць Іван, Варявський, Губчиць Василь, Старосельський Михайло, Старосельський Яків, Бакланську – Губчиць Михайло. 73 старшини полку того часу репрезентували 50 родин, серед яких по 4 Губчиці і Немировичі–Данченки, 3 Соболевські, Косачі, Кожуховські–Якимовичі, 2 Велинські, Юркевичі, Скорупи, Ханенки, Соханські, Рубці, Малишевські, Маньківські, Лобисевичі, Лишені, Карновичі.

Черніговський полк очолювали росіянин Ізмайлов Володимир і серб Божич Іван. Про манери Божича засвідчує факт, що він побив студента місцевого слав'яно-

латинської колегії Силу Сербиновича, який не зняв перед ним шапку. Обозними були Сангурський Павло, Молявка Федір, Сахновський Іван, суддею - Сенюта Тимофій, писарями - Холодович Самійло, Миткевич Яким, Миткевич Андрій, осавулами - Рашко Єлисей, Норка Іван.

Полковим сотником був Посудевський Федір, любецькими – Посудевський Федор, Посудевський Сава, Савич Василь, Зарецький, киселевськими – Лисенко Василь, волинськими – Брежинський Олександр, Максимович Василь, Журба Роман, березнянськими – Лисенко Андрій, Сахновський Яким, городнянськими - Молявка Григорій, Пирятинський Іван, Красовський Іван, Серафимович Леонтій, Дубовик Корнилій, Дубовик Григорій, роїським – Бакуринський Леонтій [936, 46], вибельським – Тризна Андрій, білоусівськими – Булавка Іван, Маленський Дем'ян, Дубовик Григорій, Дзвонкевич Георгій, менськими – Богдановський, Сахновський Яким, Кузьминський Григорій, Сахновський Павло, понорницькими - Тихоновський Костянтин, Максимович Василь, Брежинський Олександр, синявськими – Петрункевич Степан, слабинськими – Філоненко Стефан, Кулябка Тимофій, Левандовський Самійло Михайлович, столенські – наказні Стефан Михайлович і Кульчицький Тимофій, сосницькі – Ломиковський Павло, Полетановський Павло, Шафонський (Шатило) Филімон, Лисянський Іван.

Реєстр старшин Чернігівського полку того часу нараховує 116 осіб з 91 родини, серед яких 4 Сахновські, Посудевські, 3 Савицькі, Міхно, Лисенки, 2 Ярошевичі, Філоненки, Тризни, Савичі, Римші, Молявки, Мокрієвичі, Миткевичі, Журби, Дубовики, Брежинські, Бобірі, Бакуринські.

Прилуцьким полковником був Галаган Григорій [1137, 318], обозними були Молявка Федір і Галенковський Федір, писарями Александрович Іван і Шнурчевський Іван, судьями Огронович Яків, Галаган Іван [1137, 318], Лукомський Стефан, Александрович Іван, осавулами Білецький-Носенко Ничипір, Величко Михайло, Стороженко Михайло, Величко Яків.

Полкову сотню очолювали Лукомський Степан, Гуленко Андрій, Гуленко Павло, Носенко–Білецький Юрій (Георгій), 1–шу Варвинську – Кониський Дмитро, Тарновський Михайло, Барановський Андрій [104, 1], 2–гу Варвинську – Тарновський Іван, Журавську – наказні Тиміш Федорович і Тупенко Кузьма, Іваницьку – Свирський Федір, Ічнянську – Стороженко Андрій і Новицький Іван, Корибутівську – Ясликовський Павло, Левандовський Самійло, Дембовський Павло, Рудковський Василь, Красноколядинську – Максимович Петро, Монастирищанську – наказний Головка Іван, Срібнянську – Троцина Микола, Масло Осип. В Прилуцькому полку того часу відомі 64 урядовці з 49 родин (3 Галагани, Тарновські, Стороженки, Романовичі, 2 Велички, Федоровичі, Троцини, Огроновичі, Лукомські, Гуленки, Білецькі-Носенки).

Київським полком продовжували керувати Танський Михайло, його син Танський Михайло Михайлович і Дараган Юхим Федорович. Полковими обозними були Шаула Андрій, Підвисоцький Олексій, Солонина Олександр, судьями - Стопановський Іван, Война Федір, Солонина Олександр, Борсук Зіновій, писарями - Покорський Іван, Покас Григорій, Роговський Петро, Борсук Зіновій, Миткевич Андрій, осавулами - Закревський Осип, Барановський Степан.

Козелецькими сотниками були Жила Петро, Підвисоцький Олексій, Барановський Степан, Руголь Павло, остерським – Солонина Іван, київськими – Жила Прокіп, Гудима Павло [862, 4], Гудима Михайло [225, 1], моровськими – Негруля Петро, Солонина Іван, носівським – Шаула Карпо, бобровицькими – Журба Роман, Косташ Матвій, гоголівськими – Солонина Олександр, Шафонський Филімон, Пальчинський Антон, кобизьким – Симоновський Петро. До реєстру Київського полку того часу внесено 61 старшина з 44 родин (4 Солонини, Шуми, Жили, 3 Шаули, Барановські, 2 Танські, Мандрики, Закревський, Гудими).

У Полтаві залишилися українські полковники, спочатку представник місцевої старшинської родини Кочубей Василь, поставлений ще при Апостолі, а у 1743 р. його змінив прилучанин Горленко Андрій [1140, 250].

Полковими обозними були Левенець Іван [58, 1] і Руновський Андрій, суддею – Сахновський Григорій [52, 1], осавулами – Сулима Іван, Максимович Іван, Тимченко Данило, Козельський Яків, Магденко Василь [66, 2], Беньковський Дем'ян [66, 1], писарями – Заньковський Григорій, Руновський Андрій, Бачинський Григорій.

Полкові сотні очолювали Кулик Семен, Черняк Іван [56, 1], Штепа Григорій, Фідровський Ярема, Решетилівську – Бузановський Семен, Старосанжарську – Згурнос Іван, Заньковський Іван [68, 1], Санжарську – Левенець Дмитро, Афанасієв Григорій, Сулима Петро, Вольховський Ілля, Магденко Андрій [60, 1], Білицьку – Кот Павло, Тройницький Петро, Кобиляцьку – Янович Максим, Сокологорську – Червецький Яків, Царичаську – Бабанський Йосип, Кущинський Іван [55, 1], Орлянську – Псьол–Дяченко Григорій, Тель Григорій, Лаврінович Данило, Осовицький Іван, Старосамарську – Могилевський Дмитро, Зуй Максим, Берзан Іван, Кишенську – Потоцькі Тиміш і Василь [69, 1], Маяцьку – Лисняк Василь, Штепа Гаврило, Гаврилів Василь, Марченко Василь, Нехворощанську – Слоновський Каленик [64, 1], Сулима, Келебердинську – Іван (1739), Козельський Микита, Переволочанську – Вовк Осип. Усього у Полтавському полку того часу відомо 99 урядників з 77 родин (4 Сулими, 3 Штепи, Козельські, 2 Тарнавські, Тройницькі, Юхименки, Тимченки, Семенови, Руновські, Руденки, Дяченки-Псьоли, Потоцькі, Могилевські, Магденки, Левенці, Заньковські, Глоби, Гегели).

Гадяцькими полковниками були Галецький Петро, Розумовський Василь, Крижановський Антін. Полковими обозними були Биковський Василь і Родзянка Іван, суддями – Биковський Василь, Родзянко Іван, Война Федір, писарями – Ситенський Яків, Биковський, Колодяжний Яків, осавулами – Ситенський Осип [35, 1], Богаєвський Олексій, Ковалевський Василь.

Полкові сотні очолювали Пирятинський Петро, Манко Іван, Станіславський Герасим, Ситенський Федір, Малиновський Осип, Манько Іван, Котельвенську – Гнедич Осип, Зашаловський Юхим, Матюшинський Іван, Гнедич Петро, Лютенську – Засядько Данило і Шостак Ілля, Веприцьку - Покотило Григорій, Масюк Прокіп, Рахівську – Зеленські Семен і Павло, Ковалівські – Лесевич Данило, Кир'яків Петро, Зіньківські – Бантиш Костянтин, Жадьки Данило, Михайло і Федір, Бутовичі Іван і Лук'ян, Грунську – Милорадович Семен [1126, 480], Комишенську – Яценко Іван, Антонович Павло, Золотаревський Павло, Михайловський Семен, Опішнянські - Дем'янович Андрій [333, 1], Панченко Артем, Руновський Максим, Биковські Лев і

Юрій, Момонтів Федір. У цей період відомо 80 старшин з 63 родин Гадяччини (5 Жадько, 4 Зеленські, 3 Ситенських, Биковські, Бутовичі, 2 Милорадовичі, Манко, Засядьки, Гнедичі).

Миргородський полк з 1737 р. очолював Капніст Василь (додаток Д. 46.), а з січні 1752 р. полковником став Остроградський Федір. Полковим обозним був Москов Федір, суддями Остроградський Федір, шляхтич гербу «Вонж» Козачинський Федір, писарями – Тихонович Федір, Козачинський Федір, Зажиховський Петро, Галятовський, осавулами – Волевач Антін, Кальницький Тихін, Білошицький Іван, Родзянко Семен, Байрак Данило, Зарудний Василь.

Полковими сотниками були Зарудний Василь [254, 1], Висоцький, Ляхович Матвій, Забіла Кирило, Попатенко, богацькими – Степанович Йосип, Сандул Іван, Стефанович, Сидорів, хорольським – Родзянко Ярема [549, 1], яресківськими – Лоевський Михайло, Гаврилів Федір, Попатенки Степан і Опанас, голтв'янськими – Сежченко Іов, Остроградський Василь, остапівськими – брати Базилевський Григорій і Федір, шишацькими – Москов Федір, Яковенко Федір, білоцерківськими – Базилевський Іван, Жученко Василь, сорочинськими – Охрімович Федір, Дем'янович Андрій, Гончаренко Петро, кременчуцькими – Ілляшенки: Гаврилів Федір, Гавриленко Яків, Федорович Гаврило, уцтавицькими – Тимошенко Василь, Ламан Дмитро, Каракаш Кирило, Карась Остап, Дембровський Михайло, потоцькими – Сахатов Юрій і Шутенко Ілля. Цибулівською сотнею керували Дахно Данило, Корчевський Костянтин, Ковальчук Іван, Звенигородський Давид, Байрак Данило, Архангелородською – Звенигородський Давид і Чечель Осип, Крилівською Рудь Григорій.

Загалом у полку відомо 103 старшини з 84 родин (5 Базилевських, 4 Остроградські, 3 Родзянки, Попатенки, Ілляшенки, 2 Москаленки-Стефановичі, Майбороди, Коденці, Зарудні, Замиздрі, Волошини).

Лубенським полком 21 рік керував Петро Данилович Апостол [385, 3], якого у 1757 р. змінив Іван Кулябко, який попередньо був 20 років полковим обозним у цьому полку. Крім Кулябки Івана, обозними були Жуковський Іван, Маркович Іван, Кулябка Василь. Полковими судьями були Максимович Семен, Павловський Андрій (з інтендантів семінарії Троїцького Сергієвого монастиря), Кулаковський Василь, Стефанович Василь, писарями – Столпановський Семен, Шкляревич Опанас, Дергай Федір, Страховський Андрій Степанович, Корнієвич Яків, осавулами – Троцький Петро, Гонцевський Іван, Корсун Степан, Зарудний Федір, Слюз Семен, Рвачевський Радіон, Прийма Семен, Манджос Григорій.

Полкові сотні очолювали Кулябка Іван, Скаржинський Михайло, Значко-Яворський Карпо, Пуковський Іван, Прийма Семен, Савич Василь, Яблунівську – Стороженко Степан, Чернецький Олексій, Пирятинські – Колатевський Григорій, Огранович Михайло, Оріховський Іван, Снітинську – Максимович Петро, Жуковський Іван, Хмельовську – Шкляревичі Андрій і Петро, Горошинську – Довгий Григорій, Городиську – Петровський Пилип, Чорнусівську – Троцький Петро, Христич Клим, Сенчанську – Криштофович Тиміш, Лукомську – Піковці Іван та Степан, Ореховський Михайло, Глинську - Крижановський Антін і Світ Павло, Смілянську – Савицький Григорій, Губар Павло, Довгий Григорій, Громека Григорій, Роменську – Марковичі Семен і Іван, Чигриндубравську – Булюбаш Іван

та Бутовський Олександр [253, 1], Лохвицькі – Стефанович Василь, Огранович Іван, Стефанович Василь, Коченевський Кирило, Момонтів Федір, Нельговський Василь, Лукашевич Василь. В полку цього часу відомі 87 старшин з 63 родин (7 Ограновичів, 3 Жуковські, Шклревичі, Максимовичі, Кулябки, 2 Христичі, Булюбаші, Страховські, Савицькі, Піковці, Петровські, Оріховські, Марковичі, Криштоповичі, Бутовські).

Переяславський полк 25 березня 1736 р. очолив Богданов Михайло Самсонович, але через три роки полковником став Сулима Семен. Полковими обозними були Коломійченко Лукаш Васильович, Сулима Семен, Безбородько Семен [1136, 311], Кулябко Іван, полковими суддями – Черняхівський Павло, Безбородько Семен [1136, 312], Лесеневич Костянтин, Канієвський Яким, писарями – Лисеневич Костянтин, Дем'янович Ничипір, Канієвський Яким, Туманський Василь (додаток Д.49.), Карлицький Степан, Черняхівський Гаврило, осавулами – Лукашевичі Григорій і Лука [231, 1], Пилипенко Яків.

Першу полкову сотню очолювали Копцевич Семен і Пилипенко Іван [365а, 1], другу – Гулак Іван, третю – Киселівський Федір, Басанську – Нестелій Іван, Баришівську – Лизокевич Григорій і Афендик Давид [1121, 443], Воронківську – Сулима Матвій, Гельмязівську – Тоцький Йосип, Терехтемирівську – Киселівський Федір, Гриневичі Сава і Михайло, Леплявську – Левицький Іван, Бубнівську – Базилевич–Кулябка Федір, Максимович Іван, Піщанську – Кандиба Петро і Жила Іван, Домонтівську – Платковський Яків, Золотоніську – Леонтович Костянтин, Кропивненську – Дараган Петро, Іркліївську – Требинський Олексій і Завойко Павло [686, 101], Канівецьку – Лебединський Іван, Яготинську – Лукомський Степан, Канаровський–Соха Олексій, Славатинський Федір, Бориспільську – Забіла Юрій Юрійович, Березанську – Безбородьки Семен і Петро [1136, 312], Дмитрашко–Райча Василь, Лялька Іван.

У полку було 143 старшини з 124 родин (4 Афендики, 3 Пилипенки і Дарагани, 2 Безбородько, Черняхівські, Требинські, Тоцькі, Сулими, Прохоровичі, Лукашевичі, Леонтовичі, Кандиби, Гулака, Кулябки, Гриневичі).

Швидко розросталась неурядова старшина. Так, 1763 р. у Війську Запорозькому було 221 (із них лише 139 служив) бунчукових, 329 (239 служили) військових, 722 (548 служили) значкових товаришів [1272, 35–43]. Загалом неурядова старшина складала 1275 чоловік, із них служили 1006 (79 %)

За гетьманування Розумовського повністю відродилося звання і набуло широкого вжитку призначення військовим товаришем.

Усього в полках було різних урядовців і службовців 1879, окремо ще 550, абшитованої старшини 233 у полках і 16 окремо. Разом з 206 старшинськими дітьми, що не служили і 1326 відставними старшинами вони склали 4210 чоловіки (5,8 відсотка від загальної чисельності козаків). Категорія старшини, яку ми розглядаємо нараховувала 245 урядів (не включаючи генеральних). За весь період 1734-1763 рр. на цих посадах вдалося виявити 963 урядовці.

З попереднього періоду вдалося встановити долю 297 родин: з них зберегли вплив 220 родин. Втратили уряди 79 родин. Серед них до старовинних козацьких родин належали Берло, Бурляї, Лісницькі, Нечаї, Гречані, Рославці, Раковичі, Новаковичі, Рустановичі, Сангурські, Таранухи, Товстоліси, Цесарські,

Черушинські, Шираї, Шашкевичі.

Випадання родин з старшинського середовища було пов'язане і з вигасанням роду. Так, сотник кобиляцький (?–1712–1730–?), осавул полковий полтавський (?–1722–1725–?) і наказний полковник (1727, 1730) Сава Михайлович Тарануха (?–1677–1730) [6, 52] разом з дружиною Феодосією Данилівною N [574, 140] мали п'ять доньок, заміжніх за Павлом Степановичем Козельським, Єфросинія була заміжня двічі, а саме: за Василем Зарудним, сотником миргородським і Петром Ломиковським, бунчуковим товаришем, Мар'яна – за сотником кобиляцьким Максимом Яновичем, Марія – за священником Іваном Гординським. Чоловічого продовження ця гілка роду Таранух не мала.

Однією з причин була відсутність представників чоловічої статті належного віку. Старші сини Данила Лісницького, онуки Григорія, які були сотниками померли, а молодші значковими товаришами у віці в Шишаках і Уцтавиці [137, 469]. Син сотника Романа Микола, який згодом триматиме Шишацьку сотню (1765–1772) народився в 1732 р. [1285, 173], тобто був ще дуже молодим.

Іноді спадкоємці того чи іншого старшини йшли до монастирів. Так, після смерті сотника золотоніського Переяславського полку Антона Черушинського його син Федір прийняв постриг в монастирі і став ченцем Ераксом, донька Пелагея вийшла заміж за Костянтина Леонтовича, якому перейшов як уряд сотника, так і всі володіння Черушинських у сотні.

Зафіксований і перехід представників роду на Правобережжя і як його наслідок відсутність серед старшини представників цієї родини. Так, нащажок відомого полковника часів Богдана Хмельницького [899, 16] Карпо Дмитрович Бурляй ще був писарем полковим переяславським наказним (1730) і володів с. Мельниками Іркліївської сотні, а вже його сини перейшли на Правобережжя до батьківських маєтностей, а саме: Іван до сс. Карапиші і Тупики, а Михайло в с. Мисайлівку Богуславського староства.

Деякі родини залишалися на рівні неурядової старшини – бунчукових, військових і значкових товаришів. Рустановичі повернулися в священницьке середовище [687, 6], зберігаючи шлюбні зв'язки з полковими старшинами Лукашевичами, сотниками Леонтовичами і маючи своїх представників у середовищі значкових і військових товаришів [456, 55 зв].

Син полкового судді Івана Берло Андрій пішов у священницьке середовище, став протопопом переяславським, онуки – Іван Васильович (?–690–1761) з наказного сотника воронківського (1728, 1730) отримав чин бунчукового товариша (з 1737.21.02), Григорій Данилович – “певчий Высочайшого двора” (1733), Іван Андрійович був військовим канцелярсом ГВК (1747–1765.22.12.).

1735 р. помер колишній суддя полковий переяславський (1724–1729) Семен Іванович Новакович (?–1679–1735). Його дружина Горпина Романівна, мабуть, із Забузьких (1697–1765–?) залишилася з неповнолітніми синами, з яких старший Федір Семенович (1722–1769) розпочав службу з 1740 р., став значковим товаришем, потім з 1752 р. військовим, а в 1768 р. був абшитований бунчуковим товаришем.

Повернули уряди 97 родин, представники яких не фіксуються за гетьмана Апостола. Серед них були представники родин, які мали досить значний вплив у попередні періоди – гетьманських родин Наливайок, Дорошенків, Скоропадських,

полковничих – Дмитрашків-Райчів, Кривоносів, Силичів, Джулаїв, Лобод, Дубин, Жоравок, Третьків, Журманів, Жученків, Громек, Момотів, Мурашок, Чечелів, генеральної старшини – Ломиковських, Мокрієвичів, Зарудних, Лучченків, Шило, таких впливових старшинських родин як Кониських, Маньківських, Масло, Манжосів, Завойок, Звенигородських, Конаровських–Соха, Карасів, Киселевських, Парпурів, Рубців, Полетик.

Відсутність втрат уряду за політичними мотивами, а також повернення значної частини козацьких родин, які мали великий вплив у попередній період ще раз підтверджує лояльність російської адміністрації щодо козацтва у цей період при збереженні свого абсолютного керівництва.

262 нові в старшинському середовищі родини потрапили туди різними шляхами. Найбільший приплив відбувся з старовинних козацьких родин, на другому місці стояли священницькі родини, серед яких слід відзначити Войн, Оріховських, Голятовських, Значко-Яворських, Сенют, Миткевичів, Карлицьких, Чернецьких. Посилився приплив у козацькі старшину заможних міщан. Серед них представники київської міщанської верхівки Александровичі, Биковські, Гудими, прилуцького міщанства Гуленки, переяславського Капцевичів, миргородського Козиненки. Через військові заслуги потрапляли в старшину виходці із Запоріжжя Грива, Негруля, з компанійської старшини Ясликовські, Штепи, Слобожанщини – Моцоки. З'явилися і виходці з Правобережжя Скаржинські, Білошицькі, «греческой концистории, но польской породы» [491, 2] Кондискалови, сербини з національних формувань, які служили в Російській імперії – Божичі, нащадки воходців з Балкан Волошини, Косташи, Ламани. Продовжували поповнювати старшинські роди вихрести з єврейства – Крижановський, переяславські греки Костянтинівичі. Продовжував існувати і канал призначення старшини з російських офіцерів – князь Хованький, Радищев.

6.5. Старшина в умовах ліквідації полково–сотенного устрою

1764–1782 рр. були роками остаточної ліквідації залишків Гетьманщини. Особливого удару полково–сотенній організації нанесло відродження повітів і утворення їх адміністративних органів управління. Розпочався перехід кадрів із полкових структур до земських. Генеральна старшина не змогла протидіяти цьому процесу, а полкова урядова і особливо неурядова старшина активного у нього включилася. До генеральної старшини належали обозний Кочубей Семен Васильович (1751.15.10–1779.13.12.), судді Журман Ілля Васильович (1756–1782) і Дублянський Олександр Павлович (1762.8.03–1782), писар Туманський Василь Григорович (1762.8.03–1767–?), осавули Жоравка Іван Тимофійович (1758–1781), Скоропадський Іван Михайлович (1762.8.03–1781), хорунжий Апостол Данило Петрович (1762.8.02–1767) [489, 1], бунчужні Тарновський Яків Степанович (1762.8.03–1779) [357, 1], Закревський Осип Лук'янович (1762.8.03–1763)

Усього дев'ять родин входили до вищого керівництва козацтва, яке погоджувало свої кроки з президентом Малоросійської колегії Потьомкіним. До цих родин належали Кочубеї, Журмани, Дублянські, Туманські, Жоравки, Скоропадські, Апостоли, Тарновські і Закревські. Як бачимо, дві з них (Скоропадські і Апостоли)

репрезентували родини попередніх гетьманів, родина Кочубіїв з їх родичами Дублянським символізувала вірність російському престолу і несла антимазепинське ідеологічне навантаження, Закревські входили до родинного клану Розумовських.

Таблиця 6.5

Шлюби і посади дітей останнього гетьмана (за станом на січень 1788 р.)

Наталія	38 р. дійсний камергер Микола Загрязмін
Олексій	у 36 р. дійсний камергер графиня Варвара Петрівна Шереметєва
Лизавета	35 р. генерал-поручик, граф Петро Апраксін
Петро	у 34 р. генерал-майор (з 1780) Софія Степанівна Ушакова, донька сенатора
Ганна	31 р. дійсний камергер Василь Васильчиков
Параска	30 р. генерал-поручик, генерал-губернатор Рязанський Іван Гудович
Андрій	Камер-юнкер, у 28 р. посол у Данії
Лев	у 26 р. полковник (з 1782) Старооскольський
Григорій	у 25 р. полковник Санкт-Петербурзький
Іван	у 24 р. генерал-ад'ютант

Як бачимо, лише один шлюб із зросійщиною старшинської родини за походженням Гудовичів, всі ж інші із петербурзькою знаттю. Якщо «блискавична кар'єра за Петра III ще одного українця – Андрія Гудовича викликала у гетьмана похмурі передчуття» [1030, 79], то уже їх діти знайшли спільну мову, і, як бачимо, пошлюбилися.

Приклад гетьмана був дороговказом і іншим старшинським родам. Так, і йшов би шляхом упадку, типовим для багатьох козацько–старшинських родин, рід Журман, коли б бунчуковий товариш Ілля Васильович Журман не одружився з Гафією Давидівною Стрешенцовою.

Його прадід Дмитро Журман був осавулом полковим стародубським ще при Рославці (1669), обозним при Жоравці, наказним полковником при Миклашевському (1705, 1706) [650, 6]. Прозваний Турчиненком за те, що дев'ять років знаходився у турецькій неволі (В.Модзалевський вважав, що до 1669 року, хоча даних про нього ми не маємо і між 1672–1688, тобто 14 років) [1241, 60]. У 1714 р., будучи вже досить старим, «в городе Стародубе, по рынку здоров'я ходячи, нечаянною смертию межъ коморами скончался». На той час син від першого шлюбу Матвій уже помер. Залишилися вдова Марія Дячиха (згодом вийшла за кравця Германа Синяка), донька від другого шлюбу Олена, що у цьому році одружилась з Василем Моцарським і онуки по Матвію: Василь, Михайло, Григорій, Іван. Завдяки тому, що становлення Василя Журмана відбувалось ще під патронатом впливового діда він став товаришем полку Стародубського (1710), значний військовий товариш (1718), значковий товариш (1723). Шлюб також був достатньо вдалий з донькою сотника почеповського Івана Губчиця Єфросинією. Інші ж брати відомі як козаки. У 1729 р. Василь Матвійович помер, залишаючи малолітнім сина Іллю і доньку Олену. Вдова одружується вдруге з бунчуковим товаришем Іваном

Семеновичем Лашкевичем. Це дозволяє Іллі залишитися на «верху» гетьманського суспільства: у 1739 р. він став військовим канцеляристом ГВК, а вже через шість років бунчуковим товаришем. Шлюб з Стрешенцовою і постійні поїздки до Петербургу дозволяють отримати уряд генерального судді.

Шлюб Василя Туманського з донькою генерального судді Федора Лисенка Уляною підняв цей рід до вершин козацької ієрархії. Вважається, що рід бере початки з духовного середовища Правобережної України. Шляхтич Тиміш з синами Федором, Петром і Григорієм перейшли на Лівобережжя у Переяславський полк. Останній став священником, а потім протопопом у Басані. Мав п'ять синів і доньку. Старший Василь народився близько 1718–1720 рр. і пішов на навчання до Києво-Могилянської академії. Після навчання став полковим канцеляристом переяславським, згодом переходить до ГВК, а під час слідства над старшим військовим канцеляристом Холодовичем виконував його обов'язки (1748). Зайняв посаду полкового писаря переяславського (1750–1751), а потім знову повернувся до ГВК уже старшим військовим канцеляристом. На цій посаді отримав чин бунчукового товариша і 1762 р. затверджується генеральним писарем [1270, 239].

Полковник Петро Мартинович Юркевич 31.12.1780. отримав звання генерал-ад'ютанта. Сини генерального підскарбія Михайла Васильовича Скоропадського Петро став ротмістром, Яків (одружений з Євфросинією Осипівною Закревською) майором лейб-кирасирського полку. Його ж син Петро був записаний до лейб-гвардії Ізмайловський полк, донька Катерина в кінці 60-х одружилася з Олександром Семеновичем Хвостовим (бригадир у 1788 р.).

Доньку Настасію генеральний суддя Дем'ян Оболонський одружив з Костянтином Тіньковим, майбутнім надвірним радником (1787), правнуком стольника петровських часів Микити Леонтійовича. Поселилися вони в с. Купчичах на Новгород-Сіверщині і, звичайно, що син їх Василь вже в 15 років був підпоручиком лейб-гвардії Ізмайлівського полку [1241, 95].

Фіксуються лише поодинокі випадки повернення на козацькі посади, тих хто розпочав службу у російських структурах. Так, Влас Жураковський, ставши квартирмейстером лейб-гусарського Гольшанського полку, повернувся в Гетьманщину (1762 р.) отаманом сотенним роменським [602, 5].

Почастішали одруження чоловіків з росіянками. Син обозного полкового чернігівського Іван Михайлович Сахновський одружився з донькою підполковника Устиною Петрівною Веткович. До племінниці Григорія Теплового сватався і одружився суддя полковий стародубський Кирило Лобисевич. Після його смерті у 1757 р. удова Гафія Єгорівна вийшла вдруге за Івана Андрійовича Миклашевського [1242, 180].

Проте у старшинському середовищі залишалися досить сильні автономіські тенденції, які особливо проявилися під час укладення наказів до катеринської комісії. У Ніжині проурядовий наказ місцевого земського судді Лавріна Селецького підтримали лише 6, а проти виступило 55 шляхтичів. Вони підготували свій наказ депутату Григорію Долинському. Частина непокірних була заарештована і військовий трибунал виніс 35 смертних вироків і 3 позбавив урядів. 14 цивільних засуджені на довічне заслання, 4 – до позбавлення рангу. Після цього 17 шляхтичів ніжинських (і приєднаних до них батуринських) підписали запропонований наказ

Селецького. Вони представляли родини Забіл, Кулаківських, Левицьких, Тарасевичів, Сердюків, Селецьких, Врасашевських, Базилевичів, Камінських, Песцевичів, Виридарських, Шашкевичів, Гриценків і Часників.

У гетьманській столиці на виборах «из вельмож толко Кочубей, и один простой старикъ судья генеральной Дублянский были, протчия жъ, как то: судья генеральной Журманъ, писарь генеральной Туманской и генеральной Асавуль Скоропадской, которой отъ обохъ здесь собраній, как признанной патриотъ и любитель волности, и стародавнихъ правъ выбранъ въ депутаты, не было...заболели и отъпросились въ отпускъ для лутчаго воздуха, ища темъ народу показать, что они от всего удаляются», – писав Румянцев [1167, 327].

Проте під самим наказом є підпис Осипа Туманського, правда, не як писаря генерального, а як колезького асесора. З відомих родів Гетьманщини підписались Данило Бутович (військовий товариш), Петро Забіла (бунчуковий товариш), Прохір Забіла (військовий товариш), Василь Кулябка (підкоморій роменський), Стефан Кулябка (бунчуковий товариш), Петро Максимович (значковий товариш), Туранський Іван (бунчуковий товариш). Бачимо серед підписчиків і сотенну старшину: писаря сотенного кролевецького Івана Сердюкова, хорунжого сотенного ямпільського Якова Лазаревича, возного сотні Кролевецької Івана Рубахи.

Останнім ніжинським полковником був Жураховський Андрій. Обоз очолювали Сердюков Юрій і Кадигроб Василь, полковим суддею був Базилевич Петро, писарями – Базилевич Петро, Карпинський Степан, Уманець Іван, Романовський Іван, Лазаревич Роман, осавулами – Кленус Григорій, Григорович Дмитро, Кулаковський Кирило, Тарасевич Данило, Кониський Іван, Александрович, Михайловський, Коробка Іван, Омельянович Григорій, Приймаків Пилип, Павловський Олексій, Оболонський Петро, Костенецький Осип, Григоровський Іван . Всього до реєстру включені 2 обозних, 2 судді, 6 писарів, 15 осавулів, 7 хорунжих

На чолі Ніжинських сотень були Володьковський Яків, Сердюков Юрій, Романовський Василь, Веркіївську – Виридарський Іван і Армашевський Сидір, Івангородську – Григоровський Іван і Забіла Іван, Борзненських – Риба Микола, Забіла Федір, Виридарський Олексій, Панюта Семен, Прохорівської – Григорович Григорій, Вороніжської – Богаєвський Микола, Хильчевський Тиміш, Коропської - Христофоров Роман, Сидорський Микита, Новомлинської – Кошелєв Кирило і Глушневський Осип, Батуринської – Смяловський Микита, Шаповалівської – Сохацький Семен і Псьол Петро, Кролевецької – Огієвський Максим і Коханья Федір, Глухівської – Славський Олександр, Янишпільської – Уманець Василь Васильович, Поповської – Богданович Василь, Конотопської - Фіалковський Іван, Колоша, Торанський Андрій, Дивицької – Селецький Іван, Забіла Володимир, Олишишівської – Пригара Василь. Загалом є документальні свідчення про 56 сотників з 47 родин (3 Забіли, Шишкевичі, 2 Уманці, Сохацькі, Селецькі, Григоровичі, Виридарські).

Усього до реєстру Ніжинського полку внесено 83 урядових старшини з 67 родин (3 Уманці, Забіли, Шишкевичі, 2 Тарасевичі, Романовські, Армашевські, Жураховські, Кулаковські, Костенецькі, Сохацькі, Селецькі, Григоровичі, Виридарські).

У Стародубі вперше в історії козацтва Гетьманщини на чолі полку став князь Хованський Юрій Васильович (1763–1767). Службу розпочав у 1744 р. сержантом у лейб-гвардії Преображенському полку, став вахмістором, корнетом (з 1753), секунд-ротмістром (з 1761), ротмістром (з 1762), полковником стародубським (з 4 вересня 1763). Хованського змінив Миклашевський Михайло [1124, 244], а потім полковниками були два представники родини Завадовських: Іван Васильович і Яків Васильович. Обозну службу очолювали Рославець Василь і Лайкевич Кіндрат, судьями полковими були Лишень Петро, Косач Петро, Дівович Олексій, писарями – Федорович Степан, Жданович Іван, осавулами – Гаєвський Григорій, Панківський Федір (У листопаді 1767 р. полковий осавул Панківський отримав чин бунчукового товариша, а його рангові маєтності були передані до Генеральної скарбової канцелярії), Михайловський Григорій, Великошапка Григорій, Витвицький Василь, Плишко Федір. До реєстру старшин полку занесені по три обозних, суддів, писарів, 9 осавулів, 5 хорунжих.

Полковими сотниками були Гром Василь, Семека Яків, топальськими – Рубець Василь, новоміськими – Силевич Федір, Горлянкевич Дем'ян, новгородські – Рачинський Андрій, Галецький, мглинські – Покорський-Жоравка Павло, Кореневський Павло, шептаківським – Худорба Архип, погарським - Лобко Яків, почепськими – Дівович Олексій, Булашевич Олексій, Аршук Мойсей, бакланськими – Косач Григорій [243, 1], Ноздря Микола. Відомі 26 сотників з 22 родин (2 Соболевських, Селевичів, Семак, Рубців). Всього в полку зареєстровано 50 урядових старшин з 43 родин (2 Соханські, Гаєвські, Косачі, Соболевських, Селевичів, Семак, Рубців).

Увесь період на чолі Чернігівського полку стояв Милорадович Петро [245, 1]. У 1769 р. полковим обозним став Тризна Андрій. Полковими судьями були Сахновський Іван і Бакуринський Яків [197, 1], писарями – Бакуринський Яків і Рашевський Яків [1252, 63], полковими осавулами – Каневський Петро, Павловський Василь, Сахновський Іван, Бакуринський Семен, Круп'янський Яків, Лисенко Андрій, Долинський Іван, Посудевський Петро. До реєстру внесено 2 обозних, 3 судді, 3 писарі, 4 осавули, 4 хорунжі.

Полкову сотню очолювали Стоїнський Семен, Тризна Яків, Кам'янецький Петро, Киселівську – Ширшанович Іван, Демидовський Іван, Березнянську – Сахновський Павло, Волинську – Журба Іван і Лисенко Василь, Городнянську – Харченко Ничипір, Роїської – Круп'янський Яків і Нехаєвський Іван, Седнівську – Римша Федір, Дубовик Федір, Любецьку – Силич Василь, Посудевський Іван, Посудевський Федор, Посудевський Іван, Репчинський Семен, Корицький Матвій, Сипига Василь, Вибельську – Тризна Петро, Білоусівські – Товстоліс Семен, Корсун Василь, Красовський Василь, Менську – Бобир Іван і Селиванович Костянтин, Понорницьку – Брежинські Богдан і Петро, Синявську – Жуковський Максим, Столенську – Бобир Роман, Слабинську – Будлянський Трохим і Тризна Петро, Сосницьку – Шишка Йосип, Станіславський Омелян, Лисянський Петро. В цей період відомі 42 сотники з 34 родин (3 Тризни, Сахновські, 2 Посудевські, Бобирі, Брежинські, Дубовики). У Чернігівському полку встановлено 56 урядових старшин з 43 родин (6 Сахновських, 3 Тризни, 2 Лисенки, Бакуринські, Посудевські, Бобирі, Брежинські, Дубовики).

Лише наказні полковники протягом 1763–1772 рр. були у Прилуках (Галаган Іван [1137, 318], Горленко Петро [1140, 250], Тарновський Іван). З 1773 р. до ліквідації полку на його чолі стояв Якубович Олександр. Полковими обозними були Лукомський Стефан, Тарновський Петро, Огронович Яків, Кисіль Яків, Умен Микита, писарями – Ягельницький Іван і Галенковський Андрій, суддями – Романович Іван, Равич Олександр, Александрович Яків, осавулами – Занькевич, Кисіль Яків, Білецький–Носенко Семен, Мазаракій Григорій, Умен Микита, Яновський Яків. По три обозних, судді, писарі, 6 осавулів, 6 хорунжих.

Полковими сотниками були Свирський Федір, Гудима Григорій, Якубович Дем'ян, переволочанськими – Лукомський Степан і його син Степан [106, 1], першоварвинським – Жила Осип, друговарвинськими – Троцина Фаддей і Магеровський Яків [612, 5], журавськими – Тарновський Петро і Лукомський Іван, іваницькими – Минецький Андрій, Стороженки Данило і Григорій, ічнянськими – Романовичі Іван і Петро, корибутівськими – Соколовський Роман, Журахівський Влас, Воротиляк Степан з сусідньої Роменщини, красноколядинським – Минецький Іван, монастирищанськими – Романович Петро і його син Михайло, срібнянськими – Часник Олександр і Кисіль Андрій. З 25 сотників 3 Романовичів, 2 Стороженків, Лукомських, Минецьких, Тарновських (всього 19 сотницьких родин). Усього в полку відомо 45 урядових старшин з 35 родин (3 Романовичів, 2 Якубовичі, Мазаракії, Киселі, Александровичі, Стороженки, Лукомські, Минецькі, Тарновські).

Київський полк у 1769–1770 рр. як командир полку очолював бунчуковий товариш Шаула Андрій, потім влада переходить до виходців з Переяславського полку. Полковниками стали Безбородько Олександр [1136, 312], а у 1779 р. – Лукашевич Лука [442, 1]. Полковими обозними були Борсук Зіновій, Барановський Стефан, Солонина Іван, суддею – Барановський Степан, писарями – Катеринич Семен і Радченко Парфен, осавулами – Закревський Опанас, Шум Федір, Туманський Федір, Гонтаревський Іван, Прудченко Юхим, Пилипенко Федір, Гроховський Іван, Прудченко Григорій, Солонина Микола. До реєстру внесені 2 обозні, 1 суддя, 2 писарі, 6 осавулів (з них двоє Прудченків), 5 хорунжих (з них двоє Шумів).

Козелецьку сотню очолювали Шум Павло і Десенко Микита, Остерську – Псьол Михайло з Полтавщини, Київську – Солонина Михайло, Гудима Іван, Заборовський Яків, Носівку – Шаула Іван, Моровську – Борщевський Козьма, Бобровицьку – Косташ Олександр, Гоголівську – Мазаракій Яків, Кобизьку – Симоновський Данило, Романовський, Мандрика Яків, Олишівську – Шрамченко Василь і Пригара Василь, Бориспільську – Афендик Максим і його син Корній [191, 1], Мринську – Журавський Сидір. Всього відомо 20 повних і 1 наказний сотник, з яких 2 Гудим, Косташів, Солонин і Шаул. Всього представники 17 сотницьких родин. Виявлено 38 урядових старшин Київського полку з 30 родин, серед яких 4 Шуми, 3 Шаули, Солонини, 2 Прудченки.

Обозними Полтавському полку були Сахновський Григорій і Беньковський Дем'ян, суддею – Могилянський Василь, осавулами – Лукашевич, Магденко Степан, Бурлановський Василь, Руновський Іван, писарями – Білуха Петро, Янович Федір [495, 1], хорунжими – Буцький Іван, Старицький Григорій, Лаврентієв Семен, Кулик Степан. Всього зареєстровано 4 обозних, 2 судді, 3 писарі, 7 осавулів та 5 хорунжих.

На чолі полкової сотні стояли Жученко Василь, Вовковняк Ілля [65, 1], Великобудичанської – Сулима Павло, Решетилівської – Бузановський Харлампій і Колошинський Василь, Кобиляцької – Могилевський, Царичанської – Руновський Олексій [100, 1], Нехворощанської – Синьогуб Леонтій, Китайгородської – Вишневецький Тиміш, Келебердинської – Могилянський Федір і Флоринський Іван, Переволочанської – Гегела Ілля. Всього відомо 21 сотник з 19 родин. У полку відомий 41 урядовець з 32 родин, з яких 3 Магденки, Руновські, 2 Сахновські, Марченки і Могилевські.

У Гадячі на чолі полку стояли Тарновський Іван, а з 1777 р. – серб Пламенець Родіон. Полковими обозними був Руновський [490, 1], Ситенський Осип [35, 1], Лесеневич Данило, Манько Іван, Станіславський Герасим, судьями – Лесевич Данило, Сливицький Степан, Пирятинський Василь, писарями – Ковалевський Василь, Троцький Дмитро, Сливицький Степан, Савич Микола, осавулами – Ставицький Федір, Навроцький Михайло, Кондискалов Андрій, Вітвицький Василь, Янів Степан. Відомі п'ять обозних, три судді, чотири писарі, п'ять осавулів, чотири хорунжих, 40 сотників з 27 родин, з яких: чотири Золотаревські, три Калатури і Бутовичі, двоє Станіславських, Манків, Лесевичів, Кириаків, Биковські, Жадько.

Сотниками полковими були Станіславський Микола, Велецький Михайло, Жацький Федір [332, 1], Калатура, Милорадович Семен [1126, 480], Пирятинський Петро, Станіславський Микола, Ситенський Федір, Велецький Михайло, лютенським – Порохневський Лев, куземинським – Дрофановський Петро, веприцьким – Калатура Гаврило, ковалівськими – Лесевич Олександр [333, 1], Дем'янович, Кир'яків Іван, зінківськими – Кодинець Антін, Бутович Олександр, Соколовський Опанас, Бутович Іван, грунськими – Бразул Василь і Дрофановський Петро, комишнеськими – Трояновський Іван, Золотаревські Гаврило і Василь, опішнянськими – Руновський Пилип, Калатура Кирило, Балясний Пантелеймон.

Усього в Гадяцькому полку в цей час відомі 57 урядових старшин з 38 родин, серед них: 4 Золотаревські, Бутовичі, 3 Калатури, Бутовичі, 2 Станіславських, Манків, Лесевичів, Кириаків, Биховські [34, 1], Жадько, Велецькі, Ситенські, Пирятинські.

Миргородський полк з 1774 р. очолив Заньковський Федір Григорович. Обозними в цей період були Родзянки Ярема і його син Федір, Старицький Василь, судьями – Сахновський Григорій, Ляхович Матвій, Малашевський Петро, Базилевський Федір, писарями – Чарниш Іван і Коропчевський Павло, осавулами – Козиненко Марко, Зарудний Максим, Гавришев Дем'ян, Чарниш Іван, хорунжими – Данилевський Лев, Зарудний Максим, Старицький Василь, Лісницький Микола, Карпаткос Яків. Чотири обозних з яких двоє представників родини Родзянок, п'ять суддів, два писарі, чотири осавули, п'ять хорунжих – всього 20 полкових старшин зафіксовані в реєстрі цього періоду.

Сотниками полковими були Гаркуша Пантелеймон, Павелко Осип, Чарниш Данило, білоцерківським – Базилевський Іван, яресківським – Трощинський Андрій, голтв'янськими – Павелко Осип і Остроградський Володимир, потоцькими – Шутенко Ілля і Довгий Осип, омельницькими – Сахатов Петро і Ляхович Петро, хорольськими – Вишневський і Родзянка Іван [496, 1], сорочинським – Маєвський Семен, шишацькими – Лісницький Микола, Клименко Федір, остапівським –

Базилевський Андрій, уцтавицьким – Гришков Аврам. В реєстрі зафіксовано 32 сотники, з яких 3 наказних. Три родини були спадковими сотницькими протягом цього періоду: Базилевські мали трьох, Остроградські, Родзянки, Ляховичі - по два представники на сотницьких урядах. Загалом у Миргородському полку в цей період відомо 49 урядових старшин з 39 родин, серед яких було четверо Родзянок, троє Ляховичів, Базилевських, Остроградських, двоє Чарнишів.

Лубенським полковником з 1770 р. став Максимович Степан. Обоз очолювали Петровський Пилип, Шостак Андрій, Кулябко Павло, суд – Лук'янович Петро і Ковалевський Григорій, канцелярію – Шнурчевський, Ковалевський Григорій, Лук'янович Петро, Кондратковський Василь, Савицькі Григорій і Василь. Осавулами були Максимович Федір, Рублевський Влас, Максимович Яків, Ільченко Андрій, Значко–Яворський Трохим, Щербак, Мартос Андрій, Лук'янович Петро, Савицький Григорій, Григорович Федір, Манджос Андрій. Всього відомо три обозних, чотири судді, шість писарів, одинадцять осавулів, шість хорунжих.

Полковими сотниками були Значко–Яворський Трохим, Скаржинський Михайло, Значко-Яворський Андрій, Огронович Іван, Кулябка [186, 1], Билин Мойсей, яблунівським – Яблоновський Степан, пирятинськими – Щербак Максим, Плевковський Ісак, снітинськими – Кулябка Павло [184, 1], Долмат Тимофій; Булюбаш Іов, хмельовськими – Тахтаї Данило, Шкляревич Андрій, янишпільським – Корнієвич Іван, горошинськими – Сахновські Петро і Яків, косянтинівськими – Полетика Стефан, Ходоровський Стефан, жовнинськими – Булюбаші Іван і Данило, городиським – Петровський Максим, чорнуськими – Христич Яким, Шостак Григорій, сенчанськими – Криштопенко Пилип і Слюз Павло, лукомським – Мальчевський Іван, глиньським – Щербина Олексій, смілянським – Таран Яків, роменськими – Гайдук Дем'ян, Криштофович Азарій, Бойко Яків, чигриндубравським – Бутовський Данило, лохвицькими – Манко Дмитро, Лукашевич Іван, Огранович Іван. Зафіксовано 49 сотників з 39 родин, з яких троє Булюбашів, Ограновичів, двоє Шкляревичів, Лахновських, Лукашевичів, Кулябок, Криштофовичів, Значко-Яворських. У Лубенському полку в 1764–1782 рр. було 73 урядових старшини з 54 родин, серед них: чотири Булюбаші і Ограновичі, три Кулябки, двоє Шкляревичів, Лахновських, Лукашевичів, Кулябок, Криштофовичів, Значко-Яворських., Шостаки, Щербаки, Скаржинських, Савицьких, Петровських, Максимовичів, Манджосів.

Переяславським полковником з 1768 р. став Іваненко Григорій [1144, 298]. Обоз керувався чотирма старшинами: Канієвським Якимом, Леонтовичем Степаном, Лукашевичем Лукою, Моцок Микола. Полковими судьями були Дараган Петро, Базилевич, Леонтович Василь, писарями – Канієвський Іван, Берло Володимир, осавулами - Пилипенко Федір, Дараган Федір, Лукашевич Лука, Зуб Іван, Іваненко Олександр [1144, 298], Гулак Іван, Гулак Федір. До реєстру внесено 4 обозних, 2 судді, 2 писарі, 7 осавулів (з яких по двоє Гулаків і Лукашевичів), 4 хорунжих.

Полкові сотні очолювали Лукашевич Лука, Констянтинович Христофор, Ілляшенки Степан і його син Петро, Тимофіїв Іван, Базилевич Іван. У Басані сотником був Пилипенко Семен, у Баришівці – Афендик Федір [1121, 443], у Воронкові – Волевач Дмитро, у Гельм'язові – Козловський Андрій, у Терехтемирові - Гриневич Федір, у Лепляві – Левицькі Іван, Микола, Василь, у Бубнові –

Неверовський Петро, у Піщаній – Деркач Іван, Прохорович Іван, Лазаревич Володимир, у Домонтові – Плошкевич Антон, Красовський Михайло, Базилевич Василь. Золотоніську сотню очолювали Леонтович Степан, Козюра Василь, Лукашевич Яків, Кропивненську – Дарагани Антон і Федір, Іркліївську – Красовський Семен, Юзефович Павло, Кононович Олексій, Канівецьку – Ілленко Федір, Куленський Микита, Богдановський Федір, Яготинську – Юзефович Михайло, Березанську – Головачевський Петро. 52 сотник (серед них 3 наказні) з 38 родин (4 Левицьких, Афендиків, 2 Пилипенки, Лукашевичі, Юзефовичі, Красовських, Ілляшенків, Дараганів, Гриневичів, Базилевичів). З 69 урядовців полку 4 Левицьких, Афендиків, 3 Пилипенки, Гулаки, Лукашевичі, Дарагани, Базилевичі, 2 Сулими, Канієвські, Іваненки, Юзефовичі, Красовські, Ілляшенки, Гриневичі. Загалом уряди в полку цього періоду тримали представники 46 родин.

Загалом протягом 1764–1782 рр. на генеральних, полкових урядах і сотниками повними і наказними було 553 старшини (з них 19 повних і 5 наказних полковників) з 383 козацько–старшинських родин: 9 Сахновські, 5 Лукашевичі, Сулими, Левицькі, 4 Базилевичі, Золотаревські, Забіли, Бутовичі, Булюбаші, Афендики, Шаули, Тарновські, Руновські, Родзянки, 3 Гулаки, Гудими, Жураховські, Калатури, Криштофовичі, Канієвські, Дарагани, Базилевські, Мазаракії, Магденки, Ляховичі, Романовичі, Солонини, Петровські, Шостаки, Тризни, Красовські, Кулябки, Максимовичі, Ограновичі, Пилипенки, Романовські, Станіславські, Тарасевичі, Уманці. Ці 10 % (39) старшинських родин – тримали 25,1 % (139) урядів.

Армашевські, Базилевські, Бакуринські, Балясні, Брижинські, Виридарські, Гаєвські, Горленки, Григоровичі, Дубовики, Жадько, Жили, Заньковські, Іваненки, Ілляшенки, Кир'яки, Козинці, Косачі, Ковалевські, Киселі, Значко-Яворські, Закревські, Гриневичі, Воротиляки, Велецькі, Борсуки, Бобирі, Биковські, Александровичі, Корнієвичі, Кулаковські, Лазаревичі, Лисенки, Лукомські, Маньки, Псли, Марченки, Остроградські, Рубці, Павловські, Пирятинські, Посудевські. Прудченки, Селецькі, Селевичі, Скаржинські, Соколовські, Сохацькі, Троцькі, Хильчевські, Шаули, Шишкевичі, Шкляревичі, Якубовичі, Яновські, Яновичі, Юзефовичі, Шрамченки, Чарниші, Стороженки, Старицькі, Соханські, Ситенські, Семека, Савицькі, Михайловські, Минецькі, Манджос, Лесевичі, Косачі мали по два представники на старшинських урядах. Ці 70 родин тримали 140 (25,3 %) урядів.

Навіть побіжний погляд засвідчує появу на політичному небосхилі нових родин, яких раніше на значних козацьких урядах не було. Нові історичні умови (в першу чергу праця бюрократична - канцеляристів) відкривали і нові можливості. Відновлення повітового устрою, а разом з ним і земських судів, підкоморіїв і всього шляхетського інституту з посадою «предводителя» шляхетства дозволяла дітям шляхти взяти реванш не на полі битви, а з чорнильницею і ручкою в руках. Возні сотенні і повітові, різноманітні підканцеляристи і канцеляристи, що дряпалися в гору по шаблям «Табеля о рангах» - заповнили всі установи в Україні. Тепер вони могли і на штатській службі отримати звання значкового, військового чи, навіть, бунчукового товариша.

Бунчуковий товариш в нових умовах конкурував з полковником чином. Так, у 1758 р. на заміщення генеральних урядів були висунуті майже одні бунчукові товариші. На 1-го осавула генерального три бунчукові товариші П.Іскрицький, С.

Томара, І.Жоравка, на 2–го осавула генерального те ж три бунчукові товариші В. Жураковський, В.Кочубей, І.Скоропадський, на писаря генерального бунчукові товариші В.Гудович, Я.Тарнавський, Д.Покорський, на хорунжого генерального бунчукові товариші Г.Гамалія [1138, 440], І.Лизогуб, компанійський полковник Г. Часник, на генерального бунчужного бунчукові товариші Г.Бороздна, П. Чорнолузький [629, 12], компанійський полковник А.Крижанівський (додаток Д.47).).

Чисельність бунчукового товариства була відносно сталою (1733 р. – 112, 1736 р. – 136, 1763 р. – 139 тих, хто служить). Але з часом досить швидко почала розвиватися і збільшуватися така категорія як абшитовані бунчукові товариші (у 1763 р. таких було 39). Після ж 1764 р. ця чисельність як тих, хто служить, так і абшитованих різко збільшується за рахунок того, що це почесне звання Малоросійська колегія [837, 738] надає як військовослужбовцям, так і у штатським особам (в першу чергу у земських, міських та шляхетських установах). Бунчуковими товаришами стають багато міщан (війти, бургомістри), шляхти, яка ніякого відношення до козацтва не мала.

У силу того, що звання бунчукового товариша тепер вище за сотника, адміністрація вимушена більшості сотників територіальних присвоїти це звання, при чому вони залишаються при виконанні обов'язків сотників уже будучи бунчуковими товаришами.

Таблиця 6.6.

Бунчукові товариші (станом на 1763 р.)

№ п/п	Назва полку	Бунчукові товариші	
		На службі	Абшитовані
1	Стародубський	41	3
2	Ніжинський	21	13
3	Чернігівський	33	7
4	Київський	8	2
5	Переяславський	4	1
6	Прилуцький	6	3
7	Лубенський	14	6
8	Миргородський	4	3
9	Полтавський	5	1
10	Гадяцький	4	0
	Всього:	139	39

Як бачимо, кількість бунчуковий товаришів в різних полках неоднакова. Майже третина їх зосереджена лише в одному Стародубському полку, а Ніжинський і Стародубський полки разом мали майже половину бунчукових товаришів держави. Найменше представників цієї категорії зустрічається в Полтавському і Гадяцькому полках. В Полтавському полку 5 родин знаходилися під бунчуком: Кочубеї, Левенці, Заньковські, Чуйкевичі, Кобиляцькі. В Гадяцькому – 3 родин: Велецьких, Яновських, Пирятинських.

Велецький Іван став бунчуковим товаришем в 25 років, Велецький Володимир – в 22, Яновський Іван – в 18, Пирятинський Василь – в 28. Тобто, середній вік отримання чину бунчукового товариша в Гадяцькому полку був 23 роки.

Резервом бунчукових товаришів були представники старшинських родин слобідських полків. Так, з підпрапорного Охтирського полку Корнилій Кобиляцький став бунчуковим товаришем у полку Полтавському.

Характерною рисою часу стала погоня за російськими чинами. В цій ситуації активну і впливову позицію зайняв Безбородько–молодший, який був у фаворі у імператриці. В.Сенютович–Бережний вказував: «сподобався цариці наказ Безбородька, а на Україні його зненавиділи», проте зненавиділа лише частина патріотично настроєної козацької старшини [1339, 78].

Інша ж частина стала в чергу до нього за підтримкою в отриманні російських чинів чи дворянства. А.А.Безбородько у 1779 р. писав своєму батькові: «К 22 сентября в Правительствующем Сенате изготовлено и уже подписано действительно произвождение статских чинов, зависящих от власти сего правительства... и из наших единоплеменников пожалованием в надворные советники из подкомориев: Павел Иванович Ломиковский, Василий Иванович Пирятинский, Яков Климентьевич Искра, Михаил Степанович Шыряй, Андрей Петрович Миткевич, Григорий Карпович Долинский, Григорий Андреевич Горленко; в коллежские ассесоры из земских судей: Афанасий Прокофьевич Шкляревич, Григорий Мойсеевич Левицкий, Катеринич, Григорий Федорович Базилевский, подкоморий Почека, послыку он, по удостоянию, был только подсудком; из бунчуковых товарищей: рейтмейстер Давыдов, Корнилий Иванович Кобыляцкий, Григорий Иванович Корицкий, Иван Михайлович Ягельницкий, Михаил Семёнович Гриневиц; в титулярные советники, из полковых судей, Вальковский, Нежинский Базилевич и Миргородский Базилевский, сверх того, многие по сепаратным удостояниям графа Петра Александровича» [959, 271].

Типовою була доля родини Дівовичів. Її засновник Данило козакував у с. Семенівці Топальської сотні Стародубського полку, деякий час був “заведовцем сотенний” (1751). Два сини при гетьмані Розумовському зайняли високі посади. Старший Олексій Данилович спочатку став канцеляристом ГВК (1756–1762), а потім адвокатом Домової економічної канцелярії гетьмана (1757). Намагався повернути у підданство стрільців с. Тур’я. Очолив 1–у Почепську сотню (1764–1769). Грабував сотнян [1270, 9–20]. Суддя полковий стародубський (1769–1782), в цьому званні і абшитований. Проживав у с. Дубовичах Кролевецького повіту, де мав 7 підданих. З дружиною Зіновією Петрівною Коробкою мали 7 синів і доньку. Його брат Семен Данилович (?–ран.1765) навчався у КМА, за вказівкою гетьмана з 1754 р. у Петербурзькому університеті, з якого у 1760 р. виключений. Перекладач ГВК (з 1761.9.02.). У 1762 р. написав “Разговор Великороссии с Малороссией”. Архіваріус Генерального військового архіву (з 1763). Наступне ж коліно роду вже повністю було на російській службі. Петро Олексійович розпочав службу лейтенантом флоту (1787) [608, 469], його рідні брати: Микола Олексійович – мічманом флоту (1787), Іван, Семен, Яків, Федір – кадетами морського корпусу (1787).

Однією з форм ліквідації сталих зв'язків був розрив російською адміністрацією територій сотень між різними повітами. Бубнів, Любеч, Переволочна перестали рахуватися містами. Гадяцький, Лубенський, Прилуцький, Ніжинський полки були розірвані між Київським і Чернігівським намісництвами. Лише у Київському намісництві сотень, які повністю увійшли у повіти було не на багато більше, ніж тих, які територіально були розірвані між повітами.

Таблиця 6.7

Розподіл сотень за новим адміністративним поділом

Полки	Сотень	В складі одного повіту	Двох	Трьох	Чотирьох
Київський	9	3	6	-	-
Лубенський	14	7	2	4	1
Миргородський	11	6	5	-	-
Переяславський	18	12	4	4	-

Конкретизуючи, наведені вище дані, зазначимо, що між чотирьма повітами була розділена територія старовинної козацької Яблунівської сотні (?-1638-1782), між трьома - Горошинської, Лукомської, двох Пирятинських Лубенського, Басанської, Березанської, Кропивнянської, Яготинської Переяславського. Подальша доля цих славетних козацьких містечок відома. Втрата державності вела і до втрати їх провідної ролі і місця в українській історії.

Ліквідація Запорозької Січі примусила частину старшинсько-січових родин йти до козацької адміністрації Гетьманщини, яка вже була повністю підконтрольна Малоросійській Колегії. Але нікого із нащадків січових кошових на більш-менш відповідальних урядах не знаходимо.

У XVIII ст. шляхетний елемент продовжував займати на Запорожжі керівні посади і зберігав свій вплив. На Гетьманщину ж преставники старшинсько-запорозьких родин перекочувували через компанійські полки, через активну спільну участь з російськими військами і городовими козаками у російсько-турецьких війнах, через шлюби. Так, у 1734 р. у польський похід запорожці направили загін (180 козаків) на чолі з полковником В.К.Гривою, який переважно виконував розвідувально-пошукові операції. Згодом Грива за рекомендацією фельдмаршала Мініха у 1740 р. був призначений полковим хорунжим ніжинським. Допомогло йому в цьому і одруження з представницею родини Туранських. Старшина Війська Запорозького низового Стефан Яблоновський у 1763 р. був призначений сотником яблунівським. Запорожець Федір Головка у 1759 р. став значковим товаришем Прилуцького полку, Леонтій Синьогуб – військовим товаришем, запорожець Стефан Лоєвський – отаманом сотенним Новосанжарської сотні Полтавського полку [62, 1].

Як бачимо, поступова еволюція козацької старшини в бік Російської імперії призвела до відсутності протесту проти знищення спочатку гетьманства, а потім і самих козацько-старшинських урядів. Розгромлена січова старшина або знаходилась у в'язницях, або разом з городовою отримувала російські звання і дворянство. Зберігаючи свої соціальні завоювання, свій соціальний статус багато з представників елітарних родин, переходили на службу монарху безпосередньо, а не через проміжковий ланцюг Гетьманщини.

Протягом існування Гетьманщини вдалося зафіксувати такий національний склад старшинського корпусу: українці – 4218, представники інших національностей – 174 старшин. Серед старшин неукраїнського походження були волохи – 53, євреї, греки – 29, татари, серби – 19, росіяни – 10, болгары – 4, поляки, угорці – 3, молдавани – 2, чехи, німці, цигани – 1.

Оцінюючи цей період, політологи вважають, що «...до козацької України ніяк не вільно підходити з критеріями модерної демократичної нації. Але ті елементи корпоративних і особистих вольностей, що були в козацькій державі, споріднювали її з тогочасним Заходом, та, при нормальному розвитку, дали б Україні ще на переломі 18 та 19 століть змогу перетворитися в націю в новітньому розумінні. Розчавлення козацької України російською імперіяльною машиною при активній допомозі шляхетської олігархії (яка, до речі, за цю протиукраїнську політику дорого поплатилася) створило трагічний «пропащий час» у нашій історії» [1161, 27].

Козацька держава була тією національною нішею на європейській карті, яку вдалося вибороти козацтву, українській покозаченій шляхті. Проте, тогочасні реалії засвідчують, що захистити цю державу як самодостатнє і самостійне утворення вони не змогли. Не змогли протистояти і асиміляційним процесам, що ще на два століття відсрочило появу на світових картах держави України. Національна еліта несе відповідальність за стратегічні і тактичні прорахунки державотворчого процесу середини XVII - кінця XVIII ст., в результаті яких державність України під ударами впливових зовнішніх факторів була втрачена.

ВИСНОВКИ

Наведені в дисертації теоретичні узагальнення та нове наукове вирішення щодо складу української козацької старшини та система її родинних зв'язків дозволили вперше в історіографії надати системного вигляду дослідженню цієї проблеми. Крізь призму проблем джерелознавства, історіографії, структурно-персонального і мережевого аналізу протягом всього часу існування Української козацької держави доведено, що старшина як історичне явище персоніфікується значно більше, ніж вважалося раніше, що, у свою чергу, вносить значні корективи у дослідження щодо її значення в історії козацтва уцілому. Результатом пропонованого дослідження стало наступне:

1. Удалося з'ясувати основні етапи, напрями і ступінь наукової розробки досліджуваної теми. Динаміка зміни цілей, підходів, теоретико-методологічних засад, ступеня науковості досліджень зазначеного сюжету дозволили виділити три етапи: дореволюційний (XIX – початок XX ст.), радянський (1917 – 1991 рр.), сучасний, який розпочався з проголошенням державної незалежності України і продовжується зараз.

У ході першого з них розпочався процес нагромадження фактичного матеріалу, праці дослідників характеризуються, з одного боку, відсутністю методологічної досконалості при дослідженні персонального складу старшини, а з іншого – системністю і аргументованістю генеалогічних досліджень. На першому етапі було здійснено спроби тогочасній історіографії скласти реєстри гетьманів, генеральної старшини і полковників, дослідження родовідних, в першу чергу, родин, які зберегли політичний і економічний вплив на початок XX ст.

Другий період історіографії характеризується нерівномірністю і в зв'язку з цим вичленені три підперіоди накопичення історичних знань з досліджуваної проблеми: I. - 1917 – 30-ті рр., II. - 30-ті – перша половина 50-х рр., III. - друга половина 50-х – 1991 р.

Зрозуміло, що відсутність спеціальних досліджень вказаної проблемати тягла за собою описовість і фрагментарність у працях з історії Гетьманщини. На цьому етапі в радянській історіографії старшини персоніфіковано використовували лише в двох сюжетах: як герої-провадирі народних мас і експлуататори тих же мас. Відсутність генеалогічних досліджень в радянській Україні надолужувалась істориками діаспори. Західна історична наука збагатила історіографію проблеми узагальнюючим довідником Ю.Гаєцького.

Перетворення проблеми у повноцінний об'єкт дослідження відбулося лише в умовах отримання державної незалежності України. Протягом третього періоду відбулись значні зрушення, але у більшості випадків вони стосуються постановки нових історіографічних питань та часткового їх вирішення.

Синхронний аналіз всього масиву вітчизняної та зарубіжної історіографії, яка вивчала різні аспекти діяльності української козацької старшини, засвідчує, що

історично обумовлено період “первісного нагромадження” емпіричних знань у вітчизняній історіографії дещо затягнувся. Українська історіографія у багатьох напрямках знаходиться далеко не на завершальному етапі цього періоду емпіричних знань. Такий стан обумовлений тим, що у перший період дослідження історії України відбувалися у річищі пануючих російської і польської історіографії, в другий період стався розрив тяглості українського історіографічного процесу, який лише в кінці цього періоду відродився, але залишався в тисках тоталітарного антифактологічного, антиемпіричного, антинаукового підходу до багатьох питань історичного минулого. Історії козацтва і старшини займала серед цих питань одне із провідних місць.

На сьогодні у вітчизняній науці склалася нова ситуація – було знято значну частину попередніх обмежень, з’явилась ціла плеяда нових дослідників. Як було показано вище, науковці вийшли на новий рівень джерельного забезпечення історичних студій, вищий рівень осмислення суспільних процесів та аргументацій гіпотез та висновків, помітно розширився спектр дослідницьких сюжетів, урізноманітнилися підходи та методи вивчення, присутні різні точки зору, які переходять у дискусії.

Не принижуючи ролі істориків XIX – XX ст. (представників двох перших вичленених періодів), які досліджували історію старшини, зазначимо, що вони зробили багато для збереження фактологічної бази, але завершення її формування припадає на день сьогоднішній, а тому перехід до конкретно-історичних досліджень з політологічним і філософським осмисленням можливий лише через розвиток спеціальних історичних дисциплін, які є підґрунтям будь-якого фундаментального дослідження.

2. Охарактеризована джерельна база (13 груп джерел), яка дозволяє вирішити завдання поставлені у дисертаційному дослідженні. Virізнення всіх компонентів джерельної бази дозволило використати їх у системі, коли одне джерело доповнює чи дозволяє перепроверити інше, при чому факти визначалися завдяки критичному аналізу різних даних одного джерела або через синтез фактичного матеріалу з кількох джерел. У пропонованій дисертації, переважно, використані документальні джерела, менше – наративні. Стосовно першого виду джерел зазначимо, що першочергове значення за ступінем важливості і об’ємом використання для нашого дослідження має обліково-статистичний різновид, потім ідуть судові, дипломатичні і законодавчі акти. Перевірка повноти і достовірності вказує на переваги реєстрів, присяг та відомостей.

Вивчення текстів джерел та проведення їх історичної критики дозволяє зробити висновок про те, що надійним джерелом є пом’яники, заповіти, метричні і сповідальні книги, судові та маєткові документи. З наративних же джерел найбільшу увагу привертає листування, в меншій мірі – літописи. Літописці хоча і мали високе бажання неупереджено відобразити історичні реалії, проте їх спроможність і об’єктивність була набагато нижчою, ніж у творців-сучасників документації. Тому інформація літописів використовувалася лише після спеціальної комплексної перевірки і порівняння з іншими документами. Зазначимо, що джерельна база дослідження збереглася нерівномірно як за часом, так і

територіально. Особливо великі втрати маємо щодо Гетьманщини періоду 1648-1715 рр., що відобразилося і на повноті реєстрів старшини. Це ж стосується і локальної історії, якщо Лівобережжя документоване краще, то про старшину правобережних полків збереглися лише поодинокі згадки. Проте прогалини в окремих групах джерельної бази, розпочинаючи з 1715 р. не впливають на її повноту.

Реєстри доповнюються даними присяг, «сказок» і послужних списків, метричних і сповідальних книг, Генерального слідства про маєтності, Рум'янцевською ревізією. Для генеалогій козацько-старшинських фамілій першочергове значення мають дворянські родовідні книги намісництв і губерній, які збереглися в архівосховищах України, контрольним джерелом є поминальні записи синодиків.

Вперше в такому об'ємі використані та виявлені місця зберігання 70 козацьких полкових реєстрів та 9 монастирських і церковних синодиків, які раніше не використовувалися дослідниками.

3. Визначені методологічні засади, дослідження побудоване на структурно-персональному аналізу з використанням методик цивілізаційного підходу, а також методу мережевого аналізу. Методику конкретних історико-генеалогічних досліджень доповнено методикою дослідження поминальних рядів козацької старшини (Додаток 3).

4. Уточнено структуру старшинських урядів (доповнено такими елементами як старший полковий канцелярист, полковий підканцелярист, сотенним канцеляристом, виборними тимчасовими посадами полкових і сотенних комісарів). Вказано на особливу роль в порівнянні з сотенними отаманами уряду городского отамана полкового міста, на падіння ролі генерального обозного і стрімкий ріст впливу генерального писаря. Привернувата увага до таких категорій як військові і полкові священики. Вдалося здійснити структурні узагальнення старшинської урядової та неурядової ієрархії (Додаток А).

5. Подано еволюцію значного військового товариства, вказавши, що отриманню такого статусу передувало знаходження на старшинському уряді. Визначений перелік значних військових товаришів стосовно яких такі уряди ще необхідно встановити (додаток Ж). Вказано на республіканські коріння виникнення значного військового товариства та заміну його бунчуковим товариством як інститутом гетьманської влади. Вдалося відобразити місце подвійних товаришів (які упускаються у всіх відомих ієрархіях) серед комонних урядників.

6. Виявлено і доповнено персональний склад старшини шляхом укладення їх реєстру, який нараховує 4392 урядники різних рівнів (рахуючи від сотників і вище), що репрезентували 2921 родину (додаток Б). З них 276 родин мали по два представники, 141 – по три, 74 – по чотири, 51 – по три, 31 – по шість, 10 – по сім, 12 – по вісім, 13 – по дев'ять, 11 – по десять, 3 – по одинадцять, 2 – по дванадцять, 2 – по тринадцять, 3 – по чотирнадцять, 1 – п'ятнадцять, 2 – по сімнадцять, 1 – дев'ятнадцять (додаток В).

Відомо 158 полковників з 140 родин правобережних полків: три – Бути, Дорошенки, Золотаренки, Гамалії, два – Яненки, Трушенки, Лизогуби, Коваленки (Ковалевські), Гуляницькі, Воронченки, Гродзенки, Бутенки, Безпалі, Богаченки.

З 223 полковників 113 полковничих родин Лівобережжя 32 родини мали кількох представників. Дві родини дали козацькому війську по чотири полковники (Сулими і Самойловичі), 10 родин по три (Танські, Милорадовичі, Лизогуби, Левенці, Ігнатовичі, Золотаренки, Жураховських, Горленки, Гамалії, Апостоли), 20 родин по два (Щербини, Черняки, Розумовські, Пушкаренки, Постоленки, Полуботки, Небаби, Носачі, Максимовичі, Іскри, Кочубеї, Коровки-Вольські, Ілляшенки, Завадовських, Гуляницькі, Гладкі, Гаркуші, Галагани, Бутрими, Борсуки).

Загалом відомо 361 полковник з 205 родин Гетьманщини. Одна родина Золотаренків дала козацтву 5 полковників, чотири родини (Сулими, Самойловичі, Бути, Гамалії) - 4, десять родин (Танські, Левенці, Лизогуби, Милорадовичі, Ігнатовичі, Завадовські, Жураховські, Дорошенки, Горленки, Апосоли) – 3, тридцять родин (Безпалі, Богаченки, Борсуки, Бутрими, Бутенки, Гладкі, Гаркуші, Галагани, Воронченки, Ганджа, Ковалевські, Коровки-Вольські, Яненки, Якубовичі, Щербини, Черняки, Трушенки, Розумовські, Гродженки, Гуляницькі, Ілляшенки, Іскри, Пушкарі, Полтоленки, Полуботки, Небаби, Мозирі, Максимовичі, Кочубеї, Носачі) – 2.

7.Зроблено попередні розвідки стосовно персонального складу сотенної старшини усіх полків Гетьманщини, які внесені до реєстру, включаючи сотенних отаманів, писарів, осавулів і хорунжих (додаток Б).

8.Систематизовані і доповнені знання родоводів українських гетьманів. Виявлені прізвища двох чоловіків Ганни Золотаренко, які передували Богдану Хмельницькому. Введені до наукового обігу чотири нових синодики роду Хмельницьких, сім Виговських, один Петра Дорошенка, три Мазепи, один Демешків-Стрешенців. Встановлені родинні зв'язки Хмельницьких по материнській лінії Богдана, зібрані розпорошені дані щодо Хмельницьких у XVIII ст. Вперше опублікований, підготовлений В.Модзалевським, родовід гетьмана Тетері. Встановлено прізвище першої дружини Григорія Дорофійовича Дорошенка – брата гетьмана, яка походила з старовинної любецької шляхетської родини Посудевських-Кононовичів, що дозволило показати ще одну лінію впливу гетьмана на Чернігівщину. Третя ж його дружина – Євдокія Федорівна Мовчан – сприяла його знаходженню на Сіверщині. Наголошено на необхідність виправлення в науковій літературі прізвища гетьмана Ігнатовича і позбутися його прізвиська Многогрішний, яке з'явилося пізніше його гетьманування. Опрацьовано родовід жіночої лінії Мазепи – Мокієвських, Скоропадського – Величковських, Розумовського – Демешків-Стрешенців. Введені в науковий обіг дані про рідних сестер гетьмана Данила Апостола – тіток гетьмана.

9.Вдалося виявити нові генеалогічні факти провідних козацько-старшинських родин Гетьманщини, які утримували уряди генеральної старшини, полковників, сотників, які наводяться у поколінних розписах (Див.: Додатки Д. 1-50.) .

10. Аналіз реєстру сотників засвідчив наявність 153 сотницьких династій протягом 1648-1782 рр. (попередники нараховували 20 династій), що свідчить про значно більшу роль походження, ніж рахувалося раніше. Якщо дифіцит священицьких місць вів до того, що молодші сини вимушені були ставати дяками і паламарями, опускаючись у соціальній ієрархії, то у козацькому війську нащадки сотників залишалися у елітному середовищі через службу військовими,

значковими, а іноді і бунчуковими товаришами.

11. Генеалогічні розписи засвідчують, що представники родин козацької чоловічої статті одружувалися протягом усього життя, розпочинаючи з 18 років, жінки шлюбилися починаючи від 15 до 43 років. Кількість шлюбів для чоловіків була типовою один-три (як виключення – чотири), для жінок – один-два (як виключення – три). Шлюби були соціально відкритими для різних станів, хоча перевага віддавалася соціально рівним шлюбом. Вікова різниця значення не мала. Типовою різницею у віці чоловіка і дружини було 20 років, досить часто шлюбний вік для чоловіків цієї групи був 35 років, для жінок – 15. Такі шлюби складали близько третини загальної шлюбності. З різницею у віці до 5 років була ще третина сімей (причому вік вступу до шлюбу цієї групи коливався між 15 і 25 роками), третю групу складали шлюби з різницею у 10 років при чому для цієї групи вік шлюбності був від 25 до 80 років. Народжуваність в окремих регіонах була різною і необхідно здійснити спеціальне дослідження стосовно цієї проблеми. Типова сім'я мала до 10 дітей. Різниця у віці між дітьми іноді сягала 40 років. Активним дітонароджувальним періодом для жінок був час між 16 і 45 роками.

12. Досліджуючи соціальні основи козацтва, вдалося виявити частку родин шляхетського походження у козацькому середовищі. Якщо В.Липинський до шляхтичів зараховував 3, 3 %, то наші дослідження дозволяють стверджувати про набагато вищу частку – 12, 6 %. (Див.: Таблицю 2. 3.). В зв'язку з цим є підстави стверджувати, що головним джерелом формування старшини була покозачена шляхта, хоча це твердження має бути спеціальним кандидатським дослідженням на різних етапах функціонування Української козацької держави і її елітарного прошарку.

13. Визначена регіональна типологія основних козацько-старшинських угруповань. Виходячи з класифікації старшини та їх угруповань за походженням, часом і тяглістю отримання старшинського уряду, внутрішньо-традиційних регіональних підходів, зовнішньо-політичної орієнтації, відзначена її неоднорідність. За часом отримання урядів вони розподілялись на старшину дореволюційного часу і періоду революційних перетворень, на початку Національно-визвольної війни (1648-1663) за регіональними особливостями старшину центрального (корінних полків), західного (козацько-шляхетських полків), північно-східного (полків Чернігівського воєводства), південно-східного (полків січової орієнтації і впливу) угруповань, надалі – на правобережну і лівобережну (1663-1676), виходців з Правобережжя і місцевої лівобережної старшини (1676-1687). Надалі за гетьмана Мазепи існували залишки угруповання полків колишньої південно-східної групи – Полтавський, Миргородський, Лубенський і Гадяцький полки. Єдність угруповань першочерговою основою мала причетність до того чи іншого фамільного клану. Протягом XVIII ст. при відсутності реального системоутворюючого стрижня – абсолютної гетьманської влади – зникає потреба боротьби за неї і як наслідок необхідності козацько-старшинських угруповань. В умовах обмеження і поступового знищення гетьманської влади та влади старшини (1708-1782 рр.) нівелюються і зникають її кланові і регіональні відмінності.

За зовнішньо-політичними симпатіями і орієнтаціями старшина поділялась на самостійницьку, пропольську, промосковську. Старшини із сталою протурецькою

чи протатарською орієнтацією виявити не вдалося. Це свідчить, скоріше, про використання татарського і турецького фактору в українській політиці, чим бажання підкорення султана чи хану.

14. Удалося відобразити не лише на загальнодержавному рівні Гетьманщини, але і у багатьох полках наявність та еволюція старшинських угруповань, серед яких протистояння у Миргородську полку Лісницьких і Гладких, Переяславському – Сулим і Романенків, Ніжинського – Гуляницьких і Золотаренків, Полтавському – Жученків і Герциків, Уманського – Ханенка і Білогруда, зробити спроби ув'язати внутрішньополкових протиріч із протиріччями у центрі.

15. Дослідження національного складу старшини дозволило встановити, що еволюція місця та ролі неукраїнців у соціальній та національній еліті збігалася з історичними періодами існування української козацької держави. У 1648-1676 рр. вони перебували поруч з українцями в козацькому війську, переймалися їх інтересами, боролися з ворогами України (волохи Апостоли, Скидани, серби Дмитрашки-Райчі, Сербини, Новаковичі, греки Мигалевські, Мазаракії, Греки). У 1676-1708 рр. спочатку допомагали утвердженню покозаченої правобережної шляхти на лівобережному гетьманстві, а потім стверджуються і самі в тепер уже й їхній Україні. Протягом 1708-1782 рр. самодержавство активно використовувало неукраїнців для руйнації Гетьманщини і її інкорпорації до складу Російської імперії (волохи Станіславські, Кицеші, Бразули, Афендики, серби Божичі, Милорадовичі, Милутовичі, Требинські греки Томари, Костянтиновичі, Греки).

Найбільше неукраїнського елементу у командних органах козацької армії давали білоруси. Особливо багато їх було серед полчан стародубських і ніжинських, але встановити їх серед козацької старшини ще вимагає спеціального дослідження. Складнощі цього процесу пов'язані з традиційним формуванням козацтва, як з українських, так і білоруських земель, а також тим, що у самому Війську Запорозькому різниці між українцями і білорусами, як свідчать документи, не робилося, тобто, рівень усвідомлення окремішності від білорусів був набагато слабший, ніж від московитів.

Загалом відсоткове співвідношення неукраїнців серед старшини в полках Гетьманщини коливалося від 1 до 11 %, а саме: Переяславський полк – 11 %, Гадяцький – 4,6 %, Миргородський – 3,3 %, Лубенський і Стародубський – 2,7 %, Полтавський – 1,8 %, Чернігівський і Київський – 1,5 %, Прилуцький – 1,4 %, Ніжинський – 1 %.

Усього неукраїнці в старшинському середовищі складали 3,9 %, серед них 53 представники волоського походження, по 29 євреїв і греків, по 19 татарського і сербського, 10 росіян, 4 болгар, по 3 поляки і угорці, 2 молдавани, по одному чеського, німецького і циганського походження.

16. Відсутність серед козацької старшини представників неправославного віросповідання засвідчує жорсткий підхід у релігійному питанні. Представники польських католицьких родів отримували уряди лише у нагороду після хрещення за православним обрядом, всі старшини-євреї були вихрестами, це ж стосується і татар

17. Дослідження еволюцію суспільної значущості старшинських родин, періоди їх політичного підйому та занепаду, вказують на те, що старшинсько-козацькі

родини періоду Богдана Хмельницького поступово сходили з політичної арени і лише в останній період існування козацької держави вони дещо повернули собі вплив внаслідок того, що тогочасні владні родини протягом 1764–1782 рр. переорієнтовувалися на російську суспільну ієрархію, отримуючи не козацькі, а російські чини і посади.

Встановлено, що з 601 старшинської родини відомих за гетьманування Богдана Хмельницького за Самойловича на урядах залишалися 75, за Мазепи – 64, Скоропадського – 40, Апостола – лише 31, в останній період існування козацької держави – 37.

18. Використавши генеалогічні дані вдалося здійснити географічну локалізацію так званих іменних сотень в правобережних полках, а саме: в Канівському полку сотня Стародуба визначена як Литвинецька, Волинця – Пекарська, Кулаги – Костенецька, Богданенкова – Келебердинська, Раценка – Леплявська, Роценка – Бубнівська, в Корсунському полку сотня Остапа Яроценка як Богуславська, Гавриленкову – Звенигородська, а Куришкову і Корчовського – Стеблівські.

За допомогою генеалогічних методів вдалося встановити, що перед Національно-визвольною війною Переяславський полк включав територію навколо Миргорода і Лубен, які у 1638-1648 рр. були сотенними центрами цього полку. Локалізовані масові переходи правобережних полків на Лівобережжя. Козацтво і старшина Чигиринського полку перейшли до сотень Миргородського полку і Прилук, Канівського - до Золотоноші, Бубнова і Келеберди Переяславського, Корсунського – Конотопа Ніжинського полку, Смілої і Хмельової Лубенського, Уманського – Ромни Лубенського полку і орільські сотні Полтавського полку, Білоцерківського – до Козельця Київського і Опішні Гадяцького полків.

Подальші пошуки дозволять вченим встановити більш детальні і широкі родоводи козацько–старшинських родин, враховуючи як чоловічі, так і жіночі персоналії. Це стане в нагоді для істориків і політологів в розв’язанні складних проблем соціальної і політичної історії України. Доля козацької старшини після ліквідації полкового–сотенного устрою, її нащадків в лоні адміністративної системи Російської імперії, роль концервації української національної ідеї, в подіях Українській революції, визвольних змаганнях, під час розкуркулення, голодомору та сталінських репресій ще чекають своїх дослідників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Центральний державний історичний архів України в м. Києві

Фонд 51. Генеральна військова канцелярія.

Опис 1.

2. Справа 2669. Ревізія Козелецької сотні Київського полку 1764 р. – 355 арк.

Опис 2.

3. Справа 36. «Сказка» багацького сотника Миргородського полку Йосипа Стефановича. 12 грудня 1747 – 30 грудня 1760 рр. – 5 арк.

Опис 3.

4. Справа 1154. Реєстр козаків Кобиляцької сотні. 1 червня 1723 р. – 5 арк.

5. Справа 1186. Реєстр Роменської сотні Лубенського полку. 1723 р.

6. Справа 1330. Реєстр сотенної старшини і козаків Понорницької сотні. 1724 р. – 8 арк.

7. Справа 1335. Реєстр козаків, полкової, сотенної старшини, бунчукових і значкових товаришів з переліком військових походів в яких вони брали участь та козаків, які через убогість були звільнені від від походів. 1724, 1725, 1734 рр. – 92 арк.

8. Справа 1335 а. Реєстр козаків, полкової, сотенної старшини, бунчукових і значкових товаришів з переліком військових походів в яких вони брали участь та козаків, які через убогість були звільнені від від походів. 1724, 1725, 1734 рр. – 85 арк.

9. Справа 1344. Чолобитна старосанжарського сотника Самійла Спафари про надання на ранг млина та підданих. 24 червня 1724 р. – 3 арк.

10. Справа 1351. Реєстр власників маєтків в Полтавському полку, складений полтавським полковником Савою Таранухою. 23 грудня 1724 р. – 8 арк.
11. Справа 1378. Сказки о службах полку Черниговского полковой и сотенной старшины, куренных отаманов и рядовых казаков. 10 декабря 1724 г. – 200 арк.
12. Справа 1635. Реєстр млинів в Чернігівському полку. 1725 р.
13. Справа 2164. Реєстр складений Омельницьким сотенним правлінням про майновий стан козаків сотні. 18 червня 1726 р. – 8 арк.
14. Справа 2165. Відомості сотенної старшини Власівської сотні про кількість та майновий стан козаків сотні. 17 червня 1726 р. – 10 арк.
15. Справа 2167. Чолобитна жителя с. Федорівки I полкової сотні на обозного полкового Лаврентія Микитовича за захоплення майна і ув'язнення. 24 липня 1726 р. – 4 арк.
16. Справа 2176. Справа про підтвердження прав писаря Григорія Бугаєвського на володіння млином та грунтами в с. Супрунівка I полкової сотні. 1726-1729 рр. – 11 арк.
17. Справа 2183. Ревізійні відомості про майновий стан козаків і посполитих Полтавського полку. 1726 р. – 131 арк.
18. Справа 2521. Донос козаків Старосанжарської сотні Василя Павелка, Михайла Карпенка та інших про захоплення колишнім наказним сотником Гаврилом Олійником грошей, які були зібрані на козацький ралець. 12 січня 1727 р. – 3 арк.
19. Справа 2858. Універсал гетьмана Апостола орлянському сотнику Йосипу Яковлеву про звільнення від оплати податку на володіння млином. 3 жовтня 1728 р. – 3 арк.
20. Справа 3248. Супліка значкового товариша Опанаса Адаменка про звільнення від сплати податку за володіння млином. 5 січня 1729 р. – 4 арк.
21. Справа 3573. Супліка козака Білицької сотні Грицька Олелеренка з скаргою на білицького сотника Павла Єфіменка за не виплату грошей, побиття, ув'язнення дружини та інше. 1730 р. – 2 арк.
22. Справа 3896. Реєстр Кролевецької сотні Ніжинського полку у різних походах. 1732 р.
23. Справа 4284. Ревізія Ніжинського полку. 1732 р. – 154 арк.
24. Справа 4912. Справа з відомостями про призначення полкової старшини і сотників в полках Лівобережної України. 1734 р. – 50 арк.
25. Справа 5105. Відомості і особистий табель полкових канцелярій Лівобережної України про значкових товаришів і козаків, які знаходяться в військових походах, на форпостах та вдома. 5 січня 1735 р. – 90 арк.
26. Справа 5107. Відомості і особистий табель Гадяцької полкової канцелярії про значкових товаришів. 30 вересня 1735 р. – 1 арк.

27. Справа 5142. Відомість Гадяцької полкової канцелярії з особистим переліком козаків, які прибули з польського походу додому. 1735 р. – 151 арк.
28. Справа 5153. Відомість і особисті табелі Гадяцької полкової канцелярії про наявність значкових товаришів і козаків та ступінь їх готовності до військового походу. Жовтень 1735 р. – 131 арк.
29. Справа 5154. Особова відомість Гадяцької полкової канцелярії про значкових товаришів і козаків відправлених у пкрший польський похід. Жовтень 1735 р. – 100 арк.
30. Справа 5302. Справа про призначення значкових товаришів з козаків Лівобережної України. 1736-1740 рр. – 44 арк.
31. Справа 6481. Справа про захоплення млина ніжинським полковим обозним Іваном Величковським, що належав ратуші м. Борзни. 1737. – 5 арк.
32. Справа 6565. Універсал ГВК генеральному військовому писарю Михайлу Турковському про підтвердження прав власності на сс. Вормин і Чешуйки, сл. Лукавицю і Луговець Мглинської сотні Стародубського полку, на млини та на ґрунти. Березень 1738 р. – 8 арк.
33. Справа 6707. Справа про видачу універсалу на посаду кролевецького сотника Михайлу Лукашевичу. 1738 р. – 3 арк.
34. Справа 6727. Справа про призначення згідно з указом Сенату Матвія Маньківського глухівським сотником. 24 лютого 1738 р. – 5 арк.
35. Справа 6796. Справа про призначення на посаду гадяцького полкового судді бунчукового товариша Василя Биковського. 1738 р. – 10 арк.
36. Справа 6814. Справа про надання універсалу Йосипу Ситенському на посаду другого осавулу, надану йому в 1736 р. – 1 березня 1738 р. – 2 арк.
37. Справа 6828. Чолобитна вдови новгородського сотника Василя Христичевського з проханням про надання 60 дворів за служби її чоловіка, який загинув у кримському поході. 18 листопада 1738 р. – 5 арк.
38. Справа 6939. Особові відомості старшини і козаків Гадяцького полку, відправлених у військовий похід. 9 квітня 1738 р. – 39 арк.
39. Справа 6960. Справа про звільнення від військових постоїв дому вдови глухівського сотника Степана Уманця Марфи в м. Глухові Ніжинського полку. 1738-1739 рр. – 12 арк.
40. Справа 7064. Особові відомості старшини і козаків Гадяцького полку, відправлених у військовий похід. Лютий 1738 р. – 10 арк.
41. Справа 7132. Поімені відомості козаків і посполитих міст і сіл Городницької і Черноуської сотні. 1738 р. – 19 арк.
42. Справа 8015. Ревізія Новгородської сотні Стародубського полку. 1740.-113 арк.
43. Справа 8026. Ревізькі відомості про кількість дворів, виборних козаків та підпомічників у сотнях Переяславського полку

44. Справа 8089. Виправдання ніжинського полковника Івана Хрущова і старшини. 1741.- 11 арк.
45. Справа 8199. Розслідування справи ніжинського полковника Івана Хрущова. 1741.- 143 арк.
46. Справа 8213. Відомості про присягу імператриці козаків та духовенства Київського полку. 1741-1742.-104 арк.
47. Справа 8230. Відомості про присягу імператриці козаків та духовенства Лубенського полку. 1741. –392 арк.
48. Справа 8232. Відомості про присягу імператриці козаків та духовенства Ніжинського полку. 1741. – 61 арк.
49. Справа 8233. Відомості про присягу імператриці козаків та духовенства Ніжинського полку. 1741. – 68 арк.
50. Справа 8236. Відомості про присягу імператриці козаків та духовенства Переяславського полку. 1741-1742.- 471 арк.
51. Справа 8389. Відомості про присягу імператриці козаків та духовенства Миргородського полку. 1741-1742. – 149 арк.
52. Справа 8333. Реєстр генеральної та полкової старшини Лівобережної України. Листопад 1742 р. – 38 арк.
53. Справа 8548. Свідчення полтавського полкового судді Григорія Сахновського про свою службу. 5 січня 1743 р.-3 арк.
54. Справа 8544. Матеріали про призначення генеральної та полкової старшини в полках Лівобережної і Слобідської України. 10 травня 1740 – 27 липня 1744 рр. – 133 арк.
55. Справа 9041. Про стан Генеральної військової, полкової та сотенної артилерії. 1747-1750. – 343 арк.
56. Справа 9262. Універсал про призначення значкового товариша Івана Кущинського на посаду царичанського сотника. 1748. – 6 арк.
57. Справа 9403. Справа про призначення Сенатом вакансового сотника Івана Черняка сотником I полкової сотні. 1748 р. – 25 арк.
58. Справа 10126. Справа про човнові млини Переславського полку. Листопад 1750 р. – 5 арк.
59. Справа 10592. Справа про поділ спадку полкового обозного Івана Левенця. 20 жовтня 1749 р. – 19 арк.
60. Справа 12566. Справа про призначення полковником Гадяцького полку армійського полковника Василя Розумовського. 23 грудня 1745 – 1755 рр. – 11 арк.
61. Справа 13872. Справа про передачу на затвердження гетьману Розумовському двох кандидатур на заміщення посади новосанжарського сотника – військових канцеляристів Андрія Магденка та Івана Боярського. 1756-1757 рр. – 6 арк.

62. Справа 14039. Відомості про освіту полкової сотенної старшини. 1757 р. – 189 арк.
63. Справа 14447. Справа про надання запорожцю Стефану Лоевському чину сотенного отамана Новосанжарської сотні. 1757 р. – 7 арк.
64. Справа 14451. Справа про надання отаману надвірної компанійської корогви Федору Чернопольському чину сотенного отамана Переволочанської сотні. 1757 р. – 15 арк.
65. Справа 14458. Справа про надання сотнику Нехворощанської сотні Каленику Прокопіву за довгорічну службу чотирьох рибних озер з грунтами. 1757р. – 14 арк.
66. Справа 15378. Справа про видачу абшита відставленому в 1745 р. від служби полковому хорунжому Юхиму Вовковняку. 1758 р. – 12 арк.
67. Справа 15389. Справа про призначення військового канцеляриста Дем'яна Беньковського другим полковим хорунжим, а хорунжого Василя Магденка – полковим осавулом. 1758 р. – 17 арк.
68. Справа 15390. Справа про звільнення у відставку та надання чину значкового товариша бурмістру Полтавського магістрату Андрію Терентенку. 1758 р. – 15 арк.
69. Справа 15659. Справа про призначення Івана Заньковського сотником Старосанжарської сотні. 1759 р. – 25 арк.
70. Справа 15719. Справа про призначення значкового товариша Василя Потоцького сотником Кишенської сотні на місце покійного брата Тимофія. 1759 р. – 11 арк.
71. Справа 15726. Справа про рекомендацію полтавської канцелярії надати посаду сотенного писаря Білицької сотні служителю ГВК, колишньому полтавському полковому підканцеляристу Василю Глобі. Квітень 1759 р. – 6 арк.
72. Справа 15769. Справа про затвердження Івана Тимковського на посаді царичанського городового отамана. Грудень 1759 р. – 4 арк.
73. Справа 16312. Справа про призначення отаманом м.Орель сина значкового товариша Чорниша Данила. 1760 р. – 5 арк.
74. Справа 16670. Справа про звільнення у відставку полкового хорунжого Максима Лаврентієва та про надання цієї посади його сину Семену. Вересень 1761 р. – 8 арк.
75. Справа 16843. “Сказки” про службу бунчукових товаришів Федора Левенця та Григорія Чуйкевича. 8 грудня 1761 р. – 12 арк.
76. Справа 16844. “Сказка” про служби полкового писаря Григорія Багінського. Грудень 1761 р. – 8 арк.
77. Справа 16846. “Сказки” про службу полкової і сотенної старшини Полтавського полку. Грудень 1761 р. – 18 арк.

78. Справа 16847. “Сказки” про службу військових товаришів Полтавського полку. Грудень 1761 р. – 38 арк.
79. Справа 16847. “Сказки” про службу значкових товаришів Лубенського полку. Грудень 1761 р.
80. Справа 16848. “Сказки” про службу значкових товаришів Лубенського полку. Грудень 1761 р.
81. Справа 16939. “Сказки” про службу військових товаришів Прилуцького полку. 1761 р.
82. Справа 16940. “Сказки” про службу бунчукових товаришів Прилуцького полку. 1761 р.
83. Справа 16942. “Сказки” про службу бунчукових товаришів Прилуцького полку. 1761 р.
84. Справа 16951. Свідчення про службу військових канцеляристів ГВК. 1762 р. – 48 арк.
85. Справа 16952. Свідчення про службу військових товаришів Чернігівського полку. 1761 р. – 61 арк.
86. Справа 16953. Свідчення про службу абшитованих військових товаришів Чернігівського полку. 1761 р. – 20 арк.
87. Справа 16954. Свідчення про службу значкових товаришів Чернігівського полку. 1761 р. – 98 арк.
88. Справа 16955. Свідчення про службу сотників Чернігівського полку. 1761 р. – 65 арк.
89. Справа 16956. Свідчення про службу абшитованих бунчукових товаришів Чернігівського полку. 1761 р. – 56 арк.
90. Справа 16958. Свідчення про службу бунчукових товаришів Стародубського полку. 1761 р.
91. Справа 16959. Свідчення про службу військових товаришів Стародубського полку. 1761 р.
92. Справа 16960. Свідчення про службу сотників Стародубського полку. 1761 р.
93. Справа 16961. Свідчення про службу абшитованих значкових товаришів Ніжинського і Стародубського полків. 1761 р.
94. Справа 16974. Свідчення про службу значкових товаришів Гадяцького полку. 1761 р. – 27 арк.
95. Справа 16981. Свідчення про службу значкових товаришів Полтавського полку. Грудень 1761 р. – 154 арк.
96. Справа 16991. Свідчення про службу абшитованих значкових товаришів Прилуцького полку. 1761 р.

97. Справа 16992. Свідчення про службу полкових старшин Прилуцького полку. 1761 р. – 23 арк.
98. Справа 16993. Послужні списки сотників Гадяцького полку. 1761 р. – 120 арк.
99. Справа 16994. Послужні списки полкової старшини Гадяцького полку. 1761 р. – 58 арк.
100. Справа 16998. Свідчення про служби військових товаришів Лубенського полку. 1761 р.
101. Справа 17149. Справа про призначення військового канцеляриста Олексія Руновського царичанським сотником. 1762 р. – 9 арк.
102. Справа 17153. Справа про заміну полтавської полкової старшини. 1762 р. – 13 арк.
103. Справа 17154. Справа про надання абшиту переволочанському сотнику Михайлу Гегелі та призначення замість нього Федора Могилевського. 8 травня 1762 р. – 6 арк.
104. Справа 17762. Справа про надання чину військового товариша бургомістру Полтавського магістрату Данилу Терентенку та призначення його на посаду виконуючого обов'язки війта м.Полтави. 1763 р. – 6 арк.
105. Справа 17848. “Сказка” про службу сотника І Варвинської сотні Андрія Барановського. 1761.- 19 арк.
106. Справа 17851. Перепис населення 3-ї Переяславської, Трахтемирівської сотень Переяславського полку і Березинської сотні Чернігівського полку. 1763 р. - 416 арк.
107. Справа 17879. Справа про видачу паспорта вакансовому судді і сотнику Переволочанської сотні Стефану Лукомському для проїзду до м.Москви. 20 січня 1763 р. – 5 арк.
108. Справа 18190. Справа про звільнення у відставку значкового товариша Гната Давиденка та надання йому чину військового товариша. 1764 р. – 8 арк.
109. Справа 18199. Справа про надання чину військового товариша жителю Полтавського полку, грузинському дворянину Матвію Невсадзеву. 1764. - 4 арк.
110. Справа 18215. Скарга козака Білицької сотні Івана Біби-Шульги (він же Іван Шульженко) на бунчукового товариша Івана Остроградського та його синів за захоплення спадкових ґрунтів. 10 червня 1764 р. – 5 арк.
111. Справа 19250. Компут козаків Полтавського полку. 1735 р. – 291 арк.
112. Справа 19252. Компут козаків Чернігівського полку. 1740 р. – 195 арк.
113. Справа 19253. Компут козаків Чернігівського полку. 1740 р. – 200 арк.
114. Справа 19313. Ревізія Переяславського полку. 1729 р. – 144 арк.
115. Справа 19315. Ревізія Миргородського полку 1731 р.- 247 арк
116. Справа 19317. Ревізія Полтавського полку. 1737 р. – 399 арк.

117. Справа 19318. Ревізія Полтавського полку. 1737 р. – 331 арк.
118. Справа 19319. Ревізія Ніжинського полку. 1738 р. – 554 арк.
119. Справа 19320. Ревізія Миргородського полку 1738 р.- 540 арк
120. Справа 19321. Ревізія Прилуцького полку. 1739 р. – 423 арк.
121. Справа 19322. Ревізія Чернігівського полку. 1739 р. – 456 арк.
122. Справа 19323. Ревізія Гадяцького полку. 1739 р. – 139 арк.
123. Справа 19324. Ревізія Миргородського полку 1739 р.- 587 арк
124. Справа 19325. Ревізія Прилуцького полку. 1732. – 320 арк.
125. Справа 19326. Ревізія Чернігівського полку. 1740 р. – 557 арк.
126. Справа 19327. Ревізія Гадяцького полку. 1741 р. – 255 арк.
127. Справа 19328. Ревізія Чернігівського полку. 1747 р. – 811 арк.
128. Справа 19329. Ревізія Прилуцького полку. 1740. – 414 арк.
129. Справа 19330. Ревізія Полтавського полку. 1740 р. – 324 арк.
130. Справа 19331. Ревізія Чернігівського полку. 1740 р. – 562 арк.
131. Справа 19332. Ревізія Гадяцького полку. 1740 р. – 268 арк.
132. Справа 19333. Ревізія Лубенського полку. 1745 р. – 791 арк.
133. Справа 19334. Ревізія Переяславського полку 1740 р. - 491 арк.
134. Справа 19335. Ревізія Переяславського полку 1741 р.- 519 арк.
135. Справа 19336. Ревізія Чернігівського полку. 1741 р. – 543 арк.
136. Справа 19337. Ревізія Чернігівського полку. 1741 р. – 509 арк.
137. Справа 19338. Ревізія Миргородського полку 1741 р.- 510 арк
138. Справа 19339. Ревізія Переяславського полку 1743 р.- 554 арк.
139. Справа 19340. Ревізія Переяславського полку 1743 р.- 515 арк
140. Справа 19341. Ревізія Полтавського полку. 1743 р. – 443 арк.
141. Справа 19342. Ревізія Чернігівського полку. 1743 р. – 628 арк.
142. Справа 19343. Ревізія Лубенського полку. 1745 р. – 754 арк.
143. Справа 19344. Ревізія Ніжинського полку. 1747-1748 рр. – 849 арк.
144. Справа 19345. Ревізія Лубенського полку. 1747 р. – 977 арк.
145. Справа 19346. Ревізія Переяславського полку 1747 р.- 512 арк
146. Справа 19347. Ревізія Гадяцького полку. 1747 р. – 626 арк.
147. Справа 19348. Ревізія Стародубського полку. 1764 р. – 737 арк.
148. Справа 19349. Ревізія Стародубського полку. 1764 р. – 745 арк.
149. Справа 19350. Ревізія Миргородського полку 1752 р.- 844 арк
150. Справа 19351. Ревізія Полтавського полку. 1759 р. – 532 арк.

151. Справа 19352. Ревізія Переяславського полку 1752 р.- 735 арк
152. Справа 19353. Ревізія Полтавського полку. 1748 р. – 456 арк.
153. Справа 19355. Ревізія Полтавського полку. 1755 р. – 409 арк.
154. Справа 19356. Ревізія Чернігівського полку. 1755 р. – 673 арк.
155. Справа 19357. Ревізія Чернігівського полку. 1750 р. – 694 арк.
156. Справа 19360. Ревізія Київського полку. 1750 р. – 687 арк.
157. Справа 19362. Ревізія Переяславського полку 1731 р.- 362 арк
158. Справа 19363. Ревізія Гадяцького полку. 1731 р. – 196 арк.
159. Справа 19364. Ревізія Чернігівського полку. 1732 р. – 433 арк.
160. Справа 19365. Ревізія Переяславського полку 1732 р.- 670 арк.
161. Справа 19366. Ревізія Переяславського полку 1736 р.- 535 арк.
162. Справа 19368. Ревізія Переяславського полку 1734 р.- 527 арк.
163. Справа 19370. Ревізія Прилуцького полку. 1734. – 251 арк.
164. Справа 19371. Ревізія Ніжинського полку. 1737 р. – 796 арк.
165. Справа 19373. Ревізія Київського полку. 1737 р. – 298 арк.
166. Справа 19374. Ревізія Переяславського полку 1737 р.- 694 арк.
167. Справа 19375. Ревізія Гадяцького полку. 1738 р. – 285 арк.
168. Справа 19376. Ревізія Переяславського полку 1738 р.- 628 арк.
169. Справа 19377. Ревізія Чернігівського полку. 1738 р. – 525 арк.
170. Справа 19379. Ревізія Миргородського полку 1729 р.- 122 арк
171. Справа 19378. Ревізія Переяславського полку 1739 р.- 575 арк.
172. Справа 19379. Ревізія Прилуцького полку. 1737. – 365 арк.
173. Справа 19382. Ревізія Гадяцького полку. 1750 р. – 480 арк.
174. Справа 19389. Ревізія Ніжинського полку (різні сотні за різні роки) – 676 арк.
175. Справа 19402. Ревізія Чорнуської сотні Лубенського полку. 1734 р.
176. Справа 19694. Ревізія II полкової сотні Ніжинського полку. 1738 р.
177. Справа 20038. Перепис дворів Полтавського полку. 1735 р. – 455 арк.
178. Справа 20316. Ревізія землеволодіння у задніпровських сотнях Миргородського полку. 1741-1744 рр.
179. Справа 19409. Відомості виборних козаків Гадяцького полку та їх синів. 1764 р. – 560 арк.

Фонд 53. I Малоросійська колегія.

Опис 1.

180. Справа 2 а. Універсал гетьмана Івана Самойловича Дмитрашкові Райчі про здачу йому на відкуп індуктивного збору. 1672 р. – 2 арк.

Опис 2.

181. Справа 33. Дело бывшего сотника Ковалевского Афанасия Кицеша с генеральным судьей Иваном Чернышем об ограблении его, Кицеша, пожитков, об отстранении от сотничества и др. разорениях. – 1727, 1722-1723 гг. – 236 арк.
182. Справа 149. Об определении на место умершего полковника гадяцкого Михаила Милородовича к управлению дел полкового судьи Штышевского. 1727. – 65 арк.
183. Справа 268. Челобитная отставного полковника Игнатия Галагана об отнятии у него гетьманшой Скоропадской леса с хутором близ г. Прилуки под с. Ковтуновкою. 1724 г. – 3 арк.
184. Справа 284. Донесение Леонтия Уважного на прилуцкого полкового судью Ивана Марковича о насильственном завладении его грунтов, скупленных у Михайловой Криштофоровой и взятии насильно с тех грунтов купчей. 1724 г. – 4 арк.

Фонд 54. II Малоросійська колегія.

Опис. 1 .

185. Справа 17. Доношение значкового товарища Афанасьева о захвате женой лубенского сотника Пикавцовой и ее зятем снетинским сотником Кулябкой волов, хлеба и др. 1765 г. – 6 арк.
186. Справа 39. О присвоении войсковому канцеляристу Хенцинскому звания войскового товарища и о назначении его войтом в Остерский магистрат. 1765-1766 гг. – 24 арк.
187. Справа 221. Дело о выборах войскового канцеляриста Кулябки сотником II Лубенской сотни вместо уволенго Ограновича. 10 мая 1765 г. – 4 арк.
188. Справа 442. Дело по обвинению седневского сотника Рымши в захвате земель у казаков м. Седнева, в использовании их на частных работах. 14 июня 1766 г. – 92 арк.
189. Справа 557. Доношение казаков Кобыжщанской сотни об использовании их кобыжщанским сотником Сеймановским на частных работах. 1767 г. – 2 арк.
190. Справа 568. Дело о разделе имущества между наследниками умершего войскового товарища Левицкого. 1767-1768 гг. – 14 арк.
191. Справа 592. Дело о назначении значкового товарища Ильинова сотником в Каневскую сотню. Август 1767 г. – 6 арк.
192. Справа 615. Дело об ускорении разбора дела в ГВС о споре между Киево-Флоровским монастырем и бориспольским сотником Афендиком за земельные владения. 1766-1767 гг. – 7 арк.
193. Справа 685. Дело по обвинению войскового товарища Мандрыки в захвате земель казаков Кобыжской сотни. 28 июня 1767 г. – 33 арк.
194. Справа 728. Дело о пересмотре решения ГВС об отдаче Киево-Печерской лавре мельницы на р. Остре, принадлежащей жителю г. Козельца Чечуге Стефану.

1768, 1775 гг. – 34 арк.

195. Справа 737. Дело о назначении судьей в Остерский земский суд подсудка Пригару, подсудком - писаря Лусту и писарем – войскового канцеляриста Стопановского. 7 января 1768 г. – 19 арк.
196. Справа 773. Дело о назначении сотником в Кобыжскую сотню войскового товарища Тарашукова. 11 марта 1768 г. – 4 арк.
197. Справа 819. Дело о пожаловании графом Румянцевым 40 дворов сыновьям полкового есаула Рымши. 1768-1777 гг. – 6 арк.
198. Справа 1241. Дело об обвинении есаула Черниговского полка Бакуринского в захвате хлеба и фуража у жителей Хорольской сотни и аресте членов сотенного правления. 1771 г. – 13 арк.
199. Справа 1244. Аттестаты о службе борзнянского сотенного атамана Кривошеи. 1771, 1785 гг. – 6 арк.
200. Справа 1286. Дело о назначении полкового хорунжего Шума писарем Киевского городского суда. Июль 1772 г. – 3 арк.
201. Справа 1790. Ведомость о служащих Киевского полка с указанием времени поступления на службу, чина, участия в походах, количестве подданных. 1775 г. – 19 арк.
202. Справа 1791. Дело о споре за владение мельницей между значковым товарищем Киевского полка Сухоевским и Киево-Софиевским монастырем. 1774 г. – 3 арк.
203. Справа 1792. Ведомость о служащих Миргородского полка с указанием времени поступления на службу, чина, участия в походах, количестве подданных. 1775 г. – 29 арк.
204. Справа 1793. Послужные списки членов присутствия Миргородского земского суда и возных Миргородского полка. 1775 г. – 10 арк.
205. Справа 1794. Ведомость о служащих Миргородской полковой канцелярии с указанием времени поступления на службу, чина, участия в походах, количестве подданных. 1774 г. – 32 арк.
206. Справа 1854. Послужные списки полкового обозного, хорунжих, старшины Миргородского полка. 5 апреля 1775 г. – 30 арк.
207. Справа 1930. Послужные списки чиновников Козелецкого, Остерского земских судов, Киевского городского суда и Киевской счетной комиссии. Январь 1776 г. – 108 арк.
208. Справа 2077. Ведомость о полковой старшине Киевского полка. 1776 г. – 43 арк.
209. Справа 2128-г. Ведомость о выборных казаках полков Левобережной Украины. 1776 г. – 176 арк.

210. Справа 2139. Дело об определении войскового товарища Киевского полка Светличного поруччиком в Изюмский гусарский полк. 12 апреля 1777 г. – 4 арк.
211. Справа 2432. Ведомость о полковой старшине Лубенского полка. 1778 г. – 6 арк.
212. Справа 2501. Послужны списки старшины 1767 р. – 65 арк.
213. Справа 2535. Ведомость Гадяцкой и Миргородской полковых канцелярий об имущественном и семейном положении служащих. 30 января 1779 г. – 19 арк.
214. Справа 2576. Ведомость о полковой старшине, значковых товарищах и сотенной старшине Киевского полка с указанием количества их крепостных крестьян. 18 января 1779 г. – 28 арк.
215. Справа 2617. Ведомости Миргородского земского суда об имущественном и семейном положении и службе чиновников суда. 1779 г. – 39 арк.
216. Справа 2620. Дело о споре за наследство между братьями и сестрами Требинскими. 19 августа 1779-18 октября 1782 гг. – 67 арк.
217. Справа 2668. Ведомости Миргородской полковой канцелярии о служащих, имущественном и семейном положении чиновников канцелярии, с указанием данных о прохождении службы. 1779 г. – 48 арк.
218. Справа 2669. Ведомость Миргородской полковой канцелярии о служащих, находящихся на службе и в отставке. 1779 г. – 13 арк.
219. Справа 2683. Ведомость Киевской полковой канцелярии. 1780 г. – 11 арк.
220. Справа 2684. Ведомость Киевской полковой канцелярии о служащих Киевского полка в отставке. 1780 г. – 10 арк.
221. Справа 2884. Ведомость Лубенского подкоморного суда о прохождении службы, имущественном и семейном положении чиновников. 1780 г. – 15 арк.
222. Справа 2885. Ведомость о полковой и сотенной старшине Киевского полка. 1780 г. – 31 арк.
223. Справа 2889. Ведомость Козелецкого подкоморного суда о прохождении службы, имущественном и семейном положении чиновников. 1779 г. – 3 арк.
224. Справа 2927. Ведомость Лубенского предводителя шляхетства о прохождении службы, об имущественном и семейном положении старшины Лубенского полка . 7 апреля 1780 г. – 48 арк.
225. Справа 3021. Формулярный список сотенного еваула Черниговского полка Устименко. 1781 г. – 2 арк.
226. Справа 3031. Дело о производстве киевского сотника Гудымы в чин бунчукового товарища. 19 марта 1781 г. – 6 арк.
227. Справа 3034. Дело о присвоении писарю Козелецкого подкоморного суда Ротмистру звания войскового товарища. 8 февраля 1781 г. – 7 арк.

228. Справа 3373. Ведомость Остерского земского суда о службе чиновников с указаниями данных об их имущественном и семейном положении. 26 января 1775 г. – 19 арк.
229. Справа 3374. Ведомость Козелецкого земского суда о службе чиновников с указаниями данных об их имущественном и семейном положении. 23 октября 1775 г. – 21 арк.
230. Справа 3378. Ведомость Лубенского предводителя шляхетства о прохождении службы, об имущественном и семейном положении старшины Лубенского полка . 1775 г. – 69 арк.
231. Справа 3482. Ведомость о служащих Киевского полка. 1779 г. – 22 арк.
- Опис 2.
232. Справа 130. Доношение Переяславской полковой канцелярии об избрании полковым есаулом сотника Лукашевича. 16 ноября 1769 г. – 2 арк.
233. Справа 241. Дело о размежевании земель в с.Лотоках между майором Ханенком, польским шляхтичей Маковицким, сотенным емаулом Пригородским, войсковым товарищем Троицким. 1774-1775 гг.
234. Справа 540. Формулярные списки полковой и сотенной старшины Стародубского и Лубенского полков, желающих перейти на гражданскую службу. 1784.
235. Справа 541. Формулярные списки полковой и сотенной старшины Стародубского, Нежинского, Гадяцкого и Прилуцкого полков, остающихся на военной службе. 1784.
236. Справа 199. Ведомость Киевской полковой канцелярии о чиновниках, полковой и сотенной старшине. Май – сентябрь 1772 г.
237. Справа 368. Описание дворов и списки казаков и посполитых с.Воронкова. 1777 – 1778 гг.
238. Справа 534. Ведомость Березанской сотенной канцелярии Переяславского полка о казаках и о выборных казаках и их семьях. 12 ноября 1782 г.
239. Справа 535. Формулярный список полковой старшины Переяславского полка, нежелающей продолжать воинскую службу. 1782 г.
- Опис 3.
240. Справа 1542. Дело об избрании бунчукового товарища И.Миклашевского подсудком Стародубского земского суду. 1766.
241. Справа 2498. Списки казаков Стародубского полка и их семейств, годніх к несению козацкой службі. 30 сентября 1767 – 1768 гг. – 246 арк.
242. Справа 3421. Табель о личном составе старшины и казаков Черниговского, Стародубского и др полков. 1769.
243. Справа 3459. Именные списки старшины и казаков полков Украины, находящиеся на службе в армии. 1761.

244. Справа 3713. Дело об увольнении от службы по старости хорунжого Малешевского, сотника Косача и др. с повышением в чинах. 26 ноября 1769 г.
245. Справа 4198. Дело умершего бунчукового товарища Романа Янова жены Параскевии с дочерьми её, коллежского асесора Осипа Туманского женою и другими её сестрами о нарушении ими духовного отеческого теста́мента. 1770 г.- 312 арк.
246. Справа 4206. Дело по указу Правительствующего Сената по делу полковника черниговского Петра Милорадовича с братьями об отдаче им умершего деда их полковника гадяцкого Милорадовича движимых и недвижимых имений, завладенных второю женою Уляною Бутовичевою с незаконным рожденным сыном её Николаем. Б.г. – 736 арк.
247. Справа 4865. Ведомость про выборных козаков. Б.г. – 1111 арк.
248. Справа 7375. Дело об отсылке абштыта в полковую Стародубскую канцелярию сотнику Якову Якимовичу, увольняя его от всех служб с награждением чином бунчукового товарища. Б.г. – 8 арк.

Фонд 55. Канцелярия министерского правления.

Опис 2.

249. Справа 50. Дело по высочайшей грамоте о заведении стародубским мещанином Семеном Лашкевичем парусной фабрики в Стародубском полку. 1738 г. – 35 арк.
250. Справа 109. Дело о челобитии нежинского полковника Пущина на полковника Хрущева по поводу обид, причиненных ему последним. 1742 г. – 10 арк.
251. Справа 116. Опись маетностей бывшего графа Миниха от сотников Посудевского да Армашевского. 1741. – 14 арк.
252. Справа 360. Дело по извести ГВК в канцелярию министерского правления о определении на вакансовое есаульское место полковым есаулом полкового суда писаря Косача. 1748 г. – 9 арк.

Опис 3.

253. Справа 586. Дело о доношении нежинских жителей Якова Котляра, Гаврила Евтушенка с товарищами о причененных им обидах нежинским сотником Евстафием Тарасевичем. 1740. – 190 арк.

Фонд 56. Генеральный войсковой суд.

Опис 1.

254. Справа 40. Дело о захвате хутора сотником Чигриндубравской сотни Александром Бутовским у козака Герасима Григоренка. 1748-1750 гг. – 12 арк.
255. Справа 78. Дело о споре сотника Миргородского полка Василия Зарудного и полкового обозного Федора Москова. 1752. – 10 арк.
256. Справа 243. Послужніе списки войсковых канцеляристов ГВС. 1765. – 9 арк.

Опис 3.

257. Справа 7. Дело по челобитной полтавского полковника Ивана Левенца и старшині полковой на Ивана Черняка за побои и безчинства. 1710 г. – 4 арк.
258. Справа 60. Дело по челобитной Андрея Ющенко на полковника сербского Гаврила Миродовича в учинившимся от него побои. 1724 г. – 2 арк.
259. Справа 77. Дело козака Прилуцкого полка Федора Карпича с бунчуковым товарищем Федором Марковичем об отнятии у него хутора в с. Туровце и других обидах. 1727 г. – 14 арк.

Фонд 57. Генеральный опис Лівобережної України 1765-1769 рр.

Опис 1.

260. Справа 1. Чернігів.
261. Справа 2. Білоусівка Чернігівського полку.
262. Справа 4. Виблі Чернігівського полку.
263. Справа 5. Слабин Чернігівського полку.
264. Справа 6. Любеч – 400 арк.
265. Справа 8. Любеч – 855 арк.
266. Справа 10. Роїще Чернігівського полку.
267. Справа 12. Городня Чернігівського полку.
268. Справа 15. Седнів Чернігівського полку.
269. Справа 18. Березна Чернігівського полку.
270. Справа 21. Стольне Чернігівського полку.
271. Справа 22. Мена Чернігівського полку.
272. Справа 24. Синявка Чернігівського полку.
273. Справа 25. Киселівка Чернігівського полку.
274. Справа 26. Сосниця Чернігівського полку.
275. Справа 28. Волинка Чернігівського полку.
276. Справа 30. Носівка Київського полку
277. Справа 32. Мороз Київського полку
278. Справа 33. Мрин Київського полку
279. Справа 37. Олишівка Київського полку. – 589 арк.
280. Спр.39. Ніжин – 1078 арк.
281. Спр.42. Борзна – 892 арк.
282. Спр.43. Оленівка II Борзнянської сотні. – 297 арк.
283. Спр.44. Веркіївка – 358 арк.

284. Спр.45. Конотоп – 1021 арк.
285. Спр.46. Конотоп – 1096 арк.
286. Спр.48. Бахмач – 616 арк.
287. Спр.49. Заньки – 63 арк.
288. Спр.50. Салтикова Дівиця – 235 арк.
289. Спр.51. Івангород – 425 арк.
290. Спр.52. Шаповалівка – 209 арк.
291. Спр.53. Попівка – 1021 арк.
292. Спр.55. Батурин – 925 арк.
293. Спр.58. Новомлин – 757 арк.
294. Спр.60. Кролевець – 943 арк.
295. Спр.61. Кролевець – 519 арк.
296. Спр.65. Короп – 1160 арк.
297. Спр.66. Короп – 517 арк.
298. Спр.99. Мглин. – 1053 арк.
299. Спр.125. Шептаки – 901 арк.
300. Спр.127. Шептаки – 751 арк..
301. Спр.134. Погар – 827 арк.
302. Спр.135. Погар – 1435 арк.
303. Спр.138. Новгород-Сіверський – 765 арк.
304. Спр.139. Новгород-Сіверський – 831 арк.
305. Спр.140. Новгород-Сіверський. - Арк.18-76.
306. Справа 142. Сміла Лубенського полку.
307. Справа 146. Крибутів Прилуцького полку.
308. Справа 193. Піщана Переяславського полку.
309. Справа 221. Золотоноша Переяславського полку.
310. Справа 278. Переяслав. – 303 арк.
311. Справа 279. Переяслав. – 664 арк.
312. Справа 280. Переяслав. – 414 арк.
313. Справа 335. Шишаки Миргородського полку.
314. Справа 340. Козелець Київського полку
315. Справа 343. Устивиця Миргородського полку.
316. Справа 346. Ковалівка Миргородського полку.

317. Справа 348. Омельник, Потоки Миргородського полку, Бориспіль Київського полку
318. Справа 352. Бобровиця Київського полку
319. Справа 362. Гоголів Київського полку
320. Справа 369. Кобижча Київського полку
321. Справа 403. Остер Київського полку
322. Справа 420. Чигриндубрава Лубенського полку.
323. Справа 424. Глинськ, Городище, Горошин, Жовнин, Костянтинів, Куринька, Лохвиця, Лукомля, Пирятин, Ромни, Сенча, Хмелів, Чорнухи, Яблунів Лубенського полку.
- Опис 2.
324. Справа 6. Решетилівка Полтавського полку.
- Фонд 59. Київська губенська канцелярія.
- Опис 1.
325. Справа 1604. Дело о назначении значкового товарища Чечеля командиром команды козаков, находящихся в м. Цыбулеве. 17 сентября 1748 г. – 3 Арк.
- Фонд 63. Київська полкова канцелярія.
- Опис 1.
326. Справа 16. Дело о выплате годового жалования сотенным и полковым служителям Киевского полка за 1745 г. и 1746 г. и о выдаче им денег на канцелярские расходы. 1745-1747 гг.
327. Справа 130. Списки казаков Киевского полка. Б/д.
- Фонд 64. Сотенні канцелярії.
- Опис 1.
328. Справа 8. Відомості про проходження служби козаками Куземинської сотні. 1767 р. – 50 арк.
329. Справа 114. Відомості про козаків Глинської сотні з вказівками на їх майновий стан. 1750 р. – 32 арк.
330. Справа 837. Ревізія сотні Шептаківської за 1738 р. – 53 арк.
331. Справа 918. Списки козаків і старшини Шептаківської сотні. 1739 р.- 75 арк.
332. Справа 959. Відомості про козаків Шептаківської сотні за 1740 р. – 109 арк.
- Фонд 72. Гадяцька полкова канцелярія.
- Опис 1.
333. Справа 4. Дело о присвоении казенних денег сотником Гадяцкого полка Жацким Ф. 1768 г. – 3 арк.

334. Справа 10. Дело о ложном обвинении ополчанским сотником Демяновичем сотника Ковалевской сотни Лесевича в злоупотреблениях по службе и освобождении козаков от государственных податей за отработки в своем имении . Б.г. – 12 арк.

Фонд 75. Ніжинська полкова канцелярія.

Опис 1.

335. Справа 1. Дело о захвате земель и порубке леса нежинским полковником А. Хрущовым и нежинской полковой старшиной у казаков и посполитых с. Несёловки Шаповаловской сотни Нежинского полка. 1741 г. – 30 арк.

336. Справа 2. Копии купчих мещан, казаков, старшины Нежинского полка на землю, имущество. 1752-1768 гг. – 70 арк.

337. Справа 31. Дело о споре з мельницу между Киево-Печерским монастырем и казаком с.Вешневки Трохименко. 1741, 1742 гг. – 4 арк.

338. Справа 33. Ведомость о старшине и казаках Бахмацкой сотни. 1739 г. – 13 арк.

Опис 2.

339. Справа 5. Донесение сотника короповского Ивана Гороховского с сообщением «сказок» владельцев сел в Короповской сотне. 1724 г. – 4 арк.

340. Справа 7. Донесение Матвея Борсука, сотника прохоровского, каким селом по грамотам или гетьманским универсалам владеет. 1724 г. – 7 арк.

341. Справа 8. Донесение сотника новомлынского Кирилла Троцкого каким селом по грамотам или гетьманским универсалам владеет. 1724 г. – 11 арк.

342. Справа 19. Дело Максима Верехи с священником Хибаловым за млын. 1731-1733 гг. – 29 арк.

343. Справа 30. Ревизия именная Лохвицкой сотни по казакам и посполитым. 1734 г. – 93 арк.

344. Справа 37. Купчие о продаже земель и дворов нежинских жителей. 1735 г. – 20 арк.

345. Справа 61. Дело протопопа кролевецкого Федора Калиновского с сотником кролевецким Григорием Огиевским за грунты Верховские. 1743-1754 гг. – 21 арк

346. Справа 132. Список войскового товарища И.Всененского. 1763 г, - 5 арк.

347. Справа 141. Завещание жителя с.Атюши Батуринской сотни Тимоша Олифиренко. 1718 г. – 3 арк.

348. Справа 144. Купчая на земли, проданные прохоровскому сотнику Семену Григоровичу жителями с.Сиволожи. 1737 г. – 15 арк.

Фонд 80. Стародубская полковая канцелярия.

Опись 1.

349. Справа 1. Копия универсала гетьмана Скоропадского об отдаче слободы Стягайловки во владение войсковому товарищу И.Стягайлу. 1708 г. – 3 арк.
350. Справа 2. Копия универсала гетьмана Скоропадского об отдаче во владение полковому есаулу С.Галецкому сс. Михайловское, Торовлево, Степни и мельниц на рр. Стесной и Судости. 1709-1714 гг. – 6 арк.
351. Справа 6. Дело о назначении значкового товарища Ивана Губчица почеповским сотником Стародубского полка. 1735 г. – 4 арк.
352. Справа 14. Копии доношений и договорной записи бунчуковых товарищей братьев Миклашевских о разделе наследственных имений. 1754 г. – 20 арк.
353. Справа 25. Послужные списки войсковых товарищей. 1763 г. – 26 арк.
- Опис 2.
354. Справа 75. Дело значкового товарища Радиона Янченка с бунчуковыми товарищами Николаем и Михаилом Бороздными Лопазенскими о спорных грунтах. 1741 г. – 35 арк.
355. Справа 94. Дело вдовствующей казачки и жительки мглинской Татьяны Григорьевой Манченковой с деверем ее казаком и жителем мглинским Матвеем Манченком о насильном отобрании им у неё грунтов, наследственно от мужа по нем ей с детьми доставшемся. 1743 г. – 10 арк.
356. Справа 105. Дело значкового товарища Пучковского о завладении казаком Романом Карновичем мельницей. 1745 г. – 8 арк.
357. Справа 134. Дело казака Михаила Кудры с значковым товарищем Великосовичем за мельницу. 1750 г. – 3 арк.
358. Справа 266. Дело по иску бунчукового товарища Василия Дунина-Борковского с женой бунчукового товарища Якова Тарновского Еленой Кочубеевой Тарновской о неотдаче ей Тарновскою онного Борковского жене с опеки движимого и недвижимого имения. 1763 г. – 40 арк.
359. Справа 315. Ревізія Стародубського полку 1735 р.
360. Справа 321. Ревізія Стародубського полку 1737 р.
361. Справа 369. Именной список сотников и казаков, отправляющихся в поход. 1739 г. – 24 арк.
362. Справа 373. Доношение козаков Бакланской сотни Ивана Ноздры и Василия оздры на своих двоюродных братьев о неправом завладении ими с.Суковым. 1752 г. – 12 арк.
- Фонд 83. Переяславская полковая канцелярия.
- Опис 1.
363. Справа 3. Книга записей выдачи жалования полковым и сотенным служащим за 1738 г. .

364. Справа 7. Книга записей выдачи жалования полковым и сотенным служащим за 1736 г.
365. Справа 23. Книга записей выдачи жалования полковым и сотенным служащим за 1749 г. .
366. Справа 84. «Сказка» переяславского полкового сотника И.Пилипенка. 1762.
367. Справа 150. Формулярные списки старшины Переяславского полка за январскую реть 1778 г.
368. Справа 161. Послужные списки значковых товарищей, сотенных есаулов, сотенных атаманов Переяславского полка. 1785 г.

Фонд 94. Полтавская полковая канцелярия.

Опис 1.

369. Справа 6. Дело об определении казаков II полковой сотни Гавриленко Ф., Пушкаренко Г., правнуков полтавского полковника Мартына Пушкаря в число полковой старшины. 1744 г. – 2 арк.
370. Справа 12. Дело о присвоении звания значкового товарища сыну рублевкого священника Радичева. 1778 г. – 2 арк.

Опис 2.

371. Справа 18. Дело жителей Миргородского полку Алексея Лукьяненка Савинского с полтавским полковником Иваном Черняком о забратии у него Лукьяненка им полковником Черняком худобы и бою его им же полковником. 1721 г. – 2 арк.
372. Справа 29. Дело о выборе в Новосанжарской сотне сотником Григория Быча. 1726 г. – 2 арк.
373. Справа 43. «Сказки» бунчуковых товарищей. 1762 г. – 22 арк.
374. Справа 46. Именной список значковых товарищей и козаков рядовых и пеших оружейных, без оружейных, которые на лицо обретаются в полку и кто в яких отлучках в 1735 г. – 120 арк.
375. Справа 62. Сколько в списке значковых товарищей и кто в каких командировках. 1736 г. – 8 арк.
376. Справа 74. Копии купчих, духовных тестаментов, разделочные и уступные письма за 1755, 1756, 1758-1770 гг. – 80 арк.
377. Справа 83. «Сказки» значковых товарищей. 1762 г. – 66 арк.
378. Справа 84. «Сказки» войсковых товарищей. 1762 г. – 46 арк.
379. Справа 85. «Сказки» полковой старшины. 1762 г. – 76 арк.
380. Справа 86. «Сказки» сотников Полтавского полка. 1762 г. – 16 арк.

Фонд 96. Прилущькая полковая канцелярия.

Опис 1.

381. Справа 10. Дело об увольнении от службы значкового товарища Дмитрия Тодорского и об определении на его место брата Кирилла. 1770.

382. Справа 11. Аттестат значкового товарища Иосифа Жилы. 1775.

Опис 2.

383. Справа 19. Дело по иску значкового товарища Андрея Кондратенка на брата его значкового товарища Кондратенка за гвалтовное на дом его с многолюдством нападение. 1749. – 5 арк.

384. Справа 25. «Сказка» о службе войскового канцеляриста Петра Гарновского. 1762. – 7 арк.

Фонд 98. Лубенская полковая канцелярия.

Опис 1.

385. Справа 7. Список казаков и подпомощников Чигриндубравской сотни Лубенского полку за 1748 р. – 25 арк.

386. Справа 15. Справо про выдставку лубенського полковника Апостола. 1753 р. – 5 арк.

387. Справа 84. Справо про надання лубенському полковому осавулу Максиму Значко-Яворському чину бунчукового товариша. 1782 р. – 2 арк.

Фонд 102. Миргородская полковая канцелярия.

Опис 1.

388. Справа 9. Перепись казаков Миргородского полка. 1747 г.

389. Справа 20. О присвоении званий значковых товарищей детям старшины. 1752 -1754 гг.

390. Справа 42. Формулярные списки сотенных отаманов, значковых товарищей и бургомистров Миргородского полка. Б.д.

Опись 2.

391. Справа 101. Компут Миргородского полку козачий. 1711 г. – 152 арк.

392. Справа 99. Компут Миргородского полку козачий. 1719 г. – 101 арк.

393. Справа 100. Компут Миргородского полку козачий. 1723 г. – 186 арк.

394. Справа 98. Ведомость сотен полку Миргородского сколько в оных казаков обретається и ктор з них в каких походах был. 1725 г. – 876 арк.

Фонд 108. Черниговская полковая канцелярия.

Опис 2.

395. Справа 33. Справа про вибори старшини в полку. 1738-1752 рр. – 215 арк.

396. Справа 49. Справа про отримання чинів. 1742-1761 рр. – 64 арк.

Фонд 127. Київська духовна концисторія.

Опис 1012.

- 397. Справа 7. Метрические книги Глуховской протопопии. 1722 г.
- 398. Справа 9. Метрические книги Кобыляцкой протопопии. 1722 г.
- 399. Справа 25. Метрические книги Борзенской протопопии. 1723 г.
- 400. Справа 27. Метрические книги Гадяцкой протопопии. 1723 г.
- 401. Справа 29. Метрические книги Глуховской протопопии. 1723 г.
- 402. Справа 30. Метрические книги Зеньковской протопопии. 1723 г.
- 403. Справа 32. Метрические книги Кобыляцкой протопопии. 1723 г.
- 404. Справа 34. Метрические книги Лохвицкой протопопии. 1723 г.
- 405. Справа 37. Метрические книги Лубенской протопопии. 1723 г.
- 406. Справа 123 б. Метрические книги Преображенской церкви г. Козельца. 1731-1739 гг.

Опис 1013.

- 407. Справа 4. Метрические книги Миргородской протопопии. 1724 г.
- 408. Справа 17. Метрические книги Ичнянской протопопии. 1736 г.
- 409. Справа 28. Метрические книги г.Зенькова. 1739 г.
- 410. Справа 36. Метрические книги Кобыляцкой протопопии. 1739 г.
- 411. Справа 37. Метрические книги Конотопской протопопии. 1739 г.
- 412. Справа 97 а. Метрические книги Лохвицкой протопопии. 1780 г.
- 413. Справа 98. Метрические книги Сорочинской протопопии. 1780 г.
- 414. Справа 100. Метрические книги Хорольской протопопии. 1780 г.
- 415. Справа 105. Метрические книги Прилуцкой протопопии. 1781 г.
- 416. Справа 106 а. Метрические книги Борзенской протопопии. 1782 г.
- 417. Справа 106 б. Метрические книги Зеньковской протопопии. 1782 г.
- 418. Справа 106 в. Метрические книги Лохвицкой протопопии. 1782 г.
- 419. Справа 106 г. Метрические книги Пирятинской протопопии. 1782 г.
- 420. Справа 108. Метрические книги Прилуцкой протопопии. 1783 г.
- 421. Справа 111. Метрические книги Глуховской протопопии. 1784 г.

Опис 1014.

- 422. Справа 1. Метрические книги. 1721 г.
- 423. Справа 8. Метрические книги Опошнянской протопопии. 1724-1739 гг.
- 424. Справа 17. Метрические книги Миргородской протопопии. 1733 г.
- 425. Справа 20. Метрические книги г. Конотопа. 1737 г.
- 426. Справа 27. Метрические книги Пирятинской протопопии. 1738-1740 гг.

427. Справа 35. Метрические книги Гадяцкой протопопии. 1741 г.
428. Справа 38. Метрические книги Глуховской протопопии. 1743 г.
429. Справа 72. Метрические книги Гадяцкой протопопии. 1782.
430. Справа 73. Метрические книги Миргородской протопопии. 1782
431. Справа 78. Метрические книги Зеньковской протопопии. 1782
432. Справа 85. Метрические книги Пирятинской протопопии. 1783.
433. Справа 109. Метрические книги Миргородской и Гадяцкой протопопии. 1788.
434. Справа 111. Метрические книги Хорольской протопопии. 1788.
435. Справа 113. Метрические книги церковей Золотоношского уезда. 1789.
436. Справа 115. Метрические книги церковей Переяславского уезда. 1789
- Фонд 128. Києво-Печерська Лавра.
- Опис 1.
437. Справа 1. Формулярные списки монахов Лавры 1699-1736 гг.
438. Справа 6. Присяга монахов и послушников Лавры и приписных монастырей 1741 г. – 25 арк.
- Фонд 133. Чернігівський Борисоглебський мученицький чоловічий монастир.
- Опис 1.
439. Справа 29. Універсал гетьмана П.Дорошенка про надання чернігівському і новгородському архієпископу Лазарю Барановичу двору покійного гетьмана І. Брюховецького. 28 червня 1668 р. – арк.
440. Справа 34. Універсал гетьмана Д.Ігнатовича про звільнення військових товаришів В.Болдаковського і С.Кохановського від сплати податку у Військовий скарб з їхнього млина на р.Стрижні поблизу Чернігова. Жовтень 1669 р. – арк.
441. Справа 75. Універсал стародубського полковника Григорія Карповича про підтвердження права власності військовому товаришу М.Ліщинському на новозбудований млин. 8 листопада 1678 р. – арк.
442. Справа 104. Універсал гетьмана І.Мазепи про надання військовому товаришеві Івану Василевичу за бойові заслуги с. Кирданівки та підтвердження права його власності на млин. 4 жовтня 1687 р. – арк.
- Фонд 193. Киевское наместическое правление.
- Опис 1.
443. Справа 11. Переписка Малороссийской коллегии с киевским наместническим правлением о вызове полковника Лукашевича в коллегию для подписания выписки по иску бунчукового товарища Марковича к умершей матери Лукашенвича за захват Яготинской гребли с мельницами и грунтами. 1782. – 10 арк.

444. Справа 22. Послужные списки членов и канцелярских служащих Миргородского уездного суда. 1782. – 27 арк.
445. Справа 25. Послужные списки членов и канцелярских служащих Городиского уездного суда. 1782. – 16 арк.
446. Справа 27. Послужные списки членов и канцелярских служащих Хорольского уездного суда. 1782. – 26 арк.
447. Справа 31. Послужные списки членов и канцелярских служащих Миргородского земского суда. 1782. – 16 арк.
448. Справа 46. Формулярные списки служащих Остерского и Пирятинского нижних земских судов. 1782 г. – 51 арк.
449. Справа 47. Дела Киево-Пустынно-Никольского монастыря по земельным вопросам. 1786 г. – 1005 арк.
450. Справа 78. Послужные списки воинских чинов, полковой старшины, солтников, войсковых и значковых товарищей, атаманских и есаульских, хорунжих и писарей сотен Малороссийского Киевского полка с указанием о возможности использования на военной службе в дальнейшем. 1782 г. – 30 арк.
451. Справа 86. Ведомость о дворянах Переяславского уезда. 1782 г. – 14 арк.
452. Справа 152. Послужные списки городничих и канцелярских служащих Голтв'янской, Пирятинской, Городиской, Лубенской, Козелецкой и Хорольской, Киевской верхней расправы и приказа общественного призрения. 1782 г. – 28 арк.
453. Справа 164. Списки выборных казаков Лубенского, Киевского, Переяславского полка. 1782. – 19 арк.
454. Справа 180. Послужные списки заседателей Пирятинского уездного суда. 1782 г. – 21 арк.
455. Справа 187. Послужные списки заседателей Голтвянской нижней расправы. 1782. – 40 арк.
456. Справа 203. Формулярный список войсковых товарищей, возных и канцеляристов Лубенского полка. 1782 г.
457. Справа 222. Формулярный список сотенных атаманов, есаулов и значковых товарищей Переяславского полка. 1783 г. – 87 арк.
458. Справа 247. Формулярные списки старшины Переяславского полка. 1783 г. – 28 арк.
459. Справа 267. Формулярный список воинских чинов Миргородского полка. 1783 г. – 53 арк.
460. Справа 309. Формулярные списки Миргородского предводителя дворянства и служащих дворянской опеки. 1783 г. – 27 арк.
461. Справа 479. Послужные списки старшины разных чинов и полков Малороссии. 1784 г. – 64 арк.

462. Справа 487. Дела о награждении чинами старшины разных чинов полков Малороссии. 1784 г. – 95 арк.

Опис 2.

463. Справа 20. Ведомости о количестве казаков, несущих службу, сел Лубенского уезда (бывшего Лубенского полка) Киевского наместничества. Ноябрь 1782 г.

464. Справа 21. Ведомости о количестве казаков, несущих службу, сел Голтвянского уезда (бывшего Миргородского полка) Киевского наместничества. Ноябрь 1782 г.

465. Справа 22. Ведомости о количестве казаков, несущих службу, сел Голтвянского уезда (бывшего Миргородского полка) Киевского наместничества. Ноябрь 1782 г.

466. Справа 24. Ведомости о количестве казаков, несущих службу, сел Хорольского уезда (бывшего Миргородского полка) Киевского наместничества. Ноябрь 1782 г.

467. Справа 26. Ведомости о количестве казаков, несущих службу, сел Козелецкого уезда (бывшего Переяславского полка) Киевского наместничества. Ноябрь 1782 г.

468. Справа 24. Ведомости о количестве казаков, несущих службу, сел Городиского уезда (бывшего Миргородского полка) Киевского наместничества. Ноябрь 1782 г.

469. Справа 28. Ведомости о количестве казаков, несущих службу, сел Золотоносского уезда (бывшего Переяславского полка) Киевского наместничества. Ноябрь 1782 г.

Фонд 204. Чернігівське намісницьке правління.

Опис 1.

470. Справа 8. Послужные списки чиновников Прилуцкого полка за ноябрь 1782 г.

Фонд 206. Новгород-Сіверське намісницьке правління.

Опис 2.

471. Справа 2. Послужные списки чиновников Конотопского нижнего земского суда и магистрата. 1782 г. – 29 арк.

472. Справа 21. Послужные списки чиновников Борзенского уезда. 1785 г. – 135 арк.

473. Справа 29. Список дворян Прилуцкого уезда. 1782 г. – 107 арк.

474. Справа 30. Послужные списки дворян Нежинского езда. 1782. – 22 арк.

475. Справа 31. Послужные списки дворян Березинского уезда. 1782. – 20 арк.

Опис 3.

476. Справа 7342. Дело о приёме на службу и увольнении разных лиц. 1782 – 1796 гг.

477. Справа 7347. Послужніе списки чиновников. 1782-1785 гг. – 600 арк.

Фонд 208. Стародубский городской магистрат.

Опис 1.

478. Справа 30. Указы Стародубской полковой канцелярии 1727-1738 гг. – 139 арк

479. Справа 31. Указы Стародубской полковой канцелярии 1735 гг. – 14 арк.

480. Справа 32. Указы Стародубской полковой канцелярии 1736 г. – 2 арк.

481. Справа 33. Указы Стародубской полковой канцелярии 1738 гг. – 138 арк.

482. Справа 108. Указы Стародубской полковой канцелярии 1737 г. – 38 арк.

483. Справа 110. Указы Стародубской полковой канцелярии 1738 г. – 135 арк.

484. Справа 111. Указы Стародубской полковой канцелярии 1739 г. – 56 арк.

485. Справа 112. Указы Стародубской полковой канцелярии 1740 г. – 13 арк.

Фонд 223. Серія «Б».

Опис 1.

486. Справа 418. Копія генеалогічної таблиці Гамаліїв. 1756.

Фонд 246. Военно-походная канцелярия фельдмаршала П.А.Рмянцева-Задунайского

Опис 1.

487. Справа 190. Дело о личном составе донских и Лубенского полка. 1771. – 15 арк.

488. Справа 276. Дело об убийстве сотником Лубенского полка Лукомским и писарем Левицким карабинера Астраханского карабинерного полка Никифора Петрова. 1771. – 8 арк.

Фонд 763. Канцелярия малороссийского генерал-губернатора Румянцева-Задунайского.

Опис 1.

489. Справа 111. Донесение второй Малороссийской коллегии о разделе между наследниками имений умершего бунчукового товарища Стороженка. 15 сентября 1767 г. – 3 арк.

490. Справа 266. Дело об увольнении в отставку по болезни генерального хорунжого Данила Апостола. 18 декабря 1767 г. – 4 арк.

491. Справа 331. Дело о присвоении чина надворного советника обозному Полтавского полка Руновскому. 5 февраля 1768 г.

492. Справа 403. Дело о присвоении чинов и увольнении в отставку старшины Гадяцкого полка. 1769-1770 гг.

493. Справа 405. Дело об увольнении в отставку по болезни сотника П Лохвицкой сотни Невельговского. 19 августа 1769 г. – 3 арк.
494. Справа 427. Дело о назначении войскового товарища Мазаракия прилуцким полковым есаулом. 30 марта 1770 г.
495. Справа 428. Дело о присвоении чинов старшине Лубенского и Черниговского полков. 31 января 1770 г.
496. Справа 437. Дело о назначении коллежского канцеляриста Яновича полтавским полковым писарем. 4 марта 1770 г.
497. Справа 438. Дело о назначении канцеляриста Родзянка сотником Миргородского полка. Март 1770 г.
498. Справа 512. Послужные списки старшины Стародубского полка. 1776 г.
499. Справа 534. Послужные списки старшины Миргородского полка. 1776 г.
500. Справа 535. Послужные списки старшины Переяславского полка. 1777 г.
501. Справа 536. Послужные списки старшины Прилуцкого полка. 1777 г.
502. Справа 687. Формулярные списки чиновников и старшины Гадяцкого и Стародубского полков. 1780 г.
503. Справа 688. Формулярные списки чиновников и старшины Черниговского и Прилуцкого полков. 1780 г.
- Фонд 834. Миклашевские.
- Опис 1.
504. Справа 1. Жалованная грамота Петра и Ивана Алексеевичей, купчие и другие документы стародубского полковника Миклашевского М.А. на земли, мельницы и хутора на территории Нежинского и Стародубского полков. 15 июля 1665 – 9 апреля 1696 гг. – 10 арк.
- Фонд 983. Ханенки.
- Опис 1.
505. Справа 1/а. Жалованная грамота Сергею и Лаврину на шляхетство. 1661.
506. Справа 3/а. Биографические данные о роде Ханенков. 1839.
507. Справа 59. «Сказка» генерального хорунжого Николая Ханенка о прохождении службы. 1756 г.
- Фонд 990. Переяславско-Бориспольская духовная консистория.
- Опис 1.
508. Справа 8. Дела о присвоении сана и назначении на должность священников в церквях Переяславско-Бориспольской епархии. 1737 г. – 29 арк.
509. Справа 17. Исповедальные росписи церквей Переяславской протопопии 1742 г. – 701 арк.

510. Справа 38. О спорах за владение мельницами между служащим канцелярии лейб-кирасирского полка Лаврентием Занкевичем и священником церкви г. Переяслава Андреем Берлом. 1746. – 2 арк.
511. Справа 118. Исповедальные росписи церковей Басанской протопопии за 1748 г. – 325 арк.
512. Справа 126. Исповедальные росписи церковей Бориспольской протопопии за 1751 г. – 500 арк.
513. Справа 280. Исповедальные росписи церковей Барышевской протопопии за 1750 г. – 358 арк.
514. Справа 283. Исповедальные росписи церковей м. Воронкова. 1757 г. – 26 арк.
515. Справа 290. Исповедальные росписи церковей м. Воронкова. 1758 г. – 15 арк.
516. Справа 292. Исповедальные росписи и ведомости церковей Переяславско-Бориспольской епархии за 1758 г. – 67 арк.
517. Справа 321. Исповедальные росписи церковей Бориспольской протопопии 1759 г. – 17 арк.
518. Справа 322. Исповедальные росписи церковей Барышевской протопопии 1760 г. – 390 арк.
519. Справа 412. Метрическая книга м. Хорол. 1763 г. – 5 арк.
520. Справа 414. Исповедальные росписи церковей Басанской протопопии 1763 г. – 458 арк.
521. Справа 1526. Список священников Голтвянской протопопии. 1781 г.
522. Справа 1360. Метрическая книга г. Переяслава. 1779 г.
523. Справа 1466. Метрическая книга г. Гоголева 1780 г.
524. Справа 1469. Метрическая книга м. Басани. 1780 г.
525. Справа 1471. Метрическая книга м. Воронкова. 1780 г.
526. Справа 1478. Метрическая книга г. Переяслава. 1780 г.
527. Справа 1479. Метрическая книга г. Переяслава. 1780 г.
528. Справа 1483. Метрическая книга г. Хорола. 1780 г.
529. Справа 1638. Исповедальные росписи церковей Ирклиевской протопопии 1782 г.
530. Справа 1639. Исповедальные росписи церковей Миргородской протопопии 1782 г.
- Опис 2.
531. Справа 15. Исповедальные росписи церковей Полтавской протопопии. 1754
532. Справа 29. Дела о присвоении сана и назначении на должность священников в церквях Переяславско-Бориспольской епархии. 1772 г..

533. .Справа 34. Исповедальныя росписи церквей Полтавской протопопии. 1754.

534. Справа 41. Метрическая книга м. Домонтова. 1779 г.

535. Справа 42. Исповедальныя росписи церквей Голтянской протопопии. 1779.

Фонд 1201. Фамільний фонд Мокрієвичів.

Опис 1.

536. Справа 1. Жалована грамота царя Алексея Михайловича канцеляристу Запорожского войска окриевичу Карпу на влечение селами Роиской Слободкой, Сибережем и Ямищами. 1665 г.

Фонд 1203. Фамільний фонд поміщиків Шираїв.

Опис 1.

537. Справа 43. Універсал стародубського полковника Тимофія Олексійовича піхотному охотницькому полковнику Стефану Яворському про затвердження купчої на частину млина на р. Росусі під с. Пестриковим Стародубського полку. 10 лютого 1688 р. – 1 арк.

Фонд 1407. Колекція грамот, привілеїв та універсалів російських царів, українських гетьманів і т.д.

Опис 1

538. Справа 72. Універсал гетьмана Ю.Хмельницького о пожаловании пану Ивану Аврамовичу сс. Выбли, Брусилова и хуторов Бороники, Борки и Кобылей головы 7 января 1659 г. – 1 арк.

Опис 2.

539. Справа 213. Універсали гетьманов Б.Хмельницького, И.Брюховецкого, И. Выговского и др. за 1651-1658 гг. – 16 арк.

Фонд 1408. Тоцкие.

Опис 1.

540. Справа 28. Указ ГВК об увольнении от службы гельмязовского сотника Савы Тоцкого и назначении войскового канцеляриста Иосифа Тоцкого. 2 июня 1747 г.

541. Справа 32. Аттестат о службе гельмязовского сотника Савы Тоцкого. Август 1744 г. – 2 арк.

Фонд 1501. Похідна Генеральна військова канцелярія.

Опис 1.

542. Справа 3. Відомості Чернігівського і Гадяцького полків про кількість старшини і рядових козаків у полках. 14 червня 1736 р. – 9 арк.

543. Справа 58. Список старшини в походах. 1736-1738 рр. – 40 арк.

544. Справа 62. Відомості про склад старшини і козаків Полтавського полку. 25 квітня 1739 р. – 29 арк.

Фонд 1539. Чернігівська казенна палата.

Опис 2.

545. Справа 78. Ведомость Черниговского полка. 1782 г.

Фонд 1716. Гадяцька рахункова комісія.

Опис 1.

546. Справа 1. Відомості про збір податків. 1740-1748 рр.

КМФ-7. Документи і матеріали з історії України з фондів Центрального державного архіву давніх актів СРСР.

Опис 3.

547. Справа 251. Записная книга Подольского полку старшины, казаков, мещан и селян, приведенных Михаилом Поляским под г. Баром к присяге в верности и в вечном подданстве царю Алексею Михайловичу.

548. Справа 1304. Реестр казаков Черниговского полка, находящиеся при шведском войске. 28 сентября 1702 г.

КМФ – 9. Документы и материалы по истории Украины из фондов и коллекций рукописного отделения Института истории АН России.

Опис 1.

549. Справа 164. Лист колишнього смілянського сотника Григорія Громики до кошового отамана Петра Кальнишевського з проханням прихильно ставитися до його сина Івана, колишнього військового канцеляриста, з 1765 р. – козака куцівського куреня. 30 травня 1767 р. – 1 арк.

550. Справа 190. Листування Ієремії Родзяноко з військовим писарем Іваном Глобою у торгівельних справах. 3 червня 1768 р. – 5 арк.

Опис 3. Акты Киевской казенной палаты.

551. Справа 59. Жалованая грамота царя переяславскому полковнику Тимофею Цицуре на владение им хутором Липецким под Киевом 12 апреля 1660 г.

552. Справа 77. Жалованая грамота басанскому сотнику Карпу Яськовичу, подтверждающий гетьманский лист (1688) на владение сс. Щасновкою и Озерянами с пахотными полями, сенокосами, пасеками и другими угодиями. Сентябрь 1689 г.

КМФ-31. Документы и материалы по истории Украины из фондов отдела рукописей Государственной Публичной библиотеки им. М.Е.Салтыкова-Щедрина.

Опис 1.

553. Справа 59. Универсал гетьмана Мазепы о разделе имущества Семена и Стефана Забел после смерти их отца Стефана Забелы. 1705. – 1 арк.

Фонд І. Літературні матеріали.

554. Справа 696. Синодик Золотоношского Благовещенского женского монастыря. 22 июня 1777 г.
555. Справа 1181. 333 родовідні таблиці патріархів (від Адама), царів і князів, графів, тощо Європи, азії і Африки з давніх часів до 1720-х років. – 5 арк.
556. Справа 1789. Помянник Киево-Никольської пустыни.
557. Справа 4104. Xiąg Ziemijskich y Grodzkich Kijowskich w Kijowskim Magestracie znayduiącyehsie zaewszy od Roku 1571 az do Roku 1646 z data y Ejsencya wурisana. - 420 арк.
558. Справа 5410. Синодик «Киево-Печерской Лавры в Киевской пустыне при храме Пр. Сергия. 1728 г.
559. Справа 7514. Помяник Глуховской Свято-Никольской церкви
560. Справа 18887. Декрет справи о Дм. Раиче за его виступ проти Самойловича.- 2 арк.
561. Справа 50527-50526. Фамильные акты Ломиковских. 1671-1823 гг. – 145 арк.
562. Справа 51747-51959. Полтавские поземельные акты. 1680-1762 гг. – 478 арк.
563. Справа 52610-52720. Фамильные акты Чарнышей. 1616-1817. – 368 арк.
564. Справа 52810-52883. Фамильные акты Полуботок. – 223 арк.
565. Справа 52884-53011. Фамильные акты Полетик. – 405 арк.
566. Справа 53012-53121. Фамильные акты Райчей, Мокриевичей, Троцины, Стороженков. 1731-1767. – 317 арк.
567. Справа 53122-53252. Фамильные акты Галаганов, Апостолов, Кулябок. 1664-1767. – 339 арк.
568. Справа 53252 а - 53377. Фамильные акты Корецких и Кулябок-Корецких. 1700-1832. – 392 арк.
569. Справа 53253-53579. Фамильные акты Андрея Лизогуба. – 292 арк.
570. Справа 57326. Именной список малороссийской старшины: генеральной, полковой, бунчуковых и значковых товарищей на 1751 г. арк. 149
571. Справа 52810-52883. Фамильные документы Полуботков. 1681-1749 гг. - 224 арк.
572. Справа 54332. Метрики. 1687-1761. – 200 арк.
573. Справа 54333. Ревизская книги Лубенского полка 1740 г. – 762 арк.
574. Справа 54334. Компут Гадяцкого полка 1736 г. – 332 арк.
575. Справа 54335. Ревизская книга Полтавского полка. 1732 г. – 568 арк.
576. Справа 54336-54337. Реестр Переяславского полка 1726 г. - 634 арк.
577. Справа 54341-54343. Ревизия Прилуцкого полка. 1731 г. – 269 арк.
578. Справа 54344-54345. Ревизия Прилуцкого полка. 1740 г. – 387 арк.
579. Справа 54476-54478. Ревизия Миргородского полка. 1737 г. – 502 арк.
580. Справа 54479. Компут Миргородского полка. 1723 г. – 314 арк.
581. Справа 54480. Компут Полтавского полка. 1718 г. – 188 арк.
582. Справа 54481. Компут Полтавского полка. 1721 г. – 210 арк.

583. Справа 54482. Указы Малороссийской коллегии в ГВК. 1722-1723 гг. – 348 арк.
584. Справа 55256. Акты Полтавского полкового суда. 1673-1740 гг. – 365 арк.
585. Справа 55257. Акты Полтавского полкового суда. 1683-1740 гг. – 200 арк.
586. Справа 55258. Исповедальные записи церкви с.Крапивного. XVIII в. – 160 арк.
587. Справа 57478. Частные письма. 1714 – 1793 гг. – 188 арк.
588. Справа 57479. Частные письма. 1714 – 1762 гг. – 190 арк.
589. Справа 57480. Частные письма. 1717 – 1760 гг. – 202 арк.
590. Справа 57489-57601. Тестаменты. 1636-1761 гг. – 314 арк.
591. Справа 58139. Купчие Миргородского полка. 1666 – 1754 гг. – 35 арк.
592. Справа 58172. Биографические данные о генеральной, полковой и сотенной малороссийской старшине. 1750 г. - 128 арк.
593. Справа 58231. Опись лесов Черниговского полка. 1752 г. – 84 арк.
594. Справа 58232. «Годовая ведомость о службе полковых чиновников, значковых товарищей и сотенной старшины Черниговского полка». 1779 г. – 34 арк.
595. Справа 58238. «Полугодовая ведомость о службе полковых чиновников, значковых товарищей и сотенной старшины Черниговского полка». 1779 г. – 30 арк.
596. Справа 58241. Реестр Нежинского полка 1736 г. – 574 арк.
597. Справа 58261. Фамильные документы Берлов. 1721-1829 гг. – 86 арк.
598. Справа 58452. Ведомость о выдаче жалования гетьману, генеральной старшине и полковникам. 1705 г. – 11 арк.
599. Справа 58461-58463 Румянцевская ревизия Гадяча. – 30 арк.
600. Справа 58483. Духовная корибутовского священника Стефана Никитича. 1758 г.
601. Справа 59059. Именной список выборных казаков, записанных в неприменную службу по сотням Прилуцкого полка. 1778 г. – 34 арк.
602. Справа 59060. Ведомость о присутствующих в Прилуцкой полковой канцелярии и во всех полковых и сотенных чинах за 1773 г. – 23 арк.
603. Справа 59061. Ведомость о присутствующих в Прилуцкой полковой канцелярии и во всех полковых и сотенных чинах за 1774 г. – 24 арк.
604. Справа 59065. Ведомость уволенных со службы чинах Прилуцкого полка за 1772 г. – 23 арк.
605. Справа 59066. Ведомость уволенных со службы чинах Прилуцкого полка за первую половину 1779 г. – 23 арк.

606. Справа 58797-58800. Документи войскового товарища Івана Забелы. 1687 – 1749 гг. – 14 арк.
607. Справа 59095-59101. Метрические книги церковей Прилуцкой протопопии. 1781.
608. Справа 60497. Список дворян Новгород-Северского наместничества. 1788 г.
609. Справа 60767-60769. Запись Михайла Улезько об отдаче себя и своих грунтов в полное владение свояку генеральному бунчуковому Семену Галецкому в связи с наездами, побоями и ограблением своими затьями. 1734. - 5 арк.
610. Справа 61133-61221. Семейные документы бунчукового товарища Лацинского. 1761-1854 гг. – 170 арк.
611. Справа 62292. Синодик Видубицкого монастыря (Выписки)
612. Справа 65073. Предписание гетьмана Д. Апостола об определении Семена Сулыму сотником в Баришевскую сотню. 1729 г. – 1 арк.
613. Справа 66706-66718. Рапорты и списки, поданные графу Румянцеву-Задунайскому о проживающем шляхетстве в уездах: Борзенском, Гадяцком, Черниговском, Нежинском, Прилуцком и др. 1782.- 57 арк.

Фонд II Историчні матеріали.

614. Справа 1657. Историчні виписки.- 96 арк.
615. Справа 1990. Збірка історичних матеріалів. - 76 арк.
616. Справа 4273. Метрическая книга бубновской Преображенской церкви. 1747 г.
617. Справа 4286-4293. Ревизская книга Барышевской и Басанской сотни. 1744-1755 гг. – 118 арк.
618. Справа 13960-14039. Збірка Новицького. № 1. 1690-1697. – 146 арк.
619. Справа 15401-15424. Столбцы Белгородского стола. 1667. 1662. 1660. 1664. – 911 арк.
620. Справа 15425-15487. Кримські справи. – 162 арк.
621. Справа 15557-15561. Сибірський приказ. – 317 арк.
622. Справа 15576. Сибірський приказ. 1661-1662 рр. – 82 арк.
623. Справа 15591-15924. Збірка Модзалевського В.Л..
624. Справа 15925-16136. Збірка Модзалевського В.Л..
625. Справа 16137- 16335. Збірка Модзалевського В.Л..
626. Справа 16336-16485. Збірка Модзалевського В.Л..
627. Справа 16386- 16679. Збірка Модзалевського В.Л..
628. Справа 16680- 16872. Збірка Модзалевського В.Л..
629. Справа 16819. Духівниця протоієрея Григорія Софоновича, протопопа остерського. 24 листопада 1705 р. – 4 арк.

630. Справа 17784-17832. Документы Чернолузких. 1759-1917 гг. – 89 арк.
631. Справа 22687-22692. Документы Свечок. 1690-1712 гг. – 13 арк.
632. Справа 22693-22736. Документы Вакуловичей. 1696-1744.- 115 арк.
633. Справа 22958. Универсал гетьмана Игнатовича Василю Заліському на частину млинового розміру в Понорницькій сотні. 1677 р. – 1 арк.
634. Справа 1863-2050. Документи Ілляшевичів. – 1998 арк.
- Фонд VIII. Колекція Київського університету.
635. Справа 234. Указы ГВК. Июль – декабрь 1722 г.
636. Справа 235. Указы ГВК. 1723 г.
637. Справа 236. Указы ГВК. 1724 г.
638. Справа 237. Указы ГВК. 1726 г.
639. Справа 238. Указы ГВК. 23 января – 26 октября 1727 г.
640. Справа 239. Ревизия имений Киевского полка с приложением грамот русских царей и гетьманов. 1730 р. – 222 арк.
641. Справа 240. Ревизия имений Миргородского полка. 1730 г. – 90 арк.
642. Справа 241. Ревизия имений Гадяцкого полка. 1730 г. – 162 арк.
643. Справа 528/245. Родословная книга дворянским родам Черниговского наместничества. 10 января 1788 г. Ч. I. – 184 арк.
644. Справа 528/245. Родословная книга дворянским родам Черниговского наместничества. 10 января 1788 г. Ч. II. – 325 арк.
645. Справа 528/245. Родословная книга дворянским родам Черниговского наместничества. 10 января 1788 г. Ч. III. – 83 арк.
646. Справа 528/245. Родословная книга дворянским родам Черниговского наместничества. 10 января 1788 г. Ч. VI. – 133 арк.
647. Справа 533. Родословная книга дворянским родам Черниговской губернии. 15 декабря 1790 г. Ч. I, II. – 201 арк.
648. Справа 534. Родословная книга дворянским родам Черниговской губернии. 15 декабря 1790 г. Ч. III, IV, V. – арк.
649. Справа 571. Экстракт генерального следствия о маетностях Черниговского полка. 1726 г. – 67 арк.
650. Справа 1441-1442. Документы Андрея Кандыбы. 1670 – 1710 гг. – 22 единицы
651. Справа 1447. Универсалы Мазепы, Скоропадского, Д. Апостола с подтверждением прав Миклашевским на маетности. 1648-1729 гг. – 10 арк.
652. Справа 2127. Ведомость о местонахождении шинков в м. Любече и прилегающих селах, присланная в Черниговскую полковую канцелярию. 19

апреля 1779 г. – 4 арк.

Фонд X. АН УРСР.

653. Справа 7382. Вольский Федор – полковнику стародубскому, письмо. Б.г. с Козельца. – 1 арк.
654. Справа 8460. Лист В.Кочубея В.Велецькому. 11 липня 1696 р. – 2 арк.
655. Справа 8468. Купча крепость на продажу Иваном Богушем части земель братьям Яненкам. 9 ноября 1649 г. – 1 арк.
656. Справа 8481. Румянцевська ревізія м. Стародуба. – 644 арк.
657. Справа 10959. Стовбці Таємного приказу. 1660-1664 рр. – 10 арк.
658. Справа 11451. Универсал наказного гетьмана северского Демьяна Игнатовича на подтверждение прав Павла Андреева на купленный сенокос, бортные деревья и пахотные земли в урочище Семковщина. 21 августа 1668 г. – 1 арк.
659. Справа 11463-11464. Универсал стародубского полковника Петра Рославца отаману городовому почепскому Кириллу Яковлевичу на пустые селища Кучево и Некрасов. 12 февраля 1673 г.-2 арк.
660. Справа 11467. Універсал полковника стародубського Якова Самойловича Тимофея Улезьке на с.Пихторовку. 1 августа 1686 г.- 1 арк.
661. Справа 11501. Челобитная бывшего старордубского полковника Ивана Плотника стольнику Кириллу Хлопову на подтвердительную грамоту на мельницу в с.Городище на р.Воронце пожалованую ему гетьманом Иваном Брюховецким. 4 октября 1667 г. –1 арк.
662. Справа 11508. Бойко І. Місто Баришівка у XVII-XVIII ст. (історико-географічний нарис).- 78 арк.
663. Справа 35161. Шамрай С.В. Місто Ліпляве у 1768 р. Стаття із статистичними даними. – 3 арк.
- Фонд XII. Модзалевский В.Л.
664. Справа 191. Грембецкий Николай – Лукомскому Криштофу. Письмо 20 октября 1698 г. из Чернигова. – 1 арк.
665. Справа 209. Домонтович Павел – Костянтиновичу Филиппу Николаевичу. 27 июля 1721 г. из Чернигова. – 1 арк.
666. Справа 547. Ханенко Николай – Ханенку Петру. Письмо 7 мая 1729 г. из Глухова. – 4 арк.
- Фонд XIV. Колекція історичних документів ВР НБУ.
667. Справа 1429-1447. Книга Гадяцької полкової канцелярії. Друга половина XVIII ст.
668. Справа 4976. Маркович Яків Андрійович. Генеалогічні замітки. 1703 – 1731 рр. – 2 арк.
669. Справа 5106. Тестамент Сергія Солонини. Листопад 1738 р. – 1 арк.

Фонд XXVIII. Историчний музей ім. Т.Г.Шевченко.

670. Справа 49-84. Выписки из книг меских Стародубских (1713-1773). – 74 арк.
671. Справа 85-214. Определение Малороссийской коллегии за август 1769 г. – 290 арк.
672. Справа 513. Документы фамилии Носенко-Белецких. 1794-1819 гг. – 12 арк.
673. Справа 514-529. Документы Голенковских. 1714-1800 гг. – 30 арк.
674. Справа 762. Субботник или Помянник церкви Преображения г.Канева. 1674 г. – 42 арк.
675. Справа 801. Универсал ГВК Якову Михайловичу на есаульство полковое переяславское. 25 июня 1735 г. – 2 арк.
676. Справа 818. Книга церковная описи всяким вещам в церкви Домонтовской Рождества Богородицы. 1760 г. – 76 арк.
677. Справа 821. Книга церковная описи всяким вещам в церкви с.Ячников. 1769 г.
678. Справа 832. Книга церковная описи всяким вещам в церкви с.Ерковец. 1759-1779 гг. – 94 арк.

Фонд 30. Зібрання рукописних книг.

679. Справа 50. Помянник Луцкой братской церкви 1618 г. - 111 арк.

Фонд 61. Кістякіського О.Ф.

680. Справа 706. Охранная грамота, выданая полковником Иваном Лизогубом на землю, принадлежащую Марие Мойсеихе и её сыну Яську. Июль 1667 г. Канев. – 1 арк.
681. Справа 751. Универсал полковника стародубского Лукьяна Жоравки Василию Данилевскому на занятие гребли и построение мельницы. 11 августа 1712 г. – 2 арк.
682. Справа 1179-1234. Переписка А.М.Миклашевского. 1725-1780 гг. – 104 арк.
683. Справа 1153-1176. Купчие. 1701-1817 гг. – 46 арк.
684. Справа 1570. Проезжий лист ротмистру Денису Деркачу и другим на свободный проезд из Копенгагена в Переяславский полк надорящийся в Польше. – 1 арк.
685. Справа 1599. Ведомость присяги Екатерины II в Полтавском полку. – 4 арк.

Фонд 119. Галагани.

686. Справа 14. Генеральное следствие о маетностях Стародубского полка.

Ф.133. Кушнір-Марченко К. Ф.

687. Справа 35.- Кушнір-Марченко К.Ф. Минуле книжки. Пани Требинські на Іркліївщині в XVIII-XX вв. Сотник іркліївський Павло Петрович Завойко. 1930-40 рр. – 1+181 арк.

Фонд 160. Київська духовна академія.

688. Справа 172. Список студентов и наставников Академии с 1736/7- по 1757/8 гг. – 549 арк.
689. Справа 714. Решение сотенного бобровицкого суду по делу о воровстве Тимушем Стукало двух колёс от воза у Василя Щербины. 18 января 1711 г.
690. Справа 491. Синодик Киево-Печерской Лавры Китаевской пустыни при храме преподобного Сергия. XIX в.
691. Справа 599. Опись имущества Нежинского Благовещенского монастыря. 1746 г. – 46 арк.
692. Справа 1114-1116. Переписка решетиловского сотника Яремы Федоровича с полтавским протопопом Иваном Величковским. 1717-1718 гг. – 6 арк.
- Ф. Петров Н.И. Описание рукописных собраний, находящихся в городе Киеве.
693. Справа № 375/374 С. – Синодик Межигіркого монастыря. - 441 арк.
694. Справа № 377/705 С. – Синодик Киево-Софийского монастыря.
695. Справа 537/1743. Поминание св. Михайла Золотоверхого монастыря. – 127 арк.
696. Справа 538/1744. Помянник Киево-Михайловского монастыря, продолженный до 18 века. 1744 г. – 142 арк.
- Ф. Лебедев А. Рукописи церковно-археологического музея Императорской Киевской духовной Академии.
697. Справа 466. Духовное завещание Григория Марковича написанное, по его просьбе, басанским священником Иваном Ивановичем в с. Осовце. 13 апреля 1685 г. – 3 арк.
698. Справа 470. Декрет ГВК значковому товарищу Нежинского полка Роману Янову о присуждении ему кола, млина от попа с.Студенца Алексея Васильева 15 марта 1739 г.
699. Справа 515. Семейные документы южнорусских дворянских родов. Есимонтовские.
700. Справа 565. Синодик Межигіркого монастыря.
701. Справа 668. Опись документов на имущества монастырей Черниговской епархии.

Опубліковані джерела

702. Абросимова С.В., Мицик Ю.А. Документи з історії українського козацтва в збірці Дніпропетровського історичного музею // Південна Україна XVIII-XIX століття. Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України. - Запоріжжя. - 1998. - № 3. - С. 7-29.
703. Автобиография южно-русского священника 1-й половины XVIII ст. // Киевская старина. - 1885. – № 2.

704. Актовая книга Стародубского городского уряда 1693 г. Под ред. В.Л. Модзалевского. - Чернигов: Издание Черниговской губернской ученой архивной комиссии, 1914. - /4/, 136, /1/ с.
705. Актовые книги Полтавского городского уряда XVII века. Под ред. и примечания В.Л.Модзалевского. Вып. I. Справы поточные 1664-1671 годов. – Чернигов: Издание Черниговской губернской ученой архивной комиссии, 1912.
706. Актовые книги Полтавского городского уряда XVII века. Под ред. и примечания В.Л.Модзалевского. Вып. II. Справы поточные 1664-1671 годов. – Чернигов: Изд. Черниговской губернской ученой архивной комиссии, 1913.
707. Актовые книги Полтавского городского уряда XVII века. Под ред. и примечания В.Л.Модзалевского. Вып. II. Справы поточные 1672-1680 годов. – Чернигов: Изд. Черниговской губернской ученой архивной комиссии, 1914. - /4/, 124 с.
708. Акты относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные археографической комиссией. - Т. IV.-Спб.: Типография Э.Пратца, 1863.- 276 с.
709. Акты относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные археографической комиссией. - Т.XIII. - Спб., 1885.- 766 с.
710. Акты относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные археографической комиссией. - Т. XV. - Спб.: Типография Ф. Елеонорского и К, 1892.- 462 с.
711. Акты относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные археографической комиссией.- Т.X.- Спб..1878.- 838 с.
712. Акты относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные археографической комиссией.- Т.XI.- Спб., 1879.- 820 с.
713. Акты относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные археографической комиссией. - Т.V. - Спб.: Титография П.П.Кулиша, 1867.- 362 с.
714. Акты относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные археографической комиссией. - Т. VI. - Спб., 1869.- 279 с.
715. Акты относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные археографической комиссией. - Т. VII. - Спб.: Типография В.Пратца, 1872. - 398 с.
716. Акты относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные археографической комиссией.- Т.VIII.- Спб.,1875.- 400+23 с.
717. Акты относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные археографической комиссией. - Т.IX.- Спб.,1878.- 987+24 с.
718. Акты относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные археографической комиссией.- Т. XII- Спб.,1882.- 874 с.

719. Акты, издаваемые Виленской комиссией для разбора древних актов.-Вильна, 1909.-Т.XXXIV.-588 с.
720. Архив Юго-Западной России, издаваемый временной комиссией для разбора древних актов. - Ч. VII.-Т.1.- Акты о заселении Юго-Западной России.- К., 1886.- 647 с.
721. Архів Коша Нової Запорозької Січі. Корпус документів 1734-1775. - Т.1. – К., 1998. – 694 с.
722. Архів коша Нової Запорозької Січі. Опис справ 1713-1776. Вид.2-ге, доповнене і виправлене. - К.: Наукова думка,1994.-232 с.
723. Архив Юго-Западной России, издаваемый временной комиссией для разбора древних актов. - Ч. II. - Т. 1. Постановление дворянских провинциальных сеймиков в Юго-Западной России (1569-1654 гг.) / Изд. Н.Иванишев. - К., 1861.- XIV / 513 с.
724. Архив Юго-Западной России, издаваемый временной комиссией для разбора древних актов. - Ч. III. - Т. 1. Акты о казаках (1500-1648 гг.) / Изд. В.Антонович. - К., 1863.- 453 с.
725. Архив Юго-Западной России, издаваемый временной комиссией для разбора древних актов. - Ч. III. - Т. 4. - К., 1908.- 419 с.
726. Барвинский В.А. Генеральное следствие о маетностях Миргородского полка. 1729 – 1730. – Полтава, 1912. – 59 с.
727. Белокуров С.А. Дневальные записки приказа Тайных Дел 1765-1783 гг. // ЧОИДР. - 1908. - Кн. 1. - С. 49-56.
728. Бумаги Кабинета Министров императрицы Анны Иоанновны. 1731-1740. Т.3. (1734) // Сборник РИО. - Юрьев, 1900. - Т. 108.- 512 с.
729. В.Г. Ученики переяславских славяно–латинских школ в 1744 году // Киевская Старина.– 1888. – № 10. – С.22–26
730. Василенко Н. Генеральное следствие о маетностях Черниговского полка 1729 -1730. – Чернигов: Издание редакции «Земского Сборника Черниговской губернии», 1908.- XXX, 709 с.
731. Василенко Н.П. Генеральное следствие о маетностях Киевского полка 1729-1730 гг.- К., Типография Завадовского, 1892.- 40 с.
732. Василенко Н.П. Генеральное следствие о маетностях Нежинского полка. 1729 – 1730 гг. - Чернигов: Изд. редакции “Земского сборника Черниговской губернии”, 1901.- IV, XXX, IX, 417 с.
733. Васютинский Ф. Фамильные документы предков Георгия Конисского, архиепископа Белорусского // Прибавление к Черниговским епархиальным известиям. – 1895. - № 9. – С.260-263.
734. Ведомость о школьниках и учениках при Переяславском доме Архирейском обучающихся сего 1738 года // Полтавские епархиальные ведомости. – 1890. - №

15. – С.505-528.
735. Величко Самійло. Літопис. Переклав з книжної української мови Валерій Шевчук. - К.: “Дніпро”, 1991. - Т. II. - 640 с.
736. Воссоединение Украины с Россией. Документы и материалы: В 3 т.-М.: Издательство АН СССР, 1954. - Т. II. - 585 с., Т. III. - 645 с.
737. Генеральне слідство про маєтності Лубенського полку / Український архів. – Т. IV. – К., ВУАН, 1931. – VII/185 с.
738. Генеральне слідство про маєтності Стародубського полку / Український архів . – Т. I. – К., ВУАН, 1929. – 574 с.
739. Генеральное следствие о маєтностях Гадяцкого полка. 1729 – 1730. – Полтава , 1893. - /4/, 45 с.
740. Герасимчук В. Матеріали до історії козаччини XVII віку. Василь Герасимчук: життя і творчість (1880-1944). - Львів: Інститут української археографії АН України, Львівське відділення, 1994.-153 с.
741. Гетьманські універсали в колекції Чернігівського історичного музею ім. В.В. Тарнавского / Підготував до друку та передмова І.Ситого // Сіверянський літопис. – 1998. - № 1. – С. 83-90; № 2. –С. 31-46; № 3. –С. 72-84; № 4. –С. 37-58; № 5. – С. 67-82; № 6. – С. 62-85.
742. Голубев С.Т. Древний помянник Киево-Печерской лавры (конца XV - начала XVI столетия). – К., 1892. – 88 с.
743. Дзира Я. Перший паспорт козацтва: Найдавніший реєстр низового війська 1581 р. // Літературна Україна. - 1991. - 13 червня.
744. Ділова документація Гетьманщини XVIII ст. Збірник документів.-К.: Наукова думка, 1993. - 392 с.
745. Документи Богдана Хмельницького (1648-1657) / І.Крип’якевич та І.Бутич. -К ., 1961. - 740 с.
746. Документи російських архівів з історії України. Т.1. Документи до історії запорозького козацтва 1613-1620 рр. - Львів, 1998. - 442 с.
747. Документы об освободительной войне украинского народа 1648-1654 гг. - К., 1965. - 828 с.
748. Дополнения к актам историческим, собранным и изданным археографической комиссией. - Т. 6. - СПб.: В типографии Э.Праца, 1857. - /VIII/ , 477, /2/, /15/, /8/ с., 1 вкл.
749. Древние записки Малороссийского Подскарбия Якова Марковича. 1716-1745. –М.: Издание Готье, 1853. - Т. I.-III.; 1913. - Т. IV.
750. З документації гетьмана Івана Мазепи / Підготовка до друку, передмова та коментарі Ю.Мицика // Сіверянський літопис. – 1997. - № 3. – С.99-105; № 4. – С . 143-150; 1998. - № 1. – С. 91-103.

751. З документації гетьмана Івана Скоропадського / Підготовка до друку і передмова Ю.Мицика // Сіверянський літопис. – 1997. - № 6. – С. 66-71.
752. З епістолярної спадщини гетьмана Мазепи / Упорядник і автор передмови В. Станіславський. - К., 1996.
753. Источники Малороссийской истории, собранные Д.Н.Бантыш-Каменским и изданные О.Бодянским. - Ч. I. 1649-1687. - М.: Издание университета, 1858. - 336 с.
754. Каманин И. Материалы по истории козацких землевладений 1494-1668 гг. // ЧИОНЛ. – К., 1894. – Кн.8. – Отд. III. – С. 5-28.
755. Козаки Полтавского полка по материалах Румянцевской описи. Ч.1. – Полтава, 1913. – 301 с.
756. Краткое описание о козацком малороссийском народе и о боевых его делах, собранное из разных историй иностранных, немецкой – Бишенга, латинской – Безольди, французской – Шевалье и рукописей русских, чрез Бунчукового Товарища Петра Симоновского 1765 года // Чтения в императорском Обществе истории и древностей российских при Московском университете. – М., 1847. – Т. 1. – С. 1-159.
757. Крикун М. Інструкція послам Війська Запорозького на варшавський сейм 1666 року і відповідь короля Яна Казимира на неї // Україна модерна.-Львів, 1999. - Ч. 2-3. - С. 311-349.
758. Крикун М. Інструкція послам Війська Запорозького на Варшавський сейм 1664 року // Україна модерна. 1999-2000. - Львів, 2000. - С. 374-449.
759. Крикун М. Інструкція послам Війська Запорозького на елекційний та коронаційний сейми 1669 року // Центральна і Східна Європа в ХУ-ХУІІІ століттях: Питання соціально-економічної та політичної історії. До 100-річчя від дня народження професора Дмитра Похилевича / За ред Л.Зашкільняка та М. Крикуна. - Львів, 1998. - С. 189-211.
760. Крикун М. Перепис Подільського козацького полку 1659 року // Записки НТШ. – Львів, 2000. - Т. ССXL. – С.503-530.
761. Крип'якевич І. Листи Максима Кривоноса // Науково-інформаційний бюлетень архівного управління УРСР.-1965.-№ 2.-С.57-61.
762. Лазаревский А. Заметки об украинской старине // Черниговские губернские ведомости. – 1657. - № 19.
763. Лазаревский А. Показания о службах лубенского полкового есаула Андрея Петровского // Киевская старина. – 1899. –Т.LXV. –С.7-12.
764. Лазаревский А. Список водных мельниц Черниговского полка (1742 г.) // Записки Черниговского губернского статистического комитета. – Чернигов, 1872 . – Вып. 5-6. – С. 99-136.
765. Лазаревский А. Универсал гетмана Скоропадского о надаче маетностей значному войсковому товарищу Тимофею Радичу // Черниговские губернские

ведомости. – 1885. - № 3.

766. Лазаревский А. Четыре письма жены полкового обозного Евдокии Сахновской к мужу // Лазаревский А. Очерки, заметки и документы по истории Малороссии. – К.: Типография Г.Т.Корчак-Новицкого, 1892. – Т.І. – С.22-27.
767. Левицкий О.И. Автобиографическая «сказка» малороссийского летописца Стефана Лукомского // Киевская старина.-1890.-№ 9.-С.478-485.
768. «Летописец» Дворецких / Изд. Мыщыка Ю.А. // Летописи и хроники. – М., 1984. – С.219-234.
769. Листи Івана Мазепи. 1687-1691. Т.І. / Упорядник і автор передмови Вячеслав Станіславський.-К., 2002.
770. Личный состав малороссийской козацкой старшины в 1725 г. // КС.-1904.- № 7-9.- С.15-19 (приложение).
771. Літопис гадяцького полковника Григорія Граб'янки / Переклад зі староукраїнської Р.Г.Іванченко. – К.: «Знання», 1992. – 192 с.
772. Літопис Самовидця / Видання підготував Я.І.Дзира. – К.: Наукова думка, 1971. – 207 с.
773. Лохвицька ратушна книга другої половини XVII ст. Зб. актов. док. – К., 1986. – 385 с.
774. Маркович Я.Дневник генерального подскарбья Якова Марковича. 1717-1767 гг./ Под ред. А.Лазаревского.- К.: Киевская Старина, 1897.-Ч.1-3.- 342, 418 с.
775. Материалы для истории землевладения в Полтавской губернии в XVIII в.- Отд.1: Козачьи владения. Золотоношский уезд. - Вып.1. - Статистические таблицы, составленные по “описи” малороссийских полков 1767 губ. гласным Полтавского земства Лучицким.- К., 1883.- табл.11.
776. Материалы для истории Малороссии (1660-1664). - Отдел третий. – Т. IV. -К., 1853.-151 с.
777. Материалы для истории Полтавского полка / Изд. В.Л.Модзалевского // Труды Полтавской ученой архивной комиссии. – Полтава, 1905. - Вып.І.; Полтава, 1906. - Вып.2. – С.1-57.
778. Материалы для отечественной истории, изданные М.Судиенко.- Т.1.-К., 1853.-317 с.
779. Местечко Борисполе в XVII-м веке. Акти мейского уряда 1612-1699.- К.: издание журнала «Киевская Старина», 1892.- 112 с.
780. Миллер Д. Стародубского магистрата книга справ поточных (1690–1722). –Харьков, 1894. – 16 с.
781. Мицик Ю А., Цибульський В.І. Волинь в роки Визвольної війни українського народу XVII століття. Документи і матеріали.-Рівне: “Перспектива”, 1999.-117 с.
782. Мицик Ю. Буремний 1648 рік (Добірка неопублікованих джерел) // Національно-визвольна війна українського народу середини XVII століття:

політика, ідеологія, військове мистецтво.-К.,1998.-С..

783. Мицик Ю. З документів українських гетьманів та полковників доби Руїни // Сіверянський літопис.-1999.-№ 3.-С.-3-34.
784. Мицик Ю. З матеріалів до «Українського дипломатарію XVI-XVIII ст.» // Наукові записки. Національний університет «Києво-Могилянська академія».-К. Видавничий дім “КМ Academia”,1998.-Т.3. Історія.-С.143-151.
785. Мицик Ю. З нових документів по Національно-визвольну війну українського народу (1648 – 1658 рр.) на Сіверщині // Сіверянський літопис. -1998. -№ 2. – С.3-9; № 6. –С.12-28.
786. Мицик Ю. З нових документів про Національно-визвольну війну українського народу (1648 – 1658 рр.) на Сіверській Україні // Сіверянський літопис. – 1999. - № 2. –С.12-38.
787. Мицик Ю. Козацька держава очима поляка // Київська старовина.-1993.-№ 4.-С.2-11.
788. Мицик Ю. Листи гетьмана Виговського // Конотопська битва 1659 року.-К., 1996.-С.82-85.
789. Мицик Ю. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст. в opinii повстанців // Козацькі війни XVII століття в історичній свідомості польського та українського народів. Матеріали другої польсько-української наукової зустрічі (Львів, 12-13 жовтня 1995 р.). За ред. Л.Зашкільняка.-Львів-Люблін,1996.-С.38.
790. Мицик Ю. Про видання «Українського жіночого дипломатарію доби Гетьманщини» // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. - Ч.5. Історіографічні дослідження в Україні. – К.: Інститут історії України НАН України, 2000. - Вип. 10. – Ч. 1. – С. 42-52.
791. Мицик Ю. Унікальні документи Корсунської полкової канцелярії XVII-XVIII століть // Корсунський часопис.-1996.-№4.-С.3-6.
792. Мицик Ю.А. Визвольна війна очима полонених повстанців: (Документи-протоколи (конфесати) періоду гетьманства Б.Хмельницького) // Київська старовина.-1995.-№ 4.-С.15-35.
793. Мицик Ю.А. Невідомі листи керівника Національно-визвольної війни українського народу 1648-1658 рр. // Українській історичний журнал.-2001. - № 1.-С.134-147.
794. Модзалевский В. Материалы для биографии стародубского полковника Тимофея Алексеевича // Труды Черниговской губернской архивной комиссии. Чернигов, 1917-1918. – Вып.12. – Ч.1. -
795. Модзалевский В.Л. Отрывки из Стародубской меской книги за 1664-1673 гг.- Чернигов, 1911-37 с.
796. Мотыжинский архив. Акты Переяславского полка XVII-XVIII в.- К.: издание Андрея и Александра Савицких, 1890.- 223 с.

797. Мякотин В. Генеральное следствие о маетностях Переяславского полка (1729-1731 гг.).- Харьков, 1896.- 45 с.
798. Мякотин В. Генеральное следствие о маетностях Прилуцкого полка (1729-1731 гг.).-К., 1896.-38 с.
799. Обрання Кирила Розумовського гетьманом. Публікація В.Сергійчука // Київська старовина.-1993.-N 2.-С.52-61.
800. Опис Новгород-Сіверського намісництва (1779-1781). –К.: ВУАН, 1931. – 592 с.
801. Описание Черниговского наместничества (1781 г.) Дмитрия Пашенка. – Чернигов: Издание Черниговского губернского статистического комитета, 1868. – 112 с.
802. Описи Київського намісництва 70-80 років XVIII ст.- К.: Наукова думка, 1989 .- 389 с.
803. Описи Чернігова 60-х років XVIII ст. / Підготовка до друку і передмова О. Коваленка та І.Петриченко . – Сіверянський літопис. – 1997. - № 4. –С.165-181.
804. Опись актовых книг Киевского Центрального Архива. № 10.-К., 1878.-35 с
805. Опись актовых книг Киевского Центрального Архива. № 20.-К., 1876.- 24 с.
806. Опись актовых книг Киевского Центрального Архива. № 5.-К., 1869.-33 с.
807. Опись актовых книг Киевского Центрального Архива. № 8.-К., 1869.
808. Опись Конотопской сотни 1711 г. / Ал. Лазаревский. – К., 1892.
809. Отрывки из Нежинских магистратских книг 1657-1674 годов.-Чернигов: Типография губернского правления, 1887.-66 с.
810. Памятники издаваемые Киевской Комиссией для разбора древних актов. Изд. 2-е.-К.,1898.-Т.I.- /2/, /VI/, 616 с.
811. Памятники издаваемые Киевской Комиссией для разбора древних актов. Изд. 2-е.-К.,1898.-Т.II.-
812. Памятники издаваемые Киевской Комиссией для разбора древних актов. Изд. 2-е.-К.,1898.-Т.III.-600 с.
813. Памятники издаваемые Киевской Комиссией для разбора древних актов. Изд. 2-е.-К.,1898.-Т.IV.
814. Памятники, издаваемые временной комиссией для разбора древних актов высочайше учрежденной при Киевском военном Подольском и Волынском генерал-губернаторе. – К.,1859.- Т.4.-162 с.
815. Переписні книги 1666 року / Приготував до друку і зредагував В.О. Романовський. – К.: ВУАН, 1933. – XI+448 с.

816. Переписні книги Чернігова 1666 р. / Підготовка до друку, передмова та примітки О.Коваленка, С.Мельника і В.Сапова. – Сіверянський літопис. – 1997. – № 3. – С.167-181.
817. Присяжні книги 1654 р. Білоцерківський та Ніжинський полки / Упорядники Ю.Мицик, М.Кравець. – К: ІУАД НАН України, 2003. – 349 с.
818. Протоколы, журналы и указы Верховного Тайного Совета. 1726-1730. Т.1. (февраль-июнь 1726) // Сборник РИО.- Спб.,1886.
819. Протокул до записовання справ поточних на рок 1690. – Чернигов: Тип. Губернского правления, 1852. – 180 с.
820. Путро О. Влада генеральної військової старшини на Лівобережній Україні у другій половині XVIII ст. // Архіви України.- 1969.- № 5.-С.11-20.
821. Ревизия козаков сотни Волинской хто де в прежних войсковых и теперишних походах бил, і хто не бил нижей сего реестр следует // Кривошея В.В., Кривошея І.І. Нариси історії Чернігівщини періоду козацтва. І. Борзна. ІІ. Волинка. – К.: ІПіЕД НАНУ, 1999. - С. 94-125.
822. Реестр всего войска Запорожского после Зборовского договора с королем польским Яном Казимиром, составленные 1649 года, октября 16 дня / Изданные по подлиннику О.М.Бодянским.-М.: Издательство Императорского Общества истории и древностей Российских при Московском университете, 1875.-337 с.
823. Реестр козацких дел в польской метрике в Санкт Петербурге при 3-м департаменте Сената в листах с надписью «Kozackie» / Оттиск из журнала Чтение Общества истории и древностей Российских при Московском университете. - М., 1861. - Кн. 1-3. - 38 с.
824. Реєстр Війська Запорізького 1649 року.- К.: Наукова думка, 1995.- 592 с.- (Джерела з історії українського козацтва).
825. Реєстр козацької старшини 1744 року. Публікація В.Сергійчука // Київська старина.-1992.- № 5.- С.19-24
826. Реєстр учителей и учеников в Колегиуме Братском Киевском обретающихся, року 1727 поданный // Описание документов и дел хранящихся в архиве святейшего правительствующего Синода.-Т.VII.- Спб.: Синодальная типография, 1885.- С.CXVI- CXXXIX.
827. Русская историческая библиотека, издаваемая Имперской археографической комиссией. - Т.XXXIII. Литовская Метрика. - Отдел 1. -Ч.3. – Книга публичных дел. Перепись войска Литовского. –Пг., 1915. - /4/II/1378 ст.
828. Руська (Волинська) метрика. Регести документів Коронної канцелярії для українських земель (Волинське, Київське, Брацлавське, Чернігівське воєводства) 1569-1673. Передмова П. Кеннеді Грімстед.-К., 2002.
829. Сергійчук В. Хто кував славу «русского оржия» // Сіверянський літопис. – 1996. - № 2-3. – С.104-122.

830. Синодик Крупицько – Батуриського монастиря / Підготував до друку та вступні зауваги Ігоря Ситого // Сіверянський літопис. - 1997. - № 5. - С. 40-64.
831. Синодик Любецького Антонієвого монастиря. - Чернігов, 1902.- /10/, 79, /6/ с.
832. Ситий І. Тестамент Якова Кіндратовича Лизогуба (15.05.1698 р.) // Пам'ять століть.-1996.-№ 3.-С.10-14.
833. Список водных мельниц Черниговского полка (1742 г.) // Записки Черниговского губернского статистического комитета. – Чернигов: Губернская типография, 1872. - Кн. II. – Вып. 5-6. – С.99-136.
834. Список козаків с. Роїще укладений на підставі указу імператриці Катерини II від 16 листопада 1781 року про перепис козаків в Україні // Ляшев О. Роїще – село, сотенне містечко. Історико-географічний нарис. – Чернігів, 2002. -С.124-132.
835. Стороженки А. Фамильный архив. - Т. 4. - К., 1910. - 608 с.
836. Стороженко Н.В. Мельницы в Козельце (универсалы XVII в.) // Киевская старина. – 1892. - № 3. – С.496-497.
837. Сулимовский архив. Фамильные бумаги Сулим, Скоропп и Войцеховичей XVII-XVIII в. - К., 1884.- 316 с.
838. Указ императрицы Екатерины II об учреждении малороссийской коллегии // Киевская старина. – 1883. - № 8. - С.738-740.
839. Універсали Богдана Хмельницького 1648-1657 / І.Крип'якевич, І.Бутич (упор.), В.Смолій та інші.; НАН України, Інститут історії України.- К.: Альтернативи, 1998.- 383 с.
840. Універсали Івана Мазепи. 1687-1709. / Упорядкування І.Бутич. – К.-Львів: НТШ, 2002. –757 с.
841. Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687). – К.-Львів: НТШ, 2004. – 1086 с.
842. Шафонский А. Черниговского наместничества топографическое описание с кратким географическим историческим описанием Малая России.-К.: Университетская типография, 1851.-Ч.1.- 697 с.
843. Швидько Г.К. Ревізія Миргородського полку 1723 р. // Гуманітарний журнал. – 2000. - № 1. – С. 11-131.
844. Швидько Г.К. Ревізія Миргородського полку 1723 р. // Гуманітарний журнал. – 2000. - № 2. – С. 112-122.
845. Швидько Г.К. Ревізія Миргородського полку 1723 р. // Гуманітарний журнал. – 2000. - № 3. – С. 230-241.
846. Швидько Г.К. Ревізія Миргородського полку 1723 р. // Гуманітарний журнал. – 2001. - № 1-2. – С. 167-168.
847. Швидько Г.К. Ревізія Миргородського полку 1723 р. // Гуманітарний журнал. – 2001. - № 3-4. – С. 217-236.

848. Швидько Г.К. Ревізія Миргородського полку 1723 р. // Гуманітарний журнал. – 2002. - № 1. – С. 121-143.
849. Швидько Г.К. Ревізія Миргородського полку 1723 р. // Гуманітарний журнал. – 2002. - № 2. – С. 123-171.
850. Швидько Г.К. Компут і ревізія Миргородського полку 1723 р. – Дніпропетровськ, 2004. – 335 с.
851. Эварницкий Д.И. Источники для истории запорожских козаков. - Владимир: Литотипография Губернского правления, 1903. - 1072 с.
852. Helcel A.Z. Listy Jana Sobieskiego do zony Maryi Kazimiry wraz z listami tej krolewskiej rodziny i innych znakomitych osob.-Krakow, 1860.
853. Ojcziste spominki w pismach do dziejow dawniej Polski.-Krakow,1845.-Т.2.
854. Volumina legum Regni Poloniai et Magni dukatus Lithuanie ab anno 1347 ad annum 1780/ Ed. J. Ohryzko. - Petersburg, 1859. - Т. IV.
855. Zrodla dziejowe. (Polska VI wieku pod względem geograficzno-statystycznym). –Warszawa. - Т. V.
856. Zrodla dziejowe. (Polska VI wieku pod względem geograficzno-statystycznym). –Warszawa. - Т. XX.
857. Zrodla dziejowe. (Polska VI wieku pod względem geograficzno-statystycznym). –Warszawa. - Т. XXI.
858. Zrodla dziejowe. (Polska VI wieku pod względem geograficzno-statystycznym). –Warszawa, - Т. XXII.

Література

859. Аброскін П., Кривошея В., Стасенко О. Київщина козацька: люди і долі. – К.: «Стилос», 2004. – 181 с.
860. Адміністративно-територіальний устрій Лівобережної України у другій половині 50-х років 18 століття.- К.,1990.- 238 с.
861. Актові документи про Визвольну війну українського народу середини 17 століття. Каталог документів, представлених для виставок, присвячених 350-річчю від початку Визвольної війни. - К.: Головне архівне управління при Кабінеті міністрів України, 1998. - 38 с.
862. Алфьоров О. С. До історії покозаченої української аристократії (представники роду Голубів XVI-XVIII ст.) // Гетьманський альманах. – К.: Видавничий центр КНАУ, 2003. – С.147-154.
863. Андреевский А. Последние киевские сотники // Чтения в Историческом обществе Нестора-Летописца. – 1896. – Т. X. – С. 34-51.
864. Антонович В.Б. Бец В.А. Исторические деятели юго-западной России в биографиях и портретах.- К.: Типография университета Святого Владимира, 1885.-110 с.

865. Апанович О. Гетьман Іван Виговський // Історія України в школі. – 1997. – 1997. - № 1 / 2. – С.44-48.
866. Апанович О. Українсько-російський договір 1654 р. Міфи та реальність.-К.: «Варта», 1994.- 95 с.
867. Апанович О.М. Збройні сили України першої половини XVIII ст. - К.: Наукова думка, 1968. - 244 с.
868. Апанович О.М. Військові канцеляристи – вихованці Києво-Могилянської академії // Києво-Могилянська академія в історії України. Тези доповідей міжнародної наукової конференції. – К., 1995. – С.39-40.
869. Апанович О.М. Урядові службовці Гетьманщини – українська інтелігенція XVIII ст. // Український історичний журнал. - 1997. - № 2.
870. Астряб М.Г. Процессы Андрея Марковича (глуховского сотника 1709-1714, лубенского полковника 1714-1727, войскового подскарбия 1729-1744) // Труды Полтавской ученой архивной комиссии. - Полтава, 1909. – Т. VI. - С.81-145.
871. Астряб М.Г. Старшина Лубенского полка в 1777 году // Труды Полтавской ученой архивной комиссии. - Полтава, 1912. – Т.IX. – С.61-80.
872. Багалей Д. Займанщина в Левобережной Украине XVII и XVIII в. // Киевская старина. - 1883. - Т.VII. - Декабрь. - С.560-592.
873. Багалей Д.И. Новый историк Малороссии: рецензия на книгу А.М. Лазаревского «Описание старой Малороссии». – СПб.: Типография Императорской Академии Наук, 1891. – 148 с.
874. Багалій Д.І. Історія Слобідської України. - Харків: «Дельта»,1993.- 255 с.
875. Байда О. Козацькі впливи Брацлавщини на Полтавщину // XIX Вінницька обласна історико-краєзнавча конференція. 1999 р. - Вінниця,1999. - С.29-30.
876. Байда О.П. Старшина Полтавського полку (друга половина XVII ст.).- К.: ТОВ «Міжнародна фінансова агенція», 1998. - 41 с.
877. Балабушевич Т.А. Територіальні межі правобережних козацьких полків (друга половина XVI – початок XVIII ст.) // Проблеми історичної географії України: Збірник наукових праць. - К., 1991. - С.23-32.
878. Бантыш-Каменский Д. История Малой России со времен присоединения оной к Российскому государству при царе Алексее Михайловиче, с кратким обозрением первобытного состояния сего края. Часть I. – М.: Издание автора, 1822. – LIV+153 с.
879. Бантыш-Каменский Д. История Малой России. Часть II. От присоединения сей страны к Российскому государству до избрания в гетьманы Мазепы. – М.: Типография С.Селивановского, 1830. - /4/, 223/, 62 с.
880. Бантыш-Каменский Д.Н. История Малой России от водворения славян в сей стране до уничтожения гетьманства.-К.:Час,1993.-656 с.

881. Барабаш Н.О. Рід Білозерських та культурний світ України ХІХ – початку ХХ століття: Нові методологічні підходи. Автореф. Дис. ... канд іст. наук. – Дніпропетровськ, 2004. – 20 с.
882. Барвинский В. Крестьяне в Левобережной Украине в XVII-XVIII вв.- Харьков, 1909. - 296 с.
883. Барвинський В. Очерки из истории общественного быта Старой Малороссии: I. Выборы сотника в м. Носовке; II. Из истории одной ревизии в сотне Новгородской; III. Сущность полковничьей власти // Украина. - 1907. - Т.IV. - Кн.2-3. - Ч.1.- С.347-368.
884. Бельський Г. Село Хаенки (Прилуцкого уезда) // Полтавские епархиальные ведомости. - 1868. - Т. 1. - № 1. – С.26-27.
885. Біднов В. Марія Магдалина, мати гетьмана Мазепи // Мазепа. Збірник. / Праці Українського наукового інституту. - Т.XLVI. - Серія історична. - Кн.5./ . - Варшава, 1938. - Т.1. - С.35-52.
886. Блок М. Апология истории или ремесло историка. - М.: «Наука», 1986. - 215 с.
887. Бодров Ю. Уманський козацький полк у добу Руїни.- К.: Науковий світ, 1999. - 45 с.
888. Бодров Ю.І. Доля уманського козацтва в кінці ХVІІ ст. // Наукові записки з української історії.-Переяслав-Хмельницький, 1999. - С. 154-160.
889. Бодров Ю.І. Історія Уманського козацького полку. Монографія. - К.: “Київський університет”, 2001. - 278 с.
890. Бойко І. Іваненки на Переяславщині в ХVІІІ ст. // Історично-географічний збірник. - Т. 3. - К., 1929. - С. 9-16.
891. Бойко І. Сулими на Переяславщині в кінці ХVІІ та на початку ХVІІІ в. // Історично-географічний збірник. - Т. 2. - К., 1928. – С.11-22.
892. Борисенко В. Де народився Іван Сірко ? // Наука і суспільство.-1989.-№11.-С. 74.
893. Борисенко В. Занепад Української держави за гетьманування Івана Виговського // Пам’ять століть. – 1999. - № 5. - С.3-18.
894. Борисенко В. Тернистий шлях державотворення // Київська старовина.-1994. - № 1. - С.2-9.
895. Борисенко В.Й. До питання про елементи буржуазії на Лівобережній Україні в другій половині ХVІІ ст. // Феодалізм на Україні. Зб. наук. праць. - К.: Наукова думка, 1990. - С. 99-114.
896. Борисенко В.Й. Соціально-економічний розвиток Лівобережної України в другій половині ХVІІ ст. - К., 1986. - 262 с.
897. Борисенко В.Й. Курс української історії з найдавніших часів до ХХ століття. - К., 1996. - 615 с.

898. Борисенко В.Й., Заремба С.З. Україна козацька XV-XVIII ст. У двох частинах. Ч.1. XV-XVII ст.: Навчальний посібник.-К., 1993.-206 с.
899. Борщак І. Арешт Войнаровського (Із серії «Європа і України») // Записки НТШ. - Львів, 1925. - Т.138-140. - С..
900. Брехуненко В. Гадяцький полковник Кіндрат Бурляй // Сіверянський літопис.- 1999.-№ 6.-С.11-16.
901. Брехуненко В. Кіндрат Бурляй // Полководці Війська Запорозького. Історичні портрети.-К.,1998.-Кн.1.-С.27-38.
902. Брехуненко В.. Дем'ян Лисовець // Полководці Війська Запорозького. Історичні портрети.-К.,1998.-Кн.1.-С.199-212.
903. Брик М. Юрій Немирич. На тлі історії України. – Соруґіунт, 1974. - 152 с.
904. Бужинський М. Гадяцький ключ: до історії землеволодіння на Лівобережжі // Записки Полтавського наукового товариства при ВУАН. – Полтава, 1928. – Т.ІІ. – С.11-61.
905. Бузун О. Історія Остерщини (Нариси історії). - Чернігів: Вид. журн. “Сіверянський літопис” , 1998. - 112 с.
906. Булычев А.А. Генеалогическая атрибуция лиц, упомянутых в записях на скоропечатных книгах XVII в. без указания социального положения или полного имени. Методические рекомендации. – М.-СПб.: «Хронограф», 1994. – 99 с.
907. Бульвінський А. Кримська політика Івана Виговського // Хроніка 2000. – 2000. - № 34. – С.43-56
908. Бутич І. Конотопська битва // Конотопська битва 1659 року. - К., 1996. - С.
909. Быкова Л.А. Родословная книга Тверской губернии 1785-1917 гг. как источник по истории русского провинциального дворянства. Автореферат дис.... канд. ист. наук. - М., 1993.
910. В.К. О происхождении гетьмана Павла Тетери (письмо Э.Руликовского к М. Александровичу) // Киевская старина. - 1888. - № 6. - С.69-74.
911. Василенко В. Гадяцька старина // Читання в Історическом обществe Нестора-Летописца. – К., 1891. – Т.V. – С.91-102.
912. Василенко М. Павло Полуботок. З приводу двісталітньої річниці його смерті (24.XII.-1724) // Україна. - 1925. - Кн.6. - С.80-108.
913. Василенко М.П. Територія України XVII ст. // Ювілейний збірник на пошану академіку Д.І.Багалію. - К: ВУАН, 1927. - Т.1. - С.112-132.
914. Васильева О.В., Латыпова В.В. Дворянские родословные и опыт создания компьютерной базы данных “Родословные дворян Уфимской губернии” // Символы и эмблемы в истории Башкортостана: тезисы докладов и сообщений третьей республиканской научно-краеведческой конференции.-Уфа, 1996.-С.30-34.

915. Васильчиков А.А. Семейство Разумовских. – Т.1. – СПб.: Издание Стесюлевича, 1880. – X, 486, СШ, XX с.
916. Величко О. Козацькі полковники: біографічні і родовідні дрібнічки // Генеалогічні записки Українського геральдичного товариства. - Вип.1. - Біла Церква, 2000.
917. Величко О.В. Українська козацька старшина: Актуальні питання сучасної історіографії // Україна: вчора, сьогодні, завтра: Зб. нак. пр. / Ред. кол.: Вашкевич В. та ін. - К.: ІПіЕД НАНУ, 1999. - С.17-23.
918. Венгрхевновський С. Свадьба Тимоша Хмельницького // Киевская Старина. 1887.-Т.XVII.-Март.-С.469-493.
919. Верба І.В. “Помяник” Михайлівського Золотоверхого монастиря від 1667 р. про рід Богдана Хмельницького Богдан Хмельницький та його доба. Матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 400-річчю від дня народження Великого Гетьмана (Київ, 24-25 жовтня 1995 р.). - К.: Інститут історії України НАНУ, 1996. - С. 204-209.
920. Винар А. Огляд історичної літератури про початки козаччини // Український історик. - 1965. – Ч.1–2. – С. 28-37; Ч.3–4. – С. 33.
921. Возняк М. Хто ж автор так званого Літопису Самовидця // Записки НТШ. - 1933. - Т.СLIII. - С.1-81.
922. Возняк М.С. До питання про походження Богдана Хмельницького // 300 років возз'єднання України з Росією. Науковий збірник / Відп. ред. Лазаренко Є.К. - Львів: Видавництво Львівського університету, 1954. - С.94-101.
923. Войтович Л.В. Генеалогія династій Рюриковичів і Гедиміновичів. - Львів, 1992.- 199 арк.
924. Востоков А. Козелецкая рада 1662 г. // Киевская старина. – 1888. – Т. XVII. – Февраль. – С. 269-284.
925. Востоков А. Нежинская рада 1663 г. // Киевская Старина. - 1888. – Т. XXII. – Май. - С. 125-156.
926. Востоков А. Суд и казнь Григория Самойловича. – К.: Типография Г.Т.Корчак -Новицкий, 1888. – 23 с.
927. Востоков А. Судьбы Выговских и Ивана Нечая // Киевская старина. - 1890. - Т. XXVIII. – Январь. - С.35-46.
928. Востоков А. Черняк Иван, полтавский полковник // Киевская старина. - 1889. - № 10. - С.1-17.
929. Гавриленко А. Доля роду Яцька Засядька, полковника Лубенського, протягом трьох з половиною століть // Український засів. - 1997. - № 4-6.
930. Гаєцький Ю. Сторінки з побуту Гетьманщини: вибір полковника // Сіверянський літопис. - 1997. - № 1-2. - С.47-48.

931. Газін В. Діяльність подільського полковника Остапа Гоголя наприкінці 50-их – у першій половині 60-их рр. 17 ст. // Тези XIII Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції. - Вінниця, 1994. - С.25.
932. Газін В. Політична програма гетьмана П.Тетері // Українська козацька держава: Витоки і шляхи історичного розвитку. - К., 2000. - Вип.7. - С.190-198.
933. Газін В.В. Крим-Україна: політичні стосунки періоду гетьманування Павла Тетері (1663-1665 рр.) // Український історичний журнал. - 2001. - № 1. - С.62-72.
934. Газін В.В. Поділля в повстанні 1664-1665 рр. на Правобережній Україні // Поділля і Волинь у контексті історії українського національного відродження. Науковий збірник. - Хмельницький, 1995. - С.33-46.
935. Газін В.В. Полковник Брацлавський Василь Дрозденко - один з визначних діячів історії України другої половини XVII ст. // Духовні витоки Поділля: Творці історії краю. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 9-11 вересня 1994 р. м. Кам'янець-Подільський. - Хмельницький, 1994.-Ч.1.-С.249-252.
936. Газін В.В. Участь січовиків у подіях Чорної Ради 1663 р. // Запорозьке козацтво в українській історії, культурі та національній свідомості. Матеріали міжнародної наукової конференції. – К. – Запоріжжя, 1997. – С..
937. Галушка О. До питання про соціальний склад населення Чернігівського полку за даними податкового реєстру 1753 року: (На матеріалах Роїської сотні) // Сіверянський літопис. – 1997. - № 6. – С.46-50.
938. Гамрецький М.М. Боротьба трудящих Волині проти гніту панської Польщі в 1648-1654 рр. // Наукові записки Київського державного університету.-К.,1954.-Т.ХІІІ.-Вип.1.
939. Гвоздик Л.Д. Документальні джерела про шлюб Тимоша Хмельницького // Богдан Хмельницький та його доба. Матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 400-річчю від дня народження Великого Гетьмана (Київ, 24-25 жовтня 1995 р.).-К.: Інститут історії України НАНУ,1996.-С.266-268.
940. Герасименко Н. Данило Апостол // Історія України в особах ІХ-ХVІІІ ст. – К., 1993. – С.338-345.
941. Герасимчук В. Виговський і Гадяцький трактат // Записки НТШ. - Львів, 1909 . - Т.87, 88, 89.
942. Герасимчук В. Виговський і Юрій Хмельницький // Записки НТШ. - Львів, 1904. - Т. 59-60. – С.1-70.
943. Герасимчук В. Чуднівська кампанія 1660 р. – Львів: Накладом НТШ, 1913. - /2/, 149 с.
944. Гербільський Г.Ю. Західноукраїнські землі в роки Визвольної війни і возз'єднання України з Росією (1648-1654 рр.) // 300 років возз'єднання України з Росією. Науковий збірник / Відп. ред. Лазаренко Є.К..-Львів: Видавництво Львівського університету, 1954. - С.58-72.

945. Гмітерик Г. Молодь з українських земель в Замоїській академії в XVI-XVII століттях // Соціум. Альманах соціальної історії. - К., 2003. - Вип. 2.
946. Голобуцький В. Запорозьке козацтво.-К.:Вища школа,1994.-538 с.
947. Голобуцький В.О. Запорізька Січ в останні часи свого існування. 1734-1775.-К.: Видавництво Академії Наук УРСР, 1961.- 415 с.
948. Голобуцький В.О. Соціально-економічна політика гетьманської адміністрації (1648-1657 рр.) // Український історичний журнал. - 1979. - № 1.-С.25-35.
949. Горенко-Баранівська Л. Військова музика України-Гетьманщини другої половини XVII-XVIII ст. // Історія України. – 2002. - № 45. – С.7-11.
950. Горобець В. «Хочю [...] поняти б за себя московскаго народу вдову... (Жінки в політичній біографії Івана Брюховецького) // Соціум. Альманах соціальної історії. - К., 2003. - Вип. 2.
951. Горобець В. Злет і падіння гетьмана Івана Брюховецького // Історія України. – 1997. - № 38. – С.1-3; № 39. – С.3-4.
952. Горобець В. Іван Нечай – полковник Білоруський // Історія України.-1997.-№ 17.
953. Горобець В. Іван Нечай // Полководці Війська Запорозького. Історичні портрети. - К., 1998. - Кн.1. - С.261-276.
954. Горобець В. Присмерк Гетьманщини: Україна в роки реформ Петра І. - К.: Інститут історії НАН України, 1998. - 323 с.
955. Горобець В.М. Еліта козацької України в пошуках політичної легітимності і стосунки з Москвою та Варшавою, 1654-1665. – К.: Інститут історії НАН України, 2001. – 533 с.
956. Горобець В.М. Іван Нечай та українсько-російські змагання за Білорусь (1654-1659 рр.) // Український історичний журнал. - 1998. - №1-2.
957. Горошко С. Дрижопільська битва: крок до Руїни // Київська старовина. -2000. - № 5. - С.28-38.
958. Грабовецький Б.В. Обставини загибелі Д.Нечая в «Записках» Мартина Голінського // V Вінницька обласна історико-краєзнавча конференція. 1987.- Вінниця,1987. - С.83.
959. Грабовецький В.В., Ярошинський О.Б. Визвольна боротьба на Волині у 1648-1657 рр. Опубліковані джерела. - К. Товариство «Знання» України , 2000. – 46 с.
960. Григорович Н. Канцлер князь Александр Андреевич Безбородко в связи с событиями его времени // Сборник Императорского Русского Исторического Общества.-Т.26.- СПб., 1879.- 695 с.; Т.29.- СПб., 1881.-736 с.
961. Гришко В. До суспільної структури Хмельниччини // В 300-ліття Хмельниччини (1648-1948). Збірник за редакцією Б.Крупницького. - Мюнхен, 1948. - С.7-60.

962. Грушевский М. Барское староство. Исторический очерк (XV-XVIII вв.).-К., 1894.
963. Грушевский М.С. К истории Переяславской рады 1654 г. // Доклады АН СССР. – Л., 1929. – С.299-305.
964. Грушевський М.С. Історія України-Руси. Т.VIII. Роки 1626-1650.-К.:Наукова думка,1995.-288 с.
965. Грушевський М. Історія України-Руси. - Т. IX. - Ч.2.- К.: Наукова думка, 1996.
966. Грушевський М. Історія України-Руси.- Т. IX. - Ч.1.- К.: Наукова думка, 1996.- 880 с.
967. Грушевський М. Незвісний епізод з життя Дорошенка // Записки НТШ.–Львів, 1930.–Т.150.
968. Грушевський М. Шведсько-український союз 1708 р. // Записки НТШ.-Львів, 1909.-Т. 92.
969. Грушевський О. Гетьманські земельні універсали 1660-1670 років // Історико-географічний збірник. – К., 1927. – Т.І. – С.40-92.
970. Гупало М.Д. Богдан Хмельницький в Корсуні // Корсунщина козацької доби: проблеми дослідження та збереження історичних пам'яток. Збірник матеріалів науково-практичної конференції, присвячений 500-річчю українського козацтва 19 червня 1992 р. - К., 1993. - С. 42-63.
971. Гурбик А. Антон Жданович // Полководці Війська Запорозького. Історичні портрети.-К.,1998. - Кн.1.
972. Гурбик А. Сподвижник Богдана Хмельницького Антон Жданович // Доба Богдана Хмельницького (До 400-річчя від дня народження великого гетьмана). Зб. наук. праць.-К., 1995.-С.109-119.
973. Гурбик А.О. Київський полковник Антон Жданович // Український історичний журнал. - 1998. - № 3-4.
974. Гуржий А.И. Формирование крупного феодального землевладения козацкой старшины на Левобережной Украине (вторая половина XVII - 60-е годы XVIII вв .) // История СССР. - 1983. - № 3. - С.153-162.
975. Гуржій О. Гетьман Іван Скоропадський.-К.: Інститут історії України НАНУ, 1998.-207 с.
976. Гуржій О. Іван Богун // Полководці Війська Запорозького. Історичні портрети. -К.,1998. - Кн.1.-С.7-26.
977. Гуржій О. Іван Богун: деякі міфи та реальність // УІЖ. - 1998. - № 1 - С.99-111
978. Гуржій О. Українська козацька держава в другій половині XVII-XVIII ст.: кордони, населення, право.- К.: Основи, 1996.- 223 с.
979. Гуржій О., Чухліб Т. Гетьманська Україна // Україна крізь віки. – Т.8. - К.: Альтернативи, 1999. – 303 с.

980. Дабижа А.В. Роспись рода Горленков, составленная по фамильным родословным и поминальным спискам, гамотам и документам Горленковского архива // Київська старовина. - 1886. - № 6. - С.І.
981. Даль В. Толковый словарь живого великорусского языка. - М., 1956. - Т. I. – 699 с.
982. Дан О. Козацтво Брацлавщини в боротьбі за свободу і незалежність. 1648-1676 рр. – К.: «Стилос», 2004. – 287 с.
983. Дан О., Кривошея В. Вінничина козацька. Історія Вінницького козацького полку. – К.: «Стилос», 2004.
984. Данилович В. Нові дані для біографії Івана Сірка // Записки Українського Наукового Товариства у Києві. - 1908. - Кн. 3. - С. 140-148.
985. Дашкевич Я. Родинний клан Хмельницьких // Київська старовина. - 1995. - № 4. - С. 95-101.
986. Дашкевич Я. Гетьманська Україна: Полки. Полковники. Сотні. Лівобережжя. // Пам'ятки України. - 1990. - № 2 - С. 11-13; № 3. - С. 18-20.
987. Дашкевич Я. Павло Тетеря // Володарі гетьманської булави: Історичні портрети. - К.: Варта, 1995.- С. 253-283.
988. Дашкевич Я. Україна на межі між Сходом і Заходом (XVI-XVIII ст.) // Записки НТШ. – 1991. – Т. 222.
989. Дашкевич Я.Р. Козацтво на Великому кордоні / Українське козацтво: сучасний стан та перспективи дослідження проблеми. Матеріали круглого столу // Український історичний журнал.-1990.- № 12.-С.20-22.
990. Дашкевич Я.Р. Подільські полки (середина XVII – початок XVIII ст.) // VI Вінницька обласна історико-краєзнавча конференція.1988. – Вінниця, 1988.-С.18-19.
991. Дашкевич Я.Р. Полково-сотенний лад XVII-XVIII століть на Україні - штучна "біла пляма" // Пам'ятки України. - 1990. - № 1. - С. 6-8.
992. Двоеносова Г.А. Реконструкция и источниковедческий анализ дворянской родословной книги Казанской губернии // Отечественные архивы.-2000.-№ 6.-С. 20-30.
993. Дзира Я. Іван Виговський як реформатор українського правопису та основоположник національної діалектології // Конотопська битва 1659 року. Збірка наукових праць. - К., 1996. - С. 43-76.
994. Дзира Я. Михайло Ханенко // Гетьмани України: Історичні портрети. Зб.-К.: журнал «Україна», 1991. - С. 93-100.
995. Дзьобан О.О. Поділля у визвольній війні українського народу під проводом Богдана Хмельницького // Духовні витоки Поділля: Творці історії краю. - С.80-83
996. Долгорукий П.В. Российская родословная книга – Спб., 1855. - Ч. II. - 327 с.

997. Дорошенко Д. Гетьман Петро Дорошенко Огляд його життя і політичної діяльності. - Нью-Йорк, 1985.- 712 с.
998. Дорошенко Д. Початок гетьманування Петра Дорошенка, 1665-1666 // Праці Українського історико-філологічного товариства в Празі.-Прага, 1942.-С.120-144
999. Дорошенко Д. Степан Опара, невдалий гетьман Правобережної України // Праці Українського історико-філологічного товариства у Празі.- Прага, 1939.- С. 30-41.
1000. Дрозденко В. Густинський монастир // Сіверянський літопис.-1998. - № 6.
1001. Дубровский В. Жизнь и дела Феодосия Углицкого (Полоницкого).- Екатеринбург,1925.
1002. Дядиченко В. Нариси суспільно-політичного устрою Лівобережної України кінця XVII- початку XVIII ст.-К.: Видавництво АН УРСР,1959.- 530 с.
1003. Ефименко А. Малорусское дворянство и его судьба // Вестник Европы.- 1891.- Т. 4. - С. 515-569.
1004. Єфимовський В. До історії військового суду та земельних відносин на Україні за Хмельниччини // Науковий збірник за 1927 рік. – К., 1927. – С.29-35.
1005. Замлинський В.О., Іваненко А.М. «Чернігівський літопис» – цінне джерело з історії України кінця XVI-першої половини XVIII ст. // Архіви України.-1989.-№ 5.
1006. Заруба В. Українське козацьке військо в російсько-турецьких війнах останньої чверті XVII століття. Монографія. – Дніпропетровськ: Лір ЛТД, 2003. – 462 с.
1007. Заруба В.Н. Украинское козацкое войско в борьбе з турецько- татарською агресією. Последняя четверть XVII в.- Харків.: «Основа» при ХГУ, 1993. - 167с.
1008. Зеркаль С. Руїна козацько-селянської України в 1648-1764-1802 роках . - Нью-Йорк, 1968. - 250 с.
1009. Историко-статистический очерк Золотоношского Красногорского богословского второкласного женского монастыря (Полтавской епархии). Составил протоиерей Николай Дмитрашко.-Полтава: Губернская типография, 1859.- 53 с.
1010. Историко-статистическое описание Черниговской епархии. Кн. 3. Женские и закрытые монастыри. –Чернигов, 1872.-Кн.3.- 2+255+IV+1 с.
1011. Историко-статистическое описание Черниговской епархии. Кн. 3. Мужские монастыри. –Чернигов, 1872.-Кн.3.- 2+392+IV+1 с.
1012. Историко–статистическое описание Черниговской епархии. Кн.5. Губ. Г. Чернигов. Уезды: Черниговский, Козелецкий, Суражский и др.–Чернигов, 1874.– 2+443+4 с 1 табл. вне текста.

1013. Историко-статистическое описание Черниговской епархии.-Кн.6. Уезды: Новгород-северский, Конотопский и Борзненский. – Чернигов, 1874. – 2+541+4 с
1014. Историко-статистическое описание Черниговской епархии.- Кн. 7. Уезды: Стародубенский, Мглинский, Новозыбковский, Глуховский и Нежинский. – Чернигов, 1873. – 2+436+4 с.
1015. Іваненко А. Козацький компут як історичне джерело (на матеріалах ревізії Переяславського полку 1726 р.) // Україна: вчора, сьогодні, завтра: Зб. нак. пр. / Ред. кол.: Вашкевич В. та ін.-К.: ІПіЕД НАНУ, 1999.-С.41-47.
1016. Іваненко А.О., Кривошея В.В. Сотенна старшина Київського полку // Наукові записки з української історії / Переяслав-Хмельницький державний педагогічний інститут ім. Г.С.Сковороди. - К.-Переяслав-Хмельницький,1999.- Вип.VIII.- С.36-38.
1017. Ільїн О. Люди старої Сіверщини // Сіверянський літопис. –1998. - № 2. – С.82-92.
1018. Каманин И. К вопросу о козачестве до Богдана Хмельницкого.- К., 1894.- 59 с + 24 с.
1019. Каманин И.М. Эпизоды и деятели эпохи Богдана Хмельницкого.- К.: Первая Киевская Артель Печатного дела, 1905.-20 с.
1020. Карпов Г. Критический обзор разработки главных русских источников до истории Малороссии, относящихся за время: 8-е генваря 1654- 30-е мая 1672 года.-М.,1870.-180 с
1021. Карпов Г. Мефодий Филимонович, епископ мстиславский и оршанский, блюститель киевской митрополии (1661–668 года) // Православное обозрение. –1875.– Кн.1.
1022. Качмарчик Я. Гетьман Богдан Хмельницький – Львів: Перемишль, 1996.-327 с
1023. Кирилов И.К.. Цветущее состояние всероссийского государства. - М., 1977.
1024. Кіржаєв С., Ульяновський В. Причинок до студії української орієнталістики 1920-1930-х років: незнаний збірник «Україна і Схід» // Україна в минулому. - К. - Львів, 1993. - Вип. IV. - С. 83-84.
1025. Клименко П. Компуті і ревізії XVIII ст. - К.: ВУАН, 1930.- 185 с.
1026. Клименко П. Місто і територія на Україні за гетьманщини 1654-1764.- К., 1926.- 63 с.
1027. Ковальський Н.П., Мыщык Ю.А. Анализ архивных источников по истории Украины XVI-XVII вв.: Учебное пособие. - Днепропетровск: Из-во ДГУ, 1984. - 84 с.
1028. Ковальський Н.П., Мыщык Ю.А. Украинские летописи // Вопросы истории. - 1985. - № 10. - С. 81-94.

1029. Ковальський Н.П., Мыщук Ю.А. Анализ отечественных источников по истории освободительной войны украинского народа 1648-1654 гг. Учебное пособие. - Днепропетровск: Издательство Днепропетровского государственного университета, 1986. - 80 с.
1030. Ковальський М.П. Проблеми джерелознавства історії українського козацтва // Українське козацтво: витоки, еволюція, спадщина. Матеріали міжнародної наукової конференції, присвяченої 500-річчю українського козацтва. Київ-Дніпропетровськ. 13-17 травня 1991 р. у трьох випусках. - К.: Інститут історії НАНУ, 1993. - С. 11-13.
1031. Когут З. Російський централізм і українська автономія: Ліквідація Гетьманщини, 1760-1830.- К.: Основи, 1996.- 317 с.
1032. Козубенко К.І. Яготинська сотня за даними ревізії 1723 року // Записки Полтавського ІНО. - Полтава, 1925. - Вип. III.
1033. Козубенко К.І. Слідство про хутори в сотнях Яготинській та Березанській 1730 р. // Записки історико-філологічного відділу ВУАН.- К., 1928. - Кн. XVII. - С . 205-216.
1034. Компан О. Міста України в другій половині XVII ст.- К., Вид-во Академії Наук УРСР, 1963.- 388 с.
1035. Кондратьєв І. Любецька шляхта в історії України XVII – XVIII ст. // Україна на порозі XXI століття: Актуальні питання історії. Зб.наук. праць. – К., 1999. - С. 75-92
1036. Кондратьєв І. Любецький замок і любецька околиця за часів Хмельниччини // Сіверянський літопис. –1998. - № 6. – С.29-36.
1037. Кондратьєв І. Один із старовинних боярських родів Любеча // Людина, суспільство, культура: історія і сучасність. Матеріали ювілейної наукової конференції присвяченої 80-річчю Чернігівського державного педагогічного інституту ім. Т.Г.Шевченка. - Чернігів, 1996. - С. 25-27.
1038. Кондратьєв І., Кривошея В. Нариси історії Чернігівщини періоду козацтва. Любеч. - К.: ППіЕД НАНУ, 1999. - 106 с.
1039. Коренець Д. Повстання Мартина Пушкаря // Науковий збірник, присв'ячений М.Грушевському. - Львів, 1904. - С. 257-287.
1040. Коренець Д. Зносили гетьмана Івана Виговського з Польщею в р. 1657 // Записки НТШ.-Львів, 1899.-Т. 31-32; Львів, 1900. - Т. 38. – С.1-20.
1041. Корнієнко М. Матеріали до історії Паволоцького полку (1648-1649), (1651-1674) // Україна вчора, сьогодні, завтра. Зб. наук. пр. – Запоріжжя, 2003.
1042. Корнієнко М.П. Правобережна козацька старшина (пошуки і знахідки) // Студії з історії Степової України. – Запоріжжя, 2003. – С.3-4.
1043. Корнієнко М.П., Кривошея В.В. Персональний склад старшини правобережних полків (1648-1678 рр.). - К., 2000. – 94 с.

1044. Корпанюк М. Крайове та козацьке компілятивне літописання як історико-літературне явище. – К.: Літопис, 1997. – 161 с.
1045. Костомаров М. Гетьманство Івана Виговського і Юрія Хмельницького. – Тернопіль: Друкарня Іосифа Павловського, 1891. – 4+234 с.
1046. Костомаров Н. Гетьманство Ю.Хмельницького // Исторические монографии и исследования. - Спб, 1872. - Т. II. - 376 с.
1047. Костомаров Н. Мазепа и мазепинцы // Собрание сочинений. - Т.16.- Спб., 1905.
1048. Костомаров Н. Руина. Гетманство Брюховецького, Многогрешного и Самойловича // Собрание сочинений - Кн.VI., Т.XV.- Спб.: Издание Общества для пособия нуждающихся литераторам и ученым, 1905.- XV+374 с.
1049. Кравець М.В., Мицик Ю.А. Руйнівні дії татарських феодалів на Брацлавщині в 1671 р. // VII Вінницька обласна історико-краєзнавча конференція. - Вінниця, 1989. - С.23-24.
1050. Крамар Є. Справа Кочубея й Іскри // Іван Мазепа і Москва. Історичні розвідки і статті. - К.: «Рада», 1994. - С.85-107.
1051. Кривошея І.І. Козацька старшина Переяславського полку (1648-1782). Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук.-Умань, 1998. - 261 с.
1052. Кривошея В.В. Іван Мазепа: біографічні дрібниці // Сіверянський літопис.- 1998. - № 2. - С. 93-95.
1053. Кривошея В. Вінничина козацька (персональний склад старшини) // Україна: минуле, сьогодення, майбутнє: Збірник наукових праць / Ред. колегія: Григорчук П.С. та ін. – К.: ІПіЕД НАНУ, 1999. – С.113-126.
1054. Кривошея В. Генеалогія українського козацтва. Нариси історії козацьких полків. - К., 2002. - 395 с.
1055. Кривошея В. Генеалогія українського козацтва. Білоцерківський полк. – К., 2002. – 183 с.
1056. Кривошея В. Генеалогія українського козацтва. Переяславський полк. – К., 2004. – 417 с.
1057. Кривошея В. Деякі питання генеалогії козацько-старшинських родин Чернігівського полку // Сіверянський літопис.- 1997.- № 1-2.- С.32-46.
1058. Кривошея В. Еліта нації і еліта суспільства (або деякі питання української генеалогії) // Розбудова держави.-1997.- № 11.- С.48-55; 1998.- № 1-2.-С.98-105.
1059. Кривошея В. Етнічний склад української козацької старшини (1648-1782) // Наукові записки. / Збірник сер. “Політологія і етнологія”.-Вип. 2.- К., 1997.- С.37-45.
1060. Кривошея В. Забіли: матеріали до родоводу // Генеалогічні записки Українського геральдичного товариства.-Вип.І. - Біла Церква, 2000.

1061. Кривошея В. Родовід Міхновських // Українська генеалогія: Теорія, методологія, історія та практика. Матеріали I генеалогічних читань пам'яті Вадима Модзалевського.-К.,1996.-С.144-149.
1062. Кривошея В. Українська козацька старшина. Ч.1. Урядники гетьманської адміністрації: реєстр.- К., 1997.- 102 с.
1063. Кривошея В. Українська козацька старшина. Ч.2. Синодики як джерело до козацько-старшинської генеалогії.- К., 1998.- 83 с.
1064. Кривошея В. Уманське козацтво: історичні дрібниці // Україна вчора, сьогодні, завтра. Зб. наук. пр. / Ред. колегія: Вашкевич В. та ін.- К., ІПіЕНД НАНУ, 1999-С. 48-62.
1065. Кривошея В., Кривошея І. Нариси історії Київщини періоду козацтва. Березань.-К., 2001.-С.41-42.
1066. Кривошея В., Кривошея І. Родовідні козаків Терехтимирівської сотні // Сіверянський літопис.-1998.- № 5. - С. 64-66.
1067. Кривошея В., Кривошея І. Сосниця козацька.-К.: ІП і ЕД НАНУ, 1999.-67 с.
1068. Кривошея В., Кривошея Т. Козацька старшина Переяславського полку // Гуманітарні науки: проблеми, пошуки, перспективи: Зб. наук. пр.- Умань, 1994.- Вип.ІІІ.-Ч.І.- С.92-98.
1069. Кривошея В., Ярова Г. Реєстр полкової старшини Київського полку // Наукові записки з історії України / Переяславський державний педагогічний інститут ім. Г.С.Сковороди.-Переяслав-Хмельницький,1999.-Вип.ІХ.-С.60-62.
1070. Кривошея В.В. Вінничина козацька (персональний склад старшини) // Україна: минуле, сьогодні, майбутнє. Зб. наук. праць.-К.,1999.
1071. Кривошея В.В. Національна еліта Гетьманщини (Персональний склад і генеалогія. 1648-1782 рр.). – К.: ІПіЕД НАНУ, 1998. – Ч.І.- 269 с.; Ч. ІІ.
1072. Кривошея В.В. До родоводу одного із соратників Пилипа Орлика // Пилип Орлик - перший гетьман в екзилі: Матеріали науково-практичної конференції.-К: Музей гетьманства,1997.- С. 25-31.
1073. Кривошея В.В. Матеріали до історії та генеалогії Корсунського полку // Корсунський часопис. -1997.- № 5. - С. 27-29.
1074. Кривошея В.В. Персональний склад старшини правобережних полків (1648-1676 рр.) // Волинь у новітній історії української державності. Збірник наукових праць за ред. Б.О.Яроша.-Луцьк, Волинь, 1999.- С.12-34.
1075. Кривошея В.В. Полковник Дмитро Чечель і його рід // Наукові записки з історії України / Кіровоградський державний педагогічний університет ім.В.К. Винниченка. Зб. статей. - Вип. 6. - Кіровоград, 1997.-С.10-12.
1076. Кривошея В.В. Старшина Канівського полку (матеріали до історії та генеалогії) // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: Історичні науки. – Кам'янець-Подільський, 1999. – Т.3. – С.41-46.

1077. Кривошея В.В. Хмельницькі // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України / Збірник.- К.: ІПіЕД, 1999.- Сер. "Політологія і етнологія".-Вип.7.-С. 269-280.
1078. Кривошея В.В., Кривошея І.І. Джелалій Філон: матеріали до біографії // Кривошея В. Українська козацька старшина. Ч.2. Синодики як джерело до козацько-старшинської генеалогії.- К., 1998.-С.81-82.
1079. Кривошея В.В., Кривошея І.І. Нариси історії Чернігівщини періоду козацтва І. Борзна. П.Волинка.- К.: ІПіЕД НАНУ, 1999.-126 с.
1080. Кривошея В.В., Кузнець Т.В. Національна еліта, Уманщина, козацтво. – К.: ІПіЕД НАНУ, 1998. – 79 с.
1081. Кривошея В.В., Орел В.М. Українська шляхта напередодні визвольної війни середини XVII століття (Історико-географічні та історико-генеалогічні матеріали). - К., 2000. – 137 с.
1082. Кривошея І. Генеалогічні розписи козацько-старшинських родин Яготинської сотні Переяславського полку // Генеалогічні записки Українського геральдичного товариства. - Біла Церква, 2000. - С. 23-31.
1083. Кривошея І. Еволюція Іркліївської сотенної старшини в XVII-XVIII ст. (Переяславський полк) // Збірник наукових праць.- Вип. III.-Умань, 1997.- С. 199-207.
1084. Кривошея І. Старшина Баришівської сотні Переяславського полку у XVII-XVIII ст. (персональний склад та генеалогія).- К.: ТОВ «Міжнародна фінансова агенція», 1998.-19 с.
1085. Кривошея І.І. Дворянські роди Уманського повіту, внесені до родовідної дворянської книги Київської губернії наприкінці XVIII —першої половини XIX ст. // Генеалогічні записки Українського геральдичного товариства. - Біла Церква , 2000.
1086. Кривошея І.І. Козацький рід Тулубів: Спроба поколінного розпису // Збірник наукових праць Київського військового гуманітарного інституту. -1998. - № 1. - С. 39-45.
1087. Кривошея І.І. Козацько-старшинські родини грецького походження на Переяславщині в XVII-XVIII ст. // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: Історичні науки. – Кам'янець-Подільський, 1999. – Т. 3. – С. 55-59.
1088. Кривошея І.І. Ревізії та реєстри XVIII ст. як джерело з історії Чернігівського полку // Україна на порозі XXI століття: актуальні питання історії: Збірник наукових праць / Редколегія О.Б. Коваленко (голова) та ін. – Київ: Стилос, 1999. – С. 56-62.
1089. Кривошея І.І. Синодики як джерело до генеалогії козацько-старшинських родин Переяславського полку // Кривошея В.В. Українська козацька старшина. Ч .2. Синодики як джерело козацько-старшинської генеалогії. - К., 1998. - С. 80.

1090. Крикун М. З історії української козацької старшини XVII століття. Полковник Остап Гоголь // ЗНТШ. – Львів, 1997. – Т. 233. – С. 385-315.
1091. Крикун М. Згін населення з Правобережної України в Лівобережну 1711-1712 років. До питання про політику Петра I стосовно України // Україна модерна. - Львів, 1996. - Ч. I. - С. 42-88.
1092. Крикун М. Корсунська рада 1669 р. // Записки НТШ.-Т.ССХХХУІІІ.-Праці історико-філософської секції. - Львів, 1999. - С. 117-148.
1093. Крикун М. Подільський козацький полк: періоди існування та полковники // Козацькі війни XVII століття в історичній свідомості польського та українського народів. Матеріали другої польсько-української наукової зустрічі (Львів, 12-13 жовтня 1995 р.). За ред. Л.Зашкільняка. - Львів-Люблін, 1996. - С. 116-144.
1094. Крикун М.Г. До історії повстання Северина Наливайка // Український археографічний щорічник. - К., 1993. - Вип. 2. - С.159-160.
1095. Крикун М.Г. З історії міграції на Україні в другій половині ХУІІ ст. // Вісник Львівського державного університету. Серія історична. – Львів, 1973. - Вип. 9. - С. 78-89.
1096. Крип'якевич І. Богдан Хмельницький.- К.: Видавництво АН УРСР, 1954.- 535 с.
1097. Крип'якевич І. П. Богдан Хмельницький. – Львів, 1990.
1098. Крип'якевич І. Остафій Астаматій, український посол до Туреччини в 1670–х рр. // Україна.–1927.–Кн.ІV.–С.6–11
1099. Крип'якевич І. Сербі в українському війську 1650-1660 рр. // Записки НТШ.- Львів,1920.-Т.129. - С. 81-93.
1100. Крип'якевич І.П. Адміністративний поділ України 1648-1654 рр. // Історичні джерела та їх використання.-1966.-Вип. 2.-С.123-148.
1101. Крип'якевич І. Студії над державою Богдана Хмельницького // Записки НТШ. -Львів, 1931. - Т.151.-С.111-150.
1102. Крип'якевич І. З пограничної українсько-московської переписки 1649-1651 рр. // ЗНТШ.-1929.- Т.150. - С.8-91.
1103. Крупницький Б. Гетьман Данило Апостол і його доба.- Київ: Україна, 2004. – 288 с.
1104. Крупницький Б. Гетьман Пилип Орлик (1672-1742). Огляд його політичної діяльності. – Варшава, 1938. – 251 с.
1105. Крупницький Б. Миргородський полковник Павло Апостол (1618-1678) // Праці українського історико - філологічного товариства у Празі. - Прага, 1944. - Т. 5. - С. 42-46.
1106. Ксензенко С. К истории рода Зарудных. Из семенного архива Скибинских // Труды Полтавской ученой архивной комиссии. – Полтава, 1917. – Вып.15. –С. 73 -85.

1107. Кулаковський П. Земські урядники Чернігово-Сіверщини у 1621-1648 рр. // Центральна і Східна Європа в XV-XVIII століттях: питання соціально-економічної та політичної історії. - Львів, 1998.
1108. Кулиш П. Материалы для истории воссоединения Руси. - М., 1877. - Т. I.
1109. Кучер В. До родоводу козацько – старшинського роду Черняків // Сіверянський літопис. –1998. - № 5. – С. 62-63.
1110. Лазаревский А. Крыжановские // Киевская старина. – 1884. - № 5. – С.7-13.
1111. Лазаревский А. Люди Старой Малороссии: Левенцы // Киевская старина. – 1886. - № 1. – С.445-451.
1112. Лазаревский А. Люди Старой Малороссии: Трощинские // Киевская старина. – 1888. –Т.XXIII. - № 10. – С.371-373.
1113. Лазаревский А. Очерки малороссийских фамилий. Материалы для истории общества в XVII-XVIII вв. Кочубей (В.Л.Кочубей), Мазепа и М.Кочубей // Русский архив. - 1876. - Т. 3. - С. 438-455.
1114. Лазаревский А. Василий Золотаренко, полковник нежинский // Черниговские губернские ведомости. - 1853. - № 31.
1115. Лазаревский А. Властная гетьманша // Киевская старина. -1882. - № 1. - С.213-214.
1116. Лазаревский А. Генеральный писарь Андрей Безбородко (1711-1780) // Киевская Старина. - Т.XXVIII. - Кн. I. - С.135-140.
1117. Лазаревский А. Говорил ли Полуботок Петру Великому речь, приводимую Конисским // Основа. – 1861. - № 8. – С.9-19.
1118. Лазаревский А. Из истории сел и селян Левобережной Украины // Лазаревский А. Очерки, заметки и документы по истории Малороссии. – К.: Тирография Г.Т.Корчак-Новицкого, 1892. – Т.І. – С.1-18.
1119. Лазаревский А. Из семейной хроники Берлов (1672-1805) // Киевская Старина. - 1899.- № 1. - С.101-133
1120. Лазаревский А. Исторические очерки Полтавской Лубенщины XVII и XVIII в. // Чтение в историческом обществе Нестора Летописца. - 1896. - Кн. XI. - Отд. II. - С. 34-203.
1121. Лазаревский А. Исторический очерк местности, составлявшей Полтавский полк (неоконченная рукопись) // Киевская старина. - 1903. - Т.81.- Апрель. - С.97-107.
1122. Лазаревский А. Люди Старой Малороссии. Афендики. // Киевская старина. - 1886. – № 7.- С. 443-445.
1123. Лазаревский А. Люди Старой Малороссии. Лизогубы // Киевская старина. - 1882. - № 1.- С.101-125.
1124. Лазаревский А. Люди Старой Малороссии. Марковичи // Киевская старина. - 1884. - № 1. - С.51-82.

1125. Лазаревский А. Люди старой Малороссии. Миклашевские // Киевская старина . – 1882. - № 8. – С. 243-253.
1126. Лазаревский А. Люди Старой Малороссии. Томари. - // Киевская старина. - 1885. - № 5. - С.14-20.
1127. Лазаревский А. Люди Старой Малороссии: Милорадовичи // Киевская Старина. – 1882. - № 3. – С. 479-498.
1128. Лазаревский А. Люди Старой Малороссии: Свечки // Киевская старина. – 1882 . - № 8. – С.253-258.
1129. Лазаревский А. Малороссийские посполитые крестьяне (1648-1783 гг.). Историко-юридический очерк.-К., 1908.- 152 с.
1130. Лазаревский А. Михайло Борохович, гадяцкий полковник // Киевская старина . – 1890. – 1890. – Т.ХХVIII. - № 2. – С.547-551.
1131. Лазаревский А. На ком был женат Мазепа? // Киевская Старина.-Т.ХХI.-№ 5.- С.43-45.
1132. Лазаревский А. Обзорение Румянцевской описи Малороссии. –Чернигов, 1866 . – 857 с.
1133. Лазаревский А. Описание Старой Малороссии. Т.II. Полк Нежинский. - К., 1893.- IV /521/ XXV /3/ с.
1134. Лазаревский А. Описание Старой Малороссии. Т.III. Полк Прилуцкий.- К., 1902.- XIV/462/ XXIII/3/ с.
1135. Лазаревский А. Описание Старой Малороссии. Т.I. Полк Стародубовский.- К., 1888.- XVI /770/ XXX /2/ с.
1136. Лазаревский А. Очерки из быта Малороссии в XVIII веке. Сотники // Русский Архив.- Т.11.-1873.- № 1.- С.341-388.
1137. Лазаревский А. Очерки Малороссийских фамилий. Безбородки // Русский Архив.-1875.- № 3. - С. 311-314.
1138. Лазаревский А. Очерки малороссийских фамилий. Галаганы // Русский архив .-1875.-Т.1.-С. 318-322.
1139. Лазаревский А. Очерки малороссийских фамилий. Гамалеи // Русский архив.- 1875.-Т.1.-С.439-448.
1140. Лазаревский А. Очерки малороссийских фамилий. Гоголи-Яновские // Русский архив.-1875.-Т.1.-С.451-455.
1141. Лазаревский А. Очерки малороссийских фамилий. Горленки // Русский архив .-1875.-Т.2.-С.248-258.
1142. Лазаревский А. Очерки малороссийских фамилий. Грабянки // Русский архив .-1875.-Т.2.-С.259-264.
1143. Лазаревский А. Очерки Малороссийских фамилий. Дмитрашки-Райчи // Русский Архив. - 1875- № 8. - С.402-405.

1144. Лазаревский А. Очерки малороссийских фамилий. Жученки-Жуковские // Русский архив.-1875.-Т.2.-С.406-409.
1145. Лазаревский А. Очерки малороссийских фамилий. Иваненки // Русский архив.-1875.-Т.3.-С.297-298.
1146. Лазаревский А. Очерки малороссийских фамилий. Материалы для истории общества в XVII-XVIII в.в. Бороховичи // Русский архив. – 1875. – Т.III. – С.314-317.
1147. Лазаревский А. Очерки малороссийских фамилий. Материалы для истории общества в XVII-XVIII в.в. Герцики // Русский архив. – 1875. – Т.III. – С.448-450.
1148. Лазаревский А. Очерки малороссийских фамилий. Материалы для истории общества в XVII-XVIII в.в. Искры // Русский архив. – 1875. – Т.III. – С.300-302.
1149. Лазаревский А. Очерки старейих дворянских родов в Черниговской губернии // Записки Черниговского губернского статистического комитета. – Чернигов, 1868. – Кн. 2. – С.35-148.
1150. Лазаревский А. Павел Полуботок. Очерк из истории Малороссии XVIII ст. // Русский архив. – 1880. – Т. 1. – С.137-209.
1151. Лазаревский А. Полтавщина в XVII веке // Киевская старина.-1891.-кн.9.-С.357-374.
1152. Лазаревский А. Семья Скоропадских (1674-1758). Люди старой Малороссии // Исторический вестник.-1880.-Т.II.-С.726-727.
1153. Лазаревский А. Судьба наследства полковника Искры // Русский архив. –1869. – № 9. – С. 1566.
1154. Лазаревский А. Сулиминский фамильный архив // Киевская Старина.- 1882. – № 11.- С.292-327.
1155. Лата А.Т. Білики: історичне минуле в документах, спогадах і художніх творах. Історичне дослідження. Четверте видання (доповнене і доопрацьоване). – К., 2002. – 186 с.
1156. Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада. - М.: Прогресс-Академия, 1992. - 372 с.
1157. Левицкий О.И. Об актовых книгах, относящихся к истории Юго–Западного края и Малороссии // Труды XI Археологического съезда в Киеве 1899 г. – М., 1902. – Т. 2.
1158. Левицький О. По судах гетьманщини: Нариси народного життя гетманщини 2-ї половини XVII віку /Передм., ред. і пер. М.Горбаня. - Х.: Рух, Б.р. - 252 с.
1159. Леп'явко С. Козацькі війни кінця XVI ст. в Україні / НАН України, Інститут історії України. - Чернігів: Сіверянська думка, 1996. - 286 с.
1160. Липинський В. Україна на переломі. 1657-1659: Замітки до історії українського державного будівництва у XVII-ім ст. – Твори. - Т. 3. - Філадельфія, 1991. - 346 с.

1161. Липинський В. Участь шляхти у Великому українському повстанні під проводом гетьмана Б.Хмельницького. – Твори. - Т. 2. - Філадельфія, 1980. - 637 с.
1162. Лобанов-Ростовський Русская родословная книга.-1895.-Ч. I.
1163. Лукомский В.К., Модзалевский В.Л. Малороссийский гербовник.- К., 1993.
1164. Луцицкий И.В. Киев в 1766 году // Киевская старина. - 1888. - № 1. - С. 5-8.
1165. Лякіна Р.М. Радишевський Іван // Києво-Могилянська академія в іменах.- С. 451.
1166. Лякіна Р.М., Хижняк З.І. Галецький Семен // Києво-Могилянська академія в іменах. - С. 132.
1167. Ляскоронский В. Паволоцкий полковник Иван Попович: эпизод из времени Руины // Киевская Старина – 1889. – Т. XXV. – Май-июнь. – С. 570-577.
1168. Максимович Г.А. Выборы и указы в Малороссии в Законодательную Комиссию 1767 г.- Нежин, 1917.-332 с.
1169. Максимович М. Бубновская сотня // Собрание сочинений.- К., 1876.-Т. 1. – С. 747-834.
1170. Максимович М. Обзорение городовых полков и сотен, бывших на Украине со времени Б.Хмельницкого. - Собр. соч. Т. 1. - К., 1876.- С. 655-747.
1171. Максимович М.А. Бубновская сотня // Журнал Министерства Внутренних Дел. – 1848. – Т. XXIV. – С. 211-245; 1849. Т. XXVI. – С. 26-68.
1172. Малама В.В. Маламы. Родословная роспись. Семейный архив. Родословное дерево. – Екатеринбург, 1912. – 215 с.
1173. Малороссийские чины и должности и оклад их содержания // Киевская старина. - 1883. - № 6. - С. 381-385.
1174. Мандзюк І. Гоголівська сотня Київського полку 1766 г. - К., Науково-дослідча катедра історії України, 1926.- 66 с.
1175. Маркевич Н.А. Гетьманство Барабаша // Русский вестник. - 1841. - № 5. - С. 468-492.
1176. Маркевич А. Хмельницький Зиновий Богдан // РБС. – Фабер-Цявловский. -Спб , 1901. - С. 347.
1177. Маркевич М. История Малороссии. - М.: Изд. О.И.Хрусталева, 1842. - Т. 2.- 673 /XVI/ с.
1178. Маркевич Н. История Малороссии. - М., 1842. - Т. III.
1179. Маслійчук В.Л. Козацька старшина Харківського слобідського полку 1654-1706 рр. - Харків, 1999. - С. 89.
1180. Матеріали до документальної виставки "Україна і Росія. Історія XVII-XVIII ст ." // Архіви України. - 2003. - №1-3. - С.183-229.

1181. Мельник Л. Політична історія Гетьманщини XVIII ст. у документах і матеріалах. - К.: ІЗМН, 1997. - 139 с.
1182. Мельник Л. Гетьманщина першої чверті XVIII століття. Навчальний посібник . - К.: ІЗМН, 1997. - 232 с.
1183. Мельник Л. До історії участі українського козацтва у військових діях у Прибалтиці в роки Північної війни (1700-1702 рр.) // На пошану 80-річчя професора Теодора Мацьківа. – К.: Твім інтер, 1999. - С. 102-122.
1184. Мельник Л.Г. Лівобережна Гетьманщина періоду стабілізації (1669-1709 рр.). Навчальний посібник для студентів історичних спеціальностей. - К.: ІЗМН, 1995. - 104 с.
1185. Милорадович Г.А. О роде дворян и графов Милорадовичей. – К., 1871.
1186. Милорадович Г.А. Родословная дворян и князей Кочубеев // Киевская старина . - 1888. - № 8. - С. 46-50.
1187. Милорадович Г.А. Родословная книга черниговского дворянства. Т. 1-2.- СПб., 1901. – Ч. I. – 114 с; Ч. II. – 464 с; Ч. III. –406 с; Ч. VI - 316 с.
1188. Милорадович Г.А. Сказание о роде дворян и графов Милорадовичей. – К., 1884.
1189. Михайлина П.В. Визвольна боротьба трудового населення міст України (1569 -1654 рр.). - К.: Наукова думка, 1975. - 259 с.
1190. Мицик Ю. Гетьман Іван Виговський. – К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2004. – 83 с.
1191. Мицик Ю.А. "Білі плями" з історії України XIV-XVIII ст. // Проблеми української історичної медієвістики. - К.: Наукова думка, 1990. - С.53-57.
1192. Мицик Ю.А. Визвольна війна українського народу середини XVII ст. у світлі тогочасної польської історико-мемуарної літератури // На чолі козацької держави . Деякі аспекти історії Визвольної війни українського народу середини XVII ст. - Рівне, 1994. - Вип. I. - С.110-170.
1193. Мицик Ю.А. Герасим Яцкевич // Полководці Війська Запорозького. Історичні портрети. - К., 1998. - Кн. 1. - С.391-396.
1194. Мицик Ю.А. Джерела з історії національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст. - Дніпропетровськ, “Дніпро”, 1996. - 262 с.
1195. Мицик Ю.А. Джерела з польських архівосховосховищ до історії України другої половини XVII ст. // Український археографічний щорічник.-Нова серія. - К.: Наукова думка, 1992. - Вип. 1. - С. 72-93.
1196. Мицик Ю.А. Джерельна база історії Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст. Проблема репрезентативності. // Визвольна боротьба українського народу під керівництвом Богдана Хмельницького за українську державність. - Харків, 1995. - С. 37-39.

1197. Мицик Ю.А. До видання українського дипломатарію XVI-XVII ст. (Листи Б. Хмельницького та його сподвижників часів Визвольної війни українського народу 1654-1657 рр.) // Проблеми історіографії та джерелознавства історії України: Зб. наук. праць. - Дніпропетровськ, 1991. - С. 119-129.
1198. Мицик Ю.А. Іван Виговський // Володарі гетьманської булави. - К.: Варта 1995. - С. 191-236.
1199. Мицик Ю.А. Іван Кунцевич-Миньківський // Полководці Війська Запорозького. Історичні портрети. - К., 1998. - Кн. 1. - С. 193-198.
1200. Мицик Ю.А. Історія українського козацтва: актуальні проблеми дослідження // Київська Старовина. - 1992. - № 3. - С. 2-6.
1201. Мицик Ю.А. Йосип Глух // Полководці Війська Запорозького. Історичні портрети. - К., 1998. - Кн. 1. - С. 53-62.
1202. Мицик Ю.А. Канів козацький. - Канів, «Родень», 1997. - 67 с.
1203. Мицик Ю.А. Козацький край: Нариси з історії Дніпропетровщини XV-XVIII ст. - Дніпропетровськ: Видавництво Дніпропетровського університету, 1997. - 176 с.
1204. Мицик Ю.А. Лук'ян Мозиря // Полководці Війська Запорозького. Історичні портрети. - К., 1998. - Кн. 1.- С. 213-220;
1205. Мицик Ю.А. Максим Кривоніс // Полководці Війська Запорозького. Історичні портрети. - К., 1998. - Кн. 1.
1206. Мицик Ю.А. Максим Кривоніс // Український історичний журнал. - 1992. - № 12. - С. 69-80.
1207. Мицик Ю.А. Миклашевський Пилип // Києво-Могилянська академія в іменах. - С. 361.
1208. Мицик Ю.А. Михайло Дорошенко // Україна в минулому.- К.-Львів: Львівське відділення Інституту української археографії НАНУ, 1994. - С. 156-171.
1209. Мицик Ю.А. Михайло Зеленський // Полководці Війська Запорозького. Історичні портрети. - К., 1998. - Кн. 1. - С. 141-150.
1210. Мицик Ю.А. Національно-визвольна війна українського народу 1648-1658 рр. : стан і проблеми дослідження // Історія в школах України. - 1999. - № 1.
1211. Мицик Ю.А. Національно-визвольна війна українського народу 1648-1654 рр. : (Деякі підсумки , проблеми і перспективи дослідження) // Пам'ять століть. - 1998. - № 4. - С. 2-13.
1212. Мицик Ю.А. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII століття у першоджерелах // Український історичний журнал. -1998. - № 6. - С. 103-117.
1213. Мицик Ю.А. Нащадки Філона Джеджелія // Українське слово. - 1997. - 21 серпня.

1214. Мицик Ю.А. Нові дані до біографії Богуна // Тези VII Подільської історико-краєзнавчої конференції. Секція історії дожовтневого періоду. - Кам'янець-Подільський, 1987. - С. 68-69.
1215. Мицик Ю.А. Носач (Шкарлат) Тиміш (Тимофій) Іванович // Києво-Могилянська академія в іменах XVII – XVIII ст. - К., 2001. - С.395-396.
1216. Мицик Ю.А. Острог в роки Національно-визвольної війни українського народу 1648-1658 рр. - Острог, 2001. - 45 с.
1217. Мицик Ю.А. Отаман Іван Сірко. - Запоріжжя: РА "Тандем-У", 2000. - 44 с.
1218. Мицик Ю.А. Павло Яненко-Хмельницький // Полководці Війська Запорозького. Історичні портрети. - К., 1998. - Кн. 1. - С. 385-390.
1219. Мицик Ю.А. Регести документів «татарського відділу» Архіву коронного в Варшаві (кінець XVI-XVII ст.) // Україна в Центрально-Східній Європі (з найдавніших часів до XVIII ст.). - К.: Інститут історії України НАНУ, 2002.-Вип. 2. - С. 318-365.
1220. Мицик Ю.А. Реєстри козацькі // Джерелознавство історії України. Довідник. – К., 1998. -С. 127-128.
1221. Мицик Ю.А. Розвиток української археографії історії українського козацтва (сучасний етап) // Історія: Матеріали 4-го міжнародного конгресу українців, м. Одеса, 26-29 серпня 1999 р. / відп. ред. Я.Ісаєвич. – Одеса-К. -Львів, 1999. – С. 227-233.
1222. Мицик Ю.А. Силуян Мужилівський // Полководці Війська Запорозького. Історичні портрети. - К., 1998. - Кн. 1. - С. 221-226.
1223. Мицик Ю.А. Спадкоємець Богдана Хмельницького // Пам'ять століть.-1999. - № 1. - С. 66-72.
1224. Мицик Ю.А. Стислі реєстри Війська Запорозького 10-20-х рр. XVII ст. Дніпропетровський історико-археографічний збірник. - Дніпропетровськ, 1997. - С. 157-162.
1225. Мицик Ю.А. Тиміш Носач // Полководці Війська Запорозького. Історичні портрети. - К., 1998. - Кн. 1. - С. 277-286.
1226. Мицик Ю.А. Український дипломатарій XVI-XVIII ст. (Документи гетьманів, полковників і кошових Війська Запорозького) // Українська археографія: сучасний стан та перспективи розвитку: Тези доповідей республіканської наради. Грудень 1988 р. - К., 1988. - С. 36-39.
1227. Мицик Ю.А. Умань козацька і гайдамацька. - К., "КМ Академія", 2002. - 187 с.
1228. Мицик Ю.А. Унікальні документи Корсунської полкової канцелярії XVII-XVIII століть // Корсунський часопис. - 1996. - № 4. - С. 3-6.
1229. Мицик Ю.А. Царичанка козацька. – К.: "Генеза", 2004. – 88 с.
1230. Мицик Ю.А. Юрій Хмельницький // Володарі гетьманської булави. - К.: Варта, 1995. - С. 237-251.

1231. Мицик Ю.А., Кравець М. Статейний список І.Желябузького як джерело до історії останнього періоду гетьманства Б.Хмельницького Українська козацька держава: витоки та шляхи історичного розвитку. - К.-Черкаси, 1995.
1232. Мицик Ю.А., Плохій С., Стороженко С. Як козаки воювали: Історичні розповіді про запорізьких козаків. - Дніпропетровськ: Промінь, 1990.- 304 с.
1233. Мицик Ю.А., Степанков В.С., Стороженко І.С. Сполохи козацької звитяги: Нариси. - Дніпропетровськ: "Січ", 1991. - 206 с.
1234. Мицик Ю.А., Степенькін С. Корсунщина козацька. - Корсунь-Шевченківський, 1997.- 126 с.
1235. Модзалевский В. Генеральный судья Черныш и его род // Киевская старина. - 1904. – Т. 84. - Март. - С. 315-347; Апрель. - С. 1-35; Май. - С.193-230.
1236. Модзалевский В. Зеньковский полковник Василий Шиман и его потомство // Киевская старина. - 1905. - № 7-8. - С. 38-42.
1237. Модзалевский В. К родословной гетьмана Даниила Апостола // Киевская старина. – 1904. – Т. 87. – Декабрь. – С.140-142.
1238. Модзалевский В. К характеристике отношений между монахами Мгарского монастыря и Лубенскими козаками в 1649-1661 гг. // Киевская старина. - 1906. -Т . 92. - Март-апрель. - С. 61-68.
1239. Модзалевский В. Полтавская интрига 1714 г. // Киевская старина. - 1905. - № 11-12. - С. 173-185.
1240. Модзалевский В. Слухи о назначении Кантакузина гетьманом Малороссии (1718) // Киевская старина. - № 6. - С. 451-464.
1241. Модзалевский В.Л. Малороссийский родословник. - К.: Типо-литография "С. В.Кульженко", 1908. - Т. 1. - 519 с.
1242. Модзалевский В.Л. Малороссийский родословник. - К.: Типо-литография "С. В.Кульженко", 1910. - Т. 2. - 720+20 с.
1243. Модзалевский В.Л. Малороссийский родословник. - К.: Типо-литография "С. В.Кульженко", 1912. - Т. 3. - 824+20 с.
1244. Модзалевский В.Л. Малороссийский родословник. - К.: Типо-литография "С. В.Кульженко", 1914. - Т. 4. - 832+26 с.
1245. Модзалевский В.Л. Очерки по истории Лохвицкой, Сенчанской, Черноуской, Куренской и Варвинской сотен, вошедших в состав Лохвицкого уезда.- К., 1906.
1246. Модзалевский В.Л. Роман Ракушка. Один из деятелей «Руины». – Чернигов, 1913. - /2/39 с.
1247. Модзалевський В. Малоросійський родословник. - Т. 5. - Вип. 1. - К., 1996. - 96 с.
1248. Модзалевський В. Малоросійський родословник. - Т. 5. - Вип. 2.- К., 1998.

1249. Модзалевський В. Матеріали до «Малоросійського родословника».-Вип.1.-
Томари / Упорядник Томазов В.- К., 1996. - 40 с.
1250. Модзалевський В. Нові відомості про родину Многогрішних // Україна. -1917.
- Кн. 3-4. -С. 77-83.
1251. Модзалевський В. Полковничі оборонні універсали // Записки НТШ. – Львів,
1913. - Т.64. –С.154-156.
1252. Морозов О. Справа Ніжинських “дисидентів” 1767 року // Сіверянський
літопис. –1996. - № 6. – С. 105-106.
1253. Морозова Г. До родоводу Рашевських (За документами держархіву області) //
Сіверянський літопис. –1999. - № 1. – С. 62-71.
1254. Мыцк Ю.А. Анализ архивных источников по истории Освободительной
войны украинского народа 1648-1654 гг. Учебное пособие. - Днепропетровск:
Из-во ДГУ, 1983. - Ч. 1.- 81 с.
1255. Мыцк Ю.А. Анализ архивных источников по истории Освободительной
войны украинского народа 1648-1654 гг. Учебное пособие. - Днепропетровск: Из
-во ДГУ, 1988. - 75 с.
1256. Мыцк Ю.А. Украинские летописи XVII века. - Днепропетровск: Из-во
ДГУ, 1978. - 87 с.
1257. Мыцк Ю.А. Записки иностранцев как источник по истории освободительной
войны украинского народа 1648-1654 гг. – Днепропетровск, 1995. – 84 с.
1258. Н.М.Левобережная Украина в XV-XVII ст. (очерк колонизации) // Киевская
Старина. - 1896. - № 4. - С. 85-101; № 5.- С. 249-267.
1259. Н.О. К биографии Тимофея Цицюры // Киевская старина. - 1889. - № 9. -С.
770-772.
1260. Наріжний С. “Московська служба” Івана Виговського // Записки НТШ. -Львів
, 1928. - Т. 149. – С. 117-139.
1261. Наріжний С. Гетьманство Івана Виговського // Праці українського висшого
педагогічного інституту ім. М.Драгоманова. – Прага, 1929. – Т. I. – С. 159-187.
1262. Новицкий И. Ещё об Иване Поповиче // Киевская Старина. – 1889. – № 11. -С.
429-439.
1263. О.Л. К биографии гетьмана Павла Тетери // Киевская старина. - 1894. - № 11. -
С. 305-306.
1264. Обзорение Румянцевской описи Малороссии. Вып. IV. (Дополнение) /
Составил Н.Костантинович. – Чернигов, 1885.
1265. Оглоблин Н. “Киевский стол” Разрядного Приказа // Киевская старина.-1886.
- № 11.
1266. Оглоблин Н. Воеводскія “вестовые отписки» XVII в., как материал для
истории Малороссии // Киевская старина. - 1885. - № 7.

1267. Оглоблин Н.Я. Служба в Сибири Демьяна Многогрешного. - /К./Б.г./ - 22 с.
1268. Оглоблин О. Гетьман Іван Мазепа та його доба: Праці історично-філософичної секції.-Нью-Йорк і др.: Вид. Організації і оборони чотирьох свобод України, 1960 .- 408 с.
1269. Оглоблин О. До історії Руїни: Михайло Вуяхевич-Височинський // Записки історико-філологічного відділу ВУАН. - К., 1928. - Кн. XVI. - С. 200-215.
1270. Оглоблин О. Договір Петра Іваненка (Петрика) з Кримом 1692 року // Київська старовина. - 1994. - № 6. - С. 91.
1271. Оглоблин О. Люди старої України. – Мюнхен, «Дніпрова хвиля», 1959.– 327 с.
1272. Один из мазепинцев (Прилуцкий полковник Дмитрий Горленко) // Киевская старина. - 1889. - № 10. - С. 190-194.
1273. Окиншевич Л. Значне військово товариство в Україні-Гетьманщині XVII-XVIII ст. // Записки Наукового товариства ім. Шевченка. - Т. 157. - Мюнхен, «Заграва», 1948.- 223 с.
1274. Окиншевич Л. Центральні установи України-Гетьманщини XVII-XVIII вв. Ч.1 .: Генеральна рада // Праці комісії для виучування історії західноруського та українського права. - К., 1929. - Т. 6. - С. 253-425.
1275. Окиншевич Л. Центральні установи України-Гетьманщини XVII-XVIII ст. Ч.2 .: Рада старшини // Праці комісії для виучування історії західно-руського та українського права. - К., 1930. - Т. 8.- С. 1-352.
1276. Окиншевич Л. Генеральна старшина на Лівобережній Україні XVII–XVIII ст. // Праці Комісії для виучування історії західно-руського та українського права. - К., 1926. - С. 84-175.
1277. Оляничин Д. Пункти Івана Виговського українським послам на Варшавський сейм 1659 р. // Записки НТШ. - Львів, 1991. - Т. 222. - С. 340-350.
1278. Онучин А.Н. Твое родословное древо. – Пермь, 1992.
1279. Павленко С. Міф про Мазепу. - Чернігів: Сіверянська думка, 1997. - 245 с.
1280. Павленко С. Загибель Батурина 2 листопада 1708 року. - Чернігів: Сіверянська думка, 1994. – 152 с.
1281. Павленко С. Іван Мазепа. – К.: Альтернатива, 2003. – 415 с.
1282. Павленко С. Оточення гетьмана Мазепи: соратники і прибічники. – К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2004. – 602 с.
1283. Павлицев Н.И. Польская анархия при Яне Казимире и войне на Украине. - Спб., 1887. - Т. 3.-.
1284. Панашенко В. Бунчукові товариші // Київська Старовина. - 1997. - № 5. -С. 24-40.
1285. Панашенко В. Василь Золотаренко // Полководці Війська Запорозького. Історичні портрети. - К., 1998. - Кн. 1. - С. 151-162.

1286. Панашенко В. Військові товариші // Київська старовина. – 1998 - № 3. - С.166-174.
1287. Панашенко В. З історії національних державних інституцій: Генеральна військова канцелярія // Національно-визвольна війна українського народу середини XVII століття: політика, ідеологія, військове мистецтво. - К.: “Генеза”, 1998. - С. 252-276.
1288. Панашенко В. Значкові товариші // Київська Старовина. - 1999. - № 4. - С. 126-141.
1289. Панашенко В. Значкові товариші // Українська козацька держава: Витоки та шляхи історичного розвитку. - К., 2000. - Вип. 7. - С. 165-174.
1290. Панашенко В. Полкове управління в Україні (середина XVII-XVIII ст.). - К.: Інститут історії України НАН України, 1997.- 74 с.
1291. Панашенко В. Соціальна еліта Гетьманщини (друга половина XVII-XVIII ст.). - К.: Інститут історії України НАН України, 1995.- 211 с.
1292. Панашенко В.В. Кодикологія і палеографія рукопису «Реєстр Війська Запорозького 1649 року» // Реєстр Війська Запорозького 1649 року. Транслітерація тексту. - К.: Наукова думка, 1995. - С.490-499.
1293. Панашенко В.В. Становлення козацької старшини за часів Богдана Хмельницького // Богдан Хмельницький та його доба. Матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 400-річчю від дня народження Великого Гетьмана (Київ, 24-25 жовтня 1995 р.). - К.: Інститут історії України НАНУ, 1996 . - С. 97-107.
1294. Пархоменко В. Очерки истории Переяславско-Бориспольской епархии (1733-1785) в связи с общим ходом малороссийской жизни того времени.- Полтава, 1910.
1295. Пасічник М.С. Варшава, Москва і Стамбул у боротьбі за Україну (1657-1665). - Львів: Інститут української археографії та джерелознавства НАН України, 1998 . - 306 с.
1296. Петровський М. До біографії Івана Богуна // Записки Ніжинського інституту народної освіти. - Ніжин, 1930. - Кн. 10. - С. 47-58.
1297. Петровський М. До історії полкового устрою Гетьманщини. II. Причинок до питання про статі Богдана Хмельницького / Відбиток із Записок Ніжинського інституту народної освіти та Науково-дослідчої катедри історії культури і мови при інституті. Кн.Х. - Ніжин, 1929.- С.69-76.
1298. Петровський М. До історії Руїни // Записки Ніжинського інституту народної освіти.- 1928. – Кн. VIII. – С.12-31.
1299. Петровський М. Нариси історії України XVII - початку XVIII ст. (Досліди над літописом Самовидця). - Харків: Держвидав України, 1930.- 452 с.
1300. Петровський М. Три поповичі // Записки Ніжинського інституту народної освіти. - Ніжин, 1927. - Кн. 7. - С. 3-15.

1301. Петровський М. Українські діячі XVII віку. I. Тиміш Цицюра // Записки Історично-філологічного відділення ВУАН. - Кн. XXIV. - К., 1929. - С. 79-103.
1302. Петровський М. Українські діячі XVII віку. II. Роман Ракушка-Романовський // Записки Історично-філологічного відділення ВУАН. - Кн. XXVI. - К., 1931. - С. 181-212.
1303. Пиріг П. Джерела Центрального державного історичного архіву України (м. Київ) про млинарство на Чернігівщині в другій половині XVII століття // Сіверянський літопис. - 2002. - № 4. - С. 24-27.
1304. Пиріг П.В. До історії полку Івана Дзиковського // Богдан Хмельницький та його доба. Матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 400-річчю від дня народження Великого Гетьмана (Київ, 24-25 жовтня 1995 р.). - К.: Інститут історії України НАНУ, 1996.
1305. Пиріг П.В. До питання про Ніжинський полк у роки визвольної війни українського народу // Українська козацька держава: витоки та шляхи історичного розвитку (матеріали республіканських історичних читань). - К.: Інститут історії НАН України, 1991. - С. 65-71.
1306. Пиріг П.В. Нариси соціально-економічної історії Чернігівщини у другій половині XVII ст. - К.: «Стилос», 1998. - 184 с.
1307. Пиріг П.В. Чернігівщина у визвольній війні українського народу 1648-1654 рр. - К.: НМК МО, 1993. - 85 с.
1308. Пичета В. Верховный Тайный Совет и Малороссийские дела. - М., «Украинская жизнь», 1916. - 23 с.
1309. Піддубняк О., Крикун М. Топонімічні об'єкти Брацлавського воєводства останньої чверті XVII-першої половини XVIII ст. (на підставі родинного архіву Пісочинських) // Істоичне картознавство України. Зб. наук. праць. - Львів-К.-Нью-Йорк: Видавництво М.П.Коць, 2004. - С. 397-314.
1310. Плохій С. Божественне право: Богдан Хмельницький і проблеми легітимності гетьманської влади в Україні // *Medievalia Ucrainica: ментальність та історія ідей.* - К., 1994. - Т. III.
1311. Полонська-Василенко Н. Гетьманство Данила Апостола // Наука і суспільство. - 1995. - № 3 / 4. - С.34-35; № 5 / 6. - С.27-31.
1312. Пономарев С. Земляки (Достопамятные уроженцы Черниговской земли). - Чернигов: Типография губернского правления, 1898. - 6 с.
1313. Попованова О. Чигиринські полковники періоду Визвольної війни українського народу 1648-1657 рр. // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні. Збірник наукових статей. - К., 1999. - Вип. 8.
1314. Почепцов В. Домонгівська сотня // Українська козацька держава: витоки та шляхи історичного розвитку (Матеріали Четвертих Всеукраїнських історичних читань. - Київ-Черкаси, 1994. - С. 122-123.

1315. Прицак О. Гетьман Пилип Орлик поміж Сходом і Заходом Європи // Україна XVII ст. між Заходом та Сходом Європи. Матеріали 1-го українсько-італійського симпозиуму 13-16 вересня 1994 р. – К.-Венеція, 1996. – С.232-247.
1316. Прицак О. Іван Мазепа і княгиня Анна Дольська // Мазепа. Збірник. / Праці Українського наукового інституту. - Т. XLVI. - Серія історична. - Кн. 5./ - Варшава, 1939. - Т. 2. - С. 102-117.
1317. Прицак О. Рід Скоропадських (Історико-генеалогічна студія) // Гетьманський альманах. – К.: Видавничий центр КНЛУ, 2002. - Ч.1. - С. 20-31.
1318. Проценко Л. Поховання Київсько-Печерської лаври // Київська старовина. - 1995.- № 2. - С. 18-40.
1319. Пустовіт І. Місто Козелець в 60-тих роках XVIII ст. // Записки історико-філологічного відділу ВУАН. – К., 1925. - Т.VI. – С.113-150.
1320. Путилов В.П. Деятель Гадячского соглашения П.И.Тетеря // Ученые записки Ленинградского государственного университета. – Л., 1941. – Вып. 8. – С. 163-188.
1321. Путро А.И. Левобережная Украина в составе Российского государства во второй половине XVIII в. (Некоторые вопросы социально-экономического и общественно-политического развития). - К.: Выща школа, 1988. - 142 с.
1322. Путро О. Гетьман І.Виговський і Гадяцька угода 1658-1659 рр. (Нові підходи до проблеми національно-визвольної боротьби українського народу (другої половини XVII ст.) // Українська козацька держава: витоки та шляхи історичного розвитку (Матеріали третіх Всеукраїнських читань). - К.-Черкаси, 1993.
1323. Путро О. Останній гетьман // Київська старовина. - 1993. - № 2. - С. 40-51.
1324. Путро О. Останній гетьман України Кирило Розумовський // Українське козацтво: витоки, еволюція, спадщина. Матеріали міжнародної наукової конференції, присвяченої 500-річчю українського козацтва. Київ-Дніпропетровськ. 13-17 травня 1991 р. у трьох випусках. - К.: Інститут історії НАНУ, 1993. - Вип. 1. - С. 140-149.
1325. Путро О.І. Генеральний опис 1765-1769 рр. як джерело для вивчення соціально-економічних відносин на Лівобережній Україні в другій половині XVIII ст. // Український історичний журнал. - 1982. - № 7. - С. 143-147.
1326. Пушкарьов Л.М. Классификация русских письменных источников по отечественной истории. – М.: Наука, 1975. - 281 с.
1327. Радакова Е.П. О ревизиях в Малороссии в XVIII столетии. - М.: Типография А.И.Снегиревой, 1901. - 23 с.
1328. Репан О. Мобілізація козаків Гетьманщини для воєнних походів у 1735-1739 роках. // Київська старовина. - 2000. - № 1.
1329. Репан О.А. Бунчукове товариство у 1735 – 1739 роках // Наддніпрянська Україна: історичні процеси, події, постаті. – Дніпропетровськ: Видавництво Дніпропетровського університету, 2001. – С. 37-38.

1330. Репан О.А. Значкове товариство у 1735-1739 рр. // Гуманітарний журнал. – 2000. - № 2. – С. 33-39.
1331. Репан О.А. Козацька старшина влітку 1736 р. (за матеріалами Центрального державного історичного архіву) // Бібліотека: наука, культура, інформація / Наукові праці Наукової бібліотечки ім. В.Вернадського. – К., 1998. – С.448-450.
1332. Репан О.А. Старшинський реєстр 1736 року // Дніпропетровський історико-археографічний збірник. – Дніпропетровськ: Генеза, 2001. – Вип. 2. – С.548-553.
1333. Ринсевич В. Полковничі універсали другої половини XVII ст. за колекцією О. М.Лазаревського // Наукові записки. Збірник наукових праць молодих вчених і аспірантів / Інститут української архівографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського. - К., 1999. - Т. IV.- С. 5-27.
1334. Рклицкий М.В. Козаки Золотоношского уезда по данным Румянцевской описи 1767 г. – Полтава, 1911. – 126 с.
1335. Розсоха Л. Миргородська старовина. Дослідження. Статті. Нариси. Розвідки. - Кобеляки: Кобеляки, 2002.- 424 с.
1336. Роменская старина. Исторические, статистические и бытовые записи о городе Ромне и его обывателях, от начала города до нашего времени / Составил И.А. Курилов. - Ромны: Типография Б.Ционсона, 1898. - 345 с.
1337. Руммель В.В., Голубцов В.В. Родословный сборник российских дворянских фамилий. - СПб., 1887. - Т. 2.
1338. Савчук Н.О. Українська держава за гетьманування Ю.Хмельницького (1659 – поч.1663 рр.). - Камянець-Подільський, 2001.- 236 с.
1339. Сас П.М. Політична культура українського суспільства (кінець XVI - перша половина XVII ст.). - К.: Либідь, 1998. - 295 с.
1340. Сенютович-Бережний В. Козацтво та боротьба старшини-шляхти на Гетьманщині за визнання за нею російським урядом прав дворянства // Український історик.- 1974. - № 1-3. - С. 76-84.
1341. Сенютович-Бережний В. Полтавський полковник Федір Жученко // ЗНТШ. - Т. 169. - С. 457-464.
1342. Сенютович-Бережний В. Рід і родина Виговських // Український історик. - 1970. - Ч. 1-3. - С. 149-167.
1343. Сергійчук В. Армія Богдана Хмельницького. - К.: Аграрна наука, 1996. - 254 с.
1344. Сергійчук В. Богдан Хмельницький і його старшина.-К., 1996.
1345. Сергійчук В. Військово-територіальна організація народної армії в перший період визвольної війни 1648-1654 рр. // Український історичний журнал. - 1982. - № 7.- С. 85-93.
1346. Сергійчук В. Збройні сили Хмельниччини // Київська старовина. - 1995. - № 4. - С. 82-94.

1347. Сергійчук В. Київський полковник Михайло Кричевський // Радуга. – 1982 - № 1. - С. 107-111.
1348. Сергійчук В. Козацький гетьман Іван Сулима // Український історичний журнал. - 1987. - № 5. - С. 122-129.
1349. Сергійчук В. Корсунський полк в історії українського козацтва // Корсунщина козацької доби: проблеми дослідження та збереження історичних пам'яток. Збірник матеріалів науково-практичної конференції, присвячений 500-річчю українського козацтва 19 червня 1992 р. - К., 1993. -С. 24-27.
1350. Сергійчук В. Перші київські полковники //Україна. - 1985. - № 49. - С. 18-19.
1351. Сергійчук В. Родина Богдана Хмельницького // Наука і суспільство. - 1987. - № 10.- С. 81-83.
1352. Сергійчук В. Українські козаки на службі Речі Посполитої // Військо України. - 1992/1993. - Ч. 2-3. - С. 76-89.
1353. Сергійчук В.І. Іменем війська Зпорозького: Українське козацтво в міжнародних відносинах XVI- середини XVII століття. - К.: Україна, 1991. - 224 с.
1354. Сигидин М. З історії подільської козащини періоду Визвольної війни 1648-1654 рр. // Українське козацтво: витоки, еволюція, спадщина. В трьох випусках. - К., 1993. - Вип. III. - С. 128-133.
1355. Сигидин М.С. Зміни в адміністративному устрої подільських земель періоду Визвольної війни // Українська козацька держава: Витоки та шляхи історичного розвитку (Матеріали республіканських історичних читань). - К.: Інститут історії України АН України, 1991.- С. 56-61.
1356. Симон Г. Мёртвый хватает живого. Основы политической культуры России // Цивилизации.-1991. - № 4. –С.115-120.
1357. Симоненко В. Кризь тенета вірнопідданства (До історії Ніжинського полку у XVII-XVIII ст.) // Сіверянський літопис. – 1995. - № 4. – С. 114-118.
1358. Скорульська Р. Лисенки давні і сьогочасні (історико-літературне дослідження з коментарями та додатками) // Український музичний архів. Документи і матеріали з історії української музичної культури. - К., 1999. - Вип. 2. - С.154-156
1359. Слабченко М. Молороссийский полк в административном отношении: историко-юридический очерк. - Одесса: Техник, 1909. - 436 с.
1360. Слабченко М.Е. Судівництво на Україні XVII-XVIII ст. – Харків: Видання Харківського університету, 1919. – 314 с.
1361. Слабченко М.Е. Центральные учреждения Украины XVII-XVIII ст. (Конспект лекций, читаных с 10 июня по 14 июля 1918 г. на украинских курсах для учителей средних школ). - Одесса, 1918. - 91+1 с.

1362. Смолій В. Українська козацька держава // Український історичний журнал. - 1991.- № 4.- С. 5-19.
1363. Смолій В, Степанков В. Українська державна ідея XVII-XVIII століть: проблеми формування, еволюції, реалізації. -К.:«Альтернативи», 1997.-367 с.
1364. Смолій В. Прояви соціальної свідомості учасників народних повстань на Лівобережній Україні, Запорозжі // Феодалізм, економіка, класова боротьба, культура. - К., 1986. - С. 231-251.
1365. Смолій В. Петро Дорошенко // Київ. - 1994. - № 7. - С. 143-152.
1366. Смолій В. Українське козацтво: особливості та закономірності становлення та розвитку // Українське козацтво: витоки, еволюція, спадщина. - К., 1993. -Вип.1. - С. 4-10.
1367. Смолій В., Степанков В. Переддень Руїни (1650-1670 рр.) // Київська старовина. - 1993. - № 6. - С. 2-16.
1368. Смолій В., Степанков В. Правобережна Україна у другій половині XVII-XVIII ст.: проблеми державотворення. - К., 1993. - 71 с.
1369. Смолій В., Степанков В. Богдан Хмельницький. Соціально-політичний портрет.- 2 вид. доп.- К.: Либідь, 1995. - 624 с.
1370. Смолій В., Степанков В. Богдан Хмельницький. Хроніка життя та діяльності. - К.: Наукова думка, 1994.- 261 с.
1371. Смолій В.А. Возз'єднання Правобережної України з українськими землями в складі Російської держави. - К.: Наукова думка, 1974. - 210 с.
1372. Смолій В.А. Феномен українського козацтва в загальноісторичному контексті // Український історичний журнал. - 1991. - № 5. - С. 61-72.
1373. Смолій В.А., Степанков В.С. У пошуках нової концепції історії Визвольної війни українського народу XVII ст. - К: Інститут історії АН України, 1992. - 41 с.
1374. Смолій В.А., Степанков В.С. Гетьман Петро Дорошенко // Український історичний журнал. - 1992. - № 7-8. - С. 84-103.
1375. Смолій В.А., Степанков В.С. Українська національна революція 1648-1676 рр. крізь призму століть // Український історичний журнал. - 1998. - № 1. -С.3-24; № 3. - С. 3-23.
1376. Смолій В.А., Степанков В.С. Українська національна революція XVII ст. (1648-1676 рр.). - К.: Видавничий дім "Альтернативи",1999. - 351 с.
1377. Сокирко О.Г. Українські найманці (Охотницьке військо Лівобережної Гетьманщини 1669-1672 рр.). - К.: ТОВ «Міжнародна фінансова агенція», 1998. - 44 с.
1378. Соловьєв С.М. Гетьман Выговский // Отечественные записки. - 1859. - Т. СХХVII.-С.43-64.

1379. Соловьев С.М. История России с древнейших времен. 1657 – 1676. - М., 2001. - Кн. VI. - Т. 11. - С. 30.
1380. Соловьев С.М. История России с древнейших времен. - М., 1962. - Кн. VII. - Т. XIV. - С. 635.
1381. Соловьев С.М. История России с древнейших времен. - СПб., б/г. - Кн. 4. - Т. 16. - С. 286-287.
1382. Степанков В. Данило Нечай // Полководці Війська Запорозького. Історичні портрети. - К., 1998. - Кн.1. - С.241-260.
1383. Степанков В. Григорій Гуляницький // Полководці Війська Запорозького. Історичні портрети. - К., 1998. - Кн.1. - С.81-100.
1384. Степанков В. Михайло Кричевський // Полководці Війська Запорозького. Історичні портрети. - К., 1998. - Кн.1. - С.177-192.
1385. Степанков В. Петро Дорошенко // Полководці Війська Запорозького. Історичні портрети. - К., 1998. - Кн.1. - С.101-120.
1386. Степанков В., Чухліб Т. Тетяна Яковлева про початок Руїни // Україна в минулому. - К.-Львів, 1995. - Вип. VI.
1387. Степанков В.А. Формування української державної еліти та особливості її менталітету у середині XVII ст. (1648-1657). Постановка проблеми // Українська козацька держава: витоки і шляхи історичного розвитку (Матеріали третіх Всеукраїнських історичних читань). - К.-Черкаси, 1993.
1388. Степанков В.С. Антифеодальна боротьба в роки визвольної війни та її вплив на формування української держави (1648-1654). - Львів, 1991.
1389. Степанков В.С. Боротьба народних мас Брацлавщини проти нападу польсько-шляхетського війська у лютому-березні 1651 р. // Тези III Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції. - Вінниця, 1985.- С.65.
1390. Степанков В.С. Боротьба трудящихся Брацлавщини проти польсько-шляхетської агресії наприкінці 1654 – на початку 1655 рр. // II Вінницька обласна історико-краєзнавча конференція . 1984. - Вінниця, 1984. - С.9-10.
1391. Степанков В.С. Боротьба уряду Богдана Хмельницького за об'єднання етнічних українських земель України у межах національної держави (1648-1657 рр.) // На чолі козацької держави. Деякі аспекти історії Визвольної війни українського народу середини XVII ст. - Рівне, 1994. - Вип. I. - С. 185-236.
1392. Степанков В.С. Гетьманство Івана Виговського: соціально-політична боротьба і проблеми державного будівництва (серпень 1657 - вересень 1659 р.) // Середньовічна Україна. Збірник наукових праць. - К.: Наукова думка, 1994. - Вип. 1. - С. 88-108.
1393. Степанков В.С. Перемога під Батогом та її історичне значення // Тези X Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції. - Вінниця, 1991. - С. 33.

1394. Степанков В.С. Петро Дорошенко // Володарі гетьманської булави. – К.: “Варта”, 1995. – С. 285-314.
1395. Степанков В.С. Подільський полк на рубежі 50-60-х рр. XVII ст.: територія, адміністративний поділ, населення // IX Вінницька обласна історико-краєзнавча конференція. 5 вересня 1990 р. - Вінниця, 1990. - С. 36.-37.
1396. Степанков В.С. Проблеми становлення монархічної форми правління Богдана Хмельницького (1648-1657 рр.) // Український історичний журнал. – 1995. - № 4. –С. 14-33.
1397. Степанков В.С. Розвиток подій національного визволення на території Поділля влітку 1648 року // Подільська старовина. Науковий збірник на пошану вченого і краєзнавця В.Д.Отамановського. - Вінниця: Вінницький обласний краєзнавчий музей, 1993. - С. 153-162.
1398. Степанков В.С. Становлення державних інституцій у південно-східній Волині та причини їх ліквідації на початковому етапі національної революції (1648-серпень 1649 рр.) // Велика Волинь: минуле і сучасне. - Ізяслав, 1994.
1399. Степенькін С.Ю. Історія Корсунського полку в документах та матеріалах Інституту рукопису ЦНБ ім. Вернадського НАН України // Корсунський часопис . - 1995. - № 2. - С. 6-17.
1400. Степенькін С.Ю. Корсунський полк у XVII- на початку XVIII століття // Корсунський часопис. - 1996. - № 4. - С. 7-15.
1401. Степенькін С.Ю. Корсунські полковники // Мицик Ю.А., Степенькін С.Ю. Корсунщина козацька. - Корсунь-Шевченківський, 1997.
1402. Стецюк К. Народні рухи на Лівобережній і Слобідській Україні в 50-70-х роках XVII ст. - К.: Видавництво АН УРСР, 1960. - 361 с.
1403. Сторожевский Н.К. Мартын Пушкар, первый полтавский полковник. – Житомир, 1890.
1404. Стороженко А. Очерки Переяславской старины. Исследования, документы, заметки. - К., 1900. - 233 с.
1405. Стороженко А. Радион Григорьевич Дмитрашко, полковник Переяславский // Киевская старина. - 1893.- № 4. - С.1-28.
1406. Стороженко А. Сербин-Вук, полковник Переяславский (1675-1682 гг.) // Киевская старина. - 1894. - № 1. - С. 129-134.
1407. Стороженко А.В. Старые владельцы Переяславского побережья (Акты и заметки) // Стороженко А.В. Очерки Переяславской старины. Исследования, документы и заметки. - К., 1900. - С.110.
1408. Стороженко І.С. Богдан Хмельницький і воєнне мистецтво у визвольній війні українського народу середини XVII століття.- Книга 1. Воїнні дії 1648-1652 рр. - Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетровського державного університету, 1996. - 316 с.

1409. Стороженко І.С. Тієї слави козацької на вік не забудем. - Дніпропетровськ, 1989.- с.
1410. Стороженко І.С. Туган-бей – побратим Богдана Хмельницького // На чолі козацької держави. Деякі аспекти історії визвольної війни українського народу середини XVII століття. - Рівне, 1994. - Вип.І. - С.
1411. Стороженко Н.В. Вакуленко Семен, сотник Пирятинский (1696 – 1720) // Киевская старина. - 1891. - № 1. - С.119-153.
1412. Стороженко Н.В. Полуботок или Свечка? (Эпизод из истории малороссийского землевладения 2-й половины XVII в.) // Киевская старина. – 1890. - № 12. – С.434-447.
1413. Страдомский А. Список известных сотников мглинских, со времени учреждения при гетмане Брюховецком Стародубского полка // Черниговские губернские ведомости. – 1853. - № 2. – С.465-466.
1414. Стрельський Г. Складач родоводів // Історичний календар '97. – К., 1996. – С. 125-126. / «Пам'ять століть» № 4-6 / 96. Спеціальний випуск.
1415. Струкевич О.К. Генеральний підскарбій Яків Маркевич // Український історичний журнал. – 1997. – С.87-97.
1416. Струкевич О.К. Україна-гетьманщина та Російська імперія протягом 50-80-х років XVIII ст.(політико-адміністративний аспект проблеми) /НАН України, Інститут історії України. - К., 1996. - 100 с.
1417. Студеньова Л. Чернігівські князі, полковники, губернатори. - Чернігів: «Сіверянський літопис», 1998. - 148 с.
1418. Субтельний О. Український сепаратизм на початку XVIII ст. - К., 1994. - 238 с
1419. Ткаченко М. Гуманщина в XVI-XVII вв. - К.: ВУАН, 1927. - 32 с.
1420. Ткаченко М. Канівська сотня Переяславського полку за Румянцевською ревізією (Студія з економічного та соціального життя Полтавського Подніпров'я) (Окрема відбитка з VII-VIII кн. Зап. іст-філ. від.). - К., 1926. - 65 с.
1421. Ткаченко М. Нарис історії Кременчуччини до початку XVIII ст. // Записки історико-філологічного відділу ВУАН. - 1929. - Т.XXIV. - С.55-78.
1422. Ткаченко М. Нариси з історії селян на Лівобережній Україні в XVII-XVIII ст. // Записки історико-філологічного відділу ВУАН. – Кн. XXVI. – К., 1931. – С.31-179.
1423. Томазов В. Вони служили Україні (з історії козацьких родів єврейського походження) // Хроніка – 2000. – 1998. - № 21-22. – С.62.
1424. Томазов В. Генеалогія Мазепи у науковому доробку О.М.Лазаревського Гетьман Іван Мазепа та його доба (До 285-річчя від дня смерті) // Тези доповідей наукової конференції “Гетьман Іван Мазепа та його доба”. - К.: “Просвіта”, 1995. - С.13-16.

1425. Томазов В. К генеалогии рода Модзалевских (потомство стародубского полковника Тимофея Алексеевича) // Українська генеалогія: теорія, методологія, історія та практика. Матеріали I генеалогічних читань пам'яті Вадима Модзалевського. - К., 1996.
1426. Українське козацтво: сучасний стан та перспективи дослідження проблеми (матеріали круглого столу) // Український історичний журнал. - 1990. - № 12. - С. 12-29.
1427. Ульяненко В. Соціально-економічний розвиток Сосницької сотні середини XVII-XVIII ст. Природні ресурси, сільське господарство, промисловість // Сіверянський літопис. - 2002. - № 5. - С.29-36.
1428. Уманець Ф. Гетьман Мазепа. Историческая монография. - Спб.: Типография М.Меркулова, 1897. – 8 / 456 / III с.
1429. Февр Л. Как жить историей // Бои за историю. - М.: “Наука”, 1991. - 360 с.
1430. Федоренко П. Воронковская сотня Переяславского полка по Румянцевской описи. Отдельный оттиск из 12 вып. трудов Полтавской ученой Архивной комиссии. - Полтава, 1915. - 151 с.
1431. Федорук Я. Критичні замітки до соціально-політичного портрета Богдана Хмельницького // Україна в минулому. - К.-Львів: Львівське відділення Інституту української археографії НАНУ, 1994. - С.190-210.
1432. Федорук Я. Політика Англії і антимосковська діяльність Данила Калугера у 1655 році // Український археографічний щорічник. - К.-Нью-Йорк, 2002. - Вип.7 . - С. 233-236.
1433. Федорук Я.О. Міжнародна дипломатія і політика України 1654-1657 . Ч.I. 1654 р. - Львів, 1996. - С. 120.
1434. Фицик Л.А. Деякі питання сучасної історіографії української козацької старшини // Студії з історії Степової України. – Запоріжжя, 2003. – Вип.1. - С. 81-87.
1435. Фицик Л.А. Сучасна історіографія української козацької старшини // Україна: вчора, сьогодні, завтра: Зб. нак. пр. / Ред. кол.: Вашкевич В. та ін. – Запоріжжя, 2003. – С. 314-324.
1436. Флоря Б. Молоді роки Івана Богуна // Україна в минулому. – К.–Львів, 1992. – Вип. 2. – С. 71–75.
1437. Хижняк З.І., Маньковський В.К. Історія Києво-Могилянської академії. – К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2003. – 184 с.
1438. Целевич О. Причинки до зносин П.Дорошенка з Польщею в 1670-1672 рр. // Записки НТШ. - 1896. - Т.ХХVI. - С.1-26.
1439. Цибульський В. Волинь в перші роки Визвольної війни українського народу середини XVII століття // Україна: ретроспектива і перспектива. Зб. наук. праць. - К., 1999. - С.24.

1440. Чепан А. Записка о малороссийских чинах // Киевская старина. - 1897. - № 4, 5, приложение.
1441. Чухліб Т. Козацький устрій Правобережної України (остання чверть XVII ст.). - К.: Інститут історії України НАН України, 1996. - 90 с.
1442. Чухліб Т. Володар Правобережної України: Семен Палій // Бористен. - 1996. - № 11.- С.16.
1443. Чухліб Т. Гетьман Правобережної України Андрій Могила (1684–1689) // Середньовічна Україна. – К., 1994. – Вип. 1. – С. 125.
1444. Чухліб Т. Євстафій Гоголь // Полководці Війська Запорозького. Історичні портрети. - К., 1998. - Кн.1. - С. 63-80.
1445. Чухліб Т. Михайло Ханенко // Володарі гетьманської булави. - К.: Варта, 1995.
1446. Чухліб Т. Соратники Богдана Хмельницького: військово-політична діяльність Євстафія Гоголя (1648-1679 рр.) // Доба Богдана Хмельницького (До 400-річчя від дня народження великого гетьмана). Зб.наук.праць. – К., 1995.– С. 142-160.
1447. Чухліб Т.В. Є.Гоголь – полковник Війська Запорозького та наказний гетьман Правобережної України // Український історичний журнал. – 1997. - № 1. – С. 94-103.
1448. Чухліб Т.В. Українсько-польська військова взаємодія під час гетьманування С. Куницького (1683-1684 рр.) // Український історичний журнал. - 2000. - № 5. - С. 45.
1449. Шамрай С. До історії Київської сотні Київського полку // Історико-географічний збірник. - К., 1928. - Вип. 2. - С. 134-146.
1450. Шамрай С. До історії Баришполя у XVIII ст. // Історично-географічний збірник. - Т.1.- К., 1927. - С.93-120.
1451. Шамрай С. До історії залюднення Степової України в XVII ст. (Крилівщина і Лизаветчина) // Записки історико-філологічного відділу ВУАН. – 1929. – Кн. XXIV. – С. 207-290.
1452. Шамрай С. Київська сотня на Гетьманщині в XVII-XVIII вв. (історико-географічна і економічна характеристика) // Київський збірник історії й археології, побуту й мистецтва. - К.: ВУАН, 1931. - Т.1. - С.159-283.
1453. Шамрай С. Місто Бориспіль в XVIII ст. // Записки історико-філологічного відділу ВУАН. – К., 1928. – Кн. XXVI. – С.35-85.
1454. Шамрай С. Місто Кобища в XVIII ст. // Записки історико-філологічного відділу ВУАН. – К., 1928. – Кн. XXVI. – С.229-313.
1455. Шафранов П. Заметка о Павле Тетере // Киевская старина. – 1890. - № 7. – С. 128-129.
1456. Швидько Г.К. Еволюція українського козацтва гетьманщини в другій половині XVII-XVIII ст. // Проблеми історіографії та джерелознавства історії

- запорізького козацтва: Зб.статей. - Запоріжжя, 1993. - С. 14-17.
1457. Швидько А.К. Социально-экономическое развитие городов Украины в XVI-XVIII вв.: Учебное пособие. - Днепропетровск, 1979. - 99 с.
1458. Швидько Г. Фамільні архіви Гетьманщини: археографічний аналіз публікацій // Український археографічний щорічник. Нова серія. Вип. 7. – К.-Нью-Йорк: Видавництво М.П.Коць, 2002. – С.13-22.
1459. Швидько Г.К. Діловодчі акти козацьких органів влади як джерело до історії міст Гетьманщини другої половини XVII-XVIII ст. // Дніпропетровський історико-археографічний збірник. – Дніпропетровськ: “Генеза”, 2001. – С. 317-329.
1460. Швидько Г.К. У лиху годину (Про Ю.Хмельницького – молодшого сина Б. Хмельницького) // Козацтво. - 1996. - № 1. - С. 10-15.
1461. Швидько А.К. Источники по истории городских поселений Левобережной Украины в аотечественных архивохранилищах (вторая половина XVII - середина XVIII в.). - Днепропетровск, 1986. - 84 с.
1462. Шевченко Ф.П. Про народ і класи-стани на Україні під час визвольної війни 1648-1654 рр. // Середні віки на Україні. - К., 1973. - Т. 2. - С. 44-55.
1463. Шевченко Ф.П. Політичні та економічні звязки України з Росією в середині XVII ст. – К.: Видавництво АН УРСР, 1959. - 500 с.
1464. Шевченко Ф.П. Формування та склад козацьких полків на Східному Поділлі під час визвольної війни 1648-1654 рр. // Тези III Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції. 4 вересня 1985 р. – Вінниця, 1985. - С.63.
1465. Шевченко Ф.П., Смолий В.А. Восстание под предводительством Пушкаря и Барабаша // Вопросы истории. 1981. - № 2. –С.180-183.
1466. Шутой В. Народна війна на Україні проти шведських загарбників у 1708-1709 рр. - К.: Держполітвидав УРСР, 1951.- 238 с.
1467. Щербак В. Козацька верхівка другої половини XVI-середини XVII ст. // Київська старовина. - 1997. - № 5. - С.3-11.
1468. Щербак В. Українське козацтво: формування соціального стану. Друга половина XV - середина XVII ст. - К.: “КМ АCADEMIA”, 2000. - 295 с.
1469. Щербак В.О. Джерела формування українського козацтва // Український історичний журнал. - 1994. - № 2-3. - С.7 5-83.
1470. Щербак В.О. Іван Сулима // Володарі гетьманської булави. - К.: Варта, 1995. - С. 141-151.
1471. Щербак В.О. Козацький реєстр 1638 р. як історичне джерело // Наукові записки / Національний університет “Києво-Могилянської академії”. – Т. 20. Історичні науки. – Ч. 2. – К., 2002. - С. 15-19.
1472. Щербак В.О. Основні етапи формування козацького стану в Україні (кінець XV- середина XVII ст.) // Запорозьке козацтво в українській історії та

- національній свідомості. Мат-ли міжн. наук. конф. - Київ-Запоріжжя, 1997. - С. 148-154.
1473. Щербак В.О. Тарас Федорович // Володарі гетьманської булави. - К.: Варта, 1995. - С. 153-163.
1474. Щербак В.О. Формування козацького стану в Україні (друга половина XV - середина XVII ст.). - К., Інститут історії України НАН України, 1997. - 180 с.
1475. Щербак В.О. Чисельність українського козацтва напередодні Хмельниччини // Запорозьке козацтво в пам'ятках історії та культури. Матеріали міжнародної наукової конференції. - Запоріжжя, 1997. - С. 161-164.
1476. Щербак В.О. Яків Острянин // Український історичний журнал. - 1997. - № 6. - С. 71-77.
1477. Эйнгорн В. Очерки из истории Малороссии в XVII в. I. Сношения малороссийского духовенства с московским правительством. - М., 1899. - / 2 / XIV, 3-1104 с.
1478. Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків: у 3 т. - Львів: Світ, 1990-1992. - Т. I. - 319 с., Т. II. - 392 с., Т. III. - 452 с.
1479. Яковенко Н. Здобутки і втрати Люблінської унії // Київська старовина. - 1993. - № 3. - С. 77-85.
1480. Яковенко Н. Латинське шкільництво і «шкільний гуманізм» в Україні кінця XVI- середини XVII ст. // Київська старовина. - 1997. - № 1-2. - С.11-27.
1481. Яковенко Н. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст.: (Навчальний посібник для учнів гуманітарних гімназій, ліцеїв, студентів історичних факультетів вузів, вчителів.) - К.: Генеза, 1997.- 312 с.
1482. Яковенко Н. Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII ст. (Волинь і Центральна Україна). - К.: Наукова думка, 1993. - 416 с.: іл.
1483. Яковенко Н. Шляхта в козацькій революції середини XVII ст. (полемічні зауваги до схеми В'ячеслава Липинського) // Козацькі війни XVII століття в історичній свідомості польського та українського народів. Матеріали другої польсько-української наукової зустрічі (Львів, 12-13 жовтня 1995 р.). - Львів-Люблін, 1996.
1484. Яковенко Н.М. Між Правдою та Славою (не зовсім ювілейні роздуми до ювілею Богдана Хмельницького) // Сучасність. – 1995. - № 12. – С.68-75.
1485. Яковенко Н.М. Склад шляхти-землевласників Київського воєводства напередодні визвольної війни українського народу // Феодалізм на Україні. Збірник наукових праць. - К., 1990. - С. 79-98.
1486. Яковлева Т. Гетьманщина в другій половині 50-х років XVII століття. Причини і початок руїни. - К.: Основи, 1998. - 447 с.
1487. Яковлева Т. Іван Богун-Федорович // Київська старовина. - 1992. - № 5. – С. 43-53.

1488. Яковлева Т. Руїна Гетьманщини. Від Переяславської ради – 2 до Андрусівської угоди (1659-1667 рр.). - К.: «Основи», 2003.- 643 с.
1489. Яковлева Т. Украинская шляхта и государственная идея в годы освободительной войны // Національно-визвольна війна українського народу середини XVII століття: політика, ідеологія, військове мистецтво. - К.: “Генеза” 1998. - С.131-141.
1490. Яковлева Т.Г. Иван Богун: проблеми біографії // Український історичний журнал. - 2000. - № 2. - С.147-157; № 4.- С.144-152.
1491. Ярова Г.І. До родоводу козацько-старшинського роду Кліш // Кривошея В.В. Українська козацька старшина. Ч.2. Синодики як джерело до козацько-старшинської генеалогії. - К., 1998. - С.81.
1492. Andrusiak M. Z jstatnich lat P. Tetery // Kwartalnik Historyczny.-1937.-zeszyt III.- S. 558-561.
1493. Czolowski A. Udostojenie herbu (Abdank) Jana Wygowskiego, hetmana wojsk saporoskich z r. 1659 // Miesiecznik Heraldyczny.-1909.- № 12.
1494. Dabrowski J. Pochodzenie społeczne i drogi kariery wyzszej starszyzny kozackiej w latach 1648-1657 // Zeszyty naukowe uniwersytetu Jagiellonskiego.-1993.-MXLIX.- Prace historyczne.- Z. 101.
1495. Gajecy G. The Administration of the Cossack state: the Pryluka regiment // Збірник на пошану професора, доктора Олександра Оглоблина. – Нью-Йорк, 1977. – С.173-209.
1496. Gajecy G. The Cossack Administration of the Hetmanate. - v. 2.- Cambridge, 1978.
1497. Gajecy G. The Cossak Administration of the Hetmanate.-v. 1- Cambridg, 1978.
1498. Herbarz Polski Kaspra Niesieckiego S.J. –Lipsk, 1845.-Т.Х.
1499. Korzon T. Dola i niedola Jana Sobieskiego. 1629-1674., wyd.2.-Krakow: Akademia umiejtnosci, 1898. - T. 1.
1500. Urzednicy wojewodztw kijowskiego i czernihowskiego XV – XVIII wieku. Cpisы. Opracowali E.Janas i W.Klaczewski.-Kornik, 2002.
1501. Wojcik Z. Nieznane dokumenty do biografii Pawla Tetery, Jerzego Chmilnichiego i Jozefa Tukalskiego // Przegląd Historyczny.-Warszawa, 1961. - T. LII. - Zesz. 2. - S. 524-525.

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

На правах рукопису

УДК 94 (477) “1648/1782” 929

КРИВОШЕЯ Володимир Володимирович

**ПЕРСОНАЛЬНИЙ СКЛАД ТА ГЕНЕАЛОГІЯ
УКРАЇНСЬКОЇ КОЗАЦЬКОЇ СТАРШИНИ
(1648-1782 рр.)**

ДОДАТКИ

**07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні
історичні дисципліни**

ДИСЕРТАЦІЯ

на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук

**Науковий консультант – доктор історичних наук,
професор МИЦИК Юрій Андрійович**

Київ - 2005

ЗМІСТ

Додаток А. Посадова ієрархія української козацької старшини.....522

Додаток Б. Реєстр української козацької старшини.....	524
Додаток В. Основні козацько-старшинські родини Гетьманщини (1648-1782 рр.).....	758
Додаток Д. Родоводи української козацької старшини.....	762
Додаток Д.1. Джеджалії (Жежеліовські, Жежелі).....	762
Додаток Д.2. Гладкі	766
Додаток Д.3. Пушкарі.....	770
Додаток Д.4. Шкурати (Шкурати-Капусти).....	772
Додаток Д.5. Якубовичі.....	775
Додаток Д.6. Горбаненки.....	778
Додаток Д.7. Кублицькі.....	780
Додаток Д.8. Горленки.....	782
Додаток Д.9. Лизогуби.....	792
Додаток Д.10. Жученки.....	800
Додаток Д.11. Гречані.....	802
Додаток Д.12. Шиман-Шимановські.....	805
Додаток Д.13. Рославці.....	807
Додаток Д.14. Рубці.....	812
Додаток Д.15. Гулаки.....	818
Додаток Д.16. Апостоли.....	820
Додаток Д.17. Забіли.....	824
Додаток Д.18. Мокрієвичі.....	836
Додаток Д.19. Ханенки.....	838
Додаток Д.20. Ігнатовичі.....	842
Додаток Д.21. Миклашевські.....	844
Додаток Д.22. Домонтовичі.....	854
Додаток Д.23. Дуніни-Борковські.....	858
Додаток Д.24. Жураковські.....	859
Додаток Д.25. Самойловичі.....	862
Додаток Д.26. Черняки.....	865
Додаток Д.27. Трощинські.....	869
Додаток Д.28. Палії.....	871
Додаток Д.29. Самусі.....	876
Додаток Д.30. Полуботки.....	879
Додаток Д.31. Скоропадські.....	884
Додаток Д.32. Требинські.....	887
Додаток Д.33. Холодовичі.....	890
Додаток Д.34. Безбородьки.....	892
Додаток Д.35. Борозни.....	895
Додаток Д.36. Прийми.....	901
Додаток Д.37. Булюбаші.....	902
Додаток Д.38. Остроградські.....	904
Додаток Д.39. Бутовські.....	907
Додаток Д.40. Валькевичі.....	908
Додаток Д.41. Вольські-Коробки.....	909

Додаток Д.42. Ворони-Воронченки.....	911
Додаток Д.43. Турковські.....	914
Додаток Д.44. Купчинські.....	916
Додаток Д.45. Скаржинські.....	918
Додаток Д.46. Капністи.....	919
Додаток Д.47. Крижанівські.....	922
Додаток Д.48. Розумовські.....	924
Додаток Д.49. Туманські.....	926
Додаток Д.50. Терещенки.....	930
Додаток Ж. Значне військово товариство.....	931
Додаток З. Методика прочитання поминальних рядів монастирських і церковних синодиків.....	938

Додаток А
Посадова ієрархія козацької старшини

Гетьман							
Генеральна старшина							
Обозний							

	Суддя	Підскарбій					3 начні війсь- кові товар- иші		
			Писар	Осавул	Хорунжий, бунчужний				
Полковник									Військо- вий свя- щеник
Осавул ГВА, Полковий обозний	Писар генераль- ного суду		Реєнт, старший військо- вий кан- целярист			Полковник комонний і сердюцький			Бунчуко- вий товариш
Хорун- жий ГВА	Полковий суддя					Обозний			
			Полк. писар, військ. перекл.	Полк. осавул	Полк. хорунжий				Військо- вий товариш
Сотник								Полковий священик	
Писар ГВА, Отаман ГВА			Полк. писар, військ. канцел.			Полк осавул, Полк хорунж	Війс- ьков і това- риші		
Осавул полк. арт., Городови й отаман	Писар полк. суду	Полковий комісар				Сотник			Значко- вий товариш
Писар, хорунж., отаман полк. арт.			Сотен. писар, полк. канцел.	Сотен- ний осавул	Сотенний хорунж.	Сотенна старшина, подвійний товариш			
Сотенний комісар									
Курінний отаман, городничий, сільський отаман									
			Сотенний канцеля- рист						
Виборний козак						Компанієць			
Козак-підпомічник									

Додаток Б

Реєстр української козацької старшини

ГЕНЕРАЛЬНА СТАРШИНА**ГЕНЕРАЛЬНІ ОБОЗНІ**

Чорнота Іван (?–1649.11.–1650–?), Волевач Іван Тимофійович (?–1650.11.–?), Коробка Федір (?–1650–1654.05.), Носач Тиміш Іванович (1654.05.–1655.10.–?), Волевач Іван (1655–1656), Носач Тиміш Іванович (?–1656–1657.11.–?), Виговський Костянтин Євстафійович (?–1658–?), Носач Тиміш Іванович (?–1658.17.09.–1663–?), Радкевич Михайло (?–1664.11.26.–1665.7.01.–?), очевидно, змінив Тимоша Носача, Цесарський Іван Климович (1663.17.06.–1666–?), Животовський Павло Іванович (?–1663.08.–1663.11.–?, нак.), Дорошенко Петро Дорошович (1665.11.06.–1665.18.08.), Демиденко Іван (?–1666.02.–1667.12.–?, у П.Дорошенка), Безпалий Микита Дмитрович (1667–1668, у Брюховецького), Куц Іван (1668, у Брюховецького), Корицький Яків (1668–1669.03. у Дорошенка), Коробка Федір (1669.03.–.06.–?, у Дорошенка), Гулак Іван (1669–1675, у Дорошенка), Бурляй Федір (?–1671.11.–1674, у Ханенка), Забіла Петро Михайлович (1669–1687), Дунін-Борковський Василь Касперович (1687–1702), Ломиковський Іван Васильович (1707–1709), Лизогуб Яків Євстафійович (1728.18.03.–1749), Кочубей Семен Васильович (1751.15.10.–1779.13.12).

ГЕНЕРАЛЬНІ СУДДІ

Бреус (Семен?) з Черкас (?–1649–?), Онацький Матіяш (?–1649–1650–?), Зарудний-Богданович Самійло Іванович (?–1652.11.–1659.06.–?), Лобода Федір (?–1654.01.–1655.07.–?), Клиша Яків Васильович (?–1654.01.–03.–?), Положний Матвій (?–1654.01.–03.–?), Семенович Пилип (?–1654.03.–?), Жданович Антін (?–1656.11.–1657), Лісницький Григорій Сахнович (?–1657.10.–?), Гапонович Герман (?–1657–1659.07.–?), Лобода Федір (?–1658.09.–1659.07.–?), Кравченко (Правденко) Іван (?–1659.10.–?), Безпалий Іван Федорович (?–1659.10.–1660–?), Глосинський Василь (?–1661.15.05.–20.06.–?), Лісницький Григорій Сахнович (?–1661.05.–1662.7.12.–?), Радкевич Михайло (?–1662.06.–?), Гуляницький Тиміш (?–1662–?), Креховецький Іван Томашевич (1663–1665.14.04.), Гапонович Герман (?–1664.11.–1665.18.08.–?), Гладкий Семен Остапович (?–1663.08.) у Сомка, Незамай Георгій (Юрій) Григорович (1663–1665.05.), Забіла Петро Михайлович (?–1662–1669), NNN (

1665-1666.18.07, у Брюховецького), Радишевський Онисим (1665, у Опари), Суличич Михайло (1665.18.08.–1666.02.–?), Биховченко Семен Олишівський (?–1666.02.–1667–?), Радкевич Михайло (?–1667), Богаченко Семен (?–1667.07.–1668.9.04.–?), Гапонович Герман (?–1667.07.–1668.07.–1669.02.–?), Білогруд Григорій (?–1668.07.–1669.04.–?), Кудлай Григорій у Ханенка (?–1671.11.–?), Половець Семен (?–1671.12.02.–1672–?, у Дорошенка), Бережецький Прокіп Семенович (?–1671.12.02.–?), Домонтович Іван Михайлович (1672–1781), Животовський Павло Трохимович (?–1674–?), Вуяхевич Михайло (?–1683), Вуяхевич Михайло (1687–1690), Прокопович Сава Прокопович (1687-1700), Шийкевич Захар (1695, нак.), Кочубей Василь Леонтійович (1699-1706.30.11.–?), Гамалія Михайло (?–1707-1709), Чуйкевич Василь Ничипорович (?–1706-1709.06.–?), Ніс Іван Яремович (1714-1715), Чарниш Іван (1715-1728), Туранський-Григорович Олексій Михайлович (1710-1716), Кандиба Андрій Федорович (1728-1730.05.), Забіла Михайло Тарасович (1728.18.03.-1740.26.01.), Бороздна Іван Владиславович (1731.7.12.-1740), Горленко Яким Іванович (1741.2.06.-1751.18.08.), Лисенко Федір Іванович (1741.2.04.-1751.5.01.), Оболонський Дем'ян Васильович (?–1758), Журман Ілля Васильович (1756-1782), Дублянський Олександр Павлович (1762.8.03.-1782), Сулима Яким (1763-1776).

ГЕНЕРАЛЬНІ ПИСАРІ

Креховецький Іван Томашевич (?–1649), Виговський Іван Остафійович (1649–1657), Груша Іван (1657–1659), Фасцієвич Остап (1659), Голуховський Семен Остапович (1659–1660.21.12.), Тетеря Павло Іванович (1660.21.12.–1661), Голуховський Семен Остаповч (?–1661.05.), Глосинський Василь (1661.05.–1662.03.–?), Кривецький Святослав (1663–1665.11.06.), Гречаний–Потребич Степан Прокопович (1663.17.06.–1665), Шийкевич Захар Іванович (?–1664.2.05.-1665.12.–?), Чекаловський Іван (1665.08.–1666–?), Бускевич Лука (?–1667.07–1668.08.–?), Посудевський-Кононович Нестор (?–1668.11.11.–?) у П.Дорошенка, Вуяхевич–Височинський Михайло (1668–1676.09.–? у Дорошена), Суховій Петро (?–1669–?) у М.Ханенка, Криницький Федір Михайлович (?–1668–?) у Брюховецького, Мокрієвич Карпо Іванович (?–1669.03.–?), Гапонович Герман (?–1670.10.05.–?), Маркович Іван у Ханенка (?–1671.11.–?), Заборовський Лукаш (1672), Мокрієвич Карпо Іванович (?–1672.07.–?), Прокопович Сава Прокопович (1677.03.–1687), Кочубей Василь Леонтійович (1687-1699), Чуйкевич Василь (1702-1706), Орлик Пилип Степанович (1708-1709), Савич Семен Савич (1709-1725), Максимович Іван (1709-1714), Чуйкевич Семен (1727, нак.), Турковський Михайло Максимович (1728.16.12.-1739), Безбородько Андрій Якович (1741.20.02.-1742.5.11.), Руновський Андрій Гаврилович (1742.03.-1749, нак.), Петрункевич Степан (1750, нак), Безбородько Андрій Якович (1750.22.02.-1762.5.03.).

ГЕНЕРАЛЬНІ ОСАВУЛИ

Лучченко Михайло (?–1649.04.–1653–?), Михайлович Демко з Чигирини (?–1649.09.–1654.08.–?), Лісовець (Остап?) з Яготина (?–1649–?), Джалалій Філон, Лісовський Гаврило, Павло (?–1654.01.–?), Григорович Осип (?–1654.03.–?), Томиленко Василь (?–1654.11.–1654.4.12.), Дубинка Мисько (?–1654.12.–?), Маковецький Гаврило (?–1656.02.–?), Ковалевський Іван (?–1655.09.–1658.08.–?), Ковалевський Іван (?–1655.09.–1658.08.–?), Лучченко Мисько (?–1657–?), Вовк

Федір (?-1658.09.-1658.11.-?), Черкес Семен Сергійович (?-1659.07.-? у Безпалого), Скоробагатий Іван (?-1658.09.-1659.09.), Креховецький Іван Томашевич (?-1659.09.), Ковалевський Іван (1659.09.-?), Чоботько Онисим (1659.09.-?), Дорошенко Петро Дорофійович (2-й; 1663-1664; 1-й; ?-1664.11.), Богун Іван (1663-1664.17.02.), Лупиненко Іван (2-й; ?-1664.11.-?), Донець Степан (1663 у Брюховецького), Нужний Парфен Михайлович (1663.17.06.-1663.10.- ран. 1664.26.03.), Опанасович Стефан Іванович (1662-1663.11.-?, у Брюховецького), Обіда Василь Дем'янович (?-1665.02.-1666-?), Бурій Тиміш Іванович (?-1665.04.-? у Брюховецького), Костянтинович Павло (?-1665-1668.02.-?), Фридрикевич-Козьма Самійло (1665.11.06.-?), Апостол Павло Єфремович (?-1666.01.-?), Артем Мартинович (?-1666.07.-1667.02.-?), Пиляй Дем'ян (1665.08.-1667.12.-?), Якимович Жадан (?-1667.07.-12.-?), Ігнатович Дем'ян (?-ран.1668), Гвинтовка Матвій Микитович (1-й; ?-1668-1672.02.-?), Солонина Костянтин (2-й; ?-1670.09.-?), Петрановський Ярема Степанович (?-1669.10.-?), Лизогуб Яків Кіндратович (?-1669.01.-1674.02.-?), Шуліка Тиміш (?-1669-1675.08.-?), Харлан (?-1670.03.-?), Шило Іван у Ханенка (?-1671.11.-?), Головченко Яким Михайлович, Лизогуб Григорій (?-1674-?), Білогруд Григорій (?-1674-?), Гамалія Григорій Михайлович (?-1674.07.-?), Гвинтовка Матвій Микитович (?-1669-1670-?), Лисенко Іван Якович (1672.17.06.-1678.02.), Черняк Лесько Іванович (?-1671.11.-1677.02.-?), Полуботок Леонтій Артемович (1678.02.-ран.1682.08.), Грибович Павло Мартинович (?-1679.08.-?), Мазепа Іван Степанович (1682-1687), Миклашевський Михайло Андрійович (1683-1687), Сербин Войця (1687.06.-1689.01.), Гамалія Андрій Михайлович (1687.06.-1694.02.-?), Ломиковський Іван Васильович (?-1691.10.-1708), Скоропадський Іван Ілліч (?-1701-1707-?), Гамалія Михайло Андрійович (?-1707-1709), Гамалія Антін Андрійович (?-1703.06.), Максимович Дмитро (?-1708.08.-1709.06.), Бутович Степан Іванович (1709-1717), Мирович Федір (1710-1711), Герцик Григорій Павлович (1711-1719), Журахівський Василь Якович (1710-1724), Мануйлович Іван Мануйлович (1728.6.12.-1738.14.01.), Лисенко Федір Іванович (1728.16.12.-1741), Якубович Яків Дем'янович (1740.13.11.-1758), Валькевич Петро Васильович (1741-1758), Оболонський Дем'ян (1750-?), Жоравка Іван Тимофійович (1758-1781), Скоропадський Іван Михайлович (1762.8.03.-1781).

ГЕНЕРАЛЬНІ ПІДСКАРБІЇ

Ракушка-Романовський Роман (?-1663.11.-1668), Маркович Андрій Маркович (1729.7.05.-1740.4.07.), Скоропадський Михайло Васильович (1741.27.04.-1758.2.01.), Гудович Василь Андрійович (1760.24.02.-1764.21.04.).

ГЕНЕРАЛЬНІ ХОРУНЖІ

Працовкін Опанас (?-1649-?), Бунчужний Васько (?-1650.10.), Пешта Богдан (1650.11.-?), Попович Іван Олексійович (1663.17.06.-1664.03.-?), Яковенко Микола (?-1665.09.-1666.10.-?), Коровка-Вольський Григорій Карпович (1672.17.06.-1677), Забіла Степан Петрович (1677-1682), Миклашевський Михайло Станіславович (1682-ран.1685), Горленко Яким Іванович (1729.3.01.-1741), Ханенко Микола Данилович (1741-1760.27.01.), Іскрицький Петро (1760-1762), Апостол Данило Петрович (1762.8.03.-1767).

ГЕНЕРАЛЬНІ БУНЧУЖНІ

Мигай Митка (?–1658–1659.09.–?), Витязенко Григорій Трохимович (1663.17.06.–1665.11.–? у Брюховецького), Соха (?–1668.8.06. у Брюховецького), Савка у Ханенка (?-1671.11.–?), Полуботок Леонтій Артемович (1672–1678.02.), Павловський Андрій (?-1673-?), Голуб Костянтин Іванович (1678.02.–1687.07.), Лизогуб Юхим Якович (1687-1696.07.–?), Скоропадський Іван Ілліч (?-1698.05.-1703.06.–?), Гамалія Михайло Андрійович (?-1701.05.-1703), Максимович Дмитро (1703-1708.07.–?), Миревич Федір (1708-1709), Лизогуб Яків Юхимович (1710-1728), Бороздна Іван Владиславович (1728.16.12.-1731), Стороженко Григорій Андрійович (1727.1.10.-1729.3.01.), Галецький Семен Якович (1734.10.02./1734.14.05.-1738.8.07.), Ханенко Микола Данилович, Оболонський Дем'ян Васильович (1741.13.11.-1758), Тарновський Яків Степанович (1762.8.03.-1779), Закревський Осип Лук'янович.

УРЯДОВЦІ ЦЕНТРАЛЬНИХ УСТАНОВ ГЕТЬМАНЩИНИ

ГЕНЕРАЛЬНА ВІЙСЬКОВА КАНЦЕЛЯРІЯ

РЕЄНТИ І СТАРШІ ВІЙСЬКОВІ КАНЦЕЛЯРИСТИ

Груша Іван (?-1657), Кочубей Василь (?-1681-?), Сулима Петро Іванович (?-1691-?), Чуйкевич Василь Ничипорович (старший військовий канцелярист ?-1697.10.-1699.07.–?; реєнт ?-1702.06.–?), Орлик Пилип Степанович (реєнт ?-1706.6.03.-1707.5.11.–?), Чуйкевич Василь Ничипорович (реєнт ?-1708), Войцехович Степан Богданович (реєнт ?-1711), Ханенко Микола Данилович (1717-1723), Володьковський Дмитро Володимирович (1723-1724), Покорський Данило (1724.01.-1725.07.–?), Валькевич Петро Васильович (?-1723-? старший військовий канцелярист; реєнт ?-1728.01.), Туранський-Григорович Дем'ян Олексійович (1728.01.–?), Чуйкевич (1728.01.), Юркевич Григорій Трохимович (1731-1733.01.–?), Безбородько Андрій Якович (1733—1740.05.–?), Холодович Матвій Іванович (1741-1742, відсторонений; звільнений від служб – 1751.13.09.), Туманський Василь Григорович (в.о. 1748-1750; старший військовий канцелярист 1750-1761.25.12.), Дергун Сергій Сидорович (1751.13.09.-1760.19.07.), Война Федір Петрович (1752.19.12.-1757), Туманський Осип Григорович (1760-1764), Давидович Олександр (?-1764), Жайворонков Антін Пилипович (1764).

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ВІЙСЬКОВИЙ СУД

ПИСАРІ

Тимошевич Богдан (?-1662.04.–?), Харитонович Михайло (?-1665.01.–?), Андрійович Максим (?-1665.12.–?), Биховець-Олишевський Іван (?-1668-1669.02.–?), Васильович Андрій (?-1677.05.-1697.01.–?), Курахівський Тихін Андрійович (?-1700.07.-1701.01.–?), Савич Семен (?-1701.05.-1708.01.–?), Булавка Петро Михайлович (?-1710.07.-1713.10.–?), Чуйкевич Федір Олександрович (?-1717-?), Аникієвич Роман (?-1721-ран. 1722.4.09.), Каневський-Оболонський Дем'ян Васильович (?-1735-?), Піковець Іван Васильович (1741-1751.1.02.), Покорський Данило (?-1752.01.-1760.04.–?), Висоцький Василь Іванович, Висоцький Яків.

ГЕНЕРАЛЬНА ВІЙСЬКОВА АРТИЛЕРІЯ

ОСАВУЛИ

Маркович Семен (?-1657-?), Щербак Богдан Онисимович (1663-1665-?), Петрович Степан (?-1676-?), Піковець Тиміш (?-1698-?), Корецький, Кенгісеп Фрідріх (?-1708), Мануйлович Іван (?-1713-?), Карпека Семен (?-1714-1717),

Карпека Семен Семенович (?-1733-1735-?), Шишкевич Олександр (1749-1751-?), Кологривий (?-1771), Юркевич Петро Мартинович (1771-1775-?), Лихошерст Василь Степанович (?-1779-1781-?).

ПИСАРІ

Дорошенко Петро Дорофійович (?-1649-?), Маркович Парфен (?-1663-1665-?), Олександрович Ничипір (?-1666-1669-?), Королькевич Олександр (1731-?), Яновський Андрій (1740-1772), Соломка Данило Якович (1772.16.03.-1783).

ХОРУНЖІ

Мартинович Степан (?-1663-1665-?), Криницький Андрій (?-1687-?), Шишкевич Олександр (?-1728-?), Забіла Іван Іванович (1731.22.03.-1735.11.11.), Шишкевич Олександр (?-1740-1749), Кологривий Григорій (1749-1751-?), Ракович Іван (?-1759.07.), Юркевич Петро Мартинович (1759.19.07.-?), Коропчевський Павло Григорович (1775-1777.3.11.).

ОТАМАНИ

Жилович Яків (?-1722-1723-?), Філонович Іван (?-1726-1736-?), Нечай Леонтій (?-1739-?), Максимович Осип (?-1746.05.), Юркевич Петро Мартинович (1746.15.05.-1759.19.07.), Собецький (1773-?).

ГЕНЕРАЛЬНА ВІЙСЬКОВА МУЗИКА

ОТАМАНИ: Смяловський Яків (?-1753-?)

ЧИГИРИНСЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Захаріяш (?-1630-?), Тарас (?-1630-1632-1633-?), Лотиш Юрко (?-1634-?), Пешта Роман (?-1637-?), Закревський Ян (1638-1643), Кричевський Станіслав (1643-1648), Якубович Федір з Вишняків (?-1648.06.-1650.10.-?), Прокіп (Бережецький ?) (1649) (нак.), Коробка Федір (1648.09.; 1649.18.07., нак.), Криса Михайло (?-1650.09.-1651.06.-?, нак.), Богач (Богаченко) Ілляш (1650.10., нак.; повн.: 1651.17.02.-06.-?), Колос Яків Пархоменко (повн.: ?-1651.09.-1653; 1654, нак.), Волевач Іван Тихонович (1651.07.; 1653.06.-07., нак.), Трушенко Карпо (?-1653.07.-1654.04.-?), Томиленко Василь (1653.10.-1654.04., нак.), Безштанко Павло (1655.10., нак.), Білобровка Григорій Хомич (?-1657-?), Трушенко Карпо (?-1658.05.-?), Богаченко Ілляш (?-1658.09.-10.-?), Каплуновський Герасим Борисович (?-1659.06.-09.-?), Канівець Кирило Андрійович (?-1659.10.-?), Кременчуцький Павло (1659-1660), Дорошенко Петро Дорофійович (?-1659.11.-?), Черкас Яцько (?-1660.12.-1661-?), Опара Степан (?-1661.06.-?, мабуть, піхотний чигиринський), Бережецький Прокіп Семенович (1662.9.03., нак.), Богун Іван (?-1661.08.-1662.1.03.-?), Тихий Семен (?-1662.08.-?), Дорошенко Петро Дорофійович (1662-1663), Бережецький Прокіп Семенович (?-1664), Опара Степан (1664), Коробка Федір (?-1664.11.-?), Бережецький Прокіп Семенович (?-1665.18.08.-1666.04.-?), Коробка Федір (?-1667.02.-?), Городничий Яцько (?-1667.07.-?), Дорошенко Андрій Дорофійович (?-1668-?), Дуб'яга Іван Богданович (1669.02.-11., нак.), Корицький Яків (?-1671.22.02.-?), Петрановський Ярема Степанович (?-1672-?), Корицький Яків (?-1674-?), Петрановський Ярема Степанович (?-1676.04.-?), Корицький Яків (?-1676-?), Коровка-Вольський Григорій Карпович (?-1676.12.-1678.02.-?), Демиденко Лаврін (1678.01., нак.), Скоробагатько Іван (?-1678-?).

ПИСАРІ ПОЛКОВІ

Попович Іван (?-1637-?), Ковальський Сава (?-1669.10.-?).

ОСАВУЛИ ПОЛКОВІ

Пилипович Андрій (?-1649-?), Литвиненко Васько (?-1649-?), Одинець Андрій (?-1658-1659.08.-?), Слобінський Гнат (?-1668.11.-?).

ХОРУНЖІ ПОЛКОВІ

Костенко Дацько (?-1649-?),

ПІХОТНИЙ ЧИГИРИНСЬКИЙ ПОЛК ПОЛКОВНИКИ

Пилипович Яків (?-1654-?).

ХОРУНЖІ ПОЛКОВІ

Якович Григорій (?-1654-?).

СТАРШИНИ НЕВІДОМОГО ПОЛКОВОГО УРЯДУ: Мойсейович Антон (?-1649-?).

СОТНІ

СОТНИКИ: Довгий Гаврило (?-1654-?)

ОСАВУЛИ: Шахворостенко Родіон (?-1654-?)

ПИСАРІ: Іванович Макар (?-1654-?)

ХОРУНЖІ: Федорович Василь (?-1654-?)

СОТЕННІ СТАРШИНИ НЕВІДОМИХ УРЯДІВ: Чигиринський Опанас (?-1654-?), Знобний Михайло (?-1654-?).

ЧИГИРИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Петрановський Іван (?-1637.07.-?), Хмельницький Богдан Михайлович (1638-1647), Климатенко Василь (?-1648-?), Сомченко Сава (?-1648-?), Хмельницький Тиміш Богданович (?-1649.26.02.-?), Ненартович (Несартович) Семен (?-1652-?), Лісницький Дем'ян (?-1654.02.-?), Шульга Іван (?-1654.05.-?), Климатенко Василь (?-1655.10.-?), Степан (?-1668.11.-?), Ковалевський Костянтин Васильович, Білаш Іван (близько 1675-1676).

ОТАМАНИ ГОРОДОВІ ЧИГИРИНСЬКІ

Кузьминський Федір (?-1615-?), Бут Онисим (?-1638-?), Томиленко Василь (?-1648-?), Коробка Федір (?-1649.10.-19.11.-?), Олексій (Лесько Хильченко) (?-1650.10.-?), Коробка Федір (?-1650.12.11.-?), Капуста Лаврін, Ничипоренко Яцько (?-1653.07.-?), Сивий Харко (?-1653.10.-?), Снитко Василь (?-1654.05.-?), Гапонович Герасим (?-1654-?), Максимович Мартин (?-1655.03.-?), Пухальський Лукаш (?-1655-?), Лавренко Павло (?-1659.02.-?), Ковалевський Іван, Білоцерківець Семен (?-1666-?), Махненко Стефан (?-1669.02.-?), Білоцерківець Семен (?-1670-?), Сенкевич Іван (?-1673-?), Колоша Яцько (?-1674-?), Величко Андрій (раніше 1717).

БАКЛИСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Захарка (?-1649-?).

БОРОВИЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Якимович Стефан (1638-?), Проскурненко Іван (?-1649-?).

ОТАМАНИ: Потеряйко Мисько (1638-?)

БУЖИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Василенко Семен (?-1638-?), Сухина Лук'ян Іванович (?-1649-1650), Сухина Лук'ян Іванович (?-1656.02.-1657.11.-?).

ОТАМАНИ: Влас Іванович (?-1657.11.-?).

ВЕРЕМІЇВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Якубович Федір (1638-?), Рєва (?-1649-?), Терепець Юхим (?-1661.11.-?).

ОТАМАНИ: Занкович Костянтин (1638-?)

ВОРОНІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Воронценко Фесько (?-1649-?).

ГОЛТВ'ЯНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Андрушенко Дмитро (?-1649-?), (можливо, Черкас Яцько), Шовковплас (?-1658.05.-?), Крушинський Опанас (?-1658-?), Кваша Матвій (?-1661.24.02.-1661.18.05.-?), Кваша Іван (?-1663.23.02.-?), Темниченко Василь (?-1671 01.-?), Черкашенко Олексій (?-1672.05.), Трутенко Артем (1672.05.-?),

ЖАБОТИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Якубович Федір з Вишняків (?-1638-?), Шулик Іван (?-1649-?), Харко, Радочинський Іван (?-1676-1677-?).

ЖОВНИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Сухомлин Остап (?-1649-?), Іван (?-1653.10.-?), Зоценко Степан Матвійович (?-1657.10.-11.-?).

ОТАМАНИ: Іванович Федір (?-1657.11.-?).

КРЕМЕНЧУЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Муха Андрушко Супруненко (1638-1649-?).

КРИЛІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Вовченко Фесько (?-1649-?), Вовченко Ян (?-1656.16.10.-?), Карпич Олекса (?-1660.1.05.-?), Черкас Яцько (?-1663-?), Панасенко Фесько (?-1670.09.-?), Максим (?-1672-?), Москаленко Іван (?-1674.02.-?), Серховецький (?-1676-?).

ОТАМАНИ: Яценко Ілляш (?-1656-?), Федір Якович (?-1660-?), Бабич Іван, Дик Семен (?-1670.05.-09-?), Коломійченко Іван (?-1675.06.-?).

МАКСИМІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Скороход Іван (?-1649-?).

МЕДВЕДІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Смитка Павло (1638-?), Ручка Іван (?-1649-?), Бурляй Кіндрат (?-1655.05.-06.-?), Опара Степан (?-1660-?).

ОТАМАНИ: Котельницький Михайло (?-1660-?).

ПИСАРІ: Пелєх Костянтин (?-1660-?).

ОЛОВ'ЯТИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Куцькович Дорош (1638-?), Лисняк Семен (?-1649-?).

ОТАМАНИ: Гайдук Василь (1638-?).

ОМЕЛЬНИЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Шутко Іван (?-1649-?).

ОРЛОВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Матяш, Донець Жадан (?-1649-?).

ОСТАПІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Махненко Іван (?-1649-?).

СМІЛОВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Стринжа Мисько Іванович (?–1649–?).

ОТАМАНИ: Іванищівський Старий (1638–?).

СУБОТІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Капуста Лаврін (?–1654–?), Капуста Михайло (?–1662–?), Дубенко Гнат (?–1663–?).

ПОТОЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Гурлячка Василь (?–1649–?).

СОТНИКИ НЕ ВИЯСНЕНИХ СОТЕНЬ: Петро (?–1648–?).

КАНІВСЬКИЙ ПОЛК**ПОЛКОВНИКИ**

Кулага Іван (?–1630–?), Данило (?–1634.03.–?), Лагода Андрій Наумович (?–1637), Левко (1638), Боярин Іван Іванович (?–1638), Секеринський Амвросій (1638–?), Голуб Юрій (?–1644.05.–1646.11.–?), Савич Семен (?–1648.07.–1649.10.–?), Верещака Семен (1649, весна) Шабильниченко (Богдан ?), Гулак (1649, нак.), Шингирей Іван (1650.09., нак.), Заблоцький (1650.10.–11., нак.), Савич Семен (?–1651.05.–12.–?), Решетило Васько (нак.), Стародуб Іван (?–1653.07.–1654.01.–?), Бутенко Андрій (?–1655.01.–1657), Стародуб Іван (?–1657.10.–1658.02.–?), Савич Семен Леонович (Семенець) (?–1658.09.–1659–?), Лизогуб Іван Кіндратович (?–1659.04.–1659.10.–?), Трушенко Степан (?–1660–1661.12.–?), Лизогуб Іван Кіндратович (1662.8.07.–?), Данило (?–1662–?), Демиденко Іван (?–1662.11.–1664.11.–?) у Тетері, Панченко Федір (?–1664.26.06. –?) у Брюховецького, Лизогуб Яків Кіндратович (?–1665.05.–?), Дорошенко Петро Дорофійович (?–1665–?), Бутрим Петро (?–1665.03.–?), Лизогуб Яків Кіндратович (?–1666.07.–1669), Павлович Матюша (1669–1671.02. –?), Лизогуб Яків Кіндратович (?–1673.01.–?), Гурський Іван (?–1674.02.–1676.01.–?), Пушкаренко Давид Трохимович (?–1676.08.–1678.09.–?).

ОБОЗНІ ПОЛКОВІ

Земченко Устим (?–1663.02.–?), Мітченко Василь (?–1664–1665–?, нак.).

ОСАВУЛИ ПОЛКОВІ

Яків Андрійович (1638–?), Тишко (?–ран.1651), Шабельниченко Богдан (?–1649–?), Шинкаренко Прохір, Панченко Юхим (?–1662.11.–?), Косюра Влас (?–1664–?).

ПИСАРІ ПОЛКОВІ

Савич Герасим (?–1649–?), Хоменко Василь (?–1652–?), Остап Гнатович (?–1658.10.–?), Коп'якович Михайло (?–1662.11.–?), Полоницький-Шимко Євстафій (?–1663–?), Булавка Михайло Миколайович (1674–1677).

ХОРУНЖІ ПОЛКОВІ

Продима Йосип (?–1650–?).

ОТАМАНИ ГОРОДОВІ КАНІВСЬКІ

Щербина Грицько (?–1638–?), Федір, NN (?–1662), Болдирь Іван (?–1675.06.–?), Пушкаренко Давид Трохимович (?–1675.09.–?), Вегера Яків (?–1677.08.–?).

КАНІВСЬКА ГОРОДОВА СОТНЯ

СОТНИКИ: Дорошенко Іван (?–1649), Портский Войцех (?–1649), Шабельниченко (?–1651.05.), Лизогуб Іван Кіндратович (?–1658.04.–?), Носенко (Носач) Степан (?–1663.02.–?), Гнатович Андрій (?–1664–1665–?).

1-а СОТНЯ КАНІВСЬКОГО ПОЛКУ (ЛИТВИНЕЦЬКА)

СОТНИКИ: Костенко Яків (1638-?), Стародуб Іван (?-1649-?).

ОТАМАНИ: Глуд Матвій (1638-?).

2-га СОТНЯ КАНІВСЬКОГО ПОЛКУ (ПЕКАРСЬКА)

СОТНИКИ: Маркович Петро (1638-?), Волинець Павло (?-1649-?).

ОТАМАНИ: Борисенко Яцько (1638-?).

3-я СОТНЯ КАНІВСЬКОГО ПОЛКУ (КОСТЕНЕЦЬКА)

СОТНИКИ: Дударенко Федір (1638-?), Кулага Яким (?-1649-?), Митченко Васько (?-1658-?).

ОТАМАНИ: Онощенко Борис (1638-?).

4-а СОТНЯ КАНІВСЬКОГО ПОЛКУ (КЕЛЕБЕРДИНСЬКА)

СОТНИКИ: Богданенко Фесько (?-1649-?).

5-а СОТНЯ КАНІВСЬКОГО ПОЛКУ (КЛЕПАЧІВСЬКА)

СОТНИКИ: Гунко Андрій (1638-?), Гуняка Федір (?-1649-?).

ОТАМАНИ: Смишевич Андрій (1638-?).

6-а СОТНЯ КАНІВСЬКОГО ПОЛКУ (ЛЕПЛЯВСЬКА)

СОТНИКИ: Ращенко Петро (?-1649-?)

7-а СОТНЯ КАНІВСЬКОГО ПОЛКУ

СОТНИКИ: Малашенко Клим (?-1649-?), Томиленко Йосип (?-1653.09.-1655.04.-?).

8-а СОТНЯ КАНІВСЬКОГО ПОЛКУ (БУБНІВСЬКА, іноді називалася
ПРОХОРИВСЬКА)

СОТНИКИ: Рощенко Юхим (?-1649-?).

9-а СОТНЯ КАНІВСЬКОГО ПОЛКУ

СОТНИКИ: Андрій (?-1649-?), Трощенко Стефан (?-1659.12.-?).

МЕЖИРІЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Михайлович Супрун (?-1649-?).

ТЕРЕХТЕМИРІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Цепковський (?-1649-?), Бутенко Андрій (1659).

ІРЖИЩІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Чугуй (?-1649-?).

МАСЛІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Євлащенко Семен (?-1649-?).

МИХАЙЛІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Юхимович Данило (?-1649-?).

СТАЙКІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Козаченко Матвій (1638-?), Шеремет Тарас (?-1649-?).

ОТАМАНИ: Гриськович Олексій (1638-?)

КОНОНЧАЦЬКА СОТНЯ (1654)

НЕУСТАНОВЛЕНІ СОТНІ

СОТНИКИ: Тиміш (раніше 1651), Романович Симон (?-1664-1665-?).

КОРСУНСЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Пивоваренко Мисько (1625–?), Попович Роман (?-1630-?), Пивоваренко Мисько (?-1632–?), Філоненко (?–1634.03.–?), Мануйлович Михайло (?–1637), Бут Нестеренко Максим (1637–1638), Чиж Кирик (1638–?), Жабокрицький (?–1643–?), Дурський Войцех (?–1646–?), Тишко (Тучко) Олексій (?–1648), Шангирей Іван (?–1648.07.–?), Мрзовецький Станіслав Павлович (1648.08.–1649.04.), Мозиря Лук'ян Якович (1649.04.–1651–?), Івахнюк Михайло (1649.11.–12., нак.), Спіл (?–1650.10.–?), Кілдей Антон (1651.08., нак.; повний: ?–1651.12.–1652–?), Золотаренко Іван Ничипорович (?–1652.05.–07.), Стадниченко Мисько (1652.10., нак.), Бут Нестеренко Максим (1652.07.–1653.07.–?), Гуляницький Іван (?–1653.11.–1656. 03.–?), Дубина Семен (1654.10., нак.), Дубина Мисько (1654.12., нак.), Бут Нестеренко Максим (1655.03., нак.), Улезько Яків Петрович (1656), Дубина Іван (?–1657.07.–?), Трутина Дмитро (Дементій) (1657.07., нак.), Креховецький Іван Томашевич з Демкова (?–1657.11.–?), Золотаренко Тиміш Оникійович (?–1657–1658.19.06.), Привицький Осип (1658.11., нак.), Креховецький Іван Томашевич (1658.07.–1659.07.–?), Улезько Яків Петрович (?–1659.10.–1662), Фацієвич Євстафій (?–1659.12., нак.), Сухопара Самійло (1660, нак.), Гуляницький Григорій (?-1662-?), Золотаренко Степан Оникійович (?-1662.29.07.), Улезько Яків Петрович (1663–1664), Підодня Григорій (?–1664.11.–?), Липнявський Юрій (?–1665.03.–06.–?), Улановський Гнат (?–1665.18.08.–1669), Ковшевацький (1667.05., нак.), Бут Семен (полковник піхотний корсунський) (?–1667.05.–?), Суховій Петро (?–1669–?), Кандиба Федір (1669–1672), Вергун Жадан (1670.3.10., нак.), NNN (Ганібил) (?-1672.02.), Гуляницький Григорій (1672–?), Мигалевський Костянтин (1674–1675.10., нак.), Соловей Михайло (1672.03., 1674.04., нак.), Гладкий Іван (1671. 02., нак.), Шийко Григорій (?–1674), Кандиба Федір (?–1674.03.–1675–?), Яненко Іван Павлович (?–1678–?), Трушенко Степан (1679.02., нак.), Губаренко Іван (?–1681.11.–?), Філоненко Тиміш (?–1684).

ПОЛКОВНИКИ ЛИСЯНСЬКІ

Кривоніс Максим (1648), Демешко Якимович Лисянський (1648–1649),
Височан Семен (?–1664–1665–?).

СУДДІ ПОЛКОВІ

Павлович Герман (?–1660.03.–?), Нестеренко Семен.

ОСАВУЛИ ПОЛКОВІ

Миневський Юрій (?–1657.11.–?), Баклан Григорій (?–1658–?), Гриценко
Матвій (?–1659–1660.04.–?), Кунер (раніше 1665), Голяницький Данило, Божий (х)
Данило.

ХОРУНЖІ ПОЛКОВ

Бугаєвський-Благодарний Василь Оникійович (?–1670.10.–?), Фененко Влас (?–
1672–?).

КОРСУНСЬКІ СОТНЯ

СОТНИКИ: Мануйлович Михайло (1638–?), Гайдученко Павло (?–1638–?),
Кондратенко Богдан (?–1654.10.–12.–?), Тироненко Лаврін (?–1659.12.–?), Тироненко
Мелешко (?–1659.06.–1660.04.–?), Соловей Мисько (?–1663–?).

1-а КОРСУНСЬКОГО ПОЛКУ (БОГУСЛАВСЬКА) СОТНЯ

СОТНИКИ: Гаркуша (Філон?) (?–1648–?), Ярошенко Остап (?–1649–?),
Яковенко Яцько (?–1655–?), Левицький Іван чи Бурий Родіон (1660–?).

2-а КОРСУНСЬКОГО ПОЛКУ

СОТНИКИ: Нестеренко Максим (1638–?), Вергун (?–1648–?), Гаркуша Василь (?–
1649–?), Половченко Іван (?–1659–?).

ОТАМАНИ: Скиба Михайло (1638–?).

3-я СОТНЯ КОРСУНСЬКОГО ПОЛКУ

СОТНИКИ: Прутилчич Демко (1649).

4-а СОТНЯ КОРСУНСЬКОГО ПОЛКУ

СОТНИКИ: Щигловський Богдан (1638–?), Калина Федір (?–1648–?),
Івахниченко (Івахнюк) Мисько (Михайло) (?–1649–?), Таборенко Мисько (?–1652.02.–
?), Піддоненко Григорій (?–1659–1660.07.–?).

ОТАМАНИ: Жолудь Федір (1638–?).

5-а СОТНЯ КОРСУНСЬКОГО ПОЛКУ

СОТНИКИ: Бажаненко Марко (?–1649–?).

6-а СОТНЯ КОРСУНСЬКОГО ПОЛКУ

СОТНИКИ: Тулюпенко Герасим (?–1649–?).

7-а СОТНЯ (СТЕБЛІВСЬКА) КОРСУНСЬКОГО ПОЛКУ

СОТНИКИ: Куришко (?–1649–?).

8-а СОТНЯ КОРСУНСЬКОГО ПОЛКУ

СОТНИКИ: Іваниченко Мисько (1638–?), Корчевський Данило (?–1649–?).

ОТАМАНИ: Черевань Кузьма (1638–?).

9-а СОТНЯ КОРСУНСЬКОГО ПОЛКУ

СОТНИКИ: Костенко Василь (?–1649–?).

ОТАМАНИ: Костенко Нестор (1638–?).

10-а СОТНЯ КОРСУНСЬКОГО ПОЛКУ

СОТНИКИ: Герасименко Семен (?–1649–?).

МЛІЇВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Мартин (?–1649–?).

ГОРОДИСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Кулей Максим (?–1649–?).

11-а СОТНЯ КОРСУНСЬКОГО ПОЛКУ

СОТНИКИ: Ярута (?–1649–?).

1-а ЛИСЯНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Губиненко Яцько (1649).

2-а ЛИСЯНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Лисянський Дем'ян Якимович (?–1649–1657.08.–1663.03.–1666.05.–?), Верещага (?–1666.02.–?).

ЗВЕНИГОРОДСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Гавриленко Гринєць (?–1649–?).

ОТАМАНИ: Богаченко (?–1676–?).

ВІЛЬШАНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ : Свиридович Кіндрат (?–1649–?), Андрій (?–1654.01.–?).

СИНИЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Воробієнко Грицько (1649).

ЧЕРКАСЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Ворона (1638), Барабаш Іван Дмитрович (?-1648), Топіха Марко Тарасович (1648-1649.03.), Голота Ілля (1648.06., нак.), Минько (Іваницький ?) (1649.05.-08.)
Воронченко Яків (1649.04.-1651.06.-?), Радишевський Онисим (1649.02., нак.),
Голота Ілля (?-1649.17.06., нак), Колос Яків Пархоменко (1651), Худий Баран (Барановський) (?-1651.09.-1652-?), Шенделицький Василь (1651.09., нак.), Колос Яків Пархоменко (?-1653.06.-1654.09.-?), Джулай Федір (?-1658.01.-1659.08.-?),
Одинець Андрій Петрович (?-1659.10.-1661.12), Гамалія Михайло (?-1662.07.-?),
Мурашка Денис (1662-1663), Джулай Федір (?-1663-1664.11.), Дорошенко Петро Дорофійович (1664.11.-1665.11.06.), Воронченко Андрій (1665.06.-18.08. -?), Джулай Федір (?-1666.06.-?), Бугай (?-1666.10.-?), Гамалія Михайло (?-1668), Головченко Яким Михайлович (1668-1669.09.-?), Кондратенко Міхно (1669.20.02., нак.), Білий Павло (?-1671.02.-?), Григорович (Дмитро чи Іван) (?-1674.02.-?), Горілий Пилип (?-1674-?), Степанович Ждан (?-1675.10.), Калістрат Богдан (?-1676.08.-?).

ПИСАРІ ПОЛКОВІ

Стромина Мартин, Дубина Сільвестр (?-1649.17.06.-?), Суличич Андрій (?-1659.10.-?), Клеванський Сава (?-1664.11.-1669.27.11. -?).

ОСАВУЛИ ПОЛКОВІ

Прокопович Каленик (1638-?), Ярош (?-1667-?).

ОТАМАНИ ГОРОДОВІ ЧЕРКАСЬКІ

Оснач Прокіп (?-1669.20.02.-?).

1-ї СОТНІ ЧЕРКАСЬКОГО ПОЛКУ

СОТНИКИ: Себастьянович Григорій (1638-?), Гирич Стефан (1648), Шубець Фесько (?-1649-?), Ненартович Семен (?-1652.01.-?), Гавриленко Богдан (?-1665.07.-?), Степанович Ждан (?-1669.07.-?).

2-ї СОТНІ ЧЕРКАСЬКОГО ПОЛКУ

СОТНИКИ: Синоданович Петро (?-1649-?).

3-ї СОТНІ ЧЕРКАСЬКОГО ПОЛКУ

СОТНИКИ: Дригал Андрій (?-1649-?).

ОТАМАНИ: Шуляка Семен (1638-?)

4-ї СОТНІ ЧЕРКАСЬКОГО ПОЛКУ

СОТНИКИ: Мошенець Степан (?-1649-?).

5-ї СОТНІ ЧЕРКАСЬКОГО ПОЛКУ

СОТНИКИ: Топіха Богдан (1638-?), Топіха Марко Тарасович (?-1649-?).

ОТАМАНИ: Дзьобалда Олефір (1638-?)

6-ї СОТНІ ЧЕРКАСЬКОГО ПОЛКУ

СОТНИКИ: Лазар Петрович (?-1649-?).

ОТАМАНИ: Мисько Петрович (1638-?)

7-ї СОТНІ ЧЕРКАСЬКОГО ПОЛКУ

СОТНИКИ: Саварський Мартин (?-1649-?).

8-ї СОТНІ ЧЕРКАСЬКОГО ПОЛКУ (БЕРЕЗНЯКІВСЬКОЇ)

СОТНИКИ: Грійченко Мартин (1638-?), Вовченко Фесько (?-1649-?).

9-ї СОТНІ ЧЕРКАСЬКОГО ПОЛКУ

СОТНИКИ: Савич Янчук (1638-?), Кулаковський Степан (?-1649-?).

ОТАМАНИ: Лагута Андрій (1638-?).

10-ї СОТНІ ЧЕРКАСЬКОГО ПОЛКУ

СОТНИКИ: Островський Олександр (?-1649-?).

11-ї СОТНІ ЧЕРКАСЬКОГО ПОЛКУ

СОТНИКИ: Трохимович Микита (?-1649-?).

ОТАМАНИ: Трохимович Дмитро (1638-?)

12-ї СОТНІ ЧЕРКАСЬКОГО ПОЛКУ

СОТНИКИ: Гаркуша Сава (?-1649-?).

СМІЛЯНСЬКА СОТНЯ

СОТНИК: Бурмака Михайло (?-1658-1659.06. -?).

МОШЕНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Терещенко Нестор (?-1649-?), Стельмах Левко (?-1660.02.-?), Костевич Андрій, Стеценко Лук'ян (?-1673-?).

БОГУШКІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Залеський Михайло (1638-?), Киянченко Юхим (?-1649-?).

ОТАМАНИ: Кияниця Яцько (1638-?).

ЗОЛОТОНІСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Заєць Остап (?-1649-?), Мурав'єнко Онисим (?-1660-?), Шульга Гнат (?-1665-?), Степанович Михайло (?-1666.01.-?), Апостол (?-1667-?).

ОТАМАНИ: Лобаченко Іван (1638-?)

ДОМОНТІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Цапко Степан (?-1649-?), Шкода Ярмола (?-1659.05.-?).

ПІЩАНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Федорович Костянтин (?-1649.10.-?), Товстевич Онисько (?-1659.06.-?), Федоренко Костянтин (?-1662.01.-? - полковник наказний переяславський у Піщаній), Федоренко Костянтин (?-1667-?).

БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Кизима Богдан (?-1620-?), Дацько (?-1632-?), Клиша (Яцина) Яцько Васильович (1632-?) Білецький (?-1634.03.-?), Гиря Іван, Клиша Яцько Васильович (?-1637), Сакун Василь (1637-1638), Каленський Станіслав (1638-?), Фридрих Самійло, Хмеленко Ярема (?-1648.05.-?), Гиря Іван (?-1648.06.-1649.07.-?), Громіка Михайло (?-1649.10.-1651.12.-?), Курманчук Самійло (1651.24-27.08., нак.), Москаленко Сава (1651, нак.), Клиша Яцько Васильович (?-1653.06.-?), Половець Семен (?-1653.07.-1654.03.-?), Гиря Данило (1654.01.-05., нак.), Москаленко Макар (?-1654.8.06.-1655.06.-?), Положний Матвій (1654.07., нак.), Клиша Яцько Васильович (1654.09.-12., нак.), Люторенко Яків (Яцина) (1654.06.-12., нак.), Москаленко Сава (1654.12., нак.), Гиря Данило (1655.10., нак.), Козинський Іван (1655.08.-09.), Половець Семен (?-1656.02.-?), Люторенко Яків (?-1656.05.-?), Сулименко Іван Іванович (?-1657-?), Люторенко Яків (?-1658.02.-?), Кравченко

Іван (?–1658.07.–1660.03.–?), Половець Семен (1658.09., нак.), Деркач Тиміш (1660.07., нак.), Данило (?–1660.2.12.–?), Кравченко Іван (1661–?), Харко (?–1662.05.–?), Кравченко Іван (?–1663), Фридрикевич Самійло (?–1664.11.–?), Тарасенко Андрій (1664–1665), Кульган Яцько (?–1665.03.–?), Тарасенко Андрій (1665.18.08.–1666.20.02.–?), Бутенко Степан (?–1668.02.–1671.03.–?), Макуха Гнат (?–1672–1673–?), Дорошенко Григорій Дорофійович (?–1674–?), Бутенко Степан (?–1674.02.–1675.08.–?), Макуха Гнат (?–1676–?).

ОБОЗНІ ПОЛКОВІ

Полежай Іван (?–1654.13.01.–?).

СУДДІ ПОЛКОВІ

Климович Яків (?–1654.13.01.–?), Положний Матвій (?–1654.13.01.–07–?).

ОСАВУЛИ ПОЛКОВІ

Коробченко (Коропченко) Мойсей (?–1638–?), Матушкевич Левко (?–1641–?), Григорович Осип (?–1654.13.01.–?), Федорович Андрій (?–1654–?), Ющенко Яким (?–1654.13.01.–?).

ХОРУНЖІ ПОЛКОВІ

Гречаник Петро (?–1641–?).

ОТАМАНИ ГОРОДОВІ БІЛОЦЕРКІВСЬКІ

Мазепа Адам-Стефан Михайлович (?–1654.03.–?), Семенович Григорій (?–1658.12.–?).

БІЛОЦЕРКІВСЬКІ СОТНІ

СОТНИКИ: Гребінка (?–1651–1653), Мальченко Семен (?–1654.13.01.–?), Деркач Тиміш (?), Ничипорович Дмитро (?–1658.12.–?), Ярмоленко Петро (?–1659.12.–?), Жилий Гнат (?–1665–?).

ЧОРНОКАМ'ЯНЕЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Ягло Роман Осипович (?–1649–1654.13.01.–?), Костюченко Тиміш.

ОТАМАНИ: Погорілець Зіновій (?–1654–?).

ПИСАРІ: Михайлович Олексій (?–1654–?), Бараков Олександр (?–1654–?).

ХОРУНЖІ: Телегенко Яків (?–1654–?).

НАСТАШЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Сулима Іван Іванович, Рудина Андрій (?–1654.13.01.–1659–?).

ОТАМАНИ: Трохимів Герасим (?–1654–?), Савченко Лесько (?–1672–?),

ОСАВУЛИ: Стеблина Кость (?–1654–?),

ПИСАРІ: Грещенко Іван (?–1654–?),

ХОРУНЖІ: Пилипів Григорій (?–1654–?).

ШАВУЛИХСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Матвійович Іван (?–1654–?).

ОТАМАНИ: Пушкаренко Максим (?–1653–?), Шуфняда Матвій (?–1654–?).

ОСАВУЛИ: Безверхий Мартин (?–1654–?),

ПИСАРІ: Іванович Корнило (?–1654–?),

ХОРУНЖІ: Чиженко Іван (?–1654–?).

СИНЯВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Краковський Прокіп (?–1654–?), Корицький Михайло (?–1670.06.–1674.13.03.–?).

ОСАВУЛИ: Мухомор Демко (?–1654–?),

ПИСАРІ: Данилович Андрій (?-1654-?),
 ХОРУНЖІ: Лукаш (?-1654-?).

СТАВИЩАНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Давидович Степан (?-1654-?), Лобачевський Семен (?-1659-?).
 ОТАМАНИ: Кулик Василь (?-1654-?),
 ОСАВУЛІ: Данилович Андрій (?-1654-?),
 ПИСАРІ: Римаренко Іван (?-1654-?).
 ХОРУНЖІ: Гусенко Семен (?-1654-?).

ТРИЛІСЬКА СОТНЯ.

СОТНИКИ: Бекеш Федір (?-1654-?), Божко Юсько (?-1674-?).
 ХОРУНЖІ: Гиря Дмитро (?-1654-?).

ЛЕСЕВИЧСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Якович Яків (?-1654-?).
 ОСАВУЛІ: Богушенків зять Федір (?-1654-?).
 ХОРУНЖІ: Данилович Дмитро (?-1654-?).

КОВШОВАТСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Сирченко Василь (?-1654-?).
 ОТАМАНИ: Богданович Івашко (?-1654-?).
 ПИСАРІ: Гнатович Іван (?-1654-?).
 ОСАВУЛІ: Москаль Іван (?-1654-?).
 ХОРУНЖІ: Мелентійович Андрій (?-1654-?).

ОЛЬШАНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Дмитренко Клим Андрійович (?-1654-?).
 ОТАМАНИ: Кіндратович Дмитро (?-1654-?).
 ОСАВУЛІ: Меньшов Яким (?-1654-?).
 ХОРУНЖІ: Данилович Онисим (?-1654-?).

МОТОВИЛІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Федоренко Павло (?-1654.06.-?), Половець Грицько (?-1665.06.-?)
 ОТАМАНИ: Татаренко Лесько (?-1655.10.-?).

ГЕРМАНІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Чернушенко Іван (?-1649-1654.13.01.-?).
 ОТАМАНИ: Шпиленко Ничипір (?-1654.13.01.-?).

КАМ'ЯНОБРОДСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Іван (не Попович) (1649), Попович Іван (?-1654.13.01.-?).
 ОТАМАНИ: Григорович Данило (?-1654-?).
 ОСАВУЛІ: Григорович Андрій (?-1654-?).
 ПИСАРІ: Олексійович Яків (?-1654-?).

ФАСТІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Донець Пилип (?-1649-?), Ничипорович Дмитро (?-1654-?), Павло (?-1660.10.-?), Дзюк Петро Миколайович (полковник фастівський, 1651), Корицький Петро (полковник фастівський), Лясковський Павло Олександрович (?-1675-?).
 ОТАМАНИ: Гиря Григорій Степанович (?-1654-?).
 ОСАВУЛІ: Величенко Семен (?-1654-?).
 ПИСАРІ: Парфентійович Павло (?-1654-?).
 ХОРУНЖІ: Преснов Григорій (?-1654-?).

ОЛЬХОВЕЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Лунченко Степан (?-1649-?), Шефранков Мартин (?-1653.12.-1654.03.-?).

ОТАМАНИ: Гречка Мануйло (?-1654-?).

ПИСАРІ: Коллюбакін Петро (?-1654-?).

ОСАВУЛИ: Каска Петро (?-1654-?).

ХОРУНЖІ: Іванович Герасим (?-1654-?).

БОЯРСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Валобородько Іван (?-1649-?), Дементійович Григорій (?-1654.13.01.-?).

ОТАМАНИ: Гиря Федір (?-1649-1654-?).

ПИМАРІ: Семенович Яків (?-1654-?).

ОСАВУЛИ: Різник Хома (?-1654-?).

ХОРУНЖІ: Солошин Іван (?-1654-?).

БИШІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Прима Юсько (?-1649-?), Кондратенко Костюк (?-1660-?, нак.), Солошич Андрій (?-1663), Отливний (?-1668-?).

ОТАМАНИ: Костирка Вакула (?-1654-?).

ОСАВУЛИ: Лобуцький Яцько (?-1654-?).

ДІДОВЩИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Охсонка Григорій (?-1649-?)

РОЖІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Стародубенко Михайло (?-1649-?)

УМАНСЬКИЙ ПОЛК**ПОЛКОВНИКИ**

Ганджа Іван (?-1648.06.-1648.08.), Байбуза Степан (1648.07., 1649.02. нак.), Ганджа Іван (?-1648.08.-1649.07.-?), Яхимів (1649, літо), Глух Йосип (?-1649.10.-1654.06.), Держановський Григорій, Богданович Самійло Іванович (1651.07., нак.), Грозденко Іван (1652.03.-1652.05., 1653.04., нак.), Нечай Матвій (1653.12., нак.), Оргієнко (Угриненко) Семен (1654.06.-1655.26.01.), Глух Йосип (1655.01.-?), Ханенко Михайло Степанович (1655.01.-1655.05., нак.; ?-1656.07.-?), Безпалій Іван (?-1658.07.), Ханенко Михайло Степанович (?-1658, осінь-1659.09.), Булига Максиміліан (?-1659.11.-1659.12.-?), Ханенко Михайло Степанович (?-1660.04.-1660.12.-?), Оргієнко Семен (1657.02., нак.), Лизогуб Іван Кіндратович (?-1661.11.), Безпалій Іван (?-1662.12.), Ханенко Михайло Степанович (?-1663.10.-1664.03.), Білогруд Григорій (1664.03.-?), Корсунець Андрій (?-1664.08.-?), Ханенко Михайло Степанович (?-1664.10.-1664.11.-?), Білогруд Григорій (?-1665.18.08.-1667.03.-?), Лизогуб Іван Кіндратович (?-1666-?), Яненко Павло (?-1667.06.-?), Білогруд Григорій (?-1668.08.-?), Ханенко Михайло Степанович (1668-1669), Білогруд Григорій (1669), Ханенко Михайло Степанович (1669-1671), Білогруд Григорій (1671-1672), Безпалій Петро Григорович (?-1672.01.-?), Ханенко Михайло Степанович (1672.04.-?), Білогруд Григорій (?-1672.09.), Гродзенко Іван (1672.10.-1673.04.-?), Скидан (?-1673-1674.02.-?), Білогруд Григорій (?-1673-?), Яворський Стефан (1673.04.-1674.08.), Білогруд Григорій (?-1674-?), Сененко Микита

Кіндратович (?–1675.09.–1675.10.–?).

СУДДІ ПОЛКОВІ

Богданович Самійло Іванович (?–1651.07.–?), Петренко Артем (?–1659.12.–1660.8.07.–?), Даниленко Лук'ян (?–1667.01.–?), Яроватий Гнат (?–1672).

ПИСАРІ ПОЛКОВІ

Іскрицький Іван (?–1657–?)

ОСАВУЛИ ПОЛКОВІ

Мартиненко Максим (?–1654–1655.07.–?), Маковецький Гаврило (?–1656.02.–?), Наштайло Стефан (?–1660.10.–?), Пиляй Дем'ян (?–1672).

ОТАМАНИ ГОРОДОВІ УМАНСЬКІ

Кияниця Іван (?–1653.12.–?), Тимофійович Євстафій (?–весна 1672–?), Єжевський Федір (?–1672–1673–?).

УМАНСЬКІ СОТНІ

СОТНИКИ: Тиміш Семенович (?–1650.10.–1655.03.–?), Зарудний Іван (?–1653–1654.01.), Махаринський Михайло (?–1656–?), Козирь Андрій (?–1659.12.–?), Хребтик Федір (?–1660.10.–?), Махаринський Михайло (?–1662.04.–?), Хохленко Дем'ян (?–1673.03.–?).

БАБАНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Килимей Степан (?–1649–?), Тиміш (?–1653.12.–?), Жолонченко Григорій (?–1659–?), Білогруд Григорій (?–1659–1660.10.–?).

БЕРШАДСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Гродзенко Лук'ян (?–1649–?), Булига Максим (?–1659–1660.10.–?).

БУЗІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Черкас Іван (?–1649–?), Конельський Федір (?–1652.02.–?), Кузенко Михайло (?–1668–?).

БУКІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Прис (?–1649–?), Бородатий Іван (?–1653–?).

ІВАНГОРОДСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Бублик Василь (?–1649–?).

ІВАНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Минко (?–1649–?).

КИСЛЯЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Мовчан Степан (?–1649–?).

КОЧУБІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Шелест Гринець (?–1649–?).

ЛАДИЖИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Яхненко Юрко (?–1649–?).

МАНЬКІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Бовдир Гришай (?–1649–?), Білогруд Федір Григорович, Маценко (?–1674.08.–?).

РОМАНІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Рудий Гринець (?–1649–?).

СОБОЛІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Філенко Андрушко (?–1649–?).

ЦИБУЛІВСЬКА (МОНАСТИРИЩИНСЬКА) СОТНЯ

СОТНИКИ: Гродзенко Іван (?–1649–?), Лабушний Іван (?–1661–?).

КУБЛИЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Гащина Костянтин (?–1660.10.–?).

СТАРШИНИ НЕВІДОМИХ УРЯДІВ: Нівелговський (Невелговський) Григорій (?–1661.07.–?), Говор (?–1672), Малинка (?–1672).

СОТНИКИ НЕВІДОМИХ СОТЕНЬ: Корсунець (?–1653–?), Яковенко (?–1653–1654.01.), Юркевич (?–1653–1654.01.), Коваленко (?–1653–?), Гродзенко Семен (?–1660–?), Порубовський (?–1671–?).

БРАЦЛАВСЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Якуша (?–1648.08.–?), Нечай Данило (?–1648.09.–1651.21.02.), Дорошенко Григорій (1650.08., нак.), Волошин Сила (1650.08., нак.), Кривенко Григорій (1650.11., нак.), Левко (Уманський) (1651.02.–?), Грозенко (Гродзенко?) (?–1651.05.–?), Іван Богун (1651.06.–07.), Іванчул (?–1651.07.–?), Носач Тиміш Іванович (?–1652.10.–1654.05.), Лисиця Павло (1654.01., нак.), Зеленський Михайло (?–1654.01., нак.; 1654.05.–1657.10.), Сербин Іван Юрійович (1657.11.–1658.09.–?), Берло (1658.04.–06.), Зеленський Михайло (?–1659.10.–1661.09.–?), Бахно Ілля (1659.12., 1660.01., нак.), Бут Іван (?–1663–?), Гоголь Остап (?–1664.11.–?), Зеленський Михайло (?–1664.12.–?), Сербин Іван Юрійович (1664–1665.04.), Дрозд Василь (1665.05.–06.), Дворецький Василь (1665.07.–?), Дмитрашко–Райча Родіон (1666), Зеленський Михайло (?–1666.02.–12.–?), Коваленко Сидір (?–1667–?), Кияшко–Манжос Семен (?–1668–?), Дорошенко Григорій Дорофійович (?–1668.08.–10.–?), Гудима Стефан, Лисиця Павло (?–1671.11.–1674.09.–?), Шумський (1674, нак.), Булюбаш Федір (1675.08.–10., нак.), Коваленко Сидір (1675–1685).

ЧЕЧЕЧЕЛЬНИЦЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Литка Федір (?–1650.09.–?), Лисиця Павло (?–1673–?).

СУДДІ ПОЛКОВІ

Гутор Олексій (?–1671.02.–?), Мучинський Тиміш (?–1671.11.–?).

ПИСАРІ ПОЛКОВІ

Жидкевич Федір Тихнович (?–1651–?).

ОСАВУЛИ ПОЛКОВІ

Куколь Василь (?–1648–1655–?), Гуляницький Григорій, Кирилович Григорій (?–1654–?), Мартиненко Максим (?–1655.06.–07.–?).

БРАЦЛАВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Красносельський Солтан Данилович (?–1649–1651).

ВІЛШАНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Мурза Дмитро (?–1649–?).

БАГЛАНІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Білоченко Штепа (Степко) (?–1649–1651–?).

БРАЇЛІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Шпаченко Роман (?–1649–1651.02.), Кривецький Василь (1651–?).

ВЕРБСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Стрілець Хома (?–1649–?), Красняк Павло (?–1660.10.–?).

ГОРЯЧКІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Ярема (?–1649–?).

КЛЕБАНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Мошута Андрій (1649).

КОМАРГОРОДСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Порожко Андрушко (?–1649–?).

КРАСНЯНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Лата Гришко (?–1649–?).

ЛУЧИЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Юхно (?–1649–?).

МУРАХІВСЬКА СОТНЯ (1649)

М'ЯСТКІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Зеленський Михайло (?–1649–?).

РАЙГОРОДСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Атаманенко Стефан (1649).

РАШКІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Христофоров Григорій (?–1664–1665–?).

ОЛЕКСАНДРІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Гуминський Андрій (?–1649–?).

СТАНІСЛАВІВСЬКА СОТНЯ

ТИМОНІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Махаринський Михайло (?–1649–1654.08.–?).

ТУЛЬЧИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Стороженко Михайло (?–1649–?), Хначенко Іван (?–1659–?).

ШАРГОРОДСЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Караткевич Самійло

ШАРГОРОДСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Іван (?–1649–?), Взелиський (?–1654–?).

ЧЕЧЕЛЬНИЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Дмитренко Андрус (?–1649–?).

ЧЕРНІВЕЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Невмирецький Гаврило (?–1649–?).

КАЛЬНИЦЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Гоголь Остап (?-1648.07.-1649.02.-?), Нечай Іван (1648.08., нак.), Яцьківський-Куницький Іван Федорович (?-1649.04.-1649.10.-?), Богун Іван (?-1650-1651), Яцьківський-Куницький Іван Федорович (?-1651.06.-07.-?), Богун Іван (?-1654.12.-?), Яцьківський-Куницький Іван Федорович (1654, нак.), Бештанко Андрій (?-1658.11. - ?), Вертелецький Іван (?-1659), Сірко Іван Дмитрович (1659-1660.05.), Вертелецький Іван (1660.05.-1663), Мельник Андрій (1663-?), Хмура Тиміш (?-1664.11.-?), Варениця Василь (?-1665-?), Лобойко Василь (?-1665.18.08.-?), Ковалевський Гаврило (?-1667-?), Лобойко Василь (?-1667-1669-?), Ковалевський Гаврило (?-1671.02.-?), Богун Василь, Ребриковський Андрій (?-1674.03.), Попович Михайло (1674.04.-?), Максименко Федір (1674.08., нак.), Гнат (?-1674-?), Ковалевський Гаврило (?-1675-1676-?).

СУДДІ ПОЛКОВІ

Немира Філон (?-1649-?).

БАБИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Гнат (?-1649-?).

БАЛАБАНІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Олексій (?-1649-?), Яцько (?-1664-?)

ОТАМАНИ: Федоренко (?-1664-?)

ОСАВУЛИ: Василь (?-1649-?).

БОРЩАГІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Крисько (?-1649-?).

ОСАВУЛИ: Редька Фесько (?-1649-?).

ВІННИЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Урошевич Ярема (?-1649-?), Дубицький Федір (?-1659), Урошевич Ярема (?-1661-?).

КАЛЬНИЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Бут Семен (?-1649-?).

ВОРОНОВИЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Семен (?-1649-?).

ДАШІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Сурмач Гришко (?-1649-?).

ЖИВОТІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Логвин (?-1649-?).

ЖОРНИЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Мартин (?-1649-?).

ІЛЛІНЕЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Туровець Іван (?-1649-?), Вертелецький (?-1654-?).

ПИСАРІ: Тупалович Василь (?-1649-?).

КАЛАБАНІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Олексій (?-1649-?).

КУНЯНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Радуленко Ілляш (?-1649-?).

ЛИПОВЕЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Онисько (?-1649-?), Віторин (?-1651-?).

ОМЕТІНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Кгреско Сергій (?–1649–?).

НЕМИРІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Кгерелуха Лаврін (?–1649–?).

ХОРУНЖІ: Шрамко Ничипір (?–1649–?).

ПОГРЕБИЩЕНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Григорович Федір (?–1649–?).

ПРИЛУЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Антоненко Василь (?–1649–?).

ПИСАРІ: Кончицький Петро (?–1649–?).

ОСАВУЛИ: Грицько (?–1649–?).

РАХНІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Курбала Павло (?–1649–?).

ТЕРЛИЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Варяниця Василь (?–1649–?).

ОСВУЛИ: Ярема (?–1649–?).

ТЕТІЇВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Фенченко Фесько (?–1649–?).

ПОЛКОВІ СТАРШИНИ НЕВСТАНОВЛЕНИХ УРЯДІВ: Волошин Курило (?–1649–?).

ПАВОЛОЦЬКИЙ ПОЛК

(1648–1649), (1651–1674)

ПОЛКОВНИКИ

Куцевич–Миньківський Іван (?–1648.07.–1649.10.–?), Хмелецький Адам Ієронімович (1648, нак.), Кривоніс, Хмелевський Степан Адамович (?–1651.08.–?, нак.), Куцевич–Миньківський Іван (?–1651.04.–09.–?), Хмелецький Степан Адамович (?–1653), Суличич Михайло (?–1653.06.–1654.02.–?), Зубченко Григорій (?–1654.04.–?), Богаченко Михайло (?–1654.09.–?), Суличич Михайло (?–1655.05.–1658.05.–?), Богун Іван (?–1658.08.–1659–?), Петровський Василь, Попович Іван (?–1663.04.), Яненко Павло (?–1663.12.–?), Богун Іван (?–1664–?), Грицина Ярош (?–1664.11.–1670.12.), Гамалія Григорій (1670.12.–1673), Гамека (?–1672.02.), Дорошенко Андрій (1673–1674), Гамалія Яків (?–1674.02.–?), Низкогляд Павло (?–1674.07.–?).

НЕ ВДАЛАСЯ ВСТАНОВИТИ ЧАСУ ПОЛКОВНИКУВАННЯ: Хмелецький Адам Ієронімович.

ПАВОЛОЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Довгаль (?–1649–?), Кривоніс (?–1651.04.–?), Малинка Дем'ян (?–1659.12.–?).

АНТОНІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Москаленко Степан (?–1649–?)

ТОРЧИЦЬКА СОТНЯ

ПОЛКОВНИКИ ТОРЧИЦЬКІ

Євфимій (1648–1649)

СОТНИКИ: Букаченко Михай (?-1649-?), Хильченко Іван (?-1659-?).

П`ЯТИГІРСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Іван (?-1649-?)

СКВИРСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Понацька Пархом (?-1649-?)

КОРОБАЧЕВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Косниченко Іван (?-1649-?)

ХОДОРКІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Присович Гаврило (?-1649-?), Петровський Василь (?-1659-?).

ІВАНИЧАНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Антон (?-1649-?)

ВОДОТИЙСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Дикий Олекса (?-1649-?)

ВІЛЬСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Гаврусенко Яцько (?-1649-?).

БРУСИЛІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Богуславець Василь (?-1649-?), Сильницький Андрій (?-1660.10).

ВОЙТАШІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Ященко Іван (?-1649-?)

КОРОСТИШІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Ігнатенко Іван (?-1649-?), Богатиренко Іван (?-1658-1659-?).

БОРЩАГІВСЬКА СОТНЯ (1654)

ПОГРЕБИЩЕНСЬКА СОТНЯ (1654)

ЖИТОМИРСЬКА СОТНЯ

(?-1659-?)

СОТНИКИ: Соколовський Калин (?-1659-?).

СТАРШИНИ НЕВІДОМИХ УРЯДІВ: Сильницький Максим (1661)

ПОДІЛЬСЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Яцьківський-Куницький Іван Федорович (?-1649.02.-?), Гоголь Остап (1654-1664), Михайлович Федір (1658.01.-02., нак.), Кривоніс Олександр (1659.12., нак.), Мигалевський Костянтин (осінь 1664-1666.07.), Гладкий Дмитро (1664-1666, нак.), Гоголь Остап (1666-1671), Бугай Іван (1667, нак.), Бужкевич Лукаш (1671), Волошин Костянтин (1671-1673.03.), Зеленський Андрій (1671.02., нак.), Гоголь Остап (1673.03.-1675.04.), Зеленський Михайло (1674.04.-07.).

КАМ'ЯНЕЦЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Зеленський Михайло

ОБОЗНІ ПОЛКОВІ

Козловський Олександр (?-1659-?), Гудима Тиміш (?-1667.02.-?).

ОСАВУЛИ ПОЛКОВІ

Степанович Данило (?-1658.01.-?, нак.), Іванович Лаврін (?-1659-?), Дабенко (?-1667-?).

ПИСАРІ ПОЛКОВІ

Назарович Матвій (?-1659-?), Нечипоренко Василь (?-1666.09.-?).

МОГИЛІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Лук'янович Мирон (?-1659-?).

ЯРУЗЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Тулувіт Михайло (?-1659-?).

ЯРОШІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Журченко Григорій (?-1659-?).

БЕРЕЗІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Мандренко Микола (?-1659-?).

КУРИЛІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Курилівський Андрій (?-1659-?).

ОЛЬХІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Ольхівський Матвій (?-1659-?).

ПІХОТНІ СОТНИКИ

Васильович Дмитро (?-1666-?)

НЕВІДОМИХ СОТЕНЬ СОТНИКИ

Недриленко Федір (?-1666-?)

МОГИЛІВСЬКИЙ (ЧАУСЬКИЙ) ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Кривошাপка, Кизима (1648), Гаркуша (1648), Поклонський Костянтин Юрійович (1654), Золотаренко Іван Ничипорович (1654-1655), Нечай Іван (1656.8.02.-1659), Дорошенко Іван (1656, нак. у Новому Бихові), Бутко Филімон (1656, нак. у повіті Мінському), Дрань Корній (1658, нак.), Золотаренко Василь Ничипорович (?-1661.02.-?).

ОБОЗНІ ПОЛКОВ

Ігнатович Тиміш (?-1655-?).

СУДДІ ПОЛКОВІ

Мужиловський Силуян (1654-1655), Окуркович Павло (1655-?)

ПИСАРІ ПОЛКОВІ

Гаврило Васильович (?-1655-?), Яків (?-1656.03.-?), Козловський Микола (?-1656.06.-?)

ХОРУНЖІ ПОЛКОВІ

Кондратович Тихін (?-1655-?)

1-ша МОГИЛІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Мишків Іван (?-1656-?)

2-га МОГИЛІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Черномаз (?-1656-?)

3-я МОГИЛІВСЬКА СОТНЯ

АКУЛІНСЬКА СОТНЯ

БІЛЯВИЦЬКА (СМОЛЯНСЬКА) СОТНЯ

БРОДИНИЦЬКА СОТНЯ

ВЕРБІВСЬКА СОТНЯ

ГОРІЙСЬКА СОТНЯ

ГОРОДЕЦЬКА СОТНЯ
ЗАБОЛОЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Дрозденко Василь

ЗАОЗЕРСЬКА СОТНЯ
КРИЧІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Котович Корній (?-1661.02.-?).

МЕЖЕВІЙСЬКА СОТНЯ
НОВОБИХІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Ярмултовський-Ворошило Павло Петрович (?-1656-?)

ПРОПОЙСЬКА СОТНЯ
РОГОЗИНСЬКА СОТНЯ
СВЯТОЗЕРСЬКА СОТНЯ

СЛИЗЬКА СОТНЯ

УЛЯНІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Васьковський Яцько (?-1656-?).

ЧАУСЬКА СОТНЯ

Старинський Матвій (полковник наказний: ?-1655.08.-?), Корній (полковник наказний: ?-1656.02.-?).

СОТНИКИ: Боярський Олекса (?-1656.02.-?), Круковський Михайло (?-1657.06.-?).

ЧЕРИКІВСЬКА СОТНЯ

ЧЕЧЕРСЬКА СОТНЯ

НЕВИЗНАЧЕНІ СОТНІ

СОТНИКИ: Буткевич Хилко, Бушак І. (?-1655-?), Висоцький Ничипір (?-1655-?), Дериглаз Гаврило (?-1657-?), Жуковський (?-1655-?), Зубов (?-1655-?), Котел Іван (?-1656-?), Кошарський Іван-Адам, Марташкович Андрій (?-1655-?), Корочун Андрій (?-1655-?), Саприсько (?-1655-?), Марташкович Яків (?-1655-?), Мурашко Денис (?-1655-1656-?), Окуркович Павло (?-1655), Рогоза Д. (?-1655-?), Сольський (?-1655-?), Богданович (?-1655-?), Качанівський Андрій Петрович (1656.14.06.-?), Кирило Захарович (1657), Самійло Устинович (1657, нак.), Буткевич Петро (?-1657-?).

ПІНСЬКО-ТУРІВСЬКИЙ ПОЛК

(1648), (1657-1659-?)

ПОЛКОВНИКИ

Цівка Прокіп (?-1648.10.-11.-?), Виговський Констянтин Євстафійович (?-1659-?).

ТУРІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Гаврило (?-1648.11.-?), Проскурня Семен (?-1650.11.-?)

ОЛЕВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Турчинович (?-1650.11.-?)

СУЩАНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Бобровник Влас (?-1650.11.-?)
 ДАВИДГОРОДОЦЬКА СОТНЯ

ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Бут Григорій (?-1648.08.-1648.12.-?), Небаба Мартин (1648-1651.7.07.), Донець Іван (1649.02.-1649.03., нак.), Григорій (1649.08., нак.), Забіла Петро (1651.03., нак.), Толмач Іван (1651.04., нак.), Подобайло Степан Данилович (?-1649.06.-1651.07., нак.; 1651.07.-1654.10.), Шохів Іван (1651.6.05., нак.), Миколаєнко Отрох (Трохим) Ничипорович (1654.05., нак.), Абрамович Іван (Попович) (1651.04.-1651.06., 1654.04., нак.; 1654.11.-1657.04.), Силич Іоаникій (1657.04.-1663.07.), Григор Ничипір (1658.09., нак.), Коханенко Станіслав (1659.08., нак.), Абрамович Іван (1661.06., нак.), Коханенко Станіслав (1662.04.-1662.11., нак.), Миколаєнко Трохим (Отрох) Ничипорович (1663-?), Гаврилович Тихін (?-1663-?), Красна Башта Степан (?-1664.19.05.-?), Молявка Іван Харитонович (1664.07., нак.), Ігнатович Дем'ян (?-1665.3.03.-1668), Василь Семенович (1666.10., нак.), Васильович Гаврило (1668.01., нак.), Лисенко Іван Якович (1669-1671), Свіонтицький Федір (1668.01., нак.), Стрієвський Костянтин (1669.01., нак.), Пригара Іван (1670.01., нак.), Ігнатович Василь (1672), Дунін-Борковський Василь Касперович (1672-1682), Коханенко Станіслав (1675.08., нак.), Полуботок Леонтій (1671.09., нак.), Самойлович Григорій Іванович (1683-1687), Величковський Ничипір Каленикович (1688, нак.), Лизогуб Яків Кіндратович (1687-1698.9.08.), Донець Дмитро Стефанович (1689.04., нак.), Грембецький Микола Григорович (1696.10., 1697.11., 1698.10.-1698.11., нак.), Лизогуб Юхим Якович (1699-1704), Донець Дмитро Стефанович (1701.02., нак.), Затиркевич Юрій Васильович (1704.12., нак.), Чечель Іван Власович (1705.11., нак.), Полуботок Павло Леонтійович (1705.23.04.-1723), Грембецький Микола Григорович (1712.05.-1712.10.; 1713.03., нак.), Томара Василь Іванович (1716.03.; 1721.03., нак.), Богданов Михайло Семенович (1723.22.10.-1735), Сангурський Павло Омелянович (1723-1724, нак.), Ізмайлов Володимир Васильович (1744-1748.06.-?), Леневиц Карпо (1733.12., нак.), Божич Іван Пантелеймонович (1748.13.12./ (1749.24.02 – універсал)-1752.04.-?), Милорадович Петро Степанович (1762-1782).

ОБОЗНІ ПОЛКОВІ

Абрамович Іван (?-1654.08.-?), Гутор Костюк (?-1658-?), Васильович Гаврило (?-1660-?), Ковтунович Олександр (?-1661-?), Внучко-Посудевський Сава Кононович (?-1667-?), Захарович Лазар (?-1671.01.-?), Угровецький Костянтин (?-1672-?), Яхимович Олександр (?-1673-?), Угровецький Костянтин (?-1676.08.-1677.02.-?), Байдак Гнат Сергійович (?-1680.06.-1681.06.-?), Величковський Ничипір Каленикович (?-1681.11.-?), Яхимович Олександр (Лесько) (?-1685-?), Величковський Ничипір Каленикович (?-1688.10.-1690.09.-?), Рашко Філон Хомич (?-1696-1701.03.-?), Грембецький Микола Григорович (?-1696-1710.11.-?), Скоропадський Василь Ілліч (?-1713.02.-1721.06.-?), Сахновський Гнат Васильович (1723-1731-?, за обозного), Сангурський Павло Омелянович (?-пізніше 1734.05.-1735.06.-1738), Молявка Федір Іванович (1738-1747.25.01), Сахновський Іван (1739.1.30.-1760.03.-?), Сахновський Яким Іванович (1769), Тризна Андрій Миколайович (1769.

3.09.-1779-?).

ПОЛКОВА АРТИЛЕРІЯ

ОСАВУЛИ: Сокоцький Іван (?-1753-?), Шихуцький Іван Степанович (1764.7.05.-1774).

ОТАМАНИ: Топилевський Пилип (?-1743-?), Сапега Федір (?-1771-?).

ХОРУНЖІ: Бублик Дем'ян (1764-1768), Омелета Яків (1768-1772), Святобливо-Коробка Микита.

СУДДІ ПОЛКОВІ

Андрій (чи Перетрач, чи Попович) (?-1650.04.-?), Домонтович Іван Михайлович (?-1662.11.-?), Самойлович Іван, Артемович Марко (?-1667.02.-1671-?), Завадський Федір (?-1671-?), Болдаковський Василь Семенович (?-1673-?), Стрієвський Костянтин (?-1677-1686-?), Радич Пантелеймон (?-1687-?), Мокрієвич Карпо Іванович (?-1688-1690-?), Стрієвський Костянтин (?-1692-1695.04.-?), Затиркевич Юрій Васильович (?-1698-1704), Мокрієвич Іоаникій Карпович (1704-?), Тризна Іван Хомич (?-1710.07.-1711), Томара Василь Іванович (?-1715-1727), Каневський-Оболонський Василь Васильович (1727-1732), Мокрієвич Іван Іоаникійович (1732.26.-1739.12.07.), Сенюта Тиміш Михайлович (1739-1767), Сахновський Іван (1767-?), Бакуринський Яків Леонтійович (1772-1779-?).

ПИСАРІ ПОЛКОВІ

Мокрієвич Карпо Іванович (?-1660-1661-?), Васильович Іван (?-1664-?), Слободецький (Голобоярин) Михайло Степанович, Самойлович Іван, Полуботок Левон Артемович (?-1668-?), Заборовський Лукаш (?-1670.08.-1671-?), Слободецький Михайло Степанович (?-1672.06.-1673-?), Скоропадський Іван Ілліч (?-1674.11.-1689-?), Худолій Кирило Гапонович (1676, нак. ? у поході під Канів), Булавка Петро Михайлович (1698-1708.11.-?), Наумович Семен (1710), Бутенко Іван Янушкевич (?-1723-1727-?), Васильович Микита (1716, 1725, на місці писаря), Полонецький Іван, Васильович Микита (?-1728.10.-1731.01.-?), Холодович Самійло (?-1732-1739.06.-?), Круглик Василь (1737, за писаря), Миткевич Яким Прохорович (1741.04.-1754), Миткевич Андрій Якимович (1754-1760.03.-1767.01.), Бакуринський Яків Леонтійович (1768-1771), Рашевський Яків Овсійович (1771.9.07.-1782).

ПИСАРІ ПОЛКОВІ СУДОВІ

Яновський Іван (?-1723-?), Максимович Григорій (1732-1739-?), Ярошевич Юрій (?-1751-1752-?), Стоїнський Семен (1752-1766-?), Маленський Григорій Даміанович.

СТАРШІ ПОЛКОВІ КАНЦЕЛЯРИСТИ: Стоїнський Семен (1739-1749), Андрієвський Тиміш (?-1747-1748-?), Якубинський Федір (1756.30.05.-1779-?).

ОСАВУЛИ ПОЛКОВІ

Прокіп (?-1649-?), Картель Козьма (Казимир) Савич (бл.1650), Бучинський (?-1671-?), Величковський-Савич Ничипір Каленикович (?-1672-1674-?), Гнилозубенко Хома Михайлович (?-1673.07.-?), Мокрієвич Василь, Грибович Павло Мартинович, Рашко Філон Хомич, Устимович Василь (?-1687-1690.24.10.-?), Донець Дмитро Парфенович (?-1689-1696-?), Маркович Василь (?-1691.07.-?), Зеленський Федір (?-1694.07.-1699.10.-?), Грембецький Микола Григорович (?-1696.04.-1699.5.10.-?), Бутович Степан Іванович (?-1704.01.-1708.12.-?), Красовський Михайло Осипович (?-1708.12.-?)

-1710.01.-1716.02.-?), Мокрієвич Михайло Іоаникійович (1723-1725, за осавула; ?-1728-1738-?), Бобир Іван (1725, за осавула), Лисенко Іван Федорович (?-1723.03.-?), Славатинський Стефан Леонтійович (1729.6.10.-1756.02.-?), Рашко Єлисей Філонович (1738.31.12.-1753), Норка Іван (1753-?), Павловський Василь (?-1755.11.-1771), Сахновський Іван Іванович (1757-1770), Бакуринський Семен Леонтійович (1770.7.10.-1779-?), Круп'янський Яків Олексійович (1771.6.04.-1779-?).

ХОРУНЖІ ПОЛКОВІ

Наум (?-1649-?), Іван (?-1649-?), Картель Ян (Іван) Савич (бл.1650), Крачевський Павло (?-1669.02.-?), Силич Степан (?-1672-?), Савенко Корній (?-1681-?), Терпицький Іван (?-1695-1698-?), Чечель Іван Власович (?-1688.03.-?), Якубович Прокіп Семенович (?-1696-1704-?), Чечель Марко Іванович (?-1710-1730), Пешковський Панько (?-1720-?), Товстоліс Іван Андрійович (1729-1732-?), Медушевський Василь (?-1732-1734-?), Медушевський Гнат (?-1734.12.-?), Ярошевич Юрій (раніше 1743), Булавка Іван Петрович (1739.29.01.-1752.06.), Леонтович Степан (1738-1748), Комаровський Василь Іванович (1749.3.11.-1763), Григорович-Фурсанович Петро Григорович (1752.6.08.-1766.17.01.), Петрашевич Василь (1763.6.03.-1774), Лисенко Михайло Васильович (1773-1779.09.-?), Ладанка Іван (1777-1782).

ПОЛКОВА СОТНЯ

СОТНИКИ: Подобайло (Пободайло) Мартин (?-1649-?), Угровецький Іван (?-1650.04.-?), Коханенко Станіслав (?-1654.4.11.-1658.07.-?), Шуба Стефан (?-1659.12.-?), Негович Тиміш (2-ї: ?-1659.12.-?), Василь (Подобайло ?) (?-1659-?), Силич Степан (?-1661-?), Коханенко Станіслав (?-1662-?), Болдаковський Василь Іванович (?-1669-1670), Силич Степан (1670), Полуботок Леон (?-1670.06.-1670.07.-?), Болдаковський Василь Іванович (1671), Чеховський Андрій (1671.01., нак.), Силич Матвій Онікійович, Степан (1673.10., нак.), Барабаш Лесько (1676.08., нак.), Донець Дмитро Степанович (?-1675-1678-?), Євтихійович Антін (?-1681.09.-?), Молявка Іван (?-1688-?), Мокрієвич Самійло Карпович (?-1690-?), Затиркевич Юрій Васильович (?-1694-?), Гломозда Іван, Крутень Ясько (раніше 1698.11.), Чечель-Улянич Іван Власович (?-1698-1699-?), Чечель-Улянич Іван Власович (?-1705.11.-?), Булавка Тиміш Михайлович (?-1711-1719), Кущинський Тиміш (1723., нак.), Грисенко Мирон (1723, нак.), Медушевський Василь (1725, за сотника), Мокрієвич Іван Іоаникійович (1729-1732), Посудевський Федір Романович (1733.30.01.-1757), Покасовський Павло (1739, нак.), Посудевський Петро Федорович (1757.16.09.-1769.7.08.), Стоїнський Семен (1770-1774), Тризна Яків Миколайович (1774.7.07.-1782.29.06.), Кам'янецький Петро (1782).

ОТАМАНИ ГОРОДОВІ ЧЕРНІГІВСЬКІ

Молявка Харко (?-1650.04.-?), Молявка Ян Харитонович (?-1662.11.-1667.02.-?), Кохановський Станіслав (?-1669-?), Угровецький Костянтин (?-1671-?), Молявка Іван Харитонович (?-1672.08.-1677.02.-?), Слободецький Михайло Степанович (?-1679-1681-?), Заліський Семен (1681), Слободецький Михайло Степанович (?-1685.01.-?), Булавка Михайло (?-1688-1689-?), Половецький Мартин (?-1699-?), Товстоліс Андрій Павлович (?-1703-?), Силич Іван (?-1721-1725-?), Артем (?-1737-?), Білич Дем'ян (?-1743-?), Плохута Григорій (1749.28.02.-1751.04.-?), Лопата Петро (1759.12.-1761-?), Доморка Михайло (1768-1773), Корнеєва Кіндрат (1773-1777), Ічанський

Василь (1777-1779-?).

ПИСАРІ: Головка Яків (?-1725-?), Яремович Олексій (?-1738-?), Стефанович Іван Степанович (1741.01.-1760.24.01.), Корнійович Кіндрат (1760-?), Ічанський Василь (1773-1777), Кезь Максим (1777-1779-?).

ОСАВУЛІ: Семенович Ярмолай (?-1725-?), Нучко Іван (?-1737-?), Котович-Ковтун Олексій (?-1738-1739-?), Сапун Петро (?-1743-?), Котович-Ковтун Олексій (?-1746-?).

ХОРУНЖІ: Ковтун Олексій (?-1725-?), Покасовський Павло (?-1737-1738-?), Тимофійович Кіндрат (?-1746-?), Товстоліс Юхим (?-1743-1759-?), Слуцький Федір (1775-1779-?).

КИСЕЛІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Сава (?-1649-?), Вовк Влас (?-1650.04.-?), Киселівський Тихін Мартинович (?-1654-?), Свіонтицький Федір (?-1659-?), Киселівський Тихін Мартинович (?-1660-?), Свіонтицький Федір (?-1668-?), Михайлів Герман (?-1669-?), Киселівський Василь Тищенко, Бутожалов Кіндрат (?-1672-1675-?), Михайлович Герман (?-1678), Бутожалов Кіндрат (1678), Киселівський Андрій Тищенко (?-1681), Сахновський Гнат Васильович (?-1681.08.-?), Лазовський Тиміш (?-1685-1687), Даценко-Бобонок Григорій (1687-?), Стаховський Василь Антонович (?-1688-?), Яценко Василь, Якименко Іван, Окупчинський Михайло, Сахновський Гнат Васильович (?-1696.02.-?), Пікуль Назар Іванович (?-1698-?), Омелянович (нак.), Ковтунович Іван (нак.), Окупчинський Михайло (?-1700-1706-?), Стаховський Василь Антонович (?-1709-?), Андрусенко Роман (?-1715-?), Шарий Дмитро (?-1720), Ковтун Яків (1717, нак.), Сангурський Павло Омелянович (1720-1723.02.), Лавринович Василь (1723, нак.), Ковтун Яків (1725, нак.), Лисенко Іван (1723.02.-1743), Ковтун Іван (1737, нак.), Лисенко Василь Іванович (1744-1760), Шаршанович Іван Юхимович (1760.20.10.-1769.31.05.), Демидовський Іван (1770.30.04.-1782).

ОТАМАНИ: Тищенко Андрій (2-га пол. XVII ст.), Каранда Олексій, Степаненко Гнат (?-1701-?), Корж Іван (?-1725-?), Передерій Іван (1772.17.12.-1779-?).

ПИСАРІ: Дяк Матвій (?-1654-?), Миколайович Роман (?-1725-?), Печаров Юхим (?-1739-?), Ковтун Василь (?-1743-1751-?), Губенко Онисим (1756-1776), Коломійцев Андрій (1776-1779-?).

ОСАВУЛІ: Рогозенко Василь (?-1654-?), Гербен Мартин (?-1737-?), Туровський Михайло (?-1739-?), Яцьківський Михайло (?-1743-1751-?), Передерій Іван (1761.9.02.-1772), Терещенко Сільвестр (1773-1779-?).

ХОРУНЖІ: Григорович Філон (?-1654-?), Коляда Аврам (?-1725-?), Шарий Ничипір (1736-1737), Ковтун Іван (?-1739-1747), Губенко Онисим (1747-1756), Терещенко Сільвестр (1771-1773), Дашевський Осип (1773-1779).

БЕРЕЗНЯНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Гоневський (Іовенко) Сава (?-1660-1680-?), Грибовський Павло Мартинович (1676, нак.), Антонович Василь, Мокрієвич Самійло Карпович (?-1689-1690-?), Мандрика Прокіп (1688, на місці сотника), Забіла Тарас Петрович (?-1694-?), Іваниненко Яків (1695, нак.), Скоропадський Василь Ілліч (1697-1709.02.), Речицький Оникій (1704, нак.), Бонаткевич (Бушаркевич) Василь (1711-1719), Лисенко Федір Іванович (?-1723-1727.12.), Давидович Іван (1724, нак.), Міхно

Артем Михайлович (1725, нак.), Брежицький Олександр (1730, нак.; 1731.12.01.-1731), Іван (1737, нак.), Лисенко Андрій Федорович (1731-1747), Міхно Артем Михайлович (1739, нак.), Міхно Семен Михайлович (1737, 1741, нак.), Міхно Андрій (1742, нак.), Сахновський Яким Іванович (1748.15.02.-1769), Сахновський Павло Якимович (1770-1782).

ОТАМАНИ: Поливач Василь (?-1672.11.-?), Артюшенко Міхно (?-1679.11.-1680.03.-?), Макарович Петро (?-1694-?), Міхно Артем Михайлович (?-1725.11.-1732.22.01.-?), Дунаєвський Григорій Андрійович (1738-1741-?), Максимович Іван (?-1750.12.-?), Міхно Іван (1751-1752), Коненко Григорій (1752-1756), Савицький Василь (1759.13.03.-1767), Мельник Андрій (1767-1768-?), Кубраковський Леонтій Іванович (1772-1779), Братусь-Британовський Леонтій (1779-?), Єрковський Іван (1782-?).

ПИСАРІ: Григорович Костянтин (?-1696.10.-?), Савицький Семен (?-1725-1741-?), Богдановський, Волевач Андрій (?-1746-?), Тарасевич Дем'ян (?-1750-1752), Савицький Василь (1752.2.04.-1759), Речицький-Логвинов Василь Михайлович (1766.25.07.-1782), Єрковський Іван (1782).

ОСАВУЛІ: Андрущенко Степан (?-1725-?), Соляник Іван (?-1737-1750-?), Коненко Григорій (?-1754-?), Мельник Андрій (1758-1768), Кубраковський Леонтій Іванович (1768-1770), Родяновський Федір (1777-1779-?).

ХОРУНЖІ: Михненко Леонтій (?-1725-?), Артем Іван (?-1737-1741-?), Михненко Іван (?-1746-?), Чумак Микола (?-1750-?), Кубраковський Іван (?-1757-?), Кубрановський Леонтій Іванович (1766.4.03.-1768), Клименко Трохим (1772-1779).

ВОЛИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Скоченко Григорій Степанович (?-1654.01.-?), Олещенко Василь (?-1669.01.-?), Коляда Василь (?-1672.05.-?), Богданович Іван (?-1676-?), Лобина Федір (?-1679-?), Олещенко Василь (?-1679-?), Борисенко Василь (?-1681-?), Лобина Федір (?-1684-?), Милорадович Стефан (?-1691-?), Демиденко Петро (?-1694-1697-?), Дорошенко Василь Андрійович (?-1699-?), Демиденко Петро (?-1715-1718), Леневиц Карпо Петрович (1718-1734), Брежинський Олександр (1735.26.01.-1740), Ничипорович Тихін (1737-1738, нак.), Бородавка Гнат (1737, нак.), Максимович Василь Дмитрович (1738.27.04., нак.; 1741-1743), Тищенко Тарас (1742, нак.), Журба Роман (1743.10.-1761), Редька Марко (1745-1746, нак.), Журба Іван Романович (1761.9.04.-1774), Лисенко Василь Васильович (1774.7.07.-1782).

ОТАМАНИ: Коляда Василь (?-1684.01.-?), Гирик Омелян (?-1724-?), Рудченко Лук'ян (?-1732-?), Скалига Петро (?-1736-1737-?, ?-1746-1754-?), Гавриленко Іван (?-1744-1745-?), Колодка (Колодеев) Іван (1759-1764), Аврамович Іван Сидорович (?-1765-1767), Поплавський Федір (1768-1770), Рублянський Пантелеймон (1770-1779-?).

ПИСАРІ: Григорович Василь (?-1654-?), Василь Дмитрійович (?-1725-?), Корецький Федір (?-1732-1735-?), Федорович Василь (?-1736-1738-?), Руднянський Корній (?-1739-1740-?), Семенович Григорій (?-1741-?), Йосипович Остап (?-1742-1746-?), Григорович Олексій (?-1746-1747-?), Ковтуненко Олексій (?-1745-?, ?-1750-1751-?), Бойко Михайло (?-1755-?), Ковтун Андрій (?-1759-?), Ковтун Олексій (?-1763-?), Лашнюков Василь (1764-1779-?).

ОСАВУЛИ: Литвин Яків (?-1654-?), Бутій Василь (?-1725-?), Давидов Василь (?-1732-?), Гузенко Грицько (?-1738-?), Кротов Ничипір (?-1739-?), Дурницький Василь (?-1740-1741-?), Маценко Сава (?-1742-1746-?), Редька Марко (?-1747-1749-?), Бойченко Михайло (?-1750-1751-?), Поплавський Федір (?-1768-?), Редька Яків (1777-1779-?).

ХОРУНЖІ: Будниченко Демид (?-1654-?), Макаренко Данило Іванович, Макаренко Петро Іванович (?-1725-?), Демидовський Дмитро Мартинович (?-1732-1738-?), Жилевський Сидір Васильович (1738-1740-?), Поплавський Марко (?-1741-1746-?), Макаренко Григорій Петрович (?-1747-1768-?), Павловський (?-1773-?), Редька Яків (?-1777).

ГОРОДНИЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Романович Григорій (?-1672-?), Півень Василь, Войцехович Іван Богданович, Герасим, Стахович Андрій (?-1691-1699), Стахович Василь (1700-1715), Жданович Яків (1716-1726), Холодович Самійло (1725, нак.), Дубовик Корнило (1725, нак.), Молявка Федір Іванович (1729.3.10.-1738), Євдокименко Тит (1731, нак.), Лемешовський Петро (1734, нак.), Молявка Григорій Федорович (1738-1745), Пирятинський Іван (1746-1755-?), Красовський Іван Дмитрович, Серафимович Леонтій (1739, 1751, нак.), Дубовик Корнилій Гаврилович, Дубовик Григорій Корнійович (1759-1770), Харченко Ничипір (1771-1782).

ОТАМАНИ: Карнаух Степан (?-1719-?), Євдокименко Тит (?-1723-?), Ластовка Леонтій (?-1725-?), Шуляк Хома (?-1729-?), Євдокименко Тит (?-1731-?), Серафимович Леонтій (?-1739-?), Карнаух Петро (?-1743-?), Добрицький Іван (раніше 1756), Ярошевич Іван (?-1752-1755-?), Сукнецький Дмитро (?-1767-?), Курка Василь (1771-1773-?), Лаворка Федір (1777-1780), Котляревський Сава (1780-?).

ПИСАРІ: Страсевич Григорій (?-1725-?), Драчевський Леонтій (?-1739-1745), Олексієвський Іван (1746-?), Сукнецький Дмитро (?-1755-?), Лаворка Федір (1771-1777), Дизеев Сазон (1777-1779-?).

ОСАВУЛИ: Нога Костя (?-1725-?), Бояринов Денис (?-1737-?), Григорович Герман (?-1739-?), Кожем'яченко Мирон (?-1743-1746-?), Костюченко Максим (?-1755-?), Нехаєвський Іван (?-1767-?), Кисіль Тиміш (1769-1777).

ХОРУНЖІ: Дубовик Корній (?-1725-1732-?), Нодецький Костя (?-1737-?), Черевач Павло (?-1739-1746.05.-?), Колодкевич Микита (?-1755-?), Харченко Ничипір (1762-1770), Лопутко Іван (1770-1777), Харченко Дмитро Іванович (1770-1779-?).

РОЇСЬКА (ОСНЯКІВСЬКА).

СОТНИКИ: Рашенко Хома (?-1659.02.-1660.03.-?), Рашевський Іван (?-1676-?), Шихуцький Степан (?-1680.03.-?), Грембецький Микола Григорович (?-1689-1690), Рашевський (Малик) Іван (1690-?), Грембецький Микола Григорович (?-1692), Рашевський (Малик) Іван (1692-?), Гламозда, Шихуцький Петро Степанович (?-1699.04.-1715.01.-?), Бакуринський Яків Юрійович (1716-1738), Федосов Артем (нак.), Шихуцький Микола Степанович (1733, нак.), Шихуцький Яків Миколайович (до 1738, нак.), Бакуринський Леонтій Якович (1738.13.04.-1760.04.), Деваєв Артем Федоренко (1738, 1739, нак.), Круп'янський Яків Олексійович (1760-1771), Нехаєвський Іван (1771-1782).

ОТАМАНИ: Коробка Лаврін (?-1694.08.-?), Девосєв Артем (1739, нак.), Петро (?-1743-?), Рашко Василь Єлисейович (1761.15.02.-1768), Росовський Степан (1768-1773-?), Шихуцький Іван Степанович (1774-1779-?).

ПИСАРІ: Деренковський Михайло (?-1725-?), Деваєв Яків (?-1739-1741-?), Філіповський Юхим (?-1743-1746-?), Іванов Онисим (?-1754-?), Маслаковець Мартин (1760.27.10.-1773), Зубок Іван (1777-1779-?).

ОСАВУЛІ: Шовкун Юрко (?-1724-?), Соколовський Михайло (?-1724-1725-?), Іван (?-1737-?), Красновський Яків (?-1739-1741-?), Барабаш Федір (?-1743-1746-?), Нехаєвський Іван (1761-1770), Терехно Степан (1768-1777).

ХОРУНЖІ: Шихуцький Тиміш Семенович (?-1725-?), Шихуцький Степан Тимофійович (?-1737-1747-?), Маслаковець Федір (1765.9.06.-1766-?), Нехаєвський Лев Іванович (1769-1774).

СИБЕРЕЗЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Свяцький Філон (?-1669-1672-?).

СЕДНІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Григор Ничипір (?-1658.09., сотник; 1659 - полковник седневський -?), Півень (?-1665-1666-?), Голомбецький Ян (?-1671.04.), Петличний Михайло Савенко (1671.04.-1673.03-?), Давидович Кирило (1673), Политка (Василь ?) (бл.1674), Пекур Григорій (?-1676-?), Полетика Іван (?-1677-?), Паришковський Казимир (?-1678), Павлович Адам (1681, 1688, нак.), Войцехович Богдан (?-1680-?), Опанас (?-1683-?), Войцехович Богдан (?-1685.03.-?), Давидович Рафаель Кирилович (?-1688-?), Стахович Андрій (?-1691.04.-1695.12.-?), Бутович Степан Іванович (?-1697-1698-?), Стахович Андрій (?-1699), Фридрикевич Криштоф Самійлович (1699-1700), Домонтович Федір Павлович (?-1705.05.-?), Войцехович Петро Богданович (?-1717-1722), Княжиковський-Базилевич Федір (1723, нак.), Милютиневич Дмитро (1722-1726), Мокрієвич Іван (1726, 1730, нак.), Римша Іван (1727.21.12.-1760), Воєнов Іван (1734, нак.), Римша Федір Іванович (1760- 1773), Дубовик Федір (1773-1782).

ОТАМАНИ: Півень Осип (?-1689-?), Стефанович Федір (?-1691-1694.1.07.-?), Тимофійович Омелян (?-1695.10.-1697-?), Баран Стефан (?-1703-?), Борецький Федір (?-1716-1728.13.03.-?), Давиденко Григорій (?-1734-1755-?), Якименко Карпо (1770-1779-?).

ПИСАРІ: Знайко Роман (?-ран.1694), Данилевич (?-1725-?), Долбинський Павло (?-1739-1746-?), Вільневський Семен (1752-?), Колодкевич Роман (1762.12.11.-1779-?).

ОСАВУЛІ: Нуско Семен (?-1725-?), Богданенко Степан (?-1737-?), Пекур Федір (?-1739-?), Богданенко Степан (?-1746-?), Петров Матвій (?-1755-?), Вільневський Семен (1764-1779-?).

ХОРУНЖІ: Давидович Іван (?-1715.1.02.-?), Іванов Іван (?-1725-?), Петличний Федір (?-1737-1746-?), Марченко Леонтій (?-1755-?), Вільневський Семен (?-1764), Якименко Карпо (1765-1770).

ЛЮБЕЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Рубанка (?-1651-?), Герасим (1656.08., нак.), Унучко-Посудевський Сава Кононович (?-1656.12.-1657.10.-?), Водоводенко Петро (1656.12.-?, нак.), Михайлович Михайло (1656, нак.), Кгрищенко Хилько (1658, нак.),

Ращенко Хома (?-1659-?), Гуштин Гнат (?-1660.03.-?), Посудевський Сава Кононович (?-1660-?), Васильович Гаврило (?-1661.04.-?), Мокрієвич Іван (?-1668-?), Посудевський Сава Кононович (?-1669-?), Войцехович Стефан (?-1671.06.-08.-?), Іванович Григорій (?-?), Решутько-Пригара Іван Матвійович (?-1673-1681.19.06.-?), Устимович Василь (1681-1687), Орловський Прокіп Никодимович (1687, нак.), Олександрович Юрій (1687-1688), Дуброва Мина Михайлович (1688.04, нак.), Мокрієвич Іван (1688-?), Ворошило Павло Петрович (?-1689), Юркевич Тиміш (1689, нак.), Устимович Василь (1689-1690), Мокрієвич Іоанкії Карпович (1690-1693-?), Дуброва Мина Михайлович (?-1691-?, нак.), Устимович Василь (1693, нак.), Юркевич Тиміш (?-1695-1697-?), Пиріг Йосип (?-1697-?), Шепеленко Фрол (?-1697-?), Полонецький Василь (1698), Ворошило Павло Петрович (?-1698.01.-?), Устимович Василь (?-1698.05.-?), Худолій Кирило Гапонович (1695, нак.), Ворошило Павло Петрович (?-1699.02.-?), Устимович Василь (?-1699.24.09.-?), Ворошило Павло Петрович (?-1700.11.-?), Васильович Семен (1699, нак.), Юркевич Тиміш (1701, 1703, нак.), Полонецький Василь (1701.06.-1702.01.-?), Васильович Семен (1703, нак.), Устимович Василь (1704), Силич Василь (?-1706-?), Полонецький Василь (?-1708.04.-?), Савич Іван (?-1709-1725), Полонецький Василь (1726-1727), Савич Іван (1727-1733), Савич Костянтин Іванович (1733-1735, нак.), Савич Іван Іванович (1735.28.03.-1747), Костянтинівич Тихін (1734, 1735, 1737, 1739, 1740, 1742, нак.), Посудевський Сава (?-1740-?, ?-1747-?, нак.), Савич Василь Іванович (1747.1.06.-1759), Величковський Сава (1750.03.), Зарецький (1759-1760), Савич Василь Іванович (1760-1763), Посудевський Іван Федорович (1763-1773), Репчинський (Богданович-Репчич-Пироцький) Семен (1773-?), Корицький Матвій (?-1781-1782), Сипига Василь Іванович (1782).

ОТАМАНИ: Герасим (?-1656.08.-?), Єлоцький Петро (?-1671.06.-08.-?), Федорович Лазар (?-1673.06.-1675.06.-?), Дуброва Мина Михайлович (?-1677.04.-?), Федорович Лазар (?-1681.04.-1684.11.-?), Івашковський (1685), Дуброва Мина Михайлович (?-1685.22.11.-?), Федорович Лазар (?-1687.11.-?), Бурдюк (Дудук) Гришко (1687-1688.06.-?), Васильович Семен (1689), Орловський Ничипір (1689.05.-1690.24.10.-?), Худолій Кирило Гапонович (?-1695.05.-11.-?), Терещенко Петро (1697-1698), Юркевич Тиміш (1698), Пиріг Йосип (1699), Шепеленко Фрол (1699), Юркевич Тиміш (1699), Васильович Семен (?-1699.05.-12.-?), Юркевич Тиміш (?-1700.11.-?), Терещенко Петро (?-1701.08.-?), Юркевич Тиміш (?-1702.01.-08.-1703.03.-?), Васильович Семен (?-1703-1705.07.-?), Мілкович Кирило (1707), Теременко Павло (1708), Шумейко Григорій (?-1710.06.-1725.12.-?), Мостовий Михайло Семенович (1726, нак.), Пушка Петро (1729, 1735, 1739, 1740, 1742, 1743, 1746, 1767), Васильович Семен (1743), Голубовський Ничипір (1743), Федорович (1743), Красковський Федор (1746), Красковський Павло (сер. XVIII ст.), Савич (?-1765-?), Красиловець Лук'ян Тихонович (1766.25.04.-1779-?).

ПИСАРІ: Дробний Богдан Корнійович (1656.12.;1676), Худолій Кирило Гапонович (?-1683.06.-1688.06.-?), Здурський Іван (?-1699-?), Красковський Іван (початок XVIII ст.), 1725 р. – «писаря сотенного не определено», Здурський Іван (?-1739-1746), Щербина Семен (1746.03.-1752-?), Красиловець Лука Тихонович (1760-1766), Каменецький-Скачковський Данило (1766.21.04.-1779-?).

ОСАВУЛИ: Герасименко Яким (?-1725-?), Красковський Григорій (?-1737-?), Максименко Григорій (?-1739-?), Сокоцький Йова Мартинович (1746-1749), Красковський Павло (?-1762), Красковський Павло Григорович (1762-1772), Ємченко (Єнченко) Герасим (1775-1779-?).

ХОРУНЖІ: Тарасович Микола (?-1697-?), Губар Карпо Опанасович (?-1725-?), Зубар Яків (?-1725.12.-?), Губа Данило (?-1737), Кулаковський Іван (?-1739-?), Красковський Федір (?-1742-1755-?), Тупиця Іван, Ємченко (Єнченко) Герасим (1770-1775), Савич Семен Іванович (1775-1779-?), Красиловець Лука Тихонович (1781).

ВИБЕЛЬСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Даніель (?-1656-?), Шуба Степан Васильович (?-1659-1661-?), Дунін-Борковський Василь Касперович (?-1668-1669-?), Близниченко Яків (?-1672-?), Лобко Юхим (?-1679-1682-?), Лобко Єфрем Юхимович (?-1694-?), Устимович Василь (?-1701-?), Томара Василь Іванович (?-1704-1716-?), Михайловський Іван Михайлович (?-1721-1722-?), Тризна Микола Іванович (1728.27.01- 1748.30.06), Губар Стефан (1724, 1736, нак.), Прищепа Роман (1737, нак.), Сербин Максим (1741-1743, нак.), Тризна Андрій Миколайович (1748.30.06.-1769.6.10.), Тризна Петро Андрійович (1771.10.04.-1782.29.06.).

ОТАМАНИ: Титович Тиміш (?-1667-?), Паляниця Василь (?-1724.12.-?), Прищеп Петро (?-1739-?), Титович Тиміш Йосипович (1759.20.04.-1766-?), Стишевський Василь (1773.15.03.-1779-?).

ПИСАРІ: Денисович Стефан (?-1739-1741-?), Стишевський Іван (?-1743), Афанасійович Семен (1743-1746-?), Кудинович Семен (?-1751-?), Стишевський Василь (1753-1773), Станкевич Олексій (1773.15.03.-1781-?), Ясновський Семен Григорович.

ОСАВУЛИ: Микитович Максим (?-1739-?), Сачавець Іван (?-1743-1746-?), Новик Матвій (?-1751-?), Борзієнко Микита (1769-1779-?).

ХОРУНЖІ: Новик Федір (?-1725-?), Хоменко Федір (?-1739-1741-?), Борисенко Тарас Денисович (?-1743), Паляниця Павло (1743-1746-?), Юрченко Микола (?-1751-?), Дяченко Андрій (1771 -1779-?).

БІЛОУСІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Товстоліс Павло (?-1669-1681.09.-ран.1690), Ярошевицький Іван Федорович, Затиркевич Юрій Васильович (?-1690-?), Товстоліс Андрій Павлович (?-1694-?), Донець-Стефанович Клим (?-1696.03.-1699.06.-?), Красовський Михайло (бл .1700), Донець-Стефанович Клим (?-1710.06.-?), Єрещенко Тиміш (1724.12, нак.), Товстоліс Олефір (?-1725-?), Богун Кирило (1723.10., нак.), Товстоліс Іван Андрійович (1725, за сотника), Корсак Василь Степанович (?-1728.12.-1734-?), Товстоліс Андрій (1732, нак.), Булавка Іван (?-1737-?), Маленський Дем'ян (?-1740-1750), (1751, вакансія; править Іван Ярошевич), Дубовик Григорій (1752-1759), Дзвонкевич Георгій Васильович (1759.7.01.-1767), Товстоліс Семен (1767, нак.), Корсун Василь, Красовський Василь Дмитрович (1773-1782).

ОТАМАНИ: Пясецький Федір Гаврилович (1763-1775), Шихуцький Яків (1775-1779-?).

ПИСАРІ: Сенчук Петро (?-1733-?), Кольницький (?-1741-?), Щербина Семен (?-1746), Пясецький Федір Гаврилович (1747.03.-1763), Шрамковський Іван (1766-?), Отрошенко Михайло (1773.21.02.-1773-?), Мякотін Андрій (1778-1779-?).

ОСАВУЛИ: Степанович Іван (?-1724-1725-?), Лещенко Іван (?-1737-?), Фесько (?-1741-?), Приступа-Присталовський Олексій (?-1746-?), Охрименко Ничипір (1746-1766), Красовський Павло (1766-1772), Красовський Василь Дмитрович (1768-1771), Росовський Ничипір (1772-1779-?).

ХОРУНЖІ: Собчук Петро (?-1737-?), Розсоха Максим (?-1741-?), Гломозда Іван (?-1743-?), Розсоха Максим (?-1746-?), Приступа-Присталовський Олексій (?-1747-?), Кундан Микита (1766-?), Козаков Онисим (1772-1779-?), Розсоха (?-1781-?).

МЕНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Дорошенко Онисим Максимович (?-1649-1651.9.05.-?), Перегуда (1651, нак.), Данилович Степан (?-1654-?), Сахновський Василь (?-1662-?), Пилипенко Михайло (?-1669.04.-?), Лисенко Іван Якович (?-1669.04.-?), Дорошенко Федір Ониськович (?-1671-?), Корсун Роман (?-1672.02.-?), Левченко Тарас (?-1672.03.), Дорошенко Федір Ониськович (1672.03.-1677.16.12.-?), Габриєль, Леонтійович Іван (?-1681.08.-?), Крупинський Овсій (?-1683.03.-?), Павловський Павло (?-1783.07.-?), Курський (Курка, Курочка) Іван Леонтійович (?-1685.09.-1696.02.-?), Стефанович Федір (1693.05., нак.), Сахновський Гнат Васильович (?-1700.01.-1719.01.-?), Гуринович Кузьма (1700, нак.), Сахновський Іван Гнатович (?-1723-1739.30.01.), Богдановський (1735.02., нак.), Самойленко Кирило (1737, нак.), Сахновський Яким Іванович (1739-1742), Дейнека Костя (1741, нак.), Кузьминський Григорій Сидорович (1742.14.12.-1753), Сахновський Павло Петрович (1753.07.-1770), Селиванович Костянтин (1770-1782).

ОТАМАНИ: Сахновський Василь (?-1677-?), Стефанович Федір (?-1696-?), Курський Григорій Іванович (?-1700.12.-1702-?), Павлович Захар (?-1725-1732-?), Павлович Василь (?-1739-?), Оникійович Кирило (?-1743-?), Павловський Василь (?-1753), Климович Іван (1754-?), Омелета Яків (1772-1779-?).

ПИСАРІ: Мартинович Семен (?-1654-?), Ісаєвич Ничипір (?-1725-1726-?), Лободовський Михайло (?-1743-1746-?), Романовський Гнат (1760.9.03.-1778), Омелета Данило Якович (1778-1782).

ОСАВУЛИ: Найденовський Богдан (?-1654-?), Войченко Хома (?-1725-?), Дейнека Костянтин (?-1739-1746-?), Корнієвський Прокіп (1769-1772), Якименко Василь (1773-1779-?).

ХОРУНЖІ: Богданов Прокіп (?-1654-?), Омелюта Євстафій (?-1739-?), Омелета Юхим (?-1743-1746-?), Омелета (?-1768), Корнієвський Прокіп (1768-1769), Падалка Трохим (1773-1779-?).

ПОНОРНИЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Коваленко Данило Степанович (?-1654.01.-?), Ходко Матвій (?-1657-?), Лихаренко (?-1660.03.-?), Шабалтасний, Ковтуненко Федір (?-1669.02.-1672.06.-?), Свириденко Василь (?-1674.11.-1678), Ковтуненко Федір (1678-?), Костомаха Андрій Нестерович (?-1682-1685-?), (Савицький) Ничипір Савич (?-1693.01.-1723), Савицький (Савенко) Тихін Ничипорович (1723.11.01.-1737), Савицький Костянтин Тихонович (1737-1738), Савицький (Савенко) Федір Ничипорович (1723, нак.),

Максимович Василь Дмитрович (1738-1741), Брежинський Олександр (1741-1761), Григорович Василь (1743, нак.), Брежинський Богдан Олександрович (1761.28.09.-1772), Брежинський Петро Олександрович (1772.31.12.-1781.1.12.).

ОТАМАНИ: Самійло (?-1751-?), Холодовський Павло (?-1766-?), Оболонський Федір (1772-1775), Ходот Семен (1775-1779-?).

ПИСАРІ: Миколайович Михайло (?-1725-?), Романович Яків (?-1739-1746-?), Петровський Григорій (?-1751-?), Рудницький (?-1765-?), Осадчий Стефан (1771.19.09.-1775), Хоменко Григорій (1775-1779-?).

ОСАВУЛИ: Кирилович Прокіп (?-1725-?), Китян Іван (?-1737-?), Жадков Кирило (?-1739-1743-?), Савицький Григорій Тихонович (?-1751-?), Рудницький, Бобрин Кирило (?-1746-?), Коструб Степан (1772-1779-?).

ХОРУНЖІ: Кафтановський Дем'ян (?-1706-?), Огієнко Роман (?-1725-?), Жуков Кирило (?-1737-?), Прищ Прокіп (?-1739-?), Заліський Аврам, Кузьминський Федір (?-1751-?), Дем'янович Давид (?-1743-1746-?), Ширай Костянтин (1775-1779-?).

СИНЯВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Дашевич (Дашевський) Овсій (?-1654-?), Юненко Степан Тарасович (?-1654-?), Борзненський Тихін (бл.1660), Борзненський Андрій Тихонович, Рубан Ілляш Аврамович (?-1661.12.-1662-?), Марченко Василь (?-1669-1686.08.-?), Стефанович Яків (раніше 1690), Княгницький Іван Прокопович (?-1690-?), Грущенко Василь (?-1691.22.07.-?), Міщенко Василь Михайлович (?-1694.05.-1696.01.-?), Долматович Федір Стефанович (?-1700.01.-1703-?), Устинович Тихін (?-1711.03.-?), Свідерський Яким (раніше 1723), Свириденко Василь (раніше 1723), Полоницький Андрій Олександрович (1723.8.02.-1753.3.03.), Татарин Павло (1733.02., нак.), Бородуха Максим Федорович (1743, нак.), Петрович Петро (1743-1744, нак.), Петрункевич Степан Опанасович (1753.12.03.-1774.7.07.), Жуковський Максим (1774-1782).

ОТАМАНИ: Татарин Павло (?-1725), Троян Омелян (1725-?) Бородуха Максим (?-1743-?), Каменецький Федір (1764-1779-?).

ПИСАРІ: Гаврилович Андрій (?-1654-?), Струтинський Данило (?-1731.04.-?), Тимошевський Антін (?-1739-1746-?), Дроздовський Омелян (1762.20.12.-1779-?).

ОСАВУЛИ: Рубаник Іван (?-1654-?), Кобиляков Яків (?-1737-1746-?), Шульгин Олексій Данилович (1768-1770), Матис Іван (1777-1779-?).

ХОРУНЖІ: Мелентійович Ничипір (?-1654-?), Киценко Федір (?-1725-?), Беливенко Андрій (?-1737-?), Борисов Опанас (?-1739-1746-?), Шульгин Данило Самійлович, Шульгин Олексій Данилович (1762-1768), Борисов Іван, Демидів Павло (1777-1779-?).

СТОЛЕНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Марченко Пилип (?-1669-1680-?), Басличенко Григорій (?-1688-?), Романович Сава (?-1696-?), Марченко Пилип (?-1697-1698.06.), Гаврилович Юсухно (1698-?), Семенович Юхим (?-1705-?), Бобир Роман (?-1707-?), Селецький Осип Семенович (?-1709.31.03.-1726), Бобир Іван Данилович (1728.21.10.-1754), Стефан Михайлович (1741, нак.), Купчинський Тиміш (1741, нак.), Бобир Роман Іванович (1754.2.04.-1769.13.12.), Бобир Іван Романович (1770.30.04.-1779.23.01.).

ОТАМАНИ: Клименко Герасим (?-1666-?), Губрій Іван (?-1725-?), Пестюк Микита, Городиський Іван Васильович (1772.26.02.-1780).

ПИСАРІ: Загальський Іван (?-1725-?), Семенович Павло (?-1739-?), Семенович Павло (?-1746-?), Городиський Іван (1763-1772), Головня Михайло (1772-1779-?), Страховський Дмитро (1783).

ОСАВУЛІ: Маценко Семен (?-1725-?), Левтас Стефан (?-1737-1739-?), Верех Григорій (?-1738-?), Половець Іван (?-1741-?), Гутор Максим (?-1743-1746-?).

ХОРУНЖІ: Одересенко Іван (?-1725-?), Губрій Василь (?-1737-?), Іван (?-1738-?), Севський Клим (?-1739-1746-?), Охрименко Олексій (1772-1779-?).

СЛАБИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Домонтович Іван Михайлович (?-1659.08.-10.-?), Іванів Агей (?-1669.02.-?), Утвенко Іван Пархомович (?-1672.05.-1677.02.-?), Іванович Агей (1677-?), Тризна Іван Хомич (?-1687-1701-?), Гуневич Михайло (?-1710.06.-1711.05.-?), Філоненко Семен Михайлович (1713, 1723, 1725 нак.; 1724-1735, повний), Філоненко Стефан Михайлович (1735-1741), Тризна Микола Іванович (1725, нак.), Яків Іванович (1727, нак.), Купчинський Тиміш (1741-1742, нак.), Стефан Михайлович (1741, нак.), Купчинський Тиміш (1742-1743), Левандовський Самійло Михайлович (1743.29.06.-1760.04.-?), Будлянський Трохим Йосипович (?-1761.01.-1771), Тризна Петро Андрійович (1771-1782).

ОТАМАНИ: Левененко Григорій (?-1755-?), Миткевич Яким (1763.15.02.-1773-?).

ПИСАРІ: Петличний Іван (?-1739-1743-?), Малафеев Борис (1754, за писаря), Чернявський Григорій (?-1755-?), Савицький Євдоким, Данилович Осип (1759-1776), Поздняков Трохим (1776-1779-?).

ОСАВУЛІ: Мянчук Сидір (?-1725-?), Верех Григорій (?-1737-?), Верех Кузьма (?-1739-1743-?), Дундарь Василь (?-1755-?).

ХОРУНЖІ: Ланкович Герасим (?-1724-1725-?), Паливода Іван (?-1737-1743-?), Євдаченко Кузьма (?-1755-?).

СОСНИЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Жураківський Михайло (?-1649-?), Красовський Іван (?-1651.10.-?), Філонович Сава (?-1654.01.-?), Галенко Дем'ян (?-1656-?), Омеляненко Василь (?-1657-1660.05.-1662.04.-?), Павленко Семен (?-1662.09.-?), Скидан Яків (?-1663.07.-?), полковник наказний сосницький), Холод Федір (?-1668-?, полковник наказний сосницький), Тищенко Андрій (?-1669.02.-?), Литовченко Микита Ничипорович (?-1670.08.-1672), Беличенко Федір (1672), Зорченко Степан Тимофійович (?-1672.05.-1676.05.-?), Дорошенко Андрій Дорофійович (?-1677-?), Крачевський Павло (?-1677.28.12.-1685-?), Литовченко Микита Ничипорович (1684.01.-1684.09. нак.), Дорошенко Андрій Дорофійович (?-1689-1692), Дорошенко Іван Андрійович (1692-1694-?), Омеляненко Семен Васильович (?-1696.12.-?), Дорошенко Іван Андрійович (?-1699-1704.12.-?), Дорошенко Василь Андрійович (?-1707.08.-?), Сангурський Павло Омелянович (1707-1709), Омеляненко Семен Васильович (?-1710-?), Сангурський Павло Омелянович (1711), Башкирець Остап Стефанович (?-1712-?), Каневський-Оболенський Василь Іванович (?-1714-1718), Дорошенко Василь Андрійович (?-1718.08.-?) Каневський-Оболенський Василь Іванович (?-1719.07.-?), Сангурський Павло Омелянович (1719-1721-?), Дорошенко Василь Андрійович (?-

1723.02.), Сангурський Павло Омелянович (1723.02.-1727.06.-?, у 1723-1724 рр. – наказний чернігівський полковник в Астраханському низовому поході, ?-1728.10.-1734.05.-?), Запорожченко Остап Петрович (1717, 1722, 1724, нак.), Гаврилович Кирило (1723, нак.), Петрункевич Опанас (1724, нак.), Ломиковський Павло Іванович (б.т., тримав сотенне правління ?-1735.06.-1737), Омеляненко Леонтій (1737, нак.), Полетановський Павло (1738-1750), Поручко Григорій (1738, нак.), Можчуров Іван (1739, нак.), Івасенко Левко (1741, нак.), Ярошевич Іван (1747-1749, нак.), Йосип Гаврилович (значковий товариш, правив 1751.04.), Шафонський (Шатило) Филімон Йосипович (1751.22.07.-1754), Лисянський Іван (1754-1760), Шафонський (Шатило) Филімон Йосипович (1760-1765), Дорошенко Василь (значковий товариш, 1763, 1764 нак.), Петровський Григорій (значковий товариш, правив 1764), Тихонович Павло (1765.05, за сотника), Шишка Йосип (1765.12.-1668), Станіславський Омелян (1768-1771), Лисянський Петро Іванович (1771.04-1779).

ОТАМАНИ: Свириденко Тиміш (?-1663.07.-?), Бельченко Федір (?-1670-1672.03.-?), Кириєнко Максим, Дмитро Остапович (?-1677.28.12.-?), Ляшко Іван (?-1678-?), Тишина Андрій (?-1679.09.-1680.14.06.-?), Гладушенко Роман (?-1684.04.-1685.03.-?), Парфенович Опанас (?-1691.07.-?), Крестянович Опанас (1692.10.), Денисович Омелян (?-1696-1697.01.-?), Огонь Павло (?-1698-?), Івасенко Дорош (?-1705.01.-?), Омелянович Семен Васильович (?-1707.02.-1708-?), Дубовик Сава (?-1707.12.-1710.08.-?), Стефан Романович (1712, 1718), Стрижевський Опанас (1714), Запорожченко Остап (1717, нак.), Івасенко Василь (?-1724.12-1725-?), Омеляненко Леонтій (?-1727.02.-?), Башкирець Остап Стефанович (1728), Запорожець Остап (1728-1729.10.), Хоменко Федір (1730-1735), Івасенко Павло (1736-?), Волковський Василь (1734-1738, нак.), Поручка Григорій (1738-?), Івасенко Павло (?-1739-?), Івасенко Леонтій (1740), Можчуров Іван (?-1741-1744-?), Слишевський Прокіп (1747-1748, 1752-1753, 1755-1768-?), Павловський Іван (1750-1755-?), Коленко (?-1767-?), Сербинович Семен (1772.17.02.-1779-?).

ПИСАРІ: Найденовський Семен (?-1654-?), Трушевський Іван (?-1724.12.-1731-?), Павловський Іван (?-1738), Школьний Дмитро (1738-1740-?), Станіславський Омелян Степанович (?-1741-1744-?, 1749-1752-?, 1755.12-1763), Петровський Григорій (?-1748, 1753-1755.12.), Якимович Ярема (1764.18.02.-1775), Ковалевський Іван (1775-1779).

ОСАВУЛІ: Носовський Софрон (?-1654-?), Костирка Мартин (?-1725-?), Івасенко Павло (?-1732-?), Чинчик Василь (?-1738-1739-?), Авраменко Сидір (1740), Хоменко Павло (?-1741-1757-?), Хоменко Андрій (?-1761-1767), Івасенко Михайло (1767-1777), Максименко Павло Олексійович (1777-1779-?).

ХОРУНЖІ: Тимофійович Овсій (?-1654-?), Поручка Григорій (?-1725-?, ?-1737-?), Хоменко Григорій (1738), Масалій Василь (1739), Можчуров Іван (1739-1740), Авраменко Сидір Михайлович (?-1741-1746-?), Івасенко Федір (1747-1768), Івасенко Степан (1768-1774), Мосалій Кирило (1772-1779).

БРАГИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Моругий (?-1651.04.-?), Лучниковський Захар (?-1654-?).

БРАГИНСЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Кизим (?-1648-?), Горкуша (?-1648.09-12.-?), Макгера Юрій (?-1649.04.-06.-?), Голота Григорій (?-1649.06.-07.-?).

ЛОЇВСЬКА СОТНЯ

НІЖИНСЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Шумейко Прокіп (?-1648.07.-1650.08.), Борсук (1649, весна), Лихвиненко Василь (1650), Сухиня Лук'ян (1650.11.08.-1651.03.-?), Шумейко Прокіп (?-1651.01.-?, нак.), Золотаренко Іван Ничипорович (?-1652.07.-1655.11.-?), Золотаренко Тиміш Оникійович (1654.02.-10., нак.), Носенко Іван (1654.02., нак.), Каторжний Роман (1654.10., нак.), Золотаренко Василь Ничипорович (1655.05., нак.), Кобиляцький Григорій (1655, 1656, нак.), Золотаренко Василь Ничипорович (?-1656.02.), Гуляницький Григорій (1656.03.-1657-?), Креховецький Іван Томашович (?-1656.05.-1657.06.-?, нак.), Гуляницький Іван (?-1657.10.-?), Кобиляцький Григорій (?-1658.11.-?, нак.), Гуляницький Григорій (?-1657-1659.07.), Золотаренко Василь Ничипорович (1659.07.-1663.07.), Рославець Петро Іванович (1660.03., нак.), Завадовський Федір (1660.03., нак.), Абрамович Іван (1660, нак.), Романовський-Ракушка Роман Ониськович (1660.10.-1660.12., нак.), Мозиря Іван (полковник піхотний ніжинський: ?-1661.07.-?), Кімбар Марко Маркович (1662.04., нак.), Завадовський Федір Петрович (1662.07., нак.), Бут Левко (1662.07., нак.), Гвинтовка Матвій Микитович (1663.07.-1667.03.-?), Ігнатович Василь (1663.07., нак.), Кобиляцький Григорій (1665.04., нак.), Романовський-Ракушка Роман Ониськович (1665.09., нак.), Мартинович Артем (1667.10.-1668.01.-?), Соха (?-1668.8.06.), Сірко Іван (1668.06.-?), Рябуха Матвій Юрійович (?-1668.19.08.-?), Мартинович Артем (?-1668.12.-?), Золотаренко Євстафій Васильович (?-1669-?), Уманець Пилип Іванович (?-1669.02.-1674.28.02.-?), Шендюх Матвій Михайлович (1671, нак.), Ігуменський Василь (1672, нак.), Бут Левко (1674.02., нак.), Борсук Марко Іванович (?-1674.09.-1677.08.-?), Журахівський Яків (?-1678.03.-1685.02.-?), Ігуменський Василь (1678.08., нак.), Непрак Ярема Яхневич (?-1687.07.), Забіла Степан Петрович (1687.07.-1694), Довгалевський Микита Олексійович (1691, нак.), Шендюх Матвій (1691, нак.), Кандиба Федір Андрійович (1693.03., нак.), Обидовський Іван Павлович (1695-1701), Тарасевич Авакум (1697.08., нак.), Жураховський Лук'ян Якович (1701-1718.05.-?), Довгалевський Микита Олексійович (1711, нак.), Толстой Петро Петрович (1719-1727.15.05.), Костенецький Григорій (1721, нак.), Хрущев Іван Семенович (1727.8.06./1727.13.10.-1740), Романовський Григорій (1727, нак.), Шрамченко Леонтій (1732, нак.), Дроздовський Василь (1739, нак.), управляли (1740): Дем'ян Рубець, Федір Костенецький, Яків Шаула, Іван Римша; управляли (1741): Петро Іскрицький, Яків Троцький, ван Савич, Божич Іван (1742.17.01.-1746), Кочубей Семен Васильович (1746.29.03.-1751), Розумовський Петро Іванович (1753.19.01.-1771), Жураховський Андрій Якович (1772-1774, нак; 1774-1782).

ОБОЗНІ ПОЛКОВІ

Рябуха Іван (?-1655.05.-1659-?), Кобиляцький Григорій (?-1663-?), Рябуха Матвій Матвій (?-1669-?), Підкупний Гаврило Тимофійович (?-1674.22.03.), Рябуха Матвій Матвій (1674-1676.02.-?), Гордецький Іван Семенович (?-1681.03.-1684.04.-

?), Шендюх Матвій Михайлович (?-1685-?), Непрак Ярема Яхневич (після 1685), Шендюх Матвій Михайлович (?-1694.12.-1695.06.-?), Кандиба Федір Андрійович (1698-1701.06.-?), Шрамченко Леонтій (?-1709.03.-1730), Величковський Іван Васильович (1731-1738), Танський Михайло Михайлович (1739.01.-1746), Грановський Леонтій Микитович (1746.20.12.-1752), Сердюков Юрій (1769-1771), Кадигроб Василь Тимофійович (1771.5.07.-1782.14.11.).

ПОЛКОВА АРТИЛЕРІЯ

ОТАМАНИ: Ногорний Микита (?-1760-?).

ОСАВУЛІ: Романенко Іван (1661).

ХОРУНЖІ: Никитенко (?-1781-?), Полонський Ничипір, Борсук Іван Павлович (?-1783-?).

СУДДІ ПОЛКОВІ

Нестеренко (Буток) Іван (?-1654.08.-1655.06.-?), Сухопаренко Самійло (?-1656-1657.9.05.-?), Ракушка-Романовський Роман Ониськович (? -1659.09.-?), Сидорович Макар (?-1663-?), Завадський Федір Петрович (?-1666.01.-1678.06.-?), Ігуменський Іван Стефанович (?-1682.07.-1683-?), Васильович Андрій (ран.1688), Борсук Марко Іванович (?-1688.05.-1693.07.-?), Максимович Дмитро (?-бл.1690-?), Ігуменський Василь Стефанович (?-1691-1694), Васильович Андрій (1693, нак.), Борсук Марко Іванович (1694-?), Жураковський Лук'ян Якович (?-1699-1707.08.-?), Лазаревич Роман Лазаревич (1710-1726), Левицький Мойсей Костянтинівич (1720-1734), Забіла Михайло Тарасович (1727-1729), Чуйкевич Семен Васильович (1730-1734), Грановський Леонтій (1734.24.11.-1746.20.12.), Кулаковський Василь Петрович (1746.20.12.-1769), Княжиковський-Базилевич Петро Васильович (1772-1779).

ПИСАРІ СУДУ ПОЛКОВОГО

Шенявський Іван (?-1656-?), Стасевич Іван (?-1768-?).

ПИСАРІ ПОЛКОВІ

Григорович Роман (?-1655.06.-?), Шенявський Іван (?-1657.04.-?), Шийкевич Захар (?-1660.03.-?), Рачинський Павло Михайлович (?-1661-?), Криницький Федір Михайлович (?-1663.07.-?), Олексійович Ничипір (1663.08.), Самойлович Петро, Рачинський Павло Михайлович (?-1666-?), Биховець Іван Трохимович (?-1668.07.-?), Рачинський Павло Михайлович (?-1669.02.-1676.07.-?), Самусь, Дорошевич Іван (?-1681-?), Максимович Дмитро (?-1682-?), Завадський Осип Федорович (?-1682.07.-?), Курганій Іван (?-1683.03.-?), Завадський Осип Федорович (?-1684.06.-1686-?), Завадський Федір (?-1689.08.-?), Максимович Дмитро (?-1692.02.-?), Пироцький Іван Васильович (?-1694-1695.04.-?), Максимович Дмитро (?-1695-?), Пироцький Іван Васильович (?-1696.04.-1697.12.-?), Пашко, Максимович Дмитро (?-1706.06.-?), Ярошевицький Федір (?-1708), Забіла Михайло Тарасович (1708-1710), Завадський Осип Федорович (?-1709-?), Кужчич Іван Ананійович (1714-1718.09.-?), Мавольський Федір (?-1720-?), Мینیцький Павло (1722.5.11.-1726.28.01.), Грановський Леонтій (1726-1734.24.11.), Ренчків Василь (1734), Кужчич Іван Тимофійович (?-1735.09.-1738-?), Кулаковський Василь Петрович (1739.23.03.-1746.20.12.), Сорока Лев (1746.20.12.-1754.3.02.), Почека Яків Максимович (1754.8.03.-1767), (?-1772), Княжиковський-Базилевич Петро Васильович (1768-1770), Карпинський Степан (?-1772-?), Уманець Іван (1777-1779), Романовський Іван

Миколайович (?-1779-?), Лазаревич Роман (1782-1783).

СТАРШІ ПОЛКОВІ КАНЦЕЛЯРИСТИ: Сомчевський Семен (?-1745-?), Січкарьов (?-1765).

ПОЛКОВІ ОСАВУЛИ

Волковський Кіндрат (?-1653.12.-?), Григорович Іван (?-1654-?), Пилип (?-1654.08.-?), Мазниченко Конон (?-1657.05.-?), Бут Леонтій (?-1660.02.-?), Килдей Павло (Боженок) (?-1661.07.-1663), Григоріїв Семен (?-1661.07.-?), (Шумейко?) Василь Ігнатович (?-1665-1666.10.-?), Парпур Гнат (?-1669.02.-1672.05.-?), Гнилозуб Хома Михайлович (1675.12-1677.05.-?), Шпаковський Григорій (?-1676.02.-?), Миклашевський Михайло Андрійович (1679-1682), Непада Авакум Тарасович (1681-1689.11.-?), Толочко Гаврило (?-1688.10.-?), Воленко Давид (?-1690-?), Якимович Корній (?-1691.03.-?), Березницький, Жураковський Лук'ян (?-1694.01.-?), Забіла Михайло Тарасович (1696-1708), Федченко Григорій (?-1700-?), Головня Ничипір, Тарасевич Осип Авакумович (?-1705-1715.09.), Романовський Григорій Петрович (?-1714-1717), Левицький Мойсей Костянтинович (1718.1.12.-1734.05.-ран.1734.11.), Моргацький Іван (?-1727-?), Вишинський Петро (?-1729-?), Філіпович Григорій (?-1729-?), Борсук Федір Андрійович (2-й; 1734-1737), Володьковський Андрій Васильович (1734.3.11.-1744.22.09.), Костенецький Опанас Іванович (1745-1754), Соханський Антін (1740), Долинський Григорій Карпович (1745.23.09.-1762), Костенецький Степан Матвійович (1738.27.04.-1751), Почека Яків Максимович (1751.3.06.-1754.8.03.), Александрович Федір Васильович (?-1750-?), Тарасевич Яків (1754.2.03.-1767.06.-?), Боровик Євтихій (1760), Занькевич Микола Андрійович (1762.7.11.-1767.06.-?), Григорович Дмитро (1767.06.-1767.07.-?), Кулаковський Кирило (?-1767-?), Тарасевич Данило Євстафійович (1768-1772), Кониський Іван Осипович (1772.30.07-1780), Александрович Іван Васильович (?-1770), Михайловський-Левицький Федір Михайлович (1770-1775), Коробка Іван (?-1775.02.-?), Омелянович Григорій (1775-1779), Приймаків Пилип (?-1779-?), Павловський Олексій (1779.7.06-?), Костенецький Осип (?-1780-?), Григоровський Іван (?-1780-?).

ПОЛКОВІ ХОРУНЖІ

Волковський Кіндрат (?-1655.06.-?), Семенович Оникій (?-1661.08.-?), Сафронів Дмитро (?-1665-1666-?), Вакуленко Кас'ян Степанович (?-1666-?, прапорщик), Сергійович Роман (?-1669-1670-?), Ігуменський Василь Стефанович (?-1672-1678-?), Костенецький Григорій Назарович (?-1672-1674.15.02.-?), Ходневич Гаврило (?-1673.03.-?), Борсук Тиміш (1674-1685), Зеленко Іван Євграфович (?-1682.07.-1685-?), Глуховський Павло, Парпур Гнат, Малюга Андрій Петрович, Чекановський Григорій, Борсук Тиміш (?-1692.02.-?), Забіла Юрій Тарасович (1692.04.-1701), Яновський-Ортовський Іван (?-1700-?), Борсук Максим (1701-?), Борсук Яків Маркович (?-1701.05.-?), Забіла Юрій Тарасович (?-1702.04.-1709.08.-?), Фененко Федір Власович (?-1710-?), Дмитрашко (ран.1712), Левицький Мойсей Костянтинович (?-1711.05.-1718), Величковський Іван Васильович (1714-1734), Левицький Іван Костянтинович (1718-1738), Уманець Василь Семенович (?-1734.12.-1738-?), Вітковський Яків (1738-?), Грива Василь Кирилович (1740-1760), Зубківський Павло (1743.18.10.-1751), Клецун Петро Іванович (1753-1782), Кадигроб Василь Тимофійович (1761.31.12.-1771.5.07.), Яновський Іван,

Армашевський Іван Павлович (?-1767-?), Каневський Федір (?-1767-?), Болбинський Кіндрат (1773.4.05.-1780-?), Адасовський Прокіп Іванович (1772.12.02.-1781), Грановський Томаш (1781-1782).

ПОЛКОВІ СОТНІ

СОТНИКИ: Гомоля Гапон, Шкода Федір (?-1653.06.-?), Бердичевський Михайло (?-1655-?), Золотаренко Тиміш Онікійович (?-1656.04.-?), Бердичевський Михайло (1656-?), Сопел Опанас (?-1657.06.-?), Завадський Федір (?-1658.04.-?), Бут Леонтій (?-1658-?), Кобиляцький Григорій (?-1659.09.-?), Шматович Іван Миколайович (?-1659.12.-1660.01.-?), Аврамович Ілля (?-1660.03.-?), Пилипенко Ілля (?-1661.04.-1663.08.-?), Гаркушка Григорій (?-1662.03.-?), Осташка Герасим (?-1663-?), Косинський Іван (?-1666.01.-?), Немчич Матвій Мартинович (?-1665-?), Самойлович Яків (?-1668.01.-?), Голуб Костянтин Іванович (?-1669.02.-?), Немчич Матвій Мартинович (при Ігнатовичі), Пилипенко Ілля (?-1672-?), Мелентійович Сергій (?-1674-?), Ігуменський Василь Степанович (?-1693-?), Журахівський Лук'ян Якович (?-1699-1701-?), Легкобит Сидір (1699, 1701, нак.), Павельченко Іван (?-1703.06.-?), Стасенко Василь (1725, нак.), Борсук Григорій (1730, нак.).

I ПОЛКОВА СОТНЯ

СОТНИКИ: Завадський Фесько (?-1649-?), Цюпка Павло (?-1673.03.-?), Гнилозубенко Семен Хомич, Вакуленко Касян Степанович (?-1676.02.-1682-?), Трушенко Григорій Якович (?-1682.07.-?), Завадський Йосип Федорович, Пироцький Іван Васильович (?-1700.02.-1725-?), Вертневський (?-1729), Тарасевич Євстафій Осипович (1729.5.01.-1738), Лозицький Пантелеймон (1736, нак.), Левицький Опанас Мойсейович (1739.23.02.-1761.13.10.), Корж Грицько (1739, нак.), Левицький Степан Опанасович (1761.13.10.-1770.31.03.), Панютін (1771-?) .

ОТАМАНИ: Юхименко Кіндрат (?-1725-?), Пшеничний (1737, обозний сотенний), Микитченко Іван (?-1746-?), Богдановський (?-1769-?).

ПИСАРІ: Мачун Захар (?-1737-?), Дегровський Василь (?-1746-?), Криневич Степан (?-1769-?).

ОСАВУЛІ: Семенович Василь (?-1736-1737), Велентей Роман (1737-?), Тетеря Павло (?-1746-?), Савич (?-1769-?).

ХОРУНЖІ: Білиловець Роман (?-1736-1737-?), Антоненко Федір (?-1746-?), Никубенко Прокіп (?-1769-?).

II ПОЛКОВА СОТНЯ

СОТНИКИ: Красножон Григорій (?-1649-?), Ракушка-Романовський Роман Ониськович (Новоміський: ?-1658.04.-1663), Ненада Авакум Тарасович (Новоміський: ?-1672.05.-1676.02.), Борсук Тиміш Іванович (1676.02.-раніше 1682.07.), Толочко Гаврило (Новоміський: ?-1682.07.-?), Павелченко Григорій (Новоміський ; ?-1694-?), Борсук Артем Маркович (1713.01.-1719.07.-?), Гуденко Лаврін (?-1723-?), Борсук Іван (1723, 1730, нак.), Біляк Леонтій Пилипович (1725.08., нак.; ?-1726.06.-1732), Семєка Іван (1733, нак.), Голян Іван (нак.), Магерівський Леонтій Іванович (1732.7.10.-1741), Буряченко Василь (1736, 1739, нак.), Кулаковський Кирило Петрович (1741-1763.31.12.), Володьковський Яків Андрійович (1763.12.11.-1782.17.10.), Ольховський Микола (1769).

ОТАМАНИ: Іващенко Іван (?-1725-?), Євтушенко Прокіп (?-1732-?), Жмака Лук'ян (?-1746-?), Рутковський Іван (?-1769-?).

ПИСАРІ: Борсук Дмитро (?-1730-?), Тишкевич Давид (?-1746-?), Марчевський Степан Опанасович (1751.2.01.-1764), Риленок Матвій (?-1769-?)

ОСАВУЛІ: Самойленко Микита (?-1737-?), Стороженко Іван (?-1746-?), Гриневич Федір (?-1769-?).

ХОРУНЖІ: Ярмоленко Андрій (?-1732-?), Гавриловський Назар (?-1736-?), Кресан Конон (?-1737-?), Кресан Юхим (?-1746-?), Гриценко Дмитро (?-1769-?)

ІІІ ПОЛКОВА СОТНЯ

СОТНИКИ: Нагорний Іван (?-1649-?), Борсук Марко Іванович (?-1672-?), Романовський Григорій Петрович (1707-1736), Мурашка Микита (1726, нак.), Романовський Григорій Іванович (1736-1751), Романовський Петро Григорович (1751.3.02.-1753.15.06.), Лахневич Григорій Іванович (1753.15.06. -1782.19.06.).

ОТАМАНИ: Соляник Петро (?-1725-1736), Козир Михайло (1737-1746-?).

ПИСАРІ: Краснолуцький Петро (?-1736-?), Савич Степан (?-1737-?), Мирославський Назар (?-1746-?), Явровський Олександр (?-1768-1769-?).

ОСАВУЛІ: Бородаєнко Федір (?-1736-?), Козир Михайло (1737), Сивий Гнат (?-1746-?), Кошель Матвій (?-1754-?), Силич Тиміш Федорович (1782.16.05.-?), Кучинський Іван (?-1769-?).

ХОРУНЖІ: Роговець Демид (?-1736-1746-?), Опанасенко Василь (1737), Нестеренко Остап (?-1769-?).

ІV ПОЛКОВА СОТНЯ

(1648-1649-?), (1757-1782)

СОТНИКИ: Кобилецький Григорій (?-1649-?), Каневський Стефан (1758-1759), Виридарський Олексій Максимович (1759.1.08.-1764), Сердюков Юрій (1764-1769), Романовський Василь Петрович (1769.26.02-1782.4.04).

ОТАМАНИ: Шкляревич Іван (?-1762.05.-1769-?), Панченко Іван (1775-1782).

ПИСАРІ: Панченко Іван (1768-1775).

ОСАВУЛІ: Кочерга Петро (?-1769-?).

ХОРУНЖІ: Матвій (?-1769-?).

V ПОЛКОВА СОТНЯ

СОТНИКИ: Борсук Іван (?-1649-1654-?).

ОТАМАНИ ГОРОДОВІ НІЖИНСЬКІ

Бережецький Прокіп (?-1648-?), Шпаковський Марко (?-1654.06.-1655.02.-?), Кобилецький Григорій (?-1657.04.-1657.05.-?), Шматович Іван (?-1662.05.-1663.07.), Іванович Кіндрат (?-1665.09.-?), Борсук Марко (?-1666.08.-?), Бут Леонтій (?-1671.11.-?), Ігуменський Василь (?-1674.04.-1674.05.-?), Васильович Дацько (?-1676.02.-?), Шашченко Дмитро (?-1678-?), Маркович Леонтій (?-1682.07.-1684.06.-ран.1686), Іванович Степан (?-1691.03.-?), Ненада Авакум Тарасевич (?-1694-1697-?), Беляк Пилип (?-1702.08.-1707.08.-?), Шендюх Іосиф Матвійович (1715.09.-1719.03.-?), Голюк Іван (1719.06.-1720.11.), Богданович Василь (?-1724-1732-?), Мойсейович Сава (?-1734.05.-1736.05.-?), Фомицький Семен (раніше 1763), Козлевський Григорій (1741.07.-1752.07.), Володьковський Яків (1759, нак.), Кустовський Семен Петрович (?-1760-1767).

БЕРЕЗІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Підгайний Семен (1654)

ОСАВУЛІ: Поливотченко Лука (1654), Куницин Андрій (1654)

ХОРУНЖІ: Михайлів Назар (1654)

ВЕРКІЇВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Косинський (Колибаба) Іван Семенович (?-1649.1.10.-1654-?), Чекановський Федір (1659), Горячка Юсько Ничипорович (?-1665-1666-?), Косинський Іван Семенович (?-1671.02.-1672-?), Чекановський Григорій Федорович (?-1682.07.-?), Зимницький (Мороз) Самійло Опанасович (1692-1709), Зимницький (-Самойлович) Павло Самойлович (1714-1732), Зимницький (Мороз) Самійло Опанасович (1725, нак.), Адасовський Іван Адамович (1733-1738.8.07.), Яблонівський Олексій (1733, нак.), Мина Григорій (1737, нак.), Армашевський Іван Павлович (1739-1761.9.09.), Армашевський Сидір Іванович (1761.9.09.-1766), Виридарський Іван (1770-1777), Армашевський Сидір Іванович (1777-1781.1.09.)

ОТАМАНИ: Гарачка Юсько (?-1682.07.-?), Боярка Іван (?-1692.05.-?), Боярка Григорій (1692-1694-?), Бутенко Михайло (?-1706.11.-?), Герасименко Ілля (?-1725-?), Легедза Герасим (?-1736-?), Саливонов Тиміш (?-1738-?).

ПИСАРІ: Квятицький Григорій (ран. 1738), Гаврилей Ілля (?-1738-?).

ОСАВУЛІ: Сидоренко Конон (?-1736-?), Іванський Василь (?-1738-?).

ХОРУНЖІ: Мина Григорій (?-1736-?).

МРИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Завадський (Мринський) Фесько (?-1649-1659.09.-?), Якимович Козьма (?-1672-?), Урсул (Грек) Іван, Глуховський Григорій (?-1662-?), Завадський Костянтин Федорович, Якимович Хома (?-1675.03.-04.-?), Завадський Юсько Федорович (?-1676.02.-?), Якимович Хома (?-1678.06.-?), Васильович Іван (?-1682.12.-?), Федорович Григорій (?-1693-1694-?), Великий Семен, Хоминський, Тарасевич Федір Авакумович (1700-1738), Аверко Яким (1721, нак.), Хоменко Максим (1722, 1736, нак.), Тарасевич Іван Федорович (1738-1752), Жураковський Сидір Онуфрійович (1752.4.01.-1781.10.08.).

ОТАМАНИ: Кирилович Гордій (?-1675.04.-?), Кузьменко Іван (Зюзько) (?-1682.12.-?), Коханенко Григорій (?-1693-1694-?), Зюзько Кіндрат (?-1712.04.-1713.05.-?), Бруханця Федір (?-1721.03.-?), Бережний Іван (?-1725-?), Рогуля Федір (?-1727-?), Сушко Андрій (?-1738-1746-?), Чекан Роман (1763.22.05.-1772-?).

ПИСАРІ: Кущинський Петро (?-1736-?), Кохан Іван (?-1738-?), Правошийний Василь (?-1746-?), Галуза Яків Прокопович, Шум Йосип (1771.4.04.-1772-?), Шум Олексій Олександрович (?-1775-1781).

ОСАВУЛІ: Павлюченко Олефір (?-1738-?), Горбачевський Іван (?-1746-?), Погорілко Кузьма, Сава (1771.22.05.-1772-?).

ХОРУНЖІ: Лукашенко Андрій (?-1738-?), Калитенко Федір (?-1746-?), Чекан Роман (1762.2.03.-1763.22.05.), Чекан Яків (1763-1764), Марченко Степан (1764.15.02.-1772), Марченко Микита Онисимович (1772.1.05.-1774), Марченко Микита (1774-1778).

ІВАНГОРОДСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Дорошенко Ониско (?-1649-1651-?), Радиминський Лесько (?-1654-?), (можливо, Оринка Іван), Билдич Федір, Малюга Федір Степанович (?-1669.03.-1670-?), Іванович Демко (?-1672-?), Малюга Федір Степанович (?-1676.02.-1697.05.-?), Лучченко Василь Дмитрович (1701.16.04.-?), Лучченко Дмитро Стефанович (?-1705.04.-?), Лучченко Василь Дмитрович (1715.2.06.-1725-?), Леонтійович Гнат (1719, нак.), Борсук Матвій (1725, нак.), Безпалій Андрій (1728-1736.08.-?), Лучченко Василь Дмитрович (1734, 1735, нак.), Кониський Матвій Григорович (1737-1759), Романенко Андрій (1738, нак.), Григоровський Іван (1766-1779), Забіла Іван Карпович (1779.21.04.-1782.14.06.).

ОТАМАНИ: Гонтаренко Данило (?-1682.07.-?), Білошенко Степан (?-1693-1694-?), Рибка Тиміш (?-1705.06.-?), Леонтійович Гнат (?-1719-?), Кривоніс Пилип (?-1721-?), Гладкий Яків (?-1725-?), Давидович Антін (?-1736-1746-?), Давидович Іван (1738), Струков Іван (?-1749-1769-?), Апостольський Федір.

ПИСАРІ: Курганський Микола (?-1721-?), Козаченко Іван (?-1732-?), Малюга Сава (?-1736-1738-?), Сандаровський Федір (?-1746-?), Апостольський Федір (?-1769-?), Клименко Гаврило (1766-1782).

ОСАВУЛИ: Юрійович Василь (?-1654-?), Поганяйло Пархом (?-1654-?), Мітла Федір (?-1736-1737-?), Сивтак Федір (?-1738-?), Малюга (?-1746-?), Пайдетов Семен (?-1769-?).

ХОРУНЖІ: Белмачевський Михайло (?-1654-?), Россошка Іван (?-1737-?), Малюга Дмитро (?-1736-1759), Малюга Іван (1759.25.09.-1773), Бібик Іван.

БОРЗНЯНСЬКА СОТНЯ

БОРЗНЯНСЬКІ ПОЛКОВНИКИ

Небаба Мартин, наказний полковник борзнянський, почепівський та інших місць (?-1648-1649.10.-?), а від нього наказний борзнянський Забіла Петро Михайлович (?-1649.06.-1651.07.-?), Куриленко Левко (?-1651.08.-?), піхотний борзнянський полковник Курбацький Самійло (?-1655.02.-1655.07.-?), Забіла Петро Михайлович (?-1655.08.-?).

СОТНИКИ: Мельник Пилип (?-1649-?), Забіла Петро Михайлович (?-1654-1662), Проскуренко Григорій (?-1669), Забіла Тарас Петрович (1669-1672.03.-?), Забіла Степан Петрович (?-1674-1677), Забіла Тарас Петрович (1677-?), Забіла Василь Петрович (?-1680.01.-1686.05.-?), Красовський Іван (1686.05., нак.), Забіла Юрій Тарасович (ран.1689), Забіла Тарас Тарасович (?-1689.09.-1709.09.-?), Макарович Петро (1697.07., 1700.11., нак.), Козаченко Семен (1705.09., нак.), Забіла Михайло Тарасович (1710-1727), Кленотовський Федір (1713.08., нак.), Білич Андрій (1722, 1726, нак.), Забіла Тиміш Костянтинівич (1716, нак.), Забіла Пантелеймон Михайлович (1729.5.01.-1757), Богатирський Герасим (1730, нак.), Грек Михайло (?-1734.10.04., нак.), Забіла Микола (1734.10.04.-1736-?, нак.), Вороновський Олексій (1737, нак.), Рудавський Павло (1737, 1738, нак.), Нагорний Герасим (1738, нак.), Забіла Кирило Васильович (?-1758.08.-1759.20.11.), 1-ї сотні: Шишкевич Іван Іванович (?-1760.09.-1769), Риба Микола Степанович (1770-1782), Забіла Федір Карпович (1782.14.06.-1782), 2-ї сотні: Виридарський Олексій Максимович (?-1762-1772.8.12.), Панюта Семен (?-1780-1782).

ОТАМАНИ: Забіла Костянтин Михайлович (?-1666.01.-1683.07.-?), Козаченко Семен (1676.06., нак.), Тихій Іван Наумович (?-1686.05.-?), Макарович Петро (?-1689.03.-1694.11.-?), Кругляк Іван (?-1696.06.-1697.03.), Козаченко Семен (1697.03.-?), Тихій Іван Наумович (?-1697.06.-1702.04.-?), Ярмошенко Іван (?-1704.05.-1705.09.-?), Грекович Іван (?-1709.08.-?), Забіла Тиміш Костянтинович (?-1712.08.-1713.01.-?), Грекович Іван (?-1713.04.-1714.-?), Клекотовський Федір (1714, нак.; ?-1717.04.-?), Грекович Іван (?-1718-1721-?), Білич Андрій (?-1722.05.-?), Ярмуш Василь (Іванович ?) (?-1722.12.-?), Білич Андрій (?-1725-1726.08.-?), Ярмуш Василь (?-1727.12.-?), Забіла Микола Тимофійович (?-1729.08.-?), Богатирський Герасим (?-1730.01.-?), Забіла Микола Тимофійович (?-1732.02.-?), Грековський Михайло (?-1733.11.-?), Богатирський Герасим (?-1734.10.-?), Забіла Микола Тимофійович (?-1734.12.-1736.-?), Нагорний Герасим (1737-нак., ?-1738.05.-?), Рудавський Павло (?-1737.05.-1741.12.-?), Канарейка Гнат (1738, нак.), Бакало Василь (1739, 1742, нак.), Тичина Семен (?-1744-1747.02.-?), Грековський Михайло Іванович (?-1748.01.-1749.-?), Рудавський Павло (?-1751-1753.05.-?), Темранський Яким (1-ї; ?-1758.09.-1764.07.-?), Комашинський Олександр (2-ї; ?-1762-?), Черняковський Іван (1-ї; ?-1765-1771), Тимофійович Василь (2-ї; ?-1767-?), Бондаревський Іван (?-1785-?).

ПИСАРІ: Мельник Василь (?-1654-?), Щербина Василь (?-1722-?), Новик Леонтій (?-1725-?), Грековський Михайло Іванович (?-1729-?), Годорський Василь (?-1730-1735-?), Андрієвський Іван (?-1737-1747-?), Коробка Трохим Іванович (1749-1759), Тичина Андрій (1-ї; ?-1762-1774), Кривошея Яким (2-ї; ?-1762-1767-?), Лагодина Трохим (?-1769-?).

ОСАВУЛІ: Іванович Олексій (?-1654-?), Трубенко Левко (?-1654-?), Горбач Іван (?-1725-?), Круглик Іван (?-1737-?), Шеверня Яків (?-1746-?), Шеверня Давид (1-ї; 1747-1764-?), Коненко Григорій (?-1756.19.07.), Безлюдний Василь Ярофійович (2-ї; ?-1762-1767-?), Ярмуш Йосип (1-ї; ?-1767-1775-?) Блоха Іван (1-ї; ?-1769-?), Кобець Павло (2-ї; ?-1769-?).

ХОРУНЖІ: Савич Ярмола (?-1654-?), Савенко Прокіп (?-1737-?), Кривошия Павло (?-1746-1747-?), Ярмуш Йосип (1-ї; ?-1762-1765-?), Хоменко Данило (1-ї; ?-1767-?), Василенко Федір Олексійович (2-ї; ?-1762-1767-?), Обелець Степан (1-ї; ?-1769-?), Орендар Василь (2-ї; ?-1769-?), Андрущенко (2-ї; ?-1781-?), Шаповаленко Костянтин (?-1785-?).

ПРОХОРИВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Хоменко Григорій (?-1672-?), Глущенко Григорій (?-1676.02.-1682.07.-?), Борсук Гнат Іванович (?-1693-1694-?), Забіла Тиміш Костянтинович (?-1701-1704.02.-?), Борсук Матвій (?-1725-?), Григорович Семен Прокопович (1727-1728, нак.), Григорович Григорій Григорович (1736, нак.), Григорович Семен Прокопович (1728-1739), Яценко Павло (1738, нак.), Борсук Іван (1739, нак.), Григорович Дмитро Семенович (1740-1766), Григорович Григорій Дмитрович (1766-1782).

ОТАМАНИ: Кондратенко Іван (?-1682.07.-?), Цирковський Юсько (?-1725-?), Самойленко Тиміш (?-1736-?), Коломійченко Яків (?-1738-?), Хміль Павло (?-1746-?), Британенко Павло (?-1753-?), Ходоровський Павло (?-1766-1769-?).

ПИСАРІ: Власковський Павло, Шостак Ілля Андрійович (1737-1739), Дворецький Іван (?-1746-?), Виридарський Іван (?-1753-?), Чикало Йосип (?-1769-?), Самойлович Федір.

ОСАВУЛИ: Нейник Данило (?-1746-?), Ярмаков Андрій (?-1769-?).

ХОРУНЖІ: Даценко Павло (?-1738-?), Пританенко Павло (?-1746-?), Самойлович Омелян Іванович, Коштур Степан (?-1769-?), Самойлович Федір (1781-1783).

БАТУРИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Шохов Іван Матвійович (1648), Окша Степан (?-1649-1651.9.05. - ?), Мішуренко Сава Михайлович (?-1654.01.-1659.09.-?), Зражевський Кирило (полковник батуринський: ?-1659.09.-?), Костонський Федір (полковник наказний батуринський: ?-1661.02.-?), Мішура Сава Михайлович (?-1661.10.-1662.09.-?; полковник наказний батуринський: ?-1661.12.-?), Гнилозубенко Хома Михайлович (?-1664.03.-?), Коровка-Вольський Григорій Карпович (?-1669.02.-1672.11.05.-?), Бутович Іван Богданович (?-1672.28.09.-?), Болдаковський Василь Семенович (?-1673-?), Дніпрянський Ярема Андрійович (?-1675.06.-1689), Сухина Іван Костянтинович (1679.07., нак.), Нестеренко Дмитро (1689-1708), Шульга Михайло (раніше 1728), Затиркевич Дмитро (1697, нак.), Бутко Леонтій, Остафій, Фіалковський Іван, Яковенко Григорій (?-1710.06.-1712.01.-?), Троцький Іаан Григорович, Долинський (Сучченко) Яків Іванович (?-1713.01.-1713.09.), Стожок Федір Данилович (1713.15.09.-1732.9.05.), Долинський Яків Іванович. (1716.01., нак.), Стовпець Василь (1720, нак.), Прийма Федір (1718, 1722, нак.), Козловський Павло (1725, нак.), Григорович Олексій (1727, нак.), Костенецький Іван Григорович (1732.16.07.-1734.14.05.), Степанович Прокоп (1738, нак.), Демидовський Олексій (1735-1736, нак.; 1743-1745, нак.), Кулаковський Кирило Петрович (1741-1750), Стожок Дмитро Климович (1750.6.04.-1773), Смяловський Микита Якович (1773-1782).

ОТАМАНИ: Попович Ярема (?-1654-?), Іванович Андрій (?-1664.03.-?), Білик Федір (?-1676.05.-?), Хрисанхович Гордій (?-1679.06.-1702.05.-?), Мочульський Федір (?-1703.02.-1708.11.), Харевський Данило, Гордійович (Гордієнко) Іван (?-1712.01.-1713.04.-?), Забіла Микола (?-1715.06.-?), Прийма Федір (?-1716.01.-1728.01.-?), Мотуз Петро (1715, 1720, нак.), Стовпець Василь (1716, нак.), Хрисанхович Гордій (1719.02., нак.), Міняйло Прокіп Степанович (?-1734.11.-?), Рижій Осип Іванович (?-1738.05.-1756), сотенний: Порохонський Федір (?-1758-1763-?), Косач Василь (?-1769-?), Башицький (?-1781-?).

ПИСАРІ: Петров Іван (?-1654-?), Іванович Наум (?-1659.09.-?), Рижій Юсько Іванович (?-1718.05.-1732.01.-?), Корташ Захар (?-1738-?), Стефановський Михайло, Стефановський Стефан Михайлович, Попенченко Петро (1755-1765), Жолодковський Антон (?-1769-?), Чорнуха (?-1775-?), Мелаєвський Захар (?-1781-?), Галайба Іван (?-1781-?), Слюзнін Іван Костянтинович (1783-1784.20.12).

ОСАВУЛИ: Мочульський Семен (?-1654-?), Русак Григорій (?-1725-1726-?), Крас Степан (?-1737-?), Муха Василь (?-1737-?), Стефанович Терешко (?-1738-?), Острозький Мойсей (?-1757-?), Башицький Дмитро (?-1769-?), Данкевич.

ХОРУНЖІ: Проценко Влас (?-1654-?), Хрисанхович Опанас (?-1680-?), Занко Іван (?-1725-?), Харевський Іван (?-1737-1738-?), Слюзнін Костянтин Петрович, Сущенко Микола (?-1767-1769-?).

БАХМАЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Білоцерківець Панько Омелянович (?-1649-?), Тищенко Павло Семенович (?-1654.01.-?), Гродецький Іван Семенович (?-1661-?), Тищенко Павло Семенович (?-1662.10.-1666-?), Гродецький Іван Семенович (?-1669.02.-?), Пащенко Яків (?-1672-?), Білоцерківець Михайло Омелянович (?-1676-?), Біляк Федір Леонтійович (?-1682.07.-?), (можливо, Страшний Данило, раніше 1689), Романович Степан (1695-1700), Савицький Самійло (1700-?), Гелега Степан (?-1709), Боровський Семен (1709-1710), Троцький Кирило Трохимович (1710-1713), Боровський Семен (1716-1722), Галищенко Андрій (1722-1723), Налетовський Данило (1723-1727, нак.), Покотило Василь (1728-1743), Покотило Кирило (1731, нак.), Риба Тиміш (1733, нак.), Страшний Василь Данилович (1737, нак.), Поповський Іван (1736, нак.), Покотило Яків (1737, 1738, 1742, нак.), Барановський Андрій Іванович (1743.14.08.-1752), Забіла Кирило Васильович (1752-1757.12.), Янович Михайло (1757.12.12.-1783.7.11.), Хильчевський Тиміш Іванович (1768, нак.).

ОТАМАНИ: Шульганенко Конон (?-1682.07.-?), Шульганенко Гордій (?-1705.01.-?), Лященко Лаврін (?-1712-?), Арменич Григорій (?-1718.03.-?), Маценко Кирило (?-1725-?), Гмира Тиміш (?-1730.04.-?), Лященко Лаврін (?-1731.06.-?), Лященко Кирило (?-1732-1733.08.-?), Пористий Семен (?-1741.05.-?), Плюта Дмитро (?-1745-1746-?), Корецький Карпо (?-1757-?), Хильчевський Іван Євстафійович (?-1762-1767), Пористий Іван (?-1781-?).

ПИСАРІ: Дубнієвич Федір (?-1719-?), Яновський Петро (?-1726.08.-1728.06.-?), Влосковський Петро (?-1730-?), Яновський Петро (1736, за писара; ?-1738-?), Максимів Іван (?-1746-?), Круглик Семен (?-1759.02.), Пористий (не Іван, раніше 1781).

ОСАВУЛИ: Поповський Іван (?-1732-1736-?), Янчин Федір (?-1746-?), Степан (?-1781-?).

ХОРУНЖІ: Семененко Іван (?-1732-?), Бридкий Гордій (?-1746-?).

ШАПОВАЛІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Курбацький Самійло (?-1654.01.-1659.05.-1663-?), Павло Павлович (1664-1670), Петро Павлович (?-1672.03.-?), Надточій Карпо (?-1673-?), Небаба Андрій Мартинович (?-1676.02.-?), Сидоренко Василь (?-1682.07.-?), Небаба Андрій Мартинович (?-1694-1700-?), Небаба Василь (?-1717-?), Купчинський Андрій, Небаба Іван (1724, 1725, нак.), Купчинський Федір Васильович (1727.01.-?), Чуйкевич Григорій (?-1732), Лазкевич Кирило Олексійович (1727, нак.), Величковський Омелян Васильович (1732.31.05.-1738.8.07.), Вороновський Олексій (1736, нак.), Кулаківський Василь Петрович (1738.22.11.-1739.16.03.), Сохацький Максим Петрович (1739-1761), Сохацький Антін Максимович (1750, нак; повний: 1761.04.-?), Сохацький Семен (?-1769-1779), Псьол Петро Григорович (1779-1782).

ОТАМАНИ: Матюшенко Гаврило (?-1652.07.-?), Карпенко Микита (?-1693-1694-?), Клименко Гаврило (раніше 1695), Головань Стефан Михайлович, Стахора Федір (?-1725-?), Дубина Павло (?-1732-?), Ковенко Андрій (Лаврін) (?-1732-?), Матюшенко Пилип (?-1734-?), Надточ Стефан (?-1736-?), Ященко Кирило (?-1738-?), Стеценко Григорій (?-1746-?), Буланій Федір (?-1758-?), Антоновський Іван (?-1760-?), Силич Федір (?-1767-1769-?), Стеценко Григорій (?-1770), Охримовський Онисим

Якович (?-1774-?)

ОСАВУЛИ: Кузьма Романів (?-1654-?), Ласун Тиміш, Надточій Степан (1732), Пилип (1737), Матюшенко Пилип (?-1738-1746-?), Головань Н Степанович, Павленко Максим (?-1769-?)

ПИСАРІ: Шилов Яків, Шрамко Роман (?-1732-?), Вороновський Олексій (?-1736-?), Гонтаревський Іван (?-1760-?), Тичина Юхим (?-1769-?).

ХОРУНЖІ: Мойсей Прокопович (?-1654-?), Гащенко Гаврило (?-1732-?), Гавриленко Петро (?-1736-?), Орловський Роман (?-1746-?), Савченко Олексій (?-1762-?), Котов Григорій (?-1769-?).

ПОПІВСЬКА СОТНЯ

(1757-1782)

СОТНИКИ: Жила Іван (1757), Кленус Микола (1757.16.11.-1771), Богдановський Василь Петрович (1771.22.07.-1781.23.11.).

ОТАМАНИ: Скаловський Стефан (?-1758-?), Скаловський Семен (?-1766-1775), Баклан Михайло Іванович (1781), Острожський Федір (1782).

ПИСАРІ: Волховський Григорій (?-1766-?)

ОСАВУЛИ: Кривуня Микола Леонтійович.

ХОРУНЖІ: Забіяка Тиміш (?-1766-?).

КОНОТОПСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Рибальченко Іван (?-1649-?), Гриценко Павло (1652.02., нак.), Бистрицький Семен Михайлович (?-1654-1661-?), Скоробагатий Дмитро Михайлович (?-1661.10.-?), Шедлюх (Шевдюх?) Михайло (?-1663.10.-?), Нужний, Лисенко Лесько (?-1669.03.-?), Петренко Панько (Демко) (?-1671-1672.03.-?), Суховій Петро (?-1672.03.-?), Жданенко Іван (1672-1681), Кандиба Федір (1681-1689), Боровка Ярема, Божий Ярема, Деревицький Ілляш (1690, нак.), Кандиба Андрій Федорович (1698, нак.; повний: ?-1699.12.-1702.02.-?), Бистрицький Іван Семенович (?-1703-?), Романович Михайло (1700, нак.), Зимовець Семен (1700, нак.), Кандиба Андрій Федорович (?-1704-1707), Фіалковський Іван, Костенецький Григорій Назарович (1708-1716), Опанасович Данило (1709, 1713, нак.), Лизогуб Андрій Юхимович (1716-1719), Щербацький Федір Васильович, Костенецький Григорій Назарович (1719.6.07.-1727.9.12.), Костенецький Осип Григорович (1727.9.12.-1750), Лобода Пантелеймон Антонович (1734, нак.), Опанасович Данило (1735, нак.), Мурашка Василь (1737, нак.), Парпур Федір (1737, нак.), Нестерович Матвій (1737, нак.), Новохацький Іван (1738, нак.), Торанський Данило Тимофійович (1738, 1740, нак.), Костенецький Федір Осипович (1750.21.06., нак.; 1751.3.08.-1758-ран.1773), Колоша, Торанський Андрій Тимофійович (?-1781-1783)

ОТАМАНИ: Горбач Васько (?-1649.08.-1649.09.-?), Пивовар Семен Денисович (1649-1664-?), Панченко Герасим (1652.02., нак.), Лисенко Лесько (?-1669.01.-?), Санновський Іван Борисович (?-1672.03.-?), Тяжкоборенко Артем Григорович (?-1672.03.-1673.01.-?), Макуха Гнат (?-1676.06.-?), Тяжкоборенко Артем Григорович (?-1678.05.-?), Фень Андрійович (?-1678.05.-?), Клименко Гаврило (?-1679.02.-1681.03.), Деревицький Ілляш (1681.03.-1683.08.-?), Макуха Гнат (?-1688.12.-1700.11.-?), Опанасович Данило (?-1702.02.-1704.03.-?), Рябий Іван Олексійович (?-1705.02.-1718.05.-?), Лобода Стефан (?-1719.02.-1720.05.-?), Опанасович Данило (?-1721.07.-1721.12.-?), Лобода Стефан (?-1723.05.-1724.05.-?), Тихій Іван Наумович (?-1726-?),

Калачник Данило, Новохацький Іван (?-1732-1746), Лазаренко Іван (1734, нак.), Новохацький Данило (1735, нак.), Гордієнко Іван (нак.), Щерба Григорій (1737, нак.), Попелюха Григорій (1738, нак.), Канівець Мартин (1740, нак.), Лобода Пантелеймон Антонович (1746.01.-1750), Торянський Данило (1750-?), Вербицький Максим (?-1754-1763-?), Мартишка (1781).

ПИСАРІ: Бистрицький Семен Михайлович (?-1649.04.-1652.02.-?), Трохимович Родіон (?-1661-?), Григорієв Івашко (?-1672-?), Куницький Михайло (?-1674.02.-?), Вилянець Ярема (?-1680.02.-1681.03.-?), Куницький Михайло (?-1681.11.-1683.07.-?), Нестеренко Матвій (?-1700.06.-?), Фіалковський Іван (?-1704-?), Михайлів Степан (?-1736-?), Торанський Данило (?-1738-?), Яремів Іван (?-1746-?), Бібик Захар (?-1756-?), Терентієв Кузьма (?-1759-?), Козаченко Давид Григорович, Бібиков (?-1765-?).

ОСАВУЛИ: Зубко (?-1726.06.-?), Зубченко Лесько (1736), Карвах Каленик (?-1738-1746-?), Козаченко Давид Григорович, Кривуня Михайло (1767), Канівець (1781).

ХОРУНЖІ: Полонський Іван Матвійович, Лазаренко Василь (?-1725-1736), Парпур Федір Єремійович (1736-1759-?), Кіт Федір (?-1781-?).

ДВИЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Летошний Карпо (?-1649-?), Сухина (Сухмен?) Іван (?-1654.08.-?), Рогоза Демид (?-1660-?), Трикач (?-1664-?), Іванович Петро (?-1672-?), Шендюх Матвій Михайлович (?-1676.02.-1685.12.-?), Шендюх Осип Матвійович (?-1688.12.-?), Селецький Василь (?-1694-?), Шендюх Осип Матвійович (?-1703-1710.08.-?), Селецький Василь (?-1711.03.-1714), Селецький Яків Васильович (1714-1754), Княжицький Хома Хомич (1724, нак.), Кубраковський Григорій (1731, нак.), Сулимов Гнат (1733, нак.), Британ Гнат (1737, нак.), Селецький Лаврін Якович (1754-1764), Селецький Іван Якович (1764-1767), Забіла Володимир Пантелеймонович (1767-1782), Борсук Петро Матвійович (1775, нак.).

ОТАМАНИ: Шендюх Осип Матвійович (?-1694-?), Горгута Іван, Кубраковський Григорій (?-1736-1746-?), Осип (?-1769-?).

ПИСАРІ: Ястрембський Михайло (?-1685.12.-?), Армановський Павло (?-1694-?), Судральський Омелян (?-1725-1736-?), Шендюх Іван Леонтійович (?-1762-1767-?), Антоновський Павло (?-1769-?).

ОСАВУЛИ: Антонів Андрій (?-1746-?).

ХОРУНЖІ: Сергієнко Федір (?-1746-?), Нестеренко Павло (?-1769-?).

ОЛИШІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Пригара Іван (?-раніше 1665) Рубан Герасим (?-1668.08.-?), Пригара Іван (?-1672.05.-?), Кривий Семен (ран. 1676), Биховець-Супруненко Семен Софронович (?-1680-1682), Шрамченко Леонтій Іовович (1682-?), Непрак Ярема Яхневич (?-1685-?), Шрамченко Леонтій Іовович (?-1690-?), Непрак-Яхневич Антін Яремович, Шрамченко Леонтій Іовович (?-1693.06.-1709), Шрамченко Данило Леонтійович (1709-1727), Шрамченко Іван Леонтійович (1727.6.10.-1747.19.05.), Пригара Андрій Андрійович (1736, нак.), Шрамченко Василь Іванович (1747.19.05.-1773.26.06.), Солонина Іван (1767, нак.), Пригара Василь Андрійович (1771.19.05.-1781.10.08.).

ОТАМАНИ: Галуза Гаврило (?-1676.12.-1679-?), Столиця-Веруш Пилип (?-1681.03.-?), Лубко Сенько (?-1682-?), Прокопенко Федір (?-1693-1694-?), Пригара Роман (?-1700.03.-1708-?), Пригара Лук'ян (?-1711-?), Пригара Андрій (?-1714-1716-?), Пригара Лук'ян (?-1721-?), Усик Василь (?-1724-1726-?), Пригара Сава Андрійович, Пригара Андрій Андрійович (?-1727-?), Передерський Ничипір (1731), Петренко Микита (?-1734-?), Усик Василь (?-1736-?), Шрамченко Андрій, Передерський Ничипір (?-1744-1762-?), Степан (1768.30.08.-1772-?), Омельченко Іван Гнатович (1780.18.11.-1782).

ПИСАРІ: Чарнуцький Федір (?-1727-?), Григорович Матвій (?-1734-?), Хоменський Василь (?-1744-?), Григорович Матвій (?-1746-?), Хоменський Василь (?-1749 -1762-?), Роман (1769.19.02.-1772-?).

ОСАВУЛІ: Руденко Іван (?-1736-?), Пригара Іван (?-1734-1744-?), Городниченко Іван (?-1746-?), Котляревський (1780.7.12.-?), Миронович Стефан (1781.9.12.-?).

ХОРУНЖІ: Клименко Федір (?-1727-1736-?), Зорич Василь (?-1734-1754-?), Зорич Іван (1759-1773), Петренко Ничипір (1773.14.05.-1782).

ОЛЕНОВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Пивовар Мартин Софонович (?-1654-?), Скоропад Фесько (?-1657.29.04.-?),

ОТАМАНИ: Бурчак Наум (?-1657.29.04.-?).

ОСАВУЛІ: Довгопол Андрій (?-1654-?)

ПОНИРКІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Коваленко Данило Степанович (?-1654.01.-?).

ПИСАРІ: Корніїв Кирило (?-1654.01.-?).

ОСАВУЛІ: Гаврилів Іван (?-1654.01.-?).

ХОРУНЖІ: Семенів Михайло (?-1654.01.-?).

ПІДЛИПНЯНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Реба Василь Михайлович (?-1654-?).

ПИСАРІ: Іванов Леонтій (?-1654-?).

ОСАВУЛІ: Матвеев Іван (?-1654-?).

ХОРУНЖІ: Іванов Данило (?-1654-?).

ГОЛЮНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Журавський Сидір.

ОТАМАНИ: Сидоренко Корній (1781).

ПИСАРІ: Павленко Прокіп (1781).

ХОРУНЖІ: Ковалевський (?-1780)

ГЛУХІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Годун Юрко (?-1648.07.-1649.12.-?), Вейчик Сахно Федорович (?-1651.04.-?), Уманець Пилип Іванович (?-1653.12.-1658.03.-?), Мироновський Артем (?-1658.04.-?), Уманець Пилип Іванович (?-1658.05.-1661.05.-?), Чорній Семен Тарасович (1658.09., нак.), Уманець Василь Іванович (?-1661.10.-?), Черкашениця Василь (полковник глухівський: 1663-1664), Уманець Пилип Іванович (?-1664-1665-?), Жураковський Василь (?-1667-?), Уманець Пилип Іванович (?-1668.01.-?),

Жураковський Ясько Михайлович (?-1669.02.-09.-?), Рубан Данило Семенович (?-1671.12.-?), Жураковський Ясько Михайлович (?-1672.06.-1676.06.-?), Ялоцький Василь Федорович (?-1678.04.-1687.03.-?), Туранський-Григорович Олексій Михайлович (1687.07., нак.), Грудяка Кіндрат Пилипович (?-1688-1689.01.-?), Ялоцький Василь Федорович (?-1689.09.-1696.11.-?), Єфремович Євстафій, Туранський-Григорович Олексій Михайлович (?-1699.01.-1709), Хохленко Сава Якович (1701, 1704, нак.), Грудяка Кіндрат Пилипович (1703, нак.), Маркович Андрій Маркович (1709-1714), Мануйлович Іван (1714-1728.16.10.-?), Федорович Яким (1725, нак.), Омелянович Федір (1728, нак.; повний: ?-1729.10.-1732), Уманець Степан Семенович (1732-1737), Маньківський Матвій (1738.24.02.-1740.04.), Туранський Дем'ян Олексійович (1740.24.06.-1760.11.12.), Уманець Петро (Петрович?) (1760-1761), Уманець Семен Федорович (1760.9.12.-1767), Романовський Василь (1767, нак.), Славський Олександр Ілліч (1769-1782).

ОТАМАНИ: Іванович Леон (1648.07.), Білий Семен (1649.05.), Ус Василь (1655.12.), Кимбар Марко Маркович (раніше 1663), Заруцький Олексій (1668.12.), Рубан Данило Семенович (1669.01.), Бударовський Омелян Іванович (?-1669.09.-1675.03.-?), Миклашевський Михайло Андрійович (?-1675.07.-1676.02.-?), Шемшуковський Опанас Казимирович (Кузьмович) (?-1677.02.-?), Заруцький Олексій Богданович (?-1678.-?), Хохленко Сава Якович (?-1679-1684.12.-?), Туранський Олексій Михайлович (?-1685.04.-1687.02.-?), Ясликовський Гаврило (?-1689.01.-?), Туранський Олексій Михайлович (?-1689.09.-?), Карпека Семен Карпович (?-1691.11.-?), Грудяка Кіндрат Пилипович (1693-1694), Туранський Олексій Михайлович (?-1696.11.-?), Карпека Семен Карпович (?-1707-1709.-?), Уманець Семен Дем'янович, Хмельник Василь (?-1725.29.11.-?), Омелянович Федір (?-1727.8.07.-?), Уманець Степан Семенович (?-1730-1732), Туранський Дем'ян Олексійович (?-1737-1740.24.06.), Стожко Іван (1740-1741.-?), Кологривий Григорій (?-1746-1749.6.05), Янович Іван (1751-1760), Смодиревський Іван Дмитрович (?-1775-1781.-?).

ПИСАРІ: Ясликовський Гаврило (?-1676.02.-?), Туранський Олексій Михайлович (?-1681.08.-1684.05.-?), Омелянович Федір (?-1699-1721.9.11.-?), Матвійович Сава (?-1722.24.08.-?), Євстафійович Євстафій (?-1726.09.-1727.8.07.-?), Оболонський-Каневський Михайло Васильович (?-1729), Іван (?-1737.-?), Вилчик Федір (1746.12.-1750.08.), Уманець Василь Васильович (1751-1761), Уманець Семен Федорович (1755.9.02.-1760.9.12.), Мальчиновський Іван Лук'янович (?-1781.-?).

ОСАВУЛІ: Мартиненко Юсько (?-1676.02.-?), Розчиня Андрій (?-1681.09.-1682.-?), Винда Іван (?-1729), Олександр (1729.-?), Мальченко Григорій (1736-1740, в. о.), Фененко Федір (1737), Потапенко Андрій (?-1746-1748-1759.-?), Легкобит Степан, Філонович Іван (?-1769.-?), Сакевич Мойсей (?-1781.-?).

ХОРУНЖІ: Опанасович Павло (?-1676.02.-?), Богданович Іван Дем'янович (ран.1680), Мартинович Йосип (?-1681.11.-1682.07.-?), Нарбут Роман Павлович (?-1691.06.-?), Кириченко Артем Самойлович, Головка (?-1722.-?), Будицький Семен (?-1725.05.-?), Потапенко Кирило (?-1729.-?), Потапенко Василь (?-1737.-?), Малченко Григорій (?-1740-1748.-?), Божко Гнат Кузьмич, Філоненко (?-1765-1767.-?), Мальченко Василь (?-1769.-?).

КРОЛЕВЕЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Дуль Мисько (Михайло) Васильович (?-1650-?), Попович Федір Іванович (?-1654.03.-04.-?), Дуль Григорій Михайлович (?-1656.02.-?), Дуль Михайло Васильович (?-1656.09.-?), Дуль Григорій Михайлович (?-1658.06.-?), Дейнека Василь Якович (?-1661.08.-1662.02.-?), Юхимович Давид (1658.10., нак.; повний: ?-1662.07.-?), Дубовик Роман (1662.02., нак.), Андрійович Микита (1662.05., нак.), Якимович Данило (?-1662.10.-1663.02.-?), Стасенко Герасим (?-1663.09.-1666.01.), Гуляницький Кирило (полковник глухівський, 1664), Черкашинець Василь (полковник глухівський, 1664), Березняченко Омелян Андрійович (1663.08.-10., нак.), Юхимович Давид (1665.08., нак.), Ковденко Максим Антонович (1666.02.-03.-?), Якимович Данило (Пархоменко?) (?-1666.10.-?), Федорович Гнат (?-1667-?), Ковденко Максим Антонович (?-1667.03.-1668.05.-?), Дейнека (Яценко) Василь Якович (?-1669.03.-1672), Боярин Грицько (1668, 1670, нак.), Маковський Іван Миколайович (?-1675.7.01.-1679.03.-?), Огієнко Кіндрат Іванович (1680-?), Маковський Іван Миколайович (?-1681.07.-1707), Федорович Каленик (1682, 1683, 1684, 1691, 1693, 1694, нак.), Король Федір (1699, нак.), Стожок Федір Данилович (1703, нак.), Діаковський Іван Дмитрович (1708-1709), Стожок Федір Данилович (1709-1712), Данилович Степан (1710, 1711, нак.), Левицький Федір (1712.21.01.-06.), Шевченко-Федченко Пилип Федорович (1712, нак.), Маковський Яків Іванович (1712.11.-1713), Калиновський Захар Калістратович (1714), Бутурлим Андрій (?-1714.09.-1715.05.-?), Макаренко Федір Іванович (1714, нак.), Генваровський Костянтин Андрійович (1715-1719), Григорович Ярема (1715, нак.), Огієвський Павло Іванович (1720-1722.02.-?), Миколайович Василь (1721, 1722, нак.), Григорович Семен (1722, нак.), Шевченко-Федченко Пилип Федорович (1723, 1724, 1725, нак.), Генваровський Костянтин Андрійович (?-1724-1738.8.07.), Падалка Григорій (1725, нак.), Миколаєнко Василь (1726, нак.), Макаренко Опанас (1736, нак.), Лукашевич Михайло (1738-1741), Огієвський Григорій Павлович (1741-1763), Лучницький Іван (1764, нак.), Огієвський Максим Григорович (1763-1767), Коханья Федір (1767-1782).

ОТАМАНИ: Моковський Микола Михайлович (?-1654.01.-?), Михайлович Григорій (?-1654.06.-1654.11.-?), Семенович Ярмола (?-1655.01.-1655.05.-?), Харкович Михайло (?-1656.02.-1657.11.-?), Юхимович Давид (?-1657.11.-1658.01.-?), Чорнушенко Янко (?-1658.08.-?), Лучченко Митко (?-1661.08.), Дубовик Роман (?-1662.27.01.-1662.05.-?), Юхимович Давид (?-1662.05.-?), Попович Федір (?-1662.07.-?), Юхимович Давид (?-1662.10.-?), Васильович Терешко (?-1663.08.-?), Юхимович Давид (?-1663.11.-1664.04.-?), Яценко Василь (?-1664.09.-1665.06.-?), Прокопович Семен (1665.12., нак.), Петрович Василь (?-1665.08.-?), Бойченко Прокіп Степанович (?-1665.10.-1666.03.-?), Юхимович Давид (?-1666.08.-1666.10.), Яценко Василь (1666.10.-1667.10.-?), Мартинович Семен (?-1668.03.-?), Маковський Іван Миколайович (?-1669.12.-1670.10.-?), Юхимович Давид (?-1671.02.), Маковський Іван Миколайович (1671.02.-1671.07.), Мартинович Семен (1671.07.-?), Дубовик Роман Семенович (?-1674.01.-?), Макарович Іван (?-1675.03.-?), Дейнека Василь Якович (?-1676.02.-1676.05.), Лук'янович Остафій (1676.05.-?), Дейнека Василь Якович (?-1677.01.-?), Джуминський Максим (?-1677.11.-1678.06.-?), Макарович Іван (?-1679.03.-?), Федорович Каленик (?-1681.07.-?), Дубовик Роман (?-1681.09.-?), Федорович Каленик (?-1682.10.-1685.03.-?), Макарович Іван (?-1688.11.-1689.02.-?), Федорович

Каленик (?-1689.08.-1694.09.-?), Король Федір (?-1698.03.-1701.03.-?), Стожок Федір Данилович (?-1703.06.-1706.04.-?), Григорович Влас (?-1708.07.-?), Макаренко Федір Іванович (?-1710.02.-1714), Гриненко Ярема (1714, 1715, нак.), Макаренко Федір Іванович (?-1718.04.-?), Миколайович Василь (?-1721-1722-?), Ігнатович Антін (?-1723-?), Григорович Влас (?-1724-?), Дмитренко Влас (?-1724-?), Ігнатович Антін (?-1726.03.-?), Миколайович Василь (?-1729-?), Терещенко Гаврило (?-1730-?), Каменський Ілля (?-1731), Вечера Онисько (1731-?), Макаренко Опанас (?-1736-1741-?), Каменський Олексій (?-1746), Забуха-Огінський Іван (1746-1762-?), Забуха-Огінський Максим Іванович (?-1769-?).

ПИСАРІ: Михайлович Григорій (?-1654-?), Семенович Тиміш (?-1654-?), Грило Петро (?-1682-?), Огієнко Григорій Іванович (кін. XVII ст.), Дубневич Федір (?-1722-1723-?), Каменський Ілля (?-1730-?), Мосьцепанов Клим Корнійович (?-1735-1747-?), Зачепа Тиміш (раніше 1760), Сердюков Іван (?-1761-?), Білевич Іван (?-1769-?).

ОСАВУЛІ: Харитонович Михайло (?-1654-?), Стефанович Кіндрат (?-1676-?), Прокіп (?-1682-?), Кобизький Стефан (?-1746-?), Мажуга-Биковський Захар, Макаренко Олександр (?-1769-?).

ХОРУНЖІ: Савич Клим (?-1654-?), Ігнатович Василь (?-1676-?), Федорович Сава (?-1682-?), Стожок Федір Данилович (?-1694-?), Терещенко Гаврило (?-1715-?), Падалка Григорій (?-1722.08.-?), Хмельницький Іван (?-1724-1725-?), Макаренко Опанас (?-1729-?), Герасименко Гнат (?-1741-1746-?).

СПАСЬКА СОТНЯ

(?-1668-?)

ЯНПОЛЬСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Жураковський Василь Якович (?-1686-?), Дорошенко Василь Никонович (?-1689-?), Жураковський Григорій Якович (?-1690.07.-?), Жураковський Василь Якович (?-1695.09.-1696.07.-?), Перехрест Тарас Петрович, Верховець Іван Семенович (1717, 1723, 1725, на місці сотника), Каневський-Оболонський Михайло Васильович (?-1729.08.-1742), Косинський Василь Іванович (нак.), Каневський-Оболонський Степан Васильович (1742.19.07.-1759), Жовтобрюх Григорій Григорович (1759.14.07.-1773), Капустяний (1769, нак.), Уманець Василь Васильович (1773-1782).

ОТАМАНИ: Іванов Андрій (?-1690.07.-1696.07.), Лопата Карпо (?-1727-?), Мерецький Симон, Никонів-Дорошенко Іван Дорофійович (?-1742.07.-1758.08.-?), Спановський Василь Кирилович (1758-1769-?), Климченко Василь Захарович, Климченко Михайло Васильович, Харченко Павло (?-1781).

ПИСАРІ: Імшеницький Олександр (?-1746-?), Імшеницький Оверко Михайлович (?-1751-?), Спановський Василь Кирилович (?-1758), Тарасович Федір Григорович (?-1766), Билькевич Степан (?-1769-?).

ОСАВУЛІ: Мосцевський Петро (?-1746-?), Орловський Василь Степанович (?-1758-?), Хоришко Павло (?-1769), Климченко Михайло Васильович (1769-1773), Скобичевський Роман Григорович (?-1781-?).

ХОРУНЖІ: Малченко Григорій (?-1746-?), Дорошенко Федір Лаврінович, Лазаревич Яків (?-1769-?), Климченко Михайло Васильович (1769-1772), Лазаревич (?-1775).

КОРОПСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Ковалевський Ничипір (?-1658.09.-?), Черв'яченко Гордій (?-1659-?), Белиловець Іван (1661-1668.12.-?), Химич Федір (Фесько) Якович (?-1669.02.-1670), Мартинович Матвій (?-1672-?), Нестор Михайлович (?-1673.7.03.-?), Іванович Семен (?-1673.06.-1675.12.07.-?), Химич Федір Якович (?-1676-?), Іванович Семен (?-1677.8.03.-1678-?), Кичкаровський Іван (1678.03., нак), Довгеля Тихін Федорович (?-1681.27.07.-1686.01.-?), Кияшко Іван Герасимович (?-1687.10.-?), Довгеля Тихін Федорович (?-1688.27.03.-1692), Кононович Дем'ян Іванович (1692-1699.11.06.-?), Касьянович Василь (1696, нак.), Олексійович Юрій (1694, 1697, нак.), Соломка Федір Михайлович, Карпенко Логвин Федорович, Безносий Кіндрат (?-1708-?), Логвиненко Іван (?-1710.08.-1711-?), Кононович Дем'ян Іванович (?-1713), Пороховський Іван Федорович (1713-1725), Химич Пилип Трохимович (1725, нак.; ?-1727.01.-?, повний), Лихошерст Тихін (?-1727), Химич Григорій Трохимович (1728.8.01.-1736), Соломка Вакула (1734, нак.), Савченко Мойсей (нак.), Забіла Іван Михайлович (1740-1760), Христофоров Роман (1760-1770), Сидорський Микита (1770.30.04.-1781.10.08.).

ОТАМАНИ: Шух Федір (?-1670-?), Михайлович Нестор (?-1673.02.-1673.03.-?), Липський Степан (?-1673.06.-?), Романович Омелян (?-1674.01.-1674.28.11.-?), Кияшко Іван Герасимович (?-1676.02.-?), Іванович Семен (?-1676-?), Шух Федір (?-1676-?), Кичкаровський Іван (?-1677.03.-?), Липський Степан (?-1677.8.03.-1678.03.-?), Олексійович Юрій (?-1681.27.07.-?), Кичкаровський Іван (?-1682.07.-?), Олексійович Юрій (?-1684.20.10.-?), Ворожбит Федір (?-1686.01.-?), Касьянович Іван (?-1687.09.-?), Олексійович Юрій (?-1688.27.03.-?), Касьянович Василь (?-1692.05.), Химич Трохим (1692.06.-?), Семенович Омелян (?-1694.24.06.-?), Касьянович Василь (?-1695.28.08.-1696.30.08.-?), Семенович Омелян (?-1696.28.10.-1699.07.-?), Лихошерст Тихін (?-1706.05.-?), Пясецький Кіндрат (?-1713.09.-1717.17.04.-?), Ворожбит Опанас (?-1727-?), Соломка Вакула Федорович (?-1730.02.-?, ?-1734-?), Тупицький Петро (?-1731.11.03.-?), Аверський Григорій (?-1736-?), Бордаченко Яків Іванович (?-1740-1746-?), Навроцький Гаврило Ілліч (?-1769-?), Скляревський (?-1781-?).

ПИСАРІ: Григорович Герасим (?-1727-?), Соломка N (?-1736-?), Аверцій Григорій (?-1737-?), Петровський Іван (?-1746-?), Михайло, Стефан Михайлович, Паламарський Семен (?-1769-?), Соломка Трохим Іванович (1775.6.01.-1782).

ОСАВУЛИ: Лихошерст Гаврило (?-1737-?), Філіповський Петро (?-1746-?), Скибинський Василь (?-1769-?).

ХОРУНЖІ: Горбань Іван (?-1731-?), Ворожбит Опанас (?-1736-?), Соломка Стефан (?-1737-?), Горбань Опанас (?-1746-?), Захарієвський, Соломка Хома (?-1769-?).

РОЖДЕСТВЕНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Соколенко Нестор Савич (?-1654-?), Соколенко Степан Нестерович (Нестеренко Степан) (?-1669.02.-?), Сафонович Дмитро (?-1672-?), Ничипорович Юрій (?-1672-?).

ПИСАРІ: Ярофійович Федір (?-1654-?).

ОСАВУЛИ: Солонченко Клим (?-1654-?).

ХОРУНЖІ: Іванов Дмитро (?-1654-?).

НОВОМЛИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Васильович Лаврін (?-1654-?), Рачинський Павло Михайлович (1661-1668.02.-?), Євтушенко Іван (?-1669.02.-?), Рачинський Павло Михайлович (?-1669.11.-?), Матвієнко Ясько (?-1671-?), Рачинський Павло Михайлович (?-1672.03.-?), Федорович Степан (1672-1674-?), Степанович Кіндрат (?-1676.02.-04.-?), Матвієнко Ясько (?-1678-?), Круглик Антон, Саливонович Степан (?-1680.07.-1683.02.), Семенович Олексій (1683.02.-?), Семіяненко Дмитро, Троцький Григорій Трохимович, Самойлович Григорій (1688-1708), Шишкевич Григорій (1708-1722), Троцький Кирило Трохимович (1722.27.11.-1727), Шишкевич Іван Григорович (1728-1750), Моцарський Петро (1734, нак.), Метельський Леонтій (1736, 1737, нак.), Гордійович Захар (1737, 1738, 1742, нак.), Шишкевич Іван Іванович (1751-1773), Шишкевич Григорій Іванович (1767, нак.), Глушневський Осип Іванович (1774-1782).

ОТАМАНИ: Андрійович Олексій (?-1662.11.-1669.11.-?), Іванович Петро (?-1673.03.-?), Васильович Андрій (?-1676.04.-?), Іванович Петро (?-1680.07.-1683.02.), Ярмолайович Федір (1683.03.-?), Олексійович Василь (?-1686.06.-?), Олефірович Дем'ян (?-1696.01.-?), Троцький Кирило Трохимович (?-1699.08.-?), Яковенко Григорій (?-1701.09.-?), Залізник Василь (?-1710.06.-1713), Писаревський Іван Васильович (1713-1728), Лазкевич Терентій (?-1728.04.-1728.08.-?), Залізник Василь (?-1730.03.-1731.03.-?), Метельський Леонтій (?-1731.06.-?), Дмитренко Григорій, Троцький Федір Стефанович (?-1736-1746-раніше 1761), Плис, Чайковський Василь (?-1769-?), Попенченко Самійло Андрійович, Метельський Григорій Семенович (?-1775-?).

ОСАВУЛИ: Москаленко Андрій (?-1736-1746-?), Білецький Андрій (1737, за осавула), Пендюховський Гнат (?-1769-?).

ПИСАРІ: Шуба Юхим (?-1736-1738-?), Глушневський Іван (?-1746-1748-?), Горбачевський Іван (?-1769-?).

ХОРУНЖІ: Троцький Іван Ілліч (1735-1736), Варава Василь (?-1737-?), Троцький Іван Ілліч (?-1746-1747), Круглик Н Антонович, Дмитренко Йосип Григорович, Захаржевський Семен (?-1769-?).

ВОРОНІЖСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Супрун (?-1654-?), Сухман Іван Тимофійович (?-1665-?), Власович Василь (?-1667-?), Прокопович Сава (?-1669.01.-1687.03.-раніше 1687.09.), Крикун Андрій (1669.04., нак.), Безпалій Іван Семенович (1679.04., нак.), Харитонович Опанас (1687.03., нак.; повний: ?-1688.04.-1688.07.-?), Власович Михайло (1688.06., нак.), Дрозд Василь Якович (1687.05.; 1688.07; 1689.03.-1689.04; 1690, нак.), Гудович Павло, Лазаревич Роман Лазаревич (?-1689.03.-1709), Безпалій Іван Семенович (1689.05., нак.), Ніженець Степан (1690.04.-05., нак.), Шкуренко Семен Іванович (1696.06., нак.), Пилипенко Семен Опанасович (1697.07., нак.), Піскуненко Потап Назарович (1710-1715.29.12.-?), Кобець Роман (1713.06., нак.), Поплавський Іван (1715.10.; 1716, 1721, нак.), Слабей Іван, Холодович Іван Іванович (1716-1740), Кобець Роман (1719.11., нак.), Слабей Кирило Іванович (1721, 1725, нак.), Слабей Василь (1725, нак.), Холодович Степан (1724, 1725, нак.), Давидович Іван

Андрійович (1723, нак.), Федір (1737, нак.), Слабей Кирило Іванович (1737, нак.), Холодович Андрій Іванович (1740-1764), Богаєвський Микола Мойсейович (1764-1770), Хильчевський Тиміш Іванович (1770-1782).

ОТАМАНИ: Хундодій Семен (?-1669.06.), Лук'янович Харко (?-1670.07.-?), Крикун Олексій (?-1675.11.-?), Васильович Оксен (?-1676.02.-?), Крикун Олексій (?-1676.03.-?), Вернигора Василь (?-1679.04.-?), Крикун Олексій (?-1679.06.-?), Дрозд Василь Якович (?-1679.10.-1686.05.-?), Харитонович Опанас (?-1687.03.-?), Ніженець Степан (?-1688.03.-1688.04.-?), Коростишевський Іван (?-1688.03.-1688.07.-?), Харитонович Опанас (?-1688.12.-1689.09.), Дрозд Василь Якович (1689.10.-1695.07.-?), Кирилович Павло (1695.07., 1696.06., нак.), Пилипенко Семен Опанасович (?-1697.07.-?), Безпалій Іван Семенович (?-1698.05.-1703.11.-?), Пилипенко Семен Опанасович (?-1707.03.-1708.04.-?), Купчинський Григорій (?-1709.08.-1713.05.-?), Кобець Роман Михайлович (?-1710.03.-1718.03.-?), Купчинський Григорій (?-1724-?), Слабей Кирило (?-1724-?), Купчинський Василь (?-1737-?), Слабей Кирило Іванович (?-1739-1746-?), Александрович Василь (?-1748-?), Купчинський Григорій (?-1753-?), Александрович Василь (?-1756), Горкуша Семен (1756-1758-?), Куліш Іван (?-1762-?), Боровик Василь Опанасович (?-1769-?), Іванов Петро.

ПИСАРІ: Стружинський Іван Михайлович (?-1675.11.-1678.02.-?), Шкура Іван Степанович (?-1729.02.-?), Скирмановський Олександр (?-1736-?), Колодка Данило (1737, за писаря), Завадський Олександр (?-1745), Остачка Остап (?-1748-?), Кущанський (?-1762-?), Добрянський Федір (?-1769-?), Розтруханов Яків (ран.1775), Бельський (?-1775-?).

ОСАВУЛИ: Щербаненко Євтихій (?-1676.02.-?), Кирилович Павло (?-1695-1696-?), Криско Стефан (?-1746-1748-?), Онисимов Григорій Онисимович, Слабей Данило (?-1769-1773-?).

ХОРУНЖІ: Андрійович Михайло (?-1676.02.-?), Уласович Михайло (?-1679-?), Бугаєнко Костянтин Степанович (?-1710.20.03.-1721.07.-?), Бучит Юхим (1737, за хорунжого), Лебідь Стефан (?-1748-?), Шкура Василь Опанасович (?-1769-?).

ХОРОШЕОЗЕРСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Іванович Кіндрат (1669).

ЗАНЬКІВСЬКА СОТНЯ

(1757-1782)

СОТНИКИ: Лисянський Дем'ян

ОТАМАНИ: Адасовський Прокіп Іванович

НЕВСТАНОВЛЕНІ СОТНІ

СОТНИКИ: Матвій Юрійович (1665), Гнат Пархомович (1665), Тиміш Данилович (1665), Ілля Василенко (1665).

СТАРОДУБСЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Коровка Яків Карпович (?-1653; нак.), Пашко (1654, нак.), Рубан Опанас Яремович (1654.03., 1656 нак.), Семенович Андрій (1655.03., нак.), Обуйноженко Яків (1657, нак.), Золотаренко-Оникієнко Тиміш (1654.06., 1655.05., нак.), Яременко Михайло (1655, 1656, нак.), Рубець Михайло Іванович (1656, нак.), Гуляницький

Іван (1656,05., 1657.06.нак.), Йосипович Роман (1657.07., нак.), Рославець Петро Іванович (1659-1663), Рославець Овдій Іванович (1661.07., нак.) Петрович Прокіп (1661, нак.), Плотний Іван Якович (Терник Іван) (1663.07.-1665), Острианин Лесько Микитович (?-1665.17.03.-1667), Олексійович Тиміш (1665.04.-1665.05., нак., 1666.01.02., нак.), Рубець Михайло Іванович (?-1666-?, нак.), Небаба Михайло (1666-1667), Рославець Петро Іванович (?-1668.01.-1672.12.), Ігнатович (Шумейко) Сава (1672.12.-1673.03.), Рославець Петро Іванович (?-1673.11.-1676.06.), Дащенко Григорій (1672, нак.), Олексійович Тиміш (1673.04., 1676.06., нак.), Олексійович Тиміш (1676.28.07.-1678.07.), Рубець Михайло Іванович (1676, 1677, нак.), Мовчан Федір Лук'янович (?-1678.05.-1678.06.-?), Коровка-Вольський Григорій Карпович (?-1678.13.10.-1681.08.-?), Асауленко Гнат (1679, нак.), Мархоленко Михайло (1680, нак.), Самойлович Семен Іванович (?-1682.07.-1685.7.06.), Самойлович Яків Іванович (1685.07.-1687.07.), Олексійович Тиміш (1686, нак; 1687.07.-1689.08.), Мархаленко Михайло (1693.04., нак.), Улезько Тиміш Якович (1689.05., нак.), Миклашевський Михайло Андрійович (1689.07.-1700-ран.1702.02.), Завадовський Яків (1690.02., нак.), Колчевський Федір (1695, нак.), Чернолузький Микола Маркович (1692, нак.), Силенко Прокіп (1701, 1703-1704, нак.), Старосельський Григорій (1703, нак.), Завадовський Яків (1703.08., 1704.08-11. нак.), Миклашевський Михайло Андрійович (?-1705.02.-1706.03), Силенко Прокіп (1706-1707, нак.), Скоропадський Іван Ілліч (1706-1708), Полубинський Станіслав (1706.07., нак.), Соболевський Семен (1708, нак.), Силенко Прокіп (1708.03., нак.), Жоравка Лук'ян Іванович (1709-1719), Силенко Прокіп (1709, 1710, 1712, нак.), Рубець Ілля Іванович (1711, нак.), Чернолузький Іван Маркович (1719, 1722, нак.), Галецький Семен (1719, нак.), Лизогуб Яків (1721, нак.), Миклашевський Андрій Михайлович (1722, нак.), Бороздна Іван Лаврінович (1722, нак.), Корецький Петро (1722-1723, нак.), Березовський Семен (1723, нак.), Кокошкін Леонтій (1723.10.-1724), Пашков Ілля Іванович (1726.5.04.-1727), Бороздна Іван Лаврінович (1724, нак.), Миклашевський Степан Михайлович (1725, нак.), Миклашевський Андрій Михайлович (з 1729.11.10., нак.), правління: Єсимонтовський Опанас, Галецький Семен, Максимович Степан; Дуров Олександр Іванович (1730.10.-1734.3.05.), Радіщев Опанас Прокопович (1734-1741), Ханенко Михайло (1738, нак), Максимович Федір Дмитрович (1741.23.09.-1756.03.-?), Борсук Яким Якимович (1757.23.06.-1759), правління: Дублянський Олександр, Миклашевський Петро; Карнович Степан Юхимович (?-1762-?), князь Хованський Юрій Васильович (1763-1767), Миклашевський Михайло Андрійович (1769-1778, нак.), Завадовський Яків Васильович (1778-1782).

ОБОЗНІ ПОЛКОВІ

Дащенко Гаврило Федорович (?-1665.15.05.-1676.02.-?), Тимофійович Григорій (?-1678.12.-1683.01.-?), Яворський Стефан (?-1686-?), Дерев'янка Ісак Ярмолайович (?-1687.07.-?), Журман (Турченко) Дмитро Андрійович (?-1688.01.-1702.06.-?), Силенко Прокіп (?-1705.05.-1714), Іскра Захар Юрійович (1714-1721), Силенко Прокіп (1722-?), Галецький Семен Якович (1726, нак.), Косович Степан (1735, походний), Єсимонтовський Опанас Іванович (1728.16.01.-1738.04.-?), Ханенко Микола Данилович (1738-1740), Юркевич Григорій Трохимович (1741-1757.5.03.), Скорупа Павло Григорович (1756-1772), Рославець Василь Осипович (1772-1776), Лайкевич Кіндрат Павлович (1778-1782).

ПОЛКОВА АРТИЛЕРІЯ

ОТАМАНИ: Яхонов Григорій (?-1729-?)

ОСАВУЛИ: Прямиця Филимон, Прямиця Кіндрат Филимонович, Немирович-Данченко Григорій Микитович (?-1738), Кочержинський Степан (?-1747-?).

ХОРУНЖІ: Колос (?-1690.06.-?), Турчин Василь

СУДДІ ПОЛКОВІ

Семенович Андрій (1654), Петрович Яцько (1655), Кімберович Марко Маркович (1660), Ходневич Федір (?-1669-?), Плотний Іван Якович (1669), Кольничий Самійло Іванович (?-1671.09.-?), Судієнко Андрій Іванович (?-1670-?), (?-1673-?), Абрамович Андрій (?-1674-1675-?), Улезько Яків Петрович (?-1676.02.-1678.07.-?), Кольничий Самійло Іванович (?-1679.10.-1694.06.-?), Пушкаренко Давид Трохимович (?-1696.06.-1699.08.), Завадовський Яків (?-1703.08.-1705.02.-?), Ракушка-Романовський Іван Романович (?-1705.05.-1708.05-?), Рубець Юрій Ілліч (1709-1713), Силенко Прокіп (1709-?), Рубець Семен Гнатович (?-1714-?), Силенко Прокіп (?-1722), Рубець Семен Гнатович (?-1723-1724.4.05.), Скорупа Григорій Дем'янович (1724-1725-?), Максимович Степан Дмитрович (1725, на місці судді), Галецький Семен Якович (1726, нак.), Ханенко Микола Данилович (1727.23.12.-1737), Старосельський Степан (1728, нак.), Єсимонтовський Опанас Іванович (?-1729-?), Скорупа Григорій Дем'янович (1730, нак.), Рубець Андрій Мойсейович (1737-1754), Скорупа Павло Григорович (1741-1756), Лобисевич Кирило Кирилович (?-1757-1758), Малишевський Петро Якович (1758-1763), Лишень Петро Федорович (1764-1766), Косач Петро (1767-1769), Дівович Олексій Данилович (1769-1782).

ПИСАРІ СУДУ ПОЛКОВОГО

Єсимонтовський Опанас (?-1725-?), Косач Степан Васильович (?-1748.26.05.), Гаєвський Григорій Іванович (1748.10.-?).

ПИСАРІ ПОЛКОВІ

Антушків Ілля Матвійович (?-1654-?), Молявка Яків (?-1656-?), Середа, Воробей Іван (?-1669.02.-?), Чемерив Гаврило, Козанович Іван (?-1672.05.-), Воробей Іван (1672), Підгурський Микола Семенович (?-1676), Романович Василь (?-1677-?), Кроткевич Григорій (1685-1690), Давидович Іван, Дорошенко Григорій Дорофійович (?-1696-?), Покорський Опанас (1698-1707), Носикевич-Пригара Гордій Савич (1699.06.-1705.02.), Панкевич Остафій (?-1708-?), Дублянський Павло (1709-1715), Скомпа Григорій (1715-1725), Максимович Степан (1729-1730), Косович Федір, Юркевич Григорій Трохимович (1734-1741), Петрункевич Степан Хомич (1741-1754), Губчиць Петро (1754-1757), Косач Степан Васильович (1757-1760), Малишевський Петро Якович (1758-1763), Косач Петро Степанович (1760-1767), Федорович Степан Опанасович (1768.4.07.-1778), Жданович Іван Васильович (?-1781-?), Куницький Василь (1782).

СТАРШІ ПОЛКОВІ КАНЦЕЛЯРИСТИ: Телесницький Петро Матвійович (1755-1760), Короткий Данило (1764), Ісаєвич Антон.

ОСАВУЛИ ПОЛКОВІ

Кизиченко Єрмила (?-1655.03.-?), Липський Іван (?-1657-?), Журман Дмитро Андрійович (?-1669.02.-1672-?), Щербак Василь Юрійович (?-1669.02.-1676-?), Лапа Василь (?-1669.03.-?), Рубець Іван Михайлович (?-1686-?), Нужний Олексій (?-1675

-1681.06.-?), Остапович Іван (?-1676), Рубець Іван Михайлович (?-1686-?), Щербак Василь Юрійович (?-1686.09.-?), Трушенко Яків (Юцько) (?-1687.07.-?), Йосип Трохимович (?-1688.01.-?), Коровка-Вольський Гнат (?-1690-?), Завадовський Яків (?-1693-1703), Старосельський Григорій (?-1693-1700-1703), Протиченко Артем (?-1701-?), Чернолуцький Іван Маркович (?-1703.05.-1706), Галецький Семен Якович (1709-1712), Яворський Павло (1711-1731), Березовський Семен (1714-1728), Яворський Михайло Павлович (2-й; 1716, 1717, 1730-1735), Немирович-Данченко Пилип (2-й; 1735.17.09.-1737), Кожуховський-Якимович Степан (1735-1738), Немирович-Данченко Гнат (1738.10.01.-1744), Малишевський Петро Якович (1741-1757), Косач Степан Васильович (1748.26.05.-1750-?), Лишень Андрій Тимофійович (1752), Лишень Петро Федорович (1757-1763), Лобисевич Павло Кирилович (1757-1764), Гаєвський Григорій Іванович (1764-1773), Панковський Федір (1763-1767), Михайловський Григорій (1767), Плішко Феодосій Григорович (1778-1782), Гаєвський Григорій Григорович (1-й; 1779-1782), Соханський Іван (2-й; 1772-1782), Максимович Ілля Іванович (1782).

ХОРУНЖІ ПОЛКОВІ

Хмелевський Леон Христофорович (?-1650-?), Жлудковський Тиміш (?-1654-?), Валькевич Василь (?-1661-1672-?), Квех Ничипір (прапорщик; ?-1676), Юркевич Іван (?-1686-?), Василь Михайлович (?-1686.09.-?), Улезько Тиміш Якович (?-1687-1688.01.-?), Кожуховський Осип Петрович (?-1692-?), Юркевич Іван (?-1696.02.-1706-?), Кольчевський Данило (?-1706-?), Скоробагатий Федір (?-1708-?), Немирович-Данченко Пилип Матвійович (?-1708-?), Кожуховський-Якимович Степан (?-1708.11.-1730-?), Пучковський Степан Якович (?-1709-1710-?), Немирович-Данченко Ілля Якович (1720-1734), Васильович Омелян (?-1721, прапорщик), Немирович-Данченко Федір Семенович (1721.12.07.-?, прапорщик; 1-й; ?-1723.10.-1732), Зеленський Іван (2-й; ?-1724-?), Велинський Василь Іванович (1727-1740-?), Рубець Андрій Мойсейович (1732.9.02.-1737), Немирович-Данченко Гнат (1735.31.01.-1738), Косович Степан (1738.15.03.-1740), Немирович-Данченко Григорій Микитович (1-й; 1738.16.03.-1760), Малишевський Петро Якович (?-1741), Кожуховський-Якимович Михайло Григорович (2-й; 1747-1760), Гаєвський Григорій Іванович (1760-1763), Савицький Григорій Савич (1764.9.08.-1779), Малишевський Федір Якович (1762-1769), Лайкевич Кіндрат Петрович (1771-1778), Кожуховський-Якимович Григорій (1778.12.12.-1780-?), Шкрад-Хмелевський Михайло (?-1782), Савенко Степан Якович (1782).

ОТАМАНИ ГОРОДОВІ

Стась Янович (?-1655.03.-?), Тиміш Олексійович (?-1661-?), Стороженко Прокіп (?-1662.06.-?), Тиміш Олексійович (?-1664.05.-1676.07.), Тиміш Олексійович (?-1681.04.-1687.07.), Маркович Станіслав (?-1688.09.-29.12.-?), Чернолуцький Микола (?-раніше 1706.06.), Полубинський Станіслав (?-1701.01.-1708.02.), Голембіовський Степан (?-1709.04.-1715), Скоробагатий Федір Сидорович (?-1715.08.-1721.09.-?), Єлинський Осип Петрович (?-1722.01.-06.-?), Отвиновський Григорій Степанович (?-1723.02.-1725.05.-?), Клокоцинський Данило Тимофійович (1726, нак.), Озерський Леонтій Осипович (1726.05.-1729.02.), Залеський Ян (1729.29.10.-1739.07.), Лашкевич Іван Семенович (?-1740.04.-1744.10.-?), Клокоцинський

Петро (?-1746), Велинський Василь Іванович (1746-1748), Яськевич Федір (?-1750.09.-1758), Рубець Михайло Якимович (1758.23.05.-1767.30.05.), Великошапка Григорій Федорович (?-1762.07.-?).

ПОЛКОВА СОТНЯ

СОТНИКИ: Слухановський-Полулях (?-1650-?), Рубан Гаврило Яремійович (?-1654.01.-?), Руцанський Леонтій (?-1664.09.-?), Хромченко Павло Андрійович (?-1668-1669-?), Рубець Михайло (?-1669.01.-?), Мархаленко Михайло (?-1671.09.-?), Дашкович Кузьма (?-1672.06.-?), Мархаленко Михайло (?-1675.05.-?), Журман Дмитро Андрійович (?-1676-?), Кошанський Яків Федорович (?-1677. 23.03.-?), Гудович Павло (?-1680-?), Мархоленко Михайло (?-1682-1686-?), Пушкаренко Давид Трохимович (?-1687.25.06.-?), Чернолуцький Микола Маркович (1687-1693-?), Чернолуцький Іван Маркович (1689, нак.), Силенко Прокіп (?-1693.03.-1706.05.-?), Костиренко Михайло (1704, нак.), Єлінський Осип Петрович (?-1708-?, нак.), Чернолуцький Іван Маркович (?-1707.01.-1723), Немирович-Данченко Пилип (1723, нак.), Борозна Іван Лаврінович (1723-1725), Судієнко Іван (1724, нак.), Галецький Семен Якович (1725-1734.10.02.), Янченко Родіон (1727, нак.), Немирович-Данченко Пилип (1737, нак.), Галецький Петро Семенович (1734.10.11.-1738), Велинський Василь Іванович (1734, нак.), Косович Степан (1734, нак.), Кожуховський-Якимович Яків Степанович (1739.23.01.-1772), Гром Василь Євдокимович (1772-1782).

ОТАМАНИ: Злотников Семен Олександрович (?-1752-?), Мозулевський Харитон (1759.08.-1760), Вишнецький Яків Васильович (1760-?), Гром Василь Євдокимович (1769-1771), Тихонович Стефан (1779-1782).

ПИСАРІ: Богданович Олександр (?-1654.02.-?), (Кольчевський) Федір Опанасович (?-1676.02.-1682.06.-?), Висоцький Ілля (?-1746-1757), Рудзинський Овсій Артемович (1757-1780-?).

ОСАВУЛИ: Дмитрійович Пилип (?-1654.02.-?), Тимофійович Григорій (?-1676.02.-?), Марків Ян (?-1676.08.-?), Космач Михайло (?-1682.06.-?), Костюкович Тишко (?-1710.05.-1710.06.-?), Білокопит Григорій (?-1724.06.-?), Яків (?-1746-?), Биковський-Мажус Захар (?-1749-?), Глушак Іван Кузьмович (?-1759-?), Лосицький, Тихонович Стефан (1772-1779).

ХОРУНЖІ: Дмитрійович Гаврило (?-1654.02.-?), Свинський Степан (?-1676.08.-?), Ходоров Овсій (?-1682.06.-?), Силенко Прокіп (?-1688-1691.06.-?), Скоробагатий Федір Сидорович (?-1703.07.-1704.08.-?), Данченко Микита (раніше 1711), Немирович-Данченко Пилип Матвійович (?-1726), Велинський Василь Іванович (1729.10.-1746-?), Гром Євдоким (раніше 1764), Трохимович Стефан (1764-1772).

II ПОЛКОВА СОТНЯ

СОТНИКИ: Случановський Опанас Микитович (?-1759.04.-1770), Семека Яків Мойсейович (1770.13.12.-1781.24.05.).

ОТАМАНИ: Мозулевський Харитон Степанович (1759.02.-1762) Семека Яків (1762-1770), Криксін Роман (1771-1780-?).

ПИСАРІ: Пушний Микита (1727.08.-1730), Вишнецький Яків Васильович (1756-1757), Отцевич К. (?-1759.31.04.-?), Шкред-Хмельовський Ісак (?-1764-?), Кудрицький Федір (1772-1780-?).

ОСАВУЛИ: Пісоцький Яків (1728-1730), Улезько Матвій (?-1759.31.04.-?), Шкред-Хмельовський Ісак (?-1759-1763-?), Криксін Роман (1770-1771), Волевач

Федір (1771-1780-?), Бакай (?-1781-?).

ХОРУНЖІ: Мозулевський Харитон Степанович (?-1756.12.-1759), Улезько Матвій Федорович (1759-1761.06.-?), Прожика Федір (?-1763-?), Семенка Мойсей (?-1775).

НОВОМІСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Скоробагатий Федір Сидорович (1713-1714), Дублянський Павло Романович (1715-1730), Романовський (1723, нак.), Васильович Іван (1723, нак.), Козловський Стефан (1723, нак.), Журавка Федір (1724, нак.), Силенко Тиміш Прокопович (1724-1729, нак.; 1731-1737.12., повний), Силевич Андрій Тимофійович (1735, 1738, 1739, нак.), Малишевський Петро (1736, нак.), Силевич Андрій Тимофійович (1740-1767), Силевич Федір Андрійович (1770.12.10.-1782), Семека Стефан Мойсейович (сотенний командир, з 1779.18.03), Горлянкевич Дем'ян Юхимович (1783.01.), Гарбуз Денис (нак.).

ОТАМАНИ: Паламаренко Іван (?-1727.08.-?), Вишневецький Яків Васильович (1757-1760), Вишнецький Яків Якович (?-1770-?), Федір (1771-1780-?).

ПИСАРІ: Старковський Іван (?-1726.10.-1731.02.-?), Дащенко Іван Андрійович (?-1735.02.-?), Марушевський Семен (?-1737.05.-1738.09.-?), Дащенко Іван Андрійович (?-1739.01.-?), Кудрицький Парфен (?-1741.02.-1743.03.-?), Дащенко Іван Андрійович (?-1745.04.-?), Колосовський Микола Іванович (нак.:?-1746.05.-1748.04.-?; повний:?-1751-1767.12.-?), Гарбуз Денис, Колосовський Григорій (1777-1780-?).

ОСАВУЛІ: Козловський Степан (?-1713-?), Колос Роман Микитович (?-1741.02.-1748.04.-?), Климнок Яків Ілліч (?-1764-1767.01.-?), Дащенко Степан (ран.1775), Дащенко Василь (?-ран.1775), Верницький Кирило Семенович (?-1779-1782).

ХОРУНЖІ: Козловський Стефан (?-1721.9.07.-1726.26.09.-?), Старковський Василь (?-1729.11.-1731.03.-?), Потапов Семен (?-1731.12.-?), Старковський Василь (?-1737.05.-?), Семенка Федір Іванович (?-1741.02.-1755-?), Таран Іван (?-1758-1767-?), Нероковський (?-1779-?).

ТОПАЛЬСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Васильович Роман (?-1654.01.-1657.6.02.-?, раніше 1660.09.), Рубець Іван (?-1669.11.-?), Рубець Михайло Іванович (1669-1670.05.-?), Семенович Терех (?-1672.02.-?), Рубець Михайло Іванович (?-1672-1673.06.-?), Хромченко Павло Андрійович (?-1676.02.-1682.06.-?), Рубець Михайло Іванович (?-1686.09.-?), Кольчевський Федір Опанасович (?-1687.07.-1691.10.-?), Юхим (1693.10., нак.), Кожуховський Григорій Петрович (?-1694.06.-1695-?), Полубенський Станіслав (?-1696-?), Кожуховський Григорій Петрович (?-1699-?), Модзалевський Федір (?-1700.04.-1703.10.-?), Полубенський Станіслав, Модзалевський Федір (пізніше 1705.11.-1706.05.), Коровка-Вольський Федір Григорович (1706.05.-1708), Скоробагатий Федір Сидорович (?-1708.12.-1713), Янжул Клим Якович (1708.07., нак.; 1713-1725, повний), Янжул Михайло Климович (1723, нак.), Немирович-Данченко Пилип Матвійович (1726-1735), Гамалія Іван (1727.10.-1731.01., нак.), Янжул Михайло Климович (1735.03.-1751), Рубець Григорій (1751.29.11.-1769), Рубець Василь Іванович (1770-1782).

ОТАМАНИ: Супруненко Павло (?-1660.09.-?), Романенко Іосиф (?-1672.02.-?), Дащенко Кузьма (?-1676.02.-?), Батура Опанас Юхимович (?-1693.11.-?), Клименок Ничипір (?-1703.09.-?), Купрєєв Сава (?-1709.-?), Швець Кіндрат (?-1725.-?), Лемешевич Іван (?-1754.-?, раніше 1758), Позняк Василь Корнійович (1758-1769.-?), Околович Максим (1765).

ПИСАРІ: Яремович Семен (?-1654.02.-?), Крамарчук Іван Хомич (?-1723.-?), Гордієнко Лук'ян (?-1723.-?), Тимонович Василь (?-1723.-?), Пушній Микита (?-1726.-?), Тимонович Василь (?-1729), Околович Христофор (1729-1737.-?), Бочок Михайло (?-1762-1758.-?), Гарбуз Йосип (?-1769.-?)

ОСАВУЛІ: Глухий Богдан (?-1654.02.-?), Мартинов Макар (?-1676.02.-?), Данилович Григорій (раніше 1721), Шатик Грицько (?-1723.-?), Лашутин Григорій (?-1721.-?), Стародубець Григорій (?-1725.-?), Васильович Михайло (?-1729.-?), Замотай Михайло, Гріденко Микита (?-1753.09.-1758.09.-?), Лемешевич Іван (?-1756.-?), Околович Максим (?-1762-1769.-?),

ХОРУНЖІ: Парамонов Іван (?-1654.02.-?), Бочник Іван Юрійович (?-1676.02.-?), Кольчевський Степан Федорович, Лисенко Антін Григорович (?-1721.-?), Бочок Ничипір Іванович (?-1723-1725.-?), Велинський Василь, Бочок Гаврило (?-1737-1746.-?), Бочок Олексій (?-1754-1756.-?), Філонович Василь (?-1758-1769.-?), Горячковський Максим Лук'янович (?-1782).

НОВГОРОДСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Андрійович Василь (?-1649.04.-?), Коробка Яхно (?-1653.07.-?), Горбовецький Михайло Степанович (?-1654.01.-1654.03.-?), Горбовець Стефан (?-1654-1656.12.-?), Бабак (Лисий) Іван Васильович (1656.04., нак.), Горбовець Михайло Степанович (?-1660.01.-?), Маленовський Семен Федорович (?-1661.08.-1662.05.-?), Рожинський Лаврін (1661.10., нак.), Запарєвський Павло (?-1663.-?), Стремницький Павло (?-1663.09.-?), Маленовський Семен Федорович (?-1666.01.-1668.-?), Севастянович Захар Степанович (?-1669.11.-1672.05.-?), Чарнацький Михайло (?-1673.11.-?), Чернацький Василь (?-1675.12.-?), Севастянович Захар Степанович (?-1676.02.-?), Холодович Іван (ран.1683), Пушкаренко Давид Трохимович (?-1679.07.-?), Севастянович Захар Степанович (?-1680.04.-?), Карнаух Костянтин Мартинович (1680.26.05.-1684-1685.09.-?), Пушкаренко Давид Трохимович (?-1686.06.-08.), Іванович Андрій (1687.06., нак.), Стягайло Іван (1686.09.-1687.07.), Пушкаренко Давид Трохимович (1687.08.-1691.05.-?), Бучковець Федір Іванович (1687.07., нак.), Карнаух Костянтин Мартинович (1691.07., нак.), Стягайло Іван (?-1691.08.-1692.-?), Жоравка Лук'ян Іванович (?-1693.11.-1709.02.-?), Антіох Михайло (1696, нак.), Стягайло Іван (1698.06., 1699.08., нак.), Пушкаренко Давид Трохимович (1703, 1704.04., нак.), Опанасович Василь (1709.07., нак.), Березовський Семен (?-1710.03.-1712), Кутневський-Гаращенко Данило Герасимович (1712.15.01.-1715.03.), Лісовський Федір (1715.10.03.-1718.06.-?), Шепеленко Григорій (?-1718.11.-?), Пекалицький Парфен (1718, нак.), Лісовський Федір (?-1719-1722), Зенович Мануйло (1721, 1723, нак.), Онопрієнко-Шовковий Федір (1722, нак.), Галецький Семен Якович (1722.22.05.-1725), Зенович Данило (1724, 1725, нак.), Судієнко Іван Андрійович (1724, нак.), Христичевський Василь Тимофійович (1725-1727), Нестерович Дем'ян (1728, нак.), Кутневський-Гаращенко Данило Герасимович (?-1729.06.-?), Поморанський Петро (1725, 1728, 1729, 1734,

нак.), Христичевський Василь Тимофійович (1729-1738), Зіневич Данило (1730, нак.), Нестерович Дем'ян (1730, 1734-1735, 1737, нак.), Судієнко Степан Іванович (1730, 1732, 1736, нак.; повний: 1739.31.10.-1744), Хома Петрович (1742, нак.; повний: 1744.12.05.-1745), Судієнко Степан Іванович (1745-1763), Хома Петрович (1764, нак.), Рачинський Андрій Андрійович (1763.7.08.-1782).

ОТАМАНИ: Баран Роман (?-1654.02.-?), Чернацький (Черник) Михайло (?-1661-1663.09.), Стрельниченко Павло (1663.09.-?), Чернацький Михайло (?-1666.01.-1666.06.-?), Іванович Андрій (?-1669.01.-1669.08.-?), Григорович Опанас (?-1671-ран. 1672.27.09.), Ступак Лаврін Іванович (?-1675.06.-?), Григорович Опанас (?-1676.02.-?), Семенович Остап (1676, нак.), Ступак Лаврін Іванович (?-1678.09.-?), Карнаух Костянтин Мартинович (?-1679.07.-?), Григорович Опанас (?-1680.01.-1682.06.-?), Кам'яний Омелян (?-1682.09.-?), Ступак Лаврін Іванович (?-1683.10.-1685.25.09.-?), Бучковець Федір Іванович (?-1686.08.-1688.07.-?), Онопрієнко-Шовковий Микита (?-1689.07.-?), Нехороший Семен (1694, нак.), Карнаух Костянтин Мартинович (?-1690.07.-1694.08.-?), Єрусалим Ярема (?-1698.04.-1703.28.02.-?), Журавченко Іван Тимофійович (?-1705.-?), Опанасович Василь (?-1705.07.-1709.07.-?, раніше 1710.03.), Судієнко Іван Андрійович (?-1710.03.-?), Онуфрійович Іван (?-1710.05.-?), Судієнко Іван Андрійович (?-1714.10.-1722.05.-?), Опанасович Василь (?-1718.12.11.-1720.03.-?), Нестерович Дем'ян (1721, нак.), Зенович Мануйло (?-1723.07.-?), Судієнко Іван Андрійович (?-1724.03.-1725), Судієнко Степан Іванович (?-1727.03.-06.-?), Колько Степан (?-1728.01.-?), Янович Василь (?-1728.12.-?), Судієнко Степан Іванович (?-1730.09.-1733.07.-?), Нестерович Дем'ян (?-1734.01.-03.-?), Воронеж Василь (1734, нак.), Судієнко Степан Іванович (?-1736.06.-?), Нестерович Дем'ян (?-1737.09.-?), Судієнко Степан Іванович (1737.10.-1739), Помаранський Петро (?-1741.03.-1748.09.-?), Кисловський Яким (раніше 1755), Григорович Трохим (?-1756.02.-?), Криксин Роман (?-1757.12.-1764.01.-?), Овсієнко Федір (1771.11.02.-1782)

ПИСАРІ: Бабак (Лисий) Іван Васильович (?-1654.02.-1676.02.-?), Антіох Мойсей (?-1679.07.-?), Юркевич Іван (?-1690.07.), Антіох Михей Олексійович (1690.07.-1695.09.-?), Березовський Семен (?-1700.08.-1708.09.-?), Пекалицький Парфен (?-1715.03.-?), Картель Марко (раніше 1733) Косачинський Михайло (?-1721.06.-?), Помаранський Петро (?-1721.07.-1734.03.-?), Кисловський Яким (?-1744-?), Сухотин Григорій Феодосійович, Маньківський Михайло Васильович (ран.1765), Гаврило (?-1769-?).

ОСАВУЛИ: Оникієвич Федір (?-1654.02.-?), Яцькович (?-1676.02.-?), Ревенко Хома (?-1680.04.-?), Данило (?-1682.06.-?), Посох Михайло (?-1686.08.-?), Нехорошко Семен (?-1690.10.-1694.08.-?), Яснопольський Лаврін Кипріянович, Жоравка Макар (?-1725.10.-?), Пашинський Лук'ян (?-1728-?), Кононович Іосиф (?-1741.03.-?), Манжула, Биковський Захар (?-1744-1746-?), Лавриненко-Тельний Терентій Григорович (?-1768-1770), Худорба Архип (1770-1772), Бедренцов Петро Андрійович, Тужало, Менпольський, Короткевич-Більський Іван Микитович (1779-?).

ХОРУНЖІ: Воробей Іван Федорович (?-1654.02.-?), Парфененко Петро (?-1676.02.-?), Бакланець Родіон Степанович (?-1687-?), Картель Марко, Картеленко Захар (раніше 1728), Кривицький Тиміш (?-1715-?), Смардовський Тиміш Іванович (?-1721.06.-1728.11.-?), Ревенко Іван Якович.

ШЕПТАКІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Куриленко Тиміш (?-1654-1660.02-?), Ісаєнко Василь (1660-?), Бунак (Буначенко) Юрій (?-1672.04.-?), Ісаєнко Василь (?-1677), NNN (?-1678), Куриленко Тиміш (1678-1680-?), Куриленко Ларко Тимофійович (?-1682-1687-?), Тиміш Андрійович (?-1688-?), Маньківський-Владика Карпо Іванович (?-1692-1701), Шейменко Василь Тимофійович (?-1709.10-1720), Шейменко Нестор Васильович (?-1723-?), Шейня Іван Васильович (1725-1727, нак.), Немирович-Данченко Гнат (?-1727-1728), Маньківський-Владика Іван Карпович (1728-1758), Грамаковський Максим (1740, нак.), Маньківський-Владика Петро Іванович (1758-1778), Худорба Архип Михайлович (1779.3.02.-1782).

ОТАМАНИ: Ганиченко Андрій (?-1676.02.-?), Бунак Юрко (?-1682.06.-?), Андрій (?-1688.04.-?), Дорофійович Павло (?-1710-?), Михайлович Опанас (?-1715-?), Домонтовський Семен (?-1725-?), Ляшко Петро Павлович (?-1727-?), Кононенко Григорій (?-1730-?), Тимошенко Василь (?-1733-?), Семен (?-1755-?), Плакса Михайло Іванович (?-1767-?), Трохимович Яків (1770.21.06.-1782).

ПИСАРІ: Найденов Іван (?-1654.02.-?), Васильович Іван (?-1713-?), Омелянович Федір (?-1722-?), Фіалковський Павло (?-1727-?), Паньківський Тиміш (?-1730-1736-?), Ятвенський Григорій Григорович, Мовчан (?-1755-1760-?), Мовчан Андрій (?-1763-1765-?), Гошовський Василь (1773-1781-?).

ОСАВУЛІ: Богданович Ничипір (?-1654.02.-?), Несоненко Григорій (?-1676.02.-?), Забузький Іван (?-1723-?), Кононенко Григорій (?-1733-?), Овдієнок Яким (?-1755-1760-?), Овдієнко Василь Якимович (?-1763-1767-?), Хандожка Галактіон (1781-?), Овдієнко Гаврило (?-1781-?).

ХОРУНЖІ: Андрійович Яків (?-1654-?), Мішанський Гришко (?-1676-?), Йосип Якович (?-1744-?), Бунаков Василь (?-1755-1765-?), Хандажка Федір Кузьмович (?-1763-?), Хандожка Галактіон (1771-1780).

ПОГАРСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Шох Павло (?-1649.06.-?), Яремієнко Опанас (?-1654-?), Яремієнко Гаврило (?-1659-?), Набатенко Оверко Тимофійович (?-1662.04.-?), Яремієнко Гаврило (?-1663.06.-1669.11.-1670.07.-?), Тимофійович Лазар (Лазаревичі) (?-1672.05.-1676.02.-?), Купецький Вакула Петрович (нак.), Яремієнко Гаврило (?-1677.03.-1680.03.-?), Яремієнко Тарас Гаврилович (?-1681.05.-1697), Якименко Іван (1683, нак.), Чериковер Гнат Володимирович (1683.04., нак.), Яремієнко Василь Гаврилович (1688.06., нак.), Юхименко Олександр (1689.09., нак.), Чериковер Гнат Володимирович (1690.06., нак.), Шеремет Тиміш Федорович (1697.08., нак.), Подоляка Артем Олексійович (1697.01.-1698.05.-?), Мовчан Іван, Іскра Захар Юрійович (?-1701-?), Яремієнко Тарас Гаврилович (?-1703.04.-1705), Подоляка Артем Олексійович (?-1705.11.-1707.12.-?), Галецький Семен Якович (1706, 1707, нак.), Іскра Захар Юрійович (?-1708.01.-?), Соболевський Семен Іванович (1708), Тарасевич Федір Осипович, Іскра Захар Юрійович (1709.11.-1712.10.), Михейович Огій (1710.06., нак.), Гетун Максим Іванович (1711, 1712, 1716, 1718, 1719, нак.), Кашуба Гордій Гаврилович (1712, нак.), Галецький Семен Якович (1712.10.-1722), Чериковер Ничипір Гнатович (1716, нак.), Соболевський Семен (1717, нак.), Сорока Семен Давидович (1720, нак.), Гетун Максим Іванович (1723, 1724, 1724, нак.),

Галецький Леонтій Якович (1722, нак.), Соболевський Семен Іванович (1722.22.05.-1738), Джура Максим (1723, нак.), Рухлядка Осип Іванович (1722, 1723, 1725, нак.), Підгаєцький Роман (1723, нак.), Круковський Іван Михайлович (1725-1727, нак.), Яроновський (1727.07., нак.), Панюшко Кирило (1734-1735, нак.), Білий Панас (1734, 1736, нак.), Соболевський Володимир Семенович (1738.17.03.-1771), Лобко-Лобановський Яків Петрович (1771-1782).

ОТАМАНИ: Ширай Гаврило Овдійович (?-1654-?), Чубаровський Андрій (?-1662.04.-?), Дмитрович Антін (?-1664.05.-?), Кулага Семен Павлович (?-1670.06.-?), Кунецький Вакула Петрович (?-1672.09.-?), Череквер Гнат Володькович (?-1673.10.-1674.01.-?), Кулага Семен Павлович (?-1676.02.-?), Череквер Лаврін (?-1676.08.-?), Кулага Семен (?-1677.03.-?), Прожика Григорій Ярмолевич (?-1678.05.-1680.03.-?), Юхимович Олександр (?-1681.09.-1691.01.-?), Прожика Григорій Ярмолевич (?-1691.05.-1693.10.-?), Шеремет Тиміш Федорович (?-1695.04.-?), Подоляка Артем Олексійович (?-1696.11.-1700.-?), Шеремет Тиміш Федорович (?-1701.04.-?), Подоляка Артем Олексійович (?-1706.01.-1708.04.-?), Гетун Максим Іванович (?-1709.12.-1712.10.-?), Череквець Ничипір Гнатович (?-1713.02.-1714.02.-?), Гетун Максим Іванович (?-1715.06.-1715.11.-?), Череквець Ничипір Гнатович (?-1716.03.-12.-?), Соболевський Семен Іванович (?-1717.02.-?), Гетун Максим Іванович (?-1717.12.-1719.05.-?), Кашуба Гордій Гаврилович (?-1717.11.-1720.09.-?, нак.), Сорока Семен Давидович (?-1720.05.-1722.06.-?), Рухлядка Іосиф Іванович (1722.03., нак.; повний: 1722.04.-1729.06.-?), Підгаєцький Роман (1725-1728, нак.), Осеев Панкрат (1726, нак.), Прожика Михайло Кіндратович (1729, нак.), Біляй Опанас Леонтійович (?-1730-1751.01.-?), Джура Филімон Максимович (?-1768-1777), Джура Семен Васильович (1777-1782).

ПИСАРІ: Гиль Василь (?-1707.05.-?), Сурта Василь (?-1713.02.-?), Плосконосенко Іван Герасимович (?-1719.-?), Біляй Леонтій (?-1720.-?), Підгаєцький Роман (?-1722.02.-1727.02.-?), Рибаківський Іван (?-1730.01.-?), Паленський Ілля (?-1735.04.-?), Турок Іосиф (?-1746.-?), Андрієвський Опанас Андрійович (?-1751.01.-?), Турок Іосиф (?-1763.-?), Гетун Максим (1766-1780.-?).

ОСАВУЛІ: Миронович Хома (?-1674.05.-1676.02.-?), Павлович Фесько (?-1676.08.-?), Юхимович Олександр (?-1677.03.-1680.03.-?), Середа Іван (?-1681.07.-?), Саваович Влас (?-1681.09.-?), Череквець Ничипір Гнатович (?-1707.05.-1708.04.-?), Прожика Михайло Кіндратович (?-1709.02.-?), Череквер Ничипір Гнатович (?-1710.01.-?), Кашуба Гордій Гаврилович (?-1710.11.-1712.10.-?), Прожика Михайло Кіндратович (?-1720.08.-1725), Скоробагатий Василь (?-1723.03.-?), Перегонєць Іван Пилипович (?-1746-1758), Демашкевич-Засульський Григорій Дмитрович (1758-1759.03.), Рубайло-Осипенко Андрій (1772-1779.-?).

ХОРУНЖІ: Сергійович Семен (?-1676.02.-?), Подоляка Харко (?-1698.03.-1699.11.-?), Семека Мойсей (?-1706-1707), Левдик Грицько (?-1707.05.-1708.04.-?), Телега Мойсей за сотника Семена Галецького, Кашуба Гордій Гаврилович (?-1714.03.-1722.02.-?), Гетун Максим Іванович (?-1723.-?), Прожика Михайло (?-1729.06.-?), Кашуба Степан Гордійович (1735, похідний), Перегонєць Іван (?-1748.-?), Семенко (?-1764-1765.-?), Рубайло-Осипенко Андрій (1771-1772), Лобко-Лобановський Лука Ісакович (1769-1780.-?).

СОТНИКИ: Ширай Гаврило Овдійович, Морський Михайло (?-1671.1.08.-1672-?), Богданович Андрій (?-1676.02.-?), Ширай Терентій (Терех) Гаврилович (?-1676.08-1679.02., нак.; повний: 1679.09.-1696.03.-?), Гудович Павло (?-1697-1700-?), Мовчан Іван Федорович (?-1701-1706-?), Пучковський Степан Федорович (1706.08., нак.), Гудович Андрій Павлович (?-1709.02-07.-?), Галецький Леонтій Якович (1709 - 1710), Соколовський Антип (1710-1727), Варявський Василь Якович (1717, 1720, нак.), Галецький Леонтій Якович (1727-1729), Ширяй Іван (1729, нак.; 1730-1731, повний), Косач Василь Петрович (1732-1756), Губчиц Михайло Васильович (1756.23.07.-1765.28.12.), Косач Григорій Степанович (1766.14.03.-1769), Ноздря Микола (1771-1782).

ОТАМАНИ: Ширай Гаврило Овдійович, Григорович Опанас (?-1676-?), Андрійович Семен (?-1682-?), Андрійович Василь (?-1683.12.-1687.03.-?), Лобко Опанас (?-1691.03.-1696.03.-?), Степанович Леонтій (?-1701.12.-1702.06.-?), Готовець Лука Григорович (?-1704.03.-1707.12.-?), Тимофійович Григорій (1707, нак.), Половинка Григорій (?-1710.12.-?), Полтава Корній (?-1711.04.- 05.-?), Лобан Яків (1712, нак.; повн. 1713.03.-1717.03.-?), Половинка Григорій (1715, 1716, нак.), Готовець Михайло (1715, нак.), Стасенко Васько (1716, нак.), Грабський Семен (1716, нак.), Готовець Михайло (1717-1725.05.-?), Уласович (Власов) Григорій (1721, нак.), Ширяй Іван Опанасович (1727.08.-1761.12.), Готовець Григорій (1753, нак.), Ширяй Андрій Іванович (1761-1769), Вальковський Осип Кирилович (1769-1781-?).

ПИСАРІ: Боршковський Гаврило Осипович (?-1676-?), Тимофійович Іван (?-1682-?), Грабський Остафій (?-1687.03.-?), Уласович Григорій (?-1716-?), Клопотовський Леонтій (?-1719-1721.06.), Точицький Захар (1721.07.-?), Варявський Василь (?-1722-?), Уласович Григорій (?-1725.02.-?), Рутинський Яків (?-1730-?), Уласович Григорій (?-1732.09.-?), Подольський Михайло (1736-1761), Клопотовський Артем Леонтійович (1761-1768.02.-?), Ноздря Семен (1779-1781-?).

ОСАВУЛІ: Ширяй Терех Гаврилович (?-1676.02.-?), Богданів Андрій (?-1676.08.-?), Михайлович Ясько (?-1682.06.-1695.05.-?), Готовець Григорій (?-1738.01.-1751.05.-?), Туровський Степан (?-1760.12.-1761.12.-?), Сердюков Павло (?-1767-?).

ХОРУНЖІ: Степанович Микита (?-1676.02.-?), Степанович Леонтій (?-1676.08.-?), Степанів Лесько (?-1682.06.-1695.05.-?), Бурій Василь (?-1736.03.-1738.05.-?), Златковський-Бурій Клим (?-1740.01.-1756.07.-?), Вальковський Осип Кирилович (1763-1769).

ПОЧЕПСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Шарой Семен (?-1648.12.-1649-?), Прокопович Крисько (?-1649.03.-1649.06.-?), Великосович Кирило Якович (?-1651.11.-1653.07.-?), Рославець Петро Іванович (?-1653.02.-1654.02.-?), Михайлович Сидір (?-1654.08.-?), Рославець Овдій Іванович (?-1656-?), Рославець Петро Іванович (?-1657-?), Карпаченок Семен (?-1657.03.-07.-?), Рубан Гаврило Яремійович (?-1660-?), Ходневич Федір (?-1661.1.03.-?), Рославець Овдій Іванович (?-1662.10.-1665.12.-1670.04.-?), Ходневич Федір (1666.05., нак.), Ноздря Наум Григорович (?-1670-?), Базилевич Левко (?-1670.09.-?), Рославець Овдій Іванович (?-1672.05.-1676.02.-?), Ноздря Наум Григорович (?-1676.08.-?), Великосович Кирило Якович (?-1676.11.-1677.02.-?), Ноздря Наум Григорович (?-1677.03.-?), Кошарський Яків Федорович (?-1677.03.-05.-?), Рославець Овдій Іванович (?-1678-?), Ноздря Наум Григорович (?-1679.04.-1687), Васильович

Мойсей (1679.09., 1685.01.-10., нак.), Великосович Кирило Якович (1679.06.-09., 1685.03., нак.), Байдак Адам Іванович (1687.07.-1690.06.-?), Плушенко Яків Павлович (1687.07., нак.), Васильович Мойсей (1689.09., нак.), Короткевич Григорій (?-1691.02.-07.-?), Андрійович Василь (1692.09., нак.), Мартинович Осип (?-1691.10.-1695.06.-?), Карнович Антін (1693, нак.), Коровка-Вольський Гнат Григорович (?-1695.10.-1696.05./06.), Булашевич Іван Осипович (1695.01., нак.), Рославець Лук'ян Іванович (1696.05./06.-1697.-?), Карочка Кіндрат Михайлович (1698.07.-09., нак.), Великосович Кирило Якович (1699.01., нак.), Мартинович Осип (?-1700), Рославець Лук'ян Іванович (?-1700.06.-1701.06.-?), Алфьоров Кузьма (?-1702.-?), Ноздря Пилип (1702.08., нак.), Шухаренко Сава (1702.10., нак.), Ботвинка Остафій Семенович (1705.05.-1706.02., нак.), Рославець Лук'ян Іванович (?-1709.05.-?), Губчиц Іван Михайлович (?-1710.03.-1729.-?), Янковський Михайло (1723, нак.), Рославець Дмитро Михайлович (1729-1731, нак.), Губчиц Іван Іванович (1733-1734, нак.; 1735.19.05.-1749.7.11.), Варявський Василь (1734-1735, нак.), Ботвинка Микита (1742-1744, нак.), Губчиц Василь Іванович (1-ї; 1749.7.11.-1764.9.02.), Карнович Антін (1-ї; 1759, нак.), Дівович Олексій Данилович (1-ї; 1764-1767), Булашевич Олексій (1-ї; 1767-1780.-?), Самоцвіт Михайло Силевич (1-ї; 1770-1771, нак.), Старосельський Михайло Якович (2-ї; ?-1748-1761.15.09.), Старосельський Яків (2-ї; 1761-1763), Аршук Мойсей Данилович (2-ї; 1764-1782), Молявка Кирило Олександрович (2-ї; 1766, нак.).

ОТАМАНИ: Шарой Семен (?-1648.11.-?), Великосович Кирило Якович (?-1666.05.-?), Скрипка Іван (?-1670.09.-?), Великосович Кирило Якович (?-1673.01.-1676.02.-?), Кошанський Яків (?-1676.08.-?), Іванович Іван (?-1676.11.-?), Великосович Кирило Якович (?-1677.03.-?), Якович Іван (?-1677.05.-07.-?), Великосович Кирило Якович (?-1678.04.-1689.09.-?), Плутенко Яків (1687, нак.), Карнович Антін (?-1690.03.-1691.07.-?), Великосович Кирило Якович (?-1691.12.-?), Карнович Антін (?-1691.02.-1694.12.-?), Коречка Кіндрат (1693, нак.), Кобилян Іван (?-1694-1695.06.-?), Карнович Антін (?-1695.06.-?), Кобилян Іван (?-1695.10.-1696.12.-?), Кошанський Павло (?-1697.01.-1700.06.-?), Кобилян Іван (?-1697.02.-?, нак.), Ноздра Пилип Наумович (?-1701.04.-1708.03.-?), Коречка Кіндрат (1704, нак.), Горбатовський Семен (1705, нак.), Губчиц Іван Михайлович (?-1709.04.-11.-?), Великосович Ян (?-1710.03.-04.-?), Ходневич Семен Федорович (?-1719.12.-?), Карнович Юхим Антонович (?-1723-1735.07.-?), Глубочка Лук'ян (1737), Савицький Григорій (?-1752.07.-1763.05.-?), Булашевич Олексій (1766-1768), Булашевич Яків Опанасович (1767-1774), Аршук Василь Маркович (1770-1780.-?); 2-ї сотні: Старосельський Михайло Якович (1739-1746.-?), Старосельський Михайло Михайлович (?-1748-1763), Королько-Карнович Григорій Іванович (1763-1768), Сохацький Василь Матвійович (?-1772.-?), Сохацький Петро (1778.22.11.-1780.-?).

ПИСАРІ: Рославченко Андрій (Авдій) Іванович (?-1654.02.-?), Федорович Петро (?-1676.02.-?), Карнович Антін (?-1678.10.-1688.12.-?), Радієвич Федір (?-1690.03.-?), Григорович Петро (?-1691.02.-1695.06.-?), Іллінич Іов (?-1696.05.-?), Аксакович Флор Микитович (?-1697.11.-1703.06.-?), Старосельський Яків Григорович (?-1703.03.-1708.03.-?), Пугачевський Ілля Трохимович (?-1710.07.-?), Ботвинка Микита Остафійович (?-1724.03.-1735.07.-?), Самоцвіт Сила Іванович (?-1741.05.-1752.03.-?), Карнович Антін (?-1759.06.-?), Телесницький Михайло

Матвійович (?-1759.10.-?), Ситник Борис (?-1767), Голяк Мартин Кузьмович (1767.24.04.-?), Самоцвіт (?-1770.-?), Ноздря Петро Опанасович (?-1772), Голяк Михайло (1778-1780.-?). 2-ї сотні: Коска Петро (?-1756.05.-?), Висоцький Ілля (ран. 1767), Євлашка Іван (?-1764.01.-?), Аршук Василь (?-1767.04.-1768.06.-?), Висоцький Григорій Андрійович (1770-1782).

ОСАВУЛИ: Добросельський Лазар (?-1654.02.-?), Павлович Матвій (?-1665.04.-1670.04.-?), Афанасійович Іван (?-1676.02.-?), Федорович Леонтій (?-1676.08.-?), Карпачонок Іван (?-1680.02.-?), Коречка Кіндрат (?-1687.03.-?), Васильович Мойсей (?-1688.12.-?), Хилькевич Опанас Федорович (?-1689.09.-1695.02.), Шульга Іван (1695.02.-?), Аксанович Лаврін (?-1695.06.-?), Поливода Іван Сидорович (?-1696.01.-1696.06.), Шульга Іван (?-1696.06.-?), Хилькевич Опанас Федорович (?-1696.12.-?), Мамоненко Василь (1698, 1699, 1702, нак.), Поливода Іван Сидорович (?-1697.02.-1701.09.-?), Аксакович Флор Микитович (?-1702.10.-1708.03.-?), Ситник Борис Пилипович (?-1724.03.-?), Губчиц Іван Іванович (1723-1735), Ноздра Михайло (1752-1760.-?), Ситник Дмитро Борисович (?-1768.02.-?). 2-ї сотні: Королько-Карнович Григорій Іванович (1752-1760), Єлашко Ларіон Юхимович (?-1764-1768.-?), Аршук Нестор Данилович (1775-1780.-?).

ХОРУНЖІ: Карпов Опанас (?-1654.02.-?), Васи́лієв Мойсей (?-1676.02.-08.-?), Щерба Олексій Костантійович (?-1687.03.-?), Ноздра Пилип (?-раніше 1698.09.), Ноздра Пилип (?-1700.03.-?), Карнович Іван Антонович (1723-1735-раніше 1737), Чайка Осип Іванович (?-1741.05.-1752.10.-?), Булашевич Опанас Олександрович (?-1763.05.-1768.03.-?), Чоботкевич Йосип Олексійович (1767.-?), Аршук Нестор Данилович (1770-1775). 2-ї сотні: Євлашка Іван Юхимович (?-1755.03.-1758.08.-?), Мишенюк Володимир (?-1764.-?), Сердюк-Силич Полікарп Карпович (1769-1779.-?).

МГЛИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Біленін Ничипір Васильович (?-1654.-?), Жук Ісак (?-1659.05.-?), (можливо, раніше 1667, Федір Лось), Лук'янович Ісай (?-1671.01.-?), Берло Іван Дмитрович (1671-1672.11.-?), Єсимонтовський Іван Федорович (?-1673.-?), Лось Павло Федорович (?-1674.11.-1676.04.-?), Красний Іван, Романовський Іван (?-1678.12.10.-1679.2.04.-?), Станенко Іван (?-1679.-?), Єсимонтовський Іван Федорович (?-1680.06.-1681.12.-?), Лапенко Кузьма (1681.01., нак.), Романовський Іван Романович (1682.05., нак.; повний: ?-1682.06.-1687.10.-?), Паламаренко Іван Кіндратович (1685.12., 1686.06., нак.), Іванович Осип (1687.04., нак.), Єсимонтовський Іван (1687.04., нак.), Парфененко Григорій Семенович (1687-1689.02.-?), Романовський Іван Романович (?-1689-1705.05.-?), Парфененко Онуфрій Семенович (1689.03., нак.), Калигов Федір (1690, нак.), Браславець Іван (1694.04., нак.), Симоненко Михайло (1695.11., нак.), Макар Гнатович (1696, нак.), Парфененко Григорій Семенович (1697.05., 1703.10., 1704.09., 1705.05., 1706.02., нак.), Монченко Марко (1702.08., нак.), Парфененко Онуфрій Семенович (1703.10., нак.), Турковський Михайло (?-1706.01.-1708.7.09.-?, раніше 1708.12.), Симоненко Михайло (1707.07.-1707.08., нак.), Тарасевич Федір (1709), Єсимонтовський Опанас Іванович (1709-1716.01.), Парфененко Григорій Семенович (1709, 1711.06., 1717.01., нак.), Григорович Андрій (1713.08., 1719.08., нак.), Бороздна Максим (1716-1722), Єсимонтовський Олексій Іванович (1723.11.-1732.15.12.), Монченко Матвій Маркович (1723.08., 1728.03., нак.), Зубрицький Андрій (1725, 1726, нак.), Лишень Тиміш (1727.03.-1727.12.,

нак.), Нечай Максим (1730.09., нак.), Турковський Максим Михайлович (1733.05.-1735.10.), Чернявський Іван (1733.01., нак.), Соханський Матвій Іванович (1734-1760, нак.), Озерський Леонтій (1737.09., нак.), Філіпченко Степан (1737.12., нак.), Немирович-Данченко Іван (1736, нак.; 1737-1740.03.), Руцький Макар (1738.03., нак.), Лисаневич Василь (1740.15.03.-1761.20.10.), Соханський Іван Матвійович (1761.20.10.-1772.19.06.), Покорський-Жоравка Павло Григорович (1772.4.07.-1782), Кореневський Павло Григорович (1783).

ОТАМАНИ: Савич Семен (?-1676-?), Парфененко Григорій Семенович (?-1679-?), Монченко Марко Гнатович (?-1680.05.-?), Паламаренко Іван Кіндратович (?-1686-?), Браславець Іван (?-1691.03.), Стасенко Іван (1691.04.-11.-?), Парфененко Онуфрій Семенович (?-1693-?), Симоненко Михайло (?-1695.13.05.-1696), Парфененко Григорій Семенович (1696.05.-1698.10.-?), Монченко Марко (?-1702-1703.06.-?), Парфененко Григорій Семенович (?-1706.03.-?), Симоненко Михайло (?-1708.6.09.-?), Парфененко Григорій Семенович (?-1709-?), Марука Сидір (?-1717-?), Андрій Григорович (?-1717.01.-1722-?), Зубрицький Андрій (?-1724-1726-?), Парфененко Григорій Семенович (1726), Лишень Тиміш (?-1727-1728.01.-?), Монченко Матвій (1728-1730-?), Соханський Матвій (?-1734-1758-?), Титович Тиміш (?-1759-1760), Ляшенко (1760-?), Вдовиченко Андрій (ран.1765), Дубина (?-1767), Соханський Олександр, Кореневський Петро (1774-1780-?), Голяк Мартин (?-1781-?).

ПИСАРІ: Федорович Матвій (?-1676-?), Реут Юрій (?-1717-1729-?), Панкратов Гнат (?-1734-?), Кореневський Григорій (1739-1759), Петровський Василь (1754), Тишевський Василь (1759-1760-?), Голяк Іван Кузьмич (?-1764-1783.30.10.).

ОСАВУЛИ: Ларіонів Ярофій (?-1676-?), Парфененко Сидір (?-1724-1728.01.-?), Парфененко Павло, Філіпчонок Андрій (?-1760-1761-?), Лапа Юрій (ран.1770), Онопрієнко, Кожух Іван (?-1781-?).

ХОРУНЖІ: Лосев Іван (?-1676-?), Малашенко Омелян (?-1696.09.-?), Омелянович Гаврило (?-1703.06.-?), Левчина Самійло (?-1722-?), Голяк Тит Сидорович (?-1741-?), Голяк Лук'ян Кузьмович (?-1746-1747), Іцько Онисим (?-1748-1750-?), Реут Аврам (?-1760-1761-?).

ПОПОВОГІРСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Степанович Прокіп (?-1654-?).

ПИСАРІ: Степанович Ян (?-1654-?).

ОСАВУЛИ: Васильович Петро (?-1654-?).

ХОРУНЖІ: Савич Фотій (?-1654-?).

БОБОВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Євтихійович Іван (?-1654-?).

ПИСАРІ: Селиванов Ярмола (?-1654-?).

ОСАВУЛИ: Кузьмін Петро (?-1654-?).

ХОРУНЖІ: Полікарпович Яків (?-1654-?).

ДРОКІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Грибенюк Тиміш Михайлович (?-1654-?).

ОСАВУЛИ: Савич Яків (?-1654-?).

ХОРУНЖІ: Грибенюк Степан (?-1654-?).

НЕВСТАНОВЛЕНИХ СОТЕНЬ

ПИСАРІ СОТЕННІ: Струков Семен (1779-?), Каша Омелян (1769-1779-?).

ОСАВУЛИ СОТЕННІ: Павловський Михайло (1771-1779-?), Різун Григорій (1771-1779-?), Лісков Опанас (1777-1779-?).

ХОРУНЖІ СОТЕННІ: Володимиров Марко (1772-1779-?), Компанієць Василь (1774-1779-?), Немичонок Семен (1772-?), Завацький Ілля (1771-1779-?), Жилтев Іван (1779-?).

ПРИЛУЦЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Шкурат-Носач (Мельниченко) Іван (?-1648.17.06.-?), Кисіль Федір (?-1649-?), Скраєнко Федір (?-1649.08.-?), Носач Тиміш Іванович (?-1649.10.-1650.10.-?), Шкурат-Носач (Хороший) Іван (?-1651.03.-1651.06.), Герасимів Семен (1651.29.06.-1652.04.), Воронченко Яцько (1652.04.-1656), Проценко Омелян (1652.11., нак.), Федченко Трохим (1653.10., нак.), Дорошенко Петро Дорофійович (1656.25.08-1659.07.-?), Воронченко Яків (?-1658.06.-1658.09.-?), Дорошенко Степан Дорофійович (1659.09., нак.), Горленко Лазар Федорович (1659.09., нак.), Терещенко Федір (?-1659.09.-1661), Горленко Лазар Федорович (?-1661.05.-?), Кропивницький Василь (1661), Сергій (1661.09.), Горленко Лазар Федорович (1661.17.12.-?), Терещенко Федір (?-1662.04.-1662.07.-?), Чернявський Дмитро (1662-1663.07.-?), Чернявський Григорій (1663.06., нак.), Пісоцький Данило Андрійович (?-1663.06.-1663.07.-?), Горленко Лазар Федорович (?-1664.10.-1668.06.-?), Щишинський (1665.10., нак), Щербина (Кошовий) Іван (?-1668. 12.-?), Трохимів Яків (1669.03., нак.), Маценко Іван (?-1669.04.-1671.05.-?), Третяк Семен (?-1671.07.-1672), Горленко Лазар Федорович (?-1672.04.-1677), Маценко Іван (?-1677.12.-1678), Мовчан Федір Лук'янович (1678.14.04.-1678.11.-?), Горленко Лазар Федорович (1678.11., нак.), Чернявський Дмитро (1679-1680), Воронченко Яків (1679, нак.), Горленко Лазар Федорович (1679-1680.01.-?, нак.; повний ?-1680.11.-1687.25.07.), Стороженко Іван Андрійович (1687.08.-1692.02.-?), Чернявський Григорій (1688.03., нак.), Ракович Семен (1688.11., нак.), Ніс Іван Яремович (1690.08., нак.), Горленко Дмитро Лазаревич (?-1692.07.-1708.10.), Ніс Іван Яремович (1708.10., нак.; повний 1708.11.-1714), Галаган Гнат (1714-1739.9.11.), Тиміш Леонтійович (1716.12., нак.), Маркович Федір (1721, нак.), Огранович Михайло Григорович (1722, нак.), Горленко Яким (1723, нак.), Григорій Прокопович (1723, нак.), Носенко Петро (1728-1729, нак.), Галаган Григорій Гнатович (1739.9.11.-1763.25.08.), Галаган Іван Григорович (1763.25.08.-1767, нак.), Горленко Петро Якимович (1767-1772, нак.), Якубович Олександр Якович (1773-1782), Лизогуб Іван (1774, нак.).

ПОЛКОВІ ОБОЗНІ

Вовченко Малош (?-1658.10.-?), Пилипович Григорій (?-1672.03.-?), Себастьянович Василь (?-1672.05.-1676.02.-?), Ніс Іван Яремович (?-1677.04.-?), Низкогляд Михайло (?-1678-1680), Чернявський Григорій Дмитрович (1680-1699.06.-?), Ніс Іван Яремович (?-1705.05.-1708), Ракович Семен Федорович (1709-1716), Огронович Михайло Григорович (1717-1737), Молявка Федір (1741), Галенковський Федір Васильович (1741.22.01.-1760), Огронович Яків Михайлович (1760-1770), Кисіль Яків Дмитрович (1771-1777), Умен Микита (1777-1782).

ПОЛКОВА АРТИЛЕРІЯ

ОСАВУЛИ: Зименко Іван (?-1732-?), Холод Лук'ян (?-1737-1740-?), Тендетніков Опанас, Бурмак Василь (?-1777-?).

ХОРУНЖІ: Тарасенко Іван (?-1732-?), Хоруженко Данило (?-1737-?), Даценко Павло (?-1740-?), Груднецький Михайло (1754-1762), Ковтун Кирило, Головка Іван (?-1782).

СУДДІ ПОЛКОВІ

Лавринович Федір (?-1657, весна-1659-?), Чорнищенко Трохим (?-1659.12.-?), Бурий (?-1669-?), Горленко Лазар Федорович (?-1671.09.-1672), Маценко Іван (?-1672.03.-1676.05.-?), Себастьянович Василь (?-1677.04.-?), Горленко Лазар Федорович (?-1678-1680.01.-?), Маценко Іван (?-1680.11.-?), Христофорович Ян (Грек Іван) (?-1682.05.-1687.02.-?), Тарасенко Кіндрат Якимович (1689-1693-?), Ніс Іван Яремович (?-1693.11.-1705.05.-?), Троцина Трохим Васильович (1707.24.05.-1709), Огранович Михайло Григорович (?-1709.05.-1716), Себастьянович Андрій Васильович (?-1714.07.-1719), Маркович Іван (?-1719.05.-1724.19.10.), Зеленський Василь (?-1728), Ягельницький Михайло (1728-1741-раніше 1749.15.09.), Огронович Яків Михайлович (?-1734-1760), Александрович Іван (1760.21.06.-1771), Равич Олександр (1771.28.04.-1774-?), Александрович Яків Іванович (1771.13.07.- бунчуковий товариш на місці судді, 1781.4.02.).

ПИСАРІ СУДУ ПОЛКОВОГО

Турковський Федір (1723-1739), Андріан (1740-?), Денис Тихонович (?-1747-1749-?).

ПИСАР ПОЛКОВІ

Себастьянович Василь (?-1649-?), Пилипенко Дмитро (?-1654-?), Себастьянович Василь (?-1659.10.-?), Сафонович Іван (?-1662.13.05.-?), Ракович Семен Степанович (1671-1685), Ракович Семен Федорович (?-1688-1691), Патока Петро (1691-1692), Себастьянович Іван Васильович (1693-1703.09.-?), Лисеневич Гнат (?-1706.07.-1709), Левченко Семен (1709), Себастьянович Андрій Васильович (?-1709.05.-1714), Галенковський Федір Васильович (1715-1741.22.01.), Александрович Іван (1740.12.-1760), Шнурчевський Іван (1760-1775), Ягельницький Іван (1766-1773), Галенковський Андрій Федорович (1776.9.12.- бунчуковий товариш на місці, 1781).

СТАРШІ ПОЛКОВІ КАНЦЕЛЯРИСТИ: Беневич Антон (1742-1751)

ОСАВУЛИ ПОЛКОВІ

Маценко Іван (?-1668.01.-1669-?), Трохимович Яків (?-1669.02.-?), Чернявський Григорій Дмитрович (?-1672.05.-?), Корнієнко Зінець (?-1676-1680.01.-?), Носач Михайло Степанович (?-1676.10.-?), Мовчан Федір Лук'янович (?-1677.04.-1678.04.), Ніс Іван Яремович (?-1682.05.-1687-?), Золотаренко Іван Федорович (?-1676.02.-1682.05.-?, підосавул), Рижій Мартин (підосавул), Ракович-Портянка Семен Федорович (?-1688.03.-1691-?) (підосавул), Ніс Іван Яремович (?-1692-1695-?), Ракович-Портянка Семен Федорович (?-1693-1695-?), (?-1703.09.-1708-?), Чернявський Степан Григорович, Самойлович Василь, Галенко Василь Харлампійович (?-1709.09.-?), Левченко Семен Степанович (?-1708.11.-?), Мовчан

Михайло Федорович (1709.05.-1741, 1-й), Панкевич Григорій Пантелеймонович (1712-1738, 2-й), Білецький-Носенко Ничипір Петрович (1738-1761, 2-й), Величко Михайло (1741), Стороженко Михайло (1741), Величко Яків Степанович (1742-1764, 1-й), Кисіль Яків Дмитрович (1764-1771, 1-й), Білецький-Носенко Семен (1761-1770, 2-й), Мазаракій Григорій Іванович (1770.30.04.-1771.14.02., 2-й), Умен Микита (1771.5.08.-1776), Яновський Яків Антонович (1771.3.07.-1782).

ХОРУНЖІ ПОЛКОВІ

Воронченко Іван (?-1669.02.-?), Портянка Семен Федорович (?-1669-?), Семенович Андрій (?-1672.05.-?), Даценко Семен (?-1676.02.-1682.05.-?), Лисеневич Гнат, Портянка Семен Федорович (?-1699.06.-?), Даценко Семен (?-бл.1700-?), Михайло Григорович (?-1708-?), Носенко-Білецький Іван (1708-1709), Носенко Петро Іванович (1709-1710), Семенович Іван (1709-1724.8.01., прапорщик), Носенко-Білецький Петро Іванович (1720-1724), Семенович Іван (1724-1749.12.06. 1-й), Дубель Григорій Миколайович (1724-1725, прапорщик) Гарбуз Стефан (?-1726-?, прапорщик), Дубель Григорій Миколайович (?-1733, прапорщик), Маценко Антін Остапович (1733-1747, прапорщик), Савич Данило (1747-1756), Яновський Антін (1749-1760-?), Кисіль Яків Дмитрович (1757-1764), Марковський Федір (1764-1771), Умен Микита (1764.25.06.-1771), Галенковський Андрій Федорович (1771.5.07.-1776), Троцький Іван (1771-1781), Мазаракій Семен Андрійович (1781.10.08.-1782), Якубович Дем'ян, бунчуковий товариш (на місці, 1781).

ПОЛКОВІ СОТНІ

СОТНИКИ: Шкурат Іван (?-1649-?), Проценко Омелян (?-1649-?), Терещенко Павло (?-1649-?), Данилович Іван (?-1651-1659-?), Матюнька (Матухна) Яцько (?-1659.12. –1661.04.-?), Лук'янович Аврам (?-1661.05.-?), Тимків Гнат (?-1661.05.-?), Тищенко Сава (?-1665-1666.10.-?), Ракович-Портянка Федір Семенович (?-1669.02.-?), Григорій Пилипович (?-1676.02.-?), Куриленко Юхим (?-1682.05.-?), Маценко Остап (?-1683-1687.02.-1688.11.-?), Тарасенко-Золотаренко-Хмельницький Яків Кіндратович (1690-1709), Маркович Іван Маркович (1709.21.03.-1719), Маркович Федір Маркович (1719-1724), Журавський Федір (1721, нак.), Носенко-Білецький Петро Іванович (?-1724.07.-1734), Прогной Федір (1731, нак.), Лукомський Степан Степанович (нак.: 1735.21.01.-1737; повн. 1737-1747), Шиленко Іван (1737, нак.), Гуленко Андрій Іванович (1747-1758), Гуленко Павло Іванович (1759-1769), Носенко-Білецький Юрій (Георгій) Петрович (1760, нак.), Гудима Григорій Павлович (1769.19.01.-1782).

ОТАМАНИ: Вовченко Малош (1658.10., нак.; 1658.12.-1663.06.-?), Ніс Іван Яремович (?-1671.09.-1672-?), Низкогляд Михайло (?-1680.11.-?), Висоцький Семен (?-1682.05.-1683.10.-?), Корнієнко Зінець (?-1685.05.-1686.01.-?), Висоцький Семен (?-1686.05.-10.-?), Михайлович Михайло (?-1688.03.-1691.08.-?), Гречка Тиміш (?-1695.10.-1702.06.-?), Лесенко Гаврило (?-1705.04.-?), Митвійович Григорій (?-1705.05.-1718.02.-?), Журавський Федір (?-1718.08.-?), Миколайович Григорій (?-1719.02.-1722.02.-?), Прокопович Григорій (?-1722.07.-1723.01.-?), Ксензяк Михайло (?-1723.09.-?), Северинович Михайло (?-1723.11.-1727.08.-?), Леонтій Ничипорович (?-1734.25.02.-1744-?), Самарський Лук'ян, Тишкевич Павло (1762.13.06.-1774-?), Юшкевич-Стаховський (отаман городовий прилуцький: ?-1765), Юшкевич-Стаховський Тиміш

(отаман городовий прилуцький: 1765.09.-1779-?), Пицало Дмитро (1778-1779-?).

ПИСАРІ: Родіонович Андрій (?-1725-?), Бравадський Іван (?-1732-?), Петруша Дмитро (?-1733-?), Щербина Григорій (?-1737.27.03.-?), Древинський Іван (?-1737-1746-?), Грудницький Михайло (1752-1754), Титкевич Павло (1758.23. 05.-1762.13. 06.), Пляшко Мойсей Максимович (1766-1768), Сахновський Григорій, Палій Іван (1773-1778), Фесенко Йосип (1778-1779-?).

ОСАВУЛІ: Волков Стефан (?-1725-?), Радченко Сава (?-1732-?), Колотенко Яків (?-1737.28.03.-?), Родіонович Сава (?-1737-1746-?), Фесенко Йосип (1774-1778), Палій Іван (1778-1779-?).

ХОРУНЖІ: Дембовський Мойсей (?-1725-1753), Кузьменко Ярофій (1753-1758), Пляшко Мойсей Максимович (1764.26.05.-1766), Голуб Захар (1769-1779-?).

І ВАРВИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Антоненко Микита (?-1649-?), Ракович Михайло (?-1672.05.-?), Міщенко-Тихонович Іван, Моренець Ярема Савенко (?-1676.02.-1682.05.-?), Ляшко-Тарновський Федір Іванович (?-1689-1694-?), Патока Петро (?-1710-?), Тарновський Михайло Федорович (1714-1729), Михайлович Марко (1723, нак.), Косенко Мойсей (1726, нак.), Себастьянович Матвій (1731.1.08.-1736), Ладинський П. (1736, нак.), Кониський Дмитро Григорович (1736-1757), Тарновський Михайло (1744, нак.), Барановський Андрій Іванович (1757.12.07.-1763.2.02.), Жила Осип Петрович (1763.22.02.-1781.10.08.).

ОТАМАНИ: Міщенко Іван (?-1676.02.-?), Демченко Дацько (?-1682.05.-?), Моренець Яків (?-1694-?), Безчіпчій Семен (?-1725-?), Михайлович Марко (?-1731-?), Моренець Яків (?-1734-?), Лен Григорій (1737, нак.), Безчіпчій Григорій (?-1746-1757-?), Тарануха Тиміш, Чепурко Григорій (1761.21.06.-1782).

ПИСАРІ: Лісовський Федір (?-1708-?), Тимофійович Іван (?-1731-1746-ран. 1757), Шемет Василь (1772.16.04.-1782).

ОСАВУЛІ: Кропива Іван (?-1734-?), Нагнойний Григорій (?-1737-1746-?), Чеберчинський Карпо (1767.10.08.-1778), Чеберчинський Іван (1778-1779-?).

ХОРУНЖІ: Грицько (?-1682.05.-?), Хоменко Влас (?-1725-?), Нагнойненко Іван (?-1731-?), Квас Давид (?-1734-1746-?), Квас Олексій (1753.27.09.-1775), Квас Йосип (1775.7.11.-1782).

ІІ ВАРВИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Андрійович Федько (?-1649-?), Андрійович Іван (Міщенко) (?-1672.05.-?), Тарновський Матвій Андрійович (1731-1735), Тарновський Іван Данилович (1760.9.11.-1769.19.01.), Троцина Фаддей Миколайович (1770-1773), Магеровський Яків (1773-1782).

ОТАМАНИ: Лозовий Гапон, Леонів Йосип (1772-1773), Ковган Юхим (1773-1781).

ПИСАРІ: Грудницький Захар (1774-1781).

ОСАВУЛІ: Лозовий Василь (1775.17.11-1781).

ХОРУНЖІ: Лозовий Василь (1774-1775), Яременко Данило (?-1777-?), Лісовий Данило (1779-1781).

ПЕРЕВОЛОЧАНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Маскович Іван (?-1649-?), Чернявський Дмитро Федорович (?-1659-?), Полошковський Тиміш (17 ст.), Лукомський Степан Васильович (1757.12.12.-1763.9.10.), Лукомський Степан Степанович (1763.9.10.-1782).

ОТАМАНИ: Носуля-Тарасенко Семен (?-1674.01.-?), Іваниш (Чорнопольський ?), Федір (1758.01.-1767), Юрченко (1767-1768), Максименко Максим (1768-1774-?).

ПИСАРІ: Костенко Тиміш (1766.15.12.-1779-?).

ОСАВУЛІ: Максименко Максим (1756-1767), Савченко Лев (1767.3.09.-1774-?), Подрез Федір.

ХОРУНЖІ: Подрез Андрій, Денисенко Андроник (1770.3.04.-1774-?), Савченко Михайло (1780.03.-1783).

ГАЛИЧСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Колос Василь (?-1649-?), Старуша Мартин (?-1653.12.-?).

ЖУРАВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Бульба Федір (?-1649-1669-?), Биченко Матвій Семенович (?-1672.05.-1672.07.-?), Левченко Степан (?-1676.02.-1695.1.03.-?), Кисіль Іван, Костяєнко Дмитро (1703, нак.), Якубович Дем'ян Федорович (1711-1712), Ягельницький Михайло (1712-1728), Кульбачанський Корнелій (1726, нак.), Гаркуша (1728, нак.), Тарасевич Федір (1729-1753), Тиміш Федорович (1737, нак.), Туренко Кузьма (1738, нак.), Яновський Іван (?-1759-?), Тарновський Петро Данилович (1764.8.09.-1771.10.11.), Лукомський Іван Степанович (1771-1782).

ОТАМАНИ: Семенович Матвій (?-1676.02.-?), Кочерга Гапон (?-1682.05.-1694-?), Матвій (?-1703-?), Тараненко Костя (?-1725-?), Канівець Микита (?-1731-?), Тур Зенько (?-1737-?), Озерянський Йосип (?-1738-?), Туренко (?-1740-?), Кузьмищенко Сава (?-1740-?), Бабич Трохим (?-1746-?), Стариновський Терентій (1748-1755-?), Бабич Дем'ян, Масло Андрій (1766.16.11 -1782).

ПИСАРІ: Травуцький Яків (?-1725-?), Савич Іван (?-1731-?), Горинський Стефан Євстафієвич (?-1737-1746-?), Гордійович Максим (?-1748.08.-1762-?), Гавриленко Гаврило (1773-1775), Микитченко Іван (1775.3.02.-1779-?).

ОСАВУЛІ: Біленко Прокіп (?-1740-?), Яремович Іван (?-1746-?), Федоренко Іван (?-1748-?), Біленко Прокіп (?-1749-?), Федоренко Іван (?-1755-?), Федорченко Сергій (1773.19.02.-1779-?).

ХОРУНЖІ: Ляховенко Григорій (?-1725-?), Федоренко Тиміш (?-1737-?), Туренко (Туренський) Іван (?-1740-1748.08.-?), Дараган Трохим (1769-1776), Оберемок Андрій (1776.20.12.-1779-?).

ІВАНИЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Григорович Степан Степанович (?-1649-1654-?), Миценко Сава (?-1672.05.-1691.06.-?), Войтенко Василь Семенович (?-1694-?), Боголюбєць Степан (1701, нак.), Миницький Павло (1700-1709), Вараниченко Василь (?-1710.05.-?), Волошанин (Григораш) Григорій Іванович (1710-1721.10.06.), Стороженко Іван Андрійович (1721-1727), Дмитренко Захар (1723, нак.), Ніженець Тиміш (1724, нак.), Миницький Петро (1729.12.05.-1737), Свирський Федір Іванович (1738.24.12.-1764), Кальницький Дем'ян (1731, 1738, нак.), Плакса Пилип (1740, нак.), Прокопович (1756, нак.), Іваницький-Василенко Данило Гордійович (1756, нак.), Минецький Андрій (1764.17.05.-1764.06.), Стороженко Данило Григорович (1764.15.06.-1770),

Стороженко Григорій Андрійович (1770.26.04.-1782)

ОТАМАНИ: Степанович Іван (?-1676.02.-?), Чадринський Тиміш Андрійович (?-1694.-?), Кремень Стефан (?-1725.-?), Величко Влас (?-1738.-?), Проценко Матвій, Лисенко Дмитро (?-1746.-?), Сіятовський Олександр (?-1748.-?), Васильович Федір, Тишкевич Михайло (1764.3.11.- 1775.14.08.), Ярмач Федір Іванович (1775.4.11.-1782).

ОСАВУЛИ: Руденко Іван (?-1740.-?), Стаєцький Іосиф Дем'янович (?-1746-1750.-?), Туруша Прокіп, Прочай Василь (?-1773.-?), Нечай Дорофій (1764-1774), Тригуб Григорій (1774.15.04.-1775.4.11.), Тригуб Микола (1775-1782).

ПИСАРІ: Ніженець Тиміш (?-1725.-?), Тишкевич Павло (1757-1762), Рожновський Михайло (?-1766), Ярмач Федір Іванович (1766.14.11-1775), Тригуб Григорій (1775.4.11.-1782.18.01.).

ХОРУНЖІ: Юревич Василь (?-1725.-?), Плакса Пилип (?-1746.-?), Ярмач Федір Іванович (1766), Тригуб Григорій (1772.15.03.-1774.15.04.), Скрипченко Артем (1775.4.11.-1782).

ІЧНЯНСЬКА СОТНЯ

ПОЛКОВНИКИ

Головацький Петро (?-1648.04.-?), Головацький Степан (1648-1649)

СОТНИКИ: Янович Іван Федорович (1-ї:?-1649-?), Грищенко Федір (2-ї:?-1649-?), Герасимів (Герасименко) Семен (Семко) (1-ї:?-1653.12.-?), Романович Матвій (?-1659.09.-1662.07.-?), Вовченко Іван (?-1672.-?), Стороженко Іван Федорович (?-1676-1687), Білоцерковець Федір (?-1689.5.08.-?), Олександр (?-1691.05.-?), Яків Миронович (?-1694.-?), Стороженко Андрій Іванович (?-1700.06.-1715), Дараган Герасим Григорович (1709, нак.), Стороженко Григорій Андрійович (1715.24.08.-1741), Романович Андрій (1737, нак.), Гліос Андрій (1738, нак.), Завелико Софрон (1740, нак.), Стороженко Андрій Григорович (1741-1752), Новицький Іван Якович (1753-1763), Новицький Іван Іванович (1767.12.01.-1770), Романович Іван Якович (1771.18.07.-1779), Романович Петро Іванович (1779-1782).

ОТАМАНИ: Іванович Дениско (?-1672.03.-?), Семенович Федір (?-1676.02.-?), Антоненко (Антонович) Гришко (?-1681.26.05.-1687.05.-?), Білоцерковець Федір (?-1687.06.-?), Дараган Герасим Григорович (?-1689.08.-?), Антоненко Гришко (?-1693-1700.07.), Булига Кость Данилович (1700.07.-?), Рабушка Михайло Мартинович (?-1706.24.02.-?), Дараган Герасим Григорович (?-1709.-?), Булига Кость Данилович (?-1715.01.-1715.11.-?), Романович Самійло (?-1719.11.-?), Булига Кость Данилович (?-1721.03.-1731.-?), Железняк Семен (?-1737.-?), Милович Матвій (?-1747-1748), Мартос Петро Михайлович (1749-1755), Романович Яків (?-1767), Сергієнко Яків (1773.6.06.-1782).

ПИСАРІ: Павлович Гнат (городовий, 1689), Зеленський Степан (1700, городовий), Рожанський Назар (?-1725-1737.-?), Іванов Леонтій (?-1740.-?), Іванов Андрій (?-1746.-?), Самарець Петро (?-1747.-?), Дівелковський Антон (?-1756.-?), Іванов Леонтій, Булига Іван (1768.24.01.-1782).

ОСАВУЛИ: Железняк Семен (?-1725-1731.-?), Гліос Андрій (?-1737-1740.-?), Булига Іван (1761-1768), Кондратенко Мартин (1771.3.10.-1780), Романович Олександр Михайлович (1780.21.08.-1780.15.05.).

ХОРУНЖІ: Немириченко Артем (?-1725-1737-?), Гліос Андрій (?-1746-?), Кондратенко Мартин (1759-1771), Голуб Микита (1777.18.10.-1779-?), Моренцов Іван (?-1781-?).

КОРИБУТІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Федоренко Лесько (?-1649-?), Семенович Степан (?- 1653.10.-1654-?), Павлович Гнат (?-1661.10.-?), Драник Яцько (?-1672.05.-?), Ясликовський Павло (1739-1740), Левандовський Самійло Михайлович (1740-1743), Вгайний Мойсей (1740, нак.), Дембовський Павло Іванович (1751-1759), Рудковський Василь (1760.20.05.-1767.1.06.), Соколовський Роман Іванович (1767), Журахівський Влас (1767-1777), Воротиляк Степан (1777-1782).

ОТАМАНИ: Гирман Данило (?-1740-?), Прокопенко Семен (?-1755-?), Васильович Федір, Чарнишов Лука (1773.9.06-1782).

ПИСАРІ: Захарченко Іван (?-1740-?), Харченко Петро (?-1756-?), Чарнишов Лука (1768.3.06.-1773), Туруша Прокіп Павлович (1773.2.06.-1779-?), Носенко Леонтій (?-1781-?).

ОСАВУЛІ: Яковенко Григорій (?-1740-?), Федоренко Григорій (?-1757-?), Чарнишов Лука (1760.07-1767), Федоренко Григорій (1767-1767.10.12.), Туруша Прокіп Павлович (1768-1773), Нечай Досифій (1774-1782).

ХОРУНЖІ: Гирман Стас (?-1740-?), Гирман Дем'ян (?-1756-1757-?), Бобровський (?-1769.14.12.), Прокопенко Іван (1773-1775), Ковалевець Дем'ян (1775.15.03-1782).

КРАСНОКОЛЯДИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Деркач Давид (?-1649-?), Н (?-1652.04.), Богуславець Василь (?-1653.06.-?), Гавриленко Тишко (?-1653.10.-1654-?), Самойлович Іван (?-1664.12.-1665.01.-?), Сич Денис (?-1666.10.-?), Печеня Данило (?-1672-?), Загурський Павло (?-1672.02-06.-?), Андрієнко Тиміш Юрійович (?-1681-?) Загурський Павло (?-1690-ті-?), Семен, Андрієнко Тиміш Юрійович (?-1701), Салогуб Корній (1701-1708), Лацинський Леонтій (1710-1717), Тимошевський Іван (1712, нак.), Ангеліовський Марко Іванович (1717-1733), Карпенко Іван (1723, нак.), Білецький Іван (1727, нак.), Максимович Петро Семенович (1738-1764), Кучинський Василь (1740, нак.), Минецький Іван Павлович (1764 -1782).

ОТАМАНИ: Петро (?-1649.06.-?), Філоненко (?-1653.12.-?), Волошиненко Лазар (?1654.09.-?), Соляник Петро (?-1676.02.-?), Рубаник Василь (?-1682.05.-?), Сологуб Корній, Седко Іван (?-1701-?), Суховій Михайло (?-1702.07.-?), Сологуб Федір Корнійович (?-1725-?), Осипович Степан (1727, нак.), Зуб Іван (?-1734-1737-?), Сологуб Леонтій (1737, нак.), Карпенко Іван (?-1740-1746-?), Довгий, Білецький Григорій (1761-1779-?), Білецький Іван (?-1781-?).

ПИСАРІ: Пришпилевський Тихін Іванович (ран.1709), Ступачевський Данило (?-1737-1740-?), Брусченко Микола (?-1746-?), Карпинський Михайло (1748-1775), Голуб Григорій (1775-1782).

ОСАВУЛІ: Дмитрієв Іван (?-1725-?), Сиченко Карпо (?-1725-?), Салогуб Стефан (?-1740-1757-?), Білецький Іван (1762-1779-?), Зуб Осип (?-1781-?),.

ХОРУНЖІ: Білецький Іван (?-1725.10.-1727.12.-?), Нужний Олексій (?-1731-?), Прийма Хома (?-1740-1757-?), Бобровський Дмитро (?-1767-?), Кириченко Влас (

1771-1782).

МОНАСТИРИЩАНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Малченко Дацько (?-1649-?), Гордієнко Іван (?-1650.03.-?), Герасимов Семен (?-1651), Карасенко Левко Петрович (?-1672.05.-?), Іван Михайлів (?-1676.02.-?), Карасенко Левко Петрович (?-1682.05.-1704-?), Соханський Павло (1716.9.07.-1722), Ягельницький Михайло (?-1723.10.-?), Соханський Павло (?-1724), Карась Павло (1725, 1727, нак.), Донець Андрій (1728, нак.), Зеленський (Забарний) Григорій (1728.07-1728.10.12., нак.), Романович Іван (1728-1763), Головка Іван (1738, нак.), Романович Петро Іванович (1763.4.10.-1772), Романович Михайло Петрович (1772.15.08.-1781.10.08.).

ОТАМАНИ: Клименко Іван (?-1676.02.-?), Коваленко Іван (?-1682.05.-?), Донець Андрій (?-1725.06.-1728.02.-1732-?), Келембет Антон (?-1737-?), Максимчук Іван (?-1738-?), Андруша Петро (?-1740-1746-?), Головка, Фурса Яків (?-1760-?), Шевченко (?-1772), Данилевський Іван (1773-1778), Фурса Яків (1778-1782),

ПИСАРІ: Грудницький Михайло (1745-1749), Данилевський Кирило (?-1759-?), Фурса Яків (1772-1778), Ювченко Андрій (?-1781-?).

ОСАВУЛИ: Богданець Іван (?-1737-?), Шендюх Іван (?-1738-?), Киндач Іван (?-1740-?), Федорцов Василь (1772-1779-?), Головка Йосип (1782).

ХОРУНЖІ: Вишенський Федір (?-1725-?), Дрида Іван (?-1731-?), Головня Іван (?-1732-?), Фурса Яків (?-1737-1740), Верескун Іван (1740-?), Фурса Іван (1767.24.08.-1774-?), Писанка Семен (1778.6.12.-1779-?), Куриленко Яків (?-1781-?).

СРІБНЯНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Федоренко Павло (?-1649-?), (Бороденко ?) Василь (?-1659-?), Андрійович Павло (?-1661.05.-?), Міщанин Сидір (?-1666-?), Тимченко Данило (?-1670.10.-1672.05.-?), Вовчанський Іван (?-1672-?), Савенко Петро (?-1676.02.-?), Білецький-Носенко Іван Іванович (?-бл.1680-?), Троцина Трохим Васильович (?-1682.04.-1705.24.05.), Громика Василь, Троцина Андрій Трохимович (1707.24.05.-1739.13.01.), Іваненко Петро (1738, нак.), Федорович Ярема (1723, 1738, нак.), Троцина Микола Антонович (1739.13.01.-1755.1.12.), Масло Осип (1755.1.12.-1772), Часник Олександр Васильович (1772.5.06.-1775.3.04.), Кисіль Андрій Якович (1777.15.05.-1782).

ОТАМАНИ: Міхно Михайло (?-1666.04.-?), Трохименко Василь (?-1676.02.-?), Іванович Михайло (?-1682.05.-1694-?), Яременко Грицько (?-1709.09.-1710.01.-?), Фесак Павло Федорович (?-1725-1730.09.-?), Фесак Ярема Федорович (?-1731-1740), Василенко Іван (1734, нак.), Масло Осип (1740-1755.10.), Данчич Трохим (1755.10.-?), Масло Трохим (?-1759.03.-1767-?), Безчинчій Іван (1767-1774-?), Парфенов-Дмитрюк Федір (1779-?), Мостовий Роман Трохимович (?-1781-?).

ПИСАРІ: Федорович Лесько (?-1666.05.-?), Климович Клим (?-1670.10.-?), Білобоцький Яків (?-1712.07.-?), Остапович Стефан (1725-1734), Білобоцький Іван (1734-?), Язловицький Дем'ян (?-1738.07.-1742), Яковенко Мартин (?-ран.1763), Гаврильченко Гаврило (1773-1779), Парфенов-Дмитрюк Яків (1779-?), Кузьменко Осип (?-1781-?).

ОСАВУЛИ: Мозира Процик (?-1725-?), Лисенко Омелько (?-1731-?), Сезько Антон (?-1734-?), Савченко Іван (1740, за осавула), Юрченко Леонтій (?-1746-?),

Масло Трохим (?-1754.10.-?), Мостовий Трохим (1761-1775), Парфенов-Дмитрюк Федір (1775-1779), Гаврильченко Гаврило (1779 -1782).

ХОРУНЖІ: Тимченко Остап (?-1731-1734-?), Павленко Кіндрат (?-1740), Кондратенко Андрій (1740-1748), Юрченко Петро (1748-1759.03.-?), Парфенов-Дмитрюк Федір (1768-1775), Парфенов-Дмитрюк Яків (1775.4.11.-1779), Тимошенко Григорій (1779-1782).

СОТНИКИ НЕ ВИЯСНЕНИХ СОТЕНЬ: Балаклієць Іван (раніше 1721 р.).

ПЕРЕЯСЛАВСЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Філон (?-1630-?), Хома Іванович (?-1632-?), Олефір (?-1632-?), Кононович Сава (?-1637.01.-?), Гурський Станіслав, Душинський Адам (?-1645-1648), Головацький Петро (1648.06.-1649.28.06., нак.), Романенко Яцько (1648.10, нак.), Лобода Федір (?-1649.03.-1651.08.-?), Романенко Андрій (?-1649.02.-1649.05., нак.), Яцькевич Герасько (?-1651.03.-?), Сомко Яким Семенович (?-1652-?), Калющенко Богдан (?-1652.12.-1653.06.-?), Сулима Іван Іванович (?-1653.06.), Яцьківський-Куницьких Степан Федорович (1653.06.-07.), Затутівський (1653.3.07., нак.), Тетеря Павло Іванович (1653.07.-1657), Калиниченко Стефан (1654.10.06., нак.), Сомко Яким Семенович (1658, нак.), Колюбака Іван (?-1658.2.08.-?), Чючар Стефан (?-1658.09.-?), Цицюра Тиміш Ярмолайович (?-1658.09.-1660.08.-?), Калющенко Богдан (1659, нак.), Сулима Федір Іванович (?-1659-?), Криса Михайло (бл. 1660), Сомко Яким Семенович (?-1660.9.09.-1662-?), Зражевський Данило Кирилович (нак.), Щуровський Опанас (1662.04., нак., ?-1662.06.-1663.06., повн.), Ярмолаєнко Данило (?-1663.10.-1666.07.), Романенко Андрій (1665, 1666.10., нак.), Дмитрашко Родіон Григорович (1666-?), Аврам (1667.03.-1671, нак.?), Момот Іван Юхимович (1669.03., нак.), Дмитрашко Родіон Григорович (?-1671.04.-?), Стрієвський Костянтин (1671-1672.03.), Максименко Олефір (1672.06., нак.), Дмитрашко Родіон Григорович (1672-1674), Сербин Войца (1674.07., нак.), Жученко Семен (1675.01., нак.), Сербин Войца (?-1675.01.-1677.03.-?), Берло Іван (1676.09., нак.), Лисенко Іван (?-1677.07.-1679.01.-?), Хоменко Максим (1676.09., 1678.07., нак.), Сербин Войца (?-1679.02.-1683-?), Полуботок Леонтій Артемович (1683.01., нак., 1683-1687, повн.), Дмитрашко Родіон Григорович (1687.07.-1688.06.-?), Головченко Яким Михайлович (?-1688.12.-1689), Полуботок Леонтій Артемович (?-1689.07.-1690.01.-?), Лисенко Іван Якович (?-1690.05.-1692.02.), Мирочич Іван Іванович (1692-1706), Мамот Іван (1693.10.04., нак.), Дараган Федір (1697.08., нак.), Максимович Василь (1698, нак.), Іскра Іван (1700, нак.), Берло Іван (1704, нак.), Гамалія Михайло (1705, нак.), Томара Стефан (1706-1708 нак., 1708-1715), Томара Василь Стефанович (1715.10., нак.), Гулак Іван (1715, нак.), Сулима Іван (1715-1721, нак.), Черушинський Антон (1722, 1723, нак.), Коломійченко Лукаш Васильович (1721, 1723, нак.), Кирпич Іван Данилович (1721.07.-1721.11., 1723, нак.), Афендик Стефан (з 1726.12, нак.), Танський Василь Михайлович (1726.7.12.-1730-?), Коломійченко Лукаш Васильович (1729, нак.), Ракович Павло (1730.19.06., нак.), Томара Василь Степанович (?-1730-1732-?, ?-1735-1736.19.06., нак.), Богданов Михайло Самсонович (1736.25.03.-1738), Сулима Семен Іванович (1739.02.-1766.26.05.),

Іваненко Григорій Григорович (1768–1782).

ОБОЗНІ ПОЛКОВІ

Захар (?–1659.09.–?), Ярмоленко Гаврило (?–1665.10.–1666.10.–?), Пригара Іван, Косик Панас (1666.18.07.–?), Локоть Лесько (?–1669.05.–?), Рубаник Григорій (?–1672.06.–?), Гулак Іван Іванович (?–1675–?), Максименко Олефір (?–1676.02.–1686.25.03.–?), Гулак Іван (1682–1688), Дейнека (Даценко) Лук'ян Лук'янович (?–1690.03.–1694.02.–?), Григорович-Потапович Леонтій Павлович (?–1696–1704.02.), Томара Стефан (?–1706–1707), Григорович-Потапович Леонтій Павлович (?–1709.01.–?), Гулак Іван Іванович (?–1710.06.–1715.03.), в період з 1715 по 1734 рр. не було повного обозного (наказні), Турчин Михайло (1723.1.10., нак.), Коломійченко Лукаш Васильович (?–1735–?), Сулима Семен Іванович (1737–1739.23.02.), Безбородько Семен Якович (1739.12.05.–1764), Канієвський Яким Мануйлович (1764.27.04.–1769.14.11.), Леонтович Степан Костянтинович (1771.12.–1773), Лукашевич Лука (1769.29.09.–1779), Моцок Микола Григорович (1772.3.11.–1782).

ПОЛКОВА АРТИЛЕРІЯ

ОТАМАНИ: Хмельницький Петро Йосипович (?-1732-1739).

ОСАВУЛІ: Яцькович Роман (?-1699-?), Дах Павло (?-1725-1732-?), Тарасенко Максим (?-1737-?).

ХОРУНЖІ: Міхновський Лесько (?-1732-1737-?).

СУДДІ ПОЛКОВІ

Романенко Андрій (?–1659.05.–1659.06.–?), Момот Іван Юхимович (?–1660–?), Святуха Дмитро (?–1661.01.–?), Товстяченко Онисим (?–1661–?), Мокрієвич Юрій Миколайович (?–1664.04.–?), Момот Іван Юхимович (?–1664.12.–?), Корнелєвич Іван (?–1665.04.–?), Мокрієвич Юрій Миколайович (?–1669.02.–1672.06.–?), Кульженко Семен Семенович (?–1676.02.–?), Максименко Олефір (?–1679.02.–?), Кульженко Семен Семенович (?–1683–1687.07.), Сусло Іван (?–1687.10.–?), Максименко Олефір (?–1687.10.–?), Яворський Стефан (?–1687.10.–?), Григорович-Потапович Леонтій Павлович (?–1690.08.–1695), Панкевич Леонтій Матвійович (?–1690–1706), Берло Іван Дмитрович (1706–1717), Сулима Олександр (1709–1719), з 1721 по 1734 рік не було повного судді (наказні), Новакович Семен Іванович (?–1723–1730.03.–?, нак.), Рустанович Яків (1730–1731, нак.), Бурляй Карпо Гаврилович (?–1732–1734.09.–?, нак.), Черняхівський Павло (1734.12.–1737), Безбородько Семен (1737.17.02.–1739), Лесенєвич Костянтин Олексійович (1739.29.05.–1751.10.), Канієвський Яким Мануйлович (1751.14.11.–1764.27.04.), Дараган Петро Дмитрович (1764.21.04.–1781), Базилєвич Леонтій Петрович (?–1773).

ПИСАРІ СУДУ ПОЛКОВОГО

Андрійович Максим (?-1688-?), Хальчевський Дмитро (?-1725-?).

ПИСАРІ ПОЛКОВІ

Юрковський Михайло (?–1634.07.–?), Тетеря Павло Іванович (1649.15.09., ?–1653), Василєвський Василь Євтихійович (?–1657.02.–1659.10.–?), Войткевич Василь, Четукін Василь (?–1659.13.10.–?), Бережецький Михайло (?–1661–1663), Михайлович Стефан (1663.06.–?), Мокрієвич Стефан (?–1668–?), Тризна Хома (?–1669–1670.08.–?), Прокопович Сава (?–1671.01.–?), Михайленко Павло (?–1672), Бувайло Кирило (?–1672.05.–06.–?), Коренєвський Андрій, Панкевич Леонтій

Матвійович (?–1676.02.–?), Мокієвський Михайло Якович (?–1676.09.–1679.10.–?), Максимович Петро (?–1683.30.05.–?), Петровський Лукаш (?–1687.11.–?), Мокієвський Михайло Якович (?–1688.10.11.–?), Шабельник Сава Стефанович (?–1690.05.–1691.–?), Осиповський Данило Пилипович (?–1692.05.–?), Петровський Лукаш (?–1692.08.–1706), Рустанович Яків (?–1708.12.–?), Петровський Лукаш (1709–1711–?), Кореневський Андрій, Черняхівський Павло (1715.1.01.–1723–?), Новакович Семен (1723, 1726, 1729 нак), Бурляй Карпо Гаврилович (1723–1727, 1728–1730, 1730–1732, нак.), Хильчевський Дмитро (1725, нак.), Черняхівський Павло (?–1731–1734.12.), Лесеневич Костянтин Олексійович (1735–1739), Дем'янович Ничипір (1739), Канієвський Яким Мануйлович (1740–1750–?, ?–1757.02.), Туманський Василь (?–1754.03.–?), Карлицький Степан Нестерович (1758.03.–1764.03.), Черняхівський Гаврило (?–1760–?), Канієвський Іван Якимович (1765–1774), Берло Володимир Данилович (1767–1782).

ОСАВУЛИ ПОЛКОВІ

Богданович Софрон (?–1653.1.12.–?), Гладкий Семен Остапович (?–1658.02.–1660.10.–?), Єнко Степан (?–1660.12.–?), Воробей Іван (?–1661.04.–.07.–?), Кульженко Семен Семенович (?–1663), Забузький Федір (?–1664.04.–?), Щербина Михайло Іванович (?–1666), Момот Іван Юхимович (1666), Пригара Іван (1666), Турчиненко Дмитро (1669.03.), Забузький Федір (?–1672.06.–?), Романовський Роман (?–1672.06.–?), Мироненко Іван (?–1676.02.–1679.10.–?), Кульженко Прохір (?–1682.4.04.–?), Дмитрашка Марко Васильович (1687), Дараган Федір (?–1688–1690.05.–?), Попонченко Агафон, Галатенко Данило (?–1690.13.06.–?), Харченко Семен (?–1691–1693–?), Пясецький Леонтій (?–1700–?), Забузький Роман Андрійович (?–1693–?), Томара Степан (?–1694–1704–?), Покусек Семен (ран.1705), Деркач Денис (?–1708–?), Ілляшенко Іван (?–1710–?), Юрченко Роман (?–1712–?), Притиско Павло (1712–1714), Рокитний Логвин (?–1710–1716), Кирпич Іван Данилович (?–1716.07.–1721.07.–?), Коломійченко Лукаш Васильович (1714–1725), Кирпич Іван Данилович (1714.01.–1725), Деркач Андрій Денисович (1722–1724), Юрченко Роман (1723–1730–?), Перфильєв Прокіп (1723–1726.07.–?), Коломійченко Лукаш Васильович (1729–1734.12.), Лукашевич Григорій Лукич (1735–1752), Пилипенко Яків Михайлович (1734–1763), Лукашевич Михайло Лукич (2-й; 1752.28.07.–1767), Пилипенко Федір Якович (1763.26.09.–1782), Лукашевич Лука (1769.10.–1774), Зуб Іван Петрович (1774–1777), Іваненко Олександр (1774–?), Гулак Іван Іванович (?–1782), Гулак Федір Іванович (1782).

ХОРУНЖІ ПОЛКОВІ

Яременко Прокіп (?–1669.03.–?), Забузький Федір (?–1671–1672–?), Забара Роман (?–1676.02.–?), Сангурський Іван (?–1679–?), Лесенко Петро (?–1679–?), Сулима Олександр Степанович (1684–1687), Дмитрашка Марко Васильович (1687), Сулима Олександр Степанович (1688–1711), Коломійченко Лука Васильович (?–1712.03.–?), Іскра Клим Захарович (1703–1706, 1714–1721), Деркач Федір (1721), з 1722 по 1734 рік – наказні хорунжі, Адаменко Іван (1723.10., нак.), Перфильєв Прокіп (1725–1727, нак.), Петровський (1730, нак.), Ковбаса Іван (?–1735.03.–?), Моцок Григорій Георгійович (1734–1765–?), Ілляшенко Степан (1740–1767), Прохорович Дмитро (?–1742–1747.28.02.), Лукашевич Михайло Лукич (?–1741–1752–?), Андрієвський-Синьоок Іван Андрійович (?–1752–1764), Дмитрашко-

Райча Павло Петрович (1764.12.–1767.05.), Моцок Микола Григорович (1768.30.01.–1772–?), Чернявський Ілля Степанович (1771.04.–1779–?), Злотницький Іван (1773–?).

ОТАМАНИ ГОРОДОВІ ПЕРЕЯСЛАВСЬКІ

Нетеса Василь (?–1617–?), Тупило Гордій (?–1634–?), Пригара Іван (?–1659–?), Дмитро (?–1660–?), Бовтко Ісак (?–1662–?), Павлів Семен (?–1665–?), Федоренко Тиміш (?–1671–?), Рубан Григорій (?–1676–?), Хвесенко Лесько (?–1677–?), Хоменко Максим (1677–1691.2.06.–?), Богуславський Григорій (1694, 1701.05., 1704), Пацюк Михайло Іванович (1697–1699, 1702–1704.02.), Свяжій Максим, Юрченко Роман (1709–1721.08.–?), Корецький Яким (1714, нак.), Бартошевич Григорій (1724–1727), Гаптаренко Степан Максимович (1725–1738), Просяницький Іван Федорович (1738–1754), Гоярин Корній (1764–1766), Зубковський Ничипір Тимофійович (1757–1774), Модла Григорій (1772.3.08.–1774), Танчій Іван (1774), Микула Йосип (1776–1781).

1-ша ПОЛКОВА СОТНЯ

СОТНИКИ: Скук Петро (?–1649–?), Шкода Федір (?–1653.06.–?), Сомко Яким Семенович (?–1654.09.–?), Северин Степан (Сулима Степан) (?–1659–?), Пашкович Юсько (?–1661.04.–?), Захар'яченко Опанас (?–1661.10.–?), Петрушенко Федір (?–1662.07.–?), Хоменко Максим (?–1666), Кулун Панько (?–1669.03.–?), Хоменко Максим (?–1672–?, 1678 нак.), Попович Яків (?–1676.01.–?), Хрипуненко Іван (?–1676.02.–?), Саченко Мойсей, Гавришенко Мирон (1682.07.), Пушкаренко Давид (?–1683.01.–?), Кульженко Семен, Шепеленко Семен, Волинченко Григорій (?–1691–?), Сезонович Леонтій (?–1695), Томара Василь Іванович (1695–1697.7.11.–?), Рустанович, Гулак Іван (Юнко, Юсько) (1699–1705), Сезонович Леонтій (1700, нак.), Петровський Лука (1712–1715), Сокольничий, Добронизький Іван Павлович (1715.21.06.–1723), Ус Василь (1721, нак.), Скиленко Іван (1723, нак.), Лучченко Мойсей (1723, нак.), Чуб Григорій, Дараган Григорій Федорович (1725–1728, нак.), Добронизький Іван Павлович (1728–1752), Васильович Іван (1736, нак.), Григорович Остап (1739, нак.), Скрицький Яків (1740, 1741, нак.), Курнак Леонтій (1748, нак.), Капцевич Семен Лаврінович (1752.28.07.–1757), Пилипенко Іван Якович (1758–1767.03.–?), Лукашевич Лука (1767.5.08.–1769), Констянтинович Христофор Анастасійович (1770–1782).

ОТАМАНИ: Науменко Юсько (?–1731–?), Ус Василь (?–1732–?), Щирий Роман (?–1734–?), Гаврилів Кіндрат (?–1736–1737–?), Прочений Григорій (?–1740–?), Дем'янович Ничипір (?–1741–1749–?), Золотуха Іван (1765.11.07.–1775), Зібровський Влас (?–1778–1782–?).

ПИСАРІ: Дем'янович Ничипір (1732–1739), Філевський Яків (1740–1743), Григорович Ничипір (1746–1749), Садовський Прокіп (1749), Сибелевич Леонтій (1753–1758), Ващенко Петро (1761–1768), Гамалія Роман (1768–1774), Шулговський Павло (1778–1782).

ОСАВУЛИ: Григоренко Кузьма (1732–1734), Дубський Захарій (1736–1737), Поладченко Олексій (1739), Полатка Федір (1740–1748), Гулей Василь, Зібровський Влас (?–1766–1768), Курилко Лаврентій (1768–1774), Яковенко Іван (1778–1782).

ХОРУНЖІ: Гулей Григорій (1731–1748), Розлач Пилип Михайлович (1736, 1737, 1754–1757), Курилко Лаврентій (1767–1768), Денисенко Ілля (1773–1774), Прасол Іван (1778–1782).

2-га ПОЛКОВА СОТНЯ

СОТНИКИ: Романенко Андрій (?–1649–?), Іванович Сидір (?–1666), Волошин Григорій (?–1669.03.–?), Романенко Петро (?–1669–1671–?), Грисенко Карпо (?–1676.02.–?), Романенко Харко, Барабаш Лаврін Гнатович, Левченко Данило (?–1702–1703–?), Гулак Євстафій Іванович (1709–?), Ілляшенко Іван (?–1715.03.–1721.08.–?), Гулак Євстафій Іванович (?–1724–1725), Дараган Дмитро (1725–1727, нак.), Гулак Євстафій Іванович (1728–1739), Гоярин Матвій (1729, 1736, 1737, нак.), Кравченко Грицько (1737, нак.), Захарченко Іван (738, 1739, 1740, 1741, нак.), Гулак Іван Євстафійович (1739–1770), Ілляшенко Степан Петрович (1770–1772), Ілляшенко Петро Степанович (1772.31.01.–1782).

ОТАМАНИ: Гоярин Матвій (1731–1736), Донець Ярема (?–1739–1740–?), Бабак Лесько (отаман міського куреня) (?–1743–?), Павлов Андрій (?–1752–?), Тимошенко Трохим (1756–1758), Краско Лука (?–1763.02.–1766–?), Михайловський Яків (1771.06.–1782).

ПИСАРІ: Березовський Василь (1731–1732), Ловецький Симон (?–1734–1740–?), Тимошенко (Тимофійович) Трохим (?–1739–1756), Потапович Гнат (1756–1758), Ничипорович Павло (1758–1766), Василь (1766–1768), Скорик Степан (1768.8.02.–1779.07.), Дзюбенко Федір (1777–1780).

ОСАВУЛИ: Олексієнко Прокіп (1734), Настич Прокіп (?–1736–1740), Донець Ярема (1740–1743), Куличевський Іван (?–1763–1766), Марченко Павло (1767.25.11.–1782).

ХОРУНЖІ: Забузький Семен (?–1721–?), Петренко Микола (?–1730–1743–?), Лялька Іван (1748–1752), Мостовий Григорій (?–1765–1766), Гоярин Іван Матвійович (1766.9.01.–1769.25.03.), Коник Іван (1767.25.07.–1782).

3-я ПОЛКОВА СОТНЯ

СОТНИКИ: Коваленко Іван (?–1649–?), Словик Богдан, Щербина Іван (?–1669.03.–?), Киселівський Федір Іванович (1755–1765–?), Тимофійович Іван (?–1772–1773), Базилевич Іван Леонтійович (1774–1782).

ОТАМАНИ: Тихонович Пантелеймон (1757–1764), Сибілевич Леонтій (1762–1767), Гоярин Іван Матвійович (1769.26.03.–1782).

ПИСАРІ: Зенович Іван (?–1762–1763–?), Нестеровський Василь (1766.2.08.–1768), Антипенко Кирило (1770.17.03.–1782).

ОСАВУЛИ: Інін Тихін (?–1763–?), Онищенко Іван, Тимофіїв Гнат (1767.12.09.–1782).

ХОРУНЖІ: Бобровник Іван (1769.12.04.–1774), Арабський Андрій (1774–1782).

Сотники полкових сотень: 4-ї – Чикмен Іван (?–1649–?), 5-ї – Сидорович Оверко (?–1649–?), Ємченко Богдан Андрійович (?–1661.03.–?), 6-ї – Бабич Іван (?–1649–?), Воробей Іван (ран.1659).

БАСАНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Смелій Тишко (?–1649–?), Царенко Ничипір Омелянович (?–1653.12.–1657.12.–?), Богомаз Яків (?–1661.12.), Онопрієнко (1661.12.–?), Нерада Андрій (?–1669.05.–?), Матяшенко Сава (?–1672–?), Курка (Цюрка) Василь (?–1673–?),

Яцькович Карпо Тимофійович (?–1679–1690–?), Шаповаленко Грицько (?–1695–?), Васкович Іван (?–1696–?), Яцькович Карпо Тимофійович (?–1700–1702), Шаповаленко Клим Григорович (1702–?), NNN (?–1706), Шаповаленко Клим Григорович (?–1709–?), Рудківський Федір Остапович (?–1712–?), Шаповаленко Клим Григорович (?–1714–1716–?), Рудківський Федір Остапович (?–1717–1725), Біличенко Денис (1721, 1724, нак.), Нестеренко Степан (1721, 1724, 1732, нак.), Забіла Михайло Васильович (1724, 1725, нак.), Шаповаленко Семен Климович (1725.25.05.–1738), Хмарський Семен (1729, нак.), Самойленко Григорій (1733, нак.), Сириця Микита (1737, 1738, нак.), Полозко (1738, нак.), Нестелій Іван (1738.13.04.–1774), Махно Артем (1739, 1752 нак.), Яшарицький Ничипір (1752, 1753, 1754, нак.), Новицький Іван (1758, нак.), Прийма Сава (1764, нак.), Пилипенко Семен Якович (1774–1782).

ОТАМАНИ: Дмитренко Стефан (1673), Царенко Ничипір Омелянович (1679), Васильченко Кузьма (?–1681–?), Дмитренко Стефан (1684–1687), Хоменченко Лукаш (?–1690–?), Васильченко Кузьма (?–1691–1695), Нерада Іван (1695), Голод Іван (1696), Білоцерковець Іван (1702), Голод Іван (1702), Довгополий Опанас (1706), Хмарський Михайло (1714), Рева Василь (1715), Матяшенко Тишко (1716), Зубець Дем'ян (1717–1718), Парфенович Прокіп (1718), Зубець Роман (1720), Нестеренко Федір (1721), Хмарський Семен (1721), Лиска Василь (1724), Хмарський Михайло (1724), Яким (1725), Хвастовець Петро (1725), Полено Степан (1725–1726), Нестеренко Федір (1728), Хмарський Семен (1729), Комлин Степан (1730, нак.), Сириця Микита (1731–?), Яшарицький Ничипір (1734), Нестеренко Степан (1734, нак.), Махно Артем (1736–1737), Яшарицький Ничипір (1738), Сириця Микита (?–1739), Хурсей Іван (1739–1740), Яшарицький Ничипір (1741–1748), Махно Артем (1748–1750), Сириця Микита (1750–1752), Махно Артем (1753–1754), Лебчинський Опанас (1755–1764), Грановський Григорій (1764–1770), Задорожний Яків (1771.2.08.–1782).

ПИСАРІ: Карпович Іван (1716), Стефановський Карпо (1729), Деревицький Стефан Ілліч (1731–1735), Климович Микола (1736–1738), Максимів Семен (1738–1743), Пашковський Іван (1748), Гайдаборис Сава (1750–1753), Зубець Андрій (1752), Кустовський Сава (1752–1760), Кустовський Герасим (1757–1764), Попчинський Йосип (1767), Радченко Антон (1771.11.04.–1782).

ОСАВУЛІ: Денисенко Авраам (1733), Кунах Михайло (1736–1737, 1740–1741), Нестеренко Іван (1738), Грицаєнко Олексій (1741–1743), Величко Іван (1748–1752), Слюзка Дмитро (1752–?), Цикало Остап (?–1755–1757), Гладкий Гаврило (1757–1759), Сапон Василь (1759–1762), Тимешко Лукаш (1763–1764), Величко Корній (1764–1767), Пашковський Давид (1767–1768), Щегловський (1771.2.05.–1776), Харламовський Йосип (1776–1782).

ХОРУНЖІ: Ничипір (1676), Денисенко Авраам (1734–1736), Нестеренко Омелько (1737–1743), Іванецький Марко (1748–1764), Щегловський (1767.16.03.–1771), Харламовський Йосип (1773–1776), Тимошівський Пантелеймон (1776–1781).

БАРИШІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Шкабура Овсій (?–1649–?), Воробей Іван (?–1663–?), Моркотун Іван (?–1663–?), Лащ Іван (?–1666), Лобода Захар (1666), Щербина (?–1666–?), Максименко Олєфір (?–1669.03.–1672.09.–?), Моркотун Павло (?–1672.05.–?),

Чеснейший Іван (?–1673.01.–?), Остражанин Петро (в 60–70-х рр. XVII ст.), Мирон Гаврилович (?–1678–1679–?), Степан Миронович, Мокієвський Михайло (раніше 1687), Голубенко Матвій (1685, нак., 1687, пов.), Костянецький Михайло (1690, нак.), Степаненко Лук'ян (?–1693.07.–?), Лавренченко Василь (?–1695–1699), Денис Миронович (1699–1703), Лавренченко Василь (1703–1706–?), Яків Васильович (1702.01., 1706, нак.), Кулішенко Марко (1704, нак), Кіндрат Васильович (1711, нак.), Ісай Денисович (Ісаєвичі) (1710, ?–1715–1728.09.–?), Полоток (1718, нак.), Лушня Федір (1723, нак.), Кіндрат Васильович (1724.07., нак.), Федір Матвійович (1724.03., 1731, нак.), Жидченко Яків (1728.05., нак.), Сулима Семен (1729.30.09.–1737), Яків Іванович (1730–1731, нак.), Великий Іван (1734.01., нак.), Батюк Влас (нак.: 1734.06., 1737, 1738–1739), Степан Іванович (нак.: 1735, 1738, 1740), Лисенко Максим (1736.05., нак.), Лизикевич Григорій Федорович (1737–1744), Жидченко Степан (1738, нак.), Антонович Яким (1741–1742, нак.), Горкуша Ничипір (1742, нак.), Афендик Давид Степанович (1745.2.05.–1768), Корніїв Данило (1751, нак.), Афендик Федір Давидович (1768.31.01.–1782).

ОТАМАНИ: Дейнека Тиміш Федорович (1664–1676), Купленик (Куплямінов) Остап (1678–1679), Кудінов Степан (1685–1687), Гриненко Лук'ян (?–1688–1689–?), Костянецький Михайло (?-1690-?), Железняк Степан (?-1693-?), Степаненко Лук'ян (1695), Железняк Степан (?-1699), Костянецький Михайло (1699-1702), Ісай Денисович (1702-1706), Трохименко Семен (1706), Ісай Денисович (1711), Кононенко Іван (1715), Олешкевич Олександр (1716), Кудін Іван (1718), Степанович Іван (1720), Кононенко Іван (1724), Скидан Пилип (1726), Дейко Кіндрат Васильович (1727-1729), Антонович Яким (1730), Кіндрат Іванович (1731), Жидченко Стефан (1731), Батюк Улас (1732–1733), Горкуша Ничипор (1734, нак.), Антонович Яким (1734–1735), Носенко Степан (1736), Антонович Яким (1737–1738), Загниборода Ничипір (1738), Дроздовський Тиміш (1738), Прокопенко Федір (1739), Антонович Яким (1740), Загниборода Ничипір (1740), Стефан Іванович (1740–1745), Дейко Пилип (1746–1751), Ісаєвич Михайло (1752–1756), Дейко Пилип (1756–1760–?), Горкуша Федір Ничипорович (1762.11.01.–1781).

ПИСАРІ: Неродка Яків (1669), Лужецький Іван, Лужецький Данило Іванович (1676–1711), Лужецький Павло Данилович (?-1718-1720), Вроблевський Степан (1720), Антонович Йосип (?-1727-1730-?), Лужецький Павло Данилович (?-1731-?), Диваченко Михайло (1732–1737), Марковченко Матвій Олександрович (1737–1738), Дмитренко Михайло (1738-1742), Кончаковський Іван (1743), Барабаш Трохим Іванович (?–1746–1755–?), Мойсеєнко Максим (1760–1767–?), Чубук Тиміш (1776–1781).

ОСАВУЛІ: Шапочник Іван Прокопович (1735–1737), Бей Семен (1738–1740), Таран Яків (1741–1743), Загниборода Тиміш (?-1745–?), Батюк Данило (?-1755-1767-?), Загниборода Лук'ян (?-1748-1754-?), Батюк Гордій (?-1763–1782).

ХОРУНЖІ: Горкуша Ничипір (?–1734–?), Кононенко Данило (?-1737-?), Гаркуша Ничипір (?-1743-1745-?), Лисий Мирон (1748), Лисенко Григорій (1752), Носенко Михайло (?–1752–1761–?), Федір (1763), Дейко Максим (Василь) (1767), Лазко Максим (1774–1781).

ВОРОНКІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Кришненко Богдан (?–1649–?), Зражевський Данило Кирилович (? – 1662.02.–?), Ручка Іван (?–1665.01.–?), Щербина Іван (?–1666–1669–?, 1672.06., нак.), Щербина Кирило (?–1672.05.–?), Брайко Кирило Іванович (?–1672.06.–?), Іванович Михайло (?–1675.01.–?), Берло Іван Дмитрович (?–1676–1682.07.–?), Сулима Іван Степанович (?–1685–1688), Берло Іван Дмитрович (?–1696–1705), Берло Василь Іванович (?–1707.06.–1721), Головка Грицько (1723, нак.), Афендик Микола Степанович (1724–1727), Берло Іван Васильович (1728, нак.), Рубан Аврам (1729, нак.), Афендик Микола Степанович (1730–1747), Берло Іван Васильович (1730, нак.), Недождей Кіндрат (1731, нак.), Губа Василь (1737, нак.), Сніжко Денис (1738, нак.), Черпак Іван (1739, нак.), Гапоненко Іван (1739, нак.), Галабурда Денис (1740, нак.), Сулима Матвій Самійлович (1747.13.04.–1779), Варфоломій Василь (1769–1771, нак.) Волевач Дмитро Антонович (1779.30.06.–1782).

ОТАМАНИ: Корниліїв Іван (1671), Савченко Федір (1672), Сильченко Григорій (1682), Погорілко Яким (1700), Сулима Іван (1725–1726, 1731), Рубан Аврам (1729), Федченко Клим (1730), Пилипович Леонтій (1730, нак.), Шевченко Іван Васильович (1732, 1736–1740), Шевченко Андрій (1741–1748), Хоменко Федір (1748–1756), Леонтович Семен (1764.16.05.–1775), Варфоломій Василь (1775–1780), Стрільник Павло (1780–1782).

ПИСАРІ: Загородній Іван (1731), Леонтович Леонтій Пилипович (1729–1736), Леонтович Григорій (1737–1745), Якимовський Григорій (1748–1762), Максим (1762–1775), Григорович Роман (1775–1781).

ОСАВУЛИ: Куш Іван (1736), Севериненко Іван (1736), Буняк Корній (1735, 1737–1743), Нестеренко Аврам (1748–1752), Леонтович Семен (1763.19.07.–1764.15.05.), Хоменко Кирило (1767–1775), Мартос Петро (1775–1781).

ХОРУНЖІ: Денис (1682), Кардаш Тиміш (1732), Кардаш Пилип (1736), Кардаш Михайло (1737–1752), Кардаш Матвій (1767), Спис Сава (1772–1781).

ГЕЛЬМЯЗІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Щуренко Іван (?–1649–?), Ілляшевич Яцько (?–1649–?), Кустовський Степан (?–1662.06.–?), Корнійович Степан (?–1666.10.–?), Якубенко Семен (Силуян) (?–1672–?), Гладкий Іван (?–1674–?), Семенченко Лук'ян (?–1676.02.–?), Зуй Тиміш (?–1678–?), Семенченко Лук'ян (?–1680–?), Кобилецький Федір (?–1682.07.–?), Сулима Іван Степанович (?–1684.10.–?), Семенченко Лук'ян (?–1689–?), Погребевич Марко (Тарас) (?–1689–?), Тоцький Федір Іванович (1693–1706), Тоцький Сава Федорович (1706–?), Аза Федір (?–1709–1715) Тоцький Сава Федорович (1715–1747), Орда Іван (1709, нак.), Попко Софрон (1721.08, нак. на Ладозі), Аза Федір (1723, нак.), Андрусенко Григорій (1729, нак.), Хомутовський Яків (1736.04., нак.), Ревенко Аврам (1737, нак.), Баран Остап (1737, нак. в поході), Деркач Андрій (1739, нак.), Глушенко Герасим (1738, 1743, нак.), Тоцький Йосип Савич (1747–1770), Ошкал Андрій (1762, нак.), Козловський Андрій (1770–1782).

ОТАМАНИ: Зуй Тиміш (1676, 1680), Ручка В. (1678), Ревенко Пасько (1689), Щуровський Артем (1693), Пруденко Васько (1697, нак.), Зражевський Данило (1699–1703), Орда Іван (1709), Лапша Протас (1714), Федорович Данило (1725–1726), Андрусенко Григорій (1726–1734), Хомутовський Яків (1736), Сухина Ничипір (1737–1741), Грущенко Герасим (1743), Баран Остап (1743–1752), Свірський Іван (1754–1759–?), Сухина Семен (?–1766–?), Мехеда Антон (1772–1774), Голубовський

Іван (1778-1781).

ПИСАРІ: Семенович Михайло (1693), Монастирський Григорій (1703, 1714), Данилович Єремій (1725), Косинський Григорій (1727–1734), Шабаш Іван (1737), Долинський Гнат (1735-1752), Панкевич Василь (1759), Кузтович Самійло (1767), Липський Лук'ян (1771–1780), Матюшевський Семен (1780).

ОСАВУЛИ: Кобзаренко Улас (1734–1737), Орда Василь Семенович (1737–1740), Ревенко Аврам (1741–1743), Тарасенко Василь (1748–1754, 1767), Чернявський Стефан (1759), Тарасенко Іван (1774–1777), Тищенко Григорій (1777–1781).

ХОРУНЖІ: Кротенко Пилип (1689), Лихогренко Семен (1714), Вертиполох Іван (1725–1732), Рева Кіндрат (1734), Лобунець Гнат (1735–1736), Сизоненко Григорій (1736), Сизоненко Остап (1737–1754), Кріт Назар (1767), Тищенко Григорій (1773–1774), Сподин Герасим (1777–1781).

ТЕРЕХТЕМИРІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Цепковський (?–1649–?), Сергій, Труш, Лесенко Семен (?–липень 1682–?), Цибуленко Семен (?–1682.12.–1683–?), Дараган Федір (?–1695–1706–?), Іскра Клим Захарович (?–1708–1712–?), Рустанович Яків (?–1717–1732), Гриневич Сава Петрович (1732.7.06.–1754), Дах Кость (нак.: 1736, 1737), Милаш Григорій (нак.: 1738, 1739), Салута Степан (1747, нак.), Киселівський Федір (1754.16.10.–1755.24.06.), Гриневич Сава Петрович (1755.06.–1757), Гриневич Михайло Савич (1757–1767.12.), Гриневич Федір Савич (1767.22.12–1782).

ОТАМАНИ: Дах Кость (?–1731–1737–?), Милаш Григорій (1738–1739), Салута Стефан (1741), Городниченко Андрій (1743–1746), Масло Григорій (1752), Кривенко Андрій (?–1757–1758–?), Чубук Марко (?–1762–?), Савенко Григорій (1772.25.08.–1774), Солонина Павло (1779–1782).

ПИСАРІ: Логвинович Герман (1732–1734), Кіндратович Іван (?–1736–1737–?), Гаврилович Яким (1738–1740), Васильович Назар (1741–1746), Романович Григорій (1752), Йосип Романович (?–1758–1763–?), Серик Стефан (?–1768–?), Бечка Стефан (1769.8.05.–1782).

ОСАВУЛИ: Федоренко Яким (1732), Печеник Лаврін (1734), Бович Дмитро (1736), Матяш Федір (1737–1762), Ємець Антон (1767–1782).

ХОРУНЖІ: Бовенко Василь (1729–1732), Тарасенко Максим (1734), Матюк Денис Тимофійович (?–1736–?), Туркало (Турченко) Ярема (1737–1762–?), Серета Григорій (?–1766–?), Савенко Григорій (1769.5.05.–1772.24.08.), Матвієнко Яків (1772–1776), Курилко Данило (1776–1782).

ЛЕПЛЯВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Юхимович Семен (?–1667–1672.06.–?), Петкало Іван (?–1672.04.–? у Дорошенка), Гладкий Гнат Матвійович (?–1673.02.–1675), Гусяченко Іван (?–1676.02.–?), Лавренко Матвій (?–1679.01.–?), Черкаський Іван (?–1682.12.–1689–?), Лавренко Матвій (?–1690.05.–?), Нерод Іван (?–1691.01.–1696.24.10.–?), Рядно Іван (1696.10., нак.), Семенович Іван (раніше 1703), Черкаський Іван (?–1696–1709–?), Суховієнко Василь (1706.08., нак.), Буковський (1706.16.09., нак.), Данилович Олефір (1707, нак.), Печеніков Тиміш (1718, нак.), Тонкошкур Григорій (?–1721.08.–?), Степан (?–1723.05.–?), Яременко Михайло (?–1723.10.–?), Киржа Іван (?–1725–1730–?), Зубченко Григорій (1729, нак.), Лазаревич Василь (?–1732.09.–1752), Лисак Іван (1731, нак.), Князенко Захарій (1734, 1735, нак.), Давиденко Кузьма (1734

, 1736, нак.), Гирман Матвій (1740, нак.), Костенко Герасим (1729, 1740, нак.), Левицький Іван Мойсейович (1752.07.–1769), Левицький Іван Іванович (1769–1772), Левицький Микола Іванович (1772.04.–1779), Левицький Василь Іванович (1779–1782).

ОТАМАНИ: Ващенко Грицько (1692), Рядно Іван (1696), Козинець Карпо (?–1697.05.–?), Данилович Олефір (1707–1709), Просейко Іван (1720–1724), Курдесенко Роман (1725), Павлович Денис (1725–1726), Костенко Герасим (?–1729), Давиденко Кузьма (1730), Лисак Іван (1731), Кривошея Яків (1732), Радко Роман (1734), Яременко Андрій (1734–1735), Радко Роман (1736), Хамаза Василь (1737–1738), Боровик Роман (1739–1740), Василь (1740), Костенко Герасим (1741–1742), Костенко Михайло Герасимович (?–1743–?), Серик Іван (?–1744–?), Костенко Михайло Герасимович (?–1746–?), Яременко Андрій (1747–1749), Серик Іван (?–1750–?), Комендант Роман (1753), Князенко Петро (1753–1763), Штриха Остап (1764–1774).

ПИСАРІ: Левицький Василь (?–1707–?), Андрійович Федір (1725), Сологуб Іван (1726), Зубченко Максим Тимофійович (1729–1733), Соболевський Кирило (1734–1735), Білявський Іван (1736), Зубченко Ничипір Тимофійович (1736–1738), Миколайович Василь (1738), Кантаторський Клим (1739–1746), Михайлович Іван (1747–1753), Федорович Сидір (1754), Гриневський Павло (1755–1759), Даценко Іван (1761), Онисимович Максим (1766.1.07.–1780), Рубан Прокіп (1780–1782).

ОСАВУЛИ: Халява Тишко (?–1720–?), Кеша Яків (?–1732–?), Насипайко Фесько (?–1736–?), Герасименко Михайло (?–1737–1739–?), Жук Максим (1741–1754), Слюсаренко Панко (1755–1767), Йосип (1774–1775), Ус Юхим (1780–1781).

ХОРУНЖІ: Кривошея Яків (1726–?), Зубченко Ничипір Тимофійович (?–1732–1733), Кривошея Яків (?–1734–1743), Давиденко Андрій (1743–1755.16.02.–?), Гирман Сава (1762–1763), Жук Андрій (1767–1768), Пелех Іван (1774–1780), Могилевський Григорій (1780–1782).

БУБНІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Омельченко Богдан (?–1672–?), Туранський Федір (?–1676.02.–1679.04.–?), Курощуп Левко (1676.06., нак.), Сацько Кіндрат (?–1680), Канівець Іван (?–1680.06.–1693.07.), Величко Василь (1682, 1689, нак.), Деркач Денис (1693.27.06.–1706, 1707.18.07.–1708.20.04.–?), Деркач Іван Денисович, Прохорович Михайло (1708–1738), Антипенко Іван (1718, 1721 нак.), Гуржій Олефір (1729, нак.), Петровський Олексій (1736, 1738, нак.), Савон Прокіп (1737, нак.), Базилевич-Кулябка Федір Васильович (1738–1752.07.), Кошовецький Юсько (1740, 1741, нак.), Савич Василь (1740, нак.), Павленко Федір (1737, 1743–1745, нак.), Максимович Іван Леонтійович (1752.07.–1770), Козюра Василь (1767, нак.), Неверовський Петро Іванович (1770.05.–1782).

ОТАМАНИ: Котляренко Яцько (1672–1682), Стукало Петро (1700), Григорій (1716), Баглай Степан (1725–1726), Кривонос Семен (1731–1733), Хруль Тиміш (1734), Засенко Йосип (1736–1738), Румина Василь Петрович (1738), Охрименко Яків Охримович (1739), Биринда Роман (1740), Черномаз Ярема (1741), Палій Грицько (1743–1746), Павленко Федір (1746, 1749–1753), Антипович Дем'ян (1759), Леонов Петро (1759–1760), Фесун Йосип (1762–1764), Прохорович Іван (1767), Базилевич

Василь Федорович (1768–1771), Якименко Василь (1771.05.–1782).

ПИСАРІ: Мовчан Павло (1726), Сторожевський Хома Степанович (?-1729-1731-?), Антипенко Іван (1732), Степанович Захар (1734), Тимофійович Максим (1736–1739, 1745–1754), Трибенко Іван (1741), Миколайович Василь (1743–1746), Даценко Іван (1759–1767), Прохорович Іван (1772–1779), Богуш Іван (1780–1782).

ОСАВУЛИ: Кучуренко Процько (1732), Тищенко Улас (1734), Самоненко Ничипір (?-1736-1743-?), Красник Григорій (1746–1748), Красник Іван (1752–1763), Костючевський Степан (1763), Проскурня Григорій (1767.2.08.–1782).

ХОРУНЖІ: Пінчук Ждан (1676), Даценко Гнат (1732), Макаренко Кирило (1734–1746), Засенко Йосип (1747–1756), Лисенко Яків (1767), Ярошевський Трохим (1771–1781).

ПІЩАНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Федорович Кость (?–1649.10.–?), Товстевич Онисько (?–1659.06.–?), Федоренко Кость (?–1662.01.–?) – полковник наказний переяславський у Піщаній), Федоренко (Фесенко) Мойсей (?–1672.06.–?), Шкрабко Фесько (?–1676.02.–1682.08.–?), Костенко Андрій (?–1689–1693–?), Коптевач Андрій (1685, нак.), Джеджалій Іван Філонович (1692, нак.), Притиско Павло (?–1696–1698–?), Романович Іллюшка (1704, нак.), Глубка Кіндрат (1710.06., нак.), Гармаш Іван (?–1710–1718–?, нак.), Кандиба Семен (?–1710–1732), Йосипів Панко (1719, нак.), Безрученко Іван (1719, нак.), Шарата Федір (1723, нак.), Орешко Данило (1724, нак.), Малик Матвій (1724, нак.), Кандиба Іван (лютий 1731, нак.), Шарата Гнат (1727, 1732, нак.), Лукашевич Григорій (1733.03., нак.), Кандиба Михайло (1733.05.–1750), Третяк Лесько (1735, нак.), Мельник Григорій (1736, нак.), Дубина Павло (1738, нак.), Андрієнко Василь (1739, нак.), Ковтун Іван (1740, 1741, 1743, нак.), Кандиба Петро Семенович (1750–1757.24.10.), Жила Іван Петрович (1757.10.11.–1770), Прохорович Іван Дмитрович (1770-1771), Лазаревич Володимир Васильович (1771–1782).

ОТАМАНИ: Бишовець Андрій (1679), Притиско Данило (Степаненко ?) (1682), (Кропивенський ?) Самійленко Іван (1682) Убийбатько Роман (ран.1686.8.09.), Самійленко Іван (1690–1698), Коптевач Андрій (1685), Кириченко Михайло (1704), Глубка Кіндрат (1710), Притиско Павло (1710), Вітер Федір (1712–1715), Шкарупа Григорій (1716), Притиско Павло (1718–1719), Орешко Данило (1719), Шкарупа Григорій (1720), Шарата Гнат (1728 -1731), Олексієнко Іван (1732), Кандиба Іван (1732), Орешко Данило (1733), Скорик Кирило (1734), Каздоба Клим (1734–1736), Бородавка Мартин (1736), Орешко Данило (1737), Сердюк Максим (1738), Бородавченко Лесько (1739–1740), Орешко Данило (1741–1744), Скорик Михайло (1744–1761), Дидас Іван (1751–1752), Ярош Андрій Семенович (1763.19.08.-1767), Чайковський Іван Іванович (1767–1769), Ярош Андрій Семенович (1773–1781).

ПИСАРІ: Ковбич Яків (1679), Левицький Матвій Васильович (1685), Сальковський Степан (1692), Копнотинський Семен (1701), Костовський Андрій Пилипович (1712–1714, 1718), Семенович Костянтин (1715), Федорович Іван (1717), Григорович Василь (1720), Сторожевський Хома Стефанович (1716, 1720–1727), Бихкало Захар (1731–1759), Бихкало Михайло, Шевейко Петро (1760–1761), Мельницький Яким (1754, 1761–1774), Раєвський Яків, Жежелівський Стефан (1777–1781), Мельнецький (1781).

ОСАВУЛИ: Тарасенко Процько (1732), Паламаренко Яцько (1734), Лебідь Семен (?–1736–1744), Мельник Григорій (1744–1748), Дидас Іван (1748–1750), Ісаєнко Григорій (1752–1753), Манжула Йосип (?–1754–?), Дидас Іван (1754–1755), Ісаєнко Назар (1759), Ярош Андрій Семенович (1760.2.02.–1763), Манжула Йосип (?–1764–?), Петренко Корній (?–1767–?), Кривенко Семен (1774–1781).

ХОРУНЖІ: Чучукало Іван (1726–1746), Шарата Павло (1744–1759), Лівий Семен (1752–1753), Чучукало Мартин (1754, 1761–1764), Безрукий Федір (?–1767–?), Прокопенко Петро (1771–1781).

ДОМОНТІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Саченко Тимко (?–1672.06.–?), Іванович Левко (?–1676.02.–?), Серденко Дмитро (?–1681.2.05.–?), Томара Степан (?–1681–?), Волошин Тодорашко (?–1682.07.–?), Томара Степан (?–1683–?), Савенко Мартин (1689.03., нак.), Костенко Андрій (?–1689.09.–?), Іваниця (1689, нак.), Томара Степан (?–1693), Чюта Іван (1692, нак.), Великоіваненко Кіндрат (?–1701.4.05.–?), Колос Яків (1700, нак.), Романович Мусій (1702.03., нак.), Колосенко Юхим (?–1703.10.–?), Кириченко Данило (1704.23.08., нак.), Черномаз Іван (1705, нак.), Колибоженко Сергій (?–1706–1707.07.–?), Манадика Роман (?–1710–1714–?), Богдан Михайлович (1713, 1715.07., нак.), Добронизький Стефан (?–1714.08.–?), Кривенко Яків (?–1714.1.08.–?), Манадик Іван, Великоіваненко Кіндрат (?–1715.15.03.–1733), Манадик Стефан (1718, нак.), Ісаєнко Семен (1723.10., нак.), Дорофей Ничипір (1729.10., нак.), Гавриленко Матвій (1729, 1732 нак.), Манадик Харко (1736, нак.), Зуєнко Кирило (1737, 1739, 1740–1741, 1743, нак.), Платковський Яків Германович (1734.1.06.–1761), Плошкевич Антон Васильович (1761–1774–?), Красовський Михайло, Базилевич Василь Федорович (1776–1782).

ОТАМАНИ: Хидак (?–1681.2.05.–?), Володко Дмитро (1681), Савенко Мартин (?–1689), Похожей Васько (?–1689.12.03.–?), Лозовий Ананій (?–1689.09.–?), Щербина Андрій (?–1690.4.03.–?), Василенко Іван (?–1693–1695–?), Шимко Яким (?–1700–?), Горлач Тарас (?–1701.11.03.–?), Шимко Яким (?–1703.10.–?), Кириченко Данило (?–1704.23.08.–?), Василенко Іван (?–1705–?), Великоіваненко Кіндрат (?–1712.5.01.–?), Пелех (?–1714.1.08.–?), Кривенко Яків (1714–1715), Горлач Тарас (?–1715.15.03.–?), Повжій Герасим (?–1715.4.05.–?), Горлач Тарас (?–1718–1719–?), Цюра Григорій (?–1721–?), Цюра Андрій (?–1723–1725–?), Морухонич Павло (?–1725–1726–?), Зуб(ко) Кирило (?–1727–1729), Цюра Андрій (1729–?), Зуєнко Кирило (1731–1732, 1737, 1743–1752), Проскурєнко Роман (1734, 1736), Крючка Павло Герасимович (1735), Кручка Семен Герасимович (1736), Зуєнко Кирило (1737), Дорофей Ничипір (1738), Жмурко Іван (1740), Кручка Семен Герасимович (1741–1743, 1746), Зуєнко Кирило (1743–1752), Брайко Самійло (1755), Крамар Пилип (1757), Сербин Пилип (1761–1762), Зеленський Іван (1764–1767), Томара Прокіп (1768.7.11.–1774), Харченко Остап Левкович (1774–1781).

ПИСАРІ: Стависький Стефан (1689–1693), Бужей Іван (?–1701–?), Григоркевич Василь (1718–1726), Новодворський Іван Стефанович (1729–1735), Роєнко (Роєвський) Яків (1737–1762), Кислінський Василь Ярмолайович (1765), Бакай Опанас (1764–1768), Тесленко Андрій (1771–1774), Канівецький Іван (1775–1781).

ОСАВУЛИ: Сириця Андрій (1732–1736), Яресько Іван (1737), Шишченко Лесько (1736–1746), Сачко Матвій Якимович (1752–1762), Харченко Остап

Левкович (1767.15.08.–1774), Романович Іван (1778–1781).

ХОРУНЖІ: Цюра Кирило (1732–1734), Зуєнко Кирило (1736–1737), Проскурєнко Роман (1737–1743), Кондратєнко Корній (1746), Цюра Іван (?–1748–?), Орляченко Антон (1752), Бакай Мойсей Кирилович (1762), Самойлович Андрій (1767), Шведин Павло (1767.30.08.–1774–?), Романович Іван (1777–1778), Арабський Тиміш (1778–1781).

ЗОЛОТОНІСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Сербин Войца Станіславович (?–1672.02.–1675–?), Бурмака Тишко (1672, нак.), Побиванець Хилько (?–1676.02.–?), Іванович (Степанович) Корній (?–1682.07.–?), Мирович Іван (?–1690–?), Нащичій (Нагорний, Надточий?) Трохим Семенович (1690, нак.), Третяк Тарас (?–1691.06.–1703–?), Лавренко Фесько (1697, нак.), Шульга Лук'ян (?–1706-1707.09.–?), Нащичій (Нагорний, Надточий?) Трохим Семенович (1707.04., нак.), Третяк Леонтій (?–1709–?), Нащичій (Нагорний, Надточий?) Трохим Семенович (?–1710.08.–1712.11., повн.), Конотопець Степан (1712, нак.), Урсул Василь (1713–1717.06.), Черушинський Антон (1717.11.–1730), Андрущенко Кузьма (1712, 1715, 1718–1719, 1721, нак.), Бутенко Лесько (1725, 1726, 1729, нак.), Таран Данило (1726, нак.), Васильович Зіновій (1729–1731, нак.), Леонтович Костянтин (1730–1732, нак., 1732.05.–1763), Логвинов Кирило (1729, 1730, 1732, 1734–1735, 1738, нак.), Михайлович Григорій (1737–1738, нак.), Леонтович Степан Костянтинович (1763–1769), Козюра Василь (1769.12.–1770.03.), Лукашевич Яків (1770.04.–1782).

ОТАМАНИ: Бут Михайло (1660), Бурмака Тишко (1672.06.), Нащочий (Нагорний, Надточий) Трохим (1690), Янчій Павло (1691), Синьоок Андрій (1691), Яременко Дем'ян (1692), Михайленко Лазар (1693–1694), Панченко Фесько (1695), Лавренко Фесько (1696–1697), Шпана Василь (1699–1701), Лавренко Фесько (1702–1703), Федченко Семен (1707–1709), Кашпуровський Іван (1710), Барабаш Карпо (1710, нак.), Аполенко Степан (1711, нак.), Андрущенко Кузьма (1711 1717, 1721–1724, 1727), Дидас (Дудик) Матвій (1712), Андрущенко Кузьма (1713–1715), Урсул Василь (1714, нак.), Сухопара Павло (1717), Андрущенко Кузьма (1717), Муравей Клим (1718), Дидас (Дудик) Матвій (1719), Муравей Клим (1720), Андрущенко Кузьма (1721–1722), Лавренко Кирило (1723), Андрущенко Кузьма (1724), Синьоок Андрій (1724), Онисько Андрій (1725), Лавренко Кирило (1725–1726), Андрущенко Кузьма (1727), Лавренко Кирило (1729, нак.), Бутенко Леонтій (1729), Михалович Григорій (1730), Грищенко Іван (1731), Логвинов Кирило (1730–1732), Васильович Зіновій (1732), Бутенко Леонтій (1732), Васильович Зіновій (1734), Бутенко Леонтій (1735), Михалович Григорій (1735–1736), Котляренко Григорій Іванович (1736–1769), Логвиненко Григорій (1739, нак.), Романів Іван (1745, нак.), Мойсеєнко Федір (1772–1782).

ПИСАРІ: Семеренко Семен (1660), Тимошенко Карпо (1690), Клопотєвич Сидір (1709–1710), Данило Андрійович (1711–1724), Яким Михайлович (1717), Корниловський Данило (1725), Федорович Сидір (1726), Буслєнко Василь (1727), Корниловський Данило (1728), Буслєнко Василь (1729), Дем'яненко Данило (раніш 1732), Яновський Андрій (1732), Корниловський Данило (1737), Синьоок Іван (1737–1738), Гроновський Петро (1737–1739), Корниловський Данило (1740), Грудницький Григорій Гнатович (1740–1745), Олексійович Іван (1745–1748), Грудницький Федір

Гнатович (1750–1754), Котляревський Матвій (1754–1758), Муравей Степан (1759–1770.16.04.), Джулай Іван (1771–1782).

ОСАВУЛІ: Третяк Іван (1736–1737), Ващенко Іван (1737–1752), Опеньок Іван (1740), Таранець Григорій (1754), Носенко Гаврило Григорович (1764), Тарановський Іван (1767), Кривенко Семен (1774–1775), Близнюков Григорій (1775–1782).

ХОРУНЖІ: Радченко Григорій (1719), Каранда Яків (1731–1737, 1740), Шульга Дем'ян (1737–1748), Шульга Самійло (1752), Шульга Яків (1764), Гребінський Федір (1767), Близнюков Григорій (1771–1774), Носенко Яків (1774–1778), Носенко Василь (1778–1782).

КРОПИВНЕНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Голубицький Яцько (1648), Дальденко (Толда) Клим (1648), Ігнатенко Демко (?-1649-?), Кульженко Процик (?-1672.06.-?), Демченко Лук'ян (?-1676.02.-?), Дробницький Стефан (?-1681-1682.07.-?), Талда Василь (?-1698.01.-1706), Ісаєвич Григорій Денисович (1706-1715.01.-?), Артеменко Василь (1710.05., нак.), Горбань Дем'ян (1710, нак.), Следзинський Костянтин Якович (1709-1712, нак., 1715-1729.02.-?), Попович Павло (1718, нак.), Науменко Тиміш (1718.07., нак.), Пергамен Тиміш (1718.12., нак.), Гомон Данило (1719, нак.), Петриченко Процик (1720, 1724 нак.), Яковенко Остап (1722, нак.), Гомон Данило (1722, нак.), Горбань Дем'ян (1723, 1724 нак.), Пергамен Тиміш (1724, нак.), Яковенко Остап (1725, нак.), Гомон Данило (1726-1727, нак.), Пергамен Тиміш (1728-1729, нак.), Шишковський Іван (1729.09., нак.), Попович Павло (1730, 1731, нак.), Дараган Дмитро Федорович (1731.05-1759), Бутенко Леонтій (1733, нак.), Кривонос Іван (1734, нак.), Гаркавенко Григорій (1736, 1737-1738, 1739-1740 нак.), Дараган Петро Дмитрович (1759.15.02.-1764.21.04.), Лесевич Михайло (1759, нак.), Дараган Антон Дмитрович (1762, нак.; 1764-1782), Дараган Федір (1764.7.04.-1782).

ОТАМАНИ: Грихненко Василь (ран. 1663, 1676), Талда Клим (нак. 1663.01.), Зенченко Гаврило (1681), Джемелинський Хома (1706), Науменко Яцько (1709), Клець Ярема (1710), Усуленко Хвесько (1710), Кривоконь Іван (1710-1711), Джемелинський Хома (1712), Артеменко Василь (1714), Джемелинський Хома (1714-1715), Горбаненко Дем'ян (1715), Науменко Тиміш (1716), Кривоконь Іван (1717-1718), Джемелинський Хома (1718), Пергамен Тиміш (1718), Голенка Артем (1719), Шепель Іван (1719), Пергамен Тиміш (1720-1722), Давиденко Сава (нак. 1722), Артеменко Василь (1723), Горбаненко Дем'ян (1724), Пергамен Тиміш (1725), Кузьменко Тиміш Матвійович (1725), Пергамен Тиміш (1725-1726), Голенка Артем (1727) Кузьменко Тиміш Матвійович (1727-1729), Сусло Радко (1729-1732), Шишка Іван (1733-1736), Коваленко Тарас (1733 нак., 1737), Дзюбан Логвин (1735-1736), Джемеленський Степан (1736), Тищенко Василь (1737), Джемеленський Степан (1737-1746), Шишка Іван (?-1748-1752-?), Левицький Опанас Федорович (?-1753-1754-?), Шишка Іван (?-1759), Леонтович Іван (1759-1764), Гаврик Василь (1765-1767), Охрименко Іван (1773.30.03.-1775), Петраш Василь (1777-1782).

ПИСАРІ: Ольшанський Петро (1663), Ярмоленко Нестор (1681), Бакаєвський Степан (1710-1712), Іван Іванович (1718-1723), Василь Олексійович (1722), Кривоконь Карпо (1725), Борзаківський Григорій (1726-1729), Федорович Федір (1729, 1736-1737), Петрашевич Конон (1731), Павлович Федір (1732), Кропивенський Федір (1733-1734), Змижнівський Іван (1734-?), Федорович Федір (1736-1737),

Змижнівський Іван (?-1743), Удодинський Федір (1744-1746), Змижнівський Іван (1748), Гавриш Василь (1752), Палчевський Федір (1758), Гвоздевич Лук`ян (1759-1766), Домонтович Стефан (1766.23.05.-1775), Савенков Йосип (1776-1782).

ОСАВУЛИ: Джемелинський Степан (1734-1738), Джулай Роман (1740), Шепеленко Зенець (1741), Ющенко Сава (?-1741-1748-?), Грихно Іван (1752), Яценко Сава (1759-1764), Шакун Овсій (1767), Луценко Лук`ян (1767), Охрименко Іван (1770-1773.30.03.), Ілляшенко Яків (1773.30.04.-1782).

ХОРУНЖІ: Кусюра Фесько (1672-1676), Петриченко Прокіп (1732), Артюшенко Юсько (1734-1736), Звосколовський Андрій (?-1738-1741), Шут Ничипір (1741-?), Звосколовський Андрій (?-1744-1748-?), Шут Ничипір (?-1752-1764), Грицай Прокіп (1767.24.09.-1782).

ІРКЛІВСЬКА СОТНЯ

ПОЛКОВНИКИ

Телюченко Михайло (1648-?), Мисенко Лук`ян (1654.10., нак.), Панкевич Матяш (?-1658-1663).

ПОЛКОВІ ОСАВУЛИ

Лісовченко (Лісовський) Гаврило (?-1659.01.-?)

СОТНИКИ: Семенович Клим (1-ї сотні, ?-1649-?), Вергун Кузьма (2-ї сотні, ?-1649-?), Воропай Іван (3-ї сотні, ?-1649-?), Мисенко Лук`ян (?-1654-?), Митя Тиміш (?-1665-?), Буша Терешко (?-1670-?), Андрієнко (Андрющенко) Пилип (?-1672-?), Тулуб Дем`ян (?-1674-1676), Рубан Грицько (?-1676.02.-1682.07.-?), Петренко Ярема (?-1688-1689), Завойко Василь Савич (1689-1690), Тулуб Дем`ян (1690-1711), Рубан Григорій (1702, 1708, нак.) Велбінський Тарас Трохимович (1711-1715), Требинський Славуй Миколайович (1716-1739), Рубан Максим (1721, 1729-1731, 1740, 1745, нак.), Красовський Семен (1718-1719, 1721 на Ладозі, 1725, 1727-1729, нак.), Копил Іван (1721, 1725-1727, 1729, нак.), Требинський Максим Миколайович (1722, нак.), Тур Іван (1723, нак.), Журба Іван (1724, 1732, нак.), Джулай Степан Іванович (1726, 1737 нак.), Требинський Олексій Миколайович (1739-1753.19.03.), Завойко Павло Петрович (1753.24.07.-1763.28.08.), Красовський Семен Остапович (1763.28.08.-1779), Юзефович Павло (1779.19.03.-1781), Кононович Олексій Йосипович (1781-1782).

ОТАМАНИ: Логвин Семен (1670), Бабич Василь (1672), Северин (1674), Батрак Кирило (1676, 1688), Рубан Григорій (1676, 1690-1691, 1700-1701), Пилип Іванович (1702), Красовський Семен (1702, 1714, 1719), Грушка Стефан (1707, 1719), Гунта Філон (1711), Джулай Яків (1718), Журба Іван (1718-1721), Копил Іван (1721), Мізин Григорій (1724) Журба Іван (1725-1726), Копил Іван (1727), Журба Іван (1728-1731), Рубан Іван (1732), Журба Іван (1733-1736), Рубан Максим (1737-1747), Джулай Стефан (1746-1750), Джулай Федір Якович (1752-1754), Рубан Федір (1755-1763), Журба Федір (1764-1765), Мойсеєнко Федір (1773-1774-?), Устимович Мартин (?-1775-?), Устимович Степан (1778-1782).

ПИСАРІ: Ісаєвич Іван (1688), Джулай Іван Семенович (1699), Деменко Андрій (1700), Джулай Іван Семенович (?-1703), Журба Іван (1703-1707), Джулай Яків Іванович (1707-1709-?), Джулай Степан Іванович (1718-1728), Рубан Іван (1730), Андрієнко (Перехрест) Антон (1726, 1731), Олександрівський-Москаль Іван

Федорович (1732–1746), Джулай Іван Семенович (1746), Олександрівський-Москаль Григорій Іванович (1746–1748), Устимович Мартин (1748–1764), Нестерович Семен (1764–1767), Дорошенко Роман (1769.4.11.–1782).

ОСАВУЛІ: Журба Лук'ян (1736–1746), Чорний Тиміш (1748), Чорний Яків (?-1752-1754-?), Доброштан Семен (1764), Война Трохим (1771–1782).

ХОРУНЖІ: Рубан Стефан (1734–1738), Сененко Опанас (?-1740–1754-?), Митя Матвій (1771.12.01.–1782).

КАНІВЕЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Лебединський Іван (1757–1767), Ілленко Федір (1767.23.08.–1777), Куленський Микита Петрович (1777.15.05.–1781), Богдановський Федір Петрович (1781–1782).

ОТАМАНИ: Ісаєвич Олексій (1757), Волошин Олексій Арсенійович (1758), Чернявський Матвій (1767), Волошин Стефан Арсенійович (1768.5.03.–1775), Чернявський Павло (1776–1782).

ПИСАРІ: Бакай Павло (1757–1767), Бихкало Павло (1767), Удодинський Данило (1769–1782).

ОСАВУЛІ: Щипака Григорій (1768.6.11.–1782).

ХОРУНЖІ: Яременко Андрій (1771.19.03.–1774), Гришин Роман (1775–1782).

ЯГОТИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Оброженко Стас (?–1649–?), Челюскін Петро Іванович (?–1661.04.–?), Захар'ященко Опанас (?–1661.03.-05.–?), Скоченко Лаврін (?–1672.06.–?), Литовченко Іван (?–1682.07.–?), Савоненко Роман (?–1685–1687.04.–?), Момот Григорій Іванович (?–1690.03.–1691.04.–?), Рокитний Логвин (?–1695–1705–?), Павлович Йосип (?–1706.05.–1733), Рокитний Іван Логвинович (1710–1713.03., нак.?), Бережний Лука (1723, нак.), Феодосійович Дмитро (1729.10., нак.), Карпович Петро (1731, 1733.02., 1760, нак.), Купчинський Пилип Григорович (1733.3.06.–1751), Крихно Федір (1736, 1739, нак.), Калита Федір (1737, 1740, нак.), Сезченко Дорош (1738, нак.), Лукомський Степан (1752–1757.12.12.), Канаровський-Соха Олексій Григорович (1757.12.–1760), Славатинський Федір Стефанович (1761–1770), Ісаєвич Михайло (1759, 1760, нак.) Козловський Андрій Дмитрович, (1761, нак.), Юзефович Михайло Іванович (1770–1782).

ОТАМАНИ: Карпович Гавриш (1691), Ройко Захар (?-1710-?), Дикий Стефан (1713–1718), Ройко Захар (1718-?), Кущенко Дмитро (1723), Крихно Федір (1725–1727), Дикий Стефан (1728), Лашко Андрій (1729), Крихно Федір (1730), Розум Григорій (1730–1735), Куєвда Федір (1736), Непийвода Гордій (1737), Розум Григорій (1738–1740), Непийвода Гордій (1740–1741), Дикий Дмитро (1742–1747), Розум Григорій (1748), Колчевський Іван, Колежний Григорій (1751), Дикий Дмитро (1752–1753), Ошкал Андрій (1753–1757), Турчиновський Олексій (1759), Колодей Дмитро (1760), Батрак–Згурський Тиміш Леонтійович (1762–1764), Плакса Семен (1764–1767), Лукашевич Данило (1772–1779).

ПИСАРІ: Загоровський Яків (?–1718–1723–?), Мойсеєнко Матвій (1729), Кордовський Степан (1732–1733), Чаяловський Михайло (1734–1737), Полешко Яким (1734, нак.), Скибинський Прокіп (1738–1746), Козярин Григорій (1747, нак.), Боровицький Тиміш (1749–1750), Даценко Артем (1752–1757), Павловський Іван (

1755), Дацей Юхим (1758), Бохановський Петро (1759–1767), Лен Іван (1769.8.07.–1779), Анатієнко Йосип (1779–1782), Перетятко Герасим (1782).

ОСАВУЛІ: Калита Іван (1732), Ганжа Влас (1736), Розум Григорій (1737), Мичка Матвій (1738, нак.), Саранча Іван (1738–1751-?), Коркач Іван (?-1758–1773), Полонський Федір (1775–1782).

ХОРУНЖІ: Сидоренко Іван (1700), Близнюченко Охрім (1723), Калита Іван (1732–1746), Козярин Григорій (1746–1758), Плакса Семен (1759), Полонський Федір (1761–1774), Перетятко Василь (1775–1782).

БОРИСПІЛЬСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Герасименко Антон (?–1649–1653.14.01.–?), Світличний Семен (?–1654.3.05.–?), Цицюра Тиміш Ярмолайович (?–1656.11.–?), Сулима Степан Іванович (?–1659.01.–02.–?), Волочай Василь (?–1660.20.02.–?), Бут Никон (?–1661.01.), Гаркуша Григорій (1661.02.–1663.01., 1662.02.– полковник бориспільський), Носач Василь (?–1663.5.06.–07.–?), Кулик Данило (1664.10., нак.), Ручка (?-1665-?), Новакович Іван (?–1669.07.–?), Вовк Федір (1670, нак.), Носач Василь (?–1672.05.–?), Новакович Іван (?–1673.11.–?), Волочай Василь (?–1676.02.–?), Новакович Іван (?–1678.03.–?), Григоренко (Гриненко) Лук'ян (1672, 1678.07., нак., повн.: 1678–1680.01.–?, 1686, нак.), Магіровський Федір Філонович (1682.05.–1687), Москаленко Василь (1682.05., нак.), Сеніч Конон (1686, нак.), Шорсткий Іван (1687.09.–1688, нак.), Розлач Михайло, Гордієнко Грицько (?-1692.02.–?), Шорсткий Іван (?–1694–?) Карабан Микола (1697.07., нак.), Магіровський Федір Філонович (?–1696–1697.14.05.–?), Іван Перехрест (?–1698.11.–12.–?), Лавренченко Василь (?–1703.01.–?), Новакович Семен Іванович (1704–1716), Забіла Іван Юрійович (1716–1719), Афендик Степан Семенович (1719–1752), Жиян Олександр (1720, 1725, нак.), Лазар (1723, нак.), Шум Кіндрат Гапоненко (1721, нак.), Жиян Олександр (?-1726.03.–?), Горкун Мартин (1726.08., нак.), Шум Кіндрат Гапоненко (1729, нак.), Горкун Максим (1731, нак.), Яковенко Лук'ян (1731, нак.), Яковенко Кость (1734, нак.), Гордієнко Роман (1738, 1740 нак.), Височан Гаврило (1740, нак.), Сеніч Роман (1740, 1741, нак.), Яковенко Яким (1740, нак.), Яковенко Іван (1740, нак.), Забіла Юрій Юрійович (нак.), Афендик Максим Степанович (1752.21.07.–1770.04.), Афендик Корній Максимович (1770.26.04.–1781).

ОТАМАНИ: Нестеровський (або Гапоненко) Сидір (1652), Кривохижа Ждан (1653.01.), Шепеленко Данило (1654.3.05.), Кулик Данило Гордійович (1660.08., 1661.11.), Поклонченко Сидір Ілліч (?-1661.01.–1662.10.–?), Кулик Данило Гордійович (1662.22.11.), Розвиска Сахно (1664.10.), Верненко Давид (1665–1666, 1682.05.–1683.05.), Волочай Василь (1669.11.–1671.01.), Рудченко Онисько (1672, 1678, нак.), Помошний Нестор (1673.11.), Шорсткий Іван (1676.01.–1677.03.), Гриненко Лука (1678), Москаль Василь (1678–1680.01.), Шорсткий Іван (1680), Гриненко Лука (1682.03.), Яким Федорович, Шорсткий Іван (1685.01.), Горкун Іван (1686), Кириченко Григорій (1687.09.), Гриненко Лука (1687–1688.17.12.), Коваленко (Ковалівський) Гордій (1688.05.), Шорсткий Іван (1688–1689.05.), Левоненко Микита (1696–1697.03.), Москаль Василь (1697.14.05.–1698), Левоненко Микита (1698.11.–12.), Ісай Матвійович (1703.01.), Дганяк Самійло (1712), Шум Кіндрат Гапонович (1715–1716), Шорсткий Іван (1719), Шум Кіндрат Гапонович (?–1721–?), Кузьменко Яким (?–1723.04.–1726, 1731), Жиян Іван (1728), Зленко Іван (1728–1729), Шум Кіндрат

Гапонович (1729-?), Горкун Мартин (1731.06.), Гаркавенко Прокіп (1731.09.-10.), Яковенко Лук'ян (1731.11.), Лук'яненко Павло (1734, 1736, 1738), Михайленко Остап (1736), Безлюда Йосип Іванович (1737), Гиченко Лесько (1737), Хурські Левко і Ничипор (1739, нак.), Горкавенко Яким (1740), Сенко Роман (1740-1744, 1746, 1752), Щиголь Микола (1740), Колодяжний Левко (1740), Безпедний Йосип (1740), Височан Гаврило (1744, 1748-1750, 1755-1758), Кузьменко Степан (1753-1755, 1757-1758, 1763-1766), Ярмак Василь (1755), Щербань Іван (1759-1761), Горковський Йосип (1760-1763), Розлач Пилип Михайлович (1771-1772-?).

ПИСАРІ: Стефанович Роман (?-1685-1687-?), Васильович Юхим (1698), Тимофійович Григорій (1715-1716), Зеленський Артем Леонтійович (?-1717-1723-?), Дадзинський (1725), Шкурка Сидір Федорович (1728), Федорович Федір (1729), Митрофанович Павло (1731), Шкурка Сидір Федорович (1732), Лещинський Мойсей (1734, 1737 нак.), Борисенко Андрій (1736), Шкурка Сидір Федорович (1736-1749), Тишко (Тищенко) Пилип Іванович (1749-1751-?), Яковенко Іван (1754), Тишко (Тищенко) Пилип Іванович (1755-1759), Яновський Іван (1759-1767).

ОСАВУЛИ: Світличний Мойсей (?-1735-1737-?), Світличний Іван Опанасович (1738), Карпенко Іван (1740), Буняка Корній (?-1746-?), Обеда Федір (1748), Максименко Іван (1749), Ярмак Василь (1754), Безлюда Іван (1754-1759), Ярмак Василь (1759).

ХОРУНЖІ: Нехорошко Фесько (?-1676.02.-1677), Волочаєнко Степан (1680-1685), Павло Філонович (1697), Бублик Іван (1722, 1726, 1731), Бублик Леонтій (1735-1736), Бублик Олексій (1737), Кузьменко Федір (1738, 1740-1743), Кордаш Михайло (?-1746-?), Афендик Михайло (1751), Жук Григорій (?-1754-1759-?), Жук Герасим (1761), Розлач Пилип Михайлович.

БИКІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Величко Онопрій (?-1649-?)

ДУДЕРКІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Молявченко Матвій (?-1662-?)

БРОВАРСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Микола (?-1662-?)

НЕВІДОМА СОТНЯ:

СОТНИКИ: Слущенко Лука (?-1662-?)

ЗАВОРИЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Миценко Іван (?-1649-?)

БЕРЕЗАНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Поліченко Грисько (1630), Лисовець Остап (1638), Биченко Полуян (?-1649-?), Лаврінович Пилип (?-1666.01.-?), Кислий (?-1667-?), Козловський Антон (?-1669-?), Бузинарський Федір (?-1672-?), Ігнатенко Федір (?-1676.02-?) Брайко Кирило (?-1678.04.-?), Безбородченко Дем'ян (?-1682.07.-?), (можливо, Дмитрашко Марко, раніше 1688 р.), Пилипенко Михайло Іванович (?-1692-1693-?), Турчин Михайло Степанович (?-1695-?), Пилипенко Михайло Іванович (?-1696-1697-?), Турчин Михайло Степанович (?-1701-1706-?, 1710), Корнієнко Яків (1702, нак.; повний: ?-1716-1733), Іванович Іван (1721, нак.), Загорульченко Яків (1725, 1729, 1749 нак.), Безбородько Семен Якович (1734.1.04.-1737), Бабич Василь (1736, нак), Ющенко Лесько (1737.07., нак.), Безбородько Петро Якович (1737.12.), Дмитрашко-

Райча Василь Олексійович (1738-1753), Таратурка Іван (1738, нак), Кулябка Леонтій (1739-1740, нак.), Дахно Пилип (1741, 1743, 1744, нак.), Лялька Іван Андрійович (1753-1763), Головачевський Петро Якович (1764-1782).

ОТАМАНИ: Федоренко Тиміш (1671), Гавриленко Степан (1676), Антон (1682), Бурдюк Панко (1685), Козловський Антон (1692, 1696), Зуй Іван (1717-1731), Волошин Вакула (1729, нак.), Чобіток Давид (1731-33), Бондар Антон (1734), Лисовець Гнат (1736), Супрун Грицько (1737), Терех Лесько (1738), Рибалка Ілля (1739-1740, 1744), Штепа Яків (1741), Роздобудько Леонтій (1743), Глушак Яків (1744.05.), Карпенко Степан (1746), Карпенко Семен (1748), Дахно Пилип (1748, 1755, 1759), Бакум Василь (1752), Турчиновський Олександр Ілліч, Турчиновський Павло Ілліч (1761-1766), Таратурка Петро (1767), Волошин Давид (1774), Головачевський Павло (1766.3.09.-1782).

ПИСАРІ: Юськович Данило (?-1692-1696-?), Іванович Данило (1697), Федоров Стефан (?-1717-1733), Троїцький Устим (1734), Яновський Іван (1736), Кисіль Семен (1737), Стахович Петро (1737-1740), Барабаш Трохим Іванович (1741-1746), Ведмідь Михайло (1748, 1753-1756), Гулей Федір (1752), Шевель Степан (1750, 1759, 1762-1763), Федоров Іван (1755-1756, 1758), Лукашевич Данило (1765-1767), Турчиновський Павло Павлович (1773.10.01.-1774-?), Макар Якович (1777-нак., 1778-1781).

ОСАВУЛИ: Третяк Іван (1734-48), Роздобудько Лесько (1738), Третяк Лесько (1739), Турка Тарас (1754), Таратурка Петро (1752-1755), Курілко Іван (1759-1766), Мелешко Трохим (1766.3.09.-1781), Тригуб Василь (1782).

ХОРУНЖІ: Василенко Хвесько (1676), Стрикайло Вакула (1682), Пилипенко Михайло (1718), Таран Іван (1736), Таран Леонтій Федорович (1731-1752), Курілко Іван (1755), Коломійченко Михайло (?-1758.04. -1759-?), Коломієць Степан (1762-1767), Крамаренко Тиміш (1769.8.12.-1782).

КИЇВСЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Теплуцький Олексій (?-1648.06.-?), Пещенко (1649, весна) Ганджа Григорій (?-1649.04.-?), Коробка Юхим, Кричевський Михайло-Станіслав (1648-1649.08.), Жданович Антін (1649-1651.01.-?), Криса Михайло (1650.09., нак.), Дворецький Василь Федорович (1650.11.-?, нак.), Криса Михайло (?-1651.04.-1651.07.), Жданович Антін (?-1651.09.-1653), Пещенко Євтух (1653-1654.02.), Яненко-Хмельницький Павло (1653.10., нак.), Дворецький Василь Федорович (1653.12.-1655.10., нак.), Яненко-Хмельницький Павло (1654.02.-1655.07.-?), Жданович Антін (?-1656.04.-1657.04.-?), Дворецький Василь Федорович (1656.05.-1657.04., нак.), Яненко-Хмельницький Павло (?-1657.07.-1659.03.-?), Дворецький Василь Федорович (1657.08., 1658.03.-1658.09., 1659, нак.), Яхимович Іван (?-1659.07.-1659.09.-?), Бутрим Петро (?-1659.10.-?), Яхимович Іван (?-1660.01.-?), Дворецький Василь Федорович (?-1660.01.-1662.06.-?), Скороход Пилип (1660.05., нак.), Молявка Богдан (1660.05., 1661, нак.), Третяк Семен (?-1662.12.-1663.08.), Дворецький Василь Федорович (1663.09.-1666, у І.Брюховецького), Щербина Михайло Іванович (1666-1668.03.-?, у І. Брюховецького), Яненко-Хмельницький Павло (?-1664.11.-?, правобережний),

Васильківський Петро (правобережний), Бутрим Петро (?-1665.06.-?, правобережний), Яненко-Хмельницький Павло (?-1665.18.08.-?, правобережний), Матюга Костянтин (?-1667.05.-?, правобережний), Дворецький Василь Федорович (?-1668.06.-?), Момот Іван Юхимович (?-1668-?, правобережний), Михайло Іванович (1668, нак.), Яненко-Хмельницький Павло (?-1669.02.-? у П.Дорошенка), Солонина Костянтин Дмитрович (?-1669.02.-?), Олещенко Пилип (?-1670-?), Солонина Костянтин Дмитрович (?-1671.01.-1682), Солонина Яків Дмитрович (1671.08.09., нак.), Жила Семен Карпович (1672, нак.), Михайло Іванович (1679.29.08., нак.), Коровка-Вольський Григорій Карпович (1682-1687), Солонина Костянтин Дмитрович (?-1687.06.-1689.09.-?), Коровка-Вольський Григорій Карпович (?-1689.12.-1691), Безпалій Сава (1691.02., нак.), Мокієвський Костянтин Михайлович (1691-1708), Жила Роман (1691, нак.), Коровка-Вольський Федір Григорович (1706, нак.), Борсук Петро (1706, нак.), Коровка-Вольський Федір Григорович (1708-1712), Танський Антін Михайлович (1712.9.06.-1742), Жила Ілля Семенович (1722.09., нак.), Карнович Григорій (1730, нак.), Солонина Михайло (1733.06., нак.), Танський Михайло Антонович (1742-1747.31.10./1.11.), Капніст Василь (1750), Дараган Юхим Федорович (1751.21.01.-1762), Шаула Андрій Якович (?-1769-1770-?, бунчуковий товариш, командир полку), Безбородько Олександр (1774.22.03.-1779.1.01.), Лукашевич Лука (1779.5.05.-1782).

ОБОЗНІ ПОЛКОВІ

Підтерєб Яків Іванович (?-1663-?), Кальницький Гнат Федорович (?-1666.07.-?), Підтерєб Яків Іванович (?-1669.02.-?), Савенко Опанас (?-1672.06.-?), Звенецький Степан Григорович (?-1676.02.-?), Фальківський Іван (?-раніше 1680), Лясковський Павло Олександрович (?-1682-1686.07.-?), Андрійович Павло (1687.07., нак.), Лясковський Павло Олександрович (?-1691-?), Яновський Іван (?-1692.10.-?), Підтерєб Трохим Якович (?-1694.09.-1701.11.-?), Барановський Яків Станіславович (?-1706-1712.05.-?), Павловський, Ханенко Федір Лаврінович (1722-1737), Шаула Андрій Семенович (1737.26.11.-1738-?), Підвисоцький Олексій Якович (1742.22.10.-1762-?), Солонина Олександр Данилович (1753-1762), Борсук Зіновій Якович (1764.21.11.-1782, 1-й), Солонина Іван Михайлович (1774-1781, 2-й).

ПОЛКОВА АРТИЛЕРІЯ

ОСАВУЛІ: Велигурський Микита (?-1747-?), Лукашевич (?-1776), Соболевський (1778).

ОТАМАНИ: Соболевський Семен (?-1746), Касянов Павло (1746-1748-?).

СУДДІ ПОЛКОВІ

Шатський Феодосій Дмитрович (?-1663-?), Незамай Юрій Григорович (?-1672-1676-?), Жила Роман (?-1670-1682-?), Лясковський Павло Олександрович (?-1691.10.-?), Дворецький Іван Васильович (?-1692.10.-1694.29.04.), Жила Ілля Семенович (?-1712.07.-1734-?; нак.), Стопановський-Ничаговський Іван (1737-1738), Война Федір (1741-1745), Солонина Олександр Данилович (1745.7.09.-1753), Борсук Зіновій Якович (1753.20.03.-1764.20.03.), Барановський Степан Якович (1764.12.11.-1781).

ПИСАРІ СУДУ ПОЛКОВОГО

Мезинович Іван (?-1682.01.-?), Вертелевич Максим Максимович (?-1693-?), Ігнатович Федір (?-1738.10.11.-?), Онищенко Іван (?-1749-1763-?), Гонтаревський

Іван (?-1765-?).

ПИСАРІ ПОЛКОВІ

Яхимович Іван (?-1649-1654.05.-?), Скороход Пилип Степанович (?-1657.10.-1658.08.-?), Яхимович Іван (?-1658.06.-08.-?), Григорович Лазар (?-1663.06.-?), Михайлович Лаврін (?-1663.11-1666.10.-?), Пилипча (?-1665.05.-?), Васильович Андрій (?-1669-?), Домонтович Петро Іванович (?-1671.02.-1676.02.-?), Долинський Петро Федорович (1682.07.-?), Кіпріанович Даниель, Солонина Данило Якович (?-1688.03.-1689.09.-?), Грабський Сазон (?-1696.10.-?), Єнкевич Володимир (?-1709), Солонина Василь Якович (1710-1715.05.-?), Немировський Григорій (?-1723.10.-1728-?), Столпановський Іван (?-1729-1737.08.-?), Покорський Іван Опанасович (1737-1738), Покас Григорій (?-1738-?), Якимович Яким (з 1738.29.07., нак.), Тодорський Іван (1740, за писаря), Роговський Петро (1741-?), Борсук Зіновій Якович (1742.25.11.-1753.20.03.), Миткевич Андрій Петрович (?-1754.10.-1764.16.01.), Катеринич Семен Степанович (1764.16.04.-1773.22.05.), Радченко Парфен Григорович (?-1774.10.-1781.03.-?).

СТАРШІ ПОЛКОВІ КАНЦЕЛЯРИСТИ: Кукуран Микола, Пасенко Стефан (1748-1752), Гроховський Іван (1749-1757), Савицький Петро (?-1759-?), Прудченко Юхим Олексійович (1766.16.02.-1771.20.10), Кедрина Степан (1771-1774).

ПОЛКОВІ ОСАВУЛИ

Воропай (?-1651.07.-?), Коретупченко Мойсей Йосипович, Броянко Грицько (?-1657-?), Зарудний Тиміш (?-1658.01.-?), Молява Богдан (?-1659-?), Кальницький Гнат Федорович (?-1662.10.-1665, за осавула, 1665-1666.07.-?, осавул), Підтерєб Трохим Якович (?-1669-1671.01.-?), Тригановський Самійло (?-1669-?), Жила Семен Карпович (?-1672.02.-1672.06.-?), Яків Олександрович (?-1672.05.-?), Кобилинський Семен (?-1682-?), Жила Ілля Семенович (?-1682.07.-?), Гутор Іван (1687.07., нак.), Барановський Яків Станіславович (?-1689.03.-1696.11.-?), Жила Роман (?-1691-?), Жила Ілля Семенович (?-1692.10.-?), Несміян, Гнат Юрійович (раніше 1712), Жила Ілля Семенович (пізн.1709-ран.1712), Ханенко Федір Лаврінович (?-1711.10.-1722-?), Харсек Василь (?-1712-?), Савенко Микола (?-1715-1730), Жила Борис, Кукаран Іван, Гречка Остап (?-1727.02.-1738), Зборовицький, Ярема Матвійович (1729, 1731, нак.), Борсук Яків Петрович (1-й; 1729.8.10.-1732.28.06.), Шум Матвій Михайлович (2-й; 1729.5.10.-1764.30.07.), Закревський Осип Лук'янович (1-й; 1743.18.01.-1754), Барановський Степан Якович (?-1753-1764.12.10.), Закревський Опанас Матвійович (1764.14.11.-?), Шум Федір Матвійович (1764.12.11.-1780.09.), Туманський Федір Григорович (1764.30.07.-1780.20.02.), Прудченко Юхим Олексійович (1774.10.01.-1782), Пилипенко Федір (?-1781), Прудченко Григорій Олексійович (1780.10.09.-1781), Солонина Микола (1781-1782).

ХОРУНЖІ ПОЛКОВІ

Чекановський Костянтин, Дворецький Іван Васильович (?-1663-1666.10.-?), Жила Семен Карпович (?-1672-?), Михайлович Михайло (?-1669.02.-?), Олександрович Яків (?-1672-1676-?), Горячка Яків, Жила Ілля, Железка Прокіп (?-1683-?), Горячка Феодосій Прокопович (?-1681.02.-1683-?), Жила Борис (?-1687-1689-?), Солонина Сергій Васильович (?-1690-1696-?), Крозецький Петро (прапорщик), Жила Ілля Семенович (?-1709-1711-?), Сулима Іван (?-1713-?), Несміян,

Шум Михайло Іванович (?-1714.01.-1715-раніше 1719), Чекановський Костянтин, Юрко, Кукуран Іван (?-1718.06-1729-?), Карасейка (Карасик) Василь (?-1723-1724-?), Брановицький-Бароненко Михайло Богданович (?-1728-?), Шум Матвій Михайлович (?-1728), Ханенко Федір (?-1728-1730-?), Прутянул Іван (?-1728-1729), Катрич Трохим (?-1730-?), Завадський Іван (?-1730-1737, прапорщик), Жила Петро Борисович, Лягул Іван (1-й; 1737-1748), Брага Ярема Дем'янович (2-й; 1737.28.01.-1753), Шум Федір Матвійович (1-й; 1748.25.01.-1764.12.10.), Баранович Опанас Матвійович (1748.28.01.-?), Савенко Петро (1753.10.06.-?), Барановський Степан Якович (?-1757), Шум Гнат Матвійович (1764.12.-1766.7.11.), Прутченко Юхим Олексійович (2-й; 1771.20.10.-1774.1.10.), Шум Прокіп Матвійович (1-й; 1764.12.12.-1781.03.-?), Солонина Іван (?-1781-?), Шрамченко Григорій (1782).

КИЇВСЬКІ СОТНИКИ

1-ї: Пещенко Григорій (?-1649-?). 2-ї: Білецький Самійло (?-1649-?), Молодецький Іван Родіонович, Малява Богдан (?-1654-?). 3-ї: Нагорний Тишко (?-1649-?). 4-ї Печерської: Предримовський Опанас (?-1649-?).

КИЇВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Яненко Павло (?-1650-?), Крюковський Михайло (?-1657.07.-?), Третяк Семен (?-1658.09.-?), Григорій (?-1661-?), Олефірович Григорій (?-1669.02.-?), Волошин Андрій Тимофійович (?-1671-1672.01.-?), Ляшко Федір Андрійович (?-1672-?), Степанський Михайло (?-1675.02-1678.12.-?), Туптало Сава Григорович (?-1682-1686-?), Бутрименко Іван Петрович (?-1690-1691), Шидловський Андрій (1691-?), Сакович Олександр (?-1693-1695.06.-?), Третяк Федір Семенович (?-1699-?), Голицький Процик (?-1701-1704-?), Дейнека Михайло (?-1706-?), Климович Трохим (?-1707-?, наказний; ?-1708-1711-?, повний), Ставронський Семен Романович, Павловський Кирило (?-1721-?), Синявський Іван (?-1725-?), Ус (1726, нак.), Жила Ярема Гаврилович (1725, нак.; 1729-1742), Жила Петро Яремович (1742.19.11.-1743), Гудима Павло Іванович (1743.7.10.-1760.15.03.), Костовський Семен (1752, нак.), Гудима Михайло Павлович (1760-1772), Гудима Іван Павлович (1772-1781), Загоровський Іван (1781-1782).

ОТАМАНИ: Бутрим Петр (?-1656-?), Трохимович Артем (?-1676.02.-?), Науменко Іван (?-1682.07.-?), Осипович Леонтій (?-1691.08.-?), Загорний Василь (?-1701.06.-?), Дейнека Матвій (?-1707-1725-?), Молка Андрій (?-1730), Барабаш Василь (1730-1731-?), Костовський Семен (?-1742-?), Кругляк Лук'ян (?-1746-1750-?), Харлан Василь (1746, походний отаман), Костовський Семен (?-1751-1754), Блажевський Василь (1764-1767), Комарницький Петро (1768-1779), Кулаковський Федір Григорович (1779.14.09.-1781-?).

ПИСАРІ: Левицький Федір (?-1701.06.-?), Вербицький Омелян (?-1721-?), Чемкальський Яків (?-1739-1742-?), Смирній Стефан (?-1745-1746-?), Корницький Артамон (?-1751.02.), Богословський Григорій (1751-1754), Кулаковський Федір (?-1766-?), Маслович Павло (?-1766-?), Підвисоцький (?-1767), Голяк Лук'ян (1774), Язловицький (?-1777-?).

ОСАВУЛІ: Голик Григорій (?-1742-1746-?), Йосипів Семен (?-1748-?), Голик Григорій (?-1750-1753-?), Комарницький Петро (1764-1768), Кулаковський Федір (1768-1779).

ХОРУНЖІ: Гокало Герасим Федорович (?-1701-1721-?), Гокало Кирило (?-1739-1742-?), Дмитряк Григорій (?-1746-?), Єлець Федір (?-1749-?), Гокало Антон (?-1760), Блажевський Василь (1760-1764), Недільський Єлисей (?-1766-?).

БЛОГОРОДСЬКА СОТНЯ

(1648-1662-?)

СОТНИКИ: Каленик (?-1649-?), (Третяченко Семен ?), Епик Іван (?-1662-?).

ВАСИЛЬКІВСЬКА СОТНЯ

(1648-1654-?)

СОТНИКИ: Бут Микита (?-1649-?), Кривда Іван (?-1650.03.-?), Матютка Костянтин (?-1662.01.-?; полковник васильківський: ?-1662.03.-?).

ВОРСЕВСЬКА СОТНЯ

(?-1649- раніше 1654)

СОТНИКИ: Кгуз Іван (1649).

ВИШГОРОДСЬКА СОТНЯ

(?-1654-1662-?)

СОТНИКИ: Богданович Артем.

ГОСТОМЕЛЬСЬКА СОТНЯ

(1648-1654-?)

СОТНИКИ: Басаренко Ярмола (?-1649-?).

ІВАНКІВСЬКА СОТНЯ

(?, після 1654-1662-?)

СОТНИКИ: Сивченко Онисим (?-1662.02.-?).

МАКАРІВСЬКА СОТНЯ

(1648-1654-?)

СОТНИКИ: Петрицький Григорій (?-1649-?), Пхекало Степан (?-1654.6.06.-?),
Тупталенко Сава Григорович.

ОСАВУЛИ: Пхекало Ничипір (?-1649-?).

ХОРУНЖІ: Андрій (?-1649-?).

МОТОВИЛІВСЬКА СОТНЯ

(1648-1655-?)

СОТНИКИ: Половець Степан (?-1649-?), Половець Грицько (?-1665.06.-?).

ОТАМАНИ: Федоренко Павло (?-1654.6.06.-?), Татаренко Лесько (?-1655.10.-
?).

ОБУХІВСЬКА СОТНЯ

(1648-1654-?)

СОТНИКИ: Красовський Яцько (?-1649-?).

ОСАВУЛИ: Черномаз (?-1649-?).

ОВРУЦЬКА СОТНЯ

ПОЛКОВНИКИ (?-1649), (?-1664-?): Микулинський Василь (1648), Голота Ілля,
Натальчич Йосип (?-1649.04. -10.), Бруяка Іван (?-1649.06.-07.-?), Виговський Василь
(1658-1659), Васильківський Петро (1664).

(?-1649-раніше 1654)

СОТНИКИ: Горноста́й (?-1649.04.-?), Натальчич Йосип (?-1649-1651),
Хромейко Мисько (1651-?).

ПРЕВАРСЬКА СОТНЯ

(1648-1654-?)

СОТНИКИ: Юхим (?-1649-?).

ТРИПІЛЬСЬКА СОТНЯ

(1648-1664-?)

СОТНИКИ: Ворона Андрій (?-1649-?), Розстрига Семен (?-1664.02.-?).

ОТАМАНИ: Погорілий Іван (?-1655-?)

ХОДОСІВСЬКА СОТНЯ

(?-1649-?)

СОТНИКИ: Бармацький Іван (?-1649-?).

ЯСНОГОРОДСЬКА СОТНЯ

(?-1649-раніше 1654)

СОТНИКИ: Потребич Трохим Якович (?-1649-?).

ДИМЕРСЬКА СОТНЯ

(?-1654-?)

ЛЕСНЯКІВСЬКА СОТНЯ

(?-1654-?)

РОЖЕВКІНСЬКА СОТНЯ

(?-1654-?)

ЧОРНОБИЛЬСЬКА СОТНЯ

(?-1649, 1651-1654-?)

ПОЛКОВНИК: Панкевич Михайло (1649). Навесні 1649 р. полк мав 28 сотень.
Сідляр Іван (?-1651.03.-?).

СОТНИКИ: Томченко (?-1651.03.-?), Половко.

ГОРНОСТАЙПІЛЬСЬКА СОТНЯ

(?-1651-?)

СОТНИКИ: Панкевич Михайло (?-1651-?)

КАРПИЛІВСЬКА СОТНЯ

(?-1654-?)

БРОВАРСЬКА СОТНЯ

(?-1649-1662.06.-?)

СОТНИКИ: Медведин Федір (?-1649-?)

БОРЩАГІВСЬКА СОТНЯ

(час існування невідомий)

СОТНИКИ: Харитонович Корнило.

КОЗЕЛЕЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Гарячка Прокіп (?-1649-?), Гарячка Марко (?-1654-1660.05.-?), Кизимовський Гнат (?-1661-?), Захар'ященко Опанас (1662.02.-1662.04. - наказний полковник козелецький), Скок Іван (?-1662.06.), Красовський Степан (1662.07.-?), Клижка Іван (?-1665-?), Жила Гаврило Карпович (?-1669.01.-1676.06.-?), Каплонський Василь (?-1676), Борсук Петро (1676-?), Строковець Федір Олексійович (?-1682.01.-?), Жила Гаврило Карпович (?-1682.07.-?), Солонина Сергій Васильович (1687, нак.), Стефанович Матвій (?-1692-1693-?), Борсук Петро Іванович (?-1696-?), Іванович Лук'ян (?-1699.06.2.-?), Голод Микола (?-1702.07.-?), Борсук Петро Іванович (?-1703.08.-?), Ханенко Федір Лаврінович (?-1705-?), Довгий Остап (1706.10., нак.), Грабовський (?-1708), Голод Микола (?-1712-1715-?), Підвисоцький

Яків, Костяний Михайло (1727, нак.), Жила Петро Яремович, Підвисоцький Олексій Якович (?-1729-1742), Бердянський Іван (1740, нак.), Педорко Іван (1740, нак.), Барановський Степан Якович (1742.12.10.-1757), Пустовойтенко Федір (1754), Руголь Павло (1757.22.03.-1767.22.12.), Шум Павло Матвійович (1768.30.01.-1781.10.08.), Десенко Микита (1782.14.03.-1783).

ОТАМАНИ: Скок Іван (?-1662.06.-07.-?), Кіндратович Прокіп (?-1669.01.-?), Коптевич Іван (?-1679.29.08.-?), Мирченко Андрій (?-1682.01.-?), Данилович Герасим (?-1691.10.-?), Довгий Остап (?-1692.10.-?), Іванович Лук'ян (?-1696.10.-?), Михайло Іванович (?-1697.12.09.-?), Довгий Остап (?-1699.2.06.-?), Петро Сергійович (?-1702.07.-?), Барановський Яків Станіславович (?-1704.09.-1706.6.10.-?), Гречка Остап (?-1718-?), Бразул Лук'ян (1718-1729), Борсук Яків Петрович (1729.8.10.-1730-?), Бразул Лук'ян (1732.23.06.-1737-?), Брилевич Семен (?-1746-?), Прудченко Лук'ян (?-1748-?), Пустовойт Федір (?-1751-?), Корсун Андрій (?-1754-?), Мостовий Федір (?-1759-?), Нестеровський Іван (?-1763-?), Красовський Данило (1764.13.09.-1772), Валюжа (?-1780).

ПИСАРІ: Сочевець Андрій (?-1737-?), Гонтаревський Іван (?-1745-1746-?), Федоровський Іван (?-1751-?), Пасенко Петро (1754.24.03.-1761), Полутанський Григорій (1761-?), Підвисоцький Олексій (1759-1767), Василь (1767.28.06.-1772-?).

ОСАВУЛИ: Павлович Савка (?-1687.2.06.-?).

ХОРУНЖІ: Довгий Євстафій (?-1684-?), Пташніченко Назар, Радич Григорій Парфенович (?-1729-?), Гришак Микита (1737), Федоренко Степан (1771.11.11.-1772-?).

ОСТЕРСЬКИЙ ПОЛК ПОЛКОВНИКИ

Лук'янович-Лиждвой Іван (?-1651-?)

ОСТЕРСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Бутко Ларко (?-1648.25.12.-?), Кошин Яцько (?-1649-?), Горячка Прокіп (?-1649.01.-?), Лук'янович-Лиждвой Іван (?-1650-?), Градчаний Яким (?-1651), Янко Іван (?-1654-1655-?), Велигорський Сидір Корнійович (?-1655.03.-?), Лапа Степан (?-1655-?), Таран Роман Маркович (?-1656-?), Харкович Іван (?-1657.05.-?), Таран Роман Маркович (?-1657.10.-?), Лапа Степан (?-1658.05.-07.-?), Таран Роман Маркович (?-1658.08.-?), Лапа Степан (?-1661.04.-?), Карпенко Сидір (?-1661-?), Велигорський Сидір Корнійович (?-1661-?), Смолович Богдан (1662.01., наказний полковник остерський), Дворецький Іван Васильович (?-1663-?), Батіг Іван (?-1664-?), Плоский Ничипір (?-1666.04.-?), Григорій Іванович (?-1666, у Хоменка), Дворецький Іван Васильович (?-1666.05.-раніше 1666.18.06.), Янко Іван (?-1666-?), Святовец Ясько (?-1668.08.-?), Жученко Максим Степанович (?-1669.05.-?), Губа Василь (?-1669-?), Підтереб Трохим Якович (?-1670.07.-?), Дворецький Іван Васильович (?-1671.10.-1677.06.), Кизимовський Гнат (Проскуренко) (1677.06.-?), Шинкаренко Прохір (1678-?), Дворецький І.В. (?-1680.02.-?), Шинкаренко Прохір (?-1682), Дворецький Павло (1682-?), Дворецький Іван Васильович (?-1682.07.-1684.05.-?), Слюзко Ясько (1686.02., нак.), Максимович Петро (1687.07., нак.), Підтереб Т.Я. (?-1688-?), Решетальський Іван (1688., нак.), Дворецький І.В. (?-1689.06.-1690.04.-?), Єлець Федір Миронович (?-1692.08.-10.-?), Бобруйко Василь (?-1693.07.-1696.04.-?), Кисіль Петро (?-1696.11.-?), Губа Василь (?-1698), Шафран Яків Сахнович (?-1698).

11.-1699.02.-?), Губа Василь (?-1699.06.-1699.11.-?), Лук'янович Іван, Шафран Яків Сахнович (?-1701.11.-1707-?), Вербицький Яків (1704, нак.), Дворецький Федір (1710, нак.), Солонина Сергій Васильович (?-1709-1727), Слюзко Яків (1727.09.-1727.11., нак.), Солонина Іван Сергійович (?-1727.07.-1729), Солонина Михайло Сергійович (1729.30.09.-1757.29.05.), Цибульський Василь (1731, нак.), Роман (1736.03., нак.), Вербицький Гнат (1740, нак.), Смолівик Яків (1740, нак.), Солонина Іван Михайлович (1757.29.05.-1774), Псьол Михайло Григорович (1774-1782).

ОТАМАНИ: Москаленко Андрій (?-1649.13.01.-?), Плоцький Микола (?-1657.05.-10.-?), Закоблущкевич Іван Кононович (?-1663-1666.05.-?), Денисович Лазар (?-1669.08.-1673.05.-?), Проскурненко Гнат (?-1672.03.-?), Денисович (Назар) Лазар (?-1675.01.-1676.02.-?), Проскурненко Гнат (?-1677.03.-06.-?), Козлов (Козел) Герман (?-1680.02.-?), Проскурненко Гнат (?-1682.07.-?), Сидко Іван (?-1684.05.-?), Закоблущкий Іван Кононович (?-1688.06.-?), Сидко Іван (?-1690.04.-1691-?), Вербицький Яків (?-1692.08.-?), Кисіль Петро (?-1692.10.-1693.07.-?), Друцький Іван (?-1694.03.-1695.03.), Іванович Грицько (1695.03.-?), Нетяга Петро (?-1696.4.04.-11.-?), Святовець Марко (?-1699.06.-11.), Комарницький Андрій (1699-?), Щупака Василь (?-1701.11.-?), Комарницький Андрій (?-1704.06.-?), Друцький Іван (?-1709.02.-?), Опушний Іван (?-1710.05.-1715), Харсек Юрій (?-1715.03.-?), Тишкевич Павло (?-1727.07.-11.-?), Дворецький Іван (?-1728.05.-1746.04.-?), Красноперський Яків (1746, нак.), Масловський Федір (?-1749-1752), Росенський Ілля (1752-1779-?).

ПИСАРІ: Красноперський Іван (?-1732.02.-?), Красноперський Яків (?-1732.9.03.-1743), Карпович Петро (1745-1746-?), Кустовський Петро (?-1749-?), Пенський Іван (1753-1773), Горбачевський Олександр Федорович (1780-1782).

ОСАВУЛІ: Міщенко Петро (1768-1779-?).

ХОРУНЖІ: Кузьменко Стефан (?-1711.28.01.-?), Смолівик Яків (?-1746-?), Кононович Дем'ян, Ребезналій Федір (1771-1779-?), Кононович Іван Дем'янович (1780).

МОРОВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Ткаченко Ничипір (?-1649-?), Дерев'янка Омелян, Васильович Яків (?-1669-?), Шум (Шумейко) Іван Прокопович (?-1672-1682), Суховій Лукаш (1682-?), Ілісіковський Василь (1687.07., нак.), Третяк Федір Семенович (1697, нак.), Третяк Яким Федорович (?-1706-?), Кохан Степан, Опушний Іван (?-1724-1725-?), Зорич Петро (?-1729-1739), Негруля Петро (1740.7.01.-1751-?), Ющенко Мина (1741, нак.), Шум Павло Матвійович (1751, нак.), Солонина Іван Григорович (1761.12.02.-1771.14.10.), Борщевський Козьма (1771.13.08.-1782).

ОТАМАНИ: Третяк Федір Семенович (?-раніше 1706.28.12.), Гречун Григорій (?-ран.1706.28.12.), Стрешенець Михайло (?-1725.05.-?), Яків (?-1737-?), Федус Іван (?-1746-?), Зорич Лука Петрович (1752-1756) (1757.14.08.-?), Шишка Дем'ян (1768-1772-?).

ПИСАРІ: Малецький Семен (?-1745-1746-?), Данилевський Ілля (1766-1780-?).

ОСАВУЛІ: Говоруха Микола (?-1746-?), Шишка Дем'ян (1760-1768), Данило (1771-1772-?).

ХОРУНЖІ: Деркач Іван (?-1725-?), Катаєнко Єгор (1737), Шишка Дем'ян (?-1746-1760), Дубинський Степан (1771-1772-?).

НОСІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Єдута Опанас (?-1649-?, і кобижанський), Мози́ря Іван Якович (?-1666.06-?), Самокиш Панко (?-1670.06-?), Мартинович Артем (?-1672.06-?), Шаула Семен (?-1675), Шаула Федір Семенович (1675-1682-?, повний; 1687.07., нак.), Лихолітко Лаврін Антонович (?-1689-1691.05.), Федоренко Мисько (1691.05.-?), Кошовий Гаврило (1691, нак.), Шаула Федір Семенович (?-1694.11.05.-?), Турик Роман (?-1700.04.-1701.03.-?), Шаула Семен Федорович (?-1707.05.-1709.10.-?; ?-1718-1719), Билима Трохим (1719.25.06.-1721.01.-?), Прутянул Іван (?-1721-?), Билина Трохим (?-1724-1727.9.03.-?), Шаула Іван Прокопович (1727-?), Прутянул Іван (?-1729-?), Шаула Роман (?-1733-?), Конашевич (нак.), Шаула Іван Прокопович (?-1735.28.07.), Турик Роман (1735, нак.), Шаула Карпо Семенович (1735.31.12.-1764), Шаула Яків (1736, нак.), Закревський Василь (1738, нак.), Галянський Іван (1738, нак.), Ілляшенко Пилип (1739, нак.), Пачун Матвій (1746, нак.), Шаула Андрій Якович (1767, нак.), Шаула Іван Карпович (1770.12.08.-1782).

ОТАМАНИ: Іовенко Васько (?-1670.06.-?), Ніс Ярема (?-1678-?), Супруненко Григорій (?-1683.08.-1691.05.-?), Єдута Опанас (?-1684.07.-?), Яковенко Іван (?-1694.11.05.-?), Бородавка Григорій (?-1700.04.-?), Билина Трохим (?-1701.03.-?), Рожовець Василь (?-1707.05.-?), Солошин Григорій, Шемет Іван (?-1725-?), Коломийченко Роман (?-1726-?), Бородавка Іван (?-1727-?), Руденко Микита (?-1732-?), Наливайко Прокіп (?-1737.31.01.), Закревський Василь (?-1738-?), Щупак Іван, Шаула Данило (?-1746-?), Турик Григорій (1749, нак.), Чепурний (?-1767), Турик Семен Григорович (1767-1770), Турик Олексій Григорович (1770-1773), Мандрика Дмитро Дмитрович (1775.12.07.-1779-?).

ПИСАРІ: Петрович Марко (?-1694.11.05.-1700.04.-1705.05.-?), Дмитрієвич Пантелеймон, Семенович Степан (?-1719-?), Зененко Семен (?-1735-?), Ковалевський Михайло (?-1738-?), Шульжинський (Шулиревський ?) Андрій (?-1746-1749-?), Лукашевич Михайло (?-1768), Говоруха Павло (1768-1772-?), Пінчук Семен (1777.18.11.-1779-?).

ОСАВУЛИ: Малошевич Осиним (1750-1756), Ставка Матвій (?-1756), Іван (1771-1773), Грин Федір (1773.1.06.-1779-?).

ХОРУНЖІ: Билима Трохим (?-1719), Матвій (?-1749-?), Іван (1770-1771), Москаленко Наум (1773.1.07.-1779-?).

БОБРОВИЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Міценко Іван (1649), Макові́ Іван (?-1660-1666), Коробка Онисим (1666-1669.02.-?), Кальницький Гнат Федорович (?-1672.02.-1682), Биченко Хома (?-1682.07.-?), Микитенко Федір (1687, нак.), Виридарський Григорій (?-1690-?), Бичок Павло (?-1695.7.03.-?), Наливайко Семен (?-1697-?), Бичок Прокіп (?-1699-?), Хенцинський Михайло Степанович (?-1700-?), Солонина Петро Якович (?-1706.04.-?), Зорка, Хенцинський Михайло Степанович (?-1709.08.-1711.28.01.-?), Косташ Костянтин Васильович (1714.13.11.-1752), Журба Роман (1739, нак.), Косташ Матвій Костянтинович (1752.22.06.-1770), Косташ Олександр Матвійович (1770.22.08.-1782).

ОТАМАНИ: Михайлович Гаврило (?-1676.02.-?), Дроб'язко Сахно (?-1695.7.03.-1697.12.-?), Хведюк Охрім (?-1711.28.01.-?), Колос Іван (?-1746-?), Голуб Іван (?-

1749.01.), Носач Григорій (?-1749.04.-?), Рубан Андрій (?-1754-1759-?), Єрохович Микита (1765.19.08.-1774), Єрохович Микола (1774-1779-?).

ПИСАРІ: Шилярєвський Йосип (?-1741.22.05.), Бельчевський Самійло (?-1745-?), Голуб Іван (?-1749), Шостка Стефан (1749-?), Крапивка Іван (?-1754-?), Ілляшенко Кирило (?-1765-?), Вожаков Степан (1771-1779-?).

ОСАВУЛ: Ярошенко (?-1770), Черниченко Василь (1771-1779-?).

ХОРУНЖІ: Кузьменко Стефан (?-1711.28.01.-?), Хорошенко (?-1770), Дем'яненко Сава (1771.22.12.-?), Гребеножка Семен (1774-1779-?).

ГОГОЛІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Гоголівський Василь (?-1649-?), Матвійович Федір (?-1653.11.-?), Гневушин Артем (?-1660-?), Шепіга (?-1660.10.-?), Кононович Іван (?-1669.02.-?), Яковенко Іван (?-1672-1682-?), Олексійович Федір (?-1682.07.-?), Домонтович Леонтій, Гриценко Ілля (1687.07., нак.), Садівничий, Рожанський Роман (?-1691-?), Рожанський Григорій (?-1694-?), Потулинський Василь (?-1700-?), Соболевський Матвій (?-1725-1731), Солонина Олександр (1732-1745), Шафонський Филімон Йосипович (1746.7.05.-1751.22.07.), Пальчинський Антон (1751.27.07.-1772.28.06.), Мазаракій Яків Іванович (1772.14.01.-1782).

ОТАМАНИ: Федір Матвійович (?-1654-?), Кашуба Федір (?-1660.02.-?), Турбовець Іван (?-1676.02.-?), Устянович Тихін (?-1726.03.-?), Луста Микола (?-1746-1762), Луста Микола Миколайович (1762-1779).

ПИСАРІ: Боришполець Стефан (?-1745-1746-?), Боришполець Сергій (1771-1779-?), Боришполець Стефан Опанасович (?-1780-?)

ОСАВУЛИ: NN (1765-1772-?), Моренець Іван (?-1778).

ХОРУНЖІ: Гаценко Леонтій (?-1726-?), Стасюк Василь (?-1746-?), Стасевич Іван (?-1764), Григорій (?-1772-?), Каталей Яків (1776-1779-?), Ковалєвський (?-1780.27.02.), Стасюк (?-1780.25.06.).

КОБИЖСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Єдута Опанас (?-1649.-?), Шевлюга Степан Михайлович (?-1655.02.-1658-?), Кузьменко Яків (?-1660-?), Шевлюга Степан Михайлович (?-1662.06.-1662.07.-?), Шендюх Михайло (?-1663.21.10.-?), Мандрика Федір Андрійович (?-1672.05.-1676.03.-?), Косьменко Тимко (1678, нак.), Ханенко Федір Лаврінович (1678-1679), Небіда Василь (?-1679.09-?), Мандрика Василь Андрійович (?-1681-1684.10.-?), Кохановський Іван (?-1685.10.-?), Яковенко Іван (1687.07., нак.), Парфен Семен (?-1690.06.-?), Мандрика Василь Андрійович (?-1691.02.-1695.01.-?), Сідко Каленик (1697, нак.), Древинський Денис (?-1699.05.-1700.05.-?), Мандрика Матвій Васильович (?-1703.04.-1705), Безпалій Іван (1703, нак.), Гнилокожа Данило (1705.01.-1708-?), Міняйло Трохим (1706, нак.), Грошко Кузьма (?-1710.04.-1718.11.-?), Міняйло Тиміш (1713, нак.), Григорович Гнат (1716, нак.), Григорович Кирило (1718-1721, нак.), Мандрика Олексій Васильович (1713-1715, нак.; 1718-1723.03.), Гречко Остап (1723.03.-1723.06.), Удовенко Данило (1723, нак.), Мандрика Олексій Васильович (1723.06.-1723.09.), Мандрика Василь Матвійович (1723.9.11.-?), Мандрика Семен (1724), Васильович Костянтин (?-1725.11.-?, і бобровицький), Греченко Кирило (1727), Мандрика Семен Матвійович (1728.9.11.-1757), Куліш Іван (1731, нак.), Гурбич Тиміш (1733, нак.), Мандрика Ничипір Матвійович (1733, нак.), Сидоренко Федір (1736-1739, нак.), Мандрика Ничипір Матвійович (1739.01.-1739.

03, нак.), Руденко Яків (1739, нак.), Сидоренко Федір (1741, нак.), Симоновський Петро Іванович (1757.24.06.-1764.7.04.), Шум Олександр (1757, 1762, 1763, нак.), Ганський М. (?-1763, нак.), Мандрика С. (1763, нак.), Симоновський Данило Іванович (1764.22.04.-1765), Голеня Яків (1765.20.07.-1768.28.01.), Таращук (1768.11.03. -?), Романовський (1770-1771), Мандрика Яків Микитович (1771.18.10.-1782).

ОТАМАНИ: Шмай Іван (?-1658-?), Коваленко Лесько (?-1662-?, ?-1672.06.-1675.05.-?), Міщенко Федір (?-1676-?), Олексієнко Іван (?-1678-?), Шевлюга Михайло (?-1679.09.-1680-?), Дривинський Денис (?-1695.09.-?), Костенко Тимко (?-1696-?), Сидоренко Федір (1696, нак.), Василенко Стефан (?-1697-?), Олексієнко Яків (?-1698-?), Козаченко Супрун (?-1698-?), Фем Тишко (?-1699-?), Лесенко Петро (?-1699-1700), Добреля Павло (?-1700-?), Фем Тишко (?-1701-?), Ярошенко Іван (?-1702-?), Ярмоленко Іван (?-1703-?), Цирень Федір (?-1705-?), Савченко Михайло (?-1706-?), Міняйло Тиміш (?-1707.03.-?), Бакула Михайло (?-1708-?), Цирня Федір (?-1709-1713-?), Бакула Михайло (?-1715.05.-1718.11.-?), Бочко Іван (?-1718-?), Бакула Михайло (?-1719-?), Міняйло Тиміш (?-1720-?), Цирня Федір (?-1723-?), Удовенко Данило (?-1723-?), Сніжко Григорій (?-1723-?), Гриценко Андрій (?-1724-?), Стратілат Федір (?-1726-?), Фесенко Андрій (?-1727-?), Кичун Сава (?-1727-?), Гурбич Тиміш (?-1727-1730-?), Цирня Федір (?-1729.11.-?), Сідко Данило (?-1730-?), Сніжко Григорій (?-1731-?), Кичун Сава (?-1732-1733-?), Сідко Данило (?-1733-?), Болгак Дмитро (?-1734-?), Кичун Сава (?-1735-?), Руденко Яків (?-1736-?), Сідко Данило (?-1737-1738-?), Руденко Яків (?-1738-1739-?), Сідко Данило (?-1739-?), Фіалковський Петро (?-1740-?), Руденко Яків (?-1741-?), Лозицький Андрій (?-1746), Сідко Данило (1746-1747-?), Шелест Федір (?-1748-1753), Лахневич Григорій Іванович (?-1753.15.06.), Лахневич Олекса (1753-1758), Мацкевич Гнат (1758-?), Коробовський Матвій (?-1762-1767), Мандрика Федір (1767.14.10.-1779-?).

ПИСАРІ: Григорович Гнат (?-1712-?), Іванович Кирило (?-1727-?), Немировський Кирило (?-1733-?), Коробовський Максим (?-1736), Фіалковський Петро (1736-1738), Немировський Кирило (1738), Мандрика Федір (?-1741-?), Немировський Кирило (?-1743-1746-?), Пінчук Стефан (?-1747-?), Шостка Стефан (?-1749-?), Павлович Захар (?-1750-1757), Лунтайський Григорій (1757.27.10.-1762.20.05.), Більчевський Олексій (1764.22.08.-1779-?).

ОСАВУЛІ: Овсієнко Іван (?-1746-?), Добреля Федір (?-1767-?), Іван (1769.1.01.-1772), Шалта Олексій (1772-1774).

ХОРУНЖІ: Мацковський Матвій (?-1707.03.-?), Лозицький Андрій (?-1746-1767-?), Балюра Захар (1771), Поплюй Василь (1771.4.09.-1779-?).

НЕВІДОМИХ СОТЕНЬ:

СОТНИКИ: Васильович Андрій (?-1665-?).

ОСАВУЛІ: Кулик Кузьма (?-1746-?), Артеменко Михайло (?-1746-?).

ПОЛТАВСЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Іскра Іван Якович (?-1649.02.-1649.07.), Пушкар Мартин (1649.07.-1658.06.-?), Горбаненко Петро Якович (1651.06., нак.), Іскра Іван Якович (1652.02., нак.), Горбаненко-Яковенко Дмитро Петрович (1655.08., нак.), Гаркуша Філон Наумович (1658.06.-1658.11.), Пушкаренко Кирик Мартинович (1658.11.-?), Жученко Федір

Іванович (?-1659.07.-1661.05.), Дьомочка (1661.05., нак.), Гуджол Дем'ян Іванович (1661.05.-1664.12.-?), Гончар Михайло Степанович (1664.10., нак.), Кованька Олексій (1664.02., нак.), Витязенко Григорій (?-1665.11.-1666.06.-?), Барабаш Кіндрат (1666.05.-1666.10., нак.), Омельницький Сава Федорович (?-1667.07.-1667.10.-?), Кублицький Кость (?-1667.12.-?), Гуджол Дем'ян (?-1668.11.-?), Кублицький Кость (?-1669.04.-?), Чорнищенко Клим (1668.05., нак.), Манджос (1668, нак.), Лозицький Іван (1668.07., нак.), Розсоха Іван (1669.03., нак.), Гаркуша Філон (1669.05., 1670.01., нак.), Жученко Федір Іванович (?-1670.05.-?), Домонтович Федір (1671.01., 1672.04., нак.), Гуджол Дем'ян (?-1672.06.-1674), Плюйка Яків (1674.03., нак.), Левенець Прокіп (1674-1675.11.02.-?), Герцик Павло Семенович (?-1676.05.-1677), Тищенко Петро (1676, нак.), Левенець Прокіп (?-1677.08.-1679.01.-?), Жученко Федір Іванович (?-1679-1680), Черняк Леонтій (1680-1682), Герцик Павло Семенович (?-1683.09.-1686), Остапович Пилип (1684.07., нак.), Жученко Федір Іванович (?-1686.4.10.-?), Герцик Павло Семенович (?-1687.06.-?), Жученко Федір Іванович (1687.08.-1691), Черняк Леонтій Іванович (1689.01.-1689.09., нак.), Браїлко Іван (1689.05.-9.06., нак.), Герцик Павло Семенович (1691.11.07.-1695), Барабаш Гаврило (нак.), Черняк Леонтій Іванович (1693.07., нак.), Іскра Іван (1696-1701), Нащинський Андрій (1700.09., нак.), Левенець Іван (1701.10., нак.), Несвіт Іван (1701.09., нак.), Гамалія Михайло (1702-1703), Левенець Іван (1703-1709), Несвіт Іван (1705.03., нак.), Герцик Григорій (1705, нак.), Черняк Іван Леонтійович (1709-1722.10.-?), Борохович Роман Михайлович (1711.04., нак.), Кованька Петро (1711, нак.), Нащинський Клим (1714.10., нак.), Жданович Павло Михайлович (1721-1722,нак.), Черняк Яків Лаврінович (1722.08.-1722.12., нак.), Лизогуб Яків (1719-1721, нак), Буцький Григорій (1722.12.-1724, нак.), Кирпич Іван (1723.05., нак.), Тарануха Сава (1724-1725, нак.), Гаєвський Іван (1724, нак.), Черняк Григорій Іванович (1725, нак.), Левенець Іван (1725-1729), Кочубей Василь Васильович (1729-1743), Горленко Андрій Андрійович (?-1743.11.-1775), Кованька Іван Герасимович (?-1779-?).

ОБОЗНІ ПОЛКОВІ

Охрімович Курило, Дидзарев Парфен (Мустафа) (?-1660-?), Денисенко Михайло Андрійович (?-1665.09.-10.-?), Андрійович Олекса (?-1667.02.-?), Бузовський Микита Андрійович (?-1668.06.-1669.26.06.-?), Андрійович Олекса (?-1669-?), Мисенко Петро (?-1671.05.-?), Донець Артюх Васильович (?-1672.05.-1676.05.-?), Барабаш Гаврило (?-1677-1678.03.-?), Лученко Андрій Васильович (1679-1684), Браїлко Іван (?-1684.10.-1686.03.-?), Левенець Прокіп (?-1687-?), Кублицький Кость (?-1688.01.-1690-?), Левенець Прокіп (?-1690.10.-?), Сірко Василь (?-1691-?), Нащинський Михайло (?-1691.09.-1693.11.-?), Ненаденко Адам (?-1693.07.-1694-?), Дмитрієвич Дорош (?-1700.02.-1709), Нащинський Клим (1709-1722.02.-?), Черняк Григорій Савич (?-1722.12.-?), Глоба Лаврін Микитович (?-1723.10.-1735), Левенець Іван (1737.25.12.-1747.16.04.), Руновський Андрій Гаврилович (1747.3.07.-1774), Сахновський Григорій Іванович (1772-1774), Беньковський Дем'ян Андрійович (1774-1782), Могилянський Василь Семенович (1782).

ПОЛКОВА АРТИЛЕРІЯ

ОСАВУЛІ: Руденко Гаврило (?-1689-?), Глоба-Михайленко Лаврін Микитович (?-1702-?), Руденко Михайло Васильович (?-1708-?), Терещенко Григорій (?-1722-1724-?), Слуцький Тиміш (?-1733-1751), Затеса Данило (1751-?),

Долинський Степан (?-1773), Міщенко Федір (?-1779), Дублянський Максим Андрійович (1779-1781-?).

ХОРУНЖІ: Фірінка Яків Степанович (?-1714-1725-?), Кованько Антін (?-1734-?), Затеса Данило (?-1743-1751), Мартос, Доленський Олексій.

СУДДІ ПОЛКОВІ

Чорнушенко Клим (?-1661.05.-06.-?), Охрімович Курило (?-1662.08.-?), Юхимович Іван (?-1664.12.), Сороків Роман (1665.01.-?), Чорнушенко Клим Матвійович (?-1665-1667.16.12.-?), Марченко Ярема (?-1668.03.-1669.03.-?), Бут (Бутко) Федір Андрієнко (?-1669.06.-?), Мисенко Петро (?-1669.10.-1670.06.-?), Туболець Юрко (?-1670.07.-?), Гуджол Дем`ян (?-1672.03.-?), Чорнушенко Клим (?-1672-?), Туболець Юрко (?-1672.05.-?), Кублицький Кость (?-1673.02-06.-?), Куриленко Федір (?-1674.11.-?), Конашевич Федір (1674-1675.01.), Мисенко Петро (1675.02.-1675.05.-?), Кублицький Кость (1675-1676, кінець), Савенко Процик (1676.08., нак.), Кованько Олешко (1676, нак.), Мойцевий Стефан (кін. 1676), Кублицький Кость (?-1677.03.-1678), Гуджол Дем`ян (1678-1680), Кублицький Кость (1680-1684.06.-?), Гаєвський Тиміш (1681, 1683, нак.), Буцький Петро (?-1687.12.-1700), Бут Андрій (1688.01., нак.), Стефанович Микола (1689.05.-1689.06., нак.), Красноперич Іван (1689.07., нак.), Остапович Пилип (1694.10., нак.), Красноперич Іван (?-1691-1709), Миколаїв Микола Степанович (1691.04., нак.), Несвіт Іван (нак., 1700.04.-1710.04., повний), Герасимович Павло (?-1702.09.-?), Кованько Петро Олексійович (?-1710.04.-1718.07.-?), Дунай Василь (1711.04., нак.), Зеленецький Василь (?-1712-?), Мізин Стефан (1714.09., 1716.07., нак.), Артемович Василь (1717, 1718, нак.), Буцький Григорій (1719-1728), Зеленецький Василь (1728-1735.08.-?), Сахновський Григорій (1747.4.08.-1768), Могилянський Василь Семенович (1773-1782).

ПИСАРІ СУДУ ПОЛКОВОГО: Василь Тимофійович (?-1734.2.01.-1737-?), Мороз Ничипір, Магденко Михайло (1756.13.02.-1767-?).

ПИСАРІ ПОЛКОВІ

Дорош Іванович (?-1658-?), Семен (?-1659-?), Миклашевський Гаврило (?-1665.04.-?), Андрій Леонтійович (Кочубей ?) (?-1666-?), Туранський Ілляш (?-1667.03.-05.), Іванович Кирило (1667.06.-?), Ганусович Тишко (?-1668.03.-?), Туранський Ілляш (?-1670.01.-?), Войцехович Степан Іванович (?-1671.01.-?), Кирилів Іван (?-1672.05.-1672.06.-?), Войцехович Богдан Іванович (?-1672-?), Герцик Павло (?-1675-?), Туранський Ілляш (?-1676-?), Наумович Кузьма (раніше 1677), Чуйкевич Олександр Ничипорович (?-1677-?), Войцехович Даніель Іванович (?-1677-1682-?), Чуйкевич Олександр Ничипорович (?-1685-?), Мураховський Федір (?-1689-?), Буцький Петро (?-1689-1690-?), Черняк Іван Леонтійович (?-1692.02.-1693.05.-?), Чуйкевич Олександр Ничипорович (?-1693.10.-?), Буцький Петро (?-1695.06.-?), Чуйкевич Олександр Ничипорович (?-1699-1708), Лозинський (?-1708.12.-?), Залеський Іван Степанович (?-1701.05.-1715-?), Тимофійович Василь (?-1711.04.-?), Якович Левко (?-1715.02.-?), Трощинський Павло (?-1717-?), Федір (?-1722-?), Тимофійович Василь (?-1724-?), Богаєвський Григорій (?-1718-1729), Заньковський Григорій (1729-1730), Руновський Андрій Гаврилович (1731.11.01.-1747.3.07.), Багінський Григорій (?-1749.03.-1761-?), Білуха Петро (1767.24.05.-1770), Янович Федір Максимович (1770.4.03.-1779-?).

ОСАВУЛИ ПОЛКОВІ

Бурляй (?-1657), Гончар Мисько Степанович, Денисенко Михайло Андрійович (?-1656.01.-1658), Мирон (?-1658), Чамаренко Дахно (?-1661.05.), Горбаненко Дмитро (1661.05.-?), Корсунець Ярема (?-1665.01.-?), Черкес Левко (?-1665.04.-?), Чамаренко Дахно (?-1661.05.-1666.10.-?), Калюжний Василь, Обіда Іван (?-1667.03.-1668.06.-?), Петрашенко Стефан (?-1668.02.-?), Бут (Бутко) Федір (?), Тубулець Юрій (?-1669.06.-1672.05.-?), Розсоха Іван (?-1669.06.-1670-?), Браїлко Іван (?-1670.07.-1671-?), Ігнатенко Сава (?-1670.6.11., літо 1672.05.-?), Стецько (Дорошенко) (?-1672.05.-07.-?), Петрашенко Степан (1672-1673), Несвіт Іван (?-1675-1678-?), Ненаденко Адам (?-1678-1683-?), Іскра Іван Іванович (?-1683-?), Гаєвський Тиміш (?-1684-1686-?), Дмитрович Дорош (?-1685-1695-?), Глоба Микита Михайленко (?-1694.11.-?), Фирінченко Степан (?-1688.01.-1695-?), Левенець Іван Прокопович (1691-1699), Дмитрович Дорош (?-1700.02.-?), Петрович Василь (?-1701.05.-?), Нащинський Клим (1709), Сухий Василь (1709-1714), Коновалов (?-1712-?), Глоба Лаврентій Микитович (1715-1722), Буцький Григорій (1711-1719), Сибелевич Федір (?-1720-1723-?), Ткач Л.(1720), Глоба Лаврін Микитович (1721-1722.03.), Сибелевич Федір (1722.06.-1725), Тарануха Сава Михайлович (?-1722-1725-?), Левенець Іван (1-й; 1726-1737), Руденко Михайло (2-й; 1729.5.01.-1734), Сулима Іван Петрович (2-й; 1734-1755), Максимович Іван (1738), Тимченко Данило (1747), Козельський Яків Павлович (1738.31.12.-1761), Магденко Василь Григорович (1758.6.03.-1766.12.01.), Беньковський Дем'ян Андрійович (1761-1764-?), Лукашевич (1768-?), Магденко Степан (?-1767-1768), Тарнавський Василь (1-й; 1773-1781-?), Руновський Іван Андрійович (1782), Марченко Петро Йосипович (2-й; 1777-1782).

ХОРУНЖІ ПОЛКОВІ

Шваченко Степан (?-1667.09.-?), Петрашенко Дорош Дмитрієвич (?-1670-1684-?), Романченко Дорош (?-1678-?), Гавришенко Іван (?-1681-?), Шваченко Степан (?), Воскобойник Кузьма (?-1689.07.-1691.3.02.-?), Прокопенко Осип (?-1692-1695-?), Яковенко Роман (?-1694.02.-?), Руденко Гаврило (?-1700-?), Романча (?-1705.03.-?), Дорошевич Левко (?-1708-?), Нащинський Дорош Андрійович (?-1701.12.-1710-?), Самарський Дмитро (?-1712-?), Руденко Михайло Васильович (1714-1727), Фесенко Яків (?-1717.07.-?), Герасименко Павло (1-й; 1723-1736), Глоба Максим Лаврінович (2-й; 1734-1753-?), Гординський Андрій (1735-1737), Васильович Конон (1745), Магденко Василь (2-й; 1745.11.12.-1758), Вовковняк Юхим (1738.15.03./1739.24.03.-1745), Беньковський Дем'ян Андрійович (2-й; 1758-1761), Буцький Іван (2-й; 1761-1765), Старицький Григорій (2-й; 1765.8.10./1765.13.09.-1773), Глоба Семен Максимович (1-й; 1751.5.09.-1770-?), Гамалія Федір (1761-1779-?), Кулик Степан (2-й; 1773-?).

ОТАМАНИ ГОРОДОВІ

Михайло Іванович (?-1658-?), Кублицький Кость (?-1660.12.-?), Педашенко Сава (?-1661.05.-1661.06.-?), Федорович Манець (?-1664.10.-1665.03.), Бузовський Микита Андрійович (1665.03.-06.), Браїлко Іван (1665.06.-1665.10.-?), Бузовський Микита Андрійович (1665.07., нак.), Донець Артем Васильович (1665.11.), Браїлко Іван (1665.12.-1666.04.), Трифаненко Григорій (1666.04., нак.), Бузовський Микита Андрійович (1666.10.-1667.05.), Барабаш Кіндрат (1666.02., нак.; повний - 1667.03.-

1667.07.), Гуджол Дем'ян Іванович (1667.07.-1668.01.), Кудря Артем (1667.10., нак.), Донець Артем Васильович (1667, нак.), Матвієнко Клим (1667.11., нак.), Донець Артем Васильович (1668.01.-1668.04.), Прокопенко Василь (1667.10., нак.), Красноперич Іван (1668.06.-07.), Чорнушенко Клим (1668.09.-1668.12., нак.), Красноперич Іван (1668.11.), Гуджол Дем'ян (1669.02.-1669.05.), Чорнушенко Клим (1669.06.-1670.04.), Кованько Олешко (1669.08., нак.), Бузовський Микита Андрійович (1670.01.), Горбаненко Демко Якович (1670.05.-1671.05.), Кованько Олешко (1671.05.-1671.11.), Гаєвський Тиміш (1670.09.), Горбаненко Демко Якович (1671.06.-1671.10.), Конашенко Федір (1672.02.-?), Кованько Олешко (1672.03.), Барабаш Гаврило (1672.03.), Горбаненко Дмитро (1672.05.), Чорнушенко Клим (1673.02.-1673.06.), Конашенко (Куриленко) Федір (1673.06.-1674.01.), Горбаненко Дмитро (1673.10., нак.), Барабаш Гаврило (1674.02.-1675.01.), Гуджол Дем'ян (1675.01.), Кованько Олешко (1675.02.-05.), Мезин Іван (1675.06.-10.-?), Левенець Прокіп (1676.05., нак.), Чорнушенко Клим (1676.07.-1676.08., нак.), Пушкаренко Кирик Мартинович (1676.11.-1676.12.), Кованько Олешко (1676.10., нак.), Гуджол Дем'ян (1677.02.), Кованько Олешко (1677.03.-1677.10.), Мисенко Петро (1677.11.-1678.04.), Горкуша Філон (1678.04.), Кованько Олешко (1678.09.-10.), Гаєвський Тиміш (1678.10.-1679.01.-?), Красноперич Іван (?-1679.05.-1681.02.-?), Нащинський Андрій (?-1681.04.-?), Красноперич Іван (?-1682.05.-1683.02.-?), Нащинський Андрій (?-1683.09.-1684.10.-?), Бунчучненко Василь (?-1686.07.-1688.08.), Стефанович Михайло (1686.05., нак.), Ярема (1688.01., нак.), Красноперич Іван (1688.08.-?), Стефанович Михайло (1689.07., нак.), Нащинський Андрій (?-1689.05.-?), Яковенко Петро (?-1690.02.-?), Жорновий Ничипір (?-1690.04.-?), Ярещенко Тимко (1690.06., нак.), Святуха Прокіп (1691.05., нак.), Яковенко Петро (?-1692.03.-1693.02.), Михайленко Микита (1693.03.-1694.07.-?), Несвіт Іван (1693.11., нак?), Бунчучненко Тарас (?-1694.08.-1695.01.-?), Красноперич Іван (?-1695.04.-1697.06.-?), Фиринченко Степан (?-1699.03.-1700.04.-?), Артемович Василь (?-1701.05.-1702.09.-?), Михайличенко Микита (?-1705.03.-?), Ірха Богдан (?-1710.04.-?), Артемович Василь (?-1711.04.-?), Коломак Іван (?-1713.04.-1721.01.-?), Артемович Василь (1721), Старицький Лука (?-1722.09.-1725.-?), Волховський Ілля (?-1743.08.-1746.02.-?), Миненко Іван (?-1760.-?), Білушенко Федір (?-1767.06.-?).

ГОРОДОВА СОТНЯ

СОТНИКИ: Іскра Іван (?-1649-?), Педашенко Савка (?-1659.04.-?), Гончар Михайло Степанович (?-1666-?), Чорнушенко Клим (?-1668.11.-?), Прогонський Герасим Семенович (?-1671.01.-1673-?), Нащинський Михайло (?-1683-?), Нащинський Андрій (?-1691-1700-?), Кованька Петро Олексійович (?-1708.04.-?), Старицький Захар Лукич (?-1711.12.-?), Миненко Леонтій (1717.07., нак.), Старицький Лука Захарович (1727, нак.), Кулик Семен Остапович (1747.13.12.-1748.15.11), (?-1773), Пашенко Яків (1773-1782).

І ПОЛКОВА СОТНЯ

СОТНИКИ: Горбаненко Петро Якович (?-1649-?), Горбаненко-Яковенко Дмитро Петрович, Кублицький Костянтин (?-1659.04.-1667), Жученко Петро Тимофійович (?-1676-1677-?), Горбаненко-Яковенко Стецько Петрович (?-1677.08.-?), Горбаненко-Яковенко Петро Степанович (?-1683-?), Красноперич Іван (?-1684-

?), Левенець Іван Прокопович (?-1687-?), Горбаненко-Яковенко Петро Степанович (?-1690-?), Левенець Іван Прокопович (?-1691-1693-?), Петрашенко Михайло (?-1693.10.-?), Юрченко Гнат (?-1693.11.-?), Цесарський Матвій (?-1694-?), Плечник Микита (?-1696-?), Юрченко Гнат (?-1696-?), Зеленський Богдан (?-1708.11.-?), Самарський Дмитро (?-1714-?), Черняк Яків Лаврінович (?-1715.05.-?), Самарський Дмитро (1716-1718-?), Миненко Леонтій (1717.07., нак.), Черняк Григорій Іванович (?-1725-1732), Тарнавський Іван Григорович (1732.12.-1748), Тарнавський Павло Іванович (1736, нак.), Фідровський Ярема Федорович ?, Черняк Іван Савич (1748.15.11.-1771), Лобко (1771-?).

ОТАМАНИ: Гриненко Максим (?-1737-1743-?), Сердюк Петро (?-1751-?), Жадан Тиміш (?-1762-?, відновлений 1766.18.04.), Миненко Іван (городова; ?-1762-?), Петрашевич Іван, Швидкий Григорій (1763.8.09.-1767-?).

ОСАВУЛИ: Яковенко Остап (?-1733-1734-?), Холодний Григорій (?-1737-?), Петрашевич Іван (?-1743-1751-?), Воскобойник Павло (город.?-1760-1763-?), Койнаш Петро (?-1762-?), Жадан Юхим Тимофійович (1767-1779).

ПИСАРІ: Бугаєвський Григорій (?-1726-1729-?), Шидловський Яків (?-1732-1734-?), Трохимів Яків (?-1737-?), Петраш Іван (?-1743-?), Гелдиш Яків (?-1751-?), Сосна Степан (городова; ?-1758-1762), Стрета Герасим (1762-1763), Гаворецький Дорофій (городова; 1763.1.09.-1782), Петрашевич Лука (1765.22.11.-1782).

ХОРУНЖІ: Герасименко Карпо (?-1721-?), Леонтійович Андрій (?-1732), Куль (Кулько) Федір (1733-1737-?), Сидорів Олексій (?-1743-1746-?), Грида Данило (?-1751-?), Токар Іван (городова; ?-1762-1767.13.12.-?), Петрашевич Лука (1762.18.05.-1765.22.11.), Іваненко Василь (?-1767-?).

II ПОЛКОВА СОТНЯ

СОТНИКИ: Оксюта (1649), Юрченко Васько (?-1659.04.-?), Черняк Лесько Іванович (?-1669.06.-?), Черняк Іван Леонтійович (?-1695.04.-1699-?), Черняк Григорій Іванович (?-1701-?), Черняк Яків Лаврінович (?-1716.03.-1722.12.-?), Самарський Дмитро (?-1725-?), Кованько Герасим Петрович (1727.05-1735.05), Козельський Яків Павлович (?-1738), Штепа Григорій (1738.16.12.-1767), Жученко Василь (1767.03.-1770), Вовковняк Ілля (1770.15.03.-1782).

ОТАМАНИ: Лисак Семен (?-1737-?), Півень Кіндрат (?-1743-?), Петраш Кіндрат (?-1751-1755-1758-?), Миненко Іван (?-1760-?), Приказний Федір (?-1762-1765), (відновлений на посаді 1767.11.05. -?), Дедзь Іван (?-1779-?).

ПИСАРІ: Носач Йосип (?-1732-1734-?), Михайлович Іван (?-1743-?), Штепа Григорій (?-1743-?), Адамов Василь (1745.9.02.-1767-?), Бідуха Остап (1761, за писаря).

ОСАВУЛИ: Беличенко Яків (?-1733-1734-?), Пивоваренко Яків (?-1737-?), Шило Василь (?-1743-1765-?), Дедзь Іван (?-1767-?), Кутицький Семен, Шостка Сидір (?-1779-?).

ПІДОСАВУЛИ: Максенко Ярема (?-1762-?).

ХОРУНЖІ: Герасимович Карпо (?-1732-1737-?), Іваненко Василь (?-1743-?), Дежка Лук'ян (?-1746-1764-?), Дежка Іван (?-1765-?), Токар (?-1767-?), Шило Леонтій (?-1768-?), Калачник Клим (?-1779-?).

ВЕЛИКОБУДИЩАНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Хоменко Педан (?-1665.10.-?), Пугач Роман (?-1671.11.-?), Харченко Дмитро (1672), Звенигородський Левко, Хоменко Педан (?-1683-1684-1687-?), Звенигородський-Левченко Михайло (?-1690-1704-?), Носач Максим (1693, нак.), Звенигородський-Левченко Максим (?-1706-?), Кованька Петро Олексійович (?-1708-?), Калачинський Дмитро Васильович (?-1712-?), Звенигородський-Левченко Максим (?-1715-?), Хоменко (?-1716-?), Федір Семенович (?-1718), Сулима Йосип (1718-?), Калачинський Дмитро Васильович (?-1720.11.-1723.05.), Сулима Іван Павлович (1721, нак.; 1723.07.-1734), Сулима Йосип (1724, 1725, нак.), Раданський Іван (1724, нак.), Ємченко Юсько (1724, нак.), Сулима Андрій Іванович (1734.13.05.-1771), Сулима Павло Андрійович (1771.23.06.-1782).

ОТАМАНИ: Захарченко Дмитро (?-1716-?), Яременко Сидір (?-1718-?), Товстий Федір (?-1720-1737), Порохня Михайло (1738-?), Яків Іванович (?-1743-1746-?), Галушка Андрій (?-1751-?), Петрашевич Омелько (?-1754-1767), Сулима Яків Іванович (1767-1779-?), Онищенко Федір (?-1781-?).

ПИСАРІ: Яків Іванович (?-1724-1734-?), Дмитрович Павло (?-1737-1743-?), Сидорів Дмитро (?-1746-?), Котляревський Федір (?-1751-?), Захарченко Федір (1762.18.03.-1770), Момонт Іван (?-1779-?).

ОСАВУЛІ: Чохоло Григорій (?-1732-?), Бал Кирило (?-1733-1734-?), Сулима Іван (?-1737-?), Іванів Олексій (?-1743-1746-?), Момонт Олексій (?-1751), Сулима Яків Іванович (1751.1.05.-1767), Олефір Андрій (?-1779-?), Каминенков (?-1781-?).

ХОРУНЖІ: Сулима Іван Павлович (1701), Сулима Іван Павлович (1707-1723), Замурко Охрім (?-1718-?), Дащенко Стефан (?-1732-1734-?), Корозенко Петро (?-1737-1746-?), Фесенко Григорій (?-1751-?), Городницький Дмитро (?-1762-?).

РЕШЕТИЛІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Мираховський Гаврило (1684, нак.), Дерев'яно Семен (1684.08., нак.), Завадовський Ясько (?-1690 - раніше 1694.03.), Білуха Григорій Маркович (?-1696.01.-?), Бужинський Ярема Федорович (?-1714-1715-?), Гаєвський Іван Іванович (?-1720.03.- 1737.02.), Литвиненко Семен (1722, нак.), Сендіков Матвій Опанасович (1724, 1726, нак.), Довгопол Іван (1735, нак.), Бузановський Семен Степанович (1727, нак; 1737.9.12.-1767.4.09.), Бузановський Харлампій Семенович (1767.29.07.-1779-?), Колошинський Василь (?-1781-?).

ОТАМАНИ: Довгопол Іван (?-1721-?), Лазаренко Яким (?-1724-?), Бражинський Петро (?-1726-1737), Довгопол Іван (1733, нак.), Звенташ Василь (1737-?), Довгопол Самійло (?-1743-1746), Бужинський Григорій Яремович (1746.09.-1767-?), Вовковняк Степан (?-1769-?), Хоруженко Аврам.

ПИСАРІ: Піковець Іван (?-1732-?), Орловський Йосип (?-1733-1734-?), Федорович Прокіп (?-1743-?), Бондаренко Дацько (?-1743-?), Онисимів Лук'ян (1757.1.06.-1782).

ОСАВУЛІ: Косенко Михайло (?-1732-?), Косиновський Кирик (?-1732-?), Заяць Зінець (?-1733-1734-?), Скоробагаченко Семен (?-1737-?), Лобач Андрій (?-1739-1746-?), Лобач Семен (?-1751-?), Штепа Гнат (?-1762-1765-?).

ХОРУНЖІ: Зайченко Зінець (?-1724-1726-?), Крамаренко Григорій (?-1732-1734-?), Чученко Семен (?-1737-?), Плаксій Іван (?-1739-?), Литвинов Йосип (?-1743-?), Харченко Мойсей (?-1746-?), Піщанський Іван (?-1751-1765-?).

СТАРОСАНЖАРСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Мисан (?-1658.03.-?), Зарудний Григорій (?-1658.10.-1659.06.-?), Кованька Олексій (?-1659-?), Тарасів Павло (?-1672-?), Мазан Ничипір (1690. 05., нак.), Манджар Самійло (?-1692-?), Дорошевич Степан (?-1692.03.-?), Іванович Іван (?-1699-?), Карпенко Михайло (?-раніше 1713), Сагайдак Іван (?-1713-1715), Тарновський Іван Григорович (1715.14.03-1722.10–раніше 1723.02.), Павлович Василь (1723.10., нак.), Віблій Іван (1724, нак.), Довгаль Матвій (1724, нак.), Олійник Гаврило (ран.1727, нак.), Стафарій (Спафарі) Самійло (?-1724-1726-?), Левенець Іван Іванович (1727.6.10.-1732), Заньковський Григорій (1732.17.05.-1745), Хоменко Тиміш (1734, нак.), Лялечний Ничипір (1737, нак.), Згурков Іван (1745.26.08.-1759.9.05.), Заньковський Іван Григорович (1759.05.-1767.03.-?).

ОТАМАНИ: Дорошевич Іван Степанович (?-1690-?), Лопатенко Іван (?-1724-?), Сачавець Денис (?-1725-?), Павленко Василь (?-1730-?), Сачавець Денис (?-1733-1737-?), Бублик Йосип (?-1739-?), Лаврінович Матвій (?-1743-?), Новицький Андрій (?-1746-1751-?), Приказний Федір (1758-?), Віблій Антон (?-1762-?).

ПИСАРІ: Панасевич Іван (?-1733-1737-?), Кальниболоцький Петро (?-1743-1751-?), Сачавець Денис (?-1762-?).

ОСАВУЛІ: Бублієнко Андрій (?-1733-1737-?), Бублієнко Йосип (?-1743-?), Величко Йосип (?-1746-?), Штепа Дорош (?-1751-?), Пасенко Іван (?-1762-?).

ХОРУНЖІ: Букша Остап (?-1733-1734-?), Карпенко Ярема (?-1737-1743-?), Карпенко Мойсей (?-1746-?), Біленко Остап (?-1754-?), Рабуха Лук'ян (?-1751-?), Репало Василь (?-1762-?).

НОВОСАНЖАРСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Черномаз Іван (?-1658.04.-?), Дурицький Яків (?-1659-?), Семененко Сергій (?-1665-?), (?-1670.07.-?), Труш Іван (?-1672.05.-?), Горячий Федір (?-1680.05.-?), Федянович Кіндрат (?-1682.11.-?), Мазан Ничипір (1690.05., нак.), Семененко Матвій (?-1693.05.-?), Бутенко (1694.09., нак.), Екглер (?-1696.01.-?), Плічник Максим (?-1696-?), Бич Осип, Якович Роман (?-1702-1709-?), Мелещенко Яків, Буцький Матвій (1710-1714.09.-?), Кущ Яків (1715), Жданович Павло Михайлович (1715-1725), Жданович Василь (1721, нак.), Луценко Андрій (1724, нак.), Бич Григорій Йосипович (1725/1726, нак.; 1727.25.01.-1729, повний), Левенець Дмитро Іванович (1729.5.01.-1739), Руденко Кирило (1737, нак.), Дігтяр Яків (1738, нак.), Тимченко Григорій Опанасович (1739, нак.; повний: 1739-1748), Сулима Петро Іванович (1748-1756), Ольховський Ілля (1756-1757), Ситенський Федір Іванович (1757), Магденко Андрій Васильович (1757.9.05.-1769.27.03.).

ОТАМАНИ: Кущ Яків (?-1718-?), Погорілий Яким (?-1720), Бич Григорій Йосипович (1720-1725), Красник Андрій (1724), Погорілий Андрій (1725-?), Мелещенко Герасим Якович (?-1727-?), Писаренко Федір (?-1733-1737), Індутний Михайло (1737-?), Писаренко Федір (1738), Кандела Іван (?-1739-?), Індутний Михайло (?-1751-?), Ольховський Ілля (?-1756), Лоєвський Стефан (1757-?), Іскра Кузьма (?-1762-?).

ПИСАРІ: Кущинський Іван Якович (1720-1732), Іван Васильович (1733-1734-?), Бурляєвський Іван (?-1743-?), Роменський Василь (?-1746-?), Данило Опанасович (?-1751-?), Орановський Григорій (?-1762-?).

ОСАВУЛІ: Дадакаленко Григорій (?-1733-1734-?), Чорнищенко Яків (?-1737-?), Рубан Андрій (?-1739-?), Ющенко Андрій (?-1743-1746-?), Карпенко Дем'ян (?-

1751-?), Діденко Дмитро (?-1762-?).

ХОРУНЖІ: Зінець (ран.1718), Лукашенко Андрій (?-1733-1734-?), Сидоренко Кирило (?-1737-?), Сидоренко Іван (?-1739-1743-?), Галушка Василь (?-1746-?), Галушка Степан (?-1751-?), Зельченко Тиміш (?-1762-?).

БЛИЦЬКА СОТНЯ

(пізніше 1649-1654-1782)

СОТНИКИ: Грицюта Іван (?-1659-?), Василенко Конон (1664.08., нак.), Білоконь Андрій (?-1672.05.-?), Знанченко Андрій (?-1691-?), Шепель Федір (?-1693.05.-1695.06.-?), Гаврищенко Степан (?-1704-?), Юхименко Василь (?-1709-?), Швидкий Федір (?-1714-?), Цесарський Яків (?-1723-?), Лазаренко Марко (1721, нак.), Юхименко Василь (?-1725-?), Чемерисенко Данило (1724, нак.), Цесарський Матвій (?-1729-?), Юхименко Павло (?-1730-?), Юхименко Василь (?-1732-1739), Лазаренко Марко (1735, нак.), Юхимович Лесько (1737, нак.), Кот Павло (1739.8.05.-1753), Мелещенко (1739, нак.), Піщанський Семен (1739.01., 1744.05., нак.), Довгий Григорій (1744, нак.), Тройницький Петро Павлович (1753-1764).

ОТАМАНИ: Цесарський Яків (?-1718-?), Масюк Стефан (?-1724-?), Даценко Петро (?-1725-?), Гординський Олексій (?-1725-?), Лазаренко Марко (?-1732.01.-1735), Боровик Юхим (1735-1744-?), Колос Іван (?-1746-?), Варава Яків (?-1748), Варава Ілля (1748-1751), Приступа Олексій (1752-?), Гординський Михайло (?-1762-?).

ПИСАРІ: Гайда Андрій (?-1733-1734-?), Олександр Кирилович (?-1737-?), Колос Іван (?-1739-1744-?), Яковлів Стефан (?-1746-1751-?), Глоба Василь (1759.04.-1763-?).

ОСАВУЛІ: Боровик Іван (?-1733-1734-?), Варава Ілля (?-1739-1748), Хряпа Григорій (?-1751-?).

ХОРУНЖІ: Білоторський Іван (?-1718-?), Конашенко Дем'ян (?-1733-1737-?), Олійник Андрій (?-1739-1751-?).

КОБЕЛЯЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Борковський Прокіп (?-1649-?), Кулага (Кулга) Іван (?-1667.02.-?), Бражний Грицько (?-1672-1675-?), Чечуга Павло (1672.06., 1675, нак.), Сухин Іван (?-1677.06.-?), Шило Іван Васильович (?-1679.11.-?), Хилецький Андрій Дахнович (?-1682.11.02.-1684.02.-?), Захарченко Федір (?-1690.02.-?), Хилецький Андрій Дахнович (?-1691.12.-1696.01.-?), Коваленко Іван (1695.10., нак.), Надтока Михайло Опанасович, Ярош Іванович (?-1709.04.-?), Хилецький Опанас Андрійович (?-1712.01.-?), Тарануха Сава Михайлович (?-1712.10.-1730-?), Голениченко Данило (1724, нак.), Надтока Михайло Опанасович (1724, нак.), Козельський Павло Степанович (1718.04., нак., 1721.02., нак., 1733.13.06.-1733.07.-?, нак., 1738.9.09., нак.), Бродський Стефан (1724, 1732, нак.), Плакса Стефан (1731, нак.), Надтока Михайло Опанасович (1731, нак.), Матвіїв Ілля (1732-1736, нак.), Янович Максим (1734.13.05.-1762.04.), Плакса Стефан (1737, нак.), Василь (1746, нак.), Могилевський Федір (1762-1765-?).

ОТАМАНИ: Ситниченко Харко (?-1667.02.-?), Карповченко Петро (?-1672.03.-?), Шостак Лесько (?-1672.06.-?), Захарченко Данило (?-1677.06.-?), Билим Павло (?-1679.11.-?), Лазченко Іван (?-1682.05.-?), Соколик Герасим (?-1682.11.10.-?),

Митченко Василь (?-1684.02.-?), Ганжа Василь Кирикович (?-1690.02.-1694.02.-?), Захаряшенко Петро (?-1695.10.-?), Петличний Лаврін (?-1714.03.-?), Гук Іван Герасимович (?-1717-1718), Рубан Василь (1718-?), Гук Іван Герасимович (?-1720.02.-1721.-?), Соколка Герасим (?-1722.07.-?), Рубан Василь (?-1722.10.-?), Шуменко Олексій (?-1724.01.-1725.-?), Колодяжний Остап (?-1727-1731), Середа Омелян Іванович (1731-?), Мошенець Данило (1731, нак.), Іванський Іван (1733.13.07.-1736-?), Кизима Денис (?-1746-1756), Криса Федір (1756), Гординський Михайло (1756-1763), Криса Федір (1763-?).

ПИСАРІ: Ганжа Осип, Середа Омелян Іванович (?-1718), Середенко Василь Омелянович (?-1732-1734-?), Зеленський Осип (?-1746-1759-?), Ганжа Іван (?-1762-?), Ганжа Йосип (?-1764-?).

ОСАВУЛІ: Целуйко Григорій (1731, нак.), Миркало Григорій (?-1733-1734-?), Староста (?-1737-?), Койнаш Нечипір (?-1751-?), Козанко Я. (?-1761-?), Козанко Павло (?-1762-?).

ХОРУНЖІ: Хилецький Опанас Андрійович (?-1718-?), Ормянко Петро (?-1718-?), Плакса Стецько (?-1724-?), Мошенець Данило (?-1732-1734-?), Дерев'янка Петро (?-1737-?), Федоренко Степан (?-1751-?), Вовченко Яків (?-1752-?), Бловиченко Тиміш (?-1762-?).

СОКІЛЬСЬКА СОТНЯ

(?-1764)

СОТНИКИ: Карпо Лук'янович (Сокологорський) (1672), Олексієнко Павло (?-1683.09.-?), Штепа Григорій (?-1690.08.-1691-?), Гординський Федір Тимофійович (Тимченко) (?-1715-1729-?), Аданський Кирило (1724, нак.), Федорів Федір (1725, нак.; 1729-1732), Волковецький Матвій (1732.20.03.-1745.25.06.), Іванович Семен (1735, нак.), Воблий Іван (1739, нак.), Червецький Яків Леонтійович (1746.17.02.-1764).

ОТАМАНИ: Куницький Іван (?-1676.02.-?), Карашин Федір (?-1682.05.-?), Котляр Василь (?-1683.09.-?), Ральдня Ярема (?-1690.05.-?), Лісний Софрон (?-1718-?), Кульбака Юсько (?-1721-1725-?), Заворотник Іван (1724), Штепа Лук'ян (?-1732-?), Лісний Софрон (?-1735-?), Сирота Іван (?-1743-?), Нарожний Юрій (?-1746-?).

ПИСАРІ: Зарудний Мойсей (?-1722.10.-?), Семен Іванович (?-1731-1737-?), Червецький Яків Леонтійович (?-1743-1746).

ОСАВУЛІ: Марченко Микипта (?-1734-?), Званченко Кузьма (?-1737-?), Нестеренко Осип (?-1743-1746-?).

ХОРУНЖІ: Семен Іванович (?-1718-?), Благодир Роман (?-1734-?), Невряжний Павло (?-1737-?).

КИШЕНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Волошин Петро (?-1663-?), Михайло (?-1672-?), Нещенко Лесько (?-1677-?), Шалений Луцик (?-1678-?), Харсек Василь (?-1692-?), Москаль-Раєцький Степан (?-1693-?), Харсек Василь (?-1693.05.-1694.07.-?), Бикинський Раско (?-1708.03.-?), Потоцький Григорій (1713-1747), Зарудний Кирило (1722, нак.), Марченко Григорій (1724, нак.), Капканець Григорій (1735, нак.), Шаня Іван (1737, нак.), Потоцький Тиміш Григорович (1747.15.04-1759), Потоцький Василь Григорович (1759-?).

ОТАМАНИ: Кириченко Карпо (?-1708-?), Лук'янович Михайло (?-1721-?), Нарожний Олекса (1724), Ворониський Іван (?-1724), Зарудний Кирило (1724-1725), Левченко Максим (1725-1726), Ляцько Кирило (1726-?), Курис Онуфрій, Момот Федір (?-1733-?), Пузина Кіндрат (?-1735-?), Ничипір Григорович (?-1737-?), Кириченко Мусій (?-1743-1746-?), Дудка Ничипір (?-1751-?), Петренко Григорій (?-1758-1764-?).

ПИСАРІ: Копканець Григорій (?-1724-1737-?), Синьогуб Іван (?-1733-1734-?), Михайлів Федір (?-1743-?), Іваниченко Матвій (?-1751-?), Усенко Іван (?-1762-?).

ОСАВУЛІ: Кизенко Сидір (?-1733-1734-?), Момот Лук'ян (?-1737-?), Кириченко Мусій (?-1739-?), Деменець Сава (?-1743-?), Криловський Григорої (?-1751-?), Кириченко Григорій (?-1762-?).

ХОРУНЖІ: Тараненко Лук'ян (?-1733-1739-?), Зенченко Максим (?-1743-?), Арченко Йосип (?-1746-?), Дагула Яким (?-1751-?), Мащенко Мартин (?-1762-?).

ПЕРЕВОЛОЧАНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Гегела Василь Олексійович (?-1663.06.-?), Кабардянський Яцько (1672), Мартин (1672), Гегела-Олексієнко Андрій Васильович (1672-?), Білий Степан (?-1675-?), Гегела-Олексієнко Андрій Васильович (?-1677), Мойсейович Федір (?-1677.10.-?), Полуян Мартин (?-1684-?), Щербина Семен (?-1691-?), Безкровний Семен (1691, нак), Попенко Фесько (1693.05., нак.), Ковальчук Іван (?-1699-?), Безкровний Семен (?-1709.01.-?), Дмитро (?-1709-1714-?), Івченко Іван (?-1712-?), Якович Осип (?-1715-?), Вакуленко Павло (1719.5.09.-1735.12.-?), Скойленко Павло (1721, нак.), Яресківський Григорій (1722, нак.), Філоненко Федір (1724, нак.), Вовк Осип (1737.25.12-1757), Гегела Михайло (1757-1762), Могилевський Федір (1762.8.05.), Гегела Ілля (1762-1764.7.10.), Сахновський Іван Григорович (1772.2.03.-1782).

ОТАМАНИ: Попенко Яків (?-1684-?), Марченко Василь (?-1712-?), Сопельник Опанас (?-1721-?), Лисенко Яків Мартинович (?-1724-1725-?), Лавренко Левко (?-1732-1733-?), Марченко Михайло (?-1735-?), Грищенко Григорій (?-1736-?), Плахотній Олексій (?-1737-?), Григорій (?-1739-?), Чемерис Дмитро (?-1743-?), Плахотній Андрій (?-1746-?), Лазар Андрійович (?-1751-?), Чернопольський Федір (1757-1762-?).

ПИСАРІ: Іванович Леонтій (?-1733-1734-?), Лучко Данило (?-1736-?), Лучко Денис (?-1737-?), Денисів Влас (?-1746-?), Осачецький Іван (?-1751-?)

ОСАВУЛІ: Костянченко Зінець (?-1733-1734-?), Кучугура Василь (?-1737-?), Гегела Григорій (?-1739-?), Жаданенко Василь (?-1743-1746-?), Мусій Кирилович (?-1751-?).

ХОРУНЖІ: Іван Іванович (?-1733-1734-?), Чичкань Іван (?-1737-?), Ковбаса Іван (?-1739-1746-?), Коршеш Роман (?-1762-?).

КЕЛЕБЕРДИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Яцько (1672), Пучинський Павло (?-1675.11.-?), Коба Павло (?-1676.05.-?), Дорошевич Степан (?-1683.23.09.-1684-?), Донець Яків (?-1688.21.03.-?), Забуга Федір (?-1691-?), Ілля (1700), Кованько Мирон Петрович (?-1715-1716), Тройницький Павло (1717.07.-1721), Сухомлин Матвій (1722, нак.), Чернолищенко (Лещенко, Лищенко, Лихо) Іван (?-1722-1727), Салат Степан (1724, нак.), Набок Іван (1725, нак.), Тройницький Павло (1727-1735-?), Іван (?-1739-?), Козельський Микита

Павлович (1740-1761), Удовицький Йосип (1742, нак.), Могилянський Федір (1762.02.-1762.05.), Флоринський Іван (1762-1765-?).

ОТАМАН: Кормилець Василь (?-1688.21.03.-?), Русановський Мартин (?-1691-?), Фідровський Іван, Набок Василь (?-1714-?), Сачавець Денис (?-1721-?), Антоненко Трохим (?-1724-?), Яценко Прокіп (?-1725-?), Котелевський Конон (?-1727-?), Робота Федір (?-1733-?), Сезченко Іван (?-1737-1743-?), Цисенко Григорій (?-1746-?), Сезченко Іван (?-1749-1751-?), Бугай Іван (?-1752-?).

ПИСАРІ: Могилевський Дмитро (?-1733-1734-?), Винник Дмитро (?-1743-1762-?).

ОСАВУЛІ: Барлет Іван (?-1733-1734-?), Мишка Іван (?-1737-?), Свистун Іван (?-1743-1751-?), Горбань Петро (?-1752-?), Удовицький Харитон (?-1762-?).

ХОРУНЖІ: Розсохань Василь (?-1733-1737-?), Удовицький Юсько (?-1743-1746-?), Писаренко Степан (?-1751-?), Рваченко Петро (?-1762-?).

НЕХВОРОЩАНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Сухомлин Федір (?-1685-?), Сакун Іван (?-1688.01.-1690.01.-?), Бузовський Іван (?-1690-?), Сухомлин Федір (?-1700), Ганджа Василь (1700-?), Стецько (?-1708-1714-?), Самойлович Трохим (?-1716-1718-?), Савич Гордій Семенович (?-1719-1736), Данилович Григорій (1719, нак.), Демиденко Степан (1722, нак.), Винниченко Ничипір (1724, нак.), Палецький Іван (1727, нак.), Слоновський Каленик Прокопович (1736-1737, нак.; 1737.9.12-1752), Сулима (1752-?), Синьогуб Леонтій (?-1765).

ОТАМАНИ: Кондратович Іван (?-1688-?), Марченко Андрій (?-1690.01.-?), Самарський Кирик (?-1718-?), Михайленко Лукаш (?-1719-?), Перетятко Захар (?-1721-?), Демиденко Степан (?-1722-1724-?), Іванович Іван (?-1725-?), Борецький Стефан (?-1730-1735-?), Бутенко Іван (?-1743-1746-?), Погорілий (?-1751-?), Миргородський Андрій (?-1757-?).

ПИСАРІ: Тихонович Іван (?-1719-?), Слоновський Клим Прокопович (?-1732-?), Слоновський Каленик Прокопович (?-1734-1737), Бузинарський Зіновій Григорович (?-1743-1746-?), Сачавець Йосип (?-1751-?).

ОСАВУЛІ: Саражин Іван (?-1732-?), Литвин Іван (?-1732-?), Вовчик Остап (?-1734-?), Підріз Михайло (?-1739-1746-?), Підріз Тиміш (?-1751-?).

ХОРУНЖІ: Кузюра Семен Іванович (?-1732-1739-?), Ломоніс Пилип (?-1743-1746-?), Куш Мартин (?-1751-?).

МАЯЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Вублич Федір (?-1690.5.05.-?), Лонина Василь, Прийма Влас (?-1715-1722-?), Репський Павло (1722, нак.), Савич Гордій Семенович (1723, нак.), Прийма Андрій (1725-1734), Корсун Семен (1735, нак.), Лисняк Василь (?-1739), Логконос Влас (1737, нак.), Штепа Гаврило (1739.2.04.-1745), Штепа Василь Гаврилович (1745.4.03.-1750-?), Марченко Василь Йосипович (1760.06.-1768.12.-?).

ОТАМАНИ: Яценко Павло (?-1681.06.-?), Куш Федір (?-1682.05.-?), Лучаненко Іван (?-1689-1690.5.05.-?), Юлаш Курило (?-1691-?), Чвертка Семен (?-1718-?), Чета Лесько (?-1721-?), Прокопенко Радко (?-1722-1723-?), Рибальненко Іван (?-1724-?), Репецький Григорій (?-1724-?), Каземпер Федір (?-1725-?), Корсун Семен (?-1732-1735-?), Федорів Стефан (?-1737-?), Солошич Павло (?-1746-1751-?).

ПИСАРІ: Стефанович Гаврило (?-1718-?), Солошич (Солошенко) Павло (?-1732-1734-?), Прокопович Каленик (?-1737-?), Залюбовський Микита (?-1746-1751-?).

ОСАВУЛИ: Каптяка Данило (?-1723-?), Похиленко Іван (?-1733-1734-?), Онищенко Григорій (?-1737-?), Онис Іван (?-1746-?), Гавриленко Григорій (?-1751-?).

ХОРУНЖІ: Жилищенко Микита (?-1733-1734-?), Маляр Іван (?-1737-?), Горб Яким (?-1746-1751-?).

КИТАЙГОРОДСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Ревенко Семен (?-1690.10.05.-?), Семенів Ярофій (1698, нак.), Іваненко Григорій (?-1715-?), Васильович (Базилевич) Стефан (?-1721-1724), Маренич Антон (1722, нак.), Головченко Яків Григорович (1723, нак; повний: 1724-1725-?), Сквирський Ничипір Мартинович (1724, нак.), Семенів Ярофей (1727, нак.; 1729.27.09.-1747), Волнянський Юхим Юхимович (1737, нак.), Семенів Павло Ярофійович (1747.6.07.-1764), Вишневецький Тиміш (1764-?).

ОТАМАНИ: Єременко Василь (?-1681.05.-?), Семененко Григорій (?-1682.05.-?), Маринич Антін (?-1718-?), Немировський Парфен (?-1721-?), Немировець Григорій (?-1722-?), Годиленко Іван (?-1724-?), Мовчан Яків (?-1724-?), Онуфренко Василь (?-1725-?), Продан Федір (?-1731-1732), Прокопенко (Мельниченко) Кирило (1732), Височин Василь (1733-1735), Самокиш Петро (1735-1737.16.01.), Продан Федір (1737-?), Василь Андрійович (?-1743-1751-?), Войчинський Іван, Вишневецький Тиміш (?-1762-1764).

ПИСАРІ: Михайлович Омелян (?-1718-?), Волинський Гаврило (?-1732-1734-?), Стефанів Дмитро (?-1737-?), Буршадський (Бершадський ?) Павло (?-1743-1751-?), Семен Матвійович (?-1762-?).

ОСАВУЛИ: Осавулець Григорій (?-1733-1734-?), Федоренко (?-1737-?), Барабаш Тихін (?-1743-1746-?), Крутенко Ілько (?-1751-?), Зінченко Григорій (?-1762-?).

ХОРУНЖІ: Андрійченко Василь (?-1732-1737-?), Ляленко Лукаш (?-1743-1746-?), Ляленко Максим (?-1751-?), Дементійович Василь (?-1762-?).

ОРЛЯНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Підстрішний (?-1678-?), Вербицький Петро (?-1694-?), Войцехович Данило (?-1698-?), Голтвянський Федір (1706, нак.), Медзяновський Петро (?-1715-1718-?), Вовк Йосип Якович (?-1719-?), Смоляга Мартин (1722, нак.), Псьол-Дяченко Йосип Якович (1721-1740), Самарський Григорій (1724, нак.), Матухна Йосип (1737, нак.), Самохвал Олексій (1739, нак.), Псьол-Дяченко Григорій (1740-1747), Тель Григорій (1747-1749), Лаврентієв Данило Лаврінович (1749.15.12.-1757), Осовицький Іван (1758-1764).

ОТАМАНИ: Шатравка Григорій (?-1694-?), Канівець Мисько (?-1706-?), Житинський Остап (?-1712.8.09.-1721-?), Житинський Прокіп (?-1722-?), Сіроштан Федір (?-1724-?), Іван Матвійович (?-1725-?), Давибаран Григорій (?-1732-1737), Самофал Олексій (1737-?), Перебийніс Павло (?-1739-1743-?), Сулима Матвій (1757-1759-?), Байрак Федір (?-1762-?).

ПИСАРІ: Федорович Тихін (?-1694-1698-ран.1721), Прокопенко Стефан (?-1721-?), Стефанович Тиміш (?-1732-?), Житинський Гнат (?-1733-1734-?), Сава Миколайович (?-1739-1743-?), Маків Іван (?-1746-?).

ОСАВУЛІ: Холява Роман (?-1732-?), Литвин Ілько (?-1733-1734-?), Іанченко Лук'ян (?-1737-?), Пекуша Григорій (?-1743-1746-?), Бут Тихін (?-1762-?).

ХОРУНЖІ: Смоляга Данило (?-1733-1734-?), Гаврило Пархомович (?-1737-?), Педченко Іван (?-1743-?), Педченко Данило (?-1746-?), Іващенко Данило (?-1762-?).

СТАРОСАМАРСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Нетребенко Д. (1743), Могилевський Дмитро (?-1744), Зуй Максим (1744.31.07-1751.04.), Березан Іван Іванович (1752.3.03.-1753-?).

ОТАМАНИ: Мегай Яків (?-1746-?), Байрак Федір (1752-1762).

ПИСАРІ: Андрій Дем'янович (?-1746-?).

ОСАВУЛІ: Петлюшенко Харко (?-1746-?).

ХОРУНЖІ: Барин Іван (?-1746-?).

ЦАРИЧАНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Саленко Гаврило (?-1682.05.-1692.2.12.), Щербиненко Федір (раніше 1694), Кунашенко Тиміш (1694.12., нак.), Шибайленко Василь (?-1695.03.—1697.04.-?), Луценко Григорій (?-1701.12.-?), Жадан Данило (1712-1721), Бабанський Федір (1722-1727), Васильківський Федір (1723, нак.), Лужковський Григорій (1724, нак.), Пісоцький Степан (1724, нак.), Балясний Василь (?-1731-1732-?), Бабанський Йосип (1737, нак.; ?-1739-1743-?), Кущинський Іван (1748-1757-?), Руновський Олексій Андрійович (1762-1765), Балясний Максим (1773.2.04.-1782).

ОТАМАНИ: Кочерга Федір (?-1685.05.-?), Бабанський Остап (?-1694.12.-?), Оленич Федір (?-1701.12.-?), Яковенко Корній (?-1718-?), Бабанський Федір (?-1721-?), Мацько Михайло (?-1722-?), Василенко Йосип (?-1724-?), Бабанський Лук'ян (?-1724-1725-?), Богун Іван (?-1732-1739-?), Кохна Василь (?-1743-?), Яресько Ничипір (?-1751-?), Тимковський Іван Пантелеймонович (1759.12.-1764).

ПИСАРІ: Остап Іванович (?-1718-?), Корнієнко Іван (?-1732-1734-?), Остап Васильович (?-1743-?), Жадан Микола (?-1751-1757-?).

ОСАВУЛІ: Рудченко Дем'ян (?-1732-?), Йосипенко Григорій (?-1733-1734-?), Васильківський Яків (?-1737-?), Батура Іван (?-1739-?), Хома Самойлович (?-1743-?), Гавриць Данило (?-1751-?), Самарський Прокіп (?-1756-?).

ХОРУНЖІ: Яковиненко Максим (?-1718-?), Климиченко Степан (?-1732-1737-?), Миценко Мисько (?-1739-?), Пелешенко Федір (?-1743-?), Штапей Михайло (?-1751-?).

БАЛАКЛІЙСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Ісаєвич Терешко (?-1649-?), Педяк Іван (?-1658.02.-04.-?)

ДАШІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Севостян (?-1658.02.-04.-?).

НЕВСТАНОВЛЕНІ СОТНІ:

СОТНИКИ: Прокопенко Герасим (1665), Омелянович Михайло (1665), Урсул Іван (1665).

ПИСАРІ СОТЕННІ: Магденко (?-1767).

ГАДЯЦЬКИЙ ПОЛК ПОЛКОВНИКИ

Хмеленко Ярема (1648.05.), Капуста Лаврін (1648.05.-11.-?), Бурляй Іван (1648-1649), Хмельницький Григорій (1648.05., нак.), Дяченко Іван, Апостол Павло Єфремович (?-1659.08.-1660.01.-?), Дяченко Іван (?-1660.12.-?), Білаш Гаврило (1660-?) чи не він Булашка (1660.12., нак.), Шиман-Шиманський Василь (?-1662.04.-1666), Надточенко Степан (1664, нак.), Безпалій Микита (?-1666.06.-?), Остренко Семен (?-1666.07.-1668.06.-?), Дуб'яга Іван (?-1668.11.-?), Тищенко Яків (?-1670.11.-1672.04.-?), Остренко Семен (?-1672.05.-1672.18.06.-?), Криницький Федір Михайлович (1672.06.-1678.08.-?), Михайло Васильович (?-1678.11.-1687), Донець Федір Іванович (1672.06., нак.), Борохович Михайло Андрійович (1687.06.-1704.03.), Матвієнко Гаврило (1688.06., нак.), Корицький Павло Якович (1688.10., нак.), Вечірка Юхим (1690, нак), Корицький Роман Якович (1702, нак.), Трощинський Степан (1704-1708.11.), Велецький Василь Осипович (1705.12., нак), Чарниш Іван (?-1709.06-1715), Моцарський Аврам (1711, нак), Милорадович Михайло Ілліч (1715.15.07.-1726.14.09.), Велецький Василь Васильович (1723/1724, нак), Граб'янка Григорій Іванович (1723, нак.), Штишевський Мартин Данилович (1725, 1726, 1727, нак.), Милорадович Гаврило Ілліч (1727.13.06.-1729.06.), Грабянка Григорій Іванович (1730.30.05.-1737), Велецький Василь (1731, нак.), Галецький Петро Семенович (1738.13.07.-1754.28.06.), Розумовський Василь Іванович (1755-1762), Крижановський Антін Степанович (1762.29.01.-1772), Гарновський Іван Данилович (1772.14.05.-1777), Пламенець Родіон Степанович (1777.23.08.-1782).

ОБОЗНІ ПОЛКОВІ

Борохович Михайло Андрійович (?-1672-?), Вечірка Юхим (?-1674-1676-?), Борохович М.А. (?-1682-1683-?), Вечірка Юхим (?-1686-?), Корицький Яків (?-1687.07.-?), Борохович Максим (?-1695-?), Трощинський Степан (?-1697.05.-1704), Моцарський Аврам (?-1711-?), Негребецький Стефан (?-1713.10.-?), Борохович Максим Михайлович (?-1720-?), Грабянка Григорій Іванович (1723-1730), Борзаківський Пилип Васильович (1730-1738.10.-?), Биковський Василь (1741-1755), Родзянка Іван Степанович (1758-1764), Руновський (?-1766-?), Ситенський Осип Олександрович (1764.21.08.-1773), Лесеневич Данило (1768-1773), Манько Іван Якович (1773-1780), Станіславський Герасим Євстафійович (1780-1782).

ПОЛКОВА АРТИЛЕРІЯ

ОСАВУЛІ: Стрільник Григорій (?-1721.01.-?), Сердюк Федір (?-1735-1736-?), Тищенко Семен (?-1747-1751-?).

ХОРУНЖІ: Кузема Степан (поч.18 ст.), Поготовський Данило (?-1724-?), Тищенко Семен (?-1735-1736-?), Калин Василь (?-1747-?).

СУДДІ ПОЛКОВІ

Іваненко Семен (?-1659.12.-?), Денисенко Северин (1660, нак.), Приступка Михайло (?-1672.30.06.-?), Вечірка Юхим (?-1672-?), Гречаний Степан Прокопович (?-1675.2.12.-1682-?), Федорович Павло (?-1683-?), Вечірка Юхим (?-1690-1693-?), Велецький Василь (?-1697-1713), Кирилович Василь (1713-1715-?), Лесевицький Леонтій (?-1713.10.-?), Грабянка Григорій Іванович (1717-1723), Штишевський Мартин Данилович (1724.1.02.-1738.31.05.), Биковський Василь (1738-1741),

Родзянко Іван Степанович (1741-1758), Война Федір Петрович (1759-1764), Лесевич Данило (1768-1770.10.-?), Сливицький Степан Іванович (1773.13.01.-1780-?), Пирятинський Василь (?-1781 -?).

ПИСАРІ СУДУ ПОЛКОВОГО

Дмитрович Семен (?-1659.12.-?), Ситенський Йосип Олександрович (1736.6.11.-1738), Колодяжний Яків (1738-1746.06.-?), Ілляшевич Павло (1761.2.10.-1772-?).

ПИСАРІ ПОЛКОВІ

Гречаний Степан (?-1662-1663-?), Ситенський Іван (?-1666-?), Трощинський Федір Тихонович (?-1672), Мокрієвич Степан (1672-?), Раєвський Сидір, Залеський Степан (?-1675-?), Трощинський Федір Тихонович (?-1676-?), Гречаний Стефан (?-1677-?), Трощинський Федір Тихонович, Луб'яновський Василь (?-1685-?), Воронченко Яків Ілліч (?-1706-?), Ситенський Олександр (1712-1729), Ситенський Іван Федорович (1729-1737-?), Ситенський Яків Олександрович (1739.29.09.-1753.26.07.), Биковський Василь (1755-1756-?), Колодяжний Яків (1759-1762-?), Ковалевський Василь Іванович (1764.21.08.-1773.30.06.), Троцький Дмитро Прокопович, Сливицький Степан Іванович (1768.25.02.-1773), Савич Микола Кузьмович (1773-1781).

СТАРШІ ПОЛКОВІ КАНЦЕЛЯРИСТИ: Михайловський Семен (1754-1760), Биленченко Іван (1760.03.-1767-?), Приємський Осип Григорович (1769.31.12.-1781.11.).

ОСАВУЛИ ПОЛКОВІ

Безпалій Микита (?-1666.10.-?), Донець Іван Степанович (?-1667.05.-?), Донець Федір Іванович, Мартинович Кирило (?-1670-1672-?), Мітла Андрій Ісайович (?-1672-1687.07.), Тихін Стефанович (?-1674-1678), Кияшко Михайло (?-1682-1687.07.), Моренко Прокіп Федорович (1687.07.-?), Клименко Мойсей (?-1690-1693 -?), Воронченко Яків Ілліч (?-1689-?), Катрич Андрій, Вечірка Федір (?-1696-?), Кирилович Василь (?-1703-1711-?), Криса Герасим (?-1708-1712-?), Граб'янка Григорій (1713-1717), Борохович Роман Михайлович (?-ран. 1723), Штишевський Мартин Данилович (?-1712-1724.1.02.), Гречаний Яків Степанович (1724-1729), Милорадович Степан (1725, нак.), Бутович Іван Артемович (1729.27.09.-1736.8.09.), Клименко Мойсей (1729-1735), Ситенський Осип Олександрович (2-й; 1738-1764), Богаєвський Олексій (1736-1761-?), Ковалевський Василь Іванович (1763.12.09.-1764.21.08.), Ставицький Федір Данилович (2-й, 1764.21.08.-1780-?), Навроцький Михайло Іванович (1-й; 1764.21.08.-1782), Кондискалов Андрій Антонович (1770-?), Вітвицький Василь (?-1774-?), Янів Степан Іванович (3-й; 1773.8.06.-1780-?).

ХОРУНЖІ ПОЛКОВІ

Мітла Андрій Ісайович (?-1672), Заєць Андрій (?-1676-?), Мартинович Кирило (?-1682-?), Воронченко Ілля Якович (?-1687-?), Матвієнко Гаврило (раніше 1691), Вечірка Федір Юхимович (?-1696-?), Погана-мати Кирило Мартинович (раніше 1710), Донченко Андрій (?-1710-?), Граб'янка Григорій Іванович (1710, прапорщик), Милорадович Ілля (?-1716-1724-?), Цюпка Григорій Миколайович (?-1717-1721-?, прапорщик), Піщанський Іван Семенович (?-1722-?), Цуцмай Федір (1723, прапорщик), Борзевич (Борзовський) Опанас (1724.4.02.-?), Величковський (1729-1730), Цюпка Григорій Миколайович (?-1735), Донченко Іван (?-1737-?),

Кушевський Дмитро (?-1739-?), Ковалевський Василь Іванович (1741-1763), Клецунов Петро Іванович (1747-1753), Зеленський Іван (1756-1761), Кондискалов Андрій Антонович (1761.12.07.-1770.23.04./1769.14.12.), Кушевський Дмитро (?-1763-?), Янів Степан Іванович (2-й; 1764.10.04.-1770; 1-й; 1770.11.-1772), Велецький Максим Іванович (1-й; 1771.25.10.-1781.7.05.), Бутович Іван Михайлович (2-й; 1772.14.02.-1782.23.03.).

ПОЛКОВІ СОТНІ

СОТНИКИ: Зеленово Матвій (1648-1649), Богодун Іван (1649-?), Бояринов Матвій (?-1650.12.-1651.02.-?), Ковалевський Василь Ничипорович (?-1658.02.-04.-?), Степанович Матвій (?-1659.12.-?), Животовський Павло Трохимович (?-1659-1660-?), Івановський Іван (?-1661.5.10.-?), Ізмайлов (?-1664.01.-?), Животовський Павло Трохимович (?-1664.02.-?), Остренко Семен (?-1666-?), Безрученко Іван (?-1668.11.-?), Кончицький (Костючицький) Матвій (Мелентій) Павлович (?-1674-1676-?), Підлесний Тишко (?-1682-1683-?), Должецький Леонтій (?-1687.04.-?), Озерянський Іван (?-1687.07.-1691), Бруховецький Федір (1690, нак), Беленченко Корній (1691-1693.02.-1694-1696-?), Цуцмай Сидір Маркович (1699-1707), Лисиневич Василь (1711, нак.), Пирятинський Іван (1715-1735), Пирятинський Петро (1736-1746.18.10.), Манко Іван Якович (1747.11.02.-1773), Пирятинський Петро Васильович (1773-1782).

ОТАМАНИ ГОРОДОВІ

Гарбар Кузьма (?-1650.12.-?), Білецький Матвій (?-1659-?), Поліно Дем'ян (?-1660.06.-?), Верещага Федір (?-1660.12.-?), Сенько Савич (?-1661.5.10.-?), Дорошенко Андрій (?-1669.23.01.-?), Вечірка Юхим (?-1669-?), Пирятинський Іван (?-1672.30.06.-?), Тучай Гнат (?-1675.2.12.-?), Левенець Мартин Михайлович (?-1676.02.-?), Федесенко Василь (?-1682.05.-?), Донець Федір Іванович (?-1687.04.-1691.03.-?), Хомович Герасим (1690.10., нак.), Яковенко Андрій (?-1692.02.-1693.02.-?), Оксаченко Ярема (?-1693.07.-?), Потребич Жадько (?-1694.05.), Цуцмай Сидір Маркович (1694.05.-1697.05.-?), Беленченко Корній (?-1699.02.-1700.11.-?), Десятинник Іван (?-1707.05.-1719.08.), Самарський Іван (1719.08.-?), Скубко Іван (1720, 1721.01., нак.), Іванович Трохим (?-1725-?), Калан Григорій (?-1736-?), Консовський Дмитро (?-1746-1751-?), Біляк Леонтій Петрович (1755.5.12.-1769.21.10.), Скодун Степан Тарасович (1768-1772-?).

СОТЕННІ ОТАМАНИ: Бредоревський Мартин (3-ї; 1767.25.09.-1772-?), Удовиченко Кирило (2-ї; 1768.28.10.-1780-?), Бухалов Яків (1-ї; 1771.12.03.-1779).

ОСАВУЛІ: Тищенко Іосиф (1-ї; ?-1735-1736-?), Онацький Трохим (2-ї; ?-1735-1736-?), Штанко Іван (?-1746-?), Марченко Василь (?-1764-?), Кириченко Єлисей (3-ї; 1761.11.01.-1762.30.10.), Удовиченко Кирило (2-ї; 1767-1768), Кириченко Федір (2-ї; 1771-1772-?).

ПИСАРІ: Остапович Дорофій (1-ї; ?-1735-1736), Кохановський Яків (2-ї; ?-1735-1736-?), Кузьменко Василь Іванович (1-ї; 1736-1747-?), Метлинський Яків (2-ї; ?-1743), Самарський Давид (2-ї; ?-1746-?), Онацький Прохір (2-ї; ?-1749-?), Ковтун Яків (2-ї; ?-1751-?), Бремецький Григорій (3-ї; 1767.10.-1780-?), Тишевський Петро (1-ї; 1768.15.02.-1772-?), Кириченко Єлисей (2-ї; 1762.30.10.-1780-?).

ХОРУНЖІ: Кратенко Олешко (1694.05.), Калин Дмитро (?-1720-?), Цюпка Григорій (2-ї, ?-1725-?), Калин Григорій (?-1730-?), Маркович Леонтій (2-ї; ?-1736-?), Логвин Данило (1-ї; ?-1746-?), Линик Дмитро (?-1746-?), Удовиченко Кирило (2-ї; 1756-1767), Леметко Семен (2-ї; 1767-1772-?), Тиміш (3-ї; 1769-1772-?), Бухалов Яків (1-ї; 1770-1771).

II (ПОДОЛЬСЬКА) ПОЛКОВА СОТНЯ

СОТНИКИ: Донець Іван Степанович (?-1649-?), Донець Федір Іванович (?-1670-1672), Донець Ясько (?-1672.30.06.-?), Погана-мати Кирило Мартинович (?-1692.02.-?), Лобода Лук'ян (1693.07.-1694.05.), Велецький Василь (1718-1737), Малиновський Йосип (1746-?), Ковтун Яків (?-1749-?), Станіславський Герасим Євстафійович (1756.7.09-1779), Станіславський Микола Герасимович (1779.20.04.-1782).

ОТАМАНИ: Куриченко Іван (?-1746-?).

ПИСАРІ: Кохановський Яків (?-1736-?), Крамаренко Давид (?-1746-1747-?).

ОСАВУЛИ: Онацький Трохим (?-1736-1746-?).

ХОРУНЖІ: Маркович Леонтій (?-1736-1746-?).

III ПОЛКОВА СОТНЯ

СОТНИКИ: Макаренко Павло (?-1649-?), Рибальченко Павло Гаврилович (?-1659.12.-?), Сулима Федір (1725, нак.), Манко Іван (1747.9.02.-1767.28.03.), Ситенський Федір Іванович (1767.28.03.-1771), Велецький Михайло Володимирович (1771.14.08-1782).

КОТЕЛЬВЕНСЬКА СОТНЯ

(?-1653-1755-?)

СОТНИКИ: Триполів Гришко (?-1653.2.03.-?), Якименко (?-1658.10.-?), Краснянський Яким (?-1661.03.-?), Гнилосиренко Ярема (?-1672-?), Кирило (?-1676.10.-?), Кирилович Федір (?-1677.02.-?), Матюша, Іванович Михайло (?-1677-?), Григорович Павло (?-1679-?), Білецький Василь (?-1682-?), Григорович Павло (?-1683-?), Гніденко (Гнедич) Онисим Якович (?-1687-1690-?), Білецький Василь (?-1700-1703.07.), Гнедич О.Я. (1703.07.-?), Гнедич Роман Осипович (?-1714-1734), 1-ї: Гнедич Осип Романович (1734-1755), 2-ї Зашаловський Юхим (?-1745-?), Матюшинський Іван (?-1755-?), Гнедич Петро Осипович (?-1755-?).

ОТАМАНИ Кислиця Василь (?-1653.2.03.-?), Фесько (?-1658.10.-?), Кирієнко Федір (1676.10.), Лобко Антін (1677.10.), Трохименко Хома (1682.05.), Євсєєвич Федір (1683.12.), Москалець Степан (1690.03.), Білецький Василь Іванович (1710.01.), Федорович Григорій (1732.06.), Безпалій Лук'ян (1741.08.), Онофрієко Йосип (1755.03.)

ПИСАРІ: Калинович Василь (?-1677.11.-?)

ЛЮТЕНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Мащенко Іван (?-1649-?), Олєфірович Сахно (?-1659.12.-?), Устимович Іван (?-1661.04.-06.-?), Борохович Михайло (?-1670.07.-1671.01.-?), Скаженоженський (Сканожеженко) Іван (?-1672-?), Мисиченко (Мисценко) Федір (?-1687-?), Засядько Лук'ян Якович (1719.26.01.-1725), Величай Онисим (1723, нак.), Келембет Федір (?-1728-?), Величай Онисим (?-1729-?), Засядько Лук'ян Якович (?-1735-1736-?), Засядько Данило Лук'янович (?-1747.4.06.), Шостак Ілля Опанасович (

1748.10.03.-1768), Порохневський Лев (1768.16.08.-1773-?).

ОТАМАНИ: Борохович Михайло Андрійович (?-1676.02.-?), Бойко Гаврило (?-1682.05.-?), Величай Онисим (?-1725-?), Ластовина Остап (?-1729-1730-?), Бутко Гаврило (?-1736-?), Келембет Ілля (?-1746-?), Ольховецький Іван (?-1748.01.-1749-?, за отамана, отаман: 1756-1772-?).

ПИСАРІ: Потапович Григорій (?-1729-1736-?), Данилевський Яків Васильович (1743.24.03-1762), Мильченко Хома (1762-1773), Тихонович (1773-1780-?).

ОСАВУЛІ: Билим Іван (?-1735-1746-?).

ХОРУНЖІ: Кальницький-Паниця Михайло (?-1735-1746-?), Возниця Єфрем (1771.22.03.-1772-?).

КУЗЕМІНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Хурсенко Трохим (?-1649-?), Клименкуц Кіндрат (?-1672-?), Бут Прокіп (?-1678), Пащенко Тимко (?-1687-1688.10.-?), Гніденко Онисим Якович (1700-1703), Юрковський Павло, Павловський Василь (?-1723-?), Ковтун Михайло Семенович (?-1725-1739), Павловський Михайло (1741-1755.02.), Трипільський Іван Данилович (1755.16.06.-1782).

ОТАМАНИ Степаненко Гаврило (?-1676.02.-1682.05.-?), Журка (Журченко) Онисько Семенович (?-1694.11.-1700.07.-?), Пядковський Максим (?-1699.03.-?), Степанович Опанас (?-1705.08.-?), Минтяненко Григорій Павлович (?-1711.04.-?), Минтян Тиміш (?-1712.02.-?), Опанасович Яків (?-1718-?), Степанович Семен (?-1723-?), Коробка Іван (?-1725.03.-1726.03.-?), Бугуновський Данило (?-1728.04.-?), Степанович Семен (?-1728.10.-1735-?), Іванов Яків (?-1736-?), Павловський Михайло (?-1738-1739), Чуб Влас, Редька Остап (1748-1774), Лавриненко Григорій (1774.30.07.-1782).

ПИСАРІ: Челикальський Яків (?-1731-?), Оксак Данило (?-1746-1747-?), Сухомлин Сидір (1748.03.-1772), Сухомлин Андрій (1775), Лавриненко Матвій (1772.5.04.-1782).

ОСАВУЛІ: Міщенко Онисим (?-1736-?), Ярошенко Микита (?-1746-?), Міняйло Андрій (1767.20.09.-1773), Лавриненко Григорій (1773.22.02.-1774.30.07.).

ХОРУНЖІ: Зазюденко Марко (?-1736-?), Орпиненко Тиміш (?-1746-?), Редька Остап (1746-1748), Калюжний Іван (1767-1775), Міняйло Данило (1776-1782).

ВЕПРИЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Остапенко Захар (?-1649-?), Жураковський Матвій (?-1652.05.-?), Семенович Данило (?-1658.03.-?), Погребінський Пилип (?-1658-?), Данило Дмитрович (?-1659.12.-?), Тужин Омелян (?-1662.01.-?), Савченко Богдан (?-1666.10.-?), Сенчанський (?-1668.11.-?), Савченко Богдан (?-1672.07.-?), Михайлович Василь (?-1676-?), Масюк Федір Юрійович (?-1708-1711), Масюк Леонтій Федорович (1711-1729-?), Дубовик Іван (1730, нак.), Бездідько Матвій (1730, нак.; ?-1734), Запорожець Гордій (?-1736), Покотило Григорій (1736-1738.12.01.-?), Масюк Прокіп Леонтійович (1736.14.12.-1738, нак; 1738.28.11.-1768), Покотило Григорій (1735, 1739, нак), Калатура Гаврило Степанович (1768.10.03.-1782).

ОТАМАНИ: Скиба Івашко (?-1649.04.-?), Шадура Тиміш (?-1658.04.-1659.03.-?), Волошин Іван (?-1662.01.-?), Зеленський Семен (?-1676.02.-?), Ковтун Михайло Семенович (?-1722-?), Семенів Сава (?-1725-1730-?), Лисенко Сила (?-1735-?),

Губарь Яків (1736), Настенко Василь (1736-1737-?), Проневич Михайло (?-1746-?), Малечко Василь (?-1749-?), Михайло (1771.22.02.-?), Симон Василь Іванович (?-1773-?), Оробець Тиміш (1780.12.-1782).

ПИСАРІ: Орловський Яків (?-1730-1736), Коленовський Іван (1736-1746), Третьковський Степан Микитович (1757.20.03.-1763.15.09.), Соколович Опанас Якович (1764), Михайло (1764.4.07.-1771.22.02.), Оробець Тиміш (1769.14.09.-1780.12.).

ОСАВУЛІ: Попенко Андрій (?-1735), Полулях Олексій (1735-1736-?), Куницький Василь (?-1746-1749-?), Михайло (1763-1764).

ХОРУНЖІ: Грабар Яків (?-1735-1749-?).

РАШЕВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Жижко Фесько (?-1649-?), Зеленський Федір (?-1658), Вербицький (Підсиленко) Севаст'ян Іванович (1658-1659.12.-?), Вербицький (Підсиленко) Гришко (?-1671.01.-?), Вербицький Федько Севаст'янович (?-1672-?), Проскурненко Грицько (?-1678), Зеленський Петро Степанович (1700-1736), Зеленський Семен Петрович (1736.30.11.-1760), (вакансія, 1751; править: Іван Григорович), Зеленський Павло Семенович (1760.15.03.-1783.20.09.), Капля Сава Тимофійович (1761, нак ?).

ОТАМАНИ: Пирятинський Василь (?-1669-?), Проскурненко Грицько (?-1676.02.-?), Ковтун Василь (?-1729-1730-?), Возниця Михайло (?-1735-?), Бобощенко Максим (?-1736-?), Ірвач Федір (?-1746-?), Бакута Іван (?-1748-?), Кіндрат (1742-1772-?), Зеленський (1782).

ПИСАРІ: Мартинів Лук'ян (?-1735-1736-?), Зеленський Яким (?-1746-1748-?), Македонець Гнат Якович (1753.28.07.-1765.23.12.), Григорій (1770-1772-?).

ОСАВУЛІ: Слюсар Федір (?-1736-?), Сазоненко Юсько (?-1736-?), Плохан Герасим (?-1746-?), Івашута Михайло (1771-1780-?), Зеленський Василь Пилипович (?-1783).

ХОРУНЖІ: Биченко Кирило (?-1735-1736-?), Возниця Сава (?-1746-?), Зеленський Григорій Пилипович (?-1783).

КОВАЛІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Радько (?-1649-?), Гриценко Степан (?-1682-?), Якович Онисим (1-ї, ?-1687.07.-?), Ісаєнко Юхим (2-ї, ?-1687-?), Перехрест Іван Захарович (?-1705-1706-?), Перехрест Тарас, Кицеш (Волошин) Опанас Миколайович (1713-1716), Перехрест (Крамар) Дем'ян Іванович (1716-?), Лапицький Карпо (?-1718-?), Перехрест Дем'ян Іванович (?-1723-1738), Гоян Іван (1725, нак), Лесевич Данило Костянтинович (1-ї; 1738.11.11.-1768.5.02.), Лесевич Олександр Данилович (1-ї; 1768.18.06.-1782), Кир'яків Петро Іванович (2-ї; 1760.12.12.-1781.10.08.), Кир'яків Іван Петрович (2-ї; 1781-1783).

ОТАМАНИ: Іваненко Петро (?-1682.05.-?), Сечка Остап (?-1705.04.-?), Драб Семен (?-1716-?), Живило Мартин (?-1720-?), Гавриленко Сазон (?-1725-1730-?), Волик Остап (?-1735-1748-?), Фесенко (?-1768), Дем'ян (1-ї; 1767.6.10.-1772-?), Кирияков Василь (2-ї; 1763.16.09.-1772-?), Перехрест Михайло (1775.10.01.-1780-?)

ПИСАРІ: Власенко Петро (?-1736-?), Андрійович Осип (?-1746-1747-?), Олешко Семен (1-ї; 1766.18.09.-1780-?), Безюл Петро (2-ї; 1763.16.09.-1772-?), Кулик Іван (1776-1780-?).

ОСАВУЛИ: Зінець (?-1649-?), Нестулій Григорій (?-1735-1736-?), Гришко Андроник (1-ї; 1767.22.03.-1772-?), Яблуновський Василь (2-ї; 1770.24.02.-1780-?), Масловець Андрій (?-1780-?).

ХОРУНЖІ: Микита (?-1649-?), Фесун Федір (?-1735), Фесенко Василь (1735-1746-?), Дем'ян (1-ї; 1757.22.03.-1767.6.10.), Масловець Василь (1-ї; 1770.26.02.-1772-?), Бартенко Василь (2-ї; 1767.21.09.-1772-?).

БОРКІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Теличенко Мишко (Мисан) (?-1649-?), Савич Семен (?-1659.12.-?), Мітла Андрій Ісайович (?-1672.05.-1672.08.-?).

ОТАМАНИ: Мандик Мисько (?-1676.02.-?).

ПОЛК ЗІНЬКІВСЬКИЙ

ПОЛКОВНИКИ

Силка Іван, Вербовський Савостян Іванович (1659), Григорій Іванович (1659), Шимон Василь (?-1662.06.-1666.10.-?).

СУДДІ ПОЛКОВІ

Потимський Павло Ілліч (1659).

ПИСАРІ ПОЛКОВІ

Лаврін (?-1659-?).

ОСАВУЛИ ПОЛКОВІ

Дем'ян Григорович (?-1659-?), Безпалій Микита Дмитрович (?-1662.06.-1666.07.-?).

СОТНИКИ ЗІНЬКІВСЬКОГО ПОЛКУ: Іванович Андрій, Павлович Марко, Семенович Прокіп, Лазарєв Опанас, Савченко Богдан.

ЗІНЬКІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Татаринченко Жадан (?-1649-?), Гаврилович Левко (?-1658.03.-?), Михайло Олексійович (?-1658-?), Безпалій Микита Дмитрович (?-1659.04.-?), Михайло Олексійович (?-1659.08.-?), Безпалій Микита Дмитрович (?-1661.04.-05.-?), Гаврилович Нестор (?-1666-?), Борисенко Іван (?-1671.01.-?), Гаврилович Левко (?-1672-?), Федорович Григорій (?-1676-?), Ктитаренко Юсько (?-1678), Бутко Ілля (?-1680.02.-?), Чупринський Данило (?-1681.02.-5.10.-?), Григорович Хома (?-1682-1683-?), Цирло Іван (1683-?), Зеленський Іван (1-ї; ?-1687-?), Григорович Хома (?-1688.10.-?), Бутко Ілько Павлович (2-ї; ?-1687-1689.4.04.-?), Перехрест Пилип Іванович (?-1695-?), Хоруженко Матвій Романович (?-1698-?), Неділька Данило Ілліч (2-ї; ?-1720-?), Рожанський Василь (1-ї; ?-1723-1729-?), Жадько Мелентій (2-ї; ?-1723-1735), Рожанський Іван (1-ї; ?-1734), Бантиш Костянтин Васильович (1-ї; 1736-1744-?), Неділька Данило Ілліч (2-ї; 1735-1736), Жадько Данило Мелентійович (2-ї; 1736.14.12.-1744-?), Бутович Іван Іванович (1-ї; 1746-1768), Жадько Михайло (2-ї; ?-1746-?), Козьменко Михайло (1748, за сотника), Бутович Лук'ян Іванович (2-ї; 1754.10.04.-1768, 1-ї; 1768.04.-1771), Калатура Гнат (1760, нак.), Жадько Федір Миколайович (3-ї; 1757.29.10.-1781), Жадько Яків (1760, нак.), Кодинець Антін Іванович (2-ї; 1772.18.01./ 1772.1.03.-1782.22.09.), Бутович Олександр Іванович (1-ї; 1771.05.-1773), Соколович Опанас Якович (1-ї; 1773.4.04.-1782), Бутович Іван Лук'янович (1-ї; ?-1779-1782).

ОТАМАНИ: Чорний Федір (?-1651-?), Подоляка Олешко (?-1658.05.-?), Щербина Андрій (?-1676.02.-?), Безпалій Микита Дмитрович (?-1681-1683.07.-?), Гаврилович Ярема (?-1683.12.-?), Ващенко Павло (?-1689.4.04.-?), Зеленський Михайло (?-1720-?), Цирло Іван (2-ї; ?-1725-1736-?), Корецький Петро (1-ї; ?-1746-?), Федорович Василь (?-1749-?), Жадько Федір Данилович (1755.12.10.-1757.29.10.), Федорович Василь (?-1758-?), Лишень Захар Денисович (2-ї; ?-1759-?), Калатура Гнат (?-1760-?), Довбич Антон (1-ї; 1768.4.03.-1772-?), Морзак Іван (2-ї; 1772.4.06.-1777), Медвідь Іван (3-ї; 1764-1773-?), Лейбенко Петро (2-ї; 1777.31.08.-1780-?).

ПИСАРІ: Райковський Стефан (1-ї; ?-1735-1736-?), Григоровський Андрій (2-ї; ?-1735-1747-?), Бутенко (?-1755), Медвідь Іван (1-ї; 1753-1764), Оксак Антін (1-ї; 1768.15.09.-1772-?), Лишень Михайло Захарович (2-ї; 1764.30.12.-1772.15.03.), Клименко-Тонсаровський Іван Степанович (2-ї; 1773.9.09.-1780-?), Сухорад Григорій (3-ї; 1772-?), Лишень Іван Захарович (1776.3.05.-1777-?).

ОСАВУЛІ: Циган Іван (1-ї; ?-1735-?), Яковлів Максим (2-ї; ?-1735-?), Макуха Павло (?-1736-?), Рябець Сава (1-ї; ?-1746-?), Лісняк Леонтій (2-ї; ?-1746-1748-?), Довбич Антін (1-ї; за осавула з 1757.31.01., осавул 1765.24.03.-1768.4.03.), Іван (2-ї; 1768-1772-?), Голя Іван (3-ї; 1768.21.04.-1772-?).

ХОРУНЖІ: Матвієнко Іван (1-ї сотні; ?-1735-1736-?), Стороженко Леонтій (2-ї сотні; ?-1735-?), Оксюк Василь (1-ї сотні; ?-1746-?), Яковлев Максим (2-ї сотні; ?-1746-?), Кривобок (?-1755), Сисин Данило (1-ї; 1761-1772-?), Левонко Федір (2-ї; 1765-1775), Бутенко Гнат (3-ї; 1768-1772-?).

ГРУНСЬКА СОТНЯ

(?-1652-1782)

СОТНИКИ: Корсунець Тиміш (?-1652.11.07.-?), Михайлович Левко (?-1659.04.-?), Якович Семен (?-1659.08.-?), Ценковський Данило (?-1661.04.-?), Юхимович Клим (?-1662-?), Безбожний Степан (?-1665-?), Михайлович Михайло (?-1672.05.-1672.07.-?), Григорович Пасько (Гриценко Павло) (?-1676-1678), Бувайло Роман (?-1680-1682-?), Блажецький Леонтій (1680, нак), Іванович Пилип (?-1690-?), Богуцький Михайло (?-1692-?), Донець Григорій (1693, нак.), Кисіль Іван (?-1699-?), Шамрай Федір (?-1700-?), Рибалка Федір (?-1709-?), Лаврінович Василь (?-1711-?), Александрович Нестор (?-1714-?), Милорадович Ілля Олександрович (1724.1.02-1747.31.01), Милорадович Михайло (1725, нак.), Родальський Іван (1730, нак.), Милорадович Семен Ілліч (1747.31.01.-1763), Панковський Федір (1758, нак.), Шимоновський Григорій (1758, нак.), Бразул Василь Трохимович (1763.4.10.-1775.30.05.), Дрофановський Петро Михайлович (1775.21.04.-1782).

ОТАМАНИ: Комар Тиміш (?-1652.11.07.-?), Дмитрійович Сава (?-1658-?), Рогальський Дмитро (?-1680.03.-?), Грицько (?-1682.05.-?), Донець Григорій (?-1690.10.-?), Рогальський Дмитро (?-1690.10.-?), Донець Григорій (?-1693-?), Возник Семен (?-1700.08.-?), Кирилович Дмитро (?-1711.12.-?), Нестерович Кузьма Васильович (?-1714.11.-?), Бабуцький Іван (?-1725-?), Матров Іван (?-1729-1730-?), Лисенко Сила (?-1741.01.-1746-?), Лавриненко Андрій (?-1748-1760-?), Шимановський Андрій Андрійович (1764.17.02.-1772-?).

ПИСАРІ: Чемкальський Яків (?-1724-1727-?), Симончик Мусій (1736, за писаря), Донець Павло (?-1747-1748-?), Шимоновський Андрій Андрійович (1763.7.09.-1764.17.02.), Лавриненко Матвій (1772.5.04.-?) .

ОСАВУЛІ: Симоненко Стефан (?-1736-?), Квартя Григорій (?-1746-?), Підлісний Максим (1761-1772-?).

ХОРУНЖІ: Зінченко Андрій (?-1736-?), Шарій Панас (?-1746-?), Гавриленко Григорій (1770-1772-?).

КОМИШНЯНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: (Ганджа ?) Павло Григорович (?-1649-?), Гречаний Степан Прокопович (?-1658.03.-?), Корсунець Семен Симонович (?-1659.04.-?), Сагайдачний Михайло Гаврилович (?-1659.11.-1659.12.-?), Ганджа Михайло Григорович (?-1665-?), Пащенко Петро (?-1666.10.-1671.01.-?), Супруненко Гнат (?-1672-?), Крупський Юсько (?-1687-?), Неділько Данило Ілліч (1715-1725-?), Барзевич Атанас (1725, нак.), Яценко Іван (?-1729-1736-?), Таранченко Кирило (1736, нак.), Золотаревський Павло Антонович (з 1737.17.10., нак.; 1738.30.11.-1767), Михайловський Семен (2-ї; 1760.21.03.-1767; 1-ї; 1767-1773-?), Трояновський Іван (2-ї; 1767-?), Золотаревський Гаврило Васильович (2-ї; ?-1779-?), Золотаревський Гаврило Павлович (1-ї; 1779-1780-?), Золотаревський Василь Антонович (1-ї; 1780-?).

ОТАМАНИ: Гриненко Гордій (1674.08., нак.), Пащенко Тимко (?-1676.02.-?), Григорович Влас (?-1679.09.-?), Пащенко Петро (?-1682.05.-?), Гречаний Трохим (?-1715.11.-?), Гавриленко Назар (?-1717.04.-1717.06.-?), Балко Андрій (?-1725-1736-?), Нестеренко Андрій (1738, нак.), Пащенко Петро (?-1746-?), Сидір, Биховець Конон (?-1762-1765-?), Кирило (1-ї; 1772-?), Щеляновський Федір (2-ї; 1769-1772-?).

ПИСАРІ: Микитович Василь (?-1735-1736-?), Микитович Кирило (?-1746-?), Микитович Василь (?-1748-?), Микитович Кирило (?-1756-?), Сидір (2-ї; 1763-?), Кириченко Єлисей (1-ї; 1772-?), Гришко Семен (2-ї; 1769-1772-?).

ОСАВУЛІ: Литвишко Макар (?-1736-?), Киселенко Павло (?-1746-1754-?), Дроботковський Петро (1-ї; 1767-1772-?), Щеляновський Федір (2-ї; 1767-1769), Денисенко Іван (2-ї; 1769-1772-?).

ХОРУНЖІ: Римаренко Тиміш (?-1735-1736-?), Железняк Іван (?-1746-?), Гречка Петро (1-ї; 1767-1772-?), Денисенко Іван (2-ї; 1745-1769), Нестеренко Пилип (2-ї; 1761-1772-?).

ОПШНЯНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Тепличенко Сергій (?-1649-?), Уманець Іван (?-1661.05.-?), Воронченко Ярема (?-1669.09.-1671.02.-?), Іван Леонтович (?-1678.09.-?), Корицький Яків (?-1681-1684-?), Кирилович Василь (?-1687-?), Корицький Павло Якович (?-1688.03.-?), Кирилович Василь (?-1695), Корицький Петро Якович (1695-1696), Корицький Роман Якович (1696-1699-?), Магденко Сидір (?-1703-1708-?), Корицький Роман Якович (?-1711-1724), Клименко Мойсей (1725, нак.), Саско Іван (1725, нак.), Корицький Іван Романович (1727.6.06., нак.; повний: 1728-1741), Серацький Яків (1736, нак.), Таран Іван (1740, нак.), Панченко Артем (1741-1755), Руновський Максим Іванович (1755.15.12.-1762), Момонтів Федір (1762-1768.2.05.), Руновський Пилип Іванович (1771.22.05.-1782).

II ОПШНЯНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Лихопой Філон (1697-1703- ?), Магденко Яків Сидорович (1721-1722), Барабаш Іван (1725, нак.), Милорадович Степан (?-1726-?), Дем'янович

Андрій (1739-1760), Биковський Лев Васильович (1760.18.10.-1771), Калатура Кирило Степанович (1772.8.03.-1782).

III ОПШНЯНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Биковський Юрій Васильович (1760-1771), Балясний Пантелеймон Петрович (1771.9.09.-1782).

ОТАМАНИ: Васькович Михно (?-1649.06.-?), Яковенко Мелешко (?-1661.05.-?), Рубан (?-1669-?), Федорів Андрій (?-1670.12.-?), Хилькович Дмитро (?-1676.02.-?), Тонконог Григорій (?-1678.09.-1684.11.-?), Яновський Павло (?-1699-?), Магденко Сидір Лаврінович, Клименко Мойсей (?-1721-?), Серацький Григорій (?-1725-?), Волошин Федір (Василь) (?-1726-?), Дей Назар (?-1728-1730-?), Навроцький Максим (?-1736-?), Звягольський Василь (?-1745-раніше 1763), Руновський Пилип Іванович (1-ї: 1760.2.05.-1771.22.05.), Балясний Пантелеймон Петрович (3-ї; 1760-1771), Коломієць Іван (?-1762.03.), Звягольський Сидір (1-ї; 1769.28.11.-1772-?), Томило Варлаам (2-ї; 1771.21.11.-1772-?), Навроцький Яків Степанович 1-й (3-ї; 1760-1780-?), Навроцький Яків Степанович 2-й (1-ї; 1780-?).

ПИСАРІ: Семенович Олександр (?-1725-?), Парфацький Іван (?-1736-1737-?), Кулаковський Федір (1746, за писаря), Покотило Федір (?-1747-?), Богодавський Григорій (1-ї; 1764.1.05.-1772-?), Сагайдачний Данило (2-ї; 1770-1772-?), Навроцький Яків Степанович 2-й (3-ї; 1764-1780), Навроцький Петро (1-ї; 1779.01.-1780-?), Дубовик Федір (3-ї; 1780.23.07.-?).

ОСАВУЛИ: Удовиченко Яків (?-1736-?), Кріпак Андрій (?-1735-1736-?), Шрам Іван (?-1746-?), Звягольський Сидір (1-ї; 1763.21.08.-1769.28.11.), Звягольський Стефан (1-ї; 1767.10.08.-1773), Мороховець Петро (2-ї; 1763.10.-1772-?), Грин Артем (3-ї; 1767-1772-?), Звягольський Михайло (1773-1780-?).

ХОРУНЖІ: Магденко Яків Сидорович (?-1723-1725-?), Мотренко Іван (?-1735-1736-?), Занко Степан (?-1746-?), Звягольський Стефан (1747.10.01.-1767.10.08.), Барабаш Павло Семенович (1-ї; 1769.15.12-1782), Гринь Артем (3-ї; 1760-1767), Єренич Йосип (2-ї; 1766-1772-?), Тимченко Іван (3-ї; 1757.29.10.-1772-?).

ЛУБЕНСЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Лаврінко (?-1632-?), Яськевич Герасим (1648-1649), Тимошенко Мисько (1651.03.), Грило (1654,12., нак.), Швець-Омельянович Павло (?-1657.07.-1659), Засядько Яків (?-1659.10.-1660), Шамрицький Степан (?-1660.04.-1661.05.-?), Пирський Андрій (?-1662.03.-1662.12.), Шамрицький Степан (1663.01-1663.09.), Велюх-Вербицький Гнат Якович (?-1663.11.-1664.01-?), Гамалія Григорій Михайлович (?-1664.04.-1666.07.), Пилипенко Іван (1665, нак.), Щербак Богдан Васильович (1666.07.-1667.03.-?), Гамалія Григорій Васильович (?-1668.01.-1670.01.-? у Дорошенка), Леценко Устим (1668.07., нак.), Плис Пилип (?-1669.03.-? у Ігнатовича), Сербин Іван Федорович (?-1671.01.-1671.05.-?), Нестеренко Андрій Корнійович (?-1671.07.-1672.04.), Михайло Степанович (1672.04.-?), Сербин Іван Федорович (?-1672.18.06.-1676.06.-?), Ілляшенко Максим Романович (?-1676.08.-1687.06.), Гамалія Григорій (1687.

07.-?), Свічка Леонтій Назарович (1688-1699.08.-?), Ханенко Данило (1695, нак.), Зеленський Дмитро (?-1700.06.-1708), Савич Василь (1708-1709, нак.; 1709-1714, повний), Маркович Андрій (?-1714.06.-1727.24.07.), Булюбаш Іван Юрійович (1722, нак.), Маркович Яків (1723-1725, нак.), Апостол Петро Данилович (1728-1757), Мартос Павло (1728-1730, нак.), Троцький Петро Максимович (1742, нак.), Кулябко Іван Петрович (1757-1770), Максимович Степан (1770-1781).

ОБОЗНІ ПОЛКОВІ

Луценко Устим (?-1660-?), Логвинович Родіон (?-1663.23.11.-?), Засядько Яків (?-1669-?), Стеблювець Сава Кирилович (?-1672-1675), Стеблювець Іван Савич (1676-?), Цюпченко Павло Якович (?-1677-?), Стеблювець Іван Савич (?-1678-?), Якубович Андрій Якович (?-1681-1683.03.-?), Чернявський Григорій (?-1683.10.-?), Якубович Андрій Якович (?-1684-?), Сохацький Іван (?-1685-?), Глуховець Дмитро (?-1687.07.-1699), Тимченко-Заборовський Іван Тимофійович (1705-1709), Мартос Павло Васильович (1712-1739), Кулябка Іван Петрович (1737-1757), Маркович Іван Андрійович (1758-1760), Кулябка Василь Григорович (1761.2.01.-1763.12.11.), Петровський Пилип Андрійович (1763.16.12.-1768), Шостак Андрій Опанасович (2-й; 1774.4.12.-1779-?), Кулябко Павло Іванович (1770.16.03.-1782).

ПОЛКОВА АРТИЛЕРІЯ

ОСАВУЛІ: Бондарус Остап (?-1727-?), Величко Іван (?-1740-1747-?), Величко Євтихій (1758.12.04.-1762.04.), Сидорський Андрій, Кузьменко Ярема (1776.29.04.-1780-?).

ХОРУНЖІ: Сидорський Андрій, Щочка Гнат Михайлович (1761.10.03.-1769.12.11.), Гомон Антін (1772-1780-?).

ПИСАРІ: Доморка Федір (?-1740-1741-?).

ОТАМАНИ: Капуста Лесько (ран.1713), Пушкаренко Роман Федорович (1746-1763), Гиркало Василь (1774.20.11.-1780-?)

СУДДІ ПОЛКОВІ

Ворона Петро (?-1660-?), Гулаченко Кирило (?-1663-1666.10.-?), Кулябка Іван (1657-1670), Папкевич Матяш (?-1671.06.-1671.10.-?), Свічка Леонтій Назарович (?-1672-?), Стеблювець Сава Кирилович (1675-?), Стеблювець Іван Савич (?-1677-?), Якубович Андрій Якович (?-1681), Папкевич Матяш (1682-1687.05.-?), Якубович Андрій Якович (?-1688-1689-?), Стеблювець Іван Савич (?-1689.06.-?), Кичкаровський Леонтій Іванович (?-1690-?), Якубович Андрій Якович (?-1690.03.-1696.07.-?), Мартос Мартин Васильович (?-1698-1705-?), Троцький Максим (?-1710.07.-1712), Кичкаровський Леонтій Іванович (1712), Жуковський Андрій Михайлович (1714-1722), Максимович Семен (1731.19.06.-1743), Павловський Андрій (1744.20.04.-1750), Кулаковський Василь (1747-1769), Стефанович Василь (1751, нак.; 1751-1773), Ковалевський Григорій Васильович (1773.17.05.-1780-?).

ПИСАРІ СУДУ ПОЛКОВОГО

Колодяжний (?-1722.01.-?), Дергай Федір (?-1740-1752.12.-?).

ПИСАРІ ПОЛКОВІ

Устимович Василь (?-1655-?), Вербицький Гнат Якович (?-1660.04.-06.-?), Тризна Хома Павлович (?-1663), Григорович Степан (?-1663.08.-1663.11.-?), Климович Степан (?-1665-1666.10.-?), Свічка Леонтій (?-1671.01.-?), Билим Федір

Васильович (?-1672.05.-1672.06.), Тризна Хома Павлович (1672.07.-?), Верховський Леонтій Васильович (?-1678-?), Теодорович Яків (?-бл.1680-?), Верховський Леонтій Васильович (?-1682-?), Билим Федір Васильович (?-1683.03.-1687.07.), Кичкаровський Леонтій Іванович (?-1688.10.-1690.08.-?), Верховський Леонтій Васильович (?-1691.07.-?), Кичкаровський Леонтій Іванович (?-1694), Теодорович Яків (1695-?), Троцький Максим (?-1697.10.-1704-?), Кулябка Григорій Федорович (?-1710.05.-1714), Савицький Степан (1714.11.12.-1739), Столпановський Семен (1732, нак.; 1739-1744), Шкляревич Опанас Прокопович (1744-1751), Дергай Федір (?-1753), Страховський Андрій Степанович (1753-1762), Корнієвич Яків (1762-1767), Ковалевський Григорій (1768-1773), Лук'янович Петро Федорович (1773.7.05.-1782.11.05.), Кондратковський Василь Григорович (2-й; ?-1779-?).

СТАРШІ ПОЛКОВІ КАНЦЕЛЯРИСТИ: Страховський Андрій Степанович (?-1743-1751-?), Запорожський Іван (?-1766-?), Волчанський (?-1774-?).

ОСАВУЛИ ПОЛКОВІ

Константинович Леонтій (?-1655-1658.4.04.-?), Свічка Леонтій Назарович (?-1665-1666.10.-?), Бурий Тиміш Іванович (?-1665.04.-?), Михайлович Януш (?-1667.03.-?), Петровський Степан Петрович (?-1671.07.-?), Свічка Леонтій Назарович (?-1671.07.-?), Бурий Микита Іванович (?-1672.05.-?), Лещенко Яків (?-1672.05.-?), Севрюк Грицько (?-1676-?), Свічка Леонтій Назарович (?-1675.08.-1687.07.), Зарудненко Дмитро (?-1679-?), Додока Григорій (?-1688.10.-?), Таволга Григорій Ничипорович (1688-1707), Христич Яків (?-1688-1695-?), Савич Василь (?-1698.09.-1700.07.-?), Петровський Андрій Степанович (?-1700.06.-1717.04), Савич Василь (1708-1710), Скорупа Григорій Іванович (?-1712-?), Якович Іван (?-1719-?), Дорошенко Максим (?-1712-?), Вакулевич Павло (?-1719-?), Гонцевський Іван Павлович (2-й; ?-1711.10.-1719.09.-?; ?-1722-1731, 1-й; 1731-1738.8.07.), Лашкевич Семен Остапович (1-й; 1719-1727), Троцький Петро Максимович (1-й; 1731.19.06.-1731.19.10.), Корсун Степан Григорович (2-й; 1732.17.05.-1738.8.07.), Воротиляк Петро (1738, нак.), Зарудний Федір Петрович (2-й; 1738.28.11.-1744), Слюз Семен Леонтійович (1-й; 1738-1750), Рвачевський Родіон (1739, 1-й; 1746-1767, 1767-1772), Прийма Семен (1743-1750), Манджос Григорій (1751.3.12.-1763), Максимович Федір (?-1763-?), Рублевський Влас (?-1767-?), Максимович Яким Семенович (2-й; 1764-1767), Ільченко Андрій (?-1769-?), Значко-Яворський Трохим Карпович (1770.5.03.-?), Щербак, Мартос Андрій Якович (2-й; 1772.24.04.-1777.06.-?), Лук'янович Петро (1772.14.08.-1773.7.05.), Савицький Григорій (1773.26.04.-1777.26.07.), Григорович Федір (2-й; 1767-1772; 1-й; 1772-1780-?), Манджос Андрій (2-й; 1772-1780-?).

ХОРУНЖІ ПОЛКОВІ

Ілляшенко Герасим (?-1665-1666.10.-?), Гадученко (Гадучинський) Матвій (?-1672-?), Федос (Федяй) (?-1676.07.-?), Семашко Влас (?-1688.12.-1691.03.-?), Варениця Григорій (?-1693-?), Ярмоленко Федір (?-1698.11.-1703-?), Ярмоленко Григорій (?-1699-?), Стрелченко Григорій, Зарудний Петро, Велодоцький Василь Костянтинівич, Булюбаш Іван (?-1713.01.-?), Кривокобильський Степан (?-1715-?), Корсун Степан Григорович (1716.5.05.-1732), Ковалевський Василь (?-1722.01.-?), Бутурлим Андрій (?-1724-1725-?), Жуковський Василь (?-1727-?), Столповський Семен Дмитрович (1717-1725), Столповський Стефан (1731.19.06.-?), Столповський

Семен Дмитрович (1-й; ?-1736), Слюз Семен Леонтійович (2-й; 1732.16.05.-1738; 1-й ; 1738), Зарудний Федір Петрович (2-й; 1738.13.04.-22.11.), Манджос Григорій Хомич (1-й; 1738.2.12.-1751.3.12.), Рвачевський Родіон (1739-1746), Жуковський Іван Опанасович (2-й; 1746-1753), Максимович Федір (1752-1763), Огранович Павло (?-1759-?), Корнієвич Степан (?-1761-?), Лук'янович Степан Якович (1763.13.05.-1764.7.04.), Лук'янович Петро Федорович (1764.20.07.-1772.14.08.), Булюбаш Михайло (?-1767-?), Хильчевський Федір (?-1767-?), Григорович (?-1768), Скаржинський Іван Михайлович (1773.27.02.-1780.11.06.), Шостак Андрій (1771-1774), Манджос Григорій (1778.13.12.-1779).

ПОЛКОВІ СОТНІ

СОТНИКИ: Ворона Григорій (1638-?), Омелянович Павло (?-1649-?), Леценко Устим (1649, 2-й), Устимович Яким (?-1654-?), Логвинович Родіон (?-1657.10.-1658.02.-?), Швець-Омелянович Павло (1658), Пирський Андрій (?-1659.12.-?), Михайлович Януш (?-1667-?), Плис Пилип (?-1671.01.), Кирилович Сава (1671.03.-1672.02.-?), Цюпченко Пасько (Якович Павло) (?-1672.7.03.-1677-?), Гладкий Лесько (1672, 1674), Піковець Леонтій Герасимович (1673), Цюпченко Пасько (?-1675-?), Радченко Роман (?-1676, 1678, 1681-1684), Цюпченко Пасько (?-1677-?), Салогуб Захар (1684-?), Якович Андрій (?-1686.01.-1687.11.-?), Герасименко Леонтій (Піковець?) (?-1689-?), Яковлів Андрій (?-1690.10.-?), Салогуб Захар (?-1691.11-1694.06.-?), Кирилович Сава (?-1695-?), Савич Василь (?-1695.11.-1698-?), Скорик Леонтій (?-1698-?), Островський Андрій Григорович (?-1698-?), Прийма Іван (?-1699.03.-?), Корнеєв (Корнієвич-Огранович) Іван (?-1700.20.12.-?), Савич Василь (?-1701.31.01.-1703.06.-?), Прийма Іван (?-1710-?), Шкорупа-Шафаростов Григорій Іванович (?-1712-1713-?), Кулябка Григорій Федорович (1715-1732), Кулябка Петро Петрович (?-1733-?), Бабич Кузьма (1735, нак.), Кулябка Іван Петрович (1-й; ?-1736-1737), Скаржинський Олександр-Михайло Казимирович (1737.18.07.-1753), Чернецький Олексій (1752, нак.), Значко-Яворський Карпо Ілліч (1-й; 1753.27.11.-1764.4.10.), Значко-Яворський Трохим Карпович (1-й; 1764.4.10.-1770.5.07.), Скаржинський Михайло Михайлович (1765-1773), Значко-Яворський Андрій Карпович (1-й; 1771.10.03-1782.22.09.), Пуковський Іван (2-й; ?-1736-?), Прийма Семен (2-й; ?-1740-?), Савич Василь (?-1744-?), Огронович Іван (?-1766-?), Кулябка (2-й; 1765.10.05.-?), Скиба Трохим (1767, нак.), Радкевич Андрій (1768, нак.), Білик Мойсей Гнатович (2-й; 1773.20.07.-1782).

ОТАМАНИ ГОРОДОВІ

Швець-Омелянович Павло (?-1658), Шамрицький Стефан (?-1660-?), Швець-Омелянович Павло (?-1661.6.07.-?), Засядко Яцько (1675-1677), Цюпченко Пасько Якович (?-1683.03.-?), Адамович Леонтій (?-1686.13.01.-1689.18.07.-?), Прийма Іван (?-1692.06.-1694.06.-?), Лозовицький Самійло (?-1699.03.-?), Шкарупа Григорій (?-1700-?), Косинський Ничипір (?-1701.31.01.-1715.08.-?), Кальницький (ран. 1733), Прийма Семен (?-1725-1735-?), Огронович Петро (?-1739-?), Келембет, Федір Лук'янович (?-1752-?), Самойловський Павло (?-1757-1766-?), Щочка Гнат Михайлович (1769.12.11.-1781.5.08.).

1-А СОТНЯ ПОЛКОВА

ОТАМАНИ: Значко-Яворський Карпо Ілліч (?-1740-1747-?), Данило (?-1766-?), Зайкевич Прокіп Григорович (1-ї; 1771-1777-?), Макаренко Михайло Максимович (?-1782-?).

ПИСАРІ: Олексійович Мартин (?-1723-?), Іваненко Григорій (?-1739-1749), Кончевський Прокіп (?-1743-?), Щочка Гнат Михайлович (1753.30.10.-1759.9.05.), Зайкевич Прокіп Григорович (1766-1771).

ОСАВУЛИ: Тищенко Кузьма (?-1735-?), Гмида Данко (?-1740-1747-?), Щочка Гнат Михайлович (1759.9.05.-1761.10.03.), Максимович Яким (?-1766-?), Романюта Степан Петрович (1770-1777-?), Болобан Кіндрат Васильович (?-1782-?).

ХОРУНЖІ: Бабенко Павло (?-1713-?), Бабич Козьма (?-1740-?), Пархоменко Сидір (?-1747-?), Капуста Юхим (?-1766-?), Романюта Степан (1768-1770), Макаренко Федір (1770-1775-?), Корсун Мойсей (?-1777-?), Власович Ничипір (?-1782-?).

II ПОЛКОВА СОТНЯ

ОТАМАНИ: Прийма Леонтій Іванович (1731-1734), Онищенко Григорій (?-1768-?), Онищенко Іван (1771-1775-?).

ПИСАРІ: Безкровний Михайло Павлович (?-1740-?), Онищенко Іван (1766-1771).

ОСАВУЛИ: Лоций Тиміш (1774-1777-?).

ХОРУНЖІ: Скиба Герасим (?-1740-?), Лоций Тиміш (1772-1774), Сабадаш Григорій (1774.21.05.-1777-?), Панченко Омелян (1779-1780-?).

СМІЛЯНСЬКА СОТНЯ

(?-1654-1782)

СОТНИКИ: Донець Андрій Дем'янович (?-1659.12.-1660.01.-?), Берченко Іван (?-1680-?), Берченко Іван (1687.01.-?), Громека Василь Михайлович (1687-1689.11.-?), (?-1694-1695-?), Близнюк Григорій (?-1696-?), Грибовод Роман, Вовкодавенко Іван (?-1709-?), Велодоцький Костянтин Васильович (?-1714.5.07.-1718-?), Яснопольський Хома Яремович, Кулябко Костянтин (?-1722-?), Громека Кирило Васильович (?-1723), Велодоцький Костянтин Васильович (?-1725-1736), Слуцький Григорій (1736-1738.8.07.), Губар Павло (?-1740-?), Довгий Григорій (1743-1751), Громека Григорій Іванович (1752.10.01.-1765), Таран Яків (1765-1782).

ОТАМАНИ: Зеленський Петро (?-1661-?), Берченко Іван (1685-1687.01.), Близнюк Григорій (?-1688.4.11.-1689.18.11.-?), Єскевич Григорій (?-1700-?), Романчук Леонтій (?-1714.5.07.-1715-?), Яснопольський Хома Яремович (?-1723-?), Романчук Леонтій (?-1724-?), Бабич Василь (?-1725-?), Громека Іван Васильович (?-1734-1741-?), Громека Григорій (?-1746-1752), Лук'янович Стефан (1755.21.09.-?), Горошковський Семен (?-1757-1773), Горошковський Павло Семенович (1773-1780-?).

ПИСАРІ: Тищенко Яків (?-1715-?), Стефанович Яків (?-1724-?), Прокопенко Іван (?-1727-?), Богдановський Павло (?-1738-1742-?), Дешка Олексій (?-1743-?), Хмелевський Гнат (?-1745-?), Сербин Олексій (?-1757-1762-?), Берченко-Овсієнко Влас Герасимович (1768-?).

ОСАВУЛИ: Чайка Микита (?-1743-?), Яроцький Андрій (?-1747-?), Омеляненко Кузьма (1761-1780-?), Бакай Яків (?-1768-?).

ХОРУНЖІ: Мазниця Самійло (?-1743-?), Мошка Влас (?-1747-?), Мошка Борис (?-1755-?), Крохмаль Федір (1765, за хорунжого), Яроцький Андрій (ран.1768), Берченко-Овсієнко Влас Герасимович (?-1768), Івницький Данило Гаврилович (1768-1781-?).

ЯБЛУНІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Федорович Матвій (1649), Линський Федір, Лунський (чи не Грицько), Ворона Петро (?-1672.05.-1672.07.-?), Сухоніс Петро (?-1678), Стороженко Степан Григорович (1742.28.02.-1758.20.01.), Дем'ян Степанович (1752, нак.), Чернецький Олексій Тихонович (1758.26.03.-1765.24.08.), Лещинський Клим (тимчасово виконуючий обов'язки сотника 1766.11.05.-1773), Яблонівський Степан Андрійович (1773.23.03.-1783.30.09.).

ОТАМАНИ: Балаклеї Федір (?-1714-?), Діонісій, Остапович Семен (?-1740-?), Омелян Остапович (?-1742.03.-?), Преворський Петро (?-1752), Омелян Остапович (1752-1753-?), Стефанович Іван (1764-1781), Слива Григорій (1781-1783).

ПИСАРІ: Ковалевський Іван (?-1740-1742-?), Думинський Андрій Ничипорович (1752.07.-1757-?).

ОСАВУЛІ: Світилко Іван (?-1740-?), Свириденко Михайло (?-1754-?), Гаврилович Федір (?-1777), Слива Григорій (1777-1781).

ХОРУНЖІ: Овсяненко Петро (?-1740-?), Арсенев Матвій (?-1752-?), Свириденко Леонтій Остапович (1767-1773), Чеберяк Михайло Кирилович (1775-1780-?).

ПИРЯТИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Лелет Ничипір (1649, 1-ї), Миколаєнко Іван (1649, 2-ї), Гамалія Григорій Михайлович (?-1661.10.-1665-?), Козодавський Андрій (?-1666-?), Додока Остап (?-1671.01.-?), Заборовський Гапон Лукашевич (?-1672-?), (можливо, Заборовський Герасим Гапонович), Додока Остап (?-1678-?), Семашко Влас (?-1681-?), Бурій Микита Іванович (?-1683.16.06.-?), Семашко Влас (?-1684.16.03.-1687.06.-?), Кичкаровський Леонтій Іванович (?-1687.12.12.-1688-?), Додока Григорій (1688.01., нак.), Ангелієвський, Гладкий Андрій (?-1688.3.04.-1695), Вакулович Семен (1696.01.-1719.05-?), Огронович Григорій Корнійович (1717, нак.; повний: 1719-1750), Куриленко Павло Тимофійович (1723, нак.), Колатевський Григорій (1750-?), Огранович Михайло Григорович (1-ї; 1760-1763.29.09.), Оріховський Іван Михайлович (2-ї; 1760-1771), Щербак Максим (1-ї; 1763-1768), Плевковський Ісак Григорович (1-ї; 1768.15.03.-1783), Булюбаш Іов Якович (2-ї; 1771.15.06.-1783).

ОТАМАНИ: Ільєнко Іван (?-1664.06.-?), Гладкий Андрій (?-1686.20.04.-1687.06.-?), Куриленко Тиміш (?-1687.12.12.-1697.09.-?), Губка Федір Іванович (?-1698.06.-1699.12.-?), Кичкаровський Леонтій Іванович (1700-?), Куриленко Павло Тимофійович (?-1703.23.03.-?), Кичкаровський Леонтій Іванович (?-1705.03.-?), Ярмоленко Федір (?-1708-?), Семашко Влас (?-1710.06.-?), Григорович Іван (?-1711.10.-1712.05.-?), Куриленко Павло Тимофійович (?-1714.02.-1715.09.-?), Кичкаровський Яків Леонтійович (1717-1719), Куриленко Іван Тимофійович (1719-?), Пасюта Іван Ілліч (?-1725-1730-?), Корепецький Василь (?-1731-?), Пасюта Михайло Іванович (?-1735-?), Степанів Андрій (?-1740-1743-?), Сахновський Петро (?-1750-?), Микита Григорович (?-1755-1759-?), Вакулович Андрій Іванович (2-ї; ?-

1762-?), Клименко (?-1765-?), Синельник Микита (раніше 1766), Петновський Йосип (1-ї; ?-1769-?), Заїковський Гаврило Сидорович (1-ї; 1772-1777-?), Якименко Григорій (1774.23.12.-1775-?), Михайловський Іван (1780.30.12.-1782).

ПИСАРІ: Опришко Михайло Іванович (?-1688.04.-1697-?), Вергун Василь Павлович (?-1699.06.-1704.03.-?), Микита Якимович (?-1710-?), Іванович Сава (?-1714-1718-?), Вінгорін Яків (?-1726-?), Пасюта Михайло Іванович (?-1731-?), Григорович Микита (?-1740-1743-?), Ханчинський Данило (1764.24.12.-1770.16.05.), Горбаневський Лев (2-а; ?-1762-1765-?), Шейвейченко Лазар (2-ї; 1777.13.03.-1782.14.03.).

ОСАВУЛІ: Цекало Луцько (?-1735-?), Божко Дорош (?-1740-1743-?), Худолій Василь Максимович, Карась Іван (?-1758-?), Євдошенко Федір (2-ї; ?-1762-1765-?), Сидоренко Іван (2-ї; підосавул, 1762), Джим Василь Опанасович (1-ї; 1768-1780-?), Зубко Тиміш (1-ї; ?-1769-?), Гербанський Сава (2-ї; 1770-1780-?).

ХОРУНЖІ: Щегельський Кирило (?-1756), Щегельський Юхим (1756-?), Немира Максим (2-ї; ?-1762-?), Шебеденко Дмитро (1767.9.08.-1775-?), Щигельський Микита Кирилович (1-ї; 1763-1775), Щегельський Олександр Микитович (1-ї; 1775-1780-?), Шебеденко Йосип (2-ї; 1776-1780-?), Гербанський Герасим (1781.16.06.-?).

ЧИГРИНОДУБРАВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Рева (1649), Лукашенко Децик (?-1672.02.-?), Луненко Іван (?-1672.05.), Отрошко Андрій (1672.06.-?), Пашкевич Семен (?-1689.02.-1690.01-?), Чуйко, Ілляшенко (Шолудько) Ярема (?-1692-1703.16.09.-?), Булюбаш Іван Федорович (?-1706-1709-?), Кирило (Федорович Петрановський-Біляш ?), Заньковський Григорій (1718-1723), Бут Герасим (1723, нак.), Кирилович Семен (?-1725), Шкляревський Михайло (2-3 роки, ран. 1730), Булюбаш Іван Федорович (?-1734-1737), Бут Дмитро (1735, нак.), Бутовський Олександр (1737-1762), Бутовський Данило Олександрович (1763.5.11.-1783).

ОТАМАНИ: Отрушенко Андрій (?-1689.9.02.-?), Ілляшенко Ярема при Пашкевичі, Шульженко Кіндрат (?-1692-?), Скосир Кузьма (?-1725-?), Мазанка Федір (?-бл.1727-?), Самусь Степан (?-1735.21.12.-1736-?), Салогуб Петро (?-1740-?), Салогуб Дмитро (?-1743-?), Колосовський Данило (?-1762-1768-?), Шушваль Василь (1766-1779), Білаш Петро (1779-1780).

ПИСАРІ: Григорій (?-1740-?), Олексійович Опанас (?-1743-?), Сечов Дмитро (?-1762-?).

ОСАВУЛІ: Артеменко Лук'ян (?-1740-1743-?), Скорут Григорій (?-1762-?), Білаш Петро (?-1768-?), Білаш Петро (1773-1779).

ХОРУНЖІ: Волочай Василь (?-1703-?), Тинко Савка (?-1740-?), Зепа Іван (?-1743-?), Ющенко Петро (?-1762-?), Бокій Іван (1772-1780-?).

РОМЕНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Войтенко Василь Олєфірович (?-1649-1653.07.-?), Войтенко Кіндрат Кузьмович (?-1656.15.03.-1658.02.-?), Крамар Лукаш (7-1658.07.-?), Шумейко Гаврило (?-1659-?), Бобренко (Бобрицький) Макар (1659, полковник у Івана Безпалого), Глухий Іван (?-1649-?), Войтенко Кіндрат Кузьмович (?-1659.07.-1660.01.-?), Глущенко Яцько (?-1661.10.-1663.03.-?), Клітченко Тиміш (1663.06., нак

.), Донець Захар (?-1664.07.-1664.08.-?), Ілляшенко Максим (?-1669-1677-?), Лахненко Василь (2-ї; ?-1687-?), Максименко Максим (?-1689-?), Бакай Максим, Заборовський Іван Тимофійович (1-ї; ?-1687-1699-?), Манджос Хома (?-1700-1705-?), Григорій (?-1708), Федір Васильович (ран.1715), Лук'янович Яків (?-1709.01.-1725.9.02.), Савусько Денис (1723, нак.), Лисенко Лук'ян (1723, нак.), Савусько Данило (1725, нак.), Лашкевич Семен Остапович (1727-1735), Маркович Семен Андрійович (1736-1738), Маркович Іван Андрійович (1738.11.-1758), Гайдук Дем'ян (?-1763-1767-?), Криштофович Азарій Тимофійович (1770.12.05.-1782), Бойко Яків (1782).

ОТАМАНИ: Юрій Михайлович (?-1649-?), Войтенко Кіндрат Кузьмович (?-1666.07.-1666.08.-?), Донець Захар (?-1669.26.01.-?), Васця Ян (?-1678-?), Лахненко Василь (?-1693-1694-?), Ющенко (раніше 1710), Губар Михайло, Лук'янович Яків старший (?-1709.08.-?), Білим Федір Федорович (1709-1710), Лашкевич Семен Остапович (1710-1719), Нестерович Іван Лаврінович (?-1720.14.12.-?), Савойський Данило (?-1725), Войтенко, Несторович Іван Лаврінович (1725.02.-1751.5.08.), Манжос Григорій Хомич (1734, 1735-?), Лук'янович Федір Якович (1751.22.08.-1757.12.05.), Лук'янович Степан Якович (1757.16.05.-1763.13.05.), Жураківський Влас (1763), Федорів Іван (1764.12.-?), Сергієвський Матвій Юхимович (1769-1780-?).

ПИСАРІ: Яковенко Григорій (?-1736-1739), Гнатович Зіновій (?-1743-?), Григорій (?-1747-?), Нренко Василь (?-1752-?), Ляшко Григорій (?-1754-1762), Вербицький Михайло (1762-?), Сербин Олексій (?-1768-?).

ОСАВУЛІ: Тимко (?-1649-?), Неминуций Петро (?-1762-?), Степан (1770-1780-?), Галенко Кирило (?-1777-?).

ХОРУНЖІ: Панченко Семен (?-1743-1747-?), Соколов Іван (раніше 1771), Галенко Кирило (?-1762-1763-?), Степан (1761-1770), Бойко Михайло (?-1777-?).

СНІТИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Сокольський Сава (?-1687.07.-?), Максимович Петро (?-1738-1740-?), Жуковський Іван Опанасович (?-1741-1746), Кулябка Павло Іванович (1760.14.11.-1769), Долмат Тиміш Богданович (1771.1.10.-1783).

ОТАМАНИ: Панченко Кіндрат (?-1693.05.-1693.30.07.-?), Михайленко Ювко (?-1696.05.-1700.21.05.-?), Верховський Леонтій (бл.1701), Михайленко Ювко (?-1705-?), Кальницький Роман (?-1740-1752-?), Яновський Кіндрат Іванович (?-1766-1769), Коломієць Федір (1769.25.04.-1772.18.05.), Левешко Федір Іванович (1772.21.05.-1777), Опанасович Яків (1777-1780-?).

ПИСАРІ: Самойленко Павло (?-1740-?), Коломієць Федір (1761.7.06.-1769.25.04).

ОСАВУЛІ: Мельник Максим (1764.25.01.-1770), Левешко Федір Іванович (1768.8.12.-1772.21.05.), Тесленко Марко Гнатович (1775-1776), Дузь Василь (1777-1783).

ХОРУНЖІ: Мельник Максим (1758.10.04.-1764.25.01.), Тесленко Марко Гнатович (1773-1775), Кучній Яків (1777-1780-?).

ГЛИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Мартинович Дем'ян (1649), Ковалевський Іван Ярмолайович (?-1659.12.-?), Ковалевський Іван Ярмолайович (?-1663), Жуковський Прокіп Іванович

(1663-?), Жуковський Григорій Іванович (?-1672-?), Жуковський Прокіп Іванович (?-1687), Жуковський Михайло Прокопович (1687.07.-1690.08.-?), Ігнатович Лаврін (?-1691.11.-1693.06.-?), Жуковський Михайло Прокопович (?-1694-1697), Жуковський Василь (1723, нак.), Жуковський Опанас Михайлович (1715-1736), Жуковський Павло Опанасович (1730, нак., 1736-1741, повний), Зарудний Федір Петрович (1736, нак.), Світличний Матвій (1740, нак.), Крижановський Антін Степанович (1741-1755), Коломієць Василь (1750, нак.), Чернецький Олексій Тихонович (1752, нак.), Світ Павло Павлович (1755.1.12.-1772.13.12.), Щербина Олексій (1772.20.12.-1783).

ОТАМАНИ: Ковалевський Іван Ярмолайович (?-1674-?), Ільченко Іван (?-1693-1694-?), Матвій (?-1740-?), Коломієць Василь (?-1743-?), Дубровський Антон (?-1750-?), Ктиторенко Іван (?-1750.22.06.-?), Мордвиник Матвій (?-1751-1752-?), Кириленко Григорій (?-1762), Бурка Іван Григорович (1762-?), Зражевський Григорій (1773-1780-?).

ПИСАРІ: Григорович Петро (?-1739), Григорович Іван (1739.12.06.-1743.03.), Коржевський Павло Миколайович (1743-1747), Куриленко Григорій (?-1779-?).

ОСАВУЛІ: Нужденко Омелян (?-1762-?), Біжан Кіндрат (?-1762-?), Шрамко Омелян (1773.26.03.-1777-?).

ХОРУНЖІ: Кириян Антон (?-1762-?), Дробичка Ілля (?-1768-?), Ковтун Михайло (?-1777-?), Кириленко Федір (1779-1780-?).

ГОРОДИСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Романенко Мартин (?-1649-?), Штепа (?-1661.10.-?), Скоробагатий Яцько (?-1670-?), Ничипоренко Трохим (?-1672.05.-?), Сахно (?-1678-?), Петровський Степан (?-1687.07.-?), Стахович Андрій (?-1691-?), Петровський Андрій (?-1694-?), Радченко Лаврін (?-1699.19.06.-19.12.-?), Петровський Андрій (?-1700-?), Шупеня Василь (?-1710.02.-1714.1.01.-09.-?), Стахович Андрій (?-1715), Шупеня Василь (?-1716.08.-1717.02.-?), Кирик Василь (1723, 1725, нак.), Петровський Леонтій (?-1726-1735), Кирик Василь (1731, нак.), Корчевський Костянтин (1734, нак.), Кодинець Мойсей Кирилович (?-1740-?), Петровський Пилип Андрійович (1741-1763), Петровський Максим Пилипович (1765.3.12.-1783).

ОТАМАНИ: Шупеня (?-1699.04.-?), Третяк-Перетятка Фесько (?-1699.06.-12.-?), Шкура Іван (?-1710-?), Онищенко Григорій (?-1714.01.-?), Полтавець Іван (?-1714.09.-1716.08.-?), Фецюра Іван (?-1716.11.-?), Жук Іван (?-1717.02.-?), Цапенко Йосип (?-1734-?), Кгардаш Іван (?-1740-?), Вишневський Іван (?-1740-1743-?), Довгий Йосип (?-1763), Вишневський Гнат Іванович (1774-1776), Петровський Матвій Пилипович (1776-1783).

ПИСАРІ: Натальчич Федір (?-1707-?), Базилевський Костянтин (?-1740-?), Нестерович Федір (?-1762-?), Загреба Андрій (1769-1779).

ОСАВУЛІ: Власенко Михайло (?-1740-?), Ющенко Федір (?-1743-?), Узем Аврам (?-1762-?), Степан (1772-1780-?).

ХОРУНЖІ: Іванович Андрій (?-1762-?), Марченко Іван (1774-1780-?).

ЛУКОМСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Єлецький Андрій (?-1649-?), Солонина Дмитро (?-1658-?), Терський Мартин (?-1661.29.08.-?), Проскуренко Семен (?-1667-1668-?), Бутенко Олексій Михайлович (?-1672-?), Якович Андрій (?-1681-1686-?), Постомський

Михайло (?-1699-1703.06.-?), Піковець Василь Матвійович (1709-1716), Кодинець Мартин Кирилович (1716-1732), Сененко Петро (1723.10., нак.), Кузьма (1723.10.), Кодинець Лаврін (1728, нак.), Піковець Іван Васильович (1732-1741), Момот Іван (1735, нак.), Піковець Степан Васильович (1742-1758), Ореховський Михайло Якович (?-1763), Мальчевський Іван (1763.27.12.-1783).

ОТАМАНИ: Кодинець Кирило (?-1699-1704-?), Матяш Максим (?-бл.1727-?) Рева Роман (?-1735-?), Хильчевський Федір (?-1740-1749), Семенович Мойсей (1749-1752), Курило Петро (1774-1777-?) .

ПИСАРІ: Шостак Іван Опанасович (?-1740-?), Саверський Василь (?-1743-?), Ковалевський Григорій (1750-1758), Петров Іван (ран.1762), Вовк Яків (?-1762-1768-?).

ОСАВУЛИ: Криворутченко Грицько (?-1735-?), Курило Андрій (ран.1762), Квітницький Федір (ран.1762), Міщенко Кіндрат (?-1762-?), Курило Петро (1768-1774), Корієнко Пилип (1774-1777-?), Квітницький (?-1776.31.10), Дмитренко Андрій (1778-1780-?).

ХОРУНЖІ: Опришко Василь (?-1735-?), Галицький Федір (?-1762-?), Дяченко Петро (?-1767-?), Семенець Гаврило (1769-1777-?) .

ГОРОШИНСЬКА (ОРЖИЦЬКА) СОТНЯ

СОТНИКИ: Матіяш (1649), Довгий Григорій (1739-1740), Денисенко Гаврило (1740, нак.), Сахновський Петро Іванович (?-1765-?), Сахновський Яким Петрович (1771.10.03.-1783).

ОТАМАНИ: Мартиненко Степан (?-1661.11.-?), Хижняк Іван (?-1691-?), Дяченко Данило (?-бл.1727-?), Бельмас Юсько, Іванович Омелян (?-1740-?), Степанюк (?-1770-?), Гриневич Опанас (1772-1780-?).

ПИСАРІ: Клим (?-1691-?), Петрович Павло (?-1740-?), Якоринський Іван (?-1752-?).

ОСАВУЛИ: Теремецький Євтихій Омелянович (1773.26.03.-1780-?).

ХОРУНЖІ: Шараварський Гаврило, Цисенко Іван (1771-1780-?).

КОНСТАНТИНІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Горбаченко Тиміш Степанович (?-1649.02.-1649.10.-?), Оленик (?-1657.10.-?), Федорович Іван (?-1659.12.-1660.01.-?), Горбаченко Тиміш Степанович (?-1661.01.-?), Скоробагатий Дмитро (?-1661.10.-?), Переяславець Яцько (?-1671.01.-?), Лубенець Іван (?-1672.05.-?), Березанець Юхим (?-1680-?), Полетика Стефан Андрійович (?-1761-1768), Ходоровський Стефан (1770.15.12-1783).

ОТАМАНИ: Лук'янович Степан (?-1755.15.09.), Можневський Євстафій (?-1762-1763), Немец Данило (1763-1780-?).

ПИСАРІ: Дроздовський (ран.1757), Бартош Іван (?-1762-?), Щербина Іван (?-1775-?).

ОСАВУЛИ: Немец Данило (1758-1763), Пугач Іван (?-1762-?), Лаврик Тиміш (?-1768-?), Голик Іван (1770-1775-?), Скрипка Микита (?-1777-1779), Матвієвський Клим (1779-1780-?).

ХОРУНЖІ: Заворотко Іван (?-1762-?), Меринка Микита (1773.28.03.-1775), Матвієвський Клим (1775-1779).

ЖОВНИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Булюбаш Іван Дем'янович (1762-1769.18.09), Булюбаш Данило Дем'янович (1771.14.03-1783).

ОТАМАНИ: Сокол Іван (?-1762-?), Вершок Іван (1768-1780-?).

ПИСАРІ: Бука Василь (?-1762-?), Вершок Іван (1757-1761).

ОСАВУЛІ: Билим (?-1762-?), Мироненко Давид (1775-1780-?).

ХОРУНЖІ: Базик Семен (?-1762-?), Мироненко Давид (1772-1775), Липаєв Василь (?-1777-?), Шаковецький Іван (1776-1780-?).

ХМЕЛЬОВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Залога Іван (?-1659.12.-1660.01.-?), Шкляревич Андрій (1738-1750-?), Ільницький Михайло (1752, нак.?), Шкляревич Петро Петрович (?-1762-?), Тахтай Данило, Шкляревич Опанас Прокопович (?-1768-?), Шкляревич Петро Опанасович (?-1770-1773), Шкляревич Андрій (1773.03.-1783).

ОТАМАНИ: Длецький Михайло (?-1752-1757-?), Ільницький Михайло (?-1762-1768-?), Марченко Дмитро (1774-1780-?).

ПИСАРІ: Горлянський Юхим (?-1752-?), Матвійович Семен (?-1757-?), Римаренко Григорій (?-1762-1768-?), Ковтуненко Клим (1781-1783).

ОСАВУЛІ: Сененко Михайло (?-1752-1757-?), Старун Петро (1774-1781.15.09.)

ХОРУНЖІ: Ващенко Іван, Северин Роман (?-1768-?), Старун Петро (1771-1774), Челяєв Олексій (?-1775-?), Савицький Осип (?-1777-?).

КУРИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Тиміш (1649), Лисовець Андрій (?-1652.02.-?), Страховський Іван Андрійович (1757.24.04.-1780-?), Огронович Степан Корнійович (?-1781-1782).

ОТАМАНИ: Плята Федір (?-1762-?), Киричевський Іван (1775-1782).

ПИСАРІ: Бутович Захар (?-1762-?), Киричевський Іван (1766-1775).

ОСАВУЛІ: Галушка Гордій (?-1762-?), Гирман Іван, Бойченко Микола Маркович (1774-1780-?).

ХОРУНЖІ: Ільченко Гаврило (?-1762-?), Бойченко Микола Маркович (1767-1774), Савченко Омелян (1774-1780-?).

ЯНИШПІЛЬСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Корнієвич Іван (1760-1780-?).

ОТАМАНИ: Лісовський Степан Якович (1760-1780-?).

ПИСАРІ: Підпалій Федір (?-1762-?)

ОСАВУЛІ: Самохвалов Григорій (?-1762-?), Опришко Яків (1772-1780-?).

ХОРУНЖІ: Погуляй Андрій (?-1762-?), Челюк Олексій (1774-1780-?).

ЛОХВИЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Зуб Василь (?-1649-?), Свердлик Іван Федорович (?-1650-?), Калита Максим (?-1653-?), Горбатенко Євстафій (?-1653.10.-1654.03.-?), Котляр Лесько (1653.12., нак.), Виприск Андрій Михайлович (?-1654.03.-1655.12.-?), Богатий Кіндрат (?-1656.09.), Виприск А.М. (1656.09.-1657.03.-?), Скребець Василь Якович (?-1657.09.-1657.10.-?), Лавренко Іван (1658.01., нак.), Геращенко Савка (?-1658-?), Випреск А.М. (?-1658.11.-?), Білецький Ілля (?-1659.2.06.-?), Івненко Іван (Партолка Іван Іовенко) (?-1659.18.06.-?), Випреск А.М. (?-1659.12.), Геращенко Фесько (1659.12.-1660.01.-?), Геращенко Сава (?-1660.05.-07.), Пилипенко Іван (1660

.07.-?), Котляренко Яцько (?-1661.03.-?), Базилай Іван (?-1661.05.-?), Геращенко Фесько (?-1661.04.-08.-?, нак.), Шамлицький Степан (?-1662. 01.-10.-?), Якович Юсько (?-1665-1668.11.-1669.03.-?), Отрок Юсько (?-1669. 11.-?), Випреск Демко (?-1670.01.-?), Котляренко Юсько (?-1670.08.-?), Котляренко Василей (?-1671.01.-?), Отрок Юсько (?-1672.05.-?), Котляренко Юсько (?-1672.10.-?), Пивоваренко Михайло (1672.06., нак.), Котляренко Юсько (?-1673.11.-1674.11.-?), Журавель Грицько (1674.01., нак.), Геращенко Сава (?-1677.11.-?), Куцкевич Іван (?-1678.01.-?), Гамалія Андрій Михайлович (?-1678.08.-1680.05.-?), Кратченко Федір (?-1680.12.-1690) Рак Григорій (1683.01., нак.), Мартос Мартин Васильович (1687.06., нак.), Гамалія Михайло Андрійович (1690-1694.12.-?), Пештич Степан Трохимович (1694-1695), Мартос Мартин Васильович (1695-1698), Мартос Павло Васильович (1698-1708), Шабельник Андрій (1702.09., нак.), Якович Іван (1705, нак.), Яременко Яків (1708-1708.12.-1709), Мартос Павло Васильович (1709-1712), Пештич Степан Трохимович (1714-1718), Якович Іван (1716, нак.), Гамалія Іван Михайлович (1721-1727), Гамалія Стефан Михайлович (1727-1729.6.11.), (Страховський ?) Василь Степанович (1729-1739), Огранович Іван Іванович (1740- 1746), Прокопович Іван (1744, нак.), Коченевський Кирило Іванович (1746.20.09.-1750), (Страховський ?) Василь Степанович (1750-1751), Коченевський Кирило Іванович (?-1752.10.-1753.08.-?), Лук'янович Степан Якович (1756-1757, нак.), Момонтів Федір (1758.12.08.-1762. 18.05.), Нельговський Василь Корнилович (1-ї; 1759-1769.19.08.), Лукашевич Василь (2-ї; 1760.12.09.-1771), Манько Дмитро Васильович (1-ї; 1771.10.03.-1782), Лукашевич Іван Васильович (2-ї; 1771.5.11.-1782), Огранович Іван Корнійович (3-ї; 1760.12.09.-1782).

ОТАМАНИ: Виприск Андрій (?-1653.08.-?), Котляр Яцько (?-1653.10.-?), Красуленко Грицько (1653.10., нак.), Максим (?-1653.12.-?), Пилипенко Іван (1654. 02., нак.), Котляр Яцько (?-1654.03.-1655.03.-?), Гайдук Васько (1654.10., нак.), Скребець Васько (1655.05.-1655.07., нак.), Голюнка Фесько (1655.07., нак.), Скребець Васько (?-1655.11.-1656.04.), Геращенко Савка (1656.05.), Горбаненко Остап (1656.06.-1656.09.), Скребець Васько (1656.09.-1657.01.-?), Герасименко Яцько (?-1657.03.), Геращенко Савка (1657.03.-1657.07.), Виприск Андрій Михайлович (1657.07.-1658.02.-?), Гладченко Яцько (?-1658.-?), Геращенко Сава (?-1658.11.-1659.06.-?), Петренко Юсько (?-1659.-?), Ковалевський Іван Ярмолайович (?-1659.10.-?), Геращенко Сава (1659-1660.01.), Білецький Іван (1660.01.-?), Пилипенко Іван (?-1660.04.), Базилай Іван (1660.04.-07.), Петровичев Йосип (1660.07.-?), Ярещенко Фесько (1660.06., нак.), Щербаненко Тимко (?-1661.03.), Петренко Юсько (1661.04.-?), Лавриненко Іван (1661.07.-1661.08., нак.), Геращенко Сава (?-1661.11.-1662.01.-?), Лавриненко Іван (?-1662.05.-?), Пилипенко Іван (?-1662.08.-?), Котляр Яцько (?-1663.07.-1663.08.-?), Виприск Дем'ян (?-1665.01.-?), Лавренко Іван (?-1665.03.-?), Геращенко Федір (?-1665.04.-?), Котляр Яцько (?-1665.07.-?), Геращенко Федір (?-1665.12.-?), Остапенко Михайло (?-1666.11.-?), Отрок Юсько (?-1668.02.-?), Кондратович Яків (?-1668.07.-?), Геращенко Сава (?-1668.11.-1670.01.-?), Лещенко Яків, Куцкевич Іван (?-1679.-?), Рак Григорій (?-1681.01.-?), Лещенко Іван (?-1684.11.-?), Рак Григорій (?-1688.05.-?), Кратченко Федір (1690-1693), Мартос Микита (?-1693.04.-1694.16.12.-?), Пилипович Петро (?-1702.05.-?), Лисогора Михайло (?-1702.09.-?), Бузинський Іван (?-1705.-?), Уманський Данило (?-1716.-?),

Дубинський Іван (?-1719-?), Бузинський Павло (?-1726-?), Слинко Кирило (?-1740-1741-?), Коренецький Василь (?-1743-?), Борисяк Осип (?-1746-1750-?), Самусь Павло Степанович (?-1752-1754-?), Борисяк Гаврило Йосипович (?-1754-?), Шостак Іван Опанасович (2-ї; 1760), Височин Федір (2-ї; 1760-1768-?), Афанасьєв Максим (2-ї; 1773-1780-?), Богарев Семен (1-ї; 1774-1775), Труш Григорій (1-ї; 1776-1780-?).

ПИСАРІ: Костянтин Данилович (?-1688-?), Булавка Михайло (?-1690-?), Балясний Василь (?-1716-?), Загоровський Олександр (?-1733-1740), Нарожний Кирило (1740-1747-?), Короленко Яків (?-1749-1754-?), Щочка Григорій (2-ї; ?-1762-?), Шкарупа Василь (2-ї, 1779.22.11.-1782).

ОСАВУЛІ: Ілляшенко Дацько (?-1740-?), Ілляшенко Захар (?-1743-?), Ярмоленко Кирило (?-1747-?), Величковський Петро (?-1761), Павленко Федір (2-ї; ?-1762-1766-?), Кайстра Яків (1-ї; 1769-1780-?), Дем'яненко Яків (2-ї; ?-1777), Ярошевський Нестор (2-ї; 1777-1780-?).

ХОРУНЖІ: Кайстра Грицько (?-1740-1747-?), Подольський Андрій Опанасович (1-ї; ?-1766-?), Людвиг Василь (1761.25.09.-1762.12.03.), Проценко Яків (2-ї; ?-1762-1768), Набивайло Федір Федорович (1-ї; 1769-1780-?), Зіновійович Петро (2-ї; 1768-1776), Ярошевський Нестор (2-ї; 1776.08.-1777), Пархоменко Максим (1779-1780-?).

СЕНЧАНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Шипало Михайло (?-1649-?), (можливо, Шамрицький Степан), Шамрицький Леонтій Степанович (?-1659-1660-?), Сулимовський Кирило (?-1661-?), Дубовик Михайло (?-1672.10.-?), Залеський Павло (?-бл.1677-?), Криштопенко Сергій (?-1680-1682-?), Слюз Леонтій Васильович (?-1687.07.-1695-?), Величковський Осип Андрійович (?-1700-?), Криштопович Кирило (Кирик) Сергійович (?-1710.04.-1714-?), Корсун Степан Григорович (?-1716-?; був сотником двічі), Милорадович Степан Михайлович (?-1717-?), Криштопенко Кирило Сергійович (1717-1723), Слюз Семен Леонтійович (1724, нак.), Криштопенко Кирило Сергійович (1723-1726.2.04.), Криштопович Іван Кирилович (1724-1725, нак.; 1727.7.12.-1757.20.10.), Львов Павло (1726, нак.), Мельниченко Стефан (1735, нак.), Криштофович Тиміш Іванович (1757.25.10.-1772.20.10.), Криштопенко Пилип Тимофійович (1-ї; 1772-1782.14.05.), Слюз Павло (2-ї; 1771.6.05-1783).

ОТАМАНИ: Поривай Матвій (?-1665-?, отаман курінний), Криштопович Сергій (?-1688-1694-?), Яковлів Лука (?-1725-?), Салімовський (Сулимовський) Яків (?-1740-1743-?), Пештич Степан Степанович (?-1745-1758-?), Пештич Федір Антонович (1-ї; ?-1768-1770), Микола (2-ї; ?-1768-?), Дяченко Василь (1-ї; 1772-1780-?), Подис Максим (2-ї; 1771.6.03.-1775-?), Піддубний Марко Васильович (2-ї; ?-1777-1780-?).

ПИСАРІ: Маньковський Михайло (?-1740-?), Данковський Яків (1743-1758), Воротиляк Павло (1758.5.12.-1768.13.02.), Скириченський Іван (2-ї; ?-1768-?).

ОСАВУЛІ: Сідельник Антін (?-1735-?), Гладун Микита (?-1740-?), Тризна Павло (?-1743-1747-?), Яблуновський Григорій (1-ї; ?-1768-?), Москаленко Семен (2-ї; 1772-1780-?), Силко Степан (1-ї; 1769-1780-?).

ХОРУНЖІ: Яковлів Денис (?-1735-?), Мельник Стефан (?-1740-?), Мельник Яків (?-1747-?), Куча Прокіп (1-ї; ?-1766-1771), Паламаренко (2-ї; ?-1768), Москаленко Семен (1771-1772), Куча Василь (1-ї; 1772-1780-?), Мельник Андрій (2-ї

; 1772-1778), Нестуля Яким (1778-1780-?).

ЧОРНУСІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Довгаль Матвій (?-1649-?), Кохан Іван (2-ї; ?-1649-?), Турковський (Турчин Семен ?), Замниборщ Лаврін Гнатович (?-1672-1673.21.12.-?), Шейвейченко Лук'ян Іванович (?-1680-1681-?), Замниборщ Лаврін Гнатович (?-1688.09-1691-1692-1697-?), Христич Яків (?-1705-?), Христич Лаврін Якович (1710-1719), Товстоноженко Пасько (1716), Максимович Семен Михайлович (1719.5.08.-1731), Дрозд Яків (1725, нак.), Шостак Опанас (1728, нак.), Троцький Петро Максимович (1731.19.10.-1744), Христич Клим Лаврінович (1744.15.09.-1757-?), Христич Яким Климович (?-1762-1772.30.10.), Шостак Григорій (1772.13.07-1783).

ОТАМАНИ: Семененко Юсько (?-1673.21.12.-?), Грушка Андрій (?-1691-?), Усенко Петро (?-1693-1694-?), Звіряка Григорій (1725, нак.), Шостак Опанас (1729-1742), Полтавець Роман (1742-1752), Вишневецький Іван, Христич Іван (1764.10.07.-1775.15.07.), Шостопап Іван Романович (1771-1780-?).

ПИСАРІ: Іванович Андрій (?-1740-?), Вакуловський Гнат (1740, за писаря; ?-1743-1747-?), Товстоног Федір (1760.12.06.-1767.27.05.), Вакулович Іван (?-1768), Загреба Іван (1767-1769), Саміловський Іван (?-1770-?), Зуб Степан (?-1772-?).

ОСАВУЛИ: Шейвейченко Остап Лук'янович, Жук Максим (?-1740-?), Жук Мартин (?-1747-?), Шейвейченко Корнило Остапович, Несходовський Данило (?-1768.22.01.), Загреба Іван Лук'янович (1769-1777-?), Андрущенко Мойсей (1780-1781).

ХОРУНЖІ: Зуб Мартин Іванович (?-1734-?), Гора Василь (?-1747-?), Шостопап Іван Романович (1770-1771), Зуб Степан Григорович (1771-1780-?).

НЕВИЗНАЧЕНІ СОТНІ:

СОТНИКИ: Григорович Остап (?-1665-?), Коротило Никон (?-1665-?).

ПИСАРІ СОТЕННІ: Святченко-Солонуха (?-1765), Кодинець Йосип (1763.2.08.-1771)

МИРГОРОДСЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Лісницький Григорій (?-1648.11.-?), Гладкий-Козаченко Матвій (?-1649.04.), Яким (1649.05.-?), Гладкий-Козаченко Матвій (?-1650.12.-?), Гладкий Кирило (1651.03., нак.), Лісницький (Костиря) Григорій Сахнович (?-1651.08.-?), Райченко Михайло (1651.06., нак.), Гладкий-Козаченко Матвій (?-1651.09.-1652.05.), Лісницький Григорій Сахнович (?-1653-1658), Подоляка Матвій Іванович (1654, нак.), Козел Лесько (1658.03., нак.), Довгаль Степан (1658.04.), Козел Олесь (1658.06.-1658.07.), Довгаль Степан (1658.10.-1658.11.), Лісницький Г.С. (?-1659.05.-?), Апостол Павло Єфремович (?-1659.07.-1660-?), Канівець Кирило Андрійович (1660.02.-16.07., нак.), Білаш Гаврило Осипович (?-1660-?), Гаврилович Костя (?-1661-?), Животовський Павло Трохимович (?-1661.04.-1661.05.-?), Гладкий Григорій Матвійович (1662.02.-1662.07., нак.), Ілляшенко Лесько (?-1662.05.-?), Апостол (Царенко) Павло Єфремович (?-1662.12.-1663.01.-?), Постоленко Дем'ян Іванович (1664-1666.03.-?), Постоленко Григорій (?-1666.07.-1668.01.-?), Гладкий Григорій Матвійович (?-1669.04.-1670), Кияшко Михайло Михненко (?-1670.09.-1671.08.-?), Дуб'яга Іван (?-1672.04.-1672.06.-?), Гладкий Григорій Матвійович (?-1672.27.10.-?),

Апостол Павло Єфремович (1672-1676), Гладкий Григорій Матвійович (1676.01.-1676.02.-?), Апостол Павло Єфремович (?-1676.08.-1683), Апостол Данило Павлович (1683-1727), Зарудний Григорій Федорович (1688.10., нак.), Моцевитий Омелян (1719, нак.), Остроградський Матвій Іванович (1722, нак.), Шемет (1724, нак.), Родзянка Василь Іванович (1724-1725, нак.), Апостол Павло Данилович (1727.3.10.-1736), Остроградський Матвій (1730, нак.), Троцький Яким (1732, нак.), Галаган Семен (1736, нак.), Капніст Василь Петрович (1737-1751), Гамалія Іван (1750, нак.), Троцький Яким (1751), Остроградський Федір Матвійович (1752.25.01.-1774), Заньковський Федір Григорович (1774.3.05.-1782).

ОБОЗНІ ПОЛКОВІ

Хоружний Яким (?-1655-?), Райченко Михайло (1655-1669), Михайленко Корній (?-1658.02.-?), Федорович Яків (?-1672.05.-?), Іванович Андрій (?-1689.07.-?), Кандиба Костантій, Кандиба Андрій Костянтинович, Щербак Матвій, Базилевський Василь Онисимович (?-1708.16.11.-?), Родзянко Василь Іванович (?-1710-?), Родзянка Степан Васильович (?-1711-?), Родзянко Василь Іванович (?-1723-1734), Мордич Сава (1727, нак.), Родзянка Степан Васильович (1734-1736), Москов Федір (1737-1765.12.-?), Родзянко Ярема Степанович (1760-1776), Старицький Василь Михайлович (2-й; 1773.24.05.-1779-?), Родзянко Федір Яремійович (1-й; 1776.22.01.-1783).

ПОЛКОВА АРТИЛЕРІЯ

ОСАВУЛІ: Пушка Ілляш Лукич (?-1711-1713.05.-?), Козиненко Марко Антонович (1758.28.08.-1760.15.02.), Куцевич Іван (?-1764-?), Богмевський Михайло Федорович (1774-1781), Шульженко Семен (1781.23.07.-1783).

ХОРУНЖІ: Іваненко Омелько (?-1711-?), Омельченко Федір (?-1742-?), Шульженко Семен (1772.14.01.-1781.23.07.), N (1781.23.07.-1783).

ОТАМАНИ: Ілляшенко Кіндрат (?-1741-?).

СУДДІ ПОЛКОВІ

Петро Михайлович (?-1650.10.-?), Райченко Михайло (?-1652.09.-?), Котляр Яцько (?-1660.01.-1660.07.-?), Олексенко Гаврило (?-1663-1666.09.-?), Іванович Андрій (?-1672.05.-1676.02.-?), Тарасович Леонтій (?-1687.08.-?), Зарудний Григорій Федорович (?-1688-1690-1708, 1711), Остроградський Матвій Іванович (1715-1734.20.05.), Остроградський Федір Матвійович (1734.20.05.-1752.25.01.), Козачинський Федір (1753.2.11.-1773.17.05.), Сахновський Григорій (?-1767.03.-1771.06.-?), Ляхович Матвій (1764-1767.09.-?), Малашевський Петро (?-1768-?), Базилевський Федір Федорович (1772.02.-1779-?).

ПИСАРІ ПОЛКОВОГО СУДУ

Дмитрійович Семен (?-1659.12.-?), Васильович Семен (?-1688-?), Голенковський Омелян (?-1737-?), Гончаренко Петро (1740-1748), Бажан Андрій (1759-1773).

ПИСАРІ ПОЛКОВІ

Холод (?-1649.10.-?), Силуян (?-1653.12.-?), Войтенко Іван Васильович (?-1656.03.-1657.10.-?), Блажевський Федір Андрійович (?-1658.02.-?), Лях (Голуховський) Семен (Сенча) Остапович (?-1658.05.-10.-?), Сергійович Григорій (?-1659.11.-1659.

12.-?), Лукашевич Степан (?-1661.05.-?), Мрекевський Макар (?-1669.01.-1669.02.-?), Нестеренко Олександр (?-1671.06.-?), Мрекевський Макар (?-1672.05.-1672.18.06.-?), Ялинський Іван (?-1696-1701-?), Іван (?-1711-?), Лисеневич Петро (?-1716-1725-1732-?), Малинка Самійло (2-й; ?-1722.04.-1725-?), Гончаренко Петро (1739, нак.), Тихонович Федір (?-1735-1741), Козачинський Федір (1741-1753), Голяховський Петро (1754-1762), Ляхович Матвій (1762-1764), Чарниш Іван Федорович (1764.13.03.-1781.26.01.), Коропчевський Павло (1773-1775).

СТАРШІ ПОЛКОВІ КАНЦЕЛЯРИСТИ: Козиненко Марко Антонович (1760.15.02.-1760.18.08.).

ОСАВУЛИ ПОЛКОВІ

Подолька Матвій Іванович (?-1654-?), Солонинка Іван Гапоненко (?-1656-?), Григорович Лука (?-1657-?), Зарудний Іван (?-1658.09.-1659.06.-?), Іваненко Іван (?-1659.12.-?), Ковалевський Іван Ярмолайович (?-1661.05.-?), Острогка (?-1668-?), Чорниш Дорош Федорович (?-1670-?), Логвиченко Петро (?-1671.01.-?), Федорович Юхим (?-1672.05.-?), Яцькович Грицько (?-1672.05.-?), Зарудний Григорій Федорович (1688-1690), Лагода Василь (1691-1701.07.), Біголов, Петрашевич Клим (?-1711-1714.4.03.-?), Пшенковський Харитон (?-1711-?), Зарудний Мойсей Григорович (?-1713.05.-?), Апостол Яків Васильович (?-1716-?), Врублевський Іван (? - раніше 1723), Данилевський Данило (?-1722-?), Максимович Омелян Євтихійович, Галаган Семен Іванович (1-й; 1721-1734), Волевач Антін Якович (2-й; ?-1723.10.-1734; 1-й – 1734-1737), Лагода Олександр Васильович (2-й; 1734-1735; 1736, за осавула), Галаган Семен (1736-1737; 1-й; 1738-?), Кальницький Тихін (2-й; 1738-1752-?), Білошицький Іван (1741-1746), Родзянко Семен Степанович (1746-1752), Байрак Данило (1756-1757-?), Зарудний Василь Мойсейович (раніше 1760), Козиненко Марко Антонович (2-й; 1767.11.07.-1769.14.12.; 1-й; 1769.14.12.-1782), Зарудний Микита Васильович (2-й; 1772.27.03.-1775-?), Гавришев Дем'ян (2-й; 1779.3.06.-1782), Чарниш Іван Ничипорович (1781.30.09.-1783), Дершун Лука (1783).

ХОРУНЖІ ПОЛКОВІ

Мойсеєнко Іван Микитович (?-1656-?), Іванович Іван (?-1672-?), Бець Гаврило (?-1711), Черкес Іван (?-1711-?), Гралій Олександр (?-ран. 1723), Данилевський Данило (?-1722.04.-?), Лагоденко Олександр Васильович (?-1723), Черкес Іван (?-1723-1725-?), Семенович Софрон (прапорщик) (?-1723.10.-1731.01.-?), Лагоденко Олександр Васильович (?-1732), Бежан Василь (?-1730-?), Шкурка Кирило (2-й; ?-1735-1741), Кальницький Тихін (1-й; ?-1735-1738), Леонтійович Максим (1-й; 1738-1760), Богаєвський Петро (1741-1750-?), Козиненко Марко Антонович (1760.18.08.-1767.11.07.), Ляхович Матвій (1757.10.04.-1762), Зарудний Яків Мойсейович (1762-1764.13.03.), Данилевський Лев (1765-1769-?), Зарудний Микита Васильович (1768.4.03.-1772.27.03.), Старицький Василь Михайлович (1768-1773.24.05.), Лісницький Микола Романович (1-й; 1772-1779-?), Карпаткос Яків (2-й; 1773.24.05.-1782).

ПОЛКОВІ СОТНІ

СОТНИКИ: Апостол Павло Єфремович (?-1651-?), Прокопович Степан (?-1657.10.-?), Ольшанський Петро (?-1658.03.-?), Лукашевич Григорій (?-1659.12.-?), Донець Павло Тарасович (?-1661.04.-1661.05.-?), Онищенко Андрій (?-1661.05.-?), Гладкий Григорій Матвійович (?-1665-?), Козленко Василь (?-1671.01.-?), Сахненко

Фесько (?-1672.05.-?), Корсун Григорій Якович (?-1672-?) Короленко Григорій (?-1677-1678), Корсун Григорій Якович (1678-1683-?), Кандиба Андрій Костянтинович, Короленко Петро Іванович (?-1687-1693.07.-?), Антонович Трохим (Медведенко ?) (?-1695.01.-1695.04.-?), Сандул Маневич (?-1696-?), Лісницький Григорій Данилович (?-1707-1711-?, очевидно, 2-ї), Зарудний Мусій Григорович (?-1708-?), Волевач Антін (1-ї; 1711-1721), Бец Гаврило (2-ї; ?-1712.02.-1713.05.-?), Кандиба Андрій Константієвич (1713-1715), Ничко? Лесько (?-1719-?), Зарудний Мусій Григорович (1721-1725), Короленко Антін Петрович (1722, нак.), Короленко Василь Петрович (1725, нак.), Павелко Данило (?-1730-1737), Климович Федір (1737, нак.), Зарудний Василь Мойсейович (1738-1767-?), Висоцький (?-1739-?), Божинський Данило (1757-?), Забіла Кирило (?-1760-1769.16.11.), Гаркуша Пантелеймон Григорович, Павелко Осип Данилович (1-ї; 1761.7.10.-1782), Чорниш Данило (1771.14.12.-1775-?).

ОТАМАНИ ГОРОДОВІ

Муха Андрій (?-1650-?), Павленко Онисько (?-1662.05.-?), Федорович Яків (?-1676.02.-?), Лаврінович Герасим (?-1679.10.-?), Чорнушенко Дорош Федорович (?-1683.05.-?), Лаврінович Герасим (?-1687.04.-1688.03.), Чорнушенко Дорош Федорович (1688.03.-?), Красовський Йосип (?-1689-?), Пащенко Ісай (?-1692.05.-?), Медведенко Трохим (?-1693.06.-1693.07.-?), Леонтійович Клим (?-1693.11.-?), Гриценко Андрій (?-1695.04.-?), Василенко Іван (?-1712.02.-?), Короленко Антін Петрович (?-1713.01.-1721-?), Стеблевський Роман (?-1723-?), Короленко Василь Петрович (?-1725-1730-?), Соломаха Лук'ян (?-1737-?), Мотренко (?-1741-?), Короленко Яким Петрович (?-1742-?), Лахневич Григорій Іванович (1751.7.11.-1752, городовий), Дайнека Юхим (1757.23.06.-?), Григорій Йосипович (1752.21.07.-1753.10.; ?-1764-?, городовий), Короленко Григорій (1760, походний отаман), Шимков (1765.13.09.-?).

I ПОЛКОВА СОТНЯ

ОТАМАНИ: Михайлович Трохим (?-1746-?), Золотаревський Михайло Іванович (1758.02.-1774-?), Бровко Яків (?-1779), Яропан Павло (1779.20.11.-1783).

ПИСАРІ: Лук'янович Федір (?-1679-1693.07.-1695.04.-?), Тимофійович Остап (?-1713.01.-1723-?), Гориздра Корнилій (?-1725-?), Трохим Михайлович (?-1729-?), Жураховський Григорій (?-1741-1760-?), Шамкиш (?-1765), Ячний Іван (1772.29.01.-1776), Мамчичев Іван (1782.2.12.-1783).

ОСАВУЛІ: Прокопович Михайло (1721), Швадчич Данило (?-1737-?), Коробченко Іван (?-1741-?), Шапочка Яків (?-1742-?), Лубенко Роман (?-1746-?), Харченко Сава (1767.24.09.-1783).

ХОРУНЖІ: Пивоваренко Іван (?-1711-?), Герасименко Григорій (?-1713.05.-1721-?), Кийченко Федір (1722), Мордиченко Сава (?-1723-?), Герасименко Яцько (?-1732-?), Кизь Федір (?-1742-1746-?), Яридин Павло (1778.10.-1779.11.), Шубенко Іван Ярофійович (1772.2.01.-1783), Сергієнко Сидір (1774.29.04.-1783).

II ПОЛКОВА СОТНЯ

ОТАМАНИ: Сандул Іван (?-1760-1763-?).

ПИСАРІ: Данилевський Іван (?-1760-?), (1762-1768), Федоренко Іван (1782.9.03.-1783).

ОСАВУЛІ: Маценко Андрій (1755-1775-?), Гнаєн Іван (1781.30.08.-1783).

ХОРУНЖІ: Деркач Терентій (?-1760-?), Дузенко (?-1768).

II МИРГОРОДСЬКА СОТНЯ (ПЕТРОВСЬКА)

СОТНИКИ: Гладченко Гаврило (?-1649-?), Гайдак Андрій Пилипович (?-1658 .03.-?), Попатенко Олександр Степанович (1750-1771), Чарниш Данило Ничипорович (1771.14.12-1782.14.10.).

ОТАМАНИ: Лукашенко Григорій (?-167?-?).

ПИСАРІ: Михайло Андрійович (?-167?-?), NNN (1762-1768), Погорілий Тиміш (1770-1781), Федоренко Іван (1782).

ОСАВУЛІ: Кизенко Василь (?-1741-?), Гиленко Іван (1781.30.08.-1782).

ХОРУНЖІ: Синявський Дмитро (1776-1782).

ХОМУТЕЦЬКА СОТНЯ

(після 1654-1657-1659-?)

СОТНИКИ: Апостол Павло Єфремович (?-1657.10.-?), Федорович Осип (?-1659.12.-?),

III МИРГОРОДСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Андрос (?-1649-?).

IV МИРГОРОДСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Кирик Попівський (?-1649-?), Якименко Кирик (?-1654.01.-1655.07.-?)

ЯРЕСКІВСЬКА СОТНЯ

(?-1654-1682)

СОТНИКИ: Іван Матвійович (?-1658.02.-?), Хвостик Лесько Тарасович (?-1671 -1675-?), Череватенко Михайло (?-1675.09.-?), Хвостик Лесько Тарасович (?-1682.06-?), Леонтійович Данило (?-1686.08-?), Ященко Роман Леонтійович (?-1710-1719), Василь (1719-?), Старий Самійло Стефанович (?-1722.04.-1723.10.-?), Ященко Роман Леонтійович (1725, нак.; ?-1730-?, повн.), Лосєвський Михайло Степанович (?-1735-1737), Гаврилович Федір (?-1742-?), Попатенко Степан (1737-1749), Кійко Стефан (1737, нак.), Попатенко Опанас Степанович (1737, нак.; 1749.02.-1769), Трощинський Андрій Іванович (1771.25.10.-1782).

ОТАМАНИ: Лук'янович Михайло (?-1676.02.-?), Грицько (?-1680.05.-?), Іванович Іван (?-1682.05.-?), Зил Михайло (?-1686.08.-?), Власенко Петро (?-1718.12.-?), Коваленко Іван (1719), Кійко Стефан (1719-?), Пашенко Дмитро (?-1723-?), Кійко Степан (?-1725-?), Пашенко Дмитро (?-1729-1730-?), Кійко Стефан (?-1737), Корнієнко Григорій (1738), Кійко Стефан (1739-?), Устименко Яків (?-1741-?), Кальченко Андрій (?-1742-?), Корсун Яків (?-1746-?), Півинський Федір Дем'янович (?-1764-1767-?), Півинський Петро Федорович (1773.19.03.-1782).

ПИСАРІ: Іванович Григорій (1680), Федорович Іван (?-1723-?), Ословський Леонтій (?-1725-?), Кущенко Сава (?-1737-1738), Шепетченко Іван Павлович (1739-1746-?), Ворожченко Остап (1764.14.10.-1779-?).

ОСАВУЛІ: Білоконенко Дмитро (?-1741-1742-?), Маливенко Григорій (?-1746-?), Власенко Яків (1773.23.02.-1775), Омельченко Федір (1775-1779), Попович Омелян (1779.2.01.-1783).

ХОРУНЖІ: Мигаленко Влас (?-1711-1719-?), Мигаленко Матвій (1722), Шепель Григорій (?-1723-?), Іващенко Григорій (?-1725-?), Кирпота Максим (?-1741

-1746-?), Олешко Микола (1765-?), Непуян Василь (1770.31.01.-1774), Тривайло Гордій (1774.6.10.-1778.6.01.), Ворожченко Остафій (1779), Тривайло Гордій (1781.10.12.-1783).

БІЛОЦЕРКІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Левченко Роман Якович (?-1660-?), Сингир (?-1671.01.-?), Левченко Роман Якович (?-1671-?), Вергун Іван (?-1672.05.-?), Грошенко Іван (?-1673-?), Дяченко Марко (?-1676.03.-?), Базилевський Василь Онисимович (?-1676-1682-?), Гнидченко Василь (?-1691-?), Базилевський Василь Онисимович (?-1700), Просенко (Базилевський) Лаврін Васильович (1700-1718), Левченко Гнат (1708.05., нак.), Опанасенко Процик (?-1719-?), Ярослав Іван (?-1722.04.-1725), Лук`яненко Тихін (1725, нак.), Базилевський Лаврін Васильович (?-1730-1736), Базилевський Іван Лаврінович (1737-1751), Нечай Андрій (1737, нак.), Зайченко Андрій (1739, нак.), Базилевський Федір Лаврінович (1741, нак.), Жученко Василь (1752.07-1767), Базилевський Іван Іванович (1767.21.12.-1783).

ОТАМАНИ: Ворошиленко Степан Михайлович (?-1676.02.-1676.03.-?), Тимко (?-1682.05.-?), Куць Михайло (?-1708-?), Опанасенко Прокіп (?-1723-?), Власенко Данило (?-1725-?), Нечай Андрій (?-1731-?), Савченко Григорій (?-1737-?), Василенко Мартин Іванович (1739), Суський Дем`ян (?-1741-1742-?), Зайченко Андрій (отаман похідний, 1741), Нечай Григорій (?-1744-?), Суський Дем`ян (?-1746-?), Савусенко Мусій (?-1752-?), Дядина Іван (1752, походний отаман), Даценко Петро (?-1764-?), Ниченко Гаврило (1769.23.12.-1775), Щербак Михайло Семенович (1775.4.04.-1780), Кабан Петро (1780.22.12.-1782).

ПИСАРІ: Захарович Василь (?-1723-?), Захарович Семен (?-1732-1740), Якубович Омелян (1740-1751), Данилевський Хома (1758-1766), Якименко Роман (1772.10.08.-1775-?).

ОСАВУЛІ: Хоменко Трохим (?-1737-?), Гнідаш (Гнідашенко) Іван (?-1741-1746-?), Дядик Панас (походний, 1741), Богушка Данило (?-1752-?), Ниченко Гаврило (1767-1769), Кабан Петро (1770.19.06.-1780.22.12.), Кузьменко Андрій (1781-1782), Кущев Семен (1782.7.04.-1783).

ХОРУНЖІ: Тимченко Дацько (1711), Дзюба Павло (1713), Власенко Данило (?-1722-1723-?), Нечаєнко Григорій (?-1725-?), Щербак Семен Матвійович, Пустовойт Степан (?-1731-?), Сидоренко Панас (?-1737-1746-?), Хоменко Іван (?-1752-?), Гавриленко Михайло (1754.10.05.-1767), Кабан Петро (1767.3.08.-1770.19.06.), Кудровський Петро (1774-1775-?), Жуковський Йосип (1775.5.09.-1779.6.05.), Кущев Семен (1780.1.09.-1782.7.04.), Кузьменко Андріан (1782-1783).

ГОЛТВ`ЯНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Остроградський Матвій Іванович (?-1688.05.-1715), Остроградський Федір Матвійович (1715-1735), 1735, 1736 р. – вакансія, Сежченко Іов (1737-1738), Гармаш Матвій (1719, нак.), Левченко Олексій (1737, нак.), Остроградський Василь Федорович (1738.31.05-1761.5.10), Волошин Антін (1738, 1739, нак.), Остроградський Володимир Іванович (1770.5.06.-1783.6.08.).

ОТАМАНИ: Турбаненко (Турубай) Іван (?-1658.04.-?), Іляшенко Дем`ян (?-1663.23.02.-?), Ус Федір (?-1672.05.-?), Іванович Іван (?-1676.02.-?), Донець Прокіп (?-1682.05.-?), Прокопович Терентій (?-1722-?), Дученко Степан (?-1723-?), Замятня

Яким (?-1725-1732-?), Петренко Омелько (?-1737-?), Кривошея Захар (?-1738-1739), Петренко Степан (1739-?), Пироженко Семен (?-1741-1742-?), Бабенко Григорій (?-1746-?), Бабенко Олексій (?-1752-?), Рижий Іван (1774.14.01.-?), Пиляй Данило (1781.22.02.-1782).

ПИСАРІ: Ханасевич Іван (?-1723-?), Голенковський Омелян (?-1725-?), Жураховський Іван (?-1738-?), Гонтаревський Семен (?-1739-?), Жураховський Іван (?-1742-?), Ханчоги Степан (?-1746-?), Корній (?-1752-?), Юстовський Іван (1753-1764), Гришков Аврам (1765-1767), Пиляй Іван (1767.24.10.-?), Захарченко Федір (1774.14.01.-1775-?), Котляревський Дмитро (?-1782-?).

ОСАВУЛІ: Генбач Федір (?-1737-?), Левченко Денис (?-1738-1746-?), Галченко Петро (2-й, 1741), Замятня Іван (?-1752-?), Пиляй Данило Ілліч (1772.17.08.-1781.22.02.), Чепак Федір (1781.22.02.-1783).

ХОРУНЖІ: Чекана Іван (1711), Сила Семен (?-1722-1723-?), Рибалка Гнат (?-1725-?), Михайличенко Дмитро (?-1737-?), Михайличенко Влас (?-1738-1739-?), Михайличенко Дмитро (?-1741-1742-?), Михайличенко Іван (?-1746-?), Генбач Микита (1743-1765), Чепак Федір (1772.14.08.-1781.22.02.), Кашкалда Гнат (1781-1782).

СОРОЧИНСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Михайло (?-1649-?), Тарасович Павло (?-1659.11.-1661.15.05.-?), Борисенко Іван (?-1672-?), Мартиненко Іван (?-1682-?), Романенко Іван (?-1686-1689.07.-?), Мартиненко (Мартинович) Іван (?-1691.05.-1693.05.-?), Жученко Петро Андрійович (?-1713.05.-1723), Поджний Михайло (1721, нак.), Горонескул Микола (?-1723, нак.; повний ?-1725-1737), Улезько Степан (1737, нак.), Горонович Григорій (1738, нак.), Марко (1739, нак.), Охрімович Федір (1738-1745), Дем'янович Андрій (1745-1748), Гончаренко Петро (1748.15.11-1775), Маєвський Семен (1775-1782).

ОТАМАНИ: Костиренко Василь (?-1673.03.-?), Романович Іван (?-1676.02.-?), Мокієвський Ян (Іван) (?-1686.10.-1691.07.-?), Лоевський Михайло Степанович (?-1715.07.-1725-?), Кальницький Тихін (?-1730-?), Радченко Василь (?-1731-1732-?), Касьянів Юсько (?-1737-1738-?), Антоненко Гнат (?-1739-?), Борохович Григорій (?-1741-1742-?), Прокопович Іван (?-1746-?), Лозовський Василь (?-1759-1764), Шимков Федір (1765.20.12-1774-?), Ляхович Андрій (1777.15.04.- 1782).

ПИСАРІ: Василенко Іван (?-1719-?), Лукашевич Данило (?-1723-1732-?), Васильович Сава (?-1737-?), Козиненко Марко (1742.12.08.-1743.5.07.), Малиновський Матвій (?-1746-?), Ярошенко Михайло (?-1764-1766), Малинка Федір (1766.15.09.-1772.20.03.), Воскобойник Федір (1771.21.01.-1775-?), Ничик Остафій (1779.4.10-1783).

ОСАВУЛІ: Портянка Степан (1741), Опушенко Тиміш (1741-?), Кириченко Олексій (?-1746-?), Бутенко Іван (1772.5.04.-1783).

ХОРУНЖІ: Очеретко (Очеретянка) Степан (?-1713.05.-1725-?), Шульженко Іван (?-1731-1742-?), Сесюченко Іван (?-1746-?), Луговий Максим, Борохович Денис (?-1764-1782), Омельченко Прокіп (1782.15.06.-1783).

УЦТАВИЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Хміль Василь (?-1649-1657.12.-?), Якович Григорій (?-1659.11.-1659.12.-?), Пилипенко Іван (ран.1666), Майдан Іван (?-1672-?), Лук'яненко Іван (?-

1676-1682-?), Стефанович Григорій (?-1694.09.-?), Якубович-Барло Тиміш Якович (Яковенко Тимко) (?-1711-1719), Івашинський Федір (1719-?), Власенко Андрій (?-1721-?), Ярослав Іван (?-1722-?), Тимошенко Максим (?-1722.04.-? повний; 1725, нак.), Якубович-Барло Тиміш Якович (?-1723-?), Короленко Василь Петрович (1729.3.10.-1736-?), Улезько Андрій (1730, нак.), Якубович-Барло Тиміш Якович (1731.07., нак.), Якубович-Барло Василь Тимофійович (?-1737), Любченко Макар (1737, 1738, нак.), Ламан Дмитро (1737-1744-?), Сава Омелянович (1739, нак.), Любченко Макар (1738, 1741, нак.), Каракаш Кирило (1749-1764-?), Карась Остап, Дембровський Михайло (1752-?), Дияконов Василь Васильович (1770, за сотника), Гришков Аврам (1771.30.06.-1783).

ОТАМАНИ: Гунченко Семко (?-1657.12.-?), Петрович Федір (?-1676.02.-1682, 05.-?), Богаченко Іван (?-1694.09.-10.-?), Власенко Андрій (?-1719-?), Смілянський Григорій (?-1723-?), Масляк Іван (?-1725-?), Омелянович Сава (?-1731-1732-?), Смілянський Роман (?-1737-?), Масляк Іван (?-1739-?), Шандига Наум (?-1741-?), Білоус Павло (?-1742-?), Сидоренко Яків (?-1764-?), Чарниш Данило (1766-1771), Марченко Андрій (?-1767-?), Шимков Андрій (1771-1774-?).

ПИСАРІ: Яковенко Тиміш (?-1694.09.-?) (Якубович-Барло?), Йосипів Гаврило (?-1723-1731-?), Гаврилів Гаврило (?-1737-?), Йосипів Онисим (?-1738-?), Крисин Денис (?-1741-1750), Котляревський Іван (?-1764-?), Крисин Степан (1769.10.03.-1781), Суржков Іван (1782.20.03.-1783).

ОСАВУЛИ: Собко Григорій (?-1738-1742-?), Колавський Мусій (2-й; ?-1741-?), Шимков Андрій (1769-1771), Дешенко Опанас (1772-1775-?), Макаренко Федір (1782).

ХОРУНЖІ: Біличенко Онисько (1711), Худолієнко Іван (1713), Зайченко Роман (?-1722-1731-?), Ольховий Опанас (?-1738-?), Василенко Лаврін (?-1741-1742-?), Ласкевич Василь (1774-1775-?), Марченко Тиміш (1782).

ОСТАПІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Омелянович Іван (?-1658-?), Яременко Семен (?-1666-?), Махненко Яків (?-1672.05.-?), Карпенко Семен (?-1697-?), Карпенко Степан (?-1715-?), Іванович Данило (1715, нак.), Ярема Юхимович (?-1719-1725), Іванович Данило (1725-1726), Шкурка Кирило (?-1730-1731), Базилевський Федір Лаврінович (1731-1738), Шишка Федір (1739, нак.), Базилевський Григорій Федорович (1757-1764), Базилевський Федір Федорович (1764-1772), Базилевський Андрій Федорович (1772.28.03.-1783).

ОТАМАНИ: Леховенко Федір (1666), Кривченко Кузьма (?-1676.02.-?), Кам'янецький Іван (?-1682.05.-?), Лазаренко Григорій (?-1719-?), Корнійович Стефан (?-1723-?), Іванович Данило (?-1725-?), Карабан Петро (?-1731-1732-?), Шишка Федір Лук'янович (?-1737-?), Гордійович Петро (?-1739-1741), Яценко Семен (1741), Кравченко Яків (отаман військовий, 1741), Гаркавий Петро (1741-1746-?), Власов Максим (1759.16.10.-1774-?), Михалець Артем (1781.20.11.-1782).

ПИСАРІ: Павлович Захар (?-1723-1725-?), Андрузький Яків (?-1731-1732-?), Андрузький Григорій (?-1737-1746-?), Микитченко Осип (1765.15.01.-1776), Гречний Григорій (1776.28.06.-1777.25.06).

ОСАВУЛИ: Грицько (?-1649-?), Греченко Василь (?-1723-?), Швачка Семен (?-1737-?), Раковський (Рак) Максим (1-й; ?-1741-1746-?), Тригуб Матвій (2-й, 1741),

Ракович Андрій (1774.21.03.-1775-?), Власенко Степан (1775.6.03.-1780.31.03.), Михалець Артем (1780.10.08.-1781.20.11.), Крендач Наум (1782.14.06.-1783).

ХОРУНЖІ: Греченко Василь (?-1711-1722-?), Ракша Василь (1719), Григорієв Іван (?-1725-?), Рукавець Петро (?-1737-1746-?), Власов Максим (1756.10.09.-1759.16.10.), Пащенко Кирило (1760.15.01.-1775-?), Михалець Артем (1779.24.06.-1780.10.08.), Мезин Михайло (1780-1782).

ШИШАЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Андрійович Матвій (?-1659.11.-1659.12.-?), Оробець Григорій (?-1672-?), Павлович Яцько (?-1676-?), Зарудний Григорій Федорович (?-1682-?), Борисенко Пилип (?-1691-1692.01.-?), Замиздра Опанас (?-1713-?), Лісницький Роман Данилович (?-1719-1729-?), Отрощенко Пилип (1721.02., нак.), Дросенко Іван (?-1730-?), Москов Федір (?-1737-1738), Замиздря Семен (1737, нак.), Яковенко Федір Ількович (1738.23.03.-1765), Замиздря Данило (1738, нак.), Шевченко Сидір (1739, нак.), Хорольський Григорій (1741, нак.), Лісницький Микола Романович (1765.23.12.-1772), Клименко Федір (1772.27.03.-1783).

ОТАМАНИ: Михайло (?-1667.05.-?), Білоконенко Семен (?-1672.09.-?), Марченко Михайло (?-1676.02.-?), Кондратович Василь (?-1719-?), Чумаченко Гнат (?-1723-?), Ситник Іван (?-1725-?), Легедза Іван (?-1737-?), Хорольський Грицько (?-1738-?), Ситяко Лука (1738), Одинець Федір (?-1739-?), Замиздря Данило (?-1741-1742-?), Васильович Григорій (?-1746-?), Кармазін Григорій (1772.6.06.-1774-?), Клименко Павло (1780.04.-1782).

ПИСАРІ: Андрійович Петро (1719), Йосипович Іван (?-1723-?), Васильович Дмитро (?-1725-?), Семенович Остап (?-1737-1746-?), Тронецький Опанас (1754.15.01.-1769), Кармазін Григорій (1769.3.06.-1772), Кузьменко Іван (1772.1.01.-1775-?).

ОСАВУЛІ: Яременко Гнат (1738), Ситник Левко Іванович (?-1741-1746-?), Глушко Тиміш (1774-1775-?), Іванченко Трохим (1780.2.01-1783).

ХОРУНЖІ: Коваленко Григорій (1711), Коркошко Юсько (?-1722-1723-?), Коркошко Наум (1738), Тищенко Павло (?-1741-1742-?), Повторацький Яків Іванович (?-1746-?), Чапленко Данило (1772-1775-?), Паськов Антін (?-1781), Сидоренко Олексій (1781.8.12.-1783).

ХОРОЛЬСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Джука Фесько (?-1649-?), Якимович Пилип (?-1658.03), Федір (1658.04-?), Міщенко Грицько (?-1672.05.-?), Турукало Микола (?-1672.06.-?), Лагода Василь Степанович (?-1676.02-1685.03-?), Харченко Денис (?-1691-?), Лагода Клим, Родзянко Василь Іванович (1701-1704.-1710-?), Яковенко Тиміш (?-1712.03.-?), Глуховець Федір (?-1713-1715-?), Келеберда Ілля (?-1716), Родзянко Степан Васильович (?-1722.04.-1735), Родзянко Ярема Степанович (1735.03-1760), Зуй Тиміш (1739, нак.), Вишневський (?-1767-?), Родзянка Іван (?-1767-?), Родзянко Павло Іванович (1770-1775-?), Дершун Лука (1782, замість сотника).

ОТАМАНИ: Химченко Андрій (?-1658.04.-?), Степанович Філон (?-1676.02.-?), Турукало Микита (?-1685.03.-?), Шияненко Харко (?-1712-?), Родзянко Ясько (?-1722-?), Цюцюркало Степан (?-1723.05.-?), Євстафійович Кирило (?-1723-1725-?), Цюцюркало Василь (?-1729-1731), Тищенко Конон (1731-?), Цюцюркало Василь (?-1732-?), Ванджа Дмитро Федорович (1739), Дершун Степан (?-1741-?), Дігтяренко

Іван (?-1745-?), Синяговський Григорій (?-1746-?), Федина Яків (?-1752-?), Штонпель Стефан (1752, отаман походний), Штонпель Стефан (?-1754.09.-?), Йосипів (раніше 1765), Луговий Максим (1767-1774), Добровольський Василь (1774. 7.07.-1783).

ПИСАРІ: Білогуб Клим (з Турукалом), Бугаєнко Матвій (?-1723-?), Зубенко Савка (?-1725-?), Федорович Іван (?-1731-?), Ставицький Яків (?-1731.07.-?), Федяй Григорій Іванович (?-1742-?), Бельчин Степан (?-1746-?), Хапаловський (раніше 1752), Богаєвський (раніше 1752), Федяй Григорій Іванович (?-1752-?), Борошенко (?-1765.16.09.), Іваненко Микола (1766-1775-?).

ОСАВУЛИ: Ванджа Дмитро Федорович (?-1741-1746-?), Шутенко Тихін (1765-1776), Синяговський Дмитро (1776.14.12.-1783).

ХОРУНЖІ: Пасюра Тиміш (?-1711-1713-?), Баланенко Васько (1712), Дмитрієнко Роман (?-1722-1723-?), Степан (?-1732-?), Каєнко Семен (?-1741-1752-?), Федяй Омелько (?-1756-?), Рудь (?-1763-?), Сенчук Степан (1772-1775-?).

ПОЛК КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ (1661-1662)

ПОЛКОВНИКИ: Канівець Кирило Андрійович (?-1661.05.-1661.08.-?), Канівець Сава (1661, нак.), Дубовик Гаврило (?-1661.10.-1662.04.-?), Дубовик Кость Гаврилович (?-1662.06.-?).

СУДДІ ПОЛКОВІ: Лаврінченко Богдан (?-1661.10.-?).

ОСАВУЛИ ПОЛКОВІ: Трушенко Василь (?-1661.10.-?), Лисий Семен (?-1661. 10.-?).

ПИСАРІ ПОЛКОВІ: Лук'янович Крисько (?-1661.10.-?), Лазаревич Михайло (?-1662.06.-1662.07.-?).

ХОРУНЖІ ПОЛКОВІ: Острогляд Жадан (?-1661.06.-1661.08.-?).

КРЕМЕНЧУЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Лавриненко Богдан (?-1652.02.-?), Ведмиченко Ілляш (?-1661.08.-?), Дубовик Кость Гаврилович (?-1661.10.-?), Лазаренко Михайло (?-1662.06.-?), Сава (?-1666.02.-?), Карачевський Михайло (?-1670-?), Іванович Юрій (1672, нак.), Бурляй Іван (?-1685-?), Євстратієвич Максим (?-1692-1706-ран. 1709), Острохиженко Матвій Іванович (?-1709.10.-?), Євстратієвич Омелян Максимович (ран.1716), Острохиженко Матвій Іванович (?-1712-1713-?), Шолох Маско (Максим) (1714, нак.), Іванович Яків (?-1715-?), Євстратієвич Андрій Максимович (?-1720.05.-?), Острохиженко Матвій Іванович (1723, нак.), Ілляшенко Гаврило (?-1720-?), Ковальчук О. (?-1736), Ілляшенко Гаврило (1736-1737), Симонов Максим (1737, нак.), Ілляшенко Федір Гаврилович (1737-1747), Волошин Данило (1738, 1739, нак.), Чередничок Матвій (ран.1739), Волошин Данило (1739, нак.), Ілляшенко Яків Гаврилович (1747-1759-?).

ОТАМАНИ: Жила Микита (?-1661.10.-?), Іваненко Петро (?-1682.05.-?), Савченко Терешко (?-1685-?), Бакай Микола (?-1699-?), Козар Матвій (?-1699.9.05.-?), Сечка Остап (?-1705.04.-?), Голенко Федір Васильович (?-1706-?), Карпенко Пасько (?-1707-?), Мерненко Леонтій (?-1712), Голенко Федір Васильович (?-1712-1713-?), Драб Семен (?-1716-?), Голенко Федір Васильович (?-1717-1720), Острохиженко Матвій Іванович (?-1720.05.-?), Живилю Мартин (?-1720-?), Голенко

Федір Васильович (?-1722-1723-?), Гавриленко Сазон (?-1725-?), Голенко Федір Васильович (?-1725.08.-10.-?), Коротич Гнат (?-1727-1729-?), Гавриленко Сазон (?-1730-?), Волошин Данило (?-1734-?), Пашенко Панко (?-1737-?), Зайка Григорій (?-1738-?), Токарь Василь (?-1739-?), Волошин Данило (?-1741-?), Лелюк Іван (1741, отаман походний), Авраменко Михайло (?-1748-?), Волошин Данило (?-1749-?), Пащенко Пантелеймон (?-1752-?), Науменець Павло (1752, походний отаман).

ПИСАРІ: Корчевський Омелян Степанович (?-1723-1725-?), Криловський Михайло (?-1737-1739-?), Чубенко Яким (?-1742-?), Кисіль Яків (?-1746-?).

ОСАВУЛИ: Симонов Максим (1-й; ?-1741-?), Малохатній Федір (2-й; ?-1741-1746-?), Перехрест Андрій (?-1752-?).

ХОРУНЖІ: Мироненко (1719), Волошенко Данило (?-1723-1725-?), Чередниченко Семен Матвійович (?-1741-1742-?), Пащенко Пантелеймон (?-1746-?), Ляшко Лукян (?-1752-?).

ГОРОДИСЬКА (МАКСИМІВСЬКА) СОТНЯ

СОТНИКИ: Скороход Іван (?-1649-?), Щупеня Василь (?-1710-1717-?), Сахно, Лиходіїв Влас (?-1719), Щуп Іван (1723, нак.), Йосипович Лаврін (1719-1725-?), Василь Петрович (1731), Біленко Трохим (1731-1735), Цапенко Йосип (1731, нак.), Кодинець Мойсей Кирилович (1734.12.03.-1735, нак.; 1735.21.01.-1762.14.02), Стефан (1739, нак.), Кодинець Іван Кирилович (1762.14.02.-1768), Ляхович Григорій (1768.20.10.-1783).

ОТАМАНИ: Дубина Яків (1712), Ілляшевич Михайло (1719), Чиплянухий Петро (?-1723-?), Сердюков Влас (?-1725-1730), Омельченко Сава (1731-?), Чардаш Іван (?-1738-1742-?), Сисюркало Тиміш (1741, походний отаман), Голдава Іван (?-1746-?), Домбровський Тихін (1750-?), Цапенко Йосип (?-1752-?), Довгий Йосип (?-1762), Качановський Кирило (1767-1769-?), Шульженко Максим (1771-1781), Котлярев Сава (1781.4.12.-1783).

ПИСАРІ: Зеленський Яків (?-1723-?), Кашевський Гнат Михайлович (?-1725-1731), Іосипович Гаврило (1731-?), Михайлович Іван (?-1738-?), Семенович Федір (?-1741-1742-?), Сирота Ничипір (?-1746-1752-?), Іванович Андрій, Кашевський Гнат, Котляревський Іван (1763.20.05-1780-?), Сирота Ничипір (?-1781-?).

ОСАВУЛИ: Клименко Корній (?-1741-1746-?), Клименко Карпо (?-1752-?), Котляров Сава (1780.12.-1781.4.12.), Бабич Григорій (1781.1.10.-1783).

ХОРУНЖІ: Щербина Пасько (1712), Щербина Марко (1719), Цап Яцько (1719), Даценко Осип (?-1725-?), Зайченко Роман (1731), Устенко Герасим (?-1741-1746-?), Жученко Іван (?-1752-?).

ОМЕЛЬНИЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Мисько (?-1658-?), Гунька (?-1661.11.-?), Пащенко Петро (?-1666-?), Пащенко Дмитро (?-1672-?), Федорович Максим (?-1676-?), Авраменко Дмитро (?-1682-?), Чапа Григорій (?-1708.17.05.-?), Деркач Григорій Леонтійович (1709-?), Фостенко Кіндрат (?-1711-?), Авраменко Трохим (?-1719-?), Чапа Григорій (?-1720-?), Деркач Кіндрат Леонтійович (1722-1723, 1725-?), Зубалій Федір (1729, нак.), Остроградський Григорій Матвійович (1729.3.10.-1760.28.08), Лавриченко Петро (1730, нак.), Кирста Іван (тримав сотенне правління, 1739), Авраменко Олександр (1739, за нак.), Остроградський Микола (?-1764-1768-?), Сахатов Петро (?-1775-?), Ляхович Петро (1769-1782).

ОТАМАНИ: Максименко Іван (?-1676.02.-?), Григорович Пилип (?-1682.05.-?), Лавриченко Петро (?-1723-?), Ланко Федір (?-1725-?), Лавриченко Петро (?-1726-?), Мороз Стефан (?-1729-?), Лавриченко Петро (?-1730-?), Даценко (?-1738-?), Дубовик Ярош Олексійович (?-1739-?), Даценко Антон (?-1741-?), Дубовик Ярош Олексійович (?-1742-?), Мороз Стефан (?-1741-?), Авраменко Олефір (1742, походний отаман), Кривенко Лук'ян (?-1746-?), Куроп'ятник Трохим (?-1752-?), Книш Лук'ян (1752, походний отаман), Панов Микита (1766-?), Шкурка Захар (1772.15.05.-1775-?).

ПИСАРІ: Ярошенко Федір (?-1723-?), Йосипович Григорій (?-1725-?), Бакай Іван (раніше 1741), Кармазинський (?-1767-?), Лисенко Онисим (1770.15.02.-1782).

ОСАВУЛІ: Пінчук Матвій (1-й; ?-1741-1742-?), Малафеев Карпо (2-й; ?-1741-1746-?), Дубовик Семен (1766.5.09.-1775-?).

ХОРУНЖІ: Титченко Григорій (1722), Мороз Дмитро (?-1723-?), Тимофійович Мартин (?-1725-?), Хамлевський Яким (?-1741-1742-?), Соха Яків (?-1746-?), Клименко Яків (?-1752-?), Авраменко Іван (1766-1775-?).

БОГАЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Гужел Іван (?-1649-?), Гришута Іван (?-1659.06.-?), Кореневський Семен Степанович (?-1659.12.-?), Андрійович Демид (?-1688-?), Москаленко Стефан (?-1698.12.-?), Проскура Роман, Устименко Василь (?-1711-?), Димитрович Василь (?-1713-?), Москаленко Андрій Степанович (1716-1742-?), Прохоренко Іван (1731, 1737, 1738, нак.), Костенко Лаврін (1741, нак.), Семенович Денис (1739, нак.), Москаленко-Степанович Йосип Андрійович (?-1760), Сандул Іван (1770.16.04.-1772), Сидорів Іван (1772.20.03-1782)

ОТАМАНИ: Чикаленко Лукаш (?-1675.07.-?), Філенко Іван (1675.07., нак.), Панбрат Іван (?-1675.12.-?), Семененко Іван (?-1676.02.-?), Салдат Семен (?-1688.09.-?), Грищенко Іван (1699.03.-?), Проскуренко Тиміш (?-1723-?), Беличенко Григорій (?-1725-?), Прохоренко Іван (?-1731-?), Проскура Стефан (?-1736), Квашенко Кіндрат (1736-1738-?), Беличенко Андрій (?-1739-?), Руденко Роман (?-1741-1742-?), Плохун Іван (отаман похідний, 1741), Селецький (?-1765-?), Дуброва Василь (?-1766-?), Скиба Йосип (1769.4.01.-1774-?), Селявко Павло (1781.1.04.-1782).

ПИСАРІ: Іваненко Самійло (?-1723-?), Ословський Леонтій (?-1732-1738), Ільков Максим (1739-1742-?), Якименко Роман (1772.10.08.-1774-?), Біляк Дорош (1781.9.08.-1783).

ОСАВУЛІ: Онущенко Антін (?-1738-?), Грищенко Пилип (?-1741-1742-?), Селявко Павло (1770.9.10.-1781.1.04.), Олексієнко Трохим (1781.22.11.-1783).

ХОРУНЖІ: Адаменко Дацько (1711), Банберенко Василь (1713), Філон (1719), Балаклієць Федір (1722), Банберено Лук'ян (1723), Юрещенко Лук'ян (?-1737-1742-?), Крамаренко Яків (1770.9.10-1783).

ВЛАСІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Кречуленко Василь (?-1686.17.06.-?), Радченко Лаврін (?-1688.28.07.-1690.03.-?), Кречуленко Василь (?-1691.05.-?), Пухальський Олексій (?-1693.12.-?), Лавриненко Андрій (?-1697.01.-02.-?), Бабиц Клим (1698, нак.), Кречуленко Василь (?-1701.02.-?), Сахнович Устим (?-1703.31.01.-1707.03.-?), Лось Андрій (?-1712-1720.01.-03.-?), Пархоменко Устим (ран. 1723), Шерстяк Іван (1721.02., нак.),

Яшевський Іван (1723, нак.), Полковський Петро (1723, нак.), Майборода Михайло Іванович (1721-1722, нак.; 1723-1731.8.01.), Майборода Михайло Іванович (1731-1747), Майборода Прокіп Михайлович (1747-1764-?).

ОТАМАНИ: Брайко Михайло (?-1686.17.06.-?), Крупа Фесько (?-1688-?), Брайко Михайло (?-1690.03.-?), Демиденко Лаврін (?-1691.02.-1693.12.-?), Гаврученко Костянтин (?-1697.01.-1698-?), Кирнос Хома (?-1701-?), Пухальський Олекса (?-1702-1703-?), Дерев'янка Денис (?-1706.05.-?), Бокач Іван (?-1707-?), Павло (?-1712-?), Полковський Петро (?-1715-1716-?), Хоменко Яків (?-1719-?), Кияшка Григорій (?-1719-1720-?), Корж Пархом (?-1720-1721.03.-?), Пухальський Яким (?-1722-?), Великий Грицько (?-1723-?), Клименко Ілля (?-1725-?), Великий Грицько (?-1727-?), Остапенко Андрій (?-1736), Пащенко Трохим (1736-1748-?), Данильченко Іван (1752, похідний отаман), Дем'янів Павло (?-1781-?).

ПИСАРІ: Гаврилович Іван (?-1690-?), Василь Олексійович (?-1698-?), Суличич Іван (?-1723-1742-?), Денисович Павло (?-1745-1752-?).

ОСАВУЛІ: Бутянка Петро (1741), Гаврученко Максим (?-1742-?), Диченко Остап (?-1746-?), Дем'янович Василь (?-1752-1781-?).

ХОРУНЖІ: Косенко Пархом (1712), Нечипоренко Костя (?-1723-?), Дашовець Григорій (?-1725-?), Косяченко Іван (?-1741-1746-?), Комашня Ничипір (?-1752-?), Комашня Федір (ран.1764).

ПОТОЦЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Дубовицький Гаврило (?-1661.05.-?), Гуляницький Павло (?-1661.05.-1661.06.-?), Волевач Антін Якович (1711-1721), Крушевський Прокіп (1721, нак.), Розсоха Йосип (?-1723.10.-1726), Малиш Данило (1724, 1725, нак.), Крушевський Трохим (?-1728.01.-1731.9.02.-?), 1735 р. – вакансія, Сахатов Юрій (1736-1754), Бабченко Іван (1737, нак.), Булах Антін (1739, нак.), Шутенко Ілля (1754-1765), Довгий Осип (1769.25.05.-1783).

ОТАМАНИ: Онущенко Андрій (?-1661.05.-?), Самкуля Василь (?-1716.02.-?), Василенко Гнат (?-1723-?), Малиш Данило (1725), В'язиченко Герасим (?-1728.01.-1728.03.-?), В'язиченко Герасим (?-1729-?), Пащенко Мартин (?-1731.02.-?), Ревенко (Рева) Іван Назарович (?-1737-?), Кириченко Сидір (1737, походний отаман), Пономаренко Яків (?-1739-1742-?), Василенко Іван (отаман походний, 1741), Булах Пилип (?-1746-?), Назаренко Іван (?-1752-?), Кириченко Сидір (1752, походний отаман), Сахатов (?-1765), Розсоха (1765-?), Гришков Аврам (1769-1770), Дерем'яга Іван (1770-1773), Нестеренко Антон (1774.14.01.-?).

ПИСАРІ: Іваненко Павло (?-1723-?), Петрушенко Іван (1725), Василенко Федір (?-1737-1752-?), Сераха (?-1765), Павлович Терентій (1760-1774-?), Василенко Федір (1765-ран.1775).

ОСАВУЛІ: Цирусенко Іван (?-1737-?), Кириченко Сидір (?-1741-1742-?), Багменко Герасим (?-1741-1742-?), Бесменко Мойсей (?-1746-?), Кирусенко Іван (?-1752-?), Нестеренко Антон (1764.5.09.-1774.14.01.).

ХОРУНЖІ: Калюженко Герасим (?-1723-?), Прядченко Яків (1725), Бегменко Мусій (?-1737-?), Даценко Кость (?-1741-1746-?), Бегменко Мусій (?-1752-?).

ЦИБУЛІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Дахно Данило, Корчевський Костянтин, Ковальчук Іван, Звенигородський Давид (1748-1750), Байрак Данило (1750-1752), Устимович Василь (з 1750 р. – тримав).

ОТАМАНИ: Родіоненко Яким (?-1752-?), Кошовенко Василь, Касай Михайло.

ПИСАРІ: Дебелій Микола (1742-?), Война Федір (?-1749), Лелека Яким (1749-?), Андрійович Семен (?-1752-?).

ОСАВУЛИ: Кошовенко Василь (?-1749), Кривошопка Федір (1749-?).

ХОРУНЖІ: Компанієць Петро (?-1749), Мельник Василь (1749-?), Погрібний Петро (?-1752-?).

АРХАНГЕЛОГОРОДСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Звенигородський Давид (1742-1747), Чечель Осип, Гончаренко Петро, нак.

ОТАМАНИ: Зарваницький Василь.

ПИСАРІ: Костянтинів Юрій

КРИЛІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Рудь Григорій (?-1745-1752-?).

ОТАМАНИ: Дик Федір (?-1707-?), Семен Павлович (?-1745-?), Делятинський Павло (?-1752-?), Проценко Григорій (1752, отаман походний).

ПИСАРІ: Дейнека Юхим (?-1745-?), Стебранов Іван (?-1752-?).

ОСАВУЛИ: Лисяк Іван (?-1752-?).

ХОРУНЖІ: Космін Олексій (?-1752-?).

БАРАНІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Тиша Михайло (?-1658.03.-?).

КРАСНОПІЛЬСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Муха (1649), Андрійович Лазар (?-1649-?), Тимофійович Андрій (?-1658.03.-?).

ПИСАРІ: Олександр (1649).

ПІСКІВСЬКА СОТНЯ

(?-1654-1658-?)

СОТНИКИ: Іванович Василь (?-1658.03.-?).

ЖИГИМОНТІВСЬКА СОТНЯ

СОТНИКИ: Вороний Мартин Гаврилович (?-1658.03.-?).

НЕВСТАНОВЛЕНІ СОТНІ:

СОТНИКИ: Давид (1661), Гнатович Андрій (1665).

КОРОТКОТЕРМІНОВІ ПОЛКИ

БИХІВСЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Виговський Самійло (1658–1659.4.12.)

БОБРУЙСЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ: Піддубський (?-1649)

РІЧИЦЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Покусик (1648)

СОТНИКИ: Костирка Іван (?-1651.09.-?)

МОЗИРСЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Сідляр Іван (?-1648.08.-1649.02.), Міхненко (1649.02.-?).

ПОЛК НЕВІДОМОЇ НАЗВИ (ВВАЖАЄТЬСЯ ЧЕРНІГІВСЬКИМ)

ПОЛКОВНИКИ

Дзиковський Іван Миколайович (?-1652.03.-?)

ОБОЗНІ ПОЛКОВІ

Шабалтасний Федір (?-1652.03.-?)

СУДДІ ПОЛКОВІ

Величко Андрій (?-1652.03.-?)

ОСАВУЛИ ПОЛКОВІ

Данилович Василь (?-1652.03.-?), Федорович Григорій (?-1652.03.-?)

ХОРУНЖІ ПОЛКОВІ

Іванович Михайло (?-1652.03.-?)

СОТНИКИ

Варвинець Григорій (?-1652.03.-?), Талець Іван (?-1652.03.-?), Остапович Іван (?-1652.03.-?), Григорович Олександр (?-1652.03.-?), Іванович Тиміш (?-1652.03.-?).

ЗВЯГОЛЬСЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Тиша Михайло (?-1648.07.-?), Яцькевич Герасим Якович (?-1649.04.-?), Донець (?-1651.06.-?), Богаченко Ілляш (?-1651.09.-?).

ЗВЯГОЛЬСЬКА СОТНЯ

ПОЛОНСЬКА СОТНЯ

СУЛЬЖИНЕЦЬКА СОТНЯ

КОСТЯНТИНІВСЬКА СОТНЯ

ТОРГОВИЦЬКИЙ ПОЛК

ПОЛКОВНИКИ

Щербина Стефан (?-1674-?), Кваша (?-1675.12.-?).

НЕВИЗНАЧЕНІ ПОЛКИ І СОТНІ

ПОЛКОВНИКИ: Браславець, Вовченко, Виговський Данило, Габач, Дорошенко Андрій, Полторацький, Полюян, Солдат Іван, Тарасенко, Пилипець Якович, Фесченко Данило, Шеболтасний, Худорбай, Щербаченко Богдан, Чернолихо, Чугуй, Соколовський Іван, Грунько, Губяло, Лук'янов Іван, Маркевич, Хватко (ран. 1657), Макуха (1661), Богомаз Андрій (1666).

ОСАВУЛИ ПОЛКОВІ: Турчиненко Дмитро (1669), Присановський Самійло (1669), Тихий Іван (1669), Микола (1669), Гаврило (1669).

СОТНИКИ: Дорошенко Іван (?-1660.21.01.-?), Шпитальний Сава (?-1661.04.-?).

ОТАМАНИ СОТЕННІ: Богдановський Василь Петрович (?-1771), Балицький Дмитро (?-1775-?)

ПИСАРІ СОТЕННИЙ: Білоцерківець Артем (?-1775)

ХОРУНЖІ СОТЕННІ: Граєвський Петро (?-ран.1775), Духна Конон (1760-1781-?)

Додаток В
Основні козацько-старшинські родини Гетьманщини

№ п/п		К-ть представників серед старшини
-------	--	--------------------------------------

	Родини	
1.	Забіли	19
2.	Борсуки	17
3.	Зеленські	17
4.	Сулими	15
5.	Донці	14
6.	Дорошенки	14
7.	Солонини	14
8.	Зарудні	13
9.	Максимовичі	13
10.	Бути	12
11.	Жили	12
12.	Ілляшенки	11
13.	Кулябки	11
14.	Романовичі	11
15.	Білецькі-Носенки	10
16.	Жуковські	10
17.	Жураковські	10
18.	Кандиби	10
19.	Левицькі	10
20.	Лисенки	10
21.	Мандрики	10
22.	Рубці	10
23.	Савичі	10
24.	Сахновські	10
25.	Тарновські	10
26.	Гамалії	9
27.	Гладкі	9
28.	Красовські	9
29.	Мокрієвичі	9
30.	Ограновичі	9
31.	Петровські	9
32.	Пилипенки	9
33.	Стороженки	9
34.	Тарасевичі	9
35.	Уманці	9
36.	Шаули	9
37.	Шуми	9
38.	Войцеховичі	9
39.	Базилевські	8
40.	Бутовичі	8
41.	Дубовики	8

42.	Ковалевські	8
43.	Лизогуби	8
44.	Малявки	8
45.	Павловські	8
46.	Родзянки	8
47.	Романовські	8
48.	Рубани	8
49.	Самойловичі	8
50.	Булюбаші	7
51.	Вербицькі	7
52.	Дарагани	7
53.	Каневські-Оболонські	7
54.	Костенецькі	7
55.	Романески	7
56.	Савицькі	7
57.	Товсто ліси	7
58.	Троїцькі	7
59.	Черняки	7
60.	Афендики	6
61.	Базидевичі	6
62.	Безпалі	6
63.	Бутенки	6
64.	Величковські	6
65.	Воронченки	6
66.	Гаркуші	6
67.	Гулаки	6
68.	Жученки	6
69.	Завадські	6
70.	Золотаренки	6
71.	Кожуховські	6
72.	Коряцькі	6
73.	Левченки	6
74.	Марковичі	6
75.	Марченки	6
76.	Москаленки	6
77.	Немировичі-Данченки	6
78.	Нестеренки	6
79.	Прийми	6
80.	Савенки	6
81.	Ситенські	6
82.	Третяки	6
83.	Тризни	6
84.	Трушенки	6

85.	Якубовичі	6
86.	Милорадовичі	6
87.	Раковині	6
88.	Холодовичі	6
89.	Чуйкевичі	6
90.	Юркевичі	6

Додаток Д
Родоводи української козацької старшини
Додаток Д.1

Джеджалії (Жежеліовські, Жежелі)

Основоположниками роду були Кирило і Марія. Між Кирилом і Філоном у родовому поминальнику 21 чоловіче і 10 жіночих імен. Визначити скільки це колін без додаткових матеріалів важко.

I

1. Філон Джеджалій (?-1589-1662-?) - походив з шляхетської родини. Сотник Переяславського полку (?-1648). Активний учасник повстання у Кам'яному Затоні. Полковник кропивненський (1648-?), був послом до Валахії. Осавул генеральний, наказний гетьман під час Берестецької битви 1651 р.

Старовинних козаків Лівобережних очолював полковник Філон Джеджалій. Він влітку 1654 р. заявив Б.Хмельницькому: «Ти, гетьмане, не довго нап'єшся води Дніпрової». Це засвідчує протиріччя між козацтвом старожитнім і гетьманом.

Брав участь в поході прибічників Виговського проти повсталі Полтави. Змовився з полтавським полковником Мартином Пушкарем знищити Івана

Виговського. У наслідок невдалої змови проти гетьмана Виговський залишився живим, а полковник Пушкар зарубав Джалалію. У наслідок цих подій Кропивненський полк було знищено.

Під час Рум'янцевської ревізії як докази права на володіння маєтностями подавались різноманітні документи. Нашу увагу привернули два з них, що дозволяють додати деякі штрихи до біографії та родоводу одного із героїв національно-визвольної війни українського народу середини XVII століття кропивнянського полковника Філона Джеджалії. Одним із старовинних козаків у Кропивні був Шимко Радкевич (у реєстрі 1649 р. записаний десятим, а одинадцятим і дванадцятим його сини Ярема і Васько).

26 жовтня 1656 р. у Крапивні козак Ярема Шимковський продав осажений ще його батьком Шимком Радковичем «хутор свой отчизный названный Шимковский с грунтом стоячий на речце Ирклею в Чернобаевце в котором хуторе хат две, старой сад», половину ставу, три луки сіножатну ниву за рікою Ірклієм за сто золотих «уродженому пану» (тобто, шляхтичу) Філону Джеджалії. Цікаво, що у документі він не названий полковником. Підписались же під цією купчею «люди цнотливі» Лесько Михайленко, Влас Гордієнко, Гаврило Лисовченко, Мойсей Чопурний. Лесько Михайленко і Гаврило Лисовченко ще 1649 р. фіксуються у полковому товаристві, відомий і старовинний козацький рід Чепурних (його представник Зінець наводиться у реєстрі п'ятим).

4 липня 1662 р. до переяславських гродських книг було занесено наступний тестамент «славетного» шляхтича і козака полку Переяславського Івана Григоровича Бурмаки з його дружиною Євдокією Філонівною Джеджалією, «обивателів Переяславських». Складений був заповіт 16 квітня 1662 року. Маємо виписку щодо передачі після їх смерті Межигірському монастирю «дворы наш власный в Переяславлю в пригородке межы суседы Филипом Крамарем з одной а з другое стороны Левком Гончарем за который двор далисмо триста золотых, пол млина на средней гребли, который млин держило посполу з паном отцем моим, до того ж монастыря Межигірского мою половину записываю, а до того ещё футор наш в селе Комаровце, сеножать нив десят и лес и за тое теж далисмо триста золотых, кони, бидла рогатое, овечки и що колвек на тот час из рухомых яко и лежачих речей может быть як то готовых грощей сребра з шат так синих сено и белого платя и оружия всею моего все тое монастырю Межигірскому легуем и записуем». При цьому підкреслювалось, що все це «не отчизна але з нашею власною праці набыток». Своїми підписами тестамент скріпили генеральний суддя (?-1662. 04.-1663.02.-?) Д'яченко Іван, городовий отаман Ісак Бовтко, Федір Стріла, писар судейський Богдан Тимошевич, козаки переяславські Федір Гришкевич, Микита Карпаченко, Федір Федоренко.

Федір Стріла у реєстрі 1649 р. знаходиться у переяславській сотні Федора Чикмена. Те, що у переліку він стоїть вище писаря судового є свідченням того, що попередньо він займав значний старшинський уряд. Можливо, що був сотником після Чикмена. Пізніше на Правобережжі серед охочих полковників був Пилип Стріла.

В поминальнику роду Джеджаліїв Філону передують двадцять два чоловічих імені. Це три коліна. Отже, його рід щонайменше 100 років був у православ'ї, що

протиричить точці зору, що Джеджалій був татариним.

Наведені вище документи твердять про його шляхетське походження. Філон прожив, очевидно, досить довго, позаяк більшість його дітей померли раніше нього. А донька Євдокія у 1662 р., коли писала свій заповіт, мабуть була вже в літах. Якщо, навіть, допустити, що їй у той час було близько шестидесяти років, то Філон мав народитися десь у 80-х роках XVIII ст. і Визвольну війну зустрів щонайменше шістдесятилітнім.

II

2. Іван Філонович Джеджалій (?-1640-1692-?) - сотник наказний піщанський (?-1692-?) 1

- Євдокія Філонівна (?-1605-1662-?) 1

Ч.: (1662) Іван Григорович Бурмака, славетний пан.

- N Філонівна 1

Ч.: Іван Миревич, батько Івана Івановича Миревича, полковника переяславського (1691-1706).

III

3. Яків Іванович.....2

IV

4. Федір Якович (?-1700-1750) - священник Троїцької піщанської церкви 3

V

5. Федір Федорович (бл.1720-1795) - навчався у КМА, потім в переяславському колегіумі, священник Троїцької піщанської церкви 4

6. Іван – намісник піщанський (1766).....?

VI

7. Василь Федорович (бл.1750-1828) - священник Троїцької піщанської церкви (?-1801-1811) 5

8. Петро Федорович – навчався у школі риторики Переяславського колегіуму (1768), бургомістр переяславський (1782-1784-?).....5

Д.: NNN, донька значкового товариша.

9. Єгор Федорович.. 5

10. Іван Федорович – навчався в школі піітики Переяславського колегіуму (1768)

.....5

- N Іванівна.....?

Ч.: Яким Мельнецький, писар сотенний піщанський.

Додаток Д.2
ГЛАДКІ

Придомок відомого роду Дашкевичів.

I

1. Остап

2. Іван - належав до старовинних козаків переяславських і після повстань 30-х рр. став отаманом городовим у Переяславі (1638), коли розпочалась Визвольна війна підтримав Хмельницького і Лободу. Полковник охтирський (1658). Мабуть, до його гілки роду належав поминальник пана Гладкого, який знаходиться у синодику Межигірського монастиря серед переяславчан: Василь, Мартин, Гафія, Федір, Ганна, Марія, Марія, Михайло, Іван, Яків.

3. Матвій (?-1610-1652) – полковник миргородський (?-1649.04.-1650.12.-?), (?-1651.09.-1652.05.). 15 грудня 1650 р. сповіщав білгородського воєводу Б.Репніна про відсутність у нього повноважень від гетьмана розбирати прикордонні справи. Найбільш впливовий полководець після гетьмана під час Берестейської битви. Розстріляний за наказом Богдана Хмельницького і похований 7 травня 1652 р..

4. Іван – у полковому товаристві Миргородського полку (1649)

5. Федір – у полковому товаристві Канівського полку (1649)

6. Федір - у сотні Терехтемировській Канівського полку (1649)

7. Лесько Гладченко - козак сотні Межиріцькій Канівського полку (1649)

8. Іван - козак сотні Стояцькій Канівського полку (1649)

9. Ясько Гладкий - козак сотні Михайлівській Канівського полку (1649).

10. Пилип Гладченко - козак сотні Михайлівській Канівського полку (1649).

II

11. Гнат (?-1650-ран.1676) - військовий товариш і обиватель канівський отримав універсал гетьмана Івана Брюховецького від 8 січня 1668 р. на побудовані ним самим млини на р.Циблі в Липлявах і Келеберді. У 1673-1675 рр. сотник леплявський.....?

Д.: Пелагея Іванівна Лизогуб (?-1655-1698-?), у 1691 р. Мазепа на прохання чернігівського полковника Якова Лизогуба ствердив універсалом право володіння млином на р.Циблі вдові і дітям сотника Гната Гладкого (кривного Якова Лизогуба).

12. Андрій Гладченко – у полковому товаристві Миргородського полку (1649).

13. Гаврило Гладченко – сотник миргородський (1649).

14. Федір Гладченко – козак сотні Миргородської (1649)

15. Семен Остапович – козак миргородський (1649), у 1657-1659 рр. - переяславський полковий осавул. У цій якості він очолював посольства до царя. 13 травня 1662 р. згаданий як полковник переяславський у наказного гетьмана Сомка. Пізніше займав уряд генерального судді. Після обрання Гладкого суддею генеральним, полковником переяславським Сомко поставив «брата свого» Опанаса Щуровського.....1

16. Григорій Матвійович – козак Лохвицької сотні (1649), полковник наказний (1662), сотник (?-1666-?), полковник миргородський (?-1669.04.-1670). За царською грамотою володів селами Попівкою Миргородської і Перевіз Шишацької сотень....3
Д.: NNN, овдовіла.

- N Матвіївна.....3
 Ч.: Андрій Пирський. У 1650 р. отримав соболя в Лубнах від В.Унковського. У реєстрі 1649 р. в Лубнах зафіксований як Андрій отаман. Сотник лубенський (?-1659 -?), полковник лубенський (1662).
- N Матвіївна.....3
 Ч.: Опанас NN, козак сотні Миргородської Гаврила Гладченка (1649).
- III
17. Василь Гнатович - у 1676 р. отримав універсал наказного полковника переяславського Івана Берла на володіння в сотнях Бубнівській і Леплявській як “власному посессору и наследнику добр дедовских”. Ці володіння документ називає також Лизогубівськими. У 1713, 1715, 1718, 1729 рр. підтвердження на ці ж володіння від різних урядовців отримав Василь Гнатович Гладкий, якого в 1713 р. бачимо товаришем Чернігівського полку, а в 1729 р. - священником Пречистенським седнівським. Усі предківські володіння в сотні в 1753 р. були продані його синами священиками Прокопом і Гнатом Гладкими бунчуковому товаришу Якову Івановичу Лизогубу за тисячу рублів.....11
18. Андрій Гнатович - значковий товариш Чернігівського полку.....11
19. Максим Григорович – кошовий отаман на Січі. Отримав прозвіще Рак і його нащадки Раковичі проживали на Хорольщині (частина Хорольської, Уцтавицької і Богацької сотен Миргородського полку, а також Лубенського полку частина Горошинської, 2-ї Пирятинської, Яблунівської, Лукомської) Полтавської губернії.16
20. Леонтій Григорович.....16
 Д.: Марія Григорівна N, овдовіла.
21. Ярема – запорозький полковник. У 1691-1693 рр. очолював полк на службі королю.....?
- IV
- Марія N - онука Гладкого. В 1699 р. у неї козак с.Дем'янець І полкової сотні Лукаш Васильович купив дідівський ставок Гладківський.....?
 Ч.: Гнат Шульга, полковник комонний
22. Петро Леонтійович – козак Миргородської сотні с.Попівка. Мабуть, він пішов у монастир і став ієромонахом Паісієм і записав поминальник роду Гладких: Матвій, Уляна, Ганна, Уляна, немовля Гафія, немовля Ірина, Лука, немовля Борис, Марія, Григорій, Іван, Євдокія, немовля Стефан, немовля Іван, Федір, немовля Андрій, немовля Марія, Олена, Настасія, Настасія, Власій, Христина, немовля Стефан, немовля Павло, немовля Яків, Леонтій, Дем'ян, Тетяна, Євгенія, Євфимія, Степан, Пантелеймон, Яків, Ганна, Олена, схимонах Іван, схимонах Інокентій, ієрей Михайло, Омелян, Яків, Йосип, Дмитро, Варвара, Меланія, Гаврило, Ганна, немовля Гафія, немовля Іван, Григорій, немовля Трохим, Семен, Тиміш, Микита, Олена, немовля Демид, Марія, Олена, Кіндрат, Марія, Леонтій, Іван, Петро, Матвій, Костянтин, немовля Яків, Іван.....20
23. Федір Леонтійович – козак.....20
24. Григорій Леонтійович.....20
- V
25. Яків Петрович.....22
26. Олександр Петрович.....22

27. Михайло Петрович.....	22
28. Леонтій Григорович.....	24
Д.: Марія Григорівна Н.	

Від гетьмана Гладкого вели свій родовід і дворяни Гладкі, одна представниця гілки яких Настасія Антонівна Гладка (бл. 1843–?), донька поміщика Таврійської губернії, була одрвжена з Аполоном Павловичем Значко–Яворським.

Додаток Д.3
Пушкарі

I

1. Іван

II

2. Мартин Іванович (?–1610-1658.06.–07.) - полковник полтавський (1649 –1658).
Його свояк Антін Зотенко, син Яна Зота і Вовди.....1

III

3. Стефан – у полковому товаристві полтавському (?–1649–?).....?

4. Кирик Мартинович (? щонайпізніше 1624–1676.12.–?) – у полковому товаристві
полтавському (?–1649–?), полковник полтавський (1658.10.–1658.11.; 1659.04.–1659.
07.), отаман городовий полтавський (1676.11.–1676.12.), знатний товариш
Полтавського полку (1675.12.) 2

Д.: (1673) Явдоха (чи не Григорівна Витязенко?).

5. Марко Мартинович Коломак (?–1676–?) – козак Полтавського полку, їздив до
Москви (1658.03.–1658.04.) як посланець від батька. Полковник полтавський (
початок 1659) 2

6. Іван Мартинович Коломак (?–1659–1723–ран.1732) – отаман івашківський (?
–1688–?), у 1699 р. жив у Полтаві. Значний військовий товариш (1702), отаман
городовий полтавський. Мав хутір поблизу с.Івашок 2–ї полкової сотні.....2

Д.: (1702) N Романівна Чорна, донька осавула полтавської полкової артилерії.

IV

7. Гаврило.....?

8. Павло (?–1647-1667.10.–?) – згаданий на уряді полтавському (1667).

V

9. Петро (?–1718–1721) - козак кінний у м.Полтаві.....?

Д.: Петриха Пушкарка, вдова у м.Полтаві (?–1721–?).

10. Грицько Пушкар (?–1732–1744–?) - правнук Мартина Пушкаря, козак с.Івашки
2–ї полкової сотні (1732), під с.Федорками мав млина (1722) .....?

11. Федір Гавриленко – козак 2–ї полкової сотні (1744).....7

12. Яків – козак полтавський (1732).....?

13. Василь – козак полтавський (1732).....?

14. Яків (2–й) – козак полтавський (1732) .....?

Додаток Д.4
Шкурати (Шкурати-Капусти)

I

У Межигірському монастирі поминався рід Федора Шкурата з Пирятина: Максим, Василь, Іван, Меланія.

1. Іван Мельник – млинар густинський (1643). 29 жовтня 1643 р. отримав від князя Ярема Вишневецький дозвіл на побудову млина на р. Удай в два кола мучних і одне ступне на великій греблі. Полковник прилуцький. Сотник прилуцький (1649). Полковник прилуцький (1651), загинув під Берестечком.

Гадаємо, що полковник прилуцький (1648.06.) Іван Мельниченко і Іван Шкурат – це одна і та ж особа, позаяк Шкурат був мельником густинським (1643).

II

2. Тиміш Іванович Носач (Шкарлат, Шкурат) (?-1619-1671.09.-?) – про шляхетське походження засвідчує його герб (1659) на розписці про отримання коштів у Варшаві для Війська Запорозького. Прізвище Шкарлат встановив Ю.А.Мицик, дослідження називають інше прізвище Шкурат і дають матеріали до родоводу Шкуратенків. Він син прилуцького сотника (за реєстром 1649 р. – Шкуратевич), а потім полковника Івана Шкурата (?-1600-1651), який загинув під Берестечком в 1651 році. Дотичним підтвердженням цього є наявність в сотні Івана Шкурата Тимошівого (тобто полковника Носача) зятя, мабуть Остапа в 1664 р. розстріляного гетьманом Тетерею разом з І.Виговським.

Притримуємося думки, що він – шляхтич, який знаходився у міщанському середовищі. Хоча Ю.А.Мицик має інший погляд: “Листування з приводу боргів із львівським магістратом наводить на думку про якісь купецькі розрахунки, що дає підстави для припущення про міщанське походження Т.Носача (Шкарлата).

Спочатку Тиміш Носач очолив Остерський полк в 1648-1649 рр. Змінив старого батька на полковництві прилуцькому після того як Остерський полк був влитий до Переяславського. У 1650 р. брав участь на чолі полку в молдавському поході. Генеральний обозний при Богдані Хмельницькому, Івані Виговському, Юрію Хмельницькому і Павлу Тетері. У 1652 р. купив у пана Яроша Черепинського в

Корсунському полку хутір в с.Припоні за 300 золотих.

Задля зміцнення керівництва прикордонного Брацлавського полку посланий Б. Хмельницьким полковником у Брацлав. Він зміг протягом 1652-1654 рр. згрунтувати полк і висунути на керівні посади майбутніх визначних полководців Зеленського, Лисицю та інших. Керував полком у Жванецькій битві, у боях на Брацлавщині на весні 1654 р.

Повернувся на посаду генерального обозного і брав участь в облозі Львова.

Разом з Виговським очолював похід на Полтаву проти Пушкаря. Очолював оборону проти контратак пушкарівців. Був парламентарем, затриманим як закладником пушкарівцями. У 1659 р. очолював козацьку делегацію на сейм.

Під час скинення з гетьманства Виговського перейшов на бік прибічників Юрася Хмельницького. Гетьман Тетеря призначав його наказним гетьманом.

У 1665 р. захоплений в полон в Корсуні був на московському засланні.

Звільнений на прохання П.Дорошенка 22 вересня 1668 р. і повернувся на Україну.

Дорошенко надав гетьманський універсал. 19 вересня 1671 р. продав батьківський млин на р. Удаї прилуцькому полковнику Семену Третяку. 2

3. Іван Шкуратенко – військовий товариш (1688).....?

Д.: Настасія NN (?-1715-?). У 1715 р. вона віддала на Густинський монастир свій сад в с.Боршній.

III

- N Тимофіївна 2

Ч.: Остапка NN (?-1664), розстріляний разом з Іваном Виговським.

Федір Іванович (?-1715-?).....3

Д.: Ганна NN (?-1727-?), жителька прилуцька. У 1727 р. вела суперечку за млин на р. Удаї з дружиною колишнього прохорівського сотника Ганною Борсуковою – двоюрідна сестра чернігівського полкового писаря Холодовича Самійла, мала спадковий хутір Роменський у Новгородській сотні.

Гафія Іванівна (?-1727-?).....3

Ч.: Михайло Трифановський (?-ран 1727), протопоп прилуцький.

IV

Йосип Капустенко-Шкурат (1729-1788-?) – “з древне предков Шкуратов”, службу розпочав у 1752 р. козаком, абшитований значковим товаришем. Мав 9 підданих на хуторі Пустирці (1782), в 1787 р. – 28 підданих у 1 хуторі.....?

Д.: Настасія Іванівна Древаця, донька сотенного отамана.

V

6. Карпо (1767-?) – абшитований сотенний хорунжий (1788), мав 2 підданих в 1 “деревне”.....?

Д.: Пелагея NN, донька міщанина.

7. Кузьма Осипович Капустянський (бл.1756-?) – службу розпочав з 1769 р. при сотенному правлінні, в полковій канцелярії (з 1772), полковий канцелярист (з 1776)

.....5

Додаток Д.5
Якубовичі

I

Федір (?-1610-1650-?) – сотник Чигиринського полку (?-1638-?), полковник чигиринський (1650)

II

2. Дем'ян Федорович (?-1670- 9 травня 1724) – “господар” замку гадяцького (?-1703-?), сотник журавський (1711-1712). В 1712 р. отримав села Мокіївку і Кулешівку. Бунчуковий товариш. 65 козацьких дворів с.Антонівки перетворив у своїх підданих.....1

Д.: Параска Марківна Маркович.

III

3. Яків Дем'янович (?-жовтень 1758) – його служби перераховані в універсалі Розумовського від 2 травня 1752 р.: “Объявляем... асаул в. генер. г. Як-ч подал нам доношение, представляя о службах своих, которие де он первее, в ранг бунч. товарищей обретаясь, по указу... ..Петра Первого императора... ..с протчиими бунч. тов-ми, в низовом корпусе, тако ж и в Полском, Крымском, Днестровском и Хотинском походах, а потом пожалован будучи в чин асаулства генер., внутрь государства по разным комиссиям... А за оние никакого себе не имеет награждзния, и просил о награждении... ..деревнями из свободных войсковых дворов, нашего разсмотрения. И мв, гетман, призирая на его, ас. ген. г. Я-ча верно отправление служби, по данной нам от ея и. величества власти, определяем ему ис чего б он и наперед к отправлению, по своему характеру, верних служб к снабдению бил в состоянии, в вечное владение... ..село Алексинце... село Яцини... и село Скибинце, в коих по ревизии 1751 г. посполитих свободних дворов и з бездворными хатами 44 показано, со всеми принадлежащими к оним селам грунтами и угодиями”.....2

Д.: NN Дуніна, донька бригадира.

IV

Олександр Якович (1739-?) - паж, ротмістр (1757), генерал-майор (1784).....3

Д.: Марія Михайлівна Іваненко, донька бунчукового товариша.

5. Андрій Якович (1744-?) – хрещеною матір'ю була імператриця Лизавета. Службу розпочав з 1761 р. в лейб-гвардії Ізмайловського полку, капрал. З 1774 р. бунчуковий товариш, земський суддя прилуцький (з 1776).....3
Д.: 1) (1774) Настасія Павлівна Миклашевська, донька бунчукового товариша.
2) Марія Петрівна Копилова.
6. Дем'ян Якович – службу розпочав з 1761 р. в лейб-гвардії Ізмайловського полку, прапорщик, полковий хорунжий (з 1777), абшитований бунчуковим товаришем (1781).....3
Д.: 1) (1779) Меланія Петрівна Івкова, донька капітана, потім підполковника.
2) (1782) Тетяна Кисіль, донька полкового обозного.
7. Олександр Якович – службу розпочав з 1761 р. каптенармусом лейб-гвардії Ізмайловського полку. Пішов у відставку 22 жовтня 1768 р. армійським підпоручиком.....3
Д.: Ірина Гамалія.
8. Григорій Якович (1749-?) – службу розпочав в Сумському легкокінному полку з 1766 р., поручик (з 1772.30.07.).....3
Д.: Параска Василівна Добронизька, донька бунчукового товариша.
- Уляна Яківна – народила трьох синів і двох доньок.....3
Ч.: (1770) Яким Борсук, ротмістр у відставці.
- Ганна Яківна – уступила своєму чоловіку 5 підданих в с. Рашки Прилуцького повіту.....3
Ч.: Василь Терлецький, гусарський капітан. “Польской нации по деду и отцу. Из военных. Дед мой был тамо в Полше ротмистром”.
- Катерина Яківна.....3
Ч.: (з 1761) Ілля Якович Лизогуб.
- Марія Яківна (1730-ран.1790).....3
Ч.: Федір Федорович Савич, бунчуковий товариш.
- У
9. Іван Андрійович.....5
10. Михайло Андрійович.....5
11. Дем'ян Андрійович.....5
12. Олександр Андрійович.....5
- Настасія Андріївна.....5
- N Андріївна.....5
- Олена Андріївна.....5
- Варвара Андріївна.....5

Додаток Д.6
Горбаненки

I	
1. Яків	
II	
2. Петраш Яковенко – сотник полтавський (1649).....	1
III	
3. Дмитро Петрашенко-Яковенко - покозачений шляхтич, козак I полкової сотні (1649), сотник II полкової сотні, осавул полковий полтавський (1661). на уряді полтавському (1665). Отаман городовий полтавський (1673).....	2
4. Степан Петрашенко – козак сотні Петраша Яковенка. Осавул полковий полтавський (1668), (1672-1673). Сотник II полкової сотні (1677).....	2
Д.: N Пантелеймонівна N, донька священика.	
5. Олексій Петрашенко – козак I полтавської сотні (1649).....	2
IV	
6. Нестор Дмитрович	3
7. Дорош Дмитрович – хорунжий полковий полтавський (1672), осавул полковий полтавський (1700), обозний полковий полтавський (?-1702-1709).....	3
8. Фесько Дмитрович	3
9. Василь Дмитрович	3
10. Петро Степанович – зацний козак (1678), сотник полковий полтавський (?-1683-1690-?).....	4
- N Степанівна	4
Ч.: Іван Насвіт, осавул полковий полтавський.	
11. Іван – козак стасівський (1693).....	?
V	
12. Юрій Дорошевич	7
13. Радко Васильович Оробченко – житель с.Рибці (1700).....	9
14. Кирик Васильович Оробченко – житель с.Рибці (1700).....	9
15. Михайло Петрович – сотник II полкової сотні (1693).....	10
16. Тиміш – власник млина під Тахтауловом (1722).....	?

17. Петро – мав підданих в с.Яківці (1718).....?	?
18. Лука	?
VI	
19. Семен Лукич - козак (1780).....	18
20. Кіндрат – абшитований значковий товариш (1780).....?	?

Додаток Д.7
Кублицькі

I	
1. N	
II	
2. Костянтин N (?-1629-1690-?) – козак полтавської сотні (1649). Сотник полтавський (?-1659-1667), полковник полтавський (1667-1669-?). Суддя полковий полтавський (1674-1684). Обозний полковий (1688-1690). Отримав гетьманський універсал Самойловича на третину Соколового байраку.....	1
3. Федір N.....	1
III	
4. Василь Костянтинович (?-1650-ран.1675)	2
Д.: Марія NN (?-1675-?), проживала у с.Жуках.	
5. Максим Костянтинович	2
6. Сава Костянтинович.....	2
- N Костянтинівна.....	2

Ч.: Олехно Кованька.

IV

7. Матвій – козак (1675).....?

V

8. Федір – отаман с.Гуджоли (?-1714-1718-?), виборний козак с. Пушкарівки (1743).?

9. Савка (?-1700-1735-?) – козак с.Гуджоли.....?

10. Яків – козак с.Гуджоли (1721).....?

11. Павло – убогий козак полтавський (1732).....?

12. Семен – священик рождественський диканський (1732).....?

13. Геврасій (бл.1690-?) – ченець Нехворощанського монастиря (1732).....?

14. Іван – виборний козак с. Пушкарівки (1743).....?

VI

15. Кіндрат (1728-1768-?) – козак с.Гуджоли.....?

Д.: Ганна Мартинівна N (1733-?).

16. Василь Федорович – виборний козак с. Пушкарівки (1743).....8

17. Василь Савич (1723-1767-?) – козак с.Гуджоли.....9

Д.: Марія Михайлівна N (1728-?).

VII

18. Федір Кіндратович (1759-?) – козак с Гуджоли 15

- Настасія Кіндратівна (1764-?) – козак с Гуджоли 15

19. Григорій Васильович (1759-?) – козак с Гуджоли 16

20. Ілля Васильович (1767-?) – козак с Гуджоли 16

21. Андрій Васильович – козак с Гуджоли (1780).....16

22. Григорій Васильович – козак с Гуджоли (1780).....16

- Ганна Василівна (1760-?).....16

- Феодора Василівна (1763-?).....16

До розпису не ввійшли: Олексій Кублицький з Кальниболот. Зберігся поминальний його роду, записаний в синодик Межигірського монастиря: Олексій, Параска, Михайло, Катерина, Логвин, Катерина, Марія, Мотрона, Федір, Марія, Михайло, Михайло, Магдалена, Євстафій, Яків.

Горленки

За сімейною легендою походили з Угорщини.

I

1. Андрій – запорожець, переселились із Запоріжжя до Прилуцького полку.
2. Федір - основоположник роду.

Д.: Євфимія NN.

II

3. Лазар Федорович (?-1629-1687) – козак Прилуцької сотні Омеляна Проценка (1649). В 1654 р. приймав участь в Переяславській раді. Наказний полковник прилуцький (?-1659.09.-?). 15 грудня 1661 р. написав листа Юрію Хмельницькому, завірений особистою печаткою, з проханням обміняти полонених полковником Гоголем прилучан «в суботу за Удаєм» на полонених в Прилуках Ярему Селанка, слугу пана Рачка, Остапа Артеменка, слугу пана Данича і Семена, слугу пана Русича . Крім того, в полон прилучанам потрапив Самійло Безсмертний з Торчиці Паволоцького полку, якого Горленко обіцяв «добре вигоївся отпустимо его». 15 грудня Лазар підписається як «вельможности вашей всего добра зичливые слуги и подножки Лазар Горленко с товариством и мещане прилуцки», а через два дні виступає вже як полковник і підписується «вельможности вашей всего добра зичливые Лазар Горленко, полковник, с товариством и мещане прилуцкими». Це дає змогу стверджувати про те, що Лазар Горленко був обраний полковником 16 грудня 1661 р. 17 грудня 1661 р. писав Юрасю: «готовихмо и из иншими сотниками из нисших поклон наш звычайный отдати. Тылко бы было поволно изіхатися, бо все посполство вонпит, же орда неподалеца вся стоит. И тут, при боку вашом иншая ест и для того ништо не смие. Тепер нам рач велможность ваша все пробичити, же не йдемо до вас из звычайним поклоном нашим, бо згола месниемо гдыб бы и хотили, згола попольство на нас и так нарекае». В той самий день направив паралельного листа «брату и приятелю» генеральному писареві Василю Глосинському, в якому клопотав поради як йому вчинити. Щоб не принизити гідності гетьмана. Бо він хоче запросити до Прилук і гетьмана, і військову канцелярію, але татари поля, гумна, винниці, солодовні і броварні всі понищили, «а села и фольварки огнем пошли и церкви Божие. Хиба б на печи казав у хати казану мазати да пиво наварити, толко незнаю з чого, бо солоду не маем, а меду ни кади, а горилку и мы дорого куповали, если б була». Мав довірою гетьмана Брюховецького, який давав йому різні доручення. В 1665 р. разом з гетьманом знаходився в Москві, де отримав від царя «дворянство» та с.Ольшане. 18 лютого 1668 р. надав універсал на млин Штихилясівський у Сваричівці мельнику Філону Штихелясу, який відкупив половину свого померлого старшого брата Кузьми у крупечпольського мельника Опанаса. Активний учасник переяславської ради 1674 р. В 1684 р. полковий прилуцький суд розглядав словесну тяжбу Лазаря Горленка з козаком Петром Вальком за захоплення частини його полковничого ґрунта. Разом з полком приймав участь в кримському поході. Звістка про арешт гетьмана Самойловича викликала хвилювання в полках. Прилуцький полк теж «взбунтувався», в цьому бунті і загинув Горленко: його живого полчани кинули в полум'я. Його поховали тут же: між Кодаком і Самарою, «где и могилу знатную высыпано над ним, в которой лет десять лежал; а когда Господь Бог напвил сердце его мил. п. Дмитрию Горленку, за

ведомостью гетманскою, будучи с полком своим на том же местцу, откопал тело милого п. родича своего и почесне допровадил до монастыря Густыне, иде положися в склепе р. 1697, сент. 15”.

Поминальник його роду в Софійському монастирі записаний, мабуть, між 1687 і 1690 рр, і виглядає так: *Федір, Єфимія, Марія, Єфимія, Петро (№ 4), Ганна, Марія, Григорій, Стефан, Василь, Тиміш, Федір, Лука, Федір, Лазар.*

«На оттисках печатей Лазаря Горленка в осьмиугольном щите помещено символическое изображение водрвженного на полумесяце и окрвженного сиянием креста; над ним, справа и слева, две звезды и пук страусовых перьев – знак благородного достоинства. Вокруг расположены заглавные буквы имени и титула: Л.Г.П.В.Е.Ц.В.З.П., а на печати судьи: Л.Г.С.П.” 2

Д.: 1) NN (можливо Семенівна Половець, донька полковника білоцерківського. О. Оглоблин вважає Ганну Семенівну Половець-Мазепу тіткою по матері прилуцького полковника Дмитра Горленка.

2) Єфросинія NN (?-1713), в 1-му шлюбі була заміжня за NN Раковичем. 29 серпня 1687 р. їй Мазепа надав с.Ольшане.

4. Яцько - козак Прилуцької сотні Омеляна Проценка (1649) .....? III

5. Петро Лазаревич (?-1685-ран. 1687).....3
Д.: 1) NN.

2) NNN.

6. Стефан Лазаревич (?-1687).....3

7. Іван Лазаревич (?-1686-1687- ран. 1690).....3

Д.: Ганна Петрівна Кудар, донька козака Прилуцької сотні (1649), який подарував 22 липня 1686 р. зятю став з млином у с.Яблунівці, гай березовий Пташниківський, селище Сеталівське з одною хатою і грунтами, куплене 10 лютого 1678 р. у Андрія і Кирила Терещенків. Можливо, після смерті чоловіка пішла до монастиря під іменем Афанасії.

У Києво-Золотоверхому монастирі поминався рід Афанасії Гречаної (поки що немає додаткових даних щоб пояснити чому вона в синодику названа Гречаною, а не Кудар) і її сина Якіма Горленка: *черниця Афанасія, Петро (Кудар), Пелагея (дружина Кудара), Степан (№ 7), Іван (№ 6), Лазар (№2), немовля Марія, немовля Петро, немовля Стефан, Пантелеймон, немовля Ганна, немовля Федір, немовля Гафія, немовля Григорій, немовля Іван, немовля Євдокія, Саватій, Павло, немовля Олексій, немовля Семен, немовля Іван, немовля Настасія, Ганна, Єфросинія, Федір, Трохим, Семен, Василь, Іван, Роман, Конон, Давид, Ірина, Юхим, Яків, Параска, Іван, схимонах Трохим.*

8. Степан Лазаревич (від 2-го шлюбу) (?-1687-1690-?).....3
Д.: NN Гамалія (?).

9. Мануйло Лазаревич 3

10. Дмитро Лазаревич (від 2-го шлюбу) (?-1662-1731) – як свояк Мазепи після навчання у КМА «довго ... держався канцелярії», мається на увазі ГВК. Все ж якийсь уряд до 1689 р. він займав, бо бачимо його вже як значного військового товариша.

9 лютого 1688 р. Мазепа дозволив йому вживати всі доходи з власного млина в чотири кола на р. Удай на греблі Подискій.

Будучи улюбленцем Мазепа, очолив Прилуцький полк (1692-1709). В 1697 р. отримав три села: Сергіївку, Ковтунівку та Яблунівку, в 1699 р. – с. Ілошапки, в 1701 р. – с. Ярошівку, в 1703 р. – с. Мамаївку, в 1705 р. – села Калюжинці та Понори, в 1706 р. – с. Вечорки, невідомо коли – села Хаєнки та Ряски. Мав хутір під с. Рудівкою (1732). Став одним з найбагатших полковників Гетьманщини. Наказний гетьман у Литві (1705). В цьому році російські солдати напали на нього, стягли його з коня і хотіли, навіть, побити, коня ж реквізували.

У 1708 р. пішов з Мазепою до Бендер, а потім до Константинополя. У 1715 р. повернувся і утримувався до 1731 р. у Москві. 8 лютого 1731 р. отримав дозвіл покинути Москву, повернутися в Україну при умовах нікуди не виїздити звідти і не приймати ніяких урядів. Повернувся в хутір Чернявщина, де весь цей час мешкала його дружина, маючи у володінні ще декілька хуторів та млинів. У серпні 1731 р. написав заповіт і невдовзі помер. У його помяннику перед ім'ям «убиенного Лазаря» стоять імена Федора і Луки.....3

Д.: Марія Захарівна Голуб, донька військового товариша, племінниця гетьманші.

Антін Лазаревич – військовий осавул.....3
- Н Лазарівна.....3

Ч.: Григорій Н Лихопека, бургомістр прилуцький (1691, 1690-1699, 1705), війт прилуцький (1697).

- Гафія Лазарівна (?-1687-1690-?).....3

Ч.: Семен Н Ракович (?-ран.1687.09., очевидно, на Коломаці 1687), писар полковий прилуцький (1672-1685).

- Н Лазарівна.....3

Ч.: NN Лисаневич, з яким мала сина Гната, полкового писаря прилуцького (1705), протопопа прилуцького (1731).

IV

12. Василь Петрович, з прізвищем Паливода (?-1690).....5

- Н Петрівна - після смерті чоловіка пішла в монастир.....5

Ч.: NN Гаркуша.

13. Яким Іванович (?-1688-бл.1758) - у 1712 р. скаржився гетьманові Скоропадському про розподіл спадщини: «ускаржаюся на бабусю мою еи мил. панею Лазаревую в такой справе: небожчик дедусь мой, блаженной памяти Лазарь, по женитве отца моего, частю не хотячи раздражати еи, панеи бабусе, яко жоны своей второй. А отца моего мачехи, частю теж откладаючи до того часу, когда конечній и совершенній подел всем сыном своим, так за первою всею жоною, з которою и отца моего сплодил, яко теж и з сеєю второю спложенним, мел учинити, так барзо мало з чим отца моего отправил (из дому после женитьбы), же если-бы не с тестевщины, яко все Прилучане того добре бы не можно было прожити отцу моему. А понеже, яко же тая безвестно надходящая смерть тое намрение ему покойному п. дедусеви skutком исполнити не допустила, яко и то неестественне, но нужно и безвременне от безчеловечных збойцов почтрадавшему, отец мой зас покойный любо зараз скоро по смерти небожчика дедуся хотел правне упоминатися у еи панеи бабуси, а своей мачехи, о свою отчизну, якож и поехал был вже до

Батурина, до прва (т.е. в суд), однак бывший полковник Димитрий его завернул з упрошеном под такою кондицією, же сами доброволне, без правних алтеркацій, мели слушне, без жадной его кривди, поделитися отчизною. Однакож и тогдп не толко поделу не чинили, лечь еще еи милость пани бабуся разгневавшись на отца моего, и легованный вже грунтик, т.е. ставок зовемій Камишевку, на сторону продала, а отец мой последнею вже хоровал болезнью и не могл болше що чинити, бо в тоей вже болезни и временное свое скончил житіе”. Далі він скаржився, що бабуся зовсім нічого йому не дала. Але після її смерті він поділив спадок з тіткою (її донькою від 1-го шлюбу Гафією Ракович), яка стверджувала, що спадок належить її матері, позаяк Лазар під час свого 2 одрвження був “худым пахолком”.

Значний військовий товариш (1715), бунчуковий товариш. (?-1725-1729). Мав значним впливом серед козаків. Під час походу 1725 р. лише йому вдалося утихомирити «гарячі голови» під час кулачних боїв. «Кулачки были жестокие, полтавский полк з лубенским и черниговским оные отправляли, которых Яким Горленко разогнал заледво, а Андрей Горленко Петрекия канчуком утял».

Генеральний хорунжий (1729-1741.20.02.), генеральний суддя (1741.20.02.–1741.5.03.), (1745.31.05.-бл.1758). У 1735 р. ГVK розглядала скаргу студента Михайла Федорова за погрози при розгляді у ГВС його скарги на Петра Горленка за побиття. В 1746 р. побив киями жителя с. Товкачівка полкової сотні Василя Сидоренка, захопив у нього 10 пнів бджіл. В березні 1749 р. його образив бунчуковий товариш Стефан Миклашевський.

Синодик роду Якима Горленка, де згадана його перша дружина: *Яким, Марія, Иван, черниця Афанасія, Єфросинія, Стефан, Гафія, Ганна, Марія, Євдокія, Давид, Ірина, Андрій, Марія, Матвій, Марія, Козьма, Ірина, Ганна, Данило, Яків, Марія, Леонтій, Пелагея, Мануйло, Мануйло, Гафія, Семион.*

В Золотоніському монастирі цей синодик виглядає так і записаний другою дружиною Горленка: *Яким, Иван, Стефан, черниця Афанасія, Давид, Ірина, Петро, Пелагея, Єфросинія, Степанида, Ганна, Гафія, незаміжні Марія і Ганна, Марія, Петро, Марія, Иван, Иван, Иван, Настасія, Зіновій. 7*

Д.: 1) Марія Іванівна Каневська-Оболонського (?-1676-1709-?).

2) Мавра Давидівна Карпич (?-1710-1762-?), донька козака Прилуцького полку. У 1762 р. на її дім напав і учинив кривди титулярний радник Андрій Гуленко.

14. Пахом Дмитрович (?-3 травня 1736) - навчався у КМА, ієромонах Києво-Печерської лаври (1709-1736).....10

15. Андрій Дмитрович (?-1756) - навчався у КМА. В 1707 р. Мазепа надав населену маєтність с. Велику Дівицю. Бунчуковий товариш (1708), пішов з Мазепою, але повернувся весною 1709 і до 1715 р. утримувався у Москві. Універсалом від 29 травня 1709 р. йому повернули села Дубовий Гай, Сергіївку, Білошапки, Яблоновиці і ті хуторі, які влаштував його батько на «куплених грунтах». Значний військовий товариш (1711). В 1713 р. всі маєтності у нього забрані Гамаліївському монастирю, а с. Ольшане перейшло до Шереметьєва. В 1723 р. за ним значиться с. Ковалі Миргородського полку з хутором. В 1727 р. гетьман Апостол наділив його новими маєтностями. В походи з собою возив «книжку писаную летописную», яку читали, як полчани, так і старшина інших полків. Перед смертю хворів.....10

- Д.: (з 1700.8.09.) Марія Данилівна Апостол (?-1754), донька полковника миргородського, потім гетьмана.
- Гафія Дмитрівна.....10
- Ч.: Григорій Артамонович Бутович (?-1740) бунчуковий товариш.
- Феодосія Дмитрівна.....10
- Ч.: Григорій Корнійович Огранович, бунчуковий товариш.
- Настасія Дмитрівна - черниця Ладинського монастиря.....10
- V
16. Петро Якимович (1709-1788-?) (від 1-го шлюбу) – бунчуковий товариш (з 1743. 27.01.). У 1755 р. вів суперечку за ґрунти із полковим осавулом київським Йосипом Закревський. У грудні 1756 р. отримав дозвіл виїхати в Петербург для влаштування синів у кадетський корпус. В цей час клопотав дозволу на тимчасове звільнення з складу Генерального суду у зв'язку з хворобою матері та дружини. Малоросійський полковник (1776). Полковник у відставці (1788). Мав 793 підданих в 7 селах і 5 хуторах. Двоюрідний брат переяславського полкового писаря Якіма Каневського.
.....13
- Д.: Марія Іванівна Тимошенко (?-ран.1767), донька значкового товариша.
17. Степан Якимович – бунчуковий товариш (1725-1729-?), прем'єр-майор (1784)..13
- Настасія Якимівна 13
- Ч.: Іван Григорович Шишкевич, сотник новомлинський.
- Єфросинія Якимівна.....
- 13
- Ч.: 1) Федір Андрійович Кандиба, син генерального судді.
2) Антон Гаврилович Милорадович, бунчуковий товариш.
- Зіновія Якимівна.....13
- Ч.: 1) (з 1731) Семен Андрійович Маркович, сотник роменський.
2) Іван Іванович Чарниш, бунчуковий товариш.
- Олена Якимівна 13
- Ч.: NN Сангурський, бунчуковий товариш.
18. Яким Андрійович (в чернецтві Юсаф) (1705.8.09.-1754.10.12., м.Гайворон) – навчався в КМА. Настоятель Мгарського лубенського монастиря, єпископ білогородський і обоянський. В 1911 р. відбувалася його кононізація.....15
19. Андрій Андрійович (1709, м.Москва –1780) – навчався в КМА, військовий канцелярист ГВК, бунчуковий товариш (1743), полковник полтавський (1743-1774). 7 листопада 1743 р. отримав царську грамоту на містечко Іваницю. Протягом 1748 р . відбувалося взаємне захоплення худоби з писарем ГВС Іваном Піковцем. У 1749 р. військовий канцелярист Андрій Мينيцький побив його підданих. У 1751-1755 р. вів спори за ґрунти і підданих в містечку Іваниці з місцевим сотником Федором Свірським. У 1754 р. розглядалася справа про належність йому описних ґрунтів біля м.Іваниці. У лютому 1755 р. на нього скаржився полтавський козак Григорій М'ягкохлібенко про заволодіння ґрунтом. В 1758 р. судився з братом бунчуковим товаришем Григорієм та вдовою брата поручика Павла за розподіл батьківської спадщини.....15
- Д.: Настасія Семенівна Лизогуб (?-1758.02.), донька бунчукового товариша.

20. Михайло Андрійович (в чернецтві Митрофан) – навчався КМА. Архимандрит Київського Братського монастиря. 15
21. Григорій Андрійович (1722-1788-?) – бунчуковий товариш (з 1750.26.01.), підкоморій іваницький (з 1764). Надвірний радник (1788).....15
Д.: (1752) Євдокія Семенівна Зарудна (?-1773-ран.1788).
22. Павло Андрійович (?-ран.1758) – поручик лейб-гвардії (1744). Поручик київського гарнізону.....15
Д.: NN Солонина (?-1758-?), донька полковника.
- Уляна Андріївна – у 1757 р. тяжко хворіла.....15
Ч.: Андрій Федорович Маркович, підкоморій Прилуцького повіту.
- Марфа Андріївна.....15
Ч.: Степан Григорович Стороженко, сотник яблунівський.
- Параска Андріївна.....15
Ч.: Іван Григорович Квітка (?-1751), полковник ізюмський.
- VI
23. Іван Петрович (1735-1794) – військовий канцелярист (1754). У 1754 р. його образив військовий канцелярист Єфрем Мироновський. Військовий товариш (1772-1784), бунчуковий товариш (1788). Мав 409 підданих в 1 селі. 16
Д.: (після 1788) Пелагея Григорівна Іваненко.
24. Семен Петрович (1744-1788-ран.1819) – службу розпочав при імператорському дворі. Прем'єр-майор (з 1782).....16
Д.: (1787) княжна Ганна Євдокимівна Кільдишева, донька генерал-майора.
25. Дамаскін Петрович (1755-1788-?) – секунд-майор у відставці (1788). Підданих не мав.....16
26. Андрій Петрович – поручик.....16
27. Тиміш Петрович – поручик.....16
28. Іван Андрійович (1742-1788-?) – прем'єр-майор (1779). Мав 2149 підданих в 1 місті, 1 містечку і 6 хуторах.....19
Д.: Марія Андріївна Мينيцька, донька військового канцеляриста.
29. Семен Андрійович (1752-1788-?) – капітан (1780). Мав 1306 підданих (1788)...19
Д.: (1784) Ганна Петрівна Галецька.
- Марія Андріївна (?-1772) 19
Ч.: (з 1768) Андрій Степанович Милорадович, генерал-поручик.
- Уляна Андріївна.....19
Ч.: граф Борис Петрович Дев'єр, прем'єр-майор.
30. Петро Григорович – службу розпочав в 1767 р. в Ямбурському карабінерному полку.....21
Д.: Євдокія Василівна Болдирева, донька обер-провіантмейстера.
31. Іван Григорович – титулярний радник.....21
32. Андрій Григорович (1761-?) – поручик артилерії.....21
- Софія Григорівна (1749-1812).....21
Ч.: (1771) Іван Миколайович Ханенко.
- Ганна Григорівна (?-1777).....21
Ч.: (з 1775.9.02.) граф Михайло Петрович Дев'єр.
- Параска Григорівна – проживала в с.Лапинцях.....21

- Настасія Григорівна (1763-?) 21
 - Лизавета Григорівна (1778-?).....21
 - Варвара Григорівна (1780-?).....21
 33. Андрій Павлович (1753-1788-?) – службу розпочав в Псковському карабінерному полку (1767). Поручик у відставці (1788). Мав 682 підданих в 1 містечку, 2 селах і 2 хуторах.....22
 Д.: (1781) Уляна Федорівна Свірська.
 34. Василь Павлович (1756-1828) – поручик у відставці. Мав 455 душ в 3 селах і 1 хуторі.....22
 Д.: (1781) Марія Дмитрівна Кириякова, донька військового товариша.
 До розпису не ввійшли: ієромонах Дамаскін (1697-1745).

Дожаток Д. 9

Лизогуби

I

Іван Кобизевич – шляхтич, володів маєтністю у Величках.

II

Кіндрат Іванович – володів маєтностями у Величках, Пліховці Лавреновській, козак Гельмязівської сотні Переяславського полку.....1

Д.: Єфимія NN

III

3. Іван Кіндратович (Кобизенко) – реєстровий козак Роценкової сотні Канівського полку (1649 р.), сотник канівський (1658), полковник канівський (1659), полковник уманський (1659-1661), полковник канівський (1662). Разом з сотником суботівським Михайлом Капустою потрапив в полон до Сомка. Наприкінці 1662 чи на початку 1663 рр. ростріляний за наказом Юрія Хмельницького.....2

4. Яків Кіндратович (Яцько Кобизенко) (?-1629-1698.9.08) – козак Гельмязівської сотні Переяславського полку (1649), полковник канівський (1666-1669). 19 травня 1667 р. звернувся з листом до вороньківського сотника Переяславського полку «чтобы де козакам и всяких чинов людей, которые в давних лет с Киевской стороны Днепра перешли жить на Переяславскую сторону, велел бы он сотник идти по прежнему за Днепр на Киевскую сторону». Генеральний осавул у Петра Дорошенка (1669-1674), наказний гетьман від Петра Дорошенка (1670-1673). Яків Лизогуб в січні 1670 р. був наказним гетьманом (27.01.1670, Горошин) над корпусом в складі частини Лубенського полку (полковник Григорій Гамалія), кінних полків Миколи Раєвського, Івана Вербицького, Гната Шульги, частини Чернігівського (наказний полковник Іван Пригара). Кандидат Московського уряду в Задніпровські гетьмани (1673). В лютому 1674 р. здав гетьманові Самойловичу та князю Ромодановському Канів та перейшов на Лівобережжя. Мешкав в м.Конотоп (1681). В 1673 р. в м.Гельмязіві мав «пашню и скотину». В 1681 р. разом з Тимофієм Радичем купив у Андрія Бутка та Степана Зубаченка, мешканців гутянських, ліс над р.Гнилицею під Конотопом за 700 золотих. Полковник чернігівський (з 1687). Село Даничі, огородинки сіл Ріпки, Холявин, Камянка, Маслаківка, в Петрушині, частина Гукова було рангове на ранг полковника у володінні Я.Лизогуба. Володів с. Жабчичами, м. Седневом, с. Боромиками, які з свого володіння передав зятю полковому осавулу Стефану Бутовичу. Кобилянками, Старою Руднею. Чернігівський полковник Яків Лизогуб надав універсал (1680.29.11.) Андрію Дорошенко з підтвердженням на будівництво млина поблизу с.Жуковичі Киселівської сотні. с. Бегач віддав своєму онукові бунчуковому товаришу Якову Лизогубу. С.Камку, Хотуничі надав полковому судді Костянтину Стрієвському. Петрова Слобода ним віддана протопопу чернігівському Шубі, потім володів сам, а пізніше надав протопопу чернігівському Миколі Синдаровському (отримав гетьманський універсал і жаловану грамоту в 1692 р.).

Мазепа відібрав у чернігівських полковників і передав своєму пасинку Криштофу Фридрикевичу маєтності в Седневі, Смічені, Хрипковцях, Конотопі.

Після Самойловича с.Звиничево перейшло у володіння полковника Я. Лизогуба, який передав його значному козаку Довгалецькому, а по його смерті в 1688 р. любецькому сотнику Івану Мокрієвичу. Лизогуб після полкового обозного Байдака надав с.Велику Весь полковому осавулу Василю Устимовичу. Після Миколи Грембецького товаришу полковому Юрію Затиркевичу. Відібрав у козака Прищепи частину с.Гусинку, у полкового товариша Івана Улянича с.Голубичі і володів сам.

1698 р. Мазепа відібрав у Я.Лизогуба рангові Ріпки і повернув Якову і Климу Юрієвичам Бакуринським. 1687, 1689 та 1694 рр. отримував гетьманські універсали на маєтності, а в 1690 та 1695 рр. – царські грамоти. Його тестамент написаний 25 травня 1698 р. У Києво-Микольській пустелі записаний в синоду спомин його роду: *Яків, Гафія (№4), Юфим, Любов (35), Стефан, Пелагея, Іван, Григорій, Василь, Іван, Леонтій, Дмитро, черниця Анастасія, ієрей Григорій, Максим,*

Настасія.....2
Д.: Гафія Баран (?-1643-1709-?), сестра седнівського городового отамана Степана Барана (1703).

- Христина Кіндратіївна (?-1698-?).....2
- IV
- Пелагея Іванівна (?-1655-1698-?).....3
- Ч.: (1673) Гнат Гладченко, сотник леплявський (1673).
5. Юхим Якович (?-1658-1704) – генеральний бунчужний (1688-1690), полковник чернігівський (1698-1704). Села Ріпки, Холявин, Камянка, Маслаківка, огородники в Петрушині, частина Гукова було рангове на ранг полковника у володінні Юхима Лизогуба. Володів с. Жабчичами.
- Частиною с.Гусинки було як рангове полковника, а частина полковник віддав на городового отамана чернігівського Михайла Слободецького, а потім його онуку сотнику слабинському Філоненку Семену Михайловичу.
- Ю.Лизогуб із рангових володінь передав полковому хорунжому Прокофієву с. Даничі, що пізніше було підтверджено гетьманським універсалом (1704), в 1699 р. з рангових повернув сотнику полковому Івану Уляничу, підтверджене гетьманом (1699). В 1688 р. отримав гетьманський універсал на маєтності. В 1690 р. - на них же царську грамоту. 4
- Д.: (з 01.1673) Дорошенко Любов Петрівна (?-1658-1708.05.-ран.1709), донька гетьмана.
- Марія Яківна (?-1682-1737).....4
- Ч.: (1698) Степан Іванович Бутович (?-1717), сотник седнівський (1697-1698), генеральний осавул.
- Домна Яківна (?-1697-1749).....4
- Ч.: Андрій Федорович Кандиба (?-1668-1730), сотник конотопський (1698-1707), генеральний суддя (1729-1730).
- Пелагея Яківна (?-1715).....4
- Ч.: Іван Степанович Томара (?-1715), полковник переяславський (1706-1715). Його друга дружина.
- N Яківна (?-1698-?).....4
- N Яківна (?-1698-?).....4
- V
6. Андрій Юхимович (1673-1737) – значний товариш Запорозького товариства (1708-1709), сотник конотопський (1716-1719), значний військовий товариш (1723), бунчуковий товариш (1737). В 1694 р. отримав гетьманський універсал на с.Старий Почеп, отримане в придане за дружиною. В січні 1709 р. разом з братами Яковом та Семеном отримав підтвердзувальний гетьманський універсал на маєтності. Збудував в Конотопі церкву в ім`я Різдва Богородиці.....5
- Д.: (1694) Параска Михайлівна Миклашевська, донька полковника стародубського. У 1739 р. звинуватила жителів с.Хижки Глухівської сотні у викошені сіна та захопленні сіна.
7. Яків Юхимович (1675-1749) – значний військовий товариш (1708), генеральний бунчужний (1713-1728), генеральний обозний (з 1728). В 1708, 1713 рр. отримував гетьманські універсали на маєтності. 18 жовтня 1733 р. отримав царську грамоту на дворянство. В 1738 р. вів переговори про куплю с.Кислі Любецької сотні та млин в с.Райці із значковими товаришами Єлисеєм Рашевським і Ничипром Шташевським (які між собою були родичами). Вів суперечки з родичами в Чернігівському і

- Прилуцькому полках (1714-1740) 5
 Д.: (1726) Феодора Іванівна Мирович, донька полковник переяславського.
8. Семен Юхимович (?-1734) – навчався в Києво-Могилянській Академії (1699), значковий (1707) та значний військовий товариш (1709), бунчуковий товариш (1715-1734). В березні 1707 р. отримав гетьманський універсал на рудню, а в квітні 1719 р. на маєтності. Помер в Польському поході.....5
 Д.: Ірина Іванівна Скоропадська (бл.1672-1760-?), донька гетьмана. 18 березня 1730 р. її сестра Уляна Толстая продала їй всі свої володіння в Чернігівському полку. Мешкала в с.Андріївка (1742-1760).
- VI
9. Антон Андрійович (?-1725) – бунчуковий товариш.....6
 - Євдокія Андріївна.. 6
 Ч.: 1) Яким Федорович Кулябка (?-ран.1735), бунчуковий товариш (1727).
 2) Григорій Андрійович Стороженко (?-1745), бунчуковий товариш. Його друга дружина.
 - Марія Андріївна (бл.1717-?).....6
 Ч.: Петро Васильович Валькевич (бл.1687-1757), генеральний осавул.
 - Олена Андріївна.....6
 Ч.: 1) Іван Васильович Піковець (?-1751), писар ГВС.
 2) Данило Петрович Требинський (бл.1728-?), бунчуковий товариш.
 - Тетяна Андріївна.....6
 Ч.: 1) Тиміш Лукич Жоравка, бунчуковий товариш (1727).
 2) (1731) Балтазар-Леонард Ланкау (?-ран.1744), капітан Мекленбурського корпусу.
 3) (1746) Василь Іванович Венюков, майор.
10. Іван Якович – бунчуковий товариш.....7
 Д.: Ганна Михайлівна Корсак, донька смоленського шляхтича.
11. Григорій Якович (?-ран.1760) – навчався в Києво-Могилянській академії (1727), бунчуковий товариш (1743-1751).....7
 Д.: Настасія Степанівна N (бл.1732-1760-?).
12. Ілля Якович (?-1718-1781) – бунчуковий товариш (1760-1776), в 1776 р. отримав чин малоросійського полковника. Мав 516 підданих. Помер бездітним.....7
 Д.: 1) Тетяна Іванівна Рачинська (бл.1718-ран.1761), донька смоленського шляхтича.
 2) (1761) Катерина Яківна Якубович (?-1805), донька судді генерального.
 - Пелагея Яківна (бл.1709-1767-?).....7
 Ч.: 1) (1729) Михайло Гнатович Рубець, бунчуковий товариш (1729).
 2) (1756) Данило Опанасович Покорський, писар Генерального Суду (1750-1760).
 - Олена Яківна.....7
 Ч.: Михайло Сергійович Солонина, сотник остерський (1729-1757).
 - Катерина Яківна.....7
 Ч.: (1725) Андрій Васильович Дунін-Борковський (?-ран.1711), бунчуковий товариш
 .
 - Марія Яківна.....7
 Ч.: Лаврін Владиславович Бороздна (?-ран.1781), бунчуковий товариш (1720).

13. Іван Семенович (?-ран.1754) – навчався в Києво-Могилянській академії (1727), бунчуковий товариш (1748).....8
Д.: (1732) Катерина Михайлівна Кондратьєва (?-1718-1774-?), донька полкового обозного.
14. Семен Семенович (бл.1708/1709-1781-?) – навчався у Києво-Могилянській академії (1727), бунчуковий товариш (1742-1760). Мешкав в с.Буровка (1742-1760). Своїм тестаменом (25.06.1781) все заповідав доньці Тетяні.....8
Д.: (1742) Ганна Василівна Танська (бл.1714/1715-?), донька полковника переяславського. В 1-му шлюбі була за Сулимою Степаном Івановичем (1709-1739), значковим товаришем. В 2-му шлюбі за Степаном Мироновичем, значковим товаришем.
15. Василь Семенович (бл.1712/1715-?) - навчався в Києво-Могилянській академії (1727), бунчуковий товариш (1760). Мешкав в с.Андріївка (1760).....8
Д.: (1742) Марфа Василівна Кочубей (бл.1719-ран.1760), донька полковника полтавського.
16. Костянтин Семенович (бл.1717-1772) – бунчуковий товариш (1741). Мешкав в с. Бобровиці (1760). Всі свої володіння заповідав дружині.....8
Д.: Гафія Іванівна Новицька (бл.1726-1774-?.)
17. Петро Семенович (бл.1726-?) – бунчуковий товариш (1760-1773).....8
Д.: NNN.
- Настасія Семенівна.....8
Ч.: (1746) Андрій Андрійович Горленко (?-1780), полковник полтавський (1743-1774).
- Марфа Семенівна - прожила 105 років.....8
Ч.: 1) Самійло Іванович Сулима (?-1728).
2) (1730) Микола Семенович Афендик (?-ран.1760), сотник вороньківський (1724-1727, 1729-1752).
- Ганна Семенівна.....8
Ч.: (1742) Андрій Андрійович Стахович (?-ран.1746), бунчуковий товариш (1742).
- VII
18. Яків Іванович (бл.1720-?) – бунчуковий товариш (1760-1771). Мешкав в м.Седнів (1763).....10
Д.: (1763) Марія (молодша) Семенівна Сулима (бл.1737-?), донька полковника переяславського.
19. Яків Григорович (?-ран.1760) – бунчуковий товариш.....11
Д.: (1743) Настасія Василівна Кочубей, донька полтавського полковника.
20. Григорій Григорович (?-1771) – бунчуковий товариш (1746-1767). Всі його володіння перейшли до племінниць Тетяни та Ганни Яківнам (донькам № 18). Помер бездітним.....11
- Уляна Григорівна (?-1770-1771-?).....11
- Ірина Григорівна (?-1770-1771-?).....11
21. Іван Іванович (старший) (?-ран.1808) – бунчуковий товариш (1767). 23 травня 1761 р. купив у своєї бабки Ганни Юріївни Кондратьєвої с.Кровне, 9 червня 1761 р купив в неї ж хутір Лисишин. В 1767 р в усіх своїх володіннях мав 708 підданих.....13

- Д.: Євдокія NN (?-ран.1808).
22. Іван Іванович (молодший) (?-ран.1808).....13
 Д.: (1796) Марина NN.
23. Василь Іванович (бл.1740-1796-?) – прапорщик у відставці (1786-1796). Володів с
 .Пересажем (1796) 13
 Д.: Марфа Яківна Каневцова, донька капітана.
24. Олексій Іванович (бл.1744-ран.1815). – поручик у відставці (1786).....13
 Д.: Ірина Іванівна Савич (?-1786-1829-?), донька возного.
25. Іван Семенович (бл.1734/1735-?) – бунчуковий товариш.....14
26. Петро Семенович (бл.1736/1740-1780) – бунчуковий товариш.....14
 - Меланія Семенівна (бл.1733/1734-?).....14
 - Тетяна Семенівна 14
 Ч.: (з 1776) Опанас Дем'янович Гоголь-Яновський, секунд-майор (1798).
27. Андрій Васильович (бл.1748-1760-?).....15
 - Уляна Василівна (1740-1814).....15
 Ч.: (1760) Лаврін Якович Селецький (бл.1732-?), полковник (1778).
 - Ганна Василівна (1741-?).....15
 Ч.: Григорій Осипович Закревський, надвірний радник.
 - Марфа Василівна (бл.1743-1788-?) – народила в 1763 р. доньку Катерину, синів в
 1767 р. Адама, в 1780 р. Аркадія, в 1781 р. Богдана.....15
 Ч.: Олександр Іванович Рігельман (1724-1788-?), генерал-майор у відставці (1786).
 Володів 822 душами в чотирьох селах.
28. Федір Костянтинович (бл.1752-1781) – прапорщик.....16
29. Василь Костянтинович (бл. 1753-?) – службу розпочав в 1773 р. військовим
 товаришем, бунчуковий товариш (з 1774), колезький асесор (з 1786). Разом мав 945
 підданих. Мешкав в с.Бобровиці.....16
 Д.: (1782) Ганна Іванівна Маркович (?-1804), донька бунчукового товариша Мали 5
 дітей.
30. Роман Костянтинович (бл.1755-ран.1786) – прапорщик (1781). Свої володіння
 заповідав брату Василю (№ 29) та сестрі Ганні Лизогубівна Сахновській. Помер
 бездітним.....16
 Д.: Гафія Осипівна Лисенко, донька бунчукового товариша. В 2-му шлюбі (1786-
 1804) за Туманським Хомою Андрійовичем, надвірним радником (1812).
 - Ганна Костянтинівна (бл.17145/1748-1814-?).....16
 Ч.: (1782) Павло Якимович Сахновський(бл.1745-ран.1814), генерал-майор.
31. Василь Петрович (?-ран.1800) – капітан (1783), мешкав в с.Буровці (1781-1793)...
17
 Д.: Ганна Михайлівна Маркович (1775-1796), донька титулярного радника.
 - Марія Петрівна.....17
 Ч.: (1800) Михайло Кондратьєв, ротмістр (1800).
 - Ганна Петрівна (?-1781-?).....17
 Ч.: 1) (1754) Петро Васильович Савич (?-ран.1781), бунчуковий товариш.
 2) Дмитро Федорович Дараган, абшитований полковий суддя (1762).

Додаток Д.10
Жученки

I

1. Іван

II

2. Яків Іванович (?–1629-ран.1671) – козак 1-ї сотні Полтавської (?–1649-?).....1

3. Тимко Іванович (?–1629-ран.1659) – козак 1-ї сотні Полтавської (?–1649-?).....1

Д.: Любов NN, 1674 р. вже вдова, донька Стесі Іванчихи старої; її сестра Вовда Демчиха (дружина Демка Яковенка).

4. Федір Іванович – козак 1-ї сотні Полтавської (?–1649-?), полковник полтавський.

1

Д.: Ганна Ясиківна.

– Олександра Іванівна – ігуменія Будищенського дівочого монастиря (?–1679-?)...1

III

5. Дем'ян Якович – сотник зміївський Харківського полку (1680-1681).....2

– N Федорівна.....4

Ч.: Степан N Заліський.

– Любов Федорівна.....4

Ч.: Василь Леонтійович Кочубей (?–1708.17.07.) суддя генеральний.

– Параска Федорівна.....4

Ч.: Іван Іванович Іскра (?–1666–1708.17.07.), полковник полтавський.

6. Петро Федорович.....4

7. Роман Федорович – значний військовий товариш.....4

IV

8. Микола Дем'янович – сотник сокольський Харківського полку (кін. 80-х рр. XVII ст.).....5

9. Яків Дем'янович – підпрапорний Харківського полку.....5

10. Гнат Романович.....7

11. Карпо Романович 7

V

12. Іван Миколайович – сотник сокольський Харківського полку (1715-1737).....8

13. Григорій Карпович (1753-?) – військовий товариш (1788).....11

Д.: Єфросинія NN, козачка.

14. Євстафій Карпович (1735-?).....11

Д.: Пелагея NN, донька козака.

15. Тиміш Карпович (1739-?).....11

Д.: Ксенія NN, донька козака.

16. Антон Карпович (1759-?).....11

Д.: Варвара NN, донька козака.

17. Кирило (1743-?) – син значкового товариша. Службу розпочав 8 липня 1760 р., значковий товариш (з 5 травня 1766).....?

Додаток Д.11
Гречані

I

1. Кіпріан - очевидно, родовід слід розпочинати з Кіпріана, який, мабуть, був греком.

II

Прокіп Кіпріанович.....1

III

3. Степан Прокопович (?-1630-1689-?) - генеральний писар (1663-1665), полковий суддя гадяцький (?-1675-1682-?). Гетьман Самойлович надав йому с.Римарівку. Брав участь в чигиринських і обох кримських походах, значний військовий товариш (?-1688.08.-1690-?). Отримав універсал Мазепи на села Римаровку і Бурки з млином на р.Груні в два кола (1688.27.08.), царське підтвердження на ці села та на с. Оксютинці у Роменській сотні Лубенського полку (1689.20.09.).

У Межигірському монастирі поминався його рід: Кіпріан, Прокіп, Марія, Тетяна, Сава, Марія, Тетяна, Ганна, Дарія, Максим, Пантелеймон, Олексій, Петро, Пелагея, Семион, Федір, Гафія, Іван, Семион, Конон, Стефан, Євпраксія, Стефан, Ганна, Федір, Яків, Олена, Стефан, Марія, Яким, Федір, Георгій (Юрій), Леонтій, Євдокія, Настасія, ієрей Григорій, Євфимія.....2

Д.: Н Григорівна Донець-Захаржевська, донька полковника харківського. Поминальний ряд її рідного брата Костянтина Захаржевського, який помер у 1693 р. : Порфирій, Євфимія, Марія, ієромонах Мартирій, Петро, ченець Мойсей, Софроній, Антоній, Гаврило, немовля Роман, Ірина, Пелагея, Домна, Уляна, Феодора, Григорій, Євдокія, Настасія, Омелян, Іван, Григорій, Ганна, Параска. Цей шлюб посвоячив Гречаних з воєводою С. Дурново, родиною Ф.В.Шидловського.

IV

4. Федір Степанович (?-1700-1729-?) - значний військовий товариш (?-1723-?), один з трьох правителів ГВК (1723-1727), бунчуковий товариш (1729). І.Мазепа відняв у них с.Оксютинці.....3

Д.: NN Велецька, рідна сестра сотника гадяцького Василя Велецького. 28 лютого 1749 р. подала челобитну до ГВК на гадяцьку полкову старшину за намагання захопити майно, яке належало донькам її шурина Йосипа Гречаного в с. Подолянки І полкової сотні. У другому шлюбі була за Полікарпом Новосельським. З нею були дві доньки від першого шлюбу.

В одному з документів його тестем названий колишній полковник охтирський Іван Іванович Перехрест, від нього йшов рід Осипових.

5. Яків Степанович (?-1695-1734-?) - бунчуковий товариш. Тримав батьківське с. Римарівку, в 1713 р. Скоропадський за служби батька надав с.Подолки. В 1713 р. купив у черниці Тарасії Криницької млин на р.Пслі в два мучних і одне ступне коло. Осавул полковий гадяцький (1724-1729). В 1724 р. призначений наказним полковником у низовий похід. У 1734 р. ГВС розглядав його спор із племінником Іваном Чарнишом за с.Борки.....3

6. Йосип Степанович - бунчуковий товариш. Жив у м.Буромлі Охтирського полку (1727).....3

- Олена Степанівна (?-1687-1702-ран. 1709).....3

Ч.: Іван Федорович Чорниш (?-1675-1728.30.12.), суддя генеральний.

- Євдокія Степанівна.....3

Ч.: Григорій Янович Рубан-Яненко, значний товариш полку Лубенського (1709).

V

- Настасія Яківна (?-1748-?).....5

- Явдоха Яківна (?-1748-?).....5

- Марія Яківна (?-1748-?), дві з доньок відомі у 1759 р. як дружини сотника білоцерківського Миргородського полку Василя Жученка і сотника ольшанського Сумського полку Івана Пустовойтова. 5

- Варвара Йосипівна 6

- Марія Йосипівна.....6

- Параска Йосипівна.....6

В розпис не ввійшли:

Федір Гречаниченко - козак Роменської сотні Лубенського полку (1649),

Стефан - козак сотні Костенкової Корсунського полку (1649). В.Модзалевський не виключав, що це і є N.

Васько - козак полкової сотні Білоцерківської (1649).

Юрій у 1672 р. підписав обрання Самойловича за генерального осавула Івана Лисенка.

Яким у 1725 р. в Сулацькому поході, 1726 р. в Астрахані, з 16 грудня 1728 р. генеральний хорунжий.

Можливо, черниця Афанасія Гречана була дружиною Якіма Горленка.

Якийсь Потребич-Гречаний мав 2 доньок, вітчимою яких був Полікарп Новоселецький.

У Івана Безпалого був полковник Іван Гричаненко.

Додаток Д.12
Шиман-Шимановські

I

1. Василь Шимко – козак сотні Зіньківської (1649), сотник зіньківський, полковник зіньківський (?-1662-1663). 9 травня 1663 р. побудував грунську Святомикольську церкву. 2 квітня 1666 р. надав млинок на Скельський монастир.

II

2. Юхим Шимченко – козак Зіньківської сотні (1649).....?
3. Іван Васильович – священник грунський.....?
4. Олешко Васильович Шимченко.....1
5. Федір Васильович Шимченко.....1

III

6. Іван Іванович (?-ран.1765) – священник грунський.....3

IV

7. Григорій – син священника, військовий канцелярист (1739-1754-?), наказний сотник грунський (1758).....?
8. Андрій Іванович – священник грунський.....6
9. Іван Іванович (бл.1750-?) – навчався в КМА (з 1762).....6

V

10. Андрій Андрійович (?-1733-1772-ран.1781) – отаман сотенний грунський, сотник грунський (помер відразу по призначенню).....8

Д.: Ганна NN (1738-?), мала 5 підданих.

- N (?-ран.1788).....?

Д.: Єфросинія NN (1728-1788-?) – мала 15 підданих (1788).

- N (?-ран.1788).....?

- Настасія (1752-1788-?).....?

11. Степан (1759-?).....?

Д.: Ганна NN, донька священника.

VI

12. Андрій Андрійович (1753-?).....10

13. Яків Андрійович (1762-?) – сотенний отаман грунський (1781-1782) 10
 14. Степан Андрійович (1773-?).....10

Додаток Д.13
 Рославці

Основоположниками гілки роду були Матвій і Марія.

I

1. Іван – шляхтич.

Д.: (можливо, Тетяна) Яремівна Рубан, рідна сестра сотника почепського Гаврила Яремійовича.

II

2. Петро Іванович (?-1623-1676-?) – сотник почепський (1653, 1654-1657). В 1657 р. побудував млин на р.Кості. Наказний полковник стародубський (1659-1663). 23 листопада 1662 р. клопотав випустити з смоленської в'язниці Івана Рашковського, взятого в полон, коли він служив Івану Нечаю, батько якого Микола активно козакував. Полковник стародубський (1663, 1668-1672, 1672-1676). 24.10.1669 р. надав універсал військовому товаришу Стефану Тарайковському про дозвіл на спорудження в с.Івантенки Погарської сотні та звільнення від військового податку.

- Осадив слободу і побудував млин на р.Рог, на які отримав універсал гетьмана Ігнатовича 19 квітня 1670 р. 4 січня 1671 р. Ігнатович дозволив йому осадити маєтність над р.Стечнею. 9 січня 1675 р. отримав універсал Самойловича на с. Юдінове над р.Стечнею, дві слобідки (над р.Стечнею і р.Рогом). В 1676 р. позбавлений полковничого пернача, засланий до Сибіру. Мав один плец з хатою, винницею, солодовнею, огородом в Почепі поруч з плецом Павлів Ходневича, другий – між дворами Куриловим і Кошанським. Родич Петра (мабуть, по лінії Васютинських) Опанас після 1678 р. одружився на вдові стародубського полковника Федора Мовчана доньці погарського сотника Марії Гаврилівні Єременко.....1
- Д.: Ганна Пилипівна Васютинська (?-1650-1684-?), донька писаря гродського ніжинського. В 1684 р. володіла двором в Ніжині на Пробитій вулиці.
3. Овдій Іванович (?-1639-1678) – сотник почепський (1669, 1672, 1678). В 1672 р. отримав універсал гетьмана Самойловича на села Котляково, Севастьяновичі з двома млинами, Сетолово з одним млином. Брат Іван купив у нього двір на ринку. Помер бездітним в чигиринському поході. 1
- Д.: Гафія NN, в 1-му шлюбі була за Слюзкою.
4. Андрій Іванович (?-1634-1677-?) – сотенний писар почепський (1654), міщанин почепський (1677).....1
5. Іван Іванович (?-1639-ран.1704) – купець почепський (1670-1680). 2 лютого 1670 р. отримав універсал від гетьмана Ігнатовича на млин в с.Ішові на р.Псі. 2 серпня 1670 р. універсал Ігнатовича на право фундувати млин на р.Гусі в с.Барики. Мав двір в Почепі над Судостю. В Києво-Миколаєвській пустелі записав (мабуть, раніше 1678 р.) в синодик поминання свого роду: Матвій, Марія, Меланія, Козьма, Гаврило, Євдокія, Іван, Тетяна, Михайло, Кирило, Ничипір, Євфимія, Марія, Стефан, Феодора, Сава, Федір. 1
- Д.: Олена NN, після смерті чоловіка стала засновницею Шуморовського дівочого монастиря і його ігуменією.
- III
6. Семен Петрович – священик почепський. В чернецтві – Самуїл. Засновник Святотроїцького Костинського почеповського монастиря, в якому був ігуменом (1678-1691).....2
- N Петрівна.....2
- Ч.: Михайло Іванович Рубець (?-бл.1698), сотник топальський.
- Гафія Петрівна (?-1672-1722-?).....2
- Ч.: 1) (1695) Федір Самойлович Хоминський, священик пречистенський стародубський.
- 2) Дем`ян Ярмолайович Стоколенко, війт стародубський (1708-1719).
7. Михайло Іванович – в 1679 р. отримав частину маєтностей свого дядька Овдія. Купив хуторець з гребелькою і млином-вишняком у Гната Коровченка. 10 травня 1704 р. з братом Лукою отримав гетьманський універсал на спадкові і куплені маєтності. Значний військовий товариш (1704-1726). Разом з братом Лукяном володів млинами: на р.Усі в Баринах в 3 кола, на р.Кості між Старим Почепом і Чоповом, на р.Кості на шляху стародубському, на р.Псі в с.Кшові на 2 кола, на р.Усі в с.Демянівці, на р.Неволодві в с.Жлобянці в 0,5 каменя.....5

8. Лука Іванович (?-1659-1709-?) – сотник почепський (1696-1700, 1701, 1709).....5
Д.: Марія Йосипівна N (1659-1739-?).
- IV
9. Дмитро Михайлович – військовий товариш (1700), наказний сотник почепський.
Мав володіння в с. Попсуєвці і хутір Макаричі.....7
10. Василь Михайлович (?-ран.1750) – бунчуковий товариш.....7
Д.: (1733) Катерина Опанасівна Покорська (1699-1750-?), донька бунчукового
товариша.
- Софія Михайлівна 7
Ч.: (1726) Іван Іванович Губчиць, бунчуковий товариш.
- Олена Михайлівна (?-1741-?).....7
Ч.: 1) NN Панкевич.
2) Хома N Городиський (?-ран.1738), значний військовий товариш.
- Гафія Лукинична (?-1694-1725-?).....8
Ч.: Василь Якович Завадовський (?-ран.1750), бунчуковий товариш.
- V
11. Йосип Дмитрович (1707-1783-?) – службу розпочав 1732 р. значковим
товаришем (з 1733), бунчуковий товариш (з 1757.26.07).....9
Д.: Гафія Андріївна Гудович, донька бунчукового товариша.
12. Петро Дмитрович (1720-ран.1784) – значковий товариш (з 1735), бунчуковий
товариш.....9
Д.: Параска NN (1722-1750-?).
13. Михайло Дмитрович (1722-1778-ран.1784) – значковий товариш (1778),
проживав в с.Ішов. 9
Д.: Єфимія Пилипівна (1726-1778-?).
14. Василь Дмитрович (бл.1726-1798-?) – службу розпочав в 1746 р. військовим
канцеляристом, бунчуковий товариш (з 1765.9.12).....9
Д.: Олена Григорівна Кулябко, донька бунчукового товариша.
15. Йосип Васильович (1725-1798-?) – військовий канцелярист, бунчуковий товариш
(з 1750.13.06).....10
Д.: 1) Ганна Миколаївна Ханенко, донька генерального хорунжого.
2) Олена Олександрівна Дублянська, донька генерального судді.
16. Іван Васильович (1728-1766-?) – військовий канцелярист, бунчуковий товариш (з
1750.13.06).....10
Д.: 1) Марія Степанівна Єсимонтовська, донька бунчукового товариша.
2) Параска NN.
17. Гаврило Васильович (1731-1750-?).....10
- Тетяна Василівна (1732-1750-?).....10
- VI
18. Василь Йосипович (1737-?) – отримав чин осавула полкового (з 1768.7.03.),
обозний полковий стародубський (1772-1776). 11
Д.: Ганна Петрівна Миклашевська, донька бунчукового товариша.
19. Іван Йосипович (бл.1748-1798-?) – секунд-майор, полковник при відставці (1786)
.....11

20. Олександр Йосипович (1756-1815-?) – службу розпочав в 1770 р. значковим товаришем, з 1776 р. підпоручик, з 1781 р. поручик, капітан при відставці (1784)...11
 Д.: Ірина Володимирівна Губчиць, донька бунчукового товариша.
 - Настасія Йосипівна (1741-?).....11
 - Марія Йосипівна (1742-?).....11
 Ч.: Лука Пантелеймонович Юркевич (1742-1801), секунд-майор.
 - Уляна Йосипівна (1749-?) 11
 Ч.: Іван Климович Пісоцький, колезький асесор (1783).
21. Іван Петрович (1743-1783-?) – службу розпочав в 1761 р., військовий канцелярист (з 1772), абшитований військовий товариш (з 1784.1.01).....12
 Д.: 1) Тетяна Миколаївна Щерба, донька возного ІІ почепської сотні.
 2) Пелагея Миколаївна N (?-ран.1783).
 - Євдокія Петрівна (бл.1744-1790).....12
 Ч.: Семен Данилович Рогович.
 - Уляна Петрівна.....12
 Ч.: Григорій Іванович Омелянович, полковий обозний.
22. Яків Михайлович (1764-1816-?) – службу розпочав в 1784 р. військовим канцеляристом.....13
 Д.: Настасія Василівна Губчиць, донька бунчукового товариша.
 - Гафія Михайлівна (1753-1778-?).....13
 - Настасія Михайлівна (1762-1778-?).....13
 Ч.: Йосип Опанасович Булашевич.
 - Катерина Михайлівна (1766-1778-?).....13
 Ч.: Василь Хомич Домбровський (бл.1760-1788-?), син священника с.Савкунове Мглинського повіту.
23. Яків Васильович (1758-ран.1839) – навчався в Києво-Могилянській Академії, військовий канцелярист. 14
 Д.: Віра Іванівна N.
 - Уляна Василівна (1753-1798-?).....14
 - Марфа Василівна (1755-1798-?).....14
 Ч.: Олександр Григорович Зеневич, військовий товариш.
 - Ганна Василівна (1760-1798-?).....14

Рубці

I

1. Семен-Сезон – шляхтич. Володів спадковими маєтностями: селами Бобки, Курозвон, Брахлов, Полхов, Істобки, Новики, Роженичі, Ключи, Ляхове, Головське, Кубасовське. Отримав привілей Сигизмунда III на маєтності.

II

2. Іван Семенович (?-1599-1629-?) – син боярський. 15 лютого 1620 р. разом з братом Осипом отримав підтвердження мозирського старости Стравинського на маєтності і Стародубському ключі.....1

3. Йосип Семенович – син боярський. У 1633 р. потрапив в московський полон. 15 листопада 1640 р. отримав привілей Владислава IV на маєтності. Власник с. Брахлова.....1

III

4. Михайло Іванович (?-1630-бл.1698) - у 1633 р. захоплений в московський полон. В 1639 р. бував в Мінському замку. “За небожчика Золотаренка в нескольких экспидициях услуги ронили”. 4 вересня 1656 р. з братом Іллею отримав гетьманський універсал на маєтності. Шляхтич (1658). Гетьман Виговський 25 лютого 1658 р. надав йому підтверджуючий універсал. Гетьман Брюховецький підтвердив за ним Ропську волость. Наказний полковник стародубський (1666.11.). Значний військовий товариш (1668). Брюховецький ще раз 12 березня 1668 р. підтвердив спадкові маєтності за Рубцями. Сотник топальський (1669, 1672-1673). Гетьмани Ігнатович (24.02.1670) і Самойлович (22.06.1672) підтвердили за ними майнові надбання. В 1673 р. здійснили розподіл маєтності з братом Іллею. Наказний полковник стародубський (1676, 1677, 1678). В 1679 р. гетьман Самойлович відібрав Ропську волость. В 1682 р. поселив слободу Єленку на грунтах шляхтича Горіяна Чернооковського.....2

Д.: N Петрівна Рославець.

5. Ілля Іванович (?-1630-1690-?) – шляхтич. 1 лютого 1688 р. отримав універсал гетьмана Мазепи на свої маєтності за “давние и верние его, пана Илли Рубца з его сынами у Войску Запорожском роненные услуги”. Особливістю цього документа є те, що він посланий проти Михайла Рубця, який претендував і на братову частину маєтностей.....2

IV

6. Яків Михайлович – значний військовий товариш (1700-1715) – 17 квітня 1700 р. отримав гетьманський універсал на маєтності. Скоропадський 2 лютого 1709.

Підтвердив за ним його маєтності.....4

Д.: Ганна Сергіївна N, донька бургомистра стародубського Сергія Потаповича.

7. Іван Михайлович (?-ран.1705) – осавул полковий стародубський (1670). Власник с. Засуха.....4

Д.: Феодосія Левонівна N (?-1690-1715-?).

8. Гнат Ілліч (?-ран.1706) – значний військовий товариш (1700), осадив слободу в Залужжі. 14 липня 1700 р. отримав гетьманський універсал на маєтності.....5

Д.: NNN (?-1686-1706-?). Можливо, Дорошенко. Опанас Дорофійович Грушинський-Дорошенко доводився дядьком її сину Семену.

9. Юрій Ілліч – значний військовий товариш (1707), стародубський полковий суддя (1709-1713), наказний полковник стародубський (1713). 11 січня 1711 р. отримав гетьманський універсал на маєтності. Значний військовий товариш.....5
V
10. Федір Якович (?-1725.22.09) – значний військовий товариш (1721). 2 січня 1721 р . отримав царську грамоту на маєтності. Бунчуковий товариш. Помер в гилянському поході.....6
- Мар'яна Яківна.....6
Ч.: Семен Тихонович Тищенко (Лашкевич), бургомістр стародубський.
- Ганна Яківна.....6
Ч.: (1721) Яків Самойлович Хоменко, значковий товариш.
- Феодора Яківна (?-ран.1740).....6
Ч.: Михайло Климович Янджул, сотник топальський.
- Марфа Яківна.....6
Ч.: (1716) Петро Степанович Богинський-Чумак, значковий товариш.
- Настасія Яківна.....6
Ч.: Филімон Саврицький, значний військовий товариш (1709).
- Гафія Яківна.....6
Ч.: Ісай Васильович Скибачевський, гутник.
11. Федір Іванович (?-ран.1705) 7
Д.: Гафія Прокопівна Силенко, донька стародубського полкового обозного.
12. Йосип Іванович (?-1705-ран.1715).....7
Д.: N Владиславівна Война-Завадська, донька господаря двору полковника Михайла Миклашевського.
- Пелагея Іванівна (?-ран.1749).....7
Ч.: 1) Малахій Хоминич, райця стародубський.
2) NNN, значковий товариш.
13. Семен Гнатович (?-1724.4.05) – значний товариш Стародубського полку (1711), суддя полковий стародубський (1714-1723).....8
Д.: Євдокія NN, племінниця Ганни Іванівни Маковської. Онука крелевецького сотника.
14. Іван Гнатович – бунчуковий товариш.....8
15. Михайло Гнатович (?-ран.1735) – бунчуковий товариш (1729-1730).....8
Д.: (1729) Пелагея Яківна Лизогуб, донька генерального обозного.
16. Дем'ян Гнатович (1697-ран.1762) – військовий товариш, бунчуковий товариш (з 1730.20.06).....8
Д.: Марина Яківна N (1703-1764-?).
- Марфа Гнатівна (1685-1742-?) – проживала в с.Івайтенках.....8
Ч.: (1718) Андрій Павлович Гудович, бунчуковий товариш.
17. Яким Юрійович (?-ран.1744) – значковий товариш (1723-1732)
.....9
Д.: Ганна Тарасівна (1696-1754-?), донька погарського сотника Тараса Гавриловича.
18. Мойсей Юрійович (?-ран.1736) – значковий товариш.....9
19. Григорій Юрійович – значковий товариш (1723).....9

20. Василь Юрійович (1652/1658-1744-ран.1781) – значковий товариш (1723-1744). Житель с. Стратива. Мав володіння в с. Рудні Топальської сотні.....9
Д.: (1707) Євфимія Самійлівна Сотникова, донька стародубського міщанина.
21. Герасим Юрійович (?-бл.1726) – значковий товариш (1723).....9
Д.: (з 1720) Н Яківна Дружина, донька старости ропського.
- VI
22. Федір Йосипович – значковий товариш (1723-1725).....12
23. Н Йосипович (?-1715-?).....12
- Євдокія Семенівна (бл.1719-1746-?).....13
Ч.: (1746) Петро Степанович Войцехович, військовий товариш.
- Катерина Семенівна (?-1746-1767-ран.1782).....13
Ч.: (1746) Павло Фіалковський, військовий товариш.
- Єфросинія Семенівна.....13
Ч.: Яків Лукич Силевич, значковий товариш.
24. Михайло Михайлович (1730-1784-?) – службу розпочав в 1749 р. військовим канцеляристом, військовий товариш (з 1760.4.10), бунчуковий товариш (1771).....15
Д.: Марина Онисифорівна Лашкевич, донька значкового товариша.
25. Іван Михайлович (1731-1792-ран.1800) – службу розпочав військовим канцеляристом в 1749 р., військовий товариш (1760.4.10), бунчуковий товариш. Мав володіння в с.Брахлів Топальської сотні (1781).....15
Д.: Олена Степанівна Карпека, донька бунчукового товариша.
26. Степан Дем'янович (1720-1754-ран.1764) – військовий канцелярист (1754), значковий товариш.....16
Д.: 1) NNN (?-ран.1754).
2) Настасія NN.
27. Василь Дем'янович (1730-?) – службу розпочав в 1751 р. військовим канцеляристом. В липні 1757 р. абшитований. 4 жовтня 1760 р. з абшитованих військових канцеляристів став військовим товаришем. Бунчуковий товариш. Проживав в с.Брахлів Топальської сотні (1781). Мав володіння в селах Брахлів і Любечани.....16
Д.: Параска Самійлівна Холодович, донька чернігівського полкового судді.
28. Семен Дем'янович (1731-?) – службу розпочав в 1751 р. військовим канцеляристом, абшитований в липні 1757 р., військовий товариш (1760), бунчуковий товариш. Володів частиною сіл Брахлово і Стратива, селом Любечани в Топальській сотні (1781).....16
Д.: 1) Марія Іванівна Топольницька.
2) Марія Степанівна Лашкевич.
29. Михайло Якимович – службу розпочав в 1737 р., полковий канцелярист, значковий товариш (з 1743), отаман городовий стародубський (з 1758.23.05). 30 травня 1767 р. абшитований сотником. Мав володіння в селах Чернооків, Любечани, Абтени Топальської сотні (1781).....17
Д.: Ганна Василівна Завадовська, донька бунчукового товариша.
30. Захар Якимович (1721-ран.1754) – козак с.Істобок.....17
Д.: Марфа Іванівна N.

31. Андрій Мойсейович (1703/1707-1756) – полковий комісар (в 1728). Значковий хорунжий стародубський (з 1732.9.02). Полковий суддя стародубський (з 1737).....18
Д.: Гафія Антонівна N (1703/1706-1757-?).
32. Костянтин Мойсейович – значковий товариш (?-ран.1754).....18
Д.: Катерина Онуфріївна N (1708-1764-?).
33. Федір Григорович – значний військовий товариш (1721-1726).....19
34. Іван Григорович (?-ран.1744) – значковий товариш.....19
Д.: Настасія Іванівна N, жила в с.Чорнооківці.
35. Дмитро Григорович.....19
36. Дмитро Васильович – в 1725-1729 рр. в гилянському поході.....20
37. Данило Васильович.....20
- Ганна Василівна.....20
Ч.: Пилип Матвійович Немирович-Данченко, полковий осавул стародубський.
- Феодора Василівна (1721-ран.1761).....20
Ч.: (1740) Гнат Володимирович Сліпушкін, премер-майор.
- Параска Василівна.....20
Ч.: (1744) Андрій Богданович Нетлегорс, капітан.
- Марина Василівна.....20
- Євдокія Василівна.....20
Ч.: Околович NN.

До розпису не ввійшли: Ксенія Рубцова – в 1721 р. продала лавку в Стародубі Лашкевичу. Михайло (?-ран.1781) – значковий товариш, мав володіння в с.Рудня Топальської сотні. Григорій – суддя земський стародубський (1781), мав володіння в с.Чорнооків, володів хутором Лисець. Василь – сотник топальський (1781), мав володіння в с.Чорнооків.

Додаток Д.15

Гулаки

Це одна із старовинних козацьких родин, які відомі ще за довго до виступу Хмельницького

I

1. Іван (?-1629-1682-?) – покозачений шляхтич гербу «Лук», у товаристві полковому черкаському (?-1649-?). Невідомо які посади він займав двадцять років (1649–1669), але, мабуть, пройшов старшинські щаблі у своєму полку. Першу інформацію маємо вже коли у П.Дорошенка став обозним генеральним (1669–1675). Будучи обозним, відвідав Межигірський монастир і записав поминальник свого роду: Яків, Євфимія, Федір, Тиміш, Варвара, Йосиф, Ганна, Настасія, Василь, Леонтій, Каленик, Настасія, Євфимія. Після переходу на Лівобережжя у Переяславському полку поруч з Якимом Головченком був найвидатнішим представником «дорошенківців». Три роки, очевидно, до смерті був обозним полковим переяславським (1679–1682).

II

2. Іван Іванович (?–ран.1716.04.) – став на місце свого батька обозним полковим переяславським (1682–1688). Самойлович, який боровся за вплив у полку, надав йому села Скопці, Малі Каратулі, Войнинці. Цікаво, що незабаром після коломацького перевороту втратив уряд і знову його отримав лише через 24 роки, коли Мазепи вже не було гетьманом (1710–1715). Мабуть, залишився вірним Самойловичу. Полковник наказний Переяславський (1715). Відсутність даних про шлюби перших з Гулаків затруднює можливості оцінок їх долі.....1

III

3. Іван (Юсько) Іванович – сотник полковий переяславський (1699).....2
 4. Євстратій Іванович (1662–1754.3.02.) – сотник 2–ї полкової сотні Переяславського полку (1709–1739.20.04.).....2
 Д.: Софія Іванівна Берло (1680/1691–раніше 1759), донька судді полкового переяславського (1706–1711).
 – Гафія Іванівна (1668–1754).....2
 Ч.: Яків Іванович Безбородько, значковий товариш (1724–1730).

IV

5. Іван Євстратійович 1–й (?–до 1765) – військовий товариш, абшитований сотник...4
 Д.: Марфа N Кулябка (?–ран.1765).
 6. Іван Євстратійович 2–й – службу розпочав з 1733 р., сотник 2–ї сотні полкової переяславської (1739.20.04.–1770.21.07.). Абшитований бунчуковий товариш.....4
 7. Андрій Євстратійович (?–раніше 1765) – атестований двоюрідним братом Безбородьком військовий канцелярист ГВК (з 1739).....4
 Д.: Уляна N Жуковська (?–1765–?).
 – N Євстратіївна.....4
 Ч.: Яків Михайлович Пилипенко, осавул полковий.
 – Пелагея N Гулаківна (?–1747–?).....?
 Ч.: Іван N Щербина (?–ран.1747), значковий товариш.

Додаток Д.16
Апостоли

I

1. Єфрем

II

2. Павло Єфремович – ротмістр у Я.Вишневецького, сотник хомутецький (?-1658-?), полковник гадяцький і миргородський (1659-1660), полковник миргородський (1671, 1672, 1673, 1676-1678).....1

Д.: Н.Герасименко пропонує версію: “дружина Павла Єфремовича Апостола була з роду Зеленських”, тобто Дмитро Зеленський був її рідним братом.

- N Єфремівна.....1

Ч.: Іван NN, мали сина Тимошку Івана (1658 р. згаданий як дорослий).

- N Єфремівна.....1

Ч.: Мартин NN, мали сина Матюшку Мартинова (1658 р. згаданий як дорослий).

- N Єфремівна.....1

Ч.: NNN, син Максим NN, сотник крилівський Чигиринського полку (?-1672-?).

III

3. Василь Павлович (?-ран.1702).....2

4. Данило Павлович (1653/1654.17.15.-1734.17.01) – полковник миргородський (1682 -1727), які посади займав перед полковництвом невідомо. Мав по шинку у Власівці, Кременчуку, села Хомутець, Савинці, два шинки с. Поповці, чотири – у Сорочинцях (1723). Гетьман (1727.1.10.-1734.17.01.). “Це був двже розумний і поміркований керівник, завдяки цим своїм рисам він за всіх політичних бур першої третини XVIII ст. жодного разу не зазнав фіаско”. У 1732 р. помер обозний полковий миргородський Василь Родзянка, полчани запропонували на вакантну посаду дві кандидатури: сотників голтвя`янського Федора Остроградського і уцтавицького Василя Петрова. Враховуючи, що Остроградський “человек доброправен, обходителен, добре изучен грамоте и в войсковых делах искусен”. Апостол свій

вибір зупинив на ньому. С.С.Наришкін же вважав, що “Федора Остроградського определить сумнительно”. Гетьман же заявив: “Я де лучше знаю всех в Миргородском полку” і взагалі ніякої подачі російським урядовцям не зробив. Проте, навіть, звернення отанніх до столиці не принесло їм втіхи. Г.Головкін 21 вересня 1733 р. відписав Нарішкіну: “сыну Федору Остроградскому держание тогда отца его под караулом за подозрение причитать не надлежит. Но когда его полком в обозные выбраны, и гетьман определил, то велеть ему в том полку обозным быть”. В цьому випадку не допомогли Нарішкіну і аргументи, що це призначення сталося “только за тем, что имеется ему господину гетьманові в свойстве” 2

Д.: (1690) Уляна Василівна Іскрицька (?-1742.29.10).

- (можливо, Н Павлівна за Григорієм Зарудним, мали доньку Пелагею, яка була за Матвієм Годлевським).....2

5. Олексій – “був сином або небожем миргородського полковника Павла” (1680)

.....?

IV

6. Яків Васильович (?-1702-бл.1717) – значковий товариш (?-1709-?), осавул полковий миргородський.....3

Д.: Євдокія Василівна Лагода (?-1717-?), донька осавула полкового миргородського.

7. Іван Данилович (?-ран.1734) – помер в молодості.....4

Д.: Олена Михайлівна Корсак.

8. Петро Данилович (?-1758) – виховувався у Петербурзі. Полковник лубенський (1728.7.04.-1757). Щоб врятувати місцеві старшинські кадри, полковник лубенський Петро Апостол подав ініціативу Рум`янцеву розподілити сотні на три частини (під виглядом відновлення стародавніх сотен). Головними аргументами були: “издревле при полковых сотнях по два и по три сотника”, “полковые сотни в большем числе казаков пред прочими находятся”, сотник “за отлучкою одного или двух третий оставался”. Бригадир (1758).....4

Д.: NN Храповицька (?-1760).

9. Павло Данилович (?-1736.20.07.) - полковник миргородський (1727.3.10.-1736.20.07.).....4

Д.: 1) NNN, молдавського походження.

2) (з 1733) Феодора Миколаївна Енгельгардт, донька стольника смоленської шляхти.

- Ганна Данилівна 1-ша (?-1729).....4

Ч.: Лука Якович Жураковський (?-1718), наказний полковник ніжинський.

- Тетяна Данилівна 4

Ч.: Іван Ломиковський (?-1730), бунчуковий товариш.

- Марія Данилівна.....4

Ч.: (з 1700) Андрій Дитрович Горленко, бунчуковий товариш.

- Параска Данилівна (?-1731.1/2.11.).....4

Ч.: 1) Михайло Васильович Дунін-Борковський (?-ран.1727).

2) (1731) Михайло Васильович Скоропадський (?-1758.2.01.).

- Н Данилівна.....4

Ч.: Н Васильович Чуйкевич.

- Ганна Данилівна 2-га.....4
Ч.: Петро Іванович Кулябка, сотник шишацький.
- Настасія Данилівна.....4
Ч.: (1708) Василь Васильович Кочубей (?-1743), полковник полтавський.
- У
- Марія Яківна.....6
Ч.: (1731) Василь Устимович.
- 10. Павло Іванович (?-1742.28.01) – виховувався у Петербурзі. Сержант лейб-гвардії Преображенського полку (1739), прапорщик лейб-гвардії Семенівського полку.....7
Д.: Акуліна Іванівна Н (?-1780.15.06).
- 11. Данило Петрович (1727-1767-?) – хорунжий генеральний (1762-1767), член МК (1767). 18 грудня 1767 р. звільнений в абшит через хворобу.....8
Д.: (з 1761) Марія Власівна Будлянська, донька бунчукового товариша.
- Яків Петрович (1728-?).....8
- Софія Петрівна.....8
Ч.: князь Петро Сергійович Долгоруков, генерал-майор.
- Олена Петрівна (1731.12.04.-?).....8
Ч.: Матвій Артамонович Муравйов, генерал-майор.
- Катерина Петрівна (1750.21.11.-1724.29.11).....8
Ч.: Олександр Якович Шамшев – генерал-поручик.

Додаток Д.17
Забіли

I

1. Михайло (?-1560-1580-?) – шляхтич гербу «Остоя».

Д.: Гафія NN

II

2. Петро Михайлович Забіла (бл.1580-1689) - з початком Хмельниччини майже 70-літній «добр королівських адміністратор» у Борзні між втечею з поляками і революцією вибрав останню і став козаком Борзнянської сотні, куди увійшли, мабуть, і слуги борзнянської адміністрації. Це дозволило йому в червні 1649 р. від Мартина Небаби стати полковником наказним у Борзні. Потім 8 років (1654-1662) очолював сотню Борзнянську. У серпні 1655 р. деякий час був наказним полковником борзнянським. У 1659 р. російські війська захопили в Борзні його дружину з трьома синами і замужню доньку в полон. Мабуть, десь розійшовся з золотаренківцями. Так, коли Василь Золотаренко у 1662 р. втратив голову, то Забіла при гетьмані Брюховецькому став суддею генеральним (1662-1669). Можливо, приводом стало царське рішення про надання Борзни полковнику Івану Золотаренку

Разом з Брюховецьким Забіла їздив до Москви і отримав титул російського дворянина, «холопа царя-батюшки». Зрадив Брюховецького і при Ігнатовичу стає обозним генеральним (1669-1687), зрадив Ігнатовичу і при Самойловичі залишився на тому ж уряді.

6 серпня 1671 р. купив у Батурині у Семена Кикоренка з дружиною Тетяною Солониновною, пасербицею Настею Сакаловною та Солохою Євхимихою Гречанинкою з синами Романом і Василем двору «жидовського» за 50 кіп.

8 листопада 1674 р. купив у крелевецького жителя Семена Мартиновича Білоуса млин на р. Реть поблизу с. Обтове за 380 золотих.

28 листопада 1674 р. купив у Івана Тищенка за 380 золотих один камінь млина на р. Реть поблизу с. Обтове.

12 липня 1675 р. купив в с. Обтові у Івана Тищенка частину млина на р. Реть з двором, полем і сіножатями за «полтретя ста золотих», вказуються 4 ниви під с. Реутинці, 5 нив під с. Лукновим, 6 нив під с. Погорілівка, 2 сіножаті.

10 березня 1676 р. піддані його у с. Лучники троюрідні брати Данюк Каленикович і Василь Степанович викупились від нього віддавши йому своє озеро Бранець біля лісу бранець.

8 березня 1677 р. купив у жителя обтівського Яська Станіславенка половину млина на р. Реть під с. Обтове за 220 золотих.

27 липня 1681 р. купив за 600 золотих у Івана Безвершка млин Корнієвський на р. Мозирка з ступами, ґрунтами, нивами, цілиною, сіножатями і займищами.

У 1685 р. отримав гетьманський універсал на с. Пліски.

2 липня 1687 р. в таборі під Мартинівкою біля Пустої греблі написав сину Тарасу листа, в якому повідомив, що віддає йому млин, окрім того, що останній отримає за тестаментом.

Спочатку купує у обтівського жителя Івана Безвершка половину млина Кунашівського за «золотих чтири ста» (20 жовтня 1684), а 27 березня 1688 р. викупив і другу частину у мельничихи Марії Кунахової Пархомихи 1 камінь мучний з ступами за «полпята сто золотих» (Кунашівський млин).

Похований у Рихлівському монастирі.....1
Д.: 1) Параска Станіславівна N (?-1610-1659-бл.1653/1666).

2) (з 1667) Гафія NN Семенова Герцик (бл.1624-1686).

3. Костянтин Михайлович (?-1629-1683-?) - козак сотні Борзнянської (1649-1654), отаман городовий борзнянський (1664, 1680, 1683).....1
III

4. Іван Петрович 1-й - помер немовлям.....2

5. Іван Петрович 2-й (від 1-го шлюбу) (?-1634-1678, під Чигирином) - козак сотні Борзнянської (?-1654-?).....2

6. Тарас Петрович (від 1-го шлюбу) (?-1650-1680-прожив 80 років-?) - козак сотні Борзнянської (1669-1672).....2

Д.: 1) N Олександрівна Цурка, донька війта ніжинського.

2) Пелагея NN (?-1731-?). В одному з документів вона названа Пелагея Тарасиха Забіла Зубчинська.

7. Степан Петрович (від 1-го шлюбу) (?-1650-1694) - сотник борзнянський (1674-1677), хорунжий генеральний (1678.01.-1783-?), значний військовий товариш (?-1687.06.). Мабуть, продовжуючи, традиції батька-зрадника, і будучи ображений за втрату уряду, підписав чолобитну про зняття Самойловича. Як нагороду від Мазепи отримав полковницький пірнач ніжинський (1687.07.-1694).....2

Д.: 1) Євдокія NN

2) NNN.

8. Василь Петрович (від 1-го шлюбу) (?-1629-1690) - козак Борзнянської сотні (1649-1654). Після скинення закованого гетьмана Ігнатовича супроводжував до Москви. Отримав за це «пару соболів в 6 рублів, другу - в 10 рублів». Став сотником борзнянським (?-1680-1683-?), потім генеральним хорунжим. Потрапив у татарський полон і там помер.....2

Д.: N Костянтинівна Солонина, донька полковника київського.

9. Іван Петрович (від 2-го шлюбу) (бл.1668-1702.16.06.) - у 1689 р. Мазепа відібрав с.Клишки і передав його ніжинському полковнику Степану Забілі. Тяжби стосовно цього села велись до смерті І.П.Забіли (1689-1701). Значний військовий товариш (1690-1702). 24 березня 1691 р. І.Мазепа вимагав розквартирувати у Коропі 20 чоловік з піхотної сотні, що раніше стояла в Острі, контролював ці питання генеральний хорунжий І.Ломиковський. У листі від 1 вересня 1691 р. гетьман Іван Мазепа зобов'язував його сплатити борги свої компанійському полку Ясликівського, який стояв на пості у його селах або грішми (на одного компанійця 4 золотих на місяць), або борошном. 9 червня 1692 р. купив млина з 2 «колами» на р.Короп під Коропом з угіддями за 1500 золотих у Гафії Остапихи, її синів священика Петра, Яцка Немця, Менка. 19 серпня 1693 р. І.Мазепа в листі до І.П.Забіли сповіщав, що відбувся суд, де розглядалася скарга жителів с.Обтове на товариство піхотного полку. 8 березня 1694 р. Мазепа знову писав Забілі з приводу скарги до нього курінного отамана піхотного полку про заборону давати їм провіант. Гетьман

наказував такого не робити. 15 березня 1695 р. І.Мазепа надав універсал Забілі з дозволом осадити слобідку на ґрунті Остапівському з млинком під Коропом. 28 липня 1695 р. купив у Параски (по першому чоловіку Горбачихи, по другому - Лещихи) ліс за 13 кіп. 21 жовтня 1695 р. купив у Григорія Сапсая за 200 золотих двір «межи дворами Процихи Лихошерстой и Логвиненкова против меской ратуши стоячий». 23 березня 1696 р. купив у коропського міщанина Гаврила Загородченка ліс з сіножаттю за 13 кіп. 24 березня 1696 р. купив у Параски Дмитрихи Гречихи «з двома прудами і лозою» за 20 талерів. 25 березня 1696 р. купив у Іллі, Василя Лаврененків та їх матері Вовди Лавренихи поле під хутором Жихин за 100 золотих. 13 квітня 1696 р. купив у Данила Васильовича Забіли за 2000 золотих млин з ґрунтами на р. Реть біля с. Обтова. 27 квітня 1696 р. купив за 14 коп. у Григоря Пантелеева ліс з сіножаттю Тузиківською. 30 серпня 1696 р. купив за 190 золотих у Марії Павлихи Гудимихи і її зятя Яцька Слюсаря двір у Коропі. 27 листопада 1696 р. генеральний писар В.Кочубей направив йому листа про розміщення у його маєностях компанійців. 15 грудня 1696 р. святоуспенський священник Іван Савенко продав йому за 40 талерів гай з сіножаттю і лісок. 4 червня 1694 р. «обиватель коропський» Лесько Курдюк продав йому «плец», «стоячий за местом» за 10 золотих. У 1698 р. Короп відвідав гетьман Мазепа. 11 червня 1699 р. купив у в.т. Трохима Химича солодовню за 115 золотих. У 1700 р. гетьман розглядав майнові спори між ним і швагром ямпільським сотником Василем Жураковським. Був сватом генеральному писареві В.Кочубею (став між 1697 і 1701 рр.), кумом (1691, 1698, 1701 рр.) був генеральний осавул І.Ломиковський. Надсилав коропське пиво до Батурина гетьманові, до Стародуба полковнику Миклашевському, генеральному обозному В.Дуніну-Борковському рибу.....2

Д.: (з кінця 1687 р.) Ганна Василівна Дуніна-Борковська (?-1670-1713), донька обозного генерального. У 1702 р. отримала 100 талерів згідно заповіту батька. У 1703 р. генеральний військовий суд під загрозою штрафу 2000 талерів до скарбу військового зобов'язав її сплатити Василю Жураховському борг за Корніївський млин на р.Мозирка в с. Обтові. 3 січня 1712 р. отримала оборонний універсал.

- N Петрівна (від 1-го шлюбу) (?-1630-1659-?).....2

Ч.: (1659) Григорій NN, священник.

- N Петрівна (від 1-го шлюбу).....2

Ч.: Кирило Бібікович.

- Феодора Петрівна (від 2-го шлюбу) (?-1670-1695-?).....2

Ч.: (до 1686) Василь Якович Жураковський, сотник ямпольський. 8 березня 1704 р. генеральний військовий суд розглянув скаргу його як військового товариша на Ганну Забілу (дружина № 9), яка не сплачувала йому гроші за Корніївський млин на р. Мозирка у с. Обтові.

10. Тиміш Костянтинович (?-1663-1715-?) - товариш сотні Борзнянської (?-1683-1687-?), сотник прохорівський (?-1701-1704-?), отаман городовий борзнянський (?-1712), значний військовий товариш (1713-1715-?). Отримав універсал від гетьмана Скоропадського на володіння дідівськими і батьківськими ґрунтами в Борзні.....3

IV

- N Іванівна 5

Ч.: Костянтин Іванович Голуб, генеральний бунчужний (1681).

11. Тарас Тарасович (?-1670-1718-жив 70 років-?) - сотник борзнянський (?-1689.09-1709), значний військовий товариш (?-1713-?).....6
 Д.: Олена Іванівна Ярмолківна (?-1670-тестамент 1747.14.02). Отримала всі батьківські володіння. Її батько Іван Ярмолайович (?-1645-1715-ран.1718) - обиватель борзненський (1705-1715-ран.1718), мати померла 1707 р. Заповів частину майна Максаківському монастирю. Її донька від першого шлюбу Ганна Іванівна Тихівна (мабуть, донька борзнянського городового отамана Тихія Івана) (?-1720-1741-ран.1747). Семен Тихий – військовий товариш, посол Дорошенека до Москви. У 1729-1741 рр. другим шлюбом була одрвжена з духовним писарем Іваном Владимирським.
12. Юрій Тарасович (?-1670-1702-жив 60 років-?) - сотник борзнянський (бл.1690), хорунжий полковий ніжинський (1695, 1702).....6
13. Михайло Тарасович (?-1670-бл.1740) - службу розпочав у ГВК (1687-1691), значковий товариш Ніжинського полку (1691-1696), осавул полковий ніжинський (1696-1708), писар полковий ніжинський (1708-1710), сотник борзнянський (1710-1727), суддя полковий ніжинський (1727-1729). Мав 22 підсусідки в Борзні (1732). «Смотрителем» його маєтностей, його сина і онука довгий час був Семен Маркович Кунєковський (бл.1712-1767-?).....6
 Д.: Н Іллівна Новицька, донька комонного полковника.
14. Василь Степанович (від 1-го шлюбу) (?-1670-1700-?) – значний військовий товариш (1689). У XVII ст. більше двадцяти років влада в Басанській сотні Переяславського полку знаходиться в руках Карпа Тимошовича Яцьковича. За документами він відомий як Яцькович, Ященко, Карпець, Карпо Тимошович. Належав до старовинного козацького роду. Батько Карпа Тишко Ященко записаний до реєстру 1649 року в Басанській сотні шостим. Це означає, що він старий і заслужений у сотні козак. Сотника Карпа в реєстрі не бачимо, можливо, був неповнолітнім.
- Під час подій 1687 р. в липні, Карпо Тимофіїв писав до окольного Неплюєва про назриваючу в полку різню і клопотав поспішити з допомогою. Переяславський полк тоді знаходився під командою Г.Самойловича. А басанський сотник разом з миргородським полковником Апостолом підтримував Мазепу, допомагаючи заарештувати Л.Полуботка і Ф.Сулиму. В 1689 р. сотник Яськович супроводжував Мазепу до Москви і отримав підтверження на старі маєтності і нові надання від царя. Цікавим видається його місце в списку: басанський сотник стоїть серед полковників і поруч з Степаном Забілою. Це не випадковість, враховуючи, що останній сват Яськовичу, а зять, записаний серед значних військових товаришів молодших, Василь Забіла.
- У сотні Ященку належали села Озеряни і Щаснівка (надані 1690 р. Іваном і Петром Олексійовичами). На час Генерального слідства про маєтності (1729-31) селом Озеряни володів полковник В. Танський, а с.Щаснівка «...значкового товарища полку переяславського Михайла Забелы, внука Карпца з дочки, жена его по смерти его...». Пізніше, Захар Михайлович Забіла (1728-1767-?) відсудить собі спадкове, прадідівське володіння. В 1767 р. компанійський полковник Захар Забіла пояснює втрату села малолітством свого батька Михайла і його братів після смерті прадіда Карпа Яськовича і діда Василя Забіли, чим і скористався В.Танський.....7

Д.: 1) N Карпівна Ященко, донька сотника басанського

2) (1700) Марія Василівна Кочубей, донька судді генерального.

Генеральний писар В.Кочубей 18 травня 1701 р. запрошував на весілля сина одної із двох дружин Степана Петровича Забіли Степана.

15. Степан Степанович (?-1685-1736-ран.1747) – значний військовий товариш (?-1705-1708-?), бунчуковий товариш (1725-1736). Мав 9 підсусідків в Борзні (1732)...7

Д.: (з 1701 р., Гадяч) N Степанівна Трощинська (?-1685-1747-?), донька полковника гадяцького.

16. Семен Степанович (?-1689-1710-?) - пішов з Мазепою. Маєтки його конфісковані , після повернення володів с.Конашівкою.....7

Д.: Ганна Іванівна Мирович, донька полковника переяславського

- Настасія Степанівна (?-1746-?).....7

Ч.: 1) Олексій Маркович Дмитрашка-Райча.

2) Іван Савич, бунчуковий товариш.

- Ганна Степанівна (?-1715-1735-?).....7

Ч.: 1) Федір Бикович - власник млина на р. Кудрявці під Києвом. З роду Биковичів відомі війт київський (1689) Іван Бикович, війт остерський Іван Бикович, бургомістр київський Кіндрат Демидович Бикович.

2) Василь Михайлович Танський (бл.1662-1760-?), полковник переяславський.

17. Данило Васильович (?-1676-1738-прожив 50 років-?) – 13 квітня 1696 р. продав І. П.Забілі за 2000 золотих млин з грунтами на р.Реть біля с.Обтове, який свого часу купив за 1600 золотих у Василя Жураховського. «Славний продовжувач справи» своїх предків у питанні доносів. У 1699 р. за донос у Москву на Мазепу присуджений до смертної кари, проте помилуваний. «я целый год и более держался под караулом за доношение о измене на гетьмана Мазепу», «а когда освободился, то гетьман...Мазепа по моему челобитию видячи мене обиженного з женою моею от Федора Лысенка присудил был лесом Батуриным с двумя дворами, сеножатью и степом Бахмацким...за неотдание приданого жены моей». У 1709 і 1715 рр. направив доноси на гетьмана Скоропадського. Згідно указу 30 листопада 1718 р. засланий до Архангельська, звідки повернувся близько 1724 р., але поселений був у Москві. Лише з 1727 р. дозволено повернення в Україну, гетьманом Апостолом взятий під гетьманську протекцію (1732.4.11.), бунчуковий товаришт. (1735.23.12.). У 1736 р. вимагав від свого двоюрідного брата І.І.Забіли зазіхання на його ліси «Мелешківщину», «Бихівцївщину», «Черемшенки». В цей час жив у с. Реутинцях. У відповідь силою захопив млин на р. Есмани, порубав ліс, осадив на землях Івана Забіли слободу, привласнив його коней 8

Ч.: Гафія Іванівна Лисенко, донька полковника переяславського, осавула генерального.

18. Іван Васильович (?-1698-1733-прожив близько 50 років-ран.1754) – 12 лютого 1709 р. отримав універсал гетьмана Скоропадського на маєтності, бунчуковий товариш.....8

Д.: (1732) Ірина Геронимівна Почека (?-1718-1754-?), сестра ніжинського протопопа Максима Почеки.

- N Василівна (в черницях - Агнія) - черниця Новомлинського монастиря (1737).....8

Ч.: Іван Васильович Пироцький (?-ран.1737), писар полковий ніжинський.

19. Іван Іванович (?-1693-1738-?) - володів «отчизною» с.Обтове (202 двори) і с. Погорілівка (44 двори), хуторами Горохівщина, Остапівщина поблизу Коропа, 2 дворами в Коропі, пивоварнею (дані 1727 р.). Значний військовий товариш (?-1713-?), у 1714 р. купив будинок у Коропі у Миколи Івановича Армашенка. У 1714 р. взяв у борг у Рихлівському монастирі 4000 золотих, які повернув лише 17 жовтня 1728 р. борошном і грошима. Б.т. (1724-1730). 8 березня 1724 р. разом з обер-офіцером Малоросійської колегії поручиком Мокієм Суковніним відряджався для розгляду скарг у Прилуцький полк на два місяці, але провів там всю другу половину 1724 і початок 1725 р. У 1726 р. проходив службу у Сулаку при «малоросійському корпусі», дружина посилала йому припаси на 11 возах. 25 лютого 1728 р. звернувся до царя Петра II з проханням повернути одібране у його батька с.Клишки. 5 березня 1728 р. у Москві гетьман Д.Апостол видав йому і б.т. Івану Скоропадському паспорти на проїзд до України. Як хорунжий ГВА (?-1730.02.-1736) знаходився переважно в Глухові. 24 лютого 1730 р. товариш Коропської сотні Семен Кукуля продав йому сіножаті з лісом над річкою Короп за 20 талерів, вже 10 березня 1730 удова Тетяна Кияиха за 20 рублів продала йому ліс з сіножатями, 22 травня 1730 р. козаки с. Реутинці Дем'ян і Василь Мартиненки продають за 31 рубль, 1,5 четверика гречки і 0,5 четверика вівса ліс та сіножаті. Але, мабуть найбільшим надбанням в той час стала купівля сінокосу «Гребелку в острове» за «готовую сумму полтора ста золотих» в Бахмацькій сотні у Ісая Хилченка та Микити Лиденка з братами Остапом, Павлом, Василем і Мартином Хилченками. Продовжувались і невеликі покупки. Так, 10 жовтня 1730 р. за куфу горілки з носаткою в с. Обтові у Кирея Безверхого придбав млинок з ставком. Бунчуковий товариш (1734-1738-?). У його баченні гетьмани Брюховецький, Самойлович, Дорошенко, Виговський, Мазепа «зменики погубили Україну и сами память потеряли, людей и старшину разорили», Меншиков «разоритель Украины главный бил мало ни пропали», регент Бірон «Украину разорил».....9
- Ч.: Параска Василівна Скоропадська, донька обозного полкового чернігівського, племінниця гетьмана.
- Євдокія Іванівна (?-1735).....9
- Ч.: Григорій Іванович Грабянка (?-1738), полковник гадяцький.
- Ганна Іванівна (?-1715-1730-?) - за духівницею своєї матері отримала 1000 золотих 9
- Ч.: (1730) Самійло Іванович Судієнко, значковий товариш Чернігівського полку
- Настасія Іванівна (?-1700-1715-?).....9
- Ч.: (з 1713) Прокіп Семенович Березовський, значковий товариш Чернігівського полку.
20. Микола Тимішович (?-ран.1767) - значковий товариш. У Борзні мав 24 підсусідків (1732). В 1738 р. був хворий і у похід не ходив.....10
- Д.: N Василівна Часник, донька компанійського полковника.
- V
21. Остап Тарасович (?-1690-1718-?) - мав дві хати в с.Красилівці 11
22. Степан Тарасович 11
23. Василь Тарасович - мав у с. Красилівці три хати.....11

- 24 Іван Юрійович (жив 50 років) - сотник бориспільський. Власник частини млина в м. Мрин на Острі.....12
25. Юрій Юрійович (жив 50 років) - бориспільський сотник.....12
26. Пантелеймон Михайлович (?-1700-1767-?) – військовий товариш, борзнянський сотник (1729-1760). В 1736 р. з сотнею був на роботах на Українській лінії. Бунчуковий товариш. Разом з братом і племінником 22 березня 1752 р. отримав гетьманський універсал на м. Мену (79 дворів) і с. Землянку (15 дворів) замість Коропа, що відійшов на користь Генеральної військової артилерії. Мав приїзджий двір у Плісках, купчі на який і землі згоріли під великих пожеж у Борзні (1755, 1764 рр.).....13
27. Іван Михайлович (?-1720-1760-?) - коропівський сотник (1740-1760).....13
Д.: Уляна Андріївна Полуботок (бл.1727-?), донька бунчукового товариша.
28. Василь Михайлович (?-ран.1752) - можливо, до нього відноситься інформація про те, що серед відпущених з Москви сенатським указом учасників у «справі Полуботка» у 1725 р. був військовий канцелярист ГВК Василь Забіла... 13
- Євдокія Михайлівна (бл.1716-1803.5.07.) - статс-дама імператорського двору.....13
Ч.: Андрій Якович Безбородко, генеральний суддя.
- N Михайлівна (?-1718-1736-?) - разом із значковим товаришем Андрієм Борсуком володіла 10 дворами в с. Припутнях.....13
Ч.: Іван N Борсук (?-ран.1736).
- N Михайлівна.....13
Ч.: Іван Гнатович Сахновський, обозний полковий чернігівський.
29. Михайло Васильович (?-1691-бл.1727) - в 1724-1725 рр. був наказним сотником басанським, у реєстрі 1726 р. записаний серед військового товариства Переяславського полку, загинув близько 1727 р. Його вдова Уляна з сином Захаром у 1735 р. продали власний дідівський грунт в с.Круполь місцевому козаку..... 14
Д.: Уляна Гаврилівна N (?-1715-1735-?).
30. Іван Васильович (?-1695-1730-?) – значковий товариш (?-1715-1730-?) Переяславського полку, мав в 30-х роках спільні володіння з вдовою брата Михайла Уляною Гаврилівною у с. Щаснівка.....14
31. Василь Васильович 14
32. Степан Васильович - О.Лазаревський помиляється, називаючи дідом Василя (№ 31) і Степана (№ 32) Тараса Забілу, а не Степана.....14
33. Павло Степанович (?-1714.7.02. Борзна).....15
34. Григорій Степанович (?-1714.7.02. Борзна).....15
35. Іван Степанович (?-1710-1730-?) – військовий товариш. (1730).....15
- Пелагея Семенівна (?-1727-?) - жила в Глухові. 8 липня 1727 р. продала Івану Забілі ґрунти Тиницькі (степ, плец з 2 хатами і нивами) за 50 талерів. 16
Ч.: Григорій Григорович (?-ран.1727) - військовий канцелярист (1700), 24 серпня 1700 р. в Батурині у нього народився син і він послав І.П.Забілі хліб «родинний» знатний військовий канцелярись ГВК (1719). 20 березня 1719 р. купив у козака тиницького Микити Леленка поблизу двору Семена Чуйкевича «плец» з 2 хатами за 20 талерів (с.Тиниця Бахмацької сотні), потім докупив за 4 золотих «плецик» у козаків Луки, Зенка, Юська Дуленків (1720.18.05.). Родинний герб: у щиті складної

форми перехрещені шабля і стріла вістрям униз, під якими літера «W». Навколо щита рослинний орнамент і літери «Г...».

36. Іван Данилович (1698-1781-?) – бунчуковий товариш (1744-1763-?).....17
Д.: N Василівна Мовчан.
37. Данило Данилович (1703-1761-1763-?) – бунчуковий товариш (1744-1763-?)...17
38. Петро Данилович (?-1715-1761-?) - жив у с.Реутівці, 30 серпня 1735 р. дякував І.І .Забілі «за прислание...своих детей в наш дом для восприятія новорожденной дочери нашей», бунчуковий товариш (1747.22.07.-?).....17
Д.: (1734) NNN.
39. Василь Данилович (?-1761-?) – бунчуковий товариш (1755).....17
40. Семен Данилович (?-1735-1781-?) – військовий канцелярист ГВК (?-1755-1761-?). У 1761 р. разом з братами Іваном, Петром, Данилом, Василем спустошили бір і ліс військового канцеляриста Андрія Генваровського. 20 травня 1766 р. абшитований військовий товариш.....17
41. Іван Іванович (1721-1763-?) – службу розпочав з 1739 р., бунчуковий товариш (1747.22.07.-?). Абшитований бунчуковий товариш (з 1761). Власник села Обтова і Погоріловки.....19
42. Андрій Іванович - поручик (1781). Власник с.Обтова.....19
- N Іванівна (?-1720-1736-?).....19
Ч.: (1736) Михайло Леонович Пилатович.
43. Карпо Миколайович (бл.1737-1788-?) - сотенний компанійський осавул (1753), сотник 2-ї борзнянської сотні (1773-1774), бунчуковий товариш (1774.10.02.-1785) 20
Д.: Дарія N Губчиц, донька бунчукового товариша.
- N Миколаївна.....20
- VI
- Дарія Карпівна.....43
Ч.: Іван Миколайович Занькевич (1751-?), військовий товариш.
44. Кирило – сотник бахмацький Ніжинського полку. У 1757 р. захопив ґрунти Сафоновщину з посполитим полкового канцеляриста ніжинського Миколи Кленуса Іваном Сафоненком. Сотник 1-ї полкової сотні Миргородського полку (?-1760-1769. 16.11.).....?

Додаток Д.18
Мокрієвичі

I

1. Іван – священик

II

2. Карпо Іванович (?–1640-1701–?) – козак, від Б.Хмельницького отримав слободу Роїську, села Ямище і Сибереж, військовий товариш і обиватель чернігівський (?–1659.08.–1660.07.), писар полковий чернігівський (1660.07.–1661.05.), підписок ГВК (1663), військовий товариш (1664.03.–1669.03.), військовий канцелярист ГВК (1667), генеральний писар (1669.03.–1672), військовий товариш і обиватель чернігівський (?–1674.12.–?), значний військовий товариш (?–1687.08.–?), суддя полковий чернігівський (?–1688.11.–1690.09.–?). Як бачимо, скинутий з генерального писарства угрупованням Самойловича, хоча і отримав підтвердження від останнього своїх маєтностей (1672.19.07.), проте зміг піднятися лише за наступного гетьмана Мазепи, який шукав собі прибічників у середовищі чернігівців.....1

Д.: Ганна Станіславівна Кохановська (?–1701–?) донька сотника і отамана городового чернігівського.

3. Степан N (?-ран.1681) – писар полковий переяславський (1668), писар полковий гадяцький (1672), священик успенський переяславський (1677).

Д.: Тетяна Григорівна Бутович – 23 лютого 1681 р. продала свій дім у Переяславі, побудований на батьківських ґрунтах, священику Івану Недільці за 600 золотих.

III

4. Іоаникій (Ян, Іван) Карпович (?–ран.1700.05.) – сотник любецький (1690, 1693)...2

Д.: Євфросинія Ничипорівна Калениченко, донька обозного полкового чернігівського.

5. Дем'ян Карпович (?–ран.1709.09.) – значний військовий товариш (1704).....2

Д.: (після 1692) Гафія Трохимівна Підтереб Іванова Лисенко (?–1690-1725–?).

6. Самійло Карпович (?–бл. 1711) – сотник березинський (?–1689.01.–1690.05.), сотник полковий чернігівський (1690–?), значний військовий товариш (?–1704–1711.02.–?).....2

Д.: Тетяна Романівна Лопата (?–1719–?), донька бургомистра, потім війта чернігівського.

– Марія Карпівна.....

2

Ч.: Іван Васильович Ломиковський (1654–1714), осавул генеральний

Додаток Д.19
Ханенки

I

1. Стефан 1) за родовою легендою козацький ватажок; 2) за матеріалами Ю.Мицика міщанин.

Д.: Марія NN (за джерелами мати Михайла). Існує точка зору, не підтверджена документами, що дружиною Стефана була (за родовою легендою) Ганна Домашевська, донька старости Лукомського, яку Стефан Ханенко звільнив з татарського ясиру і, після отримання дозвіл короля, одружився з нею. Можливо, це друга дружина Стефана, синами якої були Лаврін і Сергій.

II

2. Михайло Степанович - полковник Уманський, кошовий отаман, гетьман Ю. Мицик віднайшов документ, за яким у 1672р. козаки-дорошенківці не хотіли піддатися Ханенку, "вголос кажучи, що ми цього кушніра не приймемо".

17 березня 1674 р. передав гетьманство Самойловичу і отримав царську грамоту з милостивим словом. Перейшов на Лівобережжя і оселився у Лохвиці. Потім, ймовірно, перебрався до Києва.....1

Д.: NNN (можливо, Христя), знаходилась деякий час у полоні з старшим сином у П. Дорошенка

3. Лаврін Степанович - служив у Білоцерківському полку у одній із Білоцерківських сотень (1649). Володів містечком Водотій і селом Соловийкою у Феастівському повіті. Перейшов на Лівобережжя (1684).....1

Д.: 1) можливо, Ксенія NN.

2) Ганна Ліщанка (?-1704-?).

4. Сергій Степанович - помер бездітним. До одного з братів Михайла (№ 2) відноситься інформація про те, що його і Юрія Хмельницького переховував в Уманському монастирі ігумен Філарет.....1
- III
5. N (можливо, Хома) Михайлович - старший син, деякий час з матір'ю знаходився у полоні у П.Дорошенка 2
6. N Михайлович - захоплений у полон татарами, відісланий до Стамбулу.....2
7. Павло Михайлович (?-1673) - до нього відноситься інформація, що третій син знаходився під наглядом у княгині Замойської, матері польського короля. Страчений у Перемишлі. 2
8. Яків Михайлович - переселився з батьком у Лохвицю, потім, мабуть, до Києва. ..2
9. Данило Лаврінович - полковник наказний лубенський. Загинув у 1695р. під Таванню.....3
- Д.: 1) N Іванівна Ломиковська (?-1691.30.11.-ран.1695), донька генерального обозного. Мабуть, від його першого шлюбу, але не з Марією Карпівною Мокрієвич. Її син Микола був двоюрідним братом сотнику золотоніському Костянтину Леонтовичу. У такому випадку її рідна сестра Настасія Іванівна Ломиковська була дружиною Леонтія Микитовича N - власника села Луки. Його дід Яків разом з Михайлом Ханенком вийшов до Лохвицької сотні.
- 2) NNN. Родова легенда про неї свідчить: "раз - рыскал на охоте за зверями; встретив красивую козачку, предложил ей - сбить с ея головы убор выстрелом без вреда для неё; смелая козачка согласилась, с условием взять её за себя в замвжество. Условие принято и выполнено".
10. Федір Лаврінович - сотник козелецький (?-1705-?), осавул полковий київський (? -1711-1722), обозний полковий київський (1722-1737). Проживав у Козельці, володів селами Дешек і Тарасова. Тестамент 1744.18.02. Похований біля Спаської церкви міста Козельця.....3
- Д.: 1) Феодора Хомівна Сулима, донька значного міщанина козелецького, вдова по Марку Ольховському.
- 2) Параска Андріївна Товстоліс (?-1731-?).
- IV
11. Микола Данилович (1693.6.12./1691.30.01/-1760.27.01.) - службу розпочав з 1710 р. Приймав участь у Прутському поході (1711). Старший канцелярист ГВК (1717-1723), суддя полковий стародубський (1728-1738), обозний полковий стародубський (1738-1740), працював у Генеральному військовому суді (1740-1741), генеральний хорунжий (1741-1760.27.01.), керуючи похідною канцелярією гетьмана Розумовського в Петербурзі. Був кандидатом у генеральні писарі (1759).....9
- Д.: (з 1727) Уляна Петрівна Корецька (1715.28.07.-1775.29.12.), донька бунчукового товариша.
12. Іван Данилович - священник соборної Спаської церкви м.Козельця (?-1734-1759-?).....9
- Д.: Єфросинія Осипівна N.
13. Андрій Данилович (?-1730-?) 9
14. Андрій Федорович (?-ран.1744).....10

- Д.: Ганна N Мокрієвич, у другому шлюбі за бунчуковим товаришем Федором Чуйкевичем (?-1764-ран.1771).
15. Іван Федорович (?-ран.1763) (від другого шлюбу) - бунчуковий товариш (?-1737-?), сліпий (?-1744-?). Власник хутора Мокринець і села Бобрики.....10
- Д.: 1) Солонина Степанида Василівна (?-1734.13.02.).
2) N Ганна Максимівна (?-1763-1766-?).
- Євфимія Федорівна (від другого шлюбу).....10
- Ч.: 1) Іван Прутянул, осавул полковий київський.
2) Григорій N Пароженко.
- Євдокія Федорівна (від другого шлюбу).....10
- Ч.: (1744) Микола Забіла.
- V
16. Петро Миколайович (1731-1733.18.01. Стародуб).....11
17. Василь Миколайович (1732-1787-?) - навчався у Кільському університеті, службу розпочав у драгунському Гольштинському полку. Поручик (1751), капітан кавалерії і флігель-ад'ютант Петра III (1752-1763). Вийшов у відставку майором. Жив у с. Чауси Погарського повіту. Помер неodrвженим і без потомства 11
18. Іван Миколайович (1745-1787-?) - капітан і флігель-ад'ютант. Секунд-майором Московського карабінерного полку I армії брав участь в боях проти турків. З 1771. 24.11. секунд-майор у відставці. Перший Погарський повітовий предводитель дворянства. З відставки відкликаний і призначений прем'єр-майором (з 1785.24.03.) Глухівського карабінерного полку. У відставку вийшов підполковником.....11
- Д.: Софія Григорівна Горленко (1749-1813.30.03.), донька надвірного радника.
- Ганна Миколаївна (?-ран.1772).....11
- Ч.: Осип Васильович Рославець, бунчуковий товариш.
- Настасія Миколаївна (1737-1772-?).....11
- Ч.: (з 1752, с.Городище) Петро Федорович Савич, бунчуковий товариш.
- Марфа Миколаївна (1742-1772-?).....11
- Ч.: Михайло Стороженко, секунд-майор (1772).
- Євфросинія Миколаївна (1747-1772-?) - у 1772 р. незаміжня. Проживала в с. Городище Погарської сотні.....11
- Євдокія Миколаївна (1749-1772-?) - в 1772 р. незаміжня. Проживала в с.Городище Погарської сотні.
19. Осип Іванович (?-1737-?).....12
20. Іван Іванович (1731.12.-1732.2.01.).....12
21. Петро Іванович (1737.4.09.-1741.6.04.).....12
22. Мойсей Іванович (1745.28.08.-1811-?) - священник с.Лемешів.....12
- Д.: Степанида NN, шляхтянка.
- Марина Іванівна (1731.24.02.-?).....12
- Ганна Іванівна (1735-1736.19.03.).....12
- Юліана Іванівна (1739.19.12.-?).....12
23. Михайло Андрійович - у 1744 р. малолітній, військовий товариш (1764) у Київському полку.....14

24. Гнат Іванович (бл.1750. с.Мокринці -?) - навчався у КМА (1763), службу розпочав у 1770 р. Військовий товариш у Київському полку, бунчуковий товариш (з 1784.18.03.).....14
Д.: (з 1773.27.01.) Наталія Степанівна Барановська, донька надвірного радника.
25. Григорій Іванович (1755-1820) - військовий товариш (з 1782.29.06.), поручик у відставці (1787). У 1787 р. не одружений.....15

Додаток Д.20
Ігнатовичі

I

1. Дем'ян (?-1630-1672) – у реєстрі 1649 р. Ігнатенко Дацько зафіксований в козацькому реєстрі Кальника, Ігнатенки Дем'ян і Хилько - козаками сотні Романенка Переяславського полку. Майбутній гетьман Ігнатович мав брата Зінця, який зареєстрований в Погребиській сотні Кальницького ж полку. Загалом полк рясніє Ігнатенками: Федір - в Прилуцькій, Іван - у Вінницькій, Жадан – в Немирівській. Це дає можливість зробити припущення, що Дацько Ігнатенко кальницький більш ймовірно став гетьманом, чим Ігнатенко Дем'ян переяславський.

Багато Ігнатенків на Чигиринщині: *Василь* і Сергій в Бужинській сотні, *Василь* і Юсько в Жаботинській Чигиринського полку, в самому Чигирині в курені осавульському Ігнатенко Грицько, Пасько, *Савка* (для повноти інформації слід додати, що Ігнатенко *Васько*, Мисько, Кирило, Лазар, Ігнатович Семен були в в сотні Стародуба Канівського полку).

Дем'ян Ігнатович мав герб власний (“стріла і меч, перевернуті в андріївський хрест”), що вказує на його шляхетське походження, яке також підтверджує королівський привілей 12 лютого 1664 року про конфіскацію майна “ребелізантів і кривоприсяжників” братів Дем'яна і Василя Ігнатовичів і віддачу цього майна шляхтичу Стефану Папроцькому. Це могло статися після козацького повстання на Правобережжі і Дем'ян з братами, пішовши на Січ, з'являється на чолі запорозького полку вже на Лівобережжі і незабаром очолив Чернігівський полк (1665–1668), наказний гетьман Сіверський від П.Дорошенка (1668), гетьман (1668–1672. 13.03.).
Д.: Настя NN.

2. Василь (Шумейко?) (?–1630-1672–?) – наказний полковник ніжинський (1663), осавул полковий ніжинський за Брюховецького (?–1665–1666–?). У 1666 р. заснував Пустинно–Рихлівський Миколаївський монастир. Маємо звістку, що Брюховецький у 1668 р. тримав його в ув'язненні у Гадячі, мабуть, як наслідок його протиріч з запорозцями. Тим паче, що після скинення Брюховецького одним із перших поплатився його безпосередній командир із запорожців полковник ніжинський Соха . Повернувся на якусь старшинську посаду, мабуть, полковника ніжинського. Наказний гетьман (1671.7.01. Батурин–?). Полковник чернігівський (?–1672.03.). Чи не він у реєстрі Ніжинського полку 1649 р. Василь Шумейко, якийсь полковий старшина, четвертий за списком ?.....1

3. Сава Шумейко – полковник стародубський. Рід Шумейок фіксується як брагинський.....1

Д.: Зіновія Жданівна N.

4. Зіновій (?–раніше 1672.01.).....1

Д.: Марія Яківна Н.

III

5. Петро Дем'янович – 1672 р. засланий до Сибіру.....2

– Н Дем'янівна.....2

Ч.: 1) NNN.

2) Іван Н Полетика.

Олена Дем'янівна – 1672 р. заслана до Сибіру.....2

Н Дем'янівна.....2

Ч: Андрій Корнійович Нестеренко, у 1672 р. призначений полковником лубенським на місце Сербина.

– Н Василівна.....3

Ч.: Іван Михайлович Домонтович.

6. Михайло Зіновійв – 1672 р. засланий до Сибіру.....4

Додаток Д.21

Миклашевські

Ю.А.Мицик звернув увагу на одного з представників родини – Пилипа Миклашевського – студента Лаврської школи у 1632 р.

I

1. Андрій (?-1615-1635-?) – шляхтич смоленський.

Д.: Марія Станіславівна Кохановська (?-1620-1635-?), донька сотника і отамана городового чернігівського.

II

2. Данило Андрійович (?-1635-1655-?) - Михайлові «братья, которые служили великим государям «лет з тридцать и более на которых службах и живот свой кончили», тобто приблизно 1655–1685 рр.....1

3. Семен Андрійович.....1

4. Петро Андрійович.....1

Василь Андрійович.....1

Іван Андрійович.....1

7. Михайло Андрійович (?-1645-1706) – військовий товариш (?-1671-?), дворянин гетьмана Ігнатовича (1672). Сотник глухівський Данило Рубан надав млин під Глуховом, стверджений гетьманом 12 грудня 1671 р. Після зміщення Ігнатовича генеральні обозний Петро Забіла і судді Іван Самойлович та Іван Домонтович взяли його під свій захист і протекцію. Згодом він був поставлений Самойловичем отаманом городовим глухівським (?-1675-?). Служба за Самойловича йшла нерівно, хоча і по висхідній. У 1677 р. він знову був лише військовим товаришем, проте 1679

р. бачимо його осавулом полковим ніжинським, з цієї посади 1682 р. був призначений генеральним хорунжим. Через рік же Самойлович поруч з Мазепою надає йому уряд генерального осавула. «изранен тяжелыми ранами». В силу невідомих нам причин 27 серпня 1686 р. звільнений з посади. Після приходу до влади Мазепи останній згодом призначає Миклашевського знову на посаду осавула генерального. З подачі Мазепи царю отримав чин стольника. 1689 р. затверджений полковником стародубським, яким був до 1704 р. Вже в 1690 р. побудував в Стародубі Михайлівський храм. 28 липня 1691 р. розпочав будівництво Микольської церкви в Стародубі, 9 вересня 1693 р. разом з військовим товаришем Максимом Жураховським, сотником Василем Ялоцьким і Анастасією Рубан здійснив закладку церкви Михайла і Гаврила в Глухові. Побудував кам'яний Преображенський храм в Стародубі. В 1696 р. він заніс в Межигірському монастирі в синодик своїх родичів, які померли: Андрія, Марію, Данила, ієромонаха Ліверія, Семена, Петра, Василя, Івана. Пізніший поминальний ряд його роду виглядає так: “Михайло, Матрона, Ганна, Андрій, Григорій, Митрофан, Володимир, Феодора, Андрій, Василь, Іван, Настасія, Марфа, Феодосій, Ганна, Мотрона, Євдокія, Ганна, Марія, Сергій, Лаврін, Петро, Микита, Настасія, Софія, Олена, черниця Скрафима”. Знову полковник стародубський (1705–1706.19.03.). Отримав гетьманські універсали на млини і хутори Березовщина та Десятуха 2-ї полкової сотні (10.08.1704, 15.09.1706). Загинув під Несвіжем.....1

Д.: 1) (з 1671) Євдокія Данилівна Рубан, донька сотника глухівського

2) (бл.1700) Ганна Володимирівна Швейковська Якова Самойлович, смоленська шляхтянка, вдова полковника стародубського.

III

8. Семен Михайлович – помер немовлям.....4

9. Василь Михайлович – помер немовлям.....4

10. Андрій Михайлович (?–1690-1751.04.-?) – службу розпочав з 1707 р., був під Полтавою (1709), значний військовий товариш (1716), полковник наказний стародубський (1729.11.10–1730), бунчуковий товариш (з 27 січня 1735).

Гетьманський універсал з підтвердженням маєностей. В 1714 р. іменував себе стосовно Дем'яна Скорупи сватом, а Корецького називав швагром. Мав судову справу за землю з вдовою полкового осавула Ханченко (1745) 4

Д.: 1) княжна Марина Юріївна Святополк–Четвертинська (?–раніше 1729), онучка гетьмана Самойловича.

2) (1732) Євфросинія Павлівна N Андріїва Жураковська (?–1760–?).

11. Степан Михайлович (?–бл.1750) – значний військовий товариш (?-1716-1723-?), бунчуковий товариш, командир над бунчуковими товаришами в Астрахані (1726). В 1739 р. в комісії Ніжинського полку по виявленню підсусідків, які ухиляються від загальнонародних повинностей. Написав заповіт 11 лютого 1750 р.....4

Д.: (1727) Ірина Марківна Маркович (?–1762–?), донька «орендаря» пирятинського. За заповітом чоловіка отримала: “села Девовки половинную часть, которая ныне во владении ныне во владении моем состоит со всеми к нему грунтами по описи и крестьянами, с третьей частью на реке Вабли шесть камней, да в с.Семках двух камней и в селе Кочергах трех камней, да в хуторе Брылевка на речке Сливук гребля об одном коле, под двором Брылевским, тако он в селах Землянце и Черторигах с

гаями, лесами и прочими угодыми в глуховских подворках подсосудки и пустые плещы на Белополовце и на Веренгине имеющиеся под городом Глуховом в селе Некрасовце, слобода Мазуровка со всеми угодыми, в Глухове нынешний двор, сеножать в Хотыменовце и пахотные поля и гай там же. В полку Суражском в степи хутор Степановка, женой моею куплен. Владеть ним до смерти, а там поделить на четыре части сынам моим тот хутор. Все владения должна разделить между детьми”

12. Іван Михайлович (?-1740.26.02.) – бунчуковий товариш 4
 Д.: Євдокія Васи́лівна Савич, донька полковника лубенського. В другому шлюбі за Петрункевичем
 - Євдокія Михайлівна.....4
 Ч.: Скорупа Дем`ян Григорович.
 – Настасія Михайлівна.....4
 Ч.: 1) (1699) Андрій Андрійович Гамалія (?–1706.19.03.).
 2) (з 1710.29.01, с.Юдинів) Петро Н Корецький, бунчуковий товариш.
 – Марія Михайлівна (?–бл.1725).....4
 Ч.: (1705) Степан Спиридонович Ширай, бунчуковий товариш.
 – Параска Михайлівна.....4
 Ч.: (1694) Андрій Юхимович Лизогуб (?–1737), бунчуковий товариш.
 – Ганна Михайлівна (?–1730).....4
 Ч.: Іван Андрійович Кондратьєв (?–бл.1726), полковник сумський.
- IV
13. Петро Андрійович (1724–1765-ран.1768) – бунчуковий товариш (1752.16.01.), керував Стародубським полком (1659–1661), підкоморій Погарський (?–1765–?)...10
 Д.: (з 1752.20.09.) Олена Григорівна Галаган, донька полковника прилуцького.
14. Михайло Андрійович (1727–1787-ран.1801) – бунчуковий товариш (1752.16.01.), малоросійський полковник (1769.18.02.), полковий командир (1770), «предводитель» шляхти Стародубського повіту, за полковника Стародубського (з 1773). Бригадир. Мав 1463 підданих (1787) 10
 Д.: Наталія Омелянівна Лесевицька (бл.1736–1787-?), донька капітана Слобідського драгунського полку.
15. Іван Андрійович (бл.1735–1787–?) – військовий канцелярист ГВК (1754), бунчуковий товариш (1760–1763). Колезький асесор (з 1769.6.11.), надвірний радник (з 1771.21.07.), губернський «предводитель» Новгород–Сіверського намісництва (1783–1784).....10
 Д.: (з 1757.11.) Гафія Єгорівна Теплова Кирилова Лобисевич (бл.1737–?), племінниця Є.Теплова, вдова судді полкового стародубського.
16. Семен Андрійович (бл.1742-1787-?) – сержант лейб-гвардії Ізмайловського полку (1763-1765), прапорщик (1765), підпоручик (1769), прим’єр-майор у відставці (1787). Мав у володінні 881 душу підданих. Проживав у Білоруській губернії (1787) 10
 Д.: (1777) Ганна Гаврилівна Окунева, донька генерал–майора.
 – Ганна Андріївна (?-1714-1733-?) – від своєї тітки Ганни Юріївни Кондратьєвої отримала сл. Кубраковку з двором Годуновским і млинами (1729). 10

Ч.: (з 1729.29.10.) Петро Іванович Чернолузький (1700–1760–?), бунчуковий товариш.

- Олена Андріївна.....10

Ч.: (з 1731.31.10.) Михайло Антонович Танський (?–1747), полковник київський.

- Настасія Андріївна (бл.1719-1784).....10

Ч.: (з 1735.26.10.) Іван Іванович Бороздна (1715-1784-?), генеральний бунчужний.

- Катерина Андріївна (1741-?).....10

- Марія Андріївна (1741-1763-?) 10

17. Іван Степанович (?-1716-ран.1785) – службу розпочав військовим канцеляристом в ГВК, бунчуковий товариш (1757.6.10.), колезький асесор (1767). За заповітом батька отримав: «село Зазерини с грунтами, греблю Зазюрскою о двох колах мучных, на гребле Антоновской одно коло, гребля Будянская о двух колах мучных, а третьє просяное, поля пахотного один лан за ярмом козацьким под Калашиновкою на 400 коп, второй лан под Калашиновкою як к Кролевцу в конце гребли Огиенка на 100 коп, третья нива в клине Комашиновском на 50 коп, сеножати: первая - Федоров кут весь с дубравой на 100 воз, вторая – Калинов Яр на 40 воз, третья – Борщовое за гаєм на 40 воз, четвертая – к Клинцам по меже Кочубеевого сенокосу на 40 воз; комора в Глухове мурована против соборной Троицкой церкви на месте мещанина глуховского Андрея Левченка, плец в Глухове на дворе, где прежде было строение по Мостовой дороге”.....11

Д.: (з 1737) Софія Андріївна Полуботок (?-ран.1772).

18. Петро Степанович (1718-1785-?) – службу розпочав з 1739 р., бунчуковий товариш (1756-1765), абшитований бунчуковий товариш. За заповітом батька отримав: «села Волокитин, Горянское со всеми угодыями, гребля Ротовская о четырех колах, гребля Астапская в Землянце о двох колах и землянским гаєм, на Калашниковской одно коло, поля пахатного: один лан под Марицею на 400 коп, второй лан на 100 коп, третья нива на 30 коп, четвертая нива под самим Городищем на 5 коп. Сеножати: первая – болото Будлянское на 30 воз, вторая – Заворотковщина на 30 воз, третья – Попов яр на 40 воз, четвертая – в Ховменовце на 100 воз; лес – новозанятая Моренца вся, вырубище гая край мельниц ротовских, комора в Глухове, край Медведева и Павлова, плец и комора за городом». Мав 885 підданих. (1785)..11

Д.: (1743) Настасія Василівна Лазаревич (?-1771), донька бунчукового товариша.

19. Антон Степанович (1728-ран.1783) – бунчуковий товариш (1756-1763-?). Згідно заповіту батька отримав: “села Воргли и Калашиновка с грунтами и паскою, гребля в селе Воргле об одном поле, гребля в хуторе Антоновке с четырьмя колами и просяным и валюшным колами, хутор Антоновский с лесом и пасекой в деревне Калашиновце, часть леса Мимчезова, пасека в лесу Мимчевском (куплена Антоном у Якова Кривца), поля пахатного: одна нива идучи в Глухов по левой стороне против Морицы Великой оранная и березняком заросшая, лежащая близ хутора Максима Петренка, вторая нива под Климовым лесом на 50 коп, третий лан – идучи к Антоновце по леву руку на 300 коп, четвертая нива – за старым гумном идучи к Морозовце по леву руку на 100 коп, пятая нива – к Антоновце к болоту на 15 коп, шестая нива Золовина с ярмом довшим на 30 коп, седьмая нива – идучи к Морозовце Лисачевская на 20 коп, восьмой лан за ставом Воргольским на 400 коп, девятая нива – Горлавова на 20 коп. Сеножати: первая – Сенное с гаєм на 40 воз, вторая –

Довгое с гаем на 40 воз, третья – за ставом Ворольским на 20 воз, четвертая – Лыса Гора на 50 воз, пятая - ниже лишня воргильского на болоте на 20 воз, шестая – Олексин Кут на 15 воз, седьмая – Бороховский Яр с вырубинцем на 20 воз. Лес Яструбный, одна комора в Глухове по меже Ведмедева и Павлова, да за местечком одна комора и плец Ревовский в городе Глухове за нынешним двором житним”.....11

Д.: (після 1750) Марфа NN (?-1740-1783-?). В.Модзалевський вважає, що це могла бути Марфа Андріївна Мазаракій, донька бунчукового товариша.

20. Михайло Степанович (1731-1776) – бунчуковий товариш (1756-1776). За заповітом батька отримав: «село Кочерги со всеми грунтами, хутор Кубаровский с греблею о пяти мучных колах, двох просяных и валушных, слобода Дирошовка со всеми грунтами, кроме одного только двора Соколовщины, который дан сыну Ивану . Поля пахатного: один лан от Голичового яру на 200 коп, второй – в средней руце у Руброве на 200 коп, третья нива за греблею Кочергяною на 20 коп, четвертая нива пустая на монастырской дороге к Вязенскому шляху на 9 воз сена. Сеножати: первая – дуброва на 100 возов, вторая – к панскому полю на 30 возов, третья – в крутых горах на 15 воз, четвертая – в Кочергах на болоте на 20 воз, пятая – в Ротовце на урочище Северском на 20 воз, лес под хутором Кубаровым, называемый Иванчи, лес Звочот с пасекой, гай за греблею Кочережскою, в Глухове каменная комора против Троицкой церкви крайняя, двор шинковый в Глухове по бывшей Мостовой дороге”. У вересні 1774 р. записав дружині все своє майно. 11

Д.: (після 1750) Марфа Федорівна Базилевич, донька сотника остапівського. Дітей не мали. За нею після смерті чоловіка залишилось 900 підданих.

- Уляна Степанівна 11

Ч.: Василь Григорович Кулябка, підкоморій Лубенського повіту.

- N Степанівна 11

Ч.: (1750) NNN.

- Марія Степанівна

.....11

Ч.: (з 1751.28.07.) Василь Андрійович Гудович (?-1764), генеральний підскарбій.

21. Павло Іванович (1726-1773) – бунчуковий товариш (з 1744.26.07). Зведений брат Стефану Петрункевичу. В 1761 р. Павло отримав у володіння с.Рухів від матері, вдови полкового писаря Петрункевича. Стефан Петрункевич передав Павлу в липні 1762 р. с.Рухів Новоміської сотні.....12

Д.: Олена Миколаївна Новицька (1726-1787-?), онука шептаківського старсти Юрія Новицького. Після смерті чоловіка за нею залишилось 4642 підданих.

- Уляна Іванівна 12

22. Іван Іванович – секунд-майор (1787). Мав 1669 підданих.....?

Д.: NNN (?-ран.1787).

V

Петро Михайлович – поручик (1785).....14

Андрій Михайлович (1757-1819) – секунд-майор.....14

Д.: Ганна Петрівна Бахтинова (1777-1858).

- Марфа Михайлівна (1755-1763-?).....14

- Катерина Михайлівна (1759-1807-?).....14

Ч.: (1803) Андрій Павлович Миклашевський.

- Олександра Михайлівна (1760-1763-?).....	14
- Марія Михайлівна (?-1801-?).....	14
- Параска Михайлівна (?-1801-?)	14
- Ганна Михайлівна (1762-?).....	14
- Ольга Михайлівна.....	14
- N Михайлівна (?-1785-?).....	14
Петро Іванович (1761-1828-?) - флігель-адъютант	15

Д.: Софія Іванівна N.

26. Андрій Іванович (1762-?) – поручик Орденського кирасирського полку (1783)..15

27. Єгор Іванович (1768-1802-?) – кадет Інженерного кадетського корпусу (1783)..15

28. Іван Іванович (1772-?) - кадет Інженерного кадетського корпусу (1783).....15

- Лизавета Іванівна (1757-1763-?).....
 15 |

- Олена Іванівна (?-1785-?).....
 15 |

- Настасія Іванівна (1759-1816).....
 15 |

Ч.: (1783) Михайло Петрович Іскрицький (1745-1803).

- Олександра Іванівна (1764-1783-?).....
 15 |

- Єфросинія Іванівна (1765-1783-?).....
 15 |

- Уляна Іванівна (1775-1783-?).....
 15 |

Ч.: NN Сниткін (?-1828-?), надвірний радник.

29. Михайло Семенович (?-1785-?).....
 16 |

Д.: Уляна Василівна Лизогуб (?-1846-?).

30. Олександр Семенович (?-ран.1835).....
 16 |

Д.: Марина NN.

31. Костянтин Семенович (?-1785-?) .....
 16 |

32. N Семенович (?-1785-?).....
 16 |

33. N Семенович (?-1785-?).....
 16 |

34. Іван Іванович (1742-1785-?) – службу розпочав з 1759 р. в лейб-гвардії Кінного полку. З 1765 р. ротмістр Ростовського карабінерного полку. Секунд-майор при відставці. (1769).....
 17 |

Д.: Устинія Іванівна Юматова (?-ран.1783), донька полковника Івана Богдановича Юматова.

35. Микола Іванович .....
 17 |

- Тетяна Іванівна.....
 17 |

Ч.: (1771) Іван Михайлович Корбе (1743-1786).

36. Петро Петрович (?-1827-?) – капрал лейб-гвардії Преображенського полку (1765).....
 18 |

37. Іван Петрович – прапорщик при відставці.....
 18 |

- Настасія Петрівна (1744-?).....
 18 |

- Ганна Петрівна (1775-?).....
 18 |

Ч.: 1) (з 1775.5.06.) Василь Осипович Рославець (?-1776.01), стародубський полковий обозний.

2) Осип Григорович Котлубицький.

- Лизавета Петрівна (?-1786-?).....
 18 |

Ч.: Петро Якимович Максимович (1751-1786-?).

38. Степан Антонович (1755-1790-?).....19
Д.: (після 1790) Пелагея Семенівна Уманець.
- 39 Василь Антонович (1758-?) 19
Д.: N Іванівна N (1764-?).
40. Яків Антонович (?-1776-?).....19
41. Михайло Антонович (1764-?) – військовий товариш (1791-1820).....19
Д.: Василиса Михайлівна Навроцька (1771-?), донька бунчукового товариша.
42. Степан Антонович (1770-?) – колезький протоколіст (1790).....19
Д.: (після 1790) N Федорівна Іллінова.
43. Семен Антонович (1773-1790-?).....19
- Марфа Антонівна (1769-1783-?).....19
44. Іван Павлович (бл.1750-1785-?) – бунчуковий товариш.....21
Д.: Катерина Прокофіївна Масюкова, донька бунчукового товариша.
45. Степан Павлович 1755-1809-?) - службу розпочав в 1765 р.....21
Д.: Настасія Данилівна Ширай.
46. Михайло Павлович (1757-1847) – в 1775 р. записаний до лейб-гвардії
Ізмайловського полку, капрал (1776), сержант (1780-1782). Їздив кур'єром в
Копенгаген (1780), в Лондон (1781), в Париж (1782). 21
Д.: (з 1797.25.10.) Настасія Яківна Бакуринська (1783-1856-?), донька
малоросійського губернатора.
47. Андрій Павлович (1759-1831-?).....21
Д.: Катерина Михайлівна Миклашевська.
48. Микола Павлович (?-1842-?) – сержант лейб-гвардії Преображенського полку (1783).....21
Д.: 1) NNN.
2) (з 1813) Олександра Григорівна фон-Берг.
48. Павло Павлович (?-1809).....21
49. Петро Павлович (?-1746-1791-?).....21
- Олена Павлівна (1746-ран.1783).....21
Ч.: (1767) Андрій Гнатович Слепушкін, підпоручик.
- Настасія Павлівна (1747-1786-?).....21
Ч.: (1784) Андрій Якович Якубович.
- Гафія Павлівна (1750-1786-?).....21
Ч.: (1786) Федір Олександрович Дублянський.
- Софія Павлівна (1751-1754-ран.1761).....21
- Параска Павлівна (1753-1809).....21
Ч.: (1783) Григорій Петрович Іскрицький.
- Уляна Павлівна (1758-1783-ран.1806).....21
Ч.: (1783) Володимир Васильович Велинський.
- Тетяна Павлівна (1759-1786-?).....21
Ч.: (1783) Василь Васильович Великосович.

Додаток Д.22
Домонтовичі

I

1. Михайло

II

2. Іван Михайлович (?–1630-1683) – козак Слабинської сотні Чернігівського полку, отримав від Богдана Хмельницького с. Смолин і Максим. Сотник слабинський (?–1659.10.–?), супроводжував до Москви полонених Юрія та Іллю Виговських. Суддя полковий чернігівський (?–1662.11.–?), отаман городовий чернігівський (?–1668–?). При Многогрішному став суддею генеральним. Зразу після перевороту 1672 отримав від Самойловича с. Кудровку. Зберігав уряд судді генерального при Самойловичі майже до смерті (1669–1681). Мав два млини: на р. Білоусі і на р. Жоведі.

Поминальний ряд його роду, записаний у Крупицькому Батуринському монастирі: ієромонах Феодосій, Василь, Михайло, Григорій, Софоній, Кирило, Григорій, Олександр, Іван, Стефан, Григорій, Іван, Омелян, Яків, Леонтій, Григорій, Іван, Тарас, Матвій, Андрій, Михайло, Іван, Уляна, Марія, Гафія, Феодора, Євдокія, Наталія, Гафія, Тетяна, Марія, Гафія, Настасія, Євфимія, Олена, Наталія, Ганна, Олена, Варвара, Катерина, Олена, немовля Олена, Гафія, Іван, Феодосія, Стефан, Тарас, немовля Стефан, *Василь, Іван, Стефан*, Пилип, Ганна, немовля Олексій, немовля Тетяна, немовля Агафон, немовля Дарія, немовля Феодосія, Євфимія, немовля Феодосія, Параска, немовля Григорій, немовля Роман, немовля Лука, Євдокія, немовля Ганна, немовля Василь, немовля Семен, немовля Ірина, немовля Пилип, Тиміш, Іван, Олена, ієрей Павло.

Ще в одному поминальнику його роду згадані лише Іван, Василь, Стефан.

В Межигірському Спасо-Преображенському монастирі його поминальний ряд мав такий вигляд: *Іван, Василь, Стефан*, ієромонахи Феодосій, Мелетій, Михайло, Григорій, Софоній, Кирило, Григорій, Олександр, Іван, Стефан, Григорій, Іван, Омелян, Яків, Леонтій, Григорій, Іван, Тарасій, Матвій, Андрій, Михайло, Іван, Євдокія, Наталія, Гафія, Тетяна, Марія, Агафія, Настасія, Єфросинія, Олена, Наталія, Ганна, Варвара, Катерина, Олена, Гафія, Тарасій, Іван, Іван, Олексій. В самому поминальнику зазначено "Леонтія Домонтовича з Гоголева сотника". 1

III

3. Павло Іванович (?–1660-1715) – священник Святоблагівщенський чернігівський (?–1680–1712–?). Отримав 20 вересня 1687 р. гетьманський універсал на села Смолин і Максим в Слабинському ключі.....2

4. Петро Іванович (?-1648-1676-ран.1687) – підписок ГВК (?-1669-?), після перевороту 1672 р. посланий у Київський полк писарем полковим (1672-1676) 2
5. Іван Іванович – бунчуковий товариш.....2
 – Євфимія Іванівна (?-1680-?).....2
 Ч.: Степан N Силич (?-раніше 1680), сотник полковий чернігівський.
 – Параска (Іванівна?, Петрівна?) (?-1721-?).....?
 Ч.: Данило Якович Солонина, писар полковий київський (1688).
- IV
6. Михайло Павлович – бунчуковий товариш (1732).....3
 7. Федір Павлович (?-ран.1710) – сотник седнівський (1705).....3
 Д.: N Василівна Дуніна-Борковська, донька генерального обозного. В 2-му шлюбі за Яковом Ждановичем, сотником городницьким.
8. Петро Петрович.....4
 Михайло Іванович (?-1721-1750-?) – бунчуковий товариш. Абшитований 7 травня 1740 р. Мав млини: на р. Жоведі під бором в одне мучне коло , в лузі в одне мучне коло, на р. Гулаці в одне коло, на р. Кривші в одне коло (1742) 5
- V
10. Володимир Михайлович (?-1794-?) – бунчуковий товариш (з 1756.13.03).....6
 11. Матвій Михайлович (?-ран.1784) – бунчуковий товариш (з 1757.30.09).....6
 Д.: Маріанна Максимівна N (1740-1788-?).
12. Іван Федорович – значковий товариш (1729).....7
 13. Дмитро Петрович – сотенний отаман (1784).....8
 14. Іван Михайлович (1717-1763-?) – мав суперечки за маєтності с.Камки (1740).
 Бунчуковий товариш (1740-1763-?).....9
- VI
15. Павло Володимирович (1755-?) – службу розпочав 6 травня 1782 р. військовим товаришем Київського полку. Пішов у відставку 4 червня 1787 р. поручиком.....10
 Д.: Євдокія NN (1767-?).
16. Іван Володимирович (1756-?) - службу розпочав 6 травня 1782 р. військовим товаришем Київського полку. Пішов у відставку поручиком.....10
 Д.: Параска NN (1777-?).
17. Петро Володимирович (1757-1811) – службу розпочав в 1776 р. вахмістром кирасирського Георгієвського полку.....10
 Д.: Марія NN.
18. Григорій Володимирович (1758-?) - службу розпочав 6 травня 1782 р. військовим товаришем Київського полку. Пішов у відставку поручиком.....10
 19. Роман Володимирович (1760-?) – службу розпочав в 1776 р. вахмістром кирасирського Георгієвського полку.....10
 20. Степан Володимирович (1762-?) – службу розпочав в 1776 р. вахмістром кирасирського Георгієвського полку.....10
 Д.: Варвара NN.
 - Уляна Володимирівна.....10
 Ч.: Григорій Шрамченко, полковий хорунжий.

21. Степан Матвійович (1753-1810-?) – службу розпочав в 1773 р. в Тверському карабинерному полку.....	11
Д.: Лизавета Степанівна Н.	
- Настасія Матвіївна.....	11
Ч.: NN Маркевич.	
- Єфросинія Матвіївна.....	11
Ч.: Яків Володимирович Войцехович, титулярний радник.	
- Ганна Матвіївна.....	11
Ч.: NN Прокопович	
- Феодосія Матвіївна.....	11
22. Степан Іванович (1749-1798-?) – військовий товариш (з 1770), бунчуковий товариш (з 1779.17.12).....	12
Д.: Варвара Іванівна Валькевич, донька бунчукового товариша.	
23. Федір Іванович – козак Седнівської сотні (1750). Мав маєтність в с. Сахновець. Військовий товариш (з 1771), бунчуковий товариш (з 1779.17.12).....	12
Д.: Марія Василівна Губчиць, донька полковника.	
24. Юрій Іванович (1754-?) – службу розпочав в 1771 р. в Старооскольському піхотному полку.....	12
Д.: Настасія Іванівна Товстоліс, донька бунчукового товариша.	
25. Яким Іванович (1755-?) - службу розпочав в 1771 р. в Старооскольському піхотному полку.....	12
Д.: Ганна Андріївна Войцехович, донька бунчукового товариша.	
- Єфросинія Іванівна.....	12
Ч.: Прохор Іванович Забіла.	

Додаток Д.23
Дуніни–Борковські

I

1. Андрій (?-1550-1578-?) – земський писар люблінський (?–1578–?).

II

2. Андрій Андрійович..... 1

III

3. Каспер Андрійович (?–1618–1639–?) – власник с. Борківка (1638). «Гілка Дуніних прийняла російське громадянство після приєднання до Московії Смоленська у 1665 р.» 2

Д.: (можливо, Настасія).

IV

4. Іван (Касперович?) (?–ран.1702).....3?

5. Василь Касперович (1640–1702.7.03.) – власник с. Борківки, с. Бакланової Муравейки. Після Андрусівського миру приймає православ'я і вступає на козацьку службу. Вперше його як активного учасника політичних подій зустрічаємо у вересні 1668 р., коли гетьман П.Дорошенко цьому 28–річному сотнику вибельському підтвердив універсалом право на володіння «вотчиною» с. Борківкою Березинської сотні. Досить швидко став сотником полковим чернігівським (?–1669–1672), полковник чернігівський (1672–1687), обозний генеральний (1687–1702) 3

Д.: 1) NNN.

2) Марія Степанівна Шуба (?–1704–1719–?), донька сотника вибельського (1659–1661), потім священика чернігівського (1668).

Додаток Д.24
Жураковські

I

1. Михайло – сотник сосницький (1649).

II

2. Яків Михайлович (?-1704) – сотник глухівський (1669, 1672, 1675, 1677), ніжинський полковник (1678-1685), значний військовий товариш (1687-1700).

Поминальний ряд його роду: Козьма, Семен, Євфимія, Пелагея, Іван, Семен, Федір, Роман, Матвій, Феодосій, Олексій, Костянтин, Пелагея, Параска, Дорофій, Данило, Євдокія, Феодора, Горпина, Михайло, Тиміш, Ганна, Ксенія, немовля Євдокія, Парска, Пелагея, Леонтій, Ірина, Яків, Константій, Федір, Катерина, Наталія, Іван, Михайло, Ксенія, Тиміш, Кирило.....1

Д.: Марина (Марія) NN (?-1704-?).

III

3. Лука Якович (?-1718) – ніжинський полковий сотник, осавул та суддя (1699, 1701, 1707), наказний ніжинський полковник (1701-1708), ніжинський полковник (1708-1718). У 1701 р. отримав універсал ніжинського полковника Івана Обидовського на с.Липов Ріг. 14 жовтня 1708 р. отримав царську грамоту на володіння.....2

Д.: Ганна Данилівна Апостол (?-1729), донька гетьмана.

4. Василь Якович (?-1730.19.06) – янпільський сотник (1686, 1695), глухівський городовий отаман (1701), військовий товариш (1704), генеральний осавул (1710-

- 1724). 30 травня 1723 р. йому і генеральному бунчужному Якову Лизогубу було доручено “правління Малоросійское” від наказного гетьмана павла Полуботка. В січні 1724 р. був заарештований бригадиром Румянцевим в справі Полуботка і відправлений до Петербурга, де знаходився під арештом цілий рік. Звільнений з наказом жити в Петербурзі. Мешкав в Москві (з 1727). На початку 1728 р. був відпущений на батьківщину. 2
- Д.: 1) (ран.1686) Феодора Петрівна Забіла, донька генерального обозного.
2) Марія Григорівна Максимович (?-1729), донька протопопа переяславського. 5 листопада 1728 р. отримала 130 рублів через бургомістра стародубського Антона Хоменка від Григорія Скорупи зп продану нею частину Ширяєвського млина
5. Роман Якович (?-ран.1718).....2
Д.: Ганна Романівна Лазаревич (?-1724), донька ніжинського полкового судді. В 2-му шлюбі (з 1718.11.) за Павлом Леонтійовичем Полуботком, наказним гетьманом.
- IV
6. Яків Лукич (?-ран.1760) – знатний військовий товариш (1723), бунчуковий товариш (1725-1751). 14 жовтня 1727 р. отримав гетьманський універсал на володіння батька. Мешкав в с. Безуглівка.....3
Д.: Гафія N Лизогуб.
7. Андрій Лукич (?-ран.1731) – помер молодим.....3
Д.: NNN, в другому шлюбі була за Андрієм Михайловичем Миклашевським, бунчуковим товаришем.
- N Лукинична (?-1728).....3
Ч.: Яків Павлович Полуботок, бунчуковий товариш.
- N Лукинична.....3
Ч.: Іван Ілліч Новицький, бунчуковий товариш.
8. Петро Васильович (?-1707-1730).....4
9. Іван Васильович.....4
Д.: NNN.
- Феодосія Василівна (?-1737).....4
Ч.: Григорій Федорович Кулябка, бунчуковий товариш.
10. Матвій Романович – бунчуковий товариш (з 1735.1.09.).....5
11. Яків Романович.....5
Д.: NNN.
- V
12. Андрій Якович (1729/1733-1788-?) – підкоморій ніжинський (1767-1772), виконував обов'язки полковника ніжинського (1772), полковник ніжинський (1774. 17.03.-1782). 6
Д.: Марія Опанасівна Гуржи (?-ран.1788).
13. Петро Якович (1735-1788-?) – службу розпочав у 1760 р. військовим товаришем, військовий товариш (1763-1766), бунчуковий товариш (1771-1781).....6
Д.: Параска Федорівна Корецька, донька бунчукового товариша.
14. Лука Якович (?-1766-1781-?).....6
Д.: NNN.
- Ганна Яківна (?-1792).....6
Ч.: (з 1750) Павло Григорович Скорупа.

- Олена Яківна.....6
 Ч.: Михайло Н Янович, сотник.
 15. Василь Андрійович (1718-1767-?) – бунчуковий товариш (1744-1767).....7
 Д.: 1) (з 1743) Ганна Петрівна Тернавіот, донька ніжинського війта.
 2) Марія Іванівна Бороздна, донька генерального судді.
 16. Опанас Іванович – військовий канцелярист.....9
 Д.: NNN.
 17. Михайло Матвійович – військовий канцелярист (1784).....10
 Д.: Марія Осипівна Онісімова, донька бунчукового товариша.
 - Ганна Матвіївна.....10
 Ч.: Петро Васильович Уманець.
 18. Петро Якович (1735-1791-?) – полковий осавул (1772).....11
 Д.: NNN (?-ран.1788).
 В розпис не ввійшли: Василь – син значкового товариша, військовий канцелярист ГВК (1738-?).

Додаток Д.25
 Самойловичі

I

1. Самійло - священик містечка Ходоркова на Сквирщині, перейшов до містечка Красний Колядин.

II

2. Іван Самойлович (?-бл.1690) - перейшов разом з батьком з Ходоркова до Красного Колядина, став писарем сотенним красноколядинським. Не зовсім ясно чому із Прилуцького полку його ставлять сотником Веприцьким у Гадяцькому полку і чи дійсно він тримав цей уряд?

Відносини генерального писаря Степана Гречаного і Самойловича вимагають додаткового дослідження. Вважається, що кар'єру Самойловича спротегував Гречаний.

При Брюховецькому (1662.5.11.) Самойлович став наказним полковником Прилуцьким, а відповідно він тоді вже мав бути сотником Красноколядинським. Полковником повним у той час був або Терещенко Федір Терентійович або вже Чернявський Дмитро. Нам невідомий жоден із полкових старшин прилуцьких у той час.

В.Модзалевський приводить архівні свідчення, що Самойлович був посланцем Брюховецького до Москви до дяка приказу Таємних справ Дементія Башмакова з «язиками» за що отримав плату пару соболів вартістю п'ять карбованців.

У 1665 р. він очолює охочий полк козацький, який був посланий під Смоленск. Після цієї операції повертається в Україну, проте не у рідний Прилуцький полк, а

переходить до Чернігівського на посаду вже не сотника, а полкового старшини. Спочатку осавула, а потім судді. На цих урядах іноді виконує функцію наказного полковника. Три роки працював під керівництвом полковника Дем'яна Гнатовича. Мабуть, проявив себе вірною людиною Гнатовичу, тому що, коли останній у січні 1668 р. стає генеральним осавулом, то полковницький пернач переходить до рук Самойловича.

В полку співпрацював з обозним полковим Савою Посудевським, суддею Марком Артемовичем, писарем Леоном Артемовичем Полуботком, разом з якими піднімається на боротьбу проти російських воєвод.

Після загибелі Брюховецького і відступу військ Дорошенка, з прибічниками наказного гетьмана Ігнатовича отримує царське прощення. Проте полк очолює недовго і вже через рік він стає генеральним суддею, а на його місце висовується Іван Якович Лисенко. В 1672 р. обраний гетьманом, яким був 15 років.

В синодику Межигірського монастиря був записаний його рід: ієрей Самійло, Полікарп, Настасія, ієрей Тимофій, Данило, Василь, Дарія, Феодосія, Іван, Григорій, Яків, Пелагея, Марія. В синодику Петропавлівського монастиря рід Самойловича представлений так: ієрей Самійло, Іван, Семион, Григорій, Параска, Марія, Настасія. З синодика Межигірського Спасо-Преображенського монастиря, можна зробити висновок, що брат Івана Самойловича священник Тимофій помер раніше 1685 р., а брат Мартин – пізніше 1687 р. З першого синодика нам залишаються невідомі Данило, Полікарп, Настасія, Дарія, Феодосія, Пелагея. Логічно припустити, що Полікарп був старшим братом у родині, який помер чи загинув досить рано. Настасія має займати місце дружини Самійла, тобто бути матір'ю Івана. Батуринський синодик дає можливість запропонувати версію, що Данило, Василь, Дарія, Феодосія і Марія - це діти Івана Самойловича, які померли немовлятами..

.....1

Д.: Марія Іванівна Голуб (бл.1640-?).

3. Василь Самойлович – священник лебединський 1
 4. Тиміш Самойлович (?-1616–ран.1687) – священник у Ромнах, протопоп. 1
 5. Мартин Самойлович (?-1687-?) – священник у Ромнах, протопоп. Брат – гетьман надав йому с.Оксютинці Роменської сотні.....1

III

6. Семен Іванович (бл.1660-?) - ісля перевороту 1672 р. для надійності до царського двору забирають синів гетьмана Семена і Григорія. При них перебували колишній ігумен батуринський Ісакій (?), учитель Павло Ясликовський і служник Йосип Куцкович. У 1675 р. у Москві тримали по черзі вже по одному сину. У березні 1677 р. з Сибіру до Москви повертається брат Петра Дорошенка Григорій і отримує царський дозвіл «ходити за караулом» і переселяється поближче до «двору» Семена Самойловича. Яків був у Москві безвідлучно два роки (1676–1678.11.), у грудні 1678 р. відпущений був і Григорій Самойлович. 1681 року Семена і Григорія бачимо вже у Батурині, в Москві ж залишався Яків.....2

Д.: (з 1680) Марія Федорівна Сулима (бл.1665–1705-?).

7. Григорій Іванович.....2
 8. Яків Іванович 2
 - Параска Іванівна.....2

- Настасія Іванівна.....2
9. Михайло Васильович – полковник гадяцький (?-1678.11.-1687). На уряд полковника тримав містечко Рашівку, місто Камишин, села Гримячку, Остапівку, Березову Луку. Кошовий отаман Гусак рекомендував гетьманові Мазепі задля зміцнення його влади позбутися Полуботка, колишнього гадяцького полковника Михайла і Кочубея.....3
10. Яків Тимішович (?-1636-?).....4
- IV
11. Ярема Якович (?-1656-1722-?) – сотник варвинський (?-1676-1682-?), отаман городовий варвинський Прилуцького полку (?-1694-?)..... 10
- V
12. Іван Яремійович (1722-1788-?) – полковий писар. Проживав у Конотопі. Мав 120 душ підданих (1788).....11
Д.: NN Стефанович, донька протопопа роменського.
- VI
13. Євстафій Іванович (1754-1788-?) – колезький протоколіст (1788).....12
Д.: Ганна Григорівна Налягака, донька військового товариша.
14. Антон Іванович (1759-?) – губернський канцелярист (1784), священник с. Герасимівки Роменського повіту (1798).....12
Д.: Євдокія Федорівна Косяровська, донька військового товариша.

Додаток Д.26

Черняки

I

1. Іван – козак сотні Веприцької Полтавського полку (1649) (служив козацьку службу ще при царі Олексію Михайловичу). За служби отримав с.Кам'янку. Це засвідчує його козацько-старшинський статус не нижче сотника. Значний товариш полку Полтавського (?-1681-1689-?). 13 вересня 1689 р. гетьманом Мазепою “определено ему в послушенство, на якие просил нашего себе подтверждения” на частину с. Тахтаулова.

Д.: Мотря NN.

II

2. Омелян Іванович 1

Д.: Ірина NN.

3. Федір Іванович 1

Д.: Марія NN.

4. Леонтій Іванович – сотник полковий полтавський (?-1669-?), генеральний осавул (?-1671-1677-?), полковник полтавський (1680-1682). Товариш полку Полтавського. Після колимацького перевороту посланий на Запоріжжя з вісткою про скинення гетьмана Самойловича. В 1690 р. отримав царську грамоту на с.Гавронці. Наказний полковник полтавський (1692.07.). Значний військовий товариш. 25 серпня 1696 р. отримав універсал з дозволом побудувати греблю в с.Ольшаному. Поминальник роду Леонтія: “Леонтий (№ 4), Акулина, Савва (№ 5), Филипп (№ 7), Иоанн (№ 6), Алексей (№ 9), Мария, Агафия, Марина, Григорий, Иоанн, Мария, Евфимия, Яков, Лукьян, Федор, Евдокия, Федор, Даниил, Дамиан, Любовь, Елена, Ксения, Евдокия,

Иоан, Емельян, Василий, Никифор, Григорий, Георгий, Никифор, Яков, Иоанн, Лукьян, Мария, Дмитрий, Федор, Иоанн, Екатерина, Матрона, Анна, Евдокия, Анна, Анастасия, Тимофей, Федор, Параскевия, Софоний, Василий, Екатерина, Анастасия, Анна, Мария, Дарья, Ирина, Любовь, Козьма, Павел, Мария, Агрипина, Матвей, Лаврентий, Самуил, Елена, Домна” 1
Д.: Килина NN.

III

5. Сава Леонтійович – значний військовий товариш..... 4
Ч.: Ліверія NN.

6. Іван Леонтійович (?-1672-1722-ран.1723) – полковий писар полтавський (1692-1693), полковий сотник полтавський (1695-1699), полковник полтавський (1709-1722). В 1710 р. полкова старшина на чолі з Іваном Левенцем подала на ного скаргу за побої і безчинства. В 1714 р. на нього скаржилися суддя полковий Петро Кованько, писар полковий Іван Заліський, хорунжі полкові Михайло Руденко і Павло Герасимов та інші полчани в багатьох утисках та образах. У Києво-Микольській пустині записаний поминальник роду полковника Івана Черняка, який мав три частини (1719.06.):

“Спаси и помилуй” (тобто живі): Іван, Феодора, Григорій, Євдокія, Дмитро, Гафія, Семен, Марія, Олексій, Яків, Марія, Іван, Килина, Яків, Горпина, Марія, немовля Параска, немовля Ганна, немовля Семен.

“Умершие”: Іван, Мотрона, Омелян, Ірина, Федір, Марія, Леонтій, Килина, Федір, Параска, Михайло, Марія, Данило, Горпина, Марина, Лаврентій, Сава, Ліверія, немовля Лука, Павло, Матвій, Ганна, Юліана, Марія, Ганна, Григорій, Іван, Стефан, Климентій, немовля Домінікія, немовля Тиміш, Федір, ієрей Іван.

“Убиенные”: Василь, Іван, ієрей Наум, Василь, Катерина, Євфимія, Тетяна, Марія, Васса, Марія, Соломонія, немовля Григорій, Петро, Давид, Іван, Іван, ієродиякон Калита, немовля Ілля, Ярема, Сава, Созон, Федір, Параска, немовля Іван, немовля Євдокія, Іван, Петро, Настасія, Пилип..... 4

Д.: 1) Феодора NN.

2) Ірина Степанівна N (?-1735-?).

7. Пилип Леонтійович (?-1645-1712-?) – служив в Харківському полку: осавул полковий (?-1686-?), сотник тишківський (?-1697-?), священник богородичанський тишківський.

В Межигірському монастирі записаний поминальник його роду: Леонтій (№ 4), Килина, Григорій, Дмитро, Григорій, Костянтин, Олександр, Тетяна, Горпина, Марина, Лаврентій (№ 8), Лук'ян, Павло, Марія, Іван, Омелян, Козьма, Матвій, Сава, Марія, Марина, Домна, Катерина, Пилип (№ 7), Іван, Гафія (дружина № 7), Яків, Іван, Федір, Ярема, Григорій 4

Д.: Гафія Григорівна N.

8. Лаврін Леонтійович..... 4

9. Олексій Леонтійович (?-1678-1719-?) – значний військовий товариш (1709)..... 4

Д.: (1698) Домна Степанівна Козельська, донька значного обивателя полтавського. - Горпина Леонтіївна..... 4

Ч.: Захар Старицький, полковий сотник.

У с. Гавронцях і Тахтаулові жили родичі Черняків: Халимоновські, Матвій Павченко, Прядки, Павло Сохацький, Койнаші, Бабанські, Педор Чикаленко, Кирило Яворський.

IV

10. Олексій Савич – значковий товариш (1734).....5
11. Григорій Савич – сотник полковий полтавський (1701).....5
12. Іван Савич (1720-1767-?) – службу розпочав з 1 січня 1737 р., значковий товариш (з 1737), військовий канцелярист (з травня 1738), вакансовий сотник. У 1748 р. призначений Сенатом сотником I полкової сотні. Сотник II полкової сотні (1749). В 1749 р. звернувся до ГВК через переслідування і образи полковником Горленком і полковим обозним Сахновським.....5
13. Семен Савич (1724-ран.1764) – козак с. Кам’янки (1734), службу розпочав з 1748 р., військовий товариш (з 1760).....5
- Д.: Уляна NN (?-1765-1763-?).
14. Григорій Іванович (?-ран.1745) – сотник вакансовий (?-1724), сотник I полкової сотні (1724-1727). Наказний полковник полтавський (1725). Бунчуковий товариш...6
- Д.: Євдокія Іванівна Сулима, донька генерального осавула.
15. Ярема Іванович – мав підданих у с. Рибці.....6
- Гафія Іванівна.....6
- Ч.: Дмитро Васильович Калачинський, сотник будищанський. Його рідний брат був господарем двору у племінника Мазепи Войнаровського.
- Марія Іванівна.....6
- Ч.: Григорій Юрієвич Заньковський, сотник старосанжарський.
16. Іван Пилипович (?-1665-1732-?) – липецький сотник Харківського полку (1695-1716-?), підпрапорний Харківського полку (1732).....7
- Д.: Пелагея NN, другим шлюбом вийшла за підполковника Матвія Прокоповича Куликовського.
17. Яків Пилипович – сотник тишківський.....7
- Горпина Пилипівна.....7
- Ч.: Іван Гаєвський, сотник огульчанський Харківського полку.
18. Яків Лаврінович – сотник I полкової сотні Полтавського полку.....8
- V
19. Максим Олексійович – значковий товариш 10
20. Степан Олексійович – значковий товариш.....10
21. Іван Григорович – військовий канцелярист ГВК (1739).....11
22. Лука Іванович.....12
23. Йосип Семенович – значковий товариш.....13
- Д.: Марія Ісаївна Чижова, донька козака.
24. Семен Яремович.....15
- Ганна Яремівна.....15
- Ч.: Михайло Олександрович Милорадович, генерал-майор.
25. Павло Іванович – сотник Харківського полку.....16
- Уляна Іванівна 16
- Ч.: NN Авксентьєв.
- Гафія Іванівна.....16

Ч.: NN Бородаєнко.

Додаток Д.27
Трощинські

I

1. Тихін

II

2. Федір Тихонович – писар полковий гадяцький (1676). Володів с.

Ручки.....1

III

3. Матвій – отаман кошовий Запорозької Січі. За підозрою у зраді був заарештований, маєтності конфісковані. Помер у неволі.....?

Д.: NNN, переїхала до Полтави.

4. Стефан (?-1660-ран.1716) – шляхтич гербу “Шеліга”. За О.Лазаревським і В. Модзалевським вважав його племінником Мазепи. “Господар” замку Гадяцького (1690-1697), обозний полковий гадяцький (1697-1704). Полковник гадяцький (1704-1709). Через родинну близькість “звільнений з посади Гадяцького полковника”, - вважав В.Модзалевський і заарештований. “За свої верние и знатние заслуги имел в соем владении” с.Ручки в сотні Комишенській, яке на короткий час у нього відібрали на Гадяцький замок. Помер у Києві «за караулом».....?

Д.: Марія Іллівна Новицька (?-1670-1718), донька полковника комонного.

IV

5. Іван Матвійович – писар полковий полтавський. Власник хутора під Яреськами..3

6. Андрій Степанович (?-1698-1730-?) – військовий канцелярист (1718), будучи в Петербурзі 15 червня 1718 р. отримав гетьманський універсал на половину с. Ручки. Бунчуковий товариш (1730). Господар Гадяцького замку (1730). Мав 140 підданих у с.Ручки.....4

Д.: Уляна NN.

7. Іван Степанович (?-1733) – бунчуковий товариш. Був у сулацькому поході.

Загинув у польському поході.....4

Євдокія Степанівна.....4

Ч.: Олександр Ситенський, писар полковий гадяцький.

- N Степанівна (?-1716-1748-?) – жителька с.Лучників (1748).....4

Ч.: Степан Степанович Забіла (?-1738), бунчуковий товариш.

V

8. Іван Іванович – в чернецтві Амфілофій. Архимандрит одного із київських монастирів. Переяславський єпископ.....5

9. Прокіп Іванович – військовий товариш.....5

10. Прокіп Андрійович – службу розпочав з 1727 р. у Миргородській полковій канцелярії. Значковий товариш (1740-1751-?), військовий товариш (?-1754-1757-?)

Андрій Андрійович – значковий товариш Миргородського полку (1751), військовий товариш (1752-?).....	6
11. Мартин Андрійович – військовий товариш (1752)	6
12. Дем'ян Андрійович – військовий товариш (1754), секунд-майор(1784).....	6
13. Андрій Іванович – сотник яресківський (1772).....	7
VI	
14. Дмитро Прокопович (1749, Глухів-1829, с.Кибинці Миргородського повіту) – мав маєток у с.Кибинцях. Навчався у КМА, писар полковий (1773). Завідував канцелярією князя Репніна. Таємний радник.	9
15. Андрій Прокопович – військовий товариш (1766-1771), сотник яресківський (1771-1782).....	9
Д.: Ганна Матвіївна Косяровська.	
16. Юхим Прокопович – сержант, прапорщик.....	9
17. Дем'ян Прокопович.....	9
- Катерина Прокопівна – черниця.....	9
18. Антон Мартинович.....	11

Додаток Д. 28.

Палії

I

1. Пилип (?-ран. 1694) - можливо, сотник борзнянський (?-1649-?) Пилип Мельник. Син Федір згадував "гай отчистий" над річкою Сорокою у Борзні.

II

Семен Пилипович (?-1664-1710) - уроженець Борзни. Гетьман Іван Мазепа писав про нього: «Палій часто тут у своїх родичів у Борзні буває, бо він є з діда й батька свого уроженець цього міста». Втративши першу дружину, йде на Запоріжжя. «Шукаючи воєнних подвигів, іде він із своїм «охотним» загоном на службу короля Яна Собеського, який вів тоді боротьбу проти Туреччини. Є неясні відомості, що Палій брав участь у розгромі турецько-татарського війська під Віднем в 1683 р. У 1684 р. Палій, тоді вже полковник, знаходився на Запоріжжі». Десь близько 1687 р. одружився в Фастові з удовою.

29 травня 1700 р. Палій віддячив за ікону Київському Михайлівському Золоверхому монастирю, надавши млин Бобриці і всіх добр Аксаківських на цьому боці Ірпіня і Стугни.

Напочатку 1703 р. бачимо Палія на чолі повстання. Полки Самуся, з'єднавшись з Абазиним, наступали на захід, війська Семашка на Брацлавщину, а Палій знаходився в районі Фастів – Біла Церква, забезпечуючи тилові комунікації та зв'язок з Києвом та Батурином, перенісши свою резиденцію до Білої Церкви. Активно допомагали запоріжці. В лютому 1703 р. поляки під Ладижином розгромили козацький табір, захопили 12 гармат, взяли в полон полковника Абазина. При допиті останній стверджував, що Палій і Самусь підняли повстання тільки через свою сваволю, а серед поляків ходив слух, що Мазепа навіть видав указ “щоб

жодин з того боку Дніпра не переходив і не приєднувався до ребелізантів”. В березні 1703 р. 15 тисячна армія поляків при підтримці 44 гармат розгромила повстанців на Поділлі та Волині.

Війська Самуся, Палія та Іскри зосередились на Київщині. Наступ шведів на Польщу примусив короля перекинути війська на північний театр військових дій. В жовтні Палій лежав хворий у Фастові.

На початку 1704 р. спочатку Самусь, а потім Іскра перейшли на Лівобережжя під регімент Мазепи, чим послабили правобережне козацтво. Палій же укріпився в Білій Церкві, заявляючи: “Ні ляхам, ні кому іншому я не здам Білої Церкви, хібащо мене звідти витягнуть за ноги”.

В липні 1704 р. козацьке військо під проводом Мазепи вступило в Київське воєводство, заявивши, що йде на допомогу полякам проти шведів. Палій приїхав в гетьманський табір під Паволоччю і супроводжував його. “1704 р. польським королем було обрано Станіслава Лещинського, прихильника шведського короля. В країні почалась війна між прибічниками Станіслава Лещинського і Августа II, з яким Петро I уклав союз. Між тим в той час на Правобережжі проти шляхти посилювалась боротьба українських селян і козаків під проводом фастівського полковника Семена Палія”. Наприкінці липня Мазепа наказав заарештувати фастівського полковника і відправив в'язня до Батурина.

Незабаром бунти на Правобережжі стихли, а шляхта Київського воєводства висловила подяку Мазепі за допомогу. В березні 1705 р. Палій і Семашко прибули до Москви, а 30 травня Петро I заслав їх до Єнисейська, що 30 липня було замінено на заслання до Томська (знаходився у Тобольську).

Наприкінці 1708 р. Петро I звільнив Палія. Останній брав участь в Полтавській баталії, очолюючи комонний полк, який переслідував Мазепу і шведів до Переволочної. 14 жовтня 1709 р. надав с млина в с.Мала Салтановка в Мотовилівській сотні військову частину Михайлу Коломійцю і Шкалиманді, а 31 грудня заборонив чинити кривди селу Княжичі. Палій командував комонним полком і очолив Білоцерківський полк водночас, знаходячись у Фастові. Став ченцем в Межигірському монастирі, де 18 січня 1710 р. помер і похований.....1

Д.: 1) NNN.

2) (1688) Феодосія NN (?-1668-1688-?), це її другий шлюб. Від першого шлюбу мала сина Семашка. У 1702-1704 рр. він був одним з найближчих помічників Семена Палія, а відповідно - дорослим.

3. Федір Пилипович (?-1674-1694-?) - 1694 р. жив у Борзні.....1
- N Пилипівна.....1

Ч.: (можливо, Часник).

- N Пилипівна.....1
Ч.: NNN, кримський мурза. їх син Чора-мурза приїздив до дядька Семена у Фастів (1699).

III

4. Матвій Семенович (?-1724-1752-?) - значковий товариш, у 1734 р. за ревізією записаний разом з Самійлом серед козаків 3 статті (козаки можні, ґрунтові, служать з дідівської, батьківської та своєї землі), що засвідчує глибоке місцеве коріння роду.

- Залишається неясним дідівська земля у с.Лихолітках була по батьківській чи по материнській лінії. У 1752 р. бачимо Матвія Семеновича з племінником Трохимом Авраменком серед "убогих" козаків с.Лихоліти.....2?
- 2
5. Самійло (Семенович) (?-1734-1748-до1752) - за ревізією 1748 р. значиться разом з Матвієм серед козаків 5 статті (козаки середньогрунтови).....2?
- Марія Семенівна (1689-1739.5.10. Козелець).....2
- Ч.: Антон Михайлович Танський, полковник київський.
- N Семенівна.....2
- Ч.: NN Авраменко, козак с.Лихоліток.
- IV
6. Павло Матвійович – сотник.....3
7. Михайло Матвійович (?-раніше 1787) - військовий товариш. Невідомо чи до нього відноситься інформація про те, що Михайло Палій (бл.1745-1782-?) розпочав службу 16 лютого 1760 р. значковим товаришем. Потім з квітня 1763 р. став полковим старшиною запорозьким, з 1766 р. військовим кантаржієм. 15 серпня 1771 р. отримує чин сотника у Гетьманщині. Був власником 50 душ чоловічої статті (1782).....3
8. Михайло Самійлович (?-1741-?) - козак с.Лихолітки Іркліївської сотні.....4
9. Гаврило Самійлович (?-1741-?) - козак с.Лихолітки.....4
10. Антін Самійлович (?-1741-?) - козак с.Лихолітки.....4
11. Трохим Самійлович (?-1741-?) - козак с.Лихолітки.....4
- V
12. Леонтій Павлович (?-1741-?) - козак с.Лихолітки.....5
13. Петро Михайлович (?-1787-?) - козак с.Лихолітки.....6
14. Павло Михайлович (?-1787-?) - козак с.Лихолітки.....6
15. Микита Михайлович (?-1787-?) - козак с.Лихолітки.....6
16. Іван Михайлович (?-1787-?) - козак с.Лихолітки.....6
- VI
17. Яків Леонтійович - значковий товариш Миргородського полку.....11
- VII
18. Омелян Якович (бл.1744-1799-раніше 1830) – значковий товариш в абшит Миргородського полку (Сорочинці). Корнет (1787). Внесений до II частини родовідної книги дворян Київського намісництва 1788.9.11.....11
Д.: Пелагея Данилівна N (бл.1746-1799-?).
- VIII
19. Степан Омелянович (бл.1778. Сорочинці-1830-раніше 1886).....12
Д.: Марія Василівна N.
20. Петро Омелянович (1779. Сорочинці-?).....12
21. Іван Омелянович (1781. Сорочинці-?).....12
- IX
22. Осип Степанович (1830.3.04.-?).....13
Д.: Ганна Захарівна N.
23. Петро Степанович (1833.29.10. Сорочинці-?).....13
24. Іван Степанович (1741.2.05. Сорочинці-?).....13

25. Іван Петрович (1817.30.05. Сорочинці-?).....14
Д.: Параска Василівна Н.
26. Семен Петрович (1819.1.09. Сорочинці-?) - колезький регістратор (?-1846-?)...14
Д.: (з 1846.01.) Марія Михайлівна Н.
- Х
27. Олександр Осипович (1860. Сорочинці-?).....16
- Марія Іванівна (1853.10.07. Полтава-?).....19
- Ірина Іванівна (1858.8.03. Полтава-?).....19
28. Петро Семенович (1846.28.06.-?).....20
- В розпис не ввійшли:
1. Григорій Палій (?-1736-1752-?) - козак с. Лихолітки, можливо рідний брат Матвія і Самійла.
2. Андрій Григорович (?-1741-?) - козак с. Лихоліток.

Додаток Д. 29.
Самусі

І

1. Іван

ІІ

2. Самійло Іванович – в 1689 р. очолював полк, за реєстром в якому знаходилося 164 козака. Наказний гетьман. Водночас очолював один із чотирьох кінних полків, чисельність якого була 700 (1692 р.), 500 (1694 р.), 600 (1695 р.) козаків. 16 квітня 1693 р. Самусь особисто приїхав на зустріч з коронним гетьманом С.Яблоновським. В 1701 р. поляки зробили спробу домовитись з Самусем, але отримали відповідь, що останній припинить боротьбу, коли “по всій Україні, від Дніпра до Дністра і вгору до річки Случа не буде ноги лядської”. Віддав Мазепі гетьманські клейноди і

поставлений полковником богуславським. В квітні 1711 р. затриманий з обозним і писарем полковими генерал-лейтенантом Голіциним з листами Орлика.....1
Д.: Ганна NN.

III

3. Степан Самійлович (?-ран.1704) – значний товариш полку Лубенського. Жив, очевидно, у Чигирин Дубраві.....2

Д.: Пелагея NN (за іншими даними, Уляна). Мала володіння в Золотоніській сотні Переяславського полку.

4. N Самійлович – полковник у Орлика, в 1711 р. заарештований генерал-лейтенантом Голіциним в Богуславі.....2

- N Самійлівна.....2

Ч.: (1696) Іван Булюбаш, полковник.

IV

5. Яків Степанович (?-ран. 1762) – значковий товариш (1737-1750-?), сотник Лубенського полку.....3

Д.: Ганна Василівна Суха (?-1784-?), донька осавула полкового полтавського.

6. Данило Степанович (?-ран.1782) – значковий товариш Лубенського полку. В 1763 -1764 рр. ГВК розглядала питання про правомірність розподілу вільного військового криворучського степу під Чигирин Дубровою, який належав ГВК між Миколаївським молнастирем, колишнім чигриндубровським отаманом Салогубом, значковим товаришем Самусем, земським суддею Іваном Родзянкою та іншими. Абшитований сотником (1772.30.10).....3

Д.: Ганна NN (?-1784-?).

7. Павло Степанович (?-ран.1762) – отаман городовий лохвицький.....3

- Олена Степанівна (?- ран.1753). Відкупила чатково маєтності у свого дядька Івана Булюбаша. В Золотоноші “в поминовение души свое и родителей вечно, к соорвжению в пользу животворящей Троици храма Господня, отдала” значні кошти. Була неписьменною і її тестамент, в якому володіння заповіла донькам, підписав зять священник Марко Зеленський. 3

Ч.: Григорій Павлович Гайворонський (?-1684-1753), службу розпочав в 1704 р., осавул полковий компанійський (з 1713), компанійський полковник (з 1728). Його заповіт 1753 р.

- Ганна Степанівна.....3

Ч.: Василь Мелес, обозний полковий компанійський.

- Марія Степанівна.....3

Ч.: Федір N Кохна, значковий товариш, друга дружина.

V

Василь Якович (?-1780-?) – службу розпочав в 1765 р. значковим товаришем.....5

Д.: (1780) N Іванівна Шушвель, донька козака Чигриндубраської сотні Лубенського полку.

Дмитро Якович (бл.1748-?) – службу розпочав значковим товаришем з 1765 р...5

Д.: (1780) Ганна NN, вдова козака Кирила Салогуба.

Федір Якович – значковий товариш, корнет (з 1783.28.06).....5

Іван Якович – значковий товариш з 1774.4.12. Жив у “деревне” Самусівка.....5

Данило Якович (?-ран.1787) – сотник.....5

Яків Якович.....	5
Іван Данилович – значковий товариш.....	6
Яків Данилович – значковий товариш.....	6
Григорій Данилович – значковий товариш.....	6
Павло Данилович – колезький регістратор (1784).....	6
12. Іван Павлович – сотенний отаман (1784).....	7
13. Яків Павлович.....	7

Додаток Д. 30

Полуботки

I

1. Веремія (?-1598-1660-?) – шляхтич. Отримав від польського короля слободу Полуботківку, звільнивши її на 20 років від податків, що було гарантовано і листом чернігівського воєводи Салтика в 1619 р. Міщанин, райця чернігівський (1637). Мав млин на р.Стрижні під Черніговом, частину якого продав Тишку Климовичу.
Д.: Настасія Жихарівна (?-1660-?).

II

2. Артем Веремієнко (?-1617-1639-?).....?

Д.: Фотинія Прокопівна (?-1698.4.11. Чернігів).

3. Олексій Веремійович (?-1639-1699-?) – продав місце коморне на ринку чернігівському 1

4. Федір Веремійович (?-1639-1701-?) – житель с.Павлівки. Мав селище з солодовнею над р.Гончарищем в Любечі, які в 1701 р. продав священнику любецькому пятницькому Артему.....1

III

5. Леонтій Артемович (?-1638-1695.Чернігів) – служив «от молодости лет». Від першого шлюбу (можливо, Ганною) близько 1660 р. народився син Павло. Вже в 1663 р. Леонтій одружується з Євгенія Іванівна Костомаха (в чернецтві, можливо, Марфа). Рід Костомах седнівський вїтївський. Мабуть, її братом був Юхим Кирилович Костомаха. 23 березня 1692 р. в нього Полуботок купив ґрунти в с. Вертейках Любецької сотні. По надачі гетьмана Брюховецького (1668) володів шляхетською Розсудовською маєтністю в Чернігівському повіті, це може свідчити про якісь родинні звязки з шляхтичами любецьким Розсудевськими. Писар полковий чернігівський (?-1668-?). Гетьман Брюховецький надав йому Розсудівську маєтність з селами, зведеною Полобутком греблею і руднею на р.Ворзні. Товариш полку Чернігівського (?-1669-?). Сотник полковий чернігівський, наказний полковник (1671). 7 липня 1671 р. купив поле між селам Полуботками і Товстолісом в обивателя чернігівського Семена Степановича Сосико. В 1674 24.11. купив двір у Шаховича в Чернігові. В середині 70-х рр. XVII ст. в Чернігові жили по сусідству з Леоном Артемовичем Полуботком Степан Зенькович Шахович (коваль і пушкар чернігівський, 31 грудня 1679 р. Полуботок викупив його маєтність), Григорій Єрмилович (трембач полку Чернігівського, 31.01.1680 р. викупив його двір за 300 злотих), Іван Харитонович Молявка, Мойсей Гришкович Шермакович, Василь Борковський. Купив в с.Товстолісах ґрунти у Ларка Крутко 16 червня 1675 р. Генеральний бунчужний, генеральний осавул (1678-1681). 31 грудня 1679 р. купив двір, комору і город в Понорниці у Івана Козія. Йому було надано в Сосницькому ключі с.Савинки з млинами: 1) на греблі Самотужного на р.Убеді, 2) млин Миськів на греблі Довгій на р.Убеді, 3) млин Безпалчого на р.Козляничах. В 1680 р. купив у товариша полку Чернігівського Пилипа Івановича Короткого четверту частину ґрунту Мишуковщини з млином на р.Свишні, в чернігівського ігумена Зосима Тишевича купив млин в с.Понурниці на р.Вербі. В 1681 р. гетьман Самойлович надав йому с.Гучин, млин Прокопа Плоского під Черніговом на р.Свині. Наказний

полковник переяславський (1683-1685), полковник переяславський (1685-1687, 1688, 1689). Скуповував маєтності: грунт у Миська Олександровича Безбоженка, 7 грудня 1685 р. грунти під Черніговом черніговського райці Василя Пилиповича, потім поле під с.Полуботками, ниву під Черніговом у Михайла Тимаховича Трискибенка з матір'ю і братами (30.05.1688), 20 липня 1689 р. грунти голянищеві в Любецькому тракті у сержанта Федора Гаврилова, млини на Переяславщині, слободку у товариша полку Чернігівського Демяна Унучки, млин на р.Убеді у Василя Коляди, млин на р.Бречі у Габриеля Гуриновича. Отримав с.Наумівку Киселівської сотні, підтвердження на рудні Медведовську і Радківську в Розсудовщині. Значний військовий товариш.

Поминальник його роду: Іван, Прокіп, Глікерія, Фотинія, немовля Настасія, немовля Євдокія, немовля Дарія, Веремія (№ 1), ієрей Парфеній, ієрей Леонтій, Іван, Клим, Андрій, Козьма, немовля Андрій, Феодора, Гнат, Артем (№ 2), Гафія, немовля Євфимія, немовля Мотрона, немовля Іван, Стефан, Семен, Євгенія (дружина № 5), черниця Марфа, Леонтій (№ 5), Павло (№ 6), Євфимія (дружина № 6), Андрій (№ 7), Марія (донька № 5), Яків (№ 8), Олена (дружина № 8), Софія, Семен, Микола, Дмитро, Ганна (донька № 6), Василь, Пелагея, Феодосія, Катерина, немовля Володимир, немовля Феодосія.....2
Д.: 1) Ганна NN.

2) Євгенія Іванівна Костомаха (?-1649-1706-?), постриглася в черниці.

IV

6. Павло Леонтійович (бл.1660-?) – в 1695 р. купив двір в Чернігові у Прокопа Плоскуна. Товариш полку Чернігівського (1696-1697), значний товариш Чернігівського полку (1698-1699), значний військовий товариш (1701), чернігівський полковник (1706-1723).

Полковник П.Полуботок відібрав Роїще у вдови полкового обозного Філона Рашка і надав полковому осавулу Михайлу Красовському. У вдови полкового писаря Семена Наумовича (доньки полкового осавула Василя Устимовича) полковник відібрав с.Велику Весь, яке спочатку було у його володінні, а потім він надав значному козаку Івану Янушкевичу.

Полуботок, як ранговим, володів частиною с.Гусинки, відібрав другу частину у сотника слабинського Семена Михайловича. Надав одну частину села полковому писареві Семену Наумовичу, а потім обидві частини – полковому писареві Івану Янушкевичу. Села Ріпки, Холявин, Камянка, Маслаківка, огородники в Петрушині, частина Гукова були ранговими на ранг полковника у володінні Полуботка.....5

Д.: 1) (бл.1680) Євфимія Василівна Самойлович (?-1717), донька священика м. Лебедина, племінниця гетьмана Самойловича.

2) (з 1718.11, в м.Воронежі) Ганна Романівна Лазаревич, донька ніжинського полкового судді. В 1-му шлюбі за Романом Яковичем Жураковським, військовим товаришем.

- Марія Леонтіївна (1664-1729.8.10).....5

Ч.: (1689) Іван Федорович Сулима, генеральний хорунжий.

- Варвара Леонтіївна (?-1733-ран.1737).....5

Ч.: Павло Самойлович Добронизький, протопоп переяславський.

- N Леонтіївна.....5
 Ч.: Федір Іванович Мирович, генеральний бунчужний.
- Тетяна Леонтіївна.....5
 - Марфа Леонтіївна (?-1722-?) - 31 жовтня 1729 р. бунчуковому товаришу Якову Карпеці було наказано "чтоб ехал в полк Черниговской в село Андреевку... Петра Мировича и вдова Мария Лесницкая ... припрываждены под охранением в Глухов"
5
 Ч.: 1) Григорій Данилович Лісницький, полковий сотник миргородський.
 2) (1722) NN Мандрика.
- V
7. Андрій Павлович (?-1744.28.11) – бунчуковий товариш (1728-1744).....6
 Д.: Марія Андріївна Кондратьєва.
8. Яків Павлович (?-1734.15.04) – бунчуковий товариш (1726-1734). У 1729 р. поселив слобідку Нову над р.Чумгаком. Помер в Бродах під час польського походу.....6
 Д.: Олена Лукинічна Жураковська (7-1728), донька ніжинського полковника.
 - Олена Павлівна (?-1700-1745).....6
 Ч.: (з 1714) Яків Андрійович Маркович, генеральний підскарбій.
 - Ганна Павлівна (1695-1731).....6
 Ч.: Григорій Лукич Жоравка, бунчуковий товариш.
 - Ганна Павлівна (?-1734-1739-?).....6
 Ч.: Петро Богданович Войцехович, сотник седнівський.
- VI
9. Василь Андрійович (?-1768) – бунчуковий товариш (1752).....7
 Д.: 1) Катерина Володимирівна Ізмайлова, донька генерал-майора.
 2) Мавра Матвіївна Куликовська, донька полковника.
 - Параска Андріївна (?-1768-?).....7
 Ч.: 1) NN Лесевицький
 2) (1768) Олександр Федорович Коробовський, бригадир.
 - Уляна Андріївна (?-1723).....7
 - Уляна Андріївна (1728-1772-?).....7
 Ч.: Іван Михайлович Забіла, сотник коропський.
 - Софія Андріївна (?-ран.1772).....7
 Ч.: (1737) Іван Степанович Миклашевський.
 - Ганна Андріївна (?-ран.1768).....7
 Ч.: Дмитро N Сачко.
10. Семен Якович (1724-1752.11.05) – бунчуковий товариш (з 1749.7.07).....8
 Д.: 1) (з 1745) Ганна Андріївна Стахович, донька бунчукового товариша.
 2) Настасія Степанівна Леонтович, донька чернігівського полкового хорунжого.
 - Гафія Яківна (1726-?).....8
 Ч.: (1742) Іван Іванович Скоропадський, бунчуковий товариш.
 - Софія Яківна.....8

Додаток Д. 31
Скоропадські

I

1. Федір - за сімейними переказами, загинув під Жовтими Водами (1648).

II

2. Ілля Федорович 1

Д.: деякі дослідники вважають його дружиною княгиню Чорторийську.

III

3. Іван Ілліч (бл.1746-1722) – гетьман.....2

Д.: 1) (з 1678) Пелагея Ничипорівна Калениченко (?-бл.1699), донька обозного полкового чернігівського.

2) (бл.1702) Настасія Маркович Костянтинова Голуб (бл.1671-1729.19.12.).

4. Василь Ілліч (?-1727).....2

Д.: 1) N Павлівна Грибович (?-раніше 1695), донька осавула генерального.

2) (1705) Ксенія Хомівна N.

5. Павло Ілліч (?-1729-раніше 1739).....2

IV

- Ірина Іванівна (від 1-го шлюбу) (бл.1679-1744-?) - мешкала у с. Андріївці

Чернігівського полку.....3

Ч.: Семен Юхимович Лизогуб (?-1734.19.04.), бунчуковий товариш.

- Уляна Іванівна (від 2-го шлюбу) (1703.9.03.-1733.13.03.).....3

Ч.: (з 1718.12.10.) граф Петро Петрови Толстой, полковник ніжинський.

6. Михайло Васильович (бл.1697, очевидно, від 2-го шлюбу-1758.2.01.) – службу розпочав з 1716 р. бунчуковим товаришем.....4

Д.: 1) княжна Уляна Юрїївна Четвертинська (?-ран. 1725).

2) (з 1725.7.04.) Параска Данилівна Апостол (?-1731.1/2.11.).

3) (з 1747.9.06.) Марфа Степанівна Ширай (?-1764.29.02.).

7. Іван Васильович (?-1728-раніше 1746).....4

Д.: 1) NN Забіла, сестра бунчукового товариша Івана Забіли (1728).

2) Олена Степанівна Войцехович (бл.1725-?), донька реєнта ГВК.

- Настасія Василівна (?-1723).....4
- Ч.: Федір Васильович Кочубей (?-1729).
- Параска Василівна.....4
- Ч.: Іван Іванович Забіла, хорунжий ГВА.
- 8. Тиміш Павлович (?-1764) – службу розпочав з 1725 р. бунчуковим товаришем.....5
- Д.: Ганна Федорівна Сулима, донька бунчукового товариша.
- Тетяна Павлівна.....5
- Ч. (1729) Федір Романович Посудевський, бунчуковий товариш.
- У
- 9. Іван Михайлович (1727.9.08.-1782) – бунчуковий товариш (з 1752.26.03.), осавул генеральний (1762-1781). У відставку вийшов бригадиром.....6
- Д.: (з 1759.23.05.) Уляна Василівна Кочубей, донька полковника полтавського.
- 10. Петро Михайлович (?-раніше 1785) - ротмістр лейб-гвардії Кирасирського полку у відставці (1764).....6
- Д.: Ганна Антонівна Милорадович.
- 11. Яків Михайлович (?-раніше 1785) - майор лейб-гвардії Кирасирського полку.....6
- Д.: (з 1761) Єфросинія Осипівна Закревська (?-1799.19.09.), донька обозного генерального.
- Ганна Михайлівна (?-1740.12.).....6
- Ч.: (з 1740.01.) Юрій Григорович Лівен, генерал-майор.
- 12. Іван Іванович (бл.1725-раніше 1785) - навчався у КМА, бунчуковий товариш (1752-1774), малоросійський полковник в абшиті.....7
- Д.: (1752) Гафія Яківна Полуботок (бл.1726-?), донька бунчукового товариша.
- 13. Костянтин Тимішович (?-1790-?) – військовий товариш (з 1781.16.07.).....8
- Д.: Євфросинія Михайлівна Скаржинська, донька сотника.
- Уляна Тимофіївна (бл.1739-?).....8
- Ч.: Данило Іванович Симоновський (бл.1730-?), колезький асесор.
- Катерина Тимофіївна (?-1775-?).....8
- Ч.: (1771) NN Залеський (?-1771-раніше 1775).
- Феодора Тимофіївна.....8
- Ч.: (1775) Василь Іванович Кулябка, сержант у відставці (1794).
- Уляна Тимофіївна.....8
- Ч.: (1775) Іван Прокопенко.
- Параска Тимофіївна.....8
- Ч.: (1775) Леонтій Медовник, значковий товариш.
- Настасія Тимофіївна - у 1775 р. ще не заміжня.....8

Додаток Д. 32

Требинські

З XIV ст. в Боснії, Герцеговині і Далмації відомий князівський рід Угриничів. Одна із гілок переселяється в м. Ніксіки і додає до родового імені нове - Властеліновичі. Ці Угриничі в 1690 році прославились у війні з турками на боці Венеції. Ще до війни мали володіння в м. Требінье, а після - великі маєтки в Різано (Венеція). Невідомо чи мають до них ставлення наші Угриничі, але серед Угриничів-Властеліновичів у 1690 році бачимо Миколу і Саву. Можливо, що Требинські - це одна із збіднілих гілок того ж роду.

I

1. Микола Угринич - жив у другій половині XVII ст. в Сербії.

Д.: Єфросинія NN (?-1721) (в Сербії)

II

2. Стефан Миколайович - архімандрит 1

3. Сава Миколайович 1

4. Петро Миколайович (?-ран.1756) - жив у Сербії в XVII-пер.пол XVIII ст.....1

Д.: Стефанида Кузьмівна N, вийшла з Сербії в 1756 р. з молодшими синами Савою, Марком і Олексієм, в 1763 р. – судиться з старшим сином Данилом за маєтності.

5. Славуй Миколайович (1677-22.03.1749) - вийшов з Сербії в 1711 р., сотник іркліївський (1716-1739), неодноразово претендував на вакантну посаду переяславського полковника, помер бездітним. 1

Д.: (з 1719) Олена Лизогуб, вдова сотника лукомського. В 1754 р. на неї скаржились курінні отамани і козаки сотні за намагання привласнити сотенну громадську сіножать під с.Мотишинці.

6. Олексій Миколайович (1684-19.03.1753) - сотник іркліївський (1739-1753) 1

Д.: 1) NNN.

2) (з 1741) Феодора Варлаамівна Булацель (1721-19.07.1767), донька полковника Молдавського Гусарського полку (1752).

7. Максим Миколайович (?-ран.1767) - прибув в Україну разом з братом Олексієм бл .1718 р. капітан, бездітний. 1

Д.: Степанида NN.

III

8. Данило Петрович Угрічіч (1728-1785-?) - в 1740 р.- вивчав німецьку в КДА, в 1744 р.- учень школи ситаксими в Переяславі, бунчуковий товариш. У 1755 р. військовий товариш Гаврило Григорович скаржився на нього за напад на його хутір, захоплення хліба і худоби.....4

Д.: (з 1754) Олена Андріївна Лизогуб, в першому шлюбі за Іваном Васильовичем Піковцем.

9. Микола Петрович Угрічіч (?-1753 -1779-?) - у 1763 р. (разом з Іваном) - вахмістр Хорватського гусарського полку в Новосербському корпусі, капітан (1779), разом з братами Іваном, Савою і Олексієм судиться в 1779 р. з рідним братом Данилом за маєтності Славуя (с. Чутівку і Мохначі Горошинської сотні) на Лубенщині... 4

Д.: Євдокія NN (?-1779-?).

10. Іван Петрович Угрічіч (1732-1795-?), в 1753 р. розділив маєтності Славуя з братами Данилом, Миколою (рідні), Максимом і Степаном (двоюридні, опікуном їх і матері після смерті батька став ген. писар А.Безбородько), підполковник (1779-1795-?) 4

Д.: Марія NN (?-1779-?).

11. Олексій Петрович Угрічіч-Требинський (1747-1802-?) - вийшов з Сербії в 1756 р., в 1779 р.- капітан, після 1795 р. - підполковник і кавалер. 4

Д.: 1) NNN.

2) (з 11.01.1786 р.) Єлизавета Костянтинівна Маркович (1770-1802-?).

12. Сава Петрович Угрічіч-Требинський, вийшов з Сербії в 1756 р., в 1779 - "дворянин сербской нации", після 1795 - прапорщик. 4

13. Марко Петрович, згадується в 1756–1763 роках як малолітній.....4

14. Сава Олексійович (1739-1757) 6

15. Степан Олексійович (1740-1757) 6

16. Максим Олексійович (1741-1825) - службу розпочав 1760.21.06. – військовий товариш, 1768.29.01. - повітовий комісар, 1778 р. - бунчуковий товариш, в 1781 р. мав 602 душі на Іркліївщині та Лубенщині., а у 1795 р. вже володів маєтностями полковника Божича в Іркліїві 6

Д.: 1) (з 1765) Настасія Якимівна Каневська (?-1750-1793), донька полкового обозного переяславського.

2) (з 1794) Настасія Семенівна N.

- Ганна Олексіївна (1738-1763-?) 6

- Параска Олексіївна (1751- 1787) 6

Ч.: (з 1774) Харлам Бузановський, сотник решетилівський.

- N Олексіївна, видана заміж в с. Манжелівку Миргородського полку.....6

IV

17. Максим Данилович Угрічіч (?-1780-1795-?) - титулярний радник 8

18. Лазар Іванович Угрічіч (?-1795-?) - майор 10

19. Олексій Максимович (1766-1777-ран.1795) 15

20. Андріян Максимович (1774-1851) - в 1795 р. поручик. 15

Д.: Ганна Максимівна N.

21. Костянтин Максимович (1778-1826) 15

Д.: Марія Михайлівна Н.

У розпис не ввійшла Мавра Григорівна Новицька, донька бунчукового товариша, яка була в першому шлюбі за Требинським (?), а в другому за Миколою Васильовичем Капністом, сином миргородського полковника Василя Петровича Капніста.

Додаток Д. 33

Холодовичі

I

1. Іван (?-1712) – сотник новгородський (ран. 1683), значний військовий товариш.
Д.: Марія Лазарівна Лазаревич.

II

2. Степан Іванович – значний військовий товариш, бунчуковий товариш. Його тещею була Гафія Сидориха і він вів тяжбу за її спадок з Феодорою Крачевською. Федора (Петрівна Булавка ?), в другому шлюбі за Олексієм Сидоренком, який купив двір у Сосниці в 1707 р., товариш сотні Сосницької, у 1709 р. - військовий товариш, отримав універсал Скоропадського на маєтність в хуторі при селі Хмельове. За ним їй перейшли для їх спільної доньки Любові Олексіївни значні маєтності родини в Сосниці. У 1728 р. Федора, будучи вже вдруге вдовою (з 1724) судиться за чоловікові маєтки з Стефаном Холодовичем, одрвженим з сестрою Олексія Сидоренка (вона в 1-му шлюбі була за Козьмою Петрунченком) 1

3. Василь Іванович – писар гродський, священник воронізький..... 1

4. Іван Іванович – військовий канцелярист ГВК, сотник воронізький (1716-1740).
Брав участь в кримському поході..... 1

5. Самійло Іванович – наказний сотник городницький (1725), військовий канцелярист ГВК (1726), сотник городницький (1727.05.-1734), писар полковий чернігівський (1734-1739), полковий суддя. Його двоюрідна сестра Ганна була дружиною прохорівського сотника Матвія Борсука..... 1

Д.: 1) Соломія Костянтинівна Пригара, донька новгород-сіверського вйта.

2) (з 1726) Ганна Андріївна Стахович, вдова Андрія Васильовича Борзаківський (?-ран.1716.08.)

III

6. Андрій Іванович – військовий канцелярист, сотник вороніжський (1740-1764). В 1753 р. судився з лубенським священником Федором Барвінським за дідівський спадок дружини останнього..... 4

7. Матвій Іванович – старший військовий канцелярист ГВК (1741-1742, відсторонений; звільнений від служб – 1751.13.09.), бунчуковий

- товариш.....4
- Марія Самійлівна.....5
- Ч.: Яким Миткевич (?-1711-1753) – військовий канцелярист ГВК (?-1741), писар полковий ченігівський (1741-1753).
- Параска Самійлівна 5
- Ч.: Василь Дем`янович Рубець (1734-?) – службу розпочав в 1751 р. військовим канцеляристом. В липні 1757 р. абшитований. 4 жовтня 1760 р. з абшитованих військових канцеляристів став військовим товаришем. Бунчуковий товариш. Проживав в с.Брахлів Топальської сотні (1781). Мав володіння в селах Брахлів і Любечани
8. Петро (1724-?) – абшитований військовий товариш (1788). Внесений до II частини родовідної книги дворян Чернігівського намісництва.
- Д.: Єфросинія, донька козака.
- IV
- Марія Андріївна.....6
- Ч.: Василь Семенович Видринський (1766-?) – губернський регістратор в Новгород-Сіверському (1788)
- Марія Матвіївна (1725/1726-?).....7
- Ч.: Павло Кирилович Лобисевич (1723-ран.1780) – значковий товариш (1754-1755), управитель Почеповської волості, яка належала гетьманові Розумовському (1755-1757), полковий осавул (1755-1764), абшитований бунчуковий товариш (1768.29.02.)
9. Яків (1760-?) – корнет у відставці (1788), мав 5 підданих в одному селі.....?
- Д.: Єфросинія, донька дворянина.
10. Матвій Петрович (1763-?).....8
- III
11. Юхим (1778-?) – онук Петра

Додаток Д. 34

Безбородьки

За документами рід відомий в Березанській сотні з XVII ст. Перший його представник Іван Безбородько, хоча бачимо в різних полках безліч Безбородьків. Дослідник історії роду М.Григорович виводить його від польського роду Ксенжницьких. Дем`ян Ксенжницький володів маєтностями на Переяславщині, брав участь у війні на боці Хмельницького і в бою втратив підборіддя, за що його прозвали Безбородьком. Мав єдиного сина Івана і трьох онуків - Івана, Дем`яна, Андрія, з яких продовжив рід Іван Іванович.

I

1. Іван

II

2. Андрій Іванович - козак Яготинської сотні (1649 р.) 1

3. Іван Іванович (?-1630-1671-ран.1717) - у 1671 р. на уряді березанському купив ґрунти у Івана Бакуменка (у реєстрі 1649 р. козак Березанської сотні, записаний 9-м) 1

- Д.: Ірина Іванівна Пилипенко, рідна сестра сотника березанського Михайла Івановича Пилипенка. с.Ветово - її родове. 16 січня 1717 р. написала заповіт.
4. Дем'ян Іванович - сотник березанський (1682.07) 1
III
5. Яків Іванович (?-1697-1730) - за заповітом рідного брата матері Федора Пилипенка (1722) отримав двір (6 покоїв), сад ставок з греблею, леваду, 26 нив на 134 дні оранки в Пилипчичах, та інше майно за умови догляду тітки Пелагеї до смерті, значковий товариш (1724-1730), за реєстром 1726 р. записаний серед значкового товариства, що у Гілянському поході, отримав гетьманські універсали на родові і скуплені маєтності в 1717, 1728 рр. 3
Д.: 1) NN Потапович.
2) Гафія Іванівна Гулак (1668-1754), померла бездітна.
- Соломія Іванівна. 3
- Катерина Іванівна 3
- IV
6. Семен Якович (1708.27.04. -1768.21.09.) – службу розпочав з 1727 р., у 1732 р. – військовий товариш, в серпні 1733 р. – наказний сотник, сотник березанський (1734 .1.04.-1737), 1737-1739 рр. - полковий суддя, 1739-1763 рр. - полковий обозний. В 1748 р. скаржився на полкового суддю Костянтина Лисаневича за образу та привласнення сіножатей полкової артилерії. В 1764-1768 рр. – підкоморій.....5
Д.: Наталія Петрівна N (1709-1769).
7. Андрій Якович (1711.4.07.-1780.2.03.) - з 1730 р. розпочав службу у ГВК, через три роки («словесно», без указу) призначений старшим військовим канцеляристом . Злетом завдячував тестю генеральному судді Якову Забілі, з донькою якого Євдокією одружився. У 1739 р. помер генеральний писар Турковський і він у 28 років став виконувати обов'язки генерального писаря (отримув указ на чин 1741. 20.02.). Ще раніше йому вдалося поправити матеріальний стан, після отримання «на пропитание» (1736.27.11.) села Стольне, Пшехдани і Богдани. Його біограф пише: «С практическим умом и в особенности с ловкостью, Безбородко умел принаравливаться к характеру каждого из правителей, и потому оказывал сильное влияние, как на ход дел по Малороссійскому правлению, так и на всю местную администрацию».
- За доносом Купчинського справу закрили у 1751 р. на користь Безбородька, а Купчинського звільнили від сотникування і призначили 100 ударів києм. Андрій же Безбородько писарем ще пробув 11 років і у 1762 р. був абшитований досить молодим (51 рік) з підвищенням у чині до генерального судді. Він оселився у Стольному і надалі робив все для кар'єри своїх дітей.....5
Д.: Євдокія Михайлівна Забіла (1716-1803), донька генерального судді.
8. Петро Якович (1714-1737.29.12) - сотник березанський у 1737 р.....5
- Софія Яківна (бл.1698- 1749.4.10.), незаміжня.....5
- Ольга Яківна 5
Ч.: NN Жданов.
- N Яківна (?-1717-?) 5

Ч.: Василь NN.	
V	
- Олена Семенівна, мала синів Семена і Миколу, які виховувались у діда, і доньку Марфу	6
Ч.: Петро Іванович Новицький, бунчуковий товариш.	
9. Михайло Андрійович (1736.23.05-?)	7
10. Яків Андрійович (1747-1748.29.09.)	7
11. Олександр Андрійович (1747-1799) - навчався в Києво-Могилянській академії, б.т (1765-1772), полковник київський в 1774 р., з 1775 р.- секретар Катерини II, бригадир, член Колегії іноземних справ – 1784 р., з 1797 р.- князь і канцлер Російської імперії	7
12. Ілля Андрійович (1756-1815)	7
Д.: Ганна Іванівна Ширай (1766-1824).	
- Ганна Андріївна	7
Ч.: Петро Петрович Галецький, надвірний радник.	
- Уляна Андріївна (1742-1777)	7
Ч.: Павло Васильович Кочубей, статський радник.	
- Тетяна Андріївна (1751-1805)	7
Ч.: (з 1779) Яків Леонтійович Бакуринський (1740-1801), таємний радник.	

Додаток Д. 35 Бороздни

I	
1. Василь – син боярський, шляхтич. Володів в Стародубському повіті м.Горськ, села Богаєвське, Медведєво, Борозднина, Клещово, Ключи, Куршановичі, Коромне, Ярцево, Гарцево, Жоведь.	
II	
2. Яків Васильович (?-ран.1625) - шляхтич Стародубського повіту, син боярський. В 1620 р. отримав підтвердження від старости мозирського Стравинського на вотчинні маєтності, які були за ним підтвердженні королівською грамотою у 1623 р.....	1
3. Іван Васильович (?-ран.1620) - шляхтич.....	1
III	
4. Володимир Якович (?-бл.1629) – шляхтич Стародубського повіту. Отримав з дідівських володінь села Медведєво, Клещове і третю частину Куршановичів.	2

Д.: 1) Євдокія Степанівна N, удова після третього шлюбу стрільця стародубського Якуша Коноплина.

2) Тетяна Прохорівна Івашковна.

5. Дмитро Іванович (?-1625-ран.1648) - шляхтич Стародубського повіту.....3

6. Йосип Іванович (?-1600-ран.1656) - шляхтич Стародубського повіту. 11 листопада 1625 р. з синами Лавріном і Данилом отримали від короля привілей на пустий Горськ, Ключи, Куршановичі, Медведово, Бахаєвське, а також села Тростянське, Рощинське, Роївське в Мглинській волості, плец з будинком в Стародубі. Вів жорстоку боротьбу проти експансії польського шляхтича Мартина Фаща і не виконував присудів в звязку з цим. 30 березня 1648 р. королівським декретом разом з сином Лавріном і Олександром Божановським банітований. 3

IV

7. Микита Володимирович – шляхтич Стародубського повіту (1629).....4

8. Іван Володимирович - шляхтич Стародубського повіту (1629).....4

9. Костянтин Бороздна-Коноплина - пасинок Володимира. Володів грунтами у села Медведівка, Клещові.....?

10. Денис Дмитрович 5

11. Федір Дмитрович.....5

12. Федяй Дмитрович.....5

13. Лаврін Йосипович (?-1624-1698-?) – В 1648 р банітований разом з батьком. 21 вересня 1656 р. отримав універсал Хмельницького на Горськ, Ключи, Куршановичі, Жоведь, Медведово, Ярцево, Заничі, Бахаєвське, пусте Бутовське, Тростянське, Рошиненське, Роєвське, Гарцево з млином, Хоромне, пусту Бороздну і плец з будинками в Стародубі. Гетьман Виговський підтвердив за ним маєтності універсалами 25 лютого і 20 вересня 1658 рр. Військовий товариш (1673). Гетьман Самойлович підтвердив за ним маєтності універсалом 5 березня 1673 р., але вже в цьому ж році відібрав с.Жоведь і надав Богдану Войцеховичу. Поселив слободку Хреновку, на яку отримав гетьманський універсал і царську жалувану грамоту. Очевидно, потрапив у гетьманську немилість. Про це засвідчує більш пізній оборонний універсал Мазепи (1698.22.04.) з приводу кривд в його маєтностях (“великий в грунтах и маєтностях своих от особ рожних, так же их поданных наших некоторых и от дозорцов поносит кривды и долегливости, яко то млинки ему палях, находячи громадою гребле россипуют в грунтах за власных рубежем и овше чинит, не слушно подданих ево забивают”). Значний військовий товариш. 9 березня 1691 р. купив двір в Стародубі у місцевого козака Тимоша Радишевського. Гетьман Мазепа відібрав у нього слобідку Хренівку, але в 1698 р. повернув.....6

14. Данило Йосипович (?-1619-1635-?) – шляхтич Стародубського повіту.....6

Євдокія Йосипівна (?-1668-?) 6

Ч.: Микита Опанасович Липа, житель с.Чубковець.

V

15. Юрій Костянтинович – покозачений шляхтич с.Медведовки (1689). Побудував млин на р.Пінейці. 8 січня 1689 р. отримав підтверджуючий універсал Мазепи на фунти в Медведівці. 8

16. Герасим Костянтинович.....8

17. Конон Федорович.....10

18. Владислав-Володимир Лаврінович (?-ран.1716) – власник с. Ярцево (1701). Називав Якова Михайловича Рубця братом, а панну Вороніну своєю і його сестрою.....12
Д.: Федора Сергіївна N (?-1700-1728-?), донька бургомистра стародубського Сергія Потаповича.
19. Іван Лаврінович (?-ран.1731) – значний військовий товариш (1700). 22 січня 1720 р. отримав гетьманський універсал на с. Смоловичі, яке він купив у Смолевицьких. Сотник полковий стародубський (1723-1725), полковник наказний стародубський (1724-1725). В 1725 р. за доносом топальського сотника Кліма Янджула тримався в Глухові під караулом. Після допитів засланий до Сибіру. Повернувся в 1727 р. Бунчуковий товариш (1727-1728). В січні 1728 р. скаржився гетьманові Д.Апостолу на служителів двору графа Головкина в с. Топалі за напади на його підданих, побиття і захоплення майна.....12
Д.: Ганна N Зеленківна (?-1700-1731-?).
20. Максим Лаврінович – гоф-фур'єр крон-принца Олексія Петровича (1714). Через клопотання графа Г.Головкина призначений мглинським сотником (1714-1722) 12
Д.: Катерина Іванівна Корбачевська, другим шлюбом за Антоном Детерленгом, капітаном Олонецького піхотного полку.
- VI
21. Іван Юрійович 13
22. Мартин Юрійович – козак медведівський (1689).....13
23. Йосип Юрійович – товариш полку Стародубського (1702). У 1702 р. 12 травня отримав гетьманський універсал з підтвердженнями четвертої частини маєтностей, які заповів йому батько в Клещові і Медведівці.....13
24. Михайло Юрійович Бороздна-Костяєнко (?-ран.1725) – значковий товариш.....13
25. Данило Кононович.....15
26. Яків Кононович.....15
27. Іван Владиславович (?- бл.1740) – військовий канцелярист. Значний військовий товариш (1716). Бунчуковий товариш (1725-1727). Брав участь в сулацькому поході. Генеральний бунчужний (1728.16.12.-1731), генеральний суддя (1731-1740).....16
Д.: Марія Андріївна N (?-1742-?).
28. Микола Владиславович (?-1700-1757) – бунчуковий товариш (1723-1757).....16
Д.: N Дмитрівна Максимович (?-1723), донька генерального осавула. Померла у засланні.
29. Володимир Владиславович 16
30. Михайло Владиславович.....16
31. Лаврін Владиславович – бунчуковий товариш. Брав участь в сулацькому, дербенському, польському походах. Мешкав в с.Хренівці. Як “умовредный” за сенатським указом 1740 р. відправлений спочатку в Чолнський, а потім (з 1749 р.) в Новгород-Сіверський монастирі. Незабаром відпущений у своє с. Хренівку.....16
Д.: Марія Яківна Лизогуб (?-1771.7.02).
32. Григорій Владиславович (1698-1763-ран.1781) – бунчуковий товариш (з 1735.17.12). Брав участь в польському поході. Проживав у с. Ярцево 16

Д.: Євдокія Опанасівна Єсимонтовська (1716-?), донька стародубського полкового обозного.	
- Серафима Владиславівна – черниця (1755).....	16
Євдокія Владислаівна (1699-1755.01.).....	16
Ч.: Григорій Андрійович Гамалія, бунчуковий товариш.	
33. Василь Іванович.....	17
34. Іван Іванович (1714-1791.13.04) – бунчуковий товариш (з 1735.22.09.). Брав участь в турецькому поході. У 1762 р. абшитований генеральний бунчужний.....	17
35. Григорій Іванович – бунчуковий товариш (з 1735.17.12)	17
Д.: Настасія Андріївна Миклашевська (1719-ран.1781).	
Марфа Іванівна.....	17
Ч.: Хома Гординський, бунчуковий товариш (1720).	
- Олена Іванівна – черниця (з 1720).....	17
36. NN.....	?
37. Михайло.....	?
38. Петро.....	?
VII	
39. Кириян Іванович Бороздна-Костяєнко (?-1702-?) – значковий товариш (1723)	18
40. Андрій Іванович.....	18
41. Максим Мартинович.....	19
42. Мирон Мартинович.....	19
43. Василь Йосипович.....	20
44. Дмитро Михайлович (?-1729-1751-?) – бунчуковий товариш (з 1739.30.04.)	21
45. Петро Михайлович (?-1727-1751-?) – бунчуковий товариш (з 1737)	21
46. Василь Іванович – бунчуковий товариш.....	24
47. Дмитро Іванович (1722-1768-?) – бунчуковий товариш (1761-1768).....	24
48. Федір Іванович – бунчуковий товариш.....	24
49. Іван Іванович – бунчуковий товариш.....	24
50. Іван Миколайович – бунчуковий товариш (1751)	25
51. Яків Миколайович.....	25
52. Григорій Миколайович.....	25
53. Петро Миколайович (?-ран.1784)	25
54. Петро Лаврінович.....	26
55. Федір Лаврінович.....	26
56. Олександр Лаврінович.....	26
57. Василь Іванович (?-1747.19.04.) – бунчуковий товариш.....	27
Д.: Уляна Григорівна Скорупа (?-1786.22.03.), донька бунчукового товариша.	
58. Дмитро Іванович – бунчуковий товариш.....	27
59. Федір Іванович (?-1757) – бунчуковий товариш.....	27
60 Іван Іванович (?-1793) – бунчуковий товариш. Його племінником був Василь Осипович Гуманський.....	27
61. Марія Іванівна.....	27
Ч.: Василь Андрійович Жураковський, бунчуковий товариш.	
62. Василь Васильович.....	28

63. Іван Васильович.....28
 - Ганна Григорівна.....32
 Ч.: Василь Степанович Родзянко, бунчуковий товариш.
 - Марія Григорівна 32
 Ч.: Микита Герасимович Угрюмов, майор.
 - Катерина Григорівна.....32
 Ч.: Михайло Іванович Гамалія.
 65. Іван Іванович (?-ран.1784) – бунчуковий товариш.....34
 Д.: Наталія Антонівна Крижановська, донька полковника гадяцького.
 - Уляна Іванівна.....34
 Ч.: Йосип Антонович Танський, капітан.
 66. Костянтин Михайлович.....37
 - Єфросинія Михайлівна.....37
 Ч.: 1) NN Мовчан.
       2) Михайло Михайловський, значковий товариш.
 - Лизавета Михайлівна.....37
 Ч.: NN Федорович.
 67. Ілля Петрович – службу розпочав з 1763 р. значковим товаришем, військовий товариш (з 1768.17.03.).....38
 Д.: Ганна Данилівна Покорська, донька підкоморія.
 68. Костянтин Петрович 38
 Д.: Параска Степанівна Єсимонтовська, донька бунчукового товариша.
 Не ввійшли в розпис: Тетяна Бороздиха – продала в 1721 р. лавку в Стародубі Лашкевичу.

ДОДАТОК Д. 36

Прийми

I

1. Іван – отаман городовий лубенський (?-1649.02.-?)

II

2. Іван – сотник полковий лубенський. Чи до нього чи до Івана Ограновича відноситься інформація, що вдова лубенського сотника Івана Марія 12 січня 1712 р. отримала універсал гетьмана на с.Денисівку Яблунівської сотні Миргородського полку, що належала її чоловіку.....?

III

3. Семен (?-ран.1762) – отаман городовий лубенський (?-1735-?). Син місцевого сотника полкового розпочав службу у комонному полку Г.Галагана (1707-1710), потім був за сотника лубенського в Дербентському поході (1722), отаманом городовим лубенським (1724-1729, 1729-1739), полковим комісаром (1729). Він і став сотником 2-ї полкової, та у 1741 р. “безо всякої моеї вини сотничества лишился” (в зв’язку з ліквідацією сотні). Все ж, він призначається осавулом

полковим, що було підвищенням по службі.....	2
4. Петро – значковий товариш (?-1735-1740-?).....	?
5. Павло – значковий товариш (1735).....	?
6. Леонтій – значковий товариш (?-1735-1748), володів хутором при урочищі Солониці, а також хутором при с.Ворониця. Абшитований військовий товариш (з 1748).....	?
IV	
7. Гнат Семенович.....	3

Додаток Д. 37 Булюбаші

I

1. Федір

II

2. Іван Федорович - у Чигириндубрівській сотні Лубенського полку точилась боротьба між Булюбашами і “чужестранним человеком” Олександром Бутовським. З давен місцеві сотники мали лише село Гусине. Іван Федорович Булюбаш же (сотник 1707-1734 рр.) ще перед своїм урядуванням “от 1698 осадил на вольном... степу перво хуторамы, которых поселители были перво Горбин Сидори и Гринки”. Згодом хутори розрослись, стали селами і власністю Булюбаша.....

III

3. Яків .....?

4. Дем’ян (?-1762-?).....?

IV

5. Іов Якович (1747-1786-?) - службу розпочав з 2 травня 1767 р., значковий товариш (з 1774.19.05.), сотник 2-ї сотні Пирятинської (1771.15.06.-1783), сотник в абшиті (1786). Мав 301 підданого (переважно у с. Горби Жовнинської сотні та м.Чигрин-Дубрава).....

Д.: Євдокія Петрівна Сахновська, донька бунчукового товариша.

6. Павло (бл.1760-1782-?) - службу розпочав з 12 грудня 1778 р. військовим товаришем.....?

7. Іван Дем’янович (1733-?) – військовий канцелярист (1754), сотник жовнинський (1760-1769.18.09.), абшитований бунчуковий товариш (1774).....

8. Федір Дем’янович (1735-?).....

9. Данило Дем’янович (1738-?) – службу розпочав з 15 березня 1760 р., значковий товариш (з 1762), возний жовнинський сотенний (з 1764), сотник жовнинський (з 1771.14.03.). Мав 180 підданих.....

Д.: (1767) Олена Василівна Сахно-Устимович, донька військового товариша.

10. Данило – службу розпочав в 1754 р., значковий товариш (з 1757), сотник чигриндубравський (з 1763).....?

Д.: NN Базилевич, донька бунчукового товариша.

III

- N Іванівна 7

Ч.: Семен Леонтійович Слюз, 2-й полковий хорунжий лубенський.

Додаток Д. 38 Остроградські

I

Іван

II

2. Матвій Іванович (?-1660-1738-?) – Ю.Гаєцький вважає, що навчався у КМА. Брав участь в чигиринському поході (1678), в кримських походах. Отаман городовий голтвянський (?-1687-1691), сотник голтвянський (з 1691), суддя полковий миргородський (з 1715), наказний полковник миргородський (1722, 1730)

.....1

III

3. Іван Матвійович (?-1720-1751-ран.1761) – через кульгавість звільнений від служб бунчуковим товаришем (з 1738.31.05.).....2

4. Федір Матвійович (?-1691-1768-?) – навчався у КМА, службу розпочав з 1711 р., сотник голтвянський (1723-1729), суддя полковий миргородський (з 1735),

- полковник миргородський (з 1752).....2
 Д.: Параска NN.
5. Григорій Матвійович (1704-1761-?) – навчався в КМА, службу розпочав з 1722 р, сотник омельницький (1729-1760), абшитований бунчуковий товариш (з 1760) 2
- IV
6. Іван Іванович (1730-?) – в 1742 р. разом з батьком склав присягу на вірність імператриці Лизаветі Петрівні. Службу розпочав з 1756 р. військовим товаришем.....3
 Д.: (з 1768) Гафія Павлівна Іваненко, донька козака.
7. Володимир Іванович (1732-?) – навчався у КМА, службу розпочав з 29 березня 1756 р. військовим товаришем, сотник голтв'янський (з 4 червня 1770 р.), абшитований бунчуковий товариш. В 1769 р. знаходився в II армії, в 1771 р. за лінією, в 1773 р. під Кінбургом, в 1776 р. в Криму. Мав 280 підданих в с. Боняках Голтв'янської сотні (1774).....3
 Д.: Параска Іванівна Базилевич, донька сотника білоцерківського.
8. Василь Федорович (1716-?) - навчався в КМА, службу розпочав з 1735 р., сотник голтвянський (1738-1761), абшитований бунчуковий товариш (з 1761).....4
9. Павло Федорович (1732-?) – навчався в КМА, службу розпочав з 1754 р., бунчуковий товариш (з 1760). В 1761 р. був у експедиції по “строєннях” батуринських. Підкоморій Миргородського полку (з 1764).....4
 Д.: Марія Петрівна Галецька, донька гадяцького полковника.
10. Андрій Федорович (1734-?) – бунчуковий товариш (з 1760), підкоморій Остапівського повіту (з 1764).....4
 Д.: Марфа Іванівна Піковець, донька писаря генерального суду.
 - Уляна Федорівна 4
 Ч.: Степан Григорович Кулябка.
11. Володимир Григорович – навчався в КМА, службу розпочав з 1748 р., військовий канцелярист ГВК, 2-й осавул полковий миргородський (1752), 1-й осавул полковий миргордський (з 1757). 20 березня 1769 р. звільнений у відставку через хворобу. Абшитований бунчуковий товариш (з 1770).....5
 Д.: Ганна Олексіївна N, проживала в Омельнику.
12. Іван Григорович - службу розпочав в 1760 р. в Сербському гасарському полку.....5
 Д.: Варвара Петрівна N.
 Павло Григорович 5
 Д.: Уляна Миколаївна Чорба, донька генерал-майора.
14. Андрій Григорович – з 17 листопада 1758 р. кадет сухопутного шляхетного кадетського корпусу.....5
 Д.: Ганна Яківна Гаврилова, донька підполковника.
15. Матвій Григорович – возний Омельницької сотні (з 1764), бунчуковий товариш (з 1767).....5
 Д.: Ірина Семенівна Бузановська, донька судді полкового полтавського.
16. Максим Григорович – службу розпочав з 1765 р. у Ізюмському гусарському полку. Брав участь в турецькій війні, при штурмі Бендер. Капітан у відставці (1779).

Проживав у Голтві.....	5
17. Григорій Григорович – службу розпочав в 1771 р. в Македонському гусарському полку.....	5

Додаток Д. 39
Бутовські

I

1. Олександр - молдавський шляхтич, у 1731 р. призначений під час російсько-польської війни до фельдмаршала князя Гессен-Гамбурзького. Призначений сотником чигриндубравським з ротмістра волохської команди за рекомендацією цього князя.

Д.: NN Іваненко, донька підполковника.

2. Юрій - молдавський шляхтич, капітан у Ландміліційному корпусі

3. Сергій (?-1741) - молдавський шляхтич, прапорщик Молдавського гусарського полку. Загинув під Выборгом.

4. Костянтин - молдавський шляхтич, всі чотири брати вийшли з Молдавії в Україну.

II

5. Данило Олександрович (1738-?) – службу розпочав 15 березня 1754 р., значковий товариш (з 4 серпня 1757), сотник чигириндубравський (1763-1783), водночас бунчуковий товариш (з 1781.6.08.). Мав 344 підданих..... 1

6. Кир'ян Олександрович (бл.1746-1782-?) - службу розпочав з 1762 р., військовий товариш (1770-1782-?). 1
 7. Григорій Олександрович (1751-?) 1

Додаток Д. 40.
 Валькевичі

I

1. Василь (?-1641-1688.01.-?) - вийшов з Правобережжя чи Білорусії. Полковий хорунжий стародубський (1661-1669). Отримав універсали 1661 і 1662 рр. на села Меженики і Пантуси Стародубського повіту. Значний військовий товариш (?-1688-?).

Д.: Катерина Костянтинівна Пригара (?-1714-1721-?), донька вїта новгород-сіверського.

III

2. Степан Васильович - знатний полку Стародубського товариш (1709), значний військовий товариш, бунчуковий товариш (1721).....1

Д.: (1726) Євфросинія Петрівна Уманець, донька військового товариша.

3. Петро Васильович (?-1758) - очевидно, навчався у КМА, знатний полку Стародубського товариш (1709), канцелярист ГВК (1714-1715), знатний військовий канцелярист ГВК (1714-1715), реєнт ГВК (?-1728.06.), бунчуковий товариш (1734-1740), осавул генеральний (1741-1758). Його тітка була одрвжена з новгород-сіверським протопопом Опанасом Олексійовичем Заруцьким.....1

Д.: Марія Андріївна Лизогуб, донька бунчукового товариша.

IV

4. Іван Степанович (бл.1712-1781-?) – військовий канцелярист ГВК (1742-1752), бунчуковий товариш (з 1752.21.03.).....4

Д.: Софія Михайлівна Старосельська.

5. Захар Степанович (в чернецтві Зосима) (?-1793) - начальник Антонієвої печери (?-1762), архимандрит Києво-Печерської лаври (1762- 1786).....4

Вольські – Коровки

Вольські іноді згадані на Кременеччині другої половини XVI ст., але, мабуть, не як місцевий рід. Так, у 1570 р. Михайло Коритинський позивав Івана Вольського, а у 1598 р. була складена мирова угода в справі вбивства та поранення шляхтичем Савою Вольським підданих брацлавського воєводи князя Януша Збараського.

В одному документі, який викликає значні сумніви, зазначено, що 23 квітня 1638 р. польський король Владислав IV затвердив землі навколо Почепа за сином стародубського полковника Коровки протопопом старим почепським Василем.

I

1. Карпо

II

2. Григорій Карпович (?-1639-1690-?) – батуринський сотник (1669-1672), генеральний хорунжий (1672-1677), чигиринський полковник (1677-1678), стародубський полковник (1678-1681), київський полковник (1682-1684), (1690). Володів с.Шкрябинів у полковій сотні, с. Кривець в Топальській сотні, яке перейшло до нього від Михайла Рубця (можливо, по шлюбу).....1

III

3. Федір Григорович (?-1712) – родовою маєтністю було с.Кривець («вечностью набытые»): двір з будинками, винниця в 5 козанів, один млинок на р. Кривці, а другий на р. Снив, озера рибні і звирині лови, сіножаті над р. Снив в урочищі Вовчому, а також біля озера Федоровщини та в урочищі на Дягелі а також “плец селидебный с будинками на нем стоячими и огородом, называемым Оникиевский, посредине с. Кривця, межою от Наума Чортка определяющийя двор, называемый Федоровский, против церкви Кривецкой с пляцами и домами, гумно с огородом и со всеми принадлежностями, четверка пахотного поля Якимовского, пол четверки другого пахотного поля, называемого Федоровщина, во всех трех изменах лежачого, борок, тут же при дворе находящийся, с одной стороны Снивью, а с другой Кривцею водами окруженный, а с третьей Петрушенковым определяющийя Ставком». Все це майно 16 березня 1708 р. за 600 золотих купив генеральний писар Пилип Орлик. При переході в Київський полк с.Шкрябинів продав з млином Луцу Жоравці. Полковник київський (1708-1712). На уряді тримав села Котов (39 дворів), Козар і Ржавець (127 дворів), Мазепа “до ласки войсковой” надав с. Старицю Гоголівської сотні.....2
Д.: Марія Христофорівна N (?-1712-?). Після смерті чоловіка володіла с. Старий Кривець Топальської сотні, яке уступила генеральному писареві Семену Савичу.

4. Гнат Григорович (?-ран.1708) – село Шкрябинів від батька перейшо йому з братом Федором. Полковий осавул стародубський (1690-1692). Володів с. Усколков. Сотник почепський (1695-1696).....2

5. Василь Григорович (?) – протопоп почепський.....2
- N Григорівна (?-1678-?).....2

Додаток Д. 42
Ворони-Воронченки

В XVII ст. відомий рід Ворон в Кричеві. Так, в Межигірському монастирі поминався рід Данила Ворони: Флор, Уляна, Ілля, Марія, Параска.

I

1. Михайло – сотник переяславський (?-1638-?)
2. Грицько - сотник полку Переяславського (?-1638-?), козак Лубенської сотні сільської (?-1649-?)

II

3. Максим – козак сотні Чикмена Переяславського полку (?-1649-?). Надалі рід Ворон у Переяславі фіксується як міщанський. Є згадка, що донька полкового судді Єпистимія Олександрівна Сулима (?-1734) у Переяславі за Ілтицькою башнею над р. Трубіжем купила хату у міщанина переяславського Ворони.....?
4. Петро - зафіксований у реєстрі 1649 р. козаком Яблунівської сотні Кропивненського полку, полковий суддя лубенський (?-1660-?), потім був сотником (?-1672-?).....?
5. Данило Вороненко – козак Лубенської сотні (1649).....?
6. Процик Вороненко – козак Лубенської сотні (1649).....?
7. Ілько – козак Роменської сотні Миргородського полку (1649).....?
8. Хилько – козак варвинський Прилуцького полку (?-1649-?).....?
9. Яцько (?-1612-1679.Київ) – родовою маєтністю було, мабуть, село Вороновка – “со всех сторон окрвжена земляной насыпью, довольно сохранившейся”. Полковник прилуцький (?-1652-1657-?), (?-1658-?). “Происхождение Вороновки с земляною насыпью вокруг оной, с вероятностью можно отнести к концу 16-го или начала 17-го века” - “принимая в соображение длину протяжение вала (более 1-й версты в диаметре) и высоту насыпи, в некоторых, более уцелевших местах, и теперь доходящие до 8 аршин, можно предполагать, что здесь было значительное укрепление и по объему и по качеству; хотя современный взгляд на выбор места для крепости, не может смириться с таким предположением, так как Вороновка со всех сторон открыта, и кроме леса, не защищена никакими естественными преградами”. Враховуючи це, відзначимо, що складається враження – територія була надана шляхтичу королем, а той вимушений був її укріпляти як міг. Враховуючи значні

розміри укріпленого населеного пункту, вважаємо, що його могла зробити людина, маюча владу і кошти – такою людиною міг бути прилуцький полковник Воронченко . Надалі ця місцевість була у власності полковника Горленка. У 1669 р. полковник Воронченко отримав поранення.

У Видубецькому монастирі поминався його рід: Яків, Іван, Параска.....

.....?

III

- Христина – у 1654 р. Мгарський монастир купив у неї ґрунти у с. Воронинці. У 1678 р. склала заповіт, в якому зазначала: «в отчизне моей, в селе Воронинцах, отцевские луки и поля и в лузе лес; лесу тому в лузе граница: от горы речки гатки, которую уходил май отец с княжини в королевский город Яблонов» .....?

10. Ілля Якович (?-1629-1689-?) - козак ічнянський (?-1649-?), осавул прилуцький (1689). Отримав універсал Мазепи на с.Харківці.....9

N Яківна.....9

Ч.: Іван Грек, грек-торговець.

N Яківна.....9

Ч.: Захар Іванович Шийкевич, писар генеральний.

IV

11. Яків Ілліч – полковий писар Гадяцького полку (універсал Мазепи від 24 грудня 1706 р.).....10

V

12. Петро – отаман с. Перервинці (1740). З 12 козаків цього села двоє (Іван і Семен) з роду Ворон.....?

13. Стефан - священник у сусідньому с. Овсьонок. В 1771 р. Малоросійська Колегія розглядала скаргу козака Яблунівської сотні Ворони на священника с. Овсьонок Ворону за забрання волів.....?

- N Яківна.....9

Ч.: Іван Омелянович Пащенко, значковий товариш. Мали синів Тимоша, Михайла, Назара, Романа, Мойсея.

14. Василь Воронко – козак с. Сас (1736) .....?

15. Яків – служитель Гадяцького замку (?-1731).....?

VI

16. Андрій Васильович – козак с. Сас (1736) 14

17. Зінець Васильович – козак с. Сас (1736).....14

18. Данило Васильович – козак с. Сас (1736).....14

19. Дмитро Васильович – козак с. Сас (1736).....14

20. Іван – дозорця опішнянський (1762). У травні 1762 р. його майно продали для відшкодування витрачених казенних грошей.....?

Додаток Д. 43
Турковські

I

1. Максим

II

2. Михайло Максимович (?-1706-1734-?) - розпочав службу «при боку» гетьмана Мазепи, був у шведському полоні. «Дозорця» почепівський, сотник мглинський (?-1706-1707-раніше 1708.12.). Очевидно, не підтримав активно мазепинців і був призначений «господарем» Гадяцького замку (1710-1712-?), став значним військовим товаришем (?-1714-1718), а потім вдруге посланий на ту ж посаду до Гадяча (1718-1725-?). Був одним із кандидатів на 2-го суддю генерального (1727). За писаря генерального (1728.16.12.-1734).....1

Д.: Марфа Іванівна Ракушка-Романовська, донька судді полкового стародубського

III

3. Яким Михайлович.....2

4. Максим Михайлович (?-раніше 1754) – службу розпочав у ГВК (1728-1732), значний бунчуковий товариш (1732), сотник мглинський (1733.05.-1735-?), бунчуковий товариш (1737). Згідно заповіту дядька В.І.Ракушки-Романовського всі маєтності останнього перейшли до нього.....2

Д.: 1) (з 1732.23.01.) Марія Григорівна Жоравка.

2) Ганна Григорівна Кулябка (?-1754-1769-?), донька бунчукового товариша.

5. Іван Михайлович - навчався у КМА (?-1727-1731-?).....2

6. Михайло Михайлович - навчався у КМА (?-1727-1737-?). № 5 або № 6 помер раніше 1743 р.....2

Д.: Олена Василівна Кочубей, донька полковника полтавського.

- N Михайлівна.....2

Ч.: (з 1725.8.01.) Петро Петрович Кулябка, бунчуковий товариш.

- Олександра Михайлівна (бл.1720-?).....2

Ч.: 1) Іван Андрійович Гудович (бл.1710-бл.1742), бунчуковий товариш.

2) (з 1743.10.) Іван Іванович Губчиц, бунчуковий товариш.

- Марина Михайлівна.....2

Ч.: (1754) Гнат Карпович Часник, полковник 3-го охочекомонного полку.

- Ганна Михайлівна (можливо, вона чи якась інша її сестра була дружиною Опанаса Шкляревича і мали сина Петра, сотника хмельовського).....2
IV

7. Федір Якимович – писар суду полкового прилуцького (1723-1739). В 1733 р. значковий товариш Іван Армашенко суплікував перед гетьманом про призначення його на посаду писаря суду полкового. Але гетьман видав універсал, щоб на цій посаді залишався Турковський. У 1739 р. купив у вдови Андрія Себастьяновича хутір. Священик прилуцький (1740).....3
- Марфа Максимівна (?-1754-раніше 1767).....4

Ч.: Василь Андрійович Дунін-Борковський (?-раніше 1788), бунчуковий товариш.

V

8. Федір Федорович – священик с. Полонок (1780).....7

9. Степан Федорович (1734-?) – стахирний паламар. Мав 68 підданих в одному хуторі (1788) 7

Д.: Ганна NN, донька військового товариша.

10. Кирило Федорович (1740-?) – паламар, мав 17 підданих в одному селі (1788).....7

Д.: Марія NN, донька священика.

11. Павло Федорович – рядовий Таврійського легкокінного полку (1792), вахмістр у відставці (1798).....7

Додаток Д. 44 Купчинські

I

1. Андрій – сотник шаповалівський

2. Григорій - наказний ніжинський полковник при розмежуванні російсько-турецького кордону, наказний сотник вороніжський в Сулацькому поході, де й загинув.

II

3. Василь - військовий товариш. З дружиною 29 травня 1735 р. продав Костянтину Лисеневичу в с.Гречаниках Терехтемирівської сотні хутір з дубовим і березовим гаєм і сіножатями. Сотник наказний красноколядинський. Мав у Красному Колядині 5 підсусідків.....?

Д.: Наталія Марківна Ангеліовська, донька сотника красноколядинського.

4. Василь Андрійович – син сотника шаповалівського, військовий товариш (1745.9.03.-1750-?).....1

5. Василь Григорович - у 1737 р. був отаманом сотенним воронізьким Ніжинського полку. Наказний сотник воронізький Кирило Слабей в 1737 р. звинуватив його в

здирствах і побитті. Військовий товариш (1741.23.10.-1750-?).....	2
6. Пилип Григорович - відомий своїм доносом на генерального писаря А. Безбородька. Справа продовжувалась близько десяти років (1741-1751) і, не дивлячись на зловживання Безбородька, була вирішена на його користь. Купчинський був позбавлений уряду і честі, а заслання гетьман К.Розумовський замінив на 100 ударів киями. В 1746 р. Пилип Купчинський доносив на вакансового сотника Петра Карповича Юзефовича, який переманив майстрів будувалих церкву на побудову свого власного будинку. У 1740-1757 рр. П. Купчинський згадується як житель недринський.....	2
Д.: Настасія (Дмитрівна Дмитрашко ?) (1713-1763-ран.1771).	
7. Іван Григорович (1711-1763-?).....	2
III	
8. Йосип (?-ран.1788) – військовий товариш (1768) Прилуцького полку. Проживав у с.Корецькому. Мав підсусідків в Красному Колядині, Понорах, мав два хутори під Красним Колядином, хутір при с. Коренецькому, якими володів спільно з возним Роменської сотні Остапом N.....	?
Д.: Марфа NN (1747-1788-?), володіла 231 підданним в 3 селах і двох хуторах.	
9. Федір Васильович – сотник.....	?
10. Йосип Васильович (?-ран.1784) – військовий товариш.....	?
11. Борис Васильович Гладущенко – значковий товариш.....	?
12. Петро Пилипович (1745-1781-?)	6
Д.: Марія Олексіївна Канаровська (1751-1781-?).	
- Марфа Пилипівна (1734-1779-?)	6
Ч.: Петро Кирилович Войнаховський (1727-1763-ран.1771).	
- Марія Пилипівна (1747-1763-ран.1771).....	6
IV	
13. Іван Йосипович (1770-?).....	8
14. Семен Йосипович (1776-?).....	8
- Ганна Йосипівна (1772-?).....	8
- Марія Йосипівна	8
Ч.: (1773) Григорій Головня, полковий хорунжий (1788).	
15. Осип Федорович.....	9
16. Федір Федорович.....	9
17. Петро Йосипович.....	10
18. Карпо Борисович.....	11

I

1. Михайло - “по усмотрению генералитета”, у 1737 р. сотником полковим лубенським був призначений “за те мои верные службы” (у 1733-1737 рр. виконував функції перекладача польського і латині у російських генералів) шляхтич з Троцького воєводства Михайло Скаржинський. Він сам вважав, що знаходиться “в иностранстве”. Скаржинський же вимагає або “совокупить по прежнему” сотню як єдине ціле, або зробити йому майнові надання. Доки з цими пропозиціями він звертається до ГВК та фельдмаршала фон Лессія, справа не вирішується. Очевидно, він ризикнув на пряме звернення до Сенату, бо у 1741 р. останній приймає рішення про злиття трьох сотень в одну. Крім того, Скаржинський “за восприятие веры православной (перехід з католицизму у православ'я) и за ревностные службы” отримає маєтність у Черноуській сотні (20 дворів).

II

2. Михайло Михайлович (1742-?) – службу розпочав в 1761 р. при ГВК, військовий канцелярист (з 23 жовтня 1761)..... 1
3. Петро Михайлович (1743-?) – службу розпочав в 1761 р. при ГВК, військовий канцелярист (з 23 жовтня 1761)... 1
4. Іван Михайлович – службу розпочав 11 жовтня 1769 р. канцеляристом ГВК, хорунжий полковий лубенський (1773-1780-?), бунчуковий товариш (з 26 травня 1780)..... 1

Додаток Д. 46
Капністи

I

1. Петро Капніссіс – полковник венеціанської служби.

II

2. Стомателло Петрович – В.О. Шевчук вважає, що українська гілка родини Капністів походить з роду Капніссісів (Капніссі) – іонічних греків о.Закінфа, що перебували на військовій службі у венеціанських дожив і Стомателло Капніссіс в 1702 р. став графом. Дослідник відносить його до цієї гілки роду, але ще раніше професор О.Оглоблин піддав сумніву те, що Стомателло був батьком Христофора. В 1684 р. приймав участь в битві з турками біля о.Левкада..... 1

Д.: Катерина Кимона.

3. Емануїл Петрович..... 1

III

4. Христофор Стомателлович – грек..... 2

Д.: Сикурі Масто.

IV

5. Петро Христофорович Капніст (?-1711-?) – полковник, під час війни з Туреччиною допомагав своїм загоном російському царю Петру I. Після прутської поразки тікав до Росії, але помер в дорозі.....4
V

6. Василь Петрович (?-1757.19.08.) – “ревнуня христіанському закону, оставя родителей своих дом и все именіе в Турецкой области” в 1711 р. перейшов на бік Росії. Тут його всиновив багатий ізюмський сотник Павлюк, після якого Василь успадкував великий маєток. Займався торгівлею. Служив волонтером. Полковий сотник ізюмський (з 1726). Брав участь в багатьох військових походах, за що отримав кілька сіл і містечок. Полковник миргородський (?-1737.01.-1751). Він “по спеси своей” укази ГVK “безсовестно презирает”. Повів боротьбу проти сотника уставцького, теж з грецьких волонтерів Дмитра Ламана. Капніст в Уцтавиці кинув козакам: “Или де ещё вы Ламана не убили?”. Захоплював чужі землі, переобтяжував податками, відмовлявся записувати своїх підданих до ревізьких відомостей, забороняв козакам торгувати горілкою, перетворював козаків полку на своїх кріпаків. Ворогував з родинами Остроградських, Кулябок, Ходженських, Звенигородських та ін. В 1739 р. керував спорудженням південним укріплень. В цьому ж році отримав царську грамоту на м.Манжелію Омельницької сотні, с. Обухівку Сорочинської сотні, с.Зуєвці Миргородської сотні, села Трубайці та Попівку Хорольської сотні (загалом 152 двори). Мав 2 шинки в Білоцерківці, 1 в Балаклеїці. В 1749 р. подав чолобитну на сотника омельницького Григорія Остроградського про його борги в м.Манжелей, а також на сфальсифіковані документи на ґрунти та угіддя в урочищі Ламаному. В 1750 р. за доносом військового товариша В.Звенигородського був звинувачений в державній зраді супроти Росії, а також у різних зловживаннях під час перебування на уряді миргородського полковника, в наслідок чого його було усунуто з посади і заарештовано. В 1751 р. реабілітований. Бригадир, командир слобідських полків. Брав участь в Семілітній війні. Загинув в битві в Пруссії.....5
Д.: 1) Марія Мойсеївна Согден (?-1750), донька грецького купця.

2) Софія Андріївна Дуніна-Борковська, донька бунчукового товариша. Її онука Софія Василівна Скалон писала про неї: “Наша бабушка, оставшись вдовою, жила в Обуховке. Хотя она происходила из хорошей дворянской фамилии..., но была мало образована. Недостаток образования искупался в ней природным умом. Владея большим имением мужа, состоявшим из 6000 душ в разных губерниях Малороссии, имением неустроенным и следственно мало доходным, она, несмотря на это, употребляла все средства, чтобы дать хорошее образование своим 4 сыновьям: Николаю, Петру, Андрею и Василию, поместя их в лучший того времени Петербургский пансион». Зберегла і впорядкувала маєтки свого чоловіка і залишили своїм дітям багату спадщину.

VI

7. Данило Васильович (від 1-го шлюбу) (?-ран.1759) – навчався в КМА. Бунчуковий товариш (з 1746.24.09.). В 1751 р. його кандидатуру було висунуто на посаду полковника миргородського, але призначення не відбулось в наслідок протиріч його батька з гетьманом.....6
8. Ананій Васильович (від 1-го шлюбу) (?-ран.1802) – бунчуковий товариш.....6

9. Микола Васильович (від 2-го шлюбу) (?-1811-?) - служив в гвардії в чині прапорщика (1788).....6
 Д.: Мавра Григорівна Новицька, донька бунчукового товариша. В першому шлюбі була за Требинським.
10. Андрій Васильович (від 2-го шлюбу) – підпоручик гвардії у відставці (1802). Збожеволів.....6
11. Петро Васильович (від 2-го шлюбу) (поч.1750-х.-1826.22.11.) – був на військовій службі в Слобідському Ахтирському та Преображенському полках (1758-1775). Після відставки здебільшого мешкав за кордоном. 6
 Д.: Єлисавета Тимофіївна Гаусман, англійка.
12. Василь Васильович (від 2-го шлюбу) (1756. Обухівка-1823.28.10) – дитинство провів в батьківському домі, пізніше навчався в Петербурзькому пансіоні. Службу розпочав з 1771 р. в лейб-гвардії Ізмайловського полку, а вже у наступному році перейшов до Преображенського полку. Прапорщик (з 1775). Підпоручик гвардії у відставці. Повернувшись в Україну, отримав посаду стряпчого у чернігівському земському суді (1781). Маршалок Миргородського повіту, контролер Головного поштового управління в Санкт-Петербурзі (1782). Був свояком М.Львова і Г.Р. Державіна. Відомий поет та драматург.....6
 Д.: Олександра Олексіївна Дьякова (1759-1830-?), донька бригадира.

Додаток Д. 47
 Крижанівські

I

1. Степан
2. Павло

II

3. Антон Степанович (єврейське ім'я Мошко) – служив у равіна м.Білої Церкви, потім перейшов до Медведівки, де одружився з племінницею місцевого орендаря. Прийняв християнство. Перейшов на Лівобережжя в м.Городище Миргородського полку, де став відкупщиком. Підрядився збирати податки в Миргородському, Лубенському і Гадяцькому полках. Відзначився при цьому і отримав чин, спочатку вакансового сотника, а потім зайняв уряд сотника глиньського. На 1743-1745 рр. отримав право на відкуп податків з Миргородського і Лубенського полків. Отримав у тимчасове володіння місто Красний Колядин, село Великі Будни. В 1743-1748 рр. приневолював значкового товариша Саву Білаша відбувати повинності. У жовтні 1748 р. звинувачений у казнокрадстві козаком м. Городища Яковом Євстафієвим. В 1750 р. вів тяжбу за хутір з значковим товаришем Володимиром Велецьким, а з отаманом Антоном Дубровським за обман. Його піддані в с. Мойсїївці Лубенського

полку розпродували ґрунти, а він намагався їх повернути і судові справи тяглися роками. Вів постійні спори за ґрунти в цьому селі, які ще не були продані козаками Євтухом Горбаньом, Юськом Корнієнком. Доходило до прямого захоплення ним земель і пограбування козаків Лазаря та Юська Корнієнків, Івана Чалого, Юська та Семена Онищенків.

8 березня 1756 р. призначений полковником І компанійського полку. В 1761 р. отримав чин бригадира.

У 1762 р. ГВК заборонила йому заважати козакам Кобиляцької сотні шинкувати горілку.

Полковник гадяцький (1762-1772). В 1768 р. побив при виконанні службових обов'язків хорольського сотника Миргородського полку Вишневського. В травні 1768 р. через хворобу брав відпустку на три місяці.

В 1770 р. абшитований підкоморій Родзянко захопив його просо. Протягом 1771-1773 років Малоросійська Колегія розглядала справу про звинувачення судді Миргородського повіту Семена Родзянки, полкового обозного Яреми Родзянки та їх підданих про захоплення землі і згін коней Крижановського. У відповідь Крижановський наїхав на хутір, потравив і покосив хліб у земського судді Родзянки. У 1778 р. захопив землю у козачки Хорольської сотні Сенчук.....1
Д.: Ганна Павлівна Н.

4. Костянтин Павлович – навчався в КМА, в пресбурському ліцеї (сучасна Братислава) (1747-1750), потім в пруській академії і знову повернувся в КМА. Настоятель академічної студентської церкви. Протоєрей роменський (1767) 2
III

5. Антон Антонович – навчався в Лейпцигському університеті (1767). В 1776 р. намагався відібрати у своєї сестри Олени красноколядинський маєток. Прем'єр-майор (1777). В 1779 р. вдова генерального судді Оболонського захопила його землі у Хорольській сотні Миргородського полку. У 1779 р. захопив землі в урочищі Липняга полковника Родзянко.....3
6. Н Антонович – навчався в Лейпцигському університеті (1767).....3
- Настасія Антонівна 3
Ч.: Іван Іванович Бороздна, бунчуковий товариш.
- Олена Антонівна.....3
Ч.: Потапов, генерал-поручик.

1. Роман

II

2. Яків Романович.....1

III

3. Іван Якович.....2

4. Григорій Якович Розум (?-бл.1730) – козак Козелецької сотні Київського полку.....2

Д.: Наталія Демянівна Демешко (Стрешенцова) (?-1762), донька козака с.Адамівки. Графиня. Поминальник її роду: Наталія, Олексій, Кирило, Юхим (Дараган), Віра, Федір (Дубина), Гафія, Ганна, Катерина, Влас (Будлянський), Йосип (Закревський), Олексій, Настасія, Лизавета, Яків.

Ганна Яківна.....2

Д.: Федір Дубина, козак.

IV

5. Іван Іванович.....3

6. Данило Григорович.....4

7. Олексій Григорович Розумовський (1709.17.03.-1771.6.07.) - з 1731 р. в Петербурзі, з 1756 р. генерал-фельдмаршал.....4

Д.: (з 1742) Імператриця Лизавета Петрівна (?-1761).

8. Кирило Григорович (1728.18.03.-1803.9.01.) – гетьман (1750-1764). Генерал-фельдмаршал. 4

Д.: (з 1746) Катерина Іванівна Нарішкіна, донька капітана флоту.

- Гафія Григорівна.....4

Ч.: Влас Климович Будлянський, бунчуковий товариш.

- Віра Григорівна.....4

Ч.: Юхим Федорович Дараган, полковник київський.

- Ганна Григорівна 4

Ч.: (з 1739) Йосип Лукич Закревський, генеральний обозний.

V

9. Сава Іванович – військовий канцелярист (1753).....5

10. Петро Іванович (?-1771) – навчався в сухопутному кадетському шляхетському корпусі. Армійський полковник (з 1751). Полковник ніжинський (з 1753.5.02.) 5

Д.: (з 1754) Пелагея Семенівна Сулима, донька полковника переяславського.

11. Василь Іванович (1727-1800) – поручик сухопутного шляхетського кадетського корпусу (1750), армійський полковник (1754), полковник гадяцький (1755), егермейстр (1761), бригадир (1762). Отримав чин генерал-майора при відставці (з 1762.11.03.) 5

Д.: графиня Олександра Федорівна Апраксіна, донька генерал-поручика.

12. Тиміш Іванович (?-ран. 1772).....5

Д.: Феодосія Захарівна Н, в 2-му шлюбі за Григорієм Павловичем Огієвським, сотником кролевецьким.

- Євдокія Данилівна.....6

Ч.: (з 1747) граф Андрій Олександрович Бєствжев-Рюмін, син канцлера.

Додаток Д.49
Туманські

I

1. Гнат

II

2. Тиміш Гнатович (?-1680-ран.1710) – вийшов з Правобережжя і жив в Борисполі. Був родичем Вольського-Коровки, полковника київського. Помер від мору.....1
Д.: NN Дарицька.

- N Гнатівна (?-1680-1735) - 27 вересня 1696 р. отримала гетьманський універсал на двір в Козельці і млин Козарський на Острі. 29 серпня 1715 р. Скоропадський підтвердив ці маєтності. Пішла в монастир і стала Антонією.....1
Ч.: Іван Фальковський, полковник сердюцький.

III

3. Федір Тимішович – шляхтич.....2
4. Петро Тимішович.....2
5. Григорій Тимішович (?-1700-ран.1772.18.02) – навчався в КМА, значний товариш Переяславського полку (1723). Священик в Басані, протопоп басанського духовного правління (1741-1755) Переяславського полку.....2
Д.: Настасія Костянтинівна Журовська (?-ран.1772.18.02.). Можливо, її дідом був Олександр Стефанович Журовський (?-1685-1725-?), пресвітер церкви Пресвятої Богородиці (1712), купив за 200 талярів у Борисполі двір з плецем і будівлями у Параски Іванової Чипихи. Протопіп бориспільський (1724).

IV

6. Василь Григорович (1723-1809) – навчався в КМА (?-1736-1738-?), службу розпочав в полковій канцелярії переяславській, потім – в ГВК, старший військовий канцелярист (1748), писар полковий переяславський (з 1750), старший військовий канцелярист (з 1751). Бунчуковий товариш. Генеральний писар. Член Малоросійської колегії (з 1774).....5
Д.: (з 1751) Уляна Федорівна Лисенко, донька генерального судді.
7. Андрій Григорович (1729-1786-?) – навчався в КМА. Протопоп басанський (1759-1786).....5
Д.: Марія Яківна N (1736-?).

8. Осип Григорович (1732-1795.20.12.) – навчався в КМА (з 1740). Службу розпочав з 1748 р. військовим канцеляристом ГВК. Старший військовий канцелярист (1763). Керував Походною гетьманською канцелярією в Петербурзі (1764). Асесор Малоросійської колегії (1766). Член Генерального суду (1781-1782).....5
Д.: Параска Романівна Яненко, донька бунчукового товариша.
9. Федір Григорович (1735-1798-?) – службу розпочав в 1760 р., значковий товариш, військовий товариш (з 1761), 1-й осавул полковий київський (з 1764.30.07.), бунчуковий товариш (з 1776). Його кумом по сину Григорію був Павло Шум.....5
Д.: Марія Стефанівна Лутай, донька судді земського козелецького.
10. Іван Григорович (1740-?) – навчався в КМА, в гімназії при Академії наук (1758-1761). Обер-секретар Сенату.....5
- Олена Григорівна.....5
Ч.: Степан Степанович Барановський.
- Н Григорівна.....5
Ч.: Петро Курський, священник баришівський. Мали доньку Ганну 1741 року народження.
- Настасія Григорівна.....5
Ч.: Петро Васильович Каневський-Оболонський.
11. Яків – священник Троїцької церкви м. Городище Миргородського полку. Мав хутір при слободі у Городиській сотні.....?
V
12. Михайло Васильович (1756-1827.8.12) – навчався в Кенігсбергському університеті (1773). Службу розпочав з 1774.4.08., виконуючий обов'язки секретаря Генерального суду (з 1777.5.03). Член Малоросійської колегії (1778). Колезький асесор (1782).....6
Д.: 1) NNN.
2) Євдокія Авксентіївна N (1787-1856).
13. Іван Васильович (1763-?) – навчався в Кенігсбергському університеті (з 1773). З 1778 р. поїхав до Петербургу на службу до лейб-гвардії Ізмайлівського полку. Капітан (1787).....6
Д.: Надія Семенівна Масюкова.
14. Олександр Васильович (1765-?) – кадет Сухопутного кадетського корпусу, поручик (1787).....6
15. Федір Васильович (1765.15.02.-?) – майор.....6
16. Григорій Васильович (1764-1811) – службу розпочав з 1778 р. в Петербурзі. Генерал-майор.....6
Д.: Ганна Іванівна Вишневська.
- Настасія Василівна.....6
Ч.: (ран.1787) Василь Якович Тарновський, син генерального бунчужного.
- Олена Василівна (1762-1836).....6
Ч.: (ран.1787) Василь Васильович Кочубей (1750-1800)
- Марія Василівна.....6
Ч.: Михайло Петрович Миклашевський, прапорщик гвардії.
- Наталія Василівна (?-1787-?).....6
- Лизавета Василівна (?-1787-?).....6

17. Хома Андрійович (1750-?) – секунд-майор у відставці (1786).....	7
Д.: Гафія Осипівна Лисенко, донька бунчукового товариша, в першому шлюбі за Романом Костянтиновичем Лизогубом.	
18. Іван Андрійович (1753-?) – військовий товариш (1754).....	7
19. Андрій Андрійович (1756-?) – навчався в переяславському колегіумі (1771-1779).....	7
- Тетяна Андріївна.....	
Ч.: Іван Михайлович Лисаневич, бунчуковий товариш.	
20. Федір Осипович (1759-1810) – навчався в Кенігсбергському університеті (з 1773) . Член королівського Пруського Німецького товариства (1774-1775). Надвірний радник (1787).....	8
Д.: 1) Євдокія Василівна Комаровська, донька бунчукового товариша.	
2) (1785) Феодосія Григорівна Чехлоковська, донька надвірного радника.	
21. Василь Осипович (1767-?) – поручик (1787).....	8
Д.: Пелагея Іванівна Вязьметінова, донька підполковника.	
- Пелагея Осипівна.....	
Ч.: (1787) Михайло Іванович Омелянович, надвірний радник.	
- Олена Осипівна (1768-1810).....	
- Марія Осипівна (1777-?).....	
Ч.: Михайло Дмитрович Карпека.	
22. Іван Федорович (1762-?) – секунд-майор.....	9
23. Андрій Федорович (1763-?) – ротмістр у відставці (1798).....	9
24. Григорій Федорович (1772-1836).....	9
Д.: Варвара Олексіївна Н.	
25. Антон Федорович (1774-1838-?).....	9
Д.: Марія NN.	
26. N Федорович.....	9
27. Ярема Якович – навчався у школі риторики Переяславського колегіуму (1768).....	11

1. Павло Терех – сотник прилуцький (1649). Мав годованика Юрка Терехова.

II

2. Федір Павлович (?) Терещенко – козак сотні Прилуцького Павла Тереха (1649). Осаул полковий прилуцький (1654). Полковник прилуцький (?-1659.09.-1661), (?-1662.04.-1662.07.-?). 17 грудня 1659 р. надав універсал Пустинському монастирю на млин на р.Удай, забраний за проступок у Демка. Цей універсал був завірений особистою печаткою Терещенка. Підтримував наказного гетьмана Якіма Сомка...1?

III

3. N.....?

IV

4. Гаврило (1742-?) – абшитований сотенний отаман.....3

Д.: Ганна N Тихонович, донька військового товариша.

5. N (?-1782-ран.1788).....3

Д.: (1778) Єфросинія NN (1760-1788-?).

V

6. Іван – козак. 1798 р. обмінявся землями з Густинським монастирем.....?

Додаток Ж

Значне військово товариство

Авраменко-Горохов Михайло	
Александрович Іван	Нащадки у м. Воронежі
Александрович Олександр	«««
Базилевич Василь Опанасович	Син отамана городского новгородського
Барташов Іван Леонтійович	Син сотника
Бартошевич Матвій Андрійович	1671
Бардак Андрій	1664, Богуслав
Батуринець Данило (Давид)	1688.13.01. Мазепа надав с. Архипівку у Шептаківській волості
Батуринець Яким Семенович	1700-1705, Стародубський, швагро Кожуховський, тесть Стефан Яворський
Бедровський Андрій	
Білобровка Василь	
Білохватов Василь	

Богданович Іван	1688
Богуславський Василь	1706, онук був сотник переволочаським
Божих Василь Данилович	Син осавула полкового корсунського
Божко Антін	у 1787 р. його онук Гнат жив у с. Холопки Глухівського повіту
Бордовський Андрій	1681, Стародубський полк
Боровик Євтихій	
Булдимський Максим	
Буня Іван	1689, Лубенський полк
Бурий Родіон	1660, Корсунський полк
Бут Іван	1689, Лубенський полк
Василенко Юхим	
Василькевич Степан	1721
Великошапка Олексій	
Вереміїв Михайло	
Войцехович Іван Богданович	1705-1712 (можливо, Седнівська сотня)
Войцехович Петро Богданович	1710 (можливо, Седнівська сотня)
Войцехович Степан Богданович	1705-1711 (можливо, Седнівська сотня)
Волков Андрій	
Волковицький Андрій Власович	син сотника киселівського
Волковицький Микита Власович	«««
Волковицький Тарас Власович	«««
Володієвич-Череповець Гнат	1675, 1687 у Погарській сотні
Галчун Іван	
Гапонов Влас	
Герасимович Данило	1712
Глушановський Василь Іванович	
Глушановський Іван	1666 р. від Ю.Хмельницького отримав с. Миколаївку на Борзенщині
Гнедич Яків	1677, в той час жив у Котельні
Горбачевський Ничипір	з Правобережжя
Горкавий Василь	Ніжинський полк
Головкевич Григорій	1668, Короп
Грибовський Павло Мартинович	Раніше 1676, перед наказним сотникуванням березинським
Громико Василь Степанович	за Самойловича переселився до Конотопщини, син полковника білоцерківського
Громико Степан Степанович	«««
Гудович Павло	1688, Стародубський полк, потім сотник
Даценко Іван	
Дубина Кирило	Нащадки у м. Глухові

Жидецький Самійло	1690, Стародубський полк
Заборовський Герасим Гапонович	(Пирятин чи Кролевець)
Завадовський Василь	1679-1708, Стародубський полк
Загоровський Іван	Нащадки у м. Понурниці
Залеський Петро	1727, мабуть, дуже старий, шляхтич з Правобережжя, нащадки у с. Митченках Коропівського повіту
Залозний Ілько	поч. XVIII ст., Гадяцький полк
Імшеницький Іван	1675
Іринка (Оринка) Іван	син його у 1689 р. отримав універсал, Івангородська сотня Ніжинського полку
Камекін Мартин	1681, Почеп
Карпека Данило Семенович	1722
Кириєнко Кирик	1696, Сосниця
Кириченко Артем	1663, Новгород-Сіверський
Коваль-Шляхтич Давид	
Козаченко Семен	нащадки у Конотопському повіті
Ковельський Степан Іванович	1673 у Полтаві
Козиненко Данило	1700
Козловський Михайло	1709 з Правобережжя, нащадки у с. Чапліївці Кролевецького повіту
Коломієць Семен	Ніжинський полк
Корецький Петро	нащадки у с. Сетяші Кролевецького повіту.
Корсун Ничипір	У Миргородському полку, його син Тиміш був значковим Миргородського полку, внук Петро у Омельницькій сотні старшина
Кропивницький Іван	1699, Стародубський полк
Кулик Гаврило	1695, Ніжинський полк
Куликовський-Воробйов Петро	1712, Ніжинський полк
Курочка Іван Якубович	Син шляхтича Корсунського Якуба Леонтійовича Іверського-Курочки
Кухаровський Іван	
Лацинський Леонтій	значний військовий товариш був перед сотником
Лацинський Федот	1690, нащадки Федченки жили у с. Чорториях Глухівського повіту
Левицький Іван Мартинович	1660, 1669, Корсунський полк
Левицький Йосиф Костянтинович	
Левицький Костянтин	
Легкобит	
Лежайський Кирило Павлович	нащадки у м. Глухові
Леонтієв-Куриленко Семен	1724, Лубенський полк
Липський Василь	службу ніс за Б.Хмельницького

Лобина Федір	1671
Лобода Іван Федорович	син полковника переяславського
Лось Федір	син Павло - сотник мгарський
Макаренко Іван	1691, нащадки у м. Волинці
Максенко Яків Тимішович	1687
Максимович Антін	1711
Манджос Іван	1690
Мануйлович Іван	1711
Мартинович Артем	1663, Новгород-Сіверський (пізніше, полковник ніжинський, 1667)
Мартинович Костянтин	1689-1698, Стародубський полк, був сотником з 1680.05.
Микита (Матвієнки)	1670, Стародубський полк
Олексій Микитович (Матвієнки)	1690, Стародубський полк
Мережко Артем	
Мовчан Федір Лукич	1662-1663, батько був у Новгород-Сіверському (1654)
Молявка Іван Харитонович	значний військовий товариш Чернігівського полку
Назимко Мойсей	
Назимко Федір Мойсейович	нащадки у м. Новий Млин
Нечай Максим	1718, Стародубський полк
Онисимович Прокіп	
Петрункевич Опанас	1710 (можливо, Сосницька сотня)
Підгаєвський Григорій	
Подорожній Федір	1693, Стародубський полк
Полонецький Іван	
Понирка	1687 р. - універсал на маєтності
Прокопович Павло	1685, Березнянська сотня
Проскура Роман	1708 Богацька сотня
Пузиревський Семен	1677
Радич Пантелеймон	1687
Сагайдачний Опанас	1663, Новгород-Сіверський
Сахар Петро	1678, 1681, 1687, Стародубський полк
Скаловський Федір	Нащадки у с. Попівка Конотопського повіту
Скиба Іван	
Скрипка Іван	1672, нащадки у с. Богданівці Крелевецького повіту
Соколовський Антип	1708, потім сотник балканський
Сокор-Блажко Федір	
Солодкий Агафон	нащадки у с. Каліївка Крелевецького повіту
Соломка Марко Федорович	1714, син коропівського сотника

Сорока Захар	нащадки у Погарському і Новгород-Сіверському повітах
Смільницький Іван	1703, Стародубський полк
Спичак Степан	Від І.Виговського отримав ґрунти у с. Мартиновці, син значковий товариш (1711) Ніжининського полку Сидір Спичак
Станицький Петро	Нащадки у Новгород-Сіверського повіті
Стожко Федір	значний військовий товариш перед сотникуванням у Кролевці
Страшний Данило	1689-1696, Ніжинський полк, син був наказним сотником Бахмацьким, внук жив у с. Омочив Коропівського повіту
Сухман Іван Тимішович	1707, нащадки у м. Вороніж
Тарновський Василь Івнович	1691
Твердохліб Федір	нащадки у м. Хмельове Конотопського повіту
Тельний Терентій	1693
Тимішович Яків	1687, Бакланська сотня
Тичина Федір	нащадки в с.Ховмах Коропівського повіту
Ушевич Константин (Косюн)Янович	Ніжинський полк
Улезовський Осип	
Федоренко Зеник	1695, Ніжинський полк, Вороніжська сотня
Філіпович Пилип 1670	Вороніжська сотня, нащадки жили у с. Чапліївці Кролевецького повіту
Харченко Захар Кіндратович	1671, нащадки у с. Дегтярьові Новгород-Сіверського і с. Красному Конотопського повітів
Хильчевський Тарас	походи 1687, 1689 с. Туниці Коропського повіту. Ніжинський полк. Наприкінці 17 ст. значний військовий товариш
Хоменко Семен Антонович	значний військовий товариш Ніжинського полку у 1711 р.
Хоменко Хома	1687, Бакланська сотня
Хорошко Григорій	нащадки у с.Риботин Коропівського повіту
Худолій Мойсей Кирилович	1717, Пирятиська сотня
Часник Карпо	1702, можливо, Мотовилівська
Чедняк Михайло	1663, Новий Млин
Чемериський Антін	нащадки у Конотопському повіті
Червинський Василь	нащадки у Новгороді-Сіверському
Чечель Дмитро Васильович	1689
Чуйкевич Семен Васильович	1715
Шаховський Андрій	1670.2.09. заповіт у Почепі
Шляхтенко Давид	1690, Новгородська сотня

Яворський Павло	1693-1709; потім осавул полковий стародубський (1710-1731)
Яновський-Бруяка N Онисимович	1714, нащадки у с. Чапліївці Кролевецького повіту
Яновський Григорій Янович	син полковника і наказного гетьмана (?) Яна Францишкевича (1679)
N Кипріян	через сина рід звався Спиридонови і жили у с. Мала Топалка Новомлинського повіту
N Юрій	Син Роман Юрченко був отаманом сотенним, а онук Григорій Романович Юрченко значковим товаришем у с. Собичев Глухівського повіту
N Іван (потім Корсун)	власник с. Усовки біля Корсуня, осавул полковий комонний (?-1683-?), син Карпо значковий товариш Лубенського полку

Додаток 3

Методика прочитання поминальних рядів монастирських і церковних синодиків

Привертає увагу той факт, що кожний синодик має свою специфіку черговості запису імені, при цьому ще і кожний рід вносив свої особливості. Узагальнюючи, можна визначити кілька варіантів записів.

Прості поминальні ряди: I. Перші двоє імен – основоположники роду, чоловік і дружина, потім їх діти, діти дітей і т.д. II. Іноді ім'я найбільш визначного представника роду, по якому і іменувався запис виносилось наперед, а далі так як у варіанті I. Наприклад, поминання роду Івана Петренка: Івана (син), Петра (основоположник роду), Килини (його дружина). У коротких поминальних рядах, як правило, на другому місці стояли батько і мати першого. III. Після імені представника роду йшло ім'я його дружини, їх дітей і нащадків.

Складні поминальні ряди: IV. а) стародавній протопласт роду; б) гілка того, хто вносив до синодику імена; в) інші гілки. Класичний зразок такого складного поминальника рід Виговських у Луцькій церкві. V. Поминання двох родин, чоловіка і дружини. В більшості такі записи зроблені жінками, які поминали як свій рід, так і рід чоловіка в одному поминальному ряді. VI. Різновидом варіанту IV було поминання роду взагалі, з виділенням поминання “по крові”. VII. Іноді імена представників чорного і білого духовенства виносились наперед незалежно від дати смерті, а далі йшли “раби Божі”. VIII. У деяких записах розділялися імена на два списки: померлих і убитих. IX. Подаються два списки: а) чоловіків; б) жінок. X. Досить часто з поминаннями, додавалось “за здравіє” живих представників роду.

Вносилися імена у сімейний поминальник, дописуючись до попередніх після смерті представника роду. Таким чином, кожне попереднє ім'я (за виключенням вищезазначених варіантів) свідчило про те, що його власник помер раніше (якщо не

йшли парні записи: чоловік-дружина). Застерігаємо, що такий порядок внесення імен був характерним для православних монастирів і церков лише у XVII-XVIII ст. І ні в якому разі його не варто переносити на раніший чи пізніший періоди.